ዘኢዮ፡ብ፡ሉዶልፍ፡

ዘእምብሔረ፡ገርመንያ፡እንተ፡ይብልዋ፡አሌማኝ፡

መዝገበ፡ቃላት፡ዘልሳነ፡ግዕዝ፡

እንተ፡ ይእቲ፡ ልሳነ፡ መጽሐፍ፡ ዘኢትዮጵያ፡፡

ዘተርጐሞሙ፡ኮነ፡ በልሳነ፡ላቲን፡

እንተ፡ ይእቲ፡ ልሳነ፡ መጽሐፍ፡ ዘሰብአ፡ ኤውሮፓ፡፡

Hoc eſt :

IOBI LUDOLFI

LEXICON

ÆTHIOPICO-LATINUM;

EX OMNIBUS LIBRIS IMPRESSIS, ET multis MSStis contextum.

Nunc denuo ab ipſo Autore reviſum ac emendatum, plurimisque novis radicibus & derivatis, nec non

NOMINIBUS PROPRIIS

auctum,

Ut in Præfatione pluribus dicetur.

EDITIO SECUNDA

Accedit

INDEX LATINUS COPIOSISSIMUS,

Qui vicem *Lexici Latino-Æthiopici* præſtare poſſit.

)o(

FRANCOFVRTI AD MOENVM

Proſtat apud JOHANNEM DAVID ZUNNERUM.

Typis & ſumtibus *Autoris* impreſſit Mart. Jacquet.

Anno Chriſti cIↄ Iↄc XCIX.

In hoc opere continentur

1. Præfatio, *in qua de methodo & causis secundæ hujus editionis disseritur.*
2. De Investigatione radicis; *item* de Præfixis & suffixis *informatio.*
3. Catalogus Auctorum tam Manuscriptorum, quam impressorum, *ex quibus opus hoc contextum.*
4. Corollarium de primordio atque progressu studii Æthiopici *in Europa.*
5. Ipsum Lexicon *methodo Orientali & ordine Alphabetico compositum*
6. Brevis instructio de Harmonia linguæ Æthiopicæ *cum reliquis Orientalibus, sequente* Syllabo omnium vocum harmonicarum.
7. Index Latinus Lexici Æthiopici copiosissimus.
8. Expositio siglarum, *seu* notarum *in Lexico exhibitarum.*
9. Addenda; *& tandem* menda *nonnulla typographica.*

PRÆFATIO.

IOBUS LUDOLFUS

LECTORI BENEVOLO S.

SEcundam editionem Lexici noſtri Æthiopici hic tibi exhibemus, Amice Lector! primâ non tantùm duplo vel triplo auctiorem, ſed etiam multo correctiorem. Nam prima editio facta eſt, priusquam Grammatica noſtra abſolveretur. Ideoque in derivationibus atque formis verborum & nominum multa minus accurate ſe habebant, prout in monito priori Lexico poſt Indicem annexo indicavimus. Ea verò omnia, quæ ibi animadvertimus, nunc ſunt emendata. Poſt hæc plures libros, & inter eos nonnullos Manuſcriptos nacti ſumus, ex quibus magna acceſſio novorum vocabulorum facta eſt: quales illi fuerint, ex Catalogo ſequente intelliges cum Encomio eorum, qui nobis libros ſuos benignè commodaverunt, aut deſcribendos dederunt.

Nullius autem Lexicographi autoritatem ſecutus ſum. Verba atque vocabula cuncta ipſe diligentiſſimè collegi, eorumque ſignificationem ipſis Autorum locis ſtabilivi: quædam etiam à Gregorio meo (de quo mox plura) accepi.

Edidit quidem Jacobus *Wemmers*, Antverpienſis Carmelita, Lexicon Æthiopicum Romæ An. 1638. impreſſum, ſed valde mancum & imperfectum. Etenim Grammaticæ Æthiopicæ rudis erat, ut cuilibet linguæ tyroni ex illius inſtitutionibus Grammaticis Lexico annexis conſtare poteſt: qui poterat ille bonum elaborare Lexicon? Ad hæc MSSta non conſuluit, quæ tamen in Bibliotheca Vaticana habere poterat. In meas manus non venit, niſi poſt aliquot annos, confecto demum labore meo. Sed viſo illo adeò me laboris mei non pœnituit, ut potius ad pergendum ſtimularet.

Itaque nihil in Lexico meo poſui, cujus autoritatem ex aliquo autore proferre non poſſem. Secus ac alii Lexicographi, qui peregrina Lexica exſcribentes aut vertentes, (uti doctiſſimus *Golius* in Lexico ſuo Arabico fecit) aliena tantum fide nituntur. Si præcedentes perperam expoſuerunt vocabula, apud ſequentes error perpetuò manebit. At mea, ſi quis inquiſiverit, & aliam melioremque ſignificationem repererit, facile emendare poterit.

Longè igitur præferenda ſunt illa *Lexica*, quæ ex ipſis Autoribus ſunt deſumta; id ſi feciſſet *Golius*, & tantum verſionem Bibliorum Arabicam tam Veteris quam Novi Teſtamenti legiſſet, vel Alcoranum ſuum verſibus notaſſet & allegaſſet, utique tot vocabulorum ſignificationes non omiſſæ, multæ verò in melius mutatæ fuiſſent. Exemplo ſit vocabulum منبر *Menber* (ille punctat *Minber*) quod in Lexico illius exponitur. *Locus elatior, ſuggeſtus.* At quomodo quadrat iſta ſignificatio ad locum Biblicum Num. 21, 26. ſi ex Lexico Golii reddere velis حشبون هي منبر سحون *Hesbon eſt locus elatior vel ſuggeſtus Sihonis?* Cum reddendum ſit: *Hesbon eſt ſedes regia Regis Sihonis.* Etenim መንበር: *Menber* Æthiopicè hoc ſignificat. Idque facilè conjicere potuiſſet Golius, ſi Pentateuchum legiſſet. Plura talia dantur in Bibliis exempla; unum tantum adhuc ex Novo Teſtamento afferemus. Joh. 4, 9. legitur اليهود لا يختلطون بالسمرة *Judæi non commiſcentur*, ſeu *nullam familiaritatem habent cum Samaritis.* At ille hoc verbum in iſta conjugatione octava reddidit. *Perplexum confuſumque illi fuit negotium*, quæ ſignificatio ad textum illum applicari nequit.

Edmundus Caſtellus edidit quidem *Lexicon Polyglotton* harmonicum, in quo Æthiopica quoque admiſcuit, pleraque ex Lexico noſtro pridem impreſſo deſumta, pauciſſima ex propria obſervatione, & inter ea nonnulla ſine autoritate poſuit. Ex quibus

tantùm ea, quæ nobis idonea visa fuerunt, in opus nostrum intulimus. Cætera, tanquam suspecta, omisimus. Verùm enim verò multa minus accuratè tradidit, quæ semper notare atque refellere non necessarium putavimus. Emendationem diligens Lector in opere nostro reipsa deprehendet, nobisque tanquam in hac lingua exercitatioribus fidem habebit.

Quod ad *Gregorium Æthiopem* meum attinet, cujus autoritate nonnunquam usus fui; in præfatione prioris editionis monui, illum, utut satis doctum, in verbis rarioribus sæpe dubitavisse; multa secus ac res erat, exposuisse, plurima verò ignoravisse. At nos pleraque illius excerpta ex sensu & contextu Græco librorum Biblicorum supplevimus. Ipse Gregorius tùm coràm, tùm per literas ignorantiam suam libenter confessus est. Cùm enim interrogavissem quid *stomachus* Æthiopicè significaret [illegible] Arabicè. [Arabic] significat, በልሳንነ፡ ኢናአምር፡ *in lingua nostra autem id [nesci]mus.* Bonus ille vir dicere debebat in singulari ኢ.የአምር. *Nescio*, fortassis [illegible]. [illegible] rum oblitus erat, quod 1.Tim.5,23. διὰ τὸν στόμαχόν σου, Æthiopicè redderetur በእንተ፡ ሕማመ፡ ከብድከ፡ *propter infirmitatem stomachi* seu *ventriculi tui.*(a) Ego autem tunc temporis Epistolas Paulinas nondum habebam. Causa istius ignorantiæ non est in obscuro. Jam à quadringentis annis translatâ in *Ambaram* imperii Æthiopici sede, lingua hæc nostra, quæ *Axumitarum* erat, in usu vulgari esse desiit, prout in *Historia nostra Æthiopica Lib. I. cap. 15. §. 4. & 20.* latè docuimus. Remansit ergo in libris & literis tantùm, nec non in diplomatibus Regiis, quibus intelligendis & scribendis studio opus est, æquè ac si Italus Latinè loqui vel scribere velit, in scholis id discere necesse habet. Sed in eo multò infeliciores sunt *Æthiopes*; nullam enim *Grammaticam* nec *Lexicon* suæ linguæ habent, solo vocabulario sunt contenti, in quo vocabula difficilia Æthiopicè, at crudè satis exponuntur. Compositum illud est, secundum Classes rerum. [illegible] ሰዋስው፡ *Scalam* vocant, sicuti in *præfatione Grammaticæ Ambaricæ* pluribus ostendimus. Mirum ergo non est, *Habessinos* in sua lingua prisca interdum hallucinari. Nos labore nostro illis præire voluimus, ut si (quod speramus) amicitiam nostram ambire cœperint, linguam suam accuratiùs excolere possint.

Porro haud exiguum incrementum opus nostrum accepit *Nominum propriorum* accessione. Eam priore editione omiseramus, quod non nisi vulgaria omnibusque obvia haberemus. Posthæc *Poetam*, nec non *Historiam Æthiopicam B. Tellezii* (b) nacti, multaque cùm locorum tum Virorum fœminarumque nomina, partim nova, partim corrupta deprehendentes, quæ notari atque exponi merebantur, ea quoque hîc tradere atque exponere consentaneum judicavimus.

Primò quidem *Onomasticum* seorsim composueram, ut *Pars II.* Lexici mei fieret, postea mecum perpendens, multa nomina propria Æthiopum significativa esse, & primo aspectu pro appellativis haberi posse, ut: ረትዐ፡ ሃይማኖት፡ Retua-haimanothus. *Rectus fide.* ተስፋ፡ ጽዮን፡ Tesfa-Tzionus. *Spes Sionis.* ተንሣአ፡ ክርስቶስ፡ Tensea-Christos. *Resurrectio Christi.* ዘሥላሴ፡ Zaslasé. *Trinitati addictus*, & similia, sententiam mutavi, eaque in opus meum intuli. Observaveram enim Viros doctissimos ejuscemodi nominibus deceptos fuisse, ut ea pro appellativis haberent, & pleraque in mirabilem sensum detorquerent. Adhæc Æthiopes persæpe nomina peregrina corrumpere, atque in notiores sibi formas deflectere solent, sicuti Græco vocabulo ἀποκάλυψις factum, ex quo illi አቡ፡ ቀለምሲስ፡ formaverunt. Sic ex *Hippolyto*, qui d. V. *Februarii*, nobis XXX. *Januarii* in fastis sacris memoratur, fecerunt አቡ፡ ሊጦስ፡ ex *Onuphrio* አቡ፡ ናፈር፡ quasi vocabula Arabicæ originis essent. Nonnunquam etiam peregrina, sic ea intelligant, interpretantur; quippe *Chrysostomum* vocant አፈ፡ ወርቅ፡ *Afa-Wark*, *Os aureum.* Quod nomen Patres Societatis multum torsit, cùm visis in Æthiopia ejus operibus, nescirent quis Pater iste *Afavvarkus* esset. Nunc autem, cùm nomina ista propria suo loco & ordine in Lexico nostro [illegible], Studiosi illa facilè reperient, ut ea in Onomastico separatim quærere opus non habeant.

Methodus.

(a) Plura de eo reperies in *Historia nostra proœmio* §. 11. & 17. *seqq.* & in *Comment. p.* [illegible] *seqq.*
(b) De qua vide *Histor. nostram Æthiopicam in Proœmio* §. 9. *seqq.* & *Comm. p.* 9. *n.* 48. *seqq.*

Methodus operis ipsa sese ostendit, quæ omnibus Orien[illegible] linguis communis est. *Tertia præteriti singularis*, utpote omnium simplicissima & [illegible]bus literis desti-tuta, radicem constituit; hanc ordine sequuntur reliquæ Conjugat[illegible]es, non nume-ris, ut apud *Golium*, [illegible] v[illegible]bis ex[illegible]essæ, ne t[illegible]ones eas in Gram[illegible] quærere cogan-tur. Post verba sequuntur nomina primò nuda tam adjectiva quam substantiva, dein-de aucta, initialibus [illegible] ordine al[illegible]abet[illegible] dispositis. Veruntamen consonantium tantùm, non verò vocalium ratio habetur, nisi eædem consonantes sub eadem radice recurrant, tunc enim & vocalium ordine[illegible] servantur. [illegible] autem nullam di-stinctionem servilium vel radicalium, sed solum ordinem literarum observavimus. Ex. gr. Græcum *σχῆμα*, *Schema*, Æth. አስኬማ: non in ስ: sed in አ: quærendum est.

Præterea sciendum[illegible] cum prima Lexici fundamenta ponerem[illegible] Grammaticam nondum [illegible] elabor[illegible] propter, ut nos alioquequ[illegible] hujus linguæ studiosos juvare-mus, *tempora & modo[illegible] verb[illegible]um* passim annotav[illegible] [illegible] *Bux orf[illegible]s* quoque in Lexi-co [illegible] H[illegible]xo-Chaldaico t[illegible] o[illegible] gratia fecerat. A[illegible] [illegible]uod [illegible] est, ad Grammaticam i[illegible], non [illegible] Lexicon. Illud enim significationes tantum do-cet, [illegible] um aure[illegible] [illegible]mationes st[illegible] hosum ex Grammatica [illegible] oportet.

Nos vero n[illegible] [illegible] viam [illegible] *regularia* om[illegible]mus; *irregu-laria* verò & anomala, tam in verbis quam in nominibus, nullis regulis [illegible]manda, sed solo usu addiscenda, [illegible] Lexicon [illegible]; Ex. gr. Vocalem quinti Or[illegible] in con-tingente tempore, nec non pluralia nominum [illegible]acta [illegible] gratia re[illegible]quimus vel ad-didimus. Etenim [illegible] Æthiopicæ [illegible] Latinæ linguæ est ratio. Ista ab omnibus ex-actè discitur, ita ut [illegible]aliæ ex Grammatica disci possint, & Lexicographi opus non habeant, Grammatica [illegible] admiscere. At [illegible] suffic[illegible], radicem [illegible] usu suo in-quirere posse, quibus adjectione Grammaticalium [illegible] auxilium ferendum fuit. *Genera* verò *n[illegible]m[illegible]num, m. Masc. f. Fœm. [illegible]mm.* [illegible] ad[illegible], ob maximam eorum [illegible]titudinem, de quibus in [illegible] nostra [illegible] agetur.

Po[illegible] notandum est, quod post pr[illegible] Lex[illegible] editionem demum depre-henderimus, verba vocalem quinti *E.* ve[illegible] Or[illegible] *O.* in prima radicali posside[illegible]tia, esse *quadr[illegible] contracta*, & ቤዘወ: de[illegible] ቤለዘወ: *Redemit.* ቀጒጽ: pro ሞሞቀጽ. ad[illegible] [illegible] ወ. vel የ: [illegible] vocalem *E.* vel *O.* latentem, in Lexico dissimul[illegible] non debere; ideo in hac nova editione tal[illegible] tanquam *quadrilitera* or-dine suo collocavimus, haud [illegible] verb[illegible] contracta ቤይተ: def. ቤተ: *Pernoctavit*, & ቀወመ: def. ቆመ: *Stetit.* Quæ inter [illegible]litera reliquimus; uti de investigatione ra-dicis statim pluribus dic[illegible].

Ad *allegata* quod attinet, potuissemus quidem significationes omnes, omissis tot locis bona fide le[illegible]oribus [illegible]cre[illegible] [illegible]s tamen, [illegible] inventores pri[illegible], Lecto-re[illegible] ad loca ipsa, unde [illegible] petita, ablegare: ne, si fort[illegible] per incogitantiam aut imbec[illegible] a vero aberravissemus, id Lectores falleret. Communissimæ verò voces, ut ማይ: *Aqua*, ምድር: *Terra*, ut & verba [illegible] probatione opus non habuer[illegible]nt. Rariores significationes omnes, nec non ab aliis Lexicographis di-screpante[illegible], allegat[illegible] [illegible] quæ [illegible]ro us carent, [illegible] a Gregorio Æthiope no-stro accepimus, [illegible] notam ha[illegible] *Æ.* plerumque a[illegible]. Quod autem *Castellus* in Lexico suo P[illegible]glotto etiam in notissimis magnam vim allegatorum apponat, uti in voce [illegible], [illegible]ኮነ: *Ignis* factum; id [illegible] superfluum v[illegible].

Allegatum quod *radicem immediate* sequitur, indicio est, tertiam præteri[illegible] per-sonam [illegible] reperi[illegible], atque ex eo, cujus co[illegible]tionis sit, cognosci. Cum enim reliqua primæ vel secundæ conjugationis tempora plerumque similia, tertiæ verò personæ Præ-teriti tam singularis, quàm pluralis dissimules sint, utique hoc necessariò in ipsa radice in-dicandum erat.

Allegata Veteris Testamenti (si Pentateuchum, Josuam atque libros impressos quos-dam excipias) mendosa nonnunquam erunt, quia ut diximus, non ex textu ipso sed ex *excerptis Gregorii*, quæ capitibus & versibus carebant, deiumta fuerunt. At in allega-tionibus Pentateuchi secuti sumus *Codicem Alexandrinum* ejusque capita & versus.

Quippe capita XXXVI. XXXVII. XXXVIII. & XXXIX. Exodi non conveniunt cum *Hebræo textu*, neque cum *Aldina Græca* editione, quam ob causam in Bibliis Polyglottis Anglorum versibus carent, quos nos in Codice nostro MSS. addidimus.

De *Orthographia* Æthiopum multa habemus dicenda. Ex quo Habessini *Axumâ Tigræ metropoli* desertâ in interiora regni migravere, ut suprà narravimus, simul cum linguâ veterem & genuinam pronunciationem literarum suarum amiserunt. Quippe dubium non est, literas, quæ nunc eundem sonum habent, veluti ሀ፡ ሐ፡ & ኀ፡ nec non አ፡ & ዐ፡ item ጸ፡ & ፀ፡ olim discrepasse. Nemo enim uni eidemque valori duos diversos characteres attribuere voluerit. Quamobrem verisimillimum nobis videtur, siquidem Æthiopica nostra lingua Arabicæ tradux est, quod etiam sonus literarum illarum Arabicis olim conformis fuerit, ita ut literæ ሀ፡ *Hoj* respondeat ه *He* Arabum, ح *He rancum* (ut nos vocamus) τῷ ሐ፡ & خ τῷ ኀ፡. Sic ጸ፡ τῷ ص: & ض τῷ ፀ፡ Quam ob causam nos verba, utrique linguæ communia, sub illa elementa, quæ Arabicis respondent, retulimus. Et quæ Arabicè *Elif* vel *Ain* habent, ea etiam Æthiopicè ut plurimum sic expressimus. Id vero valdè incommodum est, quod *Habessini artis Grammaticæ rudes* non solummodò dictas literas, sed ipsos vocalium ordines sæpe inter se confundant, quæ nos ad analogiam Grammaticam revocare oportuit. Qua de re in Grammatica nostra fusius agemus.

Id vero studiosum observare oportet, si *verbum ambiguâ* hac *literâ scriptum* in Lexico nostro quærere velit, nec statim reperiat, ne quærendo desistat, donec inter affines literas quæsitum verbum sese offerat. Ex. gr. ሠረጸ፡ *Germinavit, processit*. Si forte scriptum extet ሰረፀ፡ idque sub litera ሰ. non reperiat, in ሠ፡ erit quærendum; si nec ibi ሠረፀ፡ per ፀ፡ invenerit, tunc demum quærendum erit ሠረጸ፡ quod suo loco extabit. Plura de investigatione radicis infra dicentur.

De significationibus à nobis traditis dicendum restat. Tres *radicales* interdum *sine significatione* positæ sunt, vel quia tale verbum nondum nobis occurrit, vel quòd in prima aut secunda conjugatione non sit in usu. Ponenda tamen fuit talis radix, cùm facilioris inquisitionis causa, tùm ut significatio, fortè reperta, adscribi possit.

Sed caveat hic sedulus hujus linguæ studiosus, ne verba, quorum *prima radicalis* est *una Dentalium* ተ፡ ደ፡ ጠ፡ *vel sibilantium* ሠ፡ ሰ፡ ዘ፡ ጸ፡ vel ፀ፡ à nobis neglecta fuisse putet, si fortè in contingenti vel subjunctivo sine characteristica ተ፡ reperiatur; cum tamen *Wemmers* & *Castellus* illa habeant. Ex. gr. verbum ጠመቀ፡ & similia plura à modò dictis Lexicographis, tanquam in prima conjugatione usitata, pro radice ponuntur, id propterea factum, quòd neque Canonem nostrum secundum, neque formationem futuri passivi, quæ regulariter ይትገበር፡ est, observaverint. Quippe non tantùm ተ፡ Characterieum passivi ob similem sequentem in ejusmodi verbis est elisum, sed & forma ይጠመቅ፡ neque primæ neque secundæ conjugationi competit, adeoque exempla, quæ illi allegant, non ad primam vel secundam conjugationem, sed ad sextam spectant.

De Verborum significatione probè notandum, in Æthiopica æquè ac in cæteris Orientalibus linguis, verbum primitivum *simplex continere in se composita*, quibus Æthiopes carent. Ex. gr. መተረ፡ *Scidit*, significat etiam *Abscidit*, *Concidit*, *Discidit*, *Exscidit*, *Rescidit*, & ita porro. Quæ bonum interpretem observare decet, ut sensu poscente compositis utatur. Nos ea in omnibus verbis expressè non posuimus, nisi forte locus talis gatus id posceret, ideo studiosus ex sensu id supplebit.

Id quoque notandum, *verba*, quamvis tanquam radix & origo sequentium vocabulorum ponantur, *non* tamen *semper esse primitiva*, sed multa à nominibus natura prioribus derivari. Exempli gratia à ሰብእ፡ *Homo* fit ተሰብአ፡ *Homo factus est*: à ርእስ፡ *Caput* fit ተርእሰ፡ *Caput fuit* vel *factus est*. Ab እብን፡ *Lapis*, fit እበነ፡ *In lapidem conversus est*. Sic a መነኮስ፡ *Monachus* fit መነኰሰ፡ *Monachus factus est*. Nos tamen ordinem receptum servare & verba, quamvis nominibus suis posteriora præponere voluimus; ne tyronibus pristinæ methodo assuetis, nec originis statim certis, necessum

facesseremus. Attamen minùs congruè loqui putamus eos, qui reperto in una Orientalium nomine: in altera verbo, istud radicem vocant, quasi illud ab hoe progerminaret. Exemplum est in Hebræo אלוה *Eloah, Deus*, à quo verbum derivatum الّه *Alaha, Deum coluit* in Arabica lingua reperitur.

Ut autem studiosos Orientalium, quantum in nobis est, juvaremus, *Harmonicas voces* è cæteris Orientalibus linguis, præsertim Hebraica atque Arabica passim adjecimus, denique omnes omnino in *Syllabum* huic Lexico annexum contulimus, ubi Lector velut uno intuitu omnes deprehendet, atque ex eo cognationem hujus linguæ cum cæteris Orientalibus clarè cognoscet. Idque & memoriæ & accuratiori radicum indagationi inserviet. Eandem ob causam non tantùm ex Græca, sed & ex aliis occidentalibus linguis æquipollentia verba aliquoties adjecimus, veluti ex Germanica, Gallica, Hispanica, & cæteris Europæ linguis; quod *Meninskius* in Lexico suo Orientali luculentissimo rectissimè fecit.

At *de vocabulis Hebraicis* à LXX. Interpretibus non intellectis: nec non de *Græcis plurimis* è versione Bibliorum Græca retentis, monendi sunt Studiosi, ista, uti ab Æthiopibus non intellecta, ita perverse plerumque scripta & exposita esse, quæ nos ex lingua Græca & textu ipso intelligere, ac ob id genuinas significationes in Lexico nostro exhibere potuimus. Id autem oppidò insipidum est, quod ea non uniformiter scribant, sed secundum casus Græcos varient, adeò ut vocabula nonnulla in omnibus casibus obliquis Æthiopicè reperiantur. Veluti ሰቅሎስ፡ ሰቅሉ፡ ሰቅሎን፡ σίκλος, σίκλου, σίκλῳ, σίκλον. Quæ perfectam declinationem Græcam repræsentant, cùm tamen casum rectum retinere melius fuisset.

De *appendice*, quam *Wanslebius* primæ Lexici mei editioni, me inconsulto, affinxit, Studiosi sciant, illam multis falsis radicibus & mendosis vocabulis, quæ ex MSStis in Anglia repertis hauserat, refertam esse. Eam primo allegare ac refutare decreveram, ne lector putaret, me illius radices per negligentiam omisisse. Dein mecum reputans, nullam emendationum & correctionum fore finem, omnia transmittere atque lectorem hoc loco semel monere satius putavi, inutilem appendicem illam esse, bona vero & utilia; si quæ habet, me ipsum in libris ab eo citatis reperisse & notavisse. Promiserat quidem Wanslebius in *Conspectu operum Æthiopicorum* (a) (quæ ad excudendum parata se habere falsò gloriatus est) Cap. III. p. 21. Dictionarium Æthiopicum correctum, & ex quamplurimis manuscriptis Æthiopicis auctum, verùm nihil præstitit. Nec ego melius quid de hoc novo opere, quàm de appendice illius polliceri mihi potui; quare in illud, an forsan manu ejus scriptum alicubi extet, inquirere operæ pretium non putavi; nec unquam casu mihi oblatum fuit.

Tandem etiam de vocabulis monstrosis, in *Leonhardi Thurneysseri Onomastico Æthiopicè exaratis*, Lector informandus est. Exemplum unum & alterum afferemus, ex quo de cæteris judicium esto. Impressus est liber in Folio Berolini An. 1583.

Pag. 2. in lit. A, አጠአዘምዚ፡ *Atheazamzi*. Sic legit, & addit Germanicè: Ist zum theil Æthiopisch/ sind die primæ substantiæ oder ersten Wesen/ aus welchen die simplicissima sensibilia Elementorum, so similaria genannt/ entspringen etc. h. e. *Partim Æthiopicum esse, ait, & primas substantias denotare, ex quibus simplicissima sensibilia Elementorum, similaria dicta, oriantur.* Allegat Aviecnnam L. V. c. 39. & Paracelsum in Mysteriis æternitatis Lib. XIX. c. 62. Sed fortassis res, non autem vocabulum illud, ut puto, ibi reperietur.

Pag. 4. አአጺ፡ *Aetzi*. Ist ein Alchimystisch Wort/ bedeutet ein Oel/ oder essentialisch Wesen/ das gefärbt ist. *Alchymicum vocabulum esse ait, & significare oleum*, seu esse quoddam *essentiale coloratum*. Caret allegato, ut reliqua pleraque.

Præter-

(a) Tali titulo Vertumnus ille schedas aliquot Lutetiæ Parisiorum An. 1671. impressit, in quibus de se & de causa profectionis suæ in Ægyptum pag. 17. sqq. multa mentitus est, uti clarè demonstrabitur in editione *descriptionis Ægypti Germanica*, manu ejus scriptæ, quam ad *Sereniss. Principem Ernestum, Ducem Saxo-Gothanum*, tunc temporis Herum suum, primò misit; diversam ab illa, quam postea mutatâ religione, adjuvantibus sodalibus suis Monachis Italis mutavit, & Italicè edidit.

Præterea habet quidem Æthiopica quædam, sed pessimè scripta & expressa, ex. gr.

Pag. 88. አረበእፐውሡሡ፡ quod ita scriptum *Arabaepansusa* sonat; quo nihil unquam ineptius Æthiopicè dictum. Thumeysserus legit *Arbaatusosa*, idque significare dicit *Sexaginta quatuor*. Scribendum ergò erat አርባዕቱ፡ ስሳ፡ *Quatuor sexaginta*. Lectio ex Potkenii numeris, in fine Psalterii illius Æthiopici Romæ editi annexis, desumta est; ibi reperies *Arbaatu* Quatuor, *&* *Sosa* Sexaginta.

Pag. 109. in Lit. B. habet vocabulum mirabiliter scriptum: በት፡መአቀደሠ፡ *Batemaakadasu*. Thurneysserus vero legit *Bethemacdasu*, scilicet ቤት፡ መቅደስ፡ Betamakdas, *Domus Sanctuarii* scribendum erat & exponendum. Sed ille exponit *Domum mortis. Malum dæmonem*. Pauca ista prorsus vecordia cum tædio & fastidio maximo exscripsi, ne studiosus lector illa fortè reperiens, in Lexico meo quærenda putet. Dolendum est, virum doctum adeò delirare, ne pejus dicam, ut tales quisquilias publicè proponat, seque deridendum etiam modicè doctis prostituat. De reliquis vocabulis ex variis linguis petitis, ut & de modo proponendi & tractandi planè inepto nunc nihil dicemus.

Indicem Latinum Studiosi nonnulli nostro jussu confecerunt, tantâ diligentiâ, ut plurima vocabula notaverint è locis, ubi non principalis, sed tantùm accidentalis illorum mentio facta erat. Nos autem, ne nimium excresceret, plurima expunximus; sæpe etiam positô verbô radicali, derivata in eâdem Lexici columna extantia, delevimus. Igitur studiosus derivata & cognata vocabula sub primitivis & cognatis suis quæret & reperiet. *Nomina propria*, nisi perpauca & quidem rariora, omisimus. In vulgaribus ipsum Lexicon pro Indice est, in quo *Matthæum, Marcum, Lucam* & similia facilè indagabis.

Postremo Lectorem celare nolumus, nos *Grammaticam* nostram *Æthiopicam* revisam, & plurimis in locis auctam, sub manibus habere, ut eam quoque publici juris faciamus. In ea studiosi reperient Syntaxin figuratam, Prosodiam & quæcunque modò ad perfectam linguæ cognitionem facere poterunt. Addemus etiam *Psalterium Æthiopicum*, cum iis, quæ Æthiopes illi annectere solent, non tantùm ut studiosi materiam habeant sese in hac lingua exercendi; sed potius ut Habessinis impressione talis libri gratificemur, quem illi præcipuè amant, manibus terunt, & quasi in sinu gerunt. Nullus enim Liber MSStus in Habessinia, imò etiam in Europa frequentior est. Memoriter ab Habessinis ediscitur, ut remoto libro illum recitare sciant; sicuti *Potkenius* An. 1513. loquuntur Patrum Societatis testimonia in Commentario Hist. nostræ Æthiopicæ citavimus p. 194. §. 2. qui de suo tempore circa Annum 1607. & 1608. scribunt: *Proceres Habessiniæ non contenti sunt, ut filii tantùm ediscant libros sacros, sed etiam curant, ut filiæ illos calleant, & sic non datur matrona nobilis, quæ non benè sciat textum Sacræ Scripturæ: & quidem memoriter Epistolas S. Pauli & Psalmos Davidis.*

Quod autem ista nostra opera non maturiùs publicaverim, causa potissima fuit, quod semper speraverim, me plures novos libros, & Codicum mendosissimè impressorum MSStos, impetraturum, ut limatius & correctius quid in lucem edere potuissem. Deinde defuit mihi idoneus Amanuensis, qui curas typographicas in se reciperet. Nunc autem postquam Doctissimum Adjutorem *M. Johannem Henricum Michaelis*, in præfatione Grammaticæ Amharicæ laudatum, bono meo fato nactus sum, qui bonis monitis & solertissima typographicorum mendorum correctione mihi ad manum fuit, non dubitavi improbum istum editionis laborem meis sumtibus suscipere, ne mecum periret. Igitur laus Deo propitio dicta sit, quòd non tantùm felicem meis laboribus finem, sed etiam talem discipulum largitus mihi fuerit, quem spero perfectiorem cum tempore fore ac fuit ipse Magister ejus. Sic cœptâ cum Habessinis amicitiâ vices meas is aliquando subire, & bonum opus promovendæ causæ publicæ in Dei gloriam & proximi utilitatem, legitimè ad id vocatus, supplere ac perficere poterit. Vale. Francofurti ipsis Idibus Julii. An. S. cIↃ IↃC XCIX.

DE INVESTIGATIONE RADICIS
cum Præfixorum & Suffixorum declaratione.

RAdicis investigatio, quamvis Grammaticæ perito facilis sit, hic tamen compendia quædam tyronibus monstrare, simulque præfixorum & suffixorum rationem docere visum nobis fuit, quò rudiores eò faciliùs progredi possint.

Sciendum autem est; Verba & nomina Æthiopica pleraque *tribus* quædam etiam *quatuor*, pauca *pluribus radicalibus* literis constare. Nam pronomina & particulas duarum literarum nihil moramur. Omnes autem literæ per se radicales dici merentur, quia ex omnibus radices constitui possunt; At quædam absolutè tales sunt & manent, ut: ሐ: ሠ: ረ: ቀ: ኀ: ዐ: ደ: ገ: ጠ: ጰ: ጸ: ፀ: ፈ: ፐ: quædam per accidens fiunt *serviles*, nempe ሀ: ለ: መ: ሰ: በ: ተ: ነ: አ: ከ: ወ: ዘ: የ: sicuti in Gramm. L. 1, c. 4. §. 4. docebitur.

Quædam horum elementorum per se sunt *significativa*, eaque propriè *præfixa* & *suffixa* vocantur: quædam verò tantùm sunt *formativa* temporum & Conjugationum, quæ radicalibus modò ab initio, modo in fine, modò utrinque accedunt; eaque sunt vel

Initialia tantùm, ut: ለ: መ: በ: ዘ: vel

Finalia tantùm, ut: ሀ: ከ: vel

Utrinque occurrunt, ut: ሰ: ተ: ነ: አ: ወ: የ: vel etiam *in medio* inseruntur, ut: ወ: & የ: in pluralibus.

Hæ igitur serviles literæ à radicalibus sunt divellendæ, si thema inquirere velis.

De singulis nunc agemus secundum ordinem, quem istæ literæ in Syllabario Æthiopico obtinent.

ሀ: Servile est & *finale* tantùm, ut:

ሁ: Relativum *masculinum*: *Ejus, illius, suus*; & Interrogativum *Ne?* ut: አንተሁኑ: *Tune* scil. *es?* Matth. 11, 4. & Adverbium redditivum. ከመ: *Sicut.* ከማሁ: *Ita quoque.*

ሂ: Particula enclitica, *Et, quoque, etiam.* መኑሂ: *Aliquis*, & affixum conjunctionis እመ: ut ወእመሂ: *Sive verò, Sive autem.*

ሃ: (1.) Est *nota accusativi* nominum propriorum. (2.) Est pronomen relativum *fœmininum*, *Ejus. Sua. Eam.*

ሆ: Relativum masculinum tertiæ personæ, sed Accusativi casus tantùm; *Eum, illum. Se.*

ሆሙ: *Eorum, suos, se.*

ሆን: *Earum, suas, se.*

ለ: Initiale tantùm.

(1.) Est *nota Dativi*. Si verò præcedat vocabulum cum suffixo tertiæ personæ, etiam *Genitivum*, vel *Accusativum* denotat. De quibus conf. Gramm. L. VI. c. 3.

(2.) Præpositionem *Ad* quoque significat.

(3.) Si geminetur, Latinè est reddendum *Quicunque, Omnes & singuli*, ut: ለለ: መጽኡ: *Quicunque venerunt.* Enc. 3. Nov. 2. 3. ለለ: አሐዱ: *Unicuique*; & sic separatim, ut vides, plerumque scribitur.

(4.) Subjunctivo modo præmissum *vim optandi* habet, ut: ለይኩን: *Esto. Fiat! Ainsi soit-il* Gallis. Vel imprecandi, ut: ለይትኃፈሩ: *Confunduntor. Pudefiant.* Ps. 6, 10.

መ: Initiale est & finale.

(1.) Ab initio format *nomina actoris*, ut: መናዝዝ: *Consolator*, & መብስል: *Coquus*; nec non vocabula *instrumentalia & localia*. Exempla habes in Etymologia Grammatica L. III. cap. 3.

(2.) In fine *paragogicum & emphaticum* est, de quo Gramm. Lib. V. c. 3.

ሚ: Præfixum est & particula *admirantis*, vel *exclamantis*, de qua in Interjectionibus: & *interrogantis*, de qua inter adverbia.

ሰ: Finale tantùm.

ሰ: *Autem, verò*, conjunctio inseparabilis.

ሶ: Obtestandi particula, *Quæso! Obsecro!*

በ: Initiale & ቦ: finale.

በ: *In*, præpositio est. Infinitivis quoq; præfigitur, ut per gerundium exponi possint. Cum numeralibus distributivis geminatur, ut: በበ: & ለለ:

ቦ: Impersonale *Est* vel *Habet*, vocibus suffigitur; ut: Mari Oceano ሀቀሞቦ: *terminus est*, vel Oceanus *terminum habet*. Org.

ተ: Initiale & finale.

ተ: Occurrit ab initio vocis, & est (1.) *Characteristica* sextæ, septimæ & octavæ Conjugationis.

(2.) ት: & ቲ: format secundas personas & tertias fœmininas singularis in Contingenti & Subjunctivo.

(3.) Terminat tertiam personam Fœmininam Præteriti.

(4.) Format Nomina vel ab initio: vel in fine: nec non pluralia in *át*; vel utrinque auget nomina, ut: ተፍሥሕት: *Lætitia* à ፍሥሐ: *Gaudium.*

(5.) Per Paragogen particulis quibusdam annectitur, ut: ውስተ: *In.* ውስቴቱ: *In eo.* ቦቱ: *In eo.* ባቲ: *In ea*, prout singula suis locis in Grammatica docentur.

ነ: Initiale & finale.

(1.) Ab initio ን: & ና: formativæ sunt *primæ personæ pluralis* Contingentis & Subjunctivi, in diversis conjugationibus.

)○( )○(

(2.) For-

(9.) Format nomina quadrilitera, & gemmantia à nona Conjugatione derivata, ut: ፈሪርሃ፡ *Saltatio*. ነጐድጓድ፡ *Tonitru*.

(3.) Verbis in fine additum *primam Præteriti pluralis* efficit, ut: ገበርነ፡ *Fecimus*.

(4.) In nominibus ና፡ format *nomina abstracta*, ut: ልዕልና፡ *Celsitudo*, ን፡ verò alia quædam nomina, ut: ዕርቃን፡ *Nuditas*: Nec non pluralia in *ân*, ut: ብዙኃን፡ *Multi*.

(5.) In Pronominibus ነ፡ affixum est. *Nos, nobis*; *noster, nostra*, per omnes casus & genera.

ኑ፡ Interrogativum, *Ne? Anne?*

ኒ፡ (1.) Pronomen personale suffixum est, *Mihi, me*.

(2.) Conjunctio enclitica, *Et, quoque, etiam*.

አ፡ Initiale & finale.

አ፡ In verbis est characteristica quartæ & quintæ Conjugationis.

(2.) ኡ፡ & ኢ፡ *Characteristica* sunt *primæ personæ* in diversis conjugationibus *Contingentis & Subjunctivi*.

(3.) In nominibus format *pluralia*, ut & nomina *nonnulla singularia*, ut: አምላክ፡ *Deus*, አንቀጽ፡ *Porta*.

ኣ፡ *Paragogicum* in fine vocis *supplicantis* vel *petentis*, vel *nunciantis* vel *interrogantis*, sæpe ad nauseam usquè repetitur.

ኢ፡ Est particula negativa *Non*, & prohibendi *Ne*. Convertit ኢ፡ futuri in ይ፡ prout diximus in Gramm. Lib. II. cap. 6.

ኦ፡ *O!* est nota Vocativi.

እም፡ (1.) Est Præpositio *A, ab, ex, præ*.

(2.) Verbo junctum fit Adverbium, significans *Utique*, ut: እምወሀብከ፡ *Utique dedisses*, de quo Gramm. Lib. II. c. 6.

ከ፡ Finale tantùm est.

(1.) Verbis annexa ኩ፡ ከ፡ ኪ፡ ክሙ፡ & ክን፡ formativa sunt primæ & secundarum personarum utriusque generis & numeri in Præteritis omnium Conjugationum; ut ex Paradigmatibus liquet.

(2.) Pronomina sunt affixa secundæ personæ, veluti:

ከ፡ *Tibi, tuus, te. M.* ኪ፡ *Tibi, tua, te. F.*

ክሙ፡ *Vester, vos, vobis. M.* ክን፡ *Vestra, vos, vobis. F.*

ኪ፡ *Igitur*, est conjunctio conclusiva.

ወ፡ Initiale, medium & finale.

ወ፡ *Et*, non modo copulativa, sed & persæpè *inchoativa* tantùm particula est; Imò & sæpius *Discretiva*, &c. haud secus ac in reliquis Orientalibus linguis.

ው፡ In medio Pluralia quædam format, ut: ኃጢአት፡ *Peccatum*, in plur. ኃጣውእ፡ *peccata*. ገራውህ፡ *Agri*. Item cùm terminatio *u*, in verbis propter affixum in ወ፡ resolvitur, suscipit vocalem affixi, ut: ex ገብሩ፡ fit ገብርዎ፡ ገብርዋ፡ *Fecerunt eum*, *fecerunt eam*, & ita quoque ገብርዎሙ፡ ገብርዎን፡

ዊ፡ In fine format *Patronymica & Denominativa*; ut: ሰማይ፡ *Cœlum*. ሰማያዊ፡ *Cœlestis*.

ዘ፡ Initiale & finale.

ዘ፡ Ab initio est pronomen relativum *Qui, quæ, quod*. Verbo præfixum cum affixis tertiæ personæ *casus obliquos* Pronominum relativorum *Qui, quæ, quod*, per omnes numeros & genera designat; de quo in Grammatica nostra, cùm in doctrina de Pronom. Lib. IV. c. 5. tùm in Syntaxi cap. 3. *de relativis* fusiùs agitur.

(1.) Est *nota Genitivi*, de qua in Gram. Lib. III. cap. 6.

(3.) Est *Conjunctio causalis*, quæ sensu poscente, *Quod* vel *Ut*, redditur.

(4.) Contingentis significationem vertit in *Participium*. Vid. Gramm. l. 2. c. 6.

ዝ፡ *Iste, istud*, & præfixum & affixum est utriusque generis, ut: ዝንቱ ዓለም፡ *Iste mundus*. ከመዝ፡ *Sicut hoc, ita, talis modo*.

ይ፡ Initiale & medium.

ይ፡ (1.) *Ab initio*, ut: ይ፡ vel ያ፡ formant *tertias personas* Contingentis & Subjunctivi in verbis diversarum conjugationum, tam singularis quam pluralis numeri.

(2.) In Pronominibus affixum est, *Me, mihi*; vel *Meus, mea, meum*, in singulari & plurali, per omnes casus & genera.

Resoluta vocali tertii Ordinis, suscipit affixa tertiæ personæ, *Illi, eum, eam, illos, illas*, per Can. X. ut: እሬኢ፡ *Video*. እሬእዮ፡ *Videbo eum*.

Interdum tria præfixa concurrunt in una voce, ut: ወኢለዓለም፡ *Et non unquam* Org.

Tantum de literis servilibus singulatim consideratis;

Sequuntur nunc syllabæ quædam serviles, quales reperiuntur in verbis Decimæ Conjugationis, eorumque derivatis, veluti: አስተ፡ ተስተ፡ ይስተ፡ አስተ፡ atque ምስተ፡ & his similes, quæ in radicis inquisitione tollendæ sunt, ut: አስተጋብአ፡ unde ማስተጋብእ፡ & አስተጋብኦ፡ *Collector*, ምስትጋብእ፡ *Collectio*, quæ vide in Lexico sub ገብአ፡ ምስትሳለም፡ *Pacificator*, ab አስተሳለመ፡ quære sub ሰላም፡ *Pax*.

አን፡ Characteristica est Conjugat. nonæ, ut: አንገለገ፡ quod quære in ገለገ፡

Pronomina & particulas serviles, præter supra allatas, referre nihil attinet, utpote quæ ex Grammatica facilè disci possunt.

Cæterum si de abjectione servilium tantùm quæstio sit, res nullam habet difficultatem. At si radicalis litera deficiens ob rationem aliquam Grammaticam abjecta vel mutata restituenda sit, id demum non nisi ex Grammatica perfectè sciri potest.

Ut

Ut tamen adminiculo aliquo Tyrones juvemus, primò omnium Canones nostros commendamus, quos in Grammatica Lib. I. c. 10. formavimus. Ubi præcipuè notanda est *resolutio literarum* ወ : & የ : *in vocales homogeneas* U & O, nec non I & E, e. g. ቆመ : *Stetit*, facit in Præterito ቆመ : in Subjunctivo እቁም : *Stem.* Sic ሠየመ : *Posuit*, facit in Præterito ሠመ : in Subjunctivo እሢም : *Ponam*. Si ergo abjectis servilibus duæ tantum literæ cum modo dictis vocalibus longis remaneant, putandum est literas ወ : & የ : in vocales affines resolutas, restituendas, suisque locis inter triliteras radices inquirendas esse.

Par ratio est nominum Defectivorum ; nam ሤጥ : *Pretium*, quærendum est in ሠየጠ : & ሙኀዝ : *Ariena* sub መወኀዝ : & ita porro. Sic vice versa ወ : *sub vocali longa sæpe latens*, sese rursus exserit, si per regulas Grammaticales vocalis quædam suscipienda sit, ut : ኮከብ : pro ከውከብ : *Stella*, in plurali habet ከዋክብት : *Stellæ* ; ቀቅሕ : *Vinculum*, መቃቅሕት : *Vincula*. Quodsi deficiat altera radicalis sine ulla literæ abjectæ nota, tunc putandum est, alteram radicalem fuisse similem, ut : ፍድ : pro ፍዱድ : per Can. I. Quamvis id etiam contingat in verbis, quorum prima radicalis est ወ : ubi ወ : sine ulla compensatione aut nota interdum excidit, ut : እድቅ : *Cadam*, pro እውድቅ : & in Nominibus, ut in በአት : *Introitus*, à በውአ : *Introivit*. Ista omnia, ut rectiùs & pleniùs intelligas, Grammatica nostra diligenter perdiscenda erit.

Porrò studiosum lectorem monemus, ne in inquirendis vocibus facile acquiescat, si significatio reperta textui appositè non quadret. Multa enim sunt, quæ eodem planè modo scribuntur, & tamen diversimodè pronunciantur, e. gr. ሐዘነ : Hazzána, *Tristis fuit*, in tertia præteriti persona: & ሐዘነ : Házana, *Tristitiam*, Nomen in statu constructo ; ab absoluto ሐዘን :: መካን : *Meccan, sterilis*, & Macàn *locus*. አሰሩ : Assaru, *Ligaverunt*, & Açaru, *Vestigium ejus*. እምነ : Emmina, *Mater nostra*, & Emna, *A, ab, ex*. Quæ non nisi usu discuntur.

Quædam non pronunciatione, sed significatione tantùm differunt ; adeò ut si significatio reperta ad sensum non quadret, tota radix perlegenda sit, donec alia reperiatur, ut : ገዐዘ : *Castra movit vel Libertatem adeptus est* ; ገዐዘ : etiam est status constructus & *Indolem* &c. significat ; tali casu tota radix est perlegenda.

Postremò cùm apud Æthiopes nihil frequentius sit, quam Antistœchon seu *permutatio literarum eundem sonum habentium*, observandum est, si vox eo modo, quo scripta est, in Lexico non reperiatur, vel significatio non quadret, eam tamdiu sub aliis literis affinibus quærendam esse, donec reperiatur, ut in præfatione monuimus. Quamobrem quoties vocabuli alicujus literæ variari possunt, toties illud in Lexico evolvendum esse memineris, e. gr. Vox ሥሑጽ : *Immutu*, multifariam potest exarari, ut : (1.) ሥሑጽ : (2.) ሥሁጽ : (3.) ሥኁጽ : (4.) ስሁጽ : (5.) ስሑጽ : (6.) ስኁጽ : (7.) ሥሑፅ : (8.) ሥሁፅ : (9.) ሥኁፅ : (10.) ስሁፅ : (11.) ስሑፅ : (12.) ስኁፅ :: Si ergo aliquis tam fortunatus non fuerit, ut maturè inveniat talem vocem, duodecies quærere necesse habebit.

Nos equidem in Lexico nostro operam dedimus, ut voces significatione differentes, quamvis pronunciatione conveniant, si fieri possit, etiam differenter scriberentur, & quidem secundum analogiam & valorem elementorum in reliquis linguis Orientalibus, ut:

ሠረኀ : *Prosperitatem largitus est.* ሰረሐ : *Defatigatus fuit.*

ሠዐለ : *Pinxit.* ሰአለ : *Petiit*, & ሰዐለ : *Tussivit.*

ቀሠመ : *Collegit, Decerpsit*, in spec. *Vindemiavit.* ቀሰመ : *Condivit aromatibus.*

ነጽሐ : *Mundus, purus factus est.* ነፀነ : *Detrusit, Dejecit.*

ዕደው : *Viri.* እደው : *manus.*

ገአዘ : *Reprehendit.* ገዐዘ : *Castra movit*, vel *libertatem adeptus est.*

ጽሉእ : *Invisus. Exosus.* ጽሉዕ : *Ulcerosus.*

አጽመመ : *Surdum reddidit.* አፀመመ : *Sanavit vulnus.*

Denique in Psalterio, quod Deo volente, edituri sumus, eandem scribendi rationem sine variatione retinebimus ; In cæteris tyronem ad Grammaticam nostram ablegamus.

CATALOGUS LIBRORUM TAM
impressorum quàm Manuscriptorum, quibus in conscribendo hoc Lexico Æthiopico usi sumus.

Impressi Biblici sunt:

Quatuor prima capita Genesis, Theodori *Petræi* curâ primùm edita, atq; Jonæ Prophetæ annexa. Eadem M. Georgius Christianus *Burcklinus*, addita versione Latinâ, Francofurti imprimi curavit.

Liber Ruth, Æthiopicè & Latinè à *Nisselio* editus. Lugduni Bat. 1660.

Psalterium Davidis, additis nonnullis Veteris Testamenti *hymnis*, quos Æthiopes adjungere solent, *Romæ* primò Æthiopicè tantùm An. 1513. Johannis *Potkenii* curâ excusum, deinde *Coloniæ* An. 1518. per eundem cum lingua Hebræa, Græca & Latina, sine illis hymnis recusum fuit.

Canticum Canticorum, Romæ An. 1513. Psalterio modo dicto subjunctum.

Joel, Jonas, Sophonias, Malachias Prophetæ, Æthiopicè & Latinè Lugduni Batavorum, à Theodoro *Petræo* & Johanne Georgio *Nisselio* editi. Anno 1660. & 1661.

Novum Testamentum integrum, Æthiopicè tantùm, Romæ An. 1548. prodiit, quamvis Epistolis Paulinis, ut in Oriente moris, anno sequente seorsim editis. Utilem Reipublicæ literariæ operam in eo navavit *Tesfa-Zion* Æthiops, aliàs *Petrus* dictus, dignitate *Komos*, i.e. Ecclesiæ procurator. De qua editione pluribus egimus in Histor. Æthiopica Lib. III. c. 4. §. 7. & ejus Commentar. pag. 297.

Ex istis libris Biblicis *in opere Polyglotto Anglico* recusi fuerunt sequentes:

Psalterium cum *Cantico Canticorum*, & *Novum Testamentum* integrum cura D. Edmundi *Castelli*, qui Psalterium quidem, additis variis lectionibus & notis, satis benè edidit. At Novi Testamenti editionem Romanam τῷ πάνυ secutus est, relictis veteribus mendis quamplurimis, & novis typothetarum incuria superadditis. Sed excusandus est bonus ille vir, quia nullum exemplar MSStum habuit, cum quo impressum conferre potuisset. Nec ullum tunc temporis idoneum Lexicon, quod consulere potuisset, nec Grammatica extabat; nostrum enim nondum erat editum.

Canticum Canticorum cum nonnullis Epistolis Apostolicis *Jacobi, Johannis & Judæ*, *Petræus* & *Nisselius* supra nominati ediderunt quidem An. 1654. & 1656. sed linguæ non satis gnari, nec infinita Editionis Romanæ menda animadvertentes, in editione & versione illorum libellorum præstiterunt, quantum potuerunt. Gregorius profectò visis hisce opusculis parum favorabiliter de iis judicavit. Sic enim die 10. Novembris Anni 1657. Româ ad me scripsit: ርኢኩ፡ ፩ መጽሐፈ፡ እምነ፡ ሐዲስ፡ ፫ መልእክታት፡ ሐዋርያት፡ ዘተኀትመ፡ በአምስተርዳም፡ በዝዘመን፡፡ ዘአምጽአ፡ ዝኩ፡ ቴዎድሮስ፡ ኵለንታሁ፡ ጌጋይ፡ ወስሕተት፡ ዘኢይደሉ፡ አንብቦቶ፡፡ Hoc est: *Vidi quendam librum è Novo Testamento. Tres Epistolæ* (erant) *Apostolorum*, (Jacobi, Johannis & Judæ) *impressæ Amstelodami* (malè pro *Lugduni Batavorum*) *hoc tempore. Quem* (librum) *attulerat ille Germanus* (Theodorus Petræus). *Totus est mendosus & sphalmatis plenus, nec lectu dignus.* Sed boni istorum virorum conatus eandem ac Castellus excusationem ac veniam merentur.

Liturgia, *Romæ* cum Novo Testamento *impressa*. Orationes sunt Eucharisticæ, tempore S. Cœnæ in Ecclesia Æthiopica recitari solitæ. Reperiuntur post acta Apostolorum *fol. 151. seqq.* MISSALE vocaverunt Romæ in titulo Latino Novi Testamenti.

Homilia Chrysostomi de nativitate Christi, edente *Petræo* Lugduni Bat. 1660.

Confes-

Confeſſionem fidei Claudii Regis Æthiopiæ poſt Grammaticam noſtram Æthiopicam cum notis Londini primùm edidimus 1661. Eam poſtmodum in Commentario Hiſtor. noſtræ Æthiopicæ pag. 237. ſeqq. cum pluribus notis repetivimus.

Computus Eccleſiæ Æthiopicæ à *Scaligero* Libr. VII. de emendatione temporum in lucem datus eſt.

Plures libri Æthiopici editi non ſunt.

Sequuntur Manuſcripti.

Pentateuchus, ex Ludovici *Piques*, Doctoris Sorbonæ clariſſimi, exemplari, quod Wanslebius Romæ in hoſpitio Habeſſinorum deſcripſerat, exaratus.

Joſua ſimiliter.

Judicum atque Regum Libros IV. Wanslebii manu deſcriptos modò laudatus Doctor quoque poſſidet, ſed ad me mittere recuſavit. *Vocabula* quidem ex his libris, ut & ex Eſaia, & Conciliis, notabilia ſibi viſa *Gregorius excerpſit*, & ad me miſit, ſed planè imperfecta; etenim nec capita nec verſus appoſuerat, ut difficulter admodum in textu reperiri & applicari poſſent. Fecimus quantum potuimus, ut commodam expoſitionem indagaremus, & Lexico noſtro insereremus; modò verſus allegati ſemper conveniant.

Evangelia MSSta, duorum ſolummodo Evangeliſtarum *Matthæi & Marci*, *in Bibliotheca Regia Lutetiæ Pariſiorum* extant; planè diverſa ab impreſſis, ut paraphraſis magis, quàm verſio videri poſſint. Pauca ex illis pro noſtro ſcopo excerpere potuimus.

Homiliæ & Vitæ Sanctorum quorundam *in Codice Manuſcripto Bibliothecæ Berolinenſis* inveniuntur; ex quibus præter *Iacobum Serugenſem* & alios notos, *Abba Danielem, S.Barbaram, Baaminum, Pachomium, Gregorium Armenum, Beſſadium, Hiſtor. VII. puerorum, &c.* citamus. Illum Sereniſſimus Elector Brandenburgicus lubentiſſimè & benevolentiſſimè nobis conceſſit, & huc ad nos miſit, quod gratâ mente nunc prædicamus.

Organum muſicum B. Mariæ virginis, in laudem illius ſtylo Oratorio compoſitum, in Æthiopia ſcriptum, & à Gregorio noſtro nobis dono datum. Multum nobis in opere noſtro concinnando profuit. Cætera de hoc libro in Commentario noſtro pag. 346. diximus.

ውዳሴ፡ ሰማያውያን፡ ወምድራውያን። *Encomium cœleſtium & terreſtrium.* Hic eſt libri titulus; de autore non conſtat. Poëma eſt inſigne, è Synaxariis Æthiopum Sanctorum nomina eorumque martyria atque miracula, nec non feſta in Eccleſia Æthiopica recepta, metricè referens, ita ut ſingulis totius anni diebus ſuos Sanctos per Odas aliquot elegantes, meris quinionibus rhythmicis conſtantes, attribuat. Ex eo Faſtos ſacros Eccleſiæ Æthiopicæ conſummavimus & in Commentario noſtro pag. 380. Lectoribus exhibuimus. Codicem hunc debemus Clariſſimo Viro D. Eduardo *Pocokio*, de literaturâ Orientali, cumprimis Arabicâ optimè merito.

Orationes Euchariſticæ, quarum aliquæ inter impreſſas ſupra relatas reperiuntur. *Liturgias* vocamus, & hoc nomine MSS. citamus, quia pars Liturgiæ ſacræ ſunt, ut ſupra innuimus. Accepimus illas à D. Edmundo *Caſtello*, Viro ſuprà laudato & ad cœcitatem uſque laborioſo, ſicuti ipſe in præfatione Lexici ſui Polyglotti de ſe teſtatur.

መጽሐፈ፡ ምሥጢረ፡ ሰማይ፡ ወምድር። *Liber myſteriorum cæli & terræ*, autore *Abba Bahaila-Michaele. Revelationes Henochi* continere male creditus fuit Codex iſte, & tam illuſtri nomine in Bibliotheca regia Pariſienſi incautè inſignitus. Nihil enim minus eſt; ut fusè docemus in Commentario noſtro pag. 347. Qua occaſione *Galleſii*, (*L'Abbé Gallois*) Bibliothecæ iſtius cuſtodis, humanitatem iterum laudamus,

mus, qui scopum Serenissimorum hujus Bibliothecæ Fundatorum, privatim prudentissimi Regis sui mandatum ante oculos habens, eam non ut thesaurum absconditum quasi per invidiam occludebat, sed quæ publicè usui esse possent, ex ea liberalissimè impertiebatur, secundum dictum Sapientis Prov.5,16. *Deriventur fontes tui foras, & in plateis aquas tuas divide.* Is ergo librum illum parum mysteriosum sine ulla dubitatione mecum communicavit.

Eandem rationem considerans Vir Clarissimus Stephanus *Baluzius*, *Bibliothecæ Colbertinæ* præfectus, haud difficulter mihi commodavit librum *Æthiopicum MSStum*, quem vanissimus ille *Tzaga Christus* Lutetiæ Parisiorum reliquerat. Constabat aliquot nullius momenti tractatibus, è quibus nonnulla rariora vocabula ad Lexicon meum faciendum selegi, & *Manuscriptum Colbertinum* vocavi. In calce libri reperi *Epistolam Æthiopicam* anonymi cujusdam *ad* Regem Æthiopiæ *Susneum* scriptam contra PP. Societatis, qui in ea *cognati Pontis Pilati* per ludibrium vocabantur, quasi Jesuitæ Romani illius cives fuissent, uti Balth. *Tellezius* in Lusitanica sua Æthiopiæ descriptione Lib.IV.c.20.p.350. testatur. De qua re Historiam nostram Æthiopicam Lib. III. c.10. §.65. dispicere poteris. Ipsam Epistolam imprimi curavimus in Commentario nostro pag.493. seqq. aliqua etiam augendo Lexico nostro in ea reperimus.

E Codice magno Conciliorum Romæ extante, in Commentario nostro Lib. III. n.XXX. pag.301. seqq. publici juris fecimus:

1. *Epistolam* Regis Constantini, aliàs *Zera-Jacob* dicti.
2. *Exordium cum Summariis* sive capitibus *Canonum Apostolicorum* numero LXXI.
3. *Summaria aliorum Canonum* numero LVI. qui respondent LXXXV. nostratibus.
4. *Statuta* vulgo *Apostolorum* dicta XXIII. Reliqua desunt.

Hos libellos etiam in hoc nostro Opere quandoque allegamus. *Epistolas* nonnullas *Gregorii*, *Malac-Saghedi* Æthiopiæ Regis, nec non *Canones* paucos ex illis qui *Abtelisat* dicuntur, in Commentario nostro citatis locis reperies.

Denique nonnulla tradidimus è libello precum superstitiosarum, quem ጸሎተ፡ ሥቶ፡ *Orationem magicam* vocabat Gregorius. Plures ejus farinæ dantur, de quibus in Commentario nostro Lib.III.Num.XXXV. pag 349. satis diximus.

Siglas, quibus præcedentes Libros in allegatis nostris designamus, post Indicem Studiosi reperient.

Jam sciunt linguæ hujus studiosi, quæ & quanta nobis fuerit Æthiopica supellex. Si quis ergo novum librum acceperit, rariora vocabula ex eo observare & notare poterit.

COROLLARIUM
De primordio studii Æthiopici in Europa ejusque progressu.

PRimus qui literas Æthiopicas Europæ dedit, *Germanus* fuit, *Johannes* Potken/ (i.e. Töpken/ *Ollula*) Præpositus Ecclesiæ S.Georgii, *Coloniensis*. Is artis typographicæ gnarus, & studio rerum peregrinarum inductus, cùm circa annum 1512. Romæ moraretur, typographiam linguæ Æthiopicæ conflavit; in eo deceptus, quod *Chaldaicam* vocitaret. *Psalterium Æthiopicum cum hymnis* nonnullis veteris Testamenti, & *Cantico Canticorum* typis sat elegantibus *Roma Anno 1513. excudit*. Cognoverat enim, in Æthiopia libros istos semper conjunctim reperiri; Psalterium quoque ab Æthiopibus memoriter edisci, quod & in hodiernum usque diem ita obtinet.

Coloniam

Coloniam reversus *Psalterium solum* Anno 1518. edidit *in quatuor linguis*, Hebræa, Græca, *Chaldaica* (ut vocat) & Latina; quo titulo multi decepti fuerunt, ut Chaldaicam linguam peregrinis & ignotis literis ibi traditam esse putarent. In fine adjecerat *Syllabarium*, ex quo viri docti linguam Æthiopicam legere & intelligere didicerunt. Quamvis tunc temporis parum cognita esset & regio & lingua Æthiopum Christianorum, multo minus *Habessinorum*. Genuinum *Axumitarum* nomen, post schisma in Concilio Chalcedonensi ortum, inter nostrates plane exoleverat: Contrà *Presbyteri Johannis* nomen, tanquam potentissimi Indiæ Regis passim percrebuit. Hinc factum, ut cùm Lusitani nostrum *Negus* ንጉሠ፡ ነገሥት፡ ዘኢትዮጵያ፡ *Regem regum Æthiopiæ* Presbyterum Johannem errore magno vocarent, Habessinia, *India major*; & lingua, *Indica* vocaretur. Qua de re fusè disseruimus in *Comment. nostro* Lib. I. n. XX. pag. 75. seq.

Post id tempus nihil cum Æthiopibus in Europa actum, donec ingruente circa annum 1541. internecino cum Rege Mohammedano Adelensi bello, *Tesfa zion, Malhesinus Æthiops* Romam venit, *Novum Testamentum cum Orationibus Eucharisticis*, (quarum supra mentio facta) secum ferens, ut ibi imprimeretur. Nam in Epilogo, Evangelio S. Johannis annexo, patriæ suæ ruinam deflet, seque permotum fuisse prædicat ad imprimendos libros sacros, ne prorsus perirent, sicuti tempore captivitatis Babylonicæ factum fuisse dicit. Socios secum adduxit ትንሣኤ፡ ወልድ፡ *Tensea-Waldum*, i.e. *Resurrectio Filii:* & ዘሥላሴ፡ *Zaslasaum*, i.e. *Trinitati addictum*. Qui semet appellant ደቂቅ፡ ለአባ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ዘደብረ፡ ሊባኖስ፡፡ *Filios* (seu *sodales*) *Patris Tecla-Haimanoti* (Ordinis sui fundatoris) monasterii *Mons Libanus* dicti. Quæ in Epilogo Æthiopico Evangelii Matthæi ita leguntur, ac nobis hic exponere necessarium visum fuit, quia viri docti, & inter eos Clarissimus *Waltonus in Prolegomenis Bibliorum Polyglottorum XV. p.* 100. *b. in fine* additamentum hoc haud satis benè intellexerunt, & Monasterii illius ignari *Æthiopes* illos *Maronitas* fuisse putaverunt. Adjutores Italos habuit Petrum Paulum *Gualterium*, *Bernardinum* & Marianum *Victorium*, qui *rudimenta linguæ Æthiopicæ* sat rudia, & ab Orientalium methodo nimis absona, tunc temporis edidit. Quieverunt post hæc Musæ Æthiopicæ, nec quicquam de iis in lucem prodiit, quamvis Patres Societatis Jesu sub initium hujus seculi in Habessinia florerent, & omnem illius Regni rem literariam in sua manu haberent. Romam quidem scripserant petitum typographiam, quæ illis etiam parabatur, sed paulo post magna rerum mutatio in illo regno incessit, ut nihil prorsus præter inepta illa *Victorii* rudimenta, quorum modò mentio facta, impressum fuerit.

Sub idem tempus *Jacob Wemmers* Carmelita, *Antverpiâ* inferioris *Germaniæ* Urbe oriundus, audito felici Religionis Romanæ in Æthiopia successu, Lexicon atque Grammaticam genuinâ methodô elaborare aggressus est, & in eo præstitit, quantum à primo tanti laboris autore expectari poterat; quam ob causam defectus & imperfectiones ejus libenter excusamus. Prodiit liber *Romæ Anno* 1638.

Ego istius operis nescius, cùm adolescens adhuc Orientales literas tractarem, & in Æthiopicam quoque linguam incidissem, nec putassem, à quoquam illius addiscendæ instrumenta tentata fuisse, juvenili ardore incensus, & multorum doctorum virorum adhortatione impulsus, *Clavem Psalterii* Æthiopici exorsus sum; quam procul dubio intermisissem, si alios ante me idem factitavisse compertum habuissem. Non enim Jacobus *Wemmers* tantum, sed diu ante illum, circa annum videlicet 1590. *Gregorius Wergenmayerus*, Hebrææ linguæ *Professor Tubingensis*, *Lexicon* vel potius *Concordantias* (ut vocant) *Psalterii & Cantici Canticorum* indefessâ diligentiâ congessit, & secundum radices ordine conscripsit, ut ex iis & conjugationes & vocabulorum formationes, nec non constructiones & affixorum ratio perspicuè cognosci potuerit; quæ cum laude hujus Viri bene merita hoc loco prædicare æquum fuit. Istud igitur exemplar MSStum si tempestivè accepissem, magno me labore, multaque molestia sublevare potuisset, ut nullo negotio & Lexicon & Grammaticam, inspectis solummodo tot exemplis

emplis & allegatis, concinnare potuissem. Verum enimverò sic erat in fatis, ut me ipsum oportuerit in hoc stadio desudare.

Præcipuo mihi adolescenti hortamento erat inertia cujusdam Studiosi, qui & ipse talem Clavem fabricare ausus fuerat. Sed stultâ imaginatione, significationes Æthiopicas necessariò respondere debere putabat significationibus Hebraicis, quamvis prorsus inter se contrariis. Ex. gr. אבה Hebræis significat *Voluit*, contrà Arabibus atque Æthiopibus أبي አበየ፡ *Noluit*; ille nihilominus exposuerat *Voluit*. Unde absurdus & contrarius prodibat sensus, ut quilibet sacri Psalmorum textûs gnarus conjicere poterit. Quæ animadvertens, ad corrigenda tot absurda vehementer incitabar. Idque initium erat laboris mei: quo viso & à Viris doctis probato, primò in Hollandia, deinde in Gallia aliud ex alio secutum est incitamentum, donec *Romæ cum Gregorio Æthiope amicitiam* contraxerim, simulque historiam antiquæ & præclaræ gentis tàm Ecclesiasticam, quàm Politicam cognoverim, quod me in proposito meo corroboravit; ut sperare possim, operam meam Reipublicæ Christianæ & literariæ olim non inutilem futuram. Plura *de lingua Æthiopica* & meo studio ex *Historia* mea *Æthiopica* Lib I. Cap.XIV. & XV. ejusque *Commentario* pag.194. & 195. nec non in Procemio p.2.n.8. & pag.28.Num.XIII. & pag.200.Num.CIII. & seqq. haberi poterunt, ex quibus Studiosi simul cognoscent, quam graviter Marianus *Victorius* hallucinatus fuerit: & quorum cognitionem *VValtonus* supra laudatus in prolegomenis suis non habuerit. Quæ cuncta fusius in præfatione *Novæ Grammaticæ Æthiopicæ* pertractabimus.

Monitum:

Postremò Studiosi observabunt, Radices omnes in hoc opere hoc signo ✿ notatas esse.
Sequuntur derivata hac nota ☙.
Peregrina, & quæ radicem non constituunt †.
Denique nomina propria asterisco *.

በስመ: አብ: ወወልድ: ወመንፈስ: ቅዱስ: ፩: አምላክ::

IOBI LUDOLFI LEXICON ÆTHIOPICO-LATINUM.

ሀ:

ሀሀየ:—ሆይ: Hoi. *Prima Alphabeti Æthiopici litera. Contracta vox est, ex* ሆሀይ: *ut apparet ex* plurali ሆሀያት: *quo pacto propriè vocantur septem illa* ሆይ: *videl.* ሀ: ሁ: ሂ: ሃ: ሄ: ህ: ሆ: *Unde porrò per Synecdochen reliquæ omnes Æthiopum literæ per septem ordines descriptæ,* ሆሀያት: *appellantur. Sicuti nos* A. B. C. *dicentes, omnia intelligimus elementa. Igitur reddere licet* Alphabetum. *Hinc* ἄλφα prima *Græcorum* litera ቀዳሚ: ሆሀያት: *vocatur.* ሆሀያት: ፊደል: *vel* ሆሀያት: ዘፊደል: Alphabetum literarum.

† ሀለለ: መሀልል: *vide in* መ:

* ሃሌሉያ: *Hebræum est* הללויה Halleluja. *i. e.* Laudate Dominum (1.) *pro festo Azymorum ponitur: ut* በበዓለ: ሐጌ: ሃሌሉያ: *Deut.* 16, 16. (2.) *Pro* laudatione *&* celebratione Dei *accipitur, ut:* በስብሐት: ወሃሌሉያ: *Malè interdum dividitur, ut:* ሃሌ: ሉያ: ለአብ:: Tellezius *Hist. Æth. lib. II. c. 17. in fin. p. 140. contemtim scribit:* Habessinos ingentem summam Allelujarum (*sic loquitur*) deblaterare, easque illis tam in gaudio, quàm in luctu inservire; *Nam Marco Regis filio mortuo, ad nauseam usque repetiisse:* ሞርቆስ: ሞተ: ሃሌሉያ: ሞተ: ሞርቆስ: ሃሌሉያ:: *Vid. Hist. nostram Æth.* III, 6, 105.

† ሃላ: *Vide* ሀየለ:

ሀለወ: *mendosè* ሃለወ: *Def.* ሀሎ: Hallo. (*Differt ab* ሐለወ: Vigilavit, *quod vide in* ሐ:) *Utrumque reperitur, sed diversâ ut plurimum significatione; nam posterius* ሀሎ: *quamvis Præteritum sit, Præsentis significationem plerumque habet:* Est. Adest. Præsens est. Existit. *Denotatque* (1.) Essentiam & Existentiam *nudam* in loco, *ut: Hispan.* Estar, Esse in loco. *Et sic differt à* ኮነ: *Hispan.* Ser, *quod vid. sub* ኰነ: *ut:* ዘሀሎ: ὁ ὤν, Qui est *Apoc.* 1, 8. እምቅድመ: ፀሐይ: ሀሎ: ስሙ: Ante solem est nomen ejus. *Ps.* 71, 17. ወኢዘሀሎ: Neque id quod præsens est. *Rom.* 8, 38. *Latinè quoque reddi potest per præteritum imperfectum, ut:* ሀሎ: ብእሲ: Erat vir *quidam. Marc.* 1, 23. (2.) Mansit, Duravit, *ut:* ይሄሉ: ለዓለም: Manebit in æternum. *Ps.* [illegible], 11. (3.) *Accipitur impersonaliter pro* Datur. Reperitur. Est. *ut:* ሀሎ: ወልድ: ዝየ: Est puer hic. *Joh.* 6, 9. (4.) *Interrogat de statu valetudinis, æquè ac Hispanicum* Estar, *ut:* እፎ: ሀሎከ: Quomodò vales? Como esta? *Eodem modo sonat Arabicum* كيف حالك Quis status tuus?

At integrum ሀለወ: Subjunctivi *ut plurimum, & interdum* Præsentis *& imperfecti Indicativi, significationem habet, ut: An nesciebatis, quod in iis, quæ Patris mei sunt,* ሀለውኩ: fuerim? *Luc.* 2, 49. ለዘ: ሀለወ: ድሉወ: Ei qui fuerit paratus. 1. *Pet.* 4, 5. *Quamvis ista temporum differentia magis in tertia præteriti personâ, quàm in reliquis occurrat: Nam Ps.* 145, 1. *legitur* በሕይወትየ: ሀለውኩ: *Ps.* 103, 34. *eodem sensu dicitur* በሕይወትየ: ሀሎኩ: ἕως ὑπάρχω. Quamdiu extitero. *Sic: Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo,* ህየ: ሀለውኩ: አነ: Ibi sum ego. *Matth.* 18, 20. *&* ናሁ: አነ: ምስሌክሙ: ሀሎኩ: Ecce, ego vobiscum sum *omnibus diebus. Matth.* 28, 20. እለ: ሀለዉ: Qui erant *in convivio. Luc.* 14, 7. (5.) *Subjunctivo junctum per Ellipsin particulæ* ከመ: Ut, *commodè redditur Latinè per* Oportet, *seq. Infinitivo; ut:* ሀለወክሙ: ትትወለዱ: ዳግመ: Oportet vos (*ut*) nascamini denuò, *seu,* Oportet vos nasci denuò. *Joh.* 3, 7. *Nam & hoc pacto periphrasin Futuri infert, ut:* ዘሀለወ: ይምጽእ: Quem venire oportebat, *seu,* Qui venturus erat. *Matth.* 11, 14. ዘሀለወ: ይኩን: Quod oportet fieri, *seu* quod futurum est. *Apoc.* 1, 19. *At Luc.* 4, 43. *expressam habet particulam* ከመ: *ut:* ሀለወኒ: ከመ: እዜንዎሙ: Oportet me ut annunciem illis. *Etiam subsequenti Futuro significationem Imperfecti tribuit, ut:* ሀለወ: ዮሐንስ: ያጠምቅ: Erat Johannes baptizans, *i. e.* Baptizabat. *Marc.* 1, 4. (6.) *Usurpatur etiam in* Habendi *significatione, sicut* Est *Latinorum cum Dativo, ut:* ምንት: ብነ: ተሀሉ: Quid mihi tecum est? *&c. Ps.* 72, 24. *Pleonasticè interdum conjungitur emphaticè cum Contingenti, ut:* እስከ: ዮም: ሀሎ: ይውሕዝ: Usque in hodiernum diem existit, fluit, *i. e.* certissimè fluit. *Enc.* 19. *Nov.* 2, 5.

§ ሀልዎ: *Est Infinitivus nominascens.* Præsentia. 2. *Cor.* 10, 10. Persona *vel* Hypostasis. *De incarnatione Christi* በ፩: ሀልዎ: in una hypostasi.

§ ሀልዎት: *Alia infinitivi forma nominascens.*

(1.) Præsentia. 1. *Pet.* 1, 16. (2.) Præsens status valetudinis. (3.) Essentia, *ut*: አሐዱ፡ ውእቱ፡ ህላዌቶሙ፡ እምቅድመ፡ ይትፈጠር፡ ዓለም፡ ወ፩፡ ውእቱ፡ ህላዌቶሙ፡ እምድኅረ፡ ፍጥረተ፡ ዓለም፡፡ Una est Essentia eorum priusquam crearetur mundus; & una est Essentia eorum post creationem mundi. *L. Myst. ubi de personis Trinitatis agitur.*

§ ሀለው፡ *pro* ሀሎው፡ *propter ultimam* ው፡ ὁ ὤν. Qui est. Præsens. Existens. *Gall.* Estant, *ut*: ዘሀለው፡ Qui est. 1. *Pet.* 3, 4. *Apoc.* 1, 19. በከመ፡ ሀሎ፡ ሀለው፡ ወይሄሉ፡ Sicut fuit, est, & erit. ከመ፡ እኩን፡ ሀለወ፡ Ut fiam præsens. *Plur.* ሀለዋን፡

§ ሀለወ፡ *Adv.* Revera, Re ita se habente. *Job.* 16, 7.

§ ሀላዌ፡ *Variè vox hæc accipitur, nam modo* οὐσίας Essentiam, *modo* ὑπόστασιν Substantiam, *vel tantùm* Existentiam *significat, ut sequentes loquendi modi, ex Æthiopum scriptis desumti docebunt. Quò cautius, tam in interpretatione, quàm applicatione hujus vocabuli agendum, ne vel Æthiopibus de Deo uno & Trino, orthodoxè sentientibus αἵρεσις nota impingatur: aut illius suspicio præbeatur. Græcum* Ὁμοούσιος *passim reddunt* ኅቡረ፡ ሀላዌ፡ Consors essentiæ. *Prius est à radice etiam Hebræis usitata* חבר Socius, Conjunctus, Consors fuit: *Posterius est à radice nostra* ሀለወ፡፡ *Cum ergo de Deo Uno & Trino, vel de SS. Trinitate loquuntur, addunt* ኅቡረ፡ ሀላዌ፡ ዘእንበለ፡ ፍልጠት፡ Conjunctus vel unitus essentiâ sine divisione, *h. e. secundum nos*, Coëssentialis & indivisibilis. *Sic enim Organon incipit*: በስመ፡ እግዚአብሔር፡ ሥሉስ፡ ዘእንበለ፡ ፍልጠት፡ ወአሐዱ፡ በጽምረት፡፡ ኅቡረ፡ ሀላዌ፡ ወዕሩይ፡ መለኮት፡ In nomine Dei trini sine divisione, & unius connexione; *h. e.* uniti vel conjuncti essentiâ, & æqualis divinitate. *Quæ pro nostro loquendi modo sic accipienda*: In nomine Dei, qui est unus in una indivisa essentia, & trinus in Personis, coæternis & coæqualibus. *Item in* ἀγιοφωνίᾳ *illa*: ቅዱስ፡ ሥሉስ፡ ዘኅቡረ፡ ሀላዌከ፡ O Sancte Trine! cujus conjuncta vel unita (*una*) est Essentia. *Lit.* 162. *c.* 1.

Retulit mihi Æthiops meus, quosdam hanc vocem ሀላዌ፡ *pro* Natura in Christo *usurpare, quod qualibet natura suam peculiarem retineat essentiam, ac ideò dicere, in Christo esse* ክልኤቱ፡ ሀላዌያት፡ Duas essentias: *propterea monere se velle, si forte hæc phrasis uspiam occurreret, ne crederemus Habessinos duas in Christo asserere personas; nam vocem* ሀላዌ፡ *etiam* Subsistentiam *seu* Personam *denotare posse, ut mox sequetur; Communiùs autem* duas *in Christo* naturas ክልኤቱ፡ ባሕርያት፡ *dici.* (2.) Subsistentiam *seu* Personam *passim. Hoc nisi benè distinguatur, maximis contentionibus aut erroribus causam præbere potest. Etenim autor Organi lib. 7. postquam demonstravit Spiritum S. æque esse Spiritum Filii ac Patris; ut etiam doceat illum esse personam distinctam & per se subsistentem, sic ait*:

ሀዩ፡ ከመ፡ ኢንበል፡ ኢሀሎ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ በአካሉ፡ ፍጹም፡፡ ይቤሎሙ፡ ለሐዋርያት፡ እፌኑ፡ ለክሙ፡ ካልአ፡ ጰራቅሊጦስ፡፡ ወበዝ፡ አእመርነ፡ ከመ፡ ሀለው፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ኀበ፡ አብ፡ ወወልድ፡ ወሀለው፡ ካዕበ፡ በህላዌሁ፡፡ አኮ፡ ዘይትከፈል፡ መንፈስ፡ ኀበ፡ ወልድ፡ ወኀበ፡ ህላዌሁ፡ ካዕበ፡ አላ፡ ፩ ውእቱ፡ ሀለዋኒ፡ በህላዌሁ፡ ወሀለዋኒ፡ ኀበ፡ አብ፡ ወወልድ፡፡

Quæ verbotenus sic sonant: Porro, ne (*forsan*) dicamus: Non est Spiritus Sanctus in personâ suâ perfectus, *Christus* inquit Apostolis: Mittam vobis alium Paracletum. Et ex hoc cognoscimus, quod existens (*est*) Spiritus Sanctus apud Patrem & Filium, & existens etiam (*est*) in substantia sua. Non quod dividatur Spiritus in Filium, & in substantiam suam quoque, sed unus est & existens in subsistentiâ suâ, & existens apud Patrem & Filium.

Per Paraphrasin sic reddi possunt: Ne verò quispiam ex supradictis inferat, Spiritum Sanctum non esse perfectam & distinctam personam, ideò dixit Christus Apostolis: Mittam vobis alium Paracletum. Unde cognoscimus, Spiritum Sanctum existere simul cum Patre & Filio: & simul etiam in propria subsistentia (seu persona.) Non quod Spiritus partim in Filio, partim in propriâ personâ sit; sed unus & idem est, & existens in personâ propriâ; & existens cum Patre & Filio.

Huc quoque facit locus in Liturgia p. 171. *c.* 2. *in fine*:

ነአምን፡ አብ፡ ፈናዊ፡ ከመ፡ አብ፡ ውእቱ፡ በህላዌሁ፡፡ ወነአምን፡ ወልደ፡ ተፈናዌ፡ ከመ፡ ወልድ፡ ውእቱ፡ በህላዌሁ፡፡ ወነአምን፡ መንፈሰ፡ ቅዱሰ፡ ዘወረደ፡ ላዕለ፡ ዮርዳኖስ፡ ወላዕለ፡ ሐዋርያት፡ ከመ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ውእቱ፡ በህላዌሁ፡፫፡ስም፡፩፡እግዚአብሔር፡፡

Credimus Patrem mittentem, quod Pater est in Personâ suâ. Et credimus Filium qui missus est, quod Filius est in Personâ suâ. Et credimus Spiritum Sanctum qui descendit super Jordanem & super Apostolos, quòd Spiritus Sanctus est in personâ suâ; Tria nomina, unus Deus. *Hoc est*: Quod tres sint distinctæ personæ in una Deitate.

Quæ paulo fusiùs referre voluimus, quò constet Habessinos de Deo Triuno rectè sentire.

(3.) Existentiam *seu* præsentiam *significat in hac allocutione ad Christum*:

አለቦ፡ ቀዲመ፡ ሀላዌ፡ ለአብ፡ እም ኒከ፡ በእንተ፡ ዘወለደከ።

አመንኩ፡ ብከ፡ እግዚኦ፡ ከመ፡ አን ተ፡ በኵረ፡ አምላክ፡ በሀላዌከ፡ ወበ ኵረ፡ ድንግል፡ በሥጋዌከ።

(4.) *Denique in genere*, Statum. Conditionem rei, & Constitutionem corporis *significat*, *ut*: ኀበ፡ ሀላዌሁ፡ ተመይጠ፡ ለሳኑ፡ ውቁይ፡ Ad statum suum reversa fuit lingua abscissa. *Enc.* *Sic* ኀበ፡ ሀላዌሁ፡ አግብአ፡ Ad priorem statum reduxit. *Enc.* ሀላዌ፡ ሥጋ፡ Constitutio corporis. *Enc.*

§ ሀሉና፡ *Contr. pro* ሀለውና፡ Essentia, *ut*: *In Deo est* አሐዱ፡ ሀሉና፡ una essentia. ሀሉና፡ ሠለስቱ፡ Essentiam Trinitatis, *sive* Trinitatem *significat in Liturg. Æth. p.* 172. *c.* 4. *quanquam vox antecedens frequentior sit in hac significatione.*

† ሀለየ፡ — *Unde* Inf. ሀሊዮ፡ Cogitando. *Vid. in* ሐለየ፡

* ሀሊያስ፡ هلياس Heljâs, *non Elias. Nomen martyris* ዘሀገረ፡ አሀናስ፡ *ex urbe Ahnâs. Encom.* 13. *Mart.* 2. 1.

✿ ሀለደ፡ — ተሀለደ፡ *ut*: እመ፡ አበይነ፡ ይትሀለዶ፡ ብነ፡ ቃለ፡ ዐረጋዊ፡ Si noluerimus, redarguit nos vox senis. *Sic exponendum videtur in MSS. Colb.*

* ሆሎፈርኒስ፡ Holofernes. *Enc.*

* ሆር፡ Hor. *Nom. prop. Vide* ሖር፡

* ሄሬኔዎስ፡ Irenæus. *Episcopus & Doctor Ecclesiæ. Enc.*

* ሀርያቆስ፡ ጳጳስ፡ ዘሀገረ፡ ብሀንስ፡ Hyriacus Episcopus Urbis Behens. *Nisi malis scribere* ኪርያቆስ፡ Cyriacus. *Lit.* 170. *a.*

* ሄሮዳ፡ አባ፡ Abba Heroda. *Hunc DEUS visitavit. Enc.*

—*Victor, illæsus à bestiis. Enc.*

* ሄሮድስ፡ Herodes *Rex.*

* ሄሮድያኖስ፡ *Græcum* Ἐρωδιὸς, Erodius. *Lev.* 11, 19. *Ps.* 102, 19. *sic redditur. Mirum ubi* Herodianos *legerit Æthiopicus interpres. Est autem* Erodius *avis, quam Theodorus* Ardeolam; *Suidas* Ciconiam; *Augustinus* Fulicam *esse putat. Æthiopes Ægyptiam avem esse, & pedum pernicitate tantùm valere putant.*

* ሆሳዕና፡ *Syr.* ܐܘܫܥܢܐ *Græc.* ὡσαννὰ Hosanna, *ab Hebræo* הושיע־נא Salva quæso. *Matth.* 21, 9. (2.) *Vocatur quoque sic* Festum *seu* Dominica Palmarum. *Act.* 17, 11. *in tit. Et consequenter accipitur pro* introitu Christi *in Hierosolymam urbem*, *ut*: እምሆሳዕና፡ *pro* እምጊዜ፡ ሆሳዕና፡ à tempore introitus sui. *Lit. Greg. Quia autem in illo festo palmas gestare solent; ideo accepit Poeta pro* palmis *ipsis*. *ut*: *Abba Moyses Eremita* ዐራዚ፡ ቈጽለ፡ ሆሳዕና፡ Vestiens se foliis palmarum. *Enc.* (3.) Duos dies post Jejunium Ninive *sic vocari ait Castellus ex Scal. Comp. Æth. p.* 700. *B.*

Verbotenus: Non est prioritas existen[tiæ Pat]ri præ te, ideo quod genuit te; *seu*, Non ideo Pater prior te extitit, quia te genuit.

Item:

Credo in te, Domine! quod sis primogenitus Dei, secundum existentiam tuam; & primogenitus virginis secundum incarnationem tuam. *Org.*

* ሁሶጱ፡ *rectiùs* ሁሶጶ፡ *Lev.* 14, 4. 7. 49. Græcum Ὑσσώπου, *Genitivi terminatione.* Hyssopus. *Joh.* 19, 29. *Æthiopes autem fruticem esse censent, vernaculè* ከምዐዝ፡ *dictum, quem juxta domos plantare solent.*

† ሠበ፡ Ad. Apud. *Vid. in* ኀ፡

† ሀቦ፡ *Vernaculè* ጠሔ፡ Ros copiosus, *qualis in Oriente datur Exod.* 16, 13. ጠለ፡ *de nostro rore accipi potest, quod vide.*

* ሀብተ፡ ማርያም፡ Habta-Mariam. Donum Mariæ. *Nom. pr. Viri.*

† ሆባይ፡ Ἰκτῖνος, Milvus. *Lev.* 11, 14. *Deut.* 18, 13. *sic redditur. At Æthiops meus non tantùm significare vernaculè አንጭት፡ Avem è genere rapacium, aridis arboribus insidentem, mures aviculasque captantem; sed &* ዝንጀሮ፡ Simiam magnam. *Vide Lex. Amhar. col.* 62.

* ሃኖስ፡ Hânos. *Nom. Pr. maris cujusdam Æthiopi meo ignoti. Legitur in Org.* ወለባሕረ፡ ሃኖስኒ፡ ኣቀምኮ፡ Etiam mari Hanos terminus suus est. *Convenit cum Hebraico* חנס Chanes. *Esa.* 30, 4. *quæ est Urbs Ægypti. Num forte Mare mediterraneum intelligatur, nos in medio relinquimus.*

* ሄኔሲፎሬ፡ *Genitivus Græcus.* Onesiphorus.

* ሄኖክ፡ Henoch *Patriarcha.* መጽሐፈ፡ ሄኖክ፡ Liber Henoch. *De quo habes Hottingeri Dissertationem. Hoc nomine vocatur Liber Mysteriorum cœli & terræ. Per errorem habitus fuit liber iste pro Prophetiâ Henochi, de qua agimus in Comment. Hist. Æthiopica p.* 347. ሰንበተ፡ ሄኖክ፡ Sabbatum Henochi, *de quo agit Scaliger de emendatione temporum* 701. (*a.*)

* ህንድ፡ هند India. ሰብአ፡ ህንድ፡ Indi. *Confess. Fidei R. Claudii.*

§ ህንደኬ፡ Indica, *ex terminatione Græca* Ἰνδικὴ, *per Ellipsin* χώρα *vel* γῆ, *Regio, Terra, ut*: ብሔረ፡ ህንደኬ፡ *Enc.* አዕናቍ፡ ህንደኬ፡ Gemmæ Indiæ, *i. e.* Indicæ. *Org.*

* ህንደኬ፡ Candace. *Act.* 8, 27. *Vid. in* ኀ፡

§ ህንድዊ፡ Indus.

† ሀከከ፡ *Confer* ሐከከ። ይትሄኩ፡ *Lit.* 168. 2. *Mendosum pro* ይትሀወኩ፡ *quod vide in* ሀወከ፡

§ ሁከክ፡ Tumultus. *Sic accepit Æthiops locum Matth.* 24, 7. *&* 26, 5. Seditio. *Marc.* 15, 7.

Turbæ.

Turbæ. Rixæ. *Enc.* *Ita* መፍቀሬ፡ ሰላም፡ *opponitur τῷ* መፍቀሬ፡ ሀከክ፡ *Greg.*

❁ ሀከየ፡ — ተሀከየ፡ Piger. Deses. Otiosus fuit *vel* factus est. *Luc.* 18,1. *Opp.* ጻመ ወ፡ *Laboravit*, *ut*: ዘይጸመ፡ በሥጋሁ፡ ወ ይትሀከይ፡ በነፍሱ፡ Qui negotiosus est corpore, & otiosus animâ. *Org.* (2.) Piguit. Tæduit. Tædio habuit *aliquem*. Tædio affectus fuit. Aversatus. Aspernatus est, *ut*: ኢይትሀ ከይ፡ መዊተ፡ Non aversor mortem; non detrecto mori. *Act.* 25,11. (3.) Cessavit. Intermisit. Contemtui habuit, *ut*: ኢተሀከዩ፡ ወሪቀ፡ Non cessarunt exspuere. (4.) *Construitur quoque cum* እም፡ *ut*: ኢትትሀከይ፡ እ ምልእክት፡ Ne asperneris *vel* detrectes munus *seu* ministerium. Ne alienus sis à munere. *Hom.*

§ አስተሀከየ፡ Valdè aspernatus est. *Luc.* 23,11. *ubi mendum corrige, secundum rubricam tituli istius capitis.*

§ ሀካይ፡ Piger. Tardus. Iners. Deses. Otiosus. *Matth.* 25,26. ሀካይ፡ ቃሁም፡ Ignavi fuci. *Enc.* Ignavum fucos *pecus à præsepibus arcent*; *secundum Virgilium.*

§ ሀኬት፡ Tædium. Desidia. Pigritia. *Ut*: *Angeli laudant Deum* ዘእንበለ፡ ሀኬት፡ Sine pigritia, *vel* Indesinenter. *Org.*

❁ ሀወለ፡ — ተሀወለ፡ *Propriè significat* Jus convictûs & Sacra mensæ communia inter se habere; *qua phrasis respicit populos nonnullos, qui ob diversitatem religionis cum aliis communi mensâ non utuntur*, *ut*: አይሁድ፡ ኢይትሀወሉ፡ ምስለ፡ ሳምራውያን፡ *Joh.* 4,9. (2.) *In genere*: Familiaritatem cum aliquo coluit, *vel* Conversatus est. ዘኢይትሀወሉ፡ ዘማዊ፡ Ad quem non accedit scortator. *Enc.* ተሀወለ፡ ምክረ፡ Communicavit consilium. Communi consilio usus est. *Poëticè.* *Enc.* *Cc.* ምስለ፡ Commune quid habuit cum aliquo.

§ ሀውለ፡ Conjunctim. Unà, *ut*: እለ፡ ሀ ለው፡ ሀውለ፡ Qui erant unà, in eodem convictu. Commensales.

† ሀዋር፡ Porticus. *Vid.* ሐዋሪ፡

† ሀወሰ፡ *Vid. in* ሐ፡

❁ ሀውከ፡ *Def.* ሆከ፡ Turbavit. Perturbavit. Commovit. *Joh.* 11,34. Concitavit. Sollicitavit. Agitavit *populum*. *Marc.* 15,11. ሆከ፡ ለክ ብሬ፡ ቀቱ፡ Turbavit exequias ejus. *Poëticè.* *Enc.*

§ ተሀውከ፡ Commotus, Perturbatus fuit *animô*. *Matth.* 2,3. Agitatus fuit *à vento*. *Matth.* 14,24. Procellam passus est. መርሶሙ፡ ለ እለ፡ ይትሀውኩ፡ Portus eorum qui jactantur *tanquam in mari*. *Lit.* 168. 2.

§ ተሀውኮ፡ *Inf. Nom.* Agitatio. Quassatio. Turbæ. Motus graves. *Enc.* በኢተሀውኮ፡ Sine vacillatione *perrexit*, *i. e.* constanter. *Enc.*

§ ሀውክ፡ Agitatus. *De homine* Fluctuans *animo*, Incertus. *Jac.* 1,8.

§ ሀዋኪ፡ Concitator. Turbator. *Diabolus.*

§ ሀውክ፡ Motus. Turbæ. በዕለት፡ ምንዳቤ፡ ወሀውክ፡ Tempore ærumnoso, *vel* calamitoso & turbido. *Enc.*

§ ሁከት፡ Agitatio. Fluctuatio. Jactatio incerta. *Job.* 5,3. Turbæ.

‡ ሀየ፡ Ibi. Illic. *In loco.* *Marc.* 11,5. (2.) *Ad locum* Eò, illuc. *Rom.* 15,24. *Compos.* በሀየ፡ *q. d.* Inibi. Illo in loco. እምሀየ፡ Inde.

† ሆይ፡ Hoj. *Prima Alphabeti litera. Vide supra* ሀሀየ፡ *&* *ibi* ሆሀይ፡

❁ ሀየለ፡ — ሃላ፡ Bòtçue, Botrus, *in specie* Palmæ. *Cant.* 7,7. *in MSS. reperitur*; *nam h. l. mendosus hiatus est in Cod. impresso.* አጥባትኪ፡ ክመ፡ ሃላ፡ ዘይውሕዝ፡ እምኔሆን፡ ሐ ሊብ፡ Ubera tua sunt instar Botri, ex quibus fluit Lac. *Org.*

† ሃይማኖት፡ *Syriacum est* ܗܝܡܢܘܬܐ *à rad.* ܗܝܡܢ Credidit. (1.) Fides. Πίστις. *Gall.* la Foy. *Quatenus* Religionem *&* Cultum sacrum *significat*, *tam verum quàm falsum*, *ut*: ሃይማኖት፡ ርት ዕት፡ Religio orthodoxa. *Lit.* 165. *c.* 1. እምነ፡ ወሃይማኖት፡ Fides & Religio. *Org.* ሃይ ማኖት፡ ንስጥሮስ፡ Religio falsa Nestorii, *seu* Heterodoxia. *Enc.* (2.) Fides, *quatenus pro virtute Christiana accipitur.* *Matth.* 14,31. *& alibi.* (3.) Fidelitas, *Ps.* 32,4. *Luc.* 16,11.12. ርቱዐ፡ ሃይማኖት፡ Rectus fide; *seu* Orthodoxus. Retua-haimanôt. *Nom. pr. Viri.*

§ መሃይምን፡ Fidelis. *Apoc.* 2,10.

† ሀየንተ፡ *Pro quo passim male legitur* ሀየተ፡ Ἀντί. Loco. Vice. *Ps.* 37,21. (2.) ὑπέρ. Pro. *Joh.* 11,50. ሀየንተ፡ ጻመወ፡ *Ellipticè accipitur*: Pro (*eo quòd*) laboravit. *Enc.* *Construitur etiam cum Inf.* *ut*: ሀየንተ፡ አንግፎቶሙ፡ *q. d.* Pro liberare eos, Pro eo quod debuisset liberare eos, *fugit pastor ignavus*, *MSS. Colb.* *Si sequatur particula* ከማሁ፡ *tunc per* Sicut *reddendum est*, *ut*: ሀየንተ፡ ቈጽለ፡ ዕፀ፡ በ ለስ፡ *&c.* ወከማሁ፡ አነሂ፡ Et sicut folia fici (*contexerunt nuditatem Adami*) ita ego quoque *contectus fui.* *Org.*

† ሀይከል፡ *Hebræum* היכל *est*, *quod propriè significat* interiorem templi partem, *sed mediam inter* ኢላም፡ Vestibulum, *&* ቅድሳ፡ ቅዱሳን፡ Sanctum Sanctorum, *scilicet ædem quæ tecto & parietibus munita erat Hierosolymis*, *in quam Sacerdotibus tantùm ingredi licebat.* *Unde accipitur* (2.) *pro* Templo *seu* æde *in genere*, *in quo sacrificia fiunt.* *Org.* *Hodie apud Orientales*, *peculiariter apud Æthiopes sic vocatur* Pars templi angustior, *seu* Sacrarium *in quod clericis tantùm aditus datur.* *De qua re vide Hist. nostram Æth. III.* 6,23. *& in Comm.* p.366. *&* 367. (3.) *Accipitur pro* Sacello *quod Abessini nunc in templo Hierosolymitano possident.*

Epist.

Epist. Zara-Jacobi ad Monachos Hieros. Comment. p. 303. n. 11. (4.) *Pro* arca Noæ.

✿ ሀየየ: — ተሀየየ: Neglexit, Parvi fecit. Non curavit. Non pensi habuit. Sprevit. *Ps.* 54, 1. *Matth.* 22, 5. *Conting. E. Conf.* ሀከየ:

§ ተሀይዮ: *Inf. Nominascens* Negligentia, *ut:* እንዘ: ይትኤዘዝ: በኢተሀይዮ: ወ ኢተአንተልትሎ: Obtemperans sine negligentia & indignatione, *h. e.* impigrè & libenter. *Enc.*

✿ ሀየደ: *Def.* ሄደ: Abstulit per vim. Ademit. Rapuit. *Matth.* 13, 12. ልብስ: ክቡር: ዘየሀይድዎ: ዐይን: Vestis pretiosa quæ oculos rapit, *sive* cupidè in se vertit. *Enc.* የሀይደኒዮ: Abripit mihi eum; *cum duplici affixo. Luc.* 9, 39. *Inf.* ሀይዶ: *pro* ሀዪዶ: Rapere. *Matth.* 12, 29.

§ ተሀየደ: Ablatus. Ademptus est. *Matth.* 21, 43. (2.) Rapinam pertulit, *vel* perpessus est. 1. *Cor.* 6, 7.

§ ተሃየደ: Contendere invicem de re auferenda. Diripere rem inter se. ይትሃየድዎ: ut diripiant inter se *regnum cœlorum. Matth.* 11, 12. *cf. acc.*

§ ሀያዲ: Rapax. Raptor. *Luc.* 18, 11.

§ ሀይድ: Rapina, *seu* res rapta. *Ps.* 61, 10.

§ ሄደት: Direptio *activa. Org.*

§ ተሀይዶን: Direptio, *passivè accepta.* Spoliatio. *Pro* persecutione. *Enc.*

✿ ሀየጸ: *Def.* ሄጸ: Jaculando ferüt. Confixit lapide. 1. *Sam.* 17, 49. *Sagittá. Org.* (2.) Tetigit scopum, *ut:* የሀይጽዎ: ሠዕርተ: Attingebant capillum *lapide è funda missô. Jud.* 20, 16.

✿ ሀድአ: *Arab.* هدأ Quievit. Sedatus. Tranquillus factus est *homo.* Cessavit *tempestas. Exod.* 9, 28. 29. 33. እንዘ: ተሀድአ: ጊዜ: ተሰናእሉ: Dum tranquillè, *sive* patienter exspectatis tempus dimissionis, valedictionis. *MSS. Colb.*

§ አሀድአ: Sedavit. Tranquillavit. አሀድአ: ሞገደ: ባሕር: Sedavit fluctus maris.

§ ሁዱእ: Tranquillus. በሁዱእ: Tranquillè. Placidè. ሁዱእ: በቃሉ: Modestus sermone.

§ ሀድአት: Tranquillitas. Placiditas. Securitas. መዋዕሊሁ: በዛኅን: ወበሀድአት: ኀለፈ: Dies suos in tranquillitate & securitate transegit. *i. e.* Sedatè. Placidè. *Enc.*

† ሀገር: *F.* Urbs. Civitas. *Ps.* 86, 2. *in specie* Patria. *Marc.* 6, 4. Κώμην, Pagum *vel* castellum *interpres commodè reddere nequivit; igitur* ሀገር: Urbem *reddidit. Matth.* 21, 2. ሀገረ: ኢያራ: Hierapolis. *Col.* 4, 13. ሀገረ: ፀሐይ: Heliopolis, *urbs Ægypti.* ሀገረ: መንግሥት: Urbs regni, *i. e.* Regia. (2.) *Amharicè* Regionem *vel* Regnum *significat, quomodo & Æthiopicè interdum accipitur, ut:* ሀገረ: ሴዋ: Regnum Sewæ, *In epist. Zara-Jacobi supr. allegata. Vid. Com. p.* 303. ሀገረ: ደምቢያ: Regnum Dembeæ. *Pl.* አህጉር: ጽኑዓት: Urbes munitæ. *Exod.* 1, 11. & አህጉር: *Ps.* 9, 6. & አህጉራት: *Matth.* 10, 23. & አህጉራት: *Enc.*

§ ሀገረት: *Idem.* Oppidum. *Col.* 3, 11. *ubi opponitur τοῖς* ሐቃል: *Hominibus agrestibus, seu barbaris; & per Meton. continentis pro contento, de* Urbanis, oppidanis *exponendum.* (2.) Arx munita; *ut: Domine tu es* ሀገረትየ: *Lit.* 168. 6. *nisi reddere malis* Asylum. *Gregorius communiter accipiebat pro* Provincia, *seu regione regni alicujus.*

✿ ሀገረ:

§ ሀጉረት: *forma* ድንጉፅ: Sedulus. Sollicitus. Intentus alicui rei. *Org.* 321.

§ ሀገርትና: Sedulitas. Studium.

* ሄጶዴጤን: *Exod.* 36, 29. 30. 31. *al.* 39, 22. *Græcum est* Ὑποδύτης, *retento casu obliquo.* Interior vestis. *q. d.* Unterkleid. Subucula. *Æthiops malè putabat,* Vestem sacerdotalem à tergo demissam, *aliàs* ሞጣሕት: *dictam, intelligi, q. v.*

* ሄጳጳ: *malè pro* ኢጳጳ: *Deut.* 14, 17. Ἔποπα, *à Nom.* Ἔποψ Upupa. *Quod vide sub* ኢ:

✿ ሀረወ: Sudavit. *Org.*

§ ሀፋ: Sudor, *Gen.* 3, 19.

✿ ሀጠበ: — መሀጥብ: *i. q.* ገፋፊ: Fullo. *Marc.* 9, 3. *Es.* 7, 3. *Æthiopes interpretantur Ambar.* ኸበሳ: ሐፃቢ: *i. e. Æ.* ሐፃቢ: አልባስ: Lotor vestium.

ለ:

ለ: *Præfixum servile, quære in præfatione hujus Lexici de doctrina præfixorum & suffixorum.*

† ላህም: Bos. *Epicœnum est & æquivocum, ut* Bos *Latinorum & Ebr.* עגל, *omnem ætatem & sexum sub se continens, Luc.* 13, 15. Bos *autem fuit, non vitulus, quem Aharon Israelitis in deserto adorandum proposuit. Id quod tum ex historia de Sacris Ægyptiorum, quæ Israelitis proposita fuerunt, tum ex voce* שור, *quæ Ps.* 106, 20. *pro* עגל *reperitur, intelligi potest. De mare in masc. ponitur, ut:* ላህም: ዘይትረዐይ: Bos qui pascitur. *Ps.* 105, 20. 21. *De fœmella seu* vacca *in fœminino.* ቅብአ: ላህም: Butyrum vaccinum. *Pl.* አልህምት: *Psal.* 8, 7.

✿ ልህቀ: Ætate crevit, *ut:* ልህቀ: ሕፃን: *Luc.* 2, 40. Adolevit, *sine certo ætatis termino.* Senex factus est, *ut:* ልህቀ: አብርሃም: *Cùm ultra centum annos esset. Gen.* 24, 1. *Idque cùm de actu durante, quamdiu aliquis crescit; tùm de finito, cum quis ætatem explevit; ut:* ልህቁ: ህየ: Adolescentiam ibi egi, Ibi educatus fui, ἀνατεθραμμένος. *Act.* 22, 3. *Sic* እምድኅረ: ልህቀ: postquam ad adultam *vel* maturam ætatem pervenit: postquam adultus factus est. *Job.* 3, 4. ዘይልህቅ: Natu maximus. *Matth.* 22, 25. *In comparatione* Major natu: Senior fuit *alio, sequente*

እም:*ut*: *Abraham* ይልህቅ:እም ይስሐቅ: Major natu est Isaaco. *Lit. Cyr. c.* 171. (2.) *De plantis* Crevit. *Matth.*6,28.

§ ኣልሀቀ: 1.*Cor.*3,7. Incrementum dedit. Crescere fecit *plantas, homines*. Educavit *liberos mater*. 1.*Tim.*5,10. Consenescere fecit. Ad senectutem perduxit *Deus*. *Jos.*14,10. (2.) *Opponitur ætati juvenili, & ita significat* Consenuit, *de Petro Apost. Enc.*

§ ተልህቀ: Presbyter *seu* Senior fuit *vel* factus est. 1 *Pet.*5,1.

§ ልሂቅ: *Contr.* ሊቅ: *Eadem quidem vox est, sed usu quodammodo differt, ut mox dicetur; Nam* ልሂቅ: (1.) Adultum & ætate provectum *simpliciter significat. Luc.*1, 18. (2.) Presbyterum vel Seniorem in dignitate constitutum. *Marc.*9,35. *Plur. sanum* ልሂቃን: Ætate provecti. *Luc.*1,7. *Plur. fractum* ሊቃውንት: *Ps.*106,32. *Quo titulo etiam insigniuntur* Patres & prisci Doctores Ecclesiæ. (3.) *Etiam de præfectis militum dicitur*: ሊቃውንት: ሐራ:

§ *Fœm.* ልህቅት: Anus. Vetula. *Pl.* ልሂቃት: Adultæ. *Enc. Contr.* ሊቃት: *ut*: ሊቃት: አዋልደ: ጽዮን: Principes filias Zion. *Es.*3,15,17. *It.* ልሂቃናት: Πρεσβύτιδας. Seniores fœminæ. 1.*Tim.*5,2. *Contr.* ሊቃናት: *Tit.*2,3. *Quod tamen alibi masculinum est. Vide infra.*

§ ሊቅ: *Contractum quidem est ex* ልሂቅ: *ut diximus, sed diversæ significationis est.* (1.) Principem *seu* Præcipuum in qualibet arte, dignitate *seu* vitæ genere, *denotat. Hinc Græca ex* ἀρχι *& aliis vocibus composita, hoc vocabulô exprimuntur, ut exemplis docebitur. Absolutè verò diversimodè reddi potest pro materia subjecta.* (2.) *Communiter significat* Magistrum, Doctorem. *Matth.*24, 22. *& Marc.*12,19. *In Hierarchia Ecclesiastica est* (3.) Primas. Caput Ecclesiæ, *ut*: በእንተ: ሊቅነ: ሊቀ: ጳጳሳት: እገሌ: *Pro* Primate nostro Patriarcha N. N. *Lit.* 160. 3. (4.) Herus. *Holland.* de Meester/*ut*: *Habitavit ruri* እንዘ: ለሊቁ: ይትቀነይ: Hero suo serviens. *Enc.*

Sequuntur composita, ut:

ሊቀ: ሐመር: Nauclerus. *Act.*27,11.

ሊቀ: መላእክት: Archangelus.

ሊቀ: ማኅበር: Præses conventus. *Enc.*

ሊቀ: ምኔት: Abbas *seu* Prior monasterii.

ሊቀ: ሠራዊት: Ἀρχιστράτηγος, Archistrategus, Dux exercitus.

ሊቀ: አበው: Princeps Patrum, *i. e.* Patriarcha *V. Testam.*

ሊቀ: ካህናት: Summus Sacerdotum.

ሊቀ: ጳጳሳት: ዘእስክንድርያ: Patriarcha Alexandrinus, *quem Æthiopes pro* Primate *seu* Capite Ecclesiæ *suæ agnoscunt.*

ሊቀ: ፈያት: Ductor latronum. *Joh.*18,40. *Deinde* (5.) *periphrasin efficit excellentium in quovis ordine virorum, ut*:

ሊቀ: ነቢያት: Princeps Prophetarum, *scil.* Moyses.

ሊቀ: ዲያቆናት: Princeps Diaconorum, *i. e.* Stephanus. *Plur.* ሊቃን: *ut*: ሊቃነ: ካህናት: Summi Sacerdotes. *Luc.*22,66. ሊቃነ: መላእክት: Archangeli, *qui etiam dicuntur* ኣርእስት: መላእክት: Capita Angelorum. (6.) *In Æthiopia sic dicuntur* Inspectores Ecclesiasticorum, *qui proximè antecedunt* ቀሳውስት: *de quibus infra. Plur. auctius* ሊቃናት: Presbyteri. 1. *Tim.*5,1. *& tamen supra etiam* Presbyteras *denotat. Tit.*2,3. κατ᾽ ἐξοχὴν *sic dicuntur* ሰብዓ: ሊቃናት: Septuaginta Seniores, *i. e. LXXII. S. Scripturæ* interpretes Græci. *It.* XXIV. Seniores, *quorum mentio fit Apoc.*4,4. ሊቃናት: ፱: *Sunt* novem Archangeli κατ᾽ ἐξοχὴν *sic dicti Enc. Sic Michael dicitur* ኣሐዱ: እም ሊቃናት: ፱: Unus ex novem Archangelis. *Enc.*

§ ሊቅት: *Fœm.* Magistra. Abbatissa *monasterii.*

§ ሊቅና: *Contr. ex* ልህቅና: Dignitas magisterii, Senioratus.

§ ልህቅት: Incrementum ætatis, adolescendi actus, *ut*: ልህቀቱ: በበሕቅ: እስከ: ወሬዛዌ: *Org.*

§ ልህቃት: Senectus, *forma* ቅድሳት: *quæ forma affixa per* እ *suscipit, ut* ፀንሰት: በልሀቃቲሃ: Concepit in senectute sua *Elisabeth*.

§ ልህቅና: Ætas provecta, *quæ proximè antecedit senectutem, vel* Initium senectutis. *Oppos.* ውርዛውና: Adolescentia.

§ መልህቅ: *Plur.* መላህቅት: ሕዝብ: Seniores populi. *Matth.* 21, 23. መላህቅት: ሐራ: Primarii exercitus. Legati. Tribuni militum *Davidis*.

✿ ለሀበ: *Arab.* لهب Inflammatus fuit. Arsit.

§ ኣልሀበ: Valdè calefecit. ኣልሀበ: እቶነ: Succendit clibanum, *seu* furnum.

§ ተለሀበ: Æstu incaluit.

§ ልሁብ: Ignitus. Candescens.

§ ላህብ: Æstus. Calor intensus. *Matth.*20,12. *plus est* لهب Flamma, *quam* ዋዕይ: *& minus quam* ሐሩር:

✿ ለሀየ: — ተላሀየ: Sursum deorsum, hinc & illinc actus *vel* delatus fuit, *propriè de mari vel navi*: *De homine* Agitatus. Jactatus fuit. *Inf. nominascens* ተላህዮ: ለባሕር: Agitatio vel æstuatio maris. *Ps.*92, 6.

† ለለ: *Distributiva particula est, omnibus casibus Latinorum inserviens.* Unusquisque. Quicunque, *ut*: ለለ: ስምከ: ይሰምይ: Quicunque nomen tuum nominat. *Enc.* ለለ: በህቶሙ: In uniuscujusque cella, *i. e.* in singulorum cellis. *Enc.* ለለ: ኣሐዱ: ዘተንእዱ: Omnes & singuli qui laudati fuerunt. *Enc.* ኵሉ: ለለ: ኣሐዱ: ኣሐዱ: እምኔነ: Omnes & singuli nostrûm *seu* è nobis. *Stat. Ap.* 1.

ለለ:

ለለ: አሐዱ: Unicuique. *Matth.* 25,15. ለለ: በዓል: Unoquoque festo, *i. e.* singulis festis. *Marc.* 15,6. ስዱስ: ለለ: Sextâ quâque feriâ. *Enc.* (2.) *Instar nominis construitur & affixa admittit, ut*: ሲሳየነ: ዘለለ: ዕለትነ: ሀበነ: ዮም: Cibum uniuscujusq; diei nostræ da nobis hodie; *seu* Cibum singulorum dierum nostrorum, *h. e.* Panem quotidianum. *Orat. Dom. Matth.* 6, 11. *Constr. cum statu constructo, si sit nomen temporis, ut*: ለለ: ጽባሕ: ወሰርክ: Quovis matutino & vespertino tempore, *i. e.* singulis diebus. *Enc.* *Construitur etiam cum verbis pluralibus, ut*: ለለ: መጽኡ: ሕዝብ: Omnis qui venit populus. *Enc. i. e.* Omnes & singuli. ለለ: ወአቶ: ፈተና: Quotiescunque tentasset eam. *Enc.*

§ *Ista quoque particula adsciscit pronomina personalia per vocalem* I, *& tunc Latine per* Idem *vel* Ipse *exponitur, ut*: ለሊየ: *Job.* 14,19. *vel* ለልየ: (*per Canon. IX.*) *Ps.* 50,4. Ego ipse. ለሊነ: Nos ipsi. 1. *Cor.* 11,31. ለሊከ: Tu ipse. *Ps.* 8,4. ለሊሁ: Ille ipse. Idem ille. *Joh.* 14,9. ለሊሃ: Illa ipsa. *Psal.* 48,13. ለሊሆሙ: Illi ipsi. *Act.* 21,19. *Sæpe respondet præcedenti* በበ: *ita ut affixum plurale regat sequentem particulam* ለለ: *ut*: በበ: ምድሮሙ: ለለ: አሐዱ: Per singulas regiones omnium & singulorum. *Gen.* 10,5.

† ሉል: Margarita. *Vid.* ለዐል:

† ለየ: *Contr. pro* ለይለየ: *quod vide.*

† ላሕ: Luctus. *Vide sub* ላሐወ:

ለሐመ: Infirmus. Debilis fuit.

§ አለሐመ: *Marc.* 5,26. Debiliorem & Infirmiorem reddidit. *Item* Pejorem *in genere.* *Luc.* 5,36. *lege* ያለሕቅ:

§ ለሑም: Infirmus. Debilis.

ለሐሰ: *Arab.* لحس Linxit, Lambit *canis.* *Luc.* 16,21. *At Exod.* 11,7. *& Jos.* 10,21. *respondet Græco* γρύζει, Mutire, Mussitare, Hiscere, *adeò ut convenire videatur cum Hebr.* לחש, *ut*: ከልብ: ኢይለሐሰሙ: ለ: *quod per Ellipsin Præpositionis reddendum*: Ne canis quidem mutiet contra eos; *quò meliùs Græco respondeat.*

§ አለሐሰሰ: *Vid. infra* ለንሰሰ:

ለሐቀ: *Arab.* لحق *significat* Cohæsit; *In quarta Conjug.* Adjunxit.

§ መልሕቅ: Anchora. *Act.* 27,29.30. *Jon.* 3,7. *ubi Græca versio habet* κατέχοι, Retinacula.

ለሐኰ: *Propriè de figulo dicitur*: Finxit, Formavit ex luto. *Metaph. de Deo, i. q. Arab.* خلق *per metathesin.* Creavit *sive* formavit *hominem instar figuli ex luto.* *Ps.* 118,73.

§ ተለሐኰ: Creatus, Formatus fuit.

§ ለሐኳ: Formator, *qui rem instar figuli fingit.* *Org.* *Aliàs* Figulus *dicitur* ለብሐዊ: *q. v.*

§ ለሐኵት: Fictile *quodvis.* ንዋየ: ለሐኵት: Vas fictile. 2. *Cor.* 4,7. *vel* materia fictilis. *Est formæ fœminina* ንበርት: *tanquam à masculino* ለሐኵ: *& neutraliter pro* creato, *seu* re creata. *Substantivè accipitur; & quidem in specie pro* Creatura humana fragili, *ut*: ከዐወ: ደሞ: በሥምረቱ: ላዕለ: ለሐኵቱ: Effudit sanguinem suum sponte suâ pro creatura sua. *Lit.* 158. *c.* 4.

§ ለሐኵና: *Ridicula vox; sicut enim ab* አምላክ: *Deus, formatur* አምላክና: *Deitas: sic à* ለሐኳ: Figulus, *autor* ጸሎት: ርቅት: *ineptarum precationum magicarum formavit* ለሐኵና: *q. d.* Figilitas.

ላሐወ: *Gen.* 50,3. *Significat* (1.) *neutraliter* Planxit, *ut Latinum* Luxit; *& plus est quam* በከየ: Flevit. *Conting.* እለ: ይላሕዉ: Lugentes. Lamentantes. *Matth.* 5,4. ከመ: ዘይላሑ: Tanquam lugens. *Ps.* 34,17. (2.) *Activè* Deflevit. Luxit *aliquem, & construitur cum affixo personæ.* 2. *Cor.* 12,21.

§ አላሐወ: Lugere fecit. *Apoc.* 18,7. *ἀνωμαλῶς pro* አላሐወ:

§ ላሕ: *Ps.* 29,14. Luctus. ላሐውዎ: ዐቢየ: ላሐ: Luxerunt eum luctu magno. *Act.* 8,2. አልባሰ: ላሕ: Vestes lugubres. 2. *Sam.* 14,2.

ለሐየ: Venustus. Formosus fuit. *Cont.* ይለሒ:

§ ተላሐየ: Exornavit. Comsit se *tali modo, ut fucô naturalem levitatem cuti inducere conaretur.* እስመ: ዮጊ: ይትላሐይ: Nam utique (*seu fortassis*) exornat se. 3. *Reg.* 18,27. *Inf.* በተላሕዮ: Comendo se. *Lit.* 171. *c.* 1.

§ ለሑይ: Venustus. Formosus.

§ ላሕይ: *Vox hæc tam substantivè quam adjectivè accipitur.* *Nam* (1.) *significat* Formam *&* Venustatem, *& minus est quam* ሥን: Pulchritudo. *Æthiops mens intelligebat de levitate & puritate cutis.* *Ps.* 44,3. ሠናየ: ላሕይ: Pulcher formâ, *i. e.* formosissimus. *Enc.* ሥን: ላሕይ: *per αὔξησιν dicitur* Pulchritudo venustatis, *i. e.* excellens pulchritudo. *Org.* (2.) *Adjectivum est formæ* ካልእ: *Alius, ut*: ገጽከ: ላሕይ: Vultus tuus pulchet. ἡ ὄψις σου ὡραία. *Cant.* 2,14. *Fœm.* ብእሲት: ላሕይት: Mulier formosa. *Enc.*

§ ለሓይ: *Aliud adjectivum formæ* ሠናይ: *ejusdemque significationis; ut*: *Rahel* ሠናይ: ራእይ: ወለሓይ: ገጽ: pulcher aspectus ejus; *& formosa facies ejus.* *Gen.* 29,17. *&* 39,6.

ለሐጸ: *Gen.* 30,37. Decorticavit *salicem vel ejuscemodi arborem*, ἐλέπισε.

§ ተለሐጸ: Decorticatus fuit.

§ ልሕጽ: Cortex *salicis aut populi.* *Hinc Prov.* ኪይስ: ዘኬደ: ልሕጸ: ይፈርሀ: Qui anguem pedibus aliquando calcavit, etiam corticem salicis pavet, *quia habet speciem anguis.* *Nos dicimus* Piscator ictus sapit.

ለሐረ: — ተለሐረ: Anxiè sollicitus fuit.

§ አስተለሐረ: Sollicitum reddidit.

§ ተለሓፊ:

§ ተለሓፈ: Sollicitudo anxia, ut: አልቦሙ: ተለሓፈ: Non erat illis sollicitudo. *Jud.* 18,7. ምንት: ተለሓፈየ: ለ &c. Quid mihi cum illis. 1.*Cor.*5,12.

❁ ለምለመ: *Marc.*13,28. (1.) Tener, Mollis fuit *vel* factus est. Tener & delicatus fuit *homo. Deut.*28,54. (2.) Recens fuit *panis*. (3.) *De ramis, arboribus & gramine,* Virescere; *ut*: በቈለ: ወለምለመ: አዕጹቂሁ: Germinant & virescunt rami ejus. (4.) *Metaph. de homine* Juvenescere, Revirescere, *q.d.* recens fieri, *ut*: ለምለመ: ሥጋሁ: ከመ: ሕፃን: Tenerum factum est corpus ejus tanquam infantis.

§ ልምሉም: Mollis, Tener *de ramis arborum. Matth.*24,32. (2.) Viride & humidum *lignum, quatenus* ምጽላው: *arido & marcido opponitur. Enc.* (3.) Viride, virescens *gramen, folium. Matth.*24,32. *quod non exaruit. Opponitur enim arido, & prout sensus postulat* Succosum *reddi potest. Enc.*

§ ልምላሜ: Mollities, *e. gr. panis recentis. Lit.*173.*c.*1.

❁ ለመነ: *Ambar. est*, Enixè petiit.

§ ምልማን: Locus orationis. Oratorium. ጸ: ር: *Vid. Lexicon Ambar.*

† ለምንት: Quare? *Vid. in* ምንት:

❁ ለመደ: *In secunda, &* አልመደ: *in quarta Conjugatione, significat* Assuetus, Consuetus, Solitus fuit, *Ebr.* למד, *sed hâc differentia: ut prius de passione, posterius de actione accipiatur; Ut in secunda conjugatione: Si acciderit vobis aliquid* ዘ እትለመዱ: quod non assueti estis, *scil. pati.* 1.*Pet.*4,12. *In quarta: Singulis festis* ያለምዱ: Consueverat *Præses servare aliquem. Matth.*27,15. *Docebat eos sicut* ያለምዱ: Solebat *facere. Marc.*10,1. *Ascenderunt Hierosolymam* በከመ: ያለምዱ: Sicuti soliti erant, *scil. facere. Luc.*2,42. *At Poeta hanc differentiam non observat, ut: Post mortem genua flexit* ከመ: በሕይወቱ: ለመደ: Sicuti in vita solitus erat facere. *Enc.*

§ ልሙድ: *Ebr.* למד, Suetus. Assuetus. ልሙድ: ኀበ: ሊቀ: ካህናት: Notus, *seu* suetus frequentare domum summi Pontificis. *Joh.*18,15.16. *Leo* ልሙድ: ደም: Sanguini assuetus. *Tigris humiliavit, submisit se* ከመ: ዘልሙድ: በግዕ: Tanquam cicur, mansueta ovis.

§ ልማድ: Consuetudo. Mores. Modus ordinarius. *Rom.*1,29. ዘልማድ: Consuetus. Ordinarius. *Interdum reddi potest*: More solitò.

§ ተልሚድ: Discipulus. *Vid. sub* ተ:

† ለምጽ: Lepra. ዘለምጽ: Leprosus. *Marc.*14,3. እለ: ለምጽ: Leprosi. *Luc.*4,27.

§ ልሙጽ: Leprosus. Leprâ infectus.

§ ለምጻዊ: *Idem.* ጸ. ር:

❁ ለምፀ: Planum & læve reddidit *id quod asperum fuit. Sic quidem Æthiops meus exposuit; at mihi* durum *vel* asperum *significare videtur. In MSS. Colb. tanquam Synonyma lego* ይቡስ: ወልሙፀ: Aridum & durum. *Deinde opponitur τῇ* ልምላሜ: Mollitiei & viriditati, *ut*: እምእንቅልቅልቱ: ልምላሜ: ይለምፀ: A concussione ejus mollities ejus dura fit.

§ ልሙፅ: Durum, Asperum, *ut*: ግዝአተ: አርዌ: ልሙፅ: Lustrum feræ asperum.

* ላሮን: *Græc.* λάρος, Larus, *retento casu Græcô. Lev.* 11,19. *Deut.* 14,15. *Est avis marina*, Gavia *alias dicta, quæ vel cinerea est, vel alba. Amharicè malè exponitur* እንመን: *quæ est avis quædam nocturna.*

❁ ለስነ: *Luc.*14,34. *dicitur propriè de aromatibus, de sale, & similibus, cum vi suâ amissâ* condiendi vim *amplius* non habent. Infatuari. Fatuum esse. *Marc.*9,50. *Matth.*5,13. Insulsus, Insipidus *fuit cibus.* Innoxium. Innocuum factum *est venenum. Metaph: de Consiliis cum* sine effectu *sunt. Es.*19,11. *De utero S. Mariæ Virginis*: ጥዕምተ ፀንሲ: ኢለስነ: *Pr. MSS. Ber.*

§ አለስነ: Innoxium. Innocuum reddidit *venenum, q. d.* Vim ademit *veneno.*

§ ልሱስ: Insulsus. *Gall.* Fade; *de cibis & condimentis.* Insipidus.

§ ልስነት: Fatuitas. Insulsitas, *si ita dicere liceret. Org.*

† ልሳን: *Ebr.* לשון *Arab.* لسان Lingua. *Plur.* ልሳናት: *Ps.*11,3. *tam de* membro *corporis; quam* sermone *gentis.* ልሳኑ: ዑፋሬት: Lingua suavis; *Epitheton S. Pauli Apostoli. Enc. Poeticè & rhythmi causâ pro* Sermone & Loquela. *Enc.* ልሳን: ግዕዝ: *vel* መጽሐፍ: Lingua hæc nostra Æthiopica. *Vide* ግዕዝ::

† ሊቀ: Princeps. Doctor. *Quære in* ልሂቀ:

❁ ለቅሐ: Mutuò dedit. *Luc.*6,34-35. *Conj. E. ut*: ይሌቅሕ: *Ps.*36,27.

§ ተለቅሐ: Mutuò accepit. Mutuavit. Mutuò petiit. *Conj.* ይትሌቃሕ: *Matth.*5,42. *Construitur cum affixo person. per Ellipsin Præpositionis, ut*: ዘተለቅሐከ: Quod mutuo accepit (*à*) te. *Deut.*15,6.

§ ለቃሒ: Mutuò dans. Creditor.

§ ለቂሖ: Datio mutui. Mutuatio.

§ ልቃሕ: Mutuum, *seu* res mutuo data.

❁ ላቀሰ: — አላቀሰ: Dolere alicujus vicem. Condolere *ob mortem amici* consolando *aliquem. Joh.* 11,19.31. *Constr. cum Dativo vel Accus. persone, ut*: ከመ: ያላቅስዎን: በእንተ: እኁሆን: ἵνα παραμυθήσονται αὐτὰς: Ut consolarentur eas propter fratrem earum.

* ሉቃስ: Lucas, *nom. prop. Evangelistæ.*

* —— *Asceta rigidus, unico paximatio contentus. Enc. Vide Comment. Hist. Æth. p.*291.

* ሊቃኖስ: አባ: Abba Likanus. ፩: እምነ: ቅዱሳን: ፱: Unus ex novem Sanctis, *qui post S. Frumentium ex Ægypto in Æthiopiam venerunt, & pro conversione ejus laboraverunt. Enc.* B. Tellez, *L.*1. *c.* 31.

*ሊባ:

* ሊባ: *Est Accusativus Græcus* λίβα. *Jos.*15,2. *Solent a. Græca in casu suo retinere, atque sic occurrit* ሊቦስ: λιβὸς *in Genitivo, à Nominat.* λίψ. Africus, *venti nomen, ib.* ℣.3.

* ላባ: Laban. *Socer Jacobi. Gen.*29,5.

† ሉብ: Cor. *Vide* ለበበ:

❁ ለብሐ: — ሉብሕ: Fictile. *Subst. Quicquid à figulo factum est. Org.* ንዋየ: ሉብሕ: *per appositionem generis* Vas fictile. *Ps.*2,9. *Apoc.*2,17. *Sic corrige etiam Act.*10,11.16.

§ ለብሓዊ: Figulus. *Matth.*27,7.10.

* ሉባር: Lubar *mons. Sacrificium, quod Noah obtulit* በደብረ: ሉባር: in monte Lubar. *Org. Qualis iste sit, aliàs non legi.*

* ለባርዮስ: Liberius *Patriarcha, sc. Papa Romanus. Enc. Vid.* ሊቤርዮስ: *infra.*

❁ ለብሰ: *Ebr.* לבש *Arab.* لبس Induit *aliquem vestibus. Psal.* 103,2. *c. abs. c. a. rei quæ induitur. Metaph. de aliis rebus quæ homini applicantur, ut:* ለብሰ: ምንኵስና: Induit monachum, *i.e.* Habitum monasticum induit, *seu* Monachus factus est. *Enc. De affectibus, ut:* ለብሱ: ፈሪሃ: እግዚአብሔር: Induit timorem Domini. *Ent.* ለይልበሱ: ኀፍረተ: Induant pudorem. *Ps.*34,30.

§ አልበሰ: Vestivit. Induit alium. *Matth.*25,35.

§ ተለብሰ: Induit se ipsum & indutus fuit. *Inf.* ተለብሶ: Induitio *passiva.* 1.*Pet.*3,3. *ad differentiam vocis* ልብሰት: *de qua paulo infra.*

§ ልቡስ: Vestitus. Indutus. *Luc.*8,35.

§ ለባሲ: Induens seipsum. *Constr. cum Accus. quasi vi verbi sui, ut:* ለባሴ: መንፈሰ: አእምሮ: Vestiens se, *sive* instruens se spiritu scientiæ. *Enc. Pl.* ለባስያን: መስቀል: Crucigeri. *Lit.*165.*c.*1.

§ ልብስ: Vestis, *tam materiam per se, quàm materiam formatam denotat, i.e.* Vestem tam factam quàm infectam. *Luc.*5,36. *de materia tantùm agit, & particula* vestis *novà. At in specie est* vestis interior. *Matth.*5,40. ልብሰ: ኀጺን: Lorica, Cataphracta. ቤተ: ልብስ: *q.d.* Conclave vestium, *i.e.* Sacrarium. *Vulgò* Sacristia. Th.P. *not. ad Jon. Pl.* አልባስ: ክቡራት: Pretiosæ vestes. *Org.*

§ ልብሶት: Induitio *activè. Lit.*170.*c.*3. ልብሶተ: ሥጋ: Assumtio carnis. *MSS.*

§ መልበስ: Pallium *vel* Tunica exterior. *Matth.*5,40

§ መልበስት: *Idem.* መልበስተ: እንግድዓ: Pectorale. *Exod.*28,4. መልበስተ: ቀጸር: Vestis reticulata, *Græcus habet* χιτῶνα κοσυμβωτὸν, *Tunicam fimbriatam.*

❁ ለበበ: — ልብ: *Ebr.* לב *Arab.* لب Cor. Animus. በኵሉ: ልብየ: Ex toto corde meo. *Ep. Zara Jac.* Δίψυχος, *reddiderunt* ዘ ክልኤ: ልብ: Cujus duplex cor. *Jac.*1,8. *i.e.* Ambiguus Mentedubius. Falsus. Hypocrita. *Dubii generis est; m. Ps.*7,10. & 72,21. *f. Ps.*12,6. Prudentia. *Org* Conscientia. *Rom.*2,15. Consilium animi. (2.) *Metaph.* Medium alicujus rei, *ut: Christus* እንሶሰወ: ውስተ: ልበ: ባሕር: Ambulavit in medio maris. *L. MSS. Alias* ልበ: ባሕር: *vel* ልበ: ቀላየ: ባሕር: *Ebraismus est* לבב ימים, Cor marium, *i.e.* intima pars. *Ps.*45,2. ልበ: አንስት: Cor fœminæ. *Herba est, quæ pro ratione aeris triduo floret vel arescit, contra ictus scorpionum efficacissima. Pl.* አልባብ: *Arab.* ألباب Corda. *Matth.*9,4.

§ ልቡብ: Prudens, Cordatus. *Tit.*1,7.

† ሉብን: *Arboris nomen, de qua Jacob virgas partim decorticatas in aquariolis posuit. Gen.*30,37. *Arborem parvam esse dixit Gregorius, ex cujus floribus aqua odorifera destillatur, quâ facies hospitiis in Oriente conspergitur. Th.P. In textu Ebr. legitur* מקל לבנה, *quod vulgò vertunt,* Baculos betulæ, *vel* populi albæ; *Græci autem* ῥάβδον στυρακίνην, Baculum styracinum *reddiderunt: Secundum hanc versionem, quam Æthiopes tantum respexerunt, nostra vox* ሉብን: Styrax *erit, secundum Arabicum* لبني. ማየ: ሉብን: Aqua styracina, *passim respondet Græco* Στακτὴ, Stacte. *Gen.*37,25. *Exod.*30,34. *Cant.*1,12. *nimirum* Stacte *vulgò putatur* Styrax liquidus, *in officinis* Storax calamita, *cùm stacte vera, sive pinguedo myrrhæ recentis destillatitia hodie vix detur; vid &* ሚዓ:

* ሊባኖስ: Λίβανος, Libanus. *Syriæ mons altissimus. Hebr.* לְבָנוֹן, *nonnulli à* לבונה Thure *dictum putant, quod tamen non in Libano, sed in sola Arabia provenit, cum à* לבן albus, *derivetur, ob perpetuam nivium in vertice ejus albedinem. Ferax est cedrorum procerarum, ut:* አርዝ: ሊባኖስ: Cedri Libani. *Ps.*28,5.6.

* ደብረ: ሊባኖስ: Dabra-Libanos. Mons Libani, *Monasterium sic dictum est in Regno* ሸዋ: *vulgò* Schoa. *Enc. In tabulis Geographicis malè* Bilibranos.

§ Χαλκολίβανος *redditur* ብርት: ሊባኖስ: Æs Libani, *seu* Libanicum, *Apoc.*1,15. & 2,18. *cum tamen neque apud veteres, neque apud recentiores quidquam de hoc æris specie prædicetur, ut rectè docet* Bochartus *in Hieroz. part.*2.*l.*6.*c.*16. *Legendum aliàs in superiori loco putaverim* χαλκοκλίβανον, *q.d.* Æris clibanon, *in quo scil. æs fundi solet. Nam sive de thure, sive de electro, sive demum de Orichalco accipias, compositio nullum habet sensum; nec uspiam tale vocabulum reperitur. Plura vide in* ብርት:

* ሊባኖስ: አባ: Abba Libanus, *è petra percussa aquam elicuit. Enc.* 3.*Jan.*3.

* ልበ: አረጋት: Lebba-Aragât. *Nom. pr. Sancti. Enc.*8. *April.*2.4.

❁ ለበወ: *Luc.*2,50. *Cont. E.* Intellexit; *propriè* Sententiam animo assecutus est. Percepit. *Et absolutè seu intransitivè*, Intellectu & sapientia pra-

præditus fuit. *Inf. Nominasc.* ለብዎ: Peritia. *Conft. Ap.1.* & ለብዎት: *hinc* ኢለብዎት: Inficitia, Imperitia. *Lit. Cyr.*

§ ኣለበወ: *Pf.15,7.* Edocuit. Intelligere fecit. *Com. E, Gen.2,9.* Prudentem reddidit. Instruxit. *Pf.31,10.* Commonefecit. *Inf. Nom.* ኣለብዎት: Instructio. Unterricht. *Hom.*

§ ለቡው: Edoctus. Instructus.

§ ለቡወ: *Adv.* Scienter, *ita ut quis fensum dicti capiat. Pf.46,7.*

§ ለባዊ: Bonus ingenio, *qui rem facilè assequitur & capit.* Peritus. Prudens. *Ef.3,3.* ኢለባውያን: Imperiti. Rudes. Hebetes animo. *Matth.15,16.*

§ ለባዌ: *i.q. sequens* ለቡና: *Enc.*

§ ለቡና: *Contr. pro* ለብዎና: *malè* ለቡና: Intelligentia. Prudentia. Peritia. *Opponitur hebetudini.* Vis facile intelligendi, Intellectus. *Lit. 163. c.1.* ኢለቡና: Imprudentia. *Enc.*

§ መለብው: Qui alium instruit *vel* erudit.

☼ ለበጠ: ሰወረቀ: Obduxit vel Inclusit auro *vel argento. Org. Auro vel argento induxit. Exod.37,6. al.36,38.* (2.) Inclusit vel circumdedit *gemmam auro. Sed auctor* ጸ: ር: *in malam partem accipit: Ne animam tenebræ peccatorum* obducant *seu* involvant.

§ ተለብጠ: *Pass. præc.* ከመ: ወርቅ: ዘተለብጠ: ዲበ: እብነ: ያክንት: Sicut aurum, quod circumductum est super lapidem hyacinthum. *Org.*

§ ለቡጥ: Obductus. *Org.* Inductus. Inclusa *auro gemma. Exod.28,20.* በቅድስና: ለቡጥ: Sanctitate præditus, *q. d.* circumdatus *sicut gemma auro. Enc. 21. Nov.*

§ ልብጠት: Obductio *quæ fit aurô vel argentô.*

† ሊተ: Mihi, me. *Pron. perf. ab* አነ: Ego. *Vid. Grammaticam de Pronom. personal.*

† ሎቱ: Illi. Sibi. *Pron. perf. Vid. Gramm. ibid.*

☼ ለተሐ: — መላትሒት: Mala, Maxilla. *Matth.5,39. Hebr.* מלתעות. *Propriè significat partem faciei à temporibus usque ad mentum; hic per Synecb. pro* Temporibus *accipitur. Plur.* መላትሕ: κρόταφοι. *Pf.31,12. & 131,5. & pro* Genis. *Cant.4,5. Male (ut puto) pro* cranio. *Jud.9,53.*

† እለታቲ: *Joh.19,23. Vide in* ኣ:

☼ ለተመ: Contudit *in mortario.*

§ ተለተመ: Contusus fuit.

§ ልቱም: Contusum. *Exod.29,40. Lev.2,14.*

* ሊቶስጥሮ: *Enc. Variè & quidem pravè scribitur, ut peregrina solent.* ሊቶስጥርስ: *Org. Lect.1. rectiùs* ሊቶስጥሮቶስ: Λιθόστρωτος, Lithostrotos, *locus ita dictus Joh.19,13.*

† ሎሙን: *Est Dat. plur. fæm.* Illis. *Vid. Gram.*

☼ ለኆሰሰ: *Confer* ለሐሰ:

§ ኣለ-ኖሰሰ: *Contr. pro* ኣለንወሰሰ: Mussitavit. Submisse locutus est. *1.Sam.12,19.* Insusurravit ውስተ: እዝን: in aurem. *Enc. Formam habet duodecimæ Conjugationis Arabum, de qua in Grammatica nostra agimus.*

§ ተለንዋሰሰ: *De duobus vel pluribus dicitur* Submissè inter se loqui. *Luc.12,3.* Alter alteri insusurravit *in aurem.*

§ ለኖሳስ: Mussitatio. Bombus. Blandus susurrus. *Org. lect.1. Opposit.* ረዐም: *q. v.* ለኖሳስ: ልብ: Intimus animi motus. Secretissima cogitatio. *Lit. MSS.* Submissus sermo; *qualis est inferiorum erga superiores per reverentiam. Hom.*

☼ ለሐየ: — ተለሐየ: Deliciatus est, *ut videtur. MSS. Colb.*

§ ለሓይ: *f. contr. pro* ለሓይት: *à masc.* ለሓይ: Tener. Delicatus. ኣለሓይ: ኢትዮጵያ: O suavissima Æthiopia! *in Epil. Epist. Johannis. Pueri* ለሓያን: teneri. ሀገር: ለሓይ: Patria dulcis. *ibid.*

† ሎንቱ: *Dat. plur.* Illis. *Exod.26,4.37.*

* ለዲዮዮስ: Landius. *Archiepiscopus Cæsareensis. Hom.*

* ሎንጊኖስ: Longinus. *Martyriô coronatus Romæ. Enc. 5. Nov.3.1.*

—*Cujus visâ tiarâ Diabolus fugit. Enc.*

* ለንጸ: *Græcum est* λέντιον, Linteum. *Joh.14,4. Ambar.* በፋታ:

* ለንጳስ: *Græc.* λάμπας. ብርሃን: ዘለንጳስ: Lumen Lampadis. *Exod.20,18.*

* ለንጴ: *Græc. est* λαμπήνη, Currus *seu* Lectica regia, *Æthiopes interpretantur Ambar.* ድንኳን: Tentorium Principis viri. *1.Sam.26,7. Græcum reperitur in versione τῶν δ. non in Lexicis vulgaribus.*

† ላእላእ: Balbus. Blæsus. *Vitiô linguæ laborans; e. gr. L. locô R. pronuncians. Exod.4,10. Constr.* ላዐላዐ: ልሳን: Balbus linguâ. *Enc. proœm. Pl.* ላዐላዓን: *Vit. Sanct.*

† ለእመኒ: Quamvis. Tametsi. Licet. *Vide* እመ: *& Grammaticam.*

☼ ለአከ: Legavit, *i.e.* Misit *nuncium seu hominem: Matth.27,19. Vel Deus* misit *angelum.*

§ ተለአከ: *Marc.1,31.* (1.) Ministravit. Famulatus est *in genere,* διακονεῖν. *In specie: ad mensam. De ministerio Ecclesiæ,* λειτουργεῖν. *Num.16,9.* Minister fuit in Ecclesia. *Inf. nom.* ትለአክ: Ministerium. Ministratio, *ut: Presbyter* ሠናይ: ትለአክ: bonus ministerio. *Enc.* (2.) *Passivè;* Ministrari, *ut: epistola Christi* ትት ለአክክሙ: ministratur vobis; διακονηθεῖσα, ministrata *vel potius* missa. *2.Cor.3,3.*

§ ለኡክ: Missus *homo. 1.Pet.1,1.* ለኡካን: Apostoli, *sive* missi. *Lit.162. c.2.*

§ ላእክ: Minister, *in specie* regius. Famulus. *Matth.20,26. Ne tradat te* ለላእኩ: famulo suo. *Matth.5,25. malè pro* ለወዓሊሁ:

Lictori

Lictori suo, *quod in aliis exemplaribus MSS. legitur.* *Pl.* ላእካን፡ *sic dicuntur septem illi* Ministratores in templis *Æthiopum, tam Sacerdotes quam Diaconi à ministerio præstito. Lit.* 160. c. 2. *bis.* ላእካት፡ Ministratrices, *inter Moniales* Diaconissæ.

§ መልአክ፡ *Ebr.* מלאך *Arab.* ملك *sed rectius* ملاك Legatus. *In specie Dei Legatus, i. e.* Angelus. *Luc.* 2, 13. (2.) Princeps. *Ps.* 104, 18. *Hiob Ludovicus* de Dieu *in Animadvers. suis ad V. T. Gen.* 48, 16. *censet locum Malach.* 3, 1. מלאך הברית, *de* Principe fœderis *accipi posse: Cui assentior, quia priore membro illius commatis legitur: Et cito veniet ad templum suum* האדון אשר אתם מבקשים, Dominus, quem vos quæritis, ומלאך הברית אשר אתם חפצים: Et Princeps fœderis, quem vos desideratis; *ita ut* אדון & מלאך *sibi pulchrè in utroque membro respondeant; quamvis à communi versione recedere non necessarium videatur* Fritschmutho *Diss. de Ang. Fœd.* c. 2, §. 17. *Multò tamen magis consentaneum est, Principem fœderis,* Chef de la ligue ou de l'alliance, *vocare Messiam, quam Angelum.* (3.) Primas. *Joh.* 3, 1. (4.) Præses. *Matth.* 27, 2. *Pl.* መላእክት፡ Magnates. Principes. Angeli. *Ps.* 103, 5. ሊቀ፡ መላእክት፡ Archangelus. *Jude* ℣. 9. ሊቃነ፡ መላእክት፡ Archangeli, *quorum nomina habent, ut:* ሚካኤል፡ ገብርኤል፡ ሱራኤል፡ ኪሩቤል፡ ራፋኤል፡ ሱርያል፡ ሰዳክያል፡ ሰላትያል፡ አናንያል፡ *Sic recensentur in* ጸ፡ር፡

§ ተመልአከ፡ Præses constitutus est, Præfectus, Princeps fuit. *Num.* 16, 14.

§ መልአክት፡ Princeps fœmina, *à* መልአክ፡ *formaverunt Interpretes Act.* 19, 24. 28. 34. *de Diana, parum analogicè; dubito an sic fuerit in MSSto. Nam mutilum fuit exemplar Actorum, ex quo Romæ impressio facta. Fœmininum* Deam, *aut reddere noluit, aut non potuit interpres. Alias communiter:*

§ መልእክት፡ *& sepius* መልአክት፡ *Vit. Sanct. & promiscuè alibi.* Ministerium. Ministratio. Διακονία, *in specie* in rebus sacris Administratio. 2. *Cor.* 3, 7. (2.) Epistola *inprimis* Apostolorum, *ut:* መልእክት፡ ጳውሎስ፡ *Deinde* Regum & Principum. *Pleonasmus est cum dicitur* መጽሐፈ፡ መልእክት፡ Libellus epistolæ, *q. d.* Liber epistolaris, *i. e.* Codicillus qui mittitur; *ut differat ab aliis scriptis, quæ non mittendi causâ scribuntur. Hinc* titulus *est* Registrum epistolarum. Diploma regium, Literæ patentes *vulgò. Enc.* 10. *Jun.* 2. 3.

§ መልእክና፡ Principatus. Primatus. *Gen.* 49, 10. *sed Organon & Gregor. meus eodem loco habent* መልክና፡ *quod vide.*

† ለኵትንት፡ 3. *Reg.* 17, 12. 14. *Græcum* λήκυθον, *in Accus. assumto* ት፡ Lecythus. Caplace *i. e.* Ampulla olei.

⚙ ለኰዐ፡ *Amhar.* ፈዘዘ፡ *propriè de oculis dicitur, quorum formâ exteriore manente,* vis videndi periit. ብርሃነ፡ አዕይንትየ፡ ለኰዐ፡ *Sic lege Ps.* 37, 10. Lumen oculorum meorum quoque, *velut manentibus illis,* defecit mihi.

⚙ ለኰሀ፡ Impressit. Expressit *notam, figuram, vel imaginem; ut:* ዝክሮ፡ ለኰሁ፡ Memoriam ejus expresserunt, *i. e.* consignarunt, *seu* memoriæ mandarunt. *Enc.* (2.) *Vulgò* Obsignavit, *quasi* impresso signo notavit.

§ ተለኰሀ፡ Impressus, Signatus *est. Usurpatur de scriptura, Org. de amore in cor hominis. De moneta:* Cusa *vel* signata *fuit; unde* æs signatum, *ut:* ዲናር፡ ዘተለኰሀ፡ አምትካት፡ መዋዕል፡ Moneta, quæ cusa fuerat ab antiquis diebus. *Vid.* ትካት፡ *De* Διπτύχῳ ኀበ፡ ተለኰሀ፡ ዲፕቲኮን፡ ዘማኅበረ፡ ነቢያት፡ Ubi impressum *vel* consignatum est Diptychon in conventu Prophetarum. *Org. Lect.* 3.

§ ለኩሁ፡ Impressus. Expressus. *Org. Imago* ሥዕል፡ መስቀል፡ ለኩሁ፡ in cruce expressa. *Enc. Poeticè* ለኩሁ፡ ውስተ፡ ኍልቈ፡ አበው፡ ራብዕ፡ Expressus in numero patrum (*i. e. Patriarcharum Alexandriæ*) quartus. *Enc.*

§ ለኵሀት፡ Impressio *nota vel signi. Org.* Figura *moneta.*

§ መልኵሀ፡ Imago. Effigies. *Matth.* 22, 20. Figura. Facies *hominis naturalis. Enc.*

⚙ ለኰየ፡ —— ተላኰየ፡ *Act.* 23, 9. Rixatus est; Graviter verbis contendit. *i. q.* ተጋአዘ፡ 1. *Cor.* 11, 18. *Inf. nom.* ተላኰዮ፡ Altercatio. *Enc.* 17. *Oct.* 2. 2.

§ ላኪ፡ Contentio. Rixa. *Deut.* 17, 8. ላኪ፡ ወጋእዝ፡ *Es.* 28.

* ለኪያ፡ Lucia, *ut videtur. Enc.*

* ሉኪዮስ፡ Lucius, *Arsinoes maritus. Enc.*

* ሉኪያኖስ፡ Lucianus, *quem Epiphanius sectatus est. Tunicam suam dedit nudo. Enc.*

—— *Rex Ethnicus persecutor Christianorum. Enc.*

⚙ ለከፈ፡ Palpavit, Contrectavit *volâ, manu; plus est quam* ገሰሰ፡ *Matth.* 8, 3. 14. ኢለከፎ፡ ሕማም፡ Non attigit ipsum passio, *i. e.* Nihil mali exinde passus est. *Act.* 28, 5. *Sic ignis non potuit* ለኪፊታ፡ attingere eam. *Poeticè i. e.* Nihil mali ab igne passa est. *Enc.*

§ አልከፈ፡ Attingere fecit.

§ ተለክፈ፡ Tactus. Attactus fuit. *Ignis* ዘኢይትለከፍ፡ Intactilis. *Lit.* 172, c. 2.

§ ለኩፍ፡ Attactus, Contrectatus. ኢልኩፋን፡ Intacti. *Org.*

§ ልክፈት፡ Contrectatio. Attrectatio.

† ለውሕ፡ *Ebr.* לוח *Arab.* لوح Asser; Tabula. *Act.* 27, 44.

⚙ ለወለወ፡ *Contr.* ሎለወ፡ Inflammavit

seu subjectâ flamma adusset, *ita ut res adusta nigrescat.* ወትላሉ፡ ኅቡአተ፡ ፍጥረትነ፡ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως. *Jac.* 3, 6. Et inflammat occultam (*vel* interiorem) naturam nostram. *V.* ኅቡአት፡ *Nisi malis interpretari ex secunda significatione, quam mihi Gregorius indicavit*: Manifestavit, Patefecit; *ut melius quadret ad vocem* ኅቡአት፡

¶ አለውለወ፡ Linguam exeruit, movit *serpens. Æ.*

† ሉውል፡ *Contr.* ሉል፡ *Arab.* لولو Margarita. Unio. *Org.*

* ለውርንዮስ፡ *Martyr crematus. Ent.* 15 *Aug.* 4. 3. *Sed scribendum est* ለውሬንትዮስ፡ Laurentius. *Cujus memoria die X. Augusti in Ecclesia Latina & Græca celebratur, qui convenit cum XV. Augusti Æthiopum.*

* ሊቤርዮስ፡ Liberius *Patriarcha, sive Papa Romanus. Enc. Vide supra* ሊባርዮስ፡ *Etenim* በ፡ *&* ወ፡ *sæpe inter se commutantur.*

☸ ለወሰ፡ *Ebr.* לוש *Præt. Def.* ሉሰ፡ Depsuit, Subegit *massam,* 1. *Sam.* 28, 24. 2. *Sam.* 13, 8.

¶ ልውስ፡ Subactus. *Massa.* ልውስ፡ በቅብእ፡ butyro vel oleo subacta. *Exod.* 29, 2.

* ሌዊ፡ Levi. ሌዋዊ፡ Levita. *Act.* 4, 36. *Plur.* ሌዋውያን፡ Levitæ. ዘሌዋውያን፡ Leviticus, *i. e.* III. Liber Moysis.

* ሎዊስ፡ *Est Europæum* Louïs. Ludovicus. *R. Malac-Segued habet in sua Epistola. Vid. Comm. Hist. Æth.* 3, 10, 105.

* ሌዊን፡ Lewen. *Nomen cæli quinti. L. MSS.*

* ላውንትዮስ፡ Leontius, *excoriatus. Enc. Tempore Diocletiani. Alibi* ለውንድዮስ፡ *Enc. Nam exotica variè scribuntur. Ubi dicitur Præfectus Persiæ.*

† ለዋው፡ Malignus, Pessimus, *dicitur de Nabale.* 1. *Sam.* 25, 3. *Item de animalibus noxiis, e. g. apro.* 2. *Sam.* 17, 8.

✿ ለዐለ፡ *Confer Hebr.* עלה *& Arab.* علي

¶ አልዐለ፡ *Ps.* 26, 10. *& sic in MSS.* አለዐለ፡ *tamen etiam sæpè reperitur. Gen.* 7, 17. *c.* 18, 2. *& alibi.* Exaltavit. In altum tulit; *de loco scil. inferiori in superiorem. Act.* 27, 16. Attollere, Sustulit *rem humi jacentem. Fut. E. Enc.* (2.) Extulit honore *& dignitate. Ps.* 88, 19. (3.) *Verbis & laudibus. Ps.* 33, 3.

¶ ተለዐለ፡ *Ps.* 17, 50. Exaltatus, Elatus *fuit in altum, honore, potentiâ. Ps.* 9, 35. Excelsus fuit *vel* factus est. Extulit seipsum, *ut*: *Ps.* 8, 2. Laudibus & Encomiis extolli. *C. abs.* ተለዐለ፡ ሥርዐቱ፡ Laudibus celebratus fuit mos ejus *agendi. Enc. Cont. f.* ትትሌዐል፡ *Matth.* 11, 23. *Inf. cum aff.* ተለዕሎቶ፡ Cum extolleret. *Ps.* 87, 16. *Item* በተልዕሎቱ፡ In exaltatione sua. *Jac.* 1, 9.

¶ አስተለዐለ፡ *Deut.* 22, 4. Sustulit. Restituit cadentem.

¶ ልዑል፡ Excelsus, Altus. *Epitheton Dei Opt. Max. Ps.* 7, 18. *De Esaia, cujus* ልዑል፡ ቃል፡ Sublimis stylus *prædicatur. Enc. Titulus Regis Æthiopiæ est* ንጉሥ፡ ልዑል፡ Celsissimus. *Plur. m.* ልዑላን፡ *Epith. Angelorum; & κατ' ἐξοχὴν pro Angelis ipsis. L. Job. Fem.* ልዑላት፡ Res nimis altæ; *ut*: ኢትሕሊ፡ ልዑላት፡ Trachte nicht nach hohen Dingen. *Vit. Dab.*

¶ ልዑለ፡ Altè, Excelsè. *L. Jac.* (2.) Sursum. *Opp.* ታሕታ፡ Deorsum, *ut*: *Suspensus fuit Synodius propter Christum* ልዑለ፡ እግሩ፡ Sursum pedes ejus. *i. e.* Inversus. *Enc.*

¶ ላዕል፡ Celsitudo, Altitudo, *oppos.* ታሕት፡ *Lit. Joh.*

¶ ሉዓሌ፡ Excelsa summitas, Excelsitas. *Lit.* 172. *c.* 2. *in fin.* (2.) Encomium, *Oratio, qua celsitudo alicujus prædicatur. Lit. MSS.*

¶ ላዕለ፡ Adversus. In, *Præpositio est, quæ pro natura orationis variè, tam in bonam, quàm in malam partem accipitur; cùm enim contrarietatem significat,* Contra *reddendum Ps.* 3, 1. *&* 12, 3. *Cùm bonum affectum,* Erga; *ut*: *Amator eleemosynarum* ላዕለ፡ ነግድ፡ ወላዕለ፡ ፈላሲ፡ erga peregrinos & peregrinantes. *Enc.* በላዕለ፡ *Idem, ut*: ኄሩ፡ ኮነ፡ በላዕለ፡ እኩያን፡ Fuit bonus erga malos. *Enc.* (2.) Super. *Ps.* 4, 7. *& varias compositiones admittit, de quibus in Grammatica.* በላዕሌከ፡ Per te, *tanquam instrumentum, dabis populis &c. Vita Theoph.* (3.) *Debitum denotat, sicut* علي *Arabicum, ut*: ከመ፡ ትፈዲ፡ ዘላዕሌከ፡ Ut solvas quod super te est, *id est, id quod debes. Vita Dan. Sic Arabice* اعطني ما عليك Da mihi quod debes. *Matth.* 18, 28.

¶ ልዕልና፡ Celsitudo. Altitudo. Excellentia. *Ps.* 11, 9. (2.) *Est etiam titulus Regis Æthiopiæ* ልዕልናሁ፡ Celsitudo ejus. *Ital.* Sua Altezza.

¶ ላዕላይ፡ Celsus, Altus, Summus. *Ps* 73, 6. *Ægyptus* Superior ላዕላይ፡ ግብጽ፡ *dicitur, respectu inferioris. Act.* 19, 1.

¶ ላዕላዊ፡ *Idem.*

¶ መልዕል፡ Exaltator, *forma* መቅረቅ፡ *Psal.* 3, 3.

¶ ምልዓል፡ Cacumen, Fastigium *rei*, Culmen. *Metaph.* Eminentia, Dignitas *quâ excedimus super alios.* መልዓል፡ ርእስየ፡ Culmen capitis mei. *Org.*

¶ መልዕልት፡ Locus editus *seu* excelsus. *Ps.* 17, 36. ውስተ፡ መልዕልት፡ ኀበ፡ ሀሉ፡ ትሥልስት፡ መለኮት፡ In locum supremum, *seu* ad excelsa, ubi est Trinitas Divinitatis. *Org. In domo. Actor.* 10, 9. Cacumen, Fastigium *rei.* መልዕልተ፡ ርእስየ፡ Fastigium *capitis mei, Ps.* 3, 3. በመልዕልተ፡ ደብር፡ In cacumine montis. *Org.*

¶ መልዕልተ፡ *Prep.* Super. Supra. *Luc.* 6, 49. (2.) Sursum. *Enc.*

† ላዕላዕ፡ Balbus. *Vide suprà* ላእላእ፡

ለዓት፡

† ለጓት፡ Capulus gladii. *Jud.* 3, 22.

* ሉዝ፡ ምድር፡ *Terra* Luz; *in qua Jacob scalam in cœlum per somnium vidit. Enc. ex Gen.* 28, 19: *qua tamen vox in Æthiopica versione ibi non reperitur. De Sacrificio Jacobi legitur* በሉዝ፡ ዘምድያን፡ Luzæ Midianitarum. *Gen.* 35,6. *Sed ἄτοπον hoc est; Luza enim non in Madian, sed in terra Canaan sita fuit. Confer infra* ምድያን፡፡

† ለይ፡ Coccum. Κόκκος. i. e. Granum infectorium *seu* tinctorium. *Es.* 1, 18. *ubi colorem coccineum denotat.* ለይ፡ ቀይሕ፡ *pleonasticè in* ጸ፡ ር፡ Coccum rubrum. Roszinroth. ለይ፡ ጽሁብ፡ *Lev.* 14, 4. Coccinum duplicatum. *Græci.* Κεκλωσμένον κόκκινον. Coccum tortum. (2.) Coccinus *Substantivum, seu* Vestis coccinea. *Apoc.* 17, 4. (3.) ዘለይ፡ *Adjectivum* Coccineus *vel* Coccinus. *Jos.* 2, 18. *al.* ኗት፡ *quod vide. Græcum* λία *esse videtur, sed vero secundum Hesych. in* κάλλαιος *est* Violaceus *vel* Purpureus. *Forte etiam per aphæresin facta vox ex* κάλ-λαια, *quæ in Ægypto vocabant* τὰ πορφυρᾶ, purpurea. Bochartus *Hieroz. part.* 2. *p.* 625. *l.* 62. & *p.* 730. *l.* 52.

* ልያ፡ Lea. *Nom. pr. uxoris Jacobi. Org. lect.* 1.

⊛ ለየለየ፡ *Contr.* ሌለየ፡ Fecit differentiam inter duo, Separavit unum ab alio. *Rom.* 3, 22. *Luc.* 12, 51. *i. q.* ፈለጠ፡ *cum quo pleramque conjungitur.* In duo divisit. ἐδιχοτόμησε. ሌሊከ፡ *pro* ለየለይከ፡ dissecuisti. *Exod.* 29, 17. Dispescuit *caput à cranio. Enc.* 1. *Jan. Inf.* ሌልዮ፡

§ አሌለየ፡ *Marc.* 1, 35. Surrexit antelucanis horis, *cum adhuc nox esset.* (2.) Noctem transegit. *Luc.* 6, 12. & *sic i. q.* ቤተ፡

§ ተሌለየ፡ Separatus fuit. ተሌለየ፡ ማእስ፡ እምዐጽም፡ detracta fuit cutis ab ossibus. *Enc. Reciprocè* Separavit se. *Gen.* 13, 9. 11. 14. *Inf.* ተሌልዮ፡ Divisio. Διχοτομία. ጸ፡ ር፡

§ ሊሉይ፡ Separatus, Discretus. *ut:* ሊሉይ፡ እምዛ፡ ዘማ፡ Separatus à Zama *uxore. Enc.*

§ ሌሊት፡ f. *Ebr.* ליל *Arab.* ليل Nox, *quippe quæ distinguit dies. Pl.* ለያልይ፡ *Matth.* 4, 2.

§ ሌሊተ፡ *Adv.* Noctu. *Ps.* 41, 3.

§ መሊሊት፡ Articulus, Junctura membrorum. *Exod.* 29, 17. *Heb.* 4, 12. *Hinc* articulos fidei *Æthiops meus Europæorum more* መሊሊት፡ ሃይማኖት፡ *vocabat. Pl.* መላልይ፡ & መላልያት፡ *pro* Artubus *seu* membris. 1 *Cor.* 12, 12. 14. & *alibi passim.*

* ልድ፡ *Nomen urbis* Lydda. *Enc. Ubi ædes Georgii. De hac urbe procul dubio accipiendus locus Enc.* 23. *Sept.* 2. 2.

* ልድያ፡ Lydia, *ab Andrea Apostolo resuscitata. Enc.* 4. *Dec.* 5.

⊛ ለጐመ፡ Frænavit *equum &c. Metaph. de aliis rebus:* Retinuit, Coercuit, *ut: Elias* ለጐመ፡ ሰማየ፡ ከመ፡ ኢያውሐብ፡ ዝናሞ፡ coercuit cœlum, ne daret pluviam suam. *Org.*

§ አለጐመ፡ *Idem.* ዘኢያለጕሞ፡ ለልሳኑ፡ Qui non frænat linguam suam. *Jac.* 1, 26. *Utrumque constanter sic scribi affirmavit Æthiops meus.*

§ ተለጐመ፡ Frænatus fuit.

§ ልጓም፡ *Arab.* لجام Frænum. *Ps.* 31, 12. Lupatum. *Pl.* ልጓማት፡ *pro quovis* Vinculo *vel* Retinaculo. ለጓማት፡ ሐመር፡ *Act.* 27, 40. *Græcus textus habet* ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων, Juncturæ gubernaculorum; *quod interpres non intellexisse videtur.*

* ሊጊር፡ Ligurius *Gemma. Exod.* 36, 19. *vel* 39, 12. *rectius* ሊጊርዮን፡ *Exod.* 28, 19. *Obscurum luteum colorem nec admodum pellucidum refert illas quæ sub hoc nomine apud nos circumfertur.*

† ልኵት፡ *Arab.* لج Abyssus, profunditas maris maxima. *Ps.* 106, 24. ልኵት፡ ባሕር፡ Profundum maris. *Matth.* 18, 6. ልኵት፡ እሳት፡ Profunditas ignis. *Duriè dicitur in MSS. Colb.*

§ ልገት፡ Umbraculum, Tugurium, Tuguriolum *pro custodiendis fructibus. Psal.* 78, 1. *in MSS. Pocok. Filia Sion* ከመ፡ ልገት፡ ዐቃቢ፡ ቀምሕ፡ sicut tugurium custodis frumenti. *Es.* 1, 8. እሬስያ፡ ለሰማርያ፡ ከመ፡ ልገት፡ ዐቃቢ፡ ቀምሕ፡ በገዳም፡ Faciam Samariam ut tugurium custodis tritici in campo; *scil. ex Urbe tugurium, ut hodie videmus. Mich.* 1, 6. *Pl.* ልገጋት፡ ቈላት፡ Tuguria vallis. *Hagg.* 1, 4.

* ልገን፡ *malim* ለገና፡ *Nam Græcum est* λάγανα; *ut:* ልገን፡ ናእት፡ *scribendum puto* ለገና፡ ዘናእት፡ Lagana azyma. *Lev.* 2, 4. *Amhar.* ገሞፈ፡

* ሌጌዎን፡ Legio, *ex Græco* λεγεών. *Luc.* 8, 30.

* ሎግዮን፡ *Græc.* λογεῖον Rationale. *At Æthiopes* ልብሰ፡ ሎግዮን፡ *acceperunt pro veste Aaronis. Exodi* 36. 15. 28. *in Alexandrina: at* 39, 8. 21. *in Vulgata versione.*

* ልጥር፡ *Græc. est* λίτρα, Libra, Pondo, *ut: Nicodemus, pollincturus Jesum attulit myrrham & aloen* ምእት፡ ልጥረ፡ Centum libras. *Joh.* 19, 39. *Illius duodecima pars est* ሐልቅ፡ Uncia. *Amhar.* ወቄት፡ *Æthiops meus ait* ፲፪፡ ልጥር፡ Duodecim libras *conficere apud Æthiopes* አሐዱ፡ መክሊት፡ Unum talentum. (2.) ሀፈረት፡ ልጥር፡ *pro* ልጥረ፡ ሀፈረት፡ Libra unguenti. *Joh.* 12, 3. *Per Hypallagen sic dictum putavi in prima editione. At postquam Gen.* 43, 11. *reperi* ወክዱ፡ ለብእሲ፡ እምኃ፡ ልጥረ፡ ወመዓረ፡ Καὶ καταγάγετε τῷ ἀνθρώπῳ δῶρα τῆς ῥητίνης καὶ τοῦ μέλιτος. Et afferte illi viro dona resinæ & mellis, &c. *visum mihi fuit, Æthiopes (ut pote peregrinarum rerum & vocum ignorantissimos)* ልጥር፡ & ርጢን፡ *pro Synonymis habere, nempe pro* specie quadam unguenti, *& locum Johannis modo citatum* ሀፈረት፡ ልጥር፡ *exponere per appositionem generis:* Unguentum Litr.

† ለጸለጸ፡ *vulgò* ልሳን፡ መደለው፡ Lingua,

guä, seu Examen bilancis. (2.) Bilanx ipsa. *MSS. Colb. c.44.*

ለጸቀ፡ *Arab.* لصق *Idem q.* ጠገወ፡ Hæsit, Adhæsit. Conjunctus, Copulatus, Innexus fuit. ይለጸቅ፡ Διωκνῆται. *Exod* 26,28. *nisi malis scribere* ያለጸቅ፡ *Syn.* ጠገወ፡ ወለጸቀ፡ ምስለ፡ መንበሩ፡ Adhæsit, & copulatus fuit cum tribunali suo. *Enc. 6. Maji 5. 3.*

§ አልጸቀ፡ *Marc.* 13,28. *De tempore instante aliisque rebus proximis accipitur:* Instat, Proximus est. *Job.* 6, 4. *Constr. cum Subj. ut* አልጸቀ፡ እት መንደብ፡ *Prope sum (ut) affligar. Pf.* 21, 11. አልጸቀት፡ ትሙት፡ In eo est ut moriatur. *Marc.* 5, 23. (2.) Accedere, Appropinquare fecit, *ut:* ታለጸቅሞ፡ ለርሑቃን፡ Proximos reddis eos qui sunt longinqui. (3.) Conjunxit, Copulavit. *L. Job.*

§ ተላጸቀ፡ Combinatum fuit aliud cum alio: እለ፡ ይትላጸቁ፡ በበይናን፡ Quæ cohærent inter se. *Exod.* 28, 7. (2.) Proximè accessit ad locum. *Marc.* 11, 1. *plus est quam* ቀርበ፡፡ በተላጽቆ፡ In combinando, *i.e.* Conjunctim *sepultus fuit.*

§ አስተላጸቀ፡ Prope, *seu* juxta se invicem attraxit *stipites, seu ramos palmæ, ut discerperent hominem alligatum supplicio Metii Suffetii apud Romanos, ut:* በአጽናደ፡ በቀለት፡ ክልኤ፡ ዘአስተላጸቁ፡ Ramis duarum palmarum quos propè contraxerunt. *Enc.* 27 *April.*

§ አስተላጽቆ፡ *Inf.* Conjunctio arcta; በአስተላጽቆ፡ Conjunctim, Simul, Unà. *Poetice, propter rythmum. Enc.* 12. *Jun.* 3. 2.

§ ልጹቅ፡ Proximus, *ratione loci. Plus est quam* ቅሩብ፡

† ላጽቅት፡ Lacerta *secundum Æthiopem meum. Lev.* 11, 30.

ላጸየ፡ Rasit *novacula. Ef.* 7, 20.

§ ተላጸየ፡ Rasus fuit. *Act.* 18, 18. *Inf.* ተላጽዮ፡ Radi. Rasio, *passivè accepta.*

§ ልጹይ፡ Rasus. *F.* ልጽይት፡ 1. *Cor.* 11, 5. *Pl.* ልጹያን፡ ርእስ፡ Rasi caput.

§ መላጼ፡ Novacula. *Pf.* 51, 2.

ለሬየ፡ — ለሬ፡ Latus, *sive* locus in latere, እምለሬ፡ ለለሬ፡ De latere ad latus. *Act.* 27, 15. እምለሬ፡ ወለሬ፡ A latere & latere, *i. e.* ab utroque latere; Utrinque. ወነጸረ፡ ለሬ፡ ወለሬ፡ Et respexit ad latus & latus, *i. e.* Huc & illuc. *Exod.* 2, 12. አሐዱ፡ እምለሬ፡ ወአሐዱ፡ እምለሬ፡ Unus ab hoc, alter ab altero latere. *Joh.* 19, 18. እምለሬ፡ ፈለግ፡ Ad ripam fluminis. *q. d.* Ad latus fluminis. *Apoc.* 22, 2. *Construitur cum verbo sine præpositione; ut:* ወትመጽእ፡ ለሬ፡ ኀበ፡ አነ፡ እቀውም፡ ለሬ፡ Venies ad latus in quo latere ego sto. *Exod.* 17, 6 *Nescîverunt quò fugerent* ኢለሬ፡ ወኢለሬ፡ neque in unum, neque in alterum latus. *Jos.* 8, 20.

ለሬጸ፡ — ልሩጽ፡ (*idem quod* ልውስ፡) በቅብእ፡ Panis butyro *vel* oleo pistus, *seu* subactus. *Exod.* 29, 40.

ሐ፡

ሐለለ፡ — አሕለለ፡ Adussit *superficiem rei, Germ.* Versengen. *ut:* እቶን፡ እሳት፡ ኢያሕልላ፡ Clibanus ignis non adussit eam. *Enc.* 25. *Jul. Intransitivè tamen accipitur in Lib. myst. ut:* አሕለለ፡ እሳት፡ Arsit ignis.

§ ሕላል፡ Adustio.

§ መሐልል፡ Pigmentarius. *Qui aromata vendit vel componit;* ቅንግብረ፡ አፈዋት፡ ዕጣን፡ በንጹሕ፡ ግብረ፡ መሐልል፡ Qui conficit aromata suffitus pura, opere Μυρεψοῦ, myrepfico. *Exod.* 38, 36. *al.* 37, 29. *Nomen actoris est, forma* መበስል፡ *Coquus, ab* አብሰለ፡ *Ideo sic fortè dictus, quia igne distillat oleum, vel aquam odoratam; prout nos dicimus:* Gebrante Wasser / *vel* Brantewein. Brantewein-Brenner.

ሐለመ፡ *Gen.* 28, 12. Somniavit. ሐለሙ፡ ሕልመ፡ Somniatunt somnium. *Pf.* 75, 7.

§ ሕልም፡ Somnium. *Matth.* 27, 19. *Pl.* አሕላም፡ *ut: Daniel* ፈካሬ፡ አሕላም፡ Interpres somniorum.

§ ሐላሚ፡ Somniator. *Gen.* 37, 19.

† ሐለስትዮት፡ *Æthiops meus* Simiæ speciem majorem *esse dixit, vulgo* ein Pavian / *ut videtur. Plur.* ሐለስትዮታት፡ *Pf.* 103, 12. *ubi Græcus habet* Ὄναγροι. Onagri, Asini agrestes.

† ሕልቅ፡ Uncia. *Gen.* 24, 22. *Græcum* δλκή, Pondus, *eo loco idem esse putarunt. Est autem* ሕልቅ፡ ወርቅ፡ Uncia auri. *Epist. Zara-Jacobi; quomodo etiamnum lingua Tigrensi dicitur. Amhar.* ወቄት፡ *quarum duodecim conficiunt in Æthiopia unam* ልጥር፡ Λίτρα, Libram.

II. § ሕልቅ፡ *Reperitur inter ea quæ Sacerdotibus relinquuntur, ut: Dabunt eis* መዝራዕት፡ ወሕልቀ፡ ወቆሰጢ፡ *Græcus habet* Σιαγόνια, Maxillas, *at Gregorius mihi* ሕልቅ፡ *exposuit Amhar.* አንጀራ፡ Ingluvies. *Quæ significatio huc parum quadrat. Deut.* 18, 3.

§ ሕልቀት፡ *Arab.* حلقة Annulus. *Luc.* 15, 22. *in specie* Signatorius. *Græcus enim habet* σφραγῖδα, Signaculum. *Cant.* 8, 6. (2.) Circulus, *ut: Cursus Nili* አምሳለ፡ ሕልቀት፡ instar circuli *est. Gregor. in descript. Nili. Hist. Æth. L. I. c.* 8, 31. *Plur.* ሕላቃት፡ *ut:* ክልኤ፡ ሕላቃተ፡ ወርቅ፡ Duo annuli aurei. *Exod.* 30, 4. *&* ሕላቃት፡ *Ef.* 1, 20. De circulis *terram ambientibus: Deus* ተከለ፡ ከመ፡ ወኢምንት፡ ሕላቃቲሃ፡ Plantavit quasi nihilum circulos ejus terræ. *Lit. Epiph.*

ሐለበ፡ Mulsit *&* Mulxit. ከመ፡ ሐሊብ፡ ሐለብከኒ፡ Tanquam lac mulsisti me, *ex Jobi* 10, 10. *desumtum videtur.*

§ ሐሊብ፡

§ ሐሊብ፡ Lac. *Ps.*118,70. *Item*: Succus lacteus. *Org. Lect.* 1. ማይ፡ ሐሊብ፡ Serum lactis. *Th. Pet.*

* ሐሊብ፡ Aleppo *Urbs*, *ut*: ብሐረ፡ ሐሊብ፡ *Enc.* 2. *April.* 1, 2.

† ሐለት፡ Arundo crassior. *Qualis est Æthiopica, crassitudine corporis humani. Psal.*67,33. *Matth.*27,29.30. *Differt à* ብርዕ፡ Arundo tenuior. Calamus. *q. v.*

✿ ሐለወ፡ Vigilias, Excubias egit, *propriè custodiendi pecoris causâ. Luc.*12,39. *Vox in dialecto Tigrensi, sed alias minus frequenter usitata. Contin.* ከንቱ፡ ይትጌሁ፡ እለ፡ ይሐልዉ፡ Frustra vigilant, qui excubias agunt. *Ps.*126, 2.

§ ሐላዊ፡ Custos, *ut*: ሐላዊ፡ ብዑራይ፡ Custos boum, *lingua Tigrensi.*

✿ ሐለየ፡ *Conj. E.* Cogitavit. Meditatus est. In animo habuit. Intentionem habuit *faciendi aliquid.* Proposuit sibi. *Ps.*51,2. *Constr. absol. ut*: ኢሐለ ይኒ፡ Non cogitasti (de) me. *i. e.* Non meministi mei. *Ps.*21,2. *& cum* በእንተ፡ *ut*: ይሐሊ፡ በእንቲአክሙ፡ Memor est vestri. 1.*Pet.*5,7. *Item*: Consideravit. Reputavit secum. *C.c.* ለ፡ *seq. affixo.* ከመ፡ የሐሊ፡ ለንዋየ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Ut curam habeat (*Episcopus*) bonorum Ecclesiæ. *Can. Ap.* 28. *Inf.* በሐልዮትየ፡ In reputando me, *seu* dum cogito. *Org. lect.* 1.

§ ሐልዮ፡ *Inf. nomin.* Consideratio. Reputatio. Cogitatio. *Enc.*

§ አሐለየ፡ Cogitare fecit. In mentem revocavit. Commonefecit. *Inf.* አሐልዮ፡ *Org. lect.* 2.

§ ተሐለየ፡ Cogitatum *vel* Destinatum *est*, *ut*: ወኢተ፡ ለበ፡ ሰብእ፡ ኢተሐለየ፡ *Lit. Chrys. Locus est* 1.*Cor.*2,9. *Sed hic est varia lectio, quam etiam habet Gregorius in Epist.* Reputatum est; *ut*: *Quidquid feceritis uni ex parvis his*, ይትሐሰብ፡ ሊተ፡ ወይትሐለይ፡ ኵሉ፡ id omne mihi imputatur & cogitatur, *seu* reputatur. *Enc.* 26.*Jan.*

§ ሐላዪ፡ Cogitator. ሐላዪ፡ እኩይ፡ qui malum molitur. *Decr. Apost.* 9. §. 2.

§ ሕሊና፡ *forma* ፈሥሐ፡ *&* ሕንጻ፡ Animus, *ut*: ንጹሐ፡ ሥጋ፡ ወሕሊና፡ Purus corpore & animò. *Enc.* ጽዱላን፡ ልብ፡ ወሕሊና፡ Candidi corde & animo. *Enc.*

§ ሕሊና፡ Cogitatio. *Ps.*18,15. Cura. Sollicitudo. *Marc.*4,19. Animus. Mens. Sententia. *Luc.*1,17. Intentio. *Sic exponi posse puto Rom.*6,23. *Malè autem sic reddidit Æthiops Græcum* ὀψώνιον, Computationem. *Exod.*30,12. Ratiocinationem *fortassis intelligens. Plur.* ሕሊናት፡ 2.*Cor.*10, 5.

§ ሕልያን፡ *forma* ገዐዛን፡ Largitio, Munus, *quod* (1.) *judices corrumpendi causâ datur. Ps.*14,6. *Judices* ኢይንሥኡ፡ ሕልያነ፡ እስመ፡ ሕልያን፡ ያዐውሮሙ፡ ለጠቢባን፡፡ ne accipiant munera; quia munera occæcant sapientes. *Deut.*16,19. (2.) *Pro obtinendo ordine sacro, quæ* Simonia *est. Can. Ap.*19. ዘቦ፡ ትዕቢት፡ ወዘቦ፡ ሕልያን፡ Cui est *vel* qui habet superbiam vel Simoniam.

† ሐምል፡ *Nomen mensis undecimi, qui nobis est* Julius. *Incipit autem quinto illius mensis die, secundum Calendarium Gregorianum.*

* ሐማለት፡ *Græcum est cum articulo* ἡ μηλωτὴ, Melota. Pellis hispida *quævis, quali Elias & Apostoli usi fuisse leguntur.* 3.*Reg.*19,13. *Heb.*11,37. (2.) Cucullus monachorum. Habitus monachalis. *Vita Sam.*

† ሐምሐም፡ Cucurbita. *Jon.*4,6.7.

✿ ሐመመ፡ *Def.* ሐመ፡ *Arab.* هم Sollicitus fuit. *Verbum hoc in genere* (1.) *significat*: Ægritudine *vel* afflictione *aliqua* affectus fuit. (2.) *In specie* Morbo laboravit, Malè se habuit, *c. c. accus. morbi, ut*: ተሐምም፡ ፈፀንተ፡ Laborat febri. *Luc.* 4, 38. *& cum præp.* በ፡ (3.) *Specialissimè de Christo* ሐመ፡ Passus est. *Lit.*163.*c.*3. (4.) *De laborante in partu.* ሐመት፡ ብከ፡ Passa est, *vel* Laboravit tecum, *scil.* in partu. *Cant.*8,5.

§ አሕመመ፡ Afflixit, *in genere.* ወያሐምሞሙ፡ ነፋስ፡ Et afflixit eos ventus *sive* tempestas. *Marc.*6,48. Dolore, *vel alio quopiam* malô affecit. *Def.* ያሐምሙኒ፡ Affligunt me. *Ps.*9,13. Vexavit. *Ps.*43,21. Læsit. *Enc.* Pati fecit. *De Judæis*: ከመ፡ ያሕምምዎ፡ ለክርስቶስ፡ ut pati facerent Christum. *L. Job.*

§ ተሐመ፡ Anxius fuit animo, Afflixit se ipsum.

§ *Inf. nom.* ተሐምሞ፡ Ægritudo animi *ex invidia.* Æmulatio. Invidia. *Rom.*13,13.

§ ተሓመመ፡ Alter alterum ægrè tulit. Vexavit. ኢትትሓመሙ፡ በበይናቲክሙ፡ *Gal.*5,26.

§ አስተሓመመ፡ (1.) *Idem ac* አሕመመ፡ *sed intensiore significatione*, Graviter afflixit, Pessimè habuit, *vel* Vexavit, *c. c. accus. ut*: እለ፡ አስተሓመምዎ፡ ለአ ትናክሮስ፡ *Vit. S.* (2.) Sollicite curavit, *vel* Curam alicujus rei habuit; *c. c. accus.* 1.*Tim.*3,5. *Ps.*117,26. (3.) Ursit. Institit, *ut*: *Parentes Samuelis* አስተሓመምዎ፡ Urserunt eum, *ut uxorem duceret. Vit. Sam.* (4.) *i. q.* ተሐመ፡ Graviter sollicitus, valde anxius fuit. *Inf. nominascens* አስተሓምሞ፡ Anxia valde. *Luc.*15,8. *est quasi periphrasis Adverbii* ἐπιμελῶς. Sollicitè. አስተሓምሞ፡ Sollicitudo gravis. Cura magna.

§ ሕሙም፡ Æger. Anxius. Laborans malô aliquo. *Rom.*8,23. ሕሙም፡ በፍቅር፡ Æger amore. *Poeticè de aqua*: *Elisæus sanavit* ማየ፡ ሕሙመ፡ aquam insalubrem. *F* ∴

§ ሐማግ፡ Æger, *de oculo. Matth.* 20,15. *Metaph.* ሐማግ፡ ሀይን፡ Invidus. *Marc.*7,22. *Plur.*

Plur. ሐማምያን፡ Invidi *vel* Morosi, *qui alios ægrè ferunt. Rom.*1,29.

§ ሕማማ፡ Calamitas. Afflictio. *Enc. & alibi.*

§ ሕማም፡ Afflictio. Passio. *Matth.*9,35. ሕማም፡ ወሊድ፡ Difficultas pariendi *seu* partus difficilis, *vel* dolor partus. *Enc. Quivis* affectus malus; *tam animi quàm corporis, ut:* ሕማም፡ ፍትወት፡ ዝሙት፡ Affectus & concupiscentia fornicationis. *Vit.Dan.* Ægritudo, Morbus, *ut: Raphael* ይፌውስ፡ ሕማመ፡ Sanat morbos. Dolor, *ut:* ሕማመ፡ ልብ፡ Anxietas animi. ሕማመ፡ ረፀንት፡ Febris. *Act.*28,8. *In specie sic vocatur* afflictio & castigatio corporis ascetarum & monachorum, *& plerumque conjungitur cum* ገድል፡ Disciplina *vel* exercitatione ascetica. *Enc. Pl.* ሕማማት፡ Passiones, *ut:* መድኃኒትክሙ፡ በሕማማተ፡ ክርስቶስ፡ Salus vestra in passionibus Christi *consistit. Lit.*160.6. ጊዜ፡ ሕማማት፡ Septimana sancta, *vulgò* die Charwoche.

§ ማሕመም፡ Dolor parturientis. ὠδίν. *Gen.* 35,17. 1.*Thess.*5,3.

§ ማሕመሚ፡ *forma* ማሕምዪ፡ Dolorificus. Afflictionem afferens. *MSS. Colb.*

§ መስተሐምም፡ Qui rem aliquam sollicitè agit *vel* curat. Sollicitus በነገረ፡ rerum. *Vit.Dan.*

† ሐመር፡ *f.* Navis. ሊቀ፡ ሐመር፡ Navarchus. Præfectus navis. *Act.*27,11. ሐመር፡ ንእስት፡ ℣.16. *seu* ንስቲት፡ ℣.32. Parva navis. i.e. Scapha. ርእሰ፡ ሐመር፡ ኀበ፡ ይነብር፡ ኳዲ፡ Caput navis, ubi sedet gubernator. *Act.*27,29. *Græc. habet* ἐκ πρύμνης, ex puppi; *& ita puppim caput navis appellant, quemadmodum proram* እግረ፡ ሐመር፡ ℣.30. *quod mirum, quia contrarium verum est; pro quo tamen infra* ℣.40. ሐመር፡ እንተ፡ ድኅሬሃ፡ *legitur: sed perversè vel imperitè, ut puto.* ሐመረ፡ ንግደትየ፡ *Poëticè,* Navis profectionis meæ. *i.e.* Corpus. *Enc.*13.*Febr.* ተሰበረት፡ ሐመርየ፡ Naufragium feci. 2.*Cor.*11,25. *Plur.* አሕማር፡ Naves. *Ps.*47,6. (አሕምር፡ *Act.* 8,31. *mendosum est pro* አእምር፡ *Cognoscam.*)

§ ሐመረ፡ ጸሬሕ፡ Κεράτια, *i.e.* Siliquæ dulces. Faba Græca. *Luc.*15,16. *quem fructum tamen Æthiopes ignorant, & malè interpretantur de* Tamarindo, *in regno Tigre nasci solita. Vide quoque* ጸሬሕ፡

† ሕምስ፡ Μήτρα, Matrix. *Exod.*13,2. *Num.* 25,2. *Olim honesta, hodie verò dictu obscœna vox, ideoque cavendum ne cum* ኅምስ፡ Quinque *confundatur;* Muliebria *enim denotat, quæ honestius* ኀፍረት፡ ሥጋ፡ Pudor corporis, *honestissimè verò* ዕርቃን፡ Nuditas, *dicuntur. Convenire videtur cum Hebræo* חֹמֶשׁ, *ut:* 2.*Sam.*2,23. ויכהו אל החמש׃, *Quod vulgò reddunt, percussit eum ad quintam, scil. costam notham, h.e. hypochondria.* *Sed Hieron. reddit in* Inguine, *quæ significatio propius accedit ad nostrum* ሕምስ፡

⚙ ሐመወ፡ — ተሐመወ፡ Affinitatem contraxit. Affinitate conjunctus *fuit cum aliquo. Constr. sine prep.* ትትሐመዉነ፡ Affinitatem contraheretis nobiscum. *Gen.*34,9. (2.) Duxit alicujus filiam. Gener factus est. (3.) Duxit aliquam affinitatis jure *ex lege Moysis. Ruth.* 3,13. *Hebr.* יבם Levir duxit fratriam. *Græcè* ἐπιγαμβρεύειν.

§ ትሕማ፡ Affinitas. *Pec. relatio, quæ est inter Socerum & generum. Meton. abstr. pro concreto,* Generi. *Gen.*19,12.14. *De Salomone* ገብረ፡ ትሕማ፡ ምስለ፡ ነገሥት፡ አሕዛብ፡ Affinitatem contraxit cum regibus gentium, *scil. ducendo eorum filias. Org. L.* 5.

§ ሐም፡ *Hebr.* חם *Arab.* حم Socer. *Job.* 18,13. *recipit affixa ope vocalis secundæ classis, sicut* አቡ፡ *&* እኁ፡ *ut:* ሐሙኪ፡ Socer tuus, *f. Gen.*38,13.16. *Ait Æthiops meus, interdum etiam* Generum *significare posse.*

§ *F.* ሐማት፡ Socrus, *cujus relatum est* መርዓት፡ Sponsa *vel* Nurus. *Matth.*10,35.

§ መስተሐምው፡ Affinis. Cognatus. *Qui affectat affinitatem.* Levir, *quem decet vel oportet nuptias cum fratria contrahere ex lege Moysis. Ruth.*3,9.

† ሐሞት፡ *Arab.* حموة Fel. *Ps.*68,26.

† ሕሞት፡ *Æthiops meus* Fuliginem *esse ait, ollis ahenisque igni impositis adhærentem, atque inde* Atramentum *confici solere, quod ideo appelletur* ማየ፡ ሕሞት፡ 2.*Cor.*3,3.11. 2.*Joh.* ℣.12.

⚙ ሐመዘ፡ — ሕምዝ፡ (1.) Venenum. *Ps.*13,5 & 139,3. *Sic etiam accipiendum & legendum Ps.* 7,14. & 57,4. (2.) Ira, Furor, *ut Germ.* Gifft. *De ira Draconis. Apoc.* 12,12. *De ira Dei per* αὔξησιν ሕምዘ፡ መዓቱ፡ *q.d.* Furoris iræ ejus. *Apoc.*16,19. (3.) *Pro* Inferno *sive* Inferis *accipitur, ut: Contremiscant* መሠረታት፡ ሕምዝ፡ Fundamenta inferni *seu* inferorum. *Lit. Dioscori.* ፈዋርሳት፡ ሕምዝ፡ Veneficia. *Lit*, 169.1.

⚙ ሐመየ፡ Calumniatus. Sinistre locutus est; *c.c. acc.* ዘየሐምዮ፡ አቡ፡ ወእሞ፡ Obtrectans patrem & matrem. *Matth.*15,4. Oblocutus est. *Malach.* 3,13. Detraxit *alicui.*

¶ ተሐመየ፡ Se invicem calumniari. 2.*Cor.* 12,20. ኢትትሐመዩ፡ በበይናቲክሙ፡ Ne calumniemini vos invicem. *Jac.*4,11.

§ *Inf. nom.* ተሐምዮ፡ Mutua obtrectatio. 1.*Pet.*2,1.

§ ሕሙይ፡ Calumniam perpessus.

§ ሐማዪ፡ Susurro. Obtrectator. ሐማይያን፡ Calumniatores. *Rom.*1, 30.

§ ሐሜት፡ Calumnia, sinistri sermones. *Org.*

§ ሕምየት፡ Obtrectatio. Calumniatio. *MSS Colb. c.*52.

† ሐመዳ፡ Nix. *Ps.*148,8. *In Æthiopia est rarissima.*

rissima. Sic etiam Gregorius in Epist. de cursu Nili: ሐመደነ፡ ዘወእቱ፡ Neve ኢኮነ፡ ብዙኀ፡ በብሔርነ፡ ዘእንበለ፡ በረዶ፡ ወዝናም፡ *Hoc est* ሐመዳ፡ (i.e. *Ital.* Neve) Nix non datur multa in regione nostra, sed tantum grando & pluvia. *Ille quidem nivem non noverat, sed veluti rem novam mirabatur &* ሐሪጽ፡ Farinam *vocabat, cùm eum per montes Tirolis ducerem. Vid. Hist. Æth. l.1.c.5. n.13.14. Quamobrem alibi pro χιὼν* Nix *scribant* በረዶ፡ Grando, *quia videlicet certo modo conveniunt.*

¶ ሐመዶ፡ Σποδὸς. Cinis. *Ps.*101,10. *Luc.*10,13. *Interdum pro* χοῦς, Pulvis, Humus, *vel* terra egesta. *Ps.*71,9. *malè ut puto.. At plane ineptè inter mensuras ponitur Lev.*19,36. *quia interpres ignoravit,* χοῦν *etiam* Congium *significare.*

✿ ሐመገ፡ Turbavit. Turbidam reddidit *aquam. Hab.*3,14.

¶ ተሐምገ፡ Turbida facta est, Turbata fuit *aqua. Ps.*45,3. Caligare *de oculis. Gen.*27,1.

¶ ሕሙግ፡ Turbidus, um. ሕሙግ፡ ፈለግ፡ Turbidum flumen. ሕሙግ፡ ማይ፡ Aqua turbida.

✿ ሐሠመ፡ Deformis, Pravus, Fœdus, Turpis, Corruptus fuit.

¶ አሕሠመ፡ *In genere usurpatur de quavis actione mala.* (1.) Malefecit, Malè excepit *vel* habuit *aliquem. Ps.* 36,8.9. *constr. cum* ላዕለ፡ *Enc.* Malo *aliquem* affecit. *c.c.* በ፡ *Exod.* 5,21. *&c.* ለ፡ አሕሠሙ፡ ለቀቲሎቱ፡ Malefecerunt ad occidendum eum. *Græcum ad literam reddere voluit Interpres ἐπονηρεύοντο τοῦ ἀποκτεῖναι αὐτόν. Gen.* 37,18. (2.) Corrupit, Depravavit, Deformavit, Fœdavit; *opp. est* አሠነየ፡ Exornavit. (3.) አሕሠመ፡ ቃለ፡ Pravum *vel* sinistrum sermonem de aliquo habuit, Maledixit. *Marc.*7,10. & 9,39. *Sic etiam legendum putaverim Act.* 23,5. ኢታሕስም፡ ቃለ፡ *ista enim vox ibi est omissa.* (4.) In malam partem accepit *vel* interpretatus est. ኢታሕስሙኒ፡ Ne mihi in malam partem imputetis.

¶ ሕሡም፡ Fœdus. Pravus. Turpis. ሕሡም፡ ራእይ፡ Deformis aspectu, *sic intellexit Interpres Græcum ἄπλαστος*, Informis. *Gen.* 25,27. በሕሡም፡ Fœdè, Pravè. *Matth.*21,41. (2.) *Neutraliter accipitur in Org. ut: A calce usque ad caput* አልቦ፡ ሕሡመ፡ nihil est in eo fœdum *vel* turpe. *Fortassis rectiùs* ሕሠመ፡ *quod mox sequitur. F.* ሕሥምት፡ እንተ፡ ሠነየት፡ Deformis, quæ pulchra facta est. *Org.*

¶ ሕሠም፡ Culpa, *ut: Occiderunt eum* እንበለ፡ እከዩ፡ ወሕሠሙ፡ Sine delicto & culpa ejus. *Enc.* 8. *Sept.* 3,1. *Poëticè de quovis* Malefacto. *Enc.* (2.) Deformitas; *& opponitur τῷ* ሰርጕ፡ Ornatui, *& τῷ* ሥን፡ Pulchritudini. *ut: Ornatus sanctitatis* ዘኢይረክቦ፡ ሕሠም፡ nulli corruptioni obnoxius. *Org.*

¶ ሕሡመ፡ Pravè, Malè, Turpiter. *Gen.*31,24.

¶ ሕሥምት፡ Deformatio. Defectus. Vitium *in quavis re*, Menda, mendum.

✿ ሐሠሠ፡ Quæsivit; *Communiter scribitur* ኀሠሠ፡ *ubi vide; quamvis Arabicè sit* تحسس *. ح pro* ሐ።

† ሐሠር፡ Palea. Gluma. Stipula. *Matth.*3,12. *Luc.*3,17. *Kircherus in Supplemento Prodromi & Lexici Coptici pag.*560. Viam lacteam, *ait, à Coptitis & reliquis Orientalibus appellari* Viam straminis, *& Æthiopes Romæ exsistentes eâdem ratione vocare* ሐሠር፡ ዘመንገዱ፡ *quod si rectè explices,* Stipulam viæ *denotat. Itaque Æthiopes in appellatione, sicut Kircherum in lectione, valde hallucinatos esse crediderim; ut Lector ipse d.l. videre poterit.* (2.) *Pro* Festuca, *Græc.* κάρφος, *ponitur Matth.*7,3.4. *& tamen* ℣.5. *habet* ሠዕር፡ Gramen. *Unde ista variatio, incertum.*

✿ ሐሥአ፡ Deferbuit. *De ira* መዐት፡ ይሕሥእ፡ *Lit.*169. *c.*1. Languescere. Debilitari, Infringi. *De malitia diabolorum.* ጸ፡ ር፡

✿ ሐሠየ፡ – ተሐሥየ፡ Exsultavit *Ps.*125,2.

¶ ሐሤት፡ Exsultatio. Lætitia. *Ps.*50,9.

† ሐራ፡ Miles. *Vid. post* ሐረወ፡

* ሖር፡ Hor. *Cædentibus virgis cæsus. Enc.*12. *Jul.*2.3: *Martyr.* 8.*Oct.* 1.3.

* —— *Alius resuscitavit infantem.* 2.*Dec.*2.5.

✿ ሐረመ፡ *Arab.* حرم Illicitum esse censuit. *sive* statuit. በእንተ፡ ዘሐረመ፡ አውስቦ፡ De eo qui illicitum esse censet matrimonium. *Tit. est in lib. Concil.* 1. *Tim.*4,3.

¶ አሕረመ፡ Vetuit. Prohibuit *velut* Deo devotum *& illicitum. Num.*18,14. *Jos.*6,20. (2.) Locum diis sacrum constituit, Sanxit. 4 *Reg.*17,9. Sacravit Deo; Anathemate notavit. Humanis usibus exemit. (3.) Cohibuit *vel* Retinuit *aliquem ut abstineret aliqua re.* እምስቴ፡ ማይ፡ አሕረምከ፡ ጕርዔ፡ A potu aquæ cohibuisti guttur. *Enc.* 24. *Aug.* አሕረመ፡ ሕይወቶ፡ እምነጽር፡ አንስት፡ Continuit se totâ vitâ suâ, ne aspiceret fœminam. *Poëta in Enc.* 30. *Dec.*

¶ ተሐረመ፡ *Rom.*14,6. Rebus quibusdam ut illicitis abstinere decrevit, *sive abstinentia, sive religionis causâ.* Sibimet interdixit *re aliquâ tanquam illicitâ. Jac.*1,26. ዘይትሐረም፡ እምዕለት፡ ዕለተ፡ ወዘይትሐረም፡ በኵሉ፡ መዋዕል፡ Qui diem præ die illicitum censet, *sive* qui interdum abstinet; & qui quotidie abstinet. *Rom.*14,5. (2.) Abstinens fuit, *vel* Semet continuit.. *Abs. constr.* 1. *Cor.*11,2. ትትሐረሙ፡ *ut* vosmet cohibeatis.

¶ ሕሩም፡ Illicitus. Vetitus *lege. Act.*25,16. (2.) Sacer, Sanctus; *de re, quam nemo attingere vel lædere audeat:* Devotum, Deo sacratum. *Jos.* 6,18. ሕሩም፡ ሥጋ፡ ወወይን፡ Qui carne atque vino sibi interdixit. *Enc.*

¶ ሕርም፡ Res illicita & lege prohibita.

¶ ሕርመት፡ Decretum abstinendi *rebus quibusdam.*

busdam. Jac.1,26.27. (2.) Secta, *vel* Mos abstinendi. *Act.26,5.* (3.) Religio, *genuino sensu Latino*; *ut* ታቦት : ሕርምት : Arca religiosa. *Exod.31,7. Job.4,9.* (4.) *Aliam significationem quære in* ቍርፀት ::

¶ ምሕራም: *Nomen locale.* Templum. Delubrum idolorum. *3.Reg.15,13.* Locus religiosus. *Pl.* ምሕራማት: *Ps.80,6. Sed pro* Idolis *accipere videtur Poeta, ut: Constantinus* መንሥራ ብ: አማልክት: ረሢቶ : ወምሕራማቲ ሆሙ:ዕፀ: Delubra deorum destruens, & idola eorum lignum, *quæ scil. lignea sunt. Enc.*

¶ ተሐራሚ: Naziræus, Abstinens, *qui sibi interdixit alicujus rei usu* ex voto *vel* religione. *Qui à consortio humano & vino abstinet. Ita dicitur de Fana Eremita, apud Poetam, quod in loco caliginoso delituerit*; ኮነ: ተሐራሚ : ወኮነ: ኅድገ: በርሃነ: ሰማይ: ኢይርአይ: ወዘ ምድር: ጽጌ: Factus est abstinens, & desertor; ne lumen cœli videret, neque terræ flores. *Enc.26.Febr.1.4.*

¶ ተሕርምት: Nazir{æ}atus, Devotio, Abstinentia *à quibusdam rebus* religionis causâ, *prisci* Superstitionem *vocant.* Votum *quali* Nazir{æ}i *sese olim obstrinxerunt, ut:* ተፀራዕከ : እምተሕርምትከ: Solutus es à voto tuo. *Vulgò* Abstinentia monachorum *à cibo & potu. Enc.*

* ሐርማዝ: Harmaz. *Sic exponitur fictum nomen* Draconis ፈለፈለ: *dicti.* ማኅደረ: ሐርማዝ: ወዑስንን: Habitatio Harmazi, & Bubali. *L.Myst.*

✿ ሐረሠ: In puerperio cubuit. Puerpera fuit, Peperit, *ut: Non polluta fuit Maria* እበፀንስ: ወእበሐራሠ: neque in concipiendo, neque in pariendo. *Org. De vaccis Gen.33,13. pro* χωλεύονται *interpres legit* λοχεύονται, Pariunt. Enituntur.

¶ አሐረሠ: Obstetricari, Obstetricem esse, *q.d.* Parere facit, *ut:* እንተ : ታሐርሢ: ἡ μαῖα, Obstetrix. *Gen.35,17.*

¶ ሐራሥ: *vel* ብእሲት: ሐራሥ: Puerpera. *Tribuitur etiam brutis quæ nuper pepererunt.* ሐራሥ: ድብ: *2.Sam.18,8. ubi pro* ἠτεκνωμένη, *Orbata pullis, legit* ἡ τεκοῦσα, *putavitque esse participii perfectum* τετοκυῖα, Quæ peperit.

¶ ሐርሥ: *vel* ሕርሥ: Puerperium, *ut:* ቤ ት: ሕርሥ: Domus puerperii. ጸ: ር:

II. ሐርሥ: Veneficii *seu* Incantationis genus *nescio quod*; *hinc* ሰብአ : ሐርሥ: *Lev.19,31. c.20,6. &* ዘሐርሥ: Incantator. *Deut.18,10. In locis allegatis respondet voci* ἐγγαστρίμυθος Ventriloquus, *qui vel è pelvi* γάστρη *dicto, vaticinabatur, vel* dæmonem in ventre *habebat, ut putabant:* ἐγγαστρόμαντις *aliàs dictus. Convenit cum Chald. & Syr.* אשׁרח. *Retulit mihi Judæus quidam, se talem ventriloquum vidisse & audivisse, qui sine labiorum orisque motu non loqui, sed ex imo ventre verba eructare visus fuerit. Sunt qui scribant, arte & adsuetudine id fieri posse; quæ de re videantur Edmundi* Dikensoni *Delphi Phœnicizantes, qui Cap. IX. mira & partim lepida exempla narrat.*

¶ ሐራሢ: Ventriloquus, *qui id genus incantationis exercet. Plur.* ሐራሥያን: ግብጽ: *Ermaadol.* Incantatores Ægypti. *Exod.7,11. pro quo tamen ¥.22. legitur* ሐራሢዎያን: *cujus nominativus esset* ሐራሢዊ::

✿ ሐረረ: *Hebr.* חרר Æstuavit *calore nimio.* ሕሩር: Æstuosus. Æstu affectus.

¶ ሐሩር: Æstus. Ardor. Fervor *solis vehementior. Apoc.7,16. c.16,8.9.*

¶ ሕራር: *Propriè* Ardor, *pec.* Febrilis. *Metaph.* Febris ardens *acuta vel maligna.* በሕራረ: ሀጸም: ወሥጋሁ: ፈወሶ: ድውየ: *Poetic.* Dum ossa & corpus ejus arderent, sanavit ægrotum. *Enc.21.Jul.*

¶ ሐሪር: Sericum *vulgò, vel potius* Bombycinum *nostrum. Arabicum est* حرير. *Pl.* ሐሪራ ት: Vestes sericæ *vel* holosericæ *Epist. anonym. ad Susn. in Comment. ad Hist. Æth. p.496. n.9.*

✿ ሐረሰ: *Ebr.* חרשׁ *Arab.* حرث Aravit. *Luc.9,62.* ግብረ: ሐሪስ: Opus arandi, *seu* colendi agrum; *sic reddidere* ἐργαστευτὸν. *Exod.12,16. & hoc præceptum adhuc inter Christianos vim habere putant Æthiopes.*

¶ ተሐርሰ: Aratus fuit *ager. Deut.21,4.*

¶ ሐራሲ: Arator. Agricola. *Plur.* ሐረስት: *Matth.21,33. &* ሐራስያን: *Org.*

¶ ሐረስዊ: *Idem. Luc.17,7. Jac.5,7.*

¶ ማሕረስ: Aratrum. *Num.28,18.*

* ሑራስ: Huras *Martyr. Enc.*

* ሐርሰበሲ: Harsebassi. *Antecessor Theodori, Ordinis S. Pachumii. Enc. 2.Maji. 2.2.*

* ሐርስጥፎሮስ: Christophorus. *Enc. Rectiùs per* ክ: *ubi vide.*

* ሐርቀሊ: *alibi* ሐርቀል: Heraclea *urbs.*

✿ ሐርበደ: Volutavit se in cœno *instar porci, ut: Scortatio efficit adolescentiam hominis* ከመ: ሐራውያ: ዘሐርበደ: instar porci qui in cœno se volutavit. *Semel tantùm mihi occurrit in Organo Lect.6. Igitur significatione porcis peculiari reddere volui.*

✿ ሐርተመ: Calamitatibus circumventus, Ærumnosus. Miserabilis fuit, *vel* factus est. *Psa.37,6. Veluti cùm de filio illo prodigo dicitur* ወልድ: ዘሐርተመ: *Org.*

¶ ሕርቱም: Ærumnosus. Calamitosus. Miserabilis. *Sic* Filius *ille* prodigus ወልድ: ሕርቱም: *vocatur. Vulgo* Perditus. *Plur.* ሕርቱማን: ἀπολλυμένοι. Perditi. *2.Cor.4,3.* (2.) *Etiam de* Improbis *seu* Sceleratis *accipi potest, ut sequens substantivum.*

¶ ሕርትምና: Ærumna. Miseria. Calamitas. *Ps.31,4.* (2.) Scelus, *ut:* ብእሲ: ሕርትምና: Vir sceleris. *i.e.* Scelestus. Improbus.

* ሐሬኒ:

*° ሐሪክ፡ Harîk. *Uxor Abrahami cujusdam Sancti, mater Keddusa-Amlaki. Enc.17. Nov.1.2.*

◉ ሐረወ፡ Sculpsit. *Vid. in* ፈ፡

† ሐራ፡ (*per* ሐ፡ *primi Ordinis, interdum per* ኀ፡ *quarti ordinis scribitur, quæ plerumque ab ipsis Æthiopibus ob soni similitudinem confunduntur*) Miles, *ut*: ከመ፡ ሐራ፡ ዚአሁ፡ ኢትበሀል፡ Ut miles ejus vocet. *Sed collectivè de pluribus plerumque. Matth.8,9.* ሐራ፡ ሰማያዊ፡ Cœlestes copiæ, *Luc.2,13.* ሊቀ፡ ሐራ፡ Tribunus militum. *Act.28,6. quod plus est quam* ሐራዊ፡ Centurio, *ut sequitur.*

§ ሐራዊ፡ Centurio. Præfectus militum. *Marc.15,38.44.* (2.) *Pro* Milite *accipi videtur in Can. Clem.*

† ሐራውያ፡ *Sic rectiùs quàm* ሐረውያ፡ Porcus. *Lev.11,7.* ሐራውያ፡ ቤት፡ Porcus cicur, domesticus. ሐራውያ፡ ሐቅል፡ *Psal.79,14. vel* ገዳም፡ Porcus sylvestris, campestris, *i.e.* Aper. *L. Myst. Plur.* አሕርው፡ Sues, porci, *Matth.7,6.* (2.) *Hæreticorum nonnunquam est Epitheton, ut*: ሰበልዮስ፡ ሐራውያ፡ Sabellius sus, *vel* porcus. *Enc. Quia destruunt vineam Domini, secundùm allegatum Ps.79,14.*

* ሕርዋግ፡ አባ፡ Abba Herwag. *A scientia commendatur. Enc.*

† ሐረግ፡ F. Palmes, *Gen.40,10. sæpe additur* ወይን፡ *ut*: ሐረገ፡ ወይን፡ *Num.13,13.* ቈላ፡ ሐረግ፡ Vallis palmitum. *Græcus habet* φάραγξ βότρυος, vallis racemorum, *ibid. v.24. Pl.* አሕረግ፡ Palmites. *Org. lect.2.*

† ሐርጌ፡ *forma* አርዌ፡ Mas gregis *seu* minorum pecudum, *tam ovium quam caprarum. Offeret* ሐርጌ፡ እምውስተ፡ አጣሊ፡ Hircum è grege caprarum. *Lev.4,23.* ሐርጌ፡ እምውስተ፡ አባግዕ፡ Arietem è medio ovium. *Lev.5,15. qui aliàs specialiter* በሐኵ፡ *appellatur. Plur.* ሐራጊት፡ Arietes. *Psal.28,1.* Κίμαροι. *Psal.49,10.*

† ሐርገጽ፡ Crocodilus. *Lev.11,29. Ambar.* ኀዘ፡ *Plur.* ሐርገጽት፡ *Lit.176. c.4.*

◉ ሐረጸ፡ Comminuit. *Vide in* ፈ፡

† ኀሰ፡ Absit. *rectè per a quarti ordinis* ኀሰ፡ *est enim Arab.* حاش. *Rabbinis* חס ושלום. *Absolutè legitur Luc.20,16. aliàs plerumque cum pronomine personali reperitur; ut*: ኀሰ፡ ሊተ፡ Absit à me. *Act.10,14.* ኀሰ፡ ለከ፡ *Matth.16,22. quod sic construitur*, ኀሰ፡ ለከ፡ ኢትግበር፡ ዘንተ፡ Absit à te, ne facias hoc. *Org.*

◉ ሐሰለ፡ Camo vinxit. *Es.11,6.*

§ ሕሰል፡ Camus. *Ps.31,12.* ሐሶል፡ *alibi.*

§ ሐከል፡ Corbis, *secundum Æthiopem meum, at non differre videtur ab* ጕንል፡ Saccus, *quod vide.*

◉ ሐሰበ፡ *Ps.31,1.* Putavit, *cum compositis* Imputavit. Computavit. Reputavit. Rationes iniit. *Luc.14,28.* Æstimavit. Rationem alicujus habuit. ኢትሔሱብ፡ መኑሂ፡ Non reputas, *seu* non curas, non respicis quenquam, *Matth.22,16.*

§ ተሐሰበ፡ Imputatum est: ወሊሞ፡ ይትሐሰቦሙ፡ Et imputabitur illis. *Ebr.13,17.*

§ ተሓሰበ፡ *Matth.25,19.* Rationes invicem conferre. Computare inter se; *constr. abs. Luc.16,2.* (2.) Reputavit secum animo. *Org.* Supputavit ኍልቈ፡ numerum.

§ ሕሳብ፡ (1.) Computatio. Supputatio. Rationes. ገብረ፡ ሐሳበ፡ Rationes exigere. *Matth.18,23.* አወፈየ፡ ሕሳበ፡ Rationem reddere. *2.Pet.1,10. Pondera &* ኍልቈ፡ ሕሳብ፡ numeros rationum *noli falsare. Lev.19,35.* ሐሳበ፡ አዝማን፡ Computatio temporum. Chronologia, *quam descripsisse traditur Demetrius, Enc. 12 Mart.* ሕሳብ፡ ርቱዕ፡ Computus rectus, *qualem Æthiopes putant se habere, vid. Comp. Æth. Scaligeri. 689.* (2.) Fasti *sive* Designatio Sanctorum per omnes anni dies, *Enc.* ሐሳበ፡ ፀሐይ፡ ወወርኅ፡ ወከዋክብት፡ Astrologia. *Org.* ሐሳበ፡ ልደት፡ Γενεθλιακή, Genethleologia, Horoscopologia. *Syn.* (3.) *i.q.* ኍልቈ፡ Numerus, *propter rhythmum, ut*: እለ፡ አልቦሙ፡ ሐሳበ፡ Quorum non est supputatio *seu* numerus, *i.e.* Innumerabiles. *Enc.* (4.) Æstimatio. Valor, *ut*: *Res* ዘብዙኅ፡ ሕሳብ፡ magni pretii, *1.Pet.3,4.* (5.) Existimatio, Dignitas, *sicut Arab.* حساب *Cant. Sam.* (6.) λογεῖον Rationale, *exponitur* ሕሳብ፡ *planè ineptè, Exod.28,15. tanquam idem esset ac* λόγος, *vel quasi à rationibus sic diceretur; cum alibi tutiùs retinuerint* ሎግዮን፡ Pectorale in quo Urim & Thummim.

* ሐሴቦን፡ Hasebon *vel* Hesbon. *Nom. pr. Civitatis Moabiticæ, Ps.44,15. ubi pro* ἐσθῆτι *legerunt* Ἐσεβὼν.

* ሐሲና፡ Hasinas *martyr. Socius Mennæ. Enc.*

◉ ሐሰአ፡ *Differt ab* ሐሠአ፡ *quod vide.*

§ ማሕስእ፡ Pullum gregis, *h.e. &* Agnum *&* Hœdum *significat. Metaph.* Agnus *de Christo. Plur.* መሓስእ፡ *Distinguuntur autem per adjectam speciem, ut*: መሓስአ፡ በግዕ፡ *Gen.31,28. &* መሓስአ፡ አባግዕ፡ Agni. *Ps.113,4.6.* መሓስአ፡ አጣሊ፡ Hœdi. *Luc.15,29. Lupi non parcunt* ሐራጊት፡ ወኢመሓስእ፡ Hircis neque hœdis, *i.e. neque adultis neque pullis. Org. In Genesi specialiter respondet Græco* ἔριφος Hœdus. *Gen.27,9.16. sed quia* πρόβατα, Oves, *antecedit, ideo Æthiops procul dubio de Agnis accepit; Cùm verò opponuntur agnis, tunc de hœdis accipiendum: ut*: እመኒ፡ በግዕ፡ ወእመኒ፡ መሓስእ፡ *Lev.1,10. At Exod.12,5. ubi Græcus habet* ἀπὸ τῶν ἀρνῶν καὶ τῶν ἐρίφων λήψεσθε, *Æthiops simpliciter habet* ትነሥኡ፡ ማሕስአ፡ *quia scilicet utrumque significat.*

† ሐሰክ፡ Vermis *in Æthiopia æstatis tempore, dum pluit, nascens, &* frumentum arrodens.

❁ ሐሰወ፡ Mentitus est. *Ps.* 17, 49. *c. c.* ላዕለ፡ contra *aliquem*. *Inf.* ሐስዎ፡ Falsum dicere testimonium. *Matth.* 19, 18. *Cont. E.* ወኢይሔሱ፡ Et non fallit *seu* mentitur. *Ps.* 24, 6. *Dum afferunt* ስምዐ፡ እምወንጌል፡ ዘይሔስዉ፡ላዕሌሁ፡ testimonium e Evangelio, contra quod mentiuntur, quod malè *seu* falsò nituntur. *Epist. Anon. ad R. Susn. in Comment. ad Hist. Æth. p.* 498. *n.* 21. (2.) Fallere. Negare. Inficiari; *e. gr. depositum. Lev.* 6, 2. *Votum. Vit. Sanct.* ፀሐይ፡ ብርሃና፡ ሐሰወ፡ Sol lucem suam negavit. *Poëticè. Enc.*

§ አሕሰወ፡ Ad mentiendum induxit. አሕሰወ፡ ስምዐ፡ Ad falsum testimonium dicendum impulit. *Org. l.* 2. (2.) Alium mentiri dixit. Falsi vel mendacii arguit. 4. *Esdr.* 4, 18.

§ ተሐሰወ፡ Mendacii & falsitatis convictus est. *Rom.* 9, 6.

§ ሕሱው፡ Mentitus. Ementitus. Fictus. Imaginatus. *Ep. ad R. Susn. in Comm. p.* 495. *n.* 7. *Est epitheton* ἐξηγητικὸν τοῦ ምትሃት፡ Spectri, *quod scil. speciem falsam seu fictam habet, nisi malis reddere* Fallax. *Pl.* ሕሱዋን፡ Ementiti.

§ ሐሳዊ፡ Mendax. *Ps.* 115, 2. ሐሳዊ፡ ነቢይ፡ Pseudopropheta, κατ' ἐξοχὴν *intelligitur* Muhammedes. *Enc.* 7. *Febr.* t. §. ሐሳዊ፡ መሲሕ፡ *q. d.* Mentiens Christum, *vulgò* Antichristus. 1. *Joh.* 2, 18. ሐሳዌ፡ ስም፡ *Idem, in L. Myst. Pl.* ሐሳውያን፡ መሲሕ፡ Pseudochristi, *ibid.* ሐሳውያን፡ ነቢያት፡ Pseudoprophetæ. *Matth.* 7, 15.

§ ሕሳዌ፡ Sermo ementitus, *q. d.* Mentitio. *MSS. Colb.* (2.) Inficiatio. *Ep. Greg.*

§ ሐሰት፡ Mendacium. ስምዐ፡ ሐሰት፡ Falsus testis. *Matth.* 26, 60. *Muhammedes* ነቢየ፡ ሐሰት፡ Propheta falsitatis, *i. e.* Pseudopropheta. እብን፡ ሐሰት፡ Lapillus adulterinus. *Org.*

❁ ሐሰየ፡ Fricuit. Confricuit. Attrivit. Contrivit. *Luc.* 6, 1.

§ ተሐስየ፡ Contritus. Attritus fuit.

§ ሕሱይ፡ Confrictus. Attritus. ማዕስ፡ ሕሱይ፡ Pellis contrita; *scil.* multâ frictione, *ut in Æthiopiâ facere solent*, præparata. *Exod.* 25, 5.

† ሕሱፋ፡ *Respondet Græco* Μυρμηκιῶντα, *i. e. qui* fornicatione *seu quodam genere* scabiei *laborat. Lev.* 22, 22.

† ሕቀ፡ *Nomen est, &* Modicum temporis intervallum *significat, ut:* እምድኅረ፡ ሕቀ፡ post modicum, *scil.* tempus. *Marc.* 14. 70. *Luc.* 22, 58. በበ፡ ሕቀ፡ Sensim, paulatim, pedetentim. *Org.*

§ ሕቀ፡ *Adv.* Aliquatenus. Quodammodo, *ut:* እንበለ፡ ሕቀ፡ እትኀደይ፡ Ita ut non aliquatenus cunctet, *h. e.* ut minimè cunctet. *Enc.* ኢሕቀ፡ Nullatenus. Neutiquam. *Enc.* (2.) Parùm, paululùm, *Luc.* 5, 3. ሕቀ፡ ብሂሎ፡ Parum dicente ipso, *i. e.* Paulò postquam dixerat, *Matth.* 26, 73. *Sequente* ኅጠ፡ *&* እም፡ *cum verbo Præt. temporis, redditur Latinè per* Ferè, Fermè, Penè, *& plusquamperfectum Subjunctivi; ut:* ሕቀ፡ ኅጠ፡ ዘእምተንተና፡ እገርየ፡ Fermè nutassent pedes mei. *Ps.* 72, 2.

† ሕቈ፡ *ut:* ዕፀ፡ ሕቈ፡ Lignum Thyinum. *Apoc.* 18, 12. *Cant.* 1, 16. *Amhar.* ዞጰ፡ Ebenum.

† ሐቌ፡ *Arab.* حقو Lumbus. *Respondet passim Græco* ὀσφὺς, Pars corporis quæ cingitur, *sive gladio, ut: Ps.* 44, 4. *sive simplici cingulo, ut Matth.* 3, 4. *Luc.* 12, 35. *Quia autem in lumbis & inguine vis generandi consistit, hinc Hebraicâ phrasi dicitur,* እለ፡ ወፅኡ፡ እምሐቌሁ፡ ለአብርሃም፡ Qui egressi sunt è lumbis Abrahami. *Ebr.* 7, 7. *At* 2. *Sam.* 2, 23. *respondet Græco* ψόα, *quod alii* Lumbum, *alii* Inguen *vertunt.*

† ሐቅል፡ *Arab.* حقل Ager. Campus *in genere, includens montes, sylvas, &c. Ps.* 77, 15. *& opponitur domibus seu oppidis; ideoque hoc pacto Feræ distinguuntur à cicuribus, ut:* ሐራውያ፡ ሐቅል፡ Aper sylvestris, *à cicure. Ps.* 79, 14. ንዋየ፡ ሐቅል፡ Arma, *ab instrumentis domesticis. Joh.* 18, 3. *Græcum* Ἔρημος, Eremus *passim sic redditur, sed Æthiopes intelligunt* Campum. *Gen.* 13, 3. *Nam desertum propriè dictum est* በድው፡ *vel* ገዳም፡ Sylva. *Ps.* 28, 7. *Pl.* አሕቃል፡ *Gen.* 13, 1. አሕቃላት፡ *Gen.* 13, 10. *Item:* አሕቅልት፡ *Jos.* 10, 40. *&* አሕቁል፡ *Exod.* 8, 15. *tot enim pluralia una vox nonnunquam habet.*

§ ሐቃሊ፡ Sylvestris. Agrestis. Paganus, *pro* Barbaris. *Act.* 28, 4. Ἐγχώριος, Indigena, Incola. *Exod.* 12, 49. *Sed vereor ne pro* Rusticis *acceperit interpres. Plur.* ሐቃልያን፡ *Jud.* 9, 4. *est à singulari* ሐቃሊ፡ *qui mihi nondum occurrit.*

❁ ሐቀረ፡ *Arab.* حقر Contempsit. Sprevit.

§ አስተሐቀረ፡ *Gen.* 27, 12. Parvi vel nihili fecit. Vilipendit. *Reperitur etiam* አስተሐቀረ፡ *Gen.* 29, 25. *secundum formam* አስተገብረ፡ *Est itaque abundans.*

§ ሕቁር፡ Nihili habitus. Spretus. ሕቁራን፡ Viles. *Exod.* 1, 7.

❁ ሐቀወ፡ — በሕቁ፡ *Adverbialiter significat:* Crebrò, Sæpè. *Marc.* 7, 3. ጥቀ፡ በሕቁ፡ Sæpissimè. Creberrimè. *Deut.* 9, 21. (2.) Valdè. Multùm. *Jos.* 8, 4. Impensè. Intentè. Intensiùs, *ut: Hiskias Rex* ጸለየ፡ በሕቁ፡ orabat intensiùs. *Enc. Saluto* በሕቁ፡ sollicitè *vel* Impensè.

❁ ሐቀየ፡ Frenduit. Striduit *dentibus. Constr. cum accusativo, ut Græcum* ἔβρυξαν τοὺς ὀδόντας αὐτῶν, ሐቀዩ፡ ስነኒሆሙ፡ Frenduerunt dentibus suis. *Ps.* 34, 19.

§ አሕቀየ፡ Frendere, stridere fecit. *Interpres enim transitivè accepit* τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ. ያሐቅዮ፡ ስነኒሁ፡ Stridere facit eum dentibus suis. *Marc.* 9, 18.

§ ሐቄይ፡ Stridor *dentium.* ሐቄየ፡ ስናን፡ *Matth.* 8, 12. *Luc.* 13, 27. *Mallem* ሐቂይ፡

ሐቀፈ፡

⚙ ሐቀፈ: Amplexus, Complexus est, *ex. acc.* ሐቀፈ: ክሳዶ: Amplexatus est collum ejus. *Luc.* 15,20. *Imp.* ሕቀፍዎ: *Ps.* 47,11. ኪያየ: ይሕቀፋ: *Enc.* Complectantur me *Sophia & filia ejus. Quod arguit non esse tertiæ Conjugationis, in ea enim litera tertii ordinis in conjugando manet.* ሐቂፍ: በአብራኪ: *Dicitur de fœmina filiolum sinu gerente, q.d.* Genubus complecti. *Org. Nec non de avibus pullos suos sub alis complectentibus. Deut.* 32,11.

§ አሕቀፈ: Effecit ut alius *alium* complecteretur. 3.*Reg.* 6,34.

§ ተሐቅፈ: Complexu teneri. 1.*Sam.*20.

§ ሐቋፊ: Qui amplexu tenetur.

§ ሐቁፍ: Amplexus, Complexus, *substant. Org. L.* 1. *qui etiam* sinu *fit, seu* genubus, *ut loquuntur Æthiopes. Nota: Prima radicalis habet* U *secundi ordinis, quasi verbum esset tertiæ Conjugationis, cum tamen sit secundæ, ut ex Imperativo* ሕቀፍ: *& quarta Conjugat.* አሕቀፈ: *apparet. Causa est ex eo, quod gutturalis primi ordinis eodem modo pronuncietur, ac si verbum tertiæ conjugationis, gutturalis verò quarti ordinis esset.*

⚙ ሐበለ: *Hebr.* חבל *Disrupit. Dissolvit. At Æthiopicè mihi nondum occurrit.*

§ ተሐበለ: Dolo *vel* fraudibus usus fuit, *quasi* laqueos tetendit *alicui. Inf. nomin.*

§ ተሐብሎ: Fraus & Dolus.

§ ሐብል: *F. Hebr.* חבל *Arab.* حبل Funis, Laqueus. *Ps.* 77,60. ሐብለ: አዲዊ: *q.d.* Funis coriaceus, *i. e.* Lorum. *Enc.* ቍብጣበ: ሐብል: Flagellatio *quæ* loris *vel* scuticâ *fit. L.Myst.* (2.) Vinculum *quodvis, ut:* ሐብለ: ሠለስ: ዘኢይትበተክ: Vinculum Trinitatis indissolubile. *Org. Lect.* 1. ሐብለ: ድንግልና: ቀኖቱ: Vinculum virginitatis, (*i.e.* Cestus,) cingulum ejus. *Enc.* 3. *April.* 3.1. *Lumbos* ዘቀነቶ: ሐብለ: ሕግ: quos cinxit ligamen legis. *Enc.Patr. Plur.* አሕባል: *Ps.* 15,6. አሕባለ: ሐመር: Funes navis. *Act.* 27,32.

§ ሐብለት: *Jud.*8,26. Funiculus. ἐμπλόκιον, *ad ornandi vel vestiendi usum. Num.* 31,50. *Pl.* ሐብላታት: *Exod* 35,22.

§ ሕብል: *F.* Fraus, Dolus. *Sic quidem scribitur Ps.* 5,12. *&* 51,5. 1.*Pet.*2,1. *formâ diversâ, significatione verò metaphoricâ. Nam* በሐብል: Dolô, fraude, *legitur. Matth.* 26,4.

§ ሕብለት: *Idem. Syn.*

§ ሐባሊ: Fraudulentus. Dolosus. *Lit.* 169. *a.*

⚙ ሐበለየ: (*non* አሕበለየ: *ut Castellus ex mendosis Psalmorum locis formavit*) Spoliavit. *Ps.* 108,10. (*ubi corrige* የ:) Abstulit. *Pec. astu vel* fraude. Defraudavit. *Exod.* 3,22. *Ps.*104, 23. *& sic convenientiam aliquam habet cum* ሕብል: Dolus.

§ ተሐበለየ: Defraudatus. Spoliatus fuit.

§ ተሓበለየ: *In VIII. Conjug.* (*id enim significatio activa cum affixo accus. indicat*) Invicem auferre, *vel* inter se spoliare & diripere; *ut:* ይትሓበልይዎ: ἔσται εἰς διαρπαγὴν, Diripient, Spoliabunt *eum* inter se. *Es.* 5,5. *c.*6,13. *Defraudare se invicem, quod Arabes vocant* تغابن.

§ ሕበልያ: Spolium. Res spolio rapta. *Num.* 14,3.

† ሕብር: Color. *Apoc.* 4,3. ሕብረ: ሐመድ: Σποδοειδής. Color cinereus *vel* cineraceus. *Gen.*31,10.12. ሕብረ: ከብድ: *prop.* Color jecoris. *Gregorius meus Amharicè exposuit* ሌተቀን: Nox & dies; *dicens Italicè vocari* Brūno, Braun. *Vide Lexicon nostrum Ambar. col.* 3. *At pro* lana *vel* filis purpureis *ponitur Exod.* 35,6.25. *&* 36,9. *Num.* 4,7. *cùm tamen aliàs* πορφύρα, Purpura *reddatur* ሜላት: *vel* ጦርፌ: ለይ: *quæ vide.* ዘሕብረ: ወርቅ: Chrysolithus *gemma ab aureo colore sic dicta, Exod.*28,20. *nempe intelligitur Chrysolithus veterum, non vulgaris; hic enim viridem habet colorem. Vide* ክሪሶሊብ: *suo loco.* ሕብረ: ጸዳል: ለቢሶን: Colore splendoris induti, *i. e.* Fulgidi splendore. *Enc.* (2.) Species externa, Forma, Figura *alicujus rei.* ኀበ: ሕብረ: ከይሲ: ወለጠ: ዘዓሣ: ራእየ: In speciem draconis mutavit piscis figuram. *Enc. Confer lit.* ኀ: *Plur.* ሕበር: Colores, varietas colorum. *Org. Accipitur etiam per Meton. subjecti de rebus* versicoloribus *seu variorum* colorum. *Jud.* 5,30.

§ ሑቡር: *In fœminino reperitur* ሑብርት: *formâ* ቡርክት: Colorata. Variegata. Variis coloribus ornata. *Ps.*44,11.15.

⚙ ሐበረተ: Polivit. *Propriè* ferruginem abstersit. *Æ. Ambar.* ወለወለ:

§ ሕብረት: *Ambar.* ውልውል: *i. e.* Politum. ሕብረት: እምዝሕለ: ጌጋይ: Politum ab ærugine, *vel* corruptelâ erroris. *MSS. Colb.*

* ሐበሺ: Habessinus, *sic enim Arabicè vulgò vocatur* حبشي *vel* حبشة. *Scribitur etiam simpliciter per* ሽ: *ut: cùm dicitur per Arabismum* በሐበሺ: Habessinicè, Habessinicâ linguâ. *L.Myst. Vel* በነገረ: ሐበሺ: Linguâ Habessinicâ, *ibidem. In libris* ኢትዮጵያዊያን: *Æthiopes vocari malunt. Vid. Hist. Æth. Lib.* I. *c.* 1. *n.* 4. *& Comment. p.* 57. *sq.*

⚙ ሐብቀቀ: — ሕብቁቅ: Pollutus. Immundus. ሕብቁቃን: 2.*Pet.*2,13. *Oppos. est* ንጹሓን:

§ ሕብቃቄ: Pollutio. *Jac.*1,27.

† ሐበበ: *Vid. in* ኀ:

⚙ ሐበየ: — ተሐበየ: Administravit. Curavit. Curam habuit. *Num.* 3,25.31. *Non decet Presbyteros* ይምገቡ: ወኢይትሐበዩ: præfecturam *aut* procurationem suscipere *rerum alienarum. Syn.* (2.) Fidejussit, Vadem se dedit *pro aliquo;*

aliquo. *Conft. cum affixo five prep. ut*: እትሐበዮ፡ Sponfor ejus ero. *Gen.*43,9.

§ ሐበ፡ *Contr. pro* ሐበዪ፡ Fidejuffor. Sponfor, Præs, Vas, vadis. (2.) Præfectus in bello, *vulgò* Officialis. *Act.*22,25.26. ሐበ፡ ምእት፡ Centurio. *Matth.*8,5.13. *Pl.* ሐበይት፡ Officiales. *Joh.*18,12. *tanquam ab* ሐበዪ፡

§ ሕበት፡ Procuratio. Adminiftratio *officii.* *Αγγαρεία. Num.*4,28.29.

§ ትሕበት፡ Fidejuffio. *Syn. forma* ትንበት፡

☸ ሐቡጠ፡ Exulceratum fuit. Intumuit *ulcus.*

§ ሕቡጥ፡ Exulceratus. Ulcerofus.

§ ሕበጥ፡ Ulcus. Apoftema. ጸ፡ ር፡

☸ ሐተተ፡ *Propriè est verbum forenfe.* Examinavit. Interrogavit in judicio. *Marc.*14,60. 1.*Cor.*4,4.5. *Gall.* Interroger. ሐቲት፡ በጽኑዕ፡ Rigidè examinare. (2.) *In genere* Scrutari. Examinare *judicis inftar, ut*: *Deus* የሐትት፡ ሕሊና፡ እንዘ፡ ኢይሴአል፡ Scrutatur mentem, quamvis non interroger. *Lit. Epiph.* ርእሰክሙ፡ ሕተቱ፡ 2.*Cor.*13,5. *Contractè* ሐቱ፡ ነፍሰክሙ፡ Examinate vos ipfos. *Lit.* 173. c.2. v.11.

§ ተሐተተ፡ Interrogatus fuit, *pec. in judicio.* *Jof.*20,9. Examinatus fuit. *Rom.*14,13.

§ ሐታቲ፡ Interrogator. Quæfitor. Examinator.

§ ሐተታ፡ Examen, *forma* ቀጸላ፡ *Redime me* እምሕጉል፡ ነፍስ፡ በዕለተ፡ ሐተታ፡ ጽኑዕ፡ à perditione animæ, in die examinis rigidi. *Enc.* ግሩም፡ ሐተታ፡ Terribilis quæftio. *Enc.* 28. *Nov.*

§ ማሕተት፡ Teftis, *qui examinatur, isque* idoneus, & omni exceptione major, *ut*: *Non condemnantes quenquam* ዘኢይዘለፉዎ፡ ማሕተት፡ በገጽ፡ quem non redarguerint teftes idonei in faciem. *Act.*25,16. *ubi malè* teftis, *pro accufatore ponitur.* አነ፡ ማሕተቶሙ፡ Ego fum teftis eorum. *Rom.*10,2. *Itaque plus eft quam* ስምዕ፡ Teftis *fimpliciter, ut*: ስምዕ፡ አሐዱ፡ ኢይበውእ፡ ማሕተተ፡ ለአቅትሎ፡ ሰብእ፡ Teftis unus non erit teftis fufficiens, ut morte mulctetur homo. *Num.*35,15.30.

* ሐና፡ Hanna. *Mater Cyriaci martyris. Enc.*

* —— እምሔውት፡ አምላክ፡ በሥጋ፡ Avia Dei fecundum carnem, *fcil.* Mater Deiparæ virginis. *Enc.* 11. *Nov.* 1.5.

* —— *Mater Samuelis. Enc.*

* —— *Quæ commorata eft in tabernaculo Dei. Enc.* 6. *Oct.* 10.1.

* ሐናልዮስ፡ Hannlius. *Judex juftus & æquus in urbe* ተርሴ፡ *Propter Christum fufpendio vitam finivit. Enc.* 4. *Mart.* 2.1.

* ሕንገለ፡ Sella *Cameli.* *Plur.* ሐንገላት፡ *Gen.*31,34.

† ሕንብርብሬ፡ *ἀλφός.* Impetigo. Scabies ficca *cum prurit*u. *Lev.*13,39. & 14,56.

† ሕንብርት፡ Umbilicus. *Jud.*9,37. *Cant.*7,1.

☸ ሐንበበ፡ *Org. l.*2. Acinos, Baccas tulit, *de vitibus ac ejus generis aliis arboribus; ut*: *Arbor* ሐንበበት፡ ፍሬ፡ Fructus, baccas accepit, *vel* tulit. *Org.*

§ ሕንቡብ፡ Quod habet *vel* fert acinos, baccas. *Syn.*

§ ሕንባብ፡ Acinus. Bacca. *Arab.* حبة Granum. ሕንባበ፡ ፍሬሁ፡ Acini fructus ejus, *fcil. arboris. Org.* ሕንባበ፡ ማይ፡ *abufivè pro* Gutta. *L. Orib.* *Plur.* ሕንባባት፡ Acini, Baccæ. *Ef.*17,6. ኢትትቀረም፡ ሕንባባተ፡ ወይንከ፡ ዘወድቀ፡ Non leges acinos uvarum tuarum, qui deciderunt. *Lev.*19,10. ሕንባባት፡ ሮማን፡ Grana mali Punici. *Enc.*

☸ ሐንቀቀ፡ Meticulofus fuit.

§ ሕንቁቅ፡ Meticulofus. Superftitiofus, *prifcò & genuino fenfu Latinè.*

§ ሕንቃቄ፡ Meticulofa natura.

* ሐናንያ፡ Ananias. *Baptizator Pauli Apoftoli. Martyrium paffus. Enc.* 4. *Oct.* 1.

* —— *Alius, qui à fcientia legis commendatur. Enc.* 16. *Dec.* 2.2.

☸ ሐፈነ፡ *Verbum, fi quod aliud, difficilis expofitionis; femel tantùm in libris impreffis reperitur, nempe Luc.*9.45. *ubi poftquam Evangelifta dixerat, quod difcipuli non intellexerint verba Chrifti, fequitur*: ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτόν. Ut non fentirent (*vel perciperent*) illud, & timebant interrogare eum. *Hinc Caftellus & Wemmers radicem* ሐፈነ፡ *reddiderunt* Senfit. Percepit; *& ego ipfe fic reddideram, fignificationem verbi* αἰσθάνομαι *refpiciens. At Æthiops meus non hoc, fed* Vereri, Pudore *vel* rubore fuffundi, *vel* Verecundari, Erubefcere, *ne quis aliquid faciat, denotare: & fic cum* ኀፈረ፡ *ferè convenire ajebat. Igitur bene confideratâ verfione Æthiopicâ* ከመ፡ ኢይሕፍንዎ፡ ወኢፈርህዎ፡ ተጠይቆቶ፡ *cum viderem contra omnium exemplarium fidem ad verbum* timebant *negativam cum affixo* ኢፈርህዎ፡ Non timuerunt eum, *additam, certò mihi perfuafum habui, Æthiopem legiffe* αἰδῶνται, ከመ፡ ኢይሕፍንዎ፡ ut non erubefcerent, *vel* ut non vererentur eum, *& fic neceffariò addendum putaviffe* ወኢፈርህዎ፡ & NON timerent eum accurate percontari de his verbis. *Quæ pro declaratione textûs, & diffenfûs mei ab aliis Lexicographis meoque priore Lexico, paulo fufius tradere opera pretium mihi vifum fuit.*

☸ ሐንከሰ፡ Claudicavit. *Pf.*17,49.

§ ሐንካስ፡ Claudus. *Matth.*18,8. *Plur.* ሐንካሳን፡ Claudi. *Matth.*11,5.

§ ሕንካሴ፡ Claudicatio. 2.*Sam.*22.46.

☸ ሐነወ፡ —— ሐናት፡ *Petraus habet in notis*

tis ad Jonam c. 2,5. ቤት፡ ሐሬት፡ Macellum, taberna carnaria; *at quæ ſit radicis ſignificatio, non traditi.*

† ሐንገዘ፡ *Reſpondet Græco* ὀφρὺς, Supercilium. *Vide* ቀርንብ፡ *Lev.* 14,9. Pubem, *ſeu* pilos pubis, *Interpres meus ſignificare ait.*

✿ ሐነጸ፡ Ædificavit. Exſtruxit. *Pſal.* 88, 3. *Poeticè* Sanxit. Conſtituit. Fundavit; *ut*: ሥርዐተ፡ ማኅበር፡ ሐነጸ፡ ወንዋዮ፡ Regulam conventus conſtituit & opes ejus; *i. e.* Leges & Reditus *cœnobii* fundavit *Pacumius.Enc.* 24. *Sept.*5. ዕሴቶሙ፡ በሰማይ፡ ሐነጹ፡ Mercedem ſuam in cœlo fundaverunt. *Poeticè & propter rhythmum. Enc. De altari ſeu menſa Eucharisticâ: Theodora* ሐነጸት፡ ጠረጴዛ፡ fieri fecit τράπεζαν.

¶ ሐኒጸት፡ *Inf. nominaſcens*, Ædificatio.

❡ አሕነጸ፡ Exſtrui curavit.

❡ ተሐንጸ፡ Ædificatus. Exſtructus *fuit. Joh.* 2,20.

¶ ሕኑጽ፡ Ædificatus. Exſtructus. *Pſ.*121, 3.

❡ ሐናጺ፡ Ædificator.

❡ ሕንጻ፡ Ædificium. Structura. *Matth.* 24, 1.

❡ ሕንጸት፡ Ædificatio. Exſtructio.

✿ ሐንረጠ፡ Scalpſit unguibus *inſtar felis.*

✿ ሐከከ፡ Prurire.

¶ ተሐከከ፡ Scalpſit, *vel* ſcabit ſeipſum; *ut*: መምህራን፡ እለ፡ ይተሐከኩ፡ እዘኒሆሙ፡ Doctores qui ſibimet ſcabunt aures ſuas. 2. *Tim.* 4, 3.

¶ ሕክኽ፡ Prurigo. Pruritus. *Deut.* 28, 27. *Confer* ሀከኽ፡

† ሐውልት፡ Moles lapidea *quævis in genere*; *ut*: Pyramis, Columna, Obeliſcus. *Ubique reſpondet Græco* στήλη, *Columna*; *ut*: *Jacob* አቀማ፡ ኪያሁ፡ ሐውልተ፡ erexit *lapidem illum* tanquam columnam. *Gen.* 28,18. & 31,45.52. ሐውልት፡ ጼው፡ Columna ſalis, *in quam converſa fuit Lothi uxor. Gen.*19,26. ሐውልት፡ እብን፡ Congeries lapidum, *ſeu* Columna lapidea, *per appoſitionem generis dicitur.*

✿ ሐዊር፡ *Pſ.*77, 13. Ire. Incedere. Vadere. Ingredi. *In loco c.c. cum* በ፡ *Pſ.*1, 1. Proficiſci *ad locum conſtr. cum* ኀበ፡ *vel* ውስተ፡ (2.) Abiit, *ut*: ሑሩ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ዓለም፡ Ite *vel* abite in univerſum mundum. *Marc.* 16;15. (3.) Coivit. Inivit. ሐዊረ፡ ብእሲት፡ Inire fœminam, Coire cum aliqua. ሐዊረ፡ ብእሲተ፡ ብእሲ፡ Adulterium committere. *Marc.* 7,21. *Talmudiſtis* אשת איש *eſt* adultera. *Per Ellipſin de* adulterio & idololatria *dicitur* 1. *Cor.* 6,9. *modò, ut vereor, locus non ſit mendoſus.* Ἀρσενοκοῖται *redditur* ዘየሐውሩ፡ ዲበ፡ ብእሲ፡ 1. *Tim.* 1, 10. ዘየሐውር፡ እንስሳ፡ *qui fœdum* Sodomiæ crimen *committit. Exod.* 22, 19.

❡ አሖረ፡ Ire, Pergere juſſit, *vel* coegit. 4. *Reg.* 9, 21.

¶ ሐዋሪ፡ Bajulus. *Plur. Conſtr.* ሐዋርያነ፡ ማይ፡ Bajuli aquam ferentes. *Joſ.* 9, 26. 27. *F.* ሐዋርያት፡ ማይ፡ *Gen.* 24, 11.

¶ ሕዋር፡ Porticus. *Joh.* 10,23. *Pl.* ሕዋራት፡ *Joh.* 5, 2. *à deambulatione ſic dicta.*

¶ ሑረት፡ Itus. Itio. Eundi actus. Inceſſus. Greſſus. (2.) *Metaph.* Ratio vivendi. Converſatio. *Pſ.* 36,24. Curriculum vitæ, *ut*: ሑረቱ፡ ጥበብ፡ Vita ejus (*Germ.* Leben und Wandel) *erat* Sapientia, *i. e. Sapientem vitam egit. Enc.* (3.) Abitus, Profectio, Exitus, *cui opponitur* ግብአት፡ Reditus. Reverſio. *Org. Pl.* ሑረታት፡ *Cant.* 7, 1.

¶ ሐዋርያ፡ Nuncius. Legatus. Miſſus, *à proficiſcendo ſic dictus. Joh.* 9, 7. (2.) *In ſpecie* Apoſtolus Salvatoris noſtri, *pro quo hodie vox hæc tantùm uſurpatur. In lectionibus Liturgiæ Æthiopicæ vocabulum* ሐዋርያ፡ *opponitur τῷ* ጳውሎስ፡ *i. e.* Epiſtolis Pauli, *& intelliguntur Epiſtolæ reliquorum Apoſtolorum, quamvis in ſingulari ponatur, more Græcorum, qui in Concil. Laodicen. Can.* 15. *ſic loquuntur*: Εὐαγγέλιον καὶ ἀπόστολος καὶ ἱεραὶ γραφαί. *Evangelium &* Apoſtolus *& reliquæ ſcripturæ. Quo loco* Apoſtolus *in ſingulari, de omnibus epiſtolis apoſtolicis, etiam Paulinis, (in quo ab Æthiopibus differunt) accipitur.* (3.) *Tributum etiam fuit olim aliis* Apoſtolicis viris, *ut Philotheo Patriarchæ Alexandrino. Enc.* 12. *Nov.* 2. 1. *Pl.* ሐዋርያት፡ Nuncii. *Gen.* 32, 3. Legati. *Luc.* 14,32. *pec.* Apoſtoli. ቤተ፡ ክርስቲያን፡ እንተ፡ ሐዋርያት፡ Eccleſia Apoſtolica. *NOTA hic Etymologiam vocis* حواري *&* حوارية Hawarja, *cujus origo in Arabia fruſtra quæritur, uti apparet in notis Golii ad Sur. LXI. p.* 205.

¶ ሐዋርያዊ፡ Apoſtolicus. መንበር፡ ሐዋርያዊት፡ Sedes Apoſtolica. *Enc.*

¶ ምሕዋር፡ Eundi ſpatium. Iter. *Act.* 3, 11. *ut*: ምሕዋረ፡ ሠለስ፡ ዕለት፡ Iter trium dierum, *Gen.* 30, 36. *Exod.* 8, 27.

✿ ሐዊስ፡ Movere, Quatere *caput. Matth.* 27, 38. *labia.* 1. *Sam.* 1, 13. *Confer* ኖወሠ፡ *in* ኖ፡

† ተሐውሰ፡ *Org. l.* 1. Moveri, Commoveri, Removeri, *& ſimil. ut*: እንዘ፡ ኢይትሐወስ፡ እምኔከ፡ Ita ut omninò non removeretur à te, *i. e. ut planè non abſcederet à te.* (2.) Hinc inde commoveri *ſeu* ferri *à vento. Luc.* 7, 24. *à fluctibus Act.* 27, 15. (3.) Movere ſe ipſum, *ſeu* moveri à ſemetipſo, *ut*: *Corpus ſine anima* ኢይክል፡ ተሐውሶ፡ non poteſt ſe movere. *Org. lect.* 1. *Inf. nomin.* ተሐውሶ፡ Motus naturalis. *Org.* (4.) Repere, *ut*: ዘይትሐወስ፡ Quidquid repit. Reptile. *Pſ.* 103, 26. *Dicitur etiam de infantibus. Gen.* 25, 22.

¶ ሐዊስ፡ *Eſt* genus ſalutationis, *ſeu Interjectio ſalutantis, incerta lingua & ſignificationis, ut*:

ሐዋኒ: ለመጽአትከ: Salus sit adventui tuo! *vel tale quid. Hom. Theoph.*

¶ ሕዋስ: *Arab.* حواس Sensus. ኃምስቱ: ሕዋሳት: Quinque sensus; *ut:* ርእይ: Visus, ሰሚዕ: Auditus. አጼና: Olfactus. ጠዐም: Gustus. ገሲስ: Tactus. *Æ.*

¶ ሑሰት: Motio. Commotio. ሑሰተ: ርእስ: Commotio capitis. *Ps.* 43,16.

¶ ተሐዋሲ: Repulse. *Plur.* ተሐዋስያን: Repulsa. *Syn.*

* ሐዋን: *Accusativus Græcus est* Εὔαν. Eva *uxor Adami, mater viventium. Org. Lect.* 1. *At Nominativus* ሐዋ: *reperitur* 1. *Tim.*2,13.

⚙ ሐወዘ: *Conting. E.* Gratus,um fuit. አ ሐወዞሙ: Non gratum erat ipsis. *Matth.*21,15. Delectavit *aliquem.* Jucundus, Suavis fuit *sapor & odor.*

¶ ተሐወዘ: *Idem. Inf. nom.* ተሐውዞ: ወተድላው: Deliciæ & voluptates. *Enc.*

¶ አስተሐወዘ: Rem velut gratam & jucundam probavit, & talem esse persuasit. (1.) *Alias. cc. acc.* 2.*Pet.*2,18. *Act.*19,26. *de Paulo.* Persuasit *simpliciter; ut: Diabolus* ያስተሐው ዝ: ፍትወተ: ወስተ: ልብ: concupiscentiam blandè insinuat in cor, *seu* jucundam reddit cordi. *Org.* (2.) *Sibi ipsi. i.e.* Rem gratam habuit; Delectatus fuit, & *constr. abs. Marc.*6,20. *Inf. nom.* አስተሐውዞ: Approbatio rei *tanquam* jucundæ. Delectatio. Oblectatio.

¶ ሐዋዝ: Jucundus, Suavis. *F.* ሐዋዝ: *Ps.*80,2. *ut: Opera ejus* ሐዋዝ: Grata. Accepta. *Enc.*

¶ ሐዋዘ: Suaviter. Jucundè *cecinit. Enc. Obdormivit* placidè. *Enc.*

¶ ሐውዝ: Suavitas.Jucunditas, *ut* ሐውዝ: መንበርት: Delectatio *opum.* ጸ: ር:: ሐ ወዘ: ተድላው: Voluptas *deliciarum. Luc.* 8,14. *Sic: Oramus te* በእንተ: ሐውዘ: አየ ራት: pro suavitate aëris. Umb gut Wetter/oder gesunde Lufft. Voluptas mundana. 2. *Tim.* 3,4. Deliciæ. *Enc.*

* ሐውዜን: Hauzen. *Urbis & regionis nomen. Enc.* 24.*Jan.*

⚙ ሐወየ: — ሐዊይ: Rubor vespertinus. *Matth.*16,2. *Meton.* Vespera ipsa.

* ሐዊ: መጽሐፍ: *Liber sic dictus* de vitis Sanctorum. *Theod. Pet.*

⚙ ሐወጸ: Prospexit. Despexit. Despectavit *de loco aliquo. c.c.* እም: *Ps.*13,3. *Item cum* እንተ: *ut: Rex Abimelech* ሐወጸ: እንተ: መስኮት: prospexit per fenestram. *Gen.*26,8. (2.) Inclinare se ad prospiciendum. *c.c.* ውስተ: In. *Luc.*24,12. (3.) Visitare, *ut:* አመ: ሐ ወጸ: ይሐውጸክሙ: Cùm visitando visitaverit vos *Dominus Exod.*13,19. Invisere *agrotum, cc. acc. Matth.*25,36.

¶ ተሐወጸ: Visitatus fuit. *Exod.* 30,13.

¶ ሐዋጺ: Visitator, *Enc.* 11. *Maji.*

¶ መሕዋጽ: *q. d.* Locus visitationis. *Enc. In specie* ἱλαστήριον, Propitiatorium: *nempe* כפרת Tegumentum, *quod super arca fœderis erat, Exod.* 31,7. *quia illic visitabat & exaudiebat Deus populum suum. Describitur alias* ተድባቡ: ወርቅ: ዘ መንበለ: ኪሩብ: ዘመልዕልቴሃ: ለታ ቦት: Uraniscus aureus cum Cherubim, qui super arca *fœderis erat. Org.*

⚙ ሐዘለ: Bajulavit. በዘባን: ሐዘለ: In tergo gestavit. *e. g. Infantem. Deut.* 32, 11. 1. *Thess.*2,7.

¶ ተሐዘለ: Bajulatus, Gestatus fuit. *Inf.* ተ ሐዝሎ: በዘባንከ: Cum gestaretur in dorso tuo. *Org.*

¶ ሕዙል: Bajulatus. Gestatus.

¶ ሐዛሊ: Bajulus.

† ሐዝሐዝ: Palus, paludis. ጸ: ር:

* ሕዝቅኤል: Ezechiel *Propheta.*

* ሕዝቅያስ: Hiskias *Rex Juda. Enc.*

⚙ ሐዘበ: Putavit. Opinatus est. *Psal.* 49, 22. 1. *Cor.* 2,2. *Confer* ሐሰበ:

Fut. አሐዝብ: Puto. Arbitror. Opinor. Existimo. *Ponitur pro Adverbio* እንጋዕ: Forsitan, Fortassis. *Sic bis legendum Ps.*123,2. *secundum MSS.*

¶ ተሐዘበ: Suspicatus est. *Cum id minimè* suspicabimini, *veniet filius hominis. Luc.*12,40. *cc. acc. sine præp.* Suspectum aliquem habuit. *Act.* 2, 15. እንተ: ተሐ ዘብዋ: quam suspectam habuerunt *Can.* XII. *Apost.* (2.) *Peculiaris planè significatio occurrit in MSS. Colbertinò: Quomodo potuit videre illum Dominum* ለዘኢይትሐ ዘበዎ: ሱራፌልውያን: quem mente concipere non possunt Seraphini.

¶ ሕዝብ: Populus. Gens. Natio. *Ps.* 27,11. Tribus. Familia. Genus Stirps. Stemma, *ut:* XII. ሕዝበ: እስራኤል: Tribus Israelis, *Matth.* 19,28. (2.) Secta *Hæreticorum, aut* Familia *Philosophorum. Act.*5,17. *cap.*15, 5. *Arab.* حزب. *à dubitatione vel mala opinione sic dicta. Cum opponitur* τοῖς ካህናት: Clericis, *exponendum est de Laicis, ut:* በጉባኤ: ካህናት: ወሕዝ ብ: In Conventu Clericorum & Laicorum. *Enc.* *Pl.* አሕዛብ: *sic lege Ps.*55,7. & 52,10.*ut in Cod. Romano* 1.*Cor.*14,10. *Arab.* احزاب. *Quæ forma ferè respondet* (1.) *Græco* ἔθνη, Gentes, *scil. infideles,* Ethnici. *Ps.* 2, 1. 8. ὄχλοι, Turbæ. *Sic* መልአከ: አሕዛብ: Præses *vel* Prætor gentium *Pilatus. Matth.* 27,11. *Alia forma pluralis* ሕዝብ: *repræsentat Græcum* λαοί, Populi. *Ps.* 2,1. *quamvis id non semper observetur: Respondet enim Græco* φυλαί, *ubi de tribubus Israeliticis agitur. Ps.*121,4. (2.) Familiæ. *Ps.*73,9. (3.) *Addito affixo personali* ejusdem populi & nationis homines *significat; ut:* ተደሙ: ሰብኡ: ወሕ ዝቡሁ: እንበረ: Obstupuerunt cives ejus, & populares (vel conterranei) ejus mirati sunt. *Enc.* 10. *Dec.*

¶ ሕዝባዊ:

§ ሕዝባዊ፡ Laicus, Secularis; *oppositum est* ካህን፡ Sacerdos.

§ ትሕዝብት፡ Machinatio mali improvisi. Insidiæ *quæ alii tenduntur*; *ut*: እምትሕዝብት፡ ጸላኢ፡ አድኅና፡ ለነፍስየ፡ Ab insidiis *vel* machinationibus inimici libera animam meam. *Ps.*63,1. *Eodem sensu reperitur in vita Dan.* ኢትትዓቀፉ፡ በትሕዝብት፡ Ne contendatis inter vos insidiosè. *Vit. Cama.* (2.) Malum improvisum *ipsum*. *Luc.*21,26. *respondet Græco* προσδοκία, Expectatio, *&* *conjungitur cum voce* ፍርሃት. Metus. እምፍርሀት፡ ወእምትሕዝብት፡ A metu & malo improviso, *quod venturum est in mundum.*

❁ ሐዘነ፡ *Arab.* حزن Contristatus. Mœstus. Tristis fuit. *Matth.* 20,24. Animum despondit. *Act.*27,22.

§ አሕዘነ፡ Contristavit. Mœrore, tristitiâ affecit, Sollicitum reddidit. አልቦ፡ ዘያሐዝነከ፡ Nihil est quod te sollicitum reddat, *i.e.* Nihil curas. *Marc.*12,14. *&* *sequente* በእንተ፡ *ut*: ኢያሐዝኖ፡ በእንተ፡ አባግዕ፡ Non est sollicitus de ovibus. *Joh.*10,14. (2.) Ad commiserationem permovit. Ad misericordiam induxit *afflicti alicujus status causâ*. *Enc.*

§ ሕዙን፡ Tristis. Mœstus. 3.*Reg.*20,43.

§ ሐዘን፡ Tristitia. Mœror. *Luc.*22,45. Sollicitudo. Anxietas. *Ps.*118,28.53.

§ ሞሕዝን፡ Contristans. Mœrorem afferens *res vel persona*, *ut*: ሞሕዝን፡ ኰነኔ፡ Tristitiam afferens judicium *vel* condemnatio. *Enc.* 25.*Octob.*1.3. ሞት፡ ሞሕዝን፡ Mors contristans. *Greg. in Comm. H. Æ. p.*41.*n.*43.

§ ምሕዛን፡ (*scribe* ሞ፡) *Matth.*15,19. *respondet Græco* Μοιχεῖαι, Adulteria, *&* *sequitur* ዝሙት፡ Scortatio.

† ሕዛእት፡ Latibulum, Mandra *vel* Stabulum armentorum. *Joel.*1,17. *pec. & propr Leonum. Gen.*49,9. *Pl.* ሕዛእታት፡ Lustra *Leonum*, Mandræ, 1.*Sam.*13,6. (2.) Pratum circumseptum, *conservando gramini*. *Æ.*

❁ ሐዘዘ፡ Tussivit, *ex eo quòd aliquid in asperam arteriam de cibo vel potu illapsum est.*

§ አሕዘዘ፡ Tussire fecit *hoc pacto*. Propinavit *aliquid* quod fauces *vel asperam arteriam* irritaret. Ἐπότιζεν αὐτὸν, bibendum dedit ei. *Matth.* 27,48. *Sed plus est* አሕዘዘ፡ *q.d.* Porrexit acetum ut exasperaret fauces Jesu. *Clariùs istud dicitur in Organo Lect.* 3. ከመ፡ ያስትዩ ዎ፡ ብሒአ፡ ዘምስለ፡ ሐሞት፡ ለአሕዝዞቱ፡ *hoc est*: Ut bibendum darent ei acetum cum felle ad exasperandas fauces ejus.

† ሐይምት፡ *Vide in* ኀ፡

❁ ሐየሰ፡ *Def.* ሐሰ፡ Vituperavit. Objurgavit, Increpuit; *ut*: አኀዘ፡ ይሐይሶን፡ (*Sic corrige*) incepit objurgare eas *urbes*. *Matth.*11,20. *Est verbum in Contingenti abundans, ubi duplicem formam habet, ut*: ያሐይሰኒ፡ Reprehendit me. *Rom.*14,15. *&* አሐይሰከ፡ እምኔሆሙ፡ Vituperabo te ob ea, *vel potius*, exprobrabo *tibi quædam* ex illis. *Apoc.*2,4. *Subjunct. Def.* ይሐስከ፡ *pro* ይሐይስከ፡ Increpet te. *Juda* ℣.9. *Differt ab* አንወረ፡ Vitio vertit. Culpæ dedit.

§ አሐሰ፡ Ad vituperandum induxit. *Syn.*

§ ተሐየሰ፡ Increpitus, Reprehensus fuit. በዝኒ፡ ኢትትሐየሱ፡ Ne in hoc etiam reprehendamini. *Vit. Sanct.*

§ ተሓየሰ፡ Alter alterum increpuit. *i.e.* Contendit. Rixatus est alter cum altero, *c.c.* ምስለ፡ *Lit.*168.*c.*1. *Item cum aff. absol.* ዘተሓየስክሙ፡ Quascunque contentiones cum illo habueritis. *Marc.*11,25. ከመ፡ በዝኒ፡ ኢትትሓየሱ፡ Ne in hoc inter vos rixemini. 1.*Cor.* 11,34. ኅድጉ፡ ለቢጽክሙ፡ ዘተሓየስዎሙ፡ Remittite proximis vestris, qui rixati sunt inter se. *Coloss.*3,13. *Nisi suffixum sit mendosum.*

§ ሐይስ፡ Vituperatio. Increpatio. *Ps.*118,112, *ubi pro* ἀνταμειψιν, Retributionem, *legerunt* ἀντιμεμψιν, Reprehensionem. (2.) Rixa. Objurgatio. *MSS. Colb.*

† ሐይቅ፡ Littus. *Matth.*13,2. *Lacus vel Maris. Joh.*21,4. *quousque scil. maximus fluctus à mari pervenit. Latius ergò est quam* ድንጋግ፡ *quod partem tantùm litoris, nempe mari contiguam significat; unde etiam conjunguntur, ut*: ድንጋግ፡ ዘሐይቅ፡ Initium litoris, *seu* pars illa litoris *quam mare semper alluit. Org. Lect.*2.

❁ ሐየበ፡ *Def.* ሐበ፡ Hausit *aquam ex puteo. Exod.*2,16.

§ ሞሕየብ፡ Haustrum, Situla. *Joh.*4,11. *ubi corige* ሞ፡

❁ ሐየከ፡ *Def.* ሐከ፡ Mandere dentibus. Masticare. *Lit.*173.*c.*2.

§ ተሐየከ፡ Mansus, Masticatus fuit. *Lit.* 172.*c.*2.

❁ ሐይወ፡ *Joh.*5,14. *Verbum hoc vitæ atque corporis integritatem denotat. Significat enim* (1.) Vixit. *Matth.*8,13. (2.) Revixit *mortuus*. *Marc.* 12,18. (3.) Salvus fuit *vel* factus est. Salvatus *Sensu Theologicè, quatenus de salute æternâ accipitur. Luc.*18,26. (4.) Bene valuit. 3.*Joh.* 2. (5.) Convaluit. Revaluit *ægrotus*, Sanatus fuit *infirmus*. *Marc.*1,42. *Inf.* ሐይወ፡ *pro* ሐይዎ፡ *per Can. IX.* Vivere, *Nominascit sæpe &* accipitur *pro* Vita. *Ps.*20,4.

§ አሕየወ፡ (1.) Vivum & incolumem servavit. *Exod.*1,17. (2.) Vitæ restituit. Vitam & spiritum reddidit, *vulgò* Vivificavit. *Ps.*118,37.40. (3.) Sanitati restituit. Sanavit. *Matth.*8,7. (4.) Absolvit in judicio. Liberum dimisit. *Luc.*6,37.

§ አስተሓየወ፡ Refecit læsum, vulneratum *vel* ruptum *quid*. *Es.*19,9.

§ ሕያው፡ Vivus. *Matth.*16,16. κατ' ἐξοχὴν intelle-

intelligitur Deus vivus. ሕያው፡ እግዚአብሔር፡ *Jurandi particula*, Per Deum immortalem! *ut Hebr.* חי אלהים, *Vit. Dan.* (2.) Sanus. Salvus. Incolumis. *Luc.* 15, 27. *Metaph. de alis quoque rebus* Integris & Sanis *dicitur*, *ut*: ሕያው፡ ለለብሱ፡ *quod* sanum & integrum in veste *est*. *Matth.* 9, 16. *F.* ሕያውት፡ Sana. Salva. *Ruth.* 1, 19.

§ እምሕያው፡ *Ps.* 4, 3. *Hæc vox passim legitur cum præcedente voce* እጓለ፡ *& est composita ex voce* እም፡ Mater *in statu regiminis*, & ሕያው፡ vivus, *quomodo etiam distincta reperitur Luc.* 21, 26. *q. d.* Matrem vivi; *in singulari pro plurali, Orientalium more, id est* viventium. *Sicuti igitur Hebræi* בני אדם Filios Adami, *Homines*; *ita Æthiopes* እጓለ፡ እምሕያው፡ Filium Evæ, *i. e.* hominem, *& collectivè* homines, *seu* genus humanum *dicunt*. *Psal.* 13, 3. Eva *enim dicitur* እምሙ፡ ለሕያዋን፡ Mater viventium. *Gen.* 3, 20. *Inde quia pro homine sumitur, præmittitur insuper* ደቂቀ፡ *Ps.* 11, 9. *vel* ወልደ፡ እጓለ፡ እምሕያው፡ Filius hominis. *Matth.* 9, 6.

§ ሕይወት፡ *F. Arab.* حيوة Vita. *Ps.* 7, 5. (2.) Victus *seu* vitæ sustentatio. *Gen.* 27, 39. (3.) *Pro* Sanitate & bona valetudine *accipitur*. *MSS. Colb.* *Interdum* ሕወት፡ *Lit.* 168. 2. & 170. 1. *Contractè, sed malè, quia radix nullum defectum patitur, ideo nec derivata.*

¶ ማሕየዊ፡ (*non* መ፡) Vivificus. Vivificans. Salutifer. *Joh.* 11, 13. *Lit.* 160. *c.* 2.

* ማሕየዊ፡ እግዚእ፡ *Nomen propr. Viri.*

✿ ሐየጸ፡ — አስተሐየጸ፡ Intentè speculatus est. Observavit aliquem *doli faciendi causâ, cc. acc.* *Ps.* 9, 31. & 16, 10. (2.) Animum intendit. Accuratè perpendit. Intentè rem egit. *Inf.* አስተሐይጾ፡ Attentio. (3.) Exploravit *rem*. *Gal.* 2, 4. Probè consideravit.

✿ ሐደሰ፡ Innovavit. Renovavit. *Conj. E.* *Ps.* 103, 31. ዳግመ፡ ሐደሰ፡ Restauravit. Reparavit.

§ ተሐደሰ፡ Innovatus. Renovatus fuit. *Ps.* 38, 3. *Inf.* ተሐድሶ፡ Renovatio, *passivè*; *cum quid renovatur*. Encænia. *Ps.* 29. *tit.*

§ ሐዲስ፡ *m.* Novus. *Ps.* 127, 4. Recens, *quatenus opponitur veteri & attrito*; *ut*: ሐዲስ፡ በድኑ፡ Recens (*sc. erat*) cadaver ejus, *non putridum*. *Enc.* (2.) *Substantivè pro* Novo Testamento, *ut*: ሐዲስ፡ ወብሉይ፡ V. & Novum Testamentum. *Org.* *Arab.* العتيقة والحديثة, *Pl.* ሐዲሳን፡ ሕዝብ፡ Novi ex populo, *id est*: Νεόφυτοι. *Can. Apost.* 27. *F. Pl.* ሐዲሳት፡ Nova, *vel* Res novæ insolitæ. *Act.* 17, 18. *Jud.* 15, 13.

§ ሐዲሶ፡ Renovatio. Restauratio *activè*, 3. *Reg.* 8, 54.

§ ሐድስ፡ Renovatio, *ut*: ይኩን፡ ለሐድስ፡ ነፍስነ፡ *Lit. Apost.* *nisi mendum sit pro* ለሐድስ፡

✿ ሐዲድ፡ — ሐዲድ፡ *Arab.* حديد Ferrum. *Meton.* Vinculum ferreum, Numella, *ut*: *Solve* አምክሳድየ፡ ሐዲድ፡ à collo meo numellam. *Enc.*

✿ ሐደፈ፡ *Conj. E.* (1.) *Significat propriè* Gubernavit, Rexit *navem*, *ut*: ወአንዘት፡ ትሖር፡ ሐመር፡ ወሐደፋ፡ ሐዳፊ፡ ርቱዐ፡ Et cœpit ire navis, & direxit eam Gubernator rectâ viâ, *scil. in sinum quem ante se habebant*. *Act.* 27, 40. *cujus loci versio Æthiopica à textu planè recedit, & bono sensu caret.* *Reperitur absolutè sine casu rei*; *ut*: ዘሐደፈ፡ Qui rexit (*per ellipsin* navem) *i. e.* Gubernator, Κυβερνήτης. *Apoc.* 18, 17. *Jac.* 3, 4. *Inde Poeticè simpliciter significat* Protexit, *ut*: *A leonibus & igne illæsus mansit, quoniam* ሀቀቢሁ፡ መልአክ፡ እምኵሉ፡ ሐደፈ፡ Angelus (*genius*) tutelaris ab omnibus protexit eum. *Enc.* 1. *Epag.* 1. 5. (2.) *Metaph.* De anima & statu hominis; *ubi cum effectu accipiendum est hoc verbum*; *nempe*: In salvum dirigere; In portum tutum perducere *hominem in mari hujus mundi fluctuantem*. *Constr. abs. ut*: *Spiritus S.* ይሔድፍ፡ in salvum perducit. *Lit.* 171. *c.* 3. ሐድፈኒ፡ እምዕበለ፡ ኃጢአት፡ Salvum præsta me à fluctibus peccati. *Org.* *Jesus Christus* ዘይሔድፍ፡ ለዓለም፡ እምዕበለ፡ ኃጢአ፡ ዘበሬጋኖት፡ ወንጌሉ፡ ቅዱስ፡ qui regit mundum ad salutem è fluctibus peccatorum remis Evangelii sui sancti. *Org.* *Idem in similitudinibus de Navi ipsa dicitur*, *ut si quis Ecclesiam compararet navi, & diceret*: እንተ፡ ትሔድፍ፡ በሬጋኖተ፡ ሥላሴ፡ ወኢትትሀወክ፡ እምሀውሎ፡ ነፋሳት፡ Quæ perducit *navigantes* in portum remis Trinitatis, nec quatitur procellis ventorum. *Org.* *Quapropter menda Lexici Polyglotti D. Castelli paulo fusius exponenda fuerunt.*

§ ሐዳፊ፡ Nauclerus, Gubernator, *qui navem regit*. *Act.* 27. (*ubi* ℣. 11. *scribe* ሐዳፊ፡) ℣. 29. *In statu constructo* ሐዳፌ፡ ነፍስ፡ Rector animarum *Christus*. *Lit.* 167. 2. *Reperitur vox ista* *Ps.* 128, 4. *ubi Græcus habet* συνέκοψεν αὐχένας ἁμαρτωλῶν, Concidit cervices peccatorum; *pro quo in impressis Æthiopicè habetur* ሰበረ፡ ሐዳፊሆሙ፡ ለኃጥአን፡ *Manuss. Berolinense habet* አኃድፊሆሙ፡ *per* ኃ፡ *tanquam ad aliam radicem spectaret, retenta significatione Græcâ* Cervices, *à sing.* ኃድፍ፡ *quod vide.* *Nisi forsan interpres aliam significationem in mente habuerit, quæ ad præsentem radicem melius quadret, nullâ sensûs habitâ ratione.* Αὐχὴν *enim etiam est Pars clavi seu gubernaculi, quam Gubernator tenet, ut reddendum sit*: Confregit gubernacula peccatorum. *Aquilas & Symmachus* Αὐχένας *interpretati sunt* βρόχους, Funes, *q. d.* Concidit funes peccatorum. *Dubias istas expositiones satis prævidit alius Psalterii interpres, qui clarius reddidit* ክሳውዲሆሙ፡ Colla eorum. *Manuss. Pocokii.*

§ ሐደፋ፡ *Idem significat apud Poëtam*; *ut*: ሰ፡ እብል፡ ሰላሙ፡ ሐዳፊ፡ Pacem dico

viro

viro Gubernatori : *vel* Saluto virum gubernatorem. *Enc.* 6. *Jan.* *Idem de Ireneo:* እመ፡ ያስጥምዎ፡ በባሕር፡ እንበለ፡ ሐደፍ፡ Cum submergerent eum in mari sine nauclero, *i. e.* sine spe salutis. *Poëticè Enc.* 29. *Aug.* 3. 3.

§ መሕደፍ፡ *Si formam respicis, est* locus gubernaculi, *scil.* Puppis. እንዘ፡ ያርሕቡ፡ መሕደፈ፡ *Act.* 27,40. *Quid sibi velit* laxans puppim, *Interpres procul dubio ipse nescivit; neq, apparet, quid affixum sibi velit.*

§ መሕደፍ፡ *vel potius* ማሕደፍ፡ *Formam habet* Instrumenti. *& sic* Gubernaculum *vel* clavum *denotat; nam* πρύμνα Puppis, *describitur* መካነ፡ መሕደፍ፡ Locus gubernaculi. *Act.* 27,41. *sed versu precedente Interpres sibi non constat, nam pro* velo maximo *accepisse videtur, ut:* አለዐልዉ፡ ለማሕደፍ፡ ዐቢይ፡ Sustulerunt, *sive* in altum traxerunt velum maximum. *Act.* 27,40. *Pro* remo *accipiebat Æthiops meus, malè, ut puto.*

* ሐጌ፡ חגי, Haggæus *Propheta. Enc.*

✿ ሐጐለ፡ Periit. Interiit. *Marc.* 8,36. *in specie de* interitu æterno. *Luc.* 9,25. ሐጕሎሙ፡ *in MSS. malè pro* አሕጕሎሙ፡ *Gen.* 35,4.

§ አሕጐለ፡ Perdidit. Prorsus delevit: ለምንት፡ መጠነዝ፡ አሕጐለት፡ Quare tantum rei perdidit *fœmina? Matth.* 26,8. *& secundum hoc corrige locum Marc.* 14,4. *Inf.* አሕጕሎ፡ Perditio *activa. Matth.* 10, 28.

§ ተሐጐለ፡ *vel etiam* ተሐጕለ፡ *per* ጕ፡ *promiscuè enim scribitur in Vitis S.* Perditus. Deletus fuit. *Joh.* 17,12. *Infin.* ተሐጕሎ፡ Perditio *passiva. Lit.* 173. *c.* 4.

§ ሕጉል፡ Perditus. *Enc. Plur.* ሕጉላን፡ ምክር፡ Perditi consiliò. *Deut.* 32,28. *Malè* ሕጕል፡ *&* ሕጕላን፡ *per* ጕ፡ *Hom. Dan.*

§ ሐጕል፡ Perditio. Interitus. Exitium. *Joh.* 17,12. *in specie* æternum. *Matth.* 7,13.

§ ሕጕለት፡ *Idem, ut:* ሕጕለተ፡ ነፍስ፡ Interitus animæ. *Decr. Ap.* 6.

§ ማሕጕሊ፡ Perditor, *de diabolo. Syn.*

† ሐጕር፡ Passa *scil.* Uva aere siccata. *Interdum tamen additur Arabicum* زبيب ዘቢብ፡ *quod vide, ut:* ዘቢብ፡ ሐጕር፡ *Syn.*

† ሕግረት፡ Sedulus. *Vide in* ሀ፡

✿ ሐጋይ፡ — ሐጋዪ፡ *Passim opponitur hyemi, ut:* ክረምት፡ ወሐጋይ፡ *Ps.* 73,18. Hyemem & Æstatem. *Quamvis ibi Græcus habeat* θέρος καὶ ἔαρ. ዘሐጋዪ፡ θερινὸς, Æstivus, *Jud.* 3,20. Alteram æstatis partem *meritò dixeris, sed æstu molestiorem & ferè inutilem, quæ incipit* 25. *Martii secundum fastos Æthiopicos. Vide Histor. Æth. Lib. I. c.* 5. *n.* 33.

✿ ሐገገ፡ Constituit, Sancivit *aliquid;* Legem tulit. *Exod.* 24, 8. 12.

§ ተሐገገ፡ Constitutus. Sancitus fuit.

§ ሕግ፡ *f.* Lex. *Ps.* 9,21. ዘበሕግ፡ Legitimus. *Syn.* ረኃቢ፡ ሕግ፡ Concubitus legis, *i. e.* legitimus. *Enc.* በሕግ፡ Legitimè, *Enc.* (2.) Mos, *in bonam & malam partem accipitur, ut:* ሕገ፡ ለቤተ፡ አክአብ፡ Malæ artes domûs Achabi. *Enc.* 28. *Febr.* ሕገ፡ ለቤተ፡ ብለኔ፡ Mores balneorum. *Enc.* 22. *Jan.* 4. ታቦተ፡ ሕግ፡ Arca legis, *i. e.* fœderis. *Enc.* (3.) *Pec.* Ritus sacri. Religio, *ut:* ሕግ፡ ክርስቲያን፡ Religio Christiana. በእንተ፡ ዘቦአ፡ ውስተ፡ ሕግነ፡ እምዐለዋን፡ De eo qui ex infidelibus *vel* apostatis ad nostram religionem transierit. *Syn Pl.* ሕገግ፡ Leges, *Act.* 23,29. Præcepta. *Gal.* 2,16. ሕገግ፡ መጻሕፍት፡ *Enc.* 3. *Jul. Hypallage videtur pro* መጻሕፍት፡ ሕገግ፡ Libri Legum. *&* ሕገጋት፡

§ ሐጋጊ፡ ሕግ፡ Legislator. ሐጋጌ፡ አጽዋም፡ Constitutor. Institutor jejuniorum. *Enc.*

✿ ሐጠበ፡ Fidit *ligna. Deut.* 19,5. *&* 29, 11. *cc. ac. Jos* 9,21. *iisdem in locis reperitur Hebræum* חטב, *quod Lexicographi reddere malunt* Cecidit, *quàm* fidit.

§ ሕጡብ፡ Fissus, fissum *de ligno.*

§ ሐጣቢ፡ Fissor *lignorum.*

† ሕጠት፡ Granum *Vid.* ሥርናይ፡

† ሐጽ፡ Sagitta. *Ps.* 56, 6. *Pl.* አሕጻ፡ *Ps.* 7, 14. *&* አሕጻት፡ *Ps.* 10,2.

✿ ሐጸረ፡ Vallò munivit *vel* circumdedit. Circumvallavit, *cc.* ላዕለ፡ *Luc.* 19, 43. *& c.* በ፡ *Enc.* 29. *Octob.*

§ ተሐጽረ፡ Circumdatus fuit. *Enc.* Obsitus fuit *spinis Lit. Joh. Inf.* ተሐጽሮ፡ *&* ተሐጽሮት፡ Circumvallatio.

§ ሕጹር፡ Circumvallatus. *Cant.* 7, 2.

§ ሐጹር፡ Vallum. Munitio. Circumvallatio. *Deut.* 20,20. 3. *Reg.* 20,12. *Pro* loco circumsepto *accipitur Gen.* 33,17.

✿ ሐጸየ፡ Donationem propter nuptias sponsæ dedit. *Exod.* 22, 17.

§ ተሐጽየ፡ Desponsata fuit *virgo. Enc.*

§ ሕጹ፡ Donatio sponsi *quæ fit sponsæ;* donatio propter nuptias; *seu* Archa nuptialis *à sponso sponsa data. Gen.* 34, 10. *Exod.* 22, 17. φερνή Dos. *Sed eam non uxor marito, ut apud Romanos, sed maritus uxori affert, prout apud Germanos priscos in usu fuit. Tacit. Germ. c.* 18, 2.

§ ሕጸት፡ *Contr. pro* ሕጽይት፡ Sponsa.

✿ ሐጸጸ፡ *& Def.* ሐጸ፡ Parvus. Minimus fuit, *vel* factus est. *Matth.* 2,6. *Sequente particula* እም፡ *per Comparativum exponitur:* Minor fuit *vel* factus est. Minui. Imminui. Decrescere, *ut:* ኢሐጸ፡ Non minor contigit ei *merces ejus. Enc. Sic* ወእለሂ፡ የሐጽሙ፡ አእምሮ፡ Qui exiguâ præditi sunt scientiâ. *Lit. Epiph.*

§ አሕጸጸ፡ Minuit. Imminuit. Diminuit. 2. *Cor.* 8,15. *Seq.* እም፡ Minorem aliô reddidit. *Psal.* 8, 6.

§ ሕጹጽ፡ Parvus. Exiguus. Tenuis. *Matth.* 5,19. *Sequente* እም፡ Minor. Inferior. *Pl.* ሕ

ጸጸ፤ ሃይማኖት፡ Exigua fide præditi. *Matth.* 6, 30. (2.) ሕጹጻን፡ *Vocantur Libri Bibliorum, vulgo* Paralipomena, *ob minus rectè intellectam vocem Græcam* παραλειπόμενα.

¶ ሐጸጸ፡ *F.* Levius pondere, *de regno Belsazaris. Org.*

¶ ሕጸጽ፡ Tenuitas. Exiguitas. ሕጸጽ፡ ሃይማኖት፡ Ὀλιγοπιστία. *Matth.* 17, 20. (2.) Imminutio. *Enc.*

¶ ሕጸት፡ Imminutio. Diminutio. ሕጸት፡ ሀይማኖት፡ Defectus fidei. Pusillanimitas. *Vit. Sanct. Oppos. est* ፈድፋዴ፡ Incrementum. *De Luna* ሕጸት፡ ለውጻ፡ ብርሃኑ፡ Decrementum orbis luminis ejus. *Org. lect.* 1.

¶ ሐጻጺ፡ Idem; *ut: Labor* ዘአልቦ፡ ሐጻጺ፡ continuus, sine diminutione. *Enc.*

❁ ሐፀነ፡ Nutrivit. Educavit. *Ps.* 22, 2. *In specie* Lactavit, Ubera præbuit. *Luc.* 11, 27. እለ፡ ያሐፅና፡ Lactantes fœminæ. *Matth.* 24, 18. (2.) Fovit *seu* fœtum *suum*, Educando docuit, *vel* instruxit. *Enc.* 3. *Jul.*

¶ ተሐፅነ፡ Nutritus. Altus fuit *ubere matris. Enc. In specie* Lac suxit. *cc.* በ፡ *ut:* ተሐፅነ፡ በሐሊብ፡ Nutritus fuit lacte. *Inf. c. suffixo:* ተሐፅኖ፡ Educatus. *Enc.*

¶ ሐፃኒ፡ Altor. Nutritor. ሐፃኒት፡ Nutrix. *Act.* 13, 1.

¶ ሕፅን፡ *Hebr.* חצן *Arab.* حضن. Sinus. Gremium. *Ps.* 73, 12. *Infantem* አንበረ፡ ውስተ፡ ሕፅኑ፡ in gremio suo posuit. *Marc.* 9, 36. (2.) ሕፅነ፡ ባሕር፡ Sinus maris. *Act.* 27, 39. ሕፅነ፡ ርእስ፡ ደብር፡ Medius vertex montis. *Luc.* 4, 29. *Pl.* ሐፀን፡ *Exod.* 4, 6.

¶ ሕፃን፡ Infans *utriusque sexus, qui genere addito distinguitur: de puero Matth.* 2, 13. *de puella c.* 9, 24. *abusivè de nupta. Vit. Dan.* 1. 93. ወሬዛ፡ ሕፃን፡ Adolescens juvenis, *sic ait Poeta propter rhythmum. Enc. Pl.* ሕፃናት፡ Infantes. *Psal.* 8, 3. *Collectivè sumtum fœminini est generis, ut:* ከሠትካ፡ ለሕፃናት፡ Revelasti *illa* infantibus *in fem. Matth.* 11, 25.

¶ ሕፃንና፡ Infantia, *& contr.* ሕፃና፡ *Enc.*

¶ ሕፀነት፡ Lactatio, *quæ fit uberibus. Org.*

¶ ማሕፀን፡ Uterus, Vulva. *Ps.* 70, 7. Matrix. *Luc.* 2, 23. *Poeticè pro* Puerpera, *ut:* ሕማማ፡ ትረስዕ፡ ማሕፀን፡ Doloris sui obliviscitur puerpera. *Enc.* 13. *Dec.* 5. *Aliam significationem vide sub* ማኅፀን፡. *Pl.* መሓፅን፡ Uteri. *Gen.* 49, 25. *Verbum* አማኅፀነ፡ *inde certo modo derivari posset, quia depositum, tanquam fœtus in utero, tenerrime asservatur. Illud vide suo loco in lit.* መ፡

❁ ሐፀበ፡ —— ማሕፀብ፡ Ascia. *Græcè* ἀξίνη. *Ps.* 73, 7. *Matth.* 3, 10. *Vox contracta ex* ማሕፀብ፡

❁ ሐረሠ፡ *Propriè* Ambabus manibus corrasit, *Metaph. de vento pulverem excitante, seu tollente Es.* 17, 13. & 28, 19. (2.) Corripuit *aliquem* ventus seu procella.

† ሐፍሠ፡ *Legitur Act.* 16, 16. ትንሢእ፡ ሐፍሠ፡ *& Es.* 8, 19. ይሁቡ፡ ሐፍሠ፡ በእንቲአሁ፡ *uterque locus de* Divinatione *seu Pythonibus loquitur; Interpres verò mens confitetur asserit* ሐፍሠ፡ *propriè* Manipulum, *metaph. autem* Salarium *seu* Præmium *significare, & ita duos illos locos explicari; quamvis, ut mihi videtur, parum extricatè.*

❁ ሐፈነ፡ *Arab.* حفن Ambabus manibus cepit, *ex gr. arenam secundum Lexicographos. Hebraicè reperitur in duali* חפנים Uterque pugillus.

¶ ሕፍን፡ Pugnus; *ut: Deus* ሰማየ፡ ለሰማይ፡ በሕፍኑ፡ continet cœlum pugno suo. እጽ፡ (2.) Pugillus, *ut:* ሕፍነ፡ ባቄላ፡ Pugillus fabarum. Eine Handvoll Bohnen. *Enc.* ምልአ፡ ሕፍን፡ Plenitudo pugilli, *i.e.* Pugillus plenus. *Lev.* 2, 2. *Amharicum* ሕፍን፡ *significat hal Gioma. Germ.* Eine Geischpe. *Vide Lex. Amh. col.* 8.

መ፡

† ም፡ *Pronomen insepar.* Quid? *ut:* ምሊት፡ ወለከ፡ Quid mihi & tibi? *i.e.* Quid mihi tecum rei est? 3. *Reg.* 17. (2.) *Intensiva particula est, ut:* ምብዙኅ፡ כמה רבו Quam multiplicati sunt. *Psal.* 3, 1.

❁ ምሀለለ፡ γονυπετεῖν, *Scal. Comp. Æth. p.* 698. *Sed Æthiopica pleraque apud illum sunt mendosa, nec citat locum; rectius*

❁ ተማህለለ፡ Supplicavit. Suppliciter oravit. Supplicem se abjecit. *cc.* ኀበ፡ *ut:* ኀበ፡ መኑ፡ እትመሀለል፡ Cui supplicabo? *Org. Et c.* ለ፡ *Ps.* 44, 14. *abs.* እንዘ፡ ይትመሀለል፡ በገጸ፡ አቁ፡ Supplicans genubus ejus advolutus est. *Matth.* 17, 14.

¶ ምህላ፡ Preces supplices. Supplicatio. *Es.* 1, 13. *Joel.* 1, 14. & 2, 15. *forma* ምህላይ፡ Litania *vulgo*, γονυκλισίας, Genuflexionem *simpliciter exponit Scaliger, & mendosè scribit* ምሀለ፡ *loco supra citato.*

¶ ምህላ፡ *pro* መሀለል፡ Patrocinium. Intercessio. *Enc.* 9. *Oct.*

❁ መሀረ፡ *Cont. E. Ps.* 143, 1. Docuit. *Inf. nom.* ምህር፡ Doctrina *activè.* 1. *Cor.* 9, 14. & ምሂሮት፡ *c. aff. Matth.* 7, 28.

¶ ተመሀረ፡ Doctus fuit, *i.e.* Didicit. *Luc.* 1, 4. & ተምህረ፡ *Lit.* 171. 3. Instructus, Edoctus fuit ኀበ፡ አቡሁ፡ à Patre suo. *Enc. Cont. E.*

¶ ተመሀር፡ *Vide paulo inferius.*

¶ ምሁር፡ Doctus, Peritus. Eruditus. *Jac.* 3, 13. ምሁረ፡ ፀብእ፡ Peritus belli. *Pl.* ምሁራን፡ ሕግ፡ Legisperiti. *Act.* 21, 29.

¶ ምሁር፡ *Sed frequentius*

¶ መምህር፡ Doctor. መምህረ፡ ሕግ፡ Doctor legis. *Ps.* 9, 21. *Pl.* መምህራን፡ Doctores. *Matth.* 23, 10. (2.) *Vulgo* Priores monasteriorum *in Æthiopia sic vocari solent. Æ.*

§ መምህርት፡ Magistra. Fœmina docens. *4. Reg. 4.*

§ ተምህር፡ *Forma insolita vox.* Μελέτη, Meditatio, *vel potius* Instructio & Informatio, *qua quis instruitur, ut; Testimonium tuum* meditatio *seu* informatio *mea est. Psal.* 118, 24. 77. 92. 97. 99. 143.

§ ትምህርት፡ Doctrina. *Luc.* 1, 4.

❁ ማህረከ፡ Cepit in bello, *proprie* Prædam egit. 4. *Reg.* 21, 14. *Es.* 8, 1. (2.) Abegit *pecudes.* ወእመ፡ ማህረክዎ፡ ሎቱ፡ Et si abegerint ei, *i. e.* si abigeatu amissum fuerit pecus. *Exod.* 22, 10.

§ ምህርክ፡ (*non* ኽ፡ *vel* ከ፡ *sed* ክ፡ *ut in Ps.* 118, 162. *Cod. Rom.*) Præda, *ut*: ተካፈልነ፡ ምህርከ፡ Divisimus inter nos prædam. *Ps.* 67, 13. *At Ps.* 59, 6. *pro* Σκῦλα *interpres legit* σκύλα Spolia.

❁ ሞሀኒ፡ — ሞሃኒ፡ *ut: Pelles arietum* ግቡሬ፡ ሞሃኒ፡ ወሞሃኒ፡ ምጸጸት፡ *Exod.* 35, 7. 23. *Græcus habet* Δέρματα κριῶν ἠρυθροδανωμένα, καὶ δέρματα ὑακίνθινα. Pelles rubricatæ, & pelles hyacinthinæ; *Quæ illa ipsa verba Exodi* 25, 5. *redduntur* ሐሰዎ፡ አምእስት፡ ዘ ሠርዮቱ፡ ሕብረ፡ ያክንት፡ Confrictæ *seu* multa frictione præparatæ pelles, quarum tinctura est color hyacinthi.

† ሞሃኒ፡ *Fluxit ex Græco* Μαναά, *& istud ex Hebr.* מנחה Munus gratuitum. 4. *Reg.* 17, 3.

❁ ምሀወ፡ Liquefactus est. Liquescere. እስከ፡ ሥጋሁ፡ ከመ፡ ማይ፡ ምሀወ፡ Ita ut corpus ejus instar aquæ liquesceret. *Poetica lectio. Enc.* (2.) Fundi, Dissolvi, Diffluere *instar ceræ vel metalli. Exod* 16, 21.

§ ማሀው፡ Vitrum. *Apoc.* 15, 2. *c.* 21, 19. ጽዋዐ፡ ማሀው፡ Poculum vitreum. *Org. Forsan quia ex materia colliquefacta conflatur. Bocharto* ማሀው፡ *est* Vitrum fossile, *seu* Crystallus; *cujus nomen cum ipsa re ad vicinos Arabes ex Æthiopia transiit, scilicet* مها *in Plur.* مهو *Ait porro: Radix tamen Hebræa est* מחה *i. e.* tergere, abstergere; *Inde Crystallum merito dictum, quia nihil est eo tersius. Hieroz. part.* 2. *p.* 875. *Datur ejus minera in* صعيد Sahid, *i. e.* Superiori Ægypto, *teste Aben Bitar, vel potius in Æthiopia Thebaidi vicina. Vide Bochartum loco citato. Pl.* ማሀዋት፡ *Æ.*

* ደብረ፡ ማሀው፡ Mons Crystalli. *Est nomen monasterii, Enc.*

❁ ሞሀዘ፡ — *Duæ voces incognitæ leguntur* 2. *Cor.* 9, 2. በማሀዘ፡ ዚአክሙ፡ ምሀዞ፡ ኵልክሙ፡ *Textum*: ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε τοὺς πλείονας, Zelus vester incitavit plurimos; *Æthiops non intellexit, & sic reddidit ut non intelligi possit; nisi locus plane sit mendosus.*

❁ መለሐ፡ *Gent. E.* Sallere, Sale condire, conspergere carnes. *Marc.* 9, 49.

§ ተመልሐ፡ *Pass. præc. Cant. E. Marc.* 9, 49.

§ ምልሐ፡ Sapor alicujus rei; Geschmack. *Oppos.* ለስንት፡ Ungeschmack. *Cum res nullum habet saporem.* (2.) *Metaph.* Sapientia. Judicium. ምልሐ፡ ወሃይማኖት፡ *Deut.* 32, 28. መለሐ፡ *habet impressum canticum post Psalterium Romanæ editionis Potkenii.*

❁ መለሰ፡ *ut*: ሰይፎ፡ ይመልስ፡ *Psal.* 7, 13. *ubi Græcus habet* Τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ στιλβώσει, Gladium suum poliet, *vel* fulgentem reddet. *Sic legitur in Cod. Romano impresso, & Berolinensi MSS. At in Cod. MSS. Pocokii reperitur* ይመልሕ፡ Evaginabit *vel* Extrahet gladium suum, *quam lectionem præfero.* ይመለስሕ፡ *in Cod. impresso Coloniensi prorsus mendosum est; utramque literam* ሰ፡ *&* ሐ፡ *quasi dubitando posuit librarius. Confer* መለን፡

† ሚሎስ፡ *Nomen peregrinum.* ወይትፌነው፡ ሚሎስ፡ ሰይፈ፡ እሳት፡ Et mittetur Melos (በሰይፈ፡ *legendum*) gladio igneo. *Lit. fac. Castellus vertit vibrationem sine sensu, & legit* ሚሎስ፡ *quod nihil ad rem facit.*

† ሚላት፡ *Vox desumta ex Chaldaico & Thalmudico vocabulo* מילתא, *quod non à Græco* Μηλωτή, Pellis *vel* corium *quodvis*, (*Æth.* ሐሚላት፡ *de quo supra*) *derivatur; sed ab urbe* Mileto: *ibi enim lana dabatur pretiosissima. Atque istud est quod Ezech.* 27, 18. *in Græco legitur* ἔρια ἐκ Μιλήτου, Lana Milesia; *quæ omnium erat pulcherrima & mollissima, ut etiam velut exemplum mollitiei & nitoris habita fuerit. Quemadmodum apparet ex sequenti loco Organi:* ጽሒዶት፡ ሚላት፡ Splendor lanæ Milesiæ *vel* Purpuræ. *Imo quævis alia pretiosa lana Orientalibus* ሚላት፡ *dicta fuit. Quia autem purpurâ potissimum tingebatur, ideò* ሚላት፡ *non simpliciter lanam, sed* Lanam *vel* vestem purpurâ tinctam *significat: hinc pro* Purpura *passim Cant.* 3, 10. *Luc.* 16, 19. *Marc.* 15, 17. 20. *Apoc.* 18, 12. ዘእሚላት፡ ፈትል፡ Ex purpureis filis contextum, *seu* netum ex purpura. *Org. Quemadmodum Sardanapalum purpuram colo nentem Justinus dixit.*

In Veteri Testamento mire variat interpres. Nam modo pro Bysso, *modo pro* Purpura *ponitur. Pro* Bysso *Exod. Alexand.* 36, 9. 10. 12. 15. *& tunc in his locis pro* Purpura *reperitur* ሕብረ፡ ከብድ፡ Color jecinoris, *quod vide. Exod.* 35, 6. *pro* Purpura *ponitur* ፐፐረ፡ *& pro* Bysso ሚላት፡ *At c.* 25, 4. *vox* በሰን፡ *retinetur. & pro Purpura* ሚላት፡ *habetur. Tam ignorantes sunt rerum peregrinarum boni nostri Æthiopes.*

† ሚላትርን፡ *Pro quo male legitur* ሚላንትትርን፡ *&* ሚላንትራ፡ 3. *Reg.* 6, 5. *& c.* 8. *rectius* ሚላትርን፡ *nam Græcum est* Μελαθρον, *quod* Conclave regium *seu* Palatium *significat. Cæterum in allegatis locis in Hebræo legitur* יציע, *quod Targum reddidit* דרא Thalamum *seu* Cubiculum, *quam interpretationem translatores Græci procul dubio respexerunt. Observant autem viri doctis Tem-*

plum Hierosolymitanum multis conclavibus in modum ambulacri suspensis circumdatum fuisse; reponendis decimis, aliisque ad usum sacrum necessariis rebus. Ar. Mont. Trabes *reddidit in vers. Græci codicis. De Salomone ait Org.* አስተቀጸለ: ለመቅደስ: በመላትርን: Circumdedit seu cinxit templum Melathris, *seu* conclavibus.

❁ መልኀ: Extraxit *rem.* Evulsit. Eruit *herbam, arborem &c. Ps.* 36,14. *oculum. Matth.* 5,29. *in specie* Nudavit *gladium, ut:* ሰይፈ: ይመልኅ: Gladium suum evaginabit; *Ps.* 7,13. *Confer* መለከ: (2.) Traxit. Rapuit *personam; ut:* መልኅዎ: ዐውደ: Rapuerunt eum in jus *seu* ad tribunal. *Enc.*

§ ተመልኀ: *Luc.* 17,6. Extractus. Evulsus fuit. *ut:* ተመልኀት: ዓይኑ: ዘየማን: Erutus ipsi fuit oculus dexter. *Vit. Sam.* እምቅድመ: ይትመልኁ: መባርቅት: Antequam erumperent, *vel* stringerentur fulmina *instar gladiorum. Lit. Chrys.*

§ ምሉኅ: Evulsus. Extractus; *de gladio,* nudatus, districtus. *Num.* 22,23. ምሉኅ: አጽፋር: Cui evulsi sunt ungues. *Enc.*

* ማልኅዜ: Malhesinus, *Nom. prop. seu patria seu familia Tesfa-Zionis, qui Novum Testamentum Romæ Anno* 1548. *edidit, in Epl. Matthæi.*

* መላንስ: *seu rectius* መላንጥዮን: *juxta Græcum* Μελάνθιον, Melanthium. *Plauto* Gith. *Es.* 28,25. *Aliàs redditur* ጥቁ: *quod vide infra sub* ጥቁ:

* መላንዮስ: Melanius, *à Chrysostomo laudatus, ab Arrianis ejectus. Enc.* 18. *Febr.*

❁ መልአ: *Ps.* 103,25. *neutraliter & activè sicut Hebr.* מלא *accipitur.* (1.) Plenum esse, Repleri, Impleri, *& sic poscit acc. rei, ut: Vallis* ይመልእ: ሥርናየ: impletur triticô. *Psal.* 64,14. (2.) Augeri, Crescere, *ut:* መልአ: ሕዝብ: Crevit. Ἐπλήθυνεν. Multiplicatus fuit populus. *Exod.* 1,7.20. *Conf.* መለሀ: (3.) *Activè;* Implevit. Replevit. *Ps.* 80,9. መልኡ: ውስተ: ልብየ: አፍቅሮተ: ክርስቶስ: Impleverunt, *vel potius* Exuberare fecerunt in corde meo amorem Christi. *Enc.* (4.) *Utroque modo explicari possunt loca. Ps.* 32,5. *&* 118,64. *&* 125,2.

§ ተመልአ: Repletus. Impletus fuit. *Exod.* 40,32.

§ ምሉእ: Plenus. *Ps.* 9,29. *Conceptus fuit in utero* እንዘ: ምሉእ: በኵሉሂ: quamvis plenus esset ubique, *i.e.* quamvis omnia impleret. *L. Epiph. & Org.* Repletus, *construitur cum prap.* እም: *ut:* ሠፀን: ዘምሉእ: እምወርቅ: ወእምብሩር: Scrinium plenum aurô & argentô. *MSS. Colb. Terra plena* እምዕፀው: Proceris arboribus. *ibid.*

§ መላኢ: Qui implet. replet *rem. Org. Lect.* 1. *de Christo Deo:* መላኢ: ኵሉ: ዓለም: Implens universum mundum.

§ ምልእ: Plenitudo; ምልአ: እዴ: *vel* ምልአ: ሕፍን: Pugillus. 3. *Reg.* 17,12. *Aliàs frequenter reperitur cum præfixo* በ: *& affixo relativo, exponiturque* Totus. Universus. ኵሎሙ: በምልኦሙ: Omnes omninò, Universi. *Luc.* 23,18. ምድር: በምልኣ: Universa terra. *Psal.* 23,1.

§ ምልአት: Repletio. Impletio. *Lit.* 165, *&* 172. *c.* 4.

§ መምልእ: Implementum, Supplementum, *ut:* መምልአ: ዐሠር: Implementum decimi, *scil. ordinis angelorum. L. Myst.*

† መልአክ: Angelus. *Vide* ለአከ:

❁ መለከ: Imperavit. Dominatus est. Rexit. Sub imperio tenuit. ዘውእቱ: ይመልክ: ኵሉ: Qui cuncta regit. Παντοκράτωρ. Dominator rerum omnium, *Deus. Apoc.* 1,8. *&* 15,3. መለከ: እምታሕቴሁ: ለንጉሥ: Rexit *vel* Regimen habuit sub Rege. *i.e.* Prorex fuit. *De quovis regimine in genere accipitur, ut:* ከመ: ይምልክ: ቤተ: ክርስቲያን: Ut regat Ecclesiam. *Can. XX. Apostol.*

§ ተመለከ: Imperio alicujus subjectus fuit. *Præf. Syn.* Rex constitutus fuit, *vel* cum imperio summo præfectus fuit.

§ መላኪ: Imperator. Dominator. Regnator. መላኬ: ኵሉ: አጽናፍ: Dominator omnium finium *terræ, Christus. Enc.*

§ ምልክና: Imperatoria Dignitas. Celsitudo. Majestas. *Gen.* 49,10. *Lit.* 173. *c.* 1. *Org. Lect.* 2.

§ ምልክት: Imperium. Regimen, *de Diana. Act.* 19,27.

§ መላካዊ: *Pl.* መላካውያን: Melchitæ, *i.e.* Regiæ religioni in Ægypto addicti, *Jacobitarum adversarii. Enc.* 22. *Dec. De quibus vid. Hist. Æth. L. III. c.* 8.

§ ትምልክት: Ditio. Subjectio Imperii, *ut: Eduxisti filios Israel* እምትምልክት: ፈርዖን: è ditione seu potestate Pharaonis.

§ አምለከ: Deum coluit. Pro Deo habuit. Divinis honoribus affecit; λατρεύειν. *Matth.* 4,10. Cultu Divinô prosecutus est. *Luc.* 1,73. *tam verò quam falsò. cc. acc.* የመልኩ: አማልክተ: Venerantur Deos. *Apoc.* 21,8.

§ አምልኮ: *&* አምልኮት: *Inf. nominascens* Religio, Pietas *propriè erga Deum,* Εὐσέβεια. 2. *Pet.* 1,6.7 Cultus Divinus. *Lit.* 162. *c.* 2. አምልኮ: ጣዖት: Cultus Idolorum, *i.e.* Idololatria. *Enc.* (2.) Cultus, Reverentia Regibus debita. *Lit.* 164. *c.* 4.

§ አምላክ: DEUS. *Pl.* አማልክት: Dii. *Ps.* 81,1.6. *pecul.* Ethnicorum.

§ አምላክና: Deitas, *frequentiùs* መለኮት: *quod vide mox.*

§ አምላካዊ: Divinus. *Enc.* ቀኖና: አምላካዊ: Canon Divinus: *Communiùs* መለኮታዊ: *quod mox sequetur.*

§ መምለኪ:

§ መምለኪ፡ Cultor. Adorator *Dei alienjus. Enc.* መምለክያነ፡ ጣዖት፡ Cultores idolorum. *i. e.* Idololatræ.

§ መለኮት፡ Deitas, Divinitas. 2.*Pet.*1,3 Divina Majestas. (2.) Divina natura *in Christo. Lit.* 158. *c.* 4.

§ መለኮታዊ፡ Divinus, *de nativitate Christi ab æterno. Org.* መለኮታዊ፡ ክርስቶስ፡ ዘለብሰ፡ ትስብእተ፡ Divinus Christus qui induit humanitatem. *Enc.* (2.) Venerabilis, Venerandus, *de latere Christi: Org.* .

* መልኪ፡ አባ፡ Abba Melki. *E proceribus Clysma, coegit Diabolum sibi portare lapides excavatos. Enc.* 1. *Sept.* 6.

* ሜሎኬ፡ Meloke *peregrinum. Plantam aliquam denotans, ut:* ወዕየ፡ በነደ፡ ቃሉ፡ ከመ፡ ዕብሬተ፡ ሐምል፡ ሜሎኬ፡ Exustus fuit flammâ verbi ejus, sicut ariditas herbæ Meloke. *Enc.* 13. *Febr.* 2. 4.

* ሜልኮል፡ Micol, *Nom. prop. filia Sauli, Davids desponsata. Org.*

* ሚልክያስ፡ Malachias, *unus ex* ንኡሳን፡ ነቢያት፡ minoribus Prophetis.

* መልከ፡ ጼዴቅ፡ *Nom. viri, Hebr.* מלכי־צדק, Melchi-Zedek. *Ps.*109,5.

⚙ መለወ፡ Perrexit *vel* Surrexit ad pergendum. *Imp.* መልው፡ ንሑር፡ Perge, eamus. 1. *Sam.* 26,11.

§ አመለወ፡ Profectus est. አመለወ፡ ቀዲሙ፡ Profectus est priùs; *i.e.* Prævivit. *Luc.*19,28.

§ ተማለወ፡ Discedere à se invicem. Divelli inter se, *ut:* ይትማለው፡ ሕያው፡ ለልብስ፡ Divellitur sana (integrâ) pars vestis ab altera. *Matth.*9,16. *Qui tamen locus mendosus videbatur Interpreti meo. Vide* 3.*Reg.*17,11.

* መላዚ፡ Melazi *Martyr, filius* አግዚ፡ Æthiopis. *Enc.* 12.*Mart.* 3.2.

* ሜልዮስ፡ Melius *Patriarcha Alexandrinus. Aliis* Abilius. *Copticè* ΜΙΛΟΟΥ, Milou. *Arab.* ميليوس Milius. *Græcè* Μίλιος. *Terminatio Græca in* Melios *retenta arguit & nomen & historiam istius Patriarchæ à Græcis fuisse desumtam. Tertius est in ordine à S. Marco. De eo scribit Poëta in Encomio* 1.*Sept.*11 *quod quadragesimo quinto ab ascensione Christi anno Patriarcha constitutus fuerit. Athan. Kircherus in Supplem. Lexici Copt. c.* 2. *XIII. annos regiminis illi tribuit, cujus initium ponit Anno Chr.* 87. *Si autem Christus ascendit in cœlum* 33. *ætatis anno, Mellus verò iste* 45. *ab ascensione anno Patriarcha creatus fuit, prodeunt* 78. *anni, qui numerus fortassis à typotheta Kircheri inversè* 87. *positus fuit.*

* —— *Sanctus monasterii,* ኪርቆሳን፡ *Enc.*13. *April.* 1.2.

* —— *Sagittis transfixus. Enc.* 28.*April.* 3.1.

⚙ መለጠ፡ Allisit *membrum, ita ut cutis parum abraderetur, sicut asina fecit Bileamo. Num.*22,25.

§ ተመለጠ፡ Abrasa fuit *alicui cutis* allisione. (2.) Pilos *vel* capillos amisit, *ut:* ዘተመልጠ፡ ርእሱ፡ Cujus capilli defluxerunt. Qui calvus factus est. *Lev.*13, 40.41.

§ ምሉጥ፡ Allisus. Cui cutis allisione abrasa.

* ሜልጦን፡ Melita *insula, vulgò* Malta. *Act.* 28,1. *terminatione Græcâ Accusativi in* ην, *ut:* Μελίτην, *male expressâ.*

* መለጸጸን፡ *Græc.* Μηλοπέπων, Melopepo: *aliàs* Melones *e genere peponum, sic vocantur. Num.*11,5. Πέπων, Pepo *habetur, pro quo Æthiops* መለጸጸን፡ *posuit. Æthiops meus male putabat Lactucæ genus esse, Amhar.* እንደብርብሬ፡ *vel* ክብ፡ *Vid. Lex. Amhar. col.*61. *&* 66.

⚙ መለጸ፡ —— መላጸ፡ Alveare, *ut videtur; ut: Mel, dum est* ንብ፡ መላጸያኒሁ፡ ውስተ፡ ገዳም፡ in alvearibus suis in sylva. *MSS. Colb.*

⚙ መሐለ፡ Juravit. ዘይምሕል፡ ለቢጹ፡ ወኢይሔሱ፡ Qui jurat proximo suo & non mentitur, *seu* non fallit. *Ps.*14,6. መሐለ፡ በሐሰት፡ Pejeravit. Perjurus fuit. *Matth.*5,33. *Const. in statu constructo sine præpos. ut:* ኢትምሐሉ፡ ኢሰማየ፡ ወኢምድረ፡ Ne juretis neque *per* cœlum, neque *per* terram, *ibid. v.* 34. 35.

§ አምሐለ፡ Obsecravit. Obtestatus est *per Deum, vulgò* Adjuravit; *const. c.* በ፡ *ut:* አምሐልኩከ፡ በእግዚአብሔር፡ *Matth.*26, 63. *Inf. nom.* አምሕሎ፡ Adjuratio. Obtestatio. *Nota: Æthiopes, (secundum Gregorium meum) in ea sunt sententia, si alicui dicant* አምሐልኩከ፡ Adjuro te, *atque is annuat, eum haud secus ac juramento obligari.*

§ ተማሐለ፡ Conjuravit. Alter alteri juravit. *Act.*23,12.13. Conspiravit. (2.) *In bonam partem* ተማሐሉ፡ Fœdus inter se percusserunt. *Gen.*21,27. እፎ፡ ንትማሐል፡ ምስሌክሙ፡ መሐላ፡ Quomodo fœdus juramento vobiscum sanciemus? *Jos.*9,7.11.16. ተማሐሉ፡ ኪዳነ፡ ክልኤሆሙ፡ Juravit uterque fœdus. *Actionem reciprocam vigore octava conjugationis denotat. Vit. S.*

§ መሐሊ፡ Jurator.

§ መሐላ፡ Juramentum, Jusjurandum. *Matth.* 5,33. *Sic quoque scribendum Act.*2,30. Fœdus juramento sancitum. *Jos.*9,7.11.16. መሐላ፡ በሐሰት፡ Perjurium. *Vit. S.*

§ ማሕላ፡ *Idem, aliâ tantùm formâ Lit.* 166. *c.*3. ዐዘቅተ፡ ማሕላ፡ *Beer-saba, i.e.* Puteus juramenti. ጸ፡ ረ፡ ::

* መሐመድ፡ محمد Muhammedes, ነቢየ፡ ሐሰት፡ Pseudo-propheta *Arabum. Epist. ad Suf. Comm. L. III. pag.*495. *n.*6.

⚙ ምሕረ፡ *Matth.*14, 14. *Marc.*1, 41. *&* መሐረ፡ *Org. &* 1.*Pet.*2,10. *Verba enim gutturalia plerumque sunt abundantia.* Misertus est *afflicti.*

flicti. Misericors fuit. *Differt à* ተሠሀለ: Condonavit. Ignovit *peccatum*. *Job*. 12,6. (2.) *Sepè construitur absolutè*; *ut*: ኢይምሕር: ለዘ: ኢመሐረ: Non miseretur ejus, qui non misericors est. *Vit. Sanct.*

§ አምሐረ: Ad misericordiam permovit. *Matth*. 9,36.

§ ተምሕረ: Misericordiâ affectus fuit. *Matth*. 5,7.

§ አስተምሐረ: *Verbum hoc* (*sicuti de X. Conjugatione in Grammatica novâ docemus*) *variè accipitur*. *Nam* (1.) *constr. abs. & tunc intendit significationem sui primitivi*. Graviter affectus fuit misericordiâ. Magnâ commiseratione tactus fuit. *Marc*. 7, 34. *Accedente negativâ quoque intensior est significatio*; *ut*: አልቦ: ዘይስተምሕረ ክሙ: Nemo erit, qui vel levissimam commiserationem erga vos habebit. *Deut*. 28, 68. (2.) Habitum *vel* morem, *ut alia verba affectuum denotat*, *& const. abs. ut*: ተፋቅሮ: ይስተምሕር: Charitas solet esse misericors. *Item*: በኵሉ: ይስተምሕር: Ubique gaudet misericordiâ. 1. *Cor*. 13, 4. 7. (3) Intercessit *pro afflicto* ኀበ: apud *aliquem*. *q. d.* Petiit commiserationem *pro aliquo*. *Lit*. 170. *b*.

§ ምሑር: Misericordiâ affectus, ἠλεημένος. *Pl*. ምሑራን: 1. *Pet*. 2, 10.

§ መሓሪ: Miserator, Misericors erga afflictos. *Ps*. 77, 42. *Sic corrige locum Ps*. 143, 2. መሓሪ: እምዕዳ: *Poëticè* Miserator è debito, *i. e.* Misericordiâ affectus erga obæratum. *Enc*. 9 *Oct*. 4. 1. *Fœm*. መሓሪት: Miseratrix, *ut*: መሓሪት: ዐይንከ: Miserator oculus tuus. *Org*. ዐይን: *enim est fœmininum*.

§ ምሕረት: Misericordia. Miseratio. *Ps*. 5, 7. ዓመተ: ምሕረት: Annos gratiæ *reddidit Scaliger in Comp. Ecc. Æthiop*. (2.) Eleemosyna. *Ut cum pauperes dicunt*: ትበጽሐኒ: ምሕረትከ: Veniat, contingat mihi miseratio tua. *Vit. Dan*. 2. 82. *Pl*. ምሕረታት: ጸ: ር::

§ መስተምሕር: *m*. Intercessor. *Org*. *F*. መስተምሕርት: Quæ intercedit *pro aliquo*. *Lit*. 170. 2.

† ምሕን: Radius textorius, *quô subtegmen stamini inseritur*. *Adhibetur in simili de Incarnatione Servatoris*. *Lit*. 170. 3.

* ምሕሳ: Mehsa. *Nomen prop. regionis*. *Enc*. 13. *Dec*. 2. 1. *Christus fugit* እምደወለ: ምሕሳ: è finibus Mehsæ *Koskuamum in Ægypto, ubi nunc Monasterium*. *Enc*. 6. *Nov*. 2. 2.

❁ ምሕከ: *Org. &* መሐከ: *Lit. MSS.* 2. *Pet*. 2, 4. (*ubi corrige* ማ:) Pepercit, Clementiâ usus est. *Ps*. 77, 75. *cc. Acc. ut*: *Jonas* መሐከ: ሐምሐም: pepercit cucurbitæ. *Enc*. (2.) *Exuberans est hoc verbum, & aliud quid subintelligitur*. *Significat enim non tantùm* Pepercit *per se, sed etiam apud alios*, *q. d.* Liberando pepercit, *seu* parcendo liberavit; *ut*: *Deus servavit Davidem* ወእምእደ: ሳኦል: መሐኮ: & è manibus Sauli parcendo illi liberavit eum. *Org*. *Inf. nom*. ምሒኮት: Clementia. *Org*. ዘእንበለ: ምሒኽ: Ohne schonen. Sine commiseratione, sine misericordia. *Enc*.

§ መሓኪ: Clemens. *Exod*. 15, 26. መሓኪከ: Parcens tibi.

❁ መሐወ: Vulsit. Evulsit; *propriè radices & herbas*. *Matth*. 13, 29. *gramen*. *Ps*. 128, 5. *spicas*. *Matth*. 12, 1. *& similia*.

❁ መሐዘ: — መሐዛ: Juvenis. *Synecd*. Juventus, *ut*: ተሐራሚት: እምወይን: መሐዛ: ወእምእክለ: ወሬዛት: *Poëticè* Abstinens *f*. à vino Juventutis & à pane adolescentiæ, *i. e. quæ neque ab amatoribus, neque ab adolescentibus te passa es corrumpi*. *Enc*. 24. *Oct*. 3. 2. *Pl*. መሐዛት: Juvenes. *Ps*. 148, 12. መሐዛት: ጾር: Juvenes oneris, *i. e.* Bajuli. *Act*. 5, 6. 10. (2.) *Pro* Amatoribus *vel* Amasiis *vulgò*. *Æ*.

❁ መሐፀ: — አምሐፀ: Dolores parturientis sensit, *propriè de muliere*. Parturiit, *ut*: 2ዜ: ትምሕፅ: ትከልሕ: Cùm parturit, *seu* (dum doloribus partûs vexatur) exclamat. *MSS. Colb*.

§ ምሑጽ: ὠδίνων. Gravissimis doloribus tentatus. *Deut*. 28, 34.

§ ማሕፀ: Nisus *vel potius* Dolor *mulieris* parturientis. ጸ: ር::

† ማሕፄ: Ascia. *Vide sub* ሐፀየ:

† ማእመ: *Præcedente* ኢ: *& præfixo* ወ: *exponitur* An vero? *& infert interrogationem cum disjunctione*; *ut*: አንተኑ: ዘይመጽእ: ወማእመ: An tu es ille qui venturus est, num verò *alium expectabimus*? *Luc*. 7, 19. *Vel etiam reddi potest* Quin potius, vel potius. *Org*. *Vel*, Ne forte. *Vit. Sanct.*

* ማማ: Mama. *Socius Baba, qui sepeliverunt Bacosum* *Enc*. 4. *Oct*. 3. 1.

* ማማስ: Mammas *Curru falcatô concisus*. *Enc*. 5. *Sept*. 2. 1. *Mater ejus fuit Theophana, ut videtur*.

❁ መየመ: Consternatus fuit *animo*, Pavit, Trepidavit. *Exod*. 5, 15. *Plus est quàm* ፈርሀ: Timuit. ይማየሙ: እምድምፀ: ቈጽል: Pavebunt à strepitu folii. *Lev*. 26, 36. *Deut*. 20, 3.

§ አመየመ: Terruit. Terrorem incussit *improvisum*. *Gladius* ኢያመየምታ: *pro* ኢአመየምታ: non terruit eam. *Enc*. *Cont*. ተማ ምየመ: *Org*. *Lect*. 1.

§ ምመዩ: Consternatus. Trepidans.

§ ምየማ: Consternatio. Trepidatio; *forma* ትብማ: *ut*: ዕለተ: ምየማ: *Soph*. 1, 15. ዘአልቦ: ምየማ: Imperterritus. *Enc*.

§ ምማማ: *Idem*. Terror. እንበለ: ምማማ: Intrepidè. *Enc*.

† መሠቀ:

† መሠቅ: Pecten textorius. *Vide* ሠቅየ:

† መሠአ: Ventilabrum. *Vide* ወአየ:

✿ መሥኰ: — ተመሥኰ: Ruminavit. ገመል: ይትመሠኰ: Camelus ruminat. *Lev.* 11. *per tot. Deut.* 14, 6.

* ምሥጢር: *Græcum est μυςήριον*, Mysterium. Arcanum. Secretum; *quanquam & hoc ex Oriente ab Hebr.* סתר, *Latuit, derivari possit. Marc.* 4, 11. (2.) Sacra Cœna, *quæ & ምሥጢር: ዘቍርባን: dicitur Lit. Orth. Vulgò accipitur pro* Sacramento, *quæ tamen in Æthiopia non numerantur.*

§ አመሥጠረ: Secretum, Arcanum reddidit, Pro secreto habuit. *Inf.* በአመሥጥሮ: Dum pro arcano tradidit eis. In arcano. *MSS. Colb.*

* ማር: *ut*: ማር: ኤዎርዮስ: *Enc.* 28. *Febr.* 4. 3. *vel* ማሬ: *ex Syriaco* ܡܪܐ Dominus, ܡܪܝ Dominus meus; *quæ voces præmittuntur honoris causâ nominibus Doctorum Syriacorum; ut*: ማር: ኤፍሬም: *Cave ne confundas cum* ማሬ: Hariolus, *de quo sub* ማረየ: *col.* 69.

* ሚራ: Mira. *Urbs, Nicolai patria. Enc.* 10. *Dec.* 2. 2.

* ሞራ: Mora. *Uxor Timothei, quæ cum marito diem festum egit, cum ad martyrium duceretur. Enc.* 27. *Nov.*

* ማሪሃም: Mariham. *Ad nauseam usque legitur hac vox in Org. Æth. B. Maria Virg. quasi* Maria *Hebraicè sic vocaretur, cum tamen hac linguâ* מרים *dicatur. Vide infra* ማርያ: *&* ማርያም: *col.* 69.

✿ መርሐ: Duxit. Deduxit. *Ps.* 22, 3. (2.) Præivit; *ut*: ወካልአንሂ: ይመርሑ: Alii verò præibant, præcedebant, *quasi reliquos ducentes. Marc.* 11, 8. (3) Adduxit *rem, i. e.* Attulit, *ut*: ይመርሖ: ገደሎ: Afferet cadaver ejus. *Exod.* 22, 13.

§ ተመርሐ: Ductus. Deductus fuit. *Rom.* 5, 2.

§ መራሒ: Ductor. Dux itineris. *Org.* መራሕያነ: ብርሃን: Duces lucis. *Epith. Angelorum. Lit. Joh.* መራሒት: Dux fœmina. *Enc.*

§ መርሕ: Idem. *Communis generis est. Mascul. Matth.* 15, 14. *Rom.* 2, 19. መርሕ: ለሐዲስ: ሥርዐት: Dux Novi Testamenti: *Hebr.* 12, 24. *Quo loco μεσίτης* Mediator *in textu legitur. At interpres vocem ἀρχηγὸς, in mente habuit; quæ reperitur ibid. Hebr.* 12, 2. *& c.* 2, 10. *De Fœmina dicitur*: ኮነት: መርሐ: Ductrix, *seu* Magistra facta est. *Vit. Sanct. Pl.* አምርሕት: *Matth.* 23, 24. *quod per metathesin fere pronunciare solent* አምሕርት: *prout etiam scriptum reperitur* ỷ. 16. ኅበ: መርሐ: ጎብር: አፍቅጽ: *An Index? Syn. Exord. Can. Clem.*

* ምርምህናም: Mermehnâm. *Nomen Anachoretæ & Abbatis cujusdam. Enc.* 14. *Dec.* —*Baptizatus à Matthæo. Enc.* 4. *Aug.* 3. 4.

* መርሞንቄ: Marmônkê. *Urbis nomen videtur. Enc.* 29. *Nov.* 2. 4.

✿ መረረ: Amarus. Acerbus fuit *vel* factus est. Amarescere. *Apoc.* 8, 11. (2.) *Metaph.* Molestum. Grave fuit. *Ruth.* 1, 13. Es ist ihm sauer worden.

§ አምረረ: Exacerbavit. Irritavit. Exasperavit. *Ebr.* 3, 15. 16. *Clamavit voce magnâ* ወአመረረ: ጥቀ: & amaram fecit eam valde. *Elliptica locutio, nisi sit mendosa. Gen.* 27, 34.

§ ምሩር: Exasperatus. Exacerbatus. Irritatus. *Ps.* 67, 7.

§ መሪር: Amarus. Acerbus. *Psal.* 13, 6. *Pl.* መራርት: ነፍስ: (2.) *Metaph.* Mœsti, Mœrore confecti. *Jud.* 18, 21. *F.* መሪር: Acerba. *Psal.* 77, 10.

§ መሪረ: *Adv.* Amarè. Acerbè. *Matth.* 26, 75.

§ ምረር: Amarities. Amaritudo, *forma* ዕመቅ: *Apoc.* 8, 11. ምረራ: ለሞት: Amarities mortis. *Enc.*

§ ምረት: *Idem. Org.*

✿ መረሰ: — መርስ: *i. q.* ዛሕን: Tranquillitas, Securitas, *ut*: ሐዳፌ: ኩነኒ: ዛሕን: ወመርስ: Dirige me in tranquillitatem & securitatem. *Enc.* 10. *Nov.* ዛሕን: መርስ: *Est ἄυξησις synonymorum; i. e.* Maxima tranquillitas.

§ መርስ: Portus. *Ps.* 106, 30. *Act.* 27, 8. *Vide sub* ረሰወ:

✿ መርሰሰ: Palpando quæsivit *instar cæci; ut*: ትመረስስ: ዘበመ: ይመረስስ: ዕውር: *Deut.* 28, 29. *Nota*: ትትመረሰስ: *in priorem editionem vitio apographi irrepserat.*

§ አመርሰሰ: Palpare fecit, Ad palpandum coëgit, *tanquam cæcum. Tenebræ* ዘያመረስስ: quæ palpare faciunt. *Exod.* 10, 21. *Confer* ረምሰሰ:

§ መርሰስ: Palpatio, *qualis in tenebris adhiberi solet, ut*: የሐውር: በመርሰስ: Palpando incedis *instar cæci.* 2. *Pet.* 1, 9.

† መርቅ: Ardor, Fervor solis, Æstus maximus. *Es.* 4, 6. አውዓየ: መርቅ: Adustione ardor solis. *Enc.* — *Conjungitur, ut synonymum, cum* ላህብ: *ut*: ላህብ: ወመርቅ: *Org. Propriè significat Ventum illum siccum & fervidum, qui sub zona torrida ardore suo cuncta adurit. Hebr.* קדים, *Ital.* Sirocco. *Vulturnus Latinis. Hinc Poeta in Encomio ait*: *Hortus* ዘኢይበጽሖ: ቍሩ: መርቅ: ወዴዴን: quem non accedit ventus ardoris & frigoris. *Enc. Oppositum enim* መርቅ: *est* ደደን: *quod vide. Plus est quam* ቆላ: *quod tamen etiam valde calidam & quidem depressam regionem denotat.* ደደን: ወመርቅ: *in Cant. trium Puerorum* ỷ. 40. *legitur; ubi Interpres secutus est lectionem quæ habet* ψῦχος *καὶ καῦμα, al.* καύσων, *non illam, quæ habet* πάχνη *καὶ* ψῦχος: (2.) *Accipitur pro* Regione torrida, *ubi*

ejusmodi ventus frequens est, & cuncta aderit. Hinc Poeta noster ait : ለብሔረ: መርቆ: ክመ: ያቀርር: ዝናም: Sicuti regionem torridam refrigerat pluvia. *Enc. 1. Sept. 1. 4.*

* መርቆ: *Nom. prop.* ነጋዴ: ክቡር: Peregrinatoris *vel* Mercatoris honorati. *Enc. 3. Apr.*

* መርቆሉስ: Marcellus, *Discipulus Petri. Enc. 5. Jul. 7.*

* መርቆሬ: Mercurius, *cum Georgio decollatus. Enc. 23. Jan. 3. 2. Confer nomen sequens.*

* መርቆሬዎስ: Mercurius, *tempore Dionysii Patriarchæ Alexandrini sub Decio Imperatore martyriô coronatus. Enc. 17. Sept. 2. 4.*

*—— *Alius illius socius laudatur. Enc. 18. Sept.*

*—— *Amicus Martiani; Discipulus Patriarchæ Pauli. Enc. 28. Oct. 3. 2.*

*—— *Romanus; Eques equi nigri. E cujus corpore flagellato sanguis largiter fluens, ignem succensum extinxit. Enc. 25. Nov.*

* ማር: መርቆሬዎስ: *qui edem habuit* በሀገረ: ምስር: Cairi. *Enc. 25. Jul. 6.*

*—— *Decollatus & in ignem projectus, cadaver combustum non fuit. Enc. 7. Nov. 4.*

*—— *Alius 10. Nov. 1. 4.*

* መርቆርዮስ: Idem *procul dubio; variè enim scribuntur peregrina. Asceta rigidus. Enc. 4. Aug.* ክዱን: በልብሰ: የውሀት: Contectus veste mansuetudinis. *Th. P.*

* ማርቆስ: Marcus *Evangelista.*

* —— *Mariæ Filius martyr. Enc. 30. April.*

* —— *Alius; captivos multô aurô redemit. Enc. 22. April. 3.*

* —— *Alius. Enc. 29. Jun. 2. 1.*

† መሪብ: *Contractum ex* መርበብት: *q. v. sub rad.* ረበበ:: አድግ: መሪብ: *ad verbum* Asinus retis. *Ps. 101, 7. Æthiopes, teste Gregoriô, accipiunt de* Asino sylvestri, *sive* Onagro. *Sed, ut sunt peregrinitarum rerum imperitissimi; respondet Græco* Πελεκᾶν, *& Lev. 11, 18. manifestè inter aves refertur* Pelecanus. *Nec mirum est avibus interdum tribui quadrupedum nomina.* סוס *Rabbinis* & equum & gruem *denotat.*

† መሬት: Terra *omnis generis, quæ arefacta in pulverem, & madefacta in lutum seu cœnum resolvitur;* Lutum. *Opponitur autem lapidibus, arenæ &c.* መሬት: ፀዓዳ: Terra alba, *i. e.* Creta. *Sed pro* Calce *ponitur Deut. 27, 2. Nam vera calx, quæ Habessinis non ita pridem innotuit, Arabica voce* نورة *Amh.* ኖራ: *nuncupatur.* (2.) *Pro* Pulvere *accipitur Ps. 1, 5. & sic æquipollet τῷ* ጸበል: *ut: Deus creavit hominem* እምነ: መሬት: ምድር: è pulvere terræ. *Gen. 2, 7.* (3.) *Pro* Cœno *seu* Stercore. *Luc. 13, 8.* (4.) Terra, *quatenus pro uno ex quatuor* Elementis *accipitur, ut :* እሳት: ነፋስ: ማይ: መሬት: *L. MSS.*

§ መሬታዊ: *Gr.* Χοϊκός. Terrenus, *ex terra factus. 1. Cor. 15, 47. 48.* (2.) *Plur.* መሬታውያን: *Subst.* Mortales, *i. e.* Homines. *Org.*

* መርትያኖስ: Martianus, *in Thracia prædicavit Evangelium ab Arrianis expulsus; resuscitavit mortuum. Enc. 14. Nov. 1.*

—— *Corpus ejus Athenis Antiochiam translatum. Enc. 19. Febr. 1. 3.*

* ማሩና: Maruna. *Episcopus Persiæ. Enc. 22. Febr.*

* ማሪና: Marina *Sancta, quæ Satanam quasi calceos suos pedibus calcavit. Enc. 23. Jul. 2. 1.*

—— *Sub specie juvenis monasterium fratrum monachorum ingressa; disciplinæ se submisit. Enc. 15. Aug. 5. 2.*

* ማርን: *Græc.* Μύρον. Chrisma. *Apoc. 18, 13.*

* መሬናት: Candelabrum. *Lev. 24, 4. Num. 4, 9. & alibi. Differre videtur à* ተቀዋም: *quod istud solidorum luminum, illud lampadum sit. Plur.* መሬናታት: *3. Reg. 7, 49. Confer infra* መናረት::

* መርኪያኖስ: Marcianus, *Socius Mercurii, de quo paulò ante. Enc. 28. Oct.* መርኪያኖ: *Idem, retentô casu Græcô. Octavus in ordine Patriarcharum. Enc. 6. Jan. 4.*

✿ መርሀ: Luxui deditus fuit, Luxuriam exercuit. ተባሀት: ዘይመርሆ: Mas luxuriosus. ዘትመርሆ: ብእሲት: Fœmina luxui dedita.

§ ምሪሆ: Luxuriosus. Luxui deditus.

§ ምርሃት: Luxuria. Luxus. *Luc. 15, 13. forma* ሦርሃት: *Malè* መርሃት: *Rom. 13, 13.*

✿ መርዐወ: —— ተመርዐወ: Despondit sibi fœminam, Sponsam deduxit; *de Ecclesia* ዘተመርዐዋ: quam despondit sibi *Christus. Org. Lect. 1.*

§ መርዓዊ: Sponsus, *scil. tempore nuptiarum. Matth. 9, 15. Apoc. 18, 23.*

§ መርዓት: Sponsa. *Ibid.* (2.) Desponsata. *Gen. 38, 11. Thamar filiorum Judæ.* (3.) Nurus. *Matth. 10, 35. Luc. 12, 53. Sive* መርዓት: *id quoque significet, æque ac vox Græca* νύμφη, *sive Æthiopicus interpres, posthabitâ æquivocatione, hac voce ita usus fuerit. Pl.* መራዕው: Νύμφαι. *Ruth. 1, 6. ubi pro* Nuribus *accipitur.* Νυμφαγωγὸν *reddiderunt* መጋቢ: መራዕዪሁ: *Gen. 21, 22. c. 26, 26. Vide* ሞርዓት: *sub* ረዐየ: *Olim tamen scriptum crediderim* መራዕዊሁ:

§ መርዓ: *Vox defectiva ultimâ* ወ: Nuptiæ. Copulatio. *Propriè quidem est Conjunctio maris cum fœmina: accipitur tamen etiam* (2.) *pro* Solennitate *seu* festivitate nuptiali. *Matth. 22, 11. Hinc legitur* በዓለ: መርዓ: Convivium, *seu* Festum nuptiale. *Apoc. 19, 7. 9.* ከብካበ: መርዓ: Epulæ nuptiarum. *Org. ut :* ለመርዓ: ስምከ: ይትገበር: ከብካብ: Nuptiis nominis tui apparantur epulæ; *de festo cujusdam sancti. Enc. 3. Mart. 3. 4.* (3.) *Pro* magna Lætitia, *& oppo-*

& opponitur τῷ ላሕ: Luctui. *Org.* (4.) Epulæ *vel* Convivium *quodvis in genere, ut:* ወእኩን: ጽውዐ: ውስተ: መርሐሆሙ: Ut fiam invitatus (*inviter*) ad epulas eorum, *scil. Sanctorum cœlestium. Org.*

⚙ ማረየ: — ተማረየ: Ex igne prædixit. Divinatus est; *Cujus generis Divini in insula Suaquên etiamnum reperiuntur.* cc. በ: *ut: Qui* ይትማረዩ: በእሳት: ignispicia exercent. *Org. Lect.* 2.

§ ማርዩ: *Contr.* ማሪ: Hariolus, *in specie* Qui ignispicia exercet, *q. d.* Ignispex, *quorum apud Græcos inventor fuit Amphiareus. Plin. l. 7. c.* 56. *Olim* Magus. *Latius tamen* (2.) *pro quovis* Divino & Fascinatore *accipitur, ut:* ማሪ: በዐይን: Qui oculis fascinat *animal.* (3.) *Accipitur pro* Sacerdote Ethnico. *Gen.* 41, 45. *ubi interpres noluit adhibere vocem* ካህን: *quasi ea tantum veris sacerdotibus competeret. Quamvis Græcus habeat* ἱερεύς. ማርያ: በዐል: Hariolus, *seu* Sacerdos Baalis. 4. *Reg.* 11, 18. *opponitur Prophetæ veri Dei.* ማርያ: ዘድያስ: Sacrificulus Jovis. *Act.* 14, 12. *Pl.* ማርያን: 1. *Sam.* 6, 2. & ማርያት: 4. *Reg.* 17, 27. ማሬያት: Sacrificuli, *forma* ገብርት: *Soph.* 1, 4.

* መርያ: *Sic vocari* diem festum Gabrielis, *legitur in* ጸ: ር:

* ማርያ: Maria. *Nom. prop. fœmineæ. Enc.* 22. *Dec.* 1. 4. & *alibi. Sic exprimitur nomen* מרים Mirjam *prophetissæ, sororis Aaronis. Exod.* 15, 20. 21. *cùm tamen in versione Græca sit* Μαριάμ, *quod nunc sequitur.*

* ማርያም: B. Mariæ Virginis τῆς Θεοτόκου nomen. *Luc.* 1, 27. *Græca scil. pronunciatione, ut modo dictum. Celebrant Æthiopes nativitatem ejus d.* 1. *Maji. Obitum d.* 21. *Januar. & Assumtionem ejus die* 16. *Augusti. Id verò insipidum & planè absonum est, quod auctor libri Organon B. Mariæ Virginis dicti, vel sexcenties, & quidem falsò inculcet, Æthiopicum* ማርያም: *Græcè* Μαριάμ. በዐብራይስጢ: ማሪሃም: *Hebraicè* Mariham *appellari. Vide id suprà. Poeta hoc nomen significare putat* Gratiam & Dominam. *Enc.* 1. *Maji* 3. 5. *inquiens:* ዘበትርጓሜሁ: ጸጋ: ወሣራ: እግዚእት: *Cujus interpretatio est* Gratia & *etiam* Domina, *alludens forte ad Syriacum* ܡܪܐ Mar. *Dominus, cujus tamen fœmininum non est* ማርያ: *sed* ܡܪܬܐ Domina. *Plur.* ማርያማት: *si de pluribus sermo sit, ut jam sequitur.*

Nomina fœminarum inde deducta sunt sequentia: ubi appositio cum affixo similitudinem quandam infert.

* ማርያም: ሞገሳ: Mariam-Mogheçâ. *q. d.* Maria *virgo, est* istius *puella* gratia, *vel* pulchritudo. *Sic plenè scribendum; pro eo quod* Mogheça *simpliciter ponitur. Nomen Reginæ, Naodi uxoris. Hist. Æth. Lib. II.* 6. 10.

* ማርያም: ሥና: Mariam-Senâ. Maria pulchritudo ejus. *Nomen Reginæ Æthiopiæ, Uxoris Sertza-Denghéli. Histor. Æthiop. Lib. II.* 6. 41.

* ማርያም: ክብራ: Mariam-Kebrâ. Maria gloria ejus. *Nomen sanctæ cujusdam. Enc.* 25. *Jul.* 1. 5.

* መርዩጥ: Merjut. *Nomen propr. Urbis. Enc.* 15. *Jun.*

⚙ መረደ: *Conj. E.* Raptim profectus est: Maturavit iter. ዘይመርድ: ፋናት: *Psal.* 18, 6. Properavit, Cucurrit. *Enc.* 9. *Nov. Constr. c.* ለዐለ: *ut:* ወለእመሰ: መረድነ: ላዕሌሆሙ: *quod exponendum est:* Si raptim, *vel* properanter agamus ea *pecora;* *vel* Si festinanter proficiscamur cum iis. *Gen.* 33, 13.

§ መረድ: Turba hominum, *in specie* irruentium & impetum facientium. *Org.* አፍራስ: መረድ: Equi celeres. Veredi. 3. *Reg.* 4, 26. ጊዜ: መረዱ: Tempore profectionis ejus, *scil. Regis Theodori. Enc.* 12. *Jan.* 2. 3. *ubi pro* Expeditione *bellica accipienda* videtur.

* መርዳል: አባ: Abba-Merdâle, *aspectum mulierum fugit. Enc.* 21. *Maji.* 3. 1.

⚙ መረገ: Ob- *vel* Induxit gypsô *vel* calce Illevit. Oblevit *lutô Lev.* 14, 42. ወትመርግ: መረጊተ: ጸዐዳ: Et induces calce albâ. *Deut.* 27, 2. አፈ: ግብ: መሪጎ: *Enc.* 8. *Mart.* 2. 4. *quô locô significat* Os foveæ muro vel cæmentis claudere.

§ ምሩግ: Obductus *gypsô vel lutô. Matth.* 12, 44. *Sic accipitur d. l. ubi textus habet* κεκοσμημένον, Ornatum (*domum.*)

§ መርግ: Lutum, Gypsum. *Convenit cum Latino* Marga. መርግ: አረፍት: Gypsum parietis. *Org. Differt à* ጽብር: *quod* Cœnum, *vel* Lutum aquâ madidum *denotat. Æ.*

§ መርገት: Obductio parietis, *quæ fit lutô vel gypsô Æ.*

⚙ መርጉ: — አመርጉ: Saxa provolvit *de rupe; nam* መርግ: *Amharicè* Saxum ingens *significat.*

† ተማርጋብ: *Græcum est* Θῦμα ἀγαθὸν, *vide in* ተ:

† ምርኵዝ: Scipio, Baculus, *cui inniti possumus:* ምርኵዝ: ኢዮቃን: *sic lege Luc.* 168. *b.*

§ ተመርኰዘ: Innixus est. Incubuit *baculo.* 4. *Reg* 18, 21. *Cant.* 8, 5.

* መረግድ: *Exod.* 28, 9. *Apoc.* 4, 3. Smaragdus *gemma, quæ etiam* Μάραγδος *Athenæo Lib. III. ex Menandro dicitur. Communius* Σμάραγδος, *pro quo etiam Æthiopicè reperitur* ዘመረግድ: *Exod.* 36, 17.

† መርጡል: Tabernaculum *sacrum Israelitarum in deserto; rectiùs* መርጡር: *prout passim legitur Exod.* 29, 32. 42. 43. & 31, 7. *Est enim à Græco* Μαρτύριον; *ut:* ደብተራ: መርጡር: Tabernaculum testimonii. *Promiscuè tamen reperitur* መርጡል: *facili mutatione τῦ ρ in λ. & abjectâ terminatione peregrinâ. Exod.* 16, 34. *Org.*

 (2.) Poetis

(2.) *Poëticè, & propter rhythmum, pro* Templo. *Enc. 6.Oct.* 10. 2. *Pro Sacello accipitur :* በውስተ፡ አሕጉር፡ ሙርጡላ፡ *Enc. 1.Jan.3.4.*

* ሙሴ፡ አባ፡ Abba-Moyses *Anachoreta. Enc. 3. Sept.1. & 6. Jun. 3.*

* — Moyses legislator. *Mortuus. Enc. 16 Febr.3.*

* — *Cognomento,* ጸሊም፡ Niger. *Latinis & Græcis* Moyses Æthiops. *Enc. 24. Jun. 1. & 2. 2.*

* — *Candelabrum urbis Ferma vocatur. Enc. 30. Aug.*

❁ ሜሰለ፡ & መሰለ፡ *Utrumque, & sæpè ambiguè scriptum, reperitur. Gen. 19, 14. Vit. Sanct.* Putavit. Existimavit. Visum fuit *alicui.* ኢይምሰልክሙ፡ Ne videatur vobis, ne existimetis, *seu* ne putetis. *Matth. 3, 9.* (2.) *Intransitivè* Similis fuit *vel* factus est, *ut :* መሰልክዋ፡ ለእኅትየ፡ Similis facta sum sorori meæ. *Gen. 30, 8. c. c. acc. Luc. 13, 18.* ወዘይመስሎ፡ Et quidquid simile est ei. *Vulgò dicimus:* Et cætera. Und dergleichen. *Can. Clem. 28.* (3.) Parabolicè locutus est. Parabolas & Similitudines proposuit. *Marc. 3, 23.* (4) Comparavit. *Cant. E. Org. Lect. 1.* Assimilavit, *in qua tamen significatione frequentiùs* አስተማሰለ፡ *usurpatur.* (5.) Instar, *seu* ad similitudinem *vel* exemplum *alicujus rei* Formavit, Figuravit, *ut :* መሰልዎ፡ ኪሩቤን፡ Formaverunt illud *instar* Cherubini. *Exod. 37, 3. 5.* መሰልዎ፡ በማኅተም፡ Formaverunt id ad similitudinem sigilli. *Exod. 36, 37.*

§ አምሰለ፡ Similem putavit, Habuit aliquem pro hoc *vel* illo. *c. c. acc.* አምሰላ፡ ስክርት፡ Putavit eam ebriam, *sive* habuit eam pro ebria. *1 Sam. 1, 13.* አምሰልዎ፡ ሰብአ፡ Similem eum putaverunt homini. *Lit. Orth.* (2.) Imaginem, Figuram *rei* dedit. *Lib. Myst.*

§ ተመሰለ፡ *Cant. E.* Similis factus est. *Matth. 6, 8.* Assimilatus fuit. ተማሰለ፡ Assimilatur, *seu* Assimilari potest. *c. c.* በ፡ *Org.* (2.) Similem se simulavit, *ut :* ተመሰሎ፡ ሰይጣን፡ ብእሲ፡ ሀረጋዌ፡ *Satanas* similem se finxit viro seni. *Vit. Sam.* (3.) *Interdum commodè redditur per* Imitari, Æmulari. አኀዘ፡ ይትመሰሎ፡ ሎ፡ *&c.* Cœpit imitari *vel* æmulari *hunc aut illum. Vit. Sam.* (4) Comparatus fuit. *Inf. nom.* ተመስሎት፡ *Epist. ad Sust. in Comment. nostro ad Histor. Æthiop. pag. 501. n. 33.*

§ ተማሰለ፡ *De rebus aut personis diversis dicitur, quæ* similes inter se sunt; *ut :* ወይትማሰሉ፡ ኵሎሙ፡ Et omnes inter se similes erant. *Exod. 38, 18.* አልቦ፡ ዘይብሉ፡ ዘእንበለ፡ ዘኢይትማሰል፡ ነገር፡ Nihil mihi dicunt, nisi verba inter se dissimilia. *i. e. Quæ non conveniunt nec quadrant inter se. Gal. 2, 6.*

§ አስተማሰለ፡ Comparavit. Æquiparavit. ትርሲተ፡ ንጉሥ፡ ያስተማስል፡ ጸርቀ፡ Ornatui regio æquiparas pannos. *Enc.* (2.) Assimilavit. *c. c.* በ፡ *Exod. 32, 4.* (3.) Comparationem instituit, *c. c. acc. Matth. 11, 16.* (4.) Simulavit. Præ se tulit. *Sequente* ከመ፡ *Act. 27, 30.*

§ ምሱል፡ Formatus, *ex 5. significatione radicis.* Figuratus *embryo. Exod. 21, 23.*

§ ምሳሌ፡ Parabola. Similitudo. *Matth. 13, 3.* (2.) Proverbium, Sententia *seu* Dictum acutum, *ut Hebr.* משל. *Ps. 48, 4. Plur.* ምሳሌያት፡ Parabolæ. *Matth. 21, 45.* ምሳሌያት፡ ጥቡብ፡ Ingeniosa dicta. *Org. Confer mox* አምሳል፡

§ ምስል፡ Statua, *qualis fuit Nebucadnezaris. Org.* Signum *bestiæ Apoc. 13, 15.* (2.) Figura, Forma, Imago, *ex 5. significatione radicis; ut : Embryo si habueris* ምስለ፡ ሰብእ፡ formam hominis, *i. e. si jam fuerit formatus. Exod. 21, 22.* (3.) Fusile *seu* Sculptile; *malè pro* ፡ *templa, Act. 19, 24. Plur.* ምሳል፡ *cum aff.* ምስሊሆሙ፡ *Exod. 34, 13. Deut. 7, 5.*

§ ሙምሳል፡ Similitudo, *ut :* አንተ፡ አልብከ፡ ሙምሳል፡ Tibi nihil est simile. *Cant. Mariæ Pocok.*

§ ሙምሳል፡ Similis, e. Similitudinem *vel* figuram referens, *ut : Venenum* ሙምሳል፡ ሮሙ፡ simile emplastro. *Fœm.* ሙምሳልት፡ *MSS. Colb.*

§ አምሳል፡ Simulacrum, Imago, Figura, *seq.* ለ፡ *ut :* አምሳል፡ ለንጽሕ፡ ዚአከ፡ Simulacrum castitatis tuæ. *Org. Lect. 1.* አምሳለ፡ ላህም፡ Imago bovis *Ps. 105, 21.* ኵሉ፡ ዘአምሳሉ፡ Omne quod simile est ei. *Lev. 11. passim.* ዘአምሳለ፡ ዝንቱ፡ Quod simile huic est. *Marc. 7, 13.* (2.) Typus, *ut : Christus* ፈጸሞ፡ አምሳለ፡ ወዘፍ፡ impletor typorum & prædictionum. *Enc.* ዮሴፍ፡ አምሳሉ፡ ለጦቢት፡ Josephus Tobiæ imago *sive* typus. *Enc. Sic Jonas vocatur* አምሳለ፡ ክርስቶስ፡ Typus Christi. *Enc.* (3.) Parabola. Proverbium. Similitudo. *Ps. 43, 16. Pl.* አምሳላት፡ Imagines. *1 Sam. 7, 4. Confer* ምሳሌ፡

§ አምሳለ፡ *Adverbialiter exponi potest per* Instar. Ceu. Tanquam. አምሳለ፡ ሠናይ፡ ፍሬ፡ Instar boni fructus. *Enc. Quanquam sæpe videatur nomen esse in statu constructo.* (2.) Quasi; tanquam, *si conjungatur cum verbo, ut :* አምሳለ፡ ይፈቅድ፡ ንሂወ፡ Quasi vellet venari. *Enc.*

† ምስለ፡ *Prap.* Cum. ምስሌከ፡ Tecum. *Post verba numerandi* ተኈለቈ፡ *&* ተፈቅደ፡ *reddendum est* Inter. *Enc.*

† ሙስሊም፡ *Pl.* ሙስሊማን፡ *Lib. Myst. Arabicum est* مسلمون Muslimuna, *i. e.* Fideles, Deo dediti, Musulmanni. *Sic se met vocant Mohammedani.*

❁ መስሐ፡ *In genere* Convivatus. Epulatus est. Accubuit cum aliis. *Marc. 2, 15. In specie* Pransus est. *Luc. 11, 38.*

§ አምስሐ፡ Convivio excepit, Prandere fecit.

cit. *Marc.*6,21. *sive rogatum ad prandium. Luc.* 7,36. *sive missis allatis sive cibis.* 2. *Sam.* 13,6.

§ ምሳሕ፡ Convivium, *sive meridie fiat sive* vesperi. *Luc.* 5,29. *Joh.* 12,2. *ubi Græcus habet* ἐποίησαν αὐτῷ δεῖπνον. Cœnam; *Æth. reddidit* ገብሩ፡ ሎቱ፡ ምሳሐ፡ fecerunt ei convivium. (2.) *In specie tamen est* Prandium. *Matth.* 22,4. *atque tunc opponitur* τῷ ድራር፡ Cœnæ. *Luc.* 14,12. (3.) *Pro* Cibo *vel* Victu *simpliciter, ut: Deus dedit vobis* ምሳሐ፡ ለክልኤ፡ ዕለት፡ cibum in duos dies. *Exod.* 16,29. (4.) *Accipitur etiam de* Agapis *veterum seu* Conviviis charitativis; *tempore S. Synaxeos pauperibus vel viduis in primitiva Ecclesia dari solitis. De his agit Can.* 38. *Constit. Apostol. Clementis:* በእንተ፡ ምሳሐ፡ መበለት፡ De Agapis viduarum. *Et hoc procul dubiò respicit Rex Claudius in Conf. Fidei, cum ait: In Sabbatho* ንገብር፡ ምሳሐ፡ facimus agapas, *seu* Convivia charitatis, *pauperibus vel viduis exhiberi solitas. Pl.* ምሳሓት፡ Convivia, Epulæ. *Matth.* 23,6. *Græcè* δεῖπνα, Cœnæ, *sed prætulit Æthiops nomen generis, & quidem bene.*

* መሲሕ፡ *Ebr.* משיח Messias, *qui Græcè* Christus. *Ps.*88,38. አንተ፡ ውእቱ፡ መሲሕ፡ Tu es Messias, *ait Petrus. Matth.*16,16. (2.) *Regis Æth. Epitheton. Enc.* 9. *Oct.* 4. 3. *q. d.* Unctus. *Pl.* መሲሓን፡ Messiæ. Uncti. *Ps.*104,14. ሐሳዊ፡ መሲሕ፡ Anti-Christus. *Pl.* ሐሳውያን፡ መሲሕ፡ Pseudo-Christi. *Matth.*24,4.

§ መሲሓዊ፡ *Arab.* مسيحي Christianus, *q. d.* Messianus. *Org.* ሕዝበ፡ መሲሓውያን፡ Christiani. *Enc.*

§ መሲሕና፡ *De Salomone dicitur:* Uncti dignitas, *vel* unctionis qualitas. *Ep. ad Susn. in Comm. H. Æ. p.* 504. *n.* 45.

* ምስር፡ *Arab.* مصر *ab Hebr.* מצרים Cairum. *Ægypti urbs maxima.* መኑፍ፡ Menuf *Copticis, q. v. vel brevius* Memf; *unde* Memphis *veterum. Enc.* 16. *Nov.* 6.

† ምሳር፡ Securis *militaris.* Bipennis. *Es.*2,4. *Confer Lex. Amhar. c.* 12.

* ሚሳቅ፡ Mesach. *Unus ex tribus adolescentibus, Babylone in clibanum ignis conjectis. Enc. Qui aliàs est* ሚሳኤል፡ *Cant. trium puerorum.* ỳ. 8.

* መስቀል፡ ክብሩ፡ Crux gloria ejus. *Nomen sanctæ fœminæ. Enc. Sicuti supra* ማርያም፡ ክብሩ፡

* መስቀል፡ ሞአ፡ Crux vicit. *Nom. pr. Successoris Antonii. Hist. Æ. L. III. c.* 3. *n.* 23.

† መሰረት፡ Fundamentum. *Vide sub* ሰረረ፡

መሶብ፡ Capsa, *seu* Urna tecta. ንስቲት፡ መሶብ፡ Parva capsa, *seu* Capsula, *& quidem pretiosa. Sic vocatur* capsula *illa,* in quâ Manna *servatum fuit in arca fœderis Hebr.* 9,4. *ad cujus imitationem sic quoque vocatur* capsa *illa,* cujus usus *est* in S. Cœna, *in qua ponitur panis benedictioni destinatus. Lit.* 159. *c.* 1.

† መስቴማ፡ Diabolus. Satanas. *Org.* መናፍስት፡ መስቴማ፡ Spiritus Diabolici. Furiæ infernales. *Ibid. Hebraicum est* משטמה, *quæ vox vulgò* Odium *redditur. Hos.*9,7.8. *à verbo* שטם Odit. *Græci habent* μανία. *Ideoque de Furiis decipi poterit.*

⊕ ማሰነ፡ *Intransitivè seu Neutraliter:* Corruptus. Vastatus fuit *in semet ipso.* Periit. Interiit. *Apoc.*8,9. (2.) *In specie putredine,* Putruit. Computruit. ከመ፡ ይቅሥፎሙ፡ በጼው፡ ለእለ፡ ማሰኑ፡ Ut falleret sale illos, qui tanquam putredine perierant. *Hom. Jac. Regnum discors* ትማሰን፡ desolatur, vastatur. *Matth.* 12,25. ዘኢይማስን፡ Incorruptibilis. *Org.* (3.) Deformatus fuit. *Enc.*

§ አማሰነ፡ Corrupit. Perdidit. Vastavit. Consumsit *opes, bona. Luc.*15,13. (2.) *Respondet verbo Græco* ἀφανίζειν, *quod variè significat;* Deformavit, Fœdavit *faciem. Matth.* 6,16. Amovere, è conspectu tollere, *vel* planè perimere. *Istud de* Tauro cornupeta *dicitur, ubi Ebr. textus habet, quod sit custodiendus. Exod.* 21,29. (3.) Corrupit *vel* vitiavit *virginem. Can. Ap.*46. *Inf.* አማስኖ፡ Perditio *activa. Ps.*139,12.

§ ተማሰነ፡ Vastatus. Corruptus. Perditus *fuit ab alio. Lev.*26,43. ለተማስኖ፡ Ad vastationem. 3. *Reg.*13,34.

§ ሙስኑ፡ Corruptus. Perditus. 1. *Tim.* 6,5. Vastatus. 4. *Esdr.*5,3.

§ ማሳኒ፡ Corruptor, *ut:* ዓለም፡ ማሳኒ፡ Mundus corrumpens *bonos mores. Enc.* ጥሪት፡ *vel* ንዋይ፡ ማሳኒ፡ Opes corrumpentes, perdentes. *Enc.* 30. *Oct.*

§ አማሳኒ፡ *Idem, ut:* አማሳኒሃ፡ ለነፍስ፡ Corruptor, Perditor animæ. *Lit. Jacobi.*

§ ሙስና፡ Corruptio. Interitus. *Psal.* 5,10. Putrefactio. *Lit. Chrys.* Desolatio. Vastatio. *Matth.*24,15.

⊕ መሰከ፡ *Ebr.* משך Tetendit arcum, *seu* Impositâ sagittâ nervum intendit, *vel potius,* Intensò nervô sagittam emisit, *vel* jaculatus est. 3. *Reg.* 22,34. *ut:* ወስቁ፡ ቀስትክሙ፡ ወምስኩ፡ አሕፃክሙ፡ ወሂጽዎ፡ Intendite arcus vestros, & ejaculamini sagittas vestras, & figite illum *&c. Org. Lect.* 4. *Et vice versâ legitur:* ምስክ፡ ቀስተከ፡ ወስቅ፡ ሐፀከ፡ Intende arcum tuum, & emitte sagittam tuam. 4. *Reg.*13,16. *Ibid.* ỳ 17. *legitur* ወወሰቀ፡ ወመሰከ፡ ቀስቶ፡ *quasi vellet dicere,* Et intendit & solvit arcum suum; *ut hæc duo verba quodammodo videantur synonyma.*

* መስከረም፡ September. *Primus anni mensis apud Æthiopes, de quo interpres meus sic scripsit:* ይትወጠን፡ አመ፡ ፰፡ ለሴፕቴምብር፡ ባሕቱ፡ በዘመን፡ ዘቢሴስት፡ ይትወጠን፡ አመ፡ ፱፡ ለሴፕቴምብር፡ *h. e.* Incipit octavo die Septembris; at tempore bissexti,

sexti,

sexti, sive in anno intercalari, incipit die nono Septembris. ሴፕቴምበር፡ & ሲሴስት፡ *Italicæ sunt pronunciationis. Atque secundum hanc computationem, si singulis mensibus tribuas triginta dies, facile reperies mensium initia.*

❁ መስኪነ፡ *Arab.* سكن *Hebr.* סכן Inops. Pauper fuit.

§ ተመስከነ፡ Pauper factus est. *Inf. nom.* ተመስክኖ፡ & ተመስክኖት፡ Paupertas. Inopia *ab aliquo illata.*

§ ምስኪን፡ *Hebr.* מסכן Inops. Pauper. Egenus. *Matth.* 19, 21. ግዩር፡ ወምስኪን፡ Peregrinus & Inops. *Lit. Cyr. Confer Lex. Amhar. c.* 12.

§ ምስኪንት፡ Egestas. Paupertas. (2.) *Hòc vocabulo utitur Sacerdos pro extenuatione suæ personæ, ut:* ወምስኪንትየ፡ Et tenuitas mea, *i. e.* ego pauper egenus. *Lit.* 160. *c* 4.

❁ መሰወ፡ Liquefecit *instar ceræ vel butyri. Ps.* 38, 15.

§ ተመስወ፡ Liquefactus est. *Ps.* 21, 15. (1.) *Metaph.* Despondit animum. *Exod.* 15, 15.

§ ምስው፡ Liquefactus.

§ መሳዊ፡ Liquefactor, *ut:* መሳዊ፡ ሐፃውንት፡ አድማስ፡ Liquefactor ferramentorum Adamas *gemma. Scil. hanc virtutem illi inesse putavit Poeta. Enc.* 12. *Nov.* 3. 1.

† መስዕ፡ Boreas. Aquila. *Græcè* Βοῤῥᾶς. *Ps.* 47, 2. & 88, 12. *De vento cardinali nempe* Septentrione *accipiendum, sicuti Arabicum* سمو; *Intermedios enim ventos Æthiopes vix agnoscunt.* (2.) *Una est ex quatuor* plagis *mundi; cujus oppositum* ሰሜን፡ Meridies. *Gen.* 13, 14.

❁ መስየ፡ *Matth.* 16, 2. Vespera facta est. *Luc.* 24, 29. Vesperascere, *nimirum post occasum Solis.*

§ አምሰየ፡ *Matth.* 25, 12. Vesperam transegit *post occasum Solis.*

§ ምሴት፡ *Arab.* مساء Crepusculum, *tempus proximum post occasum solis. Matth.* 8, 16. (2.) Vespera. ምሴት፡ ኃሙስ፡ quintæ *sc. feriæ. Lit. MSS.*

❁ መሰጠ፡ (1.) *Accipitur in malam partem* Rapuit. Diripuit. *Jud.* 21, 23. Discerpsit. Dilaniavit. *e. gr. Leo aut Lupus. Org. Ps.* 9, 32. *vel etiam Homo. Ps.* 34, 12. (2.) *In bonam partem:* Raptim duxit *animam beatam in cœlum. Enc. & Poëticè ob rhythmum.* Cepit *simpliciter. Enc.* (3.) Traxit *velum. Exod.* 30, 4. (4.) Elevavit, *ut:* መስጥዎ፡ ለሕሊናክሙ፡ ኀበ፡ መልዕልት፡ Elevate animos vestros ad superiora. *Lit. Orth.*

§ አምሰጠ፡ Evasit. Effugit. *Deut.* 2, 36. *Ps.* 104, 17. *c. c. aff.* አምሰጠ፡ Er ist ihm entrissen. *Vit. Sam. Et transitivè,* Eripuit, Liberavit. *Enc.*

§ ተመስጠ፡ Raptus fuit. *Metaph. de mente & animo. Org. Lect.* 1.

§ ተማሰጠ፡ Diripere, *de pluribus dicitur* certatim *inter se rem rapientibus. Ps.* 43, 12. *vel* successivè; Unus post alterum diripuit, *& sic in singulari ponitur, ut:* ወተማሰጦ፡ ኩሉ፡ ኀላፌ፡ ፍኖት፡ Et diripuit eum omnis transiens viam, *sc. Unus post alterum. Ps.* 88, 40.

§ መሳጢ፡ Rapax *de Lupo.* (2.) Rapidus, *ut:* መብረቅ፡ መሳጢ፡ Fulmen rapidum. *Lit. Jac. Pl. contr.* መሳጥ፡ *pro* መሳጥያት፡ *ut:* ተኩላት፡ መሳጥ፡ Hyenæ, Lupi rapaces. *Matth.* 7, 15.

§ መምሳጥ፡ *Nom. instrum. respondet Græco* Ἀγκύλη, *quod vulgò reddunt* Ansam *vel* ansulam. *Exod.* 26, 4. *at* ℣. 36. *resp. Græco* ἐπίσπαστρον, *Adductorium, attractorium. Pl.* መማስጥ፡ *ibid.* ℣. 5. መማስጠ፡ በዘትመስጦን፡ ቦቱ፡ Ansulas quibus illas trahere *possis. Quô locô Græcus habet* ψαλίδες, Annulos, *quod alii reddunt* arcus, *alii aliter; Sed vereor Æthiopem ipsum non intellexisse quid dixerit.*

† ምስጢር፡ *Vide* ምሥጢር፡ *supra.*

† መስፌትም፡ *Jud.* 5, 16. *Secutus est interpres lectionem Græcam in Aldina & Complutensi editione; (nam Romana habet* διγομίων.) *quæ habet* μοσφαθάιμ, *quod est Hebr.* משפתים. *Quæ vox ab Interpretibus variè redditur: quidam argumento à forma dualis sumto,* Duplicem sarcinam *reddunt, qualis mulis & asinis ab utroque latere imponitur. Sic locum Gen.* 49, 14. *exponit Pagninus. Buxtorfius* Chytropodes *à nonnullis reddi ait; sed sine sensus applicatione. At commodissimè ad sensum dixeris* Septa, Caulæ, *quibus animalia continentur.*

† ሞቅሕ፡ *Vide* መዋቅሕ፡

* መቃሬ፡ ዘየዓቢ፡ Macarius major, *frater Eusebii. Enc.* 13. *Mart.* 3. 2. *Frater ejus fuit Macarius. ibid.*

* — *Patriarcha* እምሀገረ፡ ስብራ፡ *ex urbe* Sebra. *Enc.* 24. *Mart.* 1.

* መቃርስ፡ አባ፡ Abba-Macarius. *Antistes monachorum. Enc.* 11. *Jan.* 1. *Vocatur &* መቃርስ፡ 27. *Martii.* 6.

* —— *Manu suâ attingens faciem fœminæ, sanavit lepram ejus. Enc.* 27. *Oct.* 1. 2.

* —— *Renuit dignitatem Patriarchalem, fingendo se filium secundarum nuptiarum. Enc.* 4. *Sept.* 1. 5.

* መቃርዮስ፡ *Idem. Ædificavit monasterium* አስቄጥስ፡ Asceis, *sive* Aicetarum. *Enc.* 30. *Dec.* 2. 2.

* —— Magni nominis sanctus, *cujus frequentissima in Encomio mentio. Enc.* 1. *April.* 3. 1.

* —— *Alius* martyr. *Enc.* 22. *Jul.* 2.

* —— Patriarcha Alexandrinus, *valde celebris. Enc.* 1. *Jan.* 4. 1. *& alibi passim.*

* —— Successor Antonii *fundatoris Monachatus in Ægypto. Vide infra* እንጦንስ፡

* መቃሬ፡ Moysis *cujusdam* filius. *Enc.* 7. *April*

7. *April.* 2. 3. *Idem ac ſequens nomen, per Apocopen ſatis frequentem.*

* መቅሬፋዮስ፡ Macrobius, *Monachus fuit, Enc.* 16. *Oct.* 2. 1.

* መቃቢ፡ *&* መቃቢዩ፡ Maccabæus. *Plur.* መቃብያን፡ *Enc. Aliàs* መካቢዩ፡ *quod habes infra.*

† መቍሀል፡ Adeps. መቍሀል፡ ጠሊ፡ Adeps caprinus. *Deut.* 32, 14. *Pl.* መቋህል፡ ላህም፡ Adeps bubulus. *Amos* 6, 34. *Differt à Sevo, quod eſui non eſt.*

* መቄዶንዮስ፡ Macedonius *hæreticus, condemnatus in Concilio Conſtantin. Enc.* 1. *Febr.* 1. 3.

† መቅጠ፡ *vel* መኣቅጠ፡ *Vox peregrina corrupta.* 3. *Reg.* 5, 11. *Græci variè legunt, ut in peregrinis ſolent, alii* μαχὶλ, *alii rectiùs* μαχλὶτ; *ex Hebræo* מַאֲכֹלֶת Cibus. Cibaria. *Procul dubio olim ſcriptum fuit* መቅሊጥ፡

⚙ መበለ፡ *Conſ. E.* Invaluit auctoritate & imperio, *c. c.* ላዕለ፡ contra *aliquem.* ኢይማብል፡ Non invaleſcam *ſuper quenquam.* 1. *Cor.* 6, 12. *Mulier* ኢትማበል፡ ላዕለ፡ ብእሲ፡ ne ſibi ſumat auctoritatem ſuper maritum, 2. *Tim.* 2, 12.

† መበለት፡ Vidua. *Exod.* 22, 24. *Pſ.* 108, 8. *ubi opponitur* τῷ ብእሲት፡ Uxori. *Et quidem* juvenis, *viri adhuc potens.* 1. *Tim.* 5, 14. አበር፡ *contrà* Senem & effœtam *denotat. Pl.* መበለታት፡ *Matth.* 23, 14. *Marc.* 12, 40. *Luc.* 4, 25. *Loca omnia evidenter viduam ſignificant, ut nulla appareat differentia à* ማዕስብ፡ *quod vide, niſi cùm hæ duæ voces conjunguntur, ut: Lit.* 175. 1. *tunc enim* መበለት፡ Innuptam *in ſpecie;* መዐስብ፡ *verò* Nuptam *ſeu* maritam *denotat.* (2.) *Tanquam abſtractum ponitur pro* Viduitate. *Gen.* 38, 14. 19. *ut:* ንድገት፡ አልባሲሃ፡ ዘመበለት፡ Depoſuit veſtes ſuas Viduitatis ſuæ, *niſi mendoſum ſit pro* መበለት፡ (3.) Virgo devota. *Vulgò* Monialis *ſeu* Monacha. *Et ſic ſignificat tam eam quæ virum amiſit, quam quæ virum non habet, quod Heſychius de voce* χῆρ@- *Viduus in caſu converſo prædicat. Plur.* መነኮሳት፡ ወመበለታት፡ Monachi & Monachæ. *Enc.* 27. *Mart.* 7. 3. *Poſtquam autem* Moniales መበለታት፡ *dici cœperunt,* Viduæ *propriè dictæ appellatæ fuerunt* መዐስብ፡ *ut mihi videtur.*

† መብዐል፡ Inſtrumentum *quodvis tam ad pacem quam ad bellum idoneum.* 1. *Sam.* 13, 20. *pec.* Arma. *Eſ.* 5, 28. *in ſpecie* Rotam figuli *ſignificare videtur. Syracid. Pl.* ማባዕልት፡ ኀጺን፡ Inſtrumenta ferrea, 1. *Reg.* 6, 7.

† ምት፡ Maritus *tam præſens Marc.* 10, 12. *quàm futurus, i. e.* deſponſatus, *nondum conjunctus: hinc relativum eſt τῷ* መርዓት፡ Sponſæ. *Matth.* 1, 19. *quamvis h. l. referente Æthiope meo in MSS. patriæ ſuæ legatur* ፈላሊ፡ *cum aff.* ፈላሊሃ፡ *quod reperitur paulo ante* ℣. 16. *Id etiam ſic reperi in tribus MSS. Æthiopicis Lutetiæ Pariſiorum. Pl.* አምታት፡ 1. *Pet.* 3, 5.

⚙ መትሀ፡ Apparuit ut ſpectrum, *de Diabolo:* ይመትሁ፡ *Org.*

§ ምትሀት፡ Spectrum, φάντασμα. *Matth.* 14, 26. *Edit tam diu merum panem atque ſalem,* እስከ፡ አስተርአየ፡ በአምሳለ፡ ምትሀት፡ ሐሰው፡ donec appareret inſtar ſpectri fallacis, *h. e.* ut inſtar umbræ incederet. *Enc.* 15. *Sept.* ምትሀት፡ ሀይን፡ φαντασία. *Zach.* 10, 1. *Pl.* ምትሀታት፡ Spectra.

† መታሂ፡ Vorax Gulo. *al.* በላዒ፡

⚙ መተረ፡ Scindendi *ſignificationem habet cum compoſitis.* Abſcidit. Diſcidit. Amputavit *aurem, caput. Matth.* 14, 10. Exſcidit. Concîdit *hoſtes. Pſ.* 88, 23. (2.) Excommunicavit *aliquem,* Abſcidit *ceu membrum Eccleſiæ putridum.*

§ አምተረ፡ Abſcindi, Amputari. Exſcindi curavit. *Deut.* 25, 18.

§ ተመተረ፡ Abſciſſus. Amputatus fuit. Conſciſſum; Laceratum fuit *corpus flagellatione. Attulerunt* መሳተረ፡ ዘንዲን፡ ወይሰትርዋ፡ እስከ፡ ይትመተር፡ ሥጋሃ፡ *Vita S. Barb. Vide* ሰተረ፡ (2.) *Metaph.* Depoſitus fuit *ab officio. Can. Apoſt.* 4. *Apud Poëtam* (3.) *in ſpecie* Capite truncatus fuit. *Enc.* 7. *Nov.* 5. 4.

§ ምቱር፡ Cæſus. Abſciſſus. Conciſus. ምቱረ፡ እድ፡ Truncatus manu. *Marc.* 9, 43. ምቱረ፡ ነገር፡ Brevis ſermone. *Eſ.* 28, 23. ነገር፡ ምቱር፡ Res decreta & concluſa. *Pl.* ምቱራን፡ በሰይፍ፡ አምሳለ፡ ዕፀው፡ Cæſi gladiò inſtar arborum. *Enc.* Excommunicati *ſeu* abſciſſi *ut putrida Eccleſiæ membra. MSS. Colb.*

§ ምቱረ፡ *Adv.* Certò. Firmiter. ምቱረ፡ ተማከሩ፡ Certò decreverunt. *Eſ.* 8, 1. Μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι. Ne ſeveritate utar, *ſeu* durius agam. 2. *Cor.* 13, 10. *Interpres reddidit* ምቱረ፡ ኢይገበር፡ *q. d.* Ne cæſim agam; *originem vocabuli Græci* ἀποτόμως, *reſpiciens.*

§ መታሪ፡ Putator. Amputator.

§ ምታር፡ Conciſio. Diſſectio. Ictus. *Gall.* Un coup. *Enc.* በበምታር፡ Singulis ictibus *vel* ſectionibus. *Enc.*

§ ምትረት፡ Amputatio. Sectio. Diſſectio.

⚙ መተነ፡ — መትን፡ Ligamentum *quo ligantur oſſa corporis. Aliud eſt* ሥርው፡ Nervus. *Pl.* አምትንት፡ *Diſtinguitur ab* አሥራው፡ *ut: Deus corpus humanum* ያአሥር፡ በአሥራው፡ ወያጸንዕ፡ በአምትንት፡ Ligat nervis & firmat ligaturis. *Lit. Orth. Enc.*

* ማቴዎስ፡ Matthæus. *Adoleſcens, ſocius Matthæi Evangeliſtæ. Enc.* 21. *Sept.* 5.

*——*In nube ſublatus fuit, & aurum ſubmerſum produxit. Enc.* 12. *Oct.* 2. 1.

*——*Cibavit feras manu ſuâ. Enc.* 7. *Dec.* 1. 3.

*——*Abſciſſam linguam in priſtinum ſtatum reſtituit, Enc.* 5. *Jan.* 2. 4.

*Eremita,

*——Eremita, *baptizavit Mermehnanum, Enc. 4. Aug. 3. 4.*

* ማትያስ: Matthias. *Est nomen* Apostoli.

*——*Nomen* Discipuli Christi: *de quo Oratio superstitiosa* ጸ: ረ: *quòd captivus fuerit in urbe Beryto, ut S. Maria virginis precibus liberatus. Eandem historiam Apocrypham tradit Poeta Enc. 21. Oct. 2. quasi verò illo die contigisset.*

*— *Fuit &* adolescens *quidam* Cyprius, *à fortitudine commendatus. Enc. 24. Febr. 1.*

* ማጣጽን: Matâtzon. *Presbyter. Enc. 13. Febr. 2. 4.*

* ምሕረአል: Mehrael. *Nom. fœm. martyris, quæ martyrium suum in sacco perfecit. Enc. 14. Jan. 1. 1.*

† ማኅበር: *Unde* አማኅበረ: Conventum instituit. *Vide sub* ኅበረ:

† መኃዝ: *Vide sub* መሐዝ:

† ሙኃዝ: *Rectiùs* ሙሐዝ: *Vide sub* ወሐዘ::

† ማኅፀን: Uterus. *Rectiùs* ማሕፀን: *quod vide sub* ሐፀነ::

⚙ ማኅፀነ: — አማኅፀነ: Commendavit. Fidei *alicujus* commisit. Custodiendam dedit *tam rem quàm personam. In specie* Deposuit. Credidit. Concredidit *rationes vel negotium quoddam efficiendum. Luc. 12, 48.* ይክል: ዐቂበ: ሊተ: ዘአማኅፀንክዎ: (*sic corrige*) Potest servare mihi quod commendavi illi, *seu* quod *quasi* deposui *apud* illum. *2. Tim. 1, 12. Ac sic Æthiops Apostolum facit depositorem, cum sit Dei depositarius. c. c.* ኀበ: *ut:* አማኅፀንኩ: ኀበ: ወልድከ: Commenda me filio tuo. *Org. Lect. 2.*

§ ተማኅፀነ: Fidei *alicujus* se commisit. Protectioni *alicujus* se tradidit. *c. c.* ኀበ: *personæ &* በ: *Ps. 142, 11.* (2.) Confugit *seu* Recepit se in locum *aliquem* tutum, *tanquam ad asylum. Exod. 21, 13. & cum effectu* Sub fide & clientela *alicujus* salvus & tutus fuit. (3.) *Activè accipitur & construitur;* Sub præsidio & tutela commendatum sibi habuit. *Ps. 11, 8. Lit. 139. c. 4.* Instar depositi sanctè custodivit. Sollicitè conservavit, & *sic opponitur verbo* ዘረወ: Dispersit. (4.) *Passivè quoque nonnunquam reddendum;* Depositum *vel* commendatum fuit, *ut:* ኢይፈዲ: ዘተማኅፀነ: Non reddit id quod depositum fuit. *Exod. 22, 11. Infin. nomin.* ተማኅፅኖት: Commendatio. ጸ: ረ::

§ ምኅፁን: Commendatus. Depositus. *Pl.* ምኅፁናን: *MSS. Colb.*

§ ምኅፃን: Depositum. *Enc. Vel potius* Negotium commissum, *ut:* ቀሲሳን: እለ: ዐቀቡ: ምኅፃኖሙ: በጽድቅ: Presbyteri, qui custodiverunt depositum suum fideliter, *sive* qui diligenter curaverunt officium sibi commissum. *Lit. Job.*

§ ማኅፀን: *Exod. 22, 8. 9. 1. Tim. 6, 20. &* ማኅፀንት: *Est enim abundans.* Depositum. *2. Tim. 1, 14. Dicitur tam de re, quàm de persona, quæ fides aut custodia alicujus committitur.*

* ማኅፀንተ: ማርያም: *q. d.* Depositum Mariæ. *Nom. pr. Viri.*

§ መማኅፀን: *Exod. 17, 15.* Locus depositi, *seu* Præsidii. *Est enim Nomen Locale. i. e.* Tutum refugium. Tuta custodia, *formæ* መዐፀንጋ:

¶ መማኅፀን: Depositarius, *apud quem res deponitur.* Protector, *cujus fidei res seu persona committitur. Plur.* መማኅፀናን: *Org.*

§ ተማኅፃኒ: *Idem. Exod. 22, 11.*

† ማኅፈድ: *f.* Turris. *Matth. 21, 33.* Arx. Palatium. Conclave. *Vit. Barb.* (2.) Templum. Sacellum, *ut:*

ሕንጽ: ሎቱ: በሰማይ: መንበረ: ተድላ: ወክብር::
ከመ: ማኅፈደከ: ሐነጸ: በምድር::

Hoc est:

Ædifica illi in cœlo sedem jucunditatis & gloriæ,
Sicuti sacellum tuum ædificavit in terra.

De Alexandro Rege agit Poeta. Enc. 12. Maji 2. 5. At non tantùm Dei & Sanctorum, sed etiam Idolorum delubra *intelliguntur. V. S.* Πυργοβάρεις. *Ps. 47, 11. & Ps. 121, 7. sine sensu reddiderunt* ማኅፈደ: ክበድከ: Turres gravitatis tuæ. *Bochartus reddit* Palatia turrita, *inquiens:* Vocem esse semi-Ægyptiam. *Hieroz. Tom. II. Lib. VI. c. 16. p. 888. Pl.* ማኅፈዳት: *MSS. Colb. &* መኃፍድ: *Org.*

† መኑ: *Syr.* ܡܢܘ Quis? *q. d.* መኑሁ: Quisnam? ሁ: *enim interrogandi particula est. Et hæc erat Israelitarum dialectus in deserto, cùm vitò Manna interrogarent* מָן הוּא Quid hoc? *Exod. 16, 15.* τί ἐστι τοῦτο; quid est hoc? *Sic LXX. Interpp. & cum illis Josephus in Antiq. Judaicis rectè reddiderunt. Utriusque generis & numeri est; Masculi. Ps. 4, 6. Fœm.* መኑ: ይእቲ: ዛቲ: Quænam est hæc? *Org.* መኑ: ወመኑ: እንትሙ: Qui vel qui vos? *scil. estis. Idiotismus Orientalis. Hebr.* מִי וּמִי הַהֹלְכִים Quinam ex vobis sunt, *qui proficisci volunt? Exod. 10, 8.* መኑሂ: Aliquis. Quisquam. ኢመኑሂ: & አልቦ: መኑሂ: Nemo prorsus. Non ullus, *i. e.* Nullus. *Exod. 34, 24.* ኢይክል: መኑሂ: Nemo potest. *Matth. 8, 28. In statu constr.* መነ: Quem? Cui? *Matth. 11, 16.* ኢመኑሂ: *Matth. 17, 8.*

* መና: *Ebr.* מָן Manna, *cibus Israelitarum in deserto. Ps. 77, 28.*

* መናርት: *Hebræum est* מְנוֹרָה Candelabrum. *Exod. 38, 17. & 40, 4. 24. Per metathesin eodem sensu reperitur etiam* መርናት: *quod vide supra col. 68.*

* ሚናስ: Minas, *Martyris nomen, qui vixit circa*

circa Concil. V. *Græcis & Latinis* Mennas *vocatus. Enc.* 7. *Oct.* 3.

*—Episcopus ዘሀገረ: ተቅዩ: Urbis Tamoi. *Enc.* 7. *Nov.* 3.

*—*Urbis Acmim* Episcopus, *à Saracenis trucidatus. Enc.* 17. *Febr.* 4.

*—Rex Æthiopiæ *cognomento* Adamas-Saghed, *i.e.* Adamas venerabilis; *Davidis filius, Claudii Regis frater. De quo vide Histor. Æthiop. L. II. c.* 6. *n.* 29.

*— *Fuit & alius quidam* Diaconus. *Enc.* 15. *Maji.* 1. 3.

*—*Alius qui vocatur* ዐቢይ: ሀይማኖት: *i. e.* Magnus fide. *Cujus mater dicta fuit* እውሬንያ: Urania. *Enc.* 11. *Nov.* 3.

*—Eremita. *Enc.* 15. *Nov.* 3 3.

*—Patriarcha *electus fuit. Enc.* 30. *Jan.* 1.

*—*Et* martyr. *Enc.* 14. *Dec.* 3. 3.

❁ መንሰወ: — አመንሰወ: Tentavit. Vexavit. Induxit in periculum. Creavit periculum, *seu* Molestiam periculosam. *Ps.* 34. 23.

§ ተመንሰወ: In periculo *vel* tentatione versatus, Anxius animo fuit. Timendum ipsi fuit. *Act.* 19, 27. 40. (2.) In periculum *seu* tentationem inductus fuit *ab alio.* 1. *Cor.* 10, 13.

§ ምንስው: *Pl.* ምንስዋን: Tentati, Vexati, *qui in periculo, angustiis seu tentationibus versati sunt.* 2. *Cor.* 6, 9. (2.) Iracundi. *Ps.* 17, 51.

§ ምንሳዌ: Ira. Iracundia. በግዕ: ዘአልቦ: ምንሳዌ: Ovis, quæ non habet iram. *Enc.* 8. *Nov.* 1. 4.

§ መንሱት: Tentatio, *quatenus accipitur pro* Calamitate *seu* Afflictione. *Matth.* 6, 13. (2) Scandalum. *Matth.* 18, 7. (3.) Periculum *& animæ & corporis.* ዘመን: መንሱት: Periculosum tempus *ad navigandum. Enc.* 22. *April.* (4.) *Respondet Græco* ὀργῇ. Ira, iracundia. *Ps.* 7, 12. & 77. 54. *quamvis & ibi* calamitatem *significare possit.* Θυμὸς, Furor. *Apoc.* 14, 8. *Pl.* መናስው: ዓለም: Tentationes, Scandala mundi. *Org.*

† ምኔት: Monasterium. *Vid. sub* መነየ:

† ምንት: Quid? *Singulare tantùm.* ምንትኑ: Quidnam. *Ps.* 8, 5. በምንት: Per quid? *i.e.* Quó pactò? quâ ratione? *Ps.* 118, 9. ምንት: ብከ: Quid ad te? *i.e.* Quô gradu cognationis tibi conjunctus est? *Gen.* 33, 8. *In statu constr.* ምንት: ብከ: ተሀሉ: Quid mihi tecum est? *Ps.* 72, 24. ለምንት: *Syr.* ܠܡܢܐ Ad quid? *i.e.* Quare? Cur? *Ps.* 2, 1. በእንተ: ምንት: Propter quid, *i.e.* Quam ob causam? *Matth.* 17, 19. *Ista sæpe cumulantur in gravi admiratione, ut:* ለምንት: ወበእንተ: ምንት: ወምንት: ምክንያቱ: ዘ *&c.* Quare? & qua propter? & quam ob causam? quod &c. (2.) Aliquid. *Ps.* 38, 7. *Et negativè* ኢምንት: ኢምንትኒ: *&* ኢምንትሂ: Nihil quidquam. Nihil prorsus. *Cant.* 4. 7. አልቦ: ምንትኒ: *Idem. Matth.* 27. 12. (3.) *De tempore quoque accipitur; ut:* ኢወፅአ: ምንት: *Enc.* 8. *Febr.* ክመ: ወኢምንት: ἐν στιγμῇ χρόνου. In momento *seu* puncto temporis. *Luc.* 4, 5. *Et secundum hanc significationem exponendus est locus Liturgiæ supra c.* 28. *sub* ሕልቀት: *citatus:* ተከለ: ክመ: ወኢምንት: ሕላቀቲሃ: Plantavit in momento temporis orbem *seu* rotunditatem ejus, *scil. terræ.* ምንትኒ: ካልአ: ኢነሥአ: Nil quidquam aliud sumsit *secum in iter Enc.* (4.) *Interdum adverbialiter exponendum est* Nullo modò. *Enc.* 5. *Mart.* 4.

† መንተለ: Lepus. *Amhar.* ጥንቸል: *Vid. Lex. Amh. c.* 97.

❁ መንተወ: Geminos peperit: ኵሎን: እለ: ይመንትዋ: Omnes quæ geminos pariunt. *Cant.* 4, 2. & 6, 15.

§ አመንተወ: Geminavit, *dicitur de Nestorio duas personas in Christo asserente, quasi geminasset eas.*

§ ምንቱው: Geminatus. Duplicatus, Geminus, *ut:* በተወልዶ: ምንቱው: አአምን: In Nativitatem geminam credo, *i.e.* Divinam & humanam. *Epil. N. Testam.*

§ መንቱ: *Forma* ወልቱ: Gemelli. Gemini. *Gen.* 38, 27. ዘተደንገለት: በመንቱ: *Enc. Vide sub* ደንገለ: *Vendidit* ደቂቀ: መንቱት: filios geminos quoque. *Enc. Sic* ኢይክል: ሢመ: መንቱት: መንቱ: Non possum duobus Episcopatibus *scil. præesse. Sic dixit S. Abrahams. Enc.* 21. *April.* 2. 4. *Quod hodie vix ab aliquo ad secundum Episcopatum postulato auditur.*

§ ምንቱዌ: Geminatio. Duplicatio; *ponitur pro duabus in Christo naturis. Ep. Aron. ad Sufn. Comm. ad Hist. Æth. p.* 506. *n.* 54. ምንቱዌ: ተስዐ: Bis nonus, *Poëticè* Decimus octavus.

❁ መነነ: Abjecit. Rejecit *minus idoneum. Matth.* 21, 42. Reprobavit. Despexit. Aspernatus *est rem oblatam tanquam vilem. Ps.* 105, 14.

§ አመንነ: Aspernari fecit. Prohibuit. *Festum* ዘይመንኖ: ወይነ: quod non admittit vinum *bibere. Enc.* 11. *Jan.* 4. 1. (2.) Detrahere alicui. Einen verkleinern. *V. S.*

§ ተመንነ: Spretus. Contemtus fuit. *Lit. Epiph.* (2.) Ejectus, *vel* Rejectus fuit *tanquam idoneus. Enc.* 1. *April.* 2. 2.

§ ምኑን: Rejectus. Reprobatus. 1. *Pet.* 2, 4. Vilis. *Ps.* 14, 5. *F.* ምንንት: *ut:* ምግባር: ምንንት: Opus pravum, *seu* reprobatione dignum, *i.e.* vita perversa *Achabi. Enc.* 3. *Dec.* 1. 1.

§ መናኒ: Contemtor. Spretor, *pec. hujus mundi. Enc.* 19. *Nov.*

§ ምናኔ: Vilitas. Contemtus. *Oppos. est* ክብር: Honor.

* ምናን: *Græc.* Μνᾶν, *à Nom.* Μνᾶ, Mina. *Luc.* 19, 20. 24. *Valebat autem Drachmis Atticis centum. Interpres meus aiebat, apud Æthiopes* Minam *continere duodecim* መክሊት: Talenta: *De qua interpretatione vide sententiam meam infe-*

rius in voce መክሊት፡ *Pl.* መናናት፡ *Luc.* 19,13. *& seqq.*

❁ መንኰሰ፡ *Enc.* Monachus factus. Vitam monasticam ingressus est, *ut*: በእንተ፡ እንተ፡ መንኰሰት፡ ወገብአት፡ ውስተ፡ ዓለም፡ De ea, quæ monialis facta, & reversa est in mundum. *Tit. Syn.*

§ አመንኰሰ፡ Monachum fecit, creavit. *Syn.*

§ መነኮስ፡ Monachus. *Communis generis est; de Fœmina enim dicitur*: ኮነት፡ መነኮስ፡ Facta est Monacha. *Vita S. Baamini. Plur.* መነኮሳት፡ *Lit.* 170. 2.

§ መነኮሳዊ፡ Monasticus, *homo vel ritus. Fœm.* መነኮሳዊት፡ *Plur.* መንኮሳውያት፡ Monasticæ *res.* Virgines devotæ. *Confer* መበለት፡ *supra col.* 77.

§ ምንኩስና፡ Vita monastica, *q.d.* Monachatus, *cui opponitur* ዓለም፡ Mundus. *Epist. Zara Jacobi Comm. ad Hist. Æth. pag.* 301. *n.* 3. *Abbates* ያመነኵሱ፡ በንቡ፡ ምኔቶሙ፡ ዘፈቀዱ፡ ወኵሎ፡ ዘመጽአ፡ ኀቤሆሙ፡ ኀበ፡ ምንኩስና። Monachos creant in sodalitio suo eos qui voluerint, & omnes qui venerint ad eos ad monachatum: *Syn.*

† መንከስ፡ Mandibula. *Per appos. generis*: ዐጽመ፡ መንከስ፡ Os mandibulæ. *Jud.* 15, 15.

† መንኰቢያ፡ Brachium *infantis. Vid. sub* ነከበ፡

† መንዝሕ፡ Aspergillum. *vid sub* ነዝሐ፡

† ምንዙኅ፡ Delicatus. Deliciis assuetus, *tam cibis, quam corpore. Deut.* 32, 15. *Ambar.* ይለይሉ፡ *Jacob* ምንዙኅ፡ ዘኮነ፡ ላዕሌሁ፡ በረከት፡ Jacobus tenet super quo facta est benedictio.

❁ መንዘዘ፡ — አመንዘዘ፡ Probris affecit. Verbis lacessivit. *Luc.* 11, 53. *Gal.* 1. 13.

§ ምንዙዝ፡ Probris, Contumeliis affectus. *Lit. Joh.*

❁ መነየ፡ — ተመነየ፡ *Arab.* تمنى *Cont. E.* Optavit. *Joh.* 8, 56.

§ መናዪ፡ Desiderio plenus. Optans. *Org.*

§ ምኔት፡ Sodalitium monasticum. አበ፡ ምኔት፡ & ሊቀ፡ ምኔት፡ Abbas *vel* Prior Conventus, *seu* Sodalitatis. *Vit. Dan.* እመ፡ ምኔት፡ Abbatissa. *q.d.* Mater cœnobii. *ibid.* (2.) *Meton.* Cœnobium. Monasterium. ሐነጸ፡ ዐቢየ፡ ምኔተ፡ Ædificavit magnum monasterium. *Vit. S.* ምኔተ፡ አስቄጥስ፡ Cœnobium Ascetarum. *Enc.* ምኔት፡ ደናግል፡ *vel* ደናግል፡ Monasterium monialium. *Vit. Dan. Plur.* ምኔታት፡ Cœnobia, *ut*: *Impende has opes in ædificationes templorum* ወምኔታት፡ መነኮሳት፡ *&* cœnobiorum Monachorum. *V. S.* አባ፡ ምኔታት፡ Priores, Abbates. *Meton.* Sodales; *ut*: እምኔታቲሁ፡ Ex sodalibus ejus *baptizatus fuit Saverus &c. Enc.* 1. *Jan.* 3. 4.

§ ተመኒት፡ Desiderium. Votum. Ein Wunsch. Res optata. *Ps.* 60, 8. *& alibi. Plur.* ተመኒታት።

† መንዲል፡ *Arab.* منديل *i. q.* ሰበን፡ Fascia, quæ *Orientalium more* capiti *circumvolvitur.* Eine Haupt-Binde. *Vulgò* Türckischer Bund. *Alias* መንዲሊ፡ *de quo infra.* መንዲል፡ ንጹሕ፡ Fascia puritatis, *i. e.* pura. *MSS. Colb.*

❁ መንደበ፡ — አመንደበ፡ Afflixit. Vexavit *quovis malo.* 2. *Cor.* 11, 26.

§ ተመንደበ፡ Afflictus. Vexatus. Gravibus malis affectus fuit. *Ps.* 17, 7. Difficultatibus circumventus. In periculo versatus. Periclitatus fuit. *Luc.* 8, 23. *Serva eos* ዘተመንደቡ፡ እምሞገደ፡ ለዐውሎ፡ ባሕር፡ qui affliguntur ab atrocitate fluctuum maris, *seu* qui periclitantur in mari. *Enc.* 12. *Sept.* 3. 4. *Inf. nom.* ተመንድቦ፡ Vexatio. Afflictio. *Enc.* 6. *Maji.* 2. 3.

§ ምንዱብ፡ Qui in angustiis *seu* afflictione *&* periculo versatur. *Plur.* ምንዱባን፡

§ ምንዳቤ፡ *In gen.* Afflictio magna. Anxietas. Calamitas *quævis*; *ut*: ምንዳቤ፡ ኅንቀት፡ Cruciatus strangulationis. *Enc. pec.* Periculum. *Matth.* 13. 21. ምንዳቤ፡ ፍኖት፡ *Præf. Syn.* Pericula itineris. *Hinc* Fretum maris rubri *ob crebra naufragia calamitosum, Arab.* باب المندب Babel Mandeb, *non* Babelmandel *ut vulgo*, Porta calamitatis, *seu potius* Porta periculi *vocatur. Pl.* ምንዳቤያት፡ ጸ፡ ር።

* መንዲያ፡ *Græcum* Μανδύα *vel* Μανδύη. Vestis *seu* tunica militaris. *Legitur cum appos. generis* ልብሰ፡ መንዲያ፡ Vestis Mandya. 2. *Sam.* 20, 12.

† መንገለ፡ *Variè significat.* (1.) Ad locum. In. Versus *regionem aliquam, ut*: መንገለ፡ እስጳንያ፡ Versus Hispaniam. *Rom.* 15, 24. (2.) Quò, *sive* quò versus, *& sic verbis jungitur, ut*: መንገለ፡ ወረረ፡ Quo versus in rus iret. መንገለ፡ ኮነ፡ Quocunque. መንገለ፡ ተገሕሠ፡ Quò versus secessisset. *Enc.* 19. *Maji.* (3.) In. *ut*: *Feritatem Leonum vertit* መንገለ፡ የውሀት፡ in mansuetudinem. (4.) Eò, *vel* Illuc ubi, &c. (5.) *Adverbialiter significat* Quocunque versus, *sive* Quocunque in loco, Ubicunque, መንገለ፡ ተክዕወ፡ Ubicunque effusus est *sanguis ejus. Quin &* (6.) *pleonasticè cum præp. construitur, ut*: በቅድሜከ፡ ወመንገለ፡ ድኅሬከ፡ & ante & versus post te. *Quæ formulæ omnes ex Encomio petita sunt.* (7.) Ad. Apud. Juxta, *ut*: መንገለ፡ የማን፡ A dextris. *Marc.* 1, 16. ለመንገለ፡ እግዚአብሔር፡ *Ebr.* 2, 17. *Urbs* እንተ፡ መንገለ፡ ባሕር፡ quæ versus Mare, *i. e.* Maritima, *Matth.* 4, 13. (8.) እንተ፡ መንገለ፡ Per. *Matth.* 12, 1. *superfluum tamen videtur* መንገለ፡ *quia non legitur in loco parallelo. Marc.* 2, 23. (9.) እመንገለ፡ Secundum. Ex *vel à parte Orientis. Gen.* 13, 11. (10.) Ratione *&* respectu *hujus vel illius. Rom.* 11, 28. *Soror mea est, ait Abraham,* እመንገለ፡ አቡየ፡

ratione

rationc patris, *seu* genere paterno. *i. e.* Soror consanguinea. *Gen.* 20, 12.

✿ መንገኒ: — ተመንገኒ: Machinatus est. *Enc. In malam partem accipitur, sicut ferè Latinum* machinari. *Eph.* 4, 14. *Inf. nom.* ተመንገኖት: Machinatio. Molitio.

§ መንገኒ: Machina. Inventum artificiosum. *Convenit cum Graco* μηχανὴ, Machina, *ex quo per Epenthesin litera* ን: *fit* መንገኒ: *Vel potiùs cum Graco* Μάγγανον, Manganon, Machinamentum. Præstigiæ. *Pl.* መናግንት: ሰይጣን: Præstigiæ Satanæ. *V. S.*

† መንገኒቅ: *Arabicum est* منجنيق Balista. *Machina bellica quâ saxa jaciuntur*, Catapulta. *At hodie accipitur pro* Bombardâ. Sclopeto.

* መኑፍ: ሀገር: Manuph urbs, *i. e.* Memphis, *in qua Patriarcha Alexandrinus olim habitavit. Enc. Hodie* ምስር: *quod vide.*

—*Estque alia* superior *Arab.* منف العلياء *&* *alia* inferior *Arab.* منف السفلي. *Sic corrigendum puto* ب *B. in Kirch. Lex. Copt.* 207. *secundum Golium.*

† ማእስ: Cutis. Pellis. *Gen.* 9, 21. Corium. *Exod.* 29, 14. *Pl.* አምእስት: Pelles. *Gen* 27, 16.

✿ መአተ: — አምአተ: Centum effecit. Centum numero reddidit.

§ ምእት: Centum. Numerus centenarius. ዐሠርቱ: ምእት: Decies centum, *quia* Mille *unâ voce reddere non possunt.* 2. *Pet.* 3, 8. *& ita porro*: አርብዓ: ምእት: Quadragies centum, *i. e* quatuor millia. *Matth.* 15, 38. ኃምስ: ምእት: Quinque millia. *Matth.* 14, 21. *quæ Lud. de Dieu malè pro* quadringentis *&* quingentis *accepit in Animadvers. ad IV. Evang. & quidem in Append. ad h. l.* *Pl.* አምአት: Centena. *Matth.* 13, 8. Centuria *interdum reddi potest, ut*: ፲ወ፪: አምአት: Duodecim centuriæ. *Enc. quod per Metathesin legitur* አእማት: *Enc.*

✿ መአከ: — ተምእከ: Minis territus, *vel* permotus fuit. *Deus non est homo* ዘይትቈጦ: ወዘይትማእከ: qui blanditiis vel minis vincatur. *Sic exponendum puto locum Num.* 23, 19. *aliàs in versione Græcâ vexatum.*

§ ምእኩ: *ut*: እምዐይን: ምእኩ: Ab oculo minaci, *vel* truci. *Enc.* 5. *Nov.*

✿ ማእከለ: — አማእከለ: Medium se constituit. Medium fecit. 2. *Thess.* 2, 7.

§ ማእከል: Medium *vel* Intimum alicujus rei. *Ps.* 21, 15. 23. Medietas, *ut*: አረፍት: ማእከል: Murus, *vel* paries medietatis, *i. e. medius. Rom.* 5, 20. (2.) Medius *inter duo opposita*; *& quidem inter frigidum & fervidum*, χλιαρὸς, Tepidus. *Apoc.* 3, 16. *quo loco Adjectivè*; *aliàs verò Substantivè accipitur.*

§ ማእከለ: *Adverb. est significans* In medio. ቁም: ማእከለ: *vel* በማእከለ: Sta in medio. *Marc.* 3, 3. *Ut & Prep. separabilis*: ማእከሌየ: ወማእከሌክሙ: Inter me & te (vos.)

§ ማእከላዊ: Medius. Mediocris. *Lit. Epiph.*

† ማእዜ: Quando? እስከ: ማእዜኑ: Quousque? Quamdiu? *Ps.* 12, 1. 2. 3. ለእይ: ወለማእዜ: ማዋዕል: Quando? quóve tempore? 1. *Pet.* 1, 11. *De Deo non potest dici* እማእዜ: à quando, *id est*, à quo tempore fueris. *Lit. Epiph.*

† ማእድ: Mensa. *Ps.* 127, 4. *Pl.* ማእዳት: *Matth.* 21, 12.

✿ መክሊየ: — መክሊት: Talentum. *Matth.* 24, 25. *Quò capite Enallage singularis pro plurali frequens est*; *reperitur tamen ibidem Plur.* መካልይ: *v.* 20. 22. *Contr.* መካሊ: *Vit. Pach.* መጠኑ: መካልይ: πλατεῖαι. *Ap.* 16. 21. *Ait Æthiops meus* Talentum *duodecimam partem Minæ apud illos censeri, cum contra Talentum Atticum sexaginta minas continuerit. Quâ ratione quinque minæ facerent duodecimam partem Talenti*; *ita ut vel longè erraverit Gregorius, vel* መክሊት: *aliud prorsus quàm* Talentum *Æthiopibus sit.*

✿ መክሐ: — ተመክሐ: *Conj. E.* Jactavit se. Gloriatus est. *Ps.* 5, 14. *Inf.* ተመክሖ: Jactantia. Jactatio. *Tam in bonam quàm in malam partem accipitur, ut ferè Latinum* gloriari. *Sed sæpius in malam partem. De sancto Calebo Poëta canit*: ዝንቱ: ኃያል: ኢተመክሐ: በኃይሉ: Iste heros non vanâ gloriâ usus est ob fortitudinem suam. ተመክሖ: ያመጽእ: እኩያት: ወትሕትና: ያመጽእ: ሠናያት: Jactantia *vel* gloriatio parit mala: Humiliatio verò affert bona. *Pref. Syn.*

§ ምኩሕ: Gloriosus. Gloriâ dignus.

§ መኩሕ: Gloriosus. Illustris. *Greg. Epist. in titulo Ducis Saxoniæ. Commens. H. Æ. p.* 43. *v.* 3.

§ ምክሕ: Gloria. *Rom.* 5, 2. ኢበምክሕ: ወኢበጸቢት: ሕሊና: *de valde profunda cogitatione sermo est.* Non per sublimes cogitationes, nec per profunda. *Lit. Job.*

§ ተምክሕት: Gloriatio. Ruhm. *In bonam partem. Deut.* 10, 21. Gloria. *Lit.* 167. *c.* 4.

* ምክማስ: Michmas. *Est nomen pr. Oppidi in confinio Benjamin & Ephraim.* מכמש. Μαχμάς. *Esr.* 10, 28.

✿ መከረ: *Marc.* 15, 15. Consilium cepit, habuit. *c. c. acc.* Molitus. Machinatus est. እለ: መከሩ: እኩየ: Qui moliuntur malum. *Ps.* 34, 5. Studuit. Paravit facere. መከረ: ምክረ: ጽኑዐ: Arduam rem aggressus est. መከረ: ላዕሌሁ: እኩየ: Malè de eo *vel* super eum statuit, *sive* mali aliquid de eo decrevit, *Enc.* መከረ: ሠናየ: Bonum Consilium cepit. *Enc.* 17. *Octob.* 5.

§ አምከረ: Suasit. Autor fuit. Consilium dedit. *Exod.* 18, 19. *Confer paulò post* አመከረ:: ኢያመክር: እኩየ: Non dat Consilium malum; non suadet malum. 1. *Cor.* 13, 5 *quod non extat in textu Græco.* (2.) *Singularis constructio & significatio est hujus verbi*; *cum Autor Hom. S. Jac. Serugens. fingit: Pastores attulisse Christo infanti*

munera graca እንዘ: ያመክርዎ: በጎዕ: ከመ: ካህን: ወሐሊብ: ከመ: ሕፃን: ወዕጣን: ከመ: ንጉሥ: Consilio habitô decreverunt illi ovem tanquam Sacerdoti: & lac tanquam infanti: & thus tanquam Regi.

§ ተመከረ: Secum deliberavit, *ut*: ተመከረት: በልባ: Secum perpendit. *V.S.*

§ ተማከረ: Consultavit. Consilia communicavit. Contulit cum aliis. *Ps.*30,17. መኑ: ተማከሮ: Quis consilium cum eo communicavit? *Rom.*11,34. *Eligite hunc virum* ወኢትትማከሩ: በእንቲአሁ: neque *diu* deliberate inter vos de eo. *Vit. Greg.* (2.) *In malam partem accipitur.* Conspiravit *Matth.*26,4.

§ ምክር: Consilium. *Ps.*32,10. Prudentia. *Luc.*2,52. Concilium *vel* Consilium, *quatenus pro* Consessu *accipitur*, *ut*: ምክረ: ረሲዓን: ምክረ: ጸድቃን: *Ps.*1,6. *Hinc lucem fœnetatur vox* מכרותיהם *Gen.*49,5. *quæ variè pro cujusque ingenio exponitur. Lud. de Dieu verò in Animadv. ad hunc locum rectè de* Consiliis *seu* Consultationibus *accipit. Quia interdum in malam partem accipitur, ut*: ምክረ: ሰብአ: እኩያን: Machinationes. Molitiones pravorum hominum. *Lit.*159.*d.*

§ መካሪ: Consiliatius. *Es.*19,11.

§ መምክር: *Idem. Es.*3,3. *Pl.* መማክርት: *Act.*25,12. 1.*Cor.*2,16.

§ II. አመከረ: *Conj. E.* Probavit. Exploravit *tanquam argentum igne.* Tentavit *aliquem*; *δοκιμάζειν. Luc.*12,56. (2.) *Emphaticè* Probando cognovit *rei naturam*, *ut*: *Mysterium incarnationis Angeli* ይሰግዱ: ወኢያማክርዎ: adorant, & non penetrant, quamvis examinent. *V.S. Plerumque in malam partem accipitur.* (3.) *Apud Poetam est verbum effectivum*, *ut de tentatione Christi*; *Satanas* ስእነ: አመክሮተከ: nequivit te per tentationem vincere. *Enc.*4 *Febr.*1.5. *Pro composito ἀποδοκιμάζειν simplicis significationem retinuit Interpres. Luc.*9,22.

§ ተመከረ: Probatus. Tentatus *fuit. Matth.*4,1. *Luc.*4. *Tit.*

§ ምኩር: Tentatus. *Ebr.*4,15.

§ መከራ: Tentatio *Rom.*5,4. Afflictio. Vexatio *apud Poetam passim. Conf.* መንሱት:

* መከሬዎስ: Macaræus. *Nom. propr. viri. Enc.*2.*Mart.*1. *Arab.* مكاره *differt à* መቃርዮስ: Macarius, *quod habes supra.*

† መክርያት: Bipalia. *Vide sub* ከረየ:

* መክሲሞስ: Maximus, *Martyr sub Decio passus. Enc.*1.*Nov.*

*—— *Sepultus. Enc.*14.*Jan.*3.

*—— Patriarcha Alexandrinus. *qui excommunicavit naturas in Christo separantes, i.e.* Nestorianos, *ut puto. Enc.*14.*April.*1.

‡ መክሲሞያስ: *corrige* መክሲሞናስ: Maximinus *Tyrannus*; *Constantini Magni adversarius. Enc.*

* መክስርያኖስ: Maxirianus, *pro* Martiano *positum videtur in Vit. S. vide* መርክያኖስ:

‡ መኰ[illegible]ይ: Cognominis. *Vide in* ኰነየ:

* መክበይ: *Enc. alibi legitur* መቃብይ: Maccabæa. *Mater septem filiorum Martyrum, de qua* 2. *Maccab.*7. *Vide &* መቃቢ: *supra, quia peregrina variè scribuntur.*

◉ መከነ: *f.* መከነት: Sterilis fuit *vel* facta est *fœmina.* 4.*Reg.*2,19.21. Sterilescere, *degere* 4. Esdr. 5,1.

§ አምከነ: Sterilem reddidit *fœminam.* 4.*Reg.*2,19.21. *Aqua vitiosa fuit, quod Elisæus sale correxit*, ከመ: ይለዱ: መካናት: ut parerent steriles. *Org.*

§ መካን: Meccân *per Teschdid* (*ad differentiam vocis sequentis* Mecan.) Sterilis *f. Luc.*1,7.36. *quasi à masculino* መኪን: *si de viro dici posset.*

‡ II. መካን: *f.* Locus. አርባዕቱ: መካን: Quatuor mundi plagæ. *Matth.*24,31. (2.) *Impropriè pro* Via: ክልኤ: መካናት: እሐቲ: ለሕይወት: ወአሐቲ: ለሞት:: *Decr.*12 *Apost. Vid. Comm. Hist. Æth. p.*315. *n.*48. (3.) *In specie* Ædes sacra; ቅድስት: መካኑ: Sacra ædes ejus. *Enc.* (4.) Oppidum, *cum scil. opponitur regioni. Lit.*176. *c.*3. (5.) Locus *seu* textus *quidam* Scripturæ *allegatus dicitur* ገጸ: መካን: Facies loci. * መካነ: ሥላሴ: Ædes S.S. Trinitatis. *Est nomen oppidi in regno Ambara. Gregorii Æthiopis nostri patria. Pl.* መካናት: ቅዱሳት: Loca sancta *Hierosolymis sic vocantur. Præf. Syn. in Comm. Hist. Æth. p.*302. *n.*4.

* መካናት: *Retinuerunt Æthiopes ex Græco* Μεχωνώθ, *quod Ebræum est* מכונות Fulcimenta *seu* Bases, *quibus imponebantur Conchæ seu labra, ad usum lotionis in templo.* 3. *Reg.*7,37.

◉ መከነየ: — አመከነየ: Caussatus est. Prætendit. Obtendit. Prætextu usus est, *& quidem plerumque in deteriorem partem. Matth.*23,14. ለአመክንዮ: ምክንያት: Ad prætexendum prætextus. *Ps.*140,4. አልቦ: አመክንዮ: ወኢቡጓዴ: ለንበ: ዘአሁ: ህላዌ: Non est falsa species (*Sophisticatio, æquivocatio.*) *aut* diversitas *vel* differentia in essentia Dei. *Lit. Orth. i.e.* re verâ una est Essentia. (2.) Tergiversatus est *variis de causis.* ኢተመከነይ: Non tergiversaris *sive* detrectas *edere herbas & vestire te foliis. i.e.* Nullum prætextum quæris, *quo minùs herbis vescaris, &c. Enc.* Diversis exceptionibus usus est, *quò minus hoc vel illud faceret. Enc.*

§ ተመከነየ: Prava machinatus est; *ut*: ላዕሌሁ: ሰይጣን: አመ: ተመከነየ: *Enc.* In eum Satanas cùm mala machinatus esset, *i.e.* cùm technas struxisset.

§ ምክንያት: Causa, *tam vera quàm falsa.* Ratio. ወበእንተ: ምክንያት: እንዘ ተረ: [illegible]

ቶቱ፡ De causa autem quod celebremus *Sabbathum*, *seu* quod attinet ad celebrationem *Sabbathi*. *Conf. fidei Claudii. R. Æth. in Comment. nostro p. 239. n. 7.* Instrumentum. *V.S.* Species. Prætextus. *Marc.* 12, 40. Prætensio. *Org. Lect.* 1. ἀφορμή, Occasio. *Rom.* 7, 8. ምክንያት፡ ነገር፡ Materia disserendi, *vel* Occasio rei. *L.MSS.* Exceptio. Hæsitatio. Cunctatio. *Enc.*

* ሚካኤል፡ Michael, ፩፡ እምሊቃናት፡ ፱፡ unus ex novem Archangelis. *De quo omnes Encomii Odæ in diem XII. uniuscujusque mensis concepta intelligendæ sunt. Singulis enim mensibus duodecimus dies illi sacer.*

*—— *Unus ex IX. Sanctis, qui post S. Frumentium in Æthiopiam venerunt prædicando Evangelio. Is laudatur ob sapientiam & prudentiam. Enc.* 14. *Octob.* 4. 2.

*—— *Alius, cujus ossa translata post longum tempus maduerunt sanguine. Enc.* 6. *Oct.* 9.

*—— Anachoreta *ex monasterio Kelmen*, Diaconus. *Enc.* 13. *Dec.* 5. 1.

*—— Patriarcha. *Enc.* 16. *Mart.* 1.

† ሞገሰ፡ *Vide sub* ነሰሰ፡

§ ሚክያስ፡ Michæas *Propheta*. *Enc.*

† ሞክፊ፡ Fascia; *forma* ሞክፍ፡ *Vide* ከፈየ፡

❁ መቅቅ፡ Calefieri. Incalescere. *Præt. Def.* ሞቀ፡ Caluit. *Ps.* 38, 4.

§ አሞቀ፡ Calefecit; *pro quo usitatius*:

§ አስተማውቀ፡ Calefecit valdè & sæpè. 3. *Reg.* 1, 2. *Act.* 28, 2. *Bos & asinus* አስተማውቁኒ፡ በእስትንፋሶሙ፡ calefecerunt te *fasciatum* halitu suo. *Sic corrige Lit.* 173. *c.* 4.

§ ምውቅ፡ Calidus. *Apoc.* 3, 16.

§ ሞቅ፡ Calor.

§ ሙቀት፡ Calefactio.

❁ መዊቅሕ፡ *Contr.* ሞቅሐ፡ Ligavit. Vinxit. In vincula conjecit. Catenas injecit. Compedibus strinxit. ሞቅሖ፡ በቤት፡ ሞቅሕ፡ Vinctum eum in carcerem misit, *i. e.* in vincula conjecit. *Matth.* 14, 3.

§ አሞቅሐ፡ Vinciri, In vincula conjici jussit. *Matth.* 18, 30.

§ ተሞቅሐ፡ Vinctus, In vincula conjectus fuit. *Luc.* 23, 19.

§ ሙቁሕ፡ Vinctus. Compeditus. *Matth.* 25, 39.

* ሞቅሕ፡ Compes. Vinculum. *Matth.* 5, 25. *In specie* Numella *cui collum inditur, ut: Non exteruit* ለክሳድከ፡ ሞቅሕ፡ collum tuum Numella. *Enc.* Cippus *pedum.* ποδοκάκη. *Enc.* ቤት፡ ሞቅሕ፡ *q. d.* Domus vinculorum. *i. e.* Carcer. *Matth.* 11, 2. *Quin &* ሞቅሕ፡ *simpliciter pro* Carcere *ponitur*. *Gen.* 40, 4. 15. *Carceres enim propriè dictos in territoriis suis non habent. Pl.* መዋቅሕት፡ Compedes. Vincula. *Marc.* 5, 3. 4.

§ ሙቃሔ፡ Vinctura. *Org. Lect.* 1. *Seu* vinciendi actus. Ligatio; *ut*; ሙቃሔ፡ ጽኑዕ፡ Vinctura gravis, *i. e.* gravia vincula. *Enc. ut: Non potuerunt eum* ሙቃሔ፡ ወእገረ፡ ፈረስ፡ Neque vincula, neque pedes equorum *lædere*. *Enc.*

❁ መዊት፡ Mori. *Præt. Def.* ሞተ፡ Mortuus est. *De Eclipsi Solis*: ሞተ፡ ፀሐይ፡ Sol obscuratus fuit. *Luc.* 23, 44. ዘይመውት፡ Mortalis. ዘኢይመውት፡ Immortalis *Enc.*

§ አሞተ፡ Mori coegit. Morte affecit. Mortem attulit, & *quod vulgò dicunt* Mortificavit. *Col.* 3, 5. *i. e.* Oppressit. Suppressit. አሞትከ፡ ለኃጢአት፡ Peccatum suppressisti.

§ ምውት፡ Mortuus. *Sepeliant* ምውቶሙ፡ mortuum suum. *Luc.* 9, 60. *Pl.* ምውታን፡ *Contr.* ሙታን፡ Mortui. *F. Def.* ምውት፡ *Contr. pro* ምውትት፡ *Rom.* 4, 19.

§ መዋቲ፡ Mortalis, e. 1. *Cor.* 4, 3. ዮም፡ ነፍስ፡ Anima sensitiva *in homine* መዋቲት፡ mortalis *est*. *Sic ratiocinatur auctor Organi Lect.* 1. *duas enim animas in homine statuit. Confer Hist. nostram Æth. Lib. IV. c.* 2. *n.* 25. & *infrà* ነፍስ፡ ኢመዋቲ፡ Immortalis.

§ ሞት፡ *f.* Mors. ሞት፡ *Marc.* 10, 33. *huc non spectat, ut putavit Castellus & interpres versionis Æthiopicæ in Bibl. Polyglotth. Vide* መሀሀ፡

§ ሙተት፡ Extremus spiritus, *q. d.* moritio. *Gen.* 35, 18.

§ ማውታ፡ *Hæc vox semper conjuncta reperitur cum* እጓለ፡ *ut*: እጓለ፡ ማውታ፡ *q. d.* Parvulos defuncti; *i. e.* Orphani, Pupilli. *Psal.* 9, 39. 42.

❁ መዊእ፡ Vincere. Superare. *Rom.* 8, 37. *Præt. def.* ሞአ፡ *ut*: ሞእናሁ፡ Vicimus eum. *Ps.* 12, 4. ከመ፡ ይማእ፡ Ut vinceret. *Apoc.* 6, 2. (2.) *Tribuitur in specie Martyribus, qui vocantur* ሠናያን፡ መዊእ፡ Boni ad vincendum, *i. e.* Fortes. Constantes. *Org. Lect.* 1. (3.) *Item* Vincere causam in judicio. *Ps.* 50, 5. *quo casu plerumque vel præcedit, vel sequitur verbum* ተዋቀሠ፡ (4.) Convincere. *Act.* 25, 7.

§ አሞአ፡ Vinci, Condemnari *aliquem passus est*; *ut*: *Christus* ኢያመውእ፡ ኮነ፡ ይትዋቀሥ፡ non condemnari sinet eum, dum causam ejus defendit in judicio. Org. Lect. 1.

§ ተመውአ፡ Victus fuit 2. *Pet.* 2, 19. 20. *Inf.* ተመውኦ፡ Vinci, *seu* Victoria quâ quis vincitur. *Org. Lect.* 1. (2.) Victus fuit in judicio. Causâ cecidit. *Ps.* 108, 6.

§ ምውኡ፡ Victus *in certamine*. *Org. Lect.* 1.

§ መዋኢ፡ Victor. *Matth.* 12, 20. *Pl.* መዋእያን፡ *Martyrum epitheton, qui* Victores *vocantur. Lit.* 170. *c.* 3. *Cum absolute ponitur sine respectu ad ullum adversarium, reddi potest* Fortis. Heros. *Enc.* 5. *Sept.* 2. 3.

§ መዊኤ፡ *Encomium*, Epinicium. Prædicatio *victoriæ, ni fallor.* በመርኆ፡ እምዋኤከሙ፡

Irritus à laude victoriæ vestræ, *i. e.* laude victoriæ vestræ indignus. *MSS. Colb.*

§ ሙአት፡ Victoria. 1.*Cor.*15,55. 1.*Joh.*5,4.

✪ ሙዐዘ፡ — ሙዝ፡ *Arab.* موز Mauz vel Muza. *Planta admiranda, foliis maximis, quorum unicum hominem obtegere potest: quotannis è stolonibus revirescens. Herba propriè est, quia ligno caret, & tamen in arboris magnitudinem excrescit. Fructum fert excellentissimum & succi dulcedine mirabilem, ut Plinius loquitur. Ad Ficorum genera auctores referunt, quorum quinquaginta, imo centum & plures ab uno caule dependere autores scribunt.* דודאים *Hebræorum esse Gen.* 30,14. *certis argumentis persuasum mihi habeo; quæ partim reperies in Hist. meâ Æthiop. Lib. I. c. IX. n.* 23. *partim in Commentario p.* 159. *& seq.*

✪ ሞገሰ፡ — አሞገሰ፡ Gratiâ aliquem affecit: *Lit.* 171. *c.* 3.

§ ተሞገሰ፡ Gratiâ affectus fuit.

§ ሞገስ፡ Χάρις, Gratia, Venustas. Decor *oris & sermonis*. Elegantia. Lepos, *ut*: ሞገሰ፡ ቃሉ፡ Elegantia sermonis ejus. *Ps.* 44,3. *It.* Benevolentia, *c. c.* በገጸ፡ *Luc.* 1,30. (2.) Dignitas *de die festo. Enc.* (3.) Decus, *ut*: *Agathon* አክሊል፡ ወሞገሳ፡ ለሀገረ፡ ትንሣ፡ Corona & decus urbis Tinsa. *Enc.* 14. *Sept.* 1. 2.

§ ሞገሳዊ፡ Gratiosus. *Pl.* ሞገሳውያን፡ ወኄራን፡ gratiosi ac benigni. *Lit.* 162. *c.* 2.

§ መሞገስ፡ *Contr. ex* መሞገስ፡ *forme* መተንበል፡ Benevolus. Benignus. *F.* መሞገ ስት፡ *Org.*

✪ ሞገደ፡ — ሞገድ፡ *Contr.* ሞገድ፡ Fluctus. *Matth.* 8,24. ሞገደ፡ ሠቃያት፡ ኀለፉ፡ ላዕሌሆሙ፡ Fluctus cruciatuum transierunt super eum. *Enc.* *Metaph.* Procella. Sturm; *ut*: ሐመር፡ ዘኢያፍርሃ፡ ሞገድ፡ Navis nullis obnoxia procellis. *Org. Lect.* 4. ሞገደ፡ ጽልመት፡ Fluctus tenebrarum; *abusive. V. S. Plur.* መዋግድ፡ ዐቢያት፡ *Auxesis est*: Fluctus decumani, *i. e.* magni. *Act.* 27,15. *Metaph.* Inconstantiam. Vicissitudines *rerum, tanquam fluctuum, significat, ut*: አዝማን፡ ዓለም፡ መዋግድ፡ ኮኑ፡ Tempora seculi vicissitudinibus obnoxia sunt. *Org. Lect.* 3. *Alius plur.* ሞገዳት፡ *Marc.* 4,37.

✪ ሞጥሐ፡ *Vide* ሞጥሐ፡

† ሚዓ፡ *Arabica vox* ميعة *Stacten & Styracem significat; unde facile fieri potest, ut Æthiopes id cum suo* ሚዐ፡ ልብን፡ *confundant: vel utramque rem non satis intelligant; præsertim cum in libris sacris pro Stacte, vel* ሚዐ፡ ልብን፡ *vel* ቀንአት፡ *non vero* ሚዓ፡ *legatur. Nos differentiæ causâ Stacten veram interpretabimur; quæ secundum Dioscoridem L.* 1. *c.* 75. *est expressa myrrhæ pinguissima destillatio; nam* ሚዐ፡ ልብን፡ *quod vide*, Styracem reddidimus. *Autor Organi Lect.* 7. *in similitudine quadam inter aromata refert, ut*: Thuribulum in quod imponunt ከርቤ፡ ወሚዓ፡ ወቀሲዐት፡ thus, stacten, & cassiam.

† ሞህለት፡ Interdiu. *Vid. sub* ወዐለ፡

✪ ማዐለየ፡ — መማዐሌይ፡ *& per metathesin vocalium satis frequentem* መማዐሌይ፡ *forme* መፈንቅል፡ *V. S.* Tyrannus. Dominus iniquus. Princeps malus. ዘኢያገሠ፡ በሕግ፡ እግዚአብሔር፡ ኢኮኑ፡ ንጉሠ፡ አላ፡ መማዕሌይ፡ Qui non regnaverit secundum legem Dei, non est Rex, sed Tyrannus. *Syn. Pl.* መማ ዐሌያን፡ *ibid.*

§ ማዐሌት፡ Seditio. Rebellio. *Ps.* 63,2. Scelerata machinatio. ጸ፡ ር፡ *Confer* ሀለወ፡

† ምዕር፡ *Nomen est Unam vicem significans*: *Gall.* Une fois; *ut*: አሐተ፡ ምዕረ፡ Pro una vice. *Jac.* 4,14. በምዕር፡ Unâ vice. *Cant.* 4,9. Semel. *Ebr.* 2,11. (2.) Aliquando. Einmal. *Enc.*

§ ምዕረ፡ *Adv.* Semel. *Marc.* 14,41. (2.) Prius, *ut*: ኅድጊ፡ ምዕረ፡ ይጽገቡ፡ ደቂቅ፡ Sine prius satiari liberos. *Marc.* 7,27. ምዕረ፡ ወካዕበ፡ Semel atque iterum. *Tit.* 3,10.

† መዓር፡ Mel. መዓረ፡ ገዳም፡ *Marc.* 1,6. & መዓረ፡ ገዳም፡ *Matth.* 3,4. Mel sylvæ. Mel agreste. *Æthiopes exponunt de specie quadam excellentissima mellis, quod apes sylvestres aculeo carentes, nec alibi usitata, sub terra conficere solent. Conf. Hist. nostram Æth. L.* 1. *c.* 13. *n.* 25. መዓረ፡ ገራ፡ Mel cum favo.

§ መዓርዒር፡ Mellitus. Dulcis gustu instar mellis. *Cant.* 5,16. መዓርዒር፡ ቃሉ፡ Dulcis sermo. *Enc. Male* መዓረር፡ *Lit.* 175. 3.

§ አምዐረረ፡ Edulcavit. Obdulcavit ጉርዔ፡ fauces. *i. e.* Dulcedine implevit. *Enc.*

✪ ማዕበበ፡ — ማዕበብ፡ *&* ማዕበብ፡ *forma* ሰነፍኤ፡ *&* ማዕብር፡ *Nomen communis generis & Viduum ac Viduam significans. Sed plerumque de Vidua propriè dici areperitur; ut patet ex Canone Apost. Clem.* 16. *&* 12. *Comm. H. Æth. p.* 311. በእንተ፡ ዘሀሥአ፡ ክልኤተ፡ አው፡ ማዕበበ፡ አው፡ ዘማዊት፡ አው፡ አመተ፡ De eo qui duxerit duas, aut (*si fuerit*) Vidua, aut meretrix, aut ancilla, &c. *Pl. est* መዓበበ፡ *ut*: ለአብሉት፡ ለመዓበ በኒ፡ ወለመበለትኒ፡ ይኄይስ፡ Dico Viduis & innuptis, expedire illis &c. *ubique cum affixo fœminino; ut satis appareat, Æthiopem legisse* ταῖς ἀγάμαις, *pro* τοῖς ἀγάμοις, *quod textus habet.* 1. *Cor.* 7, 8. *In Liturgia preces fiunt* በእንተ፡ መበለታት፡ ወመዓበብ፡ Pro inopibus & viduis. *Ha enim sunt miserabiles personæ; neque enim pro viris viduis magis, quam pro uxoratis, preces fierent. Lit.* 175. *a.* ማዕበበ፡ *pro quo MSS. habet* መዓበበ፡ ሐውጽ፡ Viduas visita. *Lit.* 169. 1. *Reperitur etiam forma* ማዕበብት፡ *idem significans, Luc.* 2,37. ብእሲት፡ ማዕበብት፡ ወድንግል፡ Uxor, Vidua & Virgo. *His vocibus triplicem statum fœminarum comprecti voluit Interpres* 1. *Cor.* 7, 34. *Alius Pluralis* መዓ በብት፡

ስባት፡ *occurrit Enc.* 14. *Dec.* 4. 2. *ut*: አበ፡ ደቂቀማን፡ ይኩን፡ ወለመዓስባት፡ ቃውም፡፡ Pater orphanorum ut esset, & viduarum patronus. *At in Org. Lect.* 7. *Masculinum plurale reperimus, propterea nomen hoc commune diximus; ut: Tu es* ረድኤት፡ ለመዓስባን፡ ወኃይል፡ ትዕግሥት፡ ለደናግል፡ *De Viris tantum ibi sermo est, itaque reddendum*: auxilium viduorum: *&* robur patientiæ virginum; *id est*, in castitate devote viventium.

¶ መዐስብና፡ Status hominis post virginitatem *& maximè* in viduitate, *ut*: እለ፡ ውስተ፡ መዐስብና፡ ርድአ፡ Illas quæ in viduitate sunt, juva. ጸ፡ ር፡ *Oppos.* ድንግልና፡

❂ ማዕበል፡ —— ማዕበል፡ *&* ማዕበል፡ *Exod.* 15, 5. 8. Undæ Maris *vel fluminis* Ps. 64, 7. ምንዱ *minus est*: መዋግድ፡ ማዕበል፡ Fluctus decumani, procellosi. *Act.* 27, 15. *Vide* መውግድ፡፡ ማዕበለ፡ ማይ፡ Fluctus aquæ *seu Maris. Græcè est* κλύδων *Procella. Tempestas. Luc.* 8, 24. *Metaph. & Poëtice* ማዕበላ፡ ለቍረ፡ ኃጢአት፡ Fluctus frigiditatis peccati. *Enc.* 13. *Febr.* 3. 4. (2) *Pro* inundatione *accepit Poëta. Enc.* 5. *Nov.* 4. 3. Κυμάτιον χρυσοῦ. *Exod.* 25, 11. 24. 25. *Æthiops reddidit* ማዕበለ፡ ዘወርቅ፡ Undas auri, *seu* aureas; *sine sensu. Interpretes versionis Græcæ in Bibliis Polyglottis voculam* κυμάτιον, Cymatition *cum Augustino retinuerunt*: *Est autem* κυμάτιον *diminutivum à* κῦμα, Fluctus, Unda. *Textus Hebr. habet* זר *quod* Coronam *seu* circulum *circum arcam denotat*. Ein Krantz/*aliis* Limbus. *Plur.* ማዕበላት፡ *Enc.*

§ አማዕበለ፡ Obruit. Submersit *aliquem, tanquam* fluctibus *Maris, ut in allegoria sequente*: Dum cogito ista, vult animus meus natare in profunditate Marium filii tui, ወያመውብሉ፡ መዋግድ፡ ስውራቲሁ፡ ለፍቁርከ፡ sed obruunt eum fluctus arcanorum dilecti *filii* tui. *Lit.* 172. *c.* 1. *Metaph. de* undis afflictionum, *quæ instar* fluctuum *homines opprimunt, ut*: ሶቤ፡ ያመውብላ፡ ላዕሌየ፡ ባእስ፡ Cum adversitates instar fluctuum me invadunt. *Enc.* 56. *Nov.*

† ማዕተበ፡ Charactere aliquo notavit, *vide sub* ዐተበ፡

† መዕር፡ Cœnum; *aliàs* ፀብር፡ *q. v.*

† መዐው፡ *Hebr.* מעים. *Arab.* معي. *vel* معا Viscera.

§ አማዑት፡ Intestinum. *Ps.* 16, 10. *&* 108, 17. *Pl.* አማዕውት፡ *Act.* 1, 18. 2. *Cor.* 6, 12.

† መዕዋን፡ Septentrio. *vide* ዐዊን፡

❂ መዐዐ፡ —— አምዐዐ፡ Lacessivit. Irritavit. Ad iram & indignationem vehementem provocavit. *Matth.* 5, 22.

§ ተመዐዐ፡ Indignatus. Valdè iratus fuit. *Matth.* 2, 16. *Def.* ተመዐ፡ *Ps.* 17, 9. *&* 105, 38. *pro quo in Psc. MSS. est* ተመዐዐ፡

§. ተማዐዐ፡ Alter contra alterum iratus fuit. *Vel*: Alter alterum ad iram provocavit. ትትማዐዑ፡ 2. *Cor.* 12, 20.

§ አስተማዐዐ፡ Iram & indignationem amavit, *vel* quæsivit. 1. *Cor.* 13, 5.

§ መዑዕ፡ Iratus, indignatione commotus; *ut*: ገብረ፡ ሰላመ፡ ማእከሌሆሙ፡ እንዘ፡ መዑዓን፡ ውእቶሙ፡ *V. S.* Fecit pacem inter eos cùm inter se irati essent.

§ መዓት፡ Ira vehemens. Furor. *Psal.* 6, 1. 7. ይኬንንዎ፡ በመዓት፡ Et condemnabunt eum (*ex*) ira. *Marc.* 10. 33. *Credo olim scriptum fuisse* ለሞት፡

† መዓትም፡ Iracundus. *Act.* 9, 1. *Vid.* ዐትም፡

❂ መዐዘ፡ Bene oluit. Bonum odorem spiravit. *Org. Lect.* 1. *At si significationes derivatorum perpendamus, etiam de* auditu *&* sapore *dici poterit, quod hi sensus jucundi sint.*

§ አመዐዘ፡ Bonô odore imbuit. *Lit.* 160. *c.* 3.

§ ተመዐዘ፡ *Cont. E.* Bonô odore imbutus vel repletus fuit. *c. c.* በ፡ *ut*: ከመ፡ እትመዐዘ፡ በጼና፡ አልባሲከ፡ Ut perfundar odore vestimentorum tuorum. *Org. Lect.* 3. *Absolutè positum idem quod* መዐዘ፡ *ut*: ይትማዐዝ፡ ቀዐ፡ ጽጌ፡ ወይን፡ Spirat odorem instar gemmæ *seu* oculi florum vitis. *Org. Lect.* 7.

§ መዑዝ፡ Jucundum. Suave. *Omnibus sensibus accommodari posse videtur; dicitur enim non tantum de odore*, ጸ፡ ር፡ *sed & de sono & sapore. Org. Lect.* 1.

§ መዑዘ፡ *Adv.* Suaviter, *de sono citharæ. Org. Lect.* 1.

§ መዓዛ፡ Suavis odor. 2. *Cor.* 2, 14. 15. ሠናይ፡ መዓዛ፡ Odor bonus, jucundus, gratus. *Lit.* 158. *c.* 3. *De quovis aromatico odore etiam per se* gravi *accipitur apud Poëtam, veluti de myrrha & aloe, sed minus congruè, ut videtur. Enc.* 29. *Aug.* 5. 4. (2.) *Vocabulum hoc allegoricè persæpe apud Poëtam usurpatur*, *pro* Gratia *&* Benevolentia, *ut*: በመዓዛ፡ ክርስቶስ፡ ዘይጼና፡ እምስኂን፡ ሳባ፡ Fragrantiâ Christi, quæ olet præstantiùs, quàm thus Sabæum, *i. e.* excellentissimâ Christi gratiâ. *Enc.* 21. *Jan.* 1. 2.

❂ መዐደ፡ *Enc.* 24. *Mart.* Hortatus. Adhortatus. Exhortatus est. መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ይመዕዶ፡ Spiritus S. hortatur eum. *Lit.* 171. 3. *Græcum* Παρακαλεῖν *procul dubio respexerunt*; *sed id non tantùm hortari, sed & consolari significat quâ significatione Spiritus S.* Παράκλητος *dicitur* Monuit. *Act.* 1, 3. *Inf. nom.* መዕዶ፡ Hortatio. Adhortatio. *Org.*

¶ ተመዐደ፡ Monitus. Admonitus fuit.

§ መማዕድ፡ Monitor. Hortator.

§ መዐድት፡ Exhortatio. Parænesis.

§ መዐደን፡ *Idem. Forma* ብርሃን፡፡ እምእሉ፡ ዘይቤ፡ ነገረ፡ መዐደን፡ ለበወ፡ Ex illis *unum*, qui dixit verba adhortationis, intellexit. *Enc.* 30. *Jan.* 2. 3. መዐደን፡ ጸድቅ ከመ፡

ክሙ፡ በሊሕ፡ Justa admonitio vestra acuta est. *Enc. 16. Jun.*

† ሙዝ፡ Muza *planta. Vid.* መወዝ፡

⚙ መዘመዘ፡ Tersit *cum compositis*. Absterſit. መዘመዘ፡ ጽሕመ፡ Absterſit *vel* demulsit barbam, den Bart streichen. *Enc.* 12. *Dec.* 2. 5. Detersit *humidum. Joh.* 11, 2. (2.) *Constr. cum* በ፡ Oblevit. Illevit. *Conf.* መረገ፡

§ ተመዘመዘ፡ Oblitus. Illitus fuit *unguento. c. c.* በ፡ *Org.*

§ ምዝሙዝ፡ Abstersus *vel* Illitus.

† ምዝር፡ *Ambar.* ጽላእ፡ Potus ex frumento, *vulgò* Cerevisia; *quam Æthiopes sine lupulo coquunt. Enc.* 16. *Jun.* 3. 5.

* ማዙር፡ *Peregrinum est* μαζουρώθ. *Idque Hebraicum est* מזרות. 4. *Reg.* 23, 5. & *Job* 38, 32. *Variat scriptura apud Hebræos; nam priore loco* מזלות *repêritur; quod variè exponitur*: Duodecim Signa cœlestia, *vel* Influentiæ. *vel denique* Planetæ, *pro cujusque conjecturâ.*

⚙ መዝበረ፡ Desolatus. Vastatus. Desertus fuit, *vel* factus est. *Es.* 1, 7. *c.* 6, 11.

§ አመዝበረ፡ Destruxit. Desolavit. Desertum reddidit. *Esa.* 24, 1.

§ ተመዝበረ፡ Destructus, Desolatus fuit.

§ ምዝቡር፡ Destructus, um. *Es.* 24, 12. Dirutus, um.

§ መዝባሪ፡ Destructor.

§ መዝበር፡ *Lev.* 26, 31. 33. & መዝበር፡ & *actionem & effectum actionis denotat.* Desolatio ædificiorum. Destructio. *Es.* 5, 9. & 17, 9. (2.) Ruina. Rudera, *Esa.* 58. *ubi Jerusalem* ዘተሐንጸ፡ መዝበራ፡ Cujus rudera reædificata fuerunt. *Enc.* 16. *Sept.* 1. 1.

§ መዝበርት፡ *Idem* Locus ruinosus. *V. S.*

† ምዙት፡ *Corrige* ምንዙት፡ *Deut.* 32, 15. *in Psalt. edit. Rom. inter Orationes sacras; ubi sensus planè obscurus, qui recedit à Græco. Vide* ክረየ፡

⚙ መዘነ፡ *Amharicum est.* Ponderavit. *Conf. Lex. Ambar. c.* 16.

§ ተመዘነ፡ Ponderatus, Mensuratus fuit. ኆፃ፡ ለባሕር፡ ዘኢይትመዘን፡ Arena maris immensurabilis. ጸ፡ ር፡

⚙ መዝገ፡ *Radix ambigua significationis. Ter reperitur* (1.) *in tit. Ps.* 1. *edit. Rom.* መዝጊ፡ ፈርሀት፡ (*sic corrige Coloniensem*) እግዚአብሔር፡ *quod Æthiops meus explicabat* Eripuit, *seu* liberavit eum timor Domini. *Sed cum relatum non adsit, neque quisquam eripiendus nominetur; incommoda mihi videtur expositio. Præsertim cum titulus iste in MSS. non reperiatur, sed illa altera inscriptio* ፈኀረ፡ ዘጸዮን፡ &c. *Vide* ፈኀረ፡ *Alter locus* 2. *Cor.* 9, 2. መዝጉ፡ ኵሎክሙ፡ *æquè obscurus est, uti supra col.* 57. *sub rad.* መሀዘ፡ *indicavimus. Tertius locus in Encomio* ፈድአንክስ፡ ወለተ፡ ከለባት፡ መዝገ፡

12. *Decemb.* 6. 4. *explicari nequit, quia nescitur quid intelligatur per* ወለተ፡ ከለባት፡ Filiam canum.

⚙ መዘገኒ፡ — አመዘገኒ፡ Gratiam alicui habuit. retulit. *Greg.*

§ ተመዘገኒ፡ Gratiâ, Beneficiô *seu* Præmiô affectus fuit. 1. *Cor.* 13, 3. Remuneratus fuit. 2. *Cor.* 8, 12.

§ ምዝጉን፡ Gratiâ, Beneficiô affectus.

§ ምዝጋና፡ Præmium. Gratia, *seu* Beneficium, *quod alicui confertur ob rem bene gestam seu officium præstitum, ut:* ቦኑ፡ ምዝጋና፡ Debeturne gratia illi *servo? Luc.* 17, 9. *Propriè* βραβεῖον, Præmium certaminis. አክሊል፡ ምዝጋና፡ Corona præmii merita. *Enc.*

† ማይ፡ Aqua. ማየ፡ ሙኅነ፡ *vel* አይኅ፡ Diluvium. *Ps.* 28, 9. ማየ፡ ሕመት፡ Atramentum. 2. *Joh.* v. 12. ማየ፡ ሐሊብ፡ Aqua lactis, *i. e.* Serum. *Jb. P.* ማየ፡ ልብን፡ Stacte, *vide* ልብን፡ *Pl.* ማያት፡ *Luc.* 6, 24.

⚙ መየሰ፡ Fecit mulsum *vel potius* hydromeli.

§ መያሲ፡ Qui siceram aut hydromeli conficit vel vendit. Hydromelipola. *Es.* 1, 22, *c.* 5, 11. ቤተ፡ መያሲ፡ Taberna venditoris siceræ. *Enc.* 21. *Jun.* 4. 2.

§ ሜስ፡ *In genere* Sicera, Potio *quævis* inebrians. *Deut.* 14, 26. *Luc.* 1, 15. *in specie* Hydromeli, *cujus in Æthiopia maximus, ob mellis copiam, usus. Amharicè* የመሀር፡ ጸጅ፡ *quod vide in Lex. Ambar. c.* 98. *At in regno Tigre vox* ሜስ፡ *retinetur. Pl.* አምያስ፡ *ut:* ከመ፡ አስረብ፡ ወይን፡ ለጕርዔ፡ ወከመ፡ አምያስ፡ ለልብ፡ Sicut haustus vini faucibus, & sicut siceræ cordi. *Org. Lect.* 4. *Dantur enim siceræ diversæ species.*

* ሞይሴስ፡ Μωυσῆς, Moyses, Episcopus Ausimæ *Enc.* 11. *Aug.* 1.

⚙ መየነ — ተመየነ፡ Subdolus fuit. Callidè egit. *Constr. abs. vel sequente* ለ፡ *cum Infinitive. Org vel cum Adv.* ከመ፡ *ut: Gibeonitæ* ተመየኑ፡ ከመ፡ ርሑቃን፡ simulaverunt se remotos. *Lib. Myst.* (2.) Callidè molitus est *rem aliquam, & sic constr. c. acc. De Satana* ዘንተ፡ ኵሎ፡ ይትሜየን፡ Hæc cuncta callidè parat. *Org. Lect.* 2. Technas struxit. *Syn.* Falso prætextu usus est. In speciem *seu* ad fraudem abusus est *re aliqua. Marc.* 12, 40. Adulteravit. Corrupit. 2. *Cor.* 4, 2. (3.) Dolô circumvenit *personam. Marc.* 14, 1.

§ ሜን፡ Fallacia. Dolus. Fraus. *Ep. Anon. ad Sufn. in Comment. ad Hist. Æth. p.* 497. *n.* 16.

§ ትምየን፡ *Idem.* Calliditas. *Ital.* Doppiezza; *ut:* ንጹሕ፡ ውእቱ፡ ዘእንበለ፡ ርኩስ፡ ወጽሩይ፡ ውእቱ፡ ዘእንበለ፡ ትምየን፡ Mundus est sine immunditiâ, & purus (sincerus) sine dolo. *Lit. Greg.* ቡሩክ፡ ዘኢኮነ፡

ነኒ፡ ተሞየን፡ Argentum *sive* pecunia non fraudulenta, *i. e.* Quæ non sit adulterina *sive* falsa. *Gen* 23,16. *Es.*1,22.

§ ሜይኒ፡ ወጕሕሉት፡ Deceptio & fraus. *MSS.Colb.*

§ ትምይንት፡ Astutia. Technæ. Fallaciæ. Artes fallendi. *Luc.* 20,23.

§ መስተሞይን፡ Subdolus. Astutus. *Opposs.* [illegible]፡ Sincerus. *Org. Lect.1. Si fuissem, ait Apostolus de se* 2.*Cor.*12,16. Artifex doli, *πανοῦργος. Pl.* መስተሞይናን፡ *Rom.*1,29.

* ሚያዝያ፡ *Rectiùs* ሞያዝያ፡ *Nomen mensis, qui* Aprili *nostro respondet. Incipit autem sexto illius die. S. N.*

ⓠ ሞየጠ፡ *Def.* ሜጠ፡ Vertit, *cum compos. ut:* Avertit *faciem. Ps.*9,34. Declinavit *iram. Ps.*77,43. Pervertit, *ut:* ሰይጣን፡ ሜጠ፡ ሕሊናሁ፡ *Vit. Dan.* (2.) Advertit. Obvertit. Admovit *maxillam alteram. Matth.* 5,39. (3.) Reduxit *peregrinantes, ut:* ሚጦሙ፡ ኀበ፡ ማኅደሪሆሙ፡ Redue eos in domicilia sua. *Lit.*164.*c.*3. *Vel errantem pecudem. Exod.*23,4. (4.) Inclinavit. Rexit *animum ad faciendum aliquid, ut:* ሚጥ፡ ልበ፡ ነገሥት፡ ለአሠንዮ፡ Dirige animos Regum ad benefaciendum. *Lit.* 164.*c.*4. (5.) Convertit *aliquem ad religionem. Enc.* 13. *Mart.* 1. 2. *Inf.* ሚጦት፡ Conversio *unius rei in aliam. Org. Lect.* 3. *ἐτρέψατο In fugam conjecit. Æthiops simpliciter reddidit* ሜጦሙ፡ Vertit, Convertit. *Exod.*17,13.

§ ተሞየጠ፡ *Luc.*4,14. Regressus. Reversus *est; intelligitur de motu ad locum ubi fuimus, & quidem actione durante, ut Gallis* Retourner. *Differt à* ተሠውጠ፡ *quod significat* Reversus est *actione finitâ, Gallis* Revenir. (2.) Converti. Vertere, Convertere sese *respiciendi causa. Joh.* 20,14. *c. c.* ውስተ፡ In, ad locum. *Item* Convertit se, *vel* conversus fuit *quoad vitam, mores aut religionem. Joh.*12,40. Mutavit sententiam, mentem. መሰሎ፡ ዘይትሞየጥ፡ Putabat quod mutasset animum. *sive* ad frugem reduxisset. *Vit. Sam.* (3.) *c. c.* እምኔ፡ *& tunc significat* Aversus est. ሰይፍ፡ እንተ፡ ትትሞየጥ፡ *Gen.* 3,24. Gladius versatilis: *secund. Hebr.* מתהפכת *i. e.* vibrans, *secund. Buxtorfium; sed intelligitur* Anceps, *& sic differt ab Acinace.* ተስፋ፡ ዘኢይትሞየጥ፡ Spes quæ non subvertitur, *i. e.* certa. *Lit.*168.*c.*2. (4.) *Activè accipitur Can. Clem.* 66. *ut Fideles* ይትሞየጥዎሙ፡ ለአግብርቲሆሙ፡ Convertant (*ad Christianismum*) servos suos *&c. & sic in* ጸ፡ ር፡ *& Vit. Sanct.*

§ ሞያጥ፡ Aversus. ሞያጥ፡ ገጸ፡ እም ስእለትየ፡ Qui aversâ facie est erga preces meas, *i. e.* qui preces meas aspernatur. *Org. Lect.*3.

§ ሚጠት፡ *Contr. pro* ሞይጠት፡ Conversio. *Enc. Pecul. Peccatoris* ad pœnitentiam. ጸ፡ ር፡ *Pl.* ሚጠታት፡ Conversiones, Revolutiones *orbium cœlestium. Lit. Dioscori.*

§ ተሞያጥ፡ Conversio *vel* Mutatio *unius rei in aliam. Org. Lect.* 5. *hominis* peccatoris, *ibid. Lect.* 7. Mutatio in pejus. *Enc.* Alteratio.

§ መስተሞይጥ፡ ላዕለ፡ ጌጋዮሙ፡ ለ *&c.* Aversus *vel* ad aversionem pronus contra peccata *hominum. Orat. Manass.* ℣. 6.

* ሚዴላሚ፡ *Fœmina sancta. Enc.* 20. *Sept.* 1.3.

* መዳልው፡ አልባብ፡ Bilanx cordium. *Nom. pr. Monasterii. Enc.* 27. *Mart.* 6.5. *Vide* ደለወ፡

† መዱሕ፡ Meta. *V.* ደሐየ፡

† ምድር፡ *f.* Terra, *& universa, & quælibet ejus pars integralis.* (2.) Orbis terræ, *opponitur passim τῷ* ሰማይ፡ Cœlo. *Matth.* 5,18. (3.) Arvum. Humus. Terra frugum ferax. *Luc.* 8,8. *Syr.* [illegible] Humus. *Matth.*13,5. (4.) *Exod* 30,3. *legitur:* ወትቀርሎ፡ ቀርሎ፡ ወርቀ፡ ንጹሕ፡ ወምድሮ፡ ወአረፍቲሁ፡ በዐውዱ፡ *&c.* Et obduces *altare* obductione auri puri, & focum ejus & parietes (*latera*) ejus in circuitu ejus; *quo loco* ምድሩ፡ *altaris* superficiem *denotare videtur. Pl.* አምዳር፡ Regiones planæ, Planities. *Deut.* 11, 11. *πεδινή. Opposs.* አድባር፡ Montes.

§ ምድራዊ፡ Terrestris. Terrenus. *Lit.*171.*c.*1.

† ምዳቍ፡ *f.* Capræ sylvestris genus *est, ut mihi Gregorius indicavit.* Rupicapra *vel simile animal. Sic enim Poeta: Evaserunt* ከመ፡ እም እገት፡ ትመስጥ፡ ምዳቍ፡ Sicut è cassibus evadit rupicapra. *Enc.* 12. *Jan.* 4.5.

† መድብ፡ *Vox significationis ignotæ.* ደመ፡ ቅሥፈቱ፡ ይረሐስ፡ መደብ፡ Sanguis flagellationis ejus irrigat.... *Enc.* 4. *Epag.* 1.5.

ⓑ መደበለ፡ Convenire. Congregari. Concilium habere, *ut: Patres* በቍስጥንጥንያ፡ ዘመደበሉ፡ qui Constantinopoli concilium habuerunt. *Enc.* 15. *Jan.*

§ አመደበለ፡ Concilium instituit. Convocavit ad conventum. በአመደብሉ፡ Dum synodum cogerent. *Enc.* 27. *Maji.* 2.

§ መድበል፡ Cœtus. Chorus, *ut:* መድበል፡ ማኅበር፡ Cœtus congregationis. *Cant.* 7,1. Conventus *religiosorum, vel quivis* Conventus *sacer. Enc. In specie* Concilium. Synodus. *Enc.*

* መድበራ፡ *Reperitur Jos.* 5,6. *sed est Hebraicum* מדבר Midbar, Desertum; *pro quo in textu Græco legitur ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ Μαδβαρίτιδι. Nescio quô casu hoc irrepserit.*

* ሚድያን፡ Madian, Midianitæ, *ut: Pinehas* ረገዛ፡ ለብእሲት፡ ዘሚድያን፡ confodit mulierem Midianiticam. *Enc.* 19. *Aug.* 1.4. ሎዛ፡ ዘሚድያን፡ Luz Midianitarum, *ubi Jacobus sacrificavit. Gen.* 35,6. *& sic in Organo. Mirum unde hæc versio fluxerit. Hebræus enim textus & Græci habent* Canaan. (2.) Medos *etiam, nationem Asiæ significat. Enc.* 10. *Sept.* 1.4. *ex Judith* 16,12.

† ምንሁይ፡ *forma* ምንንዳ፡ *Herba agris noxia, quæ ubi semel irrepserit, vix inde eradicari potest.*

poteft. Lolium & zizania *ut videtur.* *Ambar.* ሞዩ፡ *Org. Lect.* 5. *Ef.* 7, 24. *Interpres vocem* χέρσο. Terra inculta, deserta, *fic accepiſſe videtur.*

✿ መገለ፡ Purulentus fuit. ዘይመግል፡ Purulentum. *Ef.* 1, 6.

§ መግል፡ Pus.

† ሞገር፡ *ut:* ዐጣኒ፡ ሞገር፡ *Eſt* genus carminis *Æthiopici undecim verſuum rhythmicorum, Gregorio meo uſitatum.*

* መክሲሚኖስ፡ Maximinus. *Nom. prop. Imperatoris Rom. Aliàs* መክሲሚያኖስ፡ *quod vide ſupra col.* 87. *Nam peregrina variè ſcribuntur. Vit. Barb.*

✿ መገበ፡ *Cont.* Ë. Præfuit *rebus alicujus.* Procurationem *rerum alicujus* ſuſcepit. Diſpenſavit *rem domeſticam. c. abſ. Luc.* 16, 2. Tutor *vel* Curator fuit. Negotia ſecularia adminiſtravit. *Non decet Presbyteros* ይመግቡ፡ ወእይትሐበዩ፡ negotia ſecularia adminiſtrare, aut fidejubere pro aliis. *Syn.* (2.) Circumdedit *velut* cuſtodia. *Pſ.* 31, 13. Protexit *aliquem.* Tuitus eſt, *ut: Ubicunque diem vel noctem egero* ይመግቡኒ፡ ሐራ፡ ወልድኪ፡ tueantur me copiæ filii tui. (3.) Direxit, *ut:* ይመግባ፡ ለሐመር፡ Dirigit navem. *Org.*

§ አመገበ፡ Præfecit *rebus aut negotiis gerendis, adminiſtrandis, c.c.* ላዕለ፡ *Luc.* 12, 44. *Ibid.* ✝. 48. *lege* አመገብዎ፡ *& cum ſuo nomine* መገበ፡ አመገበ፡ Præfecturæ præfecit. 1. *Cor.* 9, 17.

§ ተመገበ፡ Præfectus fuit *rebus vel negotiis.*

§ መጋቢ፡ Præfectus *quilibet; in ſpecie* Diſpenſator. *Matth.* 20, 8. Procurator. *Luc.* 16, 1. 3. Oeconomus. *Gal.* 4, 2. መጋቤ፡ ምኵራብ፡ Præfectus Synagogæ. *Marc.* 5, 22. *lit.* Adminiſtrator. Protector. *Pl.* መጋብት፡ *Marc.* 6, 2. *aliàs* መጋብያን፡

§ ምግባ፡ Adminiſtratio. Diſpenſatio. Præfectura. Procuratio. *Luc.* 16, 2. 3. 4. Regimen *Regis vel Principis, ut:* በመንግሥተ፡ ለቈስጠንጢኖስ፡ Regnante Conſtantino. *Enc.* 21. *Sept.* 4. 4.

§ ምግብና፡ *Idem. Carmen Gregorii.*

* መጋቢት፡ Martii *menſis nomen, qui* ይትወጠን፡ አመ፡ ፯፡ ለመርስ፡ Incipit ſeptimo die Martii. *St. N. Æ.*

† ምጉንጳ፡ Pharetra. *Gen.* 27, 3. *Pl.* ምጉንጻት፡ *Pſ.* 10, 2.

† መግዝእ፡ Saginatum. *Vide* መገዘዐ፡ *ſub* ገዘዐ፡

† መገዴ፡ Faſciculus *vel* Manipulus, *ut videtur: Qui venit rure* በውሑድ፡ መገዴ፡ cum unico manipulo. *MSS. Colb.*

† ሞገድ፡ Fluctus. *Vid. ſupra* መውገድ፡

* መግደላዊት፡ *Maria* Magdalena. *Joh.* 20, 1. *ut Gentile formant, tanquam è* Magdala *oriunda fuiſſet. Enc.*

* መግዶር፡ አባ፡ Abba Magdor. *Vir ſanctus. Enc.* 5. *Epag.* 4.

† መጉጢይ፡ *Formæ inſolita vox,* Stimulus *quo jumenta incitantur, ut:* ጽኑዕ፡ ለከ፡ መጉጢይ፡ ወተረግጾ፡ Durum *eſt* tibi ſtimulus, & calcitratio. *Act.* 26, 14.

✿ መገጸ፡ — አመገጸ፡ Objurgavit & *quidem acriter.* 1. *Tim.* 5, 1.

✿ ሞጥሐ፡ *Contr. pro* መውጥሐ፡ አሞጥሐ፡ Induit, Velavit indumentô exteriori.

§ ተሞጥሐ፡ *Org. Lect.* 4. Obtectus. Velatus fuit, *ibid. L.* 3. *& quidem* velamentô exteriori, *h.e.* palliô.

§ ሞጣሕት፡ Velamen. Velamentum *quodvis, quo quid tegitur vel velatur. Act.* 10, 11. 1. *Cor.* 11, 15. (2.) Linteamen. *Pſ.* 101, 28. (3.) Involucrum *quodvis &* Indumentum exterius, & *quidem à tergo demiſſum. Org. In ſpecie* Peplum. *V. S.* ሞጣሕት፡ ጳጳሳት፡ Pallium Epiſcopale. *Enc.* 5. *Febr.* 1. 2. *Conf.* ሣጸይጢን፡ *Pl.* መዋጥሕ፡ *Luc.* 24, 12. Linteamina.

* መጥራ፡ Matra. Martyr *decollatus. Enc.* 8. *Oct.* 2.

—*Brachium Apollinis aureum furatus pauperibus dedit. Enc.* 10. *Aug.* 2.

* ሚጥራ፡ *Græc.* Μίτρα Mitra ſacerdotalis. *Exod.* 39. 27. *pro quo tamen Exod.* 29, 6. *legitur* ቆብዕ፡ Tiara. *In Org. ſcribitur* ሚጥራ፡ *ut peregrina variare ſolent.*

* ሜጥሮጶሊጥ፡ Metropolita. *Expon. in Conciliis* ዘውእቱ፡ ጳጳስ፡ Μητροπολίτης τῶν ἐπὶ πάππας. Metropolita, qui etiam Pappas. *In Syn. malè* መጥሮጶሊስ፡ Metropolis. *Vide* ጳጳስ፡

* መጥሮና፡ S. Matrona. *Laudatur ob conſtantiam in religione Chriſtiana, dum non paruit Heræ Judeæ. Enc.* 10. *Sept.* 2.

✿ መጠቀ፡ *Gen.* 32, 8. In ſublime tulit. Elevavit. Extulit. In altum traxit. 1. *Sam.* 2, 16.

§ ተመጥቀ፡ In altum ſublatus, Elevatus fuit. *Enc.* 12. *Oct.* 2. 3.

§ ምጡቅ፡ Celſus. Excelſus. Sublimis. ምጡቃነ፡ ሠረረት፡ Alti volatu, *i. e.* Altivoli, *v. gr. Anſeres feri. MSS. Colb.*

§ ምጥቀ፡ Celſitudo. Altitudo. Sublimitas. Excelſitas, *ut:* ምጥቀሙ፡ ለአየራት፡ Excelſitas ætherium; *i. e. Ætheris. Org.*

§ ምጥቀት፡ Sublimitas. Proceritas, *ſi radicem ſpectes. At* (2.) *Jud.* 9, 11. *reſpondet Græco* γλυκύτης, Dulcedo; *& ſic convenit cum Hebræo* מתק Dulcis fuit.

§ መምጠቂ፡ 1. *Sam.* 17, 48. 49. *Gratus quidem* πήδιον; Peram habet; *ſed ait Æthiops meus, hâc voce ſignificari* fruſtulum *illud* corii in medio fundæ, *cui lapides in ſublime jaculandi, ut firmiùs hæreant, imponi ſolent.*

† መጥቅዕ፡ *Rectè censet Scaliger, vocabulum hoc esse Arabicum literis transpositis pro* መቅጥዕ፡ مقطع *ἀποτομή.* Residuum abscissum, *quod videlicet Epacta abscindit de XXX. diebus mensis. Vide plura in* ጠቅዐ፡

❂ መጠነ፡ Mensuravit. Mensus est *locum. Apoc. 21, 16. profunditatem maris bolide. Act. 27, 28. Nota: quod Marc. 16, 18. de manuum impositione dicitur* ወይመጥኑ፡ (ሞ፡ *in MSS.*) *id Æthiopes (teste Gregorio) interpretantur de certo quodam ritu* manus imponendi, *instar mensurantis aliquid.* (2.) Proportionem aliquam, *ut vocant,* respectu alterius habuit, *ut:* ወኵሉ፡ ክብር፡ ኢመጠኖ፡ ሎቱ፡ Et omnis gloria non est digna ei, *seu* non exæquat meritum ejus. *f. Lit. MSS.* (3.) Auxit, Adauxit. *De quadam Maria martyre:* ወመጠነት፡ ገድላ፡ በአጽርዖ፡ ንዋም፡ Auxit; sive rigidiorem fecit exercitationem (*vel ἄσκησιν*) somno parcendo. *Enc. 24. Jan. 1. 3.*

§ ተመጠነ፡ Mensuratus fuit. ዘኢይትመጠን፡ Immensurabile. ሞ፡ *pro* መ፡ *in aliis MSS.*

§ መጠን፡ *Et* Quantitatem *&* Qualitatem *nec non* Proportionem (*ut vulgo loquuntur*) *significat. Latinè autem diversimodè, prout sensus poscit, reddendum est. Ex. gr.* (1.) Quantitas: *Unde nobis panis* ለዝ፡ መጠን፡ ad hanc quantitatem? *id est:* ad tantam multitudinem *hominum.* (2.) Qualitas. Meritum *personæ. Gall.* Qualité. Qualität; *ut:* አልዐልከኒ፡ ዘኢመጠንየ፡ Exaltasti me, cùm non *sit* qualitas mea, *i. e.* ultra meritum meum. *Lib. Myst.* ዘኢመጠንየ፡ ወኢይደልወትየ፡ Cùm non *sit* meritum neque dignitas mea. *Ibid. Sufficit: ut* መጠኑ፡ ለረድእ፡ ይኩን፡ ከመ፡ ሊቁ፡ qualitas discipuli fiat talis, qualis magistri ejus. *Matth. 10, 25. In statu constructo passim occurrit; ut:* መጠነ፡ ገብረ፡ Quantum fecerit. *Ps. 65, 15.* መጠነ፡ ገበርኩ ሎሙ፡ Quantum illis fecerim. *Exod. 19, 4.* መጠነ፡ አብዝኃክሙ፡ Quantum multiplicaveritis *dabo. Gen. 34, 12.* ዘአልቦቱ፡ መጠን፡ Cui non est quantitas, *i. e.* Infinitum. *Lit. 171. c. 1.* መጠነ፡ (*sic lege*) ሕጠተ፡ ሰናፔ፡ pro quantitate grani sinapis. *Matth. 17, 20. Noli id suscipere* ዘኢመጠነ፡ ኀይልከ፡ quod non est pro portione virium tuarum, *i. e.* Quod est ultra vires tuas. *Vita Dan.* ዘመጠነ፡ በትር፡ Magnitudine baculi. *Apoc. 11, 1.* ለዘ፡ ከመ፡ መጠኖሙ፡ እሉ፡ Eorum qui sicut qualitas istorum. *Latinè simpliciter dixeris:* Talium *est Regnum Dei. Luc. 18, 16. Cum affixo* ዝ፡ Tantus *vel* talis *reddendum est; ut: Naves* ዘመጠኑዝ፡ አኅሎሙ፡ quarum tanta *est* substantia *seu* moles. *Jac. 3, 4.* መጠኑዝ፡ ሃይማኖተ፡ Tantam vel talem fidem *in Israel non inveni. Matth. 8, 10. Sæpius* መጠኑ፡ *&* መጠኒዝ፡ *reperitur in N. Test. impresso, quod mendosum puto.* በመጠ-ኑዝ፡ Quanti? *de pretio interrogat. Act. 5, 8.* በሤጡ፡ በመጠኑ፡ ኮነ፡ Pretio quanto fuerit dignus. *Gen. 23, 9. Porro* መጠነ፡ *Adverbialiter accipi potest, cum de* quantitate *vel* qualitate *sermo est, & quidem de* numero, *& exponi potest* Plus minus. Circiter. Ferè; ferinè; *ut:* መጠነ፡ ሠለስቱ፡ አውራኅ፡ Circiter tres menses. *Luc. 1, 56. Nec non de* tempore; *ut:* መጠነ፡ ሀሎ፡ Donec; quamdiu fuerit *sponsus apud eos. Matth. 9, 15.*

§ ሚመጠን፡ *Interrogat* Quot? *Ps. 118, 84. ut &c.* ሚመጠኑ፡ Quot *panes habetis? Matth. 15, 34.* (2.) Quantum? *Matth. 26, 75. In admiratione* ሚመጠኑ፡ ጸጋ፡ Quantum gratiæ? *seu* Quanta gratia! *Org. Lect. 1.* (3.) Quoties? *Matth. 23, 37.*

§ ምምጣን፡ Mensuratio. Æstimatio, *ut: Non possum certo asserere* በምምጣኑ፡ ለመጠኑ፡ እግዚአብሔር፡ in mensuratione (*i. e.* æstimatione) quantitatem, *i. e.* magnitudinem Dei. *MSS. Colb.* ወፀአን፡ እምምጣኑ፡ Qui egressi sunt mensuram certam. *Ibid.*

§ እምጣን፡ *Nomen est, formam pluralis, at significationem singularis habens, sicuti* አምሳል፡ *Significat autem* Magnitudinem. *Apoc. 21, 16. vel* Rationem *&* Modum; *ut:* በእምጣኑ፡ ኑኁ፡ ወገድሙ፡ In magnitudine longitudinis & latitudinis suæ, *i. e.* secundum, *seu* pro ratione longitudinis & latitudinis. *Ibid. Confer Exod. 5, 8.* በጽሐ፡ እምጣን፡ በሀቅሙ፡ Qui pervenit ad justam staturam. *Enc. 6. April. 1. 2. Donec perveniret* ለእምጣኑ፡ ብእሲ፡ ad magnitudinem, *sive* justam staturam viri. *Org.* (2.) Numerum. እምጣኑ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ ወእቱ፡ Tantundem *ac* hominis est. *Apoc. 13, 18.* (3.) Tempus, Quamdiu, *ut:* እምጣኑ፡ ሕፃን፡ ወእቱ፡ Quamdiu infans est, *i. e.* tamdiu ac infans est. *Gal. 4, 1.* በእምጣኑ፡ Quamdiu. Donec. *Ps. 103, 34.* (4.) Quantus *vel* Qualis, *cui respondet* ከማሁ፡ Tantus *vel* talis, *ut:* በእምጣኑ፡ ጽልመቱ፡ ከማሁ፡ ብርሃኑ፡ Qualis obscuritas ejus *sc. noctis*, talis lux ejus. *Psal. 138, 11.* በእምጣኑ፡ ንክል፡ Quantum poterimus. *Lib. Myst. Adverbialiter sæpè accipitur, ut:* እምጣኑ፡ ዐረብ፡ እምሠርቅ፡ Quantum occasus ab ortu, *scil. distat. Enc.*

❂ መጠወ፡ *Conj. E.* Tradidit. Dedit. *Apoc. 11, 1.* Porrexit *manum alicui, ducendi causâ.* ጸዋር፡ ክሳዶ፡ ለሰይፍ፡ collum, *sive* cervicem gladio. *Enc.* (2.) Ministravit *cibos. Luc. 12, 37.* (3.) መጠወ፡ ነፍሶ፡ Animam reddidit: *i. e.* Exspiravit. *Enc. 11. Jan.*

§ ተመጠወ፡ *Ps. 16, 12. Conj. E.* Cepit. Accepit. Recepit. Suscepit; *& sic passiva significatio non transit in rem datam, sed in personam accipientem. Cujus manu* ይትሜጠውዎ፡ capient eum, *filium hominis.* Luc. 22, 22. ተመጥዎት፡ ለዝ፡ ቃል፡ Recipere, *sive* admittere hanc sententiam.

tiam, *Ep. Anon. ad R. Susn. Comm. Hist. Æth. pag.* 505. *n.* 52.

§ ምጡው፡ Datus. Traditus. *Org. L.* 5.

§ መጣዊ፡ Dator. Traditor. *MSS. Colb.*

† መጽሄት፡ Speculum. *Vide* ጸሀየ፡

* መጸል፡ Matzil. مصيل وهي فوه Maçil & ipsa est Phu, *antiqua urbs Ægypti, Copt.* ΜΕΔΕΛ. *Kirch. Lex. Copt. p.* 207. *Episcopalis sedes. Enc.*

✿ መጽለወ፡ Marcuit. Marcescere. Exarui, *Matth.* 13, 6. *propriè est herbarum & arborum, ob defectum uliginis, ut:* ፀሐይ፡ ሐይዎት፡ አንተ፡ ኢትመጽሉ፡ *Contr. pro* ለው፡ Org. (2.) *Metaph. de hominibus* Languescere, deficere. *Matth.* 15, 32.

§ አመጽለወ፡ Exarescere fecit, *scil. Æstus nimius.*

§ ተመጽለወ፡ Deturpavit, dehonestavit se ipsum. ይትመጸለዉ፡ ወይቄጽሩ፡ ገጾሙ፡ Deformant & deturpant (*se*) faciem suam. *Matth.* 6, 16. *in MSS. Parisiano.*

§ ምጽሉው፡ Marcidus. Aridus. Flaccidus, *de foliis, floribus, gramine. Oppos.* ለምሉም፡ Viridis. *Enc.* 16. *Febr.*

✿ መጸረ፡ Masticavit. *Apoc.* 16, 6.

† መጽርይ፡ Crocus *Cant.* 4, 14. *Arab. est* عصفر *Æthiopes verò putant* መጽርይ፡ *esse* Rosam sylvestrem, *odore insigni, ferentem fructum similem* moro rubi idæi. *Variè scribitur in MSS. modo* ምጽርይ፡ *modo* መጸርይ፡ *ut peregrina ignota solent.*

✿ መጽአ፡ Venit. *cum compositis.* Advenit. Pervenit. *ut:* መጽአ፡ መርዓዊ፡ ወቦአ፡ Venit sponsus & introiit. *Matth.* 25, 6. ኢዘይመጽእ፡ ወኢዘሀሉ፡ Neque id quod veniet, *i. e.* Neque futurum, neque præsens. *Enc.* በከመ፡ መጽኦሙ፡ Prout venit eis *in mentem. Org. Lect.* 2. ገቢእ፡ መጽአ፡ Denuò venit, *i. e.* Rediit. (2.) *Hebraicâ significatione* מצא Invenit. ከመ፡ ይምጽኡ፡ ለዘ፡ ሠረቀ፡ &c. Ut invenirent eum, qui illis (*seu in eorum gratiam*) ortus erat. *De Magis sermo est, Jesum quærentibus. V. S.*

§ አምጽአ፡ Venire fecit. *Hebr.* המציא. Attulit *dona, Ps.* 71, 10. Protulit *sermonem, parabolam. Matth.* 13, 24. 31. አምጽአ፡ ነፋሰ፡ Excitavit ventum. *Jon.* 1, 4. Adduxit *jumentum. Matth.* 21, 2.

§ መጻኢ፡ Veniens. *MSS. Colb.*

§ ምጽአት፡ Adventus. *Matth.* 24, 3. 27.

§ መምጽኢ፡ Lator. Adducens *vel* Afferens *aliquid; melius quàm* አመጻኢ፡ *MSS. Colb. Rectius* አምጻኢ፡ *ibid.*

✿ መጽወተ፡ Erogavit, Distribuit *eleemosynas* ለነዳያን፡ እንበለ፡ መስፈርት፡ pauperibus sine mensura, *i. e.* liberaliter. *Enc.* 13. *Jun.* 2. 4. *Inf.* መጽዉቶ፡

§ ምጽዋት፡ Eleemosyna. *Matth.* 6, 1. 4. *sive* donum & Liberalitas erga pauperes. *Lit.* 164. *c.* 4. *In genere quamvis* gratuitam donationem, *intuitu necessitatis factam significat, ut: Luc.* 15, 29. መደየ፡ ምጽዋት፡ Locus Eleemosynarum; *i. e.* Gazophylacium. *Joh* 8, 20. Marsupium. *Joh.* 13, 29. *At Gen.* 18, 19. *respondet Græco* δικαιοσύνη, Justitia, *quod reddere oportebat* ጽድቅ፡ *sed interpres Rabbinicæ dialecti gnarus, in mente habuit* צדקה, *& reddidit* ምጽዋት፡ Eleemosynam.

† መፀው፡ Ver *Æthiopicum. Quod vocant* ዘመነ፡ ጽጌያት፡ Tempus florum. *Incipit apud Æthiopes XXV. Septembris, quô tempore nostri climatis autumnus est, de quo Poeta sic canit dicto die:*

ድኅረ፡ ኀለፈ፡ ክረምት፡ ወገብአ፡ ዝናም፡
አንተ፡ አስተርአይከ፡ እግዚእ፡ ጽጌያተ፡ ገዳም፡
አፈው፡ ሃይማኖት፡ ነዓልድ፡ ምስለ፡ ፍሬ፡ ምግባር፡ ጥዑም፡
አትግሀነ፡ ለስብሐቲከ፡ ከመ፡ ትጋሆሙ፡ አድም፡
ለጽቡስት፡ ንህብ፡ ወሀካይ፡ ቃህም፡፡

Postquam præteriit hyems & transiit pluvia,
Qui ostendisti, ô DOMINE! flores campi,
Flores fragrantes fidei fac *ut* colligamus cum fructibus operum jucundis.
Sedulos redde nos ad laudem tuam, sicut *est* sedulitas grata
Infirmarum apum, & ignavorum fucorum.

ያዘንም፡ መፀው፡ Pluere faciet tempore veris. *Joel.* 2, 23. *vide* ጸደየ፡

† መጺፅ፡ Acidus. *Es.* 18, 5. ብሒእ፡ መጺፅ፡ Acetum acidum. *Pleon. Org Lect.* 5.

ሠ፡

✿ ሠሀለ፡ — ተሠሀለ፡ *Ps.* 29, 13. *Luc.* 1, 68. Clemens, Veniâ facilis fuit. Condonavit. Delicti gratiam fecit. Ignovit. *c. abs.* Propitius factus est. *Differt à* ምሕረ፡ *hoc enim afflictionem, illud propriè delictum respicit, ut:* ለዘ፡ ምሕርክዎ፡ እምሕር፡ ወለዘ፡ ተሠሀልክዎ፡ እሠሀል፡ Ejus autem cujus misertus sum, me miseret: & ei cui ignovi, ignosco. *Rom.* 9, 15.

§ ሣህል፡ Clementia. *Ps.* 24, 6. 11. Lenitas. Gratia, *vel* Venia delicti, *Gall.* Pardon. *Org. L.* 3. ርትዕ፡ ወሣህል፡ Justum & æquum *commodissimè reddi potest. Enc.* 7. *Jan.* 1. 3. *Plur.* ሣህላት፡ ጸ፡ ር፡

§ ምሥሃል፡ ἱλαστήριον, Propitiatorium, *q. d.* Locus gratiæ. ዘመልዕልተ፡ ታቦት፡ Quod erat super arcam *fœderis. Exod.* 38, 6. *Ebr.* 9, 5. (2.) Uraniscus. *Gall.* Un dais. Ein Himmel; *qualis in Æthiopia est super altaribus, vel etiam super lectis. Amhar.* አጎበር፡ *Lex. Amhar. c.* 64.

† መሥተሠህል፡ Clemens. Lenis. Facilis veniâ. *Ps.* 85, 4.

ሡሁል፡

* ሡሀል፡ Sûhal. *Inter voces Magicas reperitur in ጸ፡ ር፡ Procul dubio est Arabicum* زحل Saturnus.

❁ ሠለሰ፡ *Ferè semper sic reperitur, quamvis rectius scriberetur* ሰለሰ፡ *prout etiam nonnunquam occurrit; est enim à* שלש. *Arab.* ثلث. (1.) Trinus fuit, *de* DEO: ይሠለስ፡ በአካላት፡ ወይትወሐድ፡ በመለኮት፡ Trinus est in personis, & unus in Divinitate. *Syn.* (2.) Tria fecit. Trinum esse dixit *vel* statuit, *ut*: ለዋሕድ፡ አምላክ፡ እንዘ፡ ይሠለሶ፡ Unicum Deum *essentiâ* trinum esse pronunciavit. *Enc. 27. Maji* 1. 3. (3.) Tertio dixit *vel* fecit, *ut*: እሠለስ፡ ስምዐ፡ Tertium afferam testimonium. *Ep. ad Susn. Comment. Hist. Æth. p.* 301. *n.*36. Tertiavit, ter fecit. (4.) ሠለሶሙ፡ ለኵሉ፡ In tres partes divisit omnes. *Exod.*14,7.

§ ሥሉስ፡ (*forma* ርቡዕ፡) Trinus; *de* DEO. ዘእንበለ፡ ፍልጠት፡ Sine divisione. *Org. Lect.* 1. (2.) Triplex.

§ ሥሉሰ፡ *Adv. i. q.* ሥልሰ፡ Ter.

§ ሠሉስ፡ Tres. Tria; *de diebus ferè dicitur; ut*: *Jonas fuit in ventre ceti* ሠሉሰ፡ ዕለተ፡ ወሠሉሰ፡ ሌሊተ፡ *Matth.*12,40. በሠሉስ፡ ዕለት፡ Tribus diebus *Joh.* 2, 19. *quod per Ellipsin vocis* ዕለት፡ *reperitur Marc.*14,58. *nisi subsit mendum.* (2.) *Substantivè, & quidem per Enallagen, est* Feria tertia *hebdomadis. Vulgò* Dies Martis.

§ ሠላስ፡ Tres. Tria. *Adjectivum numerale forma insolita. Fœmininum est, forma* ክልኤ፡ *tanquam esset à Masculino inusitato* ሠለሰ፡ *ut*: ሠላስ፡ አንስት፡ Tres fœminæ. *Enc.* 1. *&* 4. *Aug.* ሠላስ፡ ሰንበታት፡ Tres septimanæ. *Enc.* 18. *Sept. Et tamen jungitur masculinis; ut*: ሠላስ፡ አርዳኢሁ፡ Tres discipuli ejus. *Enc.* 19. *Oct.* 5.2. (2.) Tertia, *per Enallagen numeri Ordinalis pro Cardinali*: አመ፡ ሠላስ፡ ዓመት፡ እምዘወድቀት፡ ሀገሩ፡ Tertio annô à quo cecidit urbs ejus. *Org.* በሠላስ፡ መዓልት፡ Tertiâ die. *Enc.* በአክሊል፡ ሠላስ፡ Coronâ triplici, *vel* tribus coronis. *Enc.*

§ ሠላሳ፡ Triginta. *Matth.*13,8. *Ejus character est* ፴፡

§ ሣልስ፡ Tertius. ሣልስ፡ ማኅተም፡ Tertium sigillum. *Apoc.*6,5. *Cum de personis sermo est, poscit affixum, ut*: ሣልሶሂ፡ *q. d.* Tertius ejus quoque, *i. e.* Tertius ab ipso. *Marc.*12,21. *Misit* ሣልሶሂ፡ ገብሮ፡ Tertium quoque servum suum. *Luc.*20,12. በሣልስ፡ Tertiò, Tertiâ vice. *Luc.*13,32. ናሁ፡ ሣልስከ፡ Ecce tertium tuum est, *seu* Ecce tertiâ vice facis *nunc hoc vel illud. Num.*22,28. *F.* ሣልስት፡ ዕለት፡ Tertia dies. *Matth.* 16,21. በሣልስቱ፡ Tertia deinde die ejus, *nempe primi diei, huc enim affixum respicit. Luc.*2,46.

§ ሣልስተ፡ *Adverb.* Tertiâ die. *Luc.*13,32.

§ ሥላሴ፡ Trinitas. *Lit.* 164. *c.* 3. ቅድስት፡ ሥላሴ፡ SS. Trinitas. τριὰς Trias, *sicuti* ሱባዔ፡ ἑπτάς. (2.) Genus carminis est, *ex ternionibus constans.*

* ዘሥላሴ፡ Zaslassêus. *Nom. pr. Viri.*

§ ሥለስ፡ Tres; *secundum formam antiquam.* ሠላሳ፡ ወሥለስ፡ Triginta tres. 3. *Reg.*7,23.

§ ሥልሰ፡ *Adv.* Ter. *Matth.* 26, 34. Tertiâ vice. *Syn. & Lib. Myst.*

§ ሠለስቱ፡ Tres, tria. *Matth.* 13, 33. ሠለስተ፡ ጊዜያተ፡ Tribus vicibus, *i. e.* Ter. *Cum de personis agitur, requirit affixum, ut*: ሠለስቲሆሙ፡ Tres illi.

§ ሣለሳዊ፡ Tertius, *contr.* ሣለሳይ፡ *post finem Epistolæ Joh. F.* ሣለሲት፡ *Enc.* 13. *Jan. & sic alibi.*

§ መሥለስ፡ סאה Satum. *Mensura genus continens sex cabos; at tria sata constituunt unum* ኢፍ፡ Epha. *Pl.* መሣልስ፡ *Matth.*13,33. *Luc.* 3,21.

§ መሥለስት፡ Triplex ordo. Triplex ratio *in quavis re. Usus fuit Interpres hac voce in exponendo* ἀναβάτας τριστάτας, ascensores tristatas. *Exod.* 15,4. በመሥለስት፡ In triplo: *& videtur intellexisse equites* in triplici ordine. *Tradit Gregorius Nyssenus, (ut Flaminius Nobilius in notis ad dict. locum docet p.* 11. *Tom. VI. Bibl. Polygl.*) τριστάτας *dictos fuisse vel à tribus equis: vel a triplici ordine, vel à triplici fortitudine; sed hoc est conjicere, non docere.*

§ መሥለስት፡ *Idem.* Triplex, *vel* Triplum, *substantivum.* 3. *Reg.* 8.

§ መሥለስት፡ *Adv.* Trifariam. Tripliciter. *Deut.* 19,3.

§ ተሥላስ፡ *Sic reddiderunt Græcum* τριώροφον, Tertium tabulatum. *Gen.*6,16. Tertia contignatio, τρίστεγον. *Act.* 20,9. (2.) Cœnaculum *pro superiore parte ædis. Org.* (3.) Thronus *Regius.*

§ ትሥልስት፡ Numerus ternarius. *Org. Lect.* 2. ትሥልስት፡ መለኮት፡ Numerus ternarius Divinitatis, *i. e.* SS. Trinitas. *Aliàs & quidem communiùs* ሥላሴ፡፡

❁ ሠለጠ፡ *Hebr.* שלט Potestatem *vel* Dominium habuit. Potestate usus est. (*Aliud vide in* ሰ፡)

§ አሠለጠ፡ Facultatem. Potestatem tribuit. Copiam fecit. *Imper.* አሠልጥ፡፡ ርድአኒ፡ ለወጢን፡ አጽሕፎ፡ ወአሠልጠኒ፡ ካዕበ፡ ለፈጽሞቱ፡ Juva me incipere dictando, & facultatem quoque concede finire, *seu* finiendi. *Org. Confer paulo post* አሠለጠኒ፡

§ ተሠለጠ፡ *Cont. E. Org.* Potestatem. Auctoritatem nactus est. Potestatem accepit. *Constr. c.* ላዕለ፡ *ut*: ይሠለጥ፡ ላዕሌሆሙ፡ Potestate pollent, *vel* eam exercent super eos. *Matth.* 20,25. ተሠለጠ፡ ሥልጣነ፡ ሞት፡ ላዕሌሆሙ፡ Potestatem habuit potestas mortis super eos,

eos, i. e. ሞቱ፡ mortui sunt. *Lit. Orth. nisi sub* ተሰለጠ፡ *referre malis*, *i. e.* Consummata fuit, &c.

§ ሥሉጥ፡ Potestate, Facultate, Autoritate præditus ላዕለ፡ super *aliquem. Apoc.* 14, 18. Potens. እግዚአብሔር፡ ሥሉጥ፡ Deus potens. *Enc. Pl.* ሥሉጣን፡ ἐξουσίαι. 1. *Pet.* 3, 22.

§ መሠለጥ፡ Efficax. Potens. *Enc.* 21. *Nov.* 4. 4. *nisi sub* ሰ፡ *referre*, & proficuus, utilis *reddere malis.*

✿ ሥልጣን፡ *Ebr.* שלטן Potestas. Facultas. *Matth.* 9, 8. Autoritas. *Matth.* 7, 29. Efficacia, *ut:* በሥልጣነ፡ ቃሉ፡ አዘዘ፡ Efficaciâ verbi sui jussit. *Enc.* (2.) Potentia. መፍርህ፡ ሥልጣን፡ Formidabilis potentia. *Lit. Orth. Pl.* ሥልጣናት፡ Officia. Imperia, *ut:* እለ፡ በሥልጣናት፡ Qui in officiis vel imperiis constituti sunt, *i. e.* Principes. Magistratus. *Lit.* 168. *c.* 2. (3.) *Sic vocantur* Angeli ordinis secundi *vel* tertii, *vide* አርባብ፡ *Org. Lect.* 3.

§ አሠለጠነ፡ Potestatem fecit. Imperium tribuit. *Lit.* 173. *c.* 4. Facultatem dedit. *Org. Lect.* 1. & *sic ferè convenit cum* አሠለጠ፡

§ ተሠለጠነ፡ Autoritate & Potestate auctus fuit. *Lit.* 171. *c.* 3.

✿ ሠሐቀ፡ *Psal.* 34, 19, & ሥሕቀ፡ *Gen.* 17, 17. *Hebr.* צחק *Arab.* ضحك Risit *cum compositis* Derisit. Irrisit. *c. c. acc.* & *cum* ላዕለ፡ *Qui sedet in cælo* ይሥሕቆሙ፡ irridebit eos. *Ps.* 2, 4.

§ አሥሐቀ፡ Ad risum permovit. Risum concitavit, *quod histrionum propriè est.*

§ ሠሐቀ፡ Irrisio. *Psal.* 78, 4. *sic corrige Psal.* 43, 15.

§ ሥሐቅ፡ *Idem, forma* ዮራር፡ *Sic legitur in MSS. Pocok. dictis locis.*

§ ሠሐቅ፡ Risus. *Gen.* 21, 6. *Jac.* 4, 9.

§ መሥሐቂ፡ Risum movens. Histrio.

§ መሥሐቅ፡ *Nomen locale, forma* መሥዋዕ፡ Locus risûs, *i. e.* Scena. Theatrum ludicrum, *ut:* ተኀድገ፡ ሕግ፡ መሥሐቅ፡ Intermissus fuit mos scenicus, *seu* theatralis. *Lib. Myst.*

✿ ሠሐን፡ — መሥሐን፡ Matta. Storea. Stragulum vile *ex palmæ foliis contextum. Es.* 14, 11. *Amh.* ሰሌን፡ *Lex. c.* 23.

✿ ሠሐጸ፡ — ሥሑጽ፡ Arrogans. Superbus. *Enc.* 14. *Jun.* 3. *Græce* Ἀτεργος, Μισάνθρωπος, *respondere videtur.* Immitis. Inhumanus. *Rom.* 1, 31. 2. *Tim.* 3, 3.

✿ ሠምረ፡ *Ps.* 67, 17. & 149, 4. *c. c.* በ፡ & *c. acc. respondet ferè verbo* Acquiescere, *quod &* Contentum esse *significat.* Gratum acceptumque habuit. Propitius fuit. Annuit, *si absolutè ponatur.* Approbavit *rem aliquam, ut:* ኪያከ፡ ሠመርኩ፡ In te acquievi. *Marc.* 1, 11. ሠምረ፡ በቃሉ፡ *sive* በምክሩ፡ ዚአሁ፡ Acquievit sermone, consilio ejus. *Passim.* ሥመር፡ ሊተ፡ Propitius esto mihi, *c. abs. Enc. Constr. etiam c. Inf. ut:* ሥመር፡ አርኅዎቶ፡ Dignare aperire. *Enc.* (2.) Consensit. Assensit. ኢሠምረ፡ ከመ፡ &c. Non annuit, ut: *Gall.* Il n'a pas esté content que. *Enc.* ሠመርኩ፡ ነበ፡ ነገረ፡ ጳውሎስ፡ Acquiesco dictis Pauli. *Lib. Myst.*

§ አሥመረ፡ *Marc.* 6, 22. *c. c. aff. personal. seq.* ለ፡ Contentum aliquem reddere, Efficere ut placeat. *Gall.* Satisfaire. *Ps.* 26, 8. *Rendre quelqu'un content.* Acquiescere *aliquem* fecit. *c. c.* በ፡ *modi vel rei. Ps.* 103, 35.

† ሰምረ፡ Ubes fuit *ager*; *Quære sub* ሰ፡

§ ሥሙር፡ Gratus. Acceptus. *Ps.* 18, 15. *Id* quod placet. *Ps.* 5, 15. (2.) Benevolus, *qui delectatur seu afficitur studiis alicujus.*

§ ሥምረት፡ Benevolentia, Beneplacitum. *Luc.* 2, 14. Gratia. Favor. (2.) Studium. Votum. Desiderium. *Ps.* 1, 2. በሥምረቱ፡ Spontè, Libenter, *i. q.* በፈቃዱ፡ Voluntariè. *Lit.* 158. *d.*

* ሥምረተ፡ ጽዮን፡ Beneplacitum Sionis. *Nom. prop. Viri. Enc.* 3. *April.* 4. 3.

§ መሥምር፡ Vir gratus. Ex asse charus. መሥምረ፡ እግዚአብሔር፡ Deo charissimus. *F.* መሥምርት፡ ቅዱሳን፡ Acceptissima sanctis. *Hoc Encomium tribuit Hieronyma Farnesia Tesfa-Zion. Epil. Nov. Test.*

§ መሥመር፡ Regula, *secundum quam lineæ ducuntur.* (2.) Versus *in scriptura. Vulgo malè* Linea, eine Zeile. *Pl.* መሥመራት፡ Versus *in libris.*

✿ ሠምዕ፡ — ሠምዕ፡ Cera. *Ps.* 21, 15. (2.) *Meton.* Candela cerea; *ut:* ውስተ፡ እደዊሆሙ፡ ሠምዕ፡ ወማኅቶት፡ In manibus eorum (*sepelientium*) candelæ cereæ & lampades.

✿ ሠሥዐ፡ Insatiabilis fuit. Expleri non potuit. *Org. Lect.* 7. ኢኮነ፡ ኢሠሣዕነ፡ ላዕሌክሙ፡ Non insatiabiles fuimus, *i. e.* Contenti fuimus vobiscum, 2. *Thess.* 3, 7. *Subj.* ከመ፡ ኢይሥሣዕ፡ Ne insatiabilis fiam, *i. e.* Ne nimium concupiscam. ጸ፡ ር፡

§ ሥሡዕ፡ Insatiabilis. Inexplebilis. *Ps.* 100, 7.

§ ሥሣዔ፡ Insatiabilis animus, *q. d.* Insatiabilitas.

† ሠርሐ፡ Fatigatus fuit *quære in* ሰ፡

✿ ሠርሐ፡ *Fut. E. Gen.* 24, 21. Prosperitatem, Felicitatem largitus est. Sospitavit. Prosperavit. Secundavit. *Ps.* 89, 19. *const. c. acc.* ከመ፡ ትሠርሕ፡ ፍናዊሆሙ፡ ut secundes (prosperes) iter eorum. *Lit.* 175. 6.

§ ተሠርሐ፡ Prosper. Felix redditus fuit. *ut:* ትሠራሕ፡ Sis felix! Prosperè succedant tibi cuncta. 3. *Joh.* ℣. 2. *per Ellipsin conjunct.* ከመ፡ *Aliam significationem quære in* ሰ፡

† ሠርሕ፡ Δόξα. Splendor, gloria *Domini. Exod.* 16, 10.

§ ሡራሔ፡

§ ሡራሕ፡ Splendor *coronæ. Org.* Magnificentia, *ut Vestitus* ለክብር፡ ወለሡራሕ፡ *Exod.* 28,2. ሡራሐ፡ ለእግዚአብሔር፡ δόξα, Gloria Domini, *sic legitur Exod.* 24,17. *pro* ሡራሐሁ፡ *per Syncopen.*

☉ I. ሠረረ፡ Volavit. ዘይሠርር፡ Volatilia *animalia.* Volucres. *Psal.* 77,31. Avolavit. (2.) *Sapiculè Metaph. de capite martyrum abscisso, à corpore suo qs. avolante Poëticè accipitur, ut:* እምአባልከ፡ ተመቲሮ፡ እንተ፡ ሠረረት፡ ርእስ፡ A corpore tuo abscissum quod *quasi* avolavit, caput *Deus coronavit. Enc.* 6. *Jun.* 1.4. *Vide paulò infra aliam significationem.*

§ አሥረረ፡ Volare, Avolare *vel etiam* Advolare fecit, *prout sensus poscit.* Avolare passus est. *Cant.* 6.4. በመሰንቆ፡ ዘዓሌት፡ ሐዋዝ፡ እንተ፡ ያሠርር፡ አልባበ፡ Citharâ cantûs suavis, quæ volare facit corda, *i. e.* in sublime extollit, *seu* In admirationem rapit. *Enc.* 21. *Jan.* 2.2. *Gallicè,* Qui ravit les cœurs.

§ ሠራሪ፡ Volans. *Poëticè de spiritu Christi, qui* ዲበሁ፡ ለአድዋን፡ ሠረረት፡ super Admone *martyre* ferebatur. *Enc.* 5. *Oct.* 2.5.

§ ሠራሪ፡ Volatilis. *Deut.* 4,17. *Caput amputatum comparatur avi. Enc.*

§ ሥረት፡ Volatus *sagittæ. Org. Lect.* 1.

☉ II. ሠረረ፡ Altus fuit ፲ወ፭፡ በእመት፡ quindecim cubitos. *Lib. Myst.*

§ ሥር፡ Altitudo. *Gen.* 6.15.

§ ሥረት፡ *Idem. MSS. Colb.*

✱ ሠረቀ፡ Ortus. Exortus fuit, *propriè de sideribus. Ps.* 103,23. *De Lumine & fulgore quovis. Luc.* 2,9. (2.) Novilunium fuit, *sive* Novilunium extitit, *Enc. passim. De mensibus, ut:* ታኅሣሥ፡ ለእመ፡ ሠረቀ፡ በሠሉስ፡ Decembris Calendæ si inciderint in feriam tertiam. *Comp. Æth.* ሠረቀ፡ የካቲት፡ Incipit Februarius, & እመ፡ ሠረቀ፡ ግንቦት፡ Cùm illucesceret Majus, *sive* prima dies Maji. *V. S.* (3.) *In Comparatione de viro claro:* ዘሠረቀ፡ ከመ፡ ብርሃናት፡ Qui ortus est *vel* effulsit instar luminis. *Enc.* 26. *April.* 3.2.

§ አሥረቀ፡ Oriri fecit *solem. Matth.* 5,45. Produxit *lumen, splendorem. Christus in resurrectione sua* አሥረቀ፡ ንስቲተ፡ መለኮቶ፡ Divinitatem suam quodammodo resplendere, *seu* radium divinitatis effulgere fecit, *& prostravit custodes sepulchri. Lit. Orth.*

§ ሠርቅ፡ Ortus *vel* apparitio sideris. (2.) *In specie* Novilunium, *ut:* ዕለተ፡ ሠርቅ፡ Dies Novilunii. *Ps.* 80,3. ሠርቅ፡ ካልእ፡ *Elliptica locutio;* Initium secundi *scil.* mensis. ሠርቀ፡ ግንቦት፡ አው፡ ጥቅምት፡ Calendæ Maji *vel* Octobris *reddendum. Enc. & V. S.* በሠርቀ፡ ወርኅ፡ ቀዳማይ፡ Calendis mensis primi *celebratur decollatio Johannis. Enc.* 15. *April.* 2.4. ሠርቀ፡ ሌሊት፡ ወሠርቀ፡ መዓልት፡ Initium noctis & initium diei. *Lit.* 161. c. 1. (3.) Oriens, *una ex* 4. *plagis mundi, cujus oppositum est* ዐረብ፡ Occidens. *Ps.* 102,12. *Pl.* አሥራቅ፡ ሠርኅ፡ Νεομηνίαι. Neomeniæ. *Num.* 28,11.

§ ሠረቅ፡ Oriens. *Plaga mundi* ዘመንገለ፡ ሠረቅ፡ *Gen.* 12,8. መንገለ፡ ሠረቀ፡ ፀሐይ፡ Versus ortum solis. *Jos.* 4,19. *c.* 12,1. & 13,8.

§ ሥርቀት፡ Ortus. Die Erscheinung. Apparitio. *In specie* Adventus Christi, *Solis Justitiæ, ut:* ሰበኩ፡ ሥርቀተከ፡ Prædicaverunt adventum tuum. *Lit. Joh.*

§ ሠረቃዊ፡ Orientalis. *Gen.* 10,30. & 12,8.

§ ምሥራቅ፡ Oriens, *i. e.* Regio *sive* plaga Orientalis. *Matth.* 2,2. ብሔረ፡ ምሥራቅ፡ Regio orientis. *Pleon. vel Appositio. Enc.*

† ሠርን፡ Sospitavit, *rectiùs* ሠርሐ፡ *q. v.*

✱ ሠረወ፡ *Cont. E.* Eradicavit. Exstirpavit, *propriè plantas.* (2.) *Metaph.* Funditus, à stirpe delevit. *Ps.* 43,3. *ex. gr. Hostem. Exod.* 15,6.

§ ተሠርወ፡ *Cont. E.* Eradicatus. Exstirpatus fuit, *de planta propriè. Matth.* 15,13. (2.) *Metaph.* Deletus. Perditus fuit, *de re quavis alia. Ps.* 108,12. *Inf. nomin.* ተሠርዎ፡ Extirpatio, *quæ radicitus fit.* 2. *Thess.* 1,9. (3.) Dissipatus. Dispersus fuit *fumus. Enc.*

§ ሥርው፡ Radix. *Matth.* 13,6.21. እምሥርው፡ ልብ፡ Ex imo pectore. *Enc. Poëticè* ሥርው፡ ጳጳሳት፡ *vocatur S. Marcus, q. d.* Stirps Patriarcharum, *nimirum Alexandriæ, quia primus. Enc.* 21. *Jun.* 5.5. (2.) Nervus. *Heb.* 4,12. *vel potius* Tendo, *ut differat à* መትን፡፡ ሥርው፡ ሕሩም፡ Nervus interdictus, *de quo Gen.* 32,25. *quò cùm olim Judæis vesci non licuerit, ideò nec hodie in Æthiopia aliorum quàm mulionum cibus est; teste Gregorio. Verùm quia nervus vel tendo comestibilis non est, ideò* musculum certum *esse oportet, de quo inter Judæos ipsos non convenit, propterea coxam integram Judæi vendunt, de ea nihil quidquam comedentes. Amhar.* ኘሉይ፡ *Pl.* ሥረው፡ Radices. *Ps.* 79,10. Nervi. *Deut.* 21,4. & *Jos.* 11,6. *Item* አሥራው፡ *Lith. Orth.*

§ ሠርዌ፡ Trabs *in genere. Matth.* 7,3.4.5. *In spec.* Fulcrum, *vel* sustentaculum medium, *tectum fastigii sustentans, ut in Æthiopum tuguriis rotundis fieri consuevit; hinc pro* Basi. *Exod.* 36,19. *& pro* Columine, *tam quoad propriam, quàm quoad Metaphoricam significationem. Presbyteri laudant te Mariam, quoniam filius tuus caput factus est* ለሠርዌ፡ ክህነቶሙ፡ ordinis sacerdotii illorum. *Org.* ሠርዌ፡ ዕብራ፡ ዘመሠዋ፡ ት፡ Liciatorium textorum. 2. *Sam* 21,19. ሠርዌ፡ ተንከተም፡ Trabs pontis. 2. *Sam.* 23,21. ሠርዌ፡ ሐመር፡ Malus navis, *ut videtur. Org. Lect.* 3. *Vide &* ሰርዌ፡ Exercitus.

§ ሠራዊ፡ Exstirpator. Eradicator.

§ ሥራዊ፡ Eradicatio. Exstirpatio. *Enc.*

☉ ሠርሀ፡

● ሠርዐ: Sanxit, *vel* Sancivit. Legem tulit. Statuit. Constituit. Instituit. *Marc.* 7,5. Statutum, ritum condidit. Edixit. ኅብስተ: ዘይሠርዑ: *sic reddiderunt* ἄρτοι τῆς προθέσεως. Panes propositionis. *Luc.* 6,4. *aliàs* ኅብስተ: መሥዋዕት: Panes altaris. (2.) Stravit, instruxit *mensam. Ps.* 22,6. (3.) Ordinavit *domum imminente morte.* ሥሪዕ: ቤተከ: Bestelle dein Hauß. *Es.* 38,1. Concinnavit *retia. Matth.* 4,21. Accommodavit *rem. Exod.* 25, 37. (4.) Prospexit alicui *de necessariis. Rom.* 16,2. (5.) Prædestinavit. *Rom.* 8, 29. 30.

§ ተሠርዐ: *Luc.* 22, 12. Statutum, Decretum fuit. Conditum fuit *statutum, testamentum.* ተሠርዐ: ማእድ: Strata, præparata fuit mensa. *Enc.*

§ ሥሩዕ: Statutus. Dispositus. Ordinatus. *Ps.* 88, 37. Instructa. Parata *mensa. Joh.* 21, 9.

§ ሠራዒ: Qui sancit *aut* condit *statutum, legem.* Legislator. Conditor. Constitutor *legum.* ሠራዕያነ: ሕግጊሃ: ለቤተ: ክርስቲያን: Conditores constitutionum Ecclesiasticarum. *Sic vocantur CCCXVIII. Patres Concilii Niceni. Lit. Orth.*

§ ሥርዐት: Sanctio. Statutum. Decretum. Constitutio. *Ps.* 7,7. Ordinatio, *seu positio alicujus rei in ordinem. Ps.* 88, 39. በእንተ: ሥርዐተ: ምሥጢር: De institutione Mysterii, *i. e.* S. Cœnæ. *Matth.* 26,25. *tit.* (2.) Ritus *sacer*, Ceremonia, *ut:* ሥርዐተ: አይሁድ: Ritus Judæorum, *i. e.* Judaismus. *Enc. Ostendit Apostolis* ሥርዐተ: ምሥጢር: ዘቍርባን: Ritum, Modum celebrandæ S. Cœnæ. *Lit. Orth.* (3.) *Διαθήκη*. Testamentum. *Matth.* 26,28. (4.) Traditio. Vitæ institutum. *Matth.* 15, 3. Consuetudo. ኅቡረ: ሥርዐት: Qui eodem utitur vitæ instituto. *Enc.* ሥርዐተ: ማኅበር: Leges conventus *alicujus*; *vulgò* Regula Cœnobitarum. *Enc.* (5.) Mos. Ratio *agendi.* Modus. *Apoc.* 21,4. ሥርዐተ: ሰብእ: Mos humanus. *V. S.* በሥርዐት: Ratione, Respectu, *ut: Angeli laudant te S. Mariam* እስመ: ተመሰልኪ: በሥርዐት: ንጽሕኪ: ምስሌሆሙ: Quoniam similis facta es (*quoad*) ratione, respectu castitatis tuæ illis. *Org.* በሥርዐቱ: Pro more suo. *Org.* (6.) Ordo. Classis. *Sic vocantur classes harmoniæ, in quibus reperiuntur Concordantiæ Evangelistarum Novo Test. Æthiopico rubro colore præmissa.* በበ: ሥርዐቶሙ: Singuli secundum classes *vel* ordines suos. *Lit. MSS.* (7.) Status, *ut:* ድንግልና: ዕቁብ: በሥርዐቱ: Virginitas custodita in statu suo, *scil. prout ordinata erat. Org.* *Pl.* ሥርዐታት: Ordinationes. Traditiones. *Matth.* 15, 9. Leges collegii *alicujus. Enc.*

● ሠረየ: *Græca vocis* φαρμακεύειν *ambiguam significationem habet. Nam* Pharmacum *vel* Venenum adhibere, *& in bonam & in malam partem accipitur.* (1.) *In bonam:* Medicamentum præbuit. Medicinam adhibuit. Mederi. *Psal.* 40, 4. (2.) *In malam* Veneno infecit. Veneficiis, Incantationibus petiit. *Psal.* 57, 5. (3.) *Tertia significatio ex passivo colligitur, nempe* Tinxit. Infecit colore, *vel* liquore aliquo. *c. c.* በ:

§ ተሠርየ: Tinctus. Intinctus. Infectus fuit colore *vel* liquore *quopiam. c. c.* በ: *ut:* ከመ: ይሠረይ: (*pro* ይትሠረይ: *per Can.* 2.) በደም: Ut tingatur sanguine. *Ps.* 67, 25. *Dixit quidem Æthiops meus* ተሠረየ: *Præteritum esse hujus significationis, verùm id analogia Grammat. d. l. repugnat; quia E radicali manente,* ይሠረይ: *etiam in subjunctivo dicendum fuisset.*

§ ሥራይ: *Vocabulum medium est, ut Græcorum* φάρμακον, Pharmacum, *& Lat.* Venenum, *i. e.* Medicamentum salubre *pariter &* noxium, *ex adjecto, vel ex ipso sensu distinguendum. Es.* 1,6. (1.) *In bonam partem accipitur* ሀኪመ: ሥራይ: Medicus. *Matth.* 9,12. ሥራየ: ሕይወት: Medicamen vitæ. አ: ር: *Plur.* ሀኪማነ: ሥራይ: Medici. *Es* 26,4. (2.) *In malam verò* ዘሥራይ: Veneficus. *Deut.* 18, 11. ሰብአ: ሥራይ: & እለ: ሥራይ: Venefici. *Lev.* 29, 31. *Apoc.* 22,15. *Plur.* ሥራያት: Pharmaca. Venena. ሰብአ: ሥራያት: Venefici. *Lev.* 20,6. *It.* Incantationes. *Exod.* 7, 11. Veneficia. *Apoc.* 9,21.

§ ሠራይ: Vestis *genus, à pretiosa tinctura sic dictum. Es.* 3, 21. Laconica *ut videtur. Org.*

§ ሥርየት: Tinctura. *Exod.* 25,5.

§ መሠርይ: Veneficus. *Ps.* 57, 5. Incantator. ሲሞን: መሠሪ: (*Contr. pro* ር ይ:) Simon magus. *Act.* 8,9. *Pl.* መሠርያን: *Exod.* 7, 11. መሠርያነ: አርዌ: ምድር: Incantatores serpentum. *Syn.*

§ መሥረይ: *Contr.* መሥሪ: *forma* መሰሪ: *in bonam partem pro* Medicamine *accipitur, ut:* መሥሪ: ውሉድ: Medicamen liberorum. *Enc.*

† ሠርግ: Διωρυγή, *vel* Διῶρυξ, Incile. Fossa, *per quam aqua ducitur. Pl.* አሥራግ: *Exod.* 7,19.

● ሠረጸ: & ሠርጸ: Germinavit. Progerminavit. Pullulavit. *Propriè est plantarum frondescentium, & herbarum è terra nascentium. Matth.* 13,5. *Metaph. de aliis rebus nascentibus seu orientibus, ut:* ፍቅር: ሠረጸት: Amicitia pullulare cœpit. (2.) *Hoc verbo utuntur in mysterio processionis Spiritus S. Nam* Processit à Patre *reddunt* ሠረጸ: እምአብ: *Lit.* 163. *c.* 4. *qui locus interpolatus est ex mente Latinorum, addito* ወወልድ: *Æthiops dixisset* ወእምወልድ: *Licet enim Æthiopes non negent Spiritum S. æque esse Spiritum Filii ac Patris (ut supra sub voce* ሀለ ወ: *dictum) de Filio tamen eâdem phrasi non utuntur, sed simpliciter ajunt* ዘይነሥእ: እምወልዱ: qui sumit de filio; *secundum Joh.* 16, 14. *Adeoque hâc phrasi semper in tertia persona præteriti temporis utuntur, ut in Conf. Fid. R. Claudii;*

non

non verò ይሠርጽ: *in præsenti. At Joh.* 15, 26. ἐκπορεύεται, *Æthiopicè redditur* ዘይወጽእ: እምነ: አብ: *Nimirum cum Græcis & Latinis (ut ex actis Concil. Florentini A.C.* 1439. *Seff. XVIII.* §. 43. *liquet) censent, quòd sicut Filius à Patre genitus sit, ita & Spiritus Sanctus ortum suum ab eo habuerit, & à Patre tanquam è Trinitatis fonte Esse suum acceperit, & hoc sensu in præterito dicunt* ሠረጸ: *Vide Hist. meam Æth. cum Comm.* Lib. *III.* c. 5. §. 29. *& ibi notas.*

¶ አሥረጸ: Enasci *vel* Oriri fecit. Produxit. Progerminare fecit *ramos, folia. Org. Lect.* 1.

¶ ሠርጽ: Germen. Caulis. Propago *vitis. Ps.* 79, 12. Truncus *fici. Cant.* 2, 13. ሠርጸ: ጢስ: σελέχη κάπνυ, *q. d.* Truncus fumi. *Cant.* 3, 6.

* ሠርጸ: ሐዋርያት: Germen Apostolorum. *Nom. prop. Doctoris sacri. Enc.* 16. *Jul.* 2. 3.

* ሠርጸ: ድንግል: Germen virginis *Mariæ. Nomen prop. Regis Æthiopiæ. Hist. Æthiop. Lib. II. c.* 6. *n.* 36. *sqq*

¶ ሥርጸት: Germinatio.

† ሠቅ: Cilicium. Hirtæ vestis genus, *ex caprinis vel aliis ejusmodi pilis contextum, quô olim Hebræi in magno luctu Ps.* 29, 14. *deinde Ascetæ ad durissimam disciplinam usi fuerunt.* ሠቅ: ዘጸጕር: *vel* ሠቅ: ጸጕር: Cilicium pilosum. *Pleon. Zach.* 13, 4.

ዘአርሐስዋ: በብሒእ: ወበጼው: ደቃቅ:
ቍስለሆሙ: መዘመዙ: በሠቅ::
Quæ consperserant aceto & sale minutò
Vulnera (eorum) terserunt ciliciô.

Enc. 1. *Nov.* 4. 5. *Hebræum* שׂק *LXX. Interpp. reddunt* σάκκον, saccus; *vel ob affinitatem vocis, vel ob angustiam vestis cilicinæ sacco similis.* (2.) *Imò &* Saccum *Æthiopicè significat, ut:* ገብረ: ሠቀተ: ምሉአ: ኖጻ; Fecit saccos plenos arenâ. *Enc.* 8. *Mart.* 3. 3. *& Bartholomæum* ጠብለለዉ: በሠቅ: indiderunt (eum) sacco, *cùm projicerent eum in mare. Enc.* 1. *Sept.* 3. 1. (3.) Sagum *vel* tegumentum cilicinum *operiendis tentoriis, Græcè* Δέῤῥεις, ሠቅ: *reddidit Interpres Exod.* 26, 7. *Pl.* ሠቃት: *&* አሥቃቅ: Tegumenta hirta, cilicina, *dicto cap.* 26, 11. 12. *&* አሥቃቃት: *Num.* 4, 25.

✿ ሠቀሠቀ: —— ሠቀሠቀ: Cancelli. Septum reticulatum. *Exod.* 27, 4. *Jud.* 5, 28.

¶ ሥቅሡቅ: Cancellis munitus. Cancellatus. 1. *Reg.* 7, 17. 18.

✿ ሠቈቈ: *Vide in* ሰ:

✿ ሠቀየ: Excruciavit. Atrociter vexavit. *Psal.* 3, 1. *&* 93, 5. (2.) Malè habuit *aliquem.* Ubel tractiren. *Gen.* 16, 6. (3.) *In specie* Torsit. Tormentis laceravit *aliquem carnifex.*

¶ ተሠቀየ: Cruciatibus tortus, Tormentis excruciatus fuit. *Ebr.* 13, 3.

¶ ሥቁይ: *Irregularis forma pro* ሠቁይ: Tortus. Excruciatus. *Erit* ጸሁረ: ወሥቁየ: doloribus & cruciatibus oppressus. *Inter comminationes reperitur Deut.* 28, 33.

¶ ሥቃይ: Cruciatus. Tormentum. Vexatio atrox. *Apoc.* 2, 22. *Pl.* ሞገደ: ሥቃያት: Fluctus cruciatuum. *Enc.* 10. *Oct.* 1. 2.

¶ መሥቅ: *Contr. pro* መሥቀይ: Instrumentum torquendi *in genere.* Equuleus. *In specie* Pecten textorius, *quô fila subtegminis contorquentur & condensantur. Adhibetur in simili quodam de Incarnatione Servatoris nostri. Lit.* 170. *c.* 3. *Arab.* مشقة, Pecten.

✿ ሠብሐ: Pinguis fuit, *Deut.* 32, 15. *Legendum est* Seb-ha, *& sic differt à* ሰብሐ: Prædicavit *quod per Teshdid legendum in secunda conjugatione;* Sebbeha.

¶ አሥብሐ: Saginavit. Pingue reddidit, *Jac.* 5, 5.

¶ ሥቡሕ: Pinguis, Obesus. *Gen.* 41, 2. 4. *Substantivè & neutraliter accipitur Psal.* 62, 6. *Plur.* ሥቡሓን: *ut Abel obtulit* እምነ: ሥቡሓኒሆሙ: De pinguibus earum (*ovium*) *i. e.* Pinguissimas. *Gen.* 4, 4.

¶ ሥብሕ: Pinguedo. *Exod.* 29, 22. *Lev.* 3, 3.

¶ መሥብሕ: *&* መሥባሕ: Pinguedo. *Pl.* መሣብሕት: Pinguedines *Deut.* 32, 38.

† ሠብሠብ: *Forma* ከብከብ: 2. *Cor.* 11, 33 *ubi textus habet* ἐν σαργάνῃ, In Sporta. *Secundum Æthiopem meum* ሠብሠብ: *est* Sepimentum ex palis, *quô mœnia aut ædes circumdantur, & per Meton.* Spatium ipsum *quod hoc modò circumdatur. Cùm ergo vox Græca non tantùm* sportam, *sed etiam* Sepimentum cancellatum *significet, Æthiopes posteriorem significationem respexerunt, locum allegatum interpretantes: Per fenestram in* pomœrium *demissus sum; itaque legerunt vel intellexerunt* εἰς σαργάνην.

✿ ሠበከ: *Arab.* سبك, Fudit, Liquefecit *metalla.* Conflavit *quidpiam ex metallis. Exod.* 26, 37. *Jud.* 17, 4. *Vide &* ሰበከ: *in* ሰ:

¶ ሥቡክ: Fusus *ex metallo.*

¶ ሥብክ: *f. Res quævis ex metallo conflata, q. d.* Fusile, *sicuti dicimus* ግልፍ: Sculptile. *ex. gr.* Statua metallica. *Act.* 19, 35. ላህም: ሥብክ: *q. d* Bos ex metallo conflatus. *Act.* 7, 41.

¶ ሥብከት: Fusio. Conflatio *metalli. Exod.* 39, 4.

¶ መሥበክ: Hydria *vel* Lagena. 4. *Reg.* 2. 20. *Item* መሥበክት: *&* መሥብክት: Cadus, *ut:* መሥብክት: ዘኤልሳዕ: Cadus Elisæi *Lit. Cyr.* 170. *d.* መሥበክት: ኃጺን: Χωνευτήριον σιδήρου. Conflatorium ferri, *seu* Catinus conflandis metallis. 3. *Reg.* 8, 51.

✿ ሠበጠ: Convivari, Epulari *apud amicum, propriè ad cœnam.*

¶ አሥበጠ: Cœnâ excepit *amicum, ut: Non*

H ... habet

habeo quod apponam ei. ዘእሠብሖ: ut cœnâ eum excipiam. *Luc.* 11,6.

§ ሥግዋ: Cœna, *quæ hospiti peregrè advenienti datur. Latinè* cœna adventitia, *it.* viatica.

❁ ሠተረ: *Conf.* ሰተረ: Laqueum vel rete tetendit, *propriè bestiis, Psal.* 139,6. ይሰትሩ: መሣግረ: Tendunt retia. *MSS. Colb.*

❁ ሠናረ: — አሥናርት: Νεμηνίαι. Neomeniæ, Novilunia. *Es.* 1,13. *Col.* 2,16 *quæ Ebræis sacra erant. Confer* ሠርቀ: (2.) *Communiter in Æthiopia sic vocantur* Festa minora, *vulgò* Festa chori, *quæ celebrare cuique liberum est. Æ.*

❁ ሥነተ: (1.) *Neutraliter significat:* In conditione tolerabili fuit. Mediocriter se habuit; *ut:* ይሠነት: መድረ: ሰዶም: እም: Tolerabilius se habebit terra Sodom, quàm, &c. *Matth.* 10,15. (2.) Refecit. Refocillavit. Recreavit. *Ps.* 38, 17.

§ ተሥነተ: Laxatus, Remisse, vel tolerabiliter habitus fuit. (2.) Recreatus, Refocillatus fuit; *præsupponit enim præcedentem oppressionem vel afflictionem. Or. Manass.* v. 10.

§ ሥኑት: Laxus. Remissus. *Qui in statu tolerabili est. F.* ሥንትት: *Contr.* ሥነት: *Matth.* 11, 22. 24.

§ ሥኑተ: Laxè. Tolerabiliter. *Act.* 24,23.

§ ሠነት: Laxamentum, Relaxatio. Respiratio. *Marc.* 6,31. *ἄνεσις.* (2.) Commoditas. Opportunitas. *Matth.* 26,16.

* ሥን: ሕይወት: Nom. propr. *matris Eustathii. Enc.* 21. *Jul.* 3.2. *Vide sub* ሠናየ:

❁ ሠነቀ: Viaticum, *cibos scilicet, pecuniam & sumtus ad iter necessarios* secum sumsit *Jos.* 9,4. *vel tulit.* Viaticô instructus fuit. *Marc.* 6,8.

§ አሥነቀ: Viaticum paravit, *vel* suppeditavit *alicui.* Viaticô *aliquem* instruxit, *c.c.* ለ: *Act.* 23,23. ἐφοδιάζειν. *Deut.* 15,14.

§ ተሠነቀ: Viaticô ab alio instructus fuit.

§ ሥንቅ: Viaticum. *Jos.* 1,11. *Per quod intelliguntur cibi, pecunia & sumtus* ad iter *necessarii, ut: Misit illis* ሥንቆሙ: ዘየአክሎሙ: Viaticum sufficiens. *Ps.* 77,29. ኅብስት: ሥንቅ: Panis ad iter *comparatus. Jos.* 9,5.

§ መሥነቅት; *&* መሥንቅት: Convictus. Commeatus, *ut: Pacti sunt inter se David & Abjathar, ut esset inter eos* አሐዱ: መሥንቅት: ወርስት: Unus convictus & una hæreditas. *Ep. ad Susn. in Comment. H. Æ. p.* 498. *n.* 19. (2.) *Meton.* Pera viatoria. Saccus *quo* viaticum *fertur.* 1. *Sam.* 16. *Pl.* መሠንቅ: *Jos.* 9,4.

❁ ሠናየ: (1.) Bonus. Præstans fuit. *Cont. E.* ዘይሤኒ: ወይን: Vinum præstantius. *Joh.* 2,10. (2.) *Imperson.* Bonum, Proficuum fuit. Expedit. *c.c.* ለ: *seu Dat. pers.* (3.) Beneficus. Munificus fuit. *Enc.* (4.) Bonum, *vel* expediens visum fuit; *ut:* እመ: ይሤንየክሙ: Si ita videbitur vobis. Wenn es euch also gut dünckt, *Ep. Anon. ad R. Susn. in Comment. H. Æ. p.* 506. *n.* 53. እመ: ይሤንዮሙ: ለሰማዕያን: Si placuerit, *vel* si bonum videbitur auditoribus. *MSS. Colb.* (5.) Pulcher, Formosus, egregius, decorus fuit, *vel* factus est. ይሤኒ: ላሕዩ: Pulchra est forma ejus. *Ps.* 44,3. ሕሡምት: እንተ: ሠናየት: Deformis, quæ formosa facta est. *Org. Lect.* 1.

§ አሠናየ: *In genere* (1.) Bene vel rectè egit, *ἀγαθῦναι, Ps.* 35,3. *In specie* (2.) Officium vel rem suam bene gessit, *ut:* ከመ: ታሤኒ: ምግባሪከ: Ut rectè præstes opera tua. *Rom.* 13,4. እለ: አሠነዩ: ፈናዊሆሙ: Qui vitam suam rectè atque bene egerunt. *&c.* (3.) Benefecit. Beneficiò affecit. *Imp.* አሠኒ: *Ps.* 124,4. *c.c.* ላዕለ: *pers. Marc.* 14,7. *& cum Dat. Luc.* 6,33. (4.) Bonum. Prosperum fecit, *ut: Dominus* ያሤኒ: ፍኖተከ: Prosperum, felix faciet iter tuum. *Gen.* 24,40. (5.) Bonum & faustum esse pronunciavit *vel judicavit, ut:* መሐክር: በሰዓታት: ወበአሠንዮ: ዕለታት: ወበአስተአኪዮ: Qui declarat horas, & fastos *aut* nefastos, *seu* faustos & infaustos dies pronunciat, *Astrologus. Syn.* (6.) Exornavit. Pulchrum reddidit. *Matth.* 25,7. (7.) Mundavit candelam, *vel* lampada. Emunxit. *Num.* 4,9.

§ ተሠነየ: Exornatus fuit ab alio. (2.) Exornavit, Festivo ornatu comsit sese. 4. *Reg.* 9,30.

§ አስተሠነየ: Restauravit. Instauravit *vetustate collapsum opus. Matth.* 23,29. Refecit. Reconcinnavit *attritum quid, aut ruptum. Marc.* 2,19. In pristinum bonum statum restituit.

§ ሥኑይ: Restitutus. Restauratus. *Æ.*

§ ሥን: Forma. Elegantia. Decor. Puchritudo. ሥነ: ራእይ: Pulchritudo formæ. *Jac.* 1,11. ሥነ: ላሕይ: Pulchritudo decoris, *vel* venustatis; *αὔξησις est, i.e.* excellens pulchritudo. *Org.*

* ሥነ: ሕይወት: *Nom. propr. fœm.*

§ ሠናይ: Bonus. *In Bibliis æquipollet Græco καλὸς, quod & bonum & pulchrum significat. Cant.* 1,4.15. *Quæ significatio ex sensu & adjectis vocibus distinguenda; ut:* ሠናይ: ለአዕይንት: Bonum oculis, *i. e.* pulchrum. *Gen.* 3,6. አርዑትየ: ሠናይ: Jugum meum bonum; *χρηστὸς est in textu, quod hoc loco* facile *vel* blandum *reddunt. Matth.* 11,30. (2.) *Usurpatur ut Latinum* Bonus, *cum præstantia viri alicujus indicatur; ut:* ሠናየ: ምክር: Bonus consiliô. *Presbyter* ሠናየ: ተልእኮ: Bonus ministeriô. *Enc.* 22. *Febr.* 1. *Martyres* ሠናያነ: መዊእ: Boni vincendo, *i. e.* Insignes victoriâ. (3.) *Subst.* Bonum. *Luc.* 6,45. ነፍሱ: ውስተ: ሠናይ: ትነብር: Anima ejus in bono (*sc. statu*) *vel* in bonitate habitat. *Ps.* 14,14. *F.* ሠናይት: Bona. *Pl.* ሠናያት: Res bonæ. *Ps.* 33,13.

§ ሠናየ: *Adv.* Benè. *Matth.* 15,7. Pulchre, *ut: Amygdalus* ሠናየ: ይጸጊ: ወሠናየ: ይጼኑ: Pulchrè floret & benè olet. *Org. Lect.* 2.

§ መሥናይ: Locus optimus, honoratus. *Jac.* 2,3.

§ መሠንይ:

§ መሠንይ፡ Optimum *in re quavis*. መሠንይ፡ ቃል፡ ትንቢት፡ Optimum vaticinium. *Org. Lect.* 3. *& comparativè* Melius. *Num.* 31, 26. *subst.* Præstantissima. መሠንያ፡ ዓለም፡ Mundi lectissima quæque. *Org. Lect.* 5. መሠንያ፡ መራዕይ፡ τὰ ἀγαθὰ τῶν ποιμνίων. Optima gregum. 1 *Sam.* 15, 9. (2.) *Plur.* መሠንያን፡ *nomen Actoris denotat*; Qui rem exornant, *vel* pulchram faciunt, *ut*: መሠንያኒ፡ ሐተታ፡ Exornatores quæstionum, *qui elegantes quæstiones formant*. *MSS. Colb.*

§ መሥተሠንይ፡ Exornator rei destructæ. Instaurator. Reconcinnator. *MSS. Colb.*

✿ ሠአሠአ፡ — ሥእሡእ፡ Eloquens, Facundus, *ut*: ከናፍሪሁ፡ ጥዑም፡ ወአፉሁ፡ ሥእሡእ፡ Labia ejus suavia, & os ejus facundum. ጸ፡ ር፡፡

§ ሠእሠአ፡ *form.* ፀእፀእ፡ Eloquentia, Facundia. *Luc.* 4, 22. *Confer* (1)ሥአ፡

✿ ሥእረ፡ *Confer* ሠዐረ፡

§ መሥእርት፡ *Respondet Græco* φατνώματα. *Cant.* 1, 16. *quod vulgo reddunt* Lacunaria *seu* Laquearia, *i. e. interiora tecti variè ornata & picta*.

✿ ሠአነ፡ — ተሠአነ፡ Calceos induit. *Imp.* ተሠአን፡ አሠአኒከ፡ Indue calceos tuos. *Act.* 12, 8.

§ ሠአን፡ Calceus. *Ruth.* 4, 7. *Pl.* አሠአን፡ Calcei. *Matth.* 3, 11. *per me ath. vocalium pro* አሣእን፡ *utrumque occurrit Jos.* 9, 5. *nec non* አሥእን፡ *Gen.* 14, 23. *Jos.* 9, 13.

✿ ሠአየ፡ — መሥኤ፡ Ventilabrum. *Contr. pro* መሥአይ፡ *Matth.* 3. 12.

✿ ሠወረ፡ — መሠውር፡ *Pl.* መሣውር፡ *Zach.* 4, 2. ἐπαρυστρίδες, *quod vulgo redditur* Infusoria, *id est*, Vasa, quæ oleum *Lampadis* continent, *seu in quæ oleum infunditur*. ፯፡ መኃትዊሃ፡ ወ፯፡ መሣውሪሃ፡ Septem lucernæ, quæ habebant septem vasa *oleum continentia*. *Æthiops meus septem* rostra lychnorum; *intelligi docebat*: *quæ expositio convenire videtur cum versione Syriaca & Arabica, ubi* ora *habentur*.

✿ ሠወነ፡ Spumare *ore*. *Cont. E. ut* ይሠውኑ፡ በአፉሆሙ፡ Spumant ore suô.

§ አሥወነ፡ Spumare fecit. *Cont. E. Marc.* 9, 18. *Luc.* 9, 39.

§ መሠዋን፡ *Est nomen locale incertæ significationis & applicationis; reperitur in MSS. Colb. c.* 31.

✿ ሠወከ፡ — ሦክ፡ *Hebr.* שוך Spina. ሦክ፡ በሊኅ፡ Spina acuta. *Enc.* *Pl.* አሥዋክ፡ *Matth.* 7, 16.

✿ ሠውዐ፡ Sacrificare *& Deo vero, ut Ps.* 4, 6. *& Idolis, ut*: *Psal.* 105, 36.

§ ተሠውዐ፡ Sacrificatus fuit. *Org. Lect.* 1.

§ ሠዋዒ፡ Sacrificator. Sacrificus. Sacerdos. *Pl.* ሠዋዕት፡ መሥዋዕት፡ Sacrificatores sacrificii. 1, *Cor.* 9, 13.

§ ሠውዐ፡ *Idem, sed formâ hujus significationis insuetâ. Cant. Michaelis* 2. 2.

§ መሥዋዕ፡ *Enc.* & መሥዋዕት፡ Sacrificium. *Psal.* 4, 6. ኅብስተ፡ መሥዋዕት፡ Panes *sacrificii*; *i. e.* propositionis. *Marc.* 2, 26. *pec.* Holocaustum. *Num.* 29, 8. *& alibi passim. Pl.* መሥዋዕታት፡ *&* መሠውዕ፡ *Num.* 18, 9. Victimæ. *Rom.* 12. 1. *Æthiopes ipsi hanc & sequentem vocem confundere videntur. Nam* መሥዋዕት፡ *passim pro* Altari *ponitur, ut* ነደቀ፡ በህየ፡ መሥዋዕተ፡ Ædificavit ibi altare. *Gen.* 12, 7. & 13, 18. *Exod.* 27, 3 *& alibi*.

§ ምሥዋዕ፡ Altare. *Matth.* 5, 24. *dubii generis est. Masc. Ps.* 117, 26. *Fœm. Org. Lect.* 1. (2.) *Locus sacratior in templis Æthiopum*. Adytum. Penetrale. Θυσιαστήριον. *ut*: በእንተ፡ ዘይደልዎሙ፡ ያብኡ፡ ውስተ፡ ምሥዋዕ፡ De iis, quos *dona* inferre decet in sacratium, *seu* penetrale sacrum. *Plur.* ምሥዋዓት፡ Altaria, *Num.* 23, 1.

✿ ሠዊቅ፡ Infundere. *Vid. in* ሰ፡

✿ ሠወጠ፡ — አሥወጠ፡ Redire fecit, *seu* Reduxit, *ex. gr. pecus aberrans ad herum suum*. *Imp. defect.* አሥጥ፡ *pro* አሥውጥ፡ Reduc. *Deut.* 22, 1.

§ ተሠውጠ፡ *Verbum hoc promiscuè usurpatur, tam de motu eundi cœpto & durante, quàm de finito*. (1.) Rediit & pervenit *in locum & statum suum priorem*. *Germ.* Wider kommen. *Gall.* Revenir; *ut*: ተሠውጠ፡ ነፍሳ፡ Rediit anima ejus. *f.* *Luc.* 8, 55. *nec non in locum destinatum*. ተሠውጡ፡ ወነገሩነ፡ Redierunt & narraverunt nobis. *fœm.* *Luc.* 24. 23. ተሠዊጥየ፡ ኢየሩሳሌም፡ Cùm rediissem Hierosolymam. *Act.* 22, 17. (2.) Reversus. Regressus. Conversus est. Wieder umbkehren. *Gall.* Retourner; *ut*: ዐርገ፡ ሐመረ፡ ወተሠውጠ፡ Conscendit navem & reversus est. *Luc.* 8. 37. *pro quo aliàs frequentius dicitur* ተመይጠ፡ *d. l. v.* 40. እሠውጥ፡ ካዕበ፡ Revertar rursus. *Act.* 18, 21. እሠውጥ፡ ወእመጽእ፡ Revertar & veniam. *Joh.* 14, 28. *Quæ hic clariùs, quàm in prima editione, docere voluimus*.

✿ ሠዐለ፡ Pinxit. 3. *Reg.* 6, 29. (2.) Finxit. Figuravit. Formavit. *V. S.*

§ አሥዐለ፡ Pingi curavit. 3. *Reg.* 6, 29.

§ ተሥዕለ፡ Pictus *est vel* fuit. *Metaph.* (2.) Expressum. Figuratum *sive* Formatum fuit *aliquid tanquam per picturam*. *Org. Lect.* 1. አሰረ፡ እደዊሁ፡ ውስተ፡ ኰኵሕ፡ ተሥዕለ፡ Vestigia manuum ejus impressa, *sive* repræsentata fuerunt in petra. *Poeticè. Enc.* 8. *April.* 1. 4. Formatus. Conflatus fuit. *Mich.* 4, 1.

§ ሥዑል፡ Pictus. *De Ecclesia*: ሥርጉት፡ አረፋቲሃ፡ ወሥዑላት፡ በሥነ፡ ጳዝዮን፡ Ornata *in* parietibus & picta gemmâ Topazio (*metaphorâ paulo duriore.*) *Lit.* 358. *c.* 2.

§ ሠዓሊ፡ Pictor.

§ ሥዕል: Effigies picta. Pictura, *passim.* (2.) Imago. *Exod.* 32,4. *Deus creavit Adamum* በሥዕሉ: ዘእሁ: ad imaginem sui. *Org. Lect.* 1.

* ሥዕል: ክርስቶስ: *Nom. prop. Viri, quod vulgò effertur* Selaxos. *Hist. Æth. L. II. c.7. n.49. & L. IV.* 3.4.

§ ሣዕር: Herba *in genere.* 1.*Pet.*1,24. *In specie* Gramen, *tam viride Ps.*36,2. *quàm aridum, i.e.* Fœnum, *vel particula fœni. Matth.*7,5. *ubi textus habet* κάρφος, Festuca, *quam vocem fortassis reddere non potuit Æthiopicus interpres.* (2.) Olus, *quod esui est, ut:* ሣዕረ: ገዳም: ሠርዐ: መብልዐ: Olera campi ordinavit *ad* esum. *Enc.* 24. *Oct.* 1. 2. † ሳእር: Uter. *Vid. in* ሰ:

§ ሥዑር: Herbidus. Herbosus. ብሔር: ሥዑር: Ager graminosus. *Ps.*22,1.

§ መሥዕር: Campus herbidus. *Syn.* [illegible] መሥዕር: *pro* loco amœno *vel* paradiso.

† ሥዕርት: *Ebr.* שער *Arab.* شعر *vel* شعرة Capillus. *Matth.* 5,36. *Enall. num. est Ps.* 39,17. *Pl.* አሥዕርት: Capilli. *Lit. Orth.*

✿ ሠዐዐ: —— ሥዓዕ: Asperitas, Scabrities, *ut videtur; ut:* ወድቀ: እምኑ: ሥጋሁ: ሥዓዕ: ቅርፊት: Cecidit de corpore ejus, *Regis Armeniorum*, scabrities corticis. *V.S.*

✿ ሠየመ: *Def.* ሤመ: *Hebr.* שום *Arab.* سام *pro* سيم Posuit *cum compositis* Imposuit. Præposuit. Constituit *veluti rectorem super aliquos. c.c.* ዲበ: *Ps.* 8,6. *aut cum* ላዕለ: *Psal.* 9,21. Creavit, *seu* Præposuit *Episcopum vel Presbyterum.* Præfecit *muneri, vel officio; c.c.* ውስተ: *Psal.* 17,47. *vinea. c. Dat. Marc.* 12,1. ሤመ: አልባሰ: Induit *vestes. Galli dicunt* Mettre les habits. *i.e.* Ponere. *Enc.* 19. *Maji.*

§ ተሠየመ: *Luc.* 3,9. *c.c.* ኀበ: Ad. Positus fuit. *Et in genere:* Ad officium vel dignitatem aliquam promotus fuit, *& sic. const. abs. Vit. Dan.* (2.) Præpositus. Præfectus fuit. *Psal.* 2,6. *Constr. cum statu constr. Poetic: & propter rhythmum, ut:* ተሠየመ: ሊቀ: Constitutus est præfectus, (*q.d. in præfectum*) *Enc.* (3.) *De Apostolo vel Episcopo.* Creatus fuit. 1.*Cor.* 1,1.

§ ሥዩም: Positus. *Luc.* 2,34. Præpositus. Præfectus. (2.) Constitutus in officio *aliquo. Luc.* 24,50. *veluti Episcopatu; ubi Subst. usurpatur, ut:* ሥዩማ: ለእስክንድርያ: Alexandriæ præpositus. *Enc.*

§ ሠያሚ: Qui alium constituit, *vel* officium confert.

§ ሢመት: Officium. Functio. Munus *quodvis, quo quis aliis præpositus est. Ps.* 108,7. *In specie* (2.) Ἐπισκοπή, Episcopatus. *Act.* 1,20. ሢመተ: ክህነት: Munus sacerdotii. *Lit.* 163. *c.*2. (3.) Ordinatio *sacerdotis vel presbyteri, ut:* በእንተ: ሢመተ: ቀሳውስት:: ወበእንተ: ሢመተ: ዲያቆናት:: De ordinatione presbyterorum, & de ordinatione Diaconorum. *Can. Apost.* 13.14. & 15. *Vide in Comment. Hist. Æth. p.* 306.

§ መሥየም: *vel* መሥይም: Canistrum. Fiscella, *ab imponendo sic dicta. Pl.* መሣይምት: *Marc.* 6,43. *Singulariter accipitur. Enc.* 3. *Feb.* 2. 2. *posuit unum cadaver in fiscellam vel* loculum.

§ መሥይም: Repositorium. Locus *quô quid ponitur. Metaph. de Salvatore nostro:* መዝገበ: ረድኤት: ወመሥየመ: ትፍሥሕት: Thesaurus auxilii & repositorium gaudii. *Lit. Joh. MSS. & alibi.*

§ ተሠያሚ: Constitutus. Creatus, *i.q.* ሥዩም: *propter rhythmum. Enc.*

✿ ሠየረ: *Unde forte* ሤራይ: Vestis pretiosæ genus, *quod vide in* ሠረየ:

✿ ሠየነ: *Arab.* شان *Contr.* ሤነ: *Cont. E.* Minxit, *i.q.* አስተአዘበ:

§ ሥንት: Urina. 4. *Reg.* 18,27.

† ሠየአ: *Arab.* سيءة & سيئة Flagitium. 2.*Sam.* 13,2. Turpitudinem *Æthiops meus interpretabatur. Arab.* سوءة Pudendum.

✿ ሠየጠ: *Def.* ሤጠ: Vendidit. *Matth.* 13,44.

§ ተሠይጠ: Venditus fuit. *Ps.* 104,16.

§ ተሣየጠ: *q.d. Egit cum alio de venditione, i.e.* Emit. Mercatus fuit. *Matth.* 14,15. *ubi lege* ሤ: *c.c.* በኀበ: apud, *pro* ab aliquo. *Gen.* 25,10. (2.) Redemit. *Apoc.* 5,9. *Inf.* ተሣይጦ: Emtio-Venditio. *Æ.*

§ ሥዩጥ: Venditus. *Rom.* 7,14.

§ ሤጥ: Pretium. *Ps.* 43,14. Res pretiô emta, *seu* Merx *ipsa, ut: Ego sum* ሤጠ: ደመ: ኢየሱስ: ክርስቶስ: Merx emta, *i.e.* redemtus sum sanguine Jesu Christi. *Org. Lect.* 4. ዘዐቢይ: ሤጡ: Cujus magnum est pretium, *i.e.* valdè pretiosum. *Enc.*

§ ሠያጢ: Mercator. *Matth.* 13,45. *propriè* Venditor; *ut:* ሠያጢ: ወተሣያጢ: Venditor & Emtor. *Syn. Pl.* ሠየጥ: *pro* ሠየጥት: Mercatores. *Apoc.* 18,11.14. (2.) *Communiter sic vocant* Turbam mercatorum *unô agmine in Oriente proficiscentium, vulgò* Caravana. *F.* ሠያጢት: Quæ vendit. Mercatrix. *Act.* 16,14.

§ ሥያጤ: Mercatio.

§ መሥያጥ: Forum. *Matth.* 20,3. (2.) Nundinæ, & Munusculum in Nundinis *dari solitum, prout Germanicè dicimus,* einen Jahrmarck; *ut: Peto à te* መሥያጠ: በከመ: ይስእል: ወልድ: ኀበ: አቡሁ: Munusculum (*in nundinis vendi solitum,* den Jahrmarckt) sicut petit filius à patre suo. *Org. Edz.*

§ ተሣያጢ: Emtor. *Syn.*

✿ ሠገረ: *Cont. E.* Celeri passu ingressus est. Celeriter incessit. *Act.* 3,8. (2.) *Alia significatio & alia forma occurrit. Deut.* 21,10. ይሥግር: ወይሰክር: *De filio prodigo* qui *est* Glutto *seu* Comessa-

Comessator & ebriosus. *Græcus habet συμβολοκοπῶν*, qui comessationibus vacat.

§ ምሥጋር: *ut*: ምሥጋረ: እግር: Passus, *quatenus accipitur pro* Spatio *seu* mensura.

❂ II. አሥገረ: Reti cepit *feras, e. g. Vulpes. Cant.* 2,15. Illaqueavit *in genere*. 1. *Cor.* 7,35. *& in specie* Piscatus est. Cepit *pisces*. *Marc.* 1,16. (2.) Piscantium instar extraxit, *ut Luc.* 5,10. አሥገረኒ: እምባሕረ: ኃጢአት: Piscare me è mari peccatorum *Enc.* 30. *Mart.* 3. 5.

§ ተሠገረ: Reti captus, comprehensus fuit; *instar feræ. Ps.* 9,16.

§ ሠገራት: Milites custodiæ appositi, *q. d.* Captores. Die Häscher. *Matth.* 27,65.66.

§ መሠግር: Piscator. *Pl.* መሠግራን: *Matth.* 4,18.19.

§ መሥገርት: *f.* Rete. *Psal.* 9,16.33. (2.) Παγίς. Laqueus *passim*. *Ps.* 90,3. & 123,5. መሥገርት: ገሬፋ: *appositio generis esse videtur. Org. Lect.* 3. (3.) *Metaph.* Insidiæ. *Pl.* መሣግር: *Matth.* 4,20.

§ አሥጋሪ: *i. q.* መሠግር: Piscator. *In stat. const.* አሥጋሬ: ቀቃሕ: *Lib. Myst.*

❂ ሠገወ: — ተሠገወ: *Org. Lect.* 2. *dicitur de verbo Patris æterno*. Humanam naturam assumsit, *sive* ሥጋ: ኮነ: *Verbum* caro factum est. *Joh.* 1,14. Incarnatum est. *Inf.* ተሠግዎ: Incarnatio. *Org. Lect.* 1. ተሠግዎቱ: ለወልድ: Incarnatio Filii. *Ibid.*

§ ሥጉው: Incarnatus. *Enc.*

§ ሥጋ: *Æquipollet Hebr.* בשר (1.) Caro. *Ps.* 26,3. (2.) Corpus. *Matth.* 6.22. *Cùm de Christo sermo est, intelligitur ejus* humana natura, *seu* Humanitas. በሥጋ: Incarne. *i. e.* in humanâ natura. *Enc.* ሥጋ: መዋቲት: Corpus mortale, *opponitur τῷ* ነፍስ: ነባቢት: Animæ rationali. *Lit. Chrys.* (3.) Cognationem *sive* Sanguinem *significat in hoc modo loquendi*: ነገደ: ዚአየ: ውእቱ: እመንገለ: እምየ: በሥጋ: *Gregor. Epist. ad me data.* (4.) Truncus corporis, *capite scil. avulso. Enc.* 18. *April.* 3. 4. (5.) *Honestatis causâ sic vocatur* Pudendum *in hac phrasi*: ተንሥአ: ሥጋሁ: Libidine exarsit. *Pl.* ሥጋት: Corpora, carnes. *Lit. Joh.*

§ ሥጋዌ: Humanitas *seu* humana natura *in Christo. Egressus est ex utero virginis* ምስለ: ሥጋዌ: ዘነሥአ: እምኔሃ: cum humanitate, quam sumsit de illa. *Org. l.* 2. (2.) Incarnatio. በኵረ: ድንግል: በሥጋዌሁ: Primogenitus virginis in incarnatione sua. *ibid. Bethlehem vocatur* መካነ: ሥጋዌሁ: ለፀባኦት: Locus incarnationis Dei Sabaoth *Org. Lect.* 4. (3.) *Denotat* Sermonem, *sive* Orationem de incarnatione Christi; *hinc Pluralis* ሥጋዌያት: Sermones *i. e.* Elogia de Incarnatione. *Titulus est Hom. Jacobi in V. S.*

§ ሥጋዊ: Corporalis. Corporeus. *Org. lect.* 3.

§ ተሥገዎት: Incarnatio. *Org. Lect.* 2.

† ሥጡቅ: Fissus. *vide* ሰጠቀ:

❂ ሠጠወ: *Vide etiam* ሰጠወ:

§ ተሠጥወ: Respondit. *Ps.* 17,48. & 33,4. *tam verbis quam literis. Matth.* 16,22. *Marc.* 7,28. *Inf.* ተሠጥዎተ: ቃል: Responsio. *Enc.* 26. *Mart.* 2. 5. *Et nisi fallor pro reali responsione seu* Retributione & gratiarum redditione *interdum accipitur.*

§ ሥጠዌ: Responsio, *in Lit. Greg. passim.*

† መሠጥው: *vide in* ሰ:

❂ ሠፀረ: *Conf. E. Gen.* 22,3. Fidit *ligna.* 1. *Sam.* 6,14. *securi. Org. Lect.* 5.

❂ ሠፀን: — ሣፁን: Cista. Arca. Scrinium. *Ut: Dives* ዘምሉእ: እምወርቅ: ወእምብሩር: ሣፁኑ: ዚአሁ: cujus scrinium plenum erat auro & argento. *MSS. Colb.* (2.) Sarcophagus. Loculus. *Ex quo dispersérunt ossa. Enc.* 19. *Jan.* 1.3. *Rex vocatur* (3.) *Metaph.* ሣፁነ: ሕግ: Scrinium justitiæ. *Epist. ad Susn. in Comment. Hist. Æth. pag.* 497. *n.* 16. ሣፁነ: ለብዎ: Scrinium prudentiæ. *MSS. Colb.*

ረ:

❂ ረሀርሀ: — አረሀርሀ: Lenivit. Demulsit. Emollivit. *Cant.* 4,9. *Fortassis huc spectat verbum rarum* አርሀርሀ: *quod reperitur Enc.* 14. *Nov.* 2. 3. *ut*: ሶበ: አርሀርሀ: መንፈስ: Dum clementem *vel* mitem sententiam ei paravit Spiritus S. *ne capite plecteretur.*

§ ተረሀርሀ: Mansuetus, Lenis, facilis factus est. *Inf.* ተረሀርሆ: Mansuefactio. Mansuetudo. *MSS. Colb.* ሣህል: ወተረሀርሆ: Clementia & mansuetudo. ጸ: ር:

§ ርሁሩህ: Mansuetus. Mitis. ርሁሩህ: ሕሊና: Mitis animo. *F.* ርህርህት: Rehreht, *ut*: ርህርህት: ልብ: Mansueta corde. *Enc.*

§ ርሀራኄ: Mansuetudo. Lenitas.

* ርሀርው: Abba Rehrù *ab igne & Leonibus illæsus. Enc.* 7. *Nov.* 1. 3.

† ርሕ: *Floris genus est, ut patet ex sequente loco Organi*: ጽጌ: ድንግልናኪ: ይሤኒ: እምኵሉ: ርሕ: አፈው:: Flos virginitatis tuæ præstantior est omni .... aromatico. *Semper conjungitur cum* አፈው: Aroma. *Æthiops meus* Basilicam, Basilienkraut/ *seu* Ocimum *ob suavem odorem juxta domos plantari solitum exponebat. Verùm in talibus facile falli poterat Gregorius. Nam bina loca Cant. Canticorum aliud quid poscunt, ut*: ርሕ: አፈው: እለ: ይፈርዩ: አፈዋተ: .... Aromatica, quæ fructificant aromata. *Cant.* 5,13. አሰትየከ: እምርሕ: አፈውየ: Potum tibi præbebo de .... aromaticis meis. *Cant.* 8,2. *Priore loco in Græco habentur φιάλαι. Textus autem ipse cum Vulgata* Areolas. *Id num meliùs quadret ad loca allegata, lectori judicandum relinquimus. Aliàs vox ipsa* ርሕ: *convenit cum Hebræo* ריח Odor, Geruch.

* ሮሓ: Roha. *Urbs vel regio, ubi S. Gregorius vixit. Enc. 3. Mart. 1. 2.*

✿ ርሕሰ: Madnit. Humidus fuit. *Enc.*

§ አርሐሰ: Madefecit. Madidavit. Humidum effecit *Luc. 7,38. 44.* Respersit, *vel* Conspersit *humore aliquo. e. gr. aceto. Vide* ሠቀ: *Constr. cum* ላዕለ: super *aliquem.* ጸ:ር:

§ ርሑስ: Humidus. Madidus. Madefactus በማይ: aquâ. *Enc.*

✿ ርሕቀ: *Ps. 17,25.* Abscessit. Recessit. Discessit. Procul abfuit. ተርሕቀ: እምቢታንያ: Distat à Bethania. *Comm. Hist. Æth. p. 500. n. 27.*

§ አርሐቀ: Amovit. Removit. Elongavit. *Ps. 1. tit.*

§ ተራሐቀ: Discessit *ab aliis, c. c. aff. 3. pers. ut:* ይትራሐቅዎ: *Luc. 24,28. Inf.* ተራሕቆት: A se invicem discedere. Mutuus discessus.

§ አስተራሐቀ: & አስተርሐቀ: *Psal. 128,3. Sic in utroque codice impresso; at in Pocokii MSS. prior forma occurrit.* Removit unum ab alio. Separavit à se invicem. (2.) Abstraxit aliquem *à studio aliquo, ut:* እምደረሰ: ድርሳን: አስተራሐቆ: A compositione librorum abstraxit eum. *Enc. 8. Dec. 2. 3.*

§ ርሑቅ: Longinquus. Remotus. Distans. ርሑቀ: መዐት: Μακρόθυμος. Longanimus, *i. e.* tardus ad iram. *Ps 85,14.* ርሑቅ: እምፍትወተ: ሥጋ: Alienus à concupiscentia carnis. *i. e.* Continens. *Enc. 28. April. 3. 2.* እምርሑቅ: *Hebr.* מרחוק *Germ.* Von weitem. Procul *de loco. Ps. 9,22.*

§ ርሑቅ: *Adv.* Procul. Longè.

§ ርሕቅ: Longinquitas *loci.* Die Ferne. *Org. Lect. 2.*

§ ርሕቀት: Amotio. Remotio. *Enc.* (2.) Longinquitas *loci, itineris. V. S.* (3.) Longitudo. Diuturnitas *temporis. Comment. Hist. Æth. p. 506. n. 56.*

✿ ርሕበ: *Ebr.* רחב Capax, Amplus, Laxus fuit *vel* factus est. *Org. Lect. 1.*

§ አርሐበ: *Ps. 4,1.* Ampliavit. Laxavit. Expandit. Dilatavit. Capaciorem reddidit, *in genere rem quamvis coarctatam. Ps. 118, 32.*

§ ተርሕበ: Expansus fuit *ab alio.* (2.) Dilatavit se. *Imper.* ተራሐቡ: *sic lege 2. Cor. 6,13.* Dilatamini, *seu* Dilatate vosmet.

§ ርሒብ: Amplus. Capax. Laxus. *Ps. 118, 96. & 103,26. Dicitur de rebus concavitatem vel capacitatem aliquam habentibus, ut de mari, vel vase aliquo. Differt à* ስፉሕ: *ut Germanicum* weit *à* breit. *Fœm.* ረሓብ: *de porta. Matth. 7,13. oppos.* ጸባብ:

§ ርሕብ: Amplitudo. Capacitas. Laxitas. *Eodem modo accipitur ac Adjectivum* ርሒብ: *Dicitur enim de cœlo. Org. Lect. 1. ut: Deus novit* ርሕበ: ዘታሕተ: ሰማይ: Amplitudinem quæ sub cœlo *est. Lit. Epiph. De arca Noa. Gen. 6,15. De domo* laxa. *3. Reg. 6,2. 3.* (2.) Latitudo, *ut: Perambula illam terram* ውስተ: ኑኃ: ወርሕባ: in longitudine & latitudine ejus. Weite und Breite. *Gen. 13,17.*

§ ራሕብ: Idem, *ut:* በራሕቡ: ለዓለም: In amplitudine mundi, *i. e. per* amplissimum, *quà latè patet,* mundum. *Enc.* ራሕብኒ: ስፋሕ: Amplitudo, vastitas ejus expansa. *MSS. Colb.*

§ ረሐብ: *Idem. Exod. 37,1.*

§ መርሕብ: *In genere est* locus amplus, spatiosus *Ps. 17,22.* (2.) *In specie,* Vicus. Platea. *Luc. 10,10. Pl.* መራሕብት: *Matth. 6,5.*

✿ ረሐነ: *Matth. 21,7.* Stravit. Instravit *equum, vel asinum sellâ, clitellis, vel tegumento. 2. Sam. 17,23. c. c.* ላዕለ:

* ራማ: *Nomen* cœli tertii. *Hebr.* רמה Altitudinem *denotat.*

* ሮማ: Ῥώμη. Roma. *Pro regione & pro Urbe accipiunt Æthiopes. Nam &* ብሔረ: ሮማ: Regionem Romæ, & ምድረ: ሮማ: Terram Romæ *dicunt, &* Græciam *plerumque intelligunt. Nec non* ሀገረ: ሮማ: Urbem Romæ. *Enc. 5. Sept. 1. Confer* ሮሜ: *At rectius & communius* ሮምያ: Roma *Urbs dicitur; quod vide infra suo loco.*

* ሮም: *Alia appellatio urbis* Romæ, *ut:* መርቆሬዎስ: ዘሮም: Mercurius Romanus. *Enc. 25. Nov.*

* ሮማልዮስ: Romelius, *martyrio coronatus. Enc. 19. Mart. 2. 3.*

* ሮማኖስ: ሮማይ: ሮማይስጠ: *Vide infra suo loco.*

† ረምሕ: *Num 25,7.* & ርምሕ: *Hebr.* רמח Lancea; hastæ genus, *longius quam* ንኑኅት:: *Pl.* አርማሕ: *Org. Lect. 2.* & አርማሕት: *4. Reg. 11,10.*

✿ ረመመ: — አርመመ: Tacuit. Siluit. *Inf. nom.* አርምሞ: Silentium. *Lit. 173. c. 4.* (2.) *Transitivè.* Silere fecit. Sedavit. *Ps. 88, 10.*

§ አስተራመመ: Planè sedavit. Prorsus tranquillavit. ባሕረ: እም፤: ተሀውኮ: Mare ab impetuositate. *Enc.*

§ ርሙም: Tacitus. Silens.

† ረምስ: Ratis. *Pl.* አርማስ: *1. Reg. 5, 9.*

✿ ረምሰሰ: — አርመስመሰ: Palpando quæsivit *instar cæci. Syn. Conf.* መርሰሰ: *suprà col. 66.*

† ሮማን: Malum punicum. *Cant. 4. 3.* ጽጌ: ሮማን: Flos mali punici. Βαλαύστιον, Balaustium, *si sylvestris mali punicæ flos sit; sin sativæ,* κύτινος, Cytinus *dicitur. Org. Lect. 2. Pl.* ሮማናት: ወርቅ: Mala punica aurea. *Enc.* (2.) Malus punica *arbor, ut:* ሮማን: ፈረየ: fructus tulerunt. *Enc. 23. Jun. 1. 3.*

* ሮማኖስ: Romanus. *Martyr. Enc.* 28.*Oct.*2. —*Cui lingua abscissa. Enc.* 21. *Nov.*5.3.

† ራምኖን: *Græc.* Ῥάμνον, *in acc. Jud.*9, 14. 15. Rhamnus, *sentis genus. Vulgò* Spina alba. *Æthiopes* ደገ: *suum esse putant*, (*q.v. Lex.Amh. col* 84.) *fruticem nempe, ex quo ignis facillimè elici potest; idque ex. supra allegato. loco confirmari putant.*

* ራሙኤል: Rahuel, *nomen Angeli, in picturis Nov. T. p.*132.*b.*

* ሮማዊ: Romanus. ሮማዊት: Romana. *Enc.* 17. *Sept.* 1.1. *Potest tamen etiam, ut apud Arabes, pro* Græcis *seu* Constantinopolitanis *accipi. Nam Arabes per* الروم Errum, Græcos *intelligunt, eò quod Imperatores Constantinopolitani se vocarent Imperatores Romanos, & Constantinopolim novam Romam.*

⚙ ረምየ: *i.q.* ረገዘ: Icit. Vulneravit *hastâ, vel lanceâ.*

§ ተረምየ: Ictus. Vulneratus fuit.

§ ርምይ: Ictus *hastâ.*

§ ርምየት: *Contr.* ርሚት: Ictus *hasta, propriè* Vulnus *hastâ inflictum, secundum Æthiopem meum. At Lev.*13. *passim* ርሚት: *sine adjectione reperitur, &* Plaga *vel* Contusio *reddendum, ut* ርምየት: ቍስል: Contusio *vel* plaga ulcerus. *d.c.* 13, 18.

* ሮምያ: Roma. *Sic antiquitus & communiter Urbs quondam caput Orbis, nunc summi Pontificis sedes vocatur. Est autem ab Arabico* رومية Romja. *Act.*2,10. ሮምያ: መንበረ: ጴጥ ሮስ: ዐቢይ: ይእቲ: Roma, Sedes Petri, magna est. *Lib. Myst. Alibi* ዘሮምያ: Romanus. *Enc.* 5. *Jul.*5. 3.

* ሮማይስጢ: *Græc.* ῥωμαϊστί, Romanè, *i. e.* Latinè, *ut: Pilatus cruci inscripsit etiam* ሮማይ ስጢ: Latinè. *Joh.*19,20. ልሳን: ሮማይስጢ: Lingua Romana vetus, *i. e.* Latina. *Epil. Actor. p.*157.*b. ubi nota statum constructum vocis* ልሳን: *quasi* ῥωμαϊστί *nomen Regionis esset.*

⚙ ረመዐ: — አርመዐ: *Propriè dicitur de solo fervido.* Adussit. Exussit. (2.) *Metaph. de concupiscentia, & aliis animi affectibus, corpus exsiccantibus. Jac.*3,6. *Org. Lect.* 4.

⚙ ረሥአ: Senuit. Senex factus est. *Ps.*36,26. *Vide &* ረስዐ:

§ ርሥእ: Senectus. Senium. *Ps.*70,10.

§ ርሥአት: Idem. *Æ.*

§ ርሥኣን: Idem. *Ps.* 91, 14. *formâ* ዕርቃን: Nuditas. ብእሴ: ቀተልኩ: በርሥእንየ: Virum occidi in senectute mea. *At sic planè recedit à Græca versione. Gen* 4,23. (2.) τὸ γερουσία, Senectus, *i. e.* Senes, Seniores, *per Meton. abstracti pro concreto. Exod.*3, 16.

† ራስ: Titulus *est* Principum *atque* Proregum *Æthiopiæ, qui principali dignitate præfulgent. Vide Lex. Amharicum col.*20. (2.) ራስ: ቍርዕ: *Reperitur in epistol. Malac-Saghedi ad Philipp. II. in Commentar. ad Hist. Æth. p.* 484. *n.* 6. *in qua petit Artifices qui facere norint* ራስ: ቍርዕ: Galeas, Capacetes *habet Hispanicus interpres.*

† ርስ: *Vide sub* ረዊስ:

⚙ ረስሐ: Immundus. Impurus. Contaminatus. Pollutus fuit. *Org. Lect.*2. *oppos.* ንጽሐ: (2.) Reus est *vel* fuit, *ut: Qui necat hominem* ረስሐ: ውእቱ: ለኵነኔ: reus est ille damnationis. *Matth.* 5, 21. 22. 23.

§ አርስሐ: Impurum. Immundum reddidit. Contaminavit. Polluit. *Apoc.* 22,11. (2.) Condemnavit. *Lit.*169.*c.*2. Reum. Noxium esse judicavit. *Matth.*17,3.

§ አርስሕስሐ: Redarguit graviter. Convicit. Überzeugen; *ut:* ወአልቦ: ዘይረስሕስሐኒ: Et me ipsum nemo est qui redarguat. 1.*Cor.*4,3. *Rom.*2, 15. *Concupiscentia qua* ተረስሕስሐ: ለልብየ: acriter perturbat animum meum, *seu* convincit conscientiam meam. *Org. Lect.* 5. *ex* 3.*Reg.* 8,38. (2.) *Vulgo etiam tanquam frequentativum de aqua, quæ transitu equorum* impura *seu* turbida redditur, *accipi solet. Æ.*

§ ርሱሕ: Sordidus. Fœdus. Impurus. *Jac.*2,2. F. ርስሕት: *Opp.* ንጽሕት: *Org.*

§ ረሲሕ: Reus criminis. Obnoxius culpæ.

§ ርስሐት: Immunditia. Impuritas. Fœditas. Pollutio. *Jac.*1,21. *quæ abluitur aquâ. Enc.* Culpa *Lit. Job.*

⚙ ረስነ: Ignem concepit. *Enc.* Ignescere. Candescere *igne.* Candefieri. 2. *Pet.*3, 12.

§ አርሰነ: Candefecit, *metallum vel fornacem. Org. Lect.*3. (2.) Cremavit. *Enc.*

§ ርሱን: Ignitus. *Ps.*17,33. Igne candescens, *ut: Pedes Christi* ርሱናን: እምሳለ: ላህበ: ለብርት: ሊባኖስ: candescentes instar flammæ chalcolibani. *Enc.* 6. *Febr.*3.2. (2.) *Metaph. pro* Vehementer calido, *ut:* በላህበ: ሃይማኖት: ርሱን:: Flammâ fidei fervescens. *Enc.* 11. *Jan.* 7. 2.

§ ርስን: Candefactio. ርስነ: ለእሳት: Ardor, fervor ignis. *Enc. vel candescentis metalli, ut:* በርስነ: ንጺን: ወዐየ: Candenti ferro adustæ fuerunt. *Enc.* 25. *Febr.* 1. 4. ርስነ: ብርት: ሊባኖስ: Fervor chalcolibani. *Apoc.*2, 18. *de qua voce vide sententiam nostram in* ሊባኖስ: *&* ብርት:

§ ርስነት: *Idem. Metaph.* ርስነቱ: ለፍቅር: Fervor. Ardor amoris. *Org. Lect.* 3.

§ መርስን: Candefaciens, *de igne. MSS. Colb.*

⚙ ረሰወ: — አርሰወ: *Arab.* ارسى Appulit in portum. *Marc.*6, 53. *in MSS.*

§ መርሶ: *Arab.* مرسى Portus. *Ps.*106,30. መርሶሆሙ: ለእለ: ይትሀወኩ: *Jesus Christus* portus eorum qui agitantur. *Lit.*168.6.

⚙ ረስዐ:

❁ ረስዐ፡ Oblitus est. *Confer &* ረሥአ፡ (2.) *Ex Hebræa significatione* רשע Impius fuit. *Psal.* 85, 17.

§ አረስዐ፡ Oblivisci fecit. Obliteravit. *Ps.* 32, 10.

§ ተረስዐ፡ Oblivioni traditus est. In Oblivionem venit. *Ps.* 87, 13.

§ ረሳዒ፡ Obliviosus. ዘኢየኀሥሥ፡ ረስዐ፡ Qui non fuerit oblitus. *Jac.* 1, 25.

§ ረሲዕ፡ Impius, *ex Hebr.* רשע. *Pl.* ረሲዓን፡ *Ps.* 1, 1. & 11, 9.

❁ ረሰየ፡ *Ps.* 17, 13. Posuit. *Si de vestibus sermo sit*, Induit. *Enc. Gall.* Mettre ses habits. *Confer* ሠየመ፡ (2.) Egit. Fecit. *Luc.* 2, 48. *Homo* ምንት፡ ይረስየኒ፡ quid faciet mihi? *Ps.* 117, 6. ረሰየ፡ ሕያወ፡ Sanum effecit *vel* reddidit. Fecit, *seu* Constituit *Principem*, *sive* Creavit *Magistratum. Enc. Atque sic Latinè variè reddi potest, ut:* ረሰየ፡ ወጻኢ፡ Fecit egredientem *è numero, i. e.* Exclusit è numero *aliorum. Enc.* Formavit, Efformavit. *In Hom. S. Jacobi Serugensis Angelus annuncians conceptionem Christi ait: Filius Altissimi* ዘይረስዮሙ፡ ለሕፃናት፡ ይትረሰዩ፡ በላዕሌኪ፡ qui format (*bildet*) infantes *in utero materno* formabitur in te *Maria!* (3.) Pro aliquo æstimavit, *sive* habuit, *ut: Supplicium tuum* ኢይረስዮ፡ ከመ፡ ወኢምንት፡ nihili faciam *vel æstimabo.* ረሰየ፡ ቀሊለ፡ Parvi pendit. *Enc.* ረሰይኮ፡ ወኀጥረ፡ Habuisti pro grato *& accepto.* (4.) ረሰየ፡ ሎቱ፡ ጌጋየ፡ Imputavit ei delictum. *Org. Lect.* 1. (5.) *Verbum* Excusavit *hac voce mirè circumscribitur:* ረሲ ኢ፡ ሊተ፡ ከመ፡ ዘኢአበይኩ፡ Fac quæso me, tanquam qui non noluissem, *i. e.* Excusa me quod noluerim. *Luc.* 14, 18. *Nota: Verbum hoc plerumque differre à* ገብረ፡ *sicut* Agere *Thun/* à Facere *Machen.*

❁ II. አረሰየ፡ Appulit *è mari* in portum. አረሰዩ፡ ህየ፡ Appulerunt ibi. *Marc.* 6, 53. *Rectius* አረሰይዋ፡ *in MSS. ab* አረሰየ፡ *quod habes paulo ante. Nihilominus in Act.* 21, 3. & 27, 39. *etiam reperitur* አረሰይዋ፡ ለሐመር፡ Applicuerunt navem, *ab* አረሰየ፡.

§ ተረሰየ፡ Amictus. Circumdatus fuit *veste*, *vel ornamento*, *ut:* ኢትትረሰይ፡ ብእሲት፡ በትርሲተ፡ ብእሲ፡ Ne amiciatur, *seu* ne vestiat sese fœmina habitu virili. *Deut.* 22, 5. (2.) *In specie* Armatus, Accinctus fuit *armis*, *ut:* ኢለ፡ ተረሰዩ፡ ለቀትል፡ Qui accinguntur ad bellum. *Num.* 31, 5.

§ አስተርሰየ፡ *vel* አስተረሰየ፡ Armavit. Armis instruxit. *Num.* 31, 3. (2.) Ornavit. አስተረሲ፡ ለክሳድየ፡ አምሳለ፡ ባዝግና፡ ወቀለ፡ Orna collum meum quasi torque & monili. *Enc.* 30. *Aug.* 1. 4.

§ ርሱይ፡ Instructus. Compositus. Ornatus. *Marc.* 14, 15 (2.) Armatus, *ut:* ርሱይ፡ በንዋየ፡ ሐቅሉ፡ Armato eo armis suis. *Luc.* 11, 21.

§ ርስዮት፡ Constitutio. Compositio.

§ ተረሰየ፡ Ornatus. *Poet. Adj. F.* ተረሳዪት፡ ክብር፡ Ornata gloriâ. *Enc.* 21. *Jul.*

§ ትርሲት፡ Habitus, *i. e.* Modus vestiendi & ornandi se, *ut:* ትርሲተ፡ ብእሲ፡ Habitus viri. *Deut.* 22, 5. (2.) Ornatum *in genere significat, ut:* ትርሲተ፡ ጽጌ፡ Ornatus florum. *Org. Lect.* 3. ስርጋዌ፡ ትርሲት፡ Ornatus habitus tui. *Ibid.* ኢኮ፡ ተሐፅነ፡ በትርሲት፡ Non educatus fuit cultu ornatò. *Lit. Orth. In specie*, Mundus muliebris. *Lit. Joh.*

§ ትርሲተ፡ ወልድ፡ Adoptio, *q. d.* Constitutio filii. *Rom* 8, 15.

❁ ረቀቀ፡ *Arab.* رق Subtilis fuit. *Ep. ad R. Sasu. in Comm. Hist. Æth. p.* 500. *n.* 27.

§ አርቀቀ፡ Subtile fecit. Tenue reddidit.

§ ረቂቅ፡ *Arab.* رقيق Subtilis, Tenuis. *Et substantivè*: Res quælibet tenuissima. ይጠበለሉ፡ በረቂቅ፡ Tenuibus involvit. *Lit. MSS. F.* ረቂቅ፡ *Exod.* 16, 43. *c.* 28, 32. (2.) ረቂቅ፡ *absolutè* Scripturam minutam *denotat. Æ.*

§ ርቀት፡ Subtilitas. *MSS Colb.*

§ ረቅ፡ Folium chartæ pergamenæ.

❁ ረቀየ፡ *Arab.* رقى Magiâ *aut* Magicò amuleto se munivit. *Cont. E.* Incantavit, Carmine superstitiosò recitatò rem noxiam arcuit; *aut* bonam contra noxiorum conatus servare studuit. *Ps.* 57, 5. *Act.* 19, 13. *lege* ይረቅዩ፡ (2.) *Vulgò de iis dicitur, qui recitando Pater noster vel Ave Maria, serpentes incantare parant.* (3.) *Peculiaris usus hujus verbi occurrit in Vit. Sanct. ubi non quidem de magicis verbis, de usu tamen superstitioso aquæ lustralis, vel etiam ejus qua pedes cujusdam viri sancti loti fuerunt sermo est. Venerat Abba Daniel, insignis sanctimonia Vir, in cœnobium monialium, lotis ejus pedibus jussit Abbatissa moniales:* ንሥኡ፡ ስተዩ፡ ወርቅዩ፡ ዲበ፡ ርእስክን፡ sumite, bibite, & superfundite aquam *istam tanquam benedictam* super caput vestrum. *Idque illa ipsa prius fecerat. Et paulo post Senex Abbatissæ de ægrota ibi jacente ait:* አምጽኢ፡ ማየ፡ ዘተርፈ፡ ውስተ፡ ሐፃቢ፡ ወርቂ ዪ፡ ወተሐይ፡ Affer aquam, quæ remansit in pelvi, & perfunde illam, & sanabitur. *Vit. Dan. & sic rursus occurrit in V. Baamins.*

§ ተረቅየ፡ *Enc.* 6. *Febr. De re vel persona dicitur, super qua* superstitiosum carmen, *vel oratio* recitatur *aut* legitur, *ne ei noceatur.* Carmen *superstitiosum* lectum fuit, *quô quis quasi devotus fuit. Igitur* (2.) Devoveri *reddendum*, *ut:* ው ስተ፡ ዐፀደ፡ ስምዕ፡ ኅቡረ፡ ተረቅዩ፡ In pratum martyrii simul devotæ fuerunt.

§ ርቁይ፡ Super quo *ejusmodi* superstitiosa oratio recitata fuit. *Syn.* ርቁየ፡ ተኀሥሦ፡ *q. d.* Incantatus litigiò *vel* processu. *MSS. Colb.*

§ ረቃዪ፡ Incantator. *Qui superstitione paulo ante dictâ utitur. Plur.* ረቃይያን፡ Incantatores. ጸ፡ ር፡

§ ርቀየት፡

§ ርቀየት፡ *Contr.* ርቀት፡ *Arab.* رقية Incantatio, *quæ exercetur abusu sacrarum precum vel literarum.* Incantamenta, *quæ in lib. Concil. prohibentur, ibi enim reperi titulos:* በእንተ፡ ጸሎት፡ ርቀት፡ De precationibus superstitiosis. *Item:* ጸሎት፡ ርቀየት፡ ማይ፡ Oratio incantatoria aquæ. *Ibid.* *Dicitur autem* ጸሎት፡ ርቀት፡ *omnis* superstitiosa oratio, *quæ literis, aut hominibus certis recitatis, occultam virtutem sanandi custodiendique tribuere putatur. Hujus generis est absurdus ille libellus precationum Æthiopicarum, qui toties in Europa reperitur, de quo egimus in Hist. nostra Æth. Lib. III. c. 4. n. 51. seq. & Comment. p. 349. seq. Illum in hoc Lexico initialibus literis* ጸ፡ ር፡ *sepius allegamus.*

* ረቢ፡ *Ebr.* רבי Rabbi. *Marc.* 9, 5. ረቡኒ፡ *vel* ረቡኒ፡ *Syriacè* ܪܒܘܢܝ. *Enc.* Rabboni. Magister mi. *Marc.* 10, 51. *Pl.* ረቢናት፡ Rabbini, Seniores Judæorum. *Matth.* 27, 3.

* ሮቤል፡ Robêl. Rubên. *Nom. propr. primogeniti Jacobi filii. Josua* 13, 8. *At in Genesi est* ሬቤል፡ *cum tamen in Græca versione ubique habeatur* Ῥουβήν. *At Arabicè & Syriacè est* روبيل Rubel. *Jos. l. c. in Genesi* (راوبين) Rubein. *Adeo peregrina varians.*

❂ ረብሐ፡ *Ebr.* רבה *Arab.* ربح *Matth.* 16, 26. Lucratus est. Lucrifecit. Acquisivit. (2.) Lucro cessit. Lucrosum fuit. ከመ፡ ይረብሖሙ፡ Ut lucro cedat eis. *Judæ* ℣. 16.

§ አርብሐ፡ Fœnori collocavit pecunias, *seu* Effecit ut aliquid lucrifaciant. *Org. Lect.* 5. (2.) Alium lucrari fecit aliquid. 1. *Cor.* 8, 8. † ይርቡ ሕ፡ Gigas, *quære in* የ፡

§ ተረብሐ፡ *Conj. E.* Lucrum captavit *ab aliquo, ut:* እንዘ፡ ኢትትረብሕዎሙ፡ Non lucrum ex eis captantes. 1. *Pet.* 5, 2.

§ ርቡሕ፡ Lucrosus. *Philip.* 1, 21.

§ ረባሕ፡ *Rom.* 3, 1. & 1. *Tim.* 3, 8. Lucrum. Usura. Quæstus. & ርባሕ፡ *Matth.* 25, 20. (2.) Abundantia, *ut:* ፈለፈለ፡ ረባሕ፡ Fons quæstus *seu* exuberantiæ, *i. e.* uberrimus. *Lit. Joh.* & *alibi.*

* ርብቃ፡ *Ebr.* רִבְקָה Rebecca. *Uxor Isaaci. Gen.* 27, 46.

❂ ረበበ፡ Expandit. Extendit *cœlum. Psal.* 103, 3. እለ፡ ይረብቡ፡ መርበብቶሙ፡ Qui expandunt retia sua. *Esa.* 19, 8. መልዕልተ፡ ክንፈ፡ ነፋሳት፡ ረቢቦ፡ Dum fertur supra ventos. ጸ፡ ር፡

§ ተረብበ፡ *Contr.* ተረበ፡ Expansum. Extensum fuit; *e. g.* እምቅድመ፡ ይትረበብ፡ ሰማያት፡ Antequam expanderentur cœli. *Lit. MSS.*

§ ርቡብ፡ Expansus. Extensus. Suspensum *in aëre instar nubis. Germ.* Schwebend. *Plur. cum aff.* *Manus Moysis erant* ርቡባቲሁ፡ expansæ. *Exod.* 17, 12.

§ ርበት፡ Expansio. *De nubibus & nebula:* ርበት፡ ደመና፡ & ርበት፡ ጊሜ፡ Expansio *seu tractus* Nubium & Nebulæ. *Org. Lect.* 5.

§ መርበብት፡ Rete, *ab expansione sic dictum. Matth.* 4, 18. መርበብተ፡ ሕይወት፡ Rete vitæ, *per Metaph. Lit. Joh. Plur.* መራብብት፡ *in* ጸ፡ ር፡

§ አርባብ፡ እሳት፡ *q. d.* Myriades igneæ. *Sic vocantur* Angeli ordinis noni, *qui &* አርባ ብ፡ *simpliciter. Org. Lect.* 3. *Conf. Radicem sequentem.*

❂ ረበወ፡ — ረበዋት፡ Myriades. *Pluralis est, ut:* ረበዋት፡ ረበዋት፡ ይሰግዱ፡ ሎቱ፡ Myriades myriadum adorant eum. *Lit. Jacobi Srugi. Convenit alioquin cum Hebr.* רבבה *vel* רבו. *Plur.* רבבות. *Arab.* ربوة *Plur.* ربوات *quod est nostrum* ረበዋት፡ *facili mutatione τῶ* በ፡ *in* ወ፡ *In singulari nondum occurrit, qui formandus esset* ረቦ፡ *Sicut* ገቦ፡ *facit* ገበዋት፡

❂ ረብዐ፡ *Conj. E.* Quatuor confecit. Quatuor esse asseruit, *ut: Heretici* እለ፡ ይረብዑ፡ qui quatuor *personas divinitatis* asserunt, *h. e.* Tetraditæ *sive* Quatrinitarii, *de quibus l.* 5. *C. de heret. & Manich. qui quaternitatem inducunt, duas in Christo personas asserentes. Vide Epiph. de heres. L. III. Tom. I. heres.* 77.

§ ርቡዕ፡ *Hebr.* רָבוּעַ Quadratus. Quadruplex. Quadrangularis. *Exod.* 27, 1. *c.* 30, 2. (2.) Qui quatuor habet, *vel* quatuor rebus præditus est. *Hine animalia Ezechielis vocantur* ርቡዓን፡ ገጽ፡ Quatuor vultus habentia. *Org. Lect.* 3. *F.* ርብዕት፡ *Apoc.* 21, 16.

§ ረቡዕ፡ *forma* ሠሉስ፡ & ሀሠር፡ *Numerus temporalis est* Quartus. *Videlicet cum de diebus sermo est, ut:* እመ፡ ሀሠረ፡ ወረቡ ዐ፡ ሌሊት፡ Decima quarta nocte. *Act.* 27, 27. (2.) *Substantivè* Feria quarta. *Ps.* 93. *tit. vulgò* Dies Mercurii. *Differt à sequente*

§ ረብዑ፡ Quatuor, *cujus character est* ፬፡ *forme* ተስዑ፡ & ሰብዑ፡ *Is enim numerus Cardinalis est. Vide Grammaticam de Numeralibus.*

§ ራብዕ፡ Quartus. *Matth.* 14, 25. *F.* ራብ ዕት፡ ለሕን፡ Quarta (*scil. pars*) τῶ Hin. *Exod.* 29, 40.

§ ርብዕ፡ Quatuor, *secundum formam antiquam.* ዐሥር፡ ወርብዕ፡ Quatuordecim. 3. *Reg.* 7, 15. ርብዕ፡ በእመት፡ Quatuor secundum ulnam, *i. e.* quatuor ulnæ. *Exod.* 36, 9.

§ ራብዓት፡ *In prima editione corrige & fac* ራብዕት፡

§ ራብዓዊ፡ *Contr.* ራብዓይ፡ Quartus. *Org. Lect.* 1. *sicut à* ሠለስተ፡ *fit* ሣልሳዊ፡ *&* ሣልሳይ፡ Tertius, *quod habes supra, c.* 106.

§ መረብዕ፡ Quatrinitarius. Tetradita. *Hæreticus, qui quatuor personas in divinitate asserit.*

§ መረብዕት: Quadruplex. *Quod quadruplicitur se habet, ut:* ሐዋራት: እንተ: መረብዕት: *τετραστιχῶν.* Porticus quadruplices, *seu quæ* in quadruplicitate. 3. *Reg.* 6,31.

§ መረብዕት: Quadratura. *In ædificio* quatuor parietes *denotare videtur. L. Myst.*

§ ትርብዕት: Quadruplum *Luc.* 19,8. ትርብዕቱ: Quadruplum ejus, *scil. furtis. Exod.* 22,1. (2.) Quadratura. Numerus quaternarius. በገበዋት: ገለ: ዘበትርብዕት: In lateribus specus, quæ in quadratura *seu* intra quatuor parietes. *Org. Lect.* 4. ውስተ: ትርብዕት: ዓለም: In quatuor plagis mundi, *seu* in quadratura mundi. *Lit. Job MSS.*

§ ትርብዕት 2. Quadruplicitet. Quadrifariam.

§ አርብዓ: Quadraginta. *Marc.* 1,13. *cujus nota est* ፵:: አርብዓ: ምእት: Quadragies centum, *i. e.* Quatuor millia. *Matth.* 15,38. *Vide* ምእት: *c.* 85. በዓለ: አርብዓ: *q. d.* Festum quadraginta (*sc. dierum a festo Nativitatis Christi*) *alias* በዓለ: ንጽሕ: Festum purificationis. (2.) Festum ascensionis. *V.* ረክበ:

§ አርባዕቱ: Quatuor. *Matth* 24,31. & *per Apocop.* አርባዕ: *Hebr.* ארבע *Exod.* 25,12. 14. *Vid. paulo ante* ረብዐ: & ርብዕ::

☼ ረትዐ: *Luc.* 1,3. Rectus. *Ital.* Retto. Justus fuit. Justam *seu* bonam causam habuit. *Deut.* 25,1. (2.) Erectus *seu* erecto corpore fuit. *Luc.* 13,13. (3.) Rectum. Æquum. Justum visum fuit. *Matth.* 20,7. & (4.) *Imperf.* ይደሉ: ወይረትዐ: ሰጊድ: Decet & æquum est, *&c.* Justum & rectum est adorare *&c. Enc.*

§ አርትዐ: Rectè atque ordine disposuit. Direxit *iter, viam. κατευθύνειν. Ps.* 5, 9. Ordinavit *Ecclesiam. Rempublicam. Can. Apost.* አርትዐ: ሐዊረ: Rectâ viâ tetendit. Perrexit. *Comm. H. Æth. p.* 500. *n.* 28. (2.) Rectum & justum pronunciavit; *ut*: አርትዑ: ለዘ: ይረትዕ: Justum pronunciate eum, qui justam causam habet. *Deut.* 25,1.

§ አስተረትዐ: Restauravit *in integrum.* Restituit *pristinæ formæ.* Emendavit. *Matth.* 17,11.

§ ርቱዕ: Rectus. Æquus. Justus, *si de jure & Justitia sermo sit. Enc.* ሃይማኖት: ርትዕት: Orthodoxia; recta, *sive* vera religio. *Enc.* (2.) Planus, *de loco. Ps.* 25, 12. (3.) *De literis* orthographicè scriptis, *ut*: ርቱዕ: ጸሕፈቱ: *Æ.* (4.) *De sinceritate & integritate animi.* ርቱዕ: ልብ: *vel* ሕሊና: Sincerus. Integer corde *vel* mente. *Ps.* 10.2. (5.) ርቱዕ: ሃይማኖት: Orthodoxus. *It. Nom. propr. Viri.*

§ ርቱዐ: *Adv.* Rectè. *Marc.* 7,35. *Fœmina* ቀዊመ: ርቱዐ: stare erecta *non poterat. Luc.* 13,11. (2.) Meritò. Jure. *Luc.* 15,32. (3.) Candide. Sincerè. Ingenuè. (4.) *Cum de via agitur,* Rectà *reddi potest. Enc.*

§ ረትዕ: Sincerus. Candidus. Verax. *Matth.* 22,16. *De Judice,* Incorruptus. Justus. *Org.*

§ ርትዕ: Rectitudo. Æquitas *Ps.* 10,8. Veritas. ጽድቅ: ወርትዕ: Justitia & veritas *plerumque conjunguntur. Gen.* 24,27. ርትዕ: ልብ: Sinceritas *animi.* Candor. በርትዕ: Jure merito. *Enc.*

§ መስተራትዕ: Corrector. Censor. Castigator. *Pl.* መስተራትዓን: ሐራ: *q. d.* Castigatores militum. *Matt.* 27,27. *Sed intelliguntur* Lictores *seu* Executores pœnarum, *ut*: *Misit Rex* መስተራትዓነ: ሐራ: ወአዘዘ: ያምጽኡ: ርእሶ: ወሖሩ: ወመተሩ: ርእሶ: lictores, & jussit *eos* afferre caput ejus, & iverunt & amputarunt caput ejus. *Mart.* 6,27. *In MSS. Parisiensi est* መስተራትዒ: ሐራ: *quod prefero.*

☼ ርኅበ: *Hebr.* רעב Esuriit. *Matth.* 4,2.

§ አርኀበ: Esurire fecit. Fame pressit. 3 *Reg.* 22,27.

§ ተርኅበ: Fame afflictus fuit. Esurire factus est. *MSS. Colb.*

§ ርኁብ: *m.* Esuriens. Famelicus. *Matth.* 25,44.

§ ረኃብ: Fames. *Ps.* 32,19. (2.) Sterilitas, *Poetice.*

☼ ረኀወ: — አርኀወ: Aperuit. Reseravit *portam. Imp. def.* አርኁ: Aperi. *Matth.* 25,11.

§ ተርኅወ: Apertus fuit. Aperuit se. *Matth.* 3, 16. *Imp.* ተረኀዉ: *Marc.* 7,34. *corrige* ተረኀው: Aperire, *seu* Aperi te. *Inf. nom.* በተርኅዎተ: ምድር: In apertura *seu* hiatu terræ, *nam pro φάσματι legit χάσματι. Num.* 16,30.

§ ርኁው: Apertus. *Act.* 10,11. *F.* ርኅውት: *Apoc.* 4,1.

§ መርኆ: *F.* Clavis. *Plur.* መራኁት: *Matth.* 16,19.

☼ ረኀጸ: *Arab.* رخص Tener *seu* teneriore corpore fuit; *ut*: ረኀጽከ: ወለምለምከ: Cum tener & mollis, *seu* delicatus fueris. *Deut.* 28,54.

¶ II. *Supple hic supra omissum* ርሕፀ: *Arab.* رحض Sudavit *in paroxysmo febrili; at hic de* sudore anxietatis *accipitur, ut*: ርሕፀት: ነፍሱ: Sudavit *præ anxietate* anima ejus. 4. *Reg.* 6,11. Der Angst-Schweiß ist ihm ausgebrochen. *Inde*

§ ርሑፅ: Sudans. *Fœm.* ርሕፅት::

§ ርኁጽ: Tener. Delicatus. Mollis. *F.* ርኅጽት: ይእቲ: Quæ delicatior est, *quam ut pedes suos in terram ponat. Deut.* 28,56.

† ረአም: *Vide* ረዓም:: *paulo inferius.*

† ርእም: *Legitur in Psalterio Pocockii MSS. Ps.* 28,6. & *est Hebræum* ראם *quod vulgò reddunt Monocerotem,* Einhorn. *De quo pluribus agit Bochartus in Hieroz. Lib. III. c.* 27. *pag.* 948. *Quale vero*

verò animal istud unicornu *sit*, *interpretibus non constat. Nobis* Rhinoceros *esse videtur*, *ut docuimus in Comment. nostro p.* 154. *& seqq.*

⊛ ርእሰ: Caput. Princeps. Præcipuus fuit. *Org. Lect.* 1.

§ አርአሰ: Caput. Principem constituit; *ut*: *Deus* አርአሶ: ለክርስቶስ: ላዕለ: ኵሉ: caput constituit CHRISTUM super omnia. *Eph.* 1,10.

§ ተርእሰ: Caput reclinavit dormiendi causâ, *sic lege Marc.* 4,38. (2.) Extremo. Supremo loco constitutus fuit; *ut*: አጽፋር: ዘተርእሱ: ዲበ: መልዕልቴሆን: ለእደዊሁ: *Poëticè*, Ungues qui extremo loco constituti sunt in summitate manuum. *Enc. Patr. Od.* 12.

§ ርእስ: *m. Hebr.* ראש Caput. (2.) Apex. Summum & Principium in re quavis, *unde & pro* Præcipuo *seu* Primate *accipitur*, *ut*: ርእሰ: ሀገርነ: Princeps urbis *vel* regionis nostræ. *Lit.* 170. *c.* 2. *Usurpatur* (3.) *ut Rabbinis Hebr.* עצם *pro Pronominibus reciprocis & compositis*, Ego ipse, Tu ipse, *&c. scil. cum affixo*, *ut*: ርእስየ: Me ipsum. *Joh.* 8,54. ለለ: ርእሶሙ: Singuli sibi ipsis. *Num.* 31,53. *Dies crastinus prospiciet* ለርእሳ: Sibi ipsi. *Math.* 6,34. *Pl.* አርእስት: Capita. *Ps* 109,7. አርእስተ: አድባር: Cacumina montium. *Psal.* 71,16. አርእስተ: ነገር: Capita orationis, *vulgò* Summaria *in N. T. sive* Tituli sectionum, *quæ nos vocamus* capita.

§ ረእስ: Princeps. Primus. Præcipuus, *ut*: ረእሶሙ: ለነቢያት: Princeps prophetarum, *Esaias. Org. Lect.* 4.

§ ርኡስ: *Qui* Caput; Princeps, *aut* Dux constitutus *sive* creatus est. *Jud.* 11,8. *Plur.* ርኡሳን: *ut*: ርኡስ: ርኡሳን: Dux *vel* Præfectus primarius, *vulgò* Capitaneus generalis, *secundum Æthiopem meum. F.* ርእስት: Primaria. Præcipua; *tribuitur B. Mariæ Virgini. Lit.* 170. *c.* 2.

§ ራእስ: Capitulum, *sive* Capitellum *in columnis.* 3. *Reg.* 7,16. *vide quoque* ሀቀዱ: *&* ቀፈር:: *Pl.* ራእሳን: Principes. Primates, *ut videtur.* ራእሳኒሆሙ: ለክርስቲያን: Principes, Duces Christianorum. *Lib. Myst.*

§ ርእስና: Præsulatus. Prælatura. ሠናየ: ርእስና: *De Nathanaele*, *quòd* bonus Præsul, *bonus Prælatus fuerit. Enc.* 10. *Jul.* 1.3. አመ: ርእስና: *De Episcopo* tempore Præsulatus *ejus. Enc.* 11. *Aug.* 1.4.

§ ትርኣስ: Quicquid ad caput est. *Joh.* 20,12. ትርኣሲሁ: Ad caput suum. *Gen.* 28,11.18: Cervical. *ut*: ወአንበረት: ክቡደ: ጠሊ: ትርኣሲሁ: Et posuit jecur caprinum in cervicali ipsius. 1. *Sam.* 19,13. *Vid.* ክቡድ:

§ መትርኣስ: Quicquid capiti substernitur.

⊛ ርእየ: *Conj. E.* Vidit. Aspexit. Intuitus est. *Imp.* ርኢ: Vide. *Ps.* 9,13. (2.) Vidit *in visione.* Visionem habuit. *Poet. Enc.* (3.) Consideravit. Attendit. *Lit. Greg.* (4.) Censuit. Habuit *aliquem pro tali*, *ut*: ከመ: ነቢየ: ይሬእይዎ: Pro Propheta ipsum habebant. *Marc.* 11,32. *Confer* ረእየ: *Inf.* በርእይየ: In videndo me, *i. e.* Videns ego. *Ps.* 72,3.

§ አርአየ: Videre fecit. Ostendit. Monstravit. *Ps.* 97,3.

§ ተርእየ: *Pass.* Visus fuit. ዘኢይትረአይ: Qui *actu ipsò* non videtur, *quamvis aliàs visibilis sit*; *& sic differt ab* አስተርአየ: *quod mox sequetur*; *malè aliquoties per* ራ: *Inf.* ተርእዮት: *Enc. Si de Deo sermo sit*, *usitatior & efficacior est Conjugatio X. de qua mox.*

§ ተራአየ: Mutuò aspectu frui. Mutuò se videre. *De Evangelistis qui scripserunt* እንዘ: ኢይትራአዩ: ut neuter alterum videret. *Præf. N. T.* Ostendit, *vel* Demonstravit alter alteri. ተራአዩ: በበይናቲክሙ: Exhibete vos invicem *coram Ecclesia.* 2. *Cor.* 8,24.

§ አስተርአየ: Apparuit. Visum fuit, *vel* Videri voluit. *ens aliàs suâ naturâ invisibile*; *ex. gr.* DEUS. *Ps.* 79,2. *Usurpatur enim de* apparitionibus Spirituum, *Angelorum*, *& etiam mortuorum*, *ut de* Moyse & Elia. *Marc.* 9,4. *Inf.* አስተርእዮት: Apparitio. Visio, *quæ alicui contingit. Enc. Deinde quidquid communiter in suo statu non conspicitur. Poëticè de intestinis. Enc.* (2.) *Qualitatem & potentiam negativè designat*, *de Deo* ዘይሬኢ: ወኢያስተርኢ: Qui *omnia* videt; & non videri potest nec solet, *i. e. qui naturâ suâ invisibilis est. Symb. Conc. Nic.* (3.) *Quin & activè accipitur intensiore significatione quàm* አርአየ: Clarè & perspicuè ostendit, *ut*: አስተርአዮሙ: ገቦ: ተረግዘ: ገቦ: Ostendit (*scil. Christus Discipulis*) perspicuè, ubi perfossum esset latus suum. *Enc.* 6. *April.* 2.4. ዘአስተርአየተኒ: Quæ revelavit mihi (*Maria.*) *V. S. Nisi utrumque locum per* apparuit *reddere malis.* (4.) *Denotat etiam revelationem Divinam*, *& tunc absolutè ponitur*; *ut*: ወአስተርአዮሙ: በሌሊት: ከመ: ኢይግብኡ:: Et apparitio facta est eis, Visio contigit illis noctu, ne reverterentur *ad Herodem. V. Sanct.*

§ ረአዪ: Inspector. Visor. *Unde Johannes*, *autor Apocalypseos*, *dicitur* ረአዪ: ኅቡኣት: Spectator occultorum. *Org. Lect.* 3. ረአዪ: ከዋክብት: Astrologus. *Germ.* Sternseher.

§ ራእይ: *Ps.* 88,19. Visio. Apparitio. ራእየ: ዮሐንስ: Apocalypsis Johannis. *Aliàs* መጽሐፈ: ራእይ: Liber visionum. *Lib. Myst.* ራእየ: ከዋክብት: Visio stellarum, *i. e.* Astrologia, *invisa Doctoribus veteris Eccles. Can. Clem.* 8. (2.) Species. Forma. Figura *externa rei vel personæ.* Aspectus. ግሩማነ: ራእይ: Aspectu terribiles *Leones. Enc.* ተወለጠ: ራእዩ: Mutata fuit forma ejus; *aliàs* Transfiguratus fuit. *Math.* 17,2. ሥነ: ራእዩ: Pulchritudo formæ ejus. *Jac.* 1,11. ደብረ: ራእይ: Mons visionis, *i. e.* Moria. *Enc.*

§ ርእይ፡ Viſus Aſpectus. Gen. 3,6.

§ ርእየት፡ i.q. ራእይ፡ Marc. 9,2. Dum nimirum pro Forma, Specie, Figurâ accipitur. በ ርእየተ፡ ርግብ፡ Sub ſpecie columbæ. Luc. 3,22. Aſpectus, ſeu Vultus hominis; ut: ተወለጠ፡ ርእየቱ፡ ወኮነ፡ ከመ፡ ሐመድ፡ Mutatus eſt vultus ejus, & factus eſt tanquam cinis, i.e. Palleſcebat inſtar cineris. Species exterior. Lev. 13,30. (2.) Viſio quatenus Actum videndi ſignificat, uti ርእየተ፡ ዐይን፡ Enc. 25. Sept. 3. 1.

§ አርአያ፡ Exemplum, ut: አርአያ፡ ወሀብኩክሙ፡ Exemplum dedi vobis. Joh. 13, 15. (2.) Typus aliam rem ſignificans. Oppoſitum eſt ዘበአማን፡ Res vera. 1. Pet. 3,21. (3.) Imago. አርአያ፡ ለእግዚአብሔር፡ Imago Dei. Jac. 3,9. Effigies. Meton. Τύπωσις. Perſona. Enim χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, redditur አርአያ፡ ገጽ፡ ዚአሁ፡ i.e. Imago perſonæ ejus. Heb. 1,3. Vide ገጽ፡ (4.) Species ዘበ፡ ዘመዱ፡ ወዘበ፡ አርአያሁ፡ ſecundum quodlibet genus & ſecundum quamlibet ſpeciem ſuam. Gen. 1,12. (5.) አርአያ፡ ነገር፡ Vulgo vocatur Ænigma, tanquam typus alius cujuſdam rei. (6.) Adverbii Inſtar. Ceu. Tanquam, interdum vim habet; ſicuti አምሳል፡ ut: አርአያ፡ በዙኃ፡ ዝናም፡ Inſtar magnæ pluviæ. Enc. 25. Nov. 1. 5. አርአያ፡ ይነውም፡ ዘልፈ፡ Tanquam ſemper dormiret. Enc. 21. Jan. 6. 4. Sequente ዘ፡ ſignificat Eodem modo quô; ſeu, Quo pacto illi fecerunt. Comment. Hiſt. Æth. p. 502. n. 39.

§ ምርአይ፡ Aſpectus. ὅραμα, Viſio, ut: ወትከውን፡ ምሑጸ፡ በምርአየ፡ አዕይንቲከ፡ i.e. Et eris valdè anxius animo ex aſpectu oculorum tuorum, i.e. cum videris iſta. Deut. 28,34.

❁ ረኵሰ፡ Immundus. Abominabilis fuit vel factus eſt. Job. 18,18. Conſpurcatus, contaminatus fuit. Lev. 18,30.

§ አርኰሰ፡ Pſ. 73,8. Polluit. Profanavit fœdus. ጸ፡ ረ፡ Inquinavit; pecul. Vitiavit virginem. Gen. 34,5. Immundum pronunciavit. Pro immundo habuit. Conf. fidei R. Claudii in Comm. Hiſt. Æth. p. 240. n. 13. (2.) Neutraliter & abſolutè accipitur. ኢይርኵስኩ፡ Nihil turpe commiſi. Ita de ſe loquitur B. Maria. Vit. Sanct.

§ ተረኵሰ፡ Profanatus. Pollutus ab alio fuit.

§ አስተረኵሰ፡ Impurum & deteſtabile valdè judicavit. Intendit ſignificationem IV. Conjugationis; ut: ሕገ፡ ለቤተ፡ ባሊ፡ እንዘ፡ ያስተረኵስ፡ Morem balneorum ut impurum damnans. Enc. 22. Jan. & Can. Ecc. 34.

§ ርኩስ፡ Immundus. Pollutus. De malo ſpiritu. Marc. 1,25. De animalibus immundis. Lev. 11. 8. Abominabilis. Profanus.

§ ርኵስ፡ Turpitudo. Immunditia. Res immunda; ut: Sepulchra ምሉኣን፡ ርኵስ፡ plena immunditia. Matth. 23,27. Impuritas. Gal. 5,19.

§ ርኵስት፡ i.q. ርስሐት፡ Impuritas. ጸ፡ ረ፡

❁ ረከበ፡ Pſ. 39,16. Reperit. Invenit rem perditam. Luc. 15,4. & ſeq. (2.) Aſſecutus eſt cedentem. Pſ. 7,5. Aſſecutus eſt mente, ſeu intellectu rem arduam. Lit. Job. (3.) Æſtimavit. Putavit; ut: እመ፡ ትረክብ፡ ሠናየ፡ Wenn Du es für gut findeſt. Vit. Sam. (4.) Acquiſivit. Comparavit. Adeptus. Nactus eſt. Luc. 18,18. Labore, pretio. Act. 22,28. Cepit urbem. Joſ. 8,21. Obtinuit promiſſum. Gal. 2,4 & 3,22. ማኅለቅተ፡ ይረክብ፡ Finem inveniet, habebit. Marc. 3,26. ረኪበ፡ ዘርአ፡ ፈቀደ፡ Poeticè, Parare ſibi ſemen, i.e. Liberos gignere cupivit. Enc. 8. Febr. 5. 2. (5.) Pro Poſſidendi ſeu Habendi verbo (quo alias carent) in Imperativo uſurpatur. ርከቡ፡ Ἔχετε. Marc. 11,22. (6.) Evenit. Contigit alicui aliquid, cum aff. perſonæ; ut: Sume ዘይረክበከ፡ id quod contigit tibi, & abi. Matth. 20,14. Contigit. Evenit ſortè. Joh. 19,24.

§ አርከበ፡ Concluſit, q.d. Reperiri vel Repertendum fecit. አርከቦሙ፡ ሐቅል፡ Συγκέκλεικεν αὐτοὺς ἡ ἔρημος. Concluſit eos deſertum. Exod. 14,3.

§ ተረክበ፡ Pſ. 16,4. Inventus. Repertus fuit. c. c. ſtat. conſtr. ut: ተረክበ፡ ድልወ፡ Dignus viſus, ſeu habitus fuit. Enc. ተረክበት፡ ሕጹጸተ፡ Repertum fuit imminutum. Org. Lect. 4. ዘኢይትረከብ፡ Imperveſtigabile, q.d. incognoſcibile. V. S.

§ ተራከበ፡ Pſ. 84,11. Sibi invicem occurrere. Obviam ire vel venire alicui. c. aff. perſ. ut: ተራከቦሙ፡ Obviam venit iis ſcem Matth. 28,9. ተራከብክዎሙ፡ ለሰማዕታት፡ ኵሎሙ፡ ጸላእትየ፡ Pſ. 76,4. Græcus: Προκατελάβοντο φυλακὰς πάντες οἱ ἐχθροί μου. Æthiops in prima perſona προκατέλαβον legit, ut ſit ſenſus: Obviam habui excubias omnium inimicorum meorum. (2.) Concumbere. Coire. Lit. 191. c. 1. Inf. nomin. ተራክቦ፡ & ርክብ፡ Congreſſus.

§ አስተራከበ፡ Convenire fecit cœtum, vel aliquos inter ſe. Lev. 8, 3. 4.

§ II. አስተርከበ፡ Joh. 19,29. Idem quod Græcum σχολάζειν, Vacare. Intentè operam dare alicui rei, e.g. orationi. c. c. ለ፡ Præs. Ap. 16. in Comm. Æth. p. 321. & abſ. Sedulum. Intentum eſſe. Pſ. 45,10. ከመ፡ ታስተርክቡ፡ ለጸሎት፡ Ut intenti ſitis orationi. 1. Cor. 7,5. (2.) Otium & opportunitatem habuit. ኢያስተርክቡ፡ in ηὐκαίρουν. ſic l. Marc. 6,31. Inde etiam de domo vacante. Matth. 12. 44. Inf. nomin. አስተርክቦ፡ Attentio. Sedulitas in re agenda.

§ ርኩብ፡ Inventus. Repertus.

§ ረከብ፡ Rakeb. Festum *est* inter Pascha & Pentecosten *medium, Græcè* Μεσοπεντηκοστή. *Olim sic dictum à* Conventu; *quia secundum Canones antiquos, qui vulgò Apostolorum vocantur, Can. XXXVII. Æth. 27. duæ Synodi Diœcesanæ quotannis celebrandæ erant, quarum præcipua erat ista, quæ solenni festo post Dominicam Jubilate die XXV. à festo Paschatis computando, incipiebat. De quo Poeta noster die 18. Aprilis sic canit:*

ሰላም፡ እብል፡ ዛቲ፡ በዓል፡
እንተ፡ ፋሲካ፡ ዘኀቢት፡ ወዘጰንጠቆ
ስጤ፡ ማእከለ፡
ባቲ፡ አዘዙ፡ መምህራን፡ ይገበሩ፡ ም
(ጉባኤ፡፡

Salutem dico huic festo,
Quod inter Pascha & Pentecosten medium est.
In eo statuerunt Doctores, ut facerent conventum.

Computus Ecclesiasticus MSS. quem possidemus, post cetera sic habet: ፋሲካ፡ ለእመ፡ ረከብከ፡ ፳፬፡ ወ ፩፡ ወስከ፡ ረከብ፡ ትረክብ፡፡ ረከብ፡ ብሂል፡ መንፈቀ፡ ፶፡፡ ረከብ፡ ለእመ፡ ረከብከ፡ ፲ወ፭፡ ወስከ፡ በዓለ፡ ፵፡ ትረክብ፡፡ በዓለ፡ ፵፡ ለእመ፡ ረከብከ፡ ፲፡ ወስክ፡ በዓለ፡ ፶፡ ትረክብ፡፡ *Integrum textum plenioris declarationis ergo exscribere voluimus, qui sic habet:* PASCHA si inveneris, XXIV. adde, tunc RAKEB invenies. (RAKEB autem est Medium Pentecostes, *id est Dies XXV. à Festo Paschatis.*) RAKEB si inveneris, quindecim adde, festum QUADRAGINTA *dierum* invenies. FESTUM QUADRAGINTA si inveneris, decem adde, FESTUM QUINQUAGINTA (*dierum i. e. Pentecosten*) invenies. *Sensus est:* RAKEB *esse diem XXV. à festo Paschatis computandum atque sic medium inter duo illa magna festa, in quo Synodus Diocœsana olim cœpit, additis XV. diebus contingit* Festum ascensionis: *mox additis aliis Decem,* Festum Pentecostes. *Lectionem illius Festi habes Marc. 6, 29. Tit.*

§ ርክብ፡ Concubitus. Coitus. ርክብ፡ ዘበሕግ፡ Concubitus legitimus. *Lit. 170. c. 4.*

§ ርኩብ፡ *Vox est forma planè insolita. Reperitur Exod. 36, 30. ubi respondere videtur Græco* ἀδιάλυτον, Indissolubile. *ut videatur significare* indissolubiliter connexum *vel* conjunctum. *Num alii codices cum MSS. nostro consentiant, tempus docebit.*

§ ረክበት፡ Inventio. *Enc. 15. Oct.*

§ ርኩባት፡ Cameli *feminæ. al.* ነቂት፡ *ex Arab. significatione. 1. Sam. 30, 17.*

§ ምርኩብ፡ *forma* ምገብር፡ Acquisita res. Quæstus. Lucrum *labore partum. Act. 19, 25.* Acquisitio. Sustentatio. Victus & Amictus. *1. Cor. 9, 13. 14.*

§ መርከብ፡ Navis. *Amharicum est. Lex. c. 21.*

§ እስትርኩብ፡ Intentus. Sedulus. Vacans. *cc.* በ፡ *e. gr.* በቃል፡ sermoni *precibus, &c. Pl.* እስትርኩባን፡ *Syn.* (2.) Sedatus. Modestus; *ut:* ርእየቱ፡ እስትርኩብ፡ ወኅዱእ፡ ኮነ፡ Aspectus ejus sedatus & tranquillus erat. *V. S.*

◉ ረዊሕ፡ — ረውሐ፡ Placidus. *Arab.* رَوْح Quietus, *ut:* ሰ፡ ለከ፡ ስሙየ፡ እንጦንዮስ፡ ረውሐ፡ Salutem tibi, qui vocatus es Antonius placidus. *Enc. 26. Febr. 2. 1.*

◉ ረዊስ፡ — ርስ፡ *Exod. 21, 4. 31.* ውሉደ፡ ርስ፡ Proles mascula. *Collectivè de pluribus accipitur d. l.*

* ራውራዋ፡ Rauraua Martyr. *Enc. 6. Sept. § 4.*

* ረዋቅ፡ Rauak. Martyr. *Socius Antonii. Enc. 8. Oct. 3. 2.*

◉ ረወተ፡ *Def.* ርተ፡ Fricuit *manu vel linteo.*

◉ ረዋን፡ — መርዋናት፡ Campana. (2.) *In lingua Tigrensi obscœnum quid notat. Pl.* መራውናት፡ *&* መራውናታት፡ Κώδωνες, Codones. Tintinnabula. *Syn.*

◉ ረወየ፡ *Hebr.* רוה. *Enc.* Potu satiatus fuit. Explevit sitim suam. *Gen. 24, 14. 18.* (2.) *Metaph.* Rigari. Irrigari.

§ አርወየ፡ Satiavit *aliquem* potu. Sitim *alterius* explevit. *Ps. 22, 7. Metaph.* Irrigavit *terram siccam. Ps. 64, 9. 11. In genere* Humectavit. ረጥ ል፡ ማኅቶት፡ አርዌ፡ Ellychnium *ut* humectem. *Enc. 16. Oct. 2. 4.*

§ ተረወየ፡ *i. q.* ተሰቅየ፡ Irrigata *aquâ* humore satiata fuit *arbor. Enc.*

§ ርውይ፡ Potu satiatus. Bene potus. Irrigatus. *Gen. 13, 10. F.* ርዊት፡ *De terra* irrigua, *vel* satis irrigata *dicitur.*

◉ ረዊደ፡ Persequi. *Præt.* ርደ፡ Persecutus est *Ps. 7, 2.* Insurrexit *contra aliquem. c. suff. ut:* ወርደሙ፡ Et insurrexit adversus eos. *Num. 16, 19. 42.*

§ ተረወደ፡ Persecutionem passus est.

§ ርውድ፡ Persecutionem passus. *Pro quo etiā*

§ ተረዊደ፡ *occurrit.*

§ ረዋዲ፡ Persecutor. ጸ፡ ር፡ ረዋዲ፡ በግ ዕ፡ Persecutor ovium. *Epil. Evang. Joh.*

§ ሬደት፡ Persecutio. *Org. Lect. 6.*

✱ ረዊጽ፡ *Hebr.* רוץ Currere. *Præt.* ሮጸ፡ Cucurrit. *Matth. 8, 32.*

§ አርወጸ፡ *Def.* አሮጸ፡ *4. Reg. 9.* Currere fecit. Ad cursum impulit, *vel* adegit.

§ ተራወጸ፡ Concurrere. Undique accurrere. *Marc. 5, 49.*

§ ርውጽ፡ Currens. *Enc.*

§ ረዋጺ፡ Cursor, *de homine. 2. Sam. 1, 18.* (2.) *De equo.* ፈረስ፡ ረዋጺ፡ *3. Reg. 10, 20.*

§ ሩጸት፡ Cursus. ሩጸት፡ አፍራስ፡ Cursus equorum. *Org. Lect. 1. Diaconi* ሠናያን፡ ሩጸት፡ boni cursus, *i. e.* Impigri ad efficienda jussa. *Ibid.* ሩጸት፡ ወርኅ፡ Cursus *seu* motus Lunæ. *Org. Lect. 2.*

¶ መርወጽ: *q. d.* Magister cursus. መርወጸ: አፍራስ: Magister equorum; *qui eos exercet & docet. Syn. Confer* ራይጽ:

¶ ምርዋጽ: Spatium *seu* locus cursus. *Poetice & propter rhythmum pro* cursu ipso, *ut*: ተፈጸመ: ምርዋጹ: Absolutus fuit cursus ejus. *Enc.* ረሰየ: ምርዋጸ: Fecit curriculum suum; *vel potius*, fecit spatium cursus sui; Scopum, *ut puto*, *ut*: *Timotheus* እንተ: ረሰየ: ምርዋጸ: ለመሀር: ወለገሥጽ: qui proposuit sibi scopum ad docendum & instruendum. *Enc.7. Aug. 4. 2.* ምርዋጸ: ብእሲ: Quantum quis continuò currere potest. *Act.1,12.* ምርዋጸ: አፍራስ: Hippodromus. *Gen. 48,7. Locus ubi exercentur aut docentur equi.*

❁ ረዓም: Strepitus magnus. Clamor ingens; *& sic convenit significatione cum Hebr.* רעם Strepitus gravis, Tonitru. *Opponitur voci* ልሑሳስ: Bombo, *vel* Susurro; *ut*: *Deus* ዘረዓም: ወዘልሑሳስ: ይሰምዕ: qui & sonoram & submissam vocem audit. ጸ:ር: ረዓመ: መላእክት: Canora vox angelorum. *Æ.*

❁ ረሀወ: — አርዑት: Jugum. *Matth. 11,21.30.* Vinculum grave quodvis. *Act. 8,23.* ውስተ: ክሳዱ: አርዑት: ዘዕፅ: ከመ: ከልብ: In collo ejus jugum ligneum tanquam canis. *V. S. Ergo tale quid canes in Æthiopia gerunt.*

❁ ርዕየ: *Hebr.* רעה *Arab.* رعى Pavit gregem. *Contingens abundat, ut*: ይሬዕዮሙ: *Matth.2,6. &* ይርዕዮሙ: *Ps.79,1.* Pascet eos. *corrige* እ: *Ps.22,1. & Ps.47,13.*

¶ ተረዕየ: Pasci, *passivè. Ps.105,21. Vitulus* ዘይትረዐይ: ሣዕረ: *MSS. Pocok*, qui gramine pascitur. *Et* (2.) Pascere *neutraliter.* Sich weyden.

¶ ተራዐየ: *Marc.5,11. Grex porcorum* ይትራዐይ: gregatim *seu* conjunctim pascebat. *Neutral. At de eadem re legitur Matth.8,30. Luc.8,32.* ይትረዐይ: *quod salvô sensu ut libet, vel priori modò legere, vel passivè interpretari potes; ut paulo ante dictum.*

¶ መርዔ: *Arab.* مرعى *Sic lege Matth.8, 30.31. & communius*

¶ መርዔት: Grex. *F. Luc.12,32. Pl.* መራዕይ: مراعي *Luc.2,8. Marc.5,11.13. ubi ut masc. cum verbo construitur.* መጋቢ: መራዕይሁ: Præfectus gregum ejus. *Gen.21,22. & 26, 26. pro quo in Græco est* Νυμφαγωγὸς *Quare non dubito olim scriptum fuisse* መራዕዊሁ: *à sing.* መርዔት: Νύμφη. Sponsa, Nurus, *quod habes supra. At postea, cum exscriptores non caperent, quodnam officium esset* præfecti sponsarum *vel nurum, correxerunt & fecerunt* መራዕይሁ::

¶ ምርዓይ: Locus pascuorum, *i. e.* Pascua. Pascuum. *Joh.10,9. Soph.2,6.*

† ረዓይት: *Amhar.* ረዐይት: Gigas. *Legitur de Goliatho in Org. Lect.4. ubi q.* ይርብሕ:

❁ ርዕደ: *Hebr.* רעד Tremuit. Contremuit. *Matth.5,33. seq.* እም: *Cantic. Org. Lect. 1.* ርዕድኩ: ከመ: ቆጽል: Ich zitterte wie ein Espen Laub.

¶ አርዐደ: Tremere fecit. Terruit. Terrorem incussit. *4. Esdr. 3,18.*

¶ ርዑድ: Trepidus. Tremens. Tremulus. *Gen. 4,12.*

¶ ረዓድ: Tremor. *Ps. 2,11.*

¶ ርዕደት: *Idem. Deut.11,25.*

¶ መርዕድ: Tremendus. *Forma* መፍርህ: Formidabilis. ጸ: ር:

† ሩዝ: *vel* ሩዝ: *Legitur Enc. 29. Nov.6.5. Arabicum* رز Reiß / Oryza *esse videtur. Servus tuus lotus* ይጸዕድ: እምሩዝ: albior fiat, quàm oryza.

❁ ረየም: — አርያም: Cœlum *in genere. Ps.7,8. Marc.11,10. Form.* አምሳል: *&* እንጸር:: *Pl.* አርያማት: Cœli, τὰ ὕψιστα. *L. Orth. In specie accipiunt Æthiopes de* Cœlo summo, *quod habent pro throno Dei & sede beatorum.*

❁ ረየፀ: *Arab.* راض Docuit. Exercuit in hippodromo Domuit *vel* condocefecit *equuleum. Nam de homine dicitur* ገሠጸ:

¶ ተረየፀ: Exercitatus. Condocefactus fuit *equus ad decursum in Hippodromo.*

¶ ርዩፅ: *Arab.* ريوض Exercitatus. Condocefactus ፈረስ: equus.

¶ ራይፅ: *Arab.* رايض Magister equorum. Equiso, *qui eos docet. Idem quod* መርወጽ: *quod vide paulo ante.*

† ሬዳ: Rosa frutex, *à Græco* Ῥόδον. *Nam* Rosæ flos *dicitur* ጽጌ: ሬዳ: *ut*: ቀይሕ: ኵለንታሁ: ከመ: ጽጌ: ሬዳ: totus rubens instar rosæ. *Gen.25,25. ubi Æthiops pro* δορᾷ pelle *legit* ῥόδα, Rosæ. ጽጌ: ሬዳ: ዘሐይቀ: ኢያሪኮ: Flos rosæ ripæ, *seu* ad ripam Hierichuntis. *Org. Lect. 6. ex Syracide, c. 24,18. ubi auctor Organi legisse videtur* ἐν αἰγιαλοῖς Ἱεριχώ.

† ሬዴን: *Græcum; retentô casu* ῥεδῶν, Rhedarum. *Apoc. 18,13.*

❁ ረድአ: *Arab.* ردء Juvit. Adjuvit. Auxilio fuit. *c. c. acc. Marc.16,20.* (2.) *Interdum accipitur cum effectu, ut*: ረድአ: እምሕማም: Juvit ex afflictione, *i. e.* Liberavit. *Lit. Apost. Inf. nomin.* ረድኤት: *q.d.* Auxiliatio. *Psal. 21,20.*

¶ አርድአ: Opem tulit. Juvit. Promovit laborem *alicujus. Exod. 18,22.* Ἐνήργησε. *Gal. 2,8.* Operatus fuit. *Vix differt à I. Conjugatione.*

¶ ተረድአ: Auxilium nactus est. Adjutus fuit. ዘይትረድአ: በመኳንንት: ዘዓለም: Qui auxilio utitur potestatum hujus mundi; *seu* qui ab illis juvatur. *Can. Ap. 20. in Comment. Hist. Æth. p. 311.*

¶ ተራድአ:

§ ተራድአ፡ Curam habuit. Prospexit necessitatibus *alicujus. c. c. acc. Act.* 17, 3. (2.) Alter alterum juvit. *Tit. N. T.* Juvare conantem & laborantem conjunctâ operâ. *Enc.*

§ ረዳኢ፡ Adjutor. Auxiliator. *Ps.* 9, 9.

§ ረድእ፡ Discipulus, *q. d.* Adjutor. *Matth.* 10, 24. *Pl.* አርድእ፡ *c.* 8, 21. *item* አርድእት፡ *Luc.* 7, 18. (2.) Ministri & Famuli *patrisfamilias. Matth.* 13, 7. *F.* ረድእት፡ Μαθήτρια. Discipula. *Enc.*

§ ረድኤት፡ Auxilium. *Ps.* 48, 15.

§ መርድእ፡ Instrumentum, *ut: Non opus habet* መርድእ፡ በእንተ፡ ኪን፡ instrumento ad artem. *Enc.* 30. *Jul.* 4. 2. *Plenius* መርድአ፡ ግብር፡ *q. d.* Adjutorium operis.

❁ ረደየ፡ Pecuniam fœnori dedit. *Æ.*

§ ተረደየ፡ Fœneravit. Fœnori dedit. ኢትትረደይ፡ ርዴ፡ ወርቅ፡ Noli fœnerare fœnus pecuniæ. *Deut* 23, 19. 20. *c. acc. pers.* ኢትትረደዮ፡ Ne fœnus ab illo accipias. *Lev.* 25, 37. *& tamen eodem sensu & eâdem planè constructione in sequente conjugatione occurrit.*

§ ተራደየ፡ Usurarium contractum cum aliquo habuit. *constr. absol. cum aff. ut:* ኢትትራደዮ፡ *Exod.* 22, 25.

§ ረዳዪ፡ Fœnerator.

§ ርዴ፡ Fœnus. Usura. *Psal.* 14, 6. ርዴ፡ እክል፡ Usura panis. *Deut.* 23, 20.

§ ርድየት፡ Fœneratio.

† ርድዲ፡ Obstinatio. *Org. Lect.* 9.

❁ ረገመ፡ Maledixit. Execratus est. Diris devovit *alium. c. o. acc.* Male precatus est: *constr. abs.* fluchen; *ut: Sacerdos* ዘይዘብጥ፡ ወዘይረግም፡ qui alios verberat & execrationibus utitur, *vel si malis* Plagosus & iurosus. *Can. Apost.* XVI. *in Comment. nostro p.* 311.

§ ተረገመ፡ *Matth.* 26, 74. Devovit se. Sich verfluchen. Execratus est in caput suum. Sibi ipsi malè precatus est *Petrus. Marc.* 14, 71. (2.) *Pass.* Maledictus. Execrationi subjectus fuit. *Org. Lect.* 1.

§ ርጉም፡ *Arab.* مرجوم Maledictus. *F. Gen.* 3, 14.

§ ርግመት፡ Execratio, *i. e.* Ipse execrandi actus.

§ መርገም፡ Maledictio. *Ps.* 9, 29. Execratio, *quatenus sumitur pro effectu.*

❁ ረገበ፡ —— ርግብ፡ Columba. *Ps.* 54, 6. እጕለ፡ ርግብ፡ Pulli columbarum. Pipiones. *Luc.* 2, 24. *Pl.* አርጋብ፡ *Matth.* 21, 12.

† ራግናት፡ *Vox pluralis numeri, for.* ራግዛት፡ Funes *navis, ut:* ራግናቲሃ፡ ለሐመር፡ ሐብል፡ ሥላሴ፡ ዘኢይትበተክ፡ Funes (ejus) navis *sunt* vinculum Trinitatis, quod non rumpitur, *secundum Gregorium. Org. Lect.* 1. *ubi autor alludit ad locum Eccles.* 4, 12. Funiculus triplex difficulter rumpitur. (2.) *Pro velis ipsis accipitur in sequentibus locis; ut: Nauta vel rector navis Christus est,* ዘይሔድራ፡ ለዓለም፡ እምዐበል፡ ኀጢአት፡ ዘበራግናት፡ ወንጌሉ፡ ቅዱስ፡፡ Qui ita regit navem, ut mundus servetur à procella peccati, idque velis Evangelii sui sancti. *Org. Lect.* 4. አሐመር፡ እንተ፡ ትሐድሪ፡ በራግናት፡ ሥላሴ፡ O navis quæ in portum vehis (*homines*) velis S. S. Trinitatis. *Org. Lect.* 5.

* ራጉኤል፡ Raguêl, Angeli *nomen, qui futurus est Rector mundi in reditu Christi, ut quidem putat autor Encomii.* 1. *Sept.* 5. 3.

❁ ረግዐ፡ *Ps.* 118, 70. Coagulatus est. Concrevit, *e. gr. frigore aqua.* Compactus fuit *tanquam coagulo. Exod.* 15, 8.

§ አርገዐ፡ Coagulavit. *Lit. Orth.* Constrinxit. Congelascere fecit. ከመ፡ ገብነት፡ አርጋዕከኒ፡ Sicuti caseum coagulasti me. *Job.* 10, 10.

§ ርጉዕ፡ Coagulatus. *Ps.* 67, 16.

§ ርግዐት፡ Coagulatio.

❁ ረገዘ፡ Fodit. Icit. *ut* በኲናት፡ lanceâ. *Matth.* 27, 49. (2.) Confodit. *Luc.* 19, 27. Trucidavit.

§ ተረገዘ፡ Ictus. Confossus fuit. *Apoc.* 13, 3.

§ ርጉዝ፡ Confossus.

§ ርግዘት፡ Perfossio. Ictus, *ut: Ostendit discipulis suis* ርግዘት፡ ገቦሁ፡ perfossionem lateris sui, *sive quod perfossum esset latus. Lit. Orth. Meton. effectus pro causa.*

§ II. ራግዛት፡ *forma* ራግናት፡ Postes *ostii. Exod.* 12, 7.

❁ ረገፀ፡ Pedibus obniti. Streben. Calcitrare, recalcitrare. *Dicitur de infante ex utero exituro. V. Sanct.*

§ ተረገፀ፡ Calcitravit *jumentum. Inf. nom.* ተረግፆ፡ Calcitratio. *Act.* 26, 14.

§ ተራገፀ፡ *Propriè est jumentorum* Se invicem calcitrantium. (2.) *Dicitur de homine in extremis constituto, ut de Sisera:* ἐκτινάσσων. *Jud.* 4, 5. 27. Pedibus niti; obniti; *quod nobis est* Strampfeln. Zappeln.

§ አስተራገፀ፡ *De Vexatione quadam* diabolica *accipitur. Marc.* 1, 26. *c.* 9, 18. *Luc.* 9, 39. *Græcus habet* Σπαράττειν, Vellicare. Discerpere. *Sed Æthiopes, teste Gregorio, pro Morbo quodam accipiunt, quô quis perpetuò pedes agitare & quasi calcitrare cogitur, forsassis est* Saltatio S. Viti, *vulgò* S. Veits Tanz. *Id est,* Jectigatio, *prout à Pathologis appellatur.*

§ ርጉፅ፡ Calcitratus. Calcitratione *jumenti* læsus.

§ ርግፀት፡ Calcitratio.

§ ትርጋፅ፡ Quicquid ad pedes est. *Job.* 20, 12. *oppos. est* ትርአስ፡ *quod habes supra col.* 133.

❁ ረጠበ፡ *Hebr.* רטב Humidus. Virens. Succosus fuit, *oppositum est* የብሰ፡ Exaruit.

§ ርጡብ፡ *Hebr.* רטוב Humidus. Succosus. Virens, *de arbore; oppos.* ይቡስ፡ Aridus. *Luc.* 23, 31. ዕፀ፡ ርጡብ፡ Lignum viride, *cui succus*

vus nativus inest. (2.) Madidus; *Passivè, ut: Scaleton ejus repertum est* ምስለ፡ ደም፡ ርጡብ፡ Sanguine madidum. *Enc. 6. Oct. 9. 5.*

§ ርጥበት፡ *vel* ርጥብና፡ Humiditas. Viriditas.

† ርጢን፡ ῥητίνη. Resina. *Gen. 37, 25. Æthiopes pro* Resina terebinthina, *ex qua emplastra fiunt, accipiunt. Hinc* (2.) *pro* Emplastro, *quo vulnera curantur, accipitur. Org. Lect. 4.* (3.) *Pro* Medicamine *in genere: in Comment. H. Æ. p. 504. n. 47. Vide* ለቍር?

❁ ረፈቀ፡ *Ebr.* רפק Accubuit. Discubuit *ad mensam. Math. 26, 20. Poeta rhythmi causâ simpliciter accepit pro* Cubuit. *Enc. De duobus animalibus. Hab. 3, 2.*

§ መርፈቅ፡ *Exod. 12, 7. 22. 23.* Φλιά, Limen.

§ ምርፋቅ፡ Locus accubitus. በበ፡ ኀምሳ፡ ለለ፡ ምርፋቆሙ፡ Quinquagenos in singulos *locos* accubitus sui. *Luc. 9, 14.* ርእስ፡ ምርፋቅ፡ Primus locus mensæ. ርእስ፡ ምርፋቃት፡ πρωτοκλισίαι. Primi accubitus *ad mensam. Math. 23, 6. 40.* (2.) *In monasteriis* ምርፋቅ፡ *est* Refectorium.

* ረፋቅ፡ *Mater quinque martyrum. Enc. 7. Sept. 3. 3. Fortè idem est ac* ርብቃ፡ *q. v. supra.*

❁ ረፈአ፡ Suit.

§ ርፍእ፡ Sutus.

§ ረፋኢ፡ Sutor.

§ ርፍአት፡ Sutura. *Joh. 19, 23.*

§ መርፍእ፡ Acus. *Math. 19, 24. Nomen instrumenti.*

* ሩፋኤል፡ Raphaël Archangelus. *Enc. 13. Decemb. Exhilarator cordium vocatur,* እስመ፡ ይፌውስ፡ ሕማመ፡ ወያሐዩ፡ ቍስለ፡ Quoniam sanat morbos, & medetur vulneribus. *Enc. 3. Epag. 1.* መልአከ፡ ጥዒና፡ ወፈውስ፡ Angelus sanitatis & curationis. *Enc. 13. Dec. & alibi* ፈታሒ፡ ማኅፀን፡ Aperiens uterum *vocatur. Th. Petr.*

ሰ፡

ሰ፡ *Conj. inseparabilis aff.* Autem, Verò; *respondet Græco* δὲ, *& pleonasticè plerumque præmissam habet copulativam* ወ፡ *ut:* ወአንሰ፡ Ἐγὼ δὲ, Ego autem. *Quærite regnum Dei* ወዘንቱሰ፡ ኵሉ፡ ይትዌሰክክሙ፡ Istud autem omne adjicietur vobis, *sic legendum Luc. 12, 31. ut in Matthæo c. 6, 33. Expletiva ferè esse solet, & pronominibus suffigi amat, ut:* ወፍሥሓ፡ ዘአየሰ፡ ተፈጸመ፡፡ ወእንቲአሁሰ፡ ትበዝኅ፡ ወእንቲአየሰ፡ ተሰለጠት፡፡ Gaudium *autem* meum consommatum est. Illius *quidem* multiplicatur, meum autem expletum est. *Joh. 3, 29. 30.*

ሰ፡ Quæso. *Affixum, quære in Grammatica.*

* ሶላ፡ *Nomen loci esse videtur, ut: Petrus* H ሶላ፡ Solensis *Constantinum baptizavit. Enc. 7. Jan. 1.*

* ሰሊሆም፡ Σιλωάμ. Siloë. *Nom. propr. Piscinæ. Joh. 9, 7.*

† ሰሊሒት፡ Cassia. *Vid.* ሰሊቆት፡

❁ ሰለመ፡ —— ተሳለመ፡ Salutavit. Gratulatus est alter alteri. *Dixit alicui* ሰላም፡ *ita ut alter* ሰላም፡ *respondeat. Id enim in Oriente fit. Etenim octava conjugatio actionem mutuam denotat. c. c. acc. ut:* እምድኅረ፡ ተሠይመ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ ይሳለምዎ፡ ኵሉ፡ ለለ፡ ፩፡ Postquam creatus est Episcopus gratulantur ei omnes & singuli. *Prec. Ap. 21.*

§ አስተሳለመ፡ Pacavit. Pacem conciliavit. Pacem fecit *inter aliquos. c. c. acc. Org. Lect. 1.* አስተሳልም፡ ምስለ፡ እለ፡ ይትጋአሱ፡ Concilia pacem inter eos, qui discordant inter se. *Syn.*

§ ሰላም፡ *F. Hebr.* שלום Pax. Salus. Prosperitas *omnis generis. Psal. 4, 9.* ገባርያነ፡ ሰላም፡ εἰρηνοποιοί, Pacificatores. *Math. 5, 9.* በሰላም፡ Prosperè. Feliciter. ሰላም፡ ለከ፡ Salve. (2.) Salus, *quatenus accipitur pro* Salutatione, *ut:* አትለወ፡ ሰላም፡ Sequi facere salutem, einem einen Gruß nachschicken. *i. e.* Nunciare alicui salutem. *Enc. 18. Nov.* ሰላም፡ Salutem *dicere solent Æthiopes Patri, Filio, & Spiritui S. Angelis & cælitibus omnibus, ut videre est in* Encomio cœlestium & terrestrium *statim in Exordio. Et sic non tantùm familiaritatis, sed etiam honoris causâ usurpatur vocabulum* ሰላም፡፡

§ ሱላሜ፡ Concordia. መዋዕለ፡ ፍሥሓ፡ ወሱላሜ፡ Dies lætitiæ & concordiæ. *Enc. 12. Aug. 2. 1.* ሱላሜ፡ ዘእንበለ፡ አበሳ፡ ወመዐት፡ Concordia sine peccato & ira. *Prec. Ap. 21. in Comment. nostro p. 327. n. 78.* Pacificatio.

§ ሰላማዊ፡ Pacificus. *Ps. 119, 6.*

§ መስተሳልም፡ Pacificator. *Org. Lect. 2.*

* መስለም፡ Musulmannus, *i. e.* Mohammedanus. *Vid. supra in* መ፡ *col. 72.*

* ሰላማ፡ አባ፡ Abba Salâma, *Fundator doctrinæ Evangelicæ in Æthiopia; seu* primus Æthiopiæ Apostolus, *aliàs* Frumentius *dictus, de quo Enc. 18. Dec. 3. 1. & 26. Jul. 3. Conf. Hist. Æth. Lib. III. c. 2. n. 30. sqq. & c. 7. n. 18. Ejus in Liturgia aliquoties fit mentio, ut:* አቡነ፡ ሰላማ፡ Pater noster Abba-Salama. *Lit. 165. a. Sic lege pro* አባ፡ ላማ፡ *Lit. 160. c. 3.*

* ሰሎሜ፡ Salome. ጠቢብ፡ Sapiens *vocatur. F. Martyr, minuta capsula inclusa. Enc. 6. Maji. 4.*

—— Obstetrix Mariæ, *cum illa in Ægyptum profecta. Hom. Theoph. De eadem Poeta loquitur, quod Christum sinu suo complexa fuerit. Enc. 25. Maji. 1. 3.*

* ሰሎሞን፡ Salomon *Rex. Enc. 23. Jun. 1.*

† ሰለሰ፡ Tria fecit. *Vide* ሠለሰ፡ *in* ሠ፡ *col. 105.*

* ሲላስ፡

* ሲላስ፡ Silas. *Discipulus Pauli. Enc.* 15. *Oct.* 1. 3.

* ሳሉሲ፡ አባ፡ Salusi-Abba, *Monachus, manè pransus est, & vesperi jejunavit. Enc.* 30. *Sept.* 1.

⚙ ሰለቀ፡ — ተሳለቀ፡ Illusit. Irrisit. Ludibrio habuit. *c. c.* ላዕለ፡ *Ps.* 2. 4. & ዲበ፡ *ut: Cùm vidisset Herodes* ከመ፡ ተሳለቁ፡ ዲቤሁ፡ quòd illusissent illum *Magi. Matth.* 2, 16. *Inf. nom.* ተሳልቆ፡ Illusio.

§ ሰላቅ፡ Illusio. Irrisio. Ludibrium. *Ps.* 78, 4. (2.) Jocus. በስላቅ፡ ይቤ፡ Per jocum dixit. *Gen.* 19, 14.

§ መስተሳልቅ፡ Illusor. Irrisor. *Ps.* 1, 1.

§ ተሳላቂ፡ *Idem. Prae. Ap.* 14.

⚙ ሰለበ፡ *In genere* Exuit *semet*, deposuit *vestem, vel simile quid, ut:* ኢንፈቅድ፡ ንስሉብ፡ (*sic corrige locum secundum textum* ἐκδύσασθαι) Nolumus exuere nos, *oppos.* ንለብስ፡ 2. *Cor.* 5, 4. (2.) Exuit alium. Detraxit *alicui vestem, specialiter nolenti, i. e.* Spoliavit. *Gen.* 37, 23. *& sic construitur c. dat. pers. & acc. rei, ut:* ሰለብዎ፡ ውእቱ፡ ሜላተ፡ Exuerunt ei purpuream illam vestem. *Dicitur & de latronibus: Marc.* 15, 20. *Luc.* 10, 30. *& de hostibus, ut:* ይሰልቦ፡ ንዋዮ፡ Spoliat, detrahit, aufert res vel vasa ejus. *Luc.* 11, 22. *quo loco Æthiops pro* σκῦλα, *σκεύη legisse videtur.* ሰሊበ፡ አልባብ፡ *q. d.* Spoliare corda, *i. e.* Præ admiratione in eestasin quasi abripere. *Lit.* 173. *c.* 3. *Gall.* Ravir; *ut in* ጸ፡ ር፡ *est* Terrore percellere.

§ ተሰለበ፡ Spoliatus fuit *ab hostibus vel latronibus. Syn.*

§ ስሉብ፡ Exutus. Spoliatus. *Jud.* 8, 24.

§ ስለበት፡ Actus exuendi *vel* deponendi *instar vestis, q. d.* Exuitio, ἀπέκδυσις. *Col.* 2, 11.

† ስላት፡ *i. q.* ሰላቅ፡ Illusio. Ludibrium. *Ps.* 29, 1. & 37, 17. *& sic MSS. Pocock.*

† ስለት፡ *Amharicum est pro* ጸ፡ ፡ Modus. Ordo. ዘጸሐፈ፡ ክልኤቱ፡ ስለት፡ Qui duplici modo scripsit. *Carm. Æth. Lex. Wemmeri præmissum. Conf. Lex. Amh. c.* 22.

† ሰሊኖት፡ *Arab.* سليخة Kasria. Cassia. *Ps.* 44. 10. Cassia aromatica, *vulgò* Cassia fistula. *Cortex arboris, lauro similis, boni odoris, ait Th. P. Conf. mox* ሰሊካ፡ *& infra* ቀጸዋት፡

† ስለን፡ *Græc. est* Σέλινον, Apium. Apium hortense *est* πετροσέλινον, *sed ponitur pro* Anetho. *Matth.* 23, 23. *Æthiops meus* fœniculum *esse putabat. Græc.* Μάραθρον. *Adeo in peregrinis cæcutiunt.*

† ሰሊኽ፡ *Enc.* 21. *Oct.* 1. 1. Aromatis genus; *quod differre ait Æthiops meus à* ሰሊኖት፡ *quod mihi non videtur. Primo ob similitudinem Elementorum. Deinde in tribus MSS.* ጸ፡ ር፡ *in laudem B. Mariæ Virginis Verba Psalmi* 44, 10. *allegantur* ከርቤ፡ ወሜዓ፡ ወሰሊካ፡ *ubi in Psalterio tam impresso quàm MSS. est* ሰሊኖት፡ *Sed variè scribitur* ሰሊኽ፡ *in Encomio & quidem in rhythmo: ut* ሰሊካ፡ *in* ጸ፡ ር፡ *ter. Scilicet peregrina non intelligunt; & vix rectè scribere possunt.*

* ስለዋኖስ፡ Sylvanus. 1. *Pet.* 5, 12.

† ሴለየ፡ Heu mihi! *Vide* ሲዬለ፡

† ሰሌዳ፡ Tabula *quævis. Exod.* 27, 8. *Græcum est* Σελίδα, *à nomin.* Σελίς, Tabula. Pagina. ሰሌዳ፡ *Idem.* 3. *Reg.* 7, 18. ሰሌዳ፡ በረድ፡ ጸፋጸፈ፡ አውድ፡ Tabula grandinis est stratum atrii ejus; *Allegorica locutio. Lit. Epiph. Pl.* ሰሌዳት፡ እብን፡ ዘሕግ፡ *Org.* Tabulæ lapideæ legis, *vel* ሰሌዳት፡ *Exod.* 24, 12. *Num.* 16, 38.

⚙ ሰለጠ፡ (1.) Absolvit. Perfecit. Consummavit. *Luc.* 2, 43. ሰለጠ፡ ሞተ፡ ሞተ፡ Absolverat mori mortem, *i. e.* Jam pridem, dudum erat mortuus. *Joh* 19, 33. (2.) Finivit. Finem habuit, *ut:* ዐመታት፡ ገድሉ፡ ሰለጡ፡ Anni certaminis ejus finem habuerunt. *Enc.* 20. *Jan.* 5. 5. (3.) Reportavit *præmium vel mercedem, vel tale quid, ut:* ሰለጡ፡ ዐስቦሙ፡ ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. *Germ.* Sie haben ihren Lohn hinweg. Reportaverunt suam mercedem, *ut nullam ampliùs à Deo expectare possint. Matth.* 6, 16. ሰለጥኩ፡ በዘ፡ አብጽሐ፡ ሊተ፡ አፍሮዲጡ፡ Reportavi, *seu* accepi id; quod mihi attulit Epaphroditus. *Phil.* 4, 18. (4.) Officio *vel* muneri suo satisfecit. *Rom.* 12, 8. ሰለጠ፡ ለትእዛዝ፡ Implevit præceptum, *seu* præstitit. *Ent.* 25. *Jan.* 1. 1. & 2. (5.) Solvit. Dissolvit *debitum. Matth.* 18, 28. Tollere *peccata. Org. Lect.* 2. Satisfecit *pro debito.* 4. *Reg.* 4.

§ አስለጠ፡ *Rom.* 16, 2. Profuit. Proficuus, Utilis *fuit. Ps.* 29, 11. መብልዕሰ፡ ኢያሠልጠነ፡ በኀበ፡ እግዚአብሔር፡ Cibus autem nihil prodest nobis apud Dominum. 1. *Cor.* 8, 8. *Ef.* 5, 10. *reperitur* οὗ γὰρ ἐργῶνται δέκα ζεύγη βοῶν. *Æthiops legit* οὐ Non, *& exposuit* ኢያሰልጥ፡ ፲፡ ጸምደ፡ ብዕራ፡ Nihil proficient decem juga boum. (2.) Dissolvit. Resolvit. *Opponitur* ተፈጸመ፡ Complevit. Implevit. *Lib. Myst.*

§ ተሰለጠ፡ Impletum. Completum fuit *vaticinium. Luc.* 4, 21. Consummatum, Absolutum: Finitum fuit *gaudium. Joh.* 3, 30.

§ ስላጤ፡ Consummatio. Functio *vel* Expeditio *muneris vel officii gesti; ut: Metropolita* አሊ፡ አዕለው፡ ምግባሮሙ፡ በንጽሕ፡ ወተወከፍከ፡ ስላጤሆሙ፡ ከመ፡ ትዕስዮሙ፡ ዓስበ፡ ጽድቆሙ፡ qui defuncti sunt munere suo incorruptè, & suscepisti officium eorum; ut retribuas eis præmium justitiæ eorum. *Lit. Job.* (2.) Officium alicui præstitum. ተወከፈ፡ ለኵሉ፡ ስላጤኪሙ፡ Suscepit officium quod illi præstitistis. 2. *Cor.* 8, 17. (3.) Utilitas. Emolumentum. *Rom.* 3, 1. *Conf.* ሠለጠ፡ *in* ሠ፡፡

§ ስሉጥ፡ Perfectus. Consummatus. Absolutus,

lutus, *ut*: ስሉጠ፡ ይከውን፡ ውእቱ፡ ቤት፡ Plane *seu* irrevocabilis ejus erit ista domus. *Lev.*25,30.

§ ስሉጠ፡ Perfectè. Planè. Prorsus. Absolutè. *Lev.*25,23. *Idem ac* ፈጺሙ፡፡

* ስልፋንዮስ፡ Sylvanius. *Nom. pr. Monachi. Vit. Sam.*

* ሰላፋክስ፡ (*an* Spalax?) *Nom. pr. Viri. Capite truncatus; Sponsa ejus fuit Stratonica. Enc.*

✿ ሰሐለ፡ Acuit.

§ ስሑል፡ Acutus. *Ps.*44,7. ስሕለት፡ Acies.

✿ ሰሕሰሐ፡ — አንሰሕሰሐ፡ Agitavit motu reciprocante. Movit hinc inde.

§ አንሰሕስሖ፡ *Inf. Nom.* Agitatio. Motus *animalis viventis. Org. L.*5. *Metaph. organi Musici. ib. L.*4. *& alibi.*

✿ ሰሐበ፡ *Hebr.* סחב. Traxit. Attraxit. Retraxit. *Act.*6,12. (2.) *Dicitur de affectibus, ut* መዐት፡ ይስሕብ፡ ውስተ፡ ቀትል፡ Ira homines abripit ad cædem. *Decr. Ap.*5. *in Comm. H. Æth. p.*316. *n.*51.

§ ተስሕበ፡ *Enc.* 27. *Jun.* Tractus, Attractus fuit, *ut*: በአሐዱ፡ ፈቃር፡ ይሰሐብ፡ ካልእ፡ Per unum amicum attrahitur alius. *Proverb.*

§ ስሕበት፡ Attractio.

§ ምስሓብ፡ Extractio, *ut*: ሐብል፡ ምስሓብከ፡ Funis extractionis tuæ, *seu* quô te extraham. *Comment. H. Æ. p.*502. *n.*40.

✿ ሰሐበበ፡ Mucidum fieri. Mucescere.

§ ስሕቡብ፡ Mucidus *de pane. Jos.*9,5. (2.) *Dicitur etiam de cerevisia & vino.*

✿ ስሕተ፡ *Tit.*3,3. Erravit. Aberravit. *Psal.*57,3. ስሕትዋ፡ ለፍኖት፡ Aberraverunt à via. *q. d.* aberraverunt viam. 2. *Pet.*2,15. *sine* ለ፡ *in statu constr.* ፈፍኖት፡ *Vit. S. Funditores à scopo. Jud.* 20,16. (2.) Errore lapsus, in errorem inductus, Scandalizatus fuit. *Matth.* 11,6. *Inf. nom.* ስሒት፡ Error. *Psal.* 18, 13. *Alind est* ሥሒት፡ *quod vide col.*115.

§ አስሐተ፡ Errare fecit. In errorem induxit. Scandalizavit. *Matth* 5,29.30. Seduxit. Decepit. *Psal.*35,1. Abduxit *à bono ad malum, & sic c. c.* እምኔ፡ ab. *V. S. Inf. nom.* አስሕቶ፡ Seductio. 2. *Thess.*2,11.

§ ስሑት፡ Seductus. Errans.

§ መስሕት፡ Impostor. Seductor. Fallax. (2.) Errans, *ut*: መኰንን፡ መስሕት፡ Præfectus *vel* Judex errans. *Enc. Et transitivè, & intransitivè accipiendum.* Qui errat & qui alios in errorem inducit. *Qui proficiscuntur* በኮከብ፡ መስሕት፡ secundum stellam erraticam, seductricem, fallacem. *Sic intellexit* ἀστέρες πλανῆται. *Juda* ṽ. 13. *Pl.* መስሕታን፡ 2. *Joh.* ṽ.7.

§ መስሐቲ፡ *Idem. Hom.* 18.

§ ስሕተት፡ Error. Aberratio. (2.) Seductio. *Enc.* ዘእንበለ፡ ስሕተት፡ Sans faute *ni fallor*, sine errore. *Const. Apost.* 1. *in Comm. H. Æth. p.*314. *n.*46. ስሕታት፡ *Idem. Qua forma aliquoties reperitur in Vit. Sanct. & alibi.*

† አስሐትያ፡ *Vid. in* አ፡

† ስሒን፡ Thus. *Vid.* ሰኂን፡

✿ ስሕከ፡ Asperum. Scabrum fuit, *vel* factum est ሥጋየ፡ በንጢአ፡ ቅብእ፡ corpus meum ob defectum olei. *Psal.*108,23. (2.) *De gutture* Raucum fieri. *Ps.* 68, 4. *Oppos.* ጼሕየ፡ Lævis fuit.

§ አስሐከ፡ Asperè. Rigidè tractavit *vel* habuit. አጽዋማቲሁ፡ አስሐከ፡ በጾም፡ Jejuniis membra sua quasi scabra fecit. *i. e.* Emaciavit. *Enc.* 13. *Octobr.* 3. 2.

§ ስሕክ፡ Asperitas, Scabritia & Scabrities. *Enc.* 8. *Maji.*

§ ስሕክት፡ *Idem. Org. Lect.*5.

✿ ሰሐወ፡ Expansus. Distentus fuit, *de nubibus, ut*: እምቅድመ፡ ይስሐው፡ ግዘፈ፡ ደመናት፡ Antequam expanderetur densitas nubium. *Lit. Chrys.*

§ ሰሕው፡ Expansio, *ut*: ከመ፡ ሰሕው፡ ጊሜ፡ በገጸ፡ ምድር፡ Sicut expansio *sive* tractus nebulæ in superficie terræ. *Org. Lect.*1. *Simile est rei si late expandentis.*

✿ ሰሐጠ፡ *vel* ስሕጠ፡ *Gen.* 16, 11. Læsit. *Ps.* 104, 12. (2.) Violavit *virginem. Syn.*

§ ስሑጥ፡ Violatus. Læsus.

§ ሰሓጢ፡ Violator, qui aliquem lædit.

† ስም፡ Nomen. *Vide* ሰመየ፡

† ሰም፡ *Gemmæ nomen. Vide* ሰውም፡

✿ ሰምረ፡ Prosperè, feliciter successit *negotiatio. Luc.* 12, 16. (2.) Uberes fructus tulit *ager.*

§ አስመረ፡ Uberes. Fœcundos reddidit. Lætificavit *agros, segetesq.* Lætum *sive* uberem reddidit *messem.* 2. *Cor.*9,10. *Inf.* አስምሮ፡ እክር እት፡ Ubertas segetum. *Org. Lect.*1. በአስምሮት፡ In ubertate, in fertilitate.

§ ስሙር፡ Fœcundus. Fertilis. Uber, *de arboribus. Ps.* 51, 8.

§ ስሙረ፡ Fœcundè. Ubertim. *Enc.*

§ ሰምር፡ *Exod.* 22, 5. & ሰምር፡ Ubertas. Fertilitas *agrorum. Org. Lect.*5. *Oppos. est* ህብር፡ Sterilitas. *Pl.* ሰምራት፡ & አስማር፡ Ubertates, *i. e.* Ubertima. አስማር፡ ይፈዲ፡ Ubertima illius solvet. *Ibid. Græcus habet* τὰ βέλτιστα, Optima.

* ሰማር፡ Samaria *regio, ut: Pervenit* ሀገረ፡ ሰማር፡ in urbem Samariæ, *cujus nomen erat Sichar. Joh.* 4, 5. *Act.* 8, 25.

* ሰማርያ፡ Samaria, *& regionem & urbem denotat; ut: Oportebat eum transire* እንተ፡ ሰማርያ፡ per Samariam *regionem. Joh.* 4, 4.7.

§ ሰምራዊ፡ Samarita. *Joh.* 8, 48.

* ስምዖን፡ Simeon, *Judex Israelis.*

* ሳምሳጢ: ጳውሎስ: Paulus Samosatenus. ዘረሰየ: ትስብእ: ዕሩቀ: እምለኮት: qui posuit *seu* statuit (*i.e. prædicavit*) humanitatem nudam divinitate. *Enc. 19. Oct.*

† ሶምት: *Hebr.* שומים Σκόρδον, Allium. *Num. 11,5. malè* Lactucam *exponebat Æthiops meus, Ambar.* አንዶ: *Vid. Lex. Amh. c. 61.*

❂ ሰመነ: Octo confecit, *vel* Octies fecit. *Easdem significationes in hoc numero admittit sicut* ሠለሰ: *in ternario.*

§ ሰሙን: Octo. *Temporale nomen est formæ* ሠሉስ: *& de diebus ferè usurpatur, ut:* እምድኅረ: ሰሙን: መዋዕል: Post octo dies. *Joh. 20,26.* (2.) *Per enallagen numeri* Octavus; *ut:* አመ: ሰሙን: ዕለት: Octavo die. *Luc. 1,59. & 2,21.* አመ: ሰሙን: መጽኡ: ወገዘርዎ: Octavo (die) venerunt & circumciderunt eum. *Hom. Theoph.* (3.) Tempus octo dierum, *sive* Octiduum, *ut de hebdomade integra accipiatur, sicuti apud nos* acht Tage; *ut cum in Conciliis legitur: Egit hoc vel illud* ኃሙስ: መዋዕለ: በበ: ሰሙን: quinis diebus in singulis septimanis. *Sed* (4.) *peculiariter notandum per synecdochen quandam partis pro toto* Quinque *solùm* dies septimanæ *intelligi* profestos, *quibus tantùm labor rusticus in Æthiopia fieri solet, à quo Sabbato & Dominicâ abstinere, neque jejunare solent. Hinc passim legitur in Vitis Sanct.* ይጸውም: በበ: ሰሙን: Jejunabat quinis *singularum hebdomadum* diebus, *ita ut more Æthiopico usque ad vesperam à cibo & potu abstineret. De aliis Ascetis scribitur, quòd* ይነብሩ: በበ: ሰሙን: እንዘ: ኢይበልዑ: ወኢይሰትዩ: mansetunt quinos *illos* dies planè sine cibo & potu. *V. S.*

§ ሳምን: Octavus, *cum aff. personali, ut:* ሳምንሆሙ: Octavus eorum. *Apoc. 17,11. F.* ሳምንት: Octava *scil. die. Luc. 9,28.*

§ ስምን: *Secund. formam antiquam* Octo. *Exod. 37,1. 3. Reg. 7,15.*

§ ሰመንቱ: *Idem. Luc. 13,4. Acc.* ዐሠርተ: ወሰመንተ: Octodecim *annos. v. 11.*

§ ሰማኒቱ: *Dubia formæ vox, tanquam à masc.* ሰማኒ: *i.q.* ሰመንቱ: Octo. *Occurrit de* octo personis *è diluvio* servatis: [illegible]: ሰማኒቱ: ነፍስ: *1. Pet. 3,20. In statu constr.* ሶቲሬፌ: *vel* ኪዳኔ: ሰማኒተ: ነፍስ: *L. Orth. 72. Enc. 27. Jan. 7.5. ubique de* octo animabus *in diluvio servatis.*

§ ሳምናዊ: Octavus. *Contr.* ሳምናይ: በፍቁዱ: Octavus numero. *Enc. 6. Jan.*

§ ሰማንያ: Octoginta. *Ps. 89,11. ejus character est* ፹::

† II. ሰሜን: *Hebr.* תימן Meridies. *Oppos. est* ደቡብ: *vel* መስዕ: Septentrio; *ut: Venient* እምጽባሕ: ወእምዐረብ: ወእምደቡብ: ወእምሰሜን:: ab Oriente & ab Occidente, & à Septentrione, & à Meridie; *Luc. 13,29.* (2.) *Hinc pro* Vento Meridiali *accipitur*, Auster. *Sed transposuit Æthiopicus Cantici Canticorum Interpres, nam ubi textus habet* ἐξεγέρθητι βοῤῥᾶ καὶ ἔρχου νότε, *c. 4,16. ibi Æthiops reddidit* ተንሥኢ: ሰሜን: ወንዑ: ደቡብ: Surge Auster & veni Septentrio. *Hinc fortè hallucinatio interpretis mei, quam in priore Lexici nostri editione reperis. Confer* ደቡብ: *&* አዜብ::

§ ሰሜናዊ: Meridialis. Australis. *Apoc. 21,13.*

* ሰሜን: Samên. *Una ex magnis Æthiopici imperii regionibus, inter Tigre & Dembeam media. Pro regno habetur.*

§ III. ስሙንጦን: ኖንቀመጦን: *Græca hæc vocabula leguntur in Lit. 158. c. 4. quæ sic corrigenda & distinguenda:* አግዮስ: ስሙ: ጦን: ኖንሠማጦን: አግዮስ: ἅγιος, Sanctum *est* nomen ejus; τῶν πνευμάτων ἅγιος, *&* spirituum *i.e. inter spiritus* Sanctus est. *Verùm manca nobis videtur oratio, imperfectè procul dubio è Codice Græco descripta.*

* ሳምኖን: Sammon. *Urbs Ægypti, in qua Christus infans miracula fecit. Hom. Theoph.*

* ሰሙኤል: Samuel. *Celebris monachus monasterii* Kelmon *in Ægypto, cujus vitam sæpius allegamus.*

*——*Zachariæ socius, qui in Leone, tanquam in equo, equitavit in deserto. Enc. 26. Jul. 4.*

*——*Alius. Enc. 6. Dec. 6. 2.*

*——*Ignem de cœlo descendere fecit cum sociis. Enc. 23. Dec. 4. 1.*

❂ ሰመከ: *Hebr.* סמך — አስመከ: (1.) *Intransitivè* Reclinavit. Jacuit. *Luc. 9,58. seq.* ላዕለ: *Org. Lect. 1.* Nixus, innixus fuit *aliqua re. Org. Lect. 1. c. c.* ብ: *&* ዲበ: Incubuit, *ut: Jacob vidit scalam, & Deus* የሰምክ: ዲቤሃ: incubabat in ea, *seu* reclinis apparebat super illam. *Org. In textu est* የሰምክ: ሰማየ: fulciebat cœlum; *Metaph. pro* pertingebat usque ad cœlum. *Gen. 28,12. Et sic etiam* (2.) *Transitivè significat* Fulsit. *Jud. 16,26. Imp.* አስምከኒ: Fulci me.

§ ተሳመከ: *Dicitur de duabus rebus inter se fultis.* Aliud alio fultum fuit. እንዘ: ይትሳመኩ: በበይናን: *Aulæa commissa* continebant se invicem. *Exod. 26, 3. 5.*

§ መስመክ: *&* መስመክት: *Secundum formam & genium linguæ est* Fulcrum, Fulcimentum, *q. d. fulciendi Instrumentum. At semper respondet Græco* κλίτος, Latus, Paries, *quò ædificia sustinentur.* Angulus. *Exod. 25,12.14.19. & 27,9.*

§ ምስማክ: Locus requiei. Reclinatorium. *Ps. 59,7. ubi quis cubat, vel requiescit. Cant. 3,10.* (2.) *Locus, cui aliquid incumbit, vel innititur,* κλίτος, Latus. *Pl.* ምስማካት: κλίτη Latera. *Exod. 25,18. Et sic Æthiopes ipsi formas confundunt, quia non differt significatione à formâ præcedente.*

* ሲማኮስ፡ Symmachus. *Nom. pr. Martyris. Enc.* 14. *Maji.* 1.

ሰምዐ፡ Audivit. Exaudivit *preces alienjus*. Auſcultavit. *c. c.* ላቲ፡ illum. *Comm. Æ.* 503. *n.*44. *Pſ.* 3, 4. (2.) *Sæpiùs cum effectu accipiendum*: Dicto Audiens fuit, *i. c.* Obedivit, Morem geſſit. *Matth.* 8, 27. ምክረ፡ ይሰምዑ፡ ሰሚዐ፡ Conſilio *ejus* obtemperabat audiendo. *Enc.* 5 *Jan.* 2. 3. Intellexit *alterius ſermonem. Inf. nomin.* ሰሚዕ፡ Auditus. Viſus audiendi. *In ſpecie unus ex quinque ſenſibus.* (3.) *Quia teſtimonium eſt ex auditu, igitur & Teſtandi ſignificationem habet verbum hoc; ut:* ሰምዐ፡ በሐሰት፡ ኢት ስማዕ፡ ለቢጽከ፡ Teſtimonium falſum ne teſteris contra proximum tuum. *Exod.* 20, 16.

§ አስምዐ፡ Audire fecit. *Pſ.* 50, 9. Auditum reſtituit *ſurdo. Marc.* 9, 37. Vocem *quam alius audiat de ſe edidit. Enc.* (2.) Teſtem invocavit, *q. d.* Teſtari fecit, *ut*: አስምዕ፡ እግዚአብሔር፡ Teſtor Deum. 2. *Tim.* 4, 1. ውዑ፡ ገበ፡ አስምዐ፡ Et eſt *locus*, ubi audire fecit. *Emphaticè* Teſtimonium perhibuit. *Ebr.* 2, 6. ስምዐ፡ ያስምዑ፡ ላቲ፡ Teſtimonium audire faciat eam, *ſeu* teſtimonium perhibeat illi *Exod.* 21, 10.

§ ተሰምዐ፡ Auditus. Exauditus fuit. *Matth.* 28, 14. *& neutral.* Auditum. Divulgatum. Propalatum fuit. *Rom.* 16, 19.

§ ተሰምዐ፡ Alter alterum intellexit; *ut*: ከመ፡ ኢይሰምዑ፡ ነገሮሙ፡ አሐዱ፡ ምስለ፡ ካልኡ፡ Ne invicem intelligereut alter alterius ſermonem. *Gen.* 11, 7.

§ ስሙዕ፡ Celebris. Famâ clarus. Celebratus. *Pl.* ስሙዓን፡ Celebres. Clari. *Sic Græcum* ἐυηγγελισμένοι *Ebr.* 4, 2. *parùm commodè redditur. F. pl.* ስሙዓት፡ Res auditæ, *ſive* audita. *Sed magis conſonare videtur cum Hebræo* שמועה Fama. Rumor *in ſingulari. Reſpondet enim Græco* ἀκοή. *Matth.* 4, 24. *&* 9, 26.

§ ሰማዒ፡ Auditor. Exauditor, *ut*: ሰማዒ፡ ስእለት፡ Exaudiens petitionem. *Lit.* 174. *c.* 4. *Pl.* ሰማዕያን፡ *&* ሰማዕት፡ Auditores. *pecul.* Teſtes, *q. d. Eos qui rem aliquam audiverunt, ut*: አንትሙሂ፡ ሰማዕትየ፡ Vosutique eſtis teſtes mei. *Joh.* 15, 27. ሰማዕተ፡ ሐሰት፡ Teſtes mendacii, *i. c.* falſi. *Marc.* 14, 57. ሰማዕት፡ ዐመፃ፡ Teſtes iniqui *Pſ.* 26, 18. (2.) Martyres *ſeu* teſtes; *id enim Græcum* Μάρτυρες *ſignificat, ut: Stephanus* ቀዳሚ፡ ሰማዕት፡ Primus Martyrum, πρωτομάρτυς. *Lit.* 164 *c.* 2.

§ ሰማዕት፡ *Quamvis* (*ut modo diximus*, & *exemplis demonſtravimus*) *propriè pluralis ſit, à ſingul.* ሰማዒ፡ *uti ſit* ጸላእት፡ *à* ጸላኢ፡ Hoſtis; *tamen ſingulariter communiter uſurpatur pro* Teſte, *ut*: ውእቱ፡ ሰማዕትየ፡ Ille eſt teſtis meus. *Joh.* 15, 26. *Rom.* 1, 9. *& pæ. pro* Martyre, *quaſi eſſet formæ* ጸበሐት፡ *ſeu* ተዐገሥት፡ *Hinc porrò tanquam à ſingulari formatur Plur.* ሰማዕታት፡ *malè per Metatheſin* ሰማዕታት፡ Martyres. Κατ' ἐξοχὴν *accipitur de iis, qui magno numero ſub Diocletiano paſſi ſunt, unde* ዓመ፡ ሰማዕታት፡ Annus, *ſive Æra* Martyrum *dicitur in Comp. Æthiopico.*

§ ስምዕ፡ *m.* Teſtimonium. *Pſ.* 18, 8. ስምዕ፡ በሐሰት፡ Teſtimonium falſum. *Matth.* 15, 19. (2.) Martyrium. ስማዕ፡ ስምዕ፡ Cruciatus martyrii. *Org. Lect.* 1. (3.) *Meton. Abſtracti pro Concreto* Teſtis, *ut*: ስምዐ፡ ኮነ፡ Teſtes ſumus. 1. *Joh.* 1, 2. *Com. generis. Enc.* 16. *Nov.* (4.) Martyr *Enc.* 6. *&* 8. *Oct. Collectivè* Martyres, *ut*: ስምዐ፡ ኮኑ፡ Martyrium facti ſunt, *i. e.* Martyres. *Enc.* 24. *Nov.* 2. 5.

§ ሰምዕት፡ *i. q.* ሰማዕት፡ Teſtes *per metath. vocatum. Comp. Æth. quò loco accipitur pro* teſtibus veritatis.

§ ምስማዕ፡ *Propriè quidem*, & *ſecundum formam nominis* Spatium auditus, *quouſque vox vel ſonus audiri poteſt, denotat*; *At Pſ.* 17, 48. Auditum *ſimpliciter ſignificat*: ምስማዐ፡ እዝን፡ Auditus auris. መካን፡ ምስማዕ፡ Locus auditus *MSS. Colb.*

† ስሙዓት፡ *Fæm. plur. Vide* ስሙዕ፡

† ሰምዕ፡ Cera. *Vid. ſupra in* ሠ፡

* ስምዖን፡ Simeon, *Patriarcha Alexandrinus. Enc.* 27. *Jul.* 3. 5.

*—— Archiepiſcopus *& Antiſtes monachorum. Enc.* 3. *Oct.* 2.

*—— Socius Liberii *Archiepiſcopi Romani. Enc.* 9. *Oct.* 3. 3.

—— *Tres diſcipulos habuit, quorum hiſtoria deſcripta. Enc.* 19. *Oct.* 5.

*—— *Alius. Enc.* 2. *Dec.* 4.

*—— *Ejectus è monaſterio, & voce Divina reſtitutus. Enc.* 3. *Aug.* 2.

*—— Decollatus, *Socius Simeonis Memphitici. Enc.* 14. *Dec.* 3. 1. 2.

*—— *Frater Samuelis. Enc.* 23. *Dec.* 4. 1.

*—— Armenius, *Epiſcopus Perſiæ. Enc.* 19. *April.* 1.

—— *Mortuum reſuſcitavit. Enc.* 24. *Jul.* 4.

ሰመየ፡ *Marc* 3, 14. 15. 16. Nominavit. Nomen Indidit. (2.) Tribuit, Attribuit, *alicui qualitatem aliquam.* Prædicavit *de aliquo; ut*: ሰመዩ፡ ተሰምዮ፡ ለክርስቶስ፡ መለኮት፡ Attribuiſne Chriſto divinitatem? *Comm. Hiſt. Æ. p.* 500. *n.* 29. *ubi aliquoties hoc ſenſu reperitur.*

§ ተሰምየ፡ *Matth.* 4, 18. Nominatus, Dictus fuit nomine *aliquo, ut: Rex* ልብነ፡ ድንግል፡ ዘተሰምየ፡ ወናግ፡ ሰገድ፡ Libna-Denghelus, qui cognominatus fuit Wanag-Sagued. *Epiſt. Evang. Job.* በምግባር፡ ወተሰምዮ፡ Re & nomine. *Enc.* 21. *Jul.*

§ ስም፡ *m.* Nomen. ፫፡ ስም፡ ፩፡ አም ላክ፡ Tria nomina, unus Deus. *Lit. Joh. Epiphanius hereſ* 42. *ait*: *Sabellianos* tria nomina *profeſſos, pro tribus perſonis. Sed ne putemus Æthiopes*

pes tali heresi laborare, ideo autor MSS. Colbertini de personis divinitatis agens, sic scribit: አካላ ቲሆሙ፡ ይትበሀሉ፡ አስማተ፤ ወአስማቲሆሙ፤ ይትበሀሉ፡ አካለ፡፡ Personæ eorum appellantur nomina, & nomina eorum appellantur personæ. c. 90. (2.) Ut Hebr. שם Famam quoque denotat, ut Gen. 6, 4. אנשי השם Viri nominis, i. e. Clari. Sic ኢየሐጽጽ፡ ስሙ፡ ለንጉሥ፡ Non minuitur fama vel gloria Regis. V. S. Plur. አስማት፡ Nomina. ማኅበረ፡ ፫፤ አስማት፡ Congregatio trium nominum, sive personarum, i. e. Ecclesia Christiana, à cultu S. S. Trinitatis sic dicta. Org. Lect. 3.

§ ስሙይ፡ Vocatus. Nominatus. Enc.

§ II. ሰማይ፡ Cœlum, dub. gen. Nam masc. est Ps. 103, 3. fœm. verò 101, 26. ሰማይ፡ ዳግማት፡ ሣልሲት፡ f. Cœlum secundum, tertium. ጸ፡ ር፡ Pl. ሰማያት፡ Cœli, quorum septem Æthiopes numerant, de quorum nominibus inter ipsos non constat, nam alii aliter referunt & nominant, de quibus alibi.

መንግሥተ፡ ሰማያት፡ Regnum cœlorum.

* Est etiam Nom. propr. Monasterii in Gojama.

§ ሰማያዊ፡ Cœlestis. Ps. 67, 15. Pl. ሰማያውያን፡ Cœlicolæ. Cœlites. (2.) Color cœruleus. Himmelblau. Æ.

† ሰሞቅ፡ Lumbus. Pars dorsi, cui renes adhærent. Lev. 3, 9. Differre videtur à ሐቌ፡ ut ψόα ab ὀσφὺς, ψόα enim pro lumborum carne musculosa, seu Lumborum pulpa accipitur, quod intellexisse videntur Æthiopes.

* ሳራ፡ Sara, uxor Abrahami. Enc. 26. Aug. 2. ubi uterus ejus salutatur.

* ——— Alia. Enc. 26. Aug. 1.

⚙ ሰርሐ፡ Fatigatus, Defatigatus, Confectus fuit aliquâ molestiâ seu labore, c. c. በ፡ Ps. 68, 4. ሰሬሕነ፡ እንዘ፡ ንኅሥሥከ፡ Defatigati fuimus quærendo te. Luc. 2, 48. (2.) Laboravit in genere. በእንተ፡ እለ፡ ይሰርሑ፡ ከመ፡ ትባርክ፡ ፍሬ፡ ተግባሮሙ፡ Pro iis qui laborant, ut benedicas fructui operæ eorum. Lit. 175. c. 2. (3.) Fabrefecit aliquid, ut: ሰሬሕ፡ ወልታ፡ vel ኀጺን፡ Fabricatio scutorum, ferri, &c. Lib. Myst.

§ አስርሐ፡ Ps. 55, 1. Fatigavit alium donec aliquid faceret. Org. Lect. 2. Ursit in bonam partem. ወአስርሖ፡ ለልብየ፡ ኀይለ፡ ሃይማኖት፡ Urget (incitat) enim cor meum vis fidei. Org. (2.) Molestus fuit. Vexavit aliquem, in malam partem. Matth. 26, 10. Confer አጽሐበ፡

§ ስሩሕ፡ Fatigatus. Vexatus. Molestiis, Laboribus confectus.

§ ስራሕ፡ Fatigatio. Vexatio. Molestia. Ps. 24, 19. Opus domesticum. Can. Clem. 67. ስራሑ፡ ለመንበርት፡ Sollicitudo rei familiaris. 1. Job. 1, 16. ስራሕ፡ ደይን፡ Cruciatus infernalis. ጸ፡ ር፡ Confer quam ሠርሐ፡ supra ሠ፡

⚙ ሰርም፡ ——— ተሰርመ፡ In abyssum mersus, submersus fuit.

§ ሰርም፡ Abyssus maris vel inferni. Org. Lect. 4. Pl. እምገድ፡ አስራም፡ à fluctibus abyssorum, i. e. profundissimis. Org. Lect. 1.

* ስርማ፡ Sermâ, Nomen viri martyris. Enc. 27. Jan. 4. 4.

⚙ ሳረረ፡ Fundavit. Ps. 103, 6. 9. de toto quodam ædificio constituto intelligitur, ut: አቅድሞ ከ፡ ሳረርካ፡ Prius fundasti terram. Ps. 101, 26. (2.) Metaph. Pro fundamento posuit thesin seu propositionem aliquam. V. S.

§ ተሳረረ፡ Fundatum fuit totum ædificium. Matth. 7, 25. (2.) Metaph. Instar fundamenti confirmatus fuit in doctrina aliqua. Certior factus est in sententia aliqua. V. S.

§ ሱሩር፡ Fundatus. Cant. 5, 15. forma ቡሩክ፡

§ ሱራሬ፡ Fundatio. Org. Lect. 2. & alibi.

§ ሳራሪ፡ Fundator. MSS. Colb.

§ መሰረት፡ Fundamen. Fundamentum. Luc. 6, 48. 49. Dilexit eum እመሰረት፡ ልቡ፡ ex imo corde suo. Org. Conf. ዶ፡ ዶ፡፡ Pl. መሰረታት፡ m. Ps. 17, 9. 17.

§ አመስረተ፡ Verbum denominativum, Fundavit. አመስርተኒ፡ ዲበ፡ መሰረት፡ ወርቅ፡ Funda me super fundamento aureo. Org.

§ ተመስረተ፡ Fundamentum jactum est. Fundari cœptum est. Org. Lect. 1. Inf. nom. ተመስርቶ፡ Fundamenti positio. ibid.

§ ምስሩት፡ Fundatus. MSS. Colb.

* ሱርሲት፡ Sursita. Sancta Constantinopolitana, quæ vestes pretiosas sprevit, & in spelunca vixit XXVII. annos. Enc.

* ሶርስት፡ Vide ሶርያ፡፡

⚙ ሰረቀ፡ Furatus est. Furtô abstulit. Matth. 6, 19. 20.

§ ተሰርቀ፡ Furtô ablatus fuit. Gen. 31, 39. Clam ablatum fuit. ድንግልና፡ ዘኢይሰረቅ፡ Virginitas intacta quæ non aufertur, i. e. inviolabilis. ጸ፡ ር፡ Sed non tantùm de re ablata, verùm etiam de homine vel locô qui furtum patitur. Sicuti Germanicè differt gestohlen / und bestohlen werden. Furtô affectus fuit, ut: ማኅደር፡ ዘኢይሰረቅ፡ Habitatio, ex quâ nihil furto aufertur. Lit. Joh.

§ ስሩቅ፡ Furtivus. Furtô ablatus, um.

§ ሰራቂ፡ Fur. Matth. 24, 44. Pl. ሰረቅት፡ ሰብእ፡ Menschen-Diebe. Plagiarii. 1. Tim. 1, 10.

§ ስርቅ፡ Furtum. Matth. 15, 19.

§ II. ሴሬቅ፡ Græcum est σωρὴκ, quod ex Hebræo fluxit, nam שורק est Vitis nobilissima. Hinc ወይን፡ ዘሴሬቅ፡ Vinum ex Sorek legitur. Circumsepivi sepem, & pariete cinxi ወተከልኩ፡ ውስቴታ፡ ወይነ፡ ኅሩየ፡ ዘሴሬቅ፡ & plantavi in ea vinea vites electas, nempe Serêk. Lib. Myst. c. 61. ex Es. 5, 2.

❁ ሰረበ: *Arab.* شرب Sorpsit. Absorpsit. Hausit *ore. Convenit cum Lat.* Sorbere. *Joh.* 19,30. (2.) *Tribuitur etiam* chartæ bibulæ,

❡ አስረበ: Sorbendum. Absorbendum dedit. (2.) Irrigavit *ducto rivo.*

❡ ስሩብ: Surptus. Haustus. *Syn.*

❡ አስራብ: *Pl. tantùm*, Potio. Haustus. አስራበ: ሣኅር: Syrupus. *Org. Lect.* 1. *Accipitur etiam* (2.) *pro* Catarrhactis. *Ps.* 41,9. አስራበ: ቀላይ: Catarrhactæ abyssi. *Org. Lect* 3. አስራበ: አይኅ: Catarrhactæ diluvii. *Apostoli fluere fecerunt Evangelium tuum* በአስራበ: ወርቅ: ጽሩይ: *quasi* catarrhactis *seu* fluentis auri puri. *Org.*

❡ ምስራብ: *Quilibet* locus, quò humor continetur. *Hinc de spongia, in qua Jesu propinatum fuit acetum cum felle,* ምስራቦ: ለብሒእ: ወሐሞት: *q. d.* Receptaculum aceti & fellis. *Enc* 21. *Sept.* 4. 3.

❡ ሳረት: Aranea. *Vid. infra post* ሰረየ:

* ሰረባሞን: Sarabamon ዘኤፍራታዊ: Ephratensis. *Enc* 28. *Nov.* 1,

*—— *Martyr. Enc.* 5. *Mart.* 1.

* ሰራብዮን: ሰራጵዮን: ሰራፍዮን: Serapion. *Martyr. Enc.* 27. *Jan.* 4. *Variè scribitur*

*—— *Seipsum vendidit, ut pretium pauperibus daret Epag.* 3. 2.

† ስርናይ: *Respondet passim Græco* σῖτ☉, *quod* Frumentum. Annonam *significat. Ps.* 4,8. *Gen.* 27, 28. 37. *At Æthiopibus est præstantissima frumenti species, nempe* Triticum, πυρὸς. *Gen.* 30,14. *Ps.* 80,15. *Sicuti in nonnullis Germaniæ locis* Korn *significat* Triticum. ስርናየ: ሠናይ: Schön Korn. Triticum lectissimum. *Org.*

† ሰርክ: Vespera, *tempus ante occasum solis. Psal.* 140, 2.

❡ ሰርከ: *Adv.* Vesperi. Tempore vespertino. *Ps.* 54, 19.

† ሲራክ: *Peregrinum est, Epist. Eusebii de harm.* 4. *Evangelist. N.T.* Tabellam Concordantiarum, *ut vocant, significare videtur.* ያጸንዕ: ተዋሕዶ: በሲራክ: Confirmat unitatem in concordantia locorum, *vel* in tabellà concordantiarum. *MSS. Colb. Non avertit plantam pedis* እምፋኖ: ሲራክ: *ibi. c.* 67.

* ሲራኽ: Sirach. Siracides. Ecclesiasticus. *Eleazari Hierosolymitani filius. Enc.* 16. *Maji.* 1.

❁ ሰረወ: —— ሰርዌ: Exercitus. *Forma* አርዌ: *ut*: መልአከ: ሰርዌሁ: Princeps exercitus ejus. ἀρχιστράτηγ☉. *Gen.* 21, 22. 32. *Pl.* ሰራዊት: Copiæ militares. *Marc.* 15, 16. *Confer* ሠርዌ: *col.* 110.

❁ ሰረየ: Ignovit. Delicti gratiam fecit *alicui.* Remisit *peccata. Ps.* 77,42. *c. c. dat. pers. ut*: ስረይ: ሊተ: ለኃጥእ: Ignosce mihi peccatori. *Luc.* 18, 13.

❡ ተሰርየ: Remissum fuit *delictum.*

❡ አስተስረየ: *Num* 6,47. *&* 8,21. Delicti veniam petiit, *i. e.* Intercessit; *c. c.* በእንተ: *pro aliquo. Lev.* 16, 32. *& seqq. Constr. & c. dat.* ሊተ: *vel* ሎሙ: *&* ኀቤሁ: Apud hunc vel illum. *Org.*

❡ አስተሳረየ: Plenè & planè condonavit. *vel* Condonare solitus est, *c. c. acc. ut alia activa. Org.*

❡ ሰራዪ: Qui ignoscit, *seu* remittit peccata, *q. d.* Remissor. *Lit.* 158. *c.* 3.

❡ ስርየት: Remissio, *ut*: ስርየተ: ኃጢአት: Remissio peccatorum. *Lit.* 158. *c* 3. *contr.* ስረት: *ib.* 163. *c.* 4.

❡ ስርዮት: *Idem. V. S. & alibi.*

❡ መስተስርይ: Intercessor *pro impetranda delictorum venia. Org. Lect.* 1. *forma* መስተምሕር: *In Fœm. variat, reperitur enim* መስተስረይት: *&* መስተስራዪት: *in Org. Vide Gramm. nostram Lib. III. c* 3.

❡ ምስተስራይ: Locus intercessionis, *ubi veniam delictorum orare solemus. Org. Lect.* 4. *idem ac* ምስአል: *&* ምስጋድ: Oratorium. *Org.*

† ሲራይ: *Vide in* ሠረየ:

† ሳረት: Araneus. Aranea. *Ps.* 38, 15. *&* 89, 10. ፈትለ: ሳረት: Filum *seu* tela aranei *qua & aranea vocatur.*

* ሶርያ: Syria. *Enc.* 15. *Jan.* 3. 5.

❡ ሶርያዊ: Syrus, *ut*: ኤፍሬም: ሶርያዊ: Ephrem Syrus. *Enc.* 3. *Febr.* 3. 2.

❡ ሶርስት: Syriace. *De Gregorio Armeno narratur, quod transtulerit libros Sacros* በነገረ: ብሔሮሙ: in linguam *Armeniorum* vernaculam: *&* በነገረ: ሶርስት: in linguam Syriacam, *ut videtur. Vit. Greg.*

* ሱርያል: Suriel *Archangelus. Enc.* 9. *Febr.* 3. 3.

* ሰርዴስ: Σάρδεις. *Apoc.* 3, 1. *&* ሰርዲቆ: Σαρδικῇ *retenta terminatione Græca.* Sardes, *urbs Lydiæ celebris, ubi duo Concilia habita fuerunt, ut* 1 *Concilium* እለ: በሰርዲቆ: eorum, qui *in* Sardibus, *i. e.* Sardicense. *Enc.* 22 *Mart.* 2, 3.

* ሰርድዮ: Sardius, *gemma. Apoc.* 4, 3. *qua tamen alibi Æthiopicè redditur* ሦም: *Exod.* 35, 9. *&* 36, 17. *al.* 39, 10. *Hinc priorem appellationem ignorantiâ posterioris retentam crediderim.*

* ሰርዲዮን: *Idem terminatione Græca. Exod.* 25, 7. *&* 28, 17.

* ሳርዶንክስ: Sardonix. Σαρδόνυξ. *Apoc.* 21, 20.

† ሰርጎ: Ornatus. *Vide sub* ሰርገወ:

* ስሩግ: *Nom. propr. Urbis.* سروج Seruga. *Est Urbs Mesopotamiæ prope* Harran *sive* Carras. ቅዱስ: ያዕቆብ: ሀቢይ: መምህር: ዘሀገረ: ስሩግ: S. Jacobus magnus Doctor urbis Serugæ. *V. S. Conf. Ab-el Faragii Dyn. VII. sub Anastasio Cæsare. p.* 93. *& Golii Append. ad Gram. Arab. Erp. p.* 225.

† ሰረገላ : *F.* Currus. *Plur.* ሰረገላት፡ *Pſal.* 19, 8.

✿ ሰርገወ፡ — አሰርገወ፡ Ornavit. Comſit. *Nomen rei conſtruitur in ſtatu conſtr. ut:* አሰርገውክዋ፡ አዕኑገ፡ Ornavi eam inauribus *&c. Gen.* 24, 47.

¶ ተሰርገወ፡ Ornatus fuit. *Lit.* 173. (2.) Ornavit. Comſiş ſe; *eſt enim verbum reciprocans, ut:* ይሰረገዋ፡ (*pro* ይትሰረገዋ፡) ርእሶን፡ Ornabant ſeipſas. 1. *Pet.* 3, 5. *per Can. II. Subj.* ይሰርገዋ፡ Ornent ſe. 1. *Tim.* 2, 9. *Inf.* ተሰርግዎ፡ ወርቅ፡ Ornatus auri. 1. *Pet.* 3, 3.

§ ስርገው፡ *Adj.* Ornatus. ኮንኩ፡ ስርገወ፡ Factus ſum ornatus. Ornatus fui. *Apoc.* 4, 2. *Pl.* ስርገዋን፡ በጽጌ፡ Ornati floribus. *Enc.*

§ ሰርጐ፡ Ornatus. *Subſt.* Ornamentum. ሰርጐ፡ ወርቅ፡ Ornatus aureus. *Num.* 31, 50. Mundus. Cultus. *Eſ.* 3, 25. *Plur.* ሰርጓት፡ *Exod.* 33, 6.

§ ስርጋዌ፡ Ornatio. *Org.*

§ ስርገውና፡ *Idem. Enc.* 25. *April.* 2.

* ሰርጊስ፡ Sergius. *Enc.* 13. *Febr.* 1.

—— *Cujus corpus ſuavem odorem exhalavit. Enc.* 19. *Nov.* 2. 3.

—— *In terra* ፈሬት፡ *capite truncatus. Enc.* 10. *Octobr.* 1.

* ሱራፌል፡ Seraphim. *Lit.* 158. *c.* 4. *Plurale nomen apud Hebraeos eſt. Variè ſcribunt, ut peregrina ſolent:* ሱራፌም፡ *&* ሱራፌን፡ *Vit. S. paſſim.*

¶ ሱራፊ፡ *Idem. Sed pro ſingulari ponitur. Org. Lect.* 6.

§ ሱራፌላውያን፡ Seraphini. *MSS. Colb. vel potius* Seraphici. *Lib. Myſt.*

* ሱሲ፡ Suſi. *Nom. prop. regionis videtur. Petrus* Suſenſis *pater Suſnei. Enc.* 26. *April.* 1.

* ሱሳ፡ Suſa, *i.e.* Suſan *urbs Elam. Dan.* 8, 2. *Daniel ipſe vocatur* ነቢይ፡ ሱሳ፡ Propheta Suſæ. *Enc.* 7. *Dec.* 4. 3.

† ስሱ፡ Sex, *contr. pro* ስድሱ፡

§ ስሳ፡ Sexaginta, *contr. pro* ስድሳ፡ *quod vide.*

✿ ሰሰለ፡ *Cont. E.* Procul abſceſſit. Longè receſſit. *Matth.* 5, 24.

§ አሰሰለ፡ *Cont. E. Gen.* 29, 3. Recedere, Abſcedere fecit. Removit. Amovit. Amolitus eſt, *tam res, quàm perſonas. Joh.* 1, 29. *Poëta de delubris Idolorum propter rhythmum uſurpavit hoc vocabulum pro* Demoliri. *Enc.* 18. *Sept.* 6. 2. Pepulit. Expulit. Depulit. 1. *Pet.* 2, 1. አሰሰለ፡ ሎሙ፡ Depulit eis, *pro* ab eis. *Enc. De lacrymis Apoc.* 7, 17.

§ ተሰሰለ፡ Ejectus. Amotus fuit.

§ ስሳሌ፡ Abſceſſio. Seceſſio.

§ አሰሳሊ፡ Depulſor. Amotor. *MSS. Colb.*

* ሶሲማ፡ Zoſima. *Enc.* 4. *Maji.* 2. 5. *rectiùs per* ዘ፡

* ሶሲሞስ፡ Zoſimus. *Enc.* 27. *April.* 2. 3.

* ሶስቴንስ፡ Soſthenes. *Enc.* 11. *Maji.* 3. 2.

* ሶስና፡ Suſanna *caſta, de qua in fragmento Danielis. Enc.* 28. *Sept.* 4.

*— *Virgo. Enc.* 1. *Oct.* 1. 5.

*— *Filii Suſannæ Herus & Agathon. Enc.* 8. *Oct.* 1.

† ሰዘን፡ Laſcivia, Salacitas. *Org. Lect.* 4.

† ሰሰን፡ Ligni genus, *vermibus non obnoxium,* ξύλον ἄσηπτον. *Alias* ዘኢይነቅዝ፡ quod cariem non ſentit.

* ሱስንዮስ፡ Suſneus, *Petri Suſi filius. Enc.* 26. *April.* 1.

—— *Conventum habuit* 409. *Sodalium. Enc.* 26. *April.* 2. 2.

*—— *Alius illi cognominis, ſimilis re & nomine. Enc.* 21. *Jul.* 4.

*—— *Rex Æthiopiæ, qui ab anno* 1607. *uſque* 1632. *regnavit. Hiſt. Æth. Lib.* II. *c.* 7. *n.* 3.

✿ ሰሰወ፡ Procuravit *aliquid, ut videtur. Filiis hominum* ሠሀለ፡ እንዘ፡ ይኔስዋ፡ gratiam qui procurant. *Cant. Mich.*

✿ ኤሰየ፡ Cibavit. *Vid.* ሲይሰየ፡

✿ ሰቀለ፡ (1.) Appendit. Suſpendit *rem quamvis. Pſal.* 136, 2. (2.) Suſpendit *in furca ſeu cruce, i.e.* Suſpendio *necavit; ut:* ሰቀልዎ፡ መልዕልት፡ ዕፀ፡ ነዊኅ፡ Suſpenderunt eum in arbore alta. *Enc.* 4. *Martii* 2. 3. *pecul.* Crucifixit. *Matth.* 27, 26. (3.) *Ex Hebr.* שקל Ponderavit.

§ ተሰቅለ፡ *Marc.* 15, 32. (1.) Appenſus. Suſpenſus fuit, *in genere de re quavis.* (2.) ተሰቅለ፡ ዲበ፡ ዕፀ፡ መስቀል፡ Suſpenſus eſt in ligno crucis, *i.e.* Crucifixus fuit. *Conf. F. in Comm. H. Æ. p.* 238. *n.* 2. *Matth.* 27, 38. 41. Suſpendio vitam finivit. (3.) Pependit, *neutraliter, & ſic æquipollet ferè Latinæ voci* Suſpenſus fuit; *ut cùm de cœlo dicitur, quod* pendeat *quaſi. Org. Lect.* 1. *Lex & Propheta* ተሰቅሉ፡ በ፡ *&c.* Pendent ex, *ſeu* conſiſtunt in *illis duobus præceptis. Matth.* 22, 40. (4.) ይሰቅሉ፡ በአጽምኦቱ፡ Pendebant ab ore ejus, auſcultando illum. *Luc.* 19, 48. *nimirum admiratione.*

¶ ስቁል፡ Suſpenſus. Pendens. *Cant.* 4, 4. በመንኰራኵር፡ ስቁል፡ In rota ſuſpenſus, *vel* rotæ impoſitus. *Enc.* 1. *Jan.* (2.) *Ex altera ſignif.* Ponderatus, *ut:* ስቁል፡ በለጽሊጽ፡ ሰቀለ፡ Ponderatum bilance ſicli. *MSS. Colb.*

§ ሰቃሊ፡ *q. d.* Suſpenſor. *Qui aliquem ſuſpendit, vel crucifigit,* Vindex rerum capitalium. Carnifex. Ein Hencker. ሰቃልያን፡ ክርስቶስ፡ Chriſti carnifices, *vocantur Judæi in* ጸ፡ ር፡

¶ ስቅለት፡ Suſpendium *vel* Crucifixio.

§ መስቀል፡ Crux; *aliàs* ዕፀ፡ መስቀል፡ Arbor *vel* Lignum crucis. በዓለ፡ መስቀል፡ Feſtum crucis. *Enc. per ellipſin vocis* በዓል፡ *plerumque efferetur, ut:* በመስቀል፡ ዘቀውዑ፡ In feſto crucis verno, *vid.* ቀውዑ፡ 1. *Cor.* 1, 17 *sit.*

(2.) *Pro*

(2.) *Pro* afflictionibus *&* calamitatibus Christianorum. *Matth.* 10, 38. Creutz und Leiden. (3.) *Metaph. pro* religione Christianorum *in crucifixum credentium*; *& opponitur τῷ* ኀህድ፡ Ethnicismo *sive* Paganismo. *Enc.* 17. *Sept.* 4. 3. (4.) *Nota: multa* nomina propria *cum voce* መስቀል፡ *componi, quorum aliqua vide in lit.* መ፡፡

መስቀላዊ፡ *q. d.* Crucialis, *ad crucem spectans.* አምላክ፡ መስቀላዊ፡ Deus crucifixus. *Comment. p.* 497. *n.* 16.

§ II. ሰቅል፡ שקל Siclus. *Num.* 3, 47. ሰቅል፡ ቅዱሳን፡ Siclus sanctus. *Exod* 38, 24. *Accipitur etiam pro* Pondere, *quo res ponderatur. Variatur fere per omnes Græcorum casus* ሰቅሉስ፡ ሰቅሉን፡ *Exod.* 30, 23. 24.

† III. ሰቀላ፡ *Ædificium temporarium oblongum.* Taberna. Tabernaculum. ኀይንት፡ ሰቀላ፡ Σκηνοποιοί. *Act.* 18, 3. *à tegendo dicti. Pl.* ሰቃልው፡ *Matth.* 17, 4. *Ambar.* stabilia ædificia, *seu* Regiæ domus *hoc nomine insigniuntur. Lex. c.* 25. *B. Tellez. Hist. Æth. Lib. I. c.* 22. *p.* 57. *rectè scribit: Pleraque* domus *rotundæ sunt, nonnullas tamen faciunt* longas, *quales communiter erant Regum hospitia, qua vocabant* Sakala, *idque significat* Palatium Regis *vel* Principis. *Si vero rotundæ sint paulo majores, tunc eas vocant* Behet Negu, (*hoc malè pro* ቤተ፡ ንጉሥ፡ Beta-Negus) *i. e.* Domus Regis. *Lex. Amh. c.* 41.

۞ ሰቍረ፡ Perforavit. *Deut.* 15, 17. *Exod.* 21, 6.

§ ተሰቍረ፡ Perforatus fuit. *Enc.* 8. *Decemb. Inf. nom.* ተሰቍሮ፡ Perforatio. *ibid.*

§ ስቁር፡ Perforatus. Perterebratus. ስቁረ፡ እብን፡ Lapidem excavatum *sic vocat Poëta. Enc.* 1. *Sept.* 6. 5.

§ ስቍረት፡ Foramen. *Cant.* 5, 4. ስቍረት፡ መርፍእ፡ Foramen acus. *Matth.* 19, 24. *Sed analogicè significat* (2.) Perforationem, *prout etiam accipitur in Conf. R. Claudii*: ስቍረተ፡ እዝን፡ ዘሰብእ፡ ህንድ፡ Perforatio auris apud Indos. *In Comment. H. Æ. pag.* 240. *n.* 10. (3.) Cavum petræ. *Exod.* 33, 22.

§ መስቀር፡ *&* መስቅር፡ Res excavata. Cavamen *sive* Cavatura, *si ita dicere liceret, ut*: መስቀረ፡ ዕፀ፡ Excavata arbor, *Synecd. pro* Navi; *& inde pro* Arca *Noë. Org. Lect.* 3.

۞ ሰቀረረ፡ —— አስቀረረ፡ *forma* አስቀቀወ፡ Abominatus. Detestatus est. *Ps.* 105, 38. *&* 106. ያስቀርር፡ Abominatur. *Ps.* 5, 7. *sic etiam legendum in MSS. pro* ቈ፡፡

§ ሰቀራር፡ Abominatio, *& per Meton. Abstr. pro concreto* Abominabilis. *Exod.* 5, 21. Aversatio. Detestatio. *Es.* 1, 13.

* ሲቃርዮን፡ *Ex Latino Græcum σικαρίων*, Sicariorum. *Act.* 21, 38.

۞ ሰቈቈ፡ —— ተሰቈቈ፡ Intervertit, *&* Ad se transtulit, Avertit bona *alicujus in commodum suum privatum.* ኢተሰቈቍወ፡ ለንዋይክሙ፡ Non interverti (extorsi) opes vestras. 2 *Cor.* 11, 9. *Scitis*, ከመ፡ ኢተሰቀቍሙ፡ ንዋየክሙ፡ quod non intervertebam bona vestra. *Act.* 20, 33. *Sic scribitur prima persona præteriti ob diphthongum & concursum cognatarum, pro* ተሰቈቍኩ፡ *secundum Can. I. §.* 3. *addito superfluo* ሙ፡ *ut pronuncies* ቍ፡ *prima persona.*

۞ ሰቀቀወ፡ —— አስቀቀወ፡ Ejulavit. Lamentatus est. *c. abs. & c. acc. Luc.* 7, 32. Luxit *aliquem. Luc.* 8, 52. ከመ፡ ኢያስቀቁ፡ Ne lamenter. *Enc.* 30. *Febr.*

§ ሰቆቃው፡ Planctus. Ejulatus. Lamentatio. *Matth.* 2, 18. *Ver.* ዐውያው፡

§ መሰቀቅው፡ Qui plangit *aut* carmen lugubre dicit. Threnœdus. *Pl.* መሰቀቅዋን፡ *Pl. f.* መሰቀቅዋት፡ Præficæ.

* ሰቍኤል፡ Sakuel. *Angelus, qui cœli claves pro pluvia, & potestatem habuit super Spiritus. Enc.* 5. *Jul.* 6. 1.

۞ ሰቀየ፡ *Hebr.* שקה Rigavit. Irrigavit *arva, hortos. Ps.* 35, 9. *Floruit virga Aaronis* እንበለ፡ ይሰቅይዋ፡ ማየ፡ quamvis eam non irrigassent aquâ. *Enc.* 29. *Oct.* 1. 2. *Metaph.* Imbuit *animum* doctrinâ, consolatione.

§ ተሰቀየ፡ Rigatus. Irrigatus fuit. *Org.*

§ ስቁይ፡ Irrigatus. *communius* ርዉይ፡ *col.* 138.

§ ስቀየት፡ Irrigatio. *Org. Lect.* 3.

* ስቅጣር፡ Saktâr. *Socius Demetrii martyris. Enc.* 29. *Oct.* 3. 1. *Vereor, ne corrigendum sit* ፊቅጦር፡ Victor, *q. v. infra.*

* ሳባ፡ Saba, *metropolis Sabæorum in Arabia, juxta mare rubrum. Hinc* ስኂን፡ ሳባ፡ Thus Sabæum. *Enc. In genere nonnunquam de tota* Arabia aromatifera. *Exercitus Saba, id est* Arabum *à Calebo Rege Æth. occisi prædicantur. Enc.* 20. *Maji.* 1. *Vid.* ካሌብ፡፡

† ሶበ፡ Cùm. Dum. *Ps.* 4, 1. *Poscis Æthiopicè Præteritum, & Latinè Præteritum Imperf. Plusquamperf. vel Futurum Subjunctivi. Ps.* 2, 13. Postquam, *ut*: ሶበ፡ ተወልደ፡ ሕፃን፡ Postquam natus est infans. *Enc.* ሶበ፡ ድኅረ፡ *Idem. Poeticè, ut*: ሶበ፡ ድኅረ፡ ሞቱ፡ Postquam mortui fuerunt. *Enc.* (2.) *Interdum per* Quamvis. Etiamsi, *commodè exponi potest, ut*: ሶበ፡ ጸላእከኒ፡ Quamvis odio habeas me. *in Comment. pag.* 502. *n.* 40. (3) ሶበ፡ ኢ፡ Si non. ሶበ፡ ኢመጻእኩ፡ Nisi venissem. *Joh.* 15, 22. ሶበ፡ አኮ፡ Nisi. *Gen.* 3, 11. ሶበሰኬ፡ ዘገብረ፡ Si verò id quod fecerit. *Rom.* 4, 13. (4.) *Cum futuro Æth. per Futurum Indicativi Latinum redditur. Ps.* 2, 9. *vel etiam per Præsens Indicat. Org. L.* 2. (5.) *Optandi vel desiderandi vim habet Exod.* 16, 3. ሶበ፡ ሞትነ፡ O si, *vel* utinam mortui essemus!

§ ሶቤ፡ Illicò. Repentè. Confestim. Citò. Statim. *Enc.* (2.) *Sæpè respondet nomini* ጊዜ፡ *& eundem*

eundem planè usum habet, ut: እምአመ፡ ነጸረ፡ ሶቤ፡ *pro* እምአመ፡ ጊዜ፡ Ex quo tempote vidit. *Ent.* *Sic* ይእቲ፡ ሶቤ፡ *pro* ይእቲ፡ ጊዜ፡ Eo ipso tempore, illo ipso momento, Illicò *Math.* 9, 6. (3.) *Frequenter cum* ሃ፡ *parag. eodem sensu, ut:* ሶቤሃ፡ *idem ac* በጊዜሃ፡ *Math.* 21, 3. ወተንሥአ፡ ሶቤሃ፡ Protinus, illo ipso momento surrexit. *Math* 2, 14. ለሶቤሃ፡ *q. d.* Ad statim, *i. e.* ad tempus exiguum. *Luc.* 8. 13.

¶ ሶበሰ፡ Si, *seq. Præteritô Ps.* 43, 22. ሶበ፡ እቤሁ፡ *pro* ሶበሰ፡ እቤ፡ Si dixi. *Ps.* 72, 15.

¶ ሶበኒ፡ *Idem. Joh.* 14, 28.

✿ ሰንበለ፡ Spicas emisit, *quod Plinio est* Spicari.

¶ አስበለ፡ Effecit ut spicas emitteret. ለአስብሎ፡ ሰገት፡ Ad producendum spicas; *quod in Org. Lect.* 1. *ventis tribuitur.*

¶ ስቡል፡ Frumentum *quod spicas emisit, q. d.* spicatum.

¶ ሰብል፡ Spica frumenti, *antequam maturuerit aut floruerit. Marc.* 4, 28. (2.) *De Botro acinos ferente usurpavit Gregorius in Carmine, ut: Avis rapax nihil auferet* እምሰብሉ፡ de botro ejus. *Loquitur enim de vite. Confer* ሰወየ፡

¶ ስብለት፡ *Hebr.* שבלת *q. d.* Spicatio. Spicarum emissio, *si ita loqui liceat.*

* ሳቤላ፡ Sabela. *Nom. propr. fœmina. Somnium de novem Solibus exposuit. Enc.* 2. *Jan.* 2. 1.

* ሳቤልዮስ፡ Sabellius. Hæresiarcha, *Noeti discipulus. Condemnatus in Concil. Constantinopolitano; vocatur à Poeta* Potcus. *Enc.* 1. *Febr.* 1. 3.

✿ ሰብሐ፡ *Hebr.* שבח *Arab.* سبح Sabbeha, *per* Teshdid. *Conj. E.* Laudibus extulit. Celebravit *Deum O. M. Ps.* 147, 1. Hymnum el cecinit *Ps.* 12, 6. *Inf. nom.* ሰብሖ፡ Laudatio. Encomium. *Psal.* 146, 1. (2.) *Absolutè ponitur pro* Laudes dicere: *vel* Hymnos canere, *sine nomine vel affixo. V. S.*

¶ ተሰብሐ፡ *lege* Tasabbeha. *Conj. E. Plus est quàm* ተወደሰ፡ Laudibus & Encomiis celebratus. Laudatus fuit. *Deus vel Dei gloria. Ps.* 45, 4. *vulgò:* Glorificatus fuit. *Exod* 8, 22.

¶ ስቡሕ፡ Laudatus. Celebratus. Gloriosus. Illustris. ስቡሐ፡ እስራኤል፡ Laudatus Israelis. *Ps.* 22, 3.

¶ ስቡሐ፡ *Adv.* Ἐνδόξως. Gloriosè. *Exod.* 15, 1.

¶ ሰባሒ፡ Laudator. Prædicator virtutis. Encomiastes; ይንእስ፡ ሰባሒ፡ እምተሰባሒ፡ *ad verbum:* Inferior est glorificans glorificato. *Comment. Hist. Æ. p.* 502. *n.* 37. *Angeli* ሰባሕያን፡ ዘእንበለ፡ ሀኬት፡ Glorificantes *Deum* sine intermissione. *Org. Lect.* 2.

¶ ስባሔ፡ Laudatio. Hymnus. Encomium. *Exod.* 15, 1. *Pl.* ስባሔያት፡ *Org. Lect.* 1.

¶ ስብሓት፡ Encomium. Hymnus. Laus. *Sic analogicè scribendum putamus secundum formam* ቀደሳት፡ *ob affixum plurale huic formæ conveniens.* ስብሓቲክሙ፡ *Enc.* 19. *Jun.* 2. 1. (2.) *Pro* Splendore & Magnificentia *sive* Pompa *quoq; accipi potest, cum de Adventu Christi magnifico agitur. Enc.* 5 *Febr.* 3. 4.

¶ ስብሐት፡ Gloria. Splendor. *Math.* 25. 31.

¶ ተሰብሒ፡ Celebratus. Laudatus, *in Comm. l. citato.*

¶ መስብሕ፡ Pinguedo, *quære in* ሠ፡

† ሰብሳብ፡ Matrimonium. *Vide* ወሰበ፡

✿ ሰበረ፡ *Hebr.* שבר Fregit. Confregit. Perfregit. *Ps.* 3, 7. *minus est quàm* ቀጥቀጠ፡ Minutim contrivit. (2.) *In specie de crure intelligitur, ut:* ሰበሮ፡ ለብእሲ፡ Fregit virum, *i. e.* Crus viri. *Enc.* 18. *Dec.* 2. 3. *idque nonnunquam exprimitur, ut: Absolvit martyrium suum* በተሰብሮ፡ ቀሥጸ፡ Crurifragio. *Enc.* 21. *Febr.* 4. 5. (3.) *In genere significat,* Infringere. Debilitare, *ut Latinum* Fregit; *ut:* ይሰብር፡ ቀራንብት፡ በድቃስ፡ Debilitat palpebras sopore. *Org.*

¶ ተሰብረ፡ Fractus. Perfractus. Confractus fuit. *Ps.* 34, 19. ተሰብረት፡ ሐመርየ፡ Fracta est navis mea. *i. e.* Naufragium feci. 2. *Cor.* 11, 25. *pet.* (2.) Fractum fuit crus *animali. Exod* 22, 14. (3.) *Metaph.* Fusi, fugati sunt *in prælio;* Sie sind getrennet worden. *Gen.* 14, 10. *Nisi malis reddere* Contusi, Fracti *seu* Vulnerati fuerunt.

¶ ስቡር፡ Fractus; *ut:* ዘስቡር፡ እግሩ፡ Cui crus fractum. *Lev.* 21, 19. *de quo etiam absolutè* ስቡር፡ *dicitur. Enc.* 14. *Aug.* 3. 2. *Pl.* ስቡራን፡ Claudi, *quibus scil. crura fracta. Luc.* 7, 22.

¶ ሰባሪ፡ Confractor. *Comm. p.* 496. *n.* 14.

¶ ስባር፡ Fragmentum. *Jud.* 9, 53. 1. *Sam* 30, 12.

¶ ስብረት፡ Fractura *cruris. Es.* 22, 4. Fractio. *Lev.* 21, 19.

* ሳቦር፡ سابور Sapor, *Rex Persarum. Enc.*

* ስብራ፡ Sebra. *Patria Patriarchæ Macarii. Enc.* 24. *Mart.* 1. 2.

* ስብስጥያኖስ፡ Sebastianus, *martyr sagittis confixus. Enc.*

† ሳቤቅ፡ *Græc.* Σαβὲκ, *ex Hebr.* סבך *remansit: Gen.* 22, 13. *quæ vox communiter* Perplexitas vepium *exponitur: Aries detentus cornibus suis* በዕፀ፡ ሳቤቅ፡ ἐν φυτῷ σαβὲκ, in frutice Sabek. *Æthiopes nonnulli sic accipiunt, quasi Aries ex eo fuerit miraculosè procreatus. Etenim* ዕፀ፡ ሳቤቅ፡ እንተ፡ ወለደት፡ በግዐ፡ Frutex Sabek, qui peperit arietem, *bis legitur in V. S.*

† ሰበን፡ Σάβανον. Sabanum. Linteum *est, quo cutem aquâ vel sudore madidam abstergimus. Hinc pro* Sudario *ponitur Luc.* 19, 20 *Joh* 2. , 7. *Vocabulum hoc è Schola Arabum & Rabbinorum in Europam sequioribus seculis irrepsit. Hinc* Fac tergium. & Manutergium *barbare a nonnullis vocatur. Plura vide apud Meursium in Glossar. Græc. Barb. p.* 606. *& Vossium in Glossem Latin. Barb. pag.* 180.

(2.) *i. q.* መንደል: Fascia, *quæ capiti circumligatur, Orientalium more. Vid. sup. c. 84.*

† ሰብእ: Homo. *Ps.* 21,6. *per Synthesin collective* Homines *ut plurimum denotat.* Pro Populo *seu* Genere humano. *Psal.* 35,7. *Ne concionarentur in nomine Jesu* ለሰብእ: populo. *Act.* 4,17. ሰብአ: ቤት: Domestici. *Enc.* ሰብአ: ሀገር: Cives. Incolæ. *Mirati sunt* ሰብኣ: Cives ejus. *Enc. Addito affixo personali denotat ejusdem Civitatis homines*, Concives *vulgò*, Mit-Bürger. Conterranei. *At Latini simpliciter dicunt* Cives. ሰብአ: ሮሜ: Civis Romanus. ሰብአ: ኢትዮጵያ: Æthiopes. *Et sic Patronymicè passim, ut Epistola Pauli* ለሰብአ: ቆሮንቶስ: ad Corinthios. ለሰብአ: ኤፌሶን: ad Ephesios. *Quare vero interpres in fin. Epistolarum scribat* ለሰብአ: ጢሞ ቴዎስ: *&* ለሰብአ: ቲቶ: *quasi Urbs vel regio esset, miror.*

§ ተሰብአ: Homo factus est *Salvator noster. Lit.* 158. c. 4. Humanam naturam assumsit. *Peculiariter accipitur de conceptione ejus in utero Virginis; ut:* ተሰብአ: እመንፈስ: ቅዱስ: ወእማርያም: እምቅድስት: ድንግል: Conceptus *vel* Homo factus est à Spiritu Sancto & ex Maria sancta virgine. *Confess. R. Claudii in Comm. p.* 238. *n.* 2. *Sic in Epist. R. Zara-Jacobi:* In Galilæa ኀበ: ተሰብአ: ubi incarnatus *seu* conceptus, *&* Bethlehemi ኀበ: ተወልደ: ubi natus fuit. *In Comm. p.* 302. *n* 7. *Infin. nomin.* ተሰብኦ: Incarnatio. *Org. Lect.* 1.

§ ሰብእነት: *Denominativum abstractum est à* ሰብእ: Homo. *&* Humanitas, die Menschheit *reddendum. At Lev* 25,47. 48. 49. *sensus poscit, ut de* Cognatione *seu* necessitudine inter cognatos *accipiatur. Et porro per Meton. abstracti pro concreto:* Cognatus. Agnatus. Gentilis, *ejusdem gentis vel agnationis.*

§ ሰብእና: Humanitas. *Adhibetur hæc vox in communi sermone cùm quis de semetipso loquitur, ut:* ሰብእናየ: ዚአየ: እሙር: Persona mea nota est. Meine Person ist bekandt. *Gregor. in Epist.* 3. *Græci hodierni ajunt ὁ λόγος μου.*

§ ሰብኣዊ: Humanus. *MSS. Colb.*

§ ትስብእ: Humanitas, *seu* Humana natura. *Enc.* 19. *Oct.* 4. 4.

§ ትስብእት: *Idem. Lit.* 158. *c.* 4. *&* 166. *c.* 4.

◎ ሰበከ: *Marc.* 1,7. Prædicavit. Docuit *verbum Dei. c. abs. & c. acc. Matth.* 9,35. (2.) *Simpliciter* Indicavit. Significavit. *V. S. aliquoties.* (3.) Edixit *voce præconis.* Proclamavit. *Exod.* 36,6. (4.) Obtestatus est *aliquem; ut:* አምሐለከ: ወእሰብከከ: Adjuro te & obtestor, *sic passim in* ጸ: ር:

§ ተሰብከ: Prædicatum fuit *Evangelium. Matth.* 26, 13.

§ ሰባኪ: Prædicator, Concionator. *Lit.* 161. *c.* 3.

§ ስብከት: Prædicatio verbi Dei. *Matth.* 21,41. ስብከት: ፯፭: *In Computo Æthiop. est* Prædicatio pœnitentiæ, *aliàs* ፯፭: *quod vide infra.*

◎ ሰብዐ: Septem confecit, *vel* Septies fecit.

§ ሰቡዕ: *Temporale nomen est, forma* ረቡዕ: ሠሉስ: *&* ኀሙስ: Septem, *ut:* እምድኅረ: ሰቡዕ: መዋዕል: Post septem dies. *Gen.* 7,10. *Numerabant ei* ሰቡዐ: መዋዕለ: Septem dies. *Exod.* 7,25. *Lev.* 15,13. *Deinde per Enallagen Ordinalis pro Cardinali* Septimus, *scil. dies. At per metathesin vocalium frequentissimè male scribitur* ሰብዑ: *uti &* ረብዑ: (*quod nota suprà col.* 130.) *ut* ሰብዑ: ኅብስት: Septem panes. *Matth.* 15,34.36. ደቂቅ: ሰብዑ: Pueri septem Ephesini, *qui Decii persecutionem fugientes in speluncam sese abdiderunt, ibique ultra seculum dormiverunt, ut traditio vulgata habet. Vulgò* Septem dormientes. Die sieben Schläffer. *Enc.* 1. *Nov.* 3. *&* 13. *Jan.* 2. 1. *&* 8. *Mart.* 5. *Narratio plena de iis habetur in V. S.*

§ ሰብዓ: Septuaginta. *Ps.* 89,10. *Ejus character est* ፸: ሰብዓ: በበ: ስብዐ: Septuagies septies. *Matth.* 18, 22. *q. d.* Septuaginta vicibus septem.

§ ሰባዔ: Ἑπτὰς, *sicuti* ሠላሴ: Trias. Septenarius numerus, *septem complectens, ut:* ሰባዔ: ዓመታት: Heptas annorum, *i. e.* septem anni. *Enc.* ሰባዔ: ደቂቅ: ἑπτὰς παίδων, Septem dormientes, *de quibus paulò ante.* ካዕበ ት: ሰባዔ: ዐመት: Duplum Septenarii annorum, *Poeticè*, quatuordecim anni. *Enc.* 13. *Febr.* 4. 5. ፳: ወሰባዔ: Viginti septem. *Poeticè. Enc.* 5. *&* 6. *Dec.* Κατ᾽ ἐξοχὴν Septimana. *Vit. Dan.* ሰባዕያት: ሠለስ: Tres septimanæ, *q. d.* tres heptades. *Vide Scal. Comp. Æth. p.* 676.

§ ሳብዕ: Septimus. *F.* ሳብዕት: Septima dies. *Num.* 29, 32.

§ ስብዐ: Septem, *secundum formam antiquam.* ዐሥሩ: ወስብዐ: *Enc.* 14. *Dec.* 6. 2. (2.) *Adverbialiter accipitur pro* Septies; *ut: Condonabone fratri meo* ስብዐ: septies? *Matth.* 18, 21. 22. *Luc.* 17,4.

§ ስብዐ: Septies. *Gen.* 4,15. *Ps.* 118, 164. *in MSS. Pocok. At* ስብዐ: *in impressis Codicibus.*

§ ሰብዐቱ: *Malè vulgò per consuetam metathesin vocalium* ሰብዑቱ: *est enim forma* ሠለስቱ: ሰመንቱ: *Hic verò* ባ: *quarti Ordinis propter gutturalem; per Can. IV.* Septem: *cujus character est* ፯: ሰብዐቲሆሙ: Omnes illi septem. *Marc.* 12,22. እሉ: ሰብዐቱ: Illi septem. *Sic vocabat Gregorius* Septentriones, *h. e. Ursam majorem.* (2.) ሰብዐቱ: ደቂቅ: Septem illi pueri. *De quibus paulò antè.*

§ ስብዓታት: Species incantationis esse videtur, *quæ fortasse numero septenario peragitur. Org. Lect.* 3.

§ መስብዓት:

§ ምስብዒት: Numerus septuplex. ዘም ስብዒት: *q. d.* Septuplicitatis. *Exod.* 25,8.

§ ምስብዒት: *fœ.* ምእልፊት: *Adverb.* ἑπταπλασίως, Septuplicìter. Septem modis. *Psal.* 11,7. & 78,13.

† ሰቢዶን: Vipera. *Vita Greg.* *Pl.* ሰባ ዶናት: *Luc.*3,7.

† ሰባጥ: שְׁבָט Mensis Hebraici undecimi nomen. *Zach.* 1,7. *qui partim nostro Januario respondet.*

❁ ሰተረ: شَتَرَ *i. q.* قطع Scidit, Secuit *cultello. Æ.* (2.) Flagellavit. Cecidit flagro *vel flagello aliquo, ut:* በሕላት: ይሰትሩ: ገቦሁ: ሰተረ: Arundine arida latus ejus flagellaverunt. *Enc.* 8. *Oct.* 2. 4. ሰተረ: ሥጋሁ: ፍኖ: ፫: ዕለት: Flagellaverunt *vel* ceciderunt corpus ejus spatio trium dierum. *Enc.* 5. *Oct.* 2. 2.

§ ስቱር: Scissus. (2.) Flagellatus.

§ ስተረት: Scissio. (2.) Flagellatio; *ut:* *Libera pedem meum* እምስተረት: ሐብል: à flagellatione lori, funis. *MSS. Colb.*

§ መስተር: & መስተር: *Pl.* መሳትር: *Semper conjuncta reperitur hac vox cum nomine* ኀጺን: *Enc.* 4. *April.* 1. 3. *atque de* Scorpionibus plumbatis *accipiendum*, crudelissimo & horribili flagrorum genere, *quibus corpus ita laniebatur, ut ossa nudarentur, de quibus in historia martyrum legere est. Quod autem pro plumbo,* ኀጺን: Ferrum *ponatur, ideo fortassis fit, quod loco plumbi ferrum acuminatum adhibuerint, & loris annexuerint.* ኢያፈርሃ: መጥባሕት: ወመስተረ: ኀጺን: ኢያደምፁ: Non terruit eam (*S. Barbaram*) gladius, neque plumbata pavorem incussit ei. *Enc.* 8. *Dec.* 7 3. *De eadem legitur: Jussit Tyrannus afferre* መሳትረ: ኀጺን: ወይስ ትርዋ: እስከ: ይትመተር: ሥጋሃ: scorpiones *vel* plumbatas, quo cæderent eam, ita ut corpus ejus laniaretur. *Vit. Barb.*

* ስትርናን: Satronina (*Saturninam intelligi puto.*) *Ascetria, quæ emaciavit corpus fame. Enc.* 6. *Jul.* 4.

❁ ሰተተ: — አስተተ: *Lev.* 6, 2. Parvi pendit. Neglexit. *Deut.* 31,8. & quasi pro nihilo habuit. *Inf. cum aff.* አስቲትነ: Negligentibus nobis, *i. e.* dum negligimus. *Hebr.* 2, 3. (2.) Cunctatus est. Otiosus, Piger fuit, & *sic constr. absol. ut: Ne dicant vobis* አስተትክሙ: pigri *vel* otiosi fuistis. 2. *Cor.* 9, 4. ፈራህያነ: እግዚአብሔር: ኢትስተቱ: ጊዜ: መንፈቀ: ሌሊት: Timentes Dominum, ne segnes sitis tempore mediæ noctis, *sed orate semper. Contrarium est* ዐቀበ: Observavit. (3.) Feriari, Cessare *ab opere. c. c.* እም: *ut:* ኢትስተቱ: እመድኀኒትክሙ: Ne desistatis à salute vestra, *seu ab operibus salutis vestræ. Vit. Sam.*

§ ተሰተተ: *Contr. pro* ተሰተተ: Parvi habitus, Per contemtum intermissus fuit, *ut:* ዲዳ: መኑ: በኀቤክሙ: ይሰተት: An ergo apud vos parvi penditur? 1. *Cor.* 14, 36.

§ መስተት: Qui rem parvi pendit. Neglector. Contemtor. *Syn.*

* ሱቱኤል: *in Org. Lect.* 5. & ሱቱኤል: Sutuel, *in Encom.* 6. *Jul. Cognomentum* Ezræ, *incertæ significationis.*

❁ ሰተሀ: — አስተሀ: Munus, donum misit.

§ አስተኀ: Munus. Donum. *Enc.* 1. *Epag.* 2. 1. *per* ተ: *in Vit. Dan.*

❁ ሰተየ: *Hebr.* שָׁתָה Bibit. *c. r. acc. rei. Ps.* 109, 8.

§ አስተየ: Bibendum dedit. Potum præbuit. *c. c. acc. pers. Luc.* 13, 15. Propinavit. *c. c.* እም: *rei. Enc. aut cum acc. pers. Enc.* & *statu constructo materiæ, ut:* አስተይዎ: ብሒአ: Bibere fecerunt eum acetum, *i. e.* Acetum bibendum dederunt. *Org.*

§ ተሰትየ: Potu satiatus fuit. Er ist getränket worden. *Lit.* 172. c. 2.

§ ስቱይ: Potus. Qui bibit. *Velut cum dicimus* Bene potus.

§ ሰታዪ: *forma* ፈላጺ: Potor. Potator. ሰታዬ: ወይን: οἰνοπότης. *Matth.* 11, 19.

§ ሰታይ: *Idem*, Bibosus. Bibax. *Pl.* ሰታይያን: Μέθυσοι, Ebriosi. Bibosi. Biboni. 1. *Cor.* 6, 10.

§ ስትይ: Potatio, Compotatio. 1. *Pet.* 4, 3. (2.) Potus, *ut:* ስትየ: ወይን: Vini potus. *Gen Ap.* 34.

§ ስቴ: *Subst.* Potus. *Ps.* 101, 10. ስቴ: ወ አብዝኆቱ: መስቴ: ለሰብእ: ለጠቢብ: Potus & multiplicatio ejus, corruptio *est* cordis sapientum. *Syn.*

§ መስቴ: *Idem, ut:* መብልዕ: ወመስቴ: Cibus & potus. *Rom.* 14, 17. *Col.* 2, 16.

§ ምስታይ: *Lacus ex quo pecora bibunt.* Canalis. Aquarium, Aquariolum. *Gen.* 24, 20.

❁ ሰተፈ: *Chald.* & *Syr.* שְׁתַף Sociavit. Consociavit, Participem fecit.

§ ተሳተፈ: Particeps fuit, *vel* factus est. *c. c. acc. pers.* ዘተሳተፈው: ሎሙ: Qui ejusdem cum illo afflictionis participes facti sunt. *Enc.* & *c.* በ: *rei. Ebr.* 2, 14. *aut c.* ምስለ: *ut:* ዘ ይሳተፍ: ምስሌሆሙ: Qui participat cum eis. *V. S.* (2.) Participem se reddidit. 2. *Joh.* v. 11. ዘተሳተፈ: አሀረን: Qui associavit se fenibus. *Enc.* (3.) Sacra Cœna uti. *Vulgo* Communicare. *c. c. acc.* ከመ: ንሳተፍ: ምሥጢረ: *vel* ቍርባነ: Ut simul utamur Sacramento eucharistiæ. *Lit.* 167. c. 2. *Inf. nom.* ተሳትፎ: Communio. Participatio. Societas. *Org. Lect.* 2.

§ አስተሳተፈ: Participem reddidit *alium. c. c.* እም: *rei*, & *cum* በ: *in Organo.*

§ ሱቱፍ: Particeps. *Pl.* ሱቱፋን: በኀቤ ነ: Participes inter nos. 1. *Joh.* 1, 7. & *sine præpo-*

præpositione in statu constructo, ut: ሱታፌ፡ አብ፡ ወሕማም፡ Socii molestiæ & afflictionis. *Enc.* 26. *Jan.*

§ ሱታፌ፡ Participatio. Communicatio. Societas. ምስለ፡ cum *aliquo*. 2. *Cor.* 13, 13. *Frequens hic est Meton. Abstracti pro concreto*, ut: ሱታፌ፡ ሐዋርያት፡ Socius Martheri Apostoli. Particeps, *vel* communis instituti & vitæ genere consors. *Enc.* አነ፡ ሱታፌ፡ ልብስ፡ Ego sum participatio vestita, *i. e.* Particeps, Socius vestes suum. *Apoc.* 1, 9. *Nota hic frequentem vocalis Syncopen apud Poetam, ubi rhythmus causa pro* ሱታፌሁ፡ *dicitur* ሱታፍ፡ Consors ejus; *ut:* ሱታፉ፡ በመንፈስ፡ Particeps cum eo ejusdem spiritus. *Enc.* 17. *Jan. Vid. Gramm. de Figuris Orthographicis.*

§ ተሳትፎ፡ Communio. *Ebr.* 13, 16. *Mendosum videtur pro* ተሳታፊ፡ *qui est Infinitivus nominascens.*

❁ ሰነነ፡ Incaluit. Calefactus est *propr. ad focum. c. c.* ምንገለ፡ Ad. Apud. *Marc.* 14, 54. 67. *Joh.* 18, 18. 25.

§ II. ሰኒን፡ Thus. *Matth.* 2, 11. *Convenit cum Græco* Σχῖνος, *quod* Lentiscum *significat*, *unde* Mastiche, *seu* Lacryma lentisci *nascitur.* ዘይን፡ ጸበሬቀ፡ Lucidum. *Exod.* 30, 34.

* ሲና፡ *Ex Græco* Σινᾶ, *Mons* Sinai. *Exod.* 19, 1.

* ሰኔ፡ Junius. *Incipit quinto Junii stylo Gregoriano, sive XXVI. Maji stylo Juliano.*

† ሰን፡ Dens. *Vide* ስኒን፡

* ሰንሃት፡ Sinhât. *Nom. pr. Urbis, unde Abba Daniel oriundus. Vit. Dan.*

❁ ሰንክ፡ — ስኩክ፡ Recalvaster. *F. Caput* ዘሰንክት፡ syncipite calvum: ἀναφαλαντίας. *Lev.* 13, 41.

§ ሰንክት፡ Ἀναφαλάντωμα. Recalvatio, *seu* Calvities in syncipite. *Ibidem.*

† ሰናም፡ *Respondet Græco* κυρτὸς, Gibbosus. *Lev.* 21, 20. *Conf.* ሰነፍ፡

* ሲኑሲ፡ Sanucius. *Nom. propr. martyris. Enc.* 4. *Jun.* 2. 1.

—— *Abba vocatur. Enc.* 25. *Jul.* 11.

❁ ሰንሰለ፡ — ተሰናሰለ፡ Concatenatus, Catenis quasi vinctus fuit. ይሰናሰል፡ በበይናቲሆሙ፡ Concatenata *quasi* erunt *aulæ* inter se *invicem*. *Exod.* 26, 3.

§ ሰንሱል፡ Concatenatus.

§ ሰንሰል፡ *Hebr.* שַׁלְשֶׁלֶת Catena. *Pl.* ሰናስል፡ *ut:* ሰናስለ፡ ኀጺን፡ Manicæ ferreæ. *Ps.* 149, 8.

§ ሰንሰላ፡ Catenatio. Concatenatio. *Exod.* 28, 34.

† ሰንሰሎ፡ *Org. Lect.* 1. ሰንሰሎት፡ *Apoc.* 18, 12. ሰንሰሎን፡ *Es.* 3, 24. *ita variè scribitur, ut peregrina solent.* Σηρικὸν Sericum; *pro quo tamen vulgo in usu est* ሐሪር፡ *Poeta pro flore ponit*; *ut:* O *ornata* ጽጌ፡ ሰንሰሎ፡ flore Senfansue. *Enc.* 12. *Jan.* 4. 3.

❁ ሰንቀወ፡ Citharam pulsavit. Citharâ cecinit, κιθαρίζειν. *c. c.* በ፡ *instrum. Apoc.* 14, 2.

§ ተሰንቀወ፡ Pulsata fuit cithara. *Org.* ከመ፡ ይሰንቀው፡ ምዑዘ፡ Ut pulsetur suaviter, *vel* ut personet instar citharæ jucundè. *Ibidem.*

§ ሰንቃዊ፡ Citharœdus. Citharista. ደቂቅ፡ ሰንቃዊ፡ David Psaltes. *Lib. Myst.* *F.* ሰንቃዊት፡ Citharistria.

§ ሰንቃዌ፡ Citharizatio.

§ መሰንቆ፡ *f.* Cithara. Κιθάρα. *Psal.* 42, 5. *Pl.* መሰንቆው፡ *Org. Lect.* 3. *&* መሰንቆት፡ *ut:* ቃለ፡ መሰንቆት፡ ዕንዚራ፡ ወማኅሌት፡ Vox cithararum, organi & cantici. *Apoc.* 18, 22. *At Apoc.* 14, 2. *est Meton. instruments pro artifice; ut:* መሰንቆት፡ ዘብ፡ ይሰነቅዉ፡ በመሰንቆቲሆሙ፡ Citharæ, *i. e.* Citharœdi cum citharizant in citharis suis.

† ሰንበል፡ Nardus aromatica. *Ambar.* ሰንበል፡ Spica aromatica, *vel* Spica nardi; *ut videtur.*

§ ሰንበለት፡ *Idem. Enc. Marne.*

* ሰንትዩ፡ Santius, *Patriarcha Alexandrinus. Arabes solo signo crucis fugavit Enc.* 9. *April.* 1.

* ስኑትዮስ፡ *Idem procul dubio Nomen.* Patriarcha Alexandr. *in Comp. Æth. Sedit anno Hegiræ* 253. *Christi* 875.

—— *Est & alius qui sedit ab anno Martyrum* 734. *Christi* 1034. *Ejus fit mentio Enc.* 9. *April.*

❁ ሰንበተ፡ — አሰንበተ፡ Sabbatum observavit. *Exod.* 16, 30. (2.) Ad observandum sabbatum induxit. (3.) Duo sabbata (*vetus nimirum & novum*) apud hospitem transegit, commoratus est.

§ ሰንበት፡ *Hebr.* שַׁבָּת Sabbatum. *Marc.* 2, 27. ቀዳሚት፡ ሰንበት፡ Sabbatum antiquum, *i. e.* Judæorum. *Conf. Fid. in Comment. nostro p.* 239. *n.* 7. *Vel etiam* Primum *seu* prius Sabbatum; *ad differentiam Sabbati secundi, quod vocant* ሰንበት፡ ክርስቲያን፡ Sabbatum Christianorum, *cultui divino consecratum; cum in priori tantum celebrent S. Cœnam, & exhibeant pauperibus Agapas, ut tradit R. Claudius in dicta Confessione. Ceterum quin cessant à laboribus rusticis. Hoc quoque vocatur* እሑድ፡ ሰንበት፡ *vel simpliciter* እሑድ፡ Feria prima, *ut:* በቀዳሚት፡ ሰንበት፡ ወበእሑድ፡ Die Sabbati & die Dominica. *Pref. Syn.* ሰንበት፡ እሑድ፡ Sabbatum feriæ primæ. *Confess. Fid. R. Claudii d. l. n.* 8. *Vid. infra* እሑድ፡ ሰንበት፡ ዐቢይ፡ አርጤምስ፡ ..... Majestas Dianæ. *Act.* 19, 28. 34. *Sed quid* ሰንበት፡ *hoc loco sibi velit, incertum est.* (2.) *Vulgo accipitur pro* Septimana, *quo sensu etiam* Sabbatum, Σάββατον *accipitur. Luc.* 18, 12. *Cujus dies vocantur:* እሑድ፡ Feria prima. ሰኑይ፡ Secun-

Secunda. ሠሉስ: Tertia. ረቡዕ: Quarta. ሐሙስ: Quinta. *q. d.* Vespera Sabbati; & ቀዳሚት: ሰንበት:: *Plur.* ሰናብት:

§ ሰንበታዊ: Dominicalis, *ut*: ፊደላት: ሰንበታውያን: Literæ Dominicales. *Greg. Ep.* 6. *Confer* ሰሙን::

† ሰንቡእ: Pulmo. 3. *Reg.* 22, 34.

⚙ ሰነነ: —— ተሳነነ: Litigavit *cum alio; de pluribus dicitur, qui* Litem inter se habent. *c. abs. Deut.* 25. 1.

§ አስተሳነነ: Litem inter aliquos excitavit; Commisit inter se; *ut*: እኁሁ: ምስለ: እኁሁ: ያስተሳንኑ: Fratrem cum fratre committitis. 1. *Cor.* 6, 6.

§ ተስናን: Lis coram judice. Litigium; *vulgò* Processus. 1. *Cor.* 6, 1. *Pl.* ተስናናት: *ut*: ይስሕቡክሙ: ውስተ: ተስናናት: In jus vos trahunt. *Jac.* 2, 6. (2.) Differentia. Discrepantia. ወዘዘ: ዚአሆሙ: ተስናኖሙ: Et unicuique *lingua* sua est differentia. 1. *Cor.* 14, 10.

§ II. ስን: שֵׁן Deus. *Oppon. denti molari. Exod.* 21, 27. *Pl.* አስናን: *Org. Lect.* 5. *alias* ስነን: *Ps.* 3, 7.

§ ዘስናም: *Terminatione Amharicâ in* âm, *de qua vide Gramm. nostram Amharicam pag.* 38. *n.* 17. Magnos dentes habens. *Lexic. Amhar. c.* 25. *Vide supra* ስናም:

⚙ ሰንአለ: —— ተሰንአለ: Veniam abeundi nactus est. *Accedente affixo personali exponendum est* Valedicere *alicui Ital.* Licentiarsi. *De Christo; postquam laverat pedes discipulorum*, 2 ዘ: ተሰንአሎሙ: cum valedixisset eis. *Comm. Hist. Æth. p.* 501. *n.* 32. *Inf. nom.* ተሰናእሎት: ሐጋ: Dimissio, Valedictio legitima. *MSS. Colb.*

§ አስተሰንአለ: Veniam abeundi concessit. *Vulgò; pro quo legitur* ፈነወ: *in N. Testam. q. vide infra.*

† ስንእ: Concordia. Animi conjunctio: *ut: Conjuges vixerunt* በስንእ: concorditer, unanimes. *Enc.* (2.) *Frequens hic est Meton. Abstracti pro Concreto.* Concors. Unanimis. *Gen.* 42, 31, 33. 34. *respondet Græco* εἰρηνικός, Pacificus. ሥን[illegible]: ንሕነ: Pacifici, unanimes sumus. *q. d.* Concordia sumus. (3.) Consors. Particeps. *c. c.* ምስለ: *Org. Lect.* 2. Socius. ስንኡ: Socius ejus. *Enc.*

§ ስንአ: Concorditer. Unanimiter. *Gen.* 34, 21 *per* ሀ; *ferè semper in Encomio.* 3. *Januar.* 3. 5. *at alibi per* አ: *quare hoc loco voces has huc posuimus.*

⚙ ሰንአወ: *Concordat ferè hæc radix cum præcedentibus vocibus; tanquam esset verbum denominativum; sicut à* ጥብ: Mamma *fit* ጠበወ: Lac suxit, *assumto* ወ: *paragogicò.*

§ ተሰናአወ: *Est verbum octavæ Conjugationis quadriliterum.* Mutuam concordiam inter se habere, colere. *Et quidem* (1.) *absolute & neutraliter*: Consentienti & concordi animô esse. *Marc.* 9, 50. እንዘ: ትሰናአዉ: Consentientes. 2. *Pet.* 3, 14. (2.) *Transitivè.* Conciliavit inter se *res diversas.* ለትሕትናነ: ተሰናአወ: *Quod* humilitatem nostram conciliaverit secum. *Enc.* 29. *Mart.* 2. 3. (3.) Convenire. Consentire. Decernere inter se *de re quadam unanimiter efficienda.* ተሰናአዉ: ነቢረ: ለገድ[illegible]: Decreverunt *vel* convenerunt inter se conjunctim subire disciplinam *vel* luctam asceticam. *Enc.* 9. *Sept.* 1. 5. *Inf. nomin.* ተሰናእዎ: Concordia. Consensus. *Metaph. de rebus inanimatis*; Conciliatio, *ut.* ተሰናእዎ: እሳት: ወማይ: በ፩: ህላዌ: Conciliatio *seu* concordia ignis & aquæ in uno individuo. *Allegoria est de Christo. Org. Lect.* 2.

§ አስተሰናአወ: Concordes reddidit. Consentire fecit. Pacem conciliavit. *Jac.* 3, 17. *Hom. Chrys.*

§ ስንኡው: Consentiens. Concors. Conformis. ስንኡወ: ምግባር: Similis operibus. *Enc. c. c.* ምስለ: cum *hoc vel illo.*

§ ስንኣዌ: Concordia. Consensus mutuus, *ut*: ተሰናአዉ: ስንኣዌ: *q. d.* Consenserunt consensum, *i. e.* Concordiam coluerunt inter se. *Enc.* 14. *Octobr.*

* ሰናክሬም: Sennacherib. *Assyriorum Rex.* ጸ: ር:

† ስንክሳር: *Enc.* Συναξάρια τῶν ἁγίων. Synaxaria. *Sic vulgò* Vitæ Sanctorum *& martyrum* ἀπὸ τῦ συνάγειν, *a* colligendo *dicuntur. Sed Æthiopica vox est singularis numeri; ut*: ስንክሳር: ወድሳ: *q. d.* Synaxarium, Menologium laudat eam. *Ibid.* 23. *Sept.* 2. 5.

⚙ ሰነየ: *Hebr.* שנה *Ch.* שני Diversus fuit. Iteravit.

§ ሰኑይ: *Cum* መቅዓል: *conjunctum reperitur Marc.* 14, 1. Alter dies. *Gall.* le lendemain, *i. e.* Postridie. ነበረ: ህየ: ሰኑየ: መዋዕለ: Mansit ibi alterum quoque diem. *Joh.* 11, 6. (2.) *Absolutè accipitur pro* Feria secunda *septimanæ, quæ vulgò* dies Lunæ. *Org. Lect.* 2. *tit.*

* ሰኔ: Junius. *Vide suprà.*

§ ሳኒት: Postera dies; *peculiariter intelligitur* dies sequens *post festum aliquod magnum, sive* Secunda festi *dies, cum aff. ut*: ሳኒታ: ለፋሲካ: *Est* feria secunda Paschatis. *Dies prima* ምስለ ሳኒታ: cum secunda ejusdem *festi* ጸ: ር: *Etenim subintelligitur vox* በዓለ: *Matth* 27, 62. *In statu constr. ut*: ሳኒተ: [illegible]:: ሳኒተ: ጌና: Postridie *festi* Mariæ, Postridie ጌና:

* ሲኖዳ: Synodius. *Præcipuus Copticorum Sanctus, quem ipsi* Schnude, *Ital.* Scinude *hodie vocant & pronunciant.* Abbas, *aquam ipse portavit in cellas monachorum. Enc.* 37. *Nov.* 3.

—— *Ei apparuit Pachomius corona albâ redimitus, Enc.* 11. *Dec.* 1. 5.

—— *Monasterium illius. Enc. 2. Jan. 5. 2.*

—— *Martyr inversus crucifixus. Enc. 14. Mart. 2.*

—— *In nube abreptus. Enc. 7. jul. 2.*

—— *Discipulum habuit Abba-Wizam, qui vitam ejus descripsit. Enc. ፳፡ Maij. 2. 2. 4.*

—— *Caput Eremitarum. Enc. 6. Maji. 6, 3.*

† ስንደሊ፡ *Græcum est, atque respondet voci* Σεμίδαλις, Simila, Similago, *seu* Flos farinæ triticeæ. *Gen.* 18, 6 *Exod.* 29, 2. *Apoc.* 18, 13. *Convenit ferè magis cum Latino* Sandalum, *quomodo Plin. l.* 18. *c.* 7. *vocat* farris Gallici genus, *grani nitidissimi.*

† ሲኖዶስ፡ *Græcum est* Σύνοδος, Synodus, *e. ut fœm. sing. Verùm Æthiopes per hanc vocem non intelligunt* Conventum *ipsum, sive* Concilium, *id enim vocant* ጉባኤ፡ *sed* Constitutiones *seu* Canones *ipsos, tam* Conciliorum *quàm antiquorum* Patrum. *Hinc legitur*: ሲኖዶስ፡ ዘጉባኤ፡ አንቂራ፡ Canones Concilii Ancyrani.

Canones, qui Apostolorum nomine circumferuntur, sic inscribuntur: ሲኖዶስ፡ ዘቤተ፡ ክርስቲያን፡ ዘወሀብዎ፡ ሐዋርያት፡፡ Canones Ecclesiæ Christianæ, quos dederunt ei Apostoli. *Lib. Conc. in præf. Can. Apost.* ሲኖዶስ፡ ዘቅዱስ፡ ባስልዮስ፡ Constitutiones *sive* Canones S. Basilii. ሲኖዶስ፡ ዘቅዱስ፡ ዮሐንስ፡ አፈ፡ ወርቅ፡ Canones S. Johannis Chrysostomi. *Sic* አስተጋብኦተ፡ ሲኖዶስ፡ Collectionem Canonum *vocant. Hos Canones nonnulli* ሐዲስ፡ *i. e.* Novo Test. *accenseni. Hinc Tesfa-Zion editor N. T. in titulo illius ait: Quod impressit* ኵሉ፡ መጽሐፈ፡ ሐዲስ፡ ዘእንበለ፡ ሲኖዶስ፡ totum Nov. Test. at sine Canonibus, *sc. Apostolorum.*

† ሲኖዲቆን፡ *Græc.* Συνοδικὸν *vel* Synodicum. *MSS. Colb.*

† ሰንዱን፡ *Græc.* Σινδὼν, Sindon; *Lintei subtilissimi genus.* Carbasus. *Matth.* 27, 59. *rectius scribitur* ሰንዱን፡ *Marc.* 14, 51. *Pl.* ሰንዱናት፡ Carbasa. *Joh.* 19, 40.

* ሰንጋር፡ Sangar. *Nomen Regionis, in qua David cum sociis martyrium passus est. Enc. 4 Aug. 4. 2.*

† ሰንጉግ፡ 3. *Reg.* 7, 45. *legitur, ubi Græcus habet* χαλκᾶ ἄρδην. *Omnia opera, quæ fecit Chiram* ዘብርት፡ ሰንጉግ፡ ære solida (*Massif vulgo*) *fecit*; *ut mihi videtur.*

† ሰናፔ፡ Σίναπι. Sinapi. *Matth.* 13, 31.

† ሰንፔር፡ Σάπφειρος. Sapphirus. *Apoc.* 21, 19. *at* ሰንፔር፡ *legitur Exod.* 24, 10. *&* 28, 18. *Sic enim peregrina variant.*

☼ ሰአለ፡ *&* ሰአለ፡ *Hebr.* שאל Petiit. Rogavit. *c. c. acc. pers & rei seq.* እምኔ፡ *Ps.* 20, 4. Oravit. *& c. c.* ኀበ፡ *ut*: ንስአል፡ ኀቤሃ፡ Oremus ad eam, *vel* apud eam. *Enc.* (2.) Mendicavit. *Luc.* 16, 3. (3.) Intercessit *pro aliquo*; *ut*: አነ፡ እስእል፡ ለከ፡ Ego orabo pro te. *Vit. Dan.* (4) *Peculiaris planè significatio occurrit Deut.* 25, 1. *pro* Condemnavit. Injustum pronunciavit, *ut*: አርትዑ፡ ለዘ፡ ይረትዕ፡ ወሰአሉ፡ ለዘ፡ ይዐሙ፡፡ Justum pronunciate eum, qui justam causam habet: & injustum, qui injustam. *Nisi malis corrigere* ተሰአሉ፡ *pro* ሐትቱ፡ Examinate. Inquirite *in improbos*; καταγνῶσι. *versio Græca habet, quod Æthiopicus interpres fortassis sic intellexit.*

§ ተሰአለ፡ *Conj. E. Ps.* 136, 3. Interrogavit. Quæsivit. Percontatus. Sciscitatus fuit. *Matth.* 2, 4. *c. c. acc.* * *Infin. nomin.* ተሰአሎት፡ Quæstio *V. S.*

§ ሰአሊ፡ Petitor. Orator. Quæsitor. *Christus* ተፀውረ፡ ወስተ፡ ከርሠ፡ ሰአሊ፡ ሕፃናት፡ comprehensus fuit in utero, is qui infantes quærit *vel* ad se vocat. *Marc.* 10, 14. *Fœm.* ሰአሊት፡ Quæ orat *vel* petit *q. d.* Imploratrix.

§ ስእለት፡ Petitio. Rogatio. *Ps.* 5, 2.

§ መስአል፡ Locus petitionis. Oratorium. Sacellum. *Org. Lect.* 4.

§ መስአል፡ Consultor *Chaldæorum de futuris. Syn.*

§ II. ሲኦል፡ *Hebr.* שאול Infernus. *Ps.* 6, 5. *Accipitur pro* Limbo Patrum, *quem reperio in scriptis nonnullorum Æthiopum, ut* ወረዱ፡ ውስተ፡ ሲኦል፡ አበው፡ ቀደምት፡ ወነቢያት፡ Patriarchæ & Prophetæ intraverunt in limbum. *Lib. Myst. c.* 98. *Et sic differt à* ደይን፡ *Quod locum inferni infimum denotat: ex quo nulla redemtio.* (2.) Abyssus, *in Lib. Myst. V.* ቀሳይ፡

† ሰአር፡ Ἀσκὸς, Uter, *aliàs* ዝቅ፡ *Gen.* 21, 14. 15. 19. *At Æthiopes intelligunt* Vas junceum, *quali mulieres in Æthiopia conservando lacti utuntur.* ሰአረ፡ ሐሊብ፡ Mulctrum junceum. *Jud.* 4, 19. *Confer* ሣዕር፡ Gramen: *Num forte metonymice materia pro materiato accipiatur.*

☼ ስአበ፡ Polluit. Maculavit.

§ ተስአበ፡ Pollutus. Maculatus fuit.

§ ስኡብ፡ Pollutus. Maculatus. Impurus. *i. q.* ርኩስ፡ *oppon.* ንጹሕ፡ Casto. *Lev.* 15, 16. *Lit.* 168. *a. Pl.* ስኡባን፡ ነፍስ፡ Polluti anima. Impudici. *Org. Lect.* 4.

§ ስእበት፡ Pollutio. Contaminatio, *opp. est* Pudicitia. *Ebr.* 13, 4. ስእበት፡ ዘሌሊት፡ Pollutio nocturna. *Deut.* 23, 10.

☼ ስእነ፡ *Marc.* 1, 45. Non potuit. Nequivit *facere. Semper enim verbum quoddam, pro subjecta materia est intelligendum*; *ut*: ስእኑ፡ ሐይወት፡ ዘለዓለም፡ Nequiverunt (*acquirere*) vitam æternam. *V. S. Seq. Inf. Matth.* 17, 16. ይስእንዎ፡ ለርህራኄ፡ Non potuerunt (exercere) mansuetudinem; *i. e.* Incapaces fuerunt mansuetudinis. *MSS. Colb. Inf. nom.* ስኢን፡ *&* ስእኖት፡ Impotentia. Inscitia. *Locuti sunt* በእንተ፡ ስእነ፡ ወሊድ፡ quòd nullos possent (procreare) liberos. *V. S.*

§ ተስእነ፡

§ ተስእኖ፡ Non potuit fieri. Impossibile fuit alicui. አልቦ፡ ዘይሰአነክሙ፡ Non est quod sit vobis factu impossibile. Matth.17, 20.

§ ስኡን፡ Impotens. Imbecillus. Debilis ad præstandum aliquid. Gen.49, 13. Æthiops pro παράλιος maritimus, παράλυτος legisse videtur à παραλύειν, Resolvere, Enervare; ut sensus sit Zabulon ስኡን፡ Enervatus, imbecillus habitabit &c. Pl. Rom.15, 1. ስኡናን፡ እምኀይል፡ Debiles præ posse, i.e. Planè imbecilli ad præstandum hoc vel illud, vel potius Qui planè non possunt.

§ ስእነት፡ Impotentia. Defectus virium.

⚙ ሰከለ፡ Uvas tulit vitis.

§ አስካል፡ Hebr. אשכל Uva. Matth.7, 16. አስካለ፡ ወይን፡ Uva vitis. Pleonasticè Syn. Poeticè & metaph. pro Vite; sicuti Ficus & Arborem & fructum significat; ut: ይረክቡ፡ ፍሬ፡ በውስቴቱ፡ አስካሎሙ፡ Invenient fructum in vite eorum. Vit. Pachom. አስካለ፡ አእምሮ፡ እንተ፡ ታሠርፅ፡ ጥበበ፡ Vitis scientiæ, quæ germinare facit sapientiam. Cant.Sam.

* ስቅላብዮስ፡ Rectiùs እስቅላብዮስ፡ Æsculapius, Dioscori æqualis. Enc. 1. Jan. 2.

⚙ ሰከመ፡ Bajulavit. Tulit. Portavit in humeris; & sic derivari potest ab Heb. שכם Humerus. Exod.25, 14. (2.) Sustinere aliquid. እንዘ፡ ይስክም፡ ዐምድ፡ ለዐምድ፡ Ut sustineat columna columnam. Exod.26, 17.

§ አስከመ፡ Onus imposuit humeris, vel cervici alicujus. Matth 23, 4.

§ ተሰከመ፡ In humeros suscepit. Humeris suis imposuit. Semet oneravit. Jud.16, 3.

§ መስከም፡ & መስከምት፡ Contus. Sudes. Pertica, quâ quid portatur; ut: መስከሚሃ፡ ለታቦት፡ በዘ፡ ይስክምዋ፡ ቦቱ፡ Vectes arcæ fœderis, quibus portant eam. Exod. 25, 14. Locum Græcum Exod.26, 17. Δύο ἀγκωνίσκους τῷ στύλῳ τῷ ἑνί. Æthiops reddidit: መስከምት፡ ሠርዌሁ፡ ክልኤ፡ ለአሐዱ፡ ዐምድ፡ Perticas vel sudes trabis (i.e. ex ligno) duas columnæ uni. Quid ἀγκωνίσκοι sint, hærent veteres interpretes. Quidam enim vocabulum Græcum Anconisci retinent, vel in primitivo ἀγκῶνας, ancones, id est, cubitos reddunt: Symmach. κατοχεῖς, retinacula. Vide Flam. Nobilium in locum all. Alia editio habet መስመክት፡ ሠርዌሁ፡ &c. quod reddendum esset Fulcimenta trabis seu tigni ejus. Utra lectio præferenda sit, ex MSS. ipsis aliquando cognoscemus.

* አስኪሬ፡ Peregrinum Σχῆμα. Quære አ፡

⚙ ሰክረ፡ Hebr. שכר Es.19, 14. Inebriatus est. Luc. 12, 45.

§ አስከረ፡ Ebrium reddidit. Inebriavit. ጽዋዕ፡ ዘያሰክር፡ Poculum inebrians. Lit.172.

(2.) Metaph. Stultitia, Amor; Desiderium animum occupavit, ceu vinum caput; & sic tam in bonam, quàm in malam partem accipitur. MSS. Colb.

§ ስኩር፡ Ebrius, Metaph. in bonam partem. Plenus. Repletus. Germ. Voll; ut: ስክርት፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ Repleta Spiritu S. Org.

§ ሰካሪ፡ Ebriosus. Bibax. Bibosus. Præc. Ap. 13. 14.

§ ሰካር፡ De Fœmina. Bibax. Ebriosa; tanquam esset à masculino ሰኪር፡ Præc. Apost. XVI. Sed mallim ሰካሪት፡

§ ስካር፡ Ebrietas. V. S.

§ ስክረት፡ Idem, vel potius Inebriatio. 1. Pet 4, 3.

† II. ሱካር፡ Saccharum. Ps.18, 11.

* እስኪሮን፡ Nom. propr. & አስክሬን፡ Scrinium. Utrumque vide sub አ፡

* ስኪሮን፡ (vel ና፡) አባ፡ Sikiron Martyr; cui caput atque testiculi abscissi. Enc. 7. Jun. 1.

⚙ ሰከነ፡ Cont E. Decrevit. Imminutus fuit. ፍቅር፡ ትሰክን፡ Charitas deficiet. Matth 24, 12.

⚙ ሰከበ፡ vel ሰክበ፡ Hebr. שכב utrâque formâ ferè promiscue reperitur; dubito an bene. Prior reperitur e.gr. Gen.19, 33. & Lev.20 aliquoties; posterior Gen. 19, 35: c.34, 2. 7: & c. 35, 22: Exod 22, 16. & alibi. Cubuit infans Jesus. Præf. Syn. Recubuit somni vel quietis causâ. Psal. 3, 5. (2.) Concubuit, ut: Conjuges እለ፡ ሰከቡ፡ በእንተ፡ ወሊድ፡ ውሉድ፡ Lit.174. c. 3: i.e. ምስለ፡ Gall. Coucher avec une femme. Gen. 34, 2. 7. ዳግመ፡ ኢትስክቢ፡ ምስለ፡ ምትኪ፡ Rursum ne concumbas cum marito tuo. Vit. Sanct.

§ አስከበ፡ Cubare fecit. Gen. 22, 9. Posuit ad cubandum. Luc. 2, 7.

§ ስኩብ፡ Cubans. Recubans; quasi diceres Depositus. Jacens. Luc. 2, 12.

§ ስክበት፡ Cubatio. Cubitus. Org. Lect. 1.

§ ምስካብ፡ In genere; Locus ubi aliquid jacet vel repositum est. Enc. Cubile; Stratum quodvis, in specie Lectus. Ps. 4, 5.

† ሰኮት፡ Vicus; Via in urbe. Act. 12, 10. pro quo & ሰኰት፡ reperitur. 1. Sam. 16. Plur. አስኩት፡ Matth.6, 2. & አስካት፡ Es. 15, 3.

⚙ ሰከተ፡ — ስክተት፡ vel ስክትት፡ prout ter reperitur Exod. 26, 19: 20. 21. respondet Græco βάσις, quo loco Pedamentum columnæ significat.

⚙ ሰክተየ፡ — ተሰካተየ፡ Ps. 82, 5. Conjuravit. ይሰካተዩ፡ pro ይትሰካተዩ፡ Ps. 101, 9. Inf. nom. ተሰካትዮ፡ Conspiratio. (2.) In bonam partem de Martyribus እለ፡ ተሰካተዩ፡ ወተዘጋጀዩ፡ ለሞቅት፡ Qui convenerunt & decreverunt inter se mori. ጸ፡ ር፡

† ሰኰና፡ Planta sive Solum pedis. Ἴχνος i. e. ima pedis pars. Ps. 17, 42. & sic intelligunt Æthiopes

thiopes loca Ps. 16,6. & 36,3. & 41,10. (2.) *Passim pro πτέρνα,* Calx, Calcaneus; *per Synecd. partis pro toto: ut: Jacob* ይእኅዝ: በእዴሁ: ሰኰና: ዔሳው: tenuit manu sua calcaneum Esavi. *Gen.* 25,25. *Confer* መሰየድ: *sub* ሰ.ይ.ድ: (3.) *Etiam de* Ungula *quadrupedum prædicatur, ut:* እንስሳ: ዘንጽቀ: ሰኰናሁ: Animal cujus fissa est ungula. *Lev.* 11,13. *Pl.* ሰከ.ንው: Ungulæ *quadrupedum. Lev.* 4,11. *Rectius sic reperitur in MSS. Pocok. Ps.* 16,6. & 17,40. *quam singularis in impressis.*

⚙ ሰከወ: — እስኮ: Quæso. Obsecro. *Vide sub* አ:

§ መስኮት: Fenestra; *intelligitur spatium illud apertum in ædibus, per quod lux vel aer admittitur; Vitreas enim nostro more non habent. Act.* 9,25. *Plur* መሳክው: Lumina. 3, *Reg.* 6, 4. θυρίδες. Fenestræ. *Cant.* 2,9.

⚙ ሰከበ: Filum in acum inseruit.

§ ተሰከበ: Insertum est filum *vel simile quid. Sicut margarita* ዘተሰከበ: በፈትለ: ሜላት: quæ inserta est filo purpureo. *Org. Germ.* Eingefädemt.

§ ስኩብ: Filum *in acum* insertum, *vide tamen* 3. *Reg.* 10,12. *ubi Græco* τελεκητῶν, edolatorum lapidum *respondet. Æthiops* de gemmis filo insertis *accepisse videtur. Ephod sacerdotii* ዘስኩብ: በእህናቁ: I Ⲱ B: cui insertæ *vel* annexæ gemmæ XII. *MSS. Colb.*

† ሰኪሄ: Alveus torrentis. *Æ. In Thuringia vocatur* ein Schluster. 1. *Sam.* 20. ሰኪሄን:

⚙ ሰከየ: *Deut.* 19,4. (1.) Confugit. Recepit se in locum tutum velut ad Asylum. ከመ: ይስኪ: ህየ: ቀታሊ: Ut confugiat eò occisor. *Deut.* 4,42. *c. c.* ኀበ:

§ መስኪይ: Asylum. Refugium. *Psal.* 1,3. አህጉረ: መስኪይ: Urbes refugii. *Num.* 35,11. መስኪይ: ለቀታሊ: Asylum occisoris. *Deut.* 19,3.

⚙ II. Reprehendit. Culpavit. Culpæ dedit. Redarguit. *Rom.* 11,2. ወኢትስኪየነ: Et ne reprehendas nos *Domine. Lit.* 172. *c.* 4.

§ ተሰከየ: Reprehensus. Culpatus fuit. Redarguit semet ipsum. በዛቲ: ንሰኪ.ይ: Dum nos ipsos culpamus. *Sic lege Lit.* 173. *c.* 1. *in fin.*

§ ሰካይ: Index, *qui rem prodit.*

§ ስክየት: Indicium. Accusatio. *Lit. MSS.*

§ እስኪት: Testiculus, *q. d.* Indiculus, *testis virilitatis. Convenit cum Hebr.* אשך. *Nos autem propter convenientiam cum radice, hoc in loco relinquere voluimus.* ዘእሐቲ: እስኪቱ: μονόρχις. *Lev.* 21, 20. *Pl.* አሳክት: Testes. *Deut.* 25,11. *Pro Scroto accipiendum videtur apud Poetam. De Anctiano:* መተሩ: እስኪቶ: Amputarunt scrotum ejus. *Enc.* 1. *Decemb.* 4. 3. & 7. *Jun.* 1. 2.

⚙ III. ሰከየ: *Hebr.* שגה *Ps.* 106,4. Erravit. Oberravit. Vagatus est. ሰከ: *habetur Exod.* 14,3.

* ሻው: Shau. *Urbis nomen, ut videtur; ubi S. Victor martyrium passus. Enc.* 5. *Dec.* 7. 4.

* ሸዋ: *hod.* Sceva. Regnum Æthiopiæ, *Amharæ conterminum, vulgò* Schowa, *quod Lusitani scribunt* Xoa; *ejus provincia est* ተጉለት: *Præf. Syn.*

⚙ ሰወለ: — መስወል: *in Plur.* መሳውላት: *idem ac* መሳውድ: Ignitabula *vel* Batilla *secundùm Æthiopem meum. Verùm ista significatio mihi parum quadrare videtur. Textus est:* ወመሳውላት: ብርት: ዘሀው.ዴ: ምሥዋዕ: *In Græco:* Καὶ τὸ παράθεμα τὸ χαλκοῦν τοῦ θυσιαστηρίου. Et additamentum æneum altaris. *Exod.* 39,9 *al.* 38,30. *sic redditur in Bibl. Polyglott. Angl. At* παράθεμα *generale nomen est omnem appositionem denotans. Quid ergo Æthiopicus interpres per suum* መሳውላት: *velit, aliquando cognoscemus.*

* ሳውል: Saul. *Nom. propr. viri & quidem* ጳውሎስ: Pauli, *ante conversionem, ut:* ሠናይ: ጽጌ: ኬፋ: ወጥዑም: ፍሬ: ሳውል: Bonus floribus Cephas, & dulcis fructibus Saulus. *Enc.* 25. *Sept.* 4. 3.

* ሰውላስ: *Ego* ሰውሎስ: *scribendum putaverim.* Saulus *martyr. Enc.* 6. *Sept.* 3. 4.

† ሰወም: *Gemmæ nomen, desumtum ab Hebræo* שהם Onyx, *vel* Sardonyx, *ut mox dicetur. Exod.* 28,20. *Græco* ὄνυχιον *respondet, ista vox tamen Exod.* 39, 13. *al.* 36, 20. *ab Æthiopico Interprete retinetur. Etenim* gemmarum nomina *modo vertunt, modo retinent, incerti veræ & genuinæ significationis.*

§ ሰም: *Contractum quasi ex* ሰውም: *& ex Græco* Σοὸμ *retentum,* 1. *Par.* 29. 2. *quo loco in Alexandrino exemplari habetur* Σόαμ, *quod est ipsum* ሰም: שהם Onyx. *At Exod.* 25, 8. & 39, 10. *non pro* Onychio, *sed pro* Sarda *vel* Sardio *ponitur. Quæ vox etiam alibi ex Græco retinetur. Vide supra c.* 156. *Ut satis pateat Æthiopicum interpretem nec sua, nec peregrinarum gemmarum nomina satis intellexisse. Longiùs adhuc & pejus abscedit Æthiopum* ሰዋሰው: Vocabularium, *quod sic habet:* ሰም: *in Apocalypsi vocatur* ኬልቄዶን: Chalcedonius. *Arab.* ናቲድ: نيجابي *colore rubet instar sanguinis.*

⚙ ሰወረ: *Ps.* 26,9. *Cont. E. Exod.* 26, 7. Texit. Obtexit, & *consequenter* Protexit. *Ps.* 139, 8. Occuluit. Celavit aliquem, *c. c. acc. Act* 20,20.

§ ተሰወረ: *Luc.* 19,42. Absconditum. Occultum *fuit.* (2.) Abscondit se, Disparuit *angelus. Constr. absol. cum affix. ut:* ተሰወሮ: Disparuit ab illo. ይሰወረከ: እስመ: ኅቡእ: Invisibilis tibi est, quoniam occultus est. *Hom. Theoph.* ἄφαντος ἐγένετο. Non apparens factus est, *habetur Luc.* 24, 31. *quod ibi redditur* ጠፍአ: እምኔሆሙ:

አምሰሆሙ፡ ሰቢያ፡ ወነዋእወ፡ Disparuit ab eis confestim & caruerunt eo.

§ ስዉር፡ Tectus. Occultus. Absconditus. Arcanus. *Enc.* 18,34. Obscurus *de libro magico. Enc. Pl. f.* ስዉራት፡ Arcana. Secreta. Mysteria. *Sic lege Matth.* 13, 11.

§ ስዉሬ፡ Tectè. Occultè. *Enc.*

§ ሰዋሪ፡ Occultator. Absconditor.

§ ስዋሬ፡ Absconsio. Celatio: *Enc. De Deo* *remotissimus es* በስዋሬከ፡ quoad absconsionem tuam, *sive* dum occultissimus es. *Lit. Joh.*

§ ምስዋር፡ Locus secretus, *ubi quis absconditur.* Secessus. Latebra. *Ps.* 17, 13. (2.) Καλυμμα, Operculum. Tegmen. *Exod.* 27, 4. & 35, 11. *modo non pro Adyto vel Penetrali acceperit Æthiops: est enim quoad formam nomen locale. Pl.* ምስዋራት፡ Intimi recessus. *Lit.* 172. c. 1. Penetrale domus. Adyta. መንጦላዕት፡ ምስዋራቲሁ፡ Aulæum penetralis ejus. *Lit. Epiph.*

§ መስወር፡ Protector. *Exod.* 15, 2.

† II. ሶር፡ *Hebr.* שור Taurus. *Num.* 29, 8. *Pl.* አስዋር፡ *Ps.* 21, 12.

* ሰዊርስ፡ سويرس *festibaris Coptite in Kal.* Severus *ut videtur. In Extinxim quoq. Enc.* 2. *Octobr.* 2.

—— *Hæresium vindex & ultor. Enc.* 16. *Dec.* 4. 5.

* ሰዊርያኖስ፡ Severianus; *Græcis hodiernus* Σεβηριανός, *cujus memoria celebratur* 21. *Augusti, ac* 23. *Aprilis. Ædificator Xenodochiorum. Enc.* 7. *Sept.* 2. 3.

✿ ሰወሰወ፡ *Contr.* ሰሰወ፡ —— አንሶሰወ፡ *Ps.* 72, 9. *pro* አንሰወሰወ፡ Ambulavit. Deambulavit, *cum compositis. Matth.* 4, 18. 23. *De Infante, quod* አንሶሰወ፡ ambulare inceperet. *V. S.* Incessit. Ingressus est. *Inf. nom.* አንሶስዎ፡ & አንሶስዎት፡ Ambulatio. Obambulatio. *V. S.* (2.) Peragravit *regiones. Enc.*

§ ሰዋስው፡ *A gradiendo sic dicta*, Scala. *Metaph.* Nomenclator. Vocabularium *vulgò*, *quale Kircherus in lingua Ægyptiaca restituta edidit: Arab. dictum* السلم الكبير Scala magna. መጽሐፈ፡ ሰዋስው፡ Librum Scalarum *Gregorius dixit in Epist.* (2.) *Pro Scala, seu Scalis propriè dictis plurale tantum est*, ሰዋስዋት፡ ለያዕቆብ፡ Scala Jacobi. *Lit.* 170. c. 4. *ex Gen.* 28, 12. *Sic allegoricè de S. Maria:* አንቲ፡ ሰዋስው፡ Tu es scala, *ut ita loquamur. Enc.* 3. *December.* 1. 3.

§ ንሶሳው፡ Incessus. Ingressus. Ambulatio. *Org. Lect.* 1. *& alibi.*

§ እንስሳ፡ Animal mutum, *& brutum, à facultate locomotiva sic dictum. Ps.* 146, 10, *sicuti Arabicè à* مشي Incessit. Ambulavit *dicitur* ماشية Quadrupes. Pecus. *Job.* 4, 12. Pecudes. Jumenta. *Exod.* 20, 18.

In Liturg. Apostol. 165. *col.* 1. ፬፡ እንስሳ፡ Quatuor animalia (*de quibus in Apocalypsi cap.* 4, 6.) *propriè & simpliciter, non mysticè accipiuntur ab Æthiopibus, & precibus eorum inter Sanctos verè in cœlo viventes admiscentur, idque etiam alibi legitur.* (2.) *Pro contracto quoque usurpatur, ut Gallicum* Beste. *Lat.* Pecus, *& impingitur hæreticis Enc.* እንስሳ፡ ገዳም፡ Bestia fera. *Ps.* 79, 14. *q. d.* Bestia campi, *quod Æthiops meus de legato Æthiopico* Tzaga-Zaabo *loquens, sæpe in ore habebat.*

§ ተእንስሰ፡ Obbrutuit. Pecus, brutum, *vel bruto similis factus fuit. Org. Lect.* 2. *Inf.* ተእንስሶ፡ Obbrutescere. *Interdum nominascit, & exponitur Gall.* Brutalité, *q. d.* Brutalitas. *MSS. Colb.*

✿ ሰወቀ፡ Fulcire. *Pres. Def.* ሰቀ፡ Fulsit. Suffulsit. Sustentavit *lapsantem, nutantem in lubrico Ps.* 36, 25. ለሰዊቀትየ፡ በሰ፡ እድካዩ፡ Ad sustentandum me. dum labor. *Org. Lect.* 4. (2.) *Vulgo est* Fulcire, *seu* Munire *domum columnis lateralibus.*

§ ሰዋቂ፡ Fultor. Sustentator, *ut:* መርጉዝ፡ ሰዋቂ፡ አብሬስ፡ Scipio, baculus sustentans genua. *MSS. Colb.*

§ ሰዋቅ፡ (*alicubi* ሰዋቅ፡) Sustentaculum. Fulcimentum. Fulcrum. *Ps.* 107, 8. *Deus firmavit terram* ዘእንበለ፡ ሰዋቅ፡ fine fulcimento. *Lit.* 176. *a.* 1. (2.) *Vulgo in Æthiopia sic dicuntur* Columnæ, *latera domus seu ædificii firmantes.*

§ ምስዋቅ፡ *Idem quod* ሰዋቅ፡ *Ps.* 107, 8. *edit. Rom. modo non sit mendosum. Analogicè significat* Locum sustentationis, *ubi quis fulcitur.*

† ሰውጥል፡ *Genus armorum est*, Spicula, *ut videtur; ut: Apud Angelos sunt* ኲያንው፡ ወሰዋትል፡ ዘእሳት፡ Hastæ & Spicula ignea. *Lib. Myst.*

* ስዋኪን፡ *Insula Maris rubri, vulgò* Suaquen, *ardore solis perusta; in extremitate regni Æthiopiæ sita; nunc à Turcis possessa.*

✿ ሰውዐ፡ —— ሶዑ፡ *Matth.* 12, 20. *Non est* λίνον τυφόμενον, *linum fumigans Æthiopibus, sed* Stercus vaccinum *in aridis & ferventibus locis contritum, in quo ignis semel conceptus latè serpit, & fumigat, ut vix unquam restingui possit. Æ.*

✿ ሰወወ፡ Maturuit; *de frugibus Jac.* 5, 7. Maturescere.

§ አስወየ፡ Maturescere fecit. *Enc.*

§ ሰዊት፡ Spica *frumenti*, *in specie* matura. *Gen.* 41, 6. *Num.* 28, 26.

✿ ሰወደ፡ —— መስወድ፡ *Respondet ubique Græco* πυρεῖον, *quod* Focum *vel* Batillum *significat.* መስወደ፡ እሳት፡ Focus accipiendo igni, *vel* Receptaculum ignis. *Exod.* 27, 3. *Pl.* መሳውድ፡ Ignitabula *vel* Batilli, *quibus ignis gestatur. Exod.* 38, 31. 32. *Vide supra* ስወለ፡

✿ ሰዊጥ፡ Fundere. *Pres. Def.* ሰጠ፡ Fudit. *Ps.* 88, 45. (2.) Infudit, *cum prap.* ውስተ፡

ut: ኢመ፡ ሰጠ፡ ውስቴቱ፡ Cum infuderint in illud. *poculum nempe. Org. Lect.* 2. (3.) Sepelivit, *mirâ Metaph. propter rhythmum.* በድ ን፡ ሥጋሃ፡ (ለማርያም፡) ሐዋርያት፡ ጌቴሴማኒ፡ ሰጠ፡ Exuvias corporis ejus (*Virg. Mariæ*) Apostoli in Gethsemane sepeliverunt. *Enc.* 21. *Jan.* 3. 5. (4.) Effudit. *Gen.* 24, 20. Evacuavit. *cum prep.* እም፡ *c.* 42, 35. ሰጠ፡ ለነፍሱ፡ Effudit, *i. e.* exhalavit animam suam. *Lit. Chrysost. Confer* ሠ፡፡

§ ተሰውጠ፡ *i. q.* ተክዕወ፡ Fusus. Effusus est. *c. abs. Ps.* 136, 16. *c. prep.* ውስተ፡ Infundi. *Marc* 4, 37. (2.) *De precibus fusis, ut*: ወይሰ ወጥ፡ ባቲ፡ ለከ፡ & funditur tibi laus in ea, *sc.* አኰቴት፡ *oratione Eucharistica Lit.* 168. *c.* 4.

§ ስዉጥ፡ Fusus. Infusus *c. c.* ውስተ፡ *Org. Lect.* 3. Effusus. መዓር፡ ስዉጥ፡ ውእቱ፡ በበ፡ ጽጌያቲሆሙ፡ Mel diffusum est in omnibus & singulis floribus *herbarum. MSS. Colb.*

§ ስወጥ፡ Effusio *secundùm radicem.* ስወ ጥ፡ ስርናይ፡ *Cant.* 7, 2. *ubi Græcus habet* θημωνία, Acervus, Cumulus, *quod e Æthiopi reddidit per* Effusionem, *vel potiùs* Confusionem *seu* Coacervationem.

§ II. ሰውጥ፡ Scutica. Mastix. *Greg. Carm. Pl.* አስዋጥ፡ *Enc.* 16. *Nov. confer &* ሠ፡፡

✿ ሰወጠጠ፡ — አንሰወጠጠ፡ *Contr.* አንሶጠጠ፡ Horrorem, Terrorem incussit. *IV. Esdr.* 5, 14. *Inf. nom.* አንሶጥጦ፡ Perterrefactio. *MSS. Colb.*

† ሰዐ፡ *ex Chald. & Syr.* שעה Hora. *ut*: በኵሉ፡ ጊዜ፡ ወበኵሉ፡ ሰዐ፡ Omni tempore & omni horâ. *Org.* ሰ፡ *quarti Ordinis est propter sequentem gutturalem Ordinis sexti; hâc verò ob statum constructum in primum translatâ, etiam* ሰ፡ *in primum redit; ut*: ሰዐ፡ ዕሴት፡ ወፍዳ፡ Hora retributionis, *tam præmii quam pœnæ, i. e.* Tempus extremi judicii. *Enc.* 4. *Magi.* 2. 3. *Etemm* (2.) *Meton. pro* Tempore *accipitur, ut*: በ ሰዐ፡ መንዳቤ፡ Tempore tribulationis. *Enc.*

§ ሰዓት፡ *f. Arab.* ساعة Horam *in genere &* horæ punctum *seu* momentum *in specie significat; ut: Sanata fuit* ሶቤሃ፡ እምውእቱ፡ ሰዓት፡ illa ipsâ horâ, *seu* illo horæ momento. *Matth.* 9, 22. ለሰዓት፡ Ad horam, *i. e.* exiguum *vel* breve tempus. *Heb.* 11, 25. (2.) Tempus *in genere, ut*: ሠለስቱ፡ ሰዐት፡ ዘበዓላቲሆሙ፡ Tribus (καιροὺς) temporibus, *i. e.* Vicibus, festorum celebrabitis, *Exod.* 23, 14. *Pl.* ሰዓታት፡ *f.* Horæ. *Meton.* Excubiæ, *quia horas observant & indicant. Ps.* 76, 4. *Vide* ተረክበ፡ *col.* 156.

✿ ሰዐለ፡ Tussivit.

§ ሰዓል፡ Tussis.

✿ ሰዐመ፡ Osculatus est. *Matth.* 26, 48. *Poeticè* Osculatus est pedes pro aliquo; *idem est ac* Oravit *sive* intercessit; *ut*: ኦ እግዝእ፡ ክርስ ቶስ፡ ለቱ፡ እንዘ፡ ተሰዐማ፡፡ Pedes Christi in ejus gratiam, *vel* ejus causâ, dum osculaeris *Maria. Enc.* 7. *Dec.* 3. 3.

§ ተሰዐመ፡ Osculò exceptus fuit.

§ ተሳዐመ፡ Osculari se invicem. *Ps.* 84, 11.

§ ስዕመት፡ Osculum. *Cant.* 1, 1.

✿ ሰዐረ፡ *Hebr.* סער Sustulit. Delevit. Abolevit. *Ps.* 10, 16. Abrogavit *legem, verbum Dei. Matth.* 15, 6. Destruxit *regnum. Poet. Enc.* 14. *Oct.* 4. 5. *opposita sunt* ሠርዐ፡ Ordinavit, & ሠይመ፡ Posuit. (2.) Dimisit *abituros.* Veniam abeundi dedit. *Luc.* 2, 29. *i. q.* ተፈነወ፡ *col.* 369. (3.) Deposuit. Movit *ab officio. Luc.* 16, 4.

§ ተሰዐረ፡ Sublatus. Deletus. Abrogatus fuit. *Org. Lect.* 1. ይሰዐር፡ ኀይልከ፡ Tolluntur vires tuæ. *Lit. Joh. Mors omnia* tollit. *ibid.* (2.) Dimissus fuit *ab officio. Act.* 24, 27. Depositus *vel* Motus fuit *Senatu, dignitate. Enc.* (3.) Liberatus est *à morbo, ut*: ተሰዐረ፡ እምደዌ፡ *Luc.* 13, 12.

§ ስዑር፡ Motus *senatu.* Depositus *sacerdotio.*

§ ሰዓሪ፡ Qui tollit, abolet, abrogat. Subversor *legum. F.* ሰዓሪት፡ *Org. Lect.* 1.

§ ስዕረት፡ Depositio *à dignitate & honore.*

✿ ሳዕሰዐ፡ — አንሳዕሰዐ፡ Bullire *seu* fervere fecit; *ut*: ያንሳዕስዓ፡ ለቀላይ፡ ከ መ፡ ጽሀርት፡ *Lib. Myst. c.* 11. *Verba hæc desumta sunt ex Jobi cap.* 41, 22. *al.* 31. *ubi Græcè legitur*: ἀναζεῖ τὴν ἄβυσσον ὥσπερ χαλκεῖον. Fervere facit abyssum tanquam ahenum.

✿ ሰዐዘዘ፡ Torpor; *qualis accidit cruribus compressis, ut nihil sentiant.* Torpedo. Stupor. *Org.*

§ አስዐዘዘ፡ *Contr. pro* አስዐወዘዘ፡ Torpore affecit, Stuporem induxit *membro*: ἐνάρκησε. *Gen.* 32, 31. 32.

§ መስዐዝዝ፡ Stupefaciens. Torporem inducens *visum. Org. Lect.* 4.

✿ ሰዘረ፡ Spithamâ complexus *vel* mensus est, *ut*: *Deus* ዘሰፈሮሙ፡ ሰሰዘረ፡ ወዘአ ድግረ፡ ደለወ፡ qui cœlos spithamâ mensurat, & qui montes ponderat. *Enc.* 7. *April. ex loco Es.* 40, 12. *Deus* ሰዘር፡ ለሰማይ፡ በሕፍኑ፡ pugnô suô continet cœlum. ጸ፡ ር፡

§ ስዘር፡ *Hebr.* זרת Spithama. Dodrans. 1. *Sam.* 17, 4.

† ስዘን፡ *In fabula Lib. Myst. sic vocatur arbor, de qua comederant Adam & Eva, ut*: ስዘ ን፡ ዘውእቱ፡ ሰንደል፡ በሂል፡ በነገረ፡ አ ግዓዚ፡ Sezen, id est Sandalum in lingua Æthiopica. *c.* 18.

✿ ሰዘየ፡ Cessavit. Omisit *vel* Cunctatus est, *ut videtur, ut*: ምሕረተ፡ ነዳያን፡ ኢለቡ፡ እንበለ፡ እሰዝይ፡ Miserationem pauperum *ut* intelligam, neque cunctet, *i. e.* sine cunctatione. *Enc.* 12. *Mart.* 4. 3.

† ሲይል፡ *Interjectio est*: Heu! Eheu! *contr. cum affixo*

affixo ሴሰየ፡ Heu mihi! *in MSS.* ሴዬሰየ፡ *Pf.* 119, 5. ሰዓት፡ ሴዬል፡ Hora Eheu! ejulatus. *Enc.* 11. *Jul.* 2. 3.

✿ ሰየሐ፡ — ሲየሐ፡ Vasculum thuribulum, *vulgò* Porcellana. ሲየሐ፡ ወርቅ፡ Scrinium porcellaneum aurò cinctum. *Org. Lect.* 2. (2.) *Quodvis* Vas pretiosum. ሲየሐ፡ ሠናን፡ Thuribulum pretiosum. *Org. Lect.* 3.

† II. ሲኪ፡ *ut*: ደዌ፡ ሲኪ፡ *Germ.* Sicch. Tumor pedum, *morbus molestissimus*, *& in partibus Indiæ*, *quæ D. Thome vocantur*, *communissimus*. *Amhar.* ኩብኒ፡ *Lex. Amh. c.* 67. *dictum*, *secundum Æthiopem meum. Sed pro Ictero ponitur Lev.* 26, 16. *Verum interpres in talibus quodlibet pro quolibet ponere consuevit*, *ut apparet ex Deut.* 28, 22. * Sih *Urbs quoque est. Enc.* 27. *Febr.*

† ሰየም፡ *Vide* ሠየም፡ *Male pro* ሰየም፡ Nomen, *in* ጸ፡ ር፡

✿ ሴሰየ፡ *Contracte* ሴሰየ፡ Aluit. Cibum potumque præbuit. *Psal.* 50, 15. Cibavit. Nutrivit. *Pf.* 32, 19.

§ ተሴሰየ፡ Cibum potumque accepit. Nutritus. Altus fuit. *c. c.* በ፡ *Org. Lect.* 3. *& simpliciter* Cibari. *Gen.* 6, 21. (2.) Edere *simpliciter*, *q. d.* Cibavit. Aluit. Nutrivit semet; *& sic constr. abs. ut*: ዘይሴሰይ፡ እክልየ፡ Qui vescitur pane meo. *Pf.* 40, 1\[illegible\]. *&* 126, 3. *Inf. nom.* ተሴስዮ፡ Nutritio. *MSS. Colb. c.* 99.

§ ሲሳይ፡ Alimentum. Nutrimentum; *pec.* Cibus & potus. *Pf.* 41, 3. *Sic reddiderunt Græc.* ὀψώνιον, Opsonium. *Luc.* 3, 14. (2.) Quæstus, Usura. *Luc.* 19, 23.

§ ሲሲት፡ Cibus. *Matth.* 6, 25.

§ መሴሲይ፡ Altor. Nutritor. *Org. Lect.* 5. *F.* መሴስይት፡ *Ibid. &* መሴሰይት፡ *Org.* \[illegible\]

✿ ሰየበ፡ *Hebr.* שׂיב *Arab.* شاب Canus factus est. Canescere.

§ ሲበት፡ *Contr.* ሲበት፡ *Hebr.* שׂיבה. *Arab.* شيبة Canities. ይጠልል፡ በቅብእ፡ ሲበትየ፡ Pinguescet oleo canities mea, *i. e.* canum caput meum. *Pf.* 91, 10. *Sic Pf.* 22, 5. *Impinguasti oleò caput meum. Capita enim oleò ungere solebant prisci Hebræi.*

§ ሰዩብ፡ שָׂב Canus. *Fem.* ሰይብ፡

† ሰይጣን፡ שָׂטָן Satanas. Diabolus. Cacodæmon. *Joh.* 6, 71. *Pl.* ሰይጣናት፡ *&* ሰይጣውያን፡ Cacodæmones.

§ ተሰይጠነ፡ In Diabolum conversus, *seu* Diabolo similis factus est. *Gall.* Endiablé. *Inf. nomin.* ተሰይጥኖ፡ Teufeley.

§ ሰይጣናዊ፡ Satanicus, Diabolicus.

✿ ሰየፈ፡ *Arab.* ساق Ense percussit. Caput gladio amputavit. *Enc.* Dissecuit. Dispescuit, *tanquam gladio*, *ut*: ፀሐይ፡ ንጸል፡ ዘይሰይፍ፡ ወይነፍቅ፡ Fulmen forte, quod dispescit & rumpit. *L. MSS.*

§ ሰይፍ፡ *Ita quoque Chald. Syr. & Arab. Græcè* ξίφος. Gladius. Ensis. ሰይፍ፡ ዘክልኤ፡ አፉሁ፡ δίστομος, Gladius anceps *Pf.* 149, 6. *Pl.* አስይፍት፡ *Org. Lect.* 1. *&* አስያፍ፡ *Mich.* 4, 3.

§ ሰያፊ፡ سياف Gladiator. Ensifer. *Pl.* ሰያፍያን፡ Accincti gladio. *Org. &* ሰያፍት፡ Gladiatores. *Enc.*

* ሰዶም፡ Sodoma *Urbs.*

§ ሰዶማዊ፡ Sodomæus. Sodomita. *MSS. Colb.*

* ሲድራቅ፡ Sadrach *cum sociis Mesach & Abed-nego. Enc.* 2. *Dec.* 1. 2.

* ሲድራኮስ፡ Sidracus. *Pater Theodori martyris. Enc.* 12. *Jan.* 5. 3.

† ሲድስ፡ Sex. *Nomen temporale*; *ut*: አኮኑ፡ ሰዱስ፡ መዋዕል፡ ውእቱ፡ Nonne sex dies sunt *&c. Luc.* 13, 14. *Sed per Enallagen Cardinalis pro Ordinali* Sextus.

§ ሳድስ፡ *fœm.* ሳድስት፡ Sextus. *Luc.* 1, 26. *de mense. F.* ሳድስት፡ *Num.* 29, 29.

§ ስድስ፡ Sex, *formâ antiquâ. In statu constr.* ስድስ፡ *Ruth* 3, 15.

§ ስሱ፡ *Contr. pro* ስድሱ፡ *per Can.* 2. Sex. *Matth.* 17, 1. ካዕበተ፡ ስሱ፡ Bis sex, *i. e.* Duodecim *Poeticè. Enc.* (2.) *Per Enall.* Sextus. *Matth.* 20, 5. *&* 27, 45.

§ ስሳ፡ *Contr. pro* ስድሳ፡ Sexaginta. *Matth.* 13, 8. *cujus character est* ፷፡

§ ስድስቱ፡ Sex, *cujus character est* ፮፡

* ሳዶቅ፡ Tzadok *martyris nom. Hebr. Enc.* 27. *Febr.* 2.

✿ ሰደቀ፡ Cumulavit. Coacervavit. *Cant.* 2, 5.

§ ተሰደቀ፡ Accumulatus. Coacervatus fuit. *Syn.*

* ሲዶና፡ Sidon, *in acc. Græc. Urbs maritima Palæstinæ. Gen.* 49, 13.

† ሳዳይ፡ *Hebr.* שדי *Nomen DEI* Omnipotentis. *Enc.* 23. *Dec.* ኤል፡ ሳዳይ፡ אל שדי *in* ጸ፡ ር፡ *promanavit ex Ezech.* 10, 5. *ubi Græci retinuerunt Hebræum* Σαδδαι.

✿ ሰደደ፡ *Pf.* 108, 15. Pepulit, *cum compositis*: Propulit. Depulit. Expulit. Ejecit. *Marc.* 5, 40. In exilium misit. Relegavit. (2.) Pepulit domo uxorem, *i. e.* Repudiavit. *Hom. Mariæ. In spec.* Ejecit *vel* expulit ex Ecclesia; *Can. Cl.* 57. (3.) Produxit, Eduxit, *vel* Emisit *animal. Malach.* 1, 8. Emisit *taurum ad certamen cum vicini armentarii tauro. Greg.* (4.) *Accipitur etiam in bonam partem*: Discussit, Dispulit *tenebras. Enc.* (5.) *Respondet passim Græco* διώκειν, Persequi, *quod alias est* ዴገነ፡ *&* ረደፈ፡ *ut*: *Matth.* 5, 10. 11. 12. 44. *& Pf.* 108, 15. *&* 118, 161. *In quibus locis* Expellendi *vel* in exilium ejiciendi *significatio locum habere potest*; *at locus Matth.* 23, 34. καὶ διώξετε, ወትሰድዱ፡ እምሀገር፡ ውስተ፡ ሀገር፡ Et persequemini ex urbe in urbem; *commodè aliter reddi nequit.*

Nota: Ps. 101, 9. *legitur* እለ፡ ይሰድዱኒ፡ *ubi Græca versio habet* οἱ ἐπαινοῦντές με. Laudantes me, *quâ lectione stante, corrigenda esset Æthiopica versio, & legendum* እለ፡ ያቄድሱኒ፡ qui laudant me. *Si vero lectio Æthiopica in omnibus libris constans est, tunc Scholia secutus videtur Æthiopicus interpres, quæ habent* οἱ καταστασιάζοντές με. Seditionem excitantes contra me. *Et sic locum habere potest Æthiopicum* እለ፡ ይሰድዱኒ፡ Qui expellunt me. *Vide Flam. Nobil. in vers. LXX. Tom. VI. Polygl. p.* 115.

§ ተሰደደ፡ *Def.* ተሰዴደ፡ Expulsus. Ejectus fuit. *Matth.* 5, 10. *In specie* In exilium missus fuit. Dispelli *à vento. Enc. In Canonibus est* Ejectus, Pulsus fuit ex Ecclesia. *Can. Cl.* 28. *sicuti dicimus: Senatu motus fuit. Inf. nom.* ተሰድዶ፡ Expulsio. Exilium. *Rom.* 8, 35. *Contr.* ተሰዶ፡ *Vit. Sam. &* ተሰዴት፡ Exilium. Relegatio *Gen. Abtelis* 12.

§ ስዱድ፡ Expulsus. Exul. Relegatus. *Pl.* ስዱዳን፡ *Lit.* 168. *c.* 2. Ecclesiâ moti. *Pr. Ap.* 15.

§ ሰዳዲ፡ Expulsor *Qui in exilium mittit.* 1. *Tim.* 1, 13. *In bonam partem*; Depulsor *rei malæ. Enc.* 3. *Dec.* 2. 2.

§ ስደት፡ Expulsio. Relegatio. Exilium. *Matth.* 13, 21.

❁ ሰገል፡ Ars magica *quævis. Num.* 22, 23. μαντεία, Divinatio. *In spec.* Astrologia. ሰብአ፡ ሰገል፡ Astrologi *pro* Magis. *Matth.* 2, 16. *qui & መሰግላን፡ quod habes infra. Plur.* ሰገላት፡ ወሥራያት፡ Artes magicæ & veneficia. *Syn. In malam plerumque partem accipitur.* መጠንቈልያን፡ እለ፡ ይገብሩ፡ ሰገለ፡ Idololatræ, qui exercent magiam. *Enc.*

§ አሰገለ፡ Magicas artes, Divinationes exercuit. 4. *Reg.* 17, 17. Magica sacrificia fecit በምሕራማት፡ in templis idolorum. *Conf* ረቀየ፡

§ አስተሰገለ፡ Magicas artes & divinationes exercere solitus est. ዘይስተሰግል፡ በሆፋ፡ Auspex. *Deut.* 18, 10. 11. *Differt ab* አሰገለ፡ *sicut habitus ab actu.*

§ መሰግል፡ Magus. Astrologiâ ad pravas artes abutens, *ut:* መሰግል፡ በፀሐይ፡ Divinator ex sole. *Syn. Pl.* መሰግላን፡ *Matth.* 2, 1. 7.

§ ሰገላዊ፡ Magicus; *ad Magos spectans.*

† II. ሰገላ፡ *f.* Ficus Ægyptia. *Luc.* 17, 6. *Amhar.* ሾላ፡ *Lex. c.* 21. *Communem in Æthiopia arborem esse; & ficus magnas ferre, Æthiops meus affirmabat: pro* Συκάμινος, Sycaminus, Sycomorus *semper ponitur.*

† III. ሰገላዊ፡ Vestis pretiosæ genus. *Org. Lect.* 1. Carbasus *exponendum videtur Es.* 3, 24. ሰገላዊ፡ ዘባሕር፡ *pro* flore *seu* herba *quadam odorifera accipitur. Enc.* 6. *Oct.* 35.

ኢይትዔረይዎ፡ ለጼናሁሙ፡ ዋንቋቅ፡ ሰገላዊ፡ ዘባሕር፡ ወጽጌ፡ ዘሐይቅ።
Non æquiparantur odori vestro excellenti Rosmarinus (*ni fallor*) & flos littoris.

† ሰገም፡ Hordeum. *Joh.* 6, 9. 13.

† ስጉርድ፡ Porrum, πράσον. *Num.* 11, 5. *Convenit quidem cum Amharico* ሽንኩርት፡ *sed istud* Allium *significat. Lex. Amh. c.* 30.

† ሰገኖ፡ Struthiocamelus. *Lev.* 11, 15.

❁ ሰገደ፡ *Hebr. Chald. Syr. & Arab.* סגד Adoravit *aliquem toto corpore prostrato frontem terræ allidens, ut in Oriente moris. Græcè* προσκυνεῖν. *Matth.* 15, 25. ሰገደ፡ በገጹ፡ Prostravit se in faciem suam. *Matth.* 26, 39. Genibus alicujus advolutus est, *ut:* ለከ፡ እሰግድ፡ በብረከ፡ ልብየ፡ Te humillime adoro super genibus cordis mei. *Org. Lect.* 6. *c. cum* ዲበ፡ & ውስተ፡ *ut:* ሰገደ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Procubuit in terram. *Marc.* 14, 35. *Constr. etiam cum* ለ፡ *Dativi, ut:* ለእግዚአብሔር፡ አምላክከ፡ ትስግድ፡ Domino Deo tuo te prosternito, *sive* procumbito. *Matth.* 4, 10. *Inf. nom.* ሰጊድ፡ Adoratio. *Org. Lect.* 1. *Tantum de adoratione religiosa.* (2.) *Honoris causâ Regem vel superiorem sic coluit* adoratione civili. Er hat ihm eine tieffe Reverentz gemacht/ *ut juvenis Monachus senori; ex. gr.* ሰገደ፡ ሎቱ፡ ወአንዘ፡ በእዴሁ፡ ወአንሥኦ፡ Prostravit se illi; *Samuel autem* prehensa manu erexit ipsum. *Vit. Sam.*

§ አስገደ፡ Ad adorationem induxit. Ad humillimam venerationem permovit. *Org. Lect.* 1.

§ ተሰገደ፡ Adoratus, *seu* veneratione humillimâ exceptus fuit. *Org.*

§ ስጉድ፡ Prostratus. Genibus provolutus. In genua procumbens. *Org. Lect.* 3.

§ ሰጋዲ፡ Adorator. *Pl.* ሰገድያን፡ ለክርስቶስ፡፡ Adoratores Christi, Christicolæ. *Vit. Pach.*

§ ስግደት፡ Adoratio *Deo debita. Lit.* 160. *c.* 2. & 167. *c.* 1.

§ መስገዲ፡ ለኵሉ፡ Qui omnes in sui admirationem inducit *vel* allicit *DEUS Lit.* 173. *c.* 2.

§ መስጊድ፡ *Arab.* مسجد. *Sic vocatur* Templum Turcicum. *Vulgo* Mosquea.

§ ምስጋድ፡ *Locus adorationis.* Sacellum. Sacrarium *supplicationum. Org. Lect.* 4.

❁ ሰፍሐ፡ *Hebr.* שטח Pandit. Expandit. *Num.* 11, 32. Explicuit *velum vel tale quid.* 2. *Sam.* 17, 19. (2.) Manifestavit. Vulgavit.

§ አስፍሐ፡ Expandi curavit.

§ ተሰፍሐ፡ Expansus. Extensus fuit. *Jud.* 4, 22. *dicitur & de homine moribundo membra extendente.*

§ ስፉሕ፡ Expansus. Extensus. *Metaph.* Nudus. Revelatus. 2. *Pet.* 2, 14.

§ ሰፋሒ፡ Manifestator. Revelator ለኅቡእ፡ occulti. *Lit.* 173. *c.* 2.

❁ ሰጠመ፡ — አስጠመ፡ Submersit. Demersit. *Psal.* 68, 3. Obruit *aliquem somnus. Lit. Jac.*

§ ተሰጥመ፡

¶ ተሰጥመ : Submersus. Demersus fuit. አኀዘ : ይሰጠም : Cœpit submergi. *Matth.* 14, 30. ረሲ : ይሰጠም : ኀበ : ዘዚአከ : ፈቃድ : Fac, subjiciatur tuæ voluntati ; *dura Metaphora. Lit. Epiph.*

§ ስጡም : Submersus, Demersus. *Enc.*

¶ ስጥመት : Submersio. Demersio. *Org. Lect.* 2.

§ መስጥም : Submergens, Submersor. *MSS. Colb.* *Aqua diluvii* መስጠሚት : ቤተ : ቃየል : quæ submersit domum (posteros) Kaini. *Ibid. c.* 74.

¶ መስጥም : *Idem, ut* : ባሕር : መስጥም : Mare submergens. *Enc.* *Græcum* ἰῶμεα καταποντισμῦ *reddiderunt* ልሳነ : መስጥም : Linguam submergentem. *Ps.* 51, 4.

✿ ሰጠቀ : *Chald. & Syr.* סדק Scidit. Discidit, Dissecuit. Rupit. *Ps.* 73, 16. *Conf.* ሰየረ : & ሰጠጠ :

§ ተሰጥቀ : Discissus. Ruptum fuit *latus Judæ. Act.* 1, 18.

¶ ስጡቅ : Scissus. Fissus ; *de ungula quadrupedis*, Bisulcus. ዘስጡቅ : ጽፍሬ : Cui bifida ungula. *Lev.* 11, 3. ቈጽለ : ወርቅ : ስጡቅ Lamina aurea fissa, *seu* dissecta. *Org. Lect.* 3.

¶ ስጥቀት : Scissio. Fissio. *Pl.* ስጥቀታት : Fissuræ. Fossæ, *quæ in terra. Comment. Hist. Æ. p.* 499. *n.* 26.

* ሰጣናኤል : *communius* ስጣናኤል : Samaël. *Sic passim scribitur & describitur in sæpius allegato inepto libro Myst. c.* 10. *Abbreviatè* ስጣና : *ibid.* Lucifer, Princeps *primi ordinis* malorum angelorum, *qui à Deo defecerunt.* ጸ : ር :

* ሰጥኑፍ : *Arab.* سطنوف Satnuf. *Nomen loci, ubi recondita ossa Orsi. Enc.* 9. *Aug.* 1. 5.

✿ ሰጠወ : —— ተሰጥወ : Suscepit. Gratum acceptumque habuit *sacrificium Lev.* 1, 4. 1. *Pet.* 2, 5. ኢይሰጠወው : Non recipiente illud *inter sacrificia. Lev.* 19, 7. (2.) Gratificati, *ut* : ኢንሰጠውዎ : በእንተ : ዝንገር : Non gratificabimur ibi in hoc negotio. *V. S.* *Confer* ሠጠወ : Respondit.

§ ስጡው : Gratus. Acceptus ; *sic lege Exod.* 28, 38. *de sacrificio. Lev.* 1, 3.

¶ ሰጣዊ : Qui rem gratam acceptamque habet. ጸ : ር :

† ሰጣዊት : *Reperitur in impressis Cant.* 7, 1 : *Sed malè distinctum, ideoque mendosum est, & scribendum* : ሱላሚጢሳዊት : *prout habetur in MSS. quò Nisselius usus est in editione Cant. Canticorum. Nam* ሱላሚጢስ : *Nomen proprium est* Sulamitis. *Putavit ergo Æthiopicus interpres, esse nomen gentilitium, sicut Arab.* سوماني*. Quæ nomina Æthiopicè desinunt in* awi ; *ut* : ሞአባዊት : Moabitis ; *sic* Sulamitis. *interpres tale nomen esse putavit.*

¶ መሰጥው : Susceptor, *qui petitionem gratam habet. Forma* መበስል : *Lit. Orth.*

✿ ሰጠጠ : Rupit. Laceravit *vestem Matth.* 26, 65. (2.) Scidit. Discidit *aquam maris rubri. Exod.* 14, 21 *Confer* ሰጠቀ ::

¶ ተሰጠ : Ruptus. Discissus fuit, *e. gr. velum Matth.* 27, 51. *terra, Num.* 16, 31.

§ ስጡጥ : Ruptus Laceratus. *Job.* 9, 4. *Cujus* ስጡጥ : መትከፍ : rupti *vel* scissi fuerunt (*scil. gladio*) humeri. *Enc.* 2. *Jan.*

¶ ሰጣጢ : Ruptor. Lacerator. *MSS. Colb.*

¶ ስጠት : Ruptura. *Marc.* 2, 21.

† አንሰጠጠ : Terruit. *Vide* ሰወጠጠ :

† ስጣቲር : *Græc.* Στατὴρ, Stater. *Matth.* 17, 27. *aliàs* ሲጣጥሬስ : *mirâ vocalium transpositione, pro* Στατῆρος. *Quatuor* ድራም : *continere putabat Æthiops meus. Vide Lex. Amh. col.* 82. *Confer infra* ድርሀም ::

✿ ሰከየ : —— ተሰኰየ : Consternatus. Terrore concussus fuit. *Jos.* 5, 1.

¶ II. ስጥየት : Luxuria, *gulæ vitium*, Κῶμος. Commessationes. 1. *Pet.* 4, 3. *mendosum credidissem pro* ስትየት : *nisi similè additum reperissem* ስታይ ::

† ስጲላኽስ : *Græcum est* Σπάλαξ ; Talpa. *Lev.* 11, 30.

† ስጲር : *Græcum* Σπεῖρα ; Cohors. *Joh.* 18, 3.

† ሰፊልያ : Malleus. Martulus ; *malè vulgò* Marculus. *De quo vocabulo vide Plinium Harduini Lib. VII. c.* 56. *p.* 95. *n.* 20. *Conf.* መስፌሕ : *in* ሰፈሐ : *MSS. Colb.*

✿ ሰፍሐ : (1.) *Intrans.* Expandit se. Extensus fuit per se. *Org. Lect.* 1. (2.) *Transitivè accipitur*, Extendit. Dilatavit. Latiores reddidit *res latitudinem habentes* ; *oppos.* ጸበቀ : *Pro* πλυνάτωσαν, Lavent. *Exod.* 19, 10. *malè legerunt* πλατύνωσαν, ይስፍሑ : Dilatent. (3.) Extendit *manum. Psal.* 59, 9. Expandit *alas. Cant. Mar.* 1. 5. *Confer* ሰጥሐ : Distendit. እንዘ : ይሰፍሕዎ : ሐቌ : Cum distenderent ei lumbos, *i. e. torquerent more carnificum. Enc.* 19. *Jun.* 3. 2. *Metaph. de affectibus, amore, misericordia.* ספה & ספח *Hebraïs est* Addidit. Adjunxit.

§ አስፍሐ : *Idem. Org. Lect.* 2. *modo scriptura non sit mendosa*

¶ ስፉሕ : Latus. Expansus. *De via, cælo, & similibus. Ps.* 118, 45. Patens, *ut* : ባሕር : ስፉሕ : Mare amplum, spatiosum. *Enc.* (2.) Ἁπλοῦς, Simplex. *De oculo. Matth.* 6, 22. (3.) Sincerus, *ut* : በንጹሕ : ልብ : ወበስፉሕ : ሕሊና ; Puro corde & expansâ mente, *i. e. patente & sincera, non tecta aut falsa. Org.* *Via* ስፍሕት : Lata. *Matth.* 7, 13. (4.) Extensus, *de manu, ut* : ስፍሕተ : እድ : Extensa quoad manum ; *i. e.* Extendens manum. *Org. Lect.* 5. *Confer* ሰጥሐ ::

በስፉሕ : Latè. *Græc. habet* ἁπλῶς ; simpliciter. *Jac.* 1, 5.

§ ስፉሕ : *Adv.* Simpliciter, *i. e.* in simplicitate. *Ps.* 118, 45.

§ ስፍሐ፡ Latitudo. *Apoc.* 20, 8. (2.) Extensio, *ut in Deo non est extensio. Lit. Epiph.* (3.) Superficies. ወውስተ፡ ስፍሐ፡ ይብስት፡ ፀምር፡ In superficie sicci velleris. *Enc. ex Jud.* 6. (4.) Stamen, Στήμων, *ab extendendo, sive expandendo sic dictum. Lev.* 13, 48. *Lit.* 170. *c.* 3.

§ ምስፋሕ፡ Locus amplus, Spatium expansum. *Lit.* 171. *c.* 2. *ex MSS. sic legendum pro mendose* ምሱፋሕ፡፡ *Non est in divinitate* ምስፋሕ፡ ወምስትጋብእ፡ neque spatium expansum, neque restrictio, *i. e.* neque extensio, neque collectio aliqua partium. *MSS. Colb.*

§ መስፋሕ፡ Malleus, *à dilatandis metallis sic dictus;* በመስፋሕ፡ ኀጺን፡ ሀደሞ፡ አገሪሁ፡ ቀጥቀጡ፡ Malleo ferreo tibias ejus confregerunt. *Enc.* 25. *Aug.* 3. 3. *Vid.* ፋኵሰለ.P፡

✿ ሰፈረ፡ Mensuravit. Mensus est. *Matth.* 7, 2. *Hebr.* ספר Numeravit.

§ ተሰፍረ፡ Mensuratus fuit.

§ ተሳፈረ፡ Commensus est cum aliis, *vel* Mensus est inter aliquos. *Ps.* 59, 6.

§ ስፉር፡ Mensuratus.

§ ሰፋሪ፡ Mensor.

§ መስፈር፡ & መስፈርት፡ Mensura. *Matth.* 7, 2. *At Exod.* 25, 29. *pro* Cyatho *ponitur. Est autem* κύαθος *&* poculi *&* mensuræ *genus, quod capiebat Unciam unam cum duabus tertiis. Alterutrum Æthiopicus Interpres respexisse videtur.* አልቦ፡ መስፈርት፡ A *&c.* Immensurabile, Immensus. *Org. Lect.* 1. *Liberos populi tui* አብጽሖሙ፡ ውስተ፡ መስፈርት፡ አካል፡ perduc eos ad justam staturam. ጸ፡ ር፡

† ሶፌር፡ *Gemmæ species. Org. Lect.* 7. Sapphirum *esse putaverim, quæ aliàs* ሰንፔር፡ *dicitur suprà col.* 171. ባሕርይ፡ ሶፌር፡ Gemma Sophor, *i. e.* Sapphirus. *Enc.*

‡ ሰፈርጓል፡ *Quod etiam distincte scribi solet* ሰፈር፡ ጓል፡ Malum cottoneum. *Ai. ex Syn.*

† አስፈር፡ *Deut.* 28, 22. *è plagarum genere, sed quænam sit, non constat: respondet Græco* ῥίγει. ῥῖγος *autem* Rigorem frigoris, *seu* Horrorem ex febri *significat.*

† ኦስፋሬያ፡ *Accus. Græc.* σπυρίδα. *Vide sub* አ፡

✿ ሰፈነ፡ Principatum. Ducatum tenuit. *c. abs. nec non cum* ዲበ፡ *&* ላዕለ፡ *Org. Lect.* 1. አመ፡ ይሰፍን፡ ኪርያቆስ፡ Regnante Cyriaco. *Enc.* 12. *Jan.*

§ አስፈነ፡ Principem, Ducem constituit, *seu* Principem præfecit. *c. c.* ዲበ፡ *Org.*

§ ስፉን፡ Principalis. Primarius, *ut:* ህላዌሁ፡ ስፉን፡ Substantia ejus prædominans, supereminens. *MSS. Colb.*

§ ሰፋኒ፡ Præcipuus. Primarius. *Dies Dominica* ሰፋኒት፡ præcipua. ጸ፡ ር፡

§ መስፍን፡ Princeps. *Matth.* 2, 6. Dux militum. *Luc.* 23, 47. Præses. Præfectus *provinciæ. Luc.* 2, 2. *Pl.* መሳፍንት፡ *Ps.* 67, 30. Proceres *regni.* Μεγιστᾶνες, Magnates. *Apoc.* 6, 15. *In Lit.* 163. *c.* 1. *præponuntur τοῖς* መኳንንት፡ *quod rectius factum duco, licet Marc.* 6, 21. *postponantur.* (2.) Duces *Israelitarum, vulgò* Judices. *Act.* 13, 20. *unde* Liber *Biblicus, vulgò* Judicum, *sic dicitur.*

§ ምስፍና፡ Principatus. Ducatus. *Gen.* 49, 10. ዘምስፍናሁ፡ መኑ፡ ውእቱ፡ Cujus gubernationis esset? *i. e.* Cui subesset? Aus welchem Gubernament er wäre? *Act.* 23, 34.

§ II. ስፍን፡ Quantus, *ut:* ስፍን፡ ኀፍረት፡ ዘይረክበኒ፡ በይእቲ፡ ሀለት፡ Quanta *erit* ignominia, quæ mihi continget isto die! *Vit. Pachom.* ስፍን፡ እምነ፡ ኤጲስ፡ ቆጶሳት፡ Quotnam ex Episcopis? *Tit. Can. Apost.* 56. *Numerum quoque denotat, ut: Quod decet* ዘይሠይም፡ ኤጲስቆጶስ፡ እምስፍን፡ ኤጲስ፡ ቆጶሳት፡ ordinari Episcopum ab aliquot Episcopis. *Can. Cl.* 56. *in Comment. Histor. Æth. p.* 308.

§ ስፍንት፡ Quantitas. ጸ፡ ር፡

§ እስፍንቱ፡ Quot? *De numero interrogat. Æthiops crebrò in ore habebat; at in libris reperio* ሚመጠን፡ *quod vide sub* መጠን፡፡

† ሰፍንትፍንሀ፡ *Enc.* 12. *Mart.* 4. 2. *Cognomentum est Josephi:* צפנת פענח *quod vulgo legitur* Zaphnat Paneach. *Æthiops verò Encomii author has Hebraicas literas legit* Safanta foneh. *At Gen.* 41, 45. *legitur* ፍስንቶፎኔክ፡ *quod propius accedit ad* Ψονθομφανήχ, *quod LXX. Interpretes habent d. l. Ath. Kirch. in Prodr. Copt. ait, Coptice sic dictum fuisse Josephum, idque significare* Interpretem arcanorum. *De quo alii dubitant.*

† ስፍንግ፡ *Græc.* Σπόγγος, Spongia. *f. Marc.* 15, 36. *Joh.* 19, 29.

* ሶፎንያስ፡ Sophonias, *Propheta notus.*

✿ ሰፈወ፡ — አስፈወ፡ Sperare jussit. Spem alicui fecit, *i. e.* Promisit. *Psal.* 118, 49. *Gen.* 15, 18.

§ ተሰፈወ፡ Speravit. Spem suam *in aliquo* positam habuit. *c. c. aff. seq.* ለ፡ *& c. acc.* እሴ ፈ፡ *pro* እትሴፈው፡ *Psal.* 24, 2. 5. *vel c.* በ፡ *Ps.* 117, 9. (2.) Sperando exspectavit, *ut: Audiat terra* ወትሰፈው፡ (*sic legendum*) ከመ፡ ዝናም፡ ለነገርየ፡ & sperando exspectet tanquam pluviam sermonem meum. *Deut.* 32, 2.

§ አስተሰፈወ፡ Spe certa lactavit. Spem certam *alicui* fecit. 4. *Reg.* 18, 30.

§ ስፉው፡ Speratus.

§ ተስፋ፡ Spes. Promissio. *Act.* 1, 4. ከመ፡ ይትፈጸም፡ ተስፋ፡ Ut fieret, *seu* impleretur promissio. *Enc.*

* ተስፋ፡ ጽዮን፡ Tesfa-Tzion, *q. d.* Spes Zionis. *Nom. propr. viri, & quidem illius qui Novum Testamentum Æthiop. Romæ Anno* 1549. *edidit, aliàs* Petrus *dictus; dignitate* ቀሲስ፡፡

✿ ሰፈየ፡

⚙ ሰረየ፡ Suit. Consuit. Sarsit. *Gen.* 3, 7. አሰፈ፡ *in Bibl. Polygl. Londinensibus* 2.*Cor.* 10, 5. *male & sine sensu assumtum, pro* እተፈ፡ *quod habetur in Codice Rom. Istud vide sub* ተፈየ፡

¶ ስሩይ፡ Sutus. Consutus.

¶ ሰፋዪ፡ Sutor & Sartor, *quæ duo adjectione effectis distinguuntur, ut:* ሰፋዪ፡ አሣእን፡ Sutor calcearius. *Act.* 9, 43.

¶ ሰፊ፡ Sutura. ንዋየ፡ ሰፊ፡ Instrumenta sutoria. *Lib. Myst.*

¶ መስፊ፡ Subula. *Deut.* 15, 17. *Confer* ሰፊ፡ *Amh. Lex. col.* 28.

* ሶፍያ፡ Sophia. *Enc.* 19. *Maji.* 1: 4.

—— *Obiit. Enc.* 3. *Aug.* 1.

—— *Gemma urbis Romæ vocatur. Enc.* 5. *Sept.* 1.

—— *Duas filias habuit,* Barnabam & Axosiam. *Enc.* 5. *Sept.* 1. 2. *quæ, (ni fallor) Enc.* 10. *Jun.* 1. 1. *etiam* Dibamona & Pistamona *vocantur.*

† ሰፋይል፡ *Formam pluralis habet, ut Latinum* Secundæ: Secundinæ *nonnullis.* ለባሴ፡ ሰፋይል፡ Induens secundinas: *Convicium est & contumeliose dictum. Comm. p.* 500. *n.* 29.

⚙ ሰረጠ፡ —— አሰረጠ፡ Decepit. Fefellit. *Gen.* 3, 13. *Inf. nomin.* አስፍጦ፡ Deceptio.

¶ ተሰፍጠ፡ Deceptus fuit.

¶ ስሩጥ፡ Fallax. ወራዙት፡ ስሩጣን፡ Juvenes fallaces; *sic lege Lit.* 171: *t.* 1: *secundum MSS.*

¶ ሰፋጢ፡ Deceptor. Impostor, *F.* ሰፋጢት፡ ብዕል፡ Fallaces divitiæ. *Org. Lect.* 5.

¶ ስፍጠት፡ Deceptio. Fallacia. *Matth.* 13, 22.

* ሰፍያ፡ Sofi. *Regio vel urbs, unde Rifa oriundus. Enc.* 24. *Jan.* 2. 1.

⚙ ሰፈፈ፡ Late patuit. *pecul. de laude.* Percrebuit. Celebris. Clara fuit. *Org.*

¶ ስፉፍ፡ Late patens. Spatiosum. Extensum *firmamentum. Æ.*

ሸ፡

* ሻዑ፡ Shau: *Nom. prop. Vide ante* ሰዌ፡ *c.* 176.

† ሸፈሸፈት፡ ዘወርቅ፡ *reperitur in Lib. Myst. tanquam* Ornamentum aureum frontis. *At Amharice* ሽፋሽፍት፡ Supercilia *denotat. Lex. Amh. col.* 31.

ቀ፡

† ቀሀም፡ Fucus. *Ignavum pecus Virgilii. Vide* መዐው፡ *col.* 104.

† ቃል፡ *f. Ch.* קל (*Rad. Ar.* قال Dixit) Vox. Verbum. በአሐዱ፡ ቃል፡ Uno ore, una voce. *Luc.* 14, 18. እፈቅድ፡ እንግርከ፡ ቃለ፡ Paucis te volo: Ich will mit ein Wort mit dir reden. *Vit. Dan. Accipitur* (1.) *de voce humana, i. e.* Sermone, *ut:* ልዑል፡ ቃል፡ Sublimis sermo: Sublimis stylus *Prophetæ Esaiæ. Enc.* 3. *Jan.* 1. 2. (2.) *De verbis quatenus opponuntur Operibus & factis, ut:* በቃል፡ ወአኮ፡ በምግባር፡ Verbis & non factis. *Hom. de nativ. Christi.* (3.) *De* Verbo substantiali *Dei Patris, i. e.* Jesu Christo; *ut:* እስከ፡ ምጽአት፡ ቃል፡ Usque ad adventum Verbi *i. e.* Christi. *Lib. Myst.* (4.) ቃለ፡ ንጉሥ፡ *vel* ቃለ፡ ንጉሥ፡ *vulgo dicitur* Nuncius *vel* Legatus Regis Æthiopiæ. *Ita semet subscripsit Confessioni fidei suæ* Tzaga-Zaabus. (5.) *De sonitu* Sonus. Sonitus. *Enc. & sic aqua late patet de Hebr.* קול. (6.) የኅብእ፡ ቃለ፡ Rationem reddere. *Matth.* 12, 36. (7.) Versus *seu* Sectiuncula *capitum Biblicorum.* ዐሠርቱ፡ ቃለ፡ Decem Præcepta. *Exod.* 34, 28. *Tamen etiam in plurali reperitur* ፲፡ ቃላት፡ *vide* ቀመመ፡. (8.) Causa, *ut:* ቃለ፡ ዘህጹብ፡ Causas difficiliores *deferant ad se. Exod.* 18, 22. (9.) Res gesta; Acta, *ut Hebræum* דברים *Poetice, ut:* ዘኒ፡ ቃላቲሁ፡ ከመ፡ ይንግር፡ ነሢኦ፡ Historiam actorum ejus ut narraret aperte. *Enc.* 16. *Jan.* 1. 4.

† ቈላ፡ Vallis. *Num.* 13, 24. ጽጌ፡ ቈላ፡ ደንገል፡ Flos vallis, *i. e.* Cnicus. *Enc.* 13. *Febr.* 3. 1. & ቈላት፡ *cum* ት፡ *Paragogico, ut sit abundans. Gen.* 14; 10. *Deut:* 2, 36. *Construitur enim cum verbo singulari* ቈላትኒ፡ ይመልእ፡ Et vallis plena est. *Ps.* 64, 14. *At pluraliter significat Ps.* 103, 11. *ut:* ዘይፈኑ፡ አንቅዕተ፡ ውስተ፡ ቈላት፡ Qui emittit fontes in vallibus. *Non enim in una tantum valle fontes a DEO dantur.* (2.) *Vulgo Æthiopes, sic vocant* Regiones humiles *atque* depressas, *ac ob id* ardoribus solis obnoxias: *Oppos. est* ደጋ፡ *q. v. suo loco.*

⚙ ቀለለ፡ *Hebr.* קלל Facile fuit *dictu vel factu. Matth.* 9, 5. (2.) Levis fuit. *Enc.*

¶ አቅለለ፡ Facile: Facilius *vel* Levius reddidit *aliquid, e. g. navem* Levavit onere. *Act.* 27, 38. Leves reddidit *labores. Exod.* 18, 22: *dolores, & sic construitur abs. ut:* አቀልል፡ ለከ፡ Ich will dir es leicht machen. *Vit. Barb. Diaconi* አቅለሉ፡ ክንፈሆሙ፡ ዘመንፈስ፡ leves reddiderunt alas suas spirituales. *i. e.* alacres fuerunt *ad officium suum. Lit. MSS.* (2.) Pro levi & vili habuit. Parvipendit. Sprevit. *Can. Cl.* 49.

¶ ተቀለለ፡ Exoneratus. Alleviatus fuit *ab onere. Enc.*

¶ አስተቀለለ፡ Summopere parvipendit. Valde leve esse duxit. *Lit.* 175. *c.* 2.

¶ ቀሊል፡ قليل Levis *pondere. Matth.* 11, 30. (2.) ቀሊል፡ ነገር፡ Levius judicium, *seu* facile negotium: *opponitur causa* ዘህጹብ፡ *arduæ. Exod.* 18, 22. 26. (3.) *Oppon.* Terribili. *Enc.* 17. *Jan.* (4.) ቀሊል፡ ረዊጽ፡ Levis cursu, *sive* celeriter currens, Levipes. *Epith. Apostoli. MSS. Colb.*

¶ ቅለት፡ Levitas.

¶ መቅለሊ፡ Qui rem leviorem reddit. *Jesu Christe! qui* መቅለሌ፡ ነገር፡ ለዘህጹብ፡ *levamen*

vamen affers gravatis. *Enc.* 27. *Mart.* 3. 3. Exonerans oneratum. *Fœm.* መቀለሊት፡ ዘእስት ሀፀብ፡ Levamen afferens difficultatibus circumventis. ጸ፡ ር፡

† ቍልሕ፡ Nodus floris. Calyx. *Germ.* Kelch. *Sed hic est* Flos clausus *adhuc, antequam aperiatur. Org. Lect.* 6. *Rosa* እንተ፡ ወጽአት፡ እምኍ፡ ቍላ፡ *pro* ቍልሕ፡ quæ egressa fuit è calyce suo, *per Crasin secundum Can. XI.*

‡ ቀለም፡ *Arab.* قلم Calamus *vel* stylus scriptorius. ከመ፡ ቀለመ፡ ጸሓፊ፡ Sicut calamus scribæ. *Ubi Græcè habetur* κάλαμος. *Psal.* 44. 2. *Nolo* በማይ፡ ሕመት፡ ወበቀለም፡ per atramentum & calamum *tibi scribere.* 3 *Joh.* ℣. 13. (2.) *Pro* Penicillo *accipi videtur Enc.* 29. *Dec.* 6. 2. *Pictura in veste apparuit* እንበለ፡ ቀለም፡ sine penicillo (*facta.*) *Nisi* (3) *de atramento interpretari malis. Nam Ambar.* Atramentum *sic vocatur, Lex. Amh. c.* 31. *Quæ significatio in linguam doctam irrepsit; quamvis (ut modo dictum) Æthiopicè reperiatur* ማየ፡ ሕመት፡: *Sic Gregorius ad me Epist.* 3. ቀለም፡ ወብርዕ፡ Atramentum & Arundo. *Nobis* Feder und Tinte. (4.) *Autor Ep. ad Susn. R. in Comm. p.* 499. *n.* 26 & *p.* 502. *n.* 37. ቀለም፡ *accipit pro* Cortice sententiæ *seu* literæ externo, *quatenus opponitur sensui interno. Pl.* አቅላም፡ & አቅላማት፡ Atramenta, *ut:* እመ፡ ኮነ፡ ርሕበ፡ ሰማያት፡ ሰሌዳት፡ ወዕመቀ፡ አብሕርት፡ አቅላማት፡ Si fuerit vastitas cœli tabulæ, & profunditas marium atramenta, &c. *Sic legitur in Organo Lect.* 4. *Verùm ego malim supplere hiatum hoc modo:* ወዕመቀ፡ አብሕርት፡ [ማየ፡ ሕመት፡ ወዕፀወ፡ ምድር፡] አቅላማት፡ & profunditas marium atramentum, & arbores terræ calami, *tamen non satis scribi posset laus magnitudinis tuæ. Sic genuina Æthiopica significatio vocis* አቅላማት፡ *servaretur. Cæteroquin Simile istud hyperbolicum Æthiopibus satis frequens, etiam Mohammedanis non est ignotum. Nam in Alcorano Sur. XXXI.* ℣. 26. *citato legitur.*

§ ቀለምት፡ Litura *vel* Macula ex quovis colore, *peculiariter* Atramento facta. *Germ.* Ein Kleck. *Æ.* (2.) *Metaph.* Nævus, *vel* Macula quævis alia, *ut:* ሕፅብ፡ ኵሎ፡ ቀለማተ፡ ለ &c. Ablue omnes maculas *peccatorum meorum. Org.*

* ቀለሞን፡ Kelmon. *Monasterii nomen in Ægypto. Enc.* 13. *Dec.* 5. 2.

* ቀሌምንጦስ፡ *Genitivus Græcus* κλήμεντος *ex Epist. Pauli ad Philipp.* 4, 3. *ubi* ቀሌምንጦስ፡ & *alibi sæpe scribitur.* Clemens ረድኡ፡ ጴጥሮስ፡ Discipulus Petri, *quem & Æthiopes Canones Apostolorum scripsisse putant. Enc.* 29. *Nov.* 4. *cùm fuerit Clemens Alexandrinus; ut in Comm. nostro docemus. p.* 339. *n.* 124. *sq.*

† ቀለምጽጽ፡ Scintilla. መጠነ፡ ቀለምጽጸ፡ እሳት፡ Instar scintillæ ignis. *Syrac.*

❁ ቀልቀለ፡ — ተቈልቈለ፡ ፀሓይ፡ Vicinus est occasui sol. *Luc.* 24, 29. *q. d.* Declivis est. Inclinat ad occasum; *sic dici solet cum plus minus duarum horarum spatium diei superest. Inf. nom.* ተቈልቍሎ፡ ፀሐይ፡ *Luc.* 9. 12.

§ ቍልቍለት፡ Declivitas montis; *opposit.* τῷ ዐቀብ፡ *quod est* Acclivitas.

§ ቍልቍልተ፡ Deorsum, *ut: Synodus* ተሰቅለ፡ ቍልቍልተ፡ Suspensus fuit inverso *corpore. Enc.*

§ ቀልቀል፡ Extremitas *montis.* Initium præcipitii. *Ambar.* አፈ፡ ጸድፍ፡ *q. d.* Os præcipitii. *Lex. Amh. c.* 64. & 95. ከመ፡ ታዕድዉነ፡ እምቀልቀል፡ ወጸድፍ፡ Ut transferatis *vel* transire faciatis nos à præcipitio & hiatu. *Enc.* 14. *Dec.* 3. 5.

§ II. አንቀልቀለ፡ *Ps.* 59, 2. Concuti. Moveri, *de terra, domo. Act.* 16, 26. *de mundo. Ps.* 92, 2. (2.) Movere sese, *ut:* ኢተሐወሰ፡ ወኢያንቀለቀለ፡ Non commotus fuit, *vel* non movit se, *neque* decessit loco. *Lit. Orib.* (3.) Amoveri. *Cant.* 2, 17. (4.) *Activè accipitur* ስእንዎ፡ አንቀልቅሎቶ፡ non potuerunt concutere, Commovere *eam. Luc.* 6, 48.

§ ንቅልቃል፡ *forma* ንብልባል፡ Agitatio. Motus. Concussio. *MSS. Colb.* ንቅልቃለ፡ አፉሁ፡ Motus oris, *labiorum* ejus. *ibid.*

❁ ቀለወ፡ *Hebr.* קלה Frixit.

§ ቀሉው፡ Frixus, *vel* Frictus. Tostus. *Levit.* 2, 14. *Ambar.* ቆሎ፡ *In spec.* Leguminia fricta. *Hebr.* קלי *quod Orientalium* Cahwe, *nobis* Caffé *significare crediderim.*

* ቀላውዴዎስ፡ & ቀለውዴዎስ፡ Claudius *Cæsar. Act.* 11, 28. *Item locus allegatur Enc.* 15. *Apr.* 5. 4. *ubi vocatur* አብድ፡ Stultus. *Enc.* 11. *Febr.* 1. 4. *At cùm de Christianis & Rege suo Claudio loquuntur, aliter scribunt & pronunciant* ገላውዴዎስ፡ *quod vide infra in* ገ፡፡

❁ ቀለዐ፡ Detractum fuit *velum vel tegumentum. Lit* 172. *c.* 1. ይቀለዕ፡ ደብተር፡ Detrahatur velum tabernaculo. *Org. Lect.* 5.

§ ተቀልዐ፡ Detractus fuit. *Lit. Jac.*

§ II. ቍልዔ፡ Puer. (2.) Famulus. *Luc.* 1, 54. 69. *F.* ቍልዒት፡ Famula. 1 *Sam.* 25, 28.

§ ቍልዕና፡ Pueritia, *Org. Lect.* 7.

❁ ቈለዘ፡ Putavit *securi.* Amputavit. Abscidit *arbores, frutices, spinas. Org. Lect.* 5.

§ መቍለዝ፡ Securis bellica, *qualem Turcæ in cingulo gestare solent.* Bipennis, *utrinque aciem habens. Arab. & Ambar.* ፋስ፡ *Lex. Amh. c.* 99.

* ቍልዝም፡ Clysma, *urbs Ægypti ad mare rubrum sita. Patria Athanasii. Enc.* 18. *Jul.* 2. 2.

❁ ቀለየ፡ Scrutatus est. Exploravit profunditatem *abyssi. Gall.* Sonder. *secundum Æthiopem meum; at* 1 *Joh.* 3, 20. 21. *agitur de* conscientia, *quæ* redarguit *vel* condemnat *hominem malè sibi con-*

conscium, Græcè καὶ συνειδησιν. Sic etiam Rom.2,15. ልበሙ፡ ይቄልዮሙ፡ Cor ipsorum redarguit eos, ut & 3. Reg. 2, 45.

¶ ቀሉይ፡ Profundus instar abyssi. Org.

¶ ቀላይ፡ Abyssus, Imum tam Maris quàm terræ. Org. Lect.2. ቀላየ፡ ማይ፡ Abyssus seu Profunditas aquæ. Ps.68, 18.19. malè ቀላይ፡ Ps. 42,9. Luc.17,2. quamvis etiam in MSS. sæpè sic occurrat. (2.) Pro Mari ipso. Luc.8, 22.33. (3.) Metaph. de aliis rebus immensè profundis, ut de misericordia Dei, in Org. Lect. 3. Pl. ቀላያት፡ Psal.32,7.

* ቀለዮጳ፡ Accus. Græcum à Καλλιόπη, Calliopæus. Cognomentum Joachimi, patris S. Mariæ. Hom.

† ቀላድያ፡ ዐይን፡ Orbis seu ambitus oculorum vel palpebra potius. Org. Lect. 2. Conf. ቀርንብ፡፡

† መቅለዩ፡ Pelvis ex quo lavamur. Labrum. Exod.30, 18. Pl. መቃልዩ፡ c.24,6.

❂ ቀለጸ፡ Projectum frustum Ore excepit instar canis, ut: Draco ይቀልጸሙ፡ deglutiet eos. Amos.9,3. Custodiar ab ore draconum, qui ይቀልጹ፡ ነፍሳተ፡ avide degluttiunt animas. Org. Lect. 3.

† ቍለፍ፡ Præputiatus. Incircumcisus. Rom. 2,26. Plur. ቍለፋን፡ Org. Lect.4. Amharicum ቈለፈ፡ est Claudere. Obserare, quæ significatio huc facere videtur. Vid. Lex. Amh. c.32. Arabicum قلف Kalifa, media Kesratâ, Incircumcisum, Præputiatum esse denotat.

¶ ቍልፈት፡ قلفة Præputium. Rom.2,25.26. Plur. ቍልፈታት፡፡

❂ ቀለወ፡ cum derivat. V. ቀነወ፡

† ቈጸላ፡ Monile. Ornamentum colli, Vide አክ ተርኪየ፡ c.127. nec non capitis, i.e. Diadema, ut: ወቈጸላ፡ ወርቅ፡ ይደይ፡ ውስተ፡ ርእሱ፡ Et diadema aureum imponat capiti ejus. Org. ex libro Apoc. Esra 3,4. quo loco Cidaris habetur.

† ቍምል፡ Arab. قمل Pediculus. በእንቋል፡ ዘውእቱ፡ ቍምል፡ Pediculis, quadicuntur Kumal. Lib. Myst.

❂ ቀምሐ፡ Edit. Voravit legumina, sive minutum quodvis. In specie & propriè tribuitur pecoribus (Fressen) quæ ሐሠር፡ i.e. Pabulum minutum & concisum vorant; nam de gramine & fæno dicitur በልዐ፡፡ De Cinere. Ps.101, 10.

¶ አቅምሐ፡ Pabulum concisum & minutum pecoribus præbuit. Jud. 19,21.

¶ ቀምሕ፡ Omnis generis fructus tam arborum quam herbarum, qui esui sunt significat; & quidem exactè respondet Græco ὀπώρα, quod Autumnales fructus in genere denotat, atque inter eos Poma. Ps.78, 1. Apoc.18,14. Βότρυς, Botrus. Uva. Deut. 32,32 ἀκρόδρυα, Nuces. Cant.4,13. & 5,1. & 7,13. (2.) Generalius adhuc sumitur, & Legumina tam seminum quàm olerum comprehendit. Plur. አቅማሕ፡ & አቅማሕት፡ ut: አቅማሕ፡ አዝርእት፡ Legumina seminum. አቅማሕ፡ አትክልት፡ Legumina olerum. Org. Lect. 2. አቅማሕ፡ አፈዋት፡ & ጽጌያት፡ Fructus aromatum & florum. Ibid.

¶ ምቅማሕ፡ Præsepe; Galli appositè & secundum radicem nostram Mangeoire. Es.1, 13. Luc.13,15. utroque loco Græcè habetur φάτνη. Differt tamen à ኀል፡ quod vide sub ገወለ፡፡

❂ ቀመረ፡ — ተቀመረ፡ Fornicis instar ædificatum, Fornicatum fuit ædificium. Org. Laquearibus vinctum. Cameratum, Concameratum fuit.

¶ ቅሙር፡ Cameratus. Concameratus, Fornicatus. Laquearibus vinctus. 3. Reg. 7.

¶ ቀመር፡ Camera, Fornix. ዘሰቀሎ፡ ለሰማይ፡ ከመ፡ ቀመር፡ ዘእንበለ፡ ዐምድ፡፡ Qui suspendit cœlum sicut fornicem sine columnis. Lit.176. c.1. Laqueare. Conclave cameratum. አንቲ፡ ውእቱ፡ ዳግሚት፡ ቀመር፡ እንተ፡ ትሰመይ፡ ቅድስተ፡ ቅዱሳን፡ Tu Maria! es alterum conclave cameratum, quod vocatur Sanctum Sanctorum. Enc. Mariæ. Org.l.3.& 4. ubi fit allusio ad fornices Salomonis. (2.) Junctura trabium super columna ædificii media, ሠረቅ፡ dicta. (3.) Sic vocatur Intercolumnium, sive Ordo harmonicus quatuor Evangelistarum Novi Test. proœmio. Series sive Loculus in tabella lineis conclusus, q. d. Conclave. Germ. Kammer. Pl. አቅማር፡ (4.) In computo est Cyclus, ut in illa veteri Æthiopum traditione: በ፲ወ፫፡ አቅማር፡ ዓለም፡ የኀልቅ፡ In tredecim cyclis Mundus finietur. Plura Gregorius nesciebat. (5.) Sphæræ Planetarum, in specie Lunæ, sic appellantur in ጸ፡ረ፡

† ቀሞስ፡ Pl. ቀሞሳት፡ Judices Ecclesiastici, seu Procuratores Ecclesiarum, Ecclesiasticam jurisdictionem in causis Ecclesiasticis exercentes; proximi post ሊቃነ፡ ካህናት፡ Æ. Talis fuit Petrus, aliàs ተስፋ፡ ጽዮን፡ dictus, qui N.T. Æthiopicum Romæ edidit. Vide sub ሰረወ፡ c.188.

† ቀምተራ፡ for. ደብተራ፡ Fibula, seu clausura, quâ cingulum corporis junctum claudimus. Arabicum قمط Colligavit vinculo utrem, secundum Golium, huc quodammodo quadrat. (2.) Arcula. Capsula pretiosis rebus asservandis. Æ. Arabic. قمطر Golio Capsa libraria. Plur ቀማትር፡፡

❂ ቀመጠ፡ — ተቀመጠ፡ Sedit. Mansit. Amharicum est, vid. Lex. col.32. sed reperitur in ጸ፡ረ፡ aliquoties; ut: ኀበ፡ እቀውም፡ ወኀበ፡ እትቀመጥ፡ Ubicunque stetero & ubi sedero. Et sic alibi.

❂ ቀምቀመ፡ — አቀምቀመ፡ Benè coluit, Bis vel ter aravit agrum, seu Iteravit & tertiavit, ut videtur. Es.28,24.

❂ ቀሠመ፡ Collegit. Decerpsit fructus, flores. Apoc.14,19. In specie አስካለ፡ Uvas, i. e.

 Vin-

Vindemiavit. *Matth.* 7, 16. *Metaph.* Excerpere *sententias, fructuum vel florum instar. Confer* ቀኀመ: *col.* 200.

§ አቀሠመ: Vindemiare, Vindemiam peragere jussit. 1. *Sam.* 8, 12.

§ ተቀሥመ: Collectus, Excerptus fuit. *Org. Lect.* 5.

§ ቅሡም: Excerptus. Collectus. (2.) *Metaph. de dictis è libro collectis.*

§ ቀሣሚ: Vindemiator. Collector *frugum.*

§ ቀሥም: Vindemia. 1. *Sam.* 8, 12. *Enc.*

§ ቀሣሚ: Collectio. Compilatio. *MSS. Colb.*

§ ቅሥመት: Collectio, Decerpendi vel colligendi actus. *Exod.* 27, 20.

§ ትቅሠም: Collectio *frugum, quatenus pro effectu accipitur; seu* Quidquid collectum est, *ut:* እንተ: ዕፁት: ወትቅሠም: ፍሬሃ: O horte clause! & fructus ex eo collecti. *Org. L.* 4.

† ቀሠር: Squama *piscium. Vid.* ቀንቈር:

✿ ቀሠወ: — ቀሡት: Hydria. *Vas aqua haurienda aut ferenda aptum. Gen.* 24, 20. *Joh.* 4, 28.

✿ ቀሠፈ: *In genere* Castigavit *pec.* verberibus. (2.) *In specie* Flagellavit. Flagellis cecidit. *Matth.* 27, 26. (3.) Percussit gladio *omnes gentes. Apoc.* 19, 15.

§ ተቀሥፈ: *In genere* Percussus fuit, *Sol Apoc.* 8, 12. *pecul.* Flagellatus *fuit. Ps.* 72, 5.

§ ቅሡፍ: Verberatus. Flagellatus. Castigatus. *Enc.*

§ ቅሥፈት: Flagellatio. Verberatio. *Org.*

§ መቅሠፍት: *In genere* Plaga *quævis. V. S. pecul.* Ægypti. *Exod.* 11, 1. & 12, 13. Castigatio. *Act.* 16, 33. (2.) Flagrum. Scutica. *Ps.* 31, 131 *ubi resp. Græco* Μάστιγες. *Pl.* መቅሠፍታት: *Enc.*

† ቀሠፋየ: *Ignota vox. Legitur Exod.* 26, 33. *Ubi versio Græca habet:* Καὶ διοριεῖ τὸ καταπέτασμα ὑμῖν ἀναμέσον τοῦ ἁγίου, καὶ ἀναμέσον τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων. Et separabit velum vobis inter sanctum, & inter sanctum sanctorum. *Quæ sic reddidit Æthiops:* ወይፈልጦ: መንጦላዕት: ወማእከለ: ወቀሠፋየ: ቤተ: መቅደስ: Et separet velum interius; & . . . . domum sanctuarii. *Hiulca hic mihi videtur versio Æthiopica, è MSS. aliquando supplenda.*

* ቆሬ: *ut:* ደቂቀ: ቆሬ: Filii Koreh, *qui insurrexerunt contra Aaronem. Enc.*

* ቆሮ: Koro. *Nom. pr. Sancti; cui Deus in nube apparuit. Enc.* 23. *April.* 3.

*— *Alius, qui filio Mariæ per tres annos ministravit. Enc.* 30. *Maji.* 1.

* ቆሬል: Coril. *Beatus. Dominus trium camelorum. Enc.* 29. *Dec.* 1. *forte idem ac* Cyrillus.

* ቄርሎስ: Cyrillus. *Patriarcha Alexandrinus. Enc.* 14. *Febr.* 2. *Præcipua apud Æthiopes autoritatis, qui propterea* ሃይማኖት: Columnæ (*fidei*) *titulo honoratur. Hist. Æth.* 3. *c.* 12. *n.* 51.

— *Interfuit concilio Sardicensi & prædicavit contra Arrium. Enc.* 22. *Mart.* 2.

* — Episcopus Hierosolymitanus. *Enc.* 12. *Maji.* 1. 4.

— Doctor Ecclesiæ. *Enc.* 12. *Jun.* 4.

— *Concilio contra Nestorium præfuit. Enc.* 3. *Jul.* 3. 1.

✿ ቀረመ — ተቀረመ: Collegit spicas *relictas. Ruth* 2, 15. & *quosvis alios fructus.* ወኢ ተቀርም: ሕንባበ: ወይንከ: ዘወድቀ: Neque legat *grana*, acinos uvarum tuarum, qui ceciderunt: *sic lege Lev.* 19, 10. *Confer* ቀሠመ::

§ ቀረም: Spicæ. Racemi; *vel alii fructus* in agris relicti. *Es.* 17, 6.

§ ተቀራም: Collectio relictarum frugum, *sive quidquid ex messe collectum est.* ተቀረም: ማዕረር: Spicilegium messis. *Enc.* 11. *Sept.* 6. 2. *forma* ተቀሠም::

✿ ቈረረ: *Hebr.* קָרַר *Arab.* قر Frigidus fuit. Frixit. (Friguit *secundum Priscianum & Diomedem*) (2.) *Metaph. de Ira, ut:* ቈረረ: መዐቱ: Deferbuit, Remisit ira ejus. *Gen.* 27, 44.

§ አቍረረ: Frigefecit. Refrigeravit. *Luc.* 16, 24. *Metaph.* Mitigavit. Lenivit. Sedavit *iram, lacrymas & similia, ut:* አቍርር: መዐትከ: *Exod.* 32, 1. *Poetice* አቍረረ: ሕይወ: Recreavit (*vivere*) vitam *in miseriis quasi æstuantem. Enc.* 29. *Jul.* 1: 3.

§ ቍር: קֹר Frigus. *Ps.* 147, 6.

§ ቍሩር: Frigidus, um, *sic lege Matth.* 10, 42. *Apoc* 3, 15. *Oppos.* ውዑይ: *Org.*

§ ቍረት: Refrigeratio, *vel* Frigiditas. *Metaph. de animo, seu affectu remisso & lento, ut:* ቍረት: ሕሊና: Frigiditas animi. *Gall.* Froideur. Kaltsinnigkeit. *Org. L.* 2.

† ቆሮስ: *Hebr.* כֹּר Corus, *mensura Judaica, continens X. Ephas seu triginta Sata. Luc.* 16, 7. ቆሮስ: κόρος; *retento casu Græco Lev.* 27. 16.

† ቈርቈስ: *Syr.* ܩܘܪܩܘܣ Ludi Circenses. *At secundum Gregorium Æthiopibus est* Ludi genus, *cum facti aliquot in tabula foraminibus globuli mittuntur; quo genere lusus aliqui ad* sortilegia *abutuntur. Lib. Myst.* ዘይትቄነይ: ቈርቈስ: qui ludit dicto ludo. *Syn.*

§ ቈርቈሳዊ: Qui prædicto ludo divinationem exercet. *Syn.*

* ቂርቆስ: Quiricus *vel* Cyriacus *Eremita. Enc.* 19. *Sept.* 1.

— *Lac vaccæ sylvestris bibit. Ibid.*

— Martyr. *Enc.* 14. *Jan.* 4. 4.

— *Cujus mater Julitta. Enc.* 16. *Jan.* 2. 2.

— *Flammam non timuit. Enc.* 19. *Jul.* 2.

✿ ቀርበ: *Matth.* 18, 1. *Hebr.* קָרַב Appropinquavit. Accessit. *c. c.* ለ: & ኀበ: ad *aliquem. Ps.* 31, 8. *c.* & *cum aff. sine prap. ut:* ኀበ: ኢዮቅ

ኢይቅረባ፡ Ne accederet ad eam. *Enc.* Propinquum fuit *tempus. Joh.* 2, 13. Haud procul abfuit. (2.) *in specie* ad S.Synaxin accessit. S.Cœna usus est. *Lit.* 164. c. 1.

§ አቅረበ፡ Propinquum reddidit. Accedere fecit *vel* jussit, *i.e.* Vocavit. *Matth.* 15, 10. (2.) Obtulit *cibum.* ያቅርቡ፡ ሎሙ፡ *ut* offerrent iis. *Marc.* 6, 41. *sacrificium.* 1. *Pe.* 2, 5. *munus. Org. Lect.* 1. አቅረበ፡ ሎሙ፡ ማእደ፡ Paravit hospitibus mensam. *Vit. Dan.*

§ *NOTA.* አቍረበ፡ *Amharicè significat* Sacram Cœnam præbuit, *seu* distribuit ቀሲስ፡ Presbyter, *idque in Contingenti habet E. ut:* እለ፡ ያቀርቡ፡ ቍርባን፡ Qui administrant S. Cœnam, *seu* offerunt *communicantibus* SS. mysteria. *Conc. Ancyran. Can. I.*

§ ተቀርበ፡ Oblatum est *munus. Cant. E. Org. Lect.* 1.

§ ተቃረበ፡ Accedere ad se invicem. Mutuo sibi appropinquare. *Pf.* 54, 20. Adhærere alicui. 1. *Reg.* 6, 6. *Ne collidantur inter se* በተቃርቦ፡ In accedendo illam ad alteram. *Syn.* (2.) *Hinc honestissimè accipitur pro* Congredi. Coire. Concumbere, *ut: Non desponsata fuisse Josepho* ለተቃርቦ፡ ad mutuum congressum. *Lit. Cyr.* ኢትትቃረባ፡ Ne accedas ad eam, *i. e.* Ne concumbas cum ea. *Hom. Mariæ.*

§ ቅሩብ፡ Propinquus *loco. Pf.* 33, 19. Vicinus. *De tempore. Joh.* 19, 42. በቅሩብ፡ ዘመን፡ Brevi.

§ ቍራቢ፡ Qui Sacra Cœna utitur. *Æ.*

§ ቍርባን፡ *Hebr.* קָרְבָּן Korban. Oblatio. Sacrificium, *aut* Donum *quodvis* quod Deo offertur *Matth.* 8, 4 ኅብስተ፡ ቍርባን፡ Panes propositionis. *Matth.* 12, 4. (2.) *In specie sic vocatur apud Æthiopes* Panis Missalis, *seu* Eucharisticus, *qui decussi hoc pacto*, X, *signatur, ut diximus in Hist. Æth. Lib. III c. 6. n.* 80. *Inter alia munera quæ ad sacram mensam offerri solent, Lit.* 164. 4. *recensetur etiam* ቍርባን፡ *ut: Benedic illis qui offerunt* ስኂነ፡ ወቍርባነ፡ ወወይነ፡ Thus, Panem Eucharisticum, & Vinum. *Cum autem panis in ipsa Sacristia, ut vocant, præparetur, nec extrinsecus afferatur, ideo materialiter pro materia hic poni puto, ut reddendum sit:* Thus, triticum *vel* farinam, *&* Vinum. *Vide Comm. ad Hist. Æth. pag.* 379. *n.* 60. *& ibi not. g.* (2.) *Vulgò significat* ipsum Sacramentum, *& quidem apud Habessinos* utramque speciem. *Hinc phrases* ተመጠወ፡ እምነ፡ ቍርባን፡ Accipere de Sacramento *Can. Ap.* 5. ተመጠወ፡ ቍርባን፡ *Can. XI. Conc. Ancyr. &* ነሥአ፡ ቍርባነ፡ *q. d.* Accepit Sacramentum, *scil. more Æthiopum sub utraque specie.* Sacrâ cœnâ usus est. *Enc.* Er hat das H. Abendmahl empfangen.

§ መቅርብ፡ Vicinus. *Syn.*

§ መቅረቢ፡ Admotor. *Qui aliquem admovet vel accedere facit.* ጸ፡ ር፡

† አቀራብ፡ Scorpius. *Vide in* ሀ፡

✿ ቀርነ፡ — ተቃረነ፡ *Propriè dicitur de animalibus cornutis*; Cornibus se invicem ferire, *vel* impetere. Arietare. (2.) *Metaph. c. suffixo pers. in Psalt. MSS. Pocockii. Redime animam meam* እምእለ፡ ይትቃረኑኒ፡ ab iis qui oppugnant me. *Pf.* 54, 20. *& cum* ምስለ፡ Luctari, Congredi, Dimicare *cum aliquo. Org. Lect.* 4. Refragari. Oppugnare *doctrinam alicujus. Enc. Inf. nom.* ተቃርኖ፡ *&* ተቃርኖት፡ Aggressio. Oppugnatio. Arietatio. Luctatio. *Syn.*

§ ቀርን፡ *Hebr.* קֶרֶן Cornu. ዘአሐዱ፡ ቀርኑ፡ Monoceros. *Pf.* 21, 22. *De quo animali vide sententiam nostram supra in* ሪኦም፡ *col.* 132. (2.) ቀርነ፡ ነጌ፡ *&* κατ' ἐξοχὴν ቀርን፡ Ebur. *Apoc.* 16, 12 Cornua *enim Elephantis esse, quæ nos dentes putamus, Æthiopes rectius statuunt. Vid. Hist. Æthiop l.* 10. 29. (3.) Tuba. *Matth.* 24, 31. *quæ & Cornu Latinè, unde* Cornicines. *Plur.* አቅርንት፡ Cornua. *Pf.* 21, 22. *In specie* Elephantorum, *ex mente Orientalium, & sic Meton. pro* Ebore. *Pf.* 44, 10.

§ መስተቃርን፡ Adversarius. Refractarius. *Vit. Sam.* Antagonista. *Org. Lect.* 2.

§ መቅርን፡ Cornicen. Tubicen. *Pl.* መቃርንት፡ Tubicines. *De Evangelistis prædicatur in præf. Nov. Test. Classibus harmonicis præmissa. col.* 2.

* ቆርኔሌዎስ፡ (ቆርኔሌዮስ፡ Cornelius. *Act.* 10, 1.) *Unus ex LXX. Discipulis. Enc.*

§ ቀርንብ፡ Apex Spicæ, Arista, *quæ ut dens eminet è gluma. Pl.* ቀራንብት፡ Βλεφαρίδες. Cilia, Supercilia *intellexit Interpres. Psal.* 10, 5. *&* 131, 4. *i. e.* Pili oculorum, *ob similitudinem* aristarum *ita dicti. Munitaque sunt palpebræ tanquam* vallo pilorum, *ait Cicero.*

* ቆሮንቶስ፡ Corinthus. *ut: Epistola Pauli* ለሰብአ፡ ቆሮንቶስ፡ ad Corinthios.

* ቆሮንቶስ፡ *ut:* ገዳም፡ ቆሮንቶስ፡ ኀበ፡ ጾመ፡ በእንቲአነ፡ Desertum Korontos, ubi *Salvator noster* jejunavit pro nobis. *Ergo hoc nomen illi deserto tribuunt Æthiopes. Vid. Epist. Zara-Jacobi in Comm. nost. p.* 302. *n.* 7.

† ቍርኔ፡ *Ant. Græc.* Κορύνη, *quod* Clavam *seu* Virgam capitatam *significat.* 2. *Sam.* 21, 16. *Gregorius malè exponebat* ጊዘም፡ *quod Amharicè & Gafatice* Sicam, *seu* gladium permodicum *apud Gafates usitatum, cuspide curva, cubiti longitudine, significat. Vid. Lex. Amh. c.* 36.

† ቍርንንህት፡ Rana. *Psal.* 77, 50. *Vox est* ὀνοματοποιητική. *Pf.* 104, 28. *Variè scribitur hoc vocabulum: in Apoc. c.* 16, 13. ቍርናንህት፡ Ranæ; *at in Exod.* 8, 3. 4. *seqq. constanter* ቍርንንህት፡ *Conf. Amh.* ቍርንንት፡ *Lex. c.* 33.

† ቀራንዮ፡ *Gen Græc.* Κρανίου τόπος, Cranii locus. *Matth.* 27, 33. *Marc.* 15, 22. Alibi ቀራንዮ፡ *Joh.* 19, 17. Calvariæ mons; *ubi Christus crucifixus.*

† ቍርዐ፡ *ut:* ሬስ፡ ቍርዐ፡ Galea. *Vide* ሬስ፡ *col.* 126.

† ቂራጥ፡ *Arabicum est* قيراط *quod originem ducit ex Græco* Κεράτιον, *& significat* Baccam siliquæ dulcis, *quæ ponderis loco est. Unde* Karat *in pondere auri & gemmarum nobis usitata vox.* Carrubia *Ven.* 1 s, Carouge *Gallis; nam* Carruba *est* Siliqua dulcis *ex Arabico* خرنوب. *Hinc pro certo pondere apud Orientales, in specie Arabes, duo grana boni hordei, tria vel quatuor tenuioris ponderat. De quo vide Lexicographos. Apud Habessinos etiam* monetæ genus *est. ut:* አስተዋፅኦሙ፡ ዘበበ፡ ፪፡ ቂራጥ፡ Expendente unoquoque duo Ceratia. *Enc.* 15. *Jun.* 4. *Confer Amharicum* ቂራት፡ *Lex. Amb. col.* 34.

* ቀረምን፡ *Nomen regionis. Vide* እለቀረ ምን፡ክእ፡

† ቀርጠሎን፡ *Ch.* קרטלא & קרטלא *Deut.* 26, 2. *rectius* ቀርጠሉስ፡ Κάρταλλος, Cartallus, *vasis genus.* Canistrum. Cophinus. ሙዳየ፡ ቀርጠሎን፡ Vas cophini. *Deut.* 26, 4.

* ቀርጠስ፡ Kartes. *Nom. pr. Regionis vel urbis.* ሀገረ፡ ቀርጠስ፡ *MSS. Colb.*

✿ ቀረፀ፡ *alibi* ቀ፡ *V. S.* Totondit *lanam vel capillos. Act.* 8, 32.

§ ተቀርፀ፡ Detonsa fuit *lana. Cant.* 4, 2. *capillus.* 1. *Cor.* 11, 6.

§ ቅሩፅ፡ Tonsus. ርእሱ፡ ቅሩፅ፡ Caput ejus tonsum. *Enc.* 18. *April.* 3. 4. (2.) Decorticatus, *sive* Cute laceratus. በዝብጠተ፡ በትር፡ ቅሩፅ፡ Percussione virgæ *quasi* decorticatus. *Enc.* 11. *Dec.* 3. 4.

§ ቀራፂ፡ Tonsor.

§ መቅረፅ፡ Forfex, *vel* Forpex.

§ II. ቀርፀት፡ Apex, *sive* ductus litterarum *quilibet. Matth* 5, 18. *At hoc loco in alia versione Æthiopica Bibliotheca regiæ Parisiensis legitur* አሐቲ፡ ሐርሞት፡ *Istud num forte convenientiam habeat cum Arabico* خرم *quod* Verticem *seu* Prominentiam *aliquam denotat, in medio relinquimus.*

✿ ቀረፈ፡ *Arab.* قرف Decorticavit. Corium detraxit. (1.) *De Ulcere:* ቅርፍ፡ ጽልሁ፡ ዘንጢአት፡ Extrahe *vel* Detrahe, Nuda ulcus peccati. *A. C.*

§ ቅርፍት፡ Cortex 4. *Reg.* 6, 6. ቅርፍተ፡ ርማን፡ Cortex mali punici, *i. e.* Malicorium. ... *Cant.* 4, 3. Folliculus, *sive* pellicula *in leguminibus. Enc.* 24. *Febr.* ቅርፍተ፡ ተርሙስ፡ Folliculus lupini. ቅርፍተ፡ ሥጋ፡ Cuticula, pellicula carnis *quæ ceciderit in terram, in resurrectione recolligetur. Lit. MSS.*

§ ቀራፍ፡ *Arab.* قراف *Idem, ut: Elisa* በቀራፍ፡ ዕፀ፡ Cortice arboris *produxit asciam demersam Enc. ex* 4. *Reg.* 6, 6.

✿ II. ቋረረ፡ *Cont.* ይቀርፍ፡ አራዊት፡ እለ፡ ውስተ፡ የብስ፡ Dilacerat, *vel* Devorat bestias, quæ in arida (*terra*) *sunt. Lib. Myst. c.* 15.

* መቅሬፋ፡ *Nom. prop. Viri, forsan* Macrobius. *Vide in* መ፡ *col.* 76. & 77.

† ቃስ፡ *Lev.* 6, 11. *Ubique respondet Græco* περισκελὴς, Periscelis. *Id quod circa crura, q. d.* vestem *vel* Fasciam cruralem. *At verisimile est Græcum intellexisse* Fœminalia *vel* Femoralia, *quæ usque ad crura descendunt, textui convenientiore significatione, ut:* ልብስ፡ ቃስ፡ ዘሜላት፡ Vestis Kas *seu* Fœminalia purpurea. *Exod.* 39, 28 ቃስ፡ ዘሀገ፡ Femoralia linea. *Lev.* 16, 4. *Æthiopes vix sciunt quid sit. Poeta in Cant. Sam.* 13. *postquam salutavit dorsum Samuelis tectum* (አስኬማ፡) vestimento *Angelico, ait:* ልብሰ፡ ቃስ፡ አኮ፡ ለአሮን፡ ሰርጉ፡ ዘዘባኑ፡ Non est vestis Kas, ornamentum dorsi Aaronis. *Gregorius putabat esse nostrum* Flor. *Gall.* Crespe. *Quod si ita esset, ab insula* Co, *unde* Coa, *derivari oporteret, ubi talis vestis texitur.*

* ቁስ፡ *ut &* ቁዝ፡ Kûs. *Nom. pr loci, vel urbis, vel regionis, ut:* Pudore affectus fuit መኰንነ፡ ቁስ፡ Præfectus Kuzæ. *Enc.* 7. *Sept.* 3. 5. ሀገረ፡ ቁዝ፡ Kusitæ. 21 *Jan.* 12, 4.

✿ ቈስለ፡ *Exod.* 22, 2. Læsus, Vulneratus fuit. *Deut.* 19, 5.

§ አቍሰለ፡ Vulneravit. *Act.* 19, 16.

§ ቍሱል፡ Vulneratus. Saucius. *Ps.* 68, 34.

§ ቍስል፡ Vulnus. ቍስለ፡ ሞት፡ Vulnus lethale. *Apoc.* 13, 3. 12. ተሐደሰ፡ ቍስልየ፡ Recrudum vulnus meum. *Ps.* ... (2.) *In specie* Ulcus. *Lev.* 13, 18. *De fœm. Principis ægrota:* መልአ፡ ኵለንታሃ፡ ቍስለ፡ Plena erat tota ulceribus. *Vit. Sim. Plur.* ቍሱላ፡ Ulcera. *Canes lingebant* ቍሳሊሁ፡ Ulcera ejus. *Luc.* 16, 21. & ቍስላት፡ *Enc.*

§ መቍስል፡ Vulnerator. Percussor. *Exod.* 21, 13. 19.

✿ ቀሰመ፡ *Cont. E.* Condivit. Condimento *aliquo* sapidum reddidit *cibum. e c.* በ፡ *materia. Marc.* 9, 50. *Matth.* 5, 13. በምንትኑ፡ ይቀሰም፡ *in MSS. Paris.* Quonam salietur illud? (2.) *Metaph.* Jucunditate & Suavitate imbuit; *ut:* ለቀሲመ፡ ልሳንየ፡ Ad condiendam linguam meam, *scil. ut suaviter & eleganter loquatur. Org. Confer* ቀሠመ፡

§ ተቀሰመ፡ *Cont. E.* Conditus, Sapidus factus fuit *condimento.* በምንት፡ ይትቀሰም፡ *Matth.* 5, 13.

§ ቅሱም፡ Conditus. በጼው፡ Sale. *Org.* ቅሱም፡ ማእድ፡ Mensa condita, *pro* lautis cibis. *Enc.* 10. *Jan.*

§ ቅስም፡ Conditura. Condimentum. *V. S.*

✿ II. *Ex Hebræo* קסם *hic fit:* አስተቀሰመ፡ Divinare, Ariolari sagittis. *Deut.* 18, 10. 4. *Reg.* 17, 17. *Per* ቀ፡ *Num.* 24, 1.

§ መቅሰም፡ Divinatio, *vel* Ariolandi ars; *spec. quæ* Sagittis fit. ... *Deut.* 18, 10. *Solent enim Orientales sag...* *dare*

dam certis vocabulis inscribere, aut nominibus sortientium insignire; deinde miscere & in pharetram summittere, rursusque extrahere, & sic divinationem exercere. Vide Ezech. 21, 21. & ibi Hieronymum. Arabes hoc genere divinationis adhuc utuntur, ut habet Pocok. in Specim. Hist. Arab. in notis p. 329. Idem de Tartaris accepi. ሰብአ፡ መቀ ስም፡ Sagittarum Divinatores, Arioli. 1. Sam. 6, 2. ዘመቀስም፡ Divinator, Ariolus. Jos. 13, 22. Pl. መቀስምት፡ Num. 22, 7.

§ መስተቀስም፡ Divinator, peritus artis ariolandi. Ariolus. Org. Lect. 3.

* ቀሰማ፡ Patriarcha; forte idem qui Cosmus. Enc. 3. Mart. 2. 1. vel Κοσμᾶς. Græci in Synax. 18. April.

* ቀስሞስ፡ Cosmus. i. q. ቈዝሞስ፡ quod vide.

† ቅሥር፡ Arab. قشر Hebr. קשקש Squama piscium. Lev. 11, 10.

* ቄሣር፡ Cæsar. Luc. 2, 1. Act. 27, 24. qui aliàs ንጉሥ፡ vocatur.

* ቂሳርያ፡ Cæsarea. Καισάρεια. Act. 9, 30 In honorem Augusti Cæsaris in littore maris Mediterranei ab Herode Ascalonita exstructa. Joseph. l. 1. bell. Jud. c. 3. & 16. c. 5.

† ቀሲስ፡ Arab. قسيس Presbyter, id est Senior; tam ætatis, quàm officii ratione. Sacerdos. Parochus. Lit. 158. c. 2. Pl. ቀሲሳን፡ Act. 20, 17. & ቀሳውስት፡ Jac. 5, 13. Syriaca vox est ܩܫܝܫܐ Vetus. Senex. Quam significationem etiam in hac nostra lingua retinet; ut:

አመሃኩ፡ ሠሬይ፡ ቀሲስ፡
እስመ፡ ይትረከብ፡ ሬዋስ፡፡

A Medico vetere sanitas exspectanda. Enc. 6. Novemb. 5.

Nota. Muhammedani suos Antistites etiam vocare ቀሲሳን፡ Presbyteros; Lusitanus Cacizes.

§ ቅስና፡ Contr. ቅስና፡ Presbyteratus, Senioratus, Status presbyteri. Can. 1. Conc. Ancyr.

* ቍስቋም፡ Copt. ΚΟϤΚΑΜ. Ar. قسقام Kuskuâm. Monasterium Superioris Ægypti Enc. 6. Nov. 2. 1. quod semper in præcipuâ veneratione fuit apud Coptitas & Æthiopes: Scribunt enim Christum cum matre sua, dum ab Herode fugeret, ibi habitavisse. Hom. Theoph.

† ቍስቍስ፡ Supellex omnis generis. Gen. 31, 37. Pl. ቍስቍሳት፡ ibid. ℣. 18. Sic quidem Gregorius, at in meo MSS. est ቍስ ቍስ፡ in sing. & sic in plurali.

† ቀስት፡ Hebr. קשת Arcus. Psal. 7, 13. (2.) ቀስተ፡ ደመና፡ Arcus nubium, i. e. Iris. Org. Lect. 2. (3.) In Architectonica accipitur, ut Latinè, pro Fornice seu Camera. Æ. Pl. አቅስት፡ Ps. 36, 16.

† ቀስተኛ፡ Βακτηρία, Baculus. In specie Baculus pastoralis, sive Pedum, Agolum priscis. 1. Sam. 17, 40. (2.) Idem ac ቀስት፡ Arcus. Org. Lect. 3. quâ significatione Æthiops meus accipiebat locum Ps. 22, 5. Sed erroneè ut puto. Græcus enim ibi habet Baκτηρία. Pl. ቀስተኛት፡ αἱ βακτηρίαι, Baculi vestri in manibus vestris. Exod. 12, 11.

* ቆስ ያ፡ Kosja. Urbs Ægypti, quæ Mariam cum Josepho fugientem suscipere noluit. Hom Toeoph.

† ቀሲያት፡ Σικύα, Cucumer, vel Cucurbita. Num. 11, 5. Æthiops putabat herbam esse è genere lactucarum.

❋ ቀሠጠ፡ Subduxit clam. Astutè detraxit. Act. 5, 2. 3. 2. Cor. 11, 8. in specie Manticulatus est.

§ ቀሣጢ፡ Manticulatus, qui dolosè vel caprioſe quid subtrahit aut furatur.

§ II. ቍሰጢ፡ Omentum. Æ. Deut. 18, 3. in Græco autem est ἤνυστρον, ventriculus secundus.

† ቍስጥ፡ Genus aromatis. Costus ut videtur. Enc. Mar. & alibi.

* ቈስጠንጢኖስ፡ Constantinus, Rex vocatur. Enc. 16 Sept. 1. Primus Imperator Christianus; Ordinavit festum Paschatos. Enc. 28. Mart. 3. 5. Repertor crucis vocatur, & baptizatus à Petro Solensi. Enc. 7. Jan. 1. Vide crucem. Enc. 8. Nov. 5. 5. Restaurator Hierosolymæ. Enc. 28. Mart. 2. 2.

* ቍስጥንጥንያ፡ Constantinopolis. Enc. 17. Nov. 4. 1.

† ቅሥፋ፡ Secessus. Latrina. ንበረ፡ ቅሥፋ፡ Secessit, Sedit in latrina. Deut. 23, 13. ይነብር፡ ጽሙ፡ ውስተ፡ ምንዛሠ፡ ጽርሑ፡ ቅ ስፋ፡ Sedet secreto in secessu conclavis sui (in) latrina. Pleonasticè. Jud. 3, 24.

† ቃቃ፡ Campanula.

† ቀቀሐ፡ Simila. Similago. Ps. 147, 3. ቀቀ ሐ፡ ስርናይ፡ Flos farinæ triticeæ. Deut. 32, 14. In MSS. Berol. utroque loco reperi ቀቀሕ፡

† ቀቃሕ፡ Peregrinum, An Anser, ex Rabb. קק, vel piscis genus sit, dubium; quia አሠጋረ፡ ቀቃሕ፡ & piscatorem, & venatorem ..... denotat. col. 121. Lib. Myst. c. 27. bis legitur.

† ቀቀብ፡ Vagina & gladii, & cultri.

† ቀቀኖ፡ Græc. Κύκνον, retento casu Lev. 11, 18. Deut. 14, 16. Cygnus avis aquatica. Æthiops meus male accipiebat pro አንጕንሳሕ፡ Casuario; de quo vide in ኣብ፡፡

❋ ቀቀየ፡ vel ቀቀየ፡ Avarus & Tenax fuit; ut: ዘይቀቂ፡ ለርእሱ፡ ይዘገብ፡ ለባዕድ፡ Qui avarus est sibi ipsi, opes colligit alii. Prov. 17. Th. P. & alibi.

§ ቀቃይ፡ Avarus. Tenax, ibid. Vel etiam ቀቂይ፡

§ ቀቀየት፡ Avaritia. Tenacitas. ibid.

❂ ቀበለ፡ Evacuatus. Exhaustus fuit pro parte. ስቴ፡ ዘኢይቀበል፡ Potus qui non deficit, seu nunquam exhauritur. ጸ፡ ር፡

§ አቅበለ፡ Evacuavit partem. Effudit quidpiam è pleno vase.

§ ቅቡል፡ Partim evacuatum, *seu* pro parte exhaustum.

II. ተቀበለ፡ *Conj. E. Gen.* 24, 65. *Matth.* 8, 28. Occurrit. Obviam venit. *Idem Syr. & Chald. Propr. de animatis.* (2.) Suscepit. Excepit *venientem* ቤቱ፡ in domum: *Luc.* 10, 38. *Verbum* προσδέχεται. *Luc.* 23, 51. Expectavit *regnum Dei*, *Æthiops reddidit* ተቀበለ፡ Suscepit. Excepit, *parum congruè*; *alibi enim Luc.* 2, 25. 38. ተሰፈወ፡ *reperitur.* (3.) Accepit. Recepit. *c.* 18, 17. *Hebr.* קִבֵּל. እልእክ፡ ወእት ቀብለከ፡ በህየ፡ Mittam & recipiam te ibi. *Gen.* 27, 45. *Cum mortuus esset* መጽኡ፡ ለተቀብሎ፡ venerunt ad excipiendum *seu* conducendum *potius funus. Poeticè & propter rhythmum. Enc.* 14. *Jan* 3. 3.

§ ቀበላ፡ Occursus. ወፅኡ፡ ውስተ፡ ቀበላሁ፡ Egressi sunt in occursum ejus, ad obviam eundum ei. *Matth.* 25, 6. (2.) *Est & vocabulum Computi Ecclesiastici* Primum quadragesimæ diem, *sive* initium Jejunii *denotans. Unde sic dicatur, non constat. In Ecclesia Romana est* Dies cinerum. *De rigidissimo jejunio S. Samuelis legitur in ejus vita:* ሶበ፡ ይበጽሕ፡ ጾም፡ አርብዓ፡ ኢይበልዕ፡ እክለ፡ እምቀበላ፡ እስከ፡ ፋሲካ፡ Cum veniret dies quadragesimæ, panem non edit. (*i. e.* Jejunavit) ab initio quadragesimæ usque ad festum Paschatis.

ቀበረ፡ *Hebr.* קבר *Arab.* قبر Sepelivit. *Gen.* 25, 9. 10.

§ አቅበረ፡ Sepelire sivit, *vel* permisit. *Gen.* 23, 8.

§ ተቀብረ፡ Sepultus est *vel* fuit. *Matth.* 28, 6.

§ ቅቡር፡ Sepultus.

§ ቀባሪ፡ Vespillo, *q. d.* Sepultor.

§ ቀብር፡ Funus, *respondet Græco* ἐνταφιασμὸς, Sepultura. *Marc.* 14, 8. ለዕለተ፡ ቀብርየ፡ In diem funeris mei. *Joh.* 12, 7. ረከበ፡ ቀብረ፡ Reperit, offendit funus. *Luc.* 7, 12.

§ ቅብረት፡ Sepultura. *q. d.* Sepelitio.

§ መቃብርት፡ Sepulchrum. *Plur.* መቃብር፡ *Arab.* مقابر Sepulchra, *ut: Occurrit ei* እምነ፡ መቃብር፡ ex monumentis, ex sepulchris. *Marc.* 5, 2. 3. *Passim singulariter accipitur, ut: Matth.* 28, 1. *Joh.* 19, 42. *ubi de sepulchro Christi unico agitur. Hinc porro formatur alius pluralis* መቃብራት፡ *Matth.* 8, 28. & 27, 52. *Posset tamen etiam* Cœmeterium *reddi, ut: Emerunt agrum figuli* ለመቃብረ፡ እንግዳ፡ pro sepulchris, *seu* in cœmeterium peregrinorum. *Matth.* 27, 7.

§ II. ቀባር፡ Caligo. *Ps.* 17, 11. (2.) Cœlum nubibus obscuratum.

ቀብአ፡ Unxit. Inunxit *unguento, oleo. Matth.* 6, 17. *Metaph.* Obduxit. Illevit. ወርቀ፡ Auro. *Org. Lect.* 4. Tinxit, Perfudit *quovis alio liquore, veluti sanguine. Enc.* Respersit. Conspersit. በማየ፡ እገሪ፡ ብርሃን፡ ለዕውር፡ ቀብአ፡ Lotura pedum suorum oculos cæci tinxit. *Enc.* 8. *Maji.*

§ ተቀብአ፡ Unxit se. *Exod.* 30, 31. 32. *Ruth* 3, 3. *quo pacto etiam accipi potest locus. Ps.* 140, 6. *vel* Unctus fuit, *passive.* (2. Respersus, Conspersus fuit. *Poeticè de rebus aridis, ut:* መሬተ፡ ሥጋ፡ ሶበ፡ ተቀብአ፡ Pulvere corporis *ejus* cum conspersus fuisset. *Enc.* 7. *Mart.* 1. 3.

§ ቅቡእ፡ Unctus, Perfusus, *in genere quovis liquore, ut:* በንዝኅት፡ ደም፡ Aspersione sanguinis. *Enc. Imo & Poeticè* attactus igne. *De Esaia Propheta:* ቅቡእ፡ ከናፍር፡ እምእፍሕም፡ እሳት፡ *q. d.* Unctus (*quoad*) labia prunis ignitis. *Enc.* 6 *Sept.* 1. 2. & Conspersus *cinere. V. S.*

§ ቀባኢ፡ Unctor. *Jacob* ቀባኢ፡ ዘይት፡ ungens oleo. *Enc. ex Gen.* 28, 15.

§ ቅብእ፡ Unguentum *seu* Pinguedo *quævis. Ps.* 44, 9. *In specie* Oleum. *Ps.* 4, 8. ቅብአ፡ መንግሥት፡ *q. d.* Oleum regni, *i. e.* Chrisma sanctum, *quo unguntur Reges. Enc.* በቅብአ፡ ክህነት፡ ወንግሥ፡ ዘተሐትመ፡ Chrismate sacerdotali & regio qui signatus est. *Enc.* 19. *Oct.* 1. 2. & *al.* ቅብአ፡ ጽጌያት፡ Oleum florum, *i. e.* Odoratum, *vel* odore florum *imbutum. Enc.* ቅብአ፡ ማኅቶት፡ Oleum lampadis. *Org. Lect.* 1. *At cum opponitur τῷ* ዘይት፡ *significat* Butyrum, *ut:* ዘይት፡ ወቅብእ፡ Oleum & butyrum. *Lit.* 164 *c.* 4. *Vulgò sic distinguunt:* ቅብአ፡ ዘይት፡ Oleum olivarum. *Syn.* ቅብአ፡ ላህም፡ *vel* እጉለት፡ Butyrum vaccinum. *Deut* 32, 14. ቅብአ፡ ጠሊ፡ Butyrum caprinum, & *ita porro.*

§ ቅብአት፡ Unctio. 1. *Joh.* 2, 20. 27.

ቀበወ፡ — ቅቡው፡ Hydropicus. *Luc.* 14, 2.

† ቆብዕ፡ Infula. Mitra sacerdotalis. *Exod.* 29, 6. *Æthiopibus est* Mitra recta rubro cum apice, *quâ Principes utuntur.* (2.) Mitra monachalis. *Vit. Sam. Hebr.* קובע & כובע Galea.

* ቀጰዶቅያ፡ Cappadocia *regnum. V. S.*

ቀብጸ፡ (1.) *Activè accipitur & construitur cum acc. persona.* Omisit. Destituit. Dereliquit Deseruit, *ut:* ሶበ፡ ቀብጸኒ፡ ልብየ፡ Cum destituit me cor meum. *Ps.* 60, 2. አዝማድየ፡ ቀብጹኒ፡ Consanguinei mei destituerunt me. *Ps.* 37, 12. ቀብጹኒ፡ እምልብ፡ ከመ፡ ዘሞተ፡ Destituerunt, Deseruerunt, *vel* omiserunt me è corde tanquam mortuum, *i. e.* Memoriam mei è corde deposuerunt. *Ps.* 30, 15. (2.) Renuit. Aversatus est. Recusavit. ኢመ፡ ኢትቀብጽዋ፡ ለዛቲ፡ ሕማምክሙ፡ Ne aversemini hanc calamitatem vestram. 1. *Thess.* 3, 3. (3.) *Neutraliter & intransitivè:* Deficit animum. Desperavit, *ut: Abraham* ኢናፍቀ፡ ወኢቀብጸ፡ non dubitavit, neque animum despondit. *Rom.* 4, 20. Spem omnem deposuit, & *sic exponi potest* ቀብጸ፡ ማሕፀኑ፡ Defecit uterus

uterus ejus, *Elisabetha*, *i. e.* Effœta fuit. ጸ፡ ር፡ *Inf. nom.* ቀቢጸ፡ ተስፋ፡ Destitutio spei, *i. e.* Desperatio. *Enc.*

§ አቅበጸ፡ Destituere, Deserere fecit, *ut*: *Saluto te* ዘኢያቅበጸኒ፡ ተስፋ፡ quem (*sermo hebraicus*) non abjicere fecit spem. *Enc.*

§ ቅቡጽ፡ ተስፋ፡ Spe destitutus. Spei expers. *Pl.* ቅቡጻን፡ ተስፋሆሙ፡ Spe sua excidentes. 1. *Thess.* 4. 13. *simpliciter ponitur quasi per Ellipsin vocis* ተስፋ፡ *Vide* ✝. 16. *pro Græcô* μεμψίμοιροι, *q. d.* Destitutos. Omnium rerum egenos *vel* desperantes. *Eph.* 4, 19. *Æthiops pro* ἀπηλγηκότες *legisse videtur*, ἀπηλπικότες; ቅቡጻን፡ Spe destituti.

§ ቅብጸት፡ ተስፋ፡ Desperatio, *q. d.* Destitutio spei.

✿ ቀተለ፡ *Hebr.* קטל *Ps.* 104, 31. Necavit, Occidit. Trucidavit. Interfecit, *propriè de animatis.* ዘይቀትል፡ Lethale Mortiferum *venenum. Ps.* 7, 14. *Inf. nom:* ቀቲል፡ Cædes. *Matth.* 15, 19. (2.) *Etiam de inanimatis:* Delevit. Destruxit. Diruit, *ex. gr. Urbem. Jos.* 10, 37. 39. *regionem*, *ut*: ቀተለ፡ ኵሎ፡ ምድሮሙ፡ Vastavit omnem regionem eorum. *ibid.* ✝. 40.

§ አቅተለ፡ Interfici curavit. Occidi jussit. *Marc.* 6, 19. Causa necis, *seu* exitii alicui fuit. *Matth* 27, 4.

§ ተቀትለ፡ *Matth.* 28, 5. Occisus. Interfectus. Trucidatus fuit.

§ ተቃተለ፡ Dimicavit. Certavit prælio cum aliquo. Συμμαχεῖν. *Jos.* 1, 14. In mutuas cædes ruere. *Matth.* 14, 10. *Inf. nom.* ተቃትሎ፡ Mutua cædes. *Gal.* 5, 21. ተቃትሎት፡ Dimicatio. Duellum. *Org. Lect.* 2. (2.) *Metaph. de Urbe.* Oppugnavit, *q. d.* Dimicavit cum urbe, *& const. c. aff. seq.* ለ፡ *ut*: ከመ፡ ይትቃተልዋ፡ ለኢያሪኮ፡ Ut oppugnarent Hierichuntem. *Jos.* 4. 13. *&* 7, 3. *&* 10, 31. *De vitiis animi*; *ut*: ተቃተሎ፡ ለመነኮስ፡ ሕሊና፡ ዝሙት፡ *q. d.* Oppugnavit libido monachum. *Vit. Dan.*

§ አስተቃተለ፡ Ad mutuas cædes concitavit. Ad mutuum exitium impulit. *Apoc.* 6, 8.

§ ቅቱል፡ Interfectus. Occisus. *Gen.* 34. 27. (2.) *De Urbe* ሀገር፡ ቅትልት፡ bello obsessa, *vel* expugnata. *Es.* 1, 8.

§ ቀታሊ፡ Interfector. Occisor. ቀታሊ፡ ነፍስ፡ Homicida. *Act.* 28, 4. *Pl.* ቀተልት፡ *Matth.* 22, 7. *&* ቀታልያን፡ *Rom.* 1, 29. *F.* ቀታሊት፡ Interfectrix *de peccato. Rom.* 7, 11.

§ መቅቲል፡ *Idem*; *formâ insolitâ. Lex ait* ዘቀተለ፡ መቅቲል፡ ውእቱ፡ qui occidit, interfector est. ጸ፡ ር፡፡

§ ቀትል፡ *Propriè est* Cædes. *Jac.* 4, 1. ቀትል፡ ፈያት፡ Cædes, *quam* latrones *committunt. Præf. Syn. Milites* እለ፡ ተረሰዩ፡ ለቀትል፡ ad cædem armati. *Enc.* (2.) *Meton.* Bellum. *Ps.* 77, 12. *Matth.* 24, 6.

§ ቀቲሎት፡ Occisio. Cædes. Homicidium. *Apoc.* 9, 21.

§ ምቅታል፡ Locus pugnæ *vel* cædis. 2. *Sam.* 5. Die Mahlstatt.

§ መስተቃትል፡ Bellator strenuus. 2. *Sam.* 17, 8. Prœliator insignis. *Pl.* መስተቃትላን፡ Pugnatores. *Jos.* 6, 6. Oppugnatores aeres ለጸ ሬ፡ እግዚእ፡ hostium Domini. *Org. Lect.* 3.

✿ ቀተረ፡ Clausit. Obseravit *januam. Luc.* 11, 7.

§ ቅቱር፡ Clausus. Obseratus. *Act.* 5, 23.

§ ቀተረት፡ Clausio. Obseratio.

✿ II. Meridies; *seu* Tempus meridiei fuit. *An? quia tum temporis inclusi adibus degunt propter æstum. Inf.* ቀቲር፡ Cum esset meridies. *Luc.* 23, 44. ሶበ፡ ቀተረ፡ ቀትር፡ 3. *Reg.* 18, 27.

§ ቀትር፡ Meridies. *Ps.* 90, 6. *Job.* 4, 6.

† III. ቀታሪ፡ Compositio odoramentorum. *In textu est* ዕጣን፡ ዘቀታሪ፡ θυμίαμα σύνθετον. Suffitus compositionis. *Exod.* 30, 7. *Item: Neque commisceas* ዕጣን፡ ዘካልእ፡ ቀታሪ ሁ፡ suffitum alterius compositionis, θυμίαμα ἕτερον. *ibid.*

† IV. ቀተሪት፡ Aculei. Stimuli. Κέντρα, *ut*: ነገሮሙ፡ ለጠቢባን፡ በምግባሮሙ፡ ይመስል፡ ቀተሪት፡ ዘርሱን፡ በእሳት፡፡ Sermones sapientum in operibus eorum similes sunt aculeis candefactis in igne. *Vit. Pachom. ex Eccles.* 12, 11. *ubi pro* πεφυτευμένοι, *secundum Exempl. Alexandrinum Æthiops legit* ἧλοι πεπυρωμένοι. Clavi igniti. ቀተሪት፡ ኀፂውንት፡ Aculei ferrei. *Org. Lect.* 6. (2.) Occa, *cujus in agricultura usus*; *ab aculeis sic dicta.*

✿ ቀተወ፡ — አቅተወ፡ Exegit aliquid *ab aliquo, ex gr. Tributum vel simile quid*, *ut*: ወአልቦ፡ ምንተኒ፡ ዘያቀትዎ፡ Neque quidquam exigent ab eo. *Deut.* 24, 5. ዘያቅቱ፡ Exactor *operæ & tributi. Es.* 14, 4. (2.) Deposuit *aliquid* in medium certaminis, *vel* sponsionis causâ. Constituit certantibus præmium. *Æ.*

§ ተቃተወ፡ Cum alio contendit super sponsione. *Gall.* Gager. Mit einem wetten.

§ ቀቶት፡ Sponsio. *Gall.* Une gageure. (2.) Constitutio præmii *duobus certantibus*, βραβεῖον. *Syn.*

✿ ቀንዐ፡ Æmulus alicujus fuit. Æmulatus, Æmulatione ductus est; Ζηλοῦν. አምላክ፡ ዘአልቦ፡ ዘይቀንዖ፡ Deus, cui nullus est æmulus. *Lit. Joh. In utramque partem, tam bonam quàm malam accipitur. In bonam*; *ut Imp.* ቅንኡ፡ Æmulate. *Apoc.* 3, 19. (2.) Certare, contendere cum aliquo *de* præmio *vel* honore *obtinendo.*

Differt à præcedenti radice; *illa de aliquo tertio, qui certantibus premium proponit: ista verò de duobus vel pluribus, qui de eo inter se certant, intelligenda videtur.*

§ ተቀንዐ፡

§ ተቃንዐ፡ Æmulatus. Imitatus est *in bonam partem, ut*: አጋቶንሃ፡ አንዘ፡ ይትቃሐዎ፡ ፈጸሞ፡ Agathum perfectè imitatus est. *Enc.* 27 *Mart.* 5.2.

§ ተቀንዐ፡ Zelo bonô ductus, Bene erga aliquem affectus fuit. *c. abs.* 2. *Cor.* 7,7. (2.) Æmulatus est alter alterum. Studete, zelate invicem. 1. *Cor.* 14,39. *Inf. nom.* ተቃንዖ፡ Mutua æmulatio. 1. *Cor.* 13,13. & 14,1. *ubique in bonam partem. At in malam partem*: *Uxores Esavi Chittaa* ይትቃንእዎሙ፡ irritabant, *seu* ad indignationem provocabant *Isaacum & Rebeccam. Gen.* 26, 35.

§ ቃንዕ፡ Certamen *inter aliquos Gen.* 49, 6. *In specie dictis*, carminibus *vel* sententiis *sub arbitro ob præmium, vel laudem, ut*: ቃሕዎ፡ ነገር፡ Certamen sermonis. *Syn.* ቃሕወ፡ ገብረ፡ ምስለ፡ &c. Certamen instituit cum &c. *Org. Lect.* 4.

* ቆና፡ Kona. *Nom. propr. Viri, Diaconus fuit. Enc.* 25. *Febr.* 2.

† ቈናጽት፡ Crumena. Marsupium. *Matth.* 10, 9.

† ቃንሞን፡ *Non differt à* ቀናንሞ፡ Cinnamomum, *quod vide Nam transposita tantùm sunt partim vocales, partim consonantes, ut in peregrinis fit. Autor Organi tamen (ut sunt exoticarum rerum imperiti Æthiopes) pro diversis habuit, ut: Odor tanquam* ከመ፡ ጼና፡ ጽጌ፡ ቃንሞን፡ ወቀናንሞስ፡ *quasi velles Latinè dicere*: Sicut fragrantia floris Cinami & Cinnamomi. *Org.*

○ ቈንቈነ፡ A Tineis arrosus, *seu* corruptus fuit. *Jac.* 5,2.

§ ቍንቍኔ፡ *Matth.* 6, 19.20. Tinea. *Itaque* ፀፀ፡ *quod eodem loco reperitur*, Blatta *reddendum; quæ procul dubio alia tinearum species est. Amhar.* ቍንቍን፡ Fullo, *vermis in ligno nascens, alas habens, auribusque periculosus; sed nostro minor est. Vid Lex. Amh. c.* 35.

○ ቀነተ፡ *Psal.* 92, 1. *Intrans. & absolutè ponitur sine casu.* Cinxit. Præcinxit se. *Luc.* 12, 37. (2.) *Trans. cc. acc.* Accinxit *lumbos. Act.* 12, 8. *gladium* ወትረ፡ ሐቌ፡ super lumbos. *Ps.* 44, 4. *Cingulum. Ps.* 108, 18.

§ አቅነተ፡ Cinxit, Accinxit *alium. Ps.* 17, 35. 43. *seu* effecit ut se cingeret. *In spec. Monachum.* ቅናት፡ *enim seu* Cingulum *inter signa monachatus reperitur. Vit. Sam. Unde fortassis Christiani* della cintura *ab Italis dicti.*

§ ቅኑት፡ Cinctus, Accinctus ሐቌ፡ *quoad* lumbos. *Luc.* 12, 35. *Plur.* ቅኑታን፡ በቅናት፡ *Apoc.* 15, 6.

§ ቀናቲ፡ Cingens se. Accinctus. *Metaph. F.* ቀናቲት፡ ንጽሕ፡ Accincta castitate. *Enc.*

§ ቅናት፡ Cingulum. *Matth.* 3, 4. *Pl.* ቅናዋት፡ *Org. Lect.* 1. & ቅናታት፡ *Lev.* 8, 13.

○ ቀነነ፡ Canonem fecit, *vel* statuit. *Æ.*

§ ተቀነነ፡ Canon sancitus, constitutus fuit, *ut*: ቦኑ፡ ተቀነኑ፡ እለ፡ Num Canones illis dati sunt? Num Canones acceperunt? *ut videtur.*

§ ቀኖና፡ *κανόνα in Acc. Græco tantùm reperitur. Syn.* ቀኖና፡ ብሂል፡ ሥርዓት፡ Canon, *i. e.* Constitutio. *Syn.* ቄርሎስ፡ ሠርዐ፡ ጊዜ፡ ጸሎት፡ ቀኖና፡ Cyrillus definivit tempus horarum Canonicarum. *Enc.* 14. *Febr.* 2. 3. *Canon significat* ritum *vel* ordinem. *Hinc* ቀኖና፡ ቍርባን፡ *vocatur* Ritus Eucharistiæ, *seu* Ratio & norma communis, *secundum quam Eucharistia celebranda, & Liturgia ordinanda, quæ reperitur in Novo Testamento impressa p.* 158. *sqq. Æ. Vulgò* Agenda *vocant.*

† ቀናንሞ፡ & ቀናንሞስ፡ *Cant.* 4, 14. *rectius* ቀናንሞን፡ *Græcè κιννάμωμον*, Cinamomum. *Apoc.* 18, 13. ቀ/ንሞሙ፡ *Exod.* 30, 23. *Ferè tot terminationes, quot apud Græcos casus, habet. Confer* ቃንሞን፡

○ ቀንአ፡ *De variis affectibus, & quidem vehementioribus, zelo, amore atque studio, ira &c. accipitur. Hebr.* קנא Zelo ductus, Zelo affectus, Zelotypus fuit. Summo studio & seriò rem egit. 1. *Pet.* 3, 13. Amore accensus fuit. ቀንአ፡ ላዕሌሃ፡ ንጉሥ፡ ወፈቀደ፡ ያውስባ፡ Deperibat eam Rex, & volebat ducere eam. *Vet. Dan. In utramque partem accipitur, ut*: Studio & amore prosecutus est *c. c.* ለ፡ 2. *Cor.* 11, 2. ይቀንእ፡ ሎቱ፡ Studio & affectu ejus ducuntur. (2.) Indignatus. Indignatione permotus fuit. *Deut.* 32, 19. *Ps.* 36, 1.

§ አቅንአ፡ Ad æmulationem, *vel* indignationem *seu* invidiam concitavit. *Rom.* 10, 19.

§ ተቃንአ፡ Se invicem æmulari, Sibi mutuo invidere. *Jac.* 4, 2. *Inf. nom.* ተቃንኦ፡ Mutua invidia. 1. *Pet.* 2, 1. *Confer* ተቃንዖ፡፡

§ አስተቃንአ፡ Invidere, *vel* invidiam & æmulationem exercere solitus fuit. Invidiam amavit. 1. *Cor.* 13, 4. *Vide Gramm. novam L. II. c.* 5.

§ አስተቃንአ፡ Ad mutuam æmulationem & invidiam aliquos provocavit, *ex. gr. duas uxores. Lev.* 18, 18.

§ ቀናኢ፡ *In bon. part. ut*: ቀናኢ፡ ለእግዚአብሔር፡ Qui zelo *seu* pio studio ducitur erga Deum. *Act.* 22, 3. Zelotes, *ut*: እግዚአብሔር፡ ቀናኢ፡ *Exod.* 34, 14. *Epitheton est Eliæ Thesbitæ. In malam verò* Æmulus. Invidus. Zelotypus.

§ ቅንአ፡ Zelus malus, Invidia; *conjungitur cum* መዓት፡ Ira. *MSS. Colb.*

§ ቅንአት፡ Zelus. *Ps.* 68, 12. Studium. Affectus vehementior. (2.) *i. q.* ጽልእ፡ Odium. Invidia. Indignatio. *Matth.* 27, 18. *Oppos. est* ፍቅር፡

†·II. ቀንጸት፡ *Pro* Stacte *quidem positum legitur Ps.* 44, 10. *Lit.* 174. *c.* 3. *Sed quia plura sunt staktes genera, igitur* Stacten galbani *interpretabimur, secundum Arab.* قنة Galbanum, *maximè quia voci χαλβάνη respondet. Exod.* 30, 34. *Conf.* ሬዛ፡

ቈጽሁ፡ *col.* 91. *&* ሰዓየ፡ ለብን፡ *ſub* ለብን፡ *col.* 18.

⚙ ቀነወ፡ Icit, Ictu læſit. Fodit. Perfodit *lanceâ. Joh.* 20, 25. (2.) Clavis firmavit. Zunageln/ vernageln. *Ut facerent loculos,* ወይቀን ውዎሙ፡ በቅንዋት፡ ጽኑዕ፡ & firmarent eos clavis fortibus. *V. S.*

§ ተቀነወ፡ Ictus fuit. Perfoſſus fuit. በቅን ዋት፡ clavis *in cruce. L. MSS.*

§ ቅንዋ፡ Ictus. Ictu læſus. *Org.*

§ ቀኖት፡ Aculeus. Stimulus. 1. *Cor.* 15, 56. (2.) Clavus. *Pl.* ቀኖታት፡ *Joſ.* 23, 13. *&* ቅን ዋት፡ Aculei *in caudis ſcorpionum. Apoc.* 9, 10. Clavi. *Lit. MSS. De Helenâ Imperatrice repertrice S. Crucis canit Poeta:* ወቅንዋቲሁ፡ አገበ ረት፡ ለፈረስ፡ ለጊም፡ Et clavos ejus fieri fecit equo oream *ſeu* lupos. *Enc.* 18. *Sept.* 4. 5. (3.) *Meton. effect. pro causâ:* Plagæ & vulnera ipſa ex ictu accepta. *Joh.* 20, 25. *Hinc* ፭፡ ቅን ዋት፡ Quinque vulnera *Chriſti vulgò vocantur.*

† ቀኖ፡ *i. e.* ዘሰማ፡ *De voce humana* Cantus, *quaſi ſic dictum eſſet a Canendo. Org. Lect.* 4.

* ቍንዛእ፡ *&* ቍንዛኤት፡ Cincinnus, *ſecundum Æthiopem vocum. Lev.* 19, 27. *ubi Græcè habetur* Σισὸη. *Quæ vox eſt difficillima, variis interpretamentis obnoxia, ut videre eſt in Flaminii Nobilis notis ad hunc locum. Plur.* ቍናዝእ፡ *f. Jud.* 16, 13.

⚙ ቀነየ፡ *Pſ.* 9, 33. *c. c. aff. ſeq.* ለ፡ Dominus fuit *Marc.* 10, 42. Domini jure poſſedit. *Pſ.* 18, 14. *Hebr.* קָנָה Dominatus eſt. *Arab.* قني Acquiſivit jus in re. (2.) Poſſedit. *Arab.* اقتني *ut:* ቀነየኒ፡ ሕማም፡ ፍትወት፡ Poſſedit *vel* Tenuit me malus affectus concupiſcentiæ. *Vit. Dan.*

§ አቅነየ፡ Subjecit. Dominio ſuo ſubdidit. *Apoc.* 9, 20. (2.) Domuit. Subegit *feras beſtias.* አራዊተ፡ ሀቀኒ፡ Feras domás. *Enc.*

§ ተቀንየ፡ *Rom* 4, 4. Subjectus. Subditus alicui fuit. *Org. Lect.* 1. Servlit *in genere. Pſ.* 2, 11. (2.) Laboravit *in genere. Lit. Job. pec. in vinea. Matth* 20, 7, 12. Manibus opus fecit. ንትቀነይ፡ በእደዊነ፡ ἐργαζόμενοι. 1. *Cor.* 4, 12. (3.) Agrum coluit, In agro laboravit *tempore meſſis. Matth.* 9, 35. *Inf.* ተቀንዮ፡ Servire, *& nominaliter* Servitus mala. *Vit. Sam.*

§ ቀናዪ፡ Subjectus. Subditus. *Pl.* ቀናይን፡ ለሕርትምና፡ Subjecti ærumnis. 2. *Pet.* 2, 19.

§ ቀኔ፡ Subjectio. ቀኔ፡ ግብርናት፡ ፈርዖን፡ Subjectio ſervitutis Pharaonicæ, *i. e.* graviſſima ſervitus. *Org. Lect.* 3. Servitus. *Pſ.* 103, 15. ቀኔ፡ መሪር፡ Servitus acerba, amara. *Poeticè. Enc.* (2.) Diſciplina aſcetica. *Poet. Enc.* ይገብር፡ ቀኔሁ፡ በዲበ፡ ምስካቡ፡ Adhibuit diſciplinam ſuam ſuper ſtrato ſuo. *V. S.*

§ ቀናዪ፡ Herus. Dominus ſubjectorum.

§ ቅንየት፡ Subjectio. Servitus *Lit.* 173. *c.* 1. ቤት፡ ቅንየት፡ Domus ſervitutis. *Exod.* 13, 3. *Pl.* ቅንያታት፡ Subjectiones, *abſtr. pro concr. poſitum pro* Ancillis *vel* Famulabus, *ut:* ባሕር፡ እመቱ፡ ወውሒዘት፡ አፍላግ፡ ቅንያቲሁ፡ Mare eſt ancilla ejus, & fluxus fluminum ſubjectiones, *i. e.* famulæ ejus. *L. Epiph.*

§ ቅንያት፡ *Idem; ut:* ቅንያት፡ መሪር፡ Servitus amara. ጸ፡ ር፡ *Poteſt eſſe pluralis à* ቀኔ፡ *ſicut* ፍሬያት፡ Fructus, *à* ፍሬ፡

§ መቅነዪ፡ Qui ſuo ſubjicit imperio ለኵሉ፡ omnia: *De Deo. Lit.* 173.

§ መቅናይ፡ *Nomen locale denotans* Locum *vel* regionem ſervitutis. *Pleonaſticè dicitur Exod.* 20, 2. *Eduxi vos* እምቤት፡ መቅናይክሙ፡ *q. d.* è domo loci ſervitutis; *pro quo alibi rectiùs habetur* ቤት፡ ቅንየት፡

† ቀንዲል፡ *Latinum eſt* Candela, *ſed ab Arabibus vel Græcis invectum; Illi enim* قنديل, *hi verò* κανδήλα *ſequioribus ſeculis dixerunt. Meurſ. Gloſſ. Græco-barb. pag.* 263. (2.) Lampas. *Enc. Pl.* ቀናዲል፡ Lampades; *quales Rex Æthiopiæ Zara-Jacob in S. ſepulchro ſibi accendi juſſit. In Comment. noſtro p.* 353. *n.* 11.

⚙ ቀንጠበ፡ Perfodit. ይቀንጥቡ፡ ድርዖ፡ Perfodiant (*ni fallor*) loricam ejus. *Lib. Myſt.*

⚙ ቀንጠወ፡ —— ቅንጣዌ፡ Affectus illorum, qui fame laborarunt, *quò, ob ſubitam inteſtinorum repletionem, moriuntur.*

⚙ ቀነጸ፡ Salrit, *cum Comp. Cant.* 2, 8. Deſiliit, *ſeq.* እም፡ *vel* እምዲበ፡ De- Pro- Exſiliit.

§ አቅነጸ፡ Salire fecit. *Pſ.* 28, 6. *MSS. Pocok.*

§ ቍንጽ፡ Pulex. 1. *Sam.* 24, 15.

† ቍንጽል፡ Vulpes. *Luc.* 13, 32. *Adagium:* ይበውእኑ፡ አንበሳ፡ ውስተ፡ ግበ፡ ቍን ጽል፡ አው፡ ቍንጽል፡ ኀበ፡ አንበሳ፡ Intrabitne Leo in foveam vulpis, aut vulpes ad Leonem? *De morum aut conditionis diverſitate. Th. P. Pl.* ቈናጽል፡ *Pſ.* 62, 9.

† ቍንፈዝ፡ Hiſtrix *Æ.*

⚙ ቀወመ፡ *Hebr.* קוּם Stare. *Præt. Def.* ቆመ፡ Stetit. Adſtitit. (2.) *Cum* ላዕለ፡ *conſtructum ſignificat* Præfuit. ዘይቀውም፡ ላ ዕለ፡ እለ፡ የሐፅዱ፡ Qui præerat meſſoribus. *Ruth* 2, 5. *De Patriarcha Alexandrino* ዘቆመ፡ Qui præfuit, *vel* ſedit *poſt Claudianum Enc.* 5. *Febr.* 1. 1. (3.) Protexit *aliquem, ut:* ቁሙኒ፡ በፍኖት፡ Aſſiſtite mihi in itinere. *Enc.* 16. *Jan.* 5. 3. (4.) ሎቱ፡ ይቀውሙ፡ Ei ſtant, *i. e.* inſerviunt *exercitus cæleſtes, vel* ejus juriſdictioni ſubjecti ſunt. *Imp.* ቁም፡ Sta, Subſiſte *ſcil. in lectione. In libris ſignificat* Pauſam. *Rom.* 3, 2. *Inf.* ቀዊም፡ ህዉደ፡ Stare in judicio, *ſeu pro tribunali. Enc.* 22. *Sept.* 4. 3. (5.) Reſtitit, *oppoſ.* ነፍጸ፡ Fugit. *Enc.* 28. *Mart.* 2. 3.

§ አቀመ፡ *Pſ.* 77, 16. Stare juſſit. Statuit. Ef-

O fecit,

Fecit, ut staret. አቀምከ: Constituisti. *Ps.* 30,10. *Interdum etiam forma regularis* አቆመ: *sicuti* አኖመ: *reperitur in* ጸ: ር: *& in Hom. Gabr. Imp.* አቅም: Statue. *Ps.* 118, 38. *Inf.* አቅሞ: Stabilire. *Ps.* 20,11. (2.) Statuit. Constituit *festum. Enc. Legem vel Regulam, Modum.* 2.*Cor.* 10,13. ለዐለ: መዓርግ: እምዐሬግ: ዲያቆን: ያቅሞ: In altiorem gradum, quàm *est* gradus Diaconi, constituit eum. *Enc.* (3.) Suscitavit. Excitavit. ያቅም: Suscitet *fratri semen. Matth.* 22,24. (4.) Collocavit. *Deut.* 27,4. ምንት: አቀመክሙ: Quid stare fecit vos hic otiosos? *Matth.* 20,6. *Inf. nom.* አቅሞ: *&* አቅሞት: Collocatio. Dispositio. Ordo. *Nota: ne cum* ፈጸመ: Terminavit, *confundatur.*

§ ተቃወመ: Restitit. Opposuit se. *Ps.* 16, 8. Adversatus est. 1.*Pet.* 2, 11. (2.) Resistere alicujus adversariis, Stare pro aliquo *tanquam in acie contra hostes, & sic c. c. Dat. commodi, ut:* ይትበአስ: ወይትቃወም: ሊተ: Pugnat & stat mihi, *i. e.* pro me. *Org. Lect.* 5. *ad imitationem Ps.* 93,12. መኑ: ይትቃወመኒ: Quis stabit pro me? (3.) Repugnare sententiæ *alicujus, sive* Contrariari alicui *circa sensum alicujus dicti. Inst. N. T.* Opponi *seu* comparari *cum aliqua re differente, ut Sapientia* ምስለ: ብርሃን: እንዘ: ትትቃወም: ትትረከብ: ከመ: ቀዳሚት: ይእቲ: cum luce si comparetur *(conferatur) vel* si opponetur luci, reperietur, quod prior sit. *L. Epiph. ex Lib. Sap.* 7,29. *h. e.* Sapientia major est luce *primogenia.*

§ ቀዋሚ: Qui stat. Stans. *Org. Pl.* ቀዋምያን: Collocati. Dispositi.

§ ቆም: Statura. *Matth.* 6,27. ዝቆምኪ: Hæc est statura tua. *Cant.* 7,7. Altitudo *arcæ. Exod.* 25,10.17.

§ ቀዋሚ: Defensor. Protector. *Psal.* 38,41. Stator, *uti Romani vocaverunt* Jovem Statorem. (2.) Constans. Firmus. ጸሎት: ቀዋሚት: እንተ: ኢትወድቅ: Oratorium stabile quod non cadit. *Org. Lect.* 3. (3.) Permanens. Durabilis. 2.*Cor.* 3,11. (4.) *Personæ divinitatis* ቀዋምያን: per se subsistentes. *MSS. Colb.*

§ ቅውም: Protectio. Defensio. *Meton. abstracti pro concreto: i. q.* ቀዋሚ: Protector. *Org.*

§ ቀዊም: Erectus. Stans. *F.* ቀዊማ: *ut:* አረፋት: ቀዊም: Murus erectus. *Es.* 26,15.

§ ቆመት: Standi actus. Statio. *Enc.*

§ መቅወም: Statio, *pro standi loco. In specie* Suggestum, *sive locus* editior, *ut:* መቅወምከ: ዘልዑል: መዓርጊሁ: Suggestum tuum, cujus excelsi (sunt) gradus, *i. e.* Excelsum. *Enc.* 12. *Sept.* 3. 1. ምድረ: መቅወም: Terra stationis, *vel* incolatus, *sive officii, ubi quos aliquamdiu commorantur. Enc.* መቅወም: ማይ: Stagnum. *Exod.* 7,19. (2.) መቅወም: ኍልቍ: Dispositio *vel* Ordinatio numerorum. *Exord. Can. Apost.*

§ ተቅዋም: Candelabrum, *q. d.* Statumen lucernæ. *Matth.* 5,15. ተቅዋም: ማኅቶት: Candelabrum luminum. *Exod.* 35.31. 3.*Reg.* 7,49. *Respondet Græco* λαμπάδιον. *Confer* መረዕት: *col.* 68.

§ መስተቃውም: Adversarius. *Pl.* መስተቃውማን: Adversarii *in doctrina.* Resistentes. Opponentes se. *MSS. Colb.*

* ቀውስጦስ: Caustus, *cui incarcerato Christus locutus est Enc.* 21. *Jan.* 10. 3. *Audivit vocem è cœlo. Enc.* 5. *Jul.* 4. 4.

† ቀውዕ: *In genere denotat* Fasciculum florigerum *ramosum è multis parvis floribus compositum, qualem sambuci, & similes baccifere arbores aut frutices producunt. Peculiariter de vitibus & uvis florentibus. Hinc* ጊዜ: ቀውዕ: Tempus *est,* quo uvæ florent. *Org. Lect.* 1. መስቀል: ዘቀውዕ: Festum crucis vernum; *quod scilicet illo tempore celebratur. Nobis* Inventio crucis. 1. *Cor.* 1, 17. *tit. Gregorius meus etiam* ቀውዕ: *vocari ajebat* flavam *illam* materiam pedibus apum *in alvearia involantium* adhærentem.

§ ቀዕ: *Contractum frequentius est. Reperitur aliquoties in Cantico Cant. ubi respondet Græco* Κύπρος *&* Κυπρίζειν. Cyprus *quidem aliàs herba odorata est*, Ligustrum Ægyptiacum, *à Botanicis dicta. Quia tamen verbum* κυπρίζειν *Cant.* 2, 13. *ab Æthiopico interprete* ጸገየ: *redditur, ut:* አውያን: ጸገዩ: ወወሀቡ: መዓዛ: Vites floruerunt & dederunt suavem odorem. *Ideò arbitror, quod etiam* κύπρον *de* Uva florente *acceperit. Etenim bis legitur: Ut videat* ለእመ: ጸገየ: ቀዕ: num floreat uva ramosa? *seu* num in flore sit constituta? *Cant.* 6, 11. *&* 7,12. *In Organo bis legitur conjunctum per appositionem cum* ጽጌ: ወይን: flore vitis, *ut:* ጼና: አንፎኪ: ከመ: ቀዕ: ጽጌ: ወይን: Odor narium tuarum est sicuti uva florescens, *quæ est* flos vitis. ይፌዉ ሂ: ቀዕ: ጽጌ: ወይን: Suavem odorem spirat uva ramosa floris vitis. *Org. Vid. sup. c.* 94. ተመዐዘ: *& ibi quoque sic expone. Quia autem talis uva florescens immatura est, ideò* ቀዕ: *Esa.* 18, 5 *pro* Omphace *ponitur. Est autem* ὄμφαξ *quilibet fructus acerbus & immaturus.*

† ቋዕ: Corvus, *sic lege cum Org. Cant.* 5, 11. *à crocitatione dictus. Vox* ὀνοματοποιητική. *Pl.* ቋዕ ት: *Ps.* 146,10.

❁ ቀዐነ: Instravit *equum vel jumentum.*

§ ተቃዐነ: *Metaph. de turba populi* ይትቃዐኑ: Ita se coarctavit, ut alter alteri quasi incumberet. *Luc.* 8,45. *Græcè diceres* βαρύνεσθαι, *quâ voce usus est Lucas c.* 5, 1.

❁ ቀዐደወ — አንቃዐደወ: (ቃ: *in quarto ordine propter gutturalem*) *Intransitivè* Sursum respexit, *sive* Suspexit ሰማየ: cœlum. *Luc.* 16, 5. *c.* 3. *construitur etiam cum* ላዕለ: Sursum. *Joh.* 11, 41. (2.) Sursum tulit. Extulit. Elevavit *oculos. Ps.* 122, 1. *animam seu mentem. Psal.* 24, 1.

Suspi-

Suspirando vel aliquid petendi causa à Deo, ut: Fac, ut እንቃዐደው፡ እ.ይትኀፈር፡ supplex suspiciendo cœlum non pudefiam. *Org.* እንዘ፡ ትንቃዐዪ፡ ነፍስየ፡ Sursum extollens animam, *seu mentem. Enc.*

§ እንቃዐደው፡ Sursum respiciens *ad Deum suspirando & expectando auxilium. Org.*

* ቍዘ፡ *ut:* ሰብአ፡ ቍዘ፡ Kuzitæ, *Gens est, quæ tremuit sub adventum Theodori. Enc.* 12. *Jan.* 2. 4. *Confer* ቍስ፡፡

* ቀዝሞስ፡ Cosmus *martyr. Enc.* 22. *Nov.* 2. 5. *melius* ቀስሞስ፡ *Enc.* 21. *Nov.* 3. 3. Archiepiscopus. *Lectio in festo ejus ad Rom.* 8, 28.

* ቍዝማን፡ *Nom. pr. Sancti, Enc.* 1. *Jun.* 3. 1. *Accusativus Græcus* Κοσμᾶν, *a Nom.* Κοσμᾶς. *Vide supra* ቀስማ፡ *vel* ቍዝሞስ፡ *ita mirè variant nomina propria; nam* 2.. *Junii.* 1.3. *ubi Æthiopes habent* ቀስሞስ፡ *ibi Copti habent* قزمن.

* ቃየል፡ قابل Cain, *filius Adami degener. Gen.* 4, 1. *& sic in Organo, & tamen versu* 1. *&* 2. *d. capitis vocatur* ቃ.የን፡ *&* v. 15. ቃየን፡ *adeò variant peregrina.*

۞ ቀ.ይሐ፡ *Def.* ቀሐ፡ Ruber fuit. Rubuit. 4. *Reg.* 3, 22. Rubescere. Rubrum fieri. *Org. Lect.* 1.

§ ቀይሕ፡ Ruber, Rubicundus, *in gen.* Rufus. *Cant.* 5, 10. *scribitur etiam* ቀይሕ፡ *Org. Lect.* 2. ቀይሕ፡ ያክንት፡ Rubra hyacinthus *legitur Exod.* 36, 18. *Vide* ያክንት፡፡ ቀይሕ፡ ሥጋሁ፡ *Enc. Descriptio carnis crudæ poetica videtur, cùm scilicet detracta est cutis.*

§ ቀይሐት፡ Rubor. Rubedo. *Org. Lect.* 3. *aliàs etiam* ቀ.ይሐና፡፡

§ አቀ.የሐ.ይሐ፡ Subrubens, Rubellus fuit. *e. g. de cute. Lev.* 13, 24 *cœlo. Matth.* 16, 2. 3. *de Cytino & Balaustio. Org. Lect.* 2.

§ ቀ.የሐ.ይሐት፡ Subrubens, Rubidus, *de ulcere. Sic lege Lev.* 13, 19. 42.

۞ ቀየመ፡ —— ተቀየመ፡ *Conj. E. Org. Lect.* 1. Vindictam paravit. *Constr. cum nomine sine præp.* ኢ.ተቀየመነ፡ በኃጢአቲነ፡ Non vindicta usus est (*contra*) nos propter peccata nostra. *Lit. Chrys.* Ultionem meditatus est. Ulcisci se paravit. *Marc.* 6, 19. *Luc.* 11, 54. *Constr. abs.* Vindicavit se. *Lit. MSS.*

§ ቂም፡ Vindictæ studium. Cupido ultionis. *Lu.* 164. *c.* 1. Rache / *per Meton. abstr. pro concr.* Vindictæ cupidus. *Can. Clem.* 51.

§ ቀ.የማ፡ Comminatio. Minæ, *vel i. q.* ቂም፡ *ut:* ፋቅር፡ ዘአልቦ፡ ጽልሑት፡ ወቀየማ፡ Amor carens dolo & vindicta. *Ep. ad Susn. Comm. p.* 497. *n.* 16.

§ መስተቃይም፡ Vindictæ studiosus. Ultionis cupidus, *forma* መስተገብእ፡ *Org. Oppos.* የዋህ. Mitis. *Enc.*

* ቃ.ይናን፡ Cainan. *Filius Enos. Unus ex Patriarchis ante diluvium. Gen.* 5, 10. 12.

* ቃ.የናን፡ *Idem nomen, sed aliter scriptum Gen.* 11, 12. 13. *Alius est* Cainan *Filius Arphachsadi, qui hodie in omnibus exemplaribus Græcis τῶν LXX reperitur; qui etiam Luc.* 3, 36. 37. *legitur. De quo Viri docti latè; imprimis Ludov. Capellus in sua Chronologia sacra Bibliis Polyglottis Anglicis præmissa, p.* 7. *quod vide, si libet.*

۞ ቀ.ይአ፡ *Def.* ቀአ፡ *Hebr.* קיא Vomuit. Evomuit. *Exod.* 8, 3.

§ ተቀአ፡ Evomitus fuit.

§ ቀ.ያእ፡ קיא *Quicquid evomitum est.* Res evomita. 2. *Pet.* 2, 22.

§ ቂአት፡ Vomitus. Vomitio, *form.* ቂሐት፡

† ቀ.ይስት፡ Locus separatus, *ubi quis solus stare seq. abscondere potest.*

† ቍ.የጽ፡ Tibia, Crus. *Pl.* አቍ.የጽ፡ Tibiæ. κνῆμαι. *Ps.* 146, 11. *&* ቍየጽ፡ *Cant.* 5, 15. ቍየጽ፡ *mendosum. Joh.* 19, 31. 32. Crura, σκέλη.

۞ ቀ.ዳሕ፡ *Arab.* قدح Hausit *aquam. c. e. acc. Joh.* 2, 8. 9. (2.) Infudit. *Apoc.* 18, 6.

§ ተቀ.ድሐ፡ Haustus fuit. *Org. Lect.* 2.

§ ቀዲሕ፡ Haustus. (2.) Infusus ወይን፡ ጸዋዕ፡ *Apoc.* 14, 10.

§ ቀ.ዳሒ፡ Pincerna. Prægustator. *Pl.* ቀዳሕት፡ *&* ሊቀ፡ ቀዳሕያን፡ Archipincerna. *Gen.* 40, 1. (2.) Haustor. *F.* ቀዳሒት፡ Haustrix. Bajula aquæ *ancilla. Exod.* 12, 29.

§ ቀዳሖ፡ Vas aquæ hauriendæ idoneum, *majus quam* ቀሠ.ት፡ Cadus. *q. v.*

§ ቀዲሐት፡ *Arab.* قدحة Infusio, *vel* Haustus, *subst. Ps.* 74, 7. *ut: instar vini* ዘምሉእ፡ ቀዲሐቱ፡ cujus haustus plenus, *vel* plena infusio, *i. e. exundans. Enc.* 12. *Jul.* 3. 5.

§ መቀ.ድሕ፡ Locus *quilibet* unde aliquid hauritur *Org.* (2.) *In specie* Puteus *vel* Stagnum; *unde in allegoricis locutionibus reperitur:* መቀድሕ፡ ሬዋስ፡ ወሀዘቅት፡ በረከት፡ Puteus sanitatis & fons benedictionis. *Org.* ጊዮን፡ ወርቅ፡ መቀድሕ፡ ስብሐት፡ Situla aurea putei gloriæ. *Org. Vide* ሀዘቅት፡ *quod speciei nomen est.*

۞ ቀደመ፡ *Matth.* 12, 29. *Hebr.* קדם Ante *vel* Prius fecit. Prævenit. Præoccupavit. Antecepit. Antevertit, *ut:* ቀደምከ፡ በነገር፡ Tu primus locutus est, *vel* Prævisti sermone. *Vit. Sam.* (2.) Prior fuit, *vel* extitit. *Inf. nom.* ቀ.ዲም፡ Priorem esse. Prioritas, *ut: Deus* ፩፡ ዘእንበለ፡ ቀዲ.ም፡ Unus sine prioritate. *Org. Lect.* 3. (3.) Præcessit. Præivit. *c. e. acc. pers. Marc.* 6, 45. *& abs. ut:* ኵሉ፡ ዘ.ይቀድም፡ Omnis qui præcedit, *sic lege* 2. *Joh.* v. 9. *Cum verbo conjunctum, denotat actionem aliquam præcedentem, & efficit plerumque periphrasin adverbii* Ante *vel* prius. *Construitur autem cum alio verbo; vel in eodem tempore, numero & persona, ut:* ተመሀርኩ፡ ቀደምኩ፡ Docui prævenì, *i.*

b. prius docui. 1.*Cor*, 15, 3. *vel cum Infinitivo, ut:* ለእመ: ኢቀደመ: አሲሮቶ: Nisi prius ligaverit eum: *Marc.* 3, 27. (4.) Auspicari Ordiri. Exordiri. Initium facere; *& respondet Græco* Ἐνάρχεσθαι. ትቀድሙ: ትእኅዙ: *Pleonasmus mirus.* Auspicabimini Initium facere. *Exod.* 12, 18. *Sic communiter ordiuntur libros & tractatus suos; ut:* ንቀድም: በረድኤተ: እግዚአብሔር: ንጽሐፍ: Incipiamus auxilio Domini scribere, *&c. Hom. Theoph. Arabicum* تقدّم Progredi *significat. Quæ significatio & hic locum habere potest, si sensus patiat.*

§ አቀደመ: *In quarta Conjugat. significationem transitivam quidem habet, q. d.* Prius fecit, *vel* Facere prævenit *hoc vel illud, quod tamen eodem recidit ac in primitiv. conjugat. sed tantùm cum Inf. construitur, ut:* አቀደመ: ፈጢረ: Prius creavit. *Ps.* 73, 2. አቀደመ: አእምሮ: Prius cognovit. Præcognovit. *Matth.* 14, 8. (2.) Facere priorem, *vel* ut præcedat, Primo loco constituere, *ut: Hic sit vobis primus mensis,* ወአቅ ድሞ: እምአውራኅ: ዓመት: & finite eum primum esse inter menses anni. *Exod.* 12, 2.

§ ተቃደመ: Alter alterum prævenit; *vel* prævertit.

§ ቀዲሙ: *Adverbium est, ut: Duxerunt eum ad Hannam* Primò, primùm. *Joh.* 18, 13. (2.) *Comparative* Priùs. 1. *Pet.* 2, 10. *&* 3, 20. (3.) Antehac. Olim, *ut:* ቀዲሙ: ዘዜነወ: Qui olim nunciaverat: *Enc.* 25. *Jan.* 1, 2.

§ ቀዳሚ: *Tam substantivum quàm adjectivum est.* (1.) *Substantivè significat* Principium. Initium, *ut:* በቀዳሚ: In principio *creavit Deus, &c. Gen.* 1, 1. ቀዳሚሃ: ለጥበብ: ፈሪሀ: እግዚአብሔር: Initium sapientiæ timor Domini. *Ps.* 110, 9. (2.) Primum *in qualibet re, ut:* ቀዳሚ: ንዋዮሙ: Primum optimi suarum. *Exod.* 35, 5. ቀዳሚ: ጻማሆሙ: *q. d.* Primordium laboris eorum, *i. e.* Primitiæ. *Ps.* 77, 56. ዘቀዳሚ: Quod primum est. *Ps.* 138, 4. (3.) Vetus testamentum, *ut:* መጻሕፍት: ዘቀዳሚ: ወዘዳኅሬ: Libri V. & N Testamenti. *Can. Eccl* 55.

§ II. *Adjectivum est ordinale* Primus. *Matth.* 10, 2. *Adamus vocatur* ቀዳሚ: ፍጥረት: Primus creaturarum. *MSS. Colb. Pl.* ቀደምት: Priori: *ut:* Primi *erunt ultimo loco: Matth.* 19, 30. Prisci. Antiqui. Majores. *Matth.* 5, 21. *In specie* አበው: ቀደምት: Patres prisci; *i. e.* Patriarchæ primævi. *Adam, Seth, Enoch, nec non Abraham, Joseph, David &c. qui & absolutè sic vocantur; tam antediluviani, quam postdiluviani. V. S.* Antecessores. Prædecessores. Die Vorfahren / *ut: Majorem gloriam acquisivit* እምነ: ቀደምቱ: Præ antecessoribus suis: *Enc.* Ἀρχαῖς, *Tit.* 3, 1. *reddidit interpres* ቀደምት: *quasi legisset* ἀρχαίοις, Priscis. *Nisi intelligere velis* Primos dignitate. *Fæm.* ቀዳሚት: Prima. ትእዛዝ: ቀዳሚት: እምኵሉ: Præceptum primum; *i. e.* Præcipuum ex omnibus. *Marc.* 12, 28. ቀዳሚት: ስሙ: መድኃኒነ: ክርስቶስ: Primum nomen ejus Salvator noster est. *Enc. Mar. Pl.* ቀዳሚያት: Primæ, priores, *sc. tabulæ. Exod.* 34, *& substantivè* Primitiæ. *Lit.* 160. *c.* 1. *Confer supra num.* 2.

§ III. *Adverbialiter accipitur.* Primùm: Primò. ቀዳሚ: ኀንደሙ: Olim Pridem [illegible] *Præf. Syn.*

§ ቀዲም: Primordium. Initium. ቀዲመ: መንግሥቱ: ለባቢሎን: Primordium regni Babylonis. *Gen.* 10, 10. *Sic tamen Christus ait, Pater meus cœlestis* ዘሀሎ: እምቅድም: qui est à principio; *i. e.* ab æterno. *Enc.* ዘቀዲም: *Per Periphrasin significat* Antiquus, Priscus; Prior, *ut:* ኃጢአቲሁ: ዘቀዲም: Iniquitates ejus priores. *Enc.* እመቃብሩ: ዘቀዲም: ኀበ: መቃብሩ: ዘካዕበ: E sepulchro suo priori (*primo*) ad sepulchrum suum secundum, *dum transferretur Sanctus. Enc.* 6. *Oct. b.* 3.

§ ቅድመ: Particula, *quæ modo Adverbium, modo Præpositionem denotat, & tam de tempore quam de loco accipitur, ut Latin.* Ante. Primò. Prius. Antea. *Ps.* 5, 3. (1.) *De tempore intelliguntur sequentia; ut.* ቅድመ: ዮም: Ante hunc diem. Ante hac. Olim *V. S.* እምቅድመ: ዝ: Antehac. ቅድመ: *&* እምቅድመ: Priusquam. Antequam. *Utrumque poscit Subjunctivum, ut:* ቅድመ: ይንሥቱ: Antequam destruant *&c. Enc.* (2.) *De loco.* Coram. Ante, *ut:* ቅድመ: ምሥዋዕ: Ante altare. *Matth.* 5, 24. *Novissimi erunt* ቅድመ: Primò, *sive* primo loco, *i. e.* Primi. *Matth.* 19, 30. በቅድመ: Coram. *Psal.* 9, 26. እምቅድመ: E. Ex, De: *Gall.* De devant. *Ps.* 16, 3. እምነ: ቅድሜሁ: Ex (ante) illo, *sed malè. Nam Græcè est* ἐξ Ἐδέμ. *Gen.* 2, 10. ነፋስ: ዘእምቅድሜሆሙ: Ventus qui (ab) ante eos, *i. e.* Contrarius. *Matth.* 14, 24. (3.) *Pleonasticè cum aliis præpositionibus conjungitur, ut:* ቅድመ: መንገለ: Ante versus, *i. e.* Versùs *simpliciter. Gen.* 2, 8.

§ ቅድምና: Principatus: Primatus. ወቅድምናሁ: ኮነ: በመትከፍቱ: Et Principatus est in humeris ejus. *Es.* 9, 6. (2.) Prioritas, *ut: cum de tribus personis dicitur* አልቦ: ቅድምና: ለህላዌቶሙ: Non est Prioritas existentiæ eorum: *Lib. Myst.* አሐቲ: ቅድምና: ወአሐቲ: ሢመት: Una prioritas & unus Principatus. *De Trinitate.* ጸ: ር:

§ ቀዳማዊ: *Idem: MSS. Colb.*

§ ቀዳማይ: *Contr.* ቀዳሚይ: Primus, *Nomen ordinale. Apoc.* 1, 17. Prior. *Matth.* 21, 28.

§ መቅድመ: *&* መቅደመ: *Utrumque enim reperitur.* Inprimis. Omnium primo. Potissimum. *Adv.* መቅደመ: ኵሉ: ነገር: Ante omnia: *Matth.* 6, 33. *Item:* መቅድመ: ፈድፋደ: Maximè verò *seu* potissimum. *Lit.* 76. *c.* 2.

c. 2. (4.) *Periphrasis Adjectivi* Præstantissimus. Excellentissimus, *ut*: ምስለ፡ ኵሉ፡ መቅድም፡ ዐፈራት፡ Cum omnis generis præstantissimus ballamis. *Cant.* 4, 14.

¶ II. መቅደም፡ Pelvis, *cujus ad lavandas manus in templis Æthiopum usus secundum Gregorium utitur.* *Alias* ንብርብ፡ መዝዐብ፡ *q. v.*

† ቄድሮስ፡ *Græc.* κέδρος, Cedrus. *Cant.* 5, 15. *Æth.* ጽኢድ፡

¶ ቄድሮና፡ Cedrinus. *Org. Lect.* 4. *rectius* ቆላሕምን፡ 3. *Reg.* 7, 2. *ex Græco* κ...

ቀደርስ፡ *Lev.* 8, 13. Cidaris. *Græc.* κίδαρις. *Genus pilei quidam esse putant; doctores vero* Fasciam *seu* Tæniam *quâ Orientales, pileolo prius impositò, caput redimire solent. Alias* Tiara. *Tegmen capitis Regum Persiæ. Hodie vulgo* Ein Türckischer Bund: *i. q.* መንዲል፡ *Arabum & Æthiopum. Exod.* 36, 35. *alias* ቀዳርስ፡ & ቀደርን፡ *retento casu Græco Lev.* 16, 4. *Æthiopes nesciunt quid sit.*

✿ ቀደሰ፡ *Ps.* 45, 4. *Conj. E.* Sacrum effecit. Sanctum reddidit. Sanctum. Sacrum habuit; *Vulgo* Sanctificavit. *Matth.* 23, 17. (2.) Sanctum prædicavit, *ut*. *Angeli* ይቀድሱ፡ ኪያከ፡ Sanctum te prædicant. *Lit.* 163. *c.* 2. (3.) Consecravit. Sacram cœnam celebravit *Presbyter. Vulgo Æ.*

¶ ተቀደሰ፡ Sanctus, Sacer habitus. Sanctificatus fuit. *Conj. E. Ebr.* 2, 11. *Dictum ei fuit* ቀደ ስ፡ *sive* Sanctus prædicatus fuit. *L. Chrysost.* *Et sic intelligendum* Sanctificetur nomen tuum! *in Oratione Domin.*

¶ ቅዱስ፡ Sanctus. *Fœm.* ቅድስት፡ Sancta. & *neutraliter* Sanctum; *ut*: ቅድስት፡ ቅዱሳን፡ Sanctum Sanctorum. *Pars templi Hierosolymitani, seu tabernaculi testimonii. Fœmininum autem, quod hoc locò adhibetur, ex Græco fluxisse videtur, ubi* Σκηνὴ *fœmininum præcedit, nempe* σκηνὴ ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων, Scena, *quæ vocatur* Sancta Sanctorum. ደብተራ፡ እንተ፡ ይብልዋ፡ ቅድስት፡ ቅዱሳን፡ Scenam (*tabernaculum*) quam vocant Sanctam Sanctorum. *Hebr.* 9, 3. *alias* ደቢር፡ *ex Hebr.* דביר 3. *Reg.* 7, 50.

* ቅዱስ፡ አምላክ፡ Kyddus-Amlacus. *Nom. pr. viri. Enc.* 17. *Nov.* 1. 3.

¶ ቅዱሳዊ፡ Sanctus. *Greg. in Epist. sed abusive.*

¶ ቅዳሴ፡ Consecratio. Sanctificatio. (1.) *Proprie est* laus, *seu* prædicatio sanctitatis, *cum scil. dicimus*: ቅዱስ፡ ቅዱስ፡ ቅዱስ፡ *ut patet Lit.* 165. *c.* 2. በቅዳሴሆሙ፡ ለሱራፌል፡ *i. e.* cum Seraphim dicunt ቅ፡ ቅ፡ ቅ፡ *Lit. MS.* (2.) *Sic vocantur* orationes Eucharisticæ *a Presbytero in Cœna Domini recitari solitæ; & quidem* ቅዳሴ፡ ሐዋርያት፡ in festo Apostolorum; *in* festo *vero* B. Virginis ቅዳሴ፡ ማርያም፡ *vide Liturgias in Novo Testamento Romano impressas.* (3.) Totus S. cœnæ actus, *quam veteres* Missam *dixere*, Eucharistia; *alias* አኰቴት፡ *quod vide. Lit.* 163. *c.* 2. (4.) ቅዳሴ፡ ቤት፡ Dedicatio, Inauguratio ædis sacræ. *Enc.* 16. *Nov.* 6. 1 *q. d.* Sanctificatio ædis, *Germ.* Kirchweyhe / *quod idem est. Festivitas annua in memoriam dedicationis facta. Enc.* 1. *Febr.* 2. 1. *Quo casu reddendum est* Encænia, *q. d.* Renovatio. *Quamvis enim nulla amplius dedicatio fiat, tamen vocatur* ቅዳሴ፡ *sicut Germanicum* Kirchweyhe / *ut in Enc.* 26 *Junii.* 1. *celebratur* ቅዳሴ፡ ቤት፡ ገብርኤል፡ Dedicatio ædis Gabrielis *Archangeli, & mox* ለለ፡ ቅዳሴ፡ in singulis Encæniis *dicitur. Coptitæ Encænia vocant* مكريز.

¶ ቅድስና፡ Sanctimonia. *Ps.* 29, 4.

¶ ቅዱስና፡ *Idem. Org. Lect.* 3.

¶ ቅድሳት፡ Sanctitas. *Forma* ብሥራት፡ *ut*: *Proficiat nobis cibus iste* ለቅድሳት፡ ወ ለንጽሕ፡ ut sanctitatem & puritatem. *L. Chrys.* *Pasce populum tuum in integritate* ወቅድሳት፡ & sanctitate. *ibid.* (2.) Res sanctæ. *Nolite dare* ቅድሳት፡ res sanctas *canibus. Matth.* 7, 6. & *Lit.* 158. *c.* 3. & 172. *c.* 4. *nisi malis scribere* ቅዱሳት፡

¶ መቅደስ፡ *vel* መቅድስ፡ *Ps.* 10, 4. Sanctuarium. Sacrarium. *Ps.* 19, 2. ጽርሐ፡ መቅደስ፡ Penetrale sanctuarii, *seu* templi, *i. e.* Adytum. *Ps.* 5, 8. ቤተ፡ መቅደስ፡ Domus sanctuarii, *i. e.* Templum. *Matth.* 21, 12. ደብረ፡ መቅደስ፡ Mons sanctuarii. *Ps.* 2, 6. & 14, 1.

¶ ምቅዳስ፡ Locus sanctus. Sanctuarium. ἁγίασμα. *Exod.* 25, 8. ቤተ፡ ምቅዳስ፡ *Exod.* 28, 35. *Idem quod* ቤተ፡ መቅደስ፡

✿ ቀደወ፡ Candidus fuit. *Metaph.* Purus; Intemeratus, Integer fuit de *animo.* Sincerus fuit.

¶ ቅዱው፡ Candidus; Albus; *ut*: *Victor, qui est ovis* ዘአርአያሁ፡ ቅዱው፡ cujus figura candida (*alba*) est. *Enc.* *Metaph. ut Latine* Sincerus. Purus. Intemeratus. Verus. Genuinus; *quatenus opponitur* Adulterino, *pecul. De aromatibus, ut*: ከርቤ፡ ቅዱው፡ Myrrha intemerata, *vel* selecta, *sic* ቀናንሞን፡ & ቀጸቦት፡ ቅዱው፡ Cinnamomum & Calamum aromaticum selectum. *Exod.* 30, 23. *Sic reddiderunt* νάρδου πιστικῆς. *Marc.* 14, 3. *Arab.* قدي & قدو *est* Fragrans. Bene olens: *quæ significatio utcunque ad Æthiopica vocabula quadrare videtur. Metonym. de aliis rebus, quam de aromatibus; ut*: እምነ፡ ቅዱው፡ *in stat. constr.* Mutuus puritti, *i. e.* ex candido, puro & sincero animo profectum. *Enc.* 17. *April.* 2. 3. *Pl.* ቅዱዋት፡ *formationis infolita, ut*: አልባስ፡ ቅዱዋት፡ Vestes pretiosæ, candidæ, splendentes. *Luc.* 15, 22. *Fœm.* ቅድውት፡ *q. v. mox.*

* ቅዱው፡ መዓዛ፡ Kidwa-Maazà, *i. e.* Selectus odor, *seu* suavissimus fragrantià. *Nom. pr. Viri. Enc.* 19. *Oct.* 1. 5.

† ቃንት፡ Genus serpentis. *Ef.*14, 29. *Graecus habet ὄφεις πετομενοι.* Serpentes volatiles; *quales in Ægypto dantur.*

† ቀጠ፡ Kata, Monetæ species, *cujus XX. non conficiunt unum* ወርቅ፡ Aureum. *Numerare solent Æthiopes hac monetâ, ut* : ተሠየጠ፡ በ፶፡ ቀጠ፡ Emtus est *liber hic* quinquaginta Katis.

† ቀሞ፡ 2. *Sam.*2, 23. Cuspis ferrea, *quâ inferior hastæ pars munitur, ut terra infigi possit.*

† ቀጠራቅጢን፡ *Græcum recente casu* καταῤῥάκτης. *Lev.* 11, 17. Catarrhacta *autem est avis, è mergorum genere, fulici simile, sed rostro dentato, ventre albo, rubicundis oculis,* Diomedea avis *à Plinio dicta, quæ in Apulia insulâ quadam reperitur. Æthiopes suum* ጶምበጽ፡ (*sic lege in Lex. Amh. c.* 81.) *esse putant, quæ parva quadam est avicula e passerum genere, nobis ignota.*

† ቀጥራን፡ *Arab.* قطران Pix *vel* Resina cedrina liquida. Schiff. Täär *Germanicè vocaveris. De Serapione:* ነዱን፡ አባሉ፡ ለቀለ ሐተ፡ ቀጥራን፡ ወዘይት፡ Condemnatum fuit corpus ejus ad bullitionem resinæ liquidæ & olei, *h.e.* ut resinæ & oleo ferventi immitteretur. *Enc.* 27. *Jan.* 4. 2.

⚙ ቀጥቀጠ፡ Tero, *cum compositis*. Contrivit. Comminuit in minutas partes. In pulverem redegit. Extrivit. *Gen.* 34, 30. *Plus est quam* ሰበረ፡ *quod simpliciter* frangere *significat. Marc.* 5, 4. Contudit *malleo. Enc.* 25. *Aug.* 5. 3. Conquassavit. Attrivit *corpus hominis. Luc.* 9, 39. (2.) *De chorda, reti vel fune*, Rupit. Dirupit. *Vit. Jac. Serug.*

§ ተቀጥቀጠ፡ *Pf.*123, 7. Contritus, Comminutus fuit. *De fune quoque dicitur abusivè ut* ከገርት፡ ተቀጥቀጠት፡ ruptus est *Vit. Sam.*

§ ቅጥቁጥ፡ Comminutus, Contritus. *Matth.* 12, 20. *Pl.* ቅጥቁጣን፡ Fracti membris *vel ossibus. Matth.*4, 24.

§ ቅጥቃጤ፡ Contritio. Comminutio. (2.) Vehemens afflictio. *Pf.* 13, 7.

§ ንቅጥቃጥ፡ Paroxysmus, *seu* horror febrilis. *Æ.*

⚙ ቀጠነ፡ *Hebr.* קָטֹן *est* Parvus fuit.

§ አቅጠነ፡ Subtile, Tenue reddidit. *Syn.*

† ቀጢን፡ קטן Parvus. Subtilis. Tenuis. ፋስ፡ ቀጢን፡ Ventus *vel* aura lenis. *Enc. Pl.* ቀጢናን፡ Tenues *spica. Gen.* 41, 6. 7. 23. & ቀጠንት፡ አልባስ፡ Subtiles, Pretiosæ vestes. እለ፡ ቀጠንተ፡ ይለብሱ፡ Qui pretiosas vestes induunt. *Matth.*11, 8. *Conf.* ቀድወት፡ *F.* ቀጠን፡ *Lev.* 13, 30.

§ ቅጥን፡ Subtilitas. Subtilis cognitio; *forma* ዕውቀ፡ *MSS. Colb.*

§ ቅጥኣት፡ Tenuitas. *MSS. Colb.*

† ሰቃጥን፡ Hamus. *Matth.* 17, 27. *Radix* አቃጠነ፡ Pisces cepit, *Amharica est. Lex. Amh. c.* 37. *aliàs* ገለበ፡ *q. v.*

⚙ ቀዋዐ፡— ተቀዋዐ፡ *Pfal.* 101, 18. Dedignatus *est. c. abs.* (2.) Tæduit. Piguit *alicujus rei. Cant. E.* እስከ፡ ንትቀጣዕ፡ ሕይወተነ፡ Ita ut tæderet nos vitæ nostræ. 2. *Cor.* 1, 8. Fastidivit. *Apoc.*2, 3. (3.) *Transf.* Cum indignatione aversatus est *aliquem, ac. Pf.*94, 10.

§ አስተቀዋዐ፡ Ad indignationem concitavit. Ad iram provocavit. *Tit.* 3, 2. አስተቀጣዕናከ፡ ለኂሩትከ፡ ዘአበ፡ Ad indignationem provocavi benignitatem tuam. *Org. Lect.* 4.

§ ቀዊዕ፡ *f. Pf.*45, 8. Indignatio. Fastidium. Molestia. *Minus est quam* መዓት፡ Ira.

§ ቀጣዒ፡ Morosus. *Decr. Ap.* 5. *vel rectius.*

§ ተቀዋዒ፡ Indignatione motus, Indignabundus. *Syn.*

§ ተቀዋዖት፡ *Forma* ተፈሥሖት፡ Iracundia, Indignatio. *MSS. Colb.*

⚙ ቀጸጸ፡ *Hebraicum* קוץ Summô fastidio *vel* nauseâ teneor *legitur Pfal.* 119, 158. *&* 139, 21.

§ ቅጹጽ፡ Fastidiosus ciborum. Nauseabundus. *Sic mihi Gregorius exposuit, nec abludit à significatione Hebraica modo allegata. At Judic.* 3, 17. *respondet* ἀστεῖος, Urbanus. *Quæ significatio cum textus Hebraico non convenias, ubi* Pinguis *reperitur, S. Augustinus (allegante Flaminio Nobilio ad hunc locum) qu.* 21. *aliam nobis proponit, nescio unde desumtam, nempe* Exilis, Tenuis, *quæ & ipsa ad textum non quadrat: convenit tamen cum voce sequente.*

§ ቅጽጥ፡ Tenuitas. Exilitas; *manifestè enim opponitur voci* ገዘፍ፡ Crassities. 3. *Reg.* 12, 10. *Conf. supra* ቀጠን፡

* ቀጵሮስ፡ ደሴት፡ Cyprus Insula. *Act.*27, 4. *melius* ቆጵሮስ፡ *Enc.*

—Cypri *Episcopus Lazarus. Enc.*27. *Maji.* 2. 1.

† ቀጵሬስስ፡ Cypressus, *non reperitur in Æthiopia.*

* ቀጵርያኖስ፡ Cyprianus, *in aheno fervido martyrium passus. Enc.*7. *Oct.* 1.

† ቀጽን፡ Calcei genus *totum pedem contegens nostratium more.* አሠኣን፡ Calcei orientales *sunt, solea pedum tantum suppositi. Vid. c.* 117.

⚙ ቀጸለ፡— ተቀጸለ፡ *Cont. E.* Redimitus fuit *corona, sertis.* Coronatus fuit. *Job.*19, 5. ተቀጸለ፡ ገራ፡ ጸሀ፡ ርእሱ፡ Tectus fuit galeâ super caput suum. *Org. Lect.* 5. (2.) Coronavit se ipsum. Coronam *vel* Diadema sibimet imposuit. ወንትቀጸል፡ በርእስነ፡ & coronemus nosmet ipsos. *MSS. Colb.*

§ አስተቀጸለ፡ Redimivit. Cinxit caput *alterius corona, vel* diademate. *Marc.* 15, 17. Coronavit *alium. Cant.* 3, 11. አስተቀጸልዎ፡ ወገለት፡ ርእሶ፡ Coronaverunt eum *coronâ spineâ* in capite ejus. *Matth.*27, 29.

§ ቀጸላ፡

¶ ቀጸላ፡ Corona. Diadema. *Apoc.* 9, 7. *Conf.* አክሊል፡ *sub* ከለለ፡ (2.) Ambitus *tam corona quam structura, e. gr. altaris. Exod.* 27, 3. (3.) Insigne Præfectorum *seu Proregum Æthiopiæ, diadematis speciem habens.*

¶ II. ቈጽል፡ *m. Ps.* 1, 4. & ቈጽል፡ *Enc.* Folium arboris. ቈጽለ፡ ሆሳዕና፡ Folia Hosannæ, *i. e.* Palmæ. *Enc. à dominica Palmarum sic dicta.* (2.) ቈጽል፡ ወርቅ፡ Folium aureum, *i. e.* Lamina aurea; *ut:* ንሣእ፡ ቈጽለ፡ ወርቅ፡ ስሑተ፡ ረቂቀ፡ ወገልፊ፡ ባቲ፡ ጎሞር፡ ዘመና፡ Accipe laminam quandam auream tenuem, & obduc illa Gomor (*vas*) Mannæ. *Exod.* 16, 33. *Recedit planè à textu Græco.* (3.) Folium libri. *Pl.* አቍጽል፡ *Marc.* 11, 8. & ቈጽል፡ *Deut.* 12, 2.

¶ አቈጽለ፡ Folia emisit, produxit *arbor. Org. Lect.* 1.

† ቀጺሞት፡ Calamus aromaticus. *Respondet Græco* Κάλαμο-. *Exod.* 30, 23. *Cant.* 4, 14. *Alibi* ቀጸሞት፡ *ut variè scribuntur peregrina.*

☼ ቀጸረ፡ & ቀፀረ፡ *Sicuti scriptura, ita olim pronunciatione & significatione distinctæ fuere. Nunc verò confunduntur; nos quantum fieri poterit, rursus distinguemus.* ቀጸረ፡ *Ergo nobis erit* Circumsepsit, Sepe vel pariete circumdedit. *Ps.* 16, 10. ቀፀረ፡ *vide infra suo loco.*

¶ *Alia significatio reperitur in Codice MSS. Bibl. regia Paris. ubi Matth.* 6, 16. *Græcum* ἀφανίζουσι τὰ πρόσωπα αὐτῶν, *redditur* ይትሜጸለዉ፡ ወይቀጽሩ፡ ገጾሙ፡ Deturpant & fœdant, *seu* decolorant facies suas.

¶ ተቀጽረ፡ Circumseptus fuit.

¶ ቅጹር፡ Circumseptus, vallo *vel* sepe circumdatus.

¶ ቅጽር፡ Sepes, Claustrum *vel* Munimentum *quodvis. Psal.* 143, 17. *Org. Lect.* 1. Mœnia *urbis; ut* ሀገራት፡ እንተ፡ ቦቲ፡ ቅጽር፡ Urbs vallo *vel* mœnibus munita. *Lev.* 25, 29, 30. Murus. *Cant.* 5, 7. & 8, 10. ቅጽረ፡ መነኮሳት፡ Claustrum monachorum. Monasterium. Ein Kloster. *Enc.* Arx *vel* castrum, & *sic respondet Arabico* ... ቅጽረ፡ ንጉሥ፡ Castra *vel* prætorium Regis circumvallatum. *V. S.*

¶ ቅጽረት፡ Circumdatio; *ut: Vos visitantes loca sancta* እምነበ፡ ቅጽረቱ፡ እስከ፡ መካኑ፡ ዐርገቱ፡ *à loco circumseptionis ejus* (*i. e. sepulchri, ut videtur, ubi Christus natus fuit*) *usque ad locum ascensionis ejus. Epist. Zaga Zabi in Comm. p.* 302. *n.* 4.

☼ ቀጽቀጸ፡ *Convenit cum Arabico* قصقص Confregit; Comminuit; *ut:* ይቀጸቅጸኒ፡ ስቃይ፡ *Degravat dolore sermonis; itaque reddendum:* Excruciant me lumbi mei. *Esa.* 21, 3.

☼ ቀጸበ፡ Innuit, Nutu *vel* oculis, *manu aut vultu* significavit. *Germ.* Wincken. *Luc.* 1, 62. Indicavit *Joh.* 13, 24. Monuit *in genere.* እስመ፡ ቀጸቡክሙ፡ *fodaliter* ... Quæ significaverunt vobis. Designavit. *const. c.* ለዐለ፡ *ut* ቀጸቡ፡ ለዐሌሁ፡ Designarunt eum. *Act.* 19, 33. (2.) Delusit *quasi digito monstrando.* Illusit. *Hom. Chrysost.*

¶ ተቃጸበ፡ Alter alteri innuit: Signum *oculis, manu* dedit, *alterius derisionis causa. Ps.* 34, 19. *Sic cum acc. constr. de pluribus intelligitur, qui signis deludunt vel irrident aliquem. Luc.* 16, 14. *quod vulgò* Subsannare *vocant.*

¶ ቅጽበት፡ Nutus. ቅጽበተ፡ ዐይን፡ Ictus oculi. Momentum. *Germ.* Ein Augenblick. 1. *Cor.* 15, 52. *Lit.* 16. *c.* 4.

☼ ቀጸወ፡ Curvavit. Incurvavit. Depressit. *Ps.* 56, 8. & 68, 11. *ubi in Græca versione Codicis Colon. reperitur* συνεκάμψα, *malè pro* συνέκαμψα, Inflexi. (2.) Complanavit. Præparavit *semitam; ut: Sequuntur vestigia patrum* ዘቀጸዉ፡ ለነ፡ አሰረ፡ *qui* complanaverunt nobis semitam. *MSS. Colb. Sic Ps.* 138, 2. ፍኖትየ፡ ወአሰርየ፡ አንተ፡ ቀጸውከ፡ Vias meas & semitas meas tu complanasti.

¶ ተቀጽወ፡ Incurvatus, Inflexus, Depressus fuit. *Ps.* 34, 13. & 37, 6.

† ቀጻሊ፡ Chamæleon *Æ.*, *retinetur tamen ipsa vox Græca* ከሜሌዎን፡ *Lev.* 11, 30.

☼ ቀፀረ፡ Irretivit. Nodis constrinxit. ቀፀረ፡ *scribitur in V. S. & significat* Colligavit. Connodavit. *Metaph.* Dolo *vel* fraude usus est *in aliqua re, & construitur absol. Exod.* 22, 8. (2.) Insidiatus est; *ut:* ለእመ፡ ቀፀረ፡ ከመ፡ ይቅትሎ፡ Si insidiatus est ut occideret. *Exod.* 21, 14. *Examussim convenit cum Hebr.* קשר *quod* Ligare, Colligare, & Conjurare *significat. Confer supra* ቀጸረ፡

¶ አቀፀረ፡ Ad dolum faciendum instruxit. Subornavit. *Sic lege Act.* 6, 11.

¶ አስተቃፀረ፡ Pactus fuit cum aliquo subdolè contra alium. *Gall.* Faire un complot. *Vide* 4. *Reg.* 12, 20.

¶ ቅፅረት፡ *q. d.* Reticulatio. *E nodis instar retis factum opus.* ቅፅረተ፡ ልብሱ፡ Connodatio vestimenti ipsius. *Exod.* 28, 39.

☼ ቀፀወ፡ ... መቅፀውት፡ Olla. *Num.* 11, 8. *Jud.* 6, 19. *Pl.* መቃፀውት፡

† ቀፃ፡ Alveare *vel* Alvearium. 1. *Sam.* 14, 27. *In Æthiopia ex quatuor asseribus longa conficit* ...

☼ ቀፈለ፡ 3. *Reg.* 6, 18. Obduxit *auro vel alio metallo. Exod.* 25, 11. Inauravit.

¶ አቅፈለ፡ Obduci curavit በወርቅ፡ auro. *Enc.* 18. *Sept.*

¶ ተቀፍለ፡ Obductus fuit ወርቀ፡ auro, *cum acc. materiæ. Exod.* 26, 29. & *cum* በ፡ *Exod.* 27, 11.

¶ ቅፉል፡ Circumtextus *vel* obductus *auro.* Inauratus; *ut: Arca* ቅፉለ፡ ወርቅ፡ obducta auro. *Org. Lect.* 4. *Plur.* ቅፉላን፡ በወርቅ፡ *Exod.* 26, 32. *In femin.* ቅፉላት፡ *Exod.* 37, 4.

§ ቀፈሉ፡ወርቅ፡ *forma* ገበሬ፡ *Exod.25,18.* Opus auro obductitium, *si ita loqui fas est, vel* deaurandi ars.

۞ ቀፈረ፡ — ቀፉር፡ Superior pars columnæ, Capitellum, *ut*: ይዱረገ፡ ዕረየ፡ እምቀፈረ፡ ሀምዱ፡ Cohæreat pariter à superiore parte columnæ. *Exod.26,24.* *Conf.* ሬእስ፡ *&* ሁቃዱ፡

§ መቀፈርት፡ Scapula, *ut videtur. al.* ተ ካልኣ፡ *ut*: ተብለየ፡ዘመቀፈርት፡ ἐπωμίς, Scapularis vestis. *Exod.28,4.* *angusta & stricta secundum Æthiopem meum.*

* ቀፈሪ፡ አባ፡ Abba-Kefri, *vinxit Draconem instar ovis. Ene. 8. Nov. 1.*

* ቀፈርንያ፡ Copronia (*ut videtur*) *sub Diocletiano passa. Ene. 1. Jul 1.*

† ቀፌት፡ *Sic in MSS. semper; at in Org.* ቀፈት፡ Durities. ቀፈት፡ ልብ፡ ወሥጋ፡ Obstinatio cordis & carnis. Pertinacia. *Lit.169.c.2.*

۞ ቀፈጸ፡ Detexit, *seu* Detraxit *velum.* Revelavit. *Es.24,1.* *Hinc dicitur de fœminis*: Denudavit *pudenda earum. Es.3,17.*

§ ተቀፈጸ፡ Detectus est, *ut*: ይትቀፌጸ፡ ኀፍረቶሙ፡ Detecta est ignominia vel turpitudo eorum. *Es.20,4.* Panla, Aperta fuit *porta, ut*: ይትቀፌጸ፡ ኆኅት፡ Reseratur janua. *Lit. Job.*

§ ቅፉጽ፡ Detectus. Revelatus.

በ፡

በ፡ *Est præpositio inseparabilis.* In, *quæ variè significat; ut in Gram. nostra Lib.V. videre est. Latine plerumque nomen adjunctum per ablativum Instrumenti efferendum est; ut*: በረድኤት፡ እግዚአብሔር፡ Auxiliò Divino. Mit der Hülffe Gottes.

ብ፡ Particula *servilis, cum affixis* ብየ፡ Est mihi, Habeo. ብከ፡ ብኪ፡ Habes.

ቦ፡ *Masculinum, &* ባ፡ *fœmininum.* Est, datur. *Significationis ratione inter Verba anomala & impersonalia recensimus. Gr. L. II. c.28. Cùm diversa sententia referuntur, ajunt*: ቦዘይቤ፡ ወቦዘይቤ፡ Est qui dixit, & est qui dixit *&c. h. e.* Quidam dicunt sic, quidam dicunt aliter, *i. e.* Secundùm alios. *Ene. 1. Jan. 1.4.* *Nam & de pluribus accipitur, ut*: ወቦ፡ እለ፡ በጽሑ፡ Et erant qui venirent. *Gen.14,13.* ቦኑ፡ ዘየአምር፡ Estne aliquis qui sciat? *i. e.* Scitne aliquis? *Compositum* አልቦ፡ Non est. Non datur.

۞ ብሂል፡ Dicere. *Verbum est planè anomalon, cùm ratione significationis, tùm ratione conjugationis; nam (1.) Præteritum regulare* ብሀለ፡ *significat*, Opposuit se alicui verbis. Contradixit; *ut: Johannes* ዘይቤ፡ ዘብሀልዎ፡ አይሁድ፡ qui dixit, quòd sese opposuerint, contradixerint illi Judæi. *Comment. p. 499. n. 22.* ብሀልክዎሙ፡ Opposui illis. *MSS. Colb.* (2.) *Præteritum autem, cùm simpliciter significat* Dixit, *per literas* አትይን፡ *Futuri more conjugatur, ut*: እቤ፡ ትቤ፡ ይቤ፡ Dixi, Dixisti, Dixit. *Tertia autem persona* ይቤ፡ *per* Ait, inquit, *communiter exponi potest in allegationibus Scripturæ; ut*: ቀዱስት፡ ኦሪት፡ ትቤ፡ Sancta Lex ait, *i. e.* in Lege extat vel legitur. *Org.* *Præsens est* እብል፡ Dico *&* *Subjunctivus* እበል፡ dicam. *Quæ habes in Gram. nostra Lib. II. c.27.* (2.) *Compositus* Prædixit *futura significationem habet in Can. Clem. 8. ut*: ኢትብል፡ በትእምርት፡ Ne dicas per signa, *i. e.* Ne divinaveris per prodigia. *Inf.* ብሂል፡ *variè significat*: (1.) *sæpe nominascit, & accipitur pro* Voce, Vocabulo. Dictio *vulgus ait) ut*: በርተሜ፡ ብሂል፡ ወልደ፡ ጾም፡ ብሂል፡ Bartuma vox, filium jejunii significat. *Enc. 9. Febr. 2. 5.* ለኪ፡ ይደሉ፡ ብሂል፡ እምነ፡ ወብሂል፡ እግዝእትነ፡ Tibi competit appellatio, Mater nostra, & appellatio Domina nostra. *Org.* (2.) *Plerumque impersonaliter, ut jam dictum, pro* id est, *seu* significat *accipitur. Marc. 3,17. ut*: ዘብሂል፡ *Org. &* ዘውእቱ፡ ብሂል፡ *Gall.* C'est à dire. id est. Hoc est. *Matth.27,46.* *Interdum Latinè commodè per* Interrogare *&* respondere *redditur, ut*: ሶበ፡ ይቤልዎ፡ ሰብእ፡ Cum interrogarent eum homines: *Quare fugis?* ይቤሎሙ፡ Respondit eis *&c. Ene. 10. April. 1.3.* (3.) እሁ፡ ብሂል፡ Annuere. Obtemperare. *Vide* እሁ፡ *in* አ፡ *Pl.* ብሂላት፡ Voces. Verba.

§ አብለ፡ Dicere fecit, Curavit. እሁ፡ አብለ፡ Annuere fecit. Persuasit. In suam sententiam perduxit. *Matth.27,20.* እሁ፡ በልኒ፡ ወእሁ፡ አብሎ፡ Annue mihi (*fœmina*) & annuere fac eum. *Org.*

§ ተብህለ፡ Dictus, Dictum est. *Imperf. Matth.1,22. Luc.4,12.* *Inf.* ተብሂል፡

§ ተባህለ፡ Contendit verbis. Contradixit. Alter alteri dixit. Disceptavit unus cum alio; *ut*: ተባህሉ፡ በበይናቲሆሙ፡ Disceptarunt, disputarunt inter se. *Marc.9,34.* *Sic etiam lege Marc. 4,41. c.c.* ምስለ፡ *ut: Gen. 27,19.* ተባህሉ፡ አሐዱ፡ ምስለ፡ ካልኡ፡ Contenderunt unus cum alio, *& cum* ለ፡ *Jude v. 9.* *In bonam & malam partem accipitur. Inf. nom.* ተባህሎት፡ Contentio. Disceptatio. *Deut.1,12.*

§ በሃሊ፡ Dicens, *sive* qui dixit. *Plur.* በሀልት፡ ጽድቅ፡ Locutores veritatis. *MSS. Colb. & alibi. F.* በሃሊት፡ *ut*: እሁ፡ በሃሊት፡ Oho dicens *fœm. i. e.* Evandrie, Tractabilis. *Jac.3,17.*

§ ባህል፡ *In utramque partem sumitur.* Contentio. Disceptatio. Contradictio. *Ps 30,26.* *In bonam partem.* Disputatio Dissertatio, *seu* Sermo. *Tesfa-Zion in Epil. N.T.* *Apud Poetam idem quod* ቃል፡ Vox, Sonus, *ut*: ባህለ፡ ብካይ፡ ሰሚዖ፡ *q. d.* Sonitum fletus, *i. e.* vehementem fletum audiens. *Enc. 1. Octob. 2. 3.*

§ መብህላት፡ *Idem quod* ባህል፡ *in* ጸ፡ር፡

۞ በሀመ፡

✿ በሀመ፡ Obmutuit. *Subj.* ይብሀም፡ Obmutescat. *Org. Lect.* 3.

§ በሃም፡ *Arab.* أبكم Mutus, *Psal.* 37, 14. *sic reddiderunt Græcum* ἄλογος, *quasi diceres* Sermonis expers. *Exod.* 6, 12. *Pl.* በሃማን፡ *Marc.* 7, 37. *unde Hebr.* בהמה *q. d.* Animal mutum.

* ብሆር፡ Bihor, *Socius Menna. Enc.* 14. *Dec.* 3. 3. ብሖር፡ *scribitur Enc.* 20. *Maji.*

✿ ባሀረረ፡ — አባህረረ፡ *i. q.* አደንገፀ፡ Pavorem incussit, *ut*: አመ፡ ኢያደንግፆ፡ ሞት፡ ወኢ ያባህርሮ፡ Ne terreat eum mors, neque metum incutiat ei. *Enc.* 2. *Nov.* 2. 3. *&* a. 11. *Jan.*

* ብሕኑ፡ Bihnu, *martyr. Enc.* 20. *Jan.* 4. 4. *Arab.* بهنو.

✿ በሀዘ፡ — ተባህዘ፡ Irritum, Frustra redditum fuit. ሊተሰ፡ ይኄይሰኒ፡ መዊት፡ እምይትበሀዘኒ፡ ምዝጋናየ፡ (*sic lege*) Mihi autem expedit mori potius, quam ut irritum reddatur mihi præmium meum. 1. *Cor.* 9, 15. *Enc.* 5. *Sept.* 3. 1.

† ባሀድ፡ Nomen diei jejunii, *quod observatur in vigilia Epiphaniorum. Hist. Eccles. Alexandr.* p. 5. *ut*: ሰ፡ ለጾም፡ ዕለት፡ ቀዳሚ፡ ዘስሙ፡ ባሀድ፡ Salutem jejunio diei unici, cujus nomen Bahed. *Enc.* 10. *Jan.* 2.

* ቤል፡ Belis *Draco, vel* Idolum Babylonicum, *Enc.* 7. *Jan.* 2. 4.

✿ በለለ፡ — አብለሊት፡ Urtica minor, *magis urens quam* አበርበራ፡ *sic dicta quasi* በላዒት፡ *Gall.* Demangeant la chair. *Th. Petræus. Gregorius vocem Amharicam & speciem quandam* Cardui *esse dixit. Vid. Lex. Amhar.* c. 38.

✿ ባለሐ፡ Liberavit. Eripuit *per vim, vel fortitudinem. Matth.* 6, 13. *Conf.* በለኀ፡

§ ተባለሐ፡ Liberatus, Ereptus fuit. *Org.* (2.) Protectus fuit *scuto. Ibid. Lect.* 2.

§ ባላሒ፡ Liberator. *Lit.* 162. c. 4.

§ ባልሖት፡ Liberatio. *Enc.* 24. *Oct.* 2. 5.

§ መባልሒ፡ *i. q.* ባላሒ፡ *F.* መባልሒት፡ *seq.* እም፡ *Org.*

* ቢልሖር፡ Behal. 2. *Cor.* 6, 15.

* በላርያኖስ፡ (ዮ *male*) Belarianus *vel* Pelargius, *sepultor martyrum. Enc.* 26. *Nov.* 2.

✿ በለሰ፡ *Non occurrit. Nam* እብለስ፡ *Luc.* 7, 43. *est Futurum* እብል፡ Dico, *cum adversativ.* ሰ፡ autem.

† በለስ፡ Ficus *arbor & fructus, sed distingui solent per* ዕፀ፡ *&* ፍሬ፡ *Ps.* 77, 52. *Matth.* 7, 16. *Pl.* አብላስ፡ *Org.*

† በለሳን፡ Balsamum. *Lit.* 175. c. 3. ጸሎት፡ ለቅብኦተ፡ በለሳን፡ Oratio ad unctionem Chrismatis. *Syn.*

* በላስጦን፡ Blastus. *Nom. pr. Viri. Act.* 12, 20.

† ባለቅ፡ Marmor. *Apoc.* 18, 12.

* ባላቅ፡ Balak, *nom. pr. Viri. Num.* 22, 2. *Apoc.* 2, 14.

* ቢሊቅ፡ Belek. *Gen.* 14. 8. *& mox* ✝. 10. ኢሊቅ፡ *Græcum est* ἁλυκὴ Salsa, *quod nomen proprium vallis esse putavit*, ἐν τῇ κοιλάδι τῇ ἁλυκῇ, *in valle salsa reddens*: በቈላተ፡ ኢሊቅ፡ In valle Elek.

* ቡሊቃርጶስ፡ Polycarpus *sacerdos. Scripsit homilias de morte & inferno. Enc.* 29. *Febr.* 1.

† ብለባለ፡ Vestis vilis gregariorum militum *& agricolarum. Es.* 22, 12. *Re verâ est* Pulla *vel* lugubris vestis. *MSS. Cob. Opponitur enim vestitui nuptiali. Org. Lect.* 7.

* በላጥያኖስ፡ Balatianus. *In sede Petri constitutus secundum Poetam. Enc.* 11. *Febr.* 1. *ubi dicitur à Claudio capite plexus. Sed non reperitur in Catalogo Pontificum Romanorum. At Patriarcham Alexandrinum hoc nomine habet Eutychius in Annal. Alex. Tom. II. p.* 399.

✿ በልኀ፡ Acutus fuit. *De verbo Dei, quod* ይበልኅ፡ እምኵሉ፡ መላፄ፡ acutius est præ omni novacula. *Ebr.* 4, 12. *De sonitu tubæ*, እንዘ፡ ይበልኅ፡ ይጸንዕ፡ dum acutus est & validus. *Exod.* 19, 19.

§ አብለኀ፡ Acuit. Exacuit. *Ps.* 63, 3. *&* 139, 2.

§ በሊኅ፡ Acutus. ኵያንው፡ በሊኃን፡ Hastæ acutæ. *Org.* (2.) *De pedibus*, Velox, *ut*: በሊኅ፡ እገሪሆሙ፡ *Psal.* 13, 6. *Rom.* 3, 15. *Græc.* ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν. Veloces pedes eorum. *Sed vereor ne interpres Æthiops hoc vocabulum male intellexerit; ὀξὺς enim æquivocum est & acutum & velocem significans.*

§ ብልኅ፡ Acies, Mucro, *ut*: ብልኀ፡ ሰይፍ፡ Acies gladii. *Org. Lect.* 1. ብልኀ፡ ኵያንው፡ Mucrones hastarum. *Enc.*

§ ብልኀት፡ *idem, ut*: ብልኀት፡ መብረቅ፡ Acies, *i. e.* vis & vehementia fulminis. *Lit. Orth.*

† በላኖ፡ *Græc. est* Βάλανος, Glans, *& fructus & arbor. Gen.* 35, 8. *ubi pro* Quercu *accipitur unde per appos.* ዕፀ፡ በላኖ፡ Arbor glandis *dicitur. Jud.* 9, 6. *sed Æthiopibus ignota est arbor ista.*

† ብላኔ፡ *Græc.* Βαλανεῖον, Balneum. *De eo* ዘይትሐፀብ፡ ምስለ፡ አንስት፡ በብላኔ፡ qui lavatur cum mulieribus in balneo. *Syn.* ቤተ፡ ብላኔ፡ Domus balnei, *i. e.* Balneum. *Enc.* 7. *Nov.*

* ብላና፡ Belana. *Presbyter quidam, erga exules pauperes beneficus. Enc.* 8. *Jul.* 5. 1.

† ቢሊን፡ Specillum, *seu Instrumentum, quo ad illinendos stibio oculos utuntur. Arab.* ميل *μήλη. Th. P.*

† በሊኖን፡ Tegumentum, *quo fœminæ in publicum egredientes caput & faciem tegunt*: Suppa*rum. Æ ex Syn.*

* ብላንድዮስ፡ Blandius. *Antiochenus, Pater Fsre. Enc.* 19. *Maji.* 1. 2.

* ባሊኮንስ፡ Baliconis, *martyr. Enc.*

P ✿ በለወ፡

✿ በልዐ ፡ Edit, Comedit. *Tribuitur tam brutis quam hominibus.* Devoravit. *Psal.* 21, 28. Depastus est. *Exod.* 22, 5. Ambedit *tanquam quidquid herbidum & fruticosum. Enc.*

§ አብልዐ ፡ Cibavit. Ad comedendum dedit. *Matth.* 15, 35. (2.) Depasci fecit *vel* sivit *pecus suum alienum agrum. Exod.* 22, 5.

§ ተበልዐ ፡ Comesus, Devoratus fuit. *Num.* 11, 12. (1.) *De igne, ut* በእሳት ፡ ኢይትበላዕ ፡ Igne non consumitur. *Enc.* 20. *Jan.* 2. 5.

§ ተባልዐ ፡ Se mutuo devorare. *Gal.* 5, 15.

§ ብላዕ ፡ አርዌ ፡ Reliquiæ pecudis à feris dilaceratæ, *quæ in dicium causa ad dominum gregis deferuntur.* Θηριόβρωτον *Gen* 31, 39. *Exod.* 22, 13.

§ በላዒ ፡ Edo, Comedo. Vorax. Devorator. *Matth.* 11, 19. (2.) *In bonam partem* Edens. *Æ.*

§ ብልዐት ፡ Esus. Comestio. *Ps.* 52, 5. *in MSS. Pocok. In impressis est* በልዐ ፡ ፡

§ መብልዕ ፡ Cibus. *Matth.* 14, 15. *Pl.* መባልዕ ፡ *V. S. &* መባልዕት ፡ *Mar.* 7, 19.

* በለዓም ፡ Bileam *Propheta improbus. Num.* 22, 5. 10. *Jude v.* 11.

* በለዝ ፡ *Græc.* Βοὸζ *ex Hebr. voce* בֹּעַז *male lecta.* 3. *Reg.* 7, 21. *Est autem* Nomen columnæ sinistræ, *quam Salomon in Portico templi statuit,* 2. *Par.* 3, 17. *altera est* ያቅም ፡ *quod vide ut* ያ ፡

✿ በልየ ፡ *Hebr.* בָּלָה *Arab.* بلى Senescere. Consenescere. Inveterascere; *de quacunque re dicitur.* Vetustatem contrahere. 1. *Pet.* 1, 4.

§ ብሉይ ፡ Vetus, Vetustus; *oppos.* ሐዲስ ፡ *Cor.* 7, 13. (2.) *Absolute accipitur pro* Vet. Test. *sicut* ሐዲስ ፡ *pro* Novo. *Enc.* 6. *Novemb. Arab.* العتيقة والحديثة *eodem sensu. Alias* ቀዲም ፡ ወድኅሪ ፡ *quod vides supra in* ቀ ፡ *col.* 213.

§ በላዪ ፡ Senescens. Veterascens, *ut* : ዓለም ፡ በላዪ ፡ Mundus senescens. *Enc.*

§ ብልየት ፡ Vetustas. Senium. ተሐድሰ ፡ እምብልየት ፡ Renovatus. Restauratus fuit à vetustate. *Enc.* 1. *Maji.* 4. 4.

* ብላዲ ፡ *An* Palladius *martyr? Enc.* 29. *Jun.*

* ባለጣሴዎስ ፡ Balthasius. *Nomen Imperatoris Græci, qui Theophilo Patriarchæ Alexandrino potestatem dedit destruendi templa idolorum in Ægypto, circa annum* 385. *quo tempore regnavit* Arcadius. *Unde autem hoc nomen peregrinum Balthasius, ignoro. Hom. Theoph.*

* ቤልፊዎስ ፡ Belphius. *Martyr. Enc.* 19. *Jun.*

† በሐ ፡ Ave! *Particula salutantis. Matth.* 26, 49. 2. *Joh. v.* 11. *Vulgo Rex ita salutatur, it. Ecclesia. Lit.* 158. *c.* 2. *reliquis vero hodie dicitur* ሰላም ፡ ፡ بخ & بخين Bach & Bachin *Arabice est* Io! Euge! Evax!

* ቦሐ ፡ Boha. *Nom. pr. Urbis. Enc.* 5. *Jun.*

✿ በሐሐ ፡ *Unde geminatum* ባሕበሐ ፡

§ እንባሕበሐ ፡ *De aqua dicitur, quæ ingenti strepitu de præcipitio delabitur.* እምቅድመ ፡ ይንበሐበሑ ፡ ወሒይዝት ፡ አፍላግ ፡ Priusquam ex locis præruptis decurrerent torrentes fluminum. *Lit. Orth.*

§ ምንባሕባሕት ፡ Præcipitium, de quo aqua *cum strepitu* delabitur. Ein Wasserfall *Es.* 17, 13. *Veluti sunt* catarrhactæ *Nili.*

† ብሔር ፡ *m.* Regio. Provincia. *Psal.* 82, 1. ለእመ ፡ ተሰደድከ ፡ ብሔረ ፡ ባዕድ ፡ ኢትኩን ፡ ከማሆሙ ፡ ኩን ፡ ከማሆሙ ፡ Si proſectus fueris in regionem peregrinam, ne sis sicut tu, esto sicut illi. *Proverb. Th. P.* (2.) *Specialem* locum *aliquem certum regionis significat, ut* በጺሖሙ ፡ ብሔረ ፡ ዘስሙ ፡ ጎልጎታ ፡ Ἐλθόντες *εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ,* Venientes in regionem *seu* locum, cujus nomen Golgotha *Matth.* 27, 33. *Et sic pro loco etiam Gen.* 21, 7. *reperitur, ubi* መካን ፡ *col.* 88. *Pl.* ብሔራት ፡ *Matth.* 14, 13. በበ ፡ በሐውርቲክሙ ፡ In singulis regionibus vestris. *Psal.* 48, 2. *Item.* *Pro* populo, natione, *tam in singulari quam plurali. Provenient ex te* አሕዛብ ፡ ወብሔራት ፡ አሕዛብ ፡ populi & nationes populorum, *seu* Populi diversarum provinciarum. *Gen.* 35, 11. & 41, 57. *Item* ብሔራት ፡ *Syn*

† ባሕር ፡ *Nomen generale est, & tam* Mare, *quam* Lacus, Stagna & Flumina magna *complectitur, plane sicut Arabicum* بحر. *Est igitur* (1.) Mare *proprie dictum, cujus aqua salsa. Psal.* 135, 15. *Civitas* መንገለ ፡ ባሕር ፡ ad mare, *i. e.* maritima. *Matth.* 4, 13. *Gen.* 28, 14. *Exod.* 10, 19. *respondet Græco* Θάλασσα, *istud vero Hebræo* ים Mare, *quod quidem Hebræis, non autem Æthiopibus* Occidentem *denotat.* (2.) Lacus, Stagnum *cujus aqua dulci, ut.* ባሕረ ፡ ጻና ፡ Lacus Tzana *Æthiopiæ maximus, ab insula hujus nominis sic dictus. De quo vide Hist. Æth. lib.* 1. *c.* 8. *n.* 112. *seq. Male* Bar-cena *in tabulis vulgaribus.* (3.) Flumen magnum *apud Poetam, ut:* ተከዚ ፡ ዮርዳኖስ ፡ ባሕር ፡ Flumen Jordanes mare, *id est,* flumen *per appositionem. Enc.* 1. *Sept.* 3. 4. *[illegible] Asceta venens suo ordinavit* ማየ ፡ ባሕር ፡ ስቴ ፡ aquam profluentem in potum. *Germ.* Fliessend Wasser. *Enc.* 24. *Oct.* 2. *Pl.* አብሕርት ፡ Maria. *Act.* 27. 41. *c.* 1.

§ ባሕራዊ ፡ Maritimus. Marinus.

§ ባሕርይ ፡ *Contr.* ባሕሬ ፡ *plane æquipollet Arab.* جوهر *quod est* Gemmarum *genere, ut:* ባሕርይ ፡ ዘይጸበርቅ ፡ Gemma splendens, nitens. እንተ ፡ ትበርህ ፡ ፡ Fulgens. *Org.* ሀምድ ፡ ባሕርይ ፡ Columna gemmea. *Org.* *In specie vero est* Margarita. Unio. *Matth.* 7, 6. *Sicut Arab.* ديري *Vide Firauzabadium in Specim. Pocokii p.* 155. *qui utitur hoc vocabulo, aliquis apud Arabes raro; forsan sic dicta, quia ex mari producitur.* ጸዐዳት ፡ ከመ ፡ ባሕርይ ፡ Alba

Alba sicut margarita. *Apoc.* 21, 11. 12. *Vulgo* ሉል፡ *q. v. c.* 23. *ex Arab.* لول. *Pl.* ባሕርያት፡ *c.* 17, 4.

NOTA: Æthiopes, æquè ac Arabes suo جوهر, *hoc vocabulo utuntur pro* Substantia, *ex. gr.* الجوهر الالهي Substantia divina. *Act.* 17, 29. *Quod, cùm æquivocum apud illos sit, & tam de persona quàm de natura in Christo accipi possit, inde natæ graves controversiæ de una vel duabus in Christo naturis. Nam qui* አሐዱ፡ ባሕርይ፡ *dicunt, illi unam* ὑπόστασιν *sive* Personam *intelligunt, & acriter pugnant contra eos, qui* ክልኤቱ፡ ባሕርያት፡ duas naturas *asserunt, quasi idem esset, ac si* duas personas *crederent: Hi vice versâ illos impugnant, quasi* unam *tantum statuerent* naturam. *Certum verò est, quod communior sit sententia eorum, qui* ባሕርይ፡ *pro* Substantia *sive hypostasi sumunt, sic enim loquuntur: Filius* ተወልደ፡ እምባሕርየ፡ ለአብ፡ natus est ex substantia patris. *Vita S. Marc.* ባሕርይ፡ እምባሕርይ፡ Hypostasis ex hypostasi. *Org. quæ respiciunt illud:* χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ *Ebr.* 1, 3. *Filius* ይትዔረይ፡ ለአብ፡ በባሕርዩ፡ æqualis est Patri in essentia sua. *MSS. Colb. Accipitur* (2.) *de personis instar gemmarum pretiosis, ut: Salutem* ለደቅስዮስ፡ ባሕርያ፡ ለ *&c.* Dexio, margaritæ *regionis. Enc.* 22. *Dec.* 1. 1. *De Josepho* በባሕርየ፡ በድኑ፡ ተሠወጠት፡ ለነፍሱ፡ ነባቢት፡ In gemmam (*i. e. in* substantiam *Poëtice*) corporis ejus mortui infusa fuit anima rationalis. *Enc.* 12 *Mart.* 4. 5. ባሕርየ፡ አዕጽምቲሁ፡ አፍለሱ፡ Gemmas ossium ejus (*i. e.* Reliquias pretiosissimas, *vel* Thesaurum reliquiarum ejus) transtulerunt. *Enc.* 1. *Jun.* 4. 5. *Interim in usu vulgari* ባሕርይ፡ *pro* Natura *accipi, collige ex eo, quod Gregorius in vocabulario suo Italico-Amharico posuerit* ባሕርየ፡ መለኮት፡ *&* ባሕርየ፡ ትስብእት፡ natura divina *&* natura humana. *Hinc illæ lachrymæ!*

§ ባሕርያዊ፡ Gemmeus, Valdè pretiosus. *F. pl.* ባሕርያዊያት፡ *Comm. p.* 494. *n.* 5. *Sed ibi deficit substantivum.*

❁ ባሕረረ፡ *Vide* ባሀረረ፡ *col.* 225.

† ባሕረስ፡ *Species quædam* Arundinis *tenuioris, cujus usus in toto Oriente ad* scribendum *frequens, ut:* ብርዐ፡ ባሕረስ፡ *q. d.* Calamus arundinis; *per appositionem. gen. Esa.* 1, 31. *sic dicta forsan à* ባሕር፡ *quod in fluminibus crescat. MSS. Colb.*

* ብሑራ፡ Behura. *Nom. pr. Viri, ut videtur* እለ፡ ብሑራ፡ qui Behuram attinent, *seu ex illo prognati. Enc.* 19. *Jan.* 1. 2.

* ብሕንሳ፡ Behnusa. *Urbs Persiæ, patria Jacobi martyris. Enc.* 30. *Mart.* 3. 2.

† በሕቁ፡ Crebrò. *Vide supra sub* ሐቀወ፡ *col.* 40.

❁ ባሕብሐ፡ *Vide* በሐሐ፡

❁ በሐተ፡ Imperio, Potestate præditus fuit. *De Christo:* እንዘ፡ ትብሕት፡ አንተ፡ በኵሉሂ፡ qui potestate polles in universum *seu* ubique. *Org. Lect.* 2. *Conf.* በዊሕ፡ *cum qua radice convenit significatione.*

§ አብሐተ፡ Facultatem dedit. Copiam fecit; *ut:* አብሐተኒ፡ ፋቅርክሙ፡ Subegit me amor vester. *Comment.* 497. 16.

§ ተበሐተ፡ Potestatem nactus est. Autoritate & Potestate auctus fuit. *Syn.*

§ ብሑት፡ Potestate præditus *super spiritus. Enc.* 5. *Jul.* 6 1. *Aliam significationem vide sub radice seq.*

§ መባሕት፡ Potestas. Facultas. Venia. *Math.* 21, 23. መጽሐፈ፡ መባሕት፡ *sic scribe Act.* 26, 12. Libellus facultatis, *i. e.* Licentiæ. *Can. Eccles. Comm. p.* 310. 9.

❁ ባሕተወ፡ — ተባሕተወ፡ Solus fuit. *L. Orth.* Solus relictus fuit. *Org.* ዘአመ፡ ይትበሐቶ፡ ወይትባአስ፡ *Sic reddidit Æthiops* Ἐμονομάχησε. Cum solus esset & pugnaret *cum Goliath, i. e.* cum solus dimicaret. *Tit. Psalmi* 151. *Apocryphi.*

§ ብሕትው፡ *m.* Solus. Unicus. (2.) Solitarius. Eremita. *Enc.* 8. *Oct.* 1. 3. *F.* ብሕትት፡ Unica. *Ps.* 21, 21. 22.

§ ብሑት፡ *Idem per Apocopen, ut: De Deo* ብሑት፡ ህላዌ፡ Unicus essentiâ, *inst. N. T.* ብሑት፡ ልደት፡ *Christus* unigenitus. (2.) ብሑት፡ ዘእንበለ፡ አዝማድ፡ Solus sine cognatis. *Lit. Epiph.* ገዳማዊ፡ ብሑት፡ Eremita solitarius. *Enc.* 7. *Febr.*

§ ባሕቲት፡ Solus, Unicus, *formâ irregulari. Semper requirit affixa personalia, ut:* ኢይኮን፡ ባሕቲትየ፡ Non sim solus. *Org. Lect.* 7. ለከ፡ ባሕቲትከ፡ Tibi soli. *Ps.* 50, 5. እንተ፡ ባሕቲቶሙ፡ Illi soli. *Math.* 17, 1. እንተ፡ ባሕቲቶን፡ Solæ. *Gen.* 21, 28. ለባሕቲትየ፡ Unicæ, *sive* charissimæ meæ. *Sic vocat Rex Zara-Jacobus B. Mariam virginem. In Comment.* 303. 10. *Sic etiam vocant animam cujuslibet* unicam & charissimam. *Enc.* 25. *Oct.* 1. 4. (2.) *Sæpissimè per Antimeriam adverbialiter exponi potest* Tantùm, Solùm. *Gen.* 2, 6.

§ ባሕታዊ፡ Solitarius. *Ps.* 24, 17. Anachoreta. Eremita. *Org. Lect.* 6.

§ ብሕታዌ፡ Solitudo. *Enc.* 22. *Jan. Dilexit* ብሕታዌ፡ ንብረት፡ solitudinem vitæ, *i. e.* solitariam vitam. *Enc.* 15. *Maji.*

§ ባሕቱ፡ Sed, Verùm, At. *Germ.* Allein. *Math.* 5, 33. 37. (2.) Tamen. 1. *Joh.* 2, 19. Tantummodo. Solummodò. *Gen.* 34, 15. *Seq.* ኢ፡ Modò non. *Ps.* 31, 8. ወባሕቱ፡ Verum enim verò. *Conf. Fidei.* አላ፡ ባሕቱ፡ *pleonasticè, ut si Latinè diceres* Sed tamen, attamen. *V. S.*

§ መብሐት፡ *Vox hæc reperitur Jos.* 8, 31. *Ædificabis altare* ዘእብን፡ መብሐት፡ *Græcus habet* λίθων ὁλοκλήρων, Lapidum integrorum, *seu* solorum, *h. e.* Ex meris & solis lapidibus *constans.*

☉ ባሕዘዘ: *Vide supra* ኅህዘዘ: *col.* 225.

☉ ብሕአ: Fermentari, Acorem, Acredinem contrahere. *Matth.* 13, 33.

§ አብሕአ: *Luc.* 13, 21. Fermentavit *massam farinæ.* 1. *Cor.* 5, 6.

§ ተብሕአ: Fermentatus fuit. *Exod.* 12, 34.

§ ብሑእ: Fermentum. *Matth.* 13, 33. *Exod.* 13, 15. 34. *Hæc vox mutat vocalem mediam propter affixa; ut:* ሕዩጥ: ብሑእ: Parvum *seu* modicum fermentum. 1. *Cor.* 5, 6. *versu seq. legitur* ብሕእክሙ: fermentum vestrum. *Sic* ብሕኦሙ: fermentum eorum. *Marc.* 8, 15. *Luc.* 12, 1.

§ ብሒእ: Acetum. *Matth.* 27, 48. *Conf.* ሞጺዕ: *col.* 104.

§ ብሕአት: Fermentatio, *ut:* ብሕአተ: ኅብስት: Fermentatio panis. *Matth.* 16, 11. 12. *per Meton. abstracti pro concr. pro* fermento ipso. *Sic quoque lege* ℣. 6.

§ በሐኵ: *In statu constr.* በሐኵ: Mas gregis, *tam ovium quam caprarum. Distinguitur autem per appositionem speciei. Collective ut plurimum de toto ovium genere accipitur. Pl.* አብሐኵ: *ut:* አብሐኵ: ዘአባግዕ: ወዘአጣሊ: Mares ovium & caprarum, *id est* Arietes & hirci. *Gen.* 31, 10. 12. *In statu constr.* አብሐኵ: አባግዕ: Mares ovium. *Ps.* 64, 14.

† ባሕዝዮን: *Gemmæ species eadem ac* ጳዝዮን: *& nisi valde fallor idem prorsus vocabulum est, antiquiore tantum scriptura: nam olim pro π Græco,* በ: *scriptum, & hic gutturalis sine necessitate interposita.* Topazius. *Vide in* ጳ:

☉ ብርህ: Lucidum fuit, *vel* factum est. *Ponitur absolutè Exod.* 10, 23. Splenduit, Resplenduit, Luxit. Fulsit. *Matth.* 5, 16. *Metaph de gentibus conversis* ብርሁ: Luxerunt, *sive* Illuminati fuerunt. *Lit. Epiph.*

§ አብርህ: Illuminavit. Lucidum reddidit. Illustravit. እግዚአብሔር: ያበርህ: ሊተ: ወያድኅነኒ: ምንተ: ያፈርሀኒ: Dominus illuminat me & salvat me, quidnam terreret me? *Ps.* 26, 1. *seq.* ሉ: *Matth.* 5, 15. Lucem dedit *vel* emisit. (2.) አብርሀ: ገጸ: እምቅብእ: Nitere facit faciem ex oleo. *Enc.* 23. *Jan.* 2, 5. (3.) *Interdum absolutè, ut in prima conjugatione usurpatur, ut: Sol* ዘዘልፈ: ያበርህ: ዲበ: ቅዱሳን: qui semper lucet, *seu* lucem edit super sanctis, *vel potius* illuminat sanctos *construct. Hebraicè* על super. *Org. Lect.* 2. *& ita in V. S. bis.*

* አብርሃ: ወአጽብሓ: *Nomina propria sunt Regum Æthiopiæ. Vide in* አ:

§ ተበርህ: Illuminatus fuit.

§ ብሩህ: *Ps.* 18, 9. Lucidus, Splendens, Lucens, Illuminatus. *Matth.* 6, 22. Clara vox. *Lit. fab. F.* ብርህት: Lucida, *& neutral.* Lucidum ἀυγάζον, *Lev.* 13, 39. *Metaph.* Purus, Sincerus, *ut:* ልብ: ብሩህ: Cor sincerum. *Org. Lect.* 1. ገጽ: ብሩህ: Vultus serenus. ጸ: ር:

§ ብርህ: Claritas, Fulgor. *Ps.* 96, 12. Lumen. *Marc.* 14, 54. *propriè differt à* ብርሃን: *ut effectus a causa,* Splendor, Serenitas. *Opposita sunt* ጽልመት: *&* ጽልመት: *quæ vide.*

§ ብርሃን: Lux, Lumen. *Metaphorâ Poetis Latinis usitatâ* Oculus; *ut:* ብርሃነ: ለዕዉር: ቀብአ: Lumina, *i. e.* oculos cæci unxit, *i. e.* tinxit *vel* reaperuit. *Enc.* 8. *Maji.* 4. 5. (2.) *Poeticè pro* Visu ipso. *Enc.* 15. *Aug.* 4. 5. *Pl.* ብርሃናት: Luminaria. *Ps.* 135, 7. Sidera cœlestia, *vel* Angeli. *Enc.* 1. *Sept.* 5. 4.

§ ብርሃነ: *Adv.* Clarè, Perspicuè. *Marc.* 8, 25.

§ ብርሃናዊ: Luminosus, Coruscans. *Lit.* 171. c. 1.

§ በራህርህት: Ἀυγάζον, Rutilus, *q. d.* Subsplendidus. Quodammodo splendens *sive* Scintillans. Funckelnd. *Est enim forma blandientis seu diminutiva. Sic lege Lev.* 13, 28.

§ መብርሂ: Illustrans, Illuminans, *Cant. Mar. ut:* መብርሂ: ኵሉ: Illustrator universi. *MSS. Galb.* ጸ: ር: *Est à quarta Conjug. derivatum.*

† II. ብርሃና: Charta pergamena, *à perspicuitate sic dicta, i. e.* Membrana, *Æ. in Epist.*

† ቢሬሉ: *Græc.* βήρυλλος, Beryllus *gemma. Apoc.* 21, 20. ቢሬሉ: *Cant.* 5, 13. ቢሬሉ: *Exod.* 28, 20. *adeo variant peregrina.*

* በርሞዴ: *Org. Lect.* 2. Octavus anni mensis. *Coptis* παρμοῦτι *Æthiopibus* ሚያዝያ: Aprilis, *quo Sol apud Æthiopes fervidissimus, ut:* ከመ: ፀሐየ: ወርኃ: በርሞዴ: ዘያስተርኢ: በኃይል: Sicut Sol mensis Aprilis, qui apparet cum vehementia. *Org. Lect.* 6.

☉ በረረ: *Gladiô* trajecit, transfixit. *Jud.* 3, 22. 2. *Sam.* 2, 23.

† II. ብሩር: *n.* Argentum. *Ps.* 11, 6. Moneta argentea, ἀργύρια. *Matth.* 26, 15. Argenteus *sc. nummus. Exod.* 21, 32. *Pl.* ብሩራት:

* በርሱማ: Barsuma. *Nom. pr.* בר צומא Filius jejunii. ወልደ: ጾም: *prout explicat ipse Poeta. Enc.* 9. *Febr.*

* በርሲቡ: Barsibu, *Martyr, capite truncatus. Enc.* 28. *Aug.* 2.

† ብርስን: Lens. *Legumen notum. Gen.* 25, 34. 2. *Sam.* 17, 28.

† በርኪኒቶን: *Græcum* βερεχθάν, 1. *Sam.* 6, 8. *in Hebr. est* בָּאַרְגַּז In Capsa, Arca. *Hinc forse vox illa mirabiliter corrupta.*

* በርሱፋዮስ: Barsufius *monachus, capite truncatus. Enc.* 13. *Dec.* 3, 1.

☉ በረቀ: *Hebr.* ברק Fulguravit. *Luc.* 17, 24. (2.) Micuit: Fulsit instar fulguris. *Marc.* 9, 3.

§ አብረቀ: 2. *Sam.* 22, 15. Fulminavit. Fulmen emisit. *Ps.* 143, 7.

ተበረቀ:

§ ተባረቀ፡ *De pluribus fulguribus* inter se fulgurantibus *accipiendum videtur hoc verbum*, *ut*: ተባረቁ፡ መባርቅት፡ Fulguraverunt fulgura *in* ጸ፡ ር፡

§ መብረቅ፡ *&* መብርቅ፡ *respondet Latino* Fulgur, *quod & pro* Fulmine *&* Fulgetro *in usu est*; *frequentius tamen in posteriore significatione*, *i. q.* ፀሐይ፡ *ἀστραπή*, *Matth.* 24, 27. (2.) *De fulmine* ብልኀተ፡ መብረቅ፡ Acies fulminis. *Lit. Orth.* (3.) *Metaph. pro Fulgore & Splendore maximo*, *ut*: ዘአጥበየ፡ መብረቅ፡ Cujus fulgor micuit *sive* refulsit. *Enc.* 10. *Mart.* 1. 1. *In specie qui capita Sanctorum circumdat*, Nimbus, *ut*: ወመብረቅኒ፡ ለሥጋሁ፡ ከለለ፡ Et Nimbus quoque coronavit corpus ejus. *Enc.* 30. *April.* 5. *Caput* ዘይትገለበብ፡ መብረቅ፡ quod velatur nimbo. *Cant. Mich. Pl.* መባርቅ፡ *&* መባርቅት፡ Fulmina. *Ps.* 17, 16. Fulgura. *Ps.* 76, 18.

* ባርቅ፡ Barak, *Dux Israelitarum contra Sisaram*. *Jud.* 4, 6.

☉ በርበረ፡ Spoliavit. Diripuit. *Ps.* 108, 10. *Matth.* 12, 25.

§ ተበርበረ፡ Spoliatus fuit. *Soph.* 1, 13. & 2, 4. *Inf. nom.* ተበርብሮ፡ Spoliatio *passivè*. *Syn.*

§ በርባር፡ Præda. *Deut.* 20, 14. *Jos.* 7, 21. Spolium. *Metoń. abstracti pro concreto.* Prædo. Latro. (*Barbarus.*) በመጥባሕተ፡ በርባር፡ ተቀትለ፡ Gladio latronis occisus est. *Enc.* 24. *Jun.* 1. 4. & 2. 2. *Hinc apparet gemina derivatio vocis* Barbarus, *ab Orientalibus petenda.*

§ ብርባሬ፡ Spoliatio.

§ በርባሪ፡ Spoliator.

† II. በርበር፡ Color *inter album & nigrum medius*. Fuscus *vel* cinericius. *Jud.* 5, 30.

† III. አበርበሬ፡ Urtica major, *mutius urens*; *sic quidem Th. Petrant.* *At Gregorius* speciem Cardui, *Amharicè significare dixit*. *Vid. Lex. Amh. c.* 39. *& supra* አብለ ሊት፡ *col.* 225.

* ባርባራ፡ S. Barbara, *sub Maximiniano vixit*; *Socia Julianæ*. *Enc.* 25. *Sept.* 5. Martyr. *Enc.* 8. *Dec.* 7. *Ejus vita descripta extat Æthiopicè MSS.*

† ብርት፡ Æs, *ut*: ቀስተ፡ ብርት፡ Arcus æneus. *Ps.* 106, 16. 1. *Cor.* 13, 1. ብርት፡ ለባኖስ፡ Æs Libani. *Sic reddidit Æthiops vocem* χαλκολίβανον *Apoc.* 1, 15. *&* 2, 18. *aliàs vexatissimam*, *compositam esse putant*, *ex* χαλκὸς *&* λίβανος. (*Vide suprà col.* 18.) *Credens fortassis speciem quandam æris esse*, *è monte Libano provenientem*, *q. d.* Æs Libanicum. *Alii Electrum*, *alii thuis coloris ænei*, *alii aliter reddunt*, *quos omnes vellè refutat Clariss. Bochartus loco suprà citato.* *Ipse autem censet vocem esse semi-Hebræam*, *ex Græco* χαλκὸς æs, *& Hebræo* לבנה *albuit*, *compositam*. *Sed nec illa sententia placet per rationes alibi notatas. Erasmus vocem hanc in sua versione Latina quasi* retinuit. *Nobis salvo saniorum judicio levicula unius literæ interpositione* χαλκολίβανος, Æris clibanus, *seu* Ustrina *scribendam videtur.* *De igne enim & fulgore igneo indubiè sermo est.* *Quemodo etiam* (2.) *Poeta noster accepit*: እእጋሪ፡ ክርስቶስ፡ ርስናን፡ አምሳለ፡ ላህብ፡ ለብርት፡ ለባኖስ፡ Pedes Christi candentes instar flammæ Chalco-clibani. *Enc.* 6. *Febr.* 3. 2. *ex Apoc. d. cap.* 2, 18: *Imo ipsum vocabulum* ብርት፡ *pro ustrina æris idem accepit*; *ubi Condemnatus* በርስኑ፡ ለላህብ፡ ብርት፡ ad candefactionem flammæ clibani. *Enc.* 23. *Sept.* 3. 3. *Pl.* ብርታት፡ Ænea instrumenta; *scil. Vocabulum* χαλκὸς *olim etiam pro ferro acceptum*, *auctor me legisse memini*; *nam de vomere*, *securi*, *ense*, *non sane æneis*, *sed ferreis apud Homerum intelligere oportet.* *Quin &* χαλκεύς *est faber ferrarius.*

* ባርትስ፡ *Nom. prop. urbis Syriæ* Berytus, *quæ floruit Theodosii & Valentiniani Impp tempore*, *ut etiam Metropolitana dignitate donaretur.*

* ባርተሎሜዎስ፡ Bartholomæus, *Apostolus*. *Enc.* 1. *Jun.* 3. 3.

* — *Abbuna*, *Metropolita* (*ut videtur*) *Æthiopiæ Enc.* 11. *Dec.* 2. *Sacco indutus & in mare projectus. Enc.* 8. *Sept.* 3.

* — *Cum uxore vivus sepultus. Enc.* 19. *Oct.* 3.

☉ በርነ፡ — በሪን፡ Calvus. *Lev.* 13, 40. *forma* ፯. ፱. ፲፩.

§ ብርናት፡ Calvitium. ብርናተ፡ ርእስ፡ *Lev.* 13, 41 & 42.

§ በሪሃርናት፡ *fac* በሪሁርሁት፡ *& quære sub* በርሀ፡ *col.* 232.

* በርናባ፡ Barnaba, *filia S. Sophiæ Romanæ*. *Enc.* 5. *Sept.* 1. 2.

* በርናባስ፡ Barnabas, *martyr crematus*. *Enc.* 21. *Dec* 1.

☉ በረከ፡ ברך Genua flexit. In genua procubuit; *ut*: *Asina Bileami* በረከት፡ በታሕቴሁ፡ *Num.* 22, 27.

§ አብረከ፡ הִבְרִיךְ In genua procumbere fecit, *e. g. camelum*, *onerandi causâ*. *In imperat.* አብርክ፡ *quo verbo quidam interpretari conantur Ægyptium illud* אַבְרֵךְ *Gen.* 41, 43. *quasi dixisset præco*: in genua procumbe; *verùm significatio hujus conjugationis id non patitur*, *nec populum in singulari compellare solemus.*

§ አስተብረከ፡ *i. q.* በረከ፡ *Marc.* 1, 40. *Matth.* 17, 29. (2.) *De fœmina parturiente*: አስተብረከት፡ ከመ፡ ትለድ፡ In genua se demisit (*more Æthiopicarum fœminarum*) ut pareret. *De S. Maria L. Hom.* ብእሲት፡ ሶበ፡ ትትቀበርክ፡ ለወሊድ፡ Mulier cum ingemiscens procumbit ad pariendum. ጸ፡ ር፡ *Vide sis Hist. Æthiop. Lib.* 1. *c.* 14. *n.* 38.

§ ብርክ፡ Genu. *Deut.* 28, 35. *Pl.* አብራክ፡ Genua. *Psal.* 108, 23. በአብራኪሁ፡ ለብየ፡ ደዌ፡

ዱየ፡ አስተብሪክዎ፡ In genua cordis mei procumbens fubmiffe exofculor eum. *Org. Lect.* 2. *b.* ሕብሬክ፡ *Gen.* 30, 3. (2.) Sinus *fœminæ*, *ut*: ሐቀፈ፡ በሕብሬክ፡ In finu gerere. Sinu amplecti. *Org. Lect.* 1.

⊛ ባረከ፡ Benedixit. *Prout vulgò in S. Literis ex Hebr.* ברך *accipitur. Pf.* 131, 16 *Hoc eft*: Beneficia exhibuit. Profperum reddidit *Deus hominem. c. c. acc. & cum* ላዕለ፡ *ut*: ባረከ፡ ላዕሌሆሙ፡ Benedixit iis. *Gen.* 5, 2. (2.) Benedixit, *feu* Bene precatus fuit *homo homini.* Profpera quæque vovit; *& ironicè ut Hebr.* בֵּרֵךְ Valedixit, *feu* Maledixit, *fecundum Æthiopem meum. Inf. nom.* ቡርኮት፡ Benedictio.

§ ተባረከ፡ Benedictus, *five* Laudatus, Celebratus fuit. *Luc.* 1, 68.

§ ቡሩክ፡ Benedictus, *i. e.* Laudatus. Celebratus. *item* Profper, Felix. *Pf.* 71, 17.

§ ቡራኬ፡ Benedictionis *actus. Lit.* 170. c. 4. Encomium *vel* Hymnus. *Exod.* 15, 20. ጸሎት፡ ቡራኬ፡ Oratio benedictoria. *Titulus eft precationis pro profperitate fidelium. Lit.* 167, c. 5.

§ በረከት፡ Benedictio, *quatenus de* Profperitate & Felicitate *accipitur. Pf.* 108, 16. Bona, Opes. *Luc.* 12, 18. 19.

* በርኪሶስ፡ Barkifofus. *Vir fanctus. Enc.* 1. *Mart.*

† ብርዕ፡ Calamus. *Luc.* 7, 24. Arundo gracilis. *Joel.* 2, 5. *Exod.* 5, 12. & 15, 7. *refpondet Græco* καλάμην, Stipula. *Legiffe videtur interpres* κάλαμον, *& de arundine accepit; etenim* Stipula *Æthiopice* ሐሠር፡ *eft, q. v. col.* 34. *Per.* Calamus fcriptorius. *Vid. fupra* ቀለም፡ *col.* 191. (2.) *Quivis* Tubus, *ut in candelabris. Pl.* አብራዕ፡ καλαμίσκοι, *quibus candela inferuntur. Exod.* 25. 31. 32. *Differt ab* ሕለት፡ Arundo craffior, *quod vide col.* 29. *Conf. etiam* ባሕረስ፡ *col.* 229. *Plures enim fpecies in Æthiopia dantur.*

⊛ በረየ፡ — ተባረየ፡ *Inf.* ተባርዮ፡ Alternatio. Alternæ vices, *Æ.*

§ አስተባረየ፡ Alternavit, Alternis vicibus, Per vices egit, *aut* Vices mutavit. *Pfal.* 76, 10. *De Luna*: ወርኅ፡ ዘየስተባሪ፡ መሊአ፡ ወሐጺፀ፡ አውደ፡ ብርሃኑ፡ Luna quæ alternis vicibus implet & imminuit orbem luminis fui. *Org. Lect.* 1. *Benjamino dedit* ኃምስተ፡ ሀሬዘ፡ በዘ፡ የስተባሪ፡ quinque ftolas, quas per vices indueret. *Gen.* 45, 22. (2.) *De perfonis quoque ufurpatur, ut*: አስተባርየኒ፡ Er hat mich abgelöſet. Per vices mecum egit. *V. S.*

§ ሕብረት፡ Viciffitudo. *Pfal.* 88, 50. Vices muneris, *vel officii publici.* በሕብረቱ፡ Cum vices ejus effent. *Luc.* 1, 8. (2.) Tempus functionis *feu* administrationis *cujufcunque officii.* በሕብረትከ፡ Tempore functionis tuæ, *five cum Patriarcha effes. Enc.* 12. *Nov.* በሕብረቱ፡ *illo fcil. Patriarchâ* fedente. *Enc.* 17. *Sept.* 2. 3. *& fic accipitur pro* Administratione *ipfa*; *ut*: መዋዕለ፡ ሕብረትከ፡ ሕብረት፡ ርትዕ፡ ወሠሀል፡ Dies administrationis tuæ administratio jufti & æqui. *Enc.* 7. *Jan.* 1. 3.

⊛ በረደ፡ *Æthiopicè quidem nondum occurrit, at* ברד *Hebr. fignificat* Grandinavit.

§ አብረደ፡ Grandinare fecit. Grandinem emifit. *Lit. Orth.*

§ በረድ፡ Grando. *Pf.* 17, 14. λευκὸν ὡσεὶ χιών. *Matth.* 28, 3. *reddiderunt* ፀዓዳ፡ ከመ፡ ዘበረድ፡ Album inftar grandinis. *Conf.* ሐመዳ፡ *col.* 32. አብን፡ በረድ፡ Cryftallus, *ut videtur in Voc. Æth. Gr.*

⊛ በርደደ፡ Lapidibus in modum denfæ grandinis obruit. *De Johanne martyre excoriato & uftulato*: ወበእብን፡ ቀይሐ፡ ሥጋሁ፡ በርደዱ፡ Et lapidibus rubrum (*i. e. crudum*) corpus ejus tanquam grandine obruerunt. *Enc.* 8. *Maji.* 5. 5. Fricandi *vel* abradendi *fignificatio, quam habet Caftellus in Appendice fua, minus quadrat.*

⊛ በረጸ፡ — ተባረጸ፡ *Idem ac* አንበለበለ፡ Micuit, Rubuit *inftar flammæ. De facie*: ይትባረጽ፡ ገጾሙ፡ ከመ፡ እሳት፡ Inflammata eft facies eorum ficut ignis. *Germ.* Gluen im Geficht. *Ef.* 13, 8. *In Hebr. eft* פני להבים facies flammæ, *i. e.* rubefcentes & calentes inftar flammæ *ob anxietatem.* እምቅድመ፡ ይትባረጹ፡ ከዋክብት፡ Priufquam micarent *vel* fcintillarent ftellæ. *Lit. Chryf.*

* በርሶንዮስ፡ Barfonius. *Nom. pr. Viri urbis Phamiæ. Enc.* 3. *Mart.* 3.

⊛ በስለ፡ *Hebr.* בשל Coctus fuit *igne. De pane. Lit.* 171. c. 1. *aliisque cibis.* (2.) Maturefcere *de frugibus. Ef.* 17, 5.

§ አብሰለ፡ Coxit. 2. *Sam.* 13, 8. *Exod.* 16, 23.

§ ተበስለ፡ Coctus fuit, *ut de pipionibus*: በእሳት፡ ተበስሉ፡ Igne cocti funt. *Enc.* 21. *Maji.* 2. 2. *quod de affatione accipiendum.*

§ ብሱል፡ Coctus. Maturus. *Exod.* 9, 31.

§ ብስል፡ Coctum. Res cocta. *Exod.* 12, 9.

§ መበስል፡ Coquus *feu* Cocus. 1. *Sam.* 9, 23. *Pl. m.* ሊቀ፡ መበስላን፡ Archimagirus. *Gen.* 37, 36. *F.* መበስላት፡ Coquæ. 1. *Sam.* 8, 13.

§ መብሰል፡ *&* መብስል፡ Olla, *fcil. Inftrumentum coquendi.* መብሰል፡ ብርት፡ Lebes. Ahenum. Olla ærea *habet vulgata.* 2. *Macc.* 7, 3. መብሰል፡ ብርት፡ ዘውዑይ፡ ፈልሐቱ፡ Lebes æneus, cujus fervida bullitio. *Enc.* 8. *Aug.* 5.

§ ትብሲል፡ Puls. Legumen coctum. *Gen.* 25, 29. *q. d.* Decoctum, *ut vulgò loquuntur.*

* በስላስ፡ *Pater Samuelis Afceta. V. S.*

* ባስሊስ፡ Bafilius, *ut videtur. Enc.* 6. *Sept* 3. 1. *rectius* ባስልዮስ፡ *quod vide mox.*

* ባስሊቆስ፡ Bafilicus. *Capite truncatus. Enc.* 14. *Aug.* 2.

* ባስልዮስ፡ *Enc.* 13. *Sept.* 1. 2. *& etiam* በስ ልዎስ፡

ሊዎስ፡ Basilius. *Enc. 11. Mart. 2. Librum Magicum e manibus Satanæ excussit. Episcopus Cæsariensis. Enc. 15. Febr. 4. 2. Spiritus S. in capite ejus visus. Enc. 15. Jul. 3. 2. De Basilio M. agitur h. l.*

❂ በሰረ፡ *Hebr.* בִּשֵּׂר *i. q. sequens*

§ አብሰረ፡ Bona nova nunciavit. Bonum & lætum nuncium attulit. *Org. Lect.* 2.

§ ተበሰረ፡ Annunciatum fuit. *Enc.* 20. *Mart.* 3.

§ ብሥራት፡ *Hebr.* בשורה Nunciatio; Annunciatio læta. *Org.* ብሥራት፡ ዜና፡ Annunciatio nova & læta, *ibid. for* ቀድማዊ፡ (2.) *In spec. pro* Evangelio. *MSS. Colb.*

§ ብሥራታዊ፡ Bonus annunciator, *Vulgò.*

§ መበሥር፡ Nuncius bonus. Præco.

§ አብሳሪ፡ Annunciator, *ut: Gabriel* አብሳሪ፡ ትስብእት፡ Nuncius incarnationis. *Th. P.*

* ቢሶራ፡ Bisora, *Episcopus urbis* መጸሉ፡ *Enc. 9. Sept.* 1.

† ቢሶስ፡ Βύσσος, Byssus. *Exod.* 25, 4. *quod tamen alibi reddunt* ሜላት፡ *Exod.* 36. 9. 10. 12. 15. ቢሶን፡ *in Acc. Luc.* 16, 19.

❂ በስስ፡ *Hinc* እንበስበሰ፡ *quod convenit cum radice Arabica* بصبص, *quæ dupliciter significat, ut hæc nostra radix* (1.) Fulsit crebro, Refulsit, *ut:* ይንበሰብሱ፡ መባርቅት፡ አመፀአተ፡ ቃሉ፡ Refulgent fulgura ab exitu vocis ejus, *i. e. statim ac jusserit. Org. ex Job.* 38, 35. እምቅድመ፡ ይንበስብስ፡ መብረቅ፡ Priusquam emicaret fulgur. *Lit. Chrysost.* (2.) Motitavit. Hinc illinc movit se. διαπηδῶν ἐπὶ τοὺς βουνούς. Transiliens super colles. *Cant.* 2, 8. *redditur.* ይንበሰበስ፡ ዲበ፡ አውግር፡፡ discurrit hinc inde motu reciproco super colles.

§ ንብስባስ፡ *for.* ንዝኅላል፡ Motus tremulus; *ut: Salutem* ለቀራንብቲከ፡ ዘንብስባሶን፡ ይዋሃ. palpebris tuis, quarum motitatio est ipsa mansuetudo. *Cant. Mich.* 2. 1.

§ II. አንበሳ፡ Leo, *per* አ፡ *scribere malumus; quamvis Arabicè sit* ሀ፡ *nempe* عنبس, *cùm, quia semper Æthiop. per* አ፡ *scriptum reperitur, tùm quòd convenientiam aliquam cum radice habeat, eò quòd Leo omnibus animantibus tremorem incutiat. Psal.* 7, 2. *Plur.* አናብስት፡ Leones. *Ps.* 56, 5. & አንበስት፡ *Enc.* 23. *Mart.* 5. *Sicuti dicimus* አናምርት፡ & አንምርት፡ *F.* አንበሳዊት፡ Leæna. *Org. Lect.* 2.

§ ተአንበሰ፡ *Verbum est nominale, q. d.* Leo factus est. Leonis naturam induit. *cc.* ላዕለ፡ & *significat* instar Leonis invasit, *vel* aggressus est *aliquem. Comment.* 506. 54.

§ አንበሳዊ፡ *Denominativum* Leoninus; *sed boho sensu seu cognomentum S. Eulogio tribuitur; ut:* ሰ፡ አ.ብለ፡ ለአንበሳዊ፡ አውሎግ፡ Salutem dico leonino Eulogio; *quia scil. leones illi cibum attulerunt. Enc.* 11. *Febr.* 2. 1. *V. ante.*

* ብስንትዩ፡ Besentia; *martyr ex clibano liberata. Enc. 6. Sept.* 2.

* በስንዐ፡ Basinoe, *nom. pr. fæm. Enc. 9. Mart.*

* በስንደ፡ Besinda. *Sanctus miraculosus. Enc.* 13. *Jul.* 1.

* ቢሳኮር፡ Bisacor. *Socius Episcopi Bissora. Enc. 9. Sept.* 1. 4.

* ብሶዩ፡ Bissoi. *Nom. prop. Viri sancti.* Bishoi *Copticus. Enc. 5. Febr.* 2. 1. አኑብ፡ ብሶዩ፡ Anubis Bishoi *Enc.* 19. *Juii.* 1. *Exponitur* ወርቅ፡ ጽሩይ፡ Aurum purum. *Scil.* ΠΙΝΟΥΒ. *Coptis* aurum *est.*

* በሰይላ፡ Basilia, *ut videtur, uxor Georgii. Enc.* 19. *Jun.* 3. 4.

* ብስጣሞን፡ Bistamona; *filia Sophiæ martyris. Enc.* 10. *Jun.* 1. 1.

* በስጣሊያ፡ Bastalia *Sancta, quæ abnuit pellicatum Imperatoris Constantinopolitani, & in speluncam fugit, Eunuchum se simulans, assumto nomine* በስጣስዮስ፡ Bastasius. *Vit. Dan.*

* ባስጣሱዮስ፡ ንጉሥ፡ *Nomen Imperatoris Constantinopolitani filium. Vit. Dan.*

* ብስጣውሮስ፡ *Nom. pr. Viri. Vocabulum Copticum est* πισταυρος, *constat articulo Coptico* πι, *& Græco* σταυρός, Crux. *Rectè exponitur Æth. per* መስቀል፡ *Enc.* 28. *April.* 2. 1.

* በስጥያኖስ፡ *Proponitur tanquam nomen Imperatoris Constantinopolitani. V. S.* Sebastianus *videtur; Sed nullus hoc nomine datur.*

❂ በቀለ፡ — ተበቀለ፡ Punivit. Vindicavit. Ultus est *scelera, injurias.* Pœnas sumsit. *cc. acc. seq.* በእንተ፡ *Luc.* 11, 50. *vel etiam c. suff. seq.* ለ፡ *Rom.* 13, 4. ተበቀለ፡ ሎቱ፡ Ultus est. Vindicavit *eum. Act.* 7, 24. Rependit malum, *quod ab alio perpessus est.* Vindicavit se. *Ps.* 136, 11. መዋዕለ፡ ተበቀሎ፡ Dies ultionis, *i. e.* Extremum judicium. *Enc.* 27. *Jan.* 6. 3. *quomodo etiam Samaritani vocant* יום נקם Diem vindictæ. *Epist. ad me data.*

§ በቀል፡ Ultio. Vindicta. *Psal.* 42, 1. *Alex. Act.* 28, 4. *reddiderunt* በቀለ፡ ደም፡ Ultio sanguinis.

§ መስተበቅል፡ Ultor. Vindex. *Ps.* 93, 1.

❂ II. በቈለ፡ *Marc.* 4, 5. & በቍለ፡ *Enc.* 14. *Aug.* 2. 5. *nisi prius mendosum.* Pullulavit. Germinavit. Enata est *planta.* Creverunt *capilli. Jud.* 16, 22. (2.) *Metaph. de amore vel luxuria gliscentibus.*

§ አብቈለ፡ *Jac.* 5, 18. Produxit *terra;* Pullulare, Crescere fecit *Deus. Item homo* Emisit *capillos.* 1. *Cor.* 11, 14. *brutum cornua, ungulas. Org. Lect.* 3.

§ በቍል፡ Planta. Germen. Stirps. (2.) *Pl.* አብቍላት፡ Vimina. Virgulta flexibilia & *ad ligandum apta; ut:* ፍትሕ፡ አብቍላቲየ፡ ለመንፈስየ፡ Solve ligamenta animi mei. *Enc.* 24. *Maji.* 2. 4. *Item* በቍላት፡ ዘይሠርጹ፡

Ger-

Germina, quæ propullulant, *in MSS. Pocok. Psal.* 72,5.

§ በቀልት፡ Palma, *Ps.* 91,12. & በቀልት፡ *Enc.* 27. *April.* 3. 4. *propriè est ipsa arbor, seu* Caudex & Scapus. *Gen.* 49,21. & *Exod.* 15,27. *respondet ubique Græco* φοῖνιξ. ሰብዓ፡ ጸበራት፡ ተመርት፡ ዓቀ፡ ማያት፡ በቀልት፡ Septuaginta palmæ dactylorum; (*i.e.* frugiferæ, *quia etiam steriles dantur*) juxta aquas caudices earum, *i.e. Germ.* Die Stämme stunden am Wasser; *prout ineptè Æthiops de stirpibus palmarum accepit, quæ de Israelitis accipienda erant. Exod.* 15,27. *Sic Joh.* 12,13. ነሥኡ፡ ጸበራት፡ ተመርት፡ ወበቀልት፡ Sumserunt termites palmarum & surculos, *seu* germina palmarum. *Pl.* በቀልት፡ ወሠበራት፡ አሠዐለ፡ Surculos (*seu* stolones) & Palmas pingi fecit. *Org. Loth.* 41

† III. በቅል፡ *In edit. Colon.* በቅል፡ *gen. com. Arab.* بغل Mulus. Mula. *Psal.* 31,11. *Plur.* አብቅል፡ *1. Reg.* 10,25. & አብቅልት፡ Muli *m. quos* ፈረሰወ፡ egerunt ante se. *Enc.* 15. *Sept.* 2. 2.

§ IV. ባቄላ፡ Faba. *Amharicum est. Lex. vol.* 42. *ex Arabica* باقلاء.

* በቀላ፡ Bakla. *Nomen nationis in Æthiopia.* ሰብአ፡ በቀላ፡ Beklentes. *Armentarii Nomades sunt, haud procul Suaquena insula, Æ.*

✪ በቅወ፡ — አብቅወ፡ Hiavit. *Sax.* Gapen. *Germ. olim* Gaffen. *Propriè de rostro ferarum prædæ inhiantium accipitur.* (2.) *Metaph. de hominibus, qui vel irridendi vel terrendi causa os contra alium aperiunt, vel os hians ostendunt, & sic cum* አፉ፡ *plerumque construitur, ut:* ኃጥእ፡ አብቀወ፡ አፉ፡ Peccator aperuit os, *phrasi Hebraica Ps.* 21,13. & 108,1. (3.) *De terra metaph. per ellipsin vocis* አፉ፡ *ut:* አብቀወት፡ ምድር፡ ከመ፡ ትስተይ፡ ደሞ፡ ለእኁከ፡ Hiavit, *seu* Aperuit terra (*scil. os suum*) ut absorberet sanguinem fratris tui. *Eadem phrasi Hebraica. Gen.* 4,11. *Ps.* 105,18. (4.) Oscitavit.

§ ብቁው፡ Hians. Hiscens os ለውሒጥ፡ ad deglutiendum. *Org. Lect.* 1.

§ ተብቅዎ፡ Oscitatio.

✪ በቍዐ፡ *Marc.* 5,26. Profuit. Commodus, Utilis fuit, *seq.* ለ፡ Ad: *Matth.* 5,13. & *abs.* ... በቍዐከ፡ Profuit tibi. *c.* 15,5. ምንት፡ ይበቍዕ፡ Quid juvat? *Jac.* 2,14. *At pro* ὠφελεῖ *legit interpres* ὠφελεῖ, *Matth.* 25,16. (2.) Idoneus visus vel habitus fuit *alicui:* አልቦ፡ ዘተበቍዐ፡ ለከዊን፡ እሞ፡ Nulla idonea vel commoda visa fuit ei, ut esset mater ejus, quam &c. *Org. Lect.* 1. (3.) *In Imperativo est formula obtestandi;* Obsecro, Quæso, *ut:* ብቍዐኒ፡ *q.d.* Gratificare mihi. Utilis esto mihi. *Luc.* 9,38. *Erga plures pluralis adhibetur, ut:* ብቍዑኒ፡ *Gall.* Faites moy la faveur. *2. Cor.* 10,2.

§ ባቍዕ፡ Utilis, *ut Rom.* 1,14. *quo loco Græcus habet* ὀφειλέτης εἰμί, *sed Æthiops legit* ὠφέλιμος *per* ω, *& reddidit* ባቍዕ፡ ኮንኩ፡ utilis fui. (2.) Idoneus, *1. Tim.* 3,3. *atque ibi inter requisita Episcopi refertur.* F. ባቍዕት፡ Proficua. Expediens. *Org.*

§ በቍዔ፡ Utilis *substantivè* Qui prodest, juvat *vel* utilitatem affert. ኮነ፡ በቍዔ፡ ለኵሉ፡ Omnibus utilis factus est. *Org. Lect.* 1. በቍዔ፡ ትፍሥሕት፡ Utilis deliciarum, *seu* ad delicias. Promotor deliciarum. *Enc.* 25. *Jun.* 3. 3.

§ በቍዕ፡ Utilitas, *ut:* ዘአልቦ፡ በቍዕ፡ Quod est sine utilitate. Inutile. *V. S.*

§ በቍዔት፡ *Idem, in fine Joh. sex.* ፈድፋደ፡ ዘቦ፡ በቍዔት፡ Utiliter. ዘአልቦ፡ በቍዔት፡ Inutiliter.

§ II. አስተብቍዐ፡ *Marc.* 1,40. & *alibi.* Supplicavit, *alicui.* Supplex fuit. Suppliciter oravit. *cum acc. Matth.* 8,5. 31. Enixe petiit. *Gen.* 47,15. Obtestatus est. *Seq.* በእንተ፡ *redditur* Intercessit. *L. Cyr.* *Inf. nom.* አስተብቍዖት፡ Supplicatio, ἀξίωσις. *Lit.* 165. *c.* 1. *Pl.* አስተብቍዖታት፡ ...

§ መስተብቍዕ፡ *Analogicè quidem diceretur* Supplex. Suppliciter orans, *sed pro eo reperitur*

§ አስተብቍዒ፡ Qui pro alio supplex orat, *vel* intercedit. Intercessor: Patronus. *Pl.* አስተብቍዕያን፡ ኀበ፡ እግዚአብሔር፡ Intercessores apud Deum. *Lit.* 170. *c.* 1.

✪ በቈጸ፡ አፍሐመ፡ Composuit prunas *batillo.* Corrasit *quò melius arderent. Joh.* 18,18.

§ ብቍጽ፡ *pro* ብቍጽው፡ Compositus; *de igne & prunis, ut: Reperierunt* ፍሕመ፡ ብቍጸ፡ prunam *ad ardendum* compositam. *Joh.* 21, 9. *Deus liberavit eos* እምእሳት፡ ብቍጽ፡ *ab* igne composito, *Poeticè, i.e. à* pyra *vel* rogo. *Enc.* 27. *Dec.* 1. 5.

† በበ፡ *Particula servilis distributiva, distributionem aliquam per singula tempora & singulas vices inferens.* በበ፡ ዓመት፡ Singulis annis. *Heb.* 9,25. *Et quilibet accipiat* በበ፡ ሕቅ፡ Sensim; paulatim. *Org.* በበ፡ ንስቲት፡ Minutim. Particulatim. *Act.* 26,18. በበ፡ ሕቅ፡ *Idem. Plerumque* ለለ፡ *sequitur, ut:* በበ፡ አሐቲ፡ ለለ፡ ይጸብሕ፡ ዕለቱ፡ Una post alteram singulis illucescentibus diebus. *Enc.* 8. *Febr.* 6. 4.

* ባባ፡ Baba & ጳጳ፡ *Socii. Enc.* 4. *Oct.*

* ባቢል፡ Babil, *avis ficta nomen, ut:* አዕዋፈ፡ ባቢል፡ ዘውእቱ፡ አጎርጋኖት፡ ፫፻፡ Aves Babil, i.e. Agorganat trecentæ. *L. Myst. Crediderim esse aves illas Muhammedicas* ابابيل Ababil *dictas, de quibus in Surata* الفيل Elephanti. 105. *Quales autem sint, ipsi Alcorani interpretes ignorant. Vide Bochart. Hieroz. Part. II. Lib.* 6. *c.* 14. *n.* 2.

* ቡብኑዳ፡ Bäbnuda. *Anachoreta. Enc.* 15. *Febr.* 2.

—*Idem, ut videtur. Enc. 25. April. 2. Martyr suspensus in palma, quæ floruit. Enc. 20. April. 1. Sepelivit Abu-Nafernum. Enc. 16. Jun. 1. 3.*

† ቡ፡ : *Particula servilis est, quam quære in Grammatica.* In eo. *Et in habendi significatione* Habet. Habuit. Habebat. ቢቱ : *F.* In ea. *Gen.* 2, 3.

† ቡትር : ῥάβδος. Virga. Baculus. *Ps.* 22, 5. *ad cædendi eundemque usum. Cum pastori tribuitur* Pedum *Latine reddi potest, ut*: ዐቀበ : መርዔቶ : በበትሩ : Custodivit *Macarius* gregem Angelicum pedo pastorali. *Enc.* 27. *Mart.* 6. 2. በትረ : ፍጋዌ : Virga stemmatis, *i. e.* Genus. Stirps, Prolapia, *vel etiam* Genealogia. *Enc.* 1. *Mon.Org.* በትረ : ኀጺን : *in plur.* አብትረ : ኀጺን : Virgæ ferreæ candefactæ *inter cruciatus martyrum reperiuntur. Vit Barb. Vide Theophilus* እንዘ : በትረ : ብርሃን : የሐትሞ : quod radius lucis obsignaret *baptismum. De Radio lucis sermo est, qui recenter baptizatis affulsit. Enc.* 18. *Oct.* 1. 5.

† በትረ : ሮርዮስ : Patriarcha, *ut ferè peregrina male distinguere solent. Enc.* 1. *Dec.* 3. 5.

* በትረ : አባ : Abba-Bitra. *Discipulus Sylvani, Episcopus Fernu. Enc.* 11. *Febr.* 3.

✿ በተከ : Rupit. Abrupit. Dirupit. Lacerauit *vincula, funes. Ps.* 2, 3. *Poet. de gladio caput alicujus delaniante. Enc.* 15. *April* 1. 4.

§ አብተከ : Rumpere, Dirumpere fecit. *Subj.* ትበትክ : ቅሉሙ : ነበ : እግዚአብሔር : *reperitur in meo MS. Exod.* 18, 19. *sed sine sensu.*

§ ተበትከ : Ruptus. Diruptus fuit, *de retibus. Luc.* 5, 6. መሰረት : ሃይማኖት : ዘኢይትበተክ : Fundamentum fidei indissolubile.

§ ብቱክ : Ruptus. Laceratus. *Job.* 9, 5.

§ ብትክ : Rupsura. Ruptum vel Discerptum. *Æthiops* πν... ιν, Suffocatum *Act.* 15, 25. *sic reddidit. Verum id non* ብትክ : *sed* ንፉቅ : *significat à rad.* ነፈቀ : Suffocavit *quod vide. Idem legitur Lev.* 19, 7. *Si comederint illud* ውስተ : ብትክ : ይትኌለቆ : inter rupta computabitur. *Quæ Græce non extant.*

§ ብትከት : Ruptio. Ruptura. *Jud.* 16, 9.

* በተጸን : *Abba* Batatzim. *Arab.* بطسان *Enc.* 17. *Jun.* 1. *fortassis idem ac* መተጸን : *Enc.* 13. *Febr.* 1. 4.

† ቢሪ : *In Lex. Amhar. col.* 86. *sic scribe in voce* ጉማሬ :) Hippopotamus, *i. e.* Equus fluviatilis. Bomarin *Italis, q. d.* Bos marinus. *Descriptionem & hodierna nomina vide in Hist. Æthiop. L. I. c.* 11. *n.* 1. *& Comment. p.* 155. *sqq. Plur.* ቢሪት *Lit.* 176. *b.*

✿ ባሕቡኰ : *Sic orthographicè scribenda est hæc radix propter duplicem gutturalem, diphthongo notatam, exemplo formarum* ሬሀሩ : *& ገፍትዐ : quamvis Ps.* 37, 5. በሕበኰ : & alibi aliter reperiatur. Putruit. Putrefactus fuit. *Enc.* 21. *Aug.* 1. 3. *ubi etiam conjunctim reperitur cum* ጼአ : Fœtuit. *Fut.* ይበሕቡኰ : Putrescet. *Ps.* 5, 24.

§ ብሑባኒ : Putrefactio. *MSS. Colb. Formæ* ቀጣቅጥ : *fortè melius* ብሑቡኔ : *propter diphthongum radicalem.*

* ቢና : Bana. *Urbs Episcopalis Ægypti ut & Nomus Thebaidis. Arab.* بنا Panopolis. *Ptolom. Enc.* 6. *Oct.* 1. 2.

* ብንሁር : Benhûr. *Urbs, cujus valbem fuisse dicitur Timotheus. Enc.* 27. *Nov.* 5. 1. *At* ብንሁር : *scribitur Enc.* 27. *Jun.* 3. 3.

* ቢኒቃሮስ : Benikarus. *Socius* ውንጹዮስ : *Perso. Enc.* 13. *Jan.* 5. 1.

✿ በንቶ : Munera, dona *superiori per reverentiam* obtulit. ወሀቡ : ብንቶ : በንቱ : Cui munera *debemur*, ei munera date. *Rom* 13, 7.

§ ብንቶ : Munus. Donum. *d. l. & Act.* 16, 16. 19.

† II. ብንተ : ዐይን : Pupilla oculi. *Ps.* 16, 9. *Phrasis est Hebraica* בת עין. *Forma verò vocis* ብንት : *est Arabica, q. d.* بنت العين Filia oculi. *Ambar.* ብሌን : *Lex. c.* 38.

ኃይለ : ጸሎትከ : ይዕቀበ : ኪያነ :
በአምሳለ : ብንተ : ዘየዐቀበ : ዐይነ ::
Efficacia orationis tuæ custodiat nos,
Sicut qui pupillam custodit oculi, *per Hypall.*

ዐይነ : ብንተ : *pro* ብንተ : ዐይን : *Enc.* 11. *Dec.* 2. 4. *Vel*, instar oculi qui custodit pupillam. *Poetica transpositio propter rhythmum.*

† III. ቢናት : Intra. *Vide* ቢይነ :

* ብንያሚን : Benjamin; *Sacerdos. Enc.* 13. *Aug.* 4.

* ብንያሚ : *Sic meliùs. Enc.* 8. *Jan.* 2. 3. Patriarcha Alexandrinus, *Socius Bejoci monachi. Enc.* 1. *Jul.* 2.

* ቢንዳራ : Bandâra. *Nomen regionis in qua multi martyres facti. Enc.* 15. *Maji.* 1. 2.

* በናጦስ : *Nomen urbis, corrigendum videtur* ባርጦስ : *vel* ባርሶስ : *quod vide supra. Enc.* 29. *April.* 2. 1.

* ብናጥስ : Benatus *Hæreticus, qui Novati errorem defendens, lapsis post baptismum gratiam denegavit Enc.* 12. *Dec.* 5. 3.

* ቢኒፉዘ : Πανέφυσις. *Urbs Ægypti Alexandriæ vicina. Ath. Kirch. suppl. Copt. p.* 613. *Est & nomen fœminæ martyris. Enc.* 11. *Sept.* 1.

✿ ብእሰ : Malus, Böß, Pravus *fuit.* 1. *Tim.* 6, 9. ይብእስ : እምቀዳሚት : Pejus, Deterius fit quàm antè, *Luc.* 11, 26. ወኢትብእስ ኪያክሙ : ምድር : Neque mala fiat *vel* videatur vobis terra &c. *Lev.* 20, 22. *abit à Græco sensu, ubi habetur verbum* προσοχθίζειν, infensum esse. Asper, um, Difficile factu fuit; *ut: cum Germani dicunt*: Es ist böß zu thun. ይብእስኒ : ሬ

Q 2ጸ :

ጊጽ: Difficile eſt tibi calcitrare *contra ſtimulum. MSS. Colb.*

§ ሙብእስ & ሙብእስ: Aſper. Salebroſus *ager* ዘኢተሐርሰ: qui non aratus fuit. *Deut.* 21, 4. *De via* ſcabroſa, *cui opponitur* plana. *Luc.* 3, 5. *Poeta de flamma ignis. Enc.* 1. *Aug.* 5. 4. *propter rhythmum.*

† II. ተባእሰ: Pugnavit. Certavit. Dimicavit ሊተ; mihi, *seu* pro me. *Org. ſeq.* ምስለ: *Act.* 14, 2. (2.) Vim adhibuit, Vim fecit. Vi uſus eſt. *Jon.* 1, 13. ተበአሳ: Vim fecit illi. *f.* 2. *Sam.* 13, 14. *A* ብእሲ: *derivari poteſt, ſicut ab ἀνὴρ eſt ἀνδρίζειν. Semel atque iterum legitur* ተባአሰ: *in VIII. Conj. quod etiam ſtare poteſt, ſi de duobus vel pluribus ſermo ſit, ut Exod.* 21, 22. ለዘ: ይትባአሰከ: ተዐገሦ: Eum qui vim tibi fecerit, tolera. *Hom. Joh.* (3) Punire *ſimpliciter, ut: Niſi hoc fecero* እንዘ፡ ኢገበርኩ: ይትበአሰኒ: Deus puniat me. ጸ: ር:

§ ባእስ: Contentio. Pugna. *Jud.* 11, 25. *Metaph.* Adverſitas quævis. *Org.* ጊዜ: ላዕለ: የ: ያመውብለ: ባእስ: Cum me inſtar fluctuum obruit adverſitas. *Enc.* 16. *Nov.* Aſperitas. *ut:* ባዕስ: ቍር: Aſperitas frigoris. *Carm. Greg.*

§ መስተባእስ: Pugnax. Pugnas moliens. *Org. Lect.* 4.

† III. ብእሲ: Vir. ብእሲ: ብእሲ: Unuſquiſque. Quilibet. *Cant.* 3, 8. (2.) Quidam. Aliquis, *ſicut Hebr.* איש, *ut: Deſeretne* ብእሲ: aliquis *vineam quam plantavit? Enc.* 29. *Mart.* 5. 4. ብእሲ: ዘይብል: Cum quidam diceret. *Enc.* 14. *April.* 4. *F.* ብእሲት: Fœmina; Mulier; *in relatione ad virum* Marita, Uxor. *Pſ.* 108, 8. *plenius* ብእሲተ: ብእሲ: *Hebr.* בעלת בעל *q. d.* Marita mariti. *Marc.* 10, 16. *In Vocativo* ብእሲቶ: *Joh.* 2, 4. *& alibi.*

† በእንተ: Propter. *Quære ſub* እንተ:

† በሕ: Solitudo. Orbitas. በበሕ: In orbitate. *Enc.* 27. *Febr.* 1. 5. *ſcil. ſine Rege & Principe. In ſtatu conſtr.* በሕ: *ut: Fœmina* ትንበር: በሕ: Maneat innupta *ſeu* ſolitaria. 1. *Cor.* 7, 11. (2.) *Meton. abſtracti pro concreto, & ſic commodè redditur per* Solus, Merus, Nudus, *ut:* አኮ: በሕ: በሕሙ: ተሬእዩ: ለዝንቱ: ኅብስተ: Non nudus eſt, quemadmodum ſpectatis hunc panem. *L. Chryſ. & L. Cyr.* (3.) በሕ: *Adverbialiter,* δωρεάν. Gratis. Fruſtra. *Gen.* 29, 15. Sine cauſa. Fortuitò. 1. *Sam.* 6, 9.

‡ ብከ: *Particula ſervilis.* Habes, Eſt tibi. *Oppoſ.* አልብከ: Nihil habes. Non eſt tibi. *Vide ſub* ቦ: & አልቦ:

⚙ በሕዉ: — ምብሒው: Follis fabrorum. (2.) Sufflatio ipſa. *Org.* በብዙኅ: ምብሒው: Multâ ſufflatione. *MSS. Colb.*

† በከመ: Sicut. *Vide ſub* ከመ:

* ባኪዎስ: Bacimus. Pachumius, *ſed variè efferetur* ጳኵምስ: *&c. quod vide. Succeſſor Antonii Eremitæ. Enc.* 11. *Dec.* 1. 3. *Vitam ejus deſcriptam habeo in libro Vitarum ſive Homiliis Sanctorum.*

† በኵር: *Hebr.* בכורה. *Paſſim reſpondet Græco τὰ πρωτοτόκια,* Primogenitura, *ut:* አግብእ: ሊተ: በኵረከ: Trade (vende) mihi primogenituram tuam. *Gen.* 25, 31. & 33. በኵርየ: ነሥአኒ: Primogenituram meam, *ſeu* Jus primogenituræ meæ mihi abſtulit. *Gen.* 27, 36. (2.) Primogenitum *tamen etiam ſignificat ſolità Meton. abſtracti pro concr. Hebr.* בכר *ut:* በኵረ: ፈርዖን: Primogenitus Pharaonis. *Exod.* 11, 5. *Pſ.* 88, 27. *Luc.* 2, 7. በኵሬ: አበው: ቀዳሚ: *i. e.* Adam. *L. Jac.*

§ ተበኵረ: *In fœm. legitur* ተበኵረት: *De muliere quæ* Primum partum edidit *Org. Lect.* 5. *De vaccis* 1. *Sam.* 6, 10.

§ ብኵርና: Primogenitura. *Sic legendum Lu.* 1-0. *c.* 4.

* ባኮስ: Pacus, *flagellatus. Enc.* 4. *Oct.* 2. 1. *Martyr, ibid.* 3. 4. *Socius Andreæ Enc.* 17. *Jul.* 2. 3.

* ቢጋቦስ: Bicabus. *Martyr. Enc.* 10. *Aug.* 3

⚙ በከየ: *Hebr.* בכה *Marc.* 14, 72. Flevit acerbè. Ploravit. *ca.* ላሐወ: *Joh.* 16, 20. *plus eſt quam* አንብዐ: Lacrymavit.

§ አብከየ: Ad fletum permovit.

§ ብካይ: בכה Fletus. Ploratus: *Pſ.* 6, 8.

§ መብክይ: Flens. Plorans. *Pl. Matth.* 9, 23.

* ባውላ: Paula. *Martyr ſuſpenſa.*

⚙ በውሐ: *Conf radicem* በሐተ: *col.* 229.

§ አብሐ: *Matth.* 15, 31. Conceſſit. Poteſtatem fecit. Veniam, Facultatem dedit. Permiſit. ኢያብሐ: *pro* ኢአብሐ: Non permiſit. *Gen.* 31, 7. ኢታብሕዎሙ: Ne ſinatis eos. *Joſ.* 10, 19.

§ ተበውሐ: *Rom.* 5, 20. Permiſſum, Conceſſum fuit. ወትትበቍዕ: ኀበ: ቍርባኖሙ: Et admittitur ad Euchariſtiam eorum. *MSS. Colb.* Licentia data fuit *adeundi.* (2.) Poteſtatem habuit. *Comment. p.* 504. *n.* 47.

§ ተባውሐ: Licentiam, Poteſtatem dedit alter alteri. በዘ: ተባቍሕክሙ: Quantum alter alteri permiſerit. 1. *Cor.* 7, 5.

§ አስተበውሐ: Poteſtatem, Facultatem, Veniam petiit *cc. acc. perſ. & Inf. ut:* አስተበውሕዎ: ለጲላጦስ: ይስቅልዎ: Veniam petierunt à Pilato, ut ſuſpenderent (crucifigerent) eum. *Act.* 13, 28. *At* አስተብሐኒ: *in Præterito legitur* 1. *Sam.* 20, 28.

§ ብውሕ: *Rom.* 15, 1. Permiſſum. Licitum ሊተ: mihi *vel* ሎቱ: ei *eſt.* (2.) In poteſtate mea eſt. *Marc.* 2, 10. *F.* ብውሕት: Quæ licentiam vel poteſtatem habet. 1. *Cor.* 7, 4.

§ በውሕ: Poteſtas. Facultas. ኢየሀኑ: በውሕ: ለለብሐዊ: An non ergo eſt licentia figulo? *&c. Rom.* 9, 22.

§ መባሕት፡ *Idem; quære in* ባሕት፡ *col.* 230.

✿ ቦአ፡ *Hebr.* בוא *Arab.* باء Ingredi, Introire. *Præt. Def.* ቦአ፡ *Pſ.* 17,8. እበውእ፡ ቤተከ፡ Intrabo domum tuam. *Pſ.* 5,8. (2.) Religionem aliquam amplexus eſt. 1. *Cor.* 7,18. እለ፡ ቦኡ፡ ውስተ፡ ሕግነ፡ Qui *ex infidelibus* ad noſtram tranſiverunt religionem. *Syn.*

§ አብአ፡ *for.* አብኦ፡ Introduxit. Ingredi. Introire fecit. *ec.* ውስተ፡ In. *Pſal.* 65,10. (2.) Attulit. Obtulit መባአ፡ Munus *Matth.* 2,11. (3.) Immiſit. Intrare coegit. *De Athanaſio:* አብእዎ፡ ባሕረ፡ Intrare coegerunt eum mare. *Enc.* 30. *Sept.* 4. 5. (4.) Ingeſſit in os. *Enc.* 18. *Jun.*

§ ተበውአ፡ Introductus fuit, *ut:* እለ፡ ተበውኡ፡ Qui introducti fuerunt nobis. *Gr.* παρεισάκτοι. *Gal.* 2,4.

§ በአት፡ Introitus. Ingreſſus. *Opp.* ፀአት፡ Egreſſus. *Org. Lect.* 1. *Matth.* 19,24. (2.) *De diebus feſtis:* በአተ፡ ጾም፡ Introitus jejunii. በአተ፡ ሰንበት፡ Initium Sabbati. *Marc.* 15,42. በአተ፡ ክረምት፡ Hyemis ingreſſio, *i.e.* initium. *Enc.* 25. *Jun.* 1.5. (3.) Specus. Spelunca. Caverna. Rupes excavata. *Job.* 11,38. *al.* ጎል፡ *in qua Chriſtum natum fuiſſe credunt. Org. Lect.* 1. *in qua & Eremitæ delituerunt. Hinc pro* Cella monachorum. *Enc.* 17. *Nov.* 3. 5. & Conditorium reliquiarum *ut: Oſſa translata fuerint* ብሔረ፡ መቃርዮስ፡ ኀበ፡ ተሐንጸ፡ በአተ፡ in monaſterium Macarii, ubi *illis* extructum fuit Conditorium. *Enc.* 5. *Febr.* 5.2. *Plur.* በአታት፡ *Apoc.* 6,15.

§ በዋኢ፡ Veniens. *Plur.* በዋእያን፡ *MSS. Colb.*

§ አባኢ፡ Introductor, *qui aliquid inducit. Lit.* 173. *c.* 3.

† አባአት፡ *Hanc vocem Scaligeri causâ apponere neceſſe habuimus, qui eam confinxit. Lib. de Emend. Temp. Comp. Æth. ad verbum* Pagomen *p. m.* 693. *ridiculo errore. Italus negotiator, cujus ille mentionem facit, literam* C. *cum antecedente connectens, non diſtinctè ſatis ſcripſerat* Abacte, አበቅቴ፡ *i. e.* ἐπακταί, Epactæ, *quod vide infra ſuo loco. Scaliger legit* Abaete, *atque ſibi imaginatus eſt quod derivaretur ab* አብአ፡ *Cum tamen ipſe ibidem fateatur, quod hoc verbum in eorum ſcriptis non legerit.*

§ መባእ፡ Munus ſacrum *quod ad altare affertur. Matth* 5,24. *Sic vocantur* munera à communicantibus ante S. cœnam offerri ſolita. *Lit.* 159. *c.* 1. *Nobis* Opffer.

§ መብዋእ፡ & መብዋእት፡ *Reſpondet Græco* Συμβολή, *quod redditur* Commiſſura. *Exod.* 26,4.

§ መብዋእ፡ מבוא Introitus. Locus ingrediendi *vel* introeundi, *Org. Lect.* 4. *contr.* መባእ፡ *Jud.* 1,24. *Oppoſ.* መፃእ፡ Exitus.

† ባዕ፡ *Reſpondet Græco* Σπιθαμή, Spithama, *i. e.* Palmus major. Dodrans; *ut:* ባዕ፡ ሀውዱ፡ ወባዕ፡ ወርዱ፡ Spithama ambitus ejus, & ſpithama latitudo ejus. *Exod.* 36,16. *al.* 39,9. *Conf.* ስዝር፡ *col.* 180.

✿ ብዕለ፡ *Apoc.* 3,17. Dives fuit *vel* factus eſt. Locupletatus fuit.

§ አብዐለ፡ Locupletavit. Divitem reddidit. Ditavit. 2. *Cor.* 6,10. *Aliam ſignif. quære ſub* በዓል፡ Feſtum.

§ አስተብዐለ፡ Inhiavit divitiis. Opes captavit. ያስተብዕሉ፡ Inhiabunt divitiis. *Judæ v.* 16.

§ ብዑል፡ Dives. Locuples. Opulentus. *Apoc.* 2,9. *Analogice* Ditatus. Locupletatus.

§ ባዕል፡ *Idem. Matth.* 19,23. ብእሲ፡ ባዕል፡ *c.* 27,57. *Pl.* አብዕልት፡ *for.* አዘብርት፡ *Luc.* 6,24. *Fœm. Ruth.* 3,10. (2.) Dominus. *Vide paulo poſt.*

§ ብዕል፡ Divitiæ. *Vit. S.*

§ መብዕል፡ Ditans, *vel* Locupletans. *F.* መብዕልት፡ *Org. Lect.* 4.

§ II. ባዕል፡ *Hebr.* בַּעַל Dominus. Poſſeſſor. Autor. Peritus *alicujus rei; ſolum tamen non reperitur.* ባዕለ፡ ቤት፡ Paterfamilias. *Matth.* 10,25. Herus. ባዕለ፡ ዕዳ፡ Creditor. *Luc.* 7,41. ባዕለ፡ ጸጋ፡ Auctor donorum, *i. e.* Donator liberalis *Enc.* 28. *Sept.* 1. 5. ባዕለ፡ መጻሕፍት፡ Scripturæ peritus. *Item* Magiſter *vel* auctor Scripturæ *Chriſtus. Enc.* 9. *Jan.* 2.3. *F.* ባዕልተ፡ ቤት፡ Materfamilias. Hera. 3. *Reg.* 13,17. *Plur. conſtr.* በዓልተ፡ (*rectius* ባዕላተ፡) እስራኤል፡ Matronæ Iſraelis: *MSS. Colb.*

* በዐል፡ Baal. Belus. *Nom. prop. falſi Dei. Soph.* 1,4.

§ III. በዓል፡ Feſtum. *Joh.* 2,23. (2.) Epulæ. *f. Luc.* 14,12. በዓለ፡ መርዓ፡ Convivium nuptiale. *Apoc.* 19,9. *Hujus vocis frequentiſſima datur Ellipſis, ut:* በቴዎድሮስ፡ ሰማዕት፡ In Theodori martyris *ſcil. feſto.* 2. *Cor.* 10. *tit. Pl.* በዓላት፡ *Pſ.* 73,9. Feſta, *quorum alia* immobilia, (*ut vocant*) *ſeu* fixa ትኩላት፡ *alia* mobilia ኢትኩላት፡ *vel* ዐዋድያት፡ *vocantur.* በዓላት፡ እምራት፡ Feſta ſolennia. *Syn.*

§ አብዐለ፡ Celebravit feſtum, Feriatus eſt, *ut:* ተዝካረ፡ ዕረፍቱ፡ በሶርያ፡ ያበዕሉ፡ Recordationem obitus ejus in Syria celebrant. *Enc.* 15. *Jan.* 3. 4.

§ ተባዕለ፡ Celebratum fuit feſtum, *ut:* እለ፡ ይትበዐሉ፡ ድርገ፡ Feſta quæ conjunctim celebrantur. *Enc.* 27. *Jul.* 2. 2.

† መብዐል፡ Inſtrumentum quodvis. *Vide in* መ፡ *col.* 77.

* ብዑሬ፡ Bura. *Nom. pr. Viri eſſe videtur. Enc.* 11. *Maji.*

† ብዕራይ፡ Bos adultus & arationi idoneus. Bos arator. *Lev.* 19,19. ጸምደ፡ ብዕራይ፡ Jugum

Jugum boum. *Ef.* 5, 10. *Hebr.* בעיר *denotat* Pecus *in genere.* *Alias legitur* ብዕራ፡ *ut*: ሰሐቡ ከ፡ በብዕራ፡ Traxerunt te bove. *Enc.* 29. *Jun.* 6. 2. *Poeta sic*:

ይጸምዱኒ፡ በአርዑቶሙ፡ ወይቀንዩኒ፡ ለገሙራ፡

ከመ፡ ይጸመዱ፡ ተዕናን፡ ወብዕራ፡፡

Jungant me jugo suo & possideant me in perpetuum:

Sicut copulantur *uno jugo* juvencus & bos adultus. *Enc.* 11. *Jun.* 3. 4. *Pl.* አብዑር፡ Boves, *quibus tantùm in Æthiopiâ arare solent.*

§ ብዕራዊ፡ ὑποζύγιον, Subjugale, *scil.* jumentum veterinum. *Exod.* 20, 17. *In statu constr.* ብዕራዌ፡ *c.* 22, 10.

† በዐት፡ Spelunca. *Vide* በአት፡ *in* በ ዊአ፡ *col.* 245.

† ብዕዝ፡ Animal *in septentrionalibus Æthiopiæ partibus frequens; magnitudine cervo, figurâ vaccæ simile, colore cinereo; forsan* Tragelaphus. *Conf.* ቶራ፡

† ብዕዛ፡ *Org. Lect.* 3. Cornu genus *tenue & longum quod inflari solet, sic dictum ab animali* ብዕዝ፡፡ *Dan.* 3, 5. *respondet Græco* σαμβύκη, Sambuca, *quæ planè aliud quid est.*

⚙ በወየ፡ Immutavit. Commutavit. Aliud reddidit. *Ps.* 33. *tit.*

§ ተበወየ፡ *Ps.* 44. *tit.* Alius factus, Immutatus fuit. *Inf. nom.* ተብዕዮ፡ Mutabilitas. ዘአልቦ፡ ተብዕዮ፡ Immutabilis. *Enc.* 8. *Jan.* 4. 4.

§ ብዑይ፡ Alius. Alienus. Diversus. *Lit.* 171. *c.* 3. *ut*: *Nativitas Christi* ብዑይ፡ ሠርዓት፡ እምሕገ፡ እጓል፡ እመሕያው፡ diverso modo à communi hominum more *facta est. Org. Lect.* 3. ብዑይ፡ እምሕሊና፡ *i. e.* Alienum à ratione & captu hominum, *h. e.* Paradoxum. *L. Orth.* (2.) *De animo*, Alienatus, Malè affectus. ልቡ፡ ብዑይ፡ ውእቱ፡ እምኔሁ፡ Animus ipsius abalienatus est ab eo. *Æ.* (3.) Ποικιλτὸς, Versicolor, Colore diversus. Varius. *Exod.* 26, 36. *&* 28, 6.

§ ባዕድ፡ Alius. *Marc.* 15, 31. Alter. *Ps.* 104, 42. ባዕደሰ፡ አልብየ፡ Aliud autem non habeo. *Vit. Sam.*

§ ቡዓዬ፡ Diversitas. Differentia. *Vide* ኆመ ኖያ፡ *in* መ፡ *col.* 88. Variatio, *ut*: ዘዐቃቤሌትየ፡ ቡዓዬ፡ Cantici mei variationem, *sive* modulationem; *ut videtur. Enc.* 3. *Dec.* 2. 5.

§ ብዑይና፡ *i. q.* ተብዕዮ፡ Varietas. Mutabilitas. ጸ፡ ር፡

† በዝ፡ In hoc, *i. e.* hoc loco, *sive* tempore, *in tit. Lit. Orth. ut*: በዝ፡ ዕርገተ፡ ዕጣን፡ Hoc loco *fit* ascensio thuris, *i. e.* Suffitus. *Lit.* በዝየ፡ Hic. *Adv. loci.*

† በዘ፡ *Particula servilis, ut*: በዘፈቀደ ከ፡ In quo *scil. modo*, Quocunque modo volueris. *Enc.* 6 *Jul.* 2. 5. (2.) *Interdum denotat conjunctionem finalem* Ut: *ex. gr.* በዘ፡ ይትኀደግ፡ ኃጢአት፡ Ut remittatur peccatum. *Org.* በዘተአምር፡ Ut cognoscas. *in Comp. Æth. passim; nec non* Quòd, *ut*: ረከበ፡ በዘ፡ አዕረፈ፡ Reperit quòd mortuus esset. *Vit. Dan.*

† ቤዛ፡ Pretium redemptionis. *Vide sub* በይዘወ፡

† ቢዝ፡ Venus *stella. Vide* ብሩዝ፡

⚙ በዝኀ፡ Multus, Multiplicatus fuit in se ipso, *i. e.* Augeri, Augescere, Crescere *numero.* በዝኁ፡ Plures facti sunt. *Job.* 4, 1. ይበዝኁ፡ እምአርብዓ፡ ዕደው፡ Amplius quadraginta viri sunt. *Act.* 13, 21. ዘይበዝኅ፡ እም ሕዝብ፡ Plurimi ex populo. Maxima populi pars. *Matth.* 21, 8. *& absolute* ዘይበዝኅ፡ Maxima sui parte. *Epil. Act. Apost.* (2) *Comparativè de Numero*: Plus fuit. ኢይበዝኅ፡ እም፡ *&c.* Non excedit hunc numerum. *Comp. Æth.*

§ አብዝኀ፡ Multiplicavit. Auxit. *Ps.* 17, 16. አብዝኀ፡ ነገረ፡ ሎቱ፡ Prolixior fuit sermone erga eum. አብዝኀት፡ አብአ፡ እም፡ *&c.* Plus attulit, quàm *&c.* *Marc.* 12. 43. *Inf.* በአ ብዝኆ፡ Multiplicando. *Luc.* 12, 15. አኮ፡ በ አብዝኆ፡ አላ፡ በአውኅዶ፡ Non multis, *sed* paucis. *Lit. Cyr.*

§ ተበዝኀ፡ Multiplicatus, Auctus fuit *ab alio. De amore* እንዘ፡ ይበዝኅ፡ ወይትበ ዝኅ፡ dum in se crescit *&* exteriùs augetur. *Org. Lect.* 4.

§ ተባዝኀ፡ Se mutuò augere. Invicem multiplicari; *ut*: ብዝኁ፡ ወተባዝኁ፡ Crescite *&* multiplicamini invicem. *Gen.* 1, 22. 28. *Exod.* 23, 30.

§ አስተባዝኀ፡ Valde auxit. Magis magisque & variè multiplicavit. *Deut.* 7. 13. *&* 28, 11.

§ ብዙኅ፡ Multus. (2.) *Interdum* Magnus, *ut*: *Res* ዘብዙኅ፡ ሤጡ፡ magni pretii. *Enc.* 16. *Aug.* 3. 5.

§ ብዙኀ፡ *Adv.* Multum. Crebrò. Sæpè.

§ ብዝኅ፡ Multitudo. Copia. *Ps.* 63, 2.

§ መብዝኒ፡ *&* አብዛኒ፡ Multiplicator.

§ መብዝኅት፡ Maxima pars, Plerique, Plurimi; *ut*: መብዝኅተ፡ ሕዝብ፡ Maxima pars populi. *Org.* *Aliàs plerumque cum affixo reperitur, ut*: ቀተለሙ፡ መብዝኅቶሙ፡ Interfecit plerosque illorum. *Ps.* 77, 35. *Adverbialiter significat* πολλάκις. መብዝኅቶ፡ ያወ ድቆ፡ Plerumque, frequenter eum conjicit. *Matth.* 17, 15.

* ቢዛን፡ Bisân. Monasterium *haud procul à mari rubro & insula Matzua in regno Bahr. in altissimis montibus, ex quibus mare conspici potest. B. Tell. L.* III. *c.* 34. *pag.* 292. *Vulgò malè* la Vifion. *Enc.* 13. *Nov.* 5. 5.

† ባዝገና፡ *vel* በዝገና፡ *Num.* 31, 50. *Item* ብዝጋና፡ *Org. Edd. nam ambiguè scribuntur.* Monile,

Monile, Murenula, *seu* Catenula collaris. Ornamentum colli, *tam virorum, quam fœminarum.* *Gen.* 41, 42. *Pl.* ባዝግናት፡ Monilia. *Jud.* 8, 26.

† ቡዩ፤ *Particula servilis vide* ቡ፡ *ab initio hujus literæ. col.* 223.

* ቢዮማ፡ Bajma, *Nom. pr. Viri, cui lingua abscissa restituta fuit. Enc.* 8. *Jul.* 6.

ᎧᎧ ቢይት፡ *Def.* ቤት፡ *Arab.* بات Diversatus, Commoratus est *homo unam vel alteram noctem. Luc.* 9, 12. Pernoctavit. *Gen.* 28, 11. ቢት፡ ዮም፤ Pernocta hodie quoque. *Jud.* 19, 6. አበዩ፡ ቢይት፡ (*pro* በይት፡) Noluit pernoctare, *ibid.* ℣. 10. Recubuit noctu. Noctem transegit. *Exod.* 22, 27. *Oppos.* ወዐለ፡ Diem transegit, *ut*: ወዐለ፡ ወቢት፡ Diem noctemque transegit *in Ecclesia. Vita Besadis.* (2.) Per noctem mansit *res quævis alia aliquo in loco. Gen.* 30, 15. 16. (3.) *in genere* Permanere. Subsistere. Durare. በጸጋሁ፡ ተፈጥረ፡ ኵሉ፡ ወበኂሩቱ፡ ይበይት፡ Gratia ipsius creata sunt omnia, & benignitate ejus subsistunt. *L. Orth.*

§ አብዮት፡ *Def.* አቢት፡ Permanere, Subsistere fecit. *Gen.* 24, 11. Excepit *aliquem*, Per noctem detinuit *domi suæ. Hyæna* እለ፡ ኢያበይቱ፡ ሎሙ፡ ለነግህ፡ qui nihil reliqui faciunt sibi per noctem usque ad diluculum. *Soph.* 3, 3. *Vide* ተኵላ፡

§ ቤት፡ *F.* Domus, *tam Principum, quam pauperum; tam sacra quam profana.* ቤተ፡ መቅደስ፡ Templum. *Matth.* 21, 12. ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Templum Christianorum, Ecclesia. *Matth.* 18, 17. ሲኖዶስ፡ ዘቤተ፡ ክርስቲያን፡ Canones Ecclesiastici, *vulgo* Apostolici. *Lib. Conc. Ecclesiam Catholicam & Apostolicam sic describunt: Credo* አሐተ፡ ቅድስተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ዘኵሉ፡ ጉባኤ፡ እንተ፡ ሐዋርያት፡ unam sanctam Ecclesiam omnium congregationum, quæ (*est*) Apostolorum. *Symb. Apost. ex versione Gregorii. In Plur. variatur ultimum:* ቤተ፡ ክርስቲያናት፡ Ecclesiæ. (2.) *Synecd.* Conclave. Cubiculum. *Æ.* (3.) Theca *quævis*; *ut*: ቤተ፡ ለመጸውሪሁ፡ Theca pro vectibus *seu* perticis *mensæ.* (4.) Familia *seu* prosapia, *æquè ac Latinum* Domus; *ut*: እምቤተ፡ ገብርኤል፡ ልደቱ፡ E domo, *gente vel familia* Gabrielis nativitas ejus, *i. e. oriundus erat.* መንግሥት፡ ዘኢትዮጵያ፡ ኀበ፡ ቤተ፡ ካልእ፡ Regnum *Æthiopiæ*, quod abierat in aliam familiam, *Zagæam videlicet. Comment. p.* 498. 10. (5.) Posteritas, *ut*: *Diluvium delevit* ቤተ፡ ቃየል፡ Posteros Caini. Cainitas. *MSS. Colb. Plur.* አብያት፡ *Ps.* 54, 17. *ubi, ut & alibi, corrige mendosum, & scribe rectè, ut Ps.* 48, 11. *&* 77, 61. *&* 83, 1.

Porro periphrasi multarum rerum inservit, sicuti Arabicum بيت *&* בית *apud Rabbinos, ut*:

§ ቤተ፡ ሐናፍጥ፡ Macellum.

§ ቤተ፡ ማይ፡ *Idem ac Arabicè* بيت ماء *q.* Domus aquæ. Inferior domûs pars. Pavimentum domus, *vulgò* Der Haußähren, *ob aquam apud Orientales ibi semper positam.* ኮስተረ፡ አብያተ፡ ማይ፡ Everrit, *seu* scopis purgavit pavimenta domorum. *Enc.* 21. *Febr.* 3. 4.

§ ቤተ፡ ሙታን፡ Domus mortuorum, *ut Syr.* ܒܝܬ ܡܝܬܐ *pro* Sepulchro. *Enc.* 8. *Febr.* 3. 4.

§ ቤተ፡ መጻሕፍት፡ Bibliotheca. *Hom. Gabr.*

§ ቤተ፡ መርፋቅ፡ Triclinium, *in monasteriis vocant* Refectorium.

§ ቤተ፡ ሰይፍ፡ Vagina. *Matth.* 26, 52.

§ ቤተ፡ ብሉሽ፡ Balneum.

§ ቤተ፡ ንጉሥ፡ Aula.

§ ቤተ፡ እንግዳ፡ Xenodochium, *vulgò* Hospitale. *Sic pro Xenodochio nomine B. Mariæ Virg. dedicato accipi videtur Enc.* 2. *Jan.* 5.

§ ቤተ፡ ወይን፡ Domus vini. *Græcus secutus est* οἶκον τοῦ οἴνου. *Cant.* 2, 4.

§ ቤተ፡ ድውያን፡ *contr.* ዱያን፡ Nosocomium. Valetudinarium.

§ ቤተ፡ ፈንዲቅ፡ Diversorium. *Th. P. in not. ad Jon. c.* 2. ℣. 5.

* ቤተ፡ ልሔም፡ Bethlehem, *dividunt tanquam esset vox in statu constructo. Hinc formant Patronymicum* ቤተ፡ ልሔማዊ፡ Bethlehemiticus. *Org.*

§ መብዮት፡ Mansio. Statio. Pernoctandi locus. መብዮተ፡ እንስሳ፡ Stabulum *vel* Septum animalium. *MSS. Colb.*

§ አብያታዊ፡ Domesticus, *ut*: ሰብእ፡ አብያታዊ፡ Homo domesticus. *Quæ verba Joh.* 4, 46. *&* 49. *præter textum reperiuntur. Præcedentia enim* አሐዱ፡ ብእሲ፡ ገብር፡ ዘቤተ፡ ንጉሥ፡ Quidam vir servus domus regiæ, *sufficere poterant ad exprimendum vocabulum* Βασιλικός. Regius.

ᎧᎧ ቢይን፡ Animadvertit. Perspexit. *Matth.* 7, 3. Penetravit. Intimè novit *rem. Lit. Epiph.* (2.) Perspicuum, Clarum, Intellectu facile fuit. *Æ.*

§ አብዮን፡ Perspicuum, Clarum reddidit. *Syn.*

§ ተበዮን፡ Clarum, Perspicuum redditum fuit. *Æ.*

§ ብዩን፡ Clarum. Perspicuum. Intellectu facile.

§ ቡያን፡ Perspicuitas, Claritas. *Comm. ep.* 1. *p.* 591, 33. (2.) Explanatio. Expositio clara. *MSS. Colb.* Exegesis, *ut*: *Sacerdos* ማእምረ፡ ቡያን፡ peritus expositionis, *seu* Bonus exegetes. *MSS. Colb.*

§ መብዮን፡ Demonstrandi modus, Argumentum. *Pl.* መባይንት፡ *MSS. Colb.*

† II. በይን፡ *i. q.* በእንተ፡ Ob, Propter. *Æ.*

§ በበይን፡ *Idem, ut*: በበይን፡ ምንት፡ Ob quid? Quare? *Mal.* 1, 2. በበይነዝ፡ Propterea. Ideo. *Exod.* 20, 11. (2.) *Idem quod Hebr.*

בין. Inter, *ut*: እለ፡ ይትላጸቁ፡ በበይናቲሆን፡ Quæ cohærent inter se mutuò, *i. e.* Unum cum aliis. *Exod.* 28, 7. (3.) ዘበበ፡ ቢይኑ፡ *Bis reperitur in Encomio & per* Pariter *exponendum videtur, ut*: ለዘጸማዊ፡ ወፈጻሚ፡ መልእክት፡ ዘበበ፡ ቢይኑ፡ Hujus laborantis & consummantis ministerium pariter, *i. e.* utrumque. *Enc.* 4. *Nov.* 4. 4. አናብስት፡ መሰጥ፡ ወመንክራተ፡ ዘበበ፡ ቢይኑ፡ Leones rapaces & sotæ pariter. *Enc.* 2. *Mart.* 1, 2.

§ በቢይናቲ፡ *Contr.* በቢናቲ፡ Intra. *Hebr* בין *&* בינות Inter, intra. *Præpositio est, quæ more pluralium affixa personalia suscipit, ut*: ይብሉ፡ በበይናቲሆሙ፡ Dicebant intra semet ipsos, *i. e.* cogitabant. *Matth.* 9, 3. *i. q.* ኵሉ፡ በበይናቲሆሙ፡ *Matth.* 16, 7. *Regnum quod* በበይናቲሃ፡ intra se *vel* secum discordat. *ib. c.* 12, 25. 26.

† እንበይነ፡ Ob. Propter. *Vide in* እ፡

* በዮክ፡ Bayok. *Monachus quidam religiosus. Enc.* 1. *Jul.* 2.

✿ በረዘ፡ — ቢረዝ፡ Lucifer, *seu* Phosphorus. 2. *Pet.* 1, 19. *Vulgò* Venus, Planeta. *Exponitur* ኮከብ፡ጽባሕ፡ stella auroræ, *i. e.* matutina. *in* ጸ፡ረ፡ (2.) Hesperus. *Quia verò indifferenter pro utroque usurpatur, huic reperitur in pl.* አብረዝ፡ Veneres, *quasi duæ diversæ sint stellæ. Org. Izel.* 6.

✿ ቤዘወ፡ *Contr.* ቢዘወ፡ Redemit. *Ps.* 30, 6. Aliud quid pro redemtione dedit.

§ አቤዘወ፡ Redimi curavit, jussit. አቤዝዎ፡ Redimi curabo mihi illum. *Lev.* 25, 47.

§ ተቤዘወ፡ Redemtus fuit. *Apoc.* 14, 3. 4. (2.) *Activè accipitur apud Poëtam & in Organo, quod mirum. Enc.* 23. *Febr* 3. ኢያድኅኖ፡ ወርቅ፡ ወኢይትቤዘው፡ ብሩር፡ Non salvabit aurum, neque redimet argentum. *Enc.* 4. *Jul.* 1. 4. አልቦ፡ ዘይክል፡ ተቤዝዎትየ፡ Nemo est qui possit redimere me. *Org.*

§ ቤዛ፡ Λύτρον. Pretium redemptionis. *Corpus meum* ዘይትወሀብ፡ ቤዛ፡ ብዙኃን፡ quod traditur (in) redemptionem multorum. *Luc.* 22, 19. (2.) Ἀντάλλαγμα, Compensatio. *Matth.* 16, 26. (3.) *Habet usum præpositionis* Pro, ἀντί, *cùm de compensatione aliqua sermo est.* ቤዛ፡ አባግዕየ፡ Pro ovibus meis. *Joh.* 10, 15. ዐይን፡ ቤዛ፡ ዐይን፡ Oculus pro oculo. *Matth.* 5, 38.

§ ቤዛዊ፡ Redemptor. Liberator. *Enc.* 22. *April.* 3. 1.

§ መቤዝዊ፡ *Idem. Enc.* 8. *Dec.* 1. 1. *F.* መቤዝዊት፡ Redemptrix.

§ መቤዘው፡ *Idem. Lit.* 164. *c.* 2.

✿ በረጸ፡ — ተባረጸ፡ Consors, Socius, Sodalis, Par, Æqualis alicujus fuit vel factus est, *ut*: እንተ፡ አልቦ፡ ዘይትባረጽ፡ Cui non est par. *Gall.* Qui n'a pas son pareil, *i. e.* Incomparabilis. *Greg. in Epist. Comment. p.* 44. *n.* 51. *Inf. nom.* ተባይጾ፡ Consortium. Contubernium. በተሰባይጾ፡ Conjunctum. Sociatim. *MSS. Colb.*

§ ቢጽ፡ *Utriusque numeri est; & indifferenter cum singulari & plurali construitur per fictam Enallagen.* Consors, Socius, *vulgo* Proximus. *Ps.* 37, 11. Sodalis. *Matth.* 11, 16. (2.) Par. Æqualis. Similis; *ut*: *Sigillum* ዘአልቦ፡ ቢጽ፡ Quod caret simili. *MSS Colb.* (3.) Collega *apud Poëtam passim, ut*: *Dixerunt Petro* ወቢጹ፡ ሐዋርያት፡ & Collegis, *vel* Sociis ejus Apostolis. *Act.* 2, 37. አብዳ፡ ይእቲ፡ እምቢጽ፡ *De monacha amente; in abstracto de sodalitate accipiendum*: Stulta fuit ex quo ingressa est monasterium. *Vit. Dan.* Σπείρης Σεβαστῆς, Cohortis Augustæ, *Act.* 27, 1. *male & sine sensu redditur* እምቢጸ፡ አጉሥጦስ፡ ex sociis Augusti, *nisi forte per oscitantiam pro* Cohortis *editores legerunt* Consortis. *Nam Romæ ex Latina versione interpolata fuisse Acta ista, alibi docuimus. Plur.* አብያጽ፡ Contubernales *Servi. Matth.* 18, 31. Comites. *Act.* 9, 8.

§ ቢጸ፡ Propè. Juxta. *Præpositio esse videtur, cum Æthiops a textu absens vertit*: ወቢጸ፡ ተባዕት፡ አባግዒሁ፡ ፈለጠ፡ ያዕቆብ፡ Et juxta mares oves suas segregavit Jacob. *Gen.* 30, 40.

§ ተቢያጽ፡ Consors. Particeps. *Enc.* 10. *Aug.*

† በዶ፡ Solitudo: *Vide* ቢድው፡

✿ በደረ፡ Studuit, Certavit ad prius faciendum. 1. *Cor.* 9. 24. Nisus fuit alium superare, *vel* prævenire *pecul. cursu; c. acc. aff. & Inf. ut*: በደሮ፡ በጺሖ፡ Studuit eum prævenire. *Joh.* 20, 4. 8. ከመ፡ ይብደር፡ አምሮፀ. Ut cursu contendat, *sive* ut currat magis, *i. e.* ut celerius currat quàm cursor. *MSS. Colb.* (2.) Prævenit *ipso actu, ut*: *Præcessit* ወበደሮ፡ መልእክ፡ ኀበ፡ አባ፡ አጋቶን፡ & prævenit eum nuncius apud Abba Agathum. *V. S.*

§ አብደረ፡ Magnifecit. Prius voluit. *Enc.* Et *comparativè* Prætulit. Pluris fecit. *Ps.* 108, 16. Maluit, *seq.* እምነ፡ quàm: *Enc.* Elegit, *ut*: ኀረየ፡ እግዚአብሔር፡ ለጽዮን፡ ወአብደራ፡ Elegit Deus Zionem & prætulit eam *alius. Psal.* 131, 14.

§ ተበደረ፡ Prælatus; Pluris æstimatus fuit, *seq.* እምነ፡ 1. *Pet.* 1, 7.

§ ተባደረ፡ Alius alium prævenire studuit. Contendere. Certare inter se æmulatione antecapiendi rem. 1. *Cor.* 9, 24. 26. *Arab.* تبادر Simul festinavit, Concurrit cum aliis. *Inf. nom.* ተባድሮ፡ Certamen præveniendi mutuum. Æmulatio. *Org.* (2.) *i. q.* ብድር፡ Cursus, Curriculum vitæ Sanctorum. *Enc.* 12. *Dec.* 4, 2.

§ ብድር፡ Certamen. Cursus, *sive* Curriculum vitæ *piorum in hoc seculo, ut*: ፈጸምኩ፡ ብድርየ፡ Cursum meum absolvi. 2. *Tim.* 4, 7. *De Martyribus ait Poëta*: ፈጸሙ፡ በድረ፡ Confecerunt *vel* absolverunt cursum *suum, i. e.* mortem

tem obiverunt. *Enc.* 14. & 20. *Jan.* 3. 5. e. g. በመ ቅሥፍት፡ *i. e.* gladio *finivit vitam. Enc.* 9. *Maji* 5. 5. *& ita porro.* (2.) *In Computo Ecclesiastico* Festum *est* Judæorum, *ut ajebat Æthiops meus. Scal. in notis ad Comp. Æth.* p 675. *l.* 7. *ait esse X. Nisan. Et tribuit huic voci significationem IV. Conjug. putans significare* ἐκλογὴν, Electionem, ἀφορισμὸν, segregationem, *quòd eo die seligeretur agnus paschalis mactandus XIV. ejusdem mensis die. Exod.* 12, 3.

† ባዲስ፡ Βάτος, בת Hebraica mensura liquidorum, *ut vini & olei, tria Sata continens, quantum scil. Epha aridorum. Luc.* 16, 6. *Vide* ኮሊስ፡

• ባዲስ፡ Padus, *fluvius Italiæ, juxta quem Constantinus M. agens, crucem in cœlo vidit. Enc.* 8. *Nov.* 5. 5.

§ ቢዲቅ፡ *Peregrinum* Bedic, *ex Hebr.* בֶּדֶק Ruptura, Fissura *ædificii.* 4. *Reg.* 12, 7. 12.

† ብድብድ፡ Pestis. Pestilentia. *Num.* 16, 47. *& seqq. Ps.* 105, 23.

† በድን፡ Cadaver, *pec.* humanum. Corpus exanime *Saræ Gen.* 23, 3. *Matth.* 27, 58. *Accipitur tamen etiam de cadaveribus brutorum. Lev.* 11, 11. 24. 27. *Vulgata* Morticinium *reddidit. Alias* ገደላ፡ *regulariter brutorum est. Plur. Sine* አብድንት፡ ይቅብሩ፡ በድኖሙ፡ mortuos sepelire cadaver suum, *sive* mortuum suum. *Matth.* 8, 22.

⚙ በደወ — አብደወ፡ Desolavit. Desertum reddidit. *Æ.*

§ በድው፡ Desertum. Solitudo. *Matth.* 12, 43. ምድረ፡ በድው፡ Terra deserti, *per appos. Psal.* 62, 3.

§ በድ፡ *Idem, contr. pro* በድው፡ *fer.* ጸገ፡ *Ne errem* ፋኖት፡ በድ፡ in deserto. *Enc.* 2. *Jan.* 5. 3.

• በጌምድር፡ Bagemder. *In tabulis malè* Bagamidri, *Provincia regni Æthiopici,* Dembeam *inter &* Amharam *sita. Conf. Lex. Amh. c.* 43.

† በጋር፡ Circinus. *Th. P.*

• በገቢግ፡ Bagbig. *Nomen propr. speluncæ in qua Gerga habitavit. Enc.* 18. *Maji* 4. 5.

• በገዑ፡ *Abba* Bag'u *cujus patientia & abstinentia summopere laudatur. Enc.* 27. *Dec.* 2. 3.

† በግዕ፡ Ovis. *Fæm. est constructione, epicœnum verò significatione; nam universo generi ovium, sine discrimine sexus vel annorum, collectivè competit, ut patet Matth.* 12, 11. *Luc.* 15, 4. Aries. *Gen.* 22, 13. *Lev.* 9, 2. (2.) Agnus, *ut*: ነዋ፡ በግዑ፡ ለእግዚአብሔር፡ Ecce Agnus Dei! *Joh.* 1, 36. *Pl.* አባግዕ፡ Oves. *Ps.* 43, 13.

§ በግዕት፡ *Idem, sed fæm. tantùm est & significatione & constructione. Lev.* 5, 6. *Pl.* አባግዕት፡ *Enc.* 18. *Maji.* 1. 2.

⚙ በጠለ፡ *Org. Lect.* 5. *Hebr.* בטל Inane, frustra fuit. Irritum, Vanum factum est. *ut.* ጸ ምን፡ *ut*: በጠለ፡ ሀቀበ፡ ትእዛዝ፡ እምኔየ፡ Irritum fuit custodire præcepta à me, *i. e.* Vanus fuit conatus meus custodiendi præcepta. *ibid. Lect.* 5.

§ አብጠለ፡ Irritum, Vanum reddidit ኀይሉ፡ robur ejus. *Lit.* 163. *c.* 4. አብጠለ፡ ኵሉ፡ ቅንአተ፡ ወቂም፡ Irritam reddidit omnem invidiam & vindictæ studium. ጸ፡ር፡ (2.) Interire, Aboleri passus est *legem. Org. Lect.* 7.

§ ተበጥለ፡ *Cont. E.* Tolli, Abrogari. *De festis Vet. Testam. Hom. Maria.*

§ ብጡል፡ Vanus, Irritus.

§ በጣል፡ *Idem, ut*: መርዓ፡ በጣል፡ Vanæ nuptiæ. *Enc.* 27. *Sept.* መንግሥተ፡ ምድር፡ በጣል፡ Regnum terræ vanum. *Enc.* 8. *Jul.* 1. 3.

§ ባጥል፡ Batel, *Abba. Dictus fuit* ጸሪዑ፡ Otiosus, *quamvis id minimè esset Enc.* 14. *Mart.* 4.

† በጥሊሳት፡ Canones. *Vide* አብጥሊስ፡ *in* አ፡

• በጣላን፡ *Martyr. Enc.* 19. *Jul.* 1. 1.

⚙ በጥሐ፡ Læsit *cutem* scalpello, *vel* Incisionem fecit *eliciendi sanguinis causâ; sicuti per superstitionem olim Baalitæ, nunc Turcarum devoti facere solent. Lev.* 21, 5.

§ ብጥሐተ፡ ገጽ፡ Incisio faciei, *qualis in Æthiopiâ & Nubiâ pro consuetudine regionis in usu est, teste Claudio Reg. Æth. in Conf. fid. Comm. p.* 240. *n.* 10. *& ibi not. MSS. Colb.*

† በጥሪቃ፡ *Procul dubio est fœmininum Arabicum* بطريقة Patrika, *à mascul.* بطريق Patricius. *De moniali quadam*: ሃቲ፡ ይእቲ፡ ቀዳሚት፡ በጥሪቃ፡ ዘሀገረ፡ ቍስጥንጥንያ፡ Illa erat primaria Patricia Urbis Constantinopolitanæ. *Vit. Dan.* ደብረ፡ በጥሪቃ፡ Monasterium Alexandriæ *sic dictum. ibid.*

† ባጦስ፡ *Communius* ጳጦስ፡ *Græc.* βάτος, Rubus. *Luc.* 20, 37.

⚙ በጽል፡ בצל بصل Cepe, Bulbus. *Num.* 11, 5.

§ ተበጽለ፡ *Est verbum denom.* Laceratus fuit *flagellis, ita ut cutis avelleretur instar tunicarum cepe, ut*: ሶበ፡ ቀሠፍዎ፡ ሥጋሁ፡ ተበጽለ፡ Cum flagellarent eum, corpus ejus quasi decorticatum fuit. *Enc.* 25. *Jul.* 1. *Jun.* 4. 2.

• በጸሎተ፡ ሚካኤል፡ *Nom. pr. Sacerdotis. Enc.* 12. *Jun.* 5. 2. *Vide* ጸሎት፡

⚙ በጽሐ፡ Pervenit, Appulit *ad locum quendam. Ps.* 18, 4. *construitur abs. per Ellipsin loci,* ወበጽሐ፡ & pervenit *sc. illuc. V. S.* (2.) Evenit. Impletum fuit *vaticinium. Matth* 27, 9. *Preces orantis; ut*: ጸሎቱ፡ ይብጽሐነ፡ Oratio ejus eveniat, *sive* impleatur in nobis. *Sic solent apponere nominibus Apostolorum vel Sanctorum, ut in Præf. epist. Judæ, & alibi passim, ubi de Sanctorum intercessionibus agitur.* (3.) Accidit, Contigit

git *alicui aliquid.* መንደበ፡ በጽሐከ፡ Afflictio contigit tibi. *f. Lit. Cyr.* ኀበ፡ ሞት፡ ኢይበጽሖ፡ Ubi mors illi non contingit, *sive* ubi mors ad illum non pervenit, *scil. in cœlo. Enc.* 27. *Jan.* 6. 4. (4.) Pertingere. Attingere *locum scalis sufficientibus.* (5.) *De Literis* በጽሐኒ፡ Pervenerunt ad me; *i. e.* Redditæ mihi sunt. (6.) Assequi *aliquem. Ps.* 16, 13. እፎ፡ እበጽሖ፡ ፍናዊከ፡ Quomodo assequar vias tuas? *&c. V. S.* (7.) Assequi mente; *seu* Percipere *quidpiam alterius indaginis, cc. acc. Org. Lect.* 3.

§ አብጽሐ፡ Pervenire fecit, *i. e.* Duxit. Deduxit. Perduxit *ad aliquem locum. Marc* 13, 11. (2.) Adduxit. Allegavit *loca ex scripturis. Act.* 17, 3. Attulit *responsum.*

§ ተባጽሐ፡ Obtorto collo in jus traxit. In jus rapuit alius alium. *Marc.* 13, 9. *Luc.* 12, 58.

§ ብጹሕ፡ Qui pervenit, *ut: Juvenis* ብጹሕ፡ አምጣን፡ በሀቅሙ፡ qui ad justam staturam pervenit. *Enc.* 6. *April,* 1. 2. *& al. Puella* ብጽሕት፡ አምጣን፡ nubilis *Syn.*

§ ብጽሐት፡ Adventus. *Enc.* 20. *Dec.* 4. 1.

§ ምብጻሕ፡ Locus quo res perducitur, *vel* defertur. *Æ. vel* ubi quis tandem subsistit. *MSS. Colb.*

* ቢጸርዮን፡ *Anachoreta, in mari ambulavit. Enc.* 25. *Aug.* 1. Bellarion, *ut videtur.*

† በጼቅ፡ *Arabicum* بصاق القمر Selenites, *lapis quidam albus & splendens, in Arabia nascens, ut: Aspectus throni tui* ኀበ፡ ርእየት፡ በጼቅ፡ sicut aspectus Selenitæ. ጸ፡ ር፡

✿ በጸወ፡ Indormivit. Obdormivit *alicui rei.* Somno obrutus fuit.

§ ብጻዌ፡ Sopor, *ut:* ወእመኒ፡ መጽአ፡ ኒ፡ ብጻዌ፡ ለአፀርዎ፡ ጸሎት፡ Cum obrepit mihi somnus ad intermissionem precum. *Org. Septem pueri* እለ፡ አድምዑ፡ ብጻዌ፡ Qui adepti sunt soporem. *Poet. i. e.* qui dormiverunt. *Enc.* 20. *Aug.*

† በጻዊ፡ *ἐγγαστρίμυθος*, Prodigiorum observator, *poscit pronomina demonstrativa ante se, ut:* ዘበጻዊ፡ *Deut.* 18, 11. *De plurib.* እለ፡ በጻዊ፡ *Es.* 8, 19. *Plur.* በጻውያት፡ *c.* 19, 3. *respondet Græco Ἐγγαστρίμυθοι,* Ventriloqui.

✿ በፀአ፡ Vovit *votum.* Sancte *aliquid* Deo promisit, *cc.* ለ፡ *personæ. Ps.* 75, 11.

§ ብፅአት፡ Votum. *Ps.* 21, 27. ብፅአት፡ ቦሙ፡ Votum habebant, *i. e.* Voto erant obstricti. *Act.* 18, 18. ፈጸሞ፡ ብፅአት፡ Qui solvit votum, *sive* satisfacit voto. *Enc.* 25. *Dec.* 2. 3.

✿ በፀሀ፡ — አብፅሀ፡ *Rom.* 4, 9. (1.) *Intransitivè* Beatus fuit, *vel* factus fuit. *ibid.* ℣. 6. 10. *Lea dicit* አብፅሆኒ፡ Beata facta sum. *Gen.* 30, 11. (2.) *Transitivè* Beatum fecit. Felicem reddidit. *Ps.* 40, 2.

§ ተበፅሀ፡ Beatus prædicatus fuit. እምኀለአሁ፡ ዘተበፅሀ፡ Ab ancillis suis qui beatus prædicatus fuit. *Enc.* [illegible] *Jan.* [illegible] 1. በኀበ፡ ኵሉ፡ ይትወደስ፡ ወይትበፀዕ፡ Apud omnes laudatur & beata prædicatur *memoria ejus. Enc.* 25. *Jul.* 1. 3.

§ አስተብፅዐ፡ Beatum prædicavit. *Gen.* 30, 13. Laudavit & celebravit tanquam beatum. *Luc.* 1, 48. *Inf. nom.* አስተብፅዖ፡ Celebratio, *vel* Prædicatio beatitudinis. *Org.*

§ ብፁዕ፡ Beatus. Felix. *Ps.* 1, 1.

§ ብፅዕ፡ Beatitudo. *Syn.* እሁብ፡ ብፅዐ፡ *Poetice* Dabo beatitudinem, *i. e.* Beatum prædicabo. *Enc.* 21. *April.* 1. 1.

§ ብፅዕት፡ *Idem. V. Sanct.*

§ ብፅዓን፡ *st.* ብፅዓኔ፡ Beatificatio, *ut Allocutus es eos* በቃለ፡ ብፅዓኔ፡ Voce beatificationis. *L. Jac. & al.*

§ ብፁዓዊ፡ Beatus, *Poetice & ἀναλογικῶς propter rhythmum. Enc.* 16. *Oct.* 2. 1.

* ቢፋ፡ Bifa. *Enc.* 24. *Jan.* 2. 1. *ex urbe* ቦፍዋ፡

* ቢፋሞን፡ Bifamon. *Enc.* 27. *Jan.* 2. 1. *qui liberalis fuit erga pauperes. Frater fuit unis Heracleensis.*

* ቢፋን፡ Bifan. Aiceta. *Idem nomen. Enc.* 1. *Jun.* 5. 3.

* በፍኑትዮስ፡ Paphnutius, *rigidam vitam egisse memoratur. Enc.* 11. *Maji.* 1. 1.

ተ፡

† ታኅሣሥ፡ December. *Vide* ታኅሣሥ፡

† ተለም፡ *Hebr.* תלם. Sulcus. *Pl.* ተለም፡ *Psal.* 64, 11. *&* አተልም፡ *Enc.*

† እንተለም፡ Mensuræ genus. *Vide in* እ፡

† ተለሚድ፡ *Hebr. & Arab.* [illegible] Discipulus. *Enc.* 5. *Jul.* 1. 1. *vide* ረድእ፡

† ተላሱስ፡ Thalassus. *Martyr flagellatus. Enc* 10. *Dec.* 3. 1. Laboriosus. *Enc.* 17. *Mart.* 3.

* ተላስዮስ፡ Thalassius *martyr. Enc.* 19. *Mart.* 2. 3.

✿ ተለተለ፡ *Vide* እንተለተለ፡ *sub* እን ተለ፡ *in* እ፡

† ተልባ፡ Linum *herba. Exod.* 9, 31.

† ቴዎሎጎስ፡ *Vel* ቴዎሎጎስ፡ Theologi.

§ ቴዎሎጊ፡ *vel* ቴዎሎጊ፡ Theologus. *Æ.*

✿ ተለወ፡ *Ps.* 1[illegible], 5. Secutus, Insecutus est. *Textus* [illegible] *Latine alio sensu redditur:* ወለለ፡ ኵሉ፡ ወስተ፡ ዘፈቀደ፡ ልቡ፡ ይተሉ፡ Verumtamen unusquisque voluntatem cordis sui sequitur. *1. Cor.* 12, 11. (2.) Secutus est eventus *valicinii. De Daniele Nabuchodonosoris somnium exponente:* እንዘ፡ ትርጓሜሁ፡ ይተሉ፡ Cujus interpretatio sequebatur, *i. e.* Eventus respondit. *Enc.* 16. *Mart.* 2. (3.) Comitatus est *aliquem.* [illegible] Habitus.

¶ አትረፈ፡ *Rom.* 9, 29. Reliquit. Residui, Reliqui fecit. እለ፡ ያተርፍዎ፡ ለኅብስ፡ Qui reliqui faciunt multum panis, *i. e.* Quibus abundat. *Luc.* 15, 17. (2.) Retardavit. Retraxit ab inceoto. *Deut.* 2, 34. Subsistere, Manere fecit, Sufflaminavit. *Gall.* Arrester. አትረፍኩ፡ ነገርየ፡ በእንተ፡ ዘተሳእነ፡ ክርታስ፡ Sufflaminavi orationem meam, quia carui charta. *Comment. p.* 507. 57.

¶ ትሩፍ፡ *Adj.* Relictus. Residuus. (2.) Abundans. Superfluus. Copiosus. Excedens. Nimius; *ut: Zacharias* ትሩፍ፡ በምግባር፡ bonis operibus maximè abundans. *Enc.* 4. *Febr.* 13. 2. *Pl. fœm.* ትሩፋት፡ Reliquiæ *Sanctorum*, *videlicet ossa. Enc.* . *Sept.* 3. 4. (2.) *in Libris* ትሩፋት፡ *sunt* παραλειπόμενα, Paralipomena, *q. d.* Ultimo loco relicta, *i. e.* Appendix Additiones. በቀኖና፡ ወበትሩፋቲ፡ In Canonibus & eorum appendice. *MSS. Colb. Alibi legitur* ተረፋት፡ *quod vide mox.*

¶ ትሩፈ፡ *Adv.* Abundanter, Copiosè, *ut aliquid supersit*; *i. e.* Superfluè. Nimium. *Enc.* 14. *Oct.* 2. 3.

¶ ትራፍ፡ Reliquum. Residuum. *Marc.* 12, 44. (2.) Abundantia, Superfluum; *ut* እምትሩፈ፡ ልብ፡ Ex abundantia cordis. *Matth.* 12, 34. (3.) *Adjectivè usurpatur, cùm Esdras vocatur* ትሩፈ፡ ነቢያት፡ Ultimus Prophetarum. *Enc.* 6. *Jul.* 1.

¶ ትርፍ፡ *Idem. Substantivum, ut:* ትርፈ፡ ቤተ፡ ይሁዳ፡ Residuum domus Judæ. *Soph.* 2. 7. *sic lege c.* 3, 13.

¶ ተረፍ፡ *Idem.* 4. *Reg.* 19, 30. & 21, 14. ተረፈ፡ ጽሑፍ፡ *i. q.* ዘተርፈ፡ Postscriptum. *Greg. Epist. Plur.* ተረፋት፡ Reliquiæ. *Psal.* 16, 15.

† ተራፊን፡ *Ex Græco* Θεραφίν, *Hebr.* תרפים *retentum. Quid propriè sit, ambigitur; plerique reddunt* Deos Penates, Simulacra, *ex quibus futura divinabant; sed diversum quid à* פסל Sculptili, & מסכה fusili *esse, distinctio clara arguit, quæ reperitur Jud.* 18, 14. 17. 18.

✿ ተስሐ፡ *Vide infra* ተወስሐ፡ Minuit.

* ቴስባን፡ Thesban. *Patria Eliæ, unde Thesbita vocatur. Enc.*

¶ ተስቢያዊ፡ *ut:* ኤልያስ፡ ተስቢያዊ፡ Elias Thisbita. *Malach.* 4, 4. *quæ desumta sunt ex versione Græca; alias* ቴዝቢጣዊ፡ *q. v.*

✿ ተስዐ፡ Novem confecit, Dixit *vel* effecit ut novem essent.

¶ ተስዑ፡ Nonus, *scil. dies mensis. Nam Temporale nomen est, ut* ሠሉስ፡ *col.* 105. ሰሙን፡ *col.* 164. *sed propter gutturalem malâ vocalium metathesi formæ confunduntur, ut:* ተስዐ፡ (*pro* ተስዑ፡ *& vice versa*) ተስዐት፡ Nona hora. *Matth.* 20, 5. & 27, 45. ጊዜ፡ ሰዐት፡ ተስዐት፡ *ib. v.* 46. & ጊዜ፡ ተስዐቱ፡ ሰዐት፡ *q. d.* Tempus novem horarum, *seu* nonæ horæ. *Matth.* 15, 34. *legitur; tanquam esset fœmininum plurale, sed sine necessitate, & absque exemplo.*

¶ ተስዐ፡ Novem. *Jos.* 15, 57. ተስዐ፡ *Jos.* 21. 16. & *alibi malè* ተስዑ፡ *Enc.* 27. *Jun.* 2. 4. *hæ enim formæ, ut modo diximus, confunduntur.*

¶ ተስዓ፡ Nonaginta, *cujus nota est* ፺፡ *Luc.* 15, 4. 7. & ተስዓ፡ *Gen.* 17, 17. *Matth.* 18, 13.

¶ ታስዕ፡ Nonus. *Lev.* 25, 22. *F.* ታስዕት፡ ዕለት፡ Nona die. *Num.* 7, 60.

¶ ተስዕ፡ Novem, *secundum formam antiquam. Deut.* 3, 11.

¶ ተስዐቱ፡ *Formæ* ሰባዕቱ፡ Novem, *cujus nota est* ፱፡ *malè* ተስዓቱ፡ *per supra notatam metathesin, & aliquoties* ተስዑቱ፡ *Num.* 29, 26. *Jos.* 12, 24. *c.* 13, 7. & 14, 2.

† ተስፋ፡ Spes, *quære in* ሰፈወ፡ *col.* 188.

* ተስፋ፡ ሚካኤል፡ Spes Michaelis, *Nom. pr. Viri, & ni fallor autoris Encomii, quia pro se met orat. Enc.* 19. *Jun.* 2. 5.

* ተስፋ፡ ጽዮን፡ Spes Zionis. *Nom. prop. Æthiopis, qui Nov. Test. Æthiopicum Romæ anno* 1549. *edidit; aliàs dictus fuit* Petrus, *dignitate* ቆሞስ፡ Komos. *q. v. col.* 194.

* ቴቄሐ፡ *Nomen loci* תקוע Thekoa. *LXX. habent* Θεκωε *Amos.* 1, 1.

† ተቀዳ፡ Coriandrum. *Kilgiev. Exod.* 16, 31. *Num.* 11, 7. *Gregorius interpretabatur* ድምብላል፡ *quod an* Coriandrum *sit, dubito. Conf. Lex. Amhar. c.* 81.

† ቲቢ፡ Dixisti *sec. pers. m.* Dixit *tert. f. Vid.* ብሂል፡ *col.* 223.

* ታቦር፡ Tabor. *Mons. Enc.*

† ተበኒ፡ τελαμών, Linteum, *vel* Fasciola *capitis.* 3. *Reg.* 20, 38. 41. *Conf.* መንዲል፡ *col.* 84. & ሰበን፡ *col.* 162.

† ታቦት፡ *Hebr.* תבה *Arab.* تابوة Arca, Cista, *ut:* ታቦት፡ ሕግ፡ Arca fœderis. *Apoc.* 11, 19. *Masc. est, ut:* ዘኖኅ፡ ታቦት፡ *Lit.* 158. *c.* 2. Arca Noe 1. *Pet.* 3, 20. ንፍቅ፡ ታቦት፡ *Idem per appositionem generis. Luc.* 17, 27. *alludere videtur interpres ad* arcam fœderis, *paulo longiùs à textu Græco recedendo.* (2.) *Vulgò sic vocatur* Tabella oblonga *apud Æthiopes, tam ex ligno quam lapide fieri solita, quæ collocatur in sacra mensa, atque huic imponitur patina cum pane sacro & calix cum vino. Sic explicat Tellez.*: Tabot, que he à sua pedra d'ara. *Lib. I. c.* 27. *p.* 66. *b Plenior & notabilior descriptio sequens est: In Æthiopia* (pedra d'ara) lapidem sacratum *vocant* ታቦት፡ *quod* arcam *significat. Sciendum verò est, in primitiva Ecclesia altaria fuisse lignea, & arcuata; prout docemus in Historia nostra Æthiopica, eique annexo Commentario Lib. III. c.* 6. *n.* 61. *atque hanc formam habuisse tabulas illas antiquas, quæ in sacra Cœna loco altaris adhibebantur. Quam ob causam*

apud Æthiopes, quamvis mutata forma, nomen ታቦት: Arcæ *retinuerunt. In historia septem puerorum dormientium* ታቦት: Arca *pro loculo seu feretro, quod auro obductum Imperator condendis illorum corporibus fieri curaverat, accipitur. Nunc* pro Sacra mensa *usurpatur, cujus in S. Cœna usus. Hinc legitur in Liturgia 158. c. 3.* ጸሎት: እምቅድመ: ይልብስ: ታቦተ: ወእምቅድመ: ያንብር: ላዕሌሁ: ንዋየ: ቅድሳት:: Oratio (*quam dicit Sacerdos*) antequam vestiat (insternat) mensam, & priusquam ponat super ea vasa sacra. *Porro* እንዘ: ትዑውዱ: ታቦተ: Dum ambisaltare. *d. Lit. Quin & pro ipso Æthiopum* Sacello, *quod alias* ሀይከል: *vocatur, sumitur; sed male applicant ad* היכל *veterum, ubi sacra fiebant, dum de Zacharia scribunt; quod impleverit ministerium suum* በውስተ: ታቦተ: እግዚአብሔር: in sacrario Domini. *Vit. Mariæ. Item quod Simeon senex* አዕየ: ውስተ: ታቦት: circumtulerit *Jesulum in ulnis suis* in Sacrario. *Hom. Theoph. Hoc sensu accipienda sunt loca 1. Pet. 2, 5.* ኩኑ: ታቦተ: መንፈሳዊ: οἶκος πνευματικὸς, Estote sacellum spirituale. *Et paulo post* βασίλειον ἱεράτευμα, ታቦት: ለንጉሥ: Sacrarium Regis. ℣. 9.

† ተቀብሎ: ዘመቅፈርት: *Mira vox, quæ neque significatione neque scriptione sibi constare videtur, vel potius interpres ipse hac in parte sibi non constitit. Nam* ተቀብሎ: *conjunctum cum* ዘመቅፈርት: *legitur Exod. 28, 4. & respondet Græco vocabulo* ἐπωμὶς, Scapularis vestis, *vulgo* Superhumerale. *Mox solum ponitur, sed variatum cum affixis; ut* ተቀብሎሁ: *&* ተቀብላይሆን: ℣. 6. & 8. *At* ℣. 7. *retinetur Græcum* ἐπωμίδες, *sed corruptè* አጰሚስ: *Conf.* መቅፈርት: *supra col. 223.*

✿ ተባዐ: Masculè egit, ἀνδρίζειν, Virili animo esse. *Deut. 31, 7.*

§ አተባዐ: Validum, Robustum reddidit, Virilem animum addidit.

§ ተተባዐ: (1.) Validus, Robustus factus est. Virile robur accepit. (2.) Animos sumsit. Obfirmavit animum. ተተበዩሙ: *Gen. 34, 25.* ተተባዕ: ወጽናዕ: *Ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε*. Præsta te virum & fortis esto. *Deut. 31, 6. Inf. nom.* ተተብዖ: Robur virile. Fortitudo.

§ አስተታበዐ: Valde obfirmato fuit animo. *Enc. 24. Oct. 1. 3.*

§ ተቦዕ: Validus, Robustus.

§ ተባዕ: Fortis. Animosus. Masculus. *Enc. 22. Jul. 2. 3.*

§ ተባዒ: *Idem. Pl.* ተባዕያን: ለንጢአቶሙ: Animosi ad peccata sua; *sed à textu procul abit interpres. Judæ* ℣. 12.

§ ተብዕ: Fortitudo. Animus virilis. *Enc. 10. Sept.*

§ ተባዕት: Mas, *oppos.* አንስት: fœmina. *Marc. 10, 6.*

§ ተባዕታዊ: *Contr.* ተባዕ: ዪ: Masculinus. *Lib. Myst.*

* ተቴስቢያ: Tatisbija. *Soror Bellarionis & socia disciplinæ. Enc. 26. Nov. 2. 2.*

† ቶታን: Corrigia calceamenti. *Marc. 1, 7. Plur.* ቶታናት: Corrigiæ. *Jos. 9, 5.*

* ታኅሣሥ: December *mensis. Incipit 27. Novembris stilo Jul. & 7. Decembris stil. Greg.*

† ተን: Ἀτμὶς, Vapor. ተነ: ጢስ: Vapor fumi. *Joel. 2, 30. Lib. Myst.*

† ቴን: Longitudo. *Exod. 30, 2. Confer* ኑኅ::

* ቶና: Tona *Urbs, Amonis patria. Enc. 2 Maji. 2. 5.*

* ቲንሣ: Tinsa. *Nomen urbis. Enc. 14. Sept.*

✿ ተንበለ: *Æquipollet (1.) Græco* πρεσβεύειν, Legatum esse, Legatione fungi. በእንተ: ክርስቶስ: ንትናበል: Pro Christo legatione fungimur. *2. Cor. 5, 20. Eph. 6, 20. (2.) Ex recentiore significatu verbi Græci* πρεσβεύειν, Deprecari, Intercedere, Orare pro aliquo. ተንበሉ: ሊተ: Intercedite pro me. *Enc. 3. Sept. 3. 3. Inf. nom.* ተንብሎ: Intercessio. *Org. Lect. 5.*

§ ተንባል: Nuncius. Legatus. Apostolus. *De S. Thoma. Enc 9. Oct. 1. 3. Pl.* ተናብል: *Luc. 19, 14. &* ተናብላት: *Psal. 67, 34. nec non* ተንባላት: *Es. 21, 1. (2.) Hinc in specie sic vocantur* Chalifæ, *sive* Successores Muhammedis, *qui se met* رسول الله ተንባለ: እግዚአብሔር: Legatum Dei *dictitavit; ut:* እምቅድሙ: ይንግሡ: ተንባላት: በግብጽ: Antequam regnarent Chalifæ in Ægypto. *Enc. 8. Jan. Computant autem Æthiopes* እምሥጋዌ: እስከ: ተንባላት: ፯፻፲፬: *ab* σαρκώσει, *seu* Nativitate Christi usque ad Chalifas DCXIV annos. *in Comp. Æth. Poeta annexo: si octo addideris, quibus nostra computatio in annis Christi differt ab Æthiopica, prodeunt Anni DCXXII. qui vulgo a Christo nato ad Mohammedis insurrectionem seu annos Hegiræ computantur.* እምሰማዕት: እስከ: ተንባላት: ፫፻፴ወ፰: A Martyribus usque ad Chalifas, *sive* ab æra Martyrum usque ad æram Hegiræ CCCXXXVIII. annos. *ib.* (3.) Saraceni *sive* Muhammedani *in genere, ut* በሐውር: ተንባላት: Regio Saracenorum. *Enc. 13. Dec. 3. 3.* ንጉሠ: ተንባላት: Rex Saracenorum, *sive* Chalifa. *Vit. S.*

§ ተንባሌ: Intercessio. Patrocinium. *Enc. 1. Sept. 1. 5. & 12. Nov.*

§ ተንባል: *Idem, propter rhythmum. Enc. 24. April. 1. 3.*

§ ተንብሎን: *Idem; in specie* Deprecatio, Intercessio Sanctorum *cœlitum*, πρεσβεία τῶν ἁγίων, *Græcis recentioribus in vitis Sanctorum passim. Lit. 164. c. 2. & 165. 1.*

§ ተንባላዊ: Muhammedanus, *sive* Musulmannus; *per rationem supradictam.* ጸ: ር:

§ መተንብል:

§ መተንብል: Intercessor, Patronus, Advocatus, ut Synonymon ponitur vocum መስተምሕር: & መስተብቍዕ: in Org. Pl. መተንብላን: ጸ:ር:

⚙ ተንተነ: Vacillavit, Nutavit, instar ebrii. Ps.72,2. ተንተንኩ: ለወዲቅ: Nutavi ad cadendum, ad lapsum Ps.117,13.

§ አተንተነ. Vacillare fecit. ስቴ: ዘያተንትን: Potus nutare faciens. Lit.172.c.2.

§ ተንታኒ : Nutans. Vacillans. Enc. 21. Mart. 3 4.

§ ተንተኖ: Vacillatio. Nutatio. Org Lect. 1.

† ትንታግ: Titio. Pl. ትንታጋት: Es.7,4.

† ተንብትም: Pons. ሰርዌ: ተንብትም: Trabs pontis. 2 Sam. 23,21. ubi Græcè habetur ξύλον διαβάθρας, Lignum scalæ nauticæ, vel etiam pontis, quia id quoque significat.

† ተንባር: Topazius gemma, al. ጳዝዮን: ut: አብን: ተንባር: ዘኢትዮጵያ: Gemma, seu lapis Topazius Æthiopicus. Job.28,19.

† ትንንያ: Est species muscæ minimæ, secundum Æthiopem meum. Ps. 104,29. Græcè habetur Σκνῖπες, Cinyphes, quod ipsum variè exponitur. ዘተሀብስ: እምኵሉ: Infirmissima omnium. MSS. Colb. At alius interpres Exod. 8,16. & seq. aliud insectum multo maxime noxium in eadem historia posuit scil. ጽጸት: quod vide.

† ትንፋግ: Uligo, humor terræ nativus.

† ታእካ: Aula regia. Org. Lect.6. Palatium, Prætorium, ut: ታእካ: ዘነ: ዘሐነጸ: ሎቱ: Palatium ubi ædificavit sibi Constantinus. Enc. 27. Jan. 5.2. Pro Castris regiis plerumque accipitur. Lit.174.c.4. (2.) Sedes Proregis, Residentz.

* ተእዱራ: rectius ቴዎዱራ: Theodura, falso testimonio è monasterio extrusa. Enc. 12. Sept. 3.1.

——Arcadii Imp. filia. Enc. 3. Oct. 1. Quæ S. mensam ex auro & argento fieri fecit. Enc. 11. April. 1.

* ታእዱሮስ: Martyr. Enc. 10. Jul. 2. i.q. ቴዎድሮስ: Theodorus. ibid 3.

* ታእደስዮስ: Idem ac ቴዎዶስዮስ: Theodosius, flagellatus tempore Diocletiani. Ad officium rediit. Enc. 6. Mart. 2.1.

* ታእግኖስጣ: Theognosta Romana, in Indiam missa prædicavit Evangelium. Enc. 17. Sept. 1.

* ታእፋንዮስ: Theophanius, Metropolita. Enc. 10. Dec. 1.

⚙ ተከለ: Ps. 93,9. Plantavit plantas, arbores, hortos. Luc.17,28. (2.) Fixit, Infixit crucem, paxillum &c. in terram, pro firmando tabernaculo, Exod.40,2. Jud.4,21. (3.) Aliud pro alio dare, i.q. Germ. Ersetzen / ut: Si bos alium necaverit, ስእ: ላህም: ይትከል: ሎቱ: i.e. ይፈዲ: Herus bovis restituet, compensabit ei. Exod. 21,35. (4.) ሥርዐተ: ተከለ: Statutum sanxit, statuit vel stabilivit. Lit.165.c.3.

§ አተከለ: Repressit. Retudit hostem, conjungitur cum አሰሰለ: ut: እንተ: ታተክለ: ወታሰስል: ወትቀጠቅጥ: ኵሎ: ኀይለ: ጸላኢ: Dum retundis, depellis & confringis omnem vim hostium. ጸ:ር: ያተክል: እድው: ነፍስየ: Ut reprimat hostem animæ meæ. Enc. 12. Mart. 1.4.

§ ተተክለ: Plantatus fuit. Luc. 17,6. (2.) Fixus, Infixus fuit, in genere. Lit. 172.c.1. Statutus fuit በአምሳለ: ዓምድ: instar columnæ. Enc. 4. Febr. 2.3.

§ ትኩል: Plantatus. (2.) Fixus, Immobilis. De stellis. Org. Lect.2. & de festis immobilibus. Æ.

§ ተካሊ: Plantator.

§ ተክል: Planta. Matth. 15,13. አትክልት: Act.28,7. (2.) Particula vicem obtinet, i.q. ህየንተ: Pro, ἀντί, ut: ላህም: ተክለ: ላህም: Bovem pro bove. Exod.21,36. Nomina propria cum hac voce variè composita vide paulo post.

§ ትክለት: Plantatio. Org. Lect. 1. sic lege Lit. 168.2.

§ መትከል: Clavus è quavis materia, à figendo sic dictus. Jud.16, 14. Plur. መታክል: Exod. 38,30. & መታክልት: ibid.c.27,19.

* ተክለ: ሃይማኖት: Tecla-Haimanoth, i.e. Planta fidei. Instaurator fuit vitæ monasticæ S. Antonii, summæ apud Æthiopes sanctitatis & autoritatis. Successores ejus, Ordinis Magistri, dicuntur እጨጌ: & sodales hujus instituti vocant se ደቂቁ: filios ejus, scil. spirituales, i.e. alumnos. Ejus fit memoria in precibus publicis Lit. 160.c.4. Vita ejus austera laudatur. Enc. 24. Aug. 3. Varia de eo narrantur miracula. Miraculum etiam post mortem edidit. Enc. 12. Maji. 6. 2.

* ተክለ: ሐዋርያት: Tecla-Hawarjât, i.e. Plantæ Apostolorum. Cum quo gallus gallinaceus locutus fuit. Enc. 27. Nov. 3.

* ተክለ: ማርያም: Tecla-Marjam. Planta Mariæ, nom. pr. Viri.

* ተክለ: ሚካኤል: Tecla-Micael, i.e. Planta Michaelis. Cantor & Psaltes. Enc. 5. Aug. 2.

* ተክለ: ሰላም: Tecla-Salâm. Planta Pacis. Martyr. Enc. 26. Aug. 1. 2.

* ተክለ: ኢየሱስ: Tecla-Jesus. Planta Jesu. Asceta rigidissimus. Enc. 5. Aug. 6. 4.

* ተክለ: አዶናይ: Tecla-Adonai. Planta DOMINI. Præfectus vel Antistes monasterii Debra-Libanos. Enc. 24. Jul. 5. 3.

* ተክላ: Nom. propr. fœminæ. Apostolica vocatur. Enc. 25. Jul. 9. 1. Cum Amogia ob fidem orthodoxam in exilium missa. Enc. 25. Jul. 13. 1.

* ቴክላ: Nom. pr. fœminæ, quæ non contristata fuit, cum tonderentur capilli ejus, prolixi usque ad plantas pedum. Enc. 20. Jul. 4. 2.

† ተኵላ: Job.10,12. Propriè est Crocuta, vel potiùs Hyæna. Lupi sævissimum & voracissimi genus, albis & nigris maculis varium. Non nocturnè

tantùm, ut lupi vulgares, sed & interdiu in pecudes grassatur, ut Gregorius narravit. ዝእብ: *est* Lupus vulgaris. *Plinius de Lupis L. 8. c. 22. ait:* Inertes, parvosque Africa & Ægyptus gignunt, asperos trucesque frigidior plaga. *Propterea interpres maluit uti voce* ተኵላ: *quia* ዝእብ: *in Africa pastoribus metum non incutit. Pl.* ተኵላት: *Matth* 7, 15. ተኵላት: ሀገረ ብ: *Hab.* 1, 8. *& Soph.* 3, 3. זאבי ערב Lupus vespertinus, *pro quo Græcus habet* λύκοι Ἀραβίας, Lupi Arabiæ; *at Habessini intelligunt* Lupos occidentis. *Vide Histor. Æth. Lib. III. c. 12. n 51.*

† ተቢላ: Scapula. *Enc.* 14. *Febr.* 3. 2. *Plur.* ተካስው: 4. *Reg.* 9, 24.

† ትካት: Antiquitas. Ævum vetus. *Hebr* קדם *ut:* በመዋዕለ: ትካት: בימי קדם Priscis temporibus. *Ps.* 43, 2. እምትካት: Ab antiquo. Jam pridem. Olim. Antiquitus. *Act.* 15, 7. ዘእምትካት: Priscus. Antiquus. *Matth.* 13, 15. *Quamvis autem revera nomen sit, particulæ tamen vim quoque habet.* Jam pridem. Olim. Dudum. *Psal.* 118, 92. Antehac. *Enc.* 13. *Jan.* 1. 2. *Nummus* ዘተለክሀ: እምትካት: መዋዕል: cujus ab antiquis diebus. *Pleonastice Hist. VII. Puerorum.*

§ ትካታዊ: Antiquus. Priscus.

† II. ትክት: Menstruata *mulier Gen.* 31, 35. *Contr. pro* ትክትት: Menstruo affecta, *per Con. I. tanquam esset à Masc.* ትክት::

§ ትክቶ: Menstruum, *i. e.* Profluvium mulierum; *ut:* ፀርቅ: ትክቶ: Pannus menstrui, *i. e.* menstruatus. *Es.* 64, 6. ኅደጋ: ለሳራሂ: ትክቶ: አንስት: Et reliquerat Saram quoque menstruum fœminarum. *Gen.* 18, 11.

⚙ ተከዘ: *Conj. E.* Tristis, Mœstus, Valde contristatus fuit: *plus est quam* ሐዘነ: *Marc.* 19, 22. Mœrore affectus fuit. *Jac.* 5, 13. (2.) Condolere *dicitur, ut* እትከዘዝ: ላቲ: Dolebo illi. *Vulgò* Condolebo. *Vit. Mar.*

§ አተከዘ: 2. *Cor.* 7, 8. 9. Mœrore affecit. Tristem reddidit. Contristavit.

§ ትኩዝ: Mœstus. Tristis *Marc.* 10, 22.

§ ትካዝ: Mœstitia. Tristitia. Mœror. *Jac.* 4, 9. (2.) Sollicitudo. ትካዘ: ዝንትዓለም: *Matth.* 13. 22. Curæ hujus seculi. Welthändel. Negotia. Occupationes. *Exod.* 20, 9.

§ ተካዜ: Contristatio.

† II. ተከዚ: (1.) *Appellativum est* Flumen *quodvis denotans Exod.* 7, 15. 21. *Per appositionem generis nominibus propriis præponitur, ut:* ተከዚ: ግዮን: Flumen Gihon, *i. e.* Nilus, *ut Æthiopes putant.* ተከዚ: ጤግሮስ: Flumen Tigris. *Org. Lect.* 1. (2.) Κατ' ἐξοχὴν *Proprium est fluminis in Æth. quod in Nilum exoneratur,* Tacazè, *vulgò Tagazè dicti. Vide tab. nostr. Chorograph. Et sic nomen appellativum in proprium degeneravit, quemadmodum vetera appellativa* die Elbe und der Rhein / *pro propriis nunc accipiuntur. Etenim* Elve *prisca Saxonica lingua, nunc Suecica* Elfwe *quodvis magnum flumen denotat, sic* Rhein / vom Rinnen / *alia quoque flumina significavit.*

† ተቢዘር: *Peregrina vox reperitur Enc.* 9. *Febr.* 1. ... ንበ: ተሐንጸ: ተቢዘር: ሀገ ... ን: ተሀዘረ: ደር: Ubi [illegible] & ubi fund[illegible] est par[illegible] *Agi[illegible] de corpore* [illegible] *sancti[illegible], adeo ut de Monumento quodam erecto accipiendum vi[illegible].*

⚙ ተበሬ: — መትበሬ: — መትከፍት: Humerus. *Enc* 15, 5. *Pl.* መታክፍ: *Jos.* 9, 4. & መታክፍት: *Ma[illegible]* 23, 4. (2. *Poetice & propter rhithmum de Dor[illegible] jumentis.* ይጸውን: በመታክፊ: Insedit humeris *suis* tergo *leonis. Enc.* 26. *Jul.* 4. 2.

† ቴዎሎጊያ: Theologia. *Vid.* ቲኦሎጊያ:

† ተዋሪስ: Cohæres. *Enc.* 13. *Octobr. Vide* ወራሲ:

⚙ ተወስከ: *Contr.* ቶስከ: Miscuit. Commiscuit *res quasvis.* 1. *Cor.* 12, 24. (2. Temperavit, Confudit *res liquidas E[illegible]* 1, 22. *in specie adhibetur de hæreticis, duas in Christo naturas confundentibus, idque Æthiopum nonnulli Eutychetem fecisse negant. Æ. Secus Poeta meus. Enc.* [illegible]. *Febr.* 2. 5. *Vide Hist. Æth. Lib. III. c.* 8. *& Comment. p.* 450. *& seqq.*

§ ተቶስከ: Mixtus, Commixtus fuit. *Org. Lect.* 1. አሚረ: ይቶስክ: ማይ: ምስለ: ወይን: Cum miscetur aqua cum vino. *Lit.* 159. *c.* 2. *quod in S. Cœna apud Æthiopes fieri consuevit.*

§ ቱሱክ: Mixtus. Commixtus.

§ ቶሳኪ: Miscens.

§ ቶሳኬ: Commixtio *Enc.*

§ ቱስክት: Mixtura. Admistio. Permistio. Commistio. 2. *Pet.* 2, 2. *Lit.* 171. 4.

* ቴዎቅሪጦስ: Theocritus, *flagellatus. Enc.* 17. *Mart.* 1.

⚙ ተወነ: Pluit *vehementer* æstivo tempore, *uti sub zona torrida fit.*

§ ተወን: Pluvia æstiva zonæ torridæ vehementissima. *MSS. Colb.* Pluye a verse *Galli dicunt.*

* ቴዎናስ: Theonas, Patriarcha, *quem Petrus baptizavit. Enc.* 2. *Jan.* 4. 2.

* ቴዎክሊያ: Theoclia. *In exilium missa. Enc.* 11. *Maji.* 5.

* ቴዎዶራ: Theodora. *Vide* ተአዶራ::

* ቴዎዶሮስ: ማር: Theodorus. *Ex cognomento* Mar, *Syrum fuisse colligo. Exundationem cohibuit. Enc.* 5. *Nov.* 4.

——*Martyr. Enc.* 7. *April.* 2. 2.

—— ሊቀ: ሰራዊት: Tribunus *vel* Magister militum. *Enc.* 20 *Nov* 2.

——*Alius, Sotius Bisoræ. Enc.* 9. *Sept.* 1. 4. *Pachumio successit. Enc.* 2. *Maji.* 2.

—Rex

Defect

ወቱ፡ Mundus & concupiſcentia ejus. 1. *Joh.* 2, 17. Divitiæ. *Enc.* 9 *Sept.* 3. 2. *Sic tranſit gloria mundi!*

§ አኃለፈ፡ Dimiſit. Omiſit *iram. Rom.* 12, 19. *Seniores qui* አኃለፉ፡ አምጋዜ፡ ተቃርቦ፡ ብእሲት፡ tranſmiſerunt tempus concumbendi. *Præs. Ap. XIII. in Comment. p.* 320. (2.) Tranſire fecit *quovis modo.* Trajecit, Duxit, Portavit *per aliquem locum. Marc.* 11, 16. Tranſire ſivit *tempora afflictionum. Enc.* 20. *Aug.* 1. 2.

§ II. ተኃለፈ፡ Dejeravit, Semet execratus eſt, *ab Arabico* حلف Juravit; *ut: Petrus* አፈድፈደ፡ ተኃለፈተ፡ Magis magiſque execratus eſt ſemet. *Marc.* 14, 31. *Fortè rectius ſecundum Arabicum,* ተሐለፈ፡ *per* ሐ፡ *ſcriberetur.*

§ አስተኃለፈ፡ Decuſſatim poſuit manus. *Gen.* 48, 14. Hinc atque illinc ſe movit, Diſcurrit *vel* tranſiit. *In plurali occurrit* አስተኃለፉ፡ 1. *Sam.* 14, 16.

§ ኃላፊ፡ Pergens, Tendens *de loco ad locum.* ኃላፊ፡ ገጾሙ፡ ለኢየሩሳሌም፡ Tendens *erat* facies eorum versùs Hieroſolymam. *Luc.* 9, 53. 1. *Cor.* 16, 7.

§ ኃላፈ፡ *Adverb.* Tranſeundo; In tranſitu. *Gall.* En paſſant. *Rom.* 15, 24.

§ ኃላፊ፡ Prætereiens. Tranſiens. ኃላፊ፡ ፍኖት፡ *Gall.* Un paſſant. Un paſſager. *Pſ.* 79, 13. (2.) Periens. Tranſiens. Temporalis. *Joh.* 6, 27. ኃላፊ፡ ንዋይ፡ Opes tranſitoriæ. *Germ.* Vergänglich Gut. *Ent.* ዓለም፡ ኃላፊ፡ Mundus Tranſiens. *Plur.* ኃላፍያት፡ Tranſeuntes, *ut:* ኃላፍያት፡ ፍኖት፡ Tranſeuntes viam. Paſſagers. *MSS. Colb.* & ኃላፍያት፡ *MSS. Colb.*

§ ኃላፊት፡ *Forma quidem fœmininum, ſed ſignificatione maſculinum eſt; ut:* ሀበሩ፡ አሐደ፡ ኃላፊት፡ Angariârunt quendam tranſeuntem. *Marc.* 15, 21. 29. *Nec non de pluribus accipitur, planè* ἀνομάλως, *ut:* ኃላፊት፡ ንሕነ፡ *q. d.* Nos ſumus turba tranſiens. *Jud.* 19, 18.

§ ኅላፊት፡ Tranſitio. Tranſitus, *ut:* ኅላፊት፡ ዘንቱ፡ ዓለም፡ Inſtabilitas hujus mundi. Die Vergänglichkeit dieſer Welt. *Enc. & alibi. Manebit ibi* እንበለ፡ ኅላፊት፡ *ſine mutatione, i. e.* Immobilis. *MSS. Colb.*

§ ምኅላፍ፡ *A* Tranſitus *alicujus loci* ለፍኖት፡ *ad viam* Org. *Lect.* 4. *Gall.* Un paſſage. (2.) *Et temporis, Poetice Greg.*

⊛ ኃመለ፡ Olera collegit; *vel* decerpſit. 4. *Reg.* 4, 39.

§ ኃምል፡ Olus. ሀጸደ፡ ኃምል፡ Hortus olitorius. *Joh.* 18, 1. ኃምል፡ ብሒእ፡ Acetoſa. *Ambar.* ይሕዝብል፡ *Lex. c.* 80. Oſeille. *Exod.* 12, 8. ኃምል፡ ቀብእ፡ Genus oleris, *à pinguedine ſic dictum. Plur.* አኃምል፡ *Matth.* 13, 32. & አኃምላት፡ *Marc.* 4, 32.

§ አኃመልመለ፡ *Propriè* Viruit, Viridis facta eſt *planta.* (2.) *Metaph. de quovis corpore;* Crevit, Floruit. (3.) *De anima;* Vegetabilis fuit, *ut:* በእስትንፋሱ፡ አፈሁ፡ ይሠርፃ፡ ወያኃመልምላ፡ ነፍሳት፡ እለ፡ ይትወለዱ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ Flatu oris ejus progerminant quaſi & vegetantur animæ, quæ naſcuntur in mundo. *Lit. Orth. De Lepra Græcè dicitur* χλωρίζουσα. *Lev.* 14, 37. ለምጽ፡ ዘኃመልመለ፡ Lepra viteſcens. *Sed vide quæ mox de voce* χλωρὸς *ſub nomine* ኃመልሚል፡ *differemus.* (4.) *Activè accipitur in Liturg. Epiph. Deus* ያኃመለምል፡ ሣዕረ፡ ለእንስሳ፡ virere, *vel* viteſcere facit gramen pecudibus.

§ ኃመልሚል፡ Viridis, e. *Gen.* 2, 12. *Apoc.* 6, 8.

§ ኃመልሚል፡ Viriditas. *Pſ.* 36, 2. ኃመልሚል፡ ሣዕር፡ Viriditas, Viror graminis, *i. e.* Viride gramen. *Marc.* 6, 39. Viridantes herbæ. Plantæ. *Pſ.* 103, 15. ኃመልሚል፡ ወርቅ፡ Viriditas auri. *Sic incongruè reddidit interpres* χλωρότης χρυσίου. *Pſ.* 67, 14. *cùm* χλωρὸς *non tantum de viriditate, ſed etiam de* pallore; *imò de* flavo *vel melleo colore accipiatur: unde* μέλι χλωρὸν, Mel flavum *habes apud Homerum Iliad.* λ. χλωρὸν, Vitellus *ovi ap. Hippocr.* Μελίχλωρος, Gemma *eſt partim* flavi, *partim* mellei *coloris. Plin. L.* 37. *c.* 11. *Nihilominus ad h. l. alludunt paſſim autores Æthiopici, ut:* ወርቅ፡ ዐረብ፡ ዘያኃመልምል፡ Aurum Arabiæ ſubviride. *Org. Sed parùm appoſitè. Enc.* 25. *Aug.* 4. 5. *Longè rectiùs auro tribuitur* color rutilus; *ut:* ተሠየጠ፡ በወርቅ፡ ቀይሕ፡ Emit auro rubicundo. *Lit. Epiph. Pl.* አኃመልሚላት፡ *Lit. Diosc.*

§ ኃመልሚል፡ Hamelmâl. *Nom. pr. fœmina.*

† ኃምስ፡ Pudendum muliebre. *Vide in* ሐ፡ *col.* 31.

⊛ ኃመሰ፡ *Hebr.* חָמֵשׁ *Arab.* خمس Quinque fecit. In quinque partitus eſt. *De numero quinario eodem modo exponi poteſt, ut alia verba numeralia de ſuis numeris.*

§ ኃምስ፡ Quintus *ſc. dies; eſt enim nomen temporale, ut:* አመ፡ ዐሡሩ፡ ወኃሙሱ፡ ለዝ. Die decimo quinto illius. *Lev.* 23, 6. *In ſpecie* Quintus ſeptimanæ dies, *vulgò* dies Jovis. *Lit. Epiph.* ኃሙስ፡ ፋሲካ፡ Feria quinta ſeptimanæ ſanctæ, *quæ Euchariſtiæ ſacra eſt. Ent.* 18. *Jun.* 2. 3. *Confer* ፋሲካ፡

§ ኃምሳ፡ Quinquaginta, *Sor.* ስብዓ፡ *Illius character eſt* ፶፡ *Gen.* 18, 24. 26. & 28. በዓለ፡ ኃምሳ፡ Feſtum. L. *i. e. per Enall. Card. pro Ordinali* quinquageſimæ diei, *ſcil.* Pentecoſte. *Comp. Æth. Coptice* (πεντηκοστη).

§ ኃምስ፡ Quintus, *per Enall.* Quinque. *Matth.* 25, 2. *Luc.* 9, 13.

§ ኃምስ፡ Quinque; *ſecundum formam, quam Æ. antiquam vocabat, ut:* ዐሥር፡ ወኃምስ፡ Quindecim. *Org. Lect.* 2. *Confer* ሐምስ፡ *in* ሐ፡

§ ኃምሰ፡ Quinquies. 2. *Cor.* 11, 24.

§ ኃምስቱ፡ Quinque; *ejus character eſt* ፭፡ *Matth.*

Matth. 25, 1. *Per Enallag.* Quintus. ዘኀምስ ቱ፡ ሰንበት፡ Quinti Sabbati. *Pf.* 80. *tit.* ኀምስት፡ እዴሁ፡ Quinta pars. *Lev.* 5, 16.

§ ኀምሳዊ፡ Quintus.

§ ምኅምስቲ፡ *Adv.* πεντάπλασίως, Quintuplò magis. *Gen.* 43, 34.

§ ተኅምስ፡ Πεντὰς, Pentas, Quinio, *ut*: ተኅምስ፡ ዓመታት፡ ፫፡ τρεῖς πεντάδες, Tres quiniones annorum, *i. e.* XV. anni. *Poeticè. Enc.* 15. *Dec.* 2. 5.

§ ትኅምስት፡ Quintuplum, *for.* ትርብዕት፡ Quadruplum. *Exod.* 22, 1.

❁ ኅምዝ፡ — ምኅምዝ፡ *De Pyra accipiendus videtur sequens locus: Sancla martyr* ኢ ውዕየት፡ ቀዊማ፡ ማእከለ፡ ውዑይ፡ ወርሱን፡ ምኅምዝ፡ Non combusta fuit, quamvis staret in medio ardentis & ignitæ pyræ. *Enc.* 10. *Maii* 3. 5.

❁ ኀመየ፡ Vinxit. Ligavit. *Joh.* 18, 12.

§ ተኀመየ፡ Vinctus, Ligatus fuit.

§ ኅሙይ፡ Vinctus. Ligatus. *Joh.* 18, 24.

❁ ኀሠሠ፡ Quæsivit *absentem.* Investigavit. *Luc.* 2, 45. (2.) Petiit, Expetiit, *pecul. in matrimonium puellam. Vit. Barb.* Desideravit. *Pf.* 26, 13. Requisivit, *ut*: ኀሠሠ፡ አንብዕየ፡ በእዴሁ፡ Quæsivit, Requisivit lacrymas meas in manu sua. *V. S.* (3.) Requisivit *ab aliquo* rationem *negotii gesti*; *ut*: *Cui multum dederint* ብዙኀ፡ የኀሥሥዎ፡ multum requirent ab eo. *Luc.* 12, 48. *Inf.* ዘኢይትረከብ፡ በኀሢሥ፡ Quod non reperitur quærendo, *i. e.* Imperscrutabile. *Inf. nom.* ኀሢሦት፡ Petitio. *Gall.* Requeste.

§ ተኀሠሠ፡ Quæsitus, Requisitus, Investigatus fuit. *Subj.* ትትኀሠሥ፡ ኀጢአቱ፡ (*sic lege*) Quæratur peccatum ejus. *Psal.* 9, 39. ዘኢይትኀሠሥ፡ Quod non investigatur, *i. e.* Impervestigabile. *V. S.*

§ ተኃሠሠ፡ Disceptavit, Disquisivit, Disputavit cum aliquo; *c. c. aff. pers. Marc.* 8, 11. συζητεῖν. *Act.* 6, 10. *Inf. nom.* ተኃሥሦ፡ Disquisitio. Disputatio. Disceptatio. *Joh.* 3, 25. (2.) Quæstionem, Controversiam movit alicui. *Pf.* 93 25. 36. *Et* (3.) *cum effectu, sive emphaticè*: Disquirendo definivit; *ut*: *Mysterium hoc* መለእክት፡ ኢይክሉ፡ ተኃሥሦቱ፡ ne Angeli quidem definire possunt. *V. S.* (4.) Rationem facti ab aliquo *quasi disputante* exegit, *seu* poposcit; *ut*: ደመ፡ ነፍስክሙ፡ እትኃሠሥ፡ Sanguinis vestri effusi rationem poscam. *Gen.* 9, 5. *Si ædificaverimus altare ad sacrificandum, ipse Dominus* ለይትኃሠሠነ፡ rationem poscat à nobis. *Jos.* 22, 23. *De proximo qui scandalizatur*: ከመ፡ ኢይትኃሠሥዎ፡ እምኔክሙ፡ *q. d.* Ne requirant eum de vobis, *i. e.* Ne de illis rationem reddere cogamini. *Vit. Sam.*

§ አስተኃሠሠ፡ Invenit artem, *vel* rem novam. *In bonam & malam partem accipitur.*

§ ኀሣሢ፡ Quæsitor. Inquisitor *judicialis. Num.* 5, 8. *Hisp.* Buscador.

§ ኀሠሣ፡ Quæstio *vel* Disquisitio. *Init. N. T.* (2.) Petitio. *ut*: ብየ፡ ኀሠሣ፡ እምኄራትክሙ፡ Est mihi petitio a bonitate vestra, *i. e.* peto à bonitate vestra. *Enc.* 28. *Febr.* 4. 4. (3.) Quæstio, *quatenus accipitur pro* tortura *seu* tormentis, *ut*: *Salutem Menna* ጽኑዕ፡ ሐማማ ት፡ በኀሠሣ፡ constanter patienti dolores in tortura. *Enc.* 11. *Nov.* 3. 1.

§ ማኅሠሥ፡ *for.* ማእኀተ ት፡ Disceptatio. Controversia. *Act.* 19, 39. (2.) Inquisitio. Diligens perscrutatio. Studium, *ut*: ረሰየ፡ ማኅ ሠሡ፡ ጽድቀ፡ ለእግዚአብሔር፡ fecit studium suum Dei justitiam, *vel* veritatem. *Enc.* 11. *Jan.* 6. 1. (3.) Preces. *Enc.* 8. *Sept.* 4. 4. Desiderium. *Enc.* 3. *Aug.* 1. 4.

§ ማኅሠሥ፡ *Sic analogicè scribendum Exod.* 27, 3. & ሞኀሥሥ፡ Fuscina, Harpago, Ferrum aduncum, *à quærendo sic dictum.* ሞኀሥ ሥ፡ ሥጋ፡ κρεάγρα, *à capienda carne sic dicta.* 1. *Sam.* 2, 14. *Plur.* መኃሥሥት፡ *Num.* 4, 14.

§ መስተኃሥሥ፡ Inventor. Repertor rei novæ, *sive bona sive mala, vel potius* Curiosus quæsitor. *MSS. Colb. Pl.* መስተኃሥሣን፡ ለእኩይ፡ ἐφευρετὰς κακῶν. Repertores malorum. *Rom.* 1, 31.

§ ተኀሣሢ፡ Disquirens, Inquisitor, *ut*: ተ ኀሣሥያን፡ በድፍረት፡ Curiosè & impudenter inquirentes. *MSS. Colb.*

❁ ኀሥአ፡ Deferbuit. *Vide in* ሐ፡ *c.* 34.

† ኄር፡ Bonus. *Vid.* ኀደረ፡

† ኅርመት፡ Apex, *legis. Vid. n.* (4.) *in* ሕር መት፡ *col.* 35. & ቀርፀት፡ *c.* 198.

* ኄሬኔ፡ *aliàs* እረኔ፡ Irene, *i. e.* Pax. *Nam sic ait Poeta*: ሰ፡ ለኄሬኔ፡ ከመ፡ ትርጓሜሁ፡ ለ ስማ፡ Pax Irenæ, sicut est interpretatio nominis ejus. *Enc.* 21. *Aug.* 2. & 30. *Jan.* 4. 1. *Alludit ad nomen Græcum* εἰρήνη.

❁ ኀረወ፡ Cælavit. Sculpsit. Insculpsit. *Act.* 17. 29.

§ አኅረወ፡ Sculpi, Insculpi fecit; *e. g. nomina in gemmas. Exod.* 28, 9. *Imper.* አኅርዉዎ፡ *sic lege dicto loco.*

§ ተኀርወ፡ Sculptus, Cælatus fuit, *De lapillis*: እብን፡ ዘይትኀረው፡ Lapis, cui insculpi potest. *Exod.* 25, 7.

§ ኀራዊ፡ Sculptor, *ut*: ኀራዊ፡ ማኅተም፡ Sculptor sigilli.

§ ኅርወት፡ Sculptura, Cælatio, *ut*: ኬንያ፡ ኅርወት፡ Artifex sculpturæ. Sculptor & Scalptor. *Exod.* 28, 11.

❁ ኄረወ፡ *Vide* ኀደረ፡

❁ ኀረየ፡ *Gen.* 13, 11. & *alibi passim.* ኀረየ፡ *est in impressis. Pf.* 32, 12. *Luc.* 10, 42. Elegit. Delegit. Prætulit *alicui. Poeticè. Enc.*

ተኀረየ፡

§ ተኀርየ: Electus fuit. Lit. 161. c. 3.

§ ኅሬይ: Electus. Pſ. 17,29. Præſtans. Præſtantiſſimus. Enc. ኅሬያነ: ሕዝብ: Electi ex populo. Der Ausſchuß von Ständen. (2.) Mediator. ኅሬየ: እግዚአብሔር: ወሰብእ: Mediator Dei & hominum. Ter hoc ſenſu reperitur. Galat. 3,19,20. 1. Tim. 2,5. Æthiops aphas in MSStis patria ſua reperiri ሀሪዪ: Conciliator. F. contr. ኅሬይት: reſpondet Græco δεκτὸν, Acceptus, gratus Luc. 4, 19. 2. Cor. 6,2.

§ ኅሬ: Quicquid electum eſt. Res electa, ut: Populus Iſraeliticus ተፈለጠ: ለኅሬ: ſegregatus eſt in delectum. Org. Lect. 4. ፍሬ: ኅሬ: Stirpis præclaræ vir. Enc. 3. Nov. 1.4. (2.) Electio ipſa. Rom. 1, 5. 7. 28. እንበለ: ትገብሩ: ኅሬ: Ita ut non faciatis electionem, h. e. ſine electione, ſeu promiſcuè, ſine diſcrimine. Enc. Patr.

§ ኀራዪ: Elector. Qui aliquid eligit, vel alteri præfert, ut: ኀራዪ: ንዴት: Elector paupertatis, i. e. Monachus, Anachoreta, qui paupertatem prætulit divitiis. MSS. Colb. In bonam: At ኀራዪ: ሰዓታት: in malam partem. Qui diſcrimen horarum fauſtarum, vel infauſtarum ſuperſtitioſè diſcernit & obſervat. Decr. Apoſt. 8. Comment. p. 317. n. 54.

§ ኅርየት: Electio. Marc. 3,12 tit. i. q. ኅሬ:

✿ ኀረደ: Jugulavit. Mactavit. Act. 10, 13 Poetice Decollavit. ክሳዶ: በመጥባሕት: ኀረዱ: q. d. Collum ejus gladio mactarunt. Enc. 25 Jul. 2.3

§ ተኀርደ: Jugulatus, Mactatus fuit. Inf. nom. ተኅርዶ: Jugulatio paſſivè. Act. 8, 32.

§ ኅርደት: Jugulatio activè. Org. Lect. 7.

✿ ኀረጸ: alibi per ሐ: Comminuit. Contrivit. Pſ. 17, 46. hoſtes. Exod. 23, 23 pecul. Moluit. Matth. 24, 41. Hebr. חרץ Decidit, Exeidit.

§ ተኀርጸ: Molitus, Comminutus fuit.

§ ኅሩጽ: Contritus. Comminutus. Enc.

§ ኀሪጽ: Farina. Matth. 13, 33. (2.) Maſſa. 1. Cor. 5, 6. 7.

§ ኀራጺ: Molitor.

§ መኅረጽ: Interior molæ pars, quæ malè à communibus Meta, rectius Catillus dicitur; ut Guarinus ante Scaligerum demonſtravit. እብነ: ዐቢየ: ከመ: መኅረጽ: Lapidem magnum inſtar catilli. Apoc. 18, 21. Nota: Æthiopes nulla publica molendina habere, ſed in quolibet bene inſtructa domo dari molas verſatiles, መኅረጽ: & መ ደቅ: Catillo & meta conſtantes. Iſtud vide ſub ደሐየ:: Per መኅረጽ: አድግ: Matth. 18, 6. intelligunt Catillum molæ trutatilis, ſeu jumentariæ; quales in Ægypto dantur. ቤተ: መኅረ ጽ: Molendinum, ſeu Piſtrinum potius, quo modo veteres privatum ſuis in ædibus habebant. Quin & (2.) መኅረጽ: abſolutè pro Mola, ſeu inſtrumento molendi accipitur; ut: አመት: እንተ: ትነብር: ድኅረ: መኅረጽ: Ancilla quæ eſt apud molam. Exod. 11, 5. Confer Comment. noſtrum Lib. IV. p. 565. n. 1. Ubi de mola aſinaria diſſeruimus.

† ኀሬፉ: Annus præſens, vulgò currens.

§ ኀሬፍ: Adv. ut: ኀሬፍኒ: Hoc quoque anno. Luc. 13, 8. Germ. heur / i. e. heut. Jahr / per craſin.

† ኀሥል: Saccus. Lev. 11, 32. Plur. አኅሥል: Gen. 32, 29. & 42, 25. 26. & 43, 11. Vide & ሐሥል: Corbis. col. 37.

✿ ኀሥረ: Pſ. 13, 2. Vilis, Infamis, Probroſus, Ignominioſus fuit, vel factus eſt. Ignominiam, Infamiam ſubiit. Infamia notatus fuit. Matth. 23, 11. (2.) Retinet Ebraicam ſignificationem חסר Defecit. De agris: ኀሥረ: ገራውህ: Inculti jacent agri. Joel. 1, 10. & ኀሥረ: እክል: Defecit frumentum. ibid.

§ አኅሥረ: Ignominiâ, Probrô, Contumeliâ affecit, dictis vel factis. Marc. 12, 4. pec. Violavit, compreſſit fœminam. Jud. 19, 24. Vitiavit virginem. Gen. 34, 2.

§ ተኀሥረ: Contumeliâ ab aliquo affectus fuit.

§ ኅሡር: Vilis, Contemtus, Infamis, Ignominioſus, Contumelia notatus. Org. F. ኅሥርት: ſic lege. Miſera. Vilis, Deſpectiſſima. Pſ. 136, 11.

§ ኀሣር: Ignominia. Infamia. Contumelia. Pſ. 13, 7. (2.) βδέλυγμα. Abominatio. Turpitudo Matth. 24, 15. ኀበ: ሀሎ: ትዕቢት: ሀለወ: ኀሣር: Ubi eſt ſuperbia, ibi eſt (3.) Contemtus. Enc. 27. Jun. 3. 5. Alias ትዕቢት: እሙ: ወወለደ: ኀሣር: i. e. Superbia gignit contemtum Prov. Miſeria, ταλαιπωρία. (4.) Defectus, Inopia, ut: Qui amat deſidiam tempore ſementis, eſuriet tempore meſſis, ወይመውት: በኀሣር: & morietur in inopia. Prov. In Comment. p. 561. n. 18.

§ ኅሥረት: Contumeliæ ſive Ignominiæ illatio.

† ኀበ: Ad, ut: Venit ኀበ: ሐዋርያት: ad Apoſtolos. Enc. ኀበ: መኑ: Ad quem ibimus? Joh. 6, 68. (2.) Apud, Juxta, ut: ኀበ: ሙኀዘ: ማይ: Apud alveum aquæ. Pſ. 1, 3. እንተ: ኀቤየ: Quæ apud me. Sic reddidit Æthiops ἡ πλησίον μου. Proxima mea. Cant. 1, 9. 15. & 2, 2. Inſignis eſt locus de ὑποστάσει ſeu perſonalitate Spiritus S. in Organo Lect. 7. ሀላዌ: መንፈስ: ቅዱስ: ኀበ: አብ: ወወልድ: ወሀለወ: ካዕበ: በህላዌሁ:: አኮ: ዘይትከፈል: መንፈስ: ኀበ: ወልድ: ወኀበ: ህላዌሁ: h. e. Exiſtens eſt Spiritus S. apud Patrem & Filium, & exiſtens quoque eſt in ſubſtantia ſua; Non quod dividatur Spiritus inter Filium & inter ſubſtantiam ſuam quoque &c. አላ: ፩: ውእቱ: ሀላዊ: በህላዌሁ: ወሀላዊ: ኀበ: አብ: ወወልድ: Sed unus eſt & exiſtens in ſubſtantia ſua, & exiſtens apud Patrem & Filium. (3.) Secundum, ut:

בין Inter, ut: እለ፡ ይትላጸቁ፡ በቢይናት: Quæ cohærent invicem se mutuò, i. e. Unum cum alio. Exod. 28,7. (3.) ዘበበ፡ በይኔ፡ Bis reperitur in Encomio & per Pariter exponendum videtur, ut: ለዘጸብዩ፡ ወፈጸሞ፡ ምእመናን፡ ዘበበ፡ በይኔ፡ Hujus laborantis & consummantis ministerium pariter, i. e. utrumque. Enc. 4. Nov. 4. አናብስት፡ ምስጢ... ወምንዳቤ... ዘበበ፡ በይኔ፡ Leones rapaces & rotæ pariter. Enc. 2. Mart. 1, 2.

§ በበይናቲ: Contr. በበናት: Intra. Hebr בין & בינים Inter, intra. Præpositio est, quæ more pluralium affixa personalia suscipit, ut: ይቤሉ፡ በበይናቲሆሙ፡ Dicebant intra semet ipsos, i. e. cogitabant. Matth. 9, 3. 16, 7. ሕልቀ፡ በበይናቲሆሙ፡ Matth. 16, 7. Regnum quod በበይናቲሁ፡ intra se vel secum discordat. ib. c. 12, 25. 26.

† እምበይኔ፡ Ob. Propter. Vide in እ፡

* በዮኳ፡ Bayok. Monachus quidam religiosus. Enc. 1. Jul. 2.

❁ በዖሆ፡—በዘ፡ Lucifer, seu Phosphorus. 2 Pet. 1, 19. Vulgo Venus, Planeta. Exponitur ኮከበ፡ ጽባሕ፡ stella auroræ, i. e. matutina. in ጸ፡ ር፡ (2.) Hesperus. Quia verò indifferenter pro utroque usurpatur, hinc reperitur in pl. አብዓት: Veneres, quasi duæ diversæ sint stellæ. Org. Ixtl. 6.

❁ በዘወ፡ Contr. በገወ፡ Redemit. Pf. 30, 6. Aliud quid pro redemtione dedit.

§ አበዘወ፡ Redimi curavit, jussit. አበዘውዎ፡ Redimi curabo mihi illum. Lev. 25, 47.

§ ተበዘወ፡ Redemtus fuit. Apoc. 14, 3. 4. (2.) Activè accipitur apud Poetam & in Organo, quod mirum. Enc. 23. Febr. 3. አይደብዎ፡ ወርቁ፡ ወኢይትበዘዎ፡ ብሩር፡ Non fallvabit aurum, neque redimet argentum. Enc. 4. Jul. 4. አልቦ፡ ዘይክል፡ ተበዝዎትየ፡ Nemo est qui possit redimere me. Org.

§ በዘ፡ Λύτρον. Pretium redemptionis. Corpus meum ዘይትወሀብ፡ በዘ፡ ብዙኃን፡ quod traditur (in) redemptionem multorum. Luc. 22, 19. (2.) Ἀντάλλαγμα, Compensatio. Matth. 16, 26. (3.) Habet usum præpositionis. Pro, avri, cùm de compensatione aliqua sermo est. በዘ፡ አባግዕ፡ Pro ovibus meis. Joh. 10, 15. ዐይን፡ በዘ፡ ዐይን፡ Oculus pro oculo. Matth. 5, 38.

§ በዛዊ፡ Redemptor. Liberator. Enc. 22. April. 3. 1.

§ መበዝዊ፡ Idem. Enc. 8. Dec. 1. 1. F. መበዝዊት፡ Redemptrix.

§ መበዝወ፡ Idem. Lu. 164. c. 2.

❁ በዖጸ፡—ተባጸ፡ Consors, Socius, Sodalis, Par, Æqualis alicujus fuit vel factus est, ut: እንተ፡ አልቦ፡ ዘይትባጸ፡ Cui non est par. Gall. Qui n'a pas son pareil, i. e. Incomparabilis. Greg. in Epist. Comment. p. 44. n. 51.

Inf. nom. ተባጽዖ፡ Consortium. Contubernium. ብጽዖት፡ Conjunctum. Sociatio. MSS. Colb.

§ ቢጽ፡ Utriusque numeri est; & indifferenter cum singulari & plurali construitur per suetam Enallagen. Consors, Socius, vulgo Proximus. Pf. 37, 11. Sodalis. Matth. 11, 16. (2.) Par. Æqualis. Similis; ut: Sigillum ዘአልቦ፡ ቢጽ፡ Quod caret simili. MSS Colb. (3.) Collega apud Poetam passim, ut: Dixerunt Petro ወቢጹ፡ ሐዋርያት፡ & Collegis, vel Socius ejus Apostolis. Act. 2, 37. ለብሳ፡ ይእቲ፡ አምቢጻ፡ De monacha amente; in abstracto de sodalitate accipiendum: Stulta fuit ex quo ingressa est monasterium. Vit. Dan. Σπεῖρα Σεβαστή, Cohortis Augustæ, Act. 27, 1. malè & sine sensu redditur አምቢጸ፡ አውግስጦስ፡ ex sociis Augusti, nisi forte per oscitantiam pro Cohortis editores legerunt Consortis. Nam Romæ ex Latina versione interpolata fuisse Acta ista, alibi docemus. Plur. አብጻእ፡ Contubernales Servi. Matth. 18, 31. Comites. Act. 9, 8.

§ ቢጸ፡ Propè. Juxta. Præpositio esse videtur, cum Æthiops a textu absens vertit: ወቢጸ፡ ተሐቅፍ፡ አባግዒሁ፡ ፈለጠ፡ ያዕቆብ፡ Et juxta mares oves suas segregavit Jacob. Gen. 30, 40.

§ ተቢጻ፡ Consors. Particeps. Enc. 10. Aug. ተቢጽ፡ Solitudo. Vide በድው፡

❁ በዮረ፡ Studuit, Certavit ad prius faciendum. 1. Cor. 9, 24. Nisus fuit alium superare, vel prævenire, pecul. cursu, &c. aff. & Inf. ut: በዮሮ፡ ቢጸ፡ ሐ፡ Studuit eum prævenire. Joh. 20, 4. & ያርዩ፡ ይበዩር፡ እምረዋጺ፡ Ut cursu contendat, sive ut currat magis, i. e. ut celerius currat quàm cursor. MSS. Colb. (2.) Prævenit ipsa alba, ut: Præcessit ወበዮር፡ መላእክት፡ ኃያላን፡ እሳት፡ & prævenit eum nuncius apud Abba Agathum. V. S.

§ አበየረ፡ Magnificit. Enixè voluit. Enc. Et comparativè Prætulit. Pluris fecit. Pf. 108, 76. Maluit, seq. እም፡ quàm. Enc. Elegit, ut: ... ኀረያ፡ እግዚአብሔር፡ ለጽዮን፡ ወአበየራ፡ Elegit Deus Zionem & prætulit eam alus. Psal. 131, 14.

§ ተበየረ፡ Prælatus; Pluris æstimatus fuit, seq. እም፡ 1. Pet. 1, 7.

§ ተባየረ፡ Alius alium prævenire studuit. Contendere. Certare inter se æmulatione antecapiendi rem. 1. Cor. 9, 24. 26. Arab. تبارى Simul festinavit, Concurrit cum aliis. Inf. nom. ተባይሮ፡ Certamen præveniendi mutuum. Æmulatio. Org. (2.) i. q. በዮር፡ Cursus, Curriculum vitæ Sanctorum. Enc. 12. Dec. 4, 2.

§ በዮር፡ Certamen. Cursus, sive Curriculum vitæ piorum in hoc seculo, ut: ፈጸምኩ፡ በዮርየ፡ Cursum meum absolvi. 2. Tim. 4, 7. De Martyribus ait Poeta: ፈጸሙ፡ በዮረ፡ Confecerunt vel absolverunt cursum suum, i. e. mortem

tem obiverunt. *Enc.* 14. & 20. *Jan.* 3. 5. *e.g.* በመ ጥባሕት: *i.e.* gladio *finivit vitam. Enc.* 9. *Maji* 5. 5. & *ita porro.* (2.) *In Computo Ecclesiastico* Festum *est* Judæorum, *ut ajebat Æthiops meus. Scal. in notis ad Comp. Æth.* p. 675. l. 7. *ait esse X. Nisan. Et tribuit huic voci significationem IV. Conjug. putans significare* ἐκλογὴν, Electionem, ἀφορισμὸν, segregationem, *quòd eo die seligeretur agnus paschalis mactandus XIV. ejusdem mensis die. Exod.* 12, 3.

† ባዴስ: Βάτος, בַּת Hebraica mensura liquidorum, *ut vini & olei, tria Sata continens, quantum scil. Epha aridorum. Luc.* 16, 6. *Vide* ኮሪስ:

* ባዲስ: Padus, *fluvius Italiæ, juxta quem Constantinus M. agens, crucem in cælo vidit. Enc.* 8. *Nov.* 5. 5.

§ ቢዲቅ: *Peregrinum Bedeq, ex Hebr.* בֶּדֶק Ruptura, Fissura *ædificii.* 4. *Reg.* 22, 7. 12.

† ቡዱ ቡዱ: Pestis. Pestilentia. *Num.* 16, 47. & *seqq. Ps.* 105, 23.

† በድን: Cadaver, *præc.* humanum. Corpus exanime *Saræ Gen.* 23, 3. *Matth.* 27, 58. *Accipitur tamen etiam de cadaveribus brutorum. Lev.* 11, 11. 24. 27. *Vulgata* Morticinium *reddidit. Aliàs* ገዳላ: *regulariter brutorum est. Plur. Sine* አብ ድናት: ይቅብሩ: በድኖሙ: mortuos sepelire cadaver suum, *sive* mortuum suum. *Matth.* 8, 22.

✿ በድወ — አብድወ: Desolavit. Desertum reddidit. *Æ.*

§ በድው: Desertum. Solitudo. *Matth.* 12, 43. ምድረ: በድው: Terra deserti, *per appos. Psal.* 62, 3.

§ በድ: *Idem, contr. pro* በድው: *sic.* ጸጋ: *Ne errem* ፋናት: በድ: in deserto. *Enc.* 2. *Jan.* 5. 3.

* በጌምድር: Bagemder. *In tabulis malè* Bagamidri, *Provincia regni Æthiopici*, Dembeam *inter &* Amharam *sita. Conf. Lex. Amh. c.* 43.

† በጋር: Circinus. *Th. P.*

* በግቢግ: Bagbig. *Nomen propr. speluncæ in qua Gerga habitavit. Enc.* 18. *Maji* 4. 5.

* በጉ: *Abba* Bag'u *cujus patientia & abstinentia summopere laudatur. Enc.* 27. *Dec.* 2. 3.

† በግዕ: Ovis. *Fem. est constructione, epicœnum verò significatione; nam universo generi ovium, sine discrimine sexus vel annorum, collectivè competit, ut patet Matth.* 12, 11. *Luc.* 15, 4. Aries. *Gen.* 22, 13. *Lev.* 9, 2. (2.) Agnus, *ut*: ነዋ: በ ግዑ: ለእግዚአብሔር: Ecce Agnus Dei! *Joh.* 1, 36. *Pl.* አባግዕ: Oves. *Ps.* 43, 13.

§ በግዕት: *Idem, sed fem. tantùm est & significatione & constructione. Lev.* 5, 6. *Pl.* አባግ ዕት: *Enc.* 18. *Maji.* 1. 2.

✿ በጠለ: *Org. Lect.* 5. *Hebr.* בָּטֵל Inane, frustra fuit. Irritum, Vanum factum est. *ut.* አ ምነ: *ut*: በጠለ: ዐቂበ: ትእዛዝ: እምኔየ: Irritum fuit custodire præcepta à me, *i.e.* Vanus fuit conatus meus custodiendi præcepta. *ibid. Lect.* 5.

§ አብጠለ: Irritum, Vanum reddidit ኃይ ሎ: robur ejus. *Lit.* 163. *c.* 4. አብጠለ: ኵ ሎ: ቅንአተ: ወቂመ: Irritam reddidit omnem invidiam & vindictæ studium. ጸ: ር: (2.) Interire, Aboleri passus est *legem. Org. Lect.* 7.

§ ተብጥለ: *Conj. E.* Tolli. Abrogari. *De festis Vet. Testam. Hom. Mariæ.*

§ ቡጡል: Vanus, Irritus.

§ በጣሊ: *Idem, ut*: መርዓ: በጣሊ: Vanæ nuptiæ. *Enc.* 27. *Sept.* መንግሥተ: ምድ ር: በጣሊ: Regnum terræ vanum. *Enc.* 8. *Jul.* 1. 3.

§ ባጥሎ: Bâtel. *Abba. Dictus fuit* ጽሩዕ: Otiosus, *quamvis id minimè esset Enc.* 14. *Mart.* 4.

† በጥሊሳት: Canones. *Vide* አብጥሊስ: *in* አ:

* በጠላን: *Martyr. Enc.* 19. *Jul.* 1. 1.

✿ በጥሐ: Læsit *autem* scalpellô, *vel* Incisionem fecit *eliciendi sanguinis causâ; sicuti per superstitionem olim Baalææ, nunc Turcarum devoti facere solent. Lev.* 21, 5.

§ ብጥሐት: ገጽ: Incisio faciei, *qualis in Æthiopiâ & Nubiâ pro consuetudine regionis in usu est, teste Claudio Reg. Æth. in Conf. fid. Comm.* p. 240. *n.* 10. & *ibi not. MSS. Colb.*

† በጥሪቅ: *Procul dubio est fæmininum Arabicum* بطريقة Patrika, *à mascul.* بطريق Patricius. *De moniali quadam*: ዛቲ: ይእቲ: ቀ ዳሚት: በጥሪቅ: ዘሀገረ: ቍስጥንጥ ንያ: Illa erat primaria Patricia Urbis Constantinopolitanæ. *Vit. Dan.* ደብረ: በጥሪቅ: Monasterium Alexandriæ *sic dictum. ibid.*

† ባጦስ: *Communius* ጳጦስ: *Græc.* βάτος, Rubus. *Luc.* 20, 33.

✿ በጸለ: בְּצָל بصل Cepe, Bulbus. *Num.* 11, 5.

§ ተበጸለ: *Est verbum denom.* Laceratus fuit *flagellis, ita ut cutis avelleretur instar tunicarum cepe, ut*: ሶበ: ቀሠፍዎ: ሥጋሁ: ተበጸ ለ: Cum flagellarent eum, corpus ejus quasi decorticatum fuit. *Enc.* 25. *Jul.* 1. *Jun.* 4. 2.

* በጸሎተ: ሚካኤል: *Nom. pr. Sacerdotis. Enc.* 12. *Jun.* 5. 1. *Vide* ጸሎት::

✿ በጽሐ: Pervenit, Appulit *ad locum quendam. Ps.* 18, 4. *construitur abs. per Ellipsin loci,* ወበጽሐ: & pervenit *sc. illuc. V. S.* (2.) Evenit. Impletum fuit *vaticinium. Matth* 27, 9. *Preces orantis; ut*: ጸሎቱ: ይበጽሐነ: Oratio ejus eveniat, *sive* impleatur in nobis. *Sic solent apponere nominibus Apostolorum vel Sanctorum, ut in Præf. epist. Judæ, & alibi passim, cùm de Sanctorum intercessionibus agitur.* (3.) Accidit, Contigit

§ አትረፈ፡ *Rom.* 9, 2[illegible]. Reliquit. Residui, Reliqui fecit. እለ፡ ያተርፍዎ፡ ለእክል፡ Qui reliqui faciunt multum panis, *i. e.* Quibus abundat. *Luc.* 15, 17. (2.) Retardavit. Retraxit ab incepto. *Deut.* 2, 34. Subsistere, Manere fecit, Sufflaminavit. *Gall.* Arrester. አትረፍኩ፡ ነገርየ፡ በእንተ፡ ዘኀጣእኩ፡ ክርታስ፡ Sufflaminavi orationem meam, quia carui charta. *Comment. p.* 5[illegible]. 59.

§ ትሩፍ፡ *Adj.* Relictus. Residuus. (2.) Abundans. Superfluus. Copiosus. Excedens. Nimius; *ut:* *Zacharias* ትሩፍ፡ በምግባር፡ bonis operibus maxime abundans. *Enc.* 4. *Febr.* 13. 2. *Pl. fœm.* ትሩፋት፡ Reliquiæ *Sanctorum, videlicet ossa Enc.* 9 *Sept.* 3. 4. (2.) *In Libris* ትሩፋት፡ *sunt* [illegible]γλειπόμενα, Paralipomena, *q. d.* Ultimo loco relicta, *i. e.* Appendix Additiones. በቀኖና፡ ወበትሩፋቲ፡ In Canonibus & eorum appendice. *MSS. Colb. Alibi legitur* ትሩፋት፡ *quod vide mox.*

§ ትሩፈ፡ *Adv.* Abundanter, Copiose, *ut aliquid supersit; i. e.* Superflue. Nimium. *Enc.* 14. *Oct.* 2. 3.

§ ትርፍ፡ Reliquum. Residuum. *Marc.* 12, 44. (2.) Abundantia, Superfluum; *ut:* እምትሩፈ፡ ልብ፡ Ex abundantia cordis. *Math.* 12, 34. (3.) *Adjective usurpatur, cùm Esdras vocatur* ትሩፈ፡ ነቢያት፡ Ultimus Prophetarum. *Enc.* 6. *Jul.* 1.

§ ተረፍ፡ *Idem. Substantivum, ut:* ተረፈ፡ ቤተ፡ ይሁዳ፡ Residuum domus Judæ. *Soph.* 2. 7. *sic lege c.* 3, 13.

§ ትሩፋፍ፡ *Idem.* 4. *Reg.* 19, 3[illegible]. & 21, 14. ትሩፋፍ፡ ጽሑፍ፡ *i. q.* ዘተረፈ፡ Postscriptum. *Greg. Epist. Plur.* ትሩፋፋት፡ Reliquiæ. *Psal.* 16, 14.

† ተራፊን፡ *Ex Græco* Θεραφίν, *Hebr.* הרפים *retentum. Quid propriè sit, ambigitur; plerique reddunt* Deos Penates, Simulacra *ex quibus futura divinabant; sed diversum quid à* פסל Sculptili, & מסכה fusili *fuisse, distinctio illorum arguit, quæ reperitur Jud.* 18, 14. 17. 18.

⚙ ተሰከ፡ *Vide infra* ተወሰከ፡ Misenit.

* ቴስቢን፡ Thesban. *Patria Eliæ, unde Thisbita vocatur. Enc.*

§ ተስብያዊ፡ *ut* ኤልያስ፡ ተስብያዊ፡ Elias Thisbita. *Malach.* 4, 4. *quæ desumta sunt ex versione Græca; alias* ቴዝብጣዊ፡ *q. v.*

⚙ ተስዐ፡ Novem confecit, Dixit *vel* effecit ut novem essent.

§ ታሱዕ፡ Nonus, *scil. dies mensis. Nam Temporale nomen est, ut* ሠሉስ፡ *col.* 105. ሳብዕ፡ *col.* 164. *sed propter gutturalem malè vocalium metathesi formæ confunduntur, ut:* ተስዑ፡ (*pro* ታሱዕ፡ & *vice versa*) ሰዓት፡ Nona hora. *Math.* 20, 5. & 27, 45. ጊዜ፡ ሰዓት፡ ተሱዓት፡ *ib. v.* 46. & ጊዜ፡ ተሱዓት፡ ሰዓት፡ *q. d.* Tempus novem horarum, *seu* nonæ horæ. *Math.* 15, 34. *legitur; tanquam esset fœmininum plurale, sed sine necessitate, & absque exemplo.*

§ ተስዑ; Novem. *Jos.* 15, 57. ተስዑ፡ *Jos.* 21, 16. & *alibi male* ተሱዕ፡ *Enc.* 27. *Jun.* 2. 4. *hæ enim formæ, ut modo diximus, confunduntur.*

§ ተስዓ፡ Nonaginta, *cujus nota est* ፺፡ *Luc.* 15, 4. 7. & ተሰዓ፡ *Gen.* 17, 17. *Math.* 18, 13.

§ ታስዕ፡ Nonus. *Lev.* 25, 22. *F.* ታስዕት፡ ዕለት፡ Nona die. *Num.* 7, 60.

§ ተስዕ፡ Novem, *secundum formam antiquam. Deut.* 3, 11.

§ ተሰዓቱ፡ *Formæ* ሰባዓቱ፡ Novem, *cujus nota est* ፱፡ *male* ተስዓቱ፡ *per supra notatam metathesin, & aliquoties* ተስዑቱ፡ *Num.* 29, 26. *Jos.* 12, 24. *c.* 13, 7. & 14, 2.

† ተስፋ፡ Spes, *quære in* ሰፈወ፡ *col.* 188.

* ተስፋ፡ ሚካኤል፡ Spes Michaelis, *Nom. pr. Viri, & ni fallor autoris Encomii, quia pro se-met orat. Enc.* 19. *Jun.* 2. 5.

* ተስፋ፡ ጽዮን፡ Spes Zionis. *Nom. prop. Æthiopis, qui Nov. Test. Æthiopicum Romæ anno* 1549. *edidit; alias dictus fuit* Petrus, *dignitate* ቀሞስ፡ Komos. *q. v. col.* 194.

* ተቁዓ፡ *Nomen loci* תקע Thekoa. *LXX. habent* Θεκωέ *Amos.* 1, 1.

† ተቅዳ፡ Coriandrum. Κόριον. *Exod.* 16, 31. *Num.* 11, 7. *Gregorius interpretabatur* ድምብላል፡ *quod an* Coriandrum *sit, dubito. Conf. Lex. Amhar. c.* 81.

† ተበ፡ Dixisti *sec. pers. m.* Dixit *tert. f. Vid.* በሃለ፡ *col.* 223.

* ታቦር፡ Tabor. *Mons. Enc.*

† ተበኒ፡ τελαμών, Linteum, *vel* Fasciola *capitis.* 3. *Reg.* 20, 38. 41. *Conf.* መንዲል፡ *col.* 84. & ሰበን፡ *col.* 162.

† ታቦት፡ *Hebr.* תבה *Arab.* تابوة Arca, Cista, *ut:* ታቦተ፡ ሕግ፡ Arca fœderis. *Apoc.* 11, 19. *Masc. est, ut:* ዘንቱ፡ ታቦት፡ *Lit.* 158. *c.* 2. Arca *Noe* 1. *Pet.* 3. 20. ንፍቅ፡ ታቦት፡ *Idem per appositionem generis. Luc.* 17, 27. *alludere videtur interpres ad* arcam fœderis, *paulo longiùs à textu Græco recedendo.* (2.) *Vulgo sic vocatur* Tabella oblonga *apud Æthiopes, tam ex ligno quam lapide fieri solita, quæ collocatur in sacra mensa, atque huic imponitur patina cum pane sacro & calix cum vino. Sic explicat Tellez:* Tabot, que he à sua pedra d'ara, *Lib. I. c.* 27. *p.* 66. *b Plenior & notabilior descriptio sequens est: In Æthiopia* (pedra d'ara) lapidem sacratum *vocant* ታቦት፡ *quod arcam significat. Sciendum verò est, in primitiva Ecclesia altaria fuisse lignea, & arcuata; prout docemus in Historia nostra Æthiopica, eique annexò Commentario Lib. III. c.* 6. *n.* 61. *atque hanc formam habuisse tabulas illas antiquas, quæ in sacrâ Cœna loco altarium adhibebantur. Quam ob causam*

apud Æthiopes, quamvis mutata forma, nomen ታቦት: Arcæ retinuerunt. *In historia septem puerorum dormientium* ታቦት: Arca *pro loculo seu feretro, quod auro obductum Imperator condendis illorum corporibus fieri curaverat, accipitur. Nunc pro* Sacra mensa *usurpatur, cujus in S. Cœna usus. Hinc legitur in Liturgia* 158.c.3. ጸሎት: እምቅድመ: ያልብስ: ታቦት: ወእምቅድመ: ያንብር: ላዕሌሁ: ንዋየ: ቅዱሳት:: Oratio (*quam dicit Sacerdos*) antequam vestiat (insternat) mensam, & priusquam ponat super ea vasa sacra. *Porro* እንዘ: የዐውዱ: ታቦተ: Dum ambisaltare. *d. Lit. Quin & pro ipso Æthiopum* Sacello, *quod alias* ሀይከል: *vocatur, sumitur; sed male applicant ad* היכל *veterum, ubi sacra fiebant, dum de Zacharia scribunt; quod impleverit ministerium suum* በውስተ: ታቦተ: እግዚአብሔር: in sacrario Domini. *Vit. Mariæ. Item quod Simeon senex* አውደ: ውስተ: ታቦት: circumtulerit *Jesulum in ulnis suis* in Sacrario. *Hom. Theoph. Hoc sensu accipienda sunt loca* 1.*Pet.*2,5. ኩኑ: ታቦተ: መንፈሳዌ: οἶκος πνευματικὸς, Estote sacellum spirituale. *Et paulo post* βασίλειον ἱεράτευμα, ታቦት: ለንጉሥ: Sacrarium Regis. ℣.9.

† ተበላይ: ዘመቀፈርት: *Mira vox, quæ neque significatione neque scriptione sibi constare videtur, vel potius interpres ipse hac in parte sibi non constitit. Nam* ተበላይ: *conjunctum cum* ዘመቀፈርት: *legitur Exod.*28,4. *& respondet Græco vocabulo* Ἐπωμὶς, Scapularis vestis, *vulgo* Superhumerale. *Mox solum ponitur, sed variatum cum affixis; ut* ተበሌሁ: *&* ተበላይሆን: ℣.6. *&* 8. *At* ℣.7. *retinetur Græcum* Ἐπωμίδες, *sed corrupte* አጲመስ: *Conf.* መቀፈርት: *supra col.* 223.

✿ ተብዐ: Masculè egit, ἀνδρίζων, Virili animo esse. *Deut.*31,7.

§ አተብዐ: Validum, Robustum reddidit, Virilem animum addidit.

§ ተተብዐ: (1.) Validus, Robustus factus est. Virile robur accepit. (2.) Animos sumsit. Obfirmavit animum. ተተብዑዎሙ: *Gen.*34,25. ተተባዕ: ወጽናዕ: ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε. Præsta te virum & fortis esto. *Deut.*31,6. *Inf. nom.* ተተብዖ: Robur virile. Fortitudo.

§ አስተተብዐ: Valde obfirmato fuit animo. *Enc.* 24. *Oct.* r. 3.

§ ትቡዕ: Validus, Robustus.

§ ተባዕ: Fortis. Animosus. Masculus. *Enc.* 22.*Jul.* 2.3.

§ ተባዒ: *Idem. Pl.* ተባዕያን: ለኃጢአቶሙ: Animosi ad peccata sua; *sed a textu procul abit interpres. Juda* ℣.12.

§ ትብዕ: Fortitudo. Animus virilis. *Enc.* 10. *Sept.*

§ ተባዕት: Mas, *oppos.* አንስት: fœmina. *Marc.*10,6.

§ ተባዕታዊ: *Contr.* ተባዕታይ: Masculinus. *Lib. Mst.*

* ተቱስብያ: Tatusbija. *Soror Belzarionis & socia disciplinæ. Enc.*26. *Nov.*2. 1.

† ቶታን: Corrigia calceamenti. *Marc.*1,7 *Plur.* ቶታናት: Corrigiæ. *Jos.* 5.

* ታኅሣሥ: December *mensis. Incipit* 27. *Novembris st. v. &* 7. *Decembris st. n. Greg.*

† ቲን: Atmis, Vapor. ቲን: ጢስ: Vapor fumi. *Joel.*2,30. *Lib. Mst.*

† ቴን: Longitudo. *Exod.*30,2. *Confer* ኑኅ:

* ቶና: Tona *Urbs, Amonis patria. Enc.* 2 *Maji.* 2. 5.

* ትንሣ: Tinsa. *Nomen urbis. Enc.* 14. *Sept.*

✿ ተንበለ: *Æquipollet* (1.) *Græco* πρεσβεύειν, Legatum esse, Legatione fungi. በእንተ: ክርስቶስ: ንተነበል: Pro Christo legatione fungimur. 2.*Cor.*5,20. *Eph.*6,20. (2.) *Ex recentiore significatu verbi Græci* πρεσβεύειν, Deprecari, Intercedere, Orare pro aliquo. ተንበሉ: ሊተ: Intercedite pro me. *Enc.* 3. *Sept.*3.3. *Inf. nom.* ተንብሎ: Intercessio. *Org. Lect.* 5.

§ ተንባል: Nuncius. Legatus. Apostolus. *De S. Thoma. Enc* 9. *Oct.*1.3. *Pl.* ተናብል: *Luc.*19,14. *&* ተናብላት: *Psal.*67,34. *nec non* ተንበላት: *Es.*21,1. (2.) *Hinc in specie sic vocantur* Chalifæ, *sive* Successores Muhammedis, *qui semet* رسول الله ተንባለ: እግዚአብሔር: Legatum Dei *dictitavit; ut:* እምቅድመ: ይንግሡ: ተንበላት: በግብጽ: Antequam regnarent Chalifæ in Ægypto. *Enc.* 8.*Jan. Computant autem Æthiopes* እምሥጋዌ: እስከ: ተንበላት: ፮፻፲፬: *ab* σαρκώσει, *seu* Nativitate Christi usque ad Chalifas DCXIV annos; *in Comp. Æth. Poeta annexo: si octo addideris, quibus nostra computatio in annis Christi differt ab Æthiopica, prodeunt Anni DCXXII. qui vulgo a Christo nato ad Mohammedis insurrectionem seu annos Hegiræ computantur.* እምሰማዕታት: እስከ: ተንበላት: ፫፻፴፰: A Martyribus usque ad Chalifas, *sive* ab æra Martyrum usque ad æram Hegiræ CCCXXXVIII. annos. *ib.* (3.) Saraceni *sive* Muhammedani *in genere, ut:* በሐውረ: ተንበላት: Regio Saracenorum. *Enc.* 13.*Dec.*3.3. ንጉሠ: ተንበላት: Rex Saracenorum, *sive* Chalifa. *Vit. S.*

§ ትንባል: Intercessio. Patrocinium. *Enc.* 1. *Sept.* 1.5. *&* 12. *Nov.*

§ ትንባሌ: *Idem, propter rhythmum. Enc.* 24. *April.* 1. 3.

§ ትንብልና: *Idem; in specie* Deprecatio, Intercessio Sanctorum *cœlitum* πρεσβεία τῶν ἁγίων, *Græcis recentioribus in vitis Sanctorum passim. Lit.* 164.c.2. *&* 165. 1.

§ ተንበላታዊ: Muhammedanus, *sive* Musulmannus; *per rationem supradictam.* ጸ:ር:

§ መተንብል:

§ መተንብል: Intercessor, Patronus, Advocatus, ut Synonymon ponitur vocum መስተምሕር: & መስተብቍዕ: in Org. Pl. መተንብላን: ጸ:ር:

ተንተነ: Vacillavit, Nutavit, *instar ebrii.* Ps.72,2. ተንተንኩ: ለወዲቅ: Nutavi ad cadendum, ad lapsum Ps.117,13.

§ አንተንተነ: Vacillare fecit. ስቴ: ዘያንተንትን: Potus nutare faciens. *Lit.*172. c.2.

§ ንትንት: Nutans. Vacillans. *Enc.* 21. *Mart.* 3 4.

§ ንትንቴ: Vacillatio. Nutatio. *Org. Lect.* 1.

† ንትንት: [illegible]tio. *Pl.* ንትንታት: *Es.*7,4.

† ተንበተም: Pons. በርዋ: ተንበተም: Trabs pontis. 2 *Sam.*23,21. *ubi Græcè habetur* ξύλον διαβάθρας. Lignum scalæ nauticæ, *vel etiam* pontis, *quia id quoque significat.*

† ተንከር: Topazius *gemma, al.* ጳዝዮን: *ut:* አብን: ተንከር: ዘኢትዮጵያ: Gemma, *seu* lapis Topazius Æthiopicus. *Job.*28,19.

† ትንኝ: *Est* species muscæ minimæ, *secundum Æthiopem meum.* Ps. 104,29. *Græcè habetur* Σκνῖπες, Ciniphes, *quod ipsum variè exponitur.* ዘትሑስ: እምኵሉ: Infirmissima omnium. *MSS. Colb. At alius interpres Exod.* 8,16. *& seq. aliud insectum multò maximè noxium in eadem historia posuit scil.* ጸጸት: *quod vide.*

† ትንፋግ: Uligo, humor terræ nativus.

† ታዕካ: Aula regia. *Org. Lect.*6. Palatium, Prætorium, *ut:* ታዕካ: ነገ: ዘሐነጸ: ሎቱ:. Palatium ubi ædificavit sibi *Constantinus, Enc.* 17. *Jan.* 5. 2. *Pro* Castris regiis *plerumque accipitur. Lit.*174.c.4. (2.) Sedes Proregis. Residenz.

* ተአዶራ: *rectius* ቴዎዶራ: Theodora, *falso testimonio è monasterio extrusa. Enc.* 11. *Sept.* 3.1.

——*Arcadii Imp. filia. Enc.*3. *Oct.*1. *Quæ S. mensam ex auro & argento fieri fecit. Enc.* 11 *April.* 1.

* ታኦዶሮስ: *Martyr. Enc.* 10. *Jul.* 2. *i.q.* ቴዎድሮስ: Theodotus. *ibid* 3.

* ታኦዶስዮስ: *Idem ac* ቴዎዶስዮስ: Theodosius, *flagellatus tempore Diocletiani. Ad officium rediit. Enc.* 6. *Mart.* 2.1.

* ታኦግኖስጣ: Theognosta *Romana, in Indiam missa prædicavit Evangelium. Enc.* 17. *Sept.*1.

* ታኦፋንዮስ: Theophanius, *Metropolita. Enc.* 10. *Dec.*1.

ተከለ: *Ps.*93,9. Plantavit *plantas, arbores, hortos. Luc.*17,28. (2.) Fixit, Infixit *crucem, paxillum &c. in terram, pro firmando tabernaculo, Exod.*40,2. *Jud.*4,21. (3.) Aliud pro alio dare, *i.q. Germ.* Ersetzen / *ut: Si bos alium necaverit,* እብ: ላህም: ይተክል: ሎቱ: *i.e.* ይፈዲ: Herus bovis restituet, compensabit ei. *Exod.*21,35. (4.) ሠርዐት: ተከለ: Statutum sanxit, statuit *vel* stabilivit. *Lit.*165. c.3.

§ አተከለ: Repressit. Retudit *hostem, conjungitur cum* አርኀቀ: *ut:* እንተ: ታተክለ: ወታርሕቅ: ወትቀጠቅጥ: ኵሎ: ኀይለ: ጸላኢ: Dum retundis, depellis & confringis omnem vim hostium. ጸ:ር: ያተክለ: እድወ: ነፍስየ: Ut reprimat hostem animæ meæ. *Enc.* 12. *Mart.* 1.4.

§ ተተክለ: Plantatus fuit. *Luc.* 17,6. (2.) Fixus, Infixus fuit, *in genere. Lit.* 172. c.1. Statutus fuit በአምሳለ: ዓምድ: instar columnæ. *Enc.* 4. *Febr.* 2. 3.

§ ትኩል: Plantatus. (2.) Fixus, Immobilis. *De stellis. Org. Lect.*2. *& de festis immobilibus.* Æ.

§ ተካሊ: Plantator.

§ ተክል: Planta. *Matth.* 15,13. አትክልት: *Act.* 28 7. (2.) *Particulæ vicem obtinet, i.q.* ህየንተ: Pro, ἀντί, *ut:* ላህም: ተክለ: ላህም: Bovem pro bove. *Exod.*21,36. *Nomina propria cum hac voce variè composita vide paulo post.*

§ ተክሎት: Plantatio. *Org. Lect.* 1. *sic lege Lit.* 168. 2.

§ መትከል: Clavus *è quavis materia, à figendo sic dictus. Jud.*16, 14. *Plur.* መታክል: *Exod.* 38,30. & መታክልት: *ibid.* c.27,19.

* ተክለ: ሃይማኖት: Tecla-Haimanoth, i.e. Planta fidei. *Instaurator fuit vitæ monasticæ S. Antonii, summæ apud Æthiopes sanctitatis & autoritatis. Successores ejus,* Ordinis Magistri, *dicuntur* እጨጌ: *& sodales hujus instituti vocant se* ደቂቁ: filios ejus, *scil.* spirituales, *i.e.* alumnos. *Ejus fit mentio in precibus publicis Lit.* 160. c. 4. *Vita ejus austera laudatur. Enc.* 24. *Aug.* 3. *Varia de eo narrantur miracula. Miraculum etiam post mortem edidit. Enc.* 12. *Maji.* 6. 1.

* ተክለ: ሐዋርያት: Tecla-Hawarjât, i.e. Planta Apostolorum. *Cum quo gallus gallinaceus locutus fuit. Enc.* 27. *Nov.* 3.

* ተክለ: ማርያም: Tecla-Marjam. Planta Mariæ, *nom. pr. Viri.*

* ተክለ: ሚካኤል: Tecla-Micael, i.e. Planta Michaelis. *Cantor & Psaltes. Enc.* 5. *Aug.* 2.

* ተክለ: ሰላም: Tecla-Salâm. Planta Pacis. *Martyr. Enc.* 26. *Aug.* 1. 2.

* ተክለ: ኢየሱስ: Tecla-Jesus. Planta Jesu. *Asceta rigidissimus. Enc.* 5. *Aug.* 6.4.

* ተክለ: አዶናይ: Tecla-Adonai. Planta DOMINI. *Præfectus vel Antistes monasterii Debra-Libanos. Enc.* 24. *Jul.* 5. 3.

* ተክላ: *Nom. propr. fœminæ. Apostolica vocatur. Enc.* 25. *Jul.* 9. 2. *Cum Amogia ob fidem orthodoxam in exilium missa. Enc.* 25. *Jul.* 13. 1.

* ቴክላ: *Nom. pr. fœminæ, quæ non contristata fuit, cum tonderentur capilli ejus, prolixi usque ad plantas pedum. Enc.* 20. *Jul.* 4. 2.

† ተኵላ: *Job.*30,12. *Propriè est* Crocuta, *vel potius* Hyæna. Lupi sævissimi & voracissimi genus, *albis & nigris maculis varium. Non nocturnum,*

tantùm, ut lupi vulgares, sed & interdiu in pecudes grassatur, ut Gregorius narravit. ዝእብ፡ *est* Lupus vulgaris. *Plinius de Lupis L. 8. c. 22. ait:* Inertes, parvosque Africa & Ægyptus gignunt, asperos trucesque frigidior plaga. *Propterea interpres maluit uti voce* ተኵላ፡ *quia* ዝእብ፡ *in Africa pastoribus metum non incutit. Pl.* ተኳልት፡ *Matth. 7, 15.* ተኳልተ፡ ዐረብ፡ *Hab. 1, 8. & Soph. 3, 3.* זאב ערב Lupus vespertinus, *pro quo Græcus habet λύκοι Ἀραβίας,* Lupi Arabiæ; *at Habessini intelligunt* Lupos occidentis. *Vide Histor. Æth. Lib. III. c. 12. n 51.*

† ተከሻ፡ Scapula. *Enc. 14. Febr. 3. 2. Plur.* ተካስው፡ *4. Reg. 9, 24.*

† ትካት፡ Antiquitas. Ævum vetus. *Hebr.* קדם *ut:* በመዋዕለ፡ ትካት፡ בימי קדם Priscis temporibus. *Ps. 43, 2.* እምትካት፡ Ab antiquo. Jam pridem. Olim. Antiquitus. *Act. 15, 7.* ዘእምትካት፡ Priscus. Antiquus. *Matth. 13, 35. Quamvis autem revera nomen sit, particulæ tamen vim quoque habet.* Jam pridem. Olim. Dudum. *Psal. 118, 92.* Antehac. *Enc. 13. Jan. 1. 2. Nummus* ዘተለክሀ፡ እምትካት፡ መዋዕል፡ cujus ab antiquis diebus. *Pleonastice Hist. VII. Puerorum.*

§ ትካታዊ፡ Antiquus. Priscus.

† II. ትክት፡ Menstruata *mulier. Gen. 31, 35. Contr. pro* ትክትት፡ Menstruo affecta, *per Can. I. tanquam esset ñ Masc.* ትኩት፡፡

§ ትክቶ፡ Menstruum, *i. e.* Profluvium mulierum; *ut:* ፀርቀ፡ ትክቶ፡ Pannus menstruus, *i. e.* menstruatus. *Es. 64, 6.* ኀደገ፡ ለሳራሂ፡ ትክቶ፡ አንስት፡ Et reliquerat Saram quoque menstruum fœminarum. *Gen. 18, 11.*

⚙ ተከዘ፡ *Conj. E.* Tristis, Mœstus, Valde contristatus fuit. *plus est quam* ሐዘነ፡ *Marc. 19, 22.* Mœrore affectus fuit. *Jac. 5, 13.* (2.) Condolere *alicui, ut:* እቴክዘ፡ ላቲ፡ Doleo illi. *Vulgò* Condolebo. *Vit. Mar.*

§ አተከዘ፡ *2. Cor. 7, 8. 9.* Mœrore affecit. Tristem reddidit. Contristavit.

§ ትኩዝ፡ Mœstus. Tristis *Marc. 10, 22.*

§ ትካዝ፡ Mœstitia. Tristitia. Mœror. *Jac. 4, 9.* (2.) Sollicitudo. ትካዘ፡ ዝዓለም፡ *Matth. 13, 22.* Curæ hujus seculi. Welthändel. Negotia. Occupationes. *Exod. 20, 9.*

§ ተካዚ፡ Contristatio.

† II. ተከዚ፡ (1.) *Appellativum est* Flumen *quodvis denotans. Exod. 7, 15. 21. Per appositionem generis nominibus propriis præponitur; ut:* ተከዚ፡ ግዮን፡ Flumen Gihon, *i. e.* Nilus, *ut Æthiopes putant.* ተከዚ፡ ጤግሮስ፡ Flumen Tigris. *Org. Lect. 1.* (2. *Κατ' ἐξοχὴν Proprium est fluminis in Æth. quod in Nilum exoneratur,* Tacazè, *vulgò Tagazè dicti. Vide tab. nostr. Chorograph. Et sic nomen appellativum in proprium degeneravit, quemadmodum veteri appellativa* die Elbe und der Rhein / *pro propriis nunc accipiuntur. Etenim* Elve *prisca Saxonica lingua, nunc Suecicè* Elfwe *quodvis magnum flumen denotat, sic* Rhyn / vom Rinnen / *alia quoque fluenta significavit.*

† ተኪዚር፡ *Peregrina vox reperitur Enc. 9. Febr. 1. 2.* ኀበ፡ ተሐንጸ፡ ተኪዚር፡ ሠናይ፡ ተሀይሎ፡ ዶር፡ Ubi [illegible] ubi fun[illegible] est pau[illegible] *[illegible] decor[illegible] sanctitatis, adeo ut de Monumento quodam erecto accipiendum videatur.*

⚙ ተበረ፡ — መትበረ፡ — መትከፍት፡ Humerus. *Luc. 15, 5. Pl.* መታክፍት፡ *Jos. 9, 4. &* መታክፍታት፡ *Matth. 23, 4.* (2. *Poetice & propter rhythmum de* Dorso *jumenti.* ይጼዐን፡ በመታክፍተ፡ Insedit humeris *seu* tergo *leonis. Enc. 26. Jul. 4. 2.*

† ቴዎሎግያ፡ Theologia. *Vid.* ቴኦሎግያ፡

† ተዋረሲ፡ Cohæres. *Enc. 13. Octobr. Vide* ወረሰ፡

⚙ ተወስከ፡ *Conj.* ቶስከ፡ Miscuit. Commiscuit *res quasvis. 1. Cor. 12, 24.* (2. Temperavit, Confudit *res liquidas Es. 1, 22. in specie adhibetur de hæreticis, duas in Christo naturas confundentibus, idque Æthiopum nonnulli Eutychetem fecisse negant. Æ. Secus Poeta meus. Enc. 14. Febr. 2. 5. Vide Hist. Æth. Lib. III. c. 8. & Comment. p. 450. & seqq.*

§ ተቶስከ፡ Mixtus, Commixtus fuit. *Org. Lect. 1.* እንዘ፡ ይቶስክ፡ ማይ፡ ምስለ፡ ወይን፡ Cum miscetur aqua cum vino. *Lit. 1. 7. c. 2. quod in S. Cœna apud Æthiopes fieri consuevit.*

§ ቱሱክ፡ Mixtus. Commixtus.

§ ቶሳኪ፡ Miscens.

§ ቱሳኬ፡ Commixtio *Enc.*

§ ቱስሕት፡ Mixtura. Admistio. Permistio. Commistio. *2. Pet. 2, 2. Lit. 171. 4.*

* ቴዎቅሪጦስ፡ Theocritus. *flagellatus. Enc. 17. Mart. 1.*

⚙ ተወነ፡ Pluit *vehementer* æstivo tempore, *uti sub zona torrida fit.*

§ ተዋን፡ Pluvia æstiva zonæ torridæ vehementissima. *MSS. Colb.* Pluye a verse *Galli dicunt.*

* ቴዎናስ፡ Theonas, Patriarcha, *quem Petrus baptizavit. Enc. 2. Jan. 4. 2.*

* ቴዎክልያ፡ Theoclia. *In exilium missa. Enc. 11. Maji. 5.*

* ቴዎዶራ፡ Theodota. *Vide* ቴኦዶራ፡፡

* ቴዎድሮስ፡ ማር፡ Theodorus. *Ex cognomento* Mar, *Syrum fuisse colligo. Exundationem cohibuit. Enc. 5. Nov. 4.*

—— *Martyr. Enc. 7. April. 2. 2.*

—— ሊቀ፡ ሰራዊት፡ Tribunus *vel* Magister militum. *Enc. 20. Nov 2.*

—— *Alius, Sotius Bisoræ. Enc. 9. Sept. 1. 4. Pachumio successit. Enc. 2. Maji. 2.*

—Rex

ወቱ: Mundus & concupiſcentia ejus. 1. *Joh.* 2, 17. Divitiæ. *Enc.* 9 *Sept.* 3. 2. *Sic tranſit gloria mundi!*

§ አኅለፈ: Dimiſit. Omiſit *iram. Rom.* 12, 19. *Seniores qui* አኅለፉ: እምጊዜ: ተቀርቦ: ብእሲት: tranſmiſerunt tempus concumbendi. *Praec. Ap. XIII, in Comment. p.* 310. (2.) Tranſire fecit *quovis modo.* Trajecit, Duxit, Portavit *per aliquem locum. Marc.* 11, 16. Tranſire ſivit *tempora afflictionum. Enc.* 20. *Aug.* 1. 2.

§ II. ተኀለፈ: Dejeravit, Semet execratus eſt, *ab Arabico* حلف Juravit; *ut: Petrus* አፈድፈደ: ተኀለፈተ: Magis magiſque execratus eſt ſemet. *Marc.* 14, 71. *Fortè rectius ſecundum Arabicum,* ተሐለፈ: *per* ሐ: *ſcriberetur.*

§ አስተኃለፈ: Decuſſatim poſuit manus. *Gen.* 48, 14. Hinc atque illinc ſe movit, Diſcurrit vel tranſiit. *In plurali occurrit* አስተኃለፉ: 1. *Sam.* 14, 16.

§ ኀላፊ: Pergens, Tendens *de loco ad locum.* ኀላፊ: ገጾሙ: ለኢየሩሳሌም: Tendens *erat* facies eorum versùs Hieroſolymam. *Luc.* 9, 53. 1. *Cor.* 16, 7.

§ ኀሊፈ: *Adverb.* Tranſeundo. In tranſitu. *Gall.* En paſſant. *Rom.* 15, 24.

§ ኀላፊ: Prætereiens. Tranſiens. ኀላፊ: ፍኖት: *Gall.* Un paſſant. Un paſſager. *Pſ.* 79, 13. (2.) Periens Tranſiens. Temporalis. *Joh.* 6, 27. ኀላፊ: ንዋይ: Opes tranſitoriæ. *Germ.* Vergänglich Gut. *Ent.* ዓለም: ኀላፊ: Mundus Tranſiens. *Plur.* ኀላፍት: Tranſeuntes, *ut:* ኀላፍት: ፍኖት: Tranſeuntes viam. Paſſagers. *MSS. Colb. &* ኀላፍያት: *MSS. Colb.*

§ ኀላፊት: *Forma quidem fæmininum, ſed ſignificatione maſculinum eſt; ut:* ሀበሩ: አሐደ: ኀላፊተ: Angariárunt quendam tranſeuntem. *Marc.* 15, 21. 29. *Nec non de pluribus accipitur, planè ἀνωμάλως, ut:* ኀላፊት: ንሕነ: *q. d.* Nos ſumus turba tranſiens. *Job.* 19, 13.

§ ኀላፊት: Tranſitio. Tranſitus, *ut:* ኀላፊተ: ዝንቱ: ዓለም: Inſtabilitas hujus mundi. Die Vergänglichkeit dieſer Welt. *Enc. & alibi. Manebit ibi* እንበለ: ኀላፊት: *ſine mutatione, i. e.* Immobilis. *MSS. Colb.*

§ ምኅላፍ: Tranſitus *alicujus loci* ለፍኖት: *ad viam. Org. Lect.* 4. *Gall.* Un paſſage. (2.) *Et temporis, Poetice Greg.*

⚙ ኀምለ: Olera collegit; *vel* decerpſit. 4. *Reg.* 4, 39.

§ ኀምል: Olus. ሀገረ: ኀምል: Hortus olitorius. *Job.* 18. 1. ኀምል: ብሒእ: Acetoſa. *Ambar.* የሐዝብል: *Lex. c.* 80. *Exod.* 12, 8. ኀምል: ቀብእ: Genus oleris, *à* pinguedine *ſic dictum. Plur.* አኅማል: *Matth.* 13, 32. & አኅማላት: *Marc.* 4, 32.

§ አኅምለምለ: *Propriè* Viruit, Viridis facta eſt *planta.* (2.) *Metaph. de quovis corpore;* Crevit, Floruit. (3.) *De anima;* Vegetabilis fuit, *ut:* በእስትንፋሱ: አፉሁ: ይሠርፃ: ወያኀመለምላ: ነፍሳት: እለ: ይትወለዱ: ውስተ: ዓለም: Flatu oris ejus progerminant quaſi & vegetantur animæ, quæ naſcuntur in mundo. *Lit. Orib. De Lepra Græcè dicitur* χλωρίζουσα. *Lev.* 14, 37. ለምጽ: ዘያኀመለምል: Lepra vireſcens. *Sed vide quæ mox de voce* χλωρὸς *ſub nomine* ኀመልሚል: *differemus.* (4.) *Activè accipitur in Liturg. Epiph.* Deus ያኀመለምል: ሣዕረ: ለእንስሳ: virere, *vel* vireſcere facit gramen pecudibus.

§ ኀመልሚል: Viridis, e. *Gen.* 2, 12. *Apoc.* 6, 8.

§ ኀመልሚል: Viriditas. *Pſ.* 36, 2. ኀመልሚለ: ሣዕር: Viriditas, Viror graminis, *i. e.* Viride gramen. *Marc.* 6, 39. Viridantes herbæ. Plantæ. *Pſ.* 103, 15. ኀመልሚለ: ወርቅ: Viriditas auri. *Sic incongruè reddidit interpres* χλωρότης χρυσίου. *Pſ.* 67, 14. *Cùm* χλωρὸς *non tantum de viriditate, ſed etiam de* pallore; *imò de* flavo *vel* melleo *colore accipiatur: nam* μέλι χλωρὸν, Mel flavum *habes apud Homerum Iliad.* λ. χλωρὸν, Vitellus *ovi ap. Hippocr.* Μελίχλωρος, Gemma *eſt partim* flavi, *partim* mellei *coloris. Plin. L.* 37. *c.* 11. *Nihilominus ad h. l. alludunt paſſim autores Æthiopici, ut:* ወርቀ: ዐረብ: ዘያኀመለምል: Aurum Arabiæ ſubviride. *Org. Sed parùm appoſitè. Enc.* 25. *Aug.* 4. 5. *Longè rectiùs auro tribuitur* color rutilus; *ut:* ተሠየመ: በወርቅ: ቀይሕ: Emit auro rubicundo. *Lit. Epiph. Pl.* አኀመልሚላት: *Lit. Dioſc.*

§ ኀመልሚል: Hamelmâl. *Nom. pr. feminæ.*

† ኀምስ: Pudendum muliebre. *Vide in* ሐ: *col.* 31.

⚙ ኀምሰ: *Hebr.* חָמַשׁ *Arab.* خمس Quinque fecit. In quinque partitus eſt. *De numero quinario eodem modo exponi poteſt, ut alia verba numeralia de ſuis numeris.*

§ ኀምስ: Quintus *ſc. dies; eſt enim nomen temporale, ut:* አመ: ዐሠርቱ: ወኀሙስ: ለ &c. Die decimo quinto illius. *Lev.* 23, 6. *In ſpecie* Quintus ſeptimanæ dies, *vulgò* dies Jovis. *Lit. Epiph.* ኀሙስ: ፋሲካ: Feria quinta ſeptimanæ ſanctæ, *quæ Euchariſtiæ ſacra eſt. Enc.* 18. *Jun.* 2. 3. *Confer* ፋሲካ::

§ ኀምሳ: Quinquaginta, *ſor.* ኀምሳ: *Ejus character eſt* ፶: *Gen.* 18, 24. 26. & 28. በዓለ: ኀምሳ: Feſtum. L. *i. e. per Enall. Card. pro Ordinali* quinquageſimæ diei, *ſcil.* Pentecoſte. *Comp. Æth. Coptice* ﺑﻨﻄﻘﻮﺳﻲ.

§ ኀምስ: Quintus, *per Enall.* Quinque. *Matth.* 25, 2. *Luc.* 9, 13.

§ ኀምስ: Quinque; *ſecundum formam, quam Æ. antiquam vocabat, ut:* ዐሠር: ወኀምስ: Quindecim. *Org. Lect.* 2. *Confer* ሐምስ: *in* ሐ:

§ ኀምስ: Quinquies. 2. *Cor.* 11, 24.

§ ኀምስቱ: Quinque; *ejus character eſt* ፭:

 Matth.

Matth. 25, 1. Per Enallag. Quintus. ዘኀምስ ቱ፡ ሰንበት፡ Quinti Sabbati. Ps. 80. tit. ኀምስት፡ እዴሁ፡ Quinta pars. Lev. 5, 16.

§ ኀምሳዊ፡ Quintus.

§ የኀምስት፡ Adv. πενταπλασίως, Quintuplò magis. Gen. 43, 34.

§ ታኅምስ፡ Πεντάς, Pentas; Quinio, ut: ታኅምስ፡ ሠለስቱ፡ [illegible] τρεῖς πεντάδες, Tres quiniones annorum, i. e. XV. anni. Poeticè. Enc. 15. Dec. 2. 5.

§ ንኀምስት፡ Quintuplum, for. ትርብዕት፡ Quadruplum. Exod. 22, 1.

⚙ ኀመዘ፡ — የኀምዓዘ፡ De Pyra accipiendus videtur sequens locus: Sancta martyr ኢውዕየት፡ ቀደማ፡ ዘእሳት፡ ወውእቱ፡ ወርቱን፡ የኀምዓስ፡ Non combusta fuit, quamvis staret in medio ardentis & ignitæ pyræ. Enc. 10. Majo 3. 5.

⚙ ኀመየ፡ Vinxit. Ligavit. Job. 18, 12.

§ ተኀምየ፡ Vinctus, Ligatus fuit.

§ ንሙይ፡ Vinctus. Ligatus. Job. 18, 24.

⚙ ኀሠሠ፡ Quæsivit absentem. Investigavit. Luc. 2, 45. (2.) Petiit, Expetiit, pecul. in matrimonium puellam. Vit. Barb. Desideravit. Ps. 26, 13. Requisivit, ut: ኀሠሠ፡ አንብዕየ፡ በእዴሁ፡ Quæsivit, Requisivit lacrymas meas in manu sua. V. S. (3.) Requisivit ab aliquo rationem negotii gesti; ut: Cui multum dederint ብዙኀ፡ የኀሥሥዎ፡ multum requirent ab eo. Luc. 12, 48. Inf. ዘኢይትረከብ፡ በኀሢሥ፡ Quod non reperitur quærendo, i. e. Imperscrutabile. Inf. nom. ኀሢሦት፡ Petitio. Gall. Requeste.

§ ተኀሠሠ፡ Quæsitus, Requisitus, Investigatus fuit. Subj. ትትኀሠሥ፡ ኀጢአቱ፡ (sic lege) Quæratur peccatum ejus. Psal. 9, 39. ዘኢይትኀሠሥ፡ Quod non investigatur, i. e. Imperevestigabile. V. S.

§ ተኀሠሠ፡ Disceptavit, Disquisivit, Disputavit cum aliquo; c. c. aff. pers. Marc. 8, 11: συζητεῖν. Act. 6, 10. Inf. nom. ተኀሥሦ፡ Disquisitio. Disputatio. Disceptatio. Job. 3, 25. (2.) Quæstionem, Controversiam movit alicui. Ps. 91 25. 36. Et (3.) cum effectu, sive emphaticè: Disquirendo definivit; ut: Mysterium hoc መለኮት፡ ኢይክሉ፡ ተኀሥሦቱ፡ ne Angeli quidem definire possunt. V. S. (4.) Rationem facti ab aliquo quasi disputanter exegit, seu poposcit; ut: ደመ፡ ነፍስክሙ፡ እትኀሠሥ፡ Sanguinis vestri effusi rationem poscam. Gen. 9, 5. Si ædificaverimus altare ad sacrificandum, ipse Dominus ለይትኀሠሥ፡ rationem poscat à nobis. Jos. 22, 23. De proximo qui scandalizatur: ከመ፡ ኢይትኀሠሥዎ፡ እምኔክሙ፡ q. d. Ne requirant eum de vobis, i. e. Ne de illis rationem reddere rogamini. Vit. Sam.

§ አስተኀሠሠ፡ Invenit artem, vel rem novam. In bonam & malam partem accipitur.

§ ኀሣሢ፡ Quæsitor. Inquisitor judicialis. Num. 5, 8. Hisp. Buscador.

§ ኀሠሣ፡ Quæstio vel Disquisitio. Inis. N.T. (2.) Petitio. ut: ብየ፡ ኀሠሣ፡ እምኄርክሙ፡ Est mihi petitio a bonitate vestra, i. e. peto à bonitate vestra. Enc. 28. Febr. 4. 4. (3.) Quæstio, quatenus accipitur pro tortura seu tormentis, ut: Salutem Alenna ፈጻሚ፡ ትዕግሥት፡ በኀሠሣ፡ constanter patienti dolores in tortura. Enc. 11. Nov. 3. 1.

§ ምኅሣሥ፡ for. ምስትሕት፡ Disceptatio. Controversia. Act. 19, 39. (2.) Inquisitio. Diligens perscrutatio. Studium, ut: ረሰየ፡ ምኅሣሦ፡ ጽድቀ፡ ለእግዚአብሔር፡ fecit studium suum Dei justitiam, vel veritatem. Enc. 11. Jan. 6. 1. (3) Preces. Enc. 8. Sept. 4 4. Desiderium. Enc. 3. Aug. 1. 4.

§ ምኅሥሥ፡ Sic analogicè scribendum Exod. 27, 3. & መኅሠሥ፡ Fuscina, Harpago. Ferrum aduncum, à quærendo sic dictum. መኅሠሠ፡ ሥጋ፡ κρεάγρα, à capienda carne sic dicta. 1. Sam. 2, 14. Plur. መኃሥሥት፡ Num. 4, 14.

§ መስተኀሥሥ፡ Inventor. Repertor rei novæ, sive bonæ sive malæ, vel potius Curiositus quæsitor. MSS. Colb. Pl. መስተኀሥሣን፡ ለእኩይ፡ ἐφευρετὰς κακῶν. Repertores malorum. Rom. 1, 31.

§ ተኀሣሢ፡ Disquirens, Inquisitor, ut: ተኀሣሥያን፡ በድፍረት፡ Curiosè & impudenter inquirentes. MSS. Colb.

⚙ ኀሥአ፡ Deferbuit. Vide in ሐ፡ c. 34.

† ኄር፡ Bonus. Vid. ኀየረ፡

† ኅርመት፡ Apex, legis. Vid. n. (4.) in ሕርመት፡ col. 35. & ቀርፀት፡ c. 192.

* ኄሬኔ፡ alias ኢሬኔ፡ Irene, i. e. Pax. Nam sic ait Poeta: ሰ፡ ለኄሬኔ፡ ከመ፡ ትርጓሜሁ፡ ለስማ፡ Pax Irenæ, sicut est interpretatio nominis ejus. Enc. 21. Aug. 2: & 30. Jan. 4. 1: Alludit ad nomen Græcum εἰρήνη.

⚙ ኀረወ፡ Cælavit. Sculpsit. Insculpsit. Act. 17. 29.

§ አኅረወ፡ Sculpi, Insculpi fecit, e. g. nomina in gemmis. Exod. 28, 9. Imper. አኅርውዎሙ፡ sic lege dicto loco.

§ ተኀርወ፡ Sculptus, Cælatus fuit; De lapidibus: እብን፡ ዘይትኀረው፡ Lapis, cui insculpi potest, Exod. 25, 7.

§ ኀራዊ፡ Sculptor, ut: ኀራዊ፡ ማኅተም፡ Sculptor sigilli.

§ ኅርወት፡ Sculptura, Cælatio, ut: ኬንያ፡ ኅርወት፡ Artifex sculpturæ. Sculptor & Scalptor. Exod. 28, 11.

⚙ ኀረወ፡ Vide ኀየረ፡

⚙ ኀረየ፡ Gen. 13, 11: & alibi passim. ኀሬየ፡ est in impressis Ps. 32, 12. Luc. 10, 42. Elegit. Delegit. Prætulit alsis. Poëticè. Enc.

ተኀርየ፡

§ ተኀርየ: Electus fuit. *Lit.* 161. *c.* 3.

§ ኅሩይ: Electus. *Pſ.* 17, 29. Præſtans. Præſtantiſſimus. *Enc.* ኅሩያን: ሕዝብ: Electi ex populo. Der Ausſchuß von Ständen. (2.) Μεσίτης Mediator. ኅሩይ: እግዚአብሔር: ወሰብእ: Mediator Dei & hominum. *Ter hoc ſenſu reperitur. Galat.* 3, 19, 20. 1. *Tim.* 2, 5. *Æthiops agebat in MSStis patriæ ſuæ reperiri* ሀራቂ: Conciliator. *F. contr.* ኅሩይት: *reſpondet Græco* δεκτὸν, Acceptus, gratus *Luc.* 4, 19. 2. *Cor.* 6, 2.

§ ኅሬ: Quicquid electum eſt. Res electa, *ut: Populus Iſraeliticus* ተፈልጠ: ለኅሬ: ſegregatus eſt in delectum. *Org. Lect.* 4. ፍጻዴ: ኅሬ: Stirpis præclaræ *vir. Enc.* 3. *Nov.* 1. 4. (2.) Electio *ipſa. Rom.* 1, 5. 7. 28. እንበለ: ትግበሬ: ኅሬ: Ita ut non facias electionem, *h. e.* ſine electione, *ſeu* promiſcue, ſine diſcrimine. *Enc. Patr.*

§ ኀራዪ: Elector. Qui aliquid eligit, *vel alteri* præfert, *ut:* ኀራዪ: ንዴትት: Elector paupertatis, *i. e.* Monachus, Anachoreta, qui paupertatem prætulit *divitiis. MSS. Colb. In bonam: At* ኀራዪ: ሰዓታት: *in malam partem.* Qui diſcrimen horarum fauſtarum, *vel* infauſtarum ſuperſtitiose diſcernit & obſervat. *Decr. Apoſt.* 8. *Commem. p.* 317. *n.* 54.

§ ኅርየት: Electio. *Marc.* 3, 12 *tit. i. q.* ኅሬ:

✿ ኀረደ: Jugulavit. Mactavit. *Act.* 10, 13. *Poetice* Decollavit. ክሳዴ: በመጥባሕት: ኀረደ: *q. d.* Collum ejus gladio mactarunt. *Enc.* 25 *Jul.* 2. 3

§ ተኀርደ: Jugulatus, Mactatus fuit. *Inf. nom.* ትኅርድ: Jugulatio *paſſivè. Act.* 8, 32.

§ ኅርደት: Jugulatio *activè. Org. Lect.* 7.

✿ ኀረጸ: *alibi per* ኀ: Comminuit. Contrivit. *Pſ.* 17, 46. hoſtes. *Exod.* 23, 23 *pecul.* Moluit. *Matth.* 24, 41. *Hebr.* חרץ Decidit, Excidit.

§ ተኀርጸ: Molitus, Comminutus fuit.

§ ኅሩጽ: Contritus. Comminutus. *Enc.*

§ ኅሪጽ: Farina. *Matth.* 13, 33. (2.) Maſſa. 1. *Cor.* 5, 6. 7.

§ ኀራጺ: Molitor.

§ ማኅረጽ: Interior molæ pars, *quæ male à nonnullis Meta, rectius* Catillus *dicitur; ut Guarinus ante Scaligerum demonſtravit.* እብነ: ዐቢየ: ከመ: ማኅረጽ: Lapidem magnum inſtar catilli. *Apoc.* 18, 21. *Nota: Æthiopes nulla publica molendina habere, ſed in qualibet bene inſtructa domo dari molas verſatiles,* ማኅረጽ: ወመድሕ: Catillo & meta *conſtantes. Iſtud vide ſub* ድሕፆ:: *Per* ማኅረጽ: አድግ: *Matth.* 18, 6. *intelligunt* Catillum molæ truſatilis, *ſeu* jumentariæ; *quales in Ægypto dantur.* ቤተ: ማኅረጽ: Molendinum, *ſeu* Piſtrinum *potius, quo modo veteres privatim ſuis in ædibus habebant. Quin &* (2.) ማኅረጽ: *abſolutè pro* Mola, *ſeu inſtrumento molendi accipitur; ut* እመት: እንተ: ትነብር: ድኅረ: ማኅረጽ: Ancilla quæ eſt apud molam. *Exod.* 11, 5. *Confer Comment. noſtrum Lib. IV. p.* 565. *n.* 1. *Ubi de mola aſinaria diſſeruimus.*

† ኀሊፌ: Annus præſens, *vulgo* currens.

§ ኀሊፋ: *Adv. ut:* ኀሊፋኒ: Hoc quoque anno. *Luc.* 13, 8. *Germ.* heur / *i. e.* heut-Jahr / *per craſin.*

† ኀስል: Saccus. *Lev.* 11, 32. *Plur.* አኅስል: *Gen.* 42, 25. 26. & 43. 11. *Vide &* ሐስል: Corbis. *col.* 57.

✿ ኀሰረ: *Pſ.* 13, 2. Vilis, Infamis, Probroſus, Ignominioſus fuit, *vel* factus eſt. Ignominiam, Infamiam ſubiit. Infamia notatus fuit. *Matth.* 23, 11. (2.) *Retinet Ebraicam ſignificationem* חסר Defecit. *De agris:* ኀሰረ: ገራውህ: Inculti jacent agri. *Joel.* 1, 10. & ኀሰረ: እክል: Defecit frumentum. *ibid.*

§ አኅሰረ: Ignominiâ, Probrô, Contumeliâ affecit, *dictis vel factis. Marc.* 12, 4. *pec.* Violavit, compreſſit fœminam. *Jud.* 19, 24. Vitiavit *virginem. Gen.* 34, 2.

§ ተኀሰረ: Contumeliâ ab aliquo affectus fuit.

§ ኅሱር: Vilis, Contemtus, Infamis, Ignominioſus, Contumelia notatus. *Org. F.* ኅስርት: *ſic lege.* Miſera. Vilis, Deſpectiſſima. *Pſ.* 136, 11.

§ ኅሳር: Ignominia. Infamia. Contumelia. *Pſ.* 13, 7. (2.) βδέλυγμα. Abominatio. Turpitudo *Matth.* 24, 15. ኀበ: ሀሎ: ትዕቢት: ሀለወ: ኅሳር: Ubi eſt ſuperbia, ibi eſt (3.) Contemtus. *Enc.* 27. *Jun.* 3. 5. *Alias* ትዕቢት: ትወልድ: ወወለደ: ኅሠር: *i. e.* Superbia gignit contemtum. *Prov.*, Miſeria, ταλαιπωρία. (4.) Defectus, Inopia, *ut: Qui amat deſidiam tempore ſementis, eſuriet tempore meſſis,* ወይመውት: በኅሳር: & morietur in inopia. *Prov. In Comment. p.* 561. *n.* 18.

§ ኅሰሬት: Contumeliæ *ſive* Ignominiæ illatio.

† ኀበ: Ad, *ut: Venit* ኀበ: ሐዋርያት: ad Apoſtolos. *Enc.* ኀበ: መኑ: Ad quem *ibimus! Joh.* 6, 68. (2.) Apud, Juxta, *ut:* ኀበ: ሙሓዘ: ማይ: Apud alveum aquæ. *Pſ.* 1, 3. እንተ: ኀቤየ: Quæ apud me. *Sic reddidit Æthiops* ἡ πλησίον μου. Proxima mea. *Cant.* 1, 9. 15. & 2, 2. *Inſignis eſt locus de* ὑποστάσει *ſeu perſonalitate Spiritus S. in Organo Lect.* 7. ሀለወ: መንፈስ: ቅዱስ: ኀበ: አብ: ወወልድ: ወሀለወ: ካዕበ: በህላዌሁ:: አኮ: ዘይትከፈል: መንፈስ: ኀበ: ወልድ: ወኀበ: ህላዌሁ: *h. e.* Exiſtens eſt Spiritus S. apud Patrem & Filium, & exiſtens quoque eſt in ſubſtantia ſua; Non quod dividatur Spiritus inter Filium & inter ſubſtantiam ſuam quoque &c. አላ: ፩: ውእቱ: ሀላዌ: በህላዌሁ: ወሀላዌ: ኀበ: አብ: ወወልድ: Sed unus eſt & exiſtens in ſubſtantia ſua, & exiſtens apud Patrem & Filium. (3.) Secundum, *ut:*

ወለጡ: ግዕዞሙ: ንበ: ሥርዐት: መላእክት: Mutaverunt morem suum ad ritum, vel secundum morem Angelorum. *Org.* (4.) *Interdum reddendum est Latinè per* De, *ut*: *Dupliciter exponitur, nimirum* ንበ: አእምሮ: ወኢያእምሮ: de scientia & ignorantiâ. (5.) *Est etiam adverbium loci* Ubi, *plerumque enim* locum *connotat, quæ vox, ubi sensus poscit, Latinè supplenda, ut*: ንበ: ሐነጸ: Ubi ædificaverat, *sive* in quo loco ædificaverat. ረከበት: ቤተ: ንበ: ትሥርር: Invenit, domum (nidum) ubi ponat. *Psal.* 83, 3. *Joh.* 6, 62. Quò, *i. e.* in quem locum. ንበ: ሖረ: Quocunque iverit. *Enc.* 2. *Petr.* 1, 2. Ubicunque. *Enc. præf. Respondet autem hoc casu interdum vox* ህየ: Ibi; *ut*: ንበ: Ubi *fuero ego*, ህየ: Ibi *erit qui mihi ministraverit. Joh.* 12, 26. *Differt ergo ab* አይቴ: Ubi? *quod interrogativum est.* (6.) *Significare videtur* Circiter, *ut*: *Talit fructum* ቦ: ንበ: ስሳ: ወቦ: ንበ: ምእት: quoddam circiter sexaginta, quoddam circiter centum. *Marc.* 4, 8. *Luc.* 8, 8. (7.) *Composita sunt*:

ለንበ: Ad. *Lit. Joh.* (2.) Respectu *vel* ratione, *ut*: ዘለንቤከ: ኢኮነ: Quod tuâ causâ, *seu* respectu tui non factum est. *Enc.* 29. *Maji.*

በንበ: Apud, *seu* Inter, *ut*: *Esaias* በንበ: ነቢያት: ዘተንአደ: qui inter Prophetas laudatur. *Enc.* 3. *Jan.* 2. 1. (2.) *In Comparationibus adhibetur & significat* Respectu, *ut*: በንበ: ዕሙቀ: ባሕር: Respectu profunditatis maris, *h. e. si compares cum profunditate aquarum. Org.*

እምንበ: A, Ab. *Gall.* d'aupres. *Joh.* 6, 65. (2.) Unde, *ut*: እምንበ: ኮነ: Unde fuerit. *Luc.* 20, 7. De loco, *ut*: *Postquam reversus est* እምንበ: ቀተሎ: ለጎዶር: de loco ubi occiderat Gedorum; *sic legitur Gen.* 14, 17.

✿ ንበለ: — ተንበለ: *Marc.* 12, 34. Ausus est. *Act.* 5, 13. *Minus est quam* ደፈረ: Impudens fuit. ተንበልየ: ጸሐፍኩ: Audens scripsi, *sive* audacius scripsi. *Rom.* 15, 15. 18. *Inf. nom.* ተንብሎ: Audacia. *Cum nomine construitur per ellipsin verbi, ut*: እፎ: ተንበልከ: ዘንተ: ነገረ: Quomodo ausus es hunc sermonem *sc. proferre*? *V. S.*

§ ንቡል: Audax. 2. *Pet.* 2, 10.

§ ተንባሊ: *Idem. Pl.* ተንባልያን: Audaces. *MSS. Colb.*

§ መስተንብል: *Plur.* መስተንብላን: Valdè audaces, *i. e.* Impudentes. *Rom.* 1, 30.

✿ ኀበረ: *Ps.* 82, 7. *&* ኅብረ: *in MSS. Pocok. & Enc. cum* ምስለ: *ferè construitur. Hebr.* חבר. Conjunctus, Unitus, Consociatus fuit. Fecit, sensit cum aliquo, *& sic cum* በ: *construitur, ut*: ንሕነኒ: ኀበርነ: በዝንቱ: መምህር: Et nos consentimus cum hoc Doctore. *MSS. Colb.* Convenit cum aliquo *super re quadam.* Conjunxit se, *&* Convenit cum aliquo *alicujus rei gratiâ. Matth.* 18, 19. (2.) Consors, Particeps fuit *consilii, facti, &c.* ምስለ: *Matth.* 23, 30. *S. Maria* ኢኀበረት: ሥርዐተ: ምስሌሆን: non conjunxit morem cum illis, *i. e.* non eodem usa est instituto *cum reliquis fœminis. Org.* (3.) Convenire inter se. Consonare. ኢኀበረ: Non consonarunt. *Marc.* 14, 56. *De dictis scripturæ.* 2. *Cor.* 6, 15. (4.) *Periphrasin Adverbii quoque efficit; ut*: ኀበርክሙ: አምንኑ: Conjunxistis credere, *i. e.* pariter (similiter) nobiscum creditis. *Rom.* 3, 12. ዘኀበርክሙ: መዊተ: Qui unà mortui estis *propter Christum. Enc.* 26. *Aug.*

§ አኅበረ: Copulavit, Conjunxit, Univit. *Org. Lect.* 5. In unum collegit, *e. g. Concilia. Præf. Syn.* (2.) *In hac etiam conjugatione Periphrasin Adverbii præstat*, Unà, Junctim; *ut*: አኅበረ: ሐዊረ: Unà profectus est. *Num.* 1, 51. በአኅብሮ: *Poeticè*, Conjunctim. *Enc. Patriarch.*

§ ተኀበረ: Conjunctus, Consociatus fuit.

§ ተኃበረ: *per* ኃ: *quarti Ordinis in octava conjugatione.* Conjungi, Congregari cum pluribus. Consociari; *sic lege Psal.* 15, 4. Copulari. Uniri.

§ ኅቡር: Conjunctus. Unitus. ኅቡረ: ህላዌ: Unitus essentiâ, *de Deo passim*; *respondet Græco* ὁμοούσιος. *Lit.* 172. *c.* 1. ኅቡራነ: ግዕዝ: Ejusdem ingenii & indolis inter se. *Enc.* 28. *April.*

§ ኅቡረ: *Adverb.* Simul. Unà. Pariter. *Psal.* 2, 2. *Enc.*

§ ኅባሬ: Conjunctio, Consonantia, Convenientia. *Lit.* 171. *c.* 3. በኅባሬ: Conjunctim. *Cant. Patr.*

† ኅብር: Pars. Portio, *i. q.* ክፍል: Meric, *agri in specie. Ruth.* 2, 3. *& perpetuo* ኅብር: *in Josua* 12, 2. *c.* 19, 48. κλῆρος, Latus *pro parte accepit.* ውስተ: ፩: ኅብር: In uno latere. *Exod.* 38, 13. *Sic* ቁም: መንገለ: የማን: አሐዱ: ኅብረ: Sta versus dextram in una parte. 4. *Esdr.* 4, 47. *Conf.* ሕብር: Color. *col.* 42.

§ ኅብረት: Consociatio. Unitio. *Lit. Greg.* ኅብረተ: ዜማ: Consonantia. Harmonia. *Org. Lect.* 4. ኅብረት: ቃላት: Concordantiæ. *Init. N. T. Lit.* 175. *c.* 4. ንቅድም: በሠናይ: ኅብረት: Exordiamur benè & convenienter. *Præf. Canon. Apostol.*

§ ማኅበር: Conventus *hominum quivis.* Congregatio. *Ps.* 73, 2. ማኅበረ: ፫: አስማት: Ecclesia Christiana, *q. d.* Congregationem trium nominum, *i. e.* SS. Trinitatis. *Org.* (2.) Conventus religiosorum; *ut communiter vocatur* Convent. ሥርዐተ: ማኅበር: Regula, *sive* leges Cœnobitarum. *Enc.* 24. *Sept.* 5. (3.) Ecclesia *qualibet particularis*, Eine Christliche Gemeinde / *ut*: ጸሎት: በእንተ: ማኅበር: Oratio pro Ecclesia; *ibi scil. congregata. Lit.* 163. 2. (4.) Ordo, Classis, *secundum quam vel homines vel Angeli distributi sunt*; *ut*: ሰራዊተ: ገብርኤል: በበ: ማኅበሮሙ: Copiæ cœlestes Gabrielis

brielis secundum diversos ordines suos. *Lit. Jacobi.* (5.) Cœtus, Secta, *suas inter se leges habens.* በሕገ፡ ሠርዐተ፡ ማኅበረ፡ ሕርመትነ፡ Secundum leges cœtus sectæ nostræ. *Act.* 26, 5. (6.) *In malam partem quandoque accipitur;* Conventiculum, Conciliabulum, *ut:* ማኅበረ፡ ኬልቄዶን፡ አብዳን፡ Conciliabulum Chalcedonensium stultorum. *Enc.* 30. *Nov.* 1. 3. *Tantum est apud Æthiopes hujus concilii odium.* ማኅበረ፡ ለዲዮቅልጥያኖስ፡ Factio Diocletiani. Die Anhæterenten. Die Rotte. *Enc.* 1. *Jul.* 1. 4. (7.) *Synecd. pro* hominibus sectæ alicujus addictis. Sectatores. Asseclæ. Sodales. *Et sic format pluralem more nominum personalium,* ማኅበራን፡ *ut:* *Pax sit Cyriaco* ወለካልኣን፡ ማኅበራኒሁ፡ Et cæteris sodalibus *vel* sectatoribus ejus. *Enc.* 24. *Nov.* 2. 3. Collegiati *vulgò.*

§ አማኅበረ፡ *Verbum est denominativum.* Conventum aliquem, *vel* Collegium instituit. Conventum convocavit. (2.) Conventui alicujus addixit, *ut:* ኢያማኅበራ፡ ምስለ፡ ሬድኣት፡ ለባሕቲታ፡ Non cum aliis adunavit eam (*scil. Mariam*) sed constituit eam solam. *MSS. Colb.* (3.) Colligere in unum *numeros annorum.* Computare, *ut:* *Qui festinavistis* ለተጋብኦ፡ ወለአማኅብሮ፡ ሐሳበ፡ አበቅቴ፡ ad congregationem & computationem rationis Epactarum. *Enc.* 10. *Nov.* 2. 3.

§ ማኅበርት፡ *Hebr.* מחברת Συμβολή, Connexio, Commissura. *Exod.* 39, 18. 20. *Al.* 36, 25. 27.

† ኅብስት፡ Panis. *Vid. sub* ኀበዘ፡

◎ ኀበበ፡ — ማኅበብት፡ *in Berol. MSS.* ማኅብብት፡ *Ambiguæ significationis vox respondet Psal.* 80. *tit.* & 83. *tit.* *Græco* ληνός, Lacus Torcularis.

❀ ኀበነ፡ *Dialecto Tigrensi significat* Ornata & fimbriata veste usus fuit.

§ ኅብነ፡ Fimbria. Extremitas vestimenti ornata. ኅብነ፡ መልበሱ፡ Ora *seu* Fimbria vestimenti ejus. *Ps.* 132, 3. (2.) *Vulgò* Cucullus *monachorum.*

✿ ኀብአ፡ *Arab.* خبأ *Ps.* 9, 16. Abscondit, Occultavit. (2.) Celavit: አልቦ፡ ዘኀባእኩክሙ፡ Nihil est, quod celaverim vos. *Act.* 20, 27.

§ ተኀብአ፡ *Hebr.* נחבא Occultatus, Abditus fuit. *Matth.* 5, 14. (2.) ተኀብአ፡ እምዐይኑ፡ Disparuit ab oculo ejus, *i. e.* Evanuit. *Enc.* 21. *Jan.* 8. 5. (3.) Abscondit semet ab alio, *Hebr.* נחבא *Job.* 8, 59. እምተኀባእክዎ፡ Utique abscondissem me ab eo. *Ps.* 54, 13.

§ ኅቡእ፡ Abditus. Occultus. Secretus. በኅቡእ፡ Clàm. *Job.* 19, 38. *Omne* ዘኅቡእ፡ Arcanum. Mysterium. 1. *Cor.* 13, 2. *F. Pl.* ኅቡኣት፡ Abscondita. Res abstrusæ. Arcana. *Ps.* 43, 23. *Autor. Lib. Myst. cùm describit paradoxi quidpiam de Creatione &c. semper addit:* ለሊሁ፡ ያእምር፡ ኅቡኣቲሁ፡ Ipse noverit arcana ejus, *i. e.* quo pacto gestum fuerit vel contigerit.

§ ኅቡአ፡ Occultè. Clam. *Enc.* 8. *Mart.*

§ ኀባኢ፡ Occultator. ኀባኢተ፡ መለኮት፡ Occultatrix Divinitatis. *Epith. S. Mariæ Virginis.*

§ ምኅባእ፡ *sic lege Ps.* 26, 9. Latibulum. Latebra. (2.) *In bonam partem accipitur pro* Refugio, Receptaculo. *MSS. Colb.*

✿ ኀበዘ፡ *Arab.* خبز Pinsuit panem. *Exod.* 12, 39.

§ ተኀብዘ፡ Pistus, pinsitus & pinsus fuit panis.

§ ኅቡዝ፡ Pistus. Pinsitus.

§ ኀባዚ፡ Pistor. *Plur.* ሊቀ፡ ኀባዝያን፡ Præfectus pistorum. *Gen.* 40, 1. *Pl. F.* ኀባዝያት፡ Pistrices. 1. *Sam.* 8, 13.

§ ኅብስት፡ Panis. *Per antistœchon pro* ኅብዝት፡ *sicut* አንእስት፡ *pro* አንእስት፡ ኅብስት፡ በረከት፡ Panis benedictionis *seu* Eucharisticus. *Can. Apost.* 37. *Commen. p.* 307. *Pl.* ኀባውዝ፡ *Marth.* 12, 4.

§ ምኅብዝ፡ Furnus, *ut:* በአጼንዎ፡ ጢስ፡ ምኅብዝ፡ Dum olfaciunt fumum (vaporem) furni. *MSS. Colb.*

✿ ኀበየ፡ *Unde fit* ኀቢ፡ Centurio. *Vide in* ሐ፡ *col.* 43.

✿ ኀተመ፡ *Hebr.* חתם Signavit. Obsignavit. Consignavit. Signum impressit. Signo impresso clausit. *Matth.* 27, 66. *Poeticè:* Signavit *Regem chrismate, i. e.* Inunxit. *Enc.* 27. *Apr.* 2. 1. (2.) Impressit *libros.* Typis mandavit. *Ep.*

§ አኅተመ፡ Imprimi curavit *signum, vel libros.*

§ ተኀትመ፡ Signatus, Obsignatus, Consignatus fuit. *Apoc.* 7, 3. (2.) Impressus fuit *liber. Epist. N. T.* (3.) *Poeticè* Absconditus fuit. *Enc.* 18. *Sept.* 4. 3. ተኀትመ፡ በቅብአ፡ ክህነት፡ Signatus, *i. e.* Unctus fuit chrismate sacerdotii. *Enc.* 19. *Oct.* 2. 2. (3.) *Metaph.* Clausus, Conclusus, Seclusus fuit. *Org. Lect.* 5. (4.) Prædestinatus fuit, *ut:* *Venit Christus* ለመድኃኒቶሙ፡ ለእለ፡ ተኀትሙ፡ ለሕይወት፡ ዘለዓለም፡ እለ፡ ኀረዮሙ፡ እግዚአብሔር፡ ከመ፡ ይእመኑ፡ ቦቱ፡ በእንተ፡ ዋሕድ፡ ወልዱ፡፡ *i. e.* ad salutem eorum qui designati vel prædestinati sunt ad vitam æternam, quos elegit Deus, ut crederent in eum, propter unigenitum filium suum. *Vit. S.*

§ ኅቱም፡ Obsignatus. Consignatus. *Poeticè* Clausus. *Enc.* 29. *Febr.* 1. 2. *Pl.* ኅቱማን፡ በደመ፡ ክርስቶስ፡ Obsignati sanguine Christi. *Org. Lect.* 2.

§ ኀታሚ፡ Signator, Obsignator, Sigillifer.

§ ማኅተም፡ Signum, Sigillum. *Apoc.* 5, 1. Claustrum; *ut:* *Peccatores* ይወድቅዎሙ፡ ውስተ፡ ማኅተመ፡ ረሲዓን፡ conjiciet in claustra impiorum, *i. e.* in infernum. ጸ፡ ር፡ እን ዝ፡ ኢያርኩ፡ ማኅተም፡ ይትገለፍ፡ *Ita*

ut non referaret claustra virginitatis. *Lit. MSS.* (3.) Character, Signum, *quò res dignoscitur. Org. Lect.* 1. (4.) Tessera. *Enc.* 27. *Mart.* 2. 5. *& sic idem quod* ማኅተም: (5.) Typographia. *Æ. Plur.* መኃትም: *&* መኃትምት: Sigilla. *Exod.* 35, 22.

✿ ኀተወ: *Ps.* 17, 10. Arsit, Accensus fuit. *Job.* 5, 35. *proprie de Lucerna. Metaph. de gemmis* Luxit. Fulsit. *Gen.* 2, 12.

¶ አኅተወ: Accendit *lucernam. Matth.* 5, 15.

¶ ኅቱው: Ardens. Accensus. ይኩን: ኅቱወ: መኃትዊክሙ: Sint accensæ lucernæ vestræ. *Luc.* 12, 35. (2.) Fulgens, Lucens, *de stellis & astris. Enc.* 15. *Sept.* 1. 1. አዕናቍ: ኅቱዋን: Fulgentes gemmæ. *Enc.*

¶ ኅቱወ: *Adv.* Lucidè. *Enc.* 30. *Jun.*

¶ ማኅቶት: *Enc.* 15. *Febr.* 1. 4. *&* ማኅትው: *nec non* ማኅቶተ: *Contr.* ማኅቶት: *f.* Lucerna *quævis; proprie* Lampas *oleo ardens. Vide Exod.* 25, 31. *&* 3. *Reg.* 7, 49. *Luc.* 8, 16. Tæda, *ut:* ማኅቶት: እሳት: Tæda ardens. *Enc.* 1. *Mart.* 1. 5. *Pl.* መኃትው; *Matth.* 25, 1. *&* መኃትዋት: Lampades. *Enc.* 5. *Oct.* ቀውዑ: በመኃትው: ነደ: Tædis ardentibus ustulatus. *Enc.* 9. *Febr.* 3. 2. (2.) መኃትው: ፋሲካ: *q. d.* Lampades Paschatis, *i. e.* Feria septima, *quâ Christus in sepulchro jacuit.* Vigilia Paschatis, *inde (ni fallor) sic dicta, quod Lampades omnes hoc die à Christianis Orientalibus in templo S. sepulchri [illegible]cendantur ex igne, seu lumine, quod de cœlo descendere putant; ut:* በቀዳሚት: ሰንበት: ዘውእቱ: መኃትው: ፋሲካነ: Prisco sabbato, *sc.* Parasceve Paschatis nostri. *Pref. Syn. & ibi nota nostra in Commentario ad Hist. Æth. III.* 4. 30. *not q. pag.* 302.

† ኆኅት: Porta. *Vide* ኆኅው:

✱ ኀነቀ: *Hebr.* חנק *Germ.* Hencken. Suffocavit. *Marc.* 4, 19. (2.) Fauces alicujus compressit. Gulam fregit. Strangulavit. *Matth* 18, 28. *Collum tuum* ቆም: ንጽሕ: ዘኀነቀ: *Poet. dura metaph. propter Rhythmum:* quod monile castitatis constrinxit. *Cant. Mar.*

¶ ተኀነቀ: Strangulatus, Suffocatus fuit. (2.) Strangulavit se ipsum. Laqueo collum indidit. *Matth.* 27, 5. ከመ: ኢይትኀነቅ: በመዐት: Ne laqueo sibi gulam frangat ex indignatione. *V. S.*

¶ ኅኑቅ: Suffocatus, Strangulatus. *Enc.* 6. *Octobr.* 8, 5.

¶ ማኅንቅት: Strangulatio. Suffocatio. መንደቢ: ማኅንቅት: Plaga suspendii, *sive* strangulationis. *Enc.* 2. *Jul.* 1.

* ሕንደኬ: Candace, *nom. prop. Reginæ Æth. rectius* ኅንደኬ: *Act.* 8, 27. *Plin. L.* 6. *c.* 29. *circa finem tradit:* Candaces nomen multis jam annis ad Reginas Æth. transiviſſe, *i. e.* multis commune fuisse. *Conf Scal. de emend. temp. p.* 39. *Male* Indich, *pro* Hindich, *ex quo nonnulli fecerunt* Judith. *Sic corruptissimè traduntur nomina propria.*

† ኅንጸን: *Voci* χαλαβώτης, Stellio, *respondere videtur. Lev.* 11, 30.

✿ ኀንጸጸ: *Org. Lect.* 5. *Proprie significat* Grana, *&* in specie Zeam folliculo tenaciter inhærentem, dentibus extraxit. *Luc.* 22, 31. Glubere, Deglubere *pellem.*

† ኍፋፌ: Hæreticus primitivæ Ecclesiæ, *veluti Cerinthus, Arrius.* ጸ: ር: *Hebr.* חנף Profanus, Impurus, Hypocrita.

¶ ኅንፋፂ: *Idem.* ጸ: ር:

✿ ኀንፈጸ: Flatu oris grana zeæ à folliculis suis purgavit. *Org. Lect.* 5.

✱ ኀወሠ: Miscuit.

¶ ኅዉሥ: Mixtus. Confusus. *Lit.* 171. *c.* 4. ኅዉሥ: ከርቤ: ወሀልው: Mixtam myrrham & aloen. *Joh.* 19, 39.

✿ ኀዊስ: Movere. *Vide in* ሐሰ: *col.* 46.

✿ ኆኅው: — ኆኅት: Porta *urbis, templi. Matth.* 24, 33. ኆኅተ: ደጅ: Janua ostii. *Act.* 12, 13. 14. *Plur.* ኆኃት: *Ps.* 23, 7. *&* ኀዋኅው: *Org. sic corrige Lit.* 164. *c.* 2.

✿ ኀየለ: *Act.* 19, 16. *Cont. E.* Fortis fuit. Valuit. Fortitudine præstitit. (2.) Prævaluit alicui, *ut: Anima quidem libenter obediret* ወበሕቱ: ፈቲወት: ሥጋ: ይኄይል: verùm concupiscentia carnis prævalet ei, *Org. ec. aff. per* [illegible] *& sic vim comparandi habet sine prepositione, ut:* Inimici mei prævaluerunt mihi. *Ps.* 17, 20. Fortior fuit *aliquo. Luc.* 11, 22. (3.) Robur accepit, *ut: Auxilium* በዘይኄይል: ድካምየ: quo roboratur imbecillitas mea. *Org. Non rarò tamen accedit prepos. comparativa* እም: *ut: Adolescentula* ኃየለት: እምልሂቃት: fortior constantior fuit adultis. *Enc.* 14 *Jan.* 2. 4.

¶ አኅየለ: Vires, Robur, Animum addidit, Corroboravit. *Cont. E. Org.*

¶ ተኃየለ: *Psal.* 51, 7. *Cont. E.* (1.) *Passive.* Superatus, Expugnatus fuit, *ut:* ሀገር: ፀወን: ዘኢይትኃየል: Urbs munimenti quæ e[x]pugnari nequit; *i. e.* Inexpugnabilis. *Org. Lect.* 3. (2.) *Reciproce:* Fortem se præstitit. Viribus suis usus fuit; *ut:* ተኃየሉ: Fortes estote. *Luc.* 3, 24. በግዕ: ዘኢይትኃየል: በቀርኑ: Aries, qui non nititur, *nec valet* cornibus suis. *Org. Lect.* 1. (3.) *Comparative.* Prævaluit *alicui*; *c. c. aff. ut* ተኃየልዎ: Prævaluerunt ei. *Gen.* 19, 9. ተኃየሉኒ: Invaluerunt contra me. *Psal.* 37, 12. (4.) Conatus *seu* ausus *fuit aliquem superare, ut:* ይትመዋእ: ዘይትኃየሎሙ: Vincetur, qui voluerit *vel* conatus fuerit superare eos. *V. S.*

¶ ኅያል: Validus, Fortis, Robustus. *L. Aſſyſ.*

¶ ኃያል: *Idem. Ps.* 7, 12. *De vento,* Sævus, Vehemens. *Matth.* 14, 30. ጽኑዕ: ኃያል: Potentissimus. *Titulus Regis Æth.* እብን: አድማስ: ኃያል: Adamas prædurus. *Lit. Cyr. Item* Heros.

Heros. *Vid.* መኳንንት: *col.* 86. (2.) *In malam partem* Gloriosus. Thraso. Jactabundus. *Pr. Ap.* 9. *Comm. pag.* 317. *n.* 55. *Plur.* ነገሥት: ኀያላን: Reges Potentissimi. *Lit.* 164. *c.* 4.

§ ኀይል: *Hebr.* חיל Vis, Impetus, *ut*: ኀይለ: ነፋሳት: Vehementia ventorum. *Org. Lect.* 1. Robur, Virtus, *v. gr. militum.* Fortitudo. *Ps.* 17, 1. በኀይል: Fortiter. Vehementer. (2.) Pompa, Comitatus; *ut*: ወፅአ: በዐቢይ: ኀይል: *E domo* egrediebatur cum magno comitatu. *Vit. Dan.* *Plur.* ኀይላት: Virtutes; *exemplo Graeci vocabuli* Δυνάμεις. *Sic vocantur* Miracula. *Matth.* 7, 22. *Est etiam* unus ex novem Ordinibus Angelorum, *quos Æthiopes afferunt*, Ἐξουσίαι. *Hist. Æth. Lib. III.* 5. 83. *Per meton. Abst. pro concreto* Copiae militares. *V. S.*

* ኀይለ: ሚካኤል: Virtus *sive* vis Michaëlis. *Nom. prop. Viri.*

* ኀይለ: ሥላሴ: *vel* ሥሉስ: Virtus Trinitatis. *Nom. propr. Sancti in Epil. Organi.*

† II. ኀየል: *Hebr.* איל Cervus. *Psal.* 41, 1. *Plur.* ኀየላት::

† ኀይመት: *Arab.* خيمة Tentorium magnatum, *quale tribuitur Abrahamo Gen.* 18, 1. 6. 10. *Gregorius ajebat*, *denotare* parvum ex serico & *aliis pretiosis vestibus compositum. Plur.* ኀይመታት: *Cant.* 1, 4.

✿ ኀየረወ: *Contr.* ኄረወ: Bonus, Benignus, Facilis, Beneficus fuit, *vel* factus est. *Enc.* 3. *Mart.* 3. 5.

§ ኄር: *Arab.* خير Bonus, *quatenus simpliciter opponitur malo, Arab.* شرير; *ut*: *Congregaverunt* እኩያነ: ወኄራነ: malos & bonos. *Matth.* 22, 10. *pec.* Benignus, Beneficus. *Ps.* 24, 9. *Plur.* ኄራን: *Luc.* 8, 15. *F.* ኄርት: *Vit. Barbara.*

§ ኂሩት: Bonitas. Benignitas. Benevolentia. Beneficentia. *Ps.* 67, 11. በኂሩቱ: ለኖላዊ: ይኄርዎ: መርዔት: Bonitate pastoris bonus fit grex. *Prov. Th. Petr.* Bonitas animi *vel* indolis. *V. S.* በኂሩቱ: ለእግዚአብሔር: Propitio Deo. (2.) Beneficium. *Plur.* ኂሩታት: Beneficia.

§ ኄርዎ: *Idem. Enc.* 30. *Mart.* 4. 3. *praestat* ኂ: *Enc.* 11. *Febr.* 3. 3. *confunduntur enim* ኂ: & ኄ: *sicut* ዒ: & ዐ: *passim.*

✿ ኀየሰ: *Cont. E. seq.* እምነ: Melior, Praestantior fuit, *vel* factus est. *Ebr.* 1, 4. (2.) Melius, Potius, Satius fuit, *ut*: እምኀየሶ: ሎቱ: ኢተወልደ: Utique melius fuisset ei, si non natus fuisset. *Matth.* 26, 24. ይኄይስ: *Imperson.* Expedit. Praestat. *Ps.* 36, 17. ይኄይሰከ: Interest te. *Juda v.* 9. *est a radice* ሐየሰ: *quam vide col.* 49.

§ አስተኀየሰ: Praetulit. Pluris fecit. *Inf.* አስተኀይሶ: (ይ: *pro* ዩ:) Praeferens. *Enc.* 9. *Jun.* 2. 3.

✿ ኀየጠ: *Def.* ኄጠ: Decepit. Fefellit. *Coloss.* 2, 8.

§ ተኀየጠ: Deceptus sum. *Enc.* 11. *Jan.* 1. 2. *Inf.* ተኀይጦት: Deceptio *pass.* *qua quis decipitur.*

§ ኅዩጥ: Deceptus.

§ ኀያጢ: Deceptor. Impostor.

§ ኂጥን: *Contract. pro* ኅይጥን: *for.* ሰርሃን:: Deceptio, Fallacia; *sive res ipsa quae fallit.* Falsitas. *Rom.* 16, 18.

§ ኂጦት: Deceptio. *Æ.*

✿ ኀደመ: — ተኀደመ: *ut*: እምቅድመ: ይጸብሕ: ብርሃን: መዓልት: ወእምቅድመ: ይትኀደም: ሌሊት: Priusquam luceret lux diei; & priusquam sopor (*vel* torpor) induceretur nocti; *sive* antequam nox existeret, *in fusti. Lit. Chrys.*

§ ኅደሞት: Deliratio. *Gall.* Resverie, *quatenus pro actione accipitur.* (2.) Torpor animi & corporis stupor; *ut*: *Ne simus* ከመ: በድን: በኅደመት: ክቡድ: instar cadaveris per torporem gravem. *Org. Lect.* 2. (3.) Sopor *de oculis. Enc.* 17. *Nov.* 2. 5.

§ ምኅደምት: Delirium; Deliramentum, *quatenus pro re sumitur. Pl.* መኃድምት: Fabulae aniles. 1. *Tim.* 1, 4. 2. *Pet.* 1, 16.

✿ ኀደረ: *Ps.* 104, 21. Commoratus est, Mansit aliquamdiu *quodam in loco. Luc.* 9, 4. *Pecul.* Habitavit, Incoluit *locum aliquem, cc. acc. Ps.* 26, 7. (2.) *Metaph. de animalibus*; *pecul. de avibus* Nidificavit. *Matth.* 13, 32.

§ አኅደረ: Habitare fecit. *Gen.* 3, 24. Habitandi locum dedit. Habitationem *alicui* constituit. *Ps.* 4, 10. Hospitio excepit. *Lit. Jac. & alibi.* Commorari fecit. ጸ: ር:

§ ተኀደረ: Cohabitavit. Cum aliis una *vel* simul commoratus *est*; *vel regionem* incoluit. *Exod.* 23, 32.

§ ኀዳሪ: Habitans, Commorans. (2.) Positus. *Gen.* 32, 1. (3.) Fixum *tabernaculum. Opp.* ገዐዝት: Motum. *Num.* 1, 51.

§ ኀዳሪ: Inquilinus. πάροικος; Advena, Hospes. *Exod.* 12, 45. *Plur.* ኀደርት: *Lev.* 22, 10. *F.* ኀዳሪት: Inquilina. *Exod.* 3, 22. *sic in nostro MSS. legendum.*

§ ኅድረት: Inquilinatus. Status inquilini. *Exod.* 12, 40. Commoratio *ad tempus. Org.*

§ ማኅደር: *Proprie est* Hospitium, Diversorium. *Luc.* 2, 7. Tabernaculum. *Ps.* 25, 8. ማኅደረ: መነኮሳ: Ædicula *est* Monachi; *quam quis non in coenobio sub eodem tecto, sed separatim in villa quadam circumsepta habet in Æthiopia. Vit. Sanct. Poetice pro* ቤት: Ædes; Domus; *ut*: ተሐንጸ: ማኅደረ: ለክርስቶስ: Ædificata fuit ædes Christi; *i. e.* Ecclesia: *Hebr.* חדר Conclave. *Plur.* መኃድር: *Marc.* 9, 5.

† II. ኅዳር: November; *incipit septimo die Novembr. Styl. N. ut XXVIII. Octobr. Cal. Jul.*

Cura

Convenire quidem videtur cum Copto ΑΘΩΡ, *quod Arabes scribunt* هتور, *ab eo tamen derivare nolim, quod videam nullos alios menses cum Copticis convenire.*

* ኀዶሬ: Hydra. *Fidelis vocatur. Monachus monasterii Sirvanensis in Ægypto. Enc.* 12. *Dec.* 3.

○ ኀደአ: Tranquillus fuit. Quievit. *Vid.* ሀድአ: *vol.* 9. *& ibi supple* አህድአ: Sedator. Tranquillator. *MSS. Colb.*

○ ኀደገ: *Ps.* 37,10. Reliquit, Deseruit, Reliquit in memoriam, *sive in testimonium. Vit. S.* (1.) Remisit *peccata*, i. e. Delicti gratiam fecit. *Ps.* 24, 19. debitum. *Luc.* 7, 42. 43. Missum fecit *hominem. Act.* 5, 39: Omisit, *vel* remisit *iram. Ps.* 84, 3. (3.) Dimisit, Repudiavit *uxorem*. Divortium fecit. *Matth.* 5, 31. (4.) *Neutr.* ኀደገ: ነፋስ: Cessavit ventus. *Germ.* Hat nachgelassen. *Matth.* 14, 32. ኅድጉ: Cessate. Sinite *modo*. Lasset ab. *V. S.* (5.) Sivit, Permisit, *ut*: ኢየኀድጉኒ: አአምኆ: Non permittent mihi, *ut* exosculer te. *V. Sanct.*

§ አኅደገ: Omittere fecit. Abstraxit. Avertit *aliquem ne faceret*, i. e. Prohibuit. *Act.* 21, 21. አኅደጎ: ጠቢወ: ጥበ: Cessare fecit eum sugere mammam; *i. e.* Mammam subtraxit. Depulit ab ubere. *Ps.* 130, 4. እስከ: አመ: ታኅድግዮ: ጥበ: Donec eum ablactes. 1. *Sam.* 1, 23. (2.) Dimittere coegit. Extorsit *è manibus. Org. Lect.* 1.

§ ተኀድገ: Omissus, Dimissus fuit. Relictum fuit, *e. g. vestigium. Enc.* 28. *Oct.* 2. 5. (2.) Remissum fuit *peccatum. Ps.* 31, 1. (3.) Intermissus fuit. Cessavit. *Org. Lect.* 1.

§ ኅዱግ: Dimissus, Remissus, Omissus. *F.* ኅድግት: Repudiata. *Matth.* 5, 32.

§ ኀዳጊ: *q. d.* Omissor, *sed peculiariter est* Abstemius *ex voto. De Fasta canit Poeta*: ኮነ: ተናዝሮ: ወኮነ: ኀዳጊ: Factus est Nazaræus & factus est abstemius. *Enc.* 26. *Febr.* 1. 4.

§ ኅዱግ: *Hanc vocem in libris nostris non aliter reperimus quàm conjunctam cum* ወይን: *ut* ኅዱገ: ወይን: *quod respectu radicis reddere oporteret* Relictor vini, *id est*, qui à vino & compotatione surrexit. Vinolentus. Vinipletus. *Cum autem non omnes vinipotores ejusdem indolis sint, quidam robusti, quidem imbecilli atque nutantes, ideò ratione subjecti & sensus explicatio facienda*; *ut*: ተንሥአ: እግዚአብሔር: ከመ: ዘ ንቃህ: እምንዋም: ወከመ: ኀያል: ወ ኅዱገ: ወይን:: Surrexit Dominus tanquam expergefactus à somno: & tanquam heros, & animosus à vini potu. *Ps.* 77, 71. *Sic Esaias loquitur de terrâ quasi gravi terræ motu interitura*: ወትአንን: ከመ: ለገት: ዐቃቢ: ቀም ሕ: ወትትሐወስ: ከመ: ሰካር: ወከመ: ኅዱገ: ወይን: ትወድቅ: Et nutabit (*terra*) sicut tugurium *vel* casula 'Οπωροφύλακ[illegible] (custodis pomorum) & vacillabit sicut ebrius, & sicut vini plenus cadet. *Esa.* 24, 20. *Græca versio primò loco habet* Κραιπαλῶν [illegible]. *Secundo* Κραιπαλῶν, *quod eodem recidit. D. Castellus in variis lectionibus & notis suis ad dict. loc. Psalmi, ut & in versione illius, corrigere annisus est illum*: ወኀደገ: ወይነ: *faciens, & exponens* Qui reliquit vinum, *quod Æthiopicè reddendum esset* ዘኀደገ: ወይነ:: *Et sic verbum esse putavit, quod nomen est, forma* ንቁህ: ትሩፍ: *& similium. Porro Æthiops meus ajebat* ኅዱግ: *per se significare* Spatium inter duas res relictum; *item* Oram *seu* marginem libri. *Quod nobis non lectum.*

§ ኅድገት: Dimissio, Omissio, Remissio, *ut*: ኅድገት: ኃጢአት: Remissio peccatorum *Luc.* 1, 77. & c. 2. Intermissio, *ut*: ዓመተ: ኅድገት: Annus remissionis. *Lev.* 27, 17. *Deut.* 15, 1.

§ ኅድጋት: Repudium. Divortium. *Deut.* 24, 1. 3. መጽሐፈ: ኅድጋት: Libellus divortii. *Matth.* 5, 31. *Marc.* 10, 4.

§ ኅድጎሰ: *vel* ኅድጉሰ: *Vocabulum hoc propriè est Imperativus* ኅድግ: *cum affixo* O. *& particula* ሰ: autem, *q. d.* Mitte, relinque illud autem. Transeat; *idque Adverbialiter significat in argumentatione à majori ad minus, vel à minori ad majus; & Latinè exponi potest per* Nedum, Multò magis, *vel* Multò minus. *Sed notandum, plerumque absolutè in secunda pluralis Imperativi reperiri, ut*: *Non nostis quod quondam angelos judicaturi simus*, ኅድጉሰ: ዘዝዓለም: Nedum (quanto magis) mundana. 1. *Cor.* 6, 3. *In Organo L.* 2. *ubi hic locus citatur, habetur* ኅድጎሰ: *in MSS. Edit.* ኅድግሰ: *eodem sensu. Circumdat vel similiter* ኅድጉሰ: ከመ: እፈኑ: ክታበ: ኀቤክሙ: Multò maximè quod mittam epistolam ad vos. *Epist. ad Susn. Comment. p.* 497. *n.* 6. *Angeli non potuerunt cognoscere eum*. ኅድጉሰ ሰብእ: Quanto minus, Multo minus homines. *MSS. Colb.*

† ኅዳጥ: Modicum, Parum, Exiguum. *Psal.* 36, 17. ኅዳጠ: መብልዕ: Modicum cibum, *seu* parum cibi. *Act.* 27, 33. Paucus, unus *Matth.* 9, 37. *Non solum magno, amplo & multo, sed & longo & diuturno opponitur. Psal.* 108, 7. Brevis *de tempore*. ዓዲ: ኅዳጥ: Adhuc parum. *Ps.* 36, 10. *Pl.* ኅዳጣን: Pauci. *Matth.* 20, 16.

§ ኅዳጠ: *Adv.* Parum. Parumper. *Joh.* 16, 16.

○ ኀደፈ: —— ኅዱፋ: *vel* ኅዱፉ: *Cujus pluralis reperitur in MSS. Beredmensi*. ሰበረ: ኅዱፋሆሙ: ለኃጥአን: Confregit cervices peccatorum; *respondet enim Græco* αὐχένας. *Psal.* 128, 4. *At in impressis scribitur per* ሐ: *& tantum* ሐደፈ: *legitur, mendosè procul dubio. Id tamen vide in* ሐ: *cum annotationibus nostris. col.* 52.

○ ኀጥአ: Caruit. Non habuit. *Matth.* 18, 25. Defuit alicui. *c. c. acc.* ኀጣእኩ: ረወትክ: Defuit mihi sanitas. *Ps.* 37, 7. Destitutus fuit *aliqua re*. ὑστερεῖν *Æthiops reddidit*: የኀጥእ: ዘይበልዕ:

De-

Defuit ei, quid diceret. *Luc.* 9, 7. ወመፍአ: እምኔሆሙ: ሶቤሃ: ወነጥእዎ: Et evanuit ab eis subito, & caruerunt eo. Und sie vermisten ihn. *Suecus* Sakna. *Luc.* 24, 31. (2.) Non reperit. Non invenire potuit. *Matth.* 12, 43. Nihil obtinuit. *V. S.* *Inf. nom.* ንጢአ: Inopia. Defectus. *Ps.* 108, 23. ንጢአ: እክል: Inopia panis, *i. e.* Annonæ caritas. *Org. Lect.* 5.

§ አንጥአ: Carere fecit, Privavit. *c. acc.* *Ps.* 34, 14. Negavit *alicui petitum*, *ut*: ኢያንጥኦሙ: እምዘ: ፈቀዱ: Non negavit illis quidquam, ex eo quod desiderabant. *Ps.* 77, 33.

§ ተነጥአ: *Act.* 7, 29. Subduxit se clam, *Gen.* 16, 8. Aufugit *ignoratus*. Latuit. *Lat.* Non repertus fuit. *Apoc.* 9, 6. Negatum, *vel* denegatum fuit *alicui aliquid*, *ut*: በተነጥኦቶሙ: ዝናም: Cum denegaretur eis pluvia, *sive* cum deesset illis, *i. e.* penuria pluviæ & roris. *Enc.* 24. *April.* 1. 5.

§ ነባርአ: Carens, Indigus, Inops. *Lev.* 27, 8. ነባርአ: ቅንአት: Carens invidia, *i. e.* sine invidia. *MSS. Colb.* *F.* ነጥእት: *ut*: ፍቅር: ነጥእት: ሕን: ወቀይሕ: Amor purus, carens dolo & vindicta. *Vid. col.* 213. ነጥእተ: ተስፋ: Expers spei.

§ ነጠአ: Penuria, Defectus, *ut*: ነጠአ: እክል: Annonæ gravitas, *vel* caritas. *Lev.* 26, 26.

§ II. ኃጥእ: Impius, Peccator, *ex Hebr.* חטא. *Sic dictus, quod careat gratia Dei.* Æ. *Ps.* 36, 34. *Pl.* ኃጥኣን: Peccatores. *Ps.* 1, 5. *F.* ኃጥእት: Peccatrix. *Marc.* 8, 38.

§ ኃጢአት: Peccatum. Impietas. ኃጢአት: አበው: *seu* ወሪስ: ኃጢአት: Peccatum originis. *Conf. Lex. Amhar.* c. 49. (2.) Ὑστέρησις. Penuria, Inopia. *Phil.* 4, 11. *Plur.* ኃጣውእ: *Ps.* 39, 16. & ኃጢኣት: *Lev.* 16, 21. Peccata. & *Apoc.* 2, 9. Defectus.

† ኀጣን: Fraus. *Vide sub* ኀየጠ: *col.* 286.

† ኀጻ: Arena. *Psal.* 77, 31. *Hebr.* חצץ Scrupus, Lapillus.

✿ ነጸረ: *Hebr.* קצר *Matth.* 24, 22. Brevius redditum, *seu* factum est, Decurtatum fuit *tempus*. *Marc.* 13, 20. *Poeticè* Deficere, Imminui. *Enc.* 27. *Mart.* 6. 3.

§ አንጸረ: Brevius reddidit. Decurtavit. Detraxit *aliquid rei longæ*. *ib.* *Inf.* በአንጽሮ: Brevibus, Breviter.

§ ንጹር: Brevis. በንጹር: בקצור Brevibus *scil. verbis*. Paucis. *Ebr.* 13, 22.

§ ንጹረ: Breviter, *seu* brevibus verbis. *Act.* 24, 4.

§ ነጸር: قصير Brevis, Parvus *quantitate*. ነጸር: በቆሙ: Staturâ parvus. *Luc.* 19, 3. ዮሐንስ: ነጸር: Johannes parvus, *i. e.* minor. *Enc.* 20. *Oct.* 1. 2.

§ ንጽረት: Abbreviatio, Decurtatio.

† ነጺን: Ferrum. ልብስ: ነጺን: Thorax ferreus. *Eph.* 6, 14. አርእስተ: ነጺን: Capita ferri, *i. e.* Mucrones, Cuspides. *Plur.* ንጻውንት: Ferramenta, Instrumenta ferrea *quævis*, *q. d.* Ferra. *Org. Lect.* 1. *In specie* Vincula ferrea *captivorum*. ጸ: ር: ንጻውንት: መስቀሉ: Clavi crucis *Christi*. *Org. Lect.* 2.

† ምንጻ: Alcea. *Vide sub* ሐፀየ: *col.* 55.

✿ ነጸወ: Castravit. *Matth.* 19, 12.

† ንጹው: Castratus. Eunuchus. *Act.* 8, 27. *Pl.* ንጹዋን: *Esa.* 56, 4.

§ ንጽወት: Castratio.

† ኑጻዩ: (*vel* ኑኦጻዩ: *secund. Gregor.*) *In plur.* ኑጻያት: *Exod.* 26, 6. *bis*, & 27, 10. & c. 38, 27. *Respondet Græco* κρίκος (*vel.* κίρκος) Circulus, Annulus. *alibi tamen, ut Exod* 37, 6. *habetur* ሕለቃት: *q. v. col.* 28. *At c.* 25, 11. *abit à Græco, nam* κυμάτια χρυσᾶ στρεπτὰ κύκλῳ, *reddit*: ማዕበለ: ዘወርቅ: ዘኑጻያት: እምነ ውዱ: Undas aureas, quæ habeant annulos circumcirca. *Sic ibidem* ℣. 26.

✿ ነጸጸ: Imminui. Decrescere. *Vide in* ሐ: *col.* 54.

✿ ኀፀበ: Lavit, Abluit. *Ps.* 6, 6.

§ ተኀፅበ: Lotus fuit. Lavit se ipsum. *Joh.* 9, 7. ተኀፅቡ: እደዊሆሙ: Laverunt manus suas. *Marc.* 7, 3. & *ita semper construitur tanquam activum, quotiescunque de eodem subjecto sermo est, ut*: ገጸከ: ተኀፀብ: Vultum tuum lava. *Matth.* 6, 17. *quæ per Græcismum intelligenda*: Lavare (*Imperativus pass.*) quoad vultum.

§ ንፁብ: Lautus, Lotus. አልባስ: ንፁብ: Vestes lotæ, *i. e.* puræ, mundæ. *Enc.* 3. *Mart.* 3. 5.

§ ኀፃቢ: Lavator, Balneator. ኀፃቢ: አልባስ: Lotor vestium, *i. q.* ገናፊ: Fullo.

§ ንፅበት: Lotio, Ablutio, *ut*: ንፅበት: ዳግም: ልደት: Lavacrum regenerationis *Lit. Epiph.*

§ ንፅቡ: Lotura, Badwasser/ *ut*: በንፅቡ: እገሪ: Loturâ pedum suorum *faciem cæci conspersit*. *Enc.* 8. *Maji.* 4. 5.

§ ምንፅብ: *Instrumentum lavandi.* Pelvis, Νιπτὴρ, *quod Joh.* 13, 5. *redditur* ንብቲራ: ምንፅብ: *per appos. notioris*, *q. d.* pelvis niptir. (2.) ቤተ: ምንፅብ: Domus lavacri, *i. e.* Balneum. Badstube. *V. S.* *ubi exponitur* ምሕጻብ: (3.) *Absolute ponitur pro* Balneo; *ut*: ሖረ: ውስተ: ምኀፅብ: Abiit in balneum. *Sed pro eo rectius dicitur* ምንፅብ: *quod sequitur.*

§ ምንፅብ: Balneum. *Cant.* 4. 1. & 6, 1. ሖረ: ውስተ: ምንፅብ: *V. S.* Lavacrum, *sive* locus lotionis. *Forma* ምሕጻብ: *ut*: ዮርዳኖስ: ምንፅብ: Jordanes locus lotionis. *Enc.* 11. *Jan.* 5. 4.

† ነጼጊ: *Amhar.* Titulus est Imperatorum Æthiopiæ; *quo utuntur ut Galli suo* Sire. *At cum nomen additur, dicunt simpliciter* ንጉ: ዮሐንስ::

ኃፄ፡ ሱስንዮስ፡ Hatze-Jacob, Hatze-Susneus, *& ita porro. Vid. Lex. Amh. col.* 8.

✿ ኀፈረ፡ *Org. Lect.* 1. *Hebr.* חפר Puduit aliquem, Erubuit, *cc. Inf. rei & acc. pers.* ዘኀፈረ ኒ፡ Quem puduerit mei. *Marc* 8,38. ወኢየ፡ ኀፈርክሙኒ፡ Et mei puduit vos, *Abest à textu* 1. *Cor.* 4, 14. (2.) Revereri aliquem, *cc. acc. Matth.* 21, 37.

§ አኅፈረ፡ Confudit, Pudore suffudit. *Act.* 9, 22.

§ ተኀፍረ፡ Pudore affectus, Pudefactus fuit. *Ps.* 6, 10. Confusus fuit pudore. *Luc.* 13, 7.

§ አስተኀፈረ፡ Confudit. Pudore affecit. *a. q.* አኅፈረ፡ *in intensiori gradu. Ps.* 13, 10. 1. *Cor.* 11, 22. Pudorem, Dedecus attulit, *vel* afferre consuevit. ኢየስተኀፍር፡ Non solet pudore suffundere. 1. *Cor.* 13, 5.

§ ኅፉር፡ Pudefactus. ዘኅፉር፡ ገጹ፡ Cujus vultus pudore suffusus. *V. S.*

§ ኅፉረ፡ Impudenter, *vel* Per pudorem; Pudibundi. *Comment p.* 499. *n.* 23.

§ ኀፋሪ፡ Pudens; Verecundus. ኢኀፋሪ፡ Impudens.

§ ኀፍረት፡ Turpitudo, Dedecus, Ignominia. *Ps.* 34, 30. (2.) Pudenda. *Apoc.* 16, 15. *vel plenius & quidem honestè* ኀፍረት፡ ሥጋ፤ *q. d.* Pudenda corporis.

§ መኅፈር፡ *Idem.* Verenda. *Exod.* 20, 26. & 28, 4. *Prop.* Locus pudoris; *si formam spectes.*

† II. ምኅፈር፡ Amicus. *Luc.* 11, 8. & 14, 12.

† ሕፍን፡ Pugnus, Pugillus. *Lev.* 5, 12. & 6, 15. *Vid. in* ሐ፡ *col.* 56.

✿ ኀፈየ፡ *unde* ምኅፋይ፡ *f.* Turris, *vide in* መ፡ *col.* 80.

ነ፡

† ናሁ፡ En, Ecce. *Ps.* 7, 15. ነዮ፡ & ነየ፡ *Idem. Vide infra suo loco.*

* ናሆም፡ Nahum *Propheta. Enc.*

✿ ነሀበ፡—አንሀበ፡ Fabricavit *metalla.* 1. *Sam.* 13, 19.

§ ነሃቢ፡ Faber, *qui omnis generis metalla tractat, ut:* ነሃቢ፡ ወርቅ፡ Faber aurarius, Aurifex. ነሃቢ፡ ብሩር፡ Faber argentarius. Silberschmidt. *Act.* 19, 24. ነሃቢ፡ ብርት፡ Faber ærarius. 3. *Reg.* 7, 14.

§ መንሃብ፡ Fornax, Ustrina, *ubi metalla funduntur vel examinantur.* Ein Schmeltz- oder Probier-Ofen. ከመ፡ እሳት፡ መንሃብ፡ Sicut Ignis ustrinæ. *Malach.* 3, 2. *Accenditur in me ardor amoris tui* ከመ፡ እሳተ፡ መንሃብ፡ ዘአርሰነዎ፡ በብዙኅ፡ መንፍሐ፡ sicut ignis fornacis, quem inflammant multo flatu. *Org. Lect.* 3. *Allegoricè* በመንሃብ፡ ጻማ፡ ፍቱን፡ In fornace afflictionum probatus. *Enc.* 2. *Dec.* 2. 8.

† II. ንህብ፡ Apis. *Ps.* 117, 12. *Pl.* አንሀብ፡ & አንህባት፡ *Enc.* አናህብትሰ፡ ይፀንሳ፡ በምዕር፡ ኅቡረ፡ ሀንዘረት፡ ንግሥቶን፡ Apes autem concipiunt una vice (simul & semel) dum cantat Regina earum. *L. Myst. Nota hic, quod Æthiops iste Reginam vocet, quem nos Regem: alii Ductorem,* den Weiser. *Sicut qui marem esse credant, reliquas omnes fœmellas.*

✿ ነሀከ፡ Sollicitus, Anxius animo fuit. ኢትነሀኩ፡ ለነ፡ ነሀኩ፡ ለአማዑትክሙ፡ Ne solliciti sitis pro nobis: Solliciti estote pro visceribus vestris, 2. *Cor.* 6, 12.

✿ ነኅየ፡ Respiravit, Requievit, Recreatus fuit *à dolore & mærore.* ከመ፡ ይንኅዩ፡ ትኩዛን፡ Ut recreentur tristes. *Lit. Job.* ከመ፡ ትንኅይ፡ ነፍሱ፡ እምአበሳሁ፡ requiescat anima à delictis suis, *i. e.* à pœnis delictorum. *Lit. Ovib.*

§ አንኅየ፡ Quiescere fecit. Refocillavit. Recreavit. Tranquillavit. *Lit.* 164. *c.* 4. *Inf. nom.* አንኅዮ፡ Refocillatio. *Org. Lect.* 1.

§ ተነኅየ፡ *De hirco iniquitatis legitur Lev.* 16, 21. ወይትነኀይ፡ በላዕሌሁ፡ ኩሉ፡ ኃጣውእ፡ ለደቂቀ፡ እስራኤል፡ *Græcè habetur* Ἐξαγορεύσει, Enarrabit. *At hoc verbum Æthiopicum est passivum; quamvis verò secundum significationem primitivorum reddendum erit:* Imponantur, *ut quiescant* super eo omnia peccata filiorum Israel.

§ ንኁይ፡ Refocillatus. Tranquillatus.

§ ንኁየ፡ Quietè. Tranquillè. *Lit.* 170. 2.

§ ናኅይ፡ Quies. Requies. Respiratio. *Org. Lect.* 2.

§ መንኅዪ፡ Refocillator, qui recreat frigidum. *F.* መንኅይት፡ ለስራሕየ፡ Tranquillatrix molestiæ meæ. *Org. Lect.* 4.

† ናላ፡ Cerebrum. 1. *Sam.* 17, 49. 4. *Reg.* 9, 35.

† ኔሎቄ፡ Neloke. Plantæ peregrinæ nomen. *Enc.* 29. *Nov.* 2. 3. *& idem procul dubio ac* ምሉቄ፡ *Enc.* 13. *Febr.* 2. 4. *quia peregrina variant sæpe nomina.*

† ኖላዊ፡ Pastor. *Vid.* ኖለወ፡

✿ ነሕለ፡ Collapsus est. Corruit *paries. Esa.* 25, 12.

§ አንሐለ፡ Destruxit, Diruit. *Esa.* 9. & 15. 2. *Cor.* 10, 5. *Infin.* አንሐሊ፡ Destruens. *Enc.* 22. *Maji.* 4. Annihilans; *conveniens quasi cum hoc Latino barbaro verbo.*

§ ንሑል፡ Destructus, Dirutus, Collapsus. *Psal.* 61, 3.

§ ንሕለ፡ Destructio, Ruina. *Cant. Mar.*

§ ንሕለት፡ *Idem, quatenus pro actione accipitur.*

✿ ነሕነሐ፡—ናሕነሐ፡ Concussit, Conquassavit.

§ ተናሕነሐ፡ *i. q.* ተነሳነሰ፡ Concussus, Quassatus, Conquassatus fuit.

§ ንሕኑሕ፡ Concussus, Quassatus. መስፈርት፡ ንሕኑሕ፡ Mensura concussa *quò plura caperet. Luc.* 6, 38.

✿ ነሕረ፡

✿ ነኀረ፡ Stertuit. *Jon.* 1, 5. *Arab.* نخر Spiritum cum sono per nasum edididit.

§ መንኀር፡ *Sic lege.* Follis, *à strepitu quasi stertentis sic dictus, secundum Th. Pet. in not. ad Jon.* 1, 5.

† ናኅስ፡ Tectum. *Matth.* 24, 17. *Pl.* አንኅስት፡ c. 10, 27. τρίστεγον *Act.* 20, 9. *redditur* ተሥላስ፡ ናኅስ፡ *respectu ad compositionem* τρὶς *&* στέγος *habito, sed sine ratione.* ጸናጽላት፡ ወርቅ፡ የዐውዳ፡ ለናኅስ፡ መልበሱ፡ Tintinnabula aurea circumdant oram *seu* extremitatem vestimenti, *insolitata plane Metaph. Org. Lect.* 4.

* ነሐሴ፡ Nahasê. Augustus *mensis, incipit* IV. *die Augusti styl. Greg.*

✿ ናሕኅየ፡ — አናሕኅየ፡ *Ps.* 77, 25. 65. Transmisit rem silentio, *vel dissimulatione; vel clementiâ, si peccatum fuerit commissum, i. e.* Dissimulavit, ὑπερεῖδεν, Er hat es übersehen. Condonavit, Pepercit *alicui.* *Construitur cum accus. ut:* አናሕሲ፡ አበሳሆሙ፡ Condona peccata eorum. *Lit.* 174. 1. *&* 175. 2. *& absol. ut: Domine* ለእመ፡ አበስነ፡ አናሕሲ፡ cùm peccaverimus, condona, parce. *Lit.* 166. c. 1. *Spiritus tenebrarum* እለ፡ ኢያናሕስዩ፡ qui non parcunt. ጸ፡ ር፡ (2.) Sprevit. Neglexit. Non curavit, *ut:* እንዘ፡ ታናሕስዩ፡ ለዝዓለም፡ Dum spernitis hunc mundum. *Eph.* 5, 16. *Inf. nom.* አናሓሲ፡ Condonans. Parcens. 2. *Cor.* 5, 19.

* ነሒሳ፡ Nihiça. *Nom. propr. Regis. Enc.* 24. *Julii.* 1. 2.

† ንሕነ፡ *Hebr.* נחנו *Arab.* نحن Nos. *Pron. plur. ab* አነ፡ Ego.

* ኔምልዮስ፡ Nemilius, *martyr. Enc.* 19. *Mart.*

† ነምር፡ *Hebr.* נמר Tigris. *Amhar.* ነብር፡ *Lex. col.* 51. *Apoc.* 13, 2. *pro* Pardo *passim. Es.* 11, 6. *Qui colore tantùm differt à Tigride, est enim nigr. Lusit.* Onça. *Plur.* አናምርት፡ *Cant.* 4, 8. *&* አነምርት፡ *Org. Lect.* 1. እሉ፡ አናምርት፡ ወአናብርት፡ *Eandem rem dialecto tantum differente conjungit, nisi* tigridem & pardum *reddere malis. MSS. Colb. Attamen plur.* አናብርት፡ *in Lib. Myst. etiam occurrit.*

* ኔምያ፡ Nehemias, *Proph.* ጸ፡ ር፡

* ንህዛሒት፡ *Anachoretis.* Naçahit *dicta, Regis filia: parentibus relictis in eremum secessit. Enc.* 14. *Dec.* 7. 1.

✿ ነሠተ፡ Destruxit *domum. Job* 2, 19. Delevit, Evertit *urbem; opp.* ሐነጸ፡ *Ps.* 27, 7. ነሠተ፡ ሆውደ፡ Dimisit concionem. *Act.* 19, 40. ነሠቱ፡ ሕገ፡ Legem tollere, abrogare. *Comment. p.* 498. *n.* 20.

§ ተነሥተ፡ Eversus, Destructus fuit, *prop. de edificio. Matth.* 24, 2. *Metaph. de aliis rebus; ut: Dignitas vel Majestas Diana* Sublata, Ad nihilum redacta fuit. *Act.* 19, 27.

§ ንሡት፡ Destructus, Subversus, Sublatus. *Psal.* 9, 27.

§ ነሣቲ፡ Destructor, Subversor. *Enc.* 10. *Dec.* 4. 5.

§ መንሰቲ፡ *Idem ut videtur; sed hiatus est in MSS. ut: Salutem Nobo* መንሰቲሁ፡ ዘወርቅ፡ Destructori (*fortè Idoli*) aurei. *Enc.* 5. *Febr* 3. 1.

§ ንሥተት፡ Eversio. Destructio. ንሥተተ፡ ሀገር፡ Vastatio regionis. *In fin. Evang. Johannis.*

✿ ነሰነሰ፡ Sparsit. Dispersit *aquam &c. ut:* ተነሰንሶ፡ Sparges eum, *sanguinem. Exod.* 29, 16. *De fluminibus, ut:* ይነስንሱ፡ Diffundant *aquas ad irrigandam terram. Lit.* 174. c. 4. *Metaph. de re quavis alia, quæ instar aquæ diffunditur. Lit.* 175. c. 3. *bis.*

✿ ነሥአ፡ *Hebr.* נשא Sumsit, Cepit *manu. Ps.* 48, 16. 18. Accepit, *e. g. dante alio, mercedem. Enc.* 28. *Oct.* 5. 4. Adeptus, Nactus est *libertatem. Enc.* 18. *April.* 2. 2. *Officium. Enc.* 2. *Maji.* 1. 2. (2.) Abstulit *alicui.* ይነሥእዎ፡ Auferent ei. *Luc.* 19, 26. *De Spiritu S. loco illius quod procedat à Filio, dicunt:* ዘይነሥእ፡ እምወልድ፡ Qui accipit de Filio, *ex loco Joh.* 16, 14. እምዚአየ፡ ይነሥእ፡ De meo sumet. ነሥኦሙ፡ ድቃስ፡ Occupavit eos sopor. *Enc.* 8. *Mart.* 5. 4. ነሢአ፡ ገጽ፡ Acceptio faciei, *i. e.* προσωποληψία. *L. MSS.*

§ አንሥአ፡ *Ps.* 3, 5. Tollere, attollere in altum. አንሥአ፡ በትረ፡ Sustulit baculum *scil. verberandi causa, i. e.* baculo minatus est. *Enc.* Erexit, Sublevavit *lapsum. Ps.* 146, 6. *vel humi jacentem. Vit. Dan. Urbem destructam* restauravit. *Jos.* 6, 26. (2.) Suscitavit, Expergefecit dormientem. *Matth.* 8, 25. Excitavit *ventum. Ps.* 77, 30. Resuscitavit *mortuum. Enc.* 29. *Dec.* (3.) Extulit *manum. Psal.* 73, 4. *oculos. Matth.* 17, 8. (4.) Concitavit *populum ad seditionem.* (5.) አንሥአ፡ መዝሙረ፡ Resonare fecit Psalmum. *Enc.* 19. *Dec. Inf.* አንሥኦ፡ ሙታን፡ Resuscitatio mortuorum. *Enc.*

§ ተነሥአ፡ *Pass. à* ነሥአ፡ Sumtus, Captus fuit. *Org. Lect.* 4. Ablatus fuit. *ibid.*

§ ተንሥአ፡ *Passiv. ab* አንሥአ፡ *q. d.* Suscitatus fuit, *i. e.* Surrexit. *Ps.* 3, 6. (2.) Resurrexit *mortuus.* (3.) Movit se *ad faciendum iter, vel ad bellum, sive expeditionem, ut:* ይትነሣእ፡ ንጉሠ፡ ደቡብ፡ Surget Rex Austri. *Lib. Myst.* ተንሥአ፡ ፩፡ ንጉሥ፡ እምይሰንአው፡ ምስለ፡ መሐመድ፡ Surrexit, *i. e.* Abiit è loco vel statu suo, *h. e.* maluit abire regno, quàm cum Mohammede consentire. *Comment. p.* 495. *n.* 6. (4.) Insurrexit, *e. gr. contra magistratum.* ተንሥአ፡ ለሆል፡ አንስት፡ Libidinis explendæ causâ. *Vit. Dan. Inf. nom.* ተንሥኦት፡ Surrectio, Surgendi actus. *Oppos.* ንበረት፡ Sessio. *Ps.* 138, 1. *item* Resurrectio. *Luc.* 2, 34.

§ ተናሥአ፡ Insurrexit contra *aliquem. cum aff. ut:* መኑ፡ ይትናሣእኒ፡ Quis insurget mihi, *i. e.* contra me. *Ps.* 93, 16. (2.) Extulit se contra

alium, *ut*: ከመ: ይትነሣእ: (*sic lege*) ርእሶ: Ut extollat se ipsum contra alios. *Col.* 2, 18. (3) Insurgere ausus fuit. ጽኑዕ: ውእቱ: ዘኢይትነሣእዎ: ነገሥት: Potens est DEUS, contra quem ne Reges quidem insurgere audeant. *Lit. Epiph.*

§ አስተናሥአ: Restituit, Stabilivit *lapsum*. *Ps.* 79, 16. (2.) Irritavit, Concitavit *quietum*. *Æ.*

§ ነሣኢ: *ut*: *Mors* ነሣኢ: ኵሉ: *Poet.* quæ omnia sumit vel tollit. *Enc.* 18. *Dec.*

§ ንሥአት: Acceptio, Sumtio, *ut*: ንሥአት: ቅዱስ: ምስጢር: Acceptio S. Sacramenti. *Lit. Joh.*

§ መንሥኢ: Resuscitator, *in specie mortuorum*. *Joh.* 11, 25. (2.) Excitator *ægroti jacentis in lecto*. *Enc.* 13. *Nov.* 2. 1.

§ ትንሣኤ: Resurrectio *mortuorum*. *Joh.* 11, 24. ትንሣኤ: ሞቱ: Resurrectio mortis ejus, *pro à morte*. *Comment. pag.* 303. *n.* 10. *Paulus vocatur* ምክሐ: ትንሣኤ: Gloria resurrectionis, *quia resurrectionem efficaciter docuit*. *Comment. p.* 507. *n.* 57. (2.) Insultatio, Irruptio, *ut*: ትንሣኤ: ፀር: Cum inimici insurgunt *contra nos*. *Lit.* 159. *c.* 4. (3.) በትንሣኤ: ሕማም: ወፃዕር: Ubi contigerit afflictio & adversitas. *Enc.* 26. *Mart.* 1. 3. ትንሣኤ: ወቅሥት: Turbæ & rixæ. *L. Myst.* (4.) Surrectio simpliciter *post casum*. *Org.*

† ኖራ: Calx *ad usum murorum*. *Conf. Lex. Amh. c.* 50.

* ኔራ: Nera. *Nom. pr. fœmina*. *Enc.* 19. *Jan.* 1. 2.

* ኖር: Nor. *Martyr, frater* ብሶይ: *Enc.* 29. *Jun.* 6. 4.

* ኔርን: *Græc.* Νηρὼν, Nero, *coram quo Lucas Evangelista miraculum edidit*. *Enc.* 22. *Oct.* 1. 3.

† ናርዶስ: Nardus. *Cant.* 1, 11. ከመ: ናርዶስ: ዘጸገየ: በጸዓዳ: ጽጌ: Instar nardi quæ flores albentes fert. *Ergo vel de* Pseudonardo, *vel de* Narcissis *intelligendum*. *Org. Lect.* 2. ናርዱ: *Νάρδυ, retento casu.*

⊙ ነስሐ: *Conj. E.* Pœnitentiâ ductus est. *c. abs.* Pœnituit *eum* facti. *Psal.* 109, 5. (2.) Pœnitentiam egit *ob commissa peccata*. *Marc.* 1, 15. *Nota*: *pro* ἐπλημμέλησα *Ps.* 33, 22. & 118, 67. *legit vel intellexit Interpres* μετεμέλησα.

§ አንስሐ: Pœnitere fecit. Ad pœnitendum induxit. *Conj. E.* ኢያነስሐኒ: Nullatenus in me operatur pœnitentiam. 2. *Cor.* 7, 8.

§ ተነስሐ: *Idem ac in prima Conjugatione*; *Potest etiam ad verba reciproca referri* Pœnituit eum. *Gall.* Se repentir. *Matth.* 21, 29. & *Luc.* 15, 7.

§ ንስሐ: Pœnitentia, *forma* ፈሥሐ: *Matth.* 3, 8. Resipiscentia. እለ: ውስተ: ንስሐ: Pœnitentes; *intelliguntur, qui in* πρόναῳ *seu Vestibulo templi stare cogebantur, nec illud intrare permittebantur. Preces pro illis extant inter prec. MSS. Berol. p.* 21. *ubi inter alia dicitur*: ደምርሞ: ለቅድስት: ቤተ: ክርስቲያንከ: &c. Adjunge eos sanctæ Ecclesiæ tuæ.

† ንስር: *Hebr.* נשר Aquila, *avis Æthiopibus incognita*. *Ps.* 102, 5. & *tamen vocatur* ንጉሠ: አዕዋፍ: Rex avium. *Enc.* 30. *Febr.* מלך בעופות *Rabbinis*, & *omnibus gentibus*. *Plur.* አንስርት: *Matth.* 24, 28.

§ ተአንሰረ: Aquilæ naturam induit. Aquilæ similis factus est. *Inf.* ተአንስሮትየ: Indoles, natura mea aquilina. *Comm. p.* 506. *n.* 54.

† ንሱስ: *Lit.* 174. *c.* 4. *Mendosum est pro* ንኡስ: *quod vide.*

* ንሲስ: Nyssa. *Urbs episcopalis. A qua Gregorius* Nyssenus *dictus*. *Enc.* 26. *Nov.* 3. 1. ዲዮናሲዮስ: አርዮጳጊጦስ: & ደማሪስ: Dionysius Areopagita, & Damaris እለ: ዘንሲስ: Nysseni. *Act.* 17, 34. *unde hæ voces irrepserint, incertum.*

* ኔስታል: Nomen serpentis ænei, *pro quo in codicibus Græcis legitur* Νεεσθὰν. 4. *Reg.* 18, 4. *estque Hebræum* נחשתן.

† ንስቲት: Parvus *Jac.* 3, 5. ንስቲት: ሀገር: Parva Urbs, *i. e.* Oppidum. *Vit. Dan.* ንስቲት: መሶብ: Capsula. *Enc.* 6. *Maji.* Paucus, Modicus. *Enc.* በበ: ንስቲት: Particulatim, Particulariter, *ut in salutatione*: ኢወሀብኩ: በአሐዱ: ጊዜ: አላ: በበ: ንስቲት: Non dedi simul una vice, sed particulatim. *Org. in fin.*

§ ንስቲተ: Parum, Paulisper. *Act.* 27, 28. Paulò magis *vel* minus. (2.) Quodammodo. Certo modo. *Exempl. vid. in* አሥረቀ: *col.* 109.

* ኒሳን: *Hebr.* ניסן Nisan. *Mensis Hebræorum primus, al.* אביב Martio *nostro respondens*. *Exod.* 13, 4.

⊙ ነሰከ: *Num.* 21, 8. *Hebr.* נשך Momordit.

§ ተነሰከ: *Num.* 21, 8. Morsus fuit.

§ ተናሰከ: Se mutuò *vel* invicem mordere. *Gal.* 5, 15.

§ ንስከት: Morsus. *Enc.* 11. *Maji.* 2. 2.

⊙ ነሰወ: *Vide* መንሰወ: *col.* 81.

⊙ ነሰየ: — ይትናሰይ: *Col.* 2, 18. *Mendi hujus causâ in gratiam quærentium hanc radicem finximus. Vide* ተናሥአ:

⊙ ነሰገ: Vectes, Repagula obdidit *januæ*. *Org. Lect.* 2.

§ ተነሰገ: Vectibus & repagulis occlusæ fuerunt *ædes*.

§ ንሱግ: Vectibus & repagulis clausus & munitus. *Act.* 5, 23.

§ መንሰግ: & መንስግ: Vectis, μοχλὸς, Repagulum. *Exod.* 26, 27. 28. *Plur.* መናስግት: *Psal.* 106, 16.

* ንስጥሮስ: Nestorius *hæresiarcha, damnatus in Concil. Ephes.* *Enc.* 12. *Sept.* 1. 3.

⊙ ነቅሀ: Evigilavit. *Ps.* 43, 25. Expergisci.

§ አንቅሀ: Expergefecit, Excitavit, *e. g. dormientem.*

mientem. *Joh.* 11,11. አንቅሀ፡ በድነ፡ Resuscitavit cadaver. *Enc.* ዘያነቅሀ፡ ምውታ፡ Νεκρομάντεις, *q. d.* qui excitat mortuum. *Deut.* 18,11.

§ ንቁሀ፡ Experrectus, Expergefactus. *Metaph.* Alacer. *Org. Lect.* 5. *F. Cant.* 5, 2.

§ ንቁሀ፡ *Adv.* Vigilanter. 1. *Pet.* 1,13.

§ ንቅሀ፡ *Spatium temporis inter evigilationem & surrectionem.* Æ.

§ ንቁሀ፡ Evigilans, Expergefactus. ዘንቁሀ፡ (*per* ዘ፡ *propter periphrasin, sicut* ዘለምጽ፡) Excitatus. እምንዋም፡ à somno. *Psal.* 72,20. & 77,71.

§ ንቅሀት፡ Alacritas, Vigilantia. *Lit. Joh.*

§ መንቅሂ፡ Excitator, Resuscitator, *ut:* መንቅሂ፡ ሙታን፡ Resuscitator mortuorum. *Lit. Jac.*

§ አንቃሂ፡ *Idem, ut:* አንቃሂ፡ ምውታ፡ Necromanticus, Divinator ex mortuis. *Qui umbras mortuorum evocat.* 1. *Sam.* 28, 9.

* ኒቆላዎስ፡ Nicolaus. *Die quo natus est per duas circiter horas stetit in pedibus suis.* *Enc.* 10. *Dec.* 1.3. & 2.1. *Ædes ejus in Ægypto.* *Enc.* 15. *April.* 4.1.

† ንቅልቃል፡ Agitatio. *V.* ቅልቅል፡ *col.* 192.

* ኒቆምድያ፡ Nicomedia, *ubi Andreas Apostolus Evangelium prædicavit.* *Enc.* 4. *Dec.* 2. *Urbs Episcopalis.* *Enc.* 24. *Jan.* 1.2.

✿ ነቀለ፡ Evulsit. Eradicavit, *ut:* ንቀል፡ ሊተ፡ ሦከ፡ ኃጢአት፡ Evelle, Extrahe vel exime mihi spinam peccati. *Enc.* 10. *Nov.* *Arabicum* نقل *significat* Transtulit.

§ ተነቀለ፡ Avulsus, *sive* Evulsus fuit, *ex. gr. cultello.* በመጥባሕት፡ አጽፋረ፡ እደዊሁ፡ ተነቀለ፡ Cultro ungues manuum ejus avulsi fuerunt. *Enc.* 6. *Maji.* 1. 4.

† ነቋር፡ Luscus. Cocles. *Matth.* 18,9. *Marc.* 9, 47.

✿ ነቈረ፡ *Verbum denominativum,* Luscus fuit vel factus est, *i. e.* Uno oculo orbatus fuit, *ut:* *Oculus tuus* እንተ፡ ነቈረት፡ qui effossus fuit. *Vit. S.* *Inf.* ነቂረ፡ ይነቀር፡ Eluscando eluscabitur. *Zach.* 11,17.

✿ ነቀበ፡ *Hebr.* נקב *Arab.* نقب Perfodit. *Sed ad locum sequentem hæc significatio nihil facit.*

§ ተነቀበ፡ *De anima B. Mariæ virginis Poeta sic canit:* ሰ፡ ለፀአት፡ ነፍስኪ፡ በመዐዛ፡ ክርስቶስ፡ ዘተነቀበ፡ Pax egressui animæ tuæ, fragrantiâ Christi quæ perfusa fuit *vel tale quid.* *Enc.* 21. *Jan.* 2. 1.

† ናቀት፡ *Fœm.* Camela. *Vit. Sam.* ናቀት፡ ኃምሳ፡ ምስለ፡ እጓሊሆን፡ Camelas quinquaginta cum pullis suis. Καμήλους θηλαζούσας, Camelas lactantes. *Gen.* 32,15.

✿ ነቀወ፡ *In genere* Sonuit. Sonum *vel* vocem edidit, *res tam animata quàm inanimata.* *Conf. E.* IV. *Esdr.* 5, 5. *de porco* Grunniit. *Enc.* 14. *Dec.* 1. 4. *Construitur c.* በ፡ *ut:* *Asinus* ነቀወ፡ በቃለ፡ እጓለ፡ &c. Resonuit voce hominis. 2. *Pet.* 2,16. *De avibus cantantibus in genere.* *Ps.* 103, 13. *De gallo in specie.* *Matth.* 26, 34. 74. *Etiam de tympano vel campana* ዘይነቁ፡ Sonante. 1. *Cor.* 13, 1. *Inf.* ነቀዎተ፡ ዶርሆ፡ Galli cantus, *accipitur pro* tempore antelucano, *quò Galli canere incipiunt, & preces faciendæ.* ጸ፡ ር፡

§ ነቃዪ፡ Sonans. Vocem edens, *ut:* ነቃዪ፡ ዶርሆ፡ Gallus cantans. *Enc.* 27. *Nov.* ነቃዪ፡ መእኀፋት፡ *sic vocatur Victor martyr.* *Enc.* 15. *Nov.* & *vel* Lector, *vel* Cantor *intelligitur.*

§ ንቃው፡ Sonus, Sonitus *citharæ.* *Org. Lect.* 3. (2.) *Omnium* animalium vocem *denotat, ut:* ንቃው፡ ከለባ፡ Latratus canum. *Org. Lect.* 1. ንቃው፡ አንበሳዊት፡ Rugitus leænæ. *ibid. Lect.* 2. ንቃው፡ ዘንህብ፡ ንህብ፡ Murmur, *seu* bombus apium. ንቃው፡ አዕዋፍ፡ Cantus avium. *Enc.* Clangor *aquilæ vel anseris.* Æ.

✿ ነቅዐ፡ Hiscere, Dehiscere, Scindi. *De solidis dicitur* 3. *Reg.* 13,3. *In spec.* Rumpi, *de utribus, ut effluat aliquid.* *Matth.* 9,17. (2.) *Activè cum statu const.* Scaturire, Ebullire *aquam.* *Jac.* 3,11.

§ አንቅዐ፡ Hiscere fecit, Rupit, *ut effluerct aliquid.* Scaturire fecit. *Ps.* 77,18. Scindi, Discindi fecit, *ut:* ታነቅዖን፡ ለፅኑሳቲሆሙ፡ Discecari facies illorum gravidas. 4. *Reg.* 8, 12. (2.) Reclusit, *ut:* አንቅዑ፡ ልበክሙ፡ Recludite corda vestra *ad audiendum.* *Lit. Jac.*

§ ነቅዕ፡ Fons, Scaturigo. *Marc.* 5,29. *Plur.* አንቅዕት፡ *Ps.* 41,1.

§ ንቅዐት፡ Apertura, Hiatus. *Jud.* 15, 19. ንቅዐት፡ ኰኵሕ፡ Fissura, Rima saxi. *Enc.* *Pl.* ንቅዓት፡ Scissuræ. *Es.* 2, 19.

§ መንቀዪ፡ Scaturiens *vel* scaturire faciens. *F.* መንቀዪት፡ *sic in MSS. meo legitur, melius quam* አንቅዕት፡ *quod habetur in impresso.* *Lit.* 172. *c.* 2.

† 11. መንቀዕት፡ Coxa, Femur; *ut:* *Uniuscujusque gladius super coxa ejus.* *Cant.* 3, 8. *Plur.* መናቅዕ፡ *Exod.* 28, 42. & 38, 38. & መናቅዕት፡ *Cant.* 7, 1. *Conf.* ሐቌ፡ Femur. *col.* 40.

✿ ነቀዘ፡ Cariem sensit. Cariem contraxit *lignum, ut:* ዕፅ፡ ዘኢይነቅዝ፡ Lignum quod cariem non sentit. ξύλα ἄσηπτα. *Deut.* 10, 3. Cariosus & velut à vermibus peresus fuit *panis.* *Jos.* 9. 12.

§ ንቁዝ፡ Cariosus, Vetustate corruptus *panis.* *Jos.* 9, 5.

§ ነቀዝ፡ Βρῶσις, Caries, *quæ res ob vetustatem exedit, vel tinearum instar* corrodit. *Matth.* 6,20.

* ኒቆዲሞስ፡ Nicodemus. *Joh.* 3,1.

* ኒቅያ፡ Nicæa, *ubi Concilium primum Oecumenicum habitum fuit.* በሐገረ፡ ኒቅያ፡ *ait Poeta, quasi* regio *fuisset.* *Enc.* 9. *Nov.* 3. 2.

§ ንቍጥ፡ *Sic vocantur* bina *illa* puncta, *quibus singulas voces interstinguere solent Æthiopes.* *Arab.* نقطتين duo puncta. *Hebr.* נקד & נקודה

 Pun-

Punctum *seu* punctatum *significat*, *quæ vocabula affinia censenda.*

⚙ ነቀጸ: *Ps.* 101,4. Exaruit, Torrefactus est. *Pecul. de medulla ossium accipitur*, q. d. Defecit ossium meorum medulla. *Nostratibus morbus est*, die Marckschwindung / *& sic convenit cum Arab.* نقث Emedullavit os. نقح Exinanivit os medulla suâ. *Item* نقص Defecit, Imminutus fuit.

§ አንቀጽ: *f.* Ostium, Janua. *Vide in* አ:

⚙ ነቀረ: Decorticavit *baculum, corticis parte relicta, ut varius fieret* ነቀረ: ቀርፊተ: ዕፀ: ወወገረ: *&c.* Decorticavit corticem ligni, & conjecit, *&c. Sic accepit Græcum* ἀπέλεψε. 4. *Reg.* 6,6. (2.) Maculavit, *oppos.* ነጽሐ: Mundavit. *Th. P. Prov.* 10. (3.) *Metaph.* Sinistrè interpretatus est. In malam partem accepit. *Tit. N. Testam.*

§ ተነቀረ: Sinistrè res accepta fuit.

§ ንቍር: Varius, Maculis interstinctus. (2.) ንቍር: ንጡር: Maculatum, Emaculatum, *i. e.* maculatum quidem fuit, sed mox purgatum: *atque sic Æthiopes* παροράματα *sua excusare, ait Th. P. Prov.* 10.

§ ነቋር: Macula. ንቅረት: Maculatio. *Ibidem.*

* ኖባ: Nubia. *Conf. F. Reg. Claudii Comm. p.* 240. *n.* 10. ሰብአ: ኖባ: Nubiani. Nobatæ.

§ ኖባዊ: Nubæus. *Pl.* ኖባውያን:

* ኖብ: Nob. *Insignis quidam sanctus, Marinæ filius. Enc.* 24. *Jul.* 1.2.3. *Depulsor infectorum. Enc.* 5. *Febr.* 3. ተአማኒ: Confessor *dictus. Enc.* 23. *Jun.* 2.

† ነባል: *Ex Græco* Νέβλα, *istud autem ex Hebr.* נבל Uter *remansit.* 1 *Sam.* 1,24. & 2. *Sam.* 16,1.

⚙ ነበለ:—ተንበለ: Intercessit, *vide in* ተ: *quod est radicale. col.* 264.

§ አንበልበለ: *Propriè de flamma dicitur*, Flagrare *vel* Micare, *ut:* ከመ: ንደት: እሳት: ሶበ: ያንበለብል: Sicut ardor ignis cum flagrat. *Exod.* 24,17. *Metaph. De quavis alia re instar flammæ micante. De stellis*, Scintillare. *Org. Lect.* 6. (2.) *Activè* አንበልብለ: ልሳነ: ለገብርከ: Inflamma linguam servi tui. ጸ:ር:

§ ነበል: *ut:* ነበል: ለእሳት: Flamma ignis. *Enc.* 30. *April.* 3. *nisi malis corrigere, ut sequitur.*

§ ነበልባል: Flamma. *Ps.* 82,13.

§ ነበልባላዊ: Flammeus. *Enc. Patr.*

§ ንብላስ: *Dan.* 3,5. & ናብላስ: 2. *Sam.* 6,5. *ex Græco* νάβλας, *retento casu, remansit. Est autem* νάβλα *vel* ναῦλα, *sive* νάβλιον (*nam diversimode scribitur*) *ipsissimum Hebræum* נבל, Nebel, *quod* Nabal *vel* Nabla *olim pronunciarunt; ut vana sit omnis alia Lexicographorum derivatio. Instrumentum Musicum Judaicum fuit, quod vulgò exponitur* Psalterium. *Apud Latinos non reperitur, nisi semel apud Ovidium, qui* Nablium *habet.*

Tale fuit Κινύρα, כִּנּוֹר *Quod LXX. etiam retinuerunt*, 1. *Reg.* 10,5. & 16,16.23. & *alibi passim*; & *secundum pronunciationem illorum temporum expresserunt. Etenim* ו *Hebræum pro Græco* Υ *alibi etiam occurrit, ut in nomine proprio* Κῦρος, Cyrus, *quod Hebraicè scribitur* כורש. *Ceterum* כנור Κινύρα *hodie per consuetudinem* Cithara *redditur. Joseph. antiq. Jud. L. VII. c.* 10. *utrumque instrumentum describit:* Ἡ μὲν κινύρα δέκα χορδαῖς ἐξημμένη τύπτεται πλήκτρῳ. Ἡ δὲ νάβλα δώδεκα φθόγγους ἔχουσα τοῖς δακτύλοις κρούεται. Cinnyra *decem chordis intensa plectro pulsatur: At* Nabla *decem tonos* (*sive chordas*) *habens digitis* tractatur, *sive* carpitur. *Secundum hanc expositionem* Cinnyra *nobis esset* Ein Hackbrett / & Nabla, eine Zitter oder Harpffe / *secus ac vulgò putatur.* (2.) ንብለስ: *male pro gemma ponitur; ut:* እብን: ንብለስ: Lapillus Nebles. *Org. Lect.* 1.

⚙ ነብሐ:—ምንባሕት: Catarrhacta, *i.e.* Rupes *vel* Præcipitium, unde aqua cum impetu ruit, *ut: Sicut aqua* βίᾳ φερομένη, (quæ vi fertur) ዘይወርድ: እምውሒዝ: ምንባሕት: quæ descendit de catarrhacta *vel* præcipitio. *Es.* 17,13.

⚙ ነበረ: *Ps.* 1,1. *Verbum hoc* Situm, Statum, Dispositionem & moram rerum & personarum denotat. *Idque Latinè variè exponendum* (1.) Sedit. (2.) Mansit, Permansit, Remansit. ነበረት: በድንግልና: Mansit in virginitate. *Enc. Mar.* ንበሩ: በሲሳይክሙ: Manete in stipendio vestro, *i. e.* Contenti estote. *Luc.* 3,14. *De septem pueris illis dormientibus:* ዘነበርክሙ: ኅቡአን: እምንዋም: ፍርሀት: Qui remansistis *seu* delituistis oppressi somno pavoris. *Enc.* 13. *Jan.* 2.2. (3.) Hæsit, Versatus est; *ut:* ነበሩ: በፍልሰት: Versabantur in exilio. *Comm. p.* 498. *n.* 19. (4.) Commoratus est. Habitavit *in aliqua regione. Cavete ne* ቀራብን: ትንበሩ: propinqui habitetis. *Jos.* 9,7. (5.) Res sita, posita fuit. *Urbs* እንተ: መልዕልተ: ደብር: ትነብር: quæ super monte posita est. *Matth.* 5,14. (6.) *Constructum cum* ላዕለ: *reddendum est* Obsidere *urbem; ut:* ነበሩ: ላዕሌሃ: Obsederunt eam. *Jos.* 10,31.34.36.

§ አንበረ: Statuit. Constituit. Collocavit. *Matth.* 5,15. (2.) Commorari, Manere fecit, Statit, *à sistere.* (3.) Posuit, Imposuit *manus, ut:* አንብሮ: እድ: Impositio manuum. *Lit. Joh.* አንበሩ: በክሳዱ: መጥባሕተ: Admoverunt gladium collo ejus. *Poeticè. Enc.* 28. *Aug.* 2.5. Deposuit *rem.* *Æ.*

§ አስተናበረ: Ordine disposuit. Eleganter collocavit *structuram. Exod.* 40,18. *plures res.* 3. *Reg.* 7,28. 1. *Cor.* 12,18. (2.) Stabilivit, Firmiter locavit, *ut: Deus* አስተናበረ: አድባረ: stabilivit montes. *Lit.* 176. *c.* 1.

§ ንቡር: Constitutus, Collocatus. *per.* Positus. *Job.* 20,6. Jacens. (2.) *Neutr.* Sedens. *Org.* በንቡረ: In sedendo eo. 1. *Cor.* 14,30. ንቡረ: እድ:

ዱ፡ Cui manus est impolita, *i. e.* Ordinatus, *Presbyter vel Diaconus. V. S. Pl.* ንቡራን፡ እደ፡ Quibus manus impolitæ fuerunt, χειροτονηθέντες, *i. e.* Ordinati. *Lit.* 170. *c.* 1.

§ ንባሬ፡ Adscriptitius *servus. Rom.* 14, 4. ንባሬ፡ ቤት፡ Verna, Servus domi natus, *sic dictus, quia manere cogitur.* Οἰκέτης. *Gen.* 9, 25. Famulus domesticus. *Oppon. τῷ* አግዚእ፡ Ingenuo, *seu* libero. 1. *Cor.* 12, 13.

§ ንባሬ፡ Constitutio, Locatio, *ut:* ገባሬ፡ አምላክ፡ ማእከለ፡ እንስሳ፡ ንባሬ፡ Faciens Dei locationem, *i. e.* Locans Deum inter duo animalia. *Enc.* 3. *Nov.* 1. 2. *secundum versionem τῶν LXX. Hab.* 3, 2. *qui vel malè legerant, vel malè interpretati sunt. Hinc à priscis facta applicatio ad nativitatem Christi in stabulo.*

§ ንብረት፡ Status. *Act.* 14, 3. Vivendi conditio, *sive* ratio. ንብረተ፡ ነፍስየ፡ ወሥጋየ፡ በእደሁ፡ ሀለወ፡ Status *seu* conditio animæ & corporis mei in manu ejus sita. *Enc.* 6. *Nov.* 1. 5. ንብረትየ፡ ዘበንእስየ፡ Vivendi ratio à juventute mea. *Act.* 26, 4. (2.) Facultates mundanæ. Substantia universa. Bona alicujus. *Marc.* 12, 44. ሐወዘ፡ ንብረት፡ Voluptates mundanæ. ጸ፡ ር፡ (3.) Positio, Collocatio, Dispositio, *ut: Pulchrior est* እምፀሐይ፡ ወእምኵሉ፡ ንብረተ፡ ከዋክብት፡ quàm sol & omnis dispositio stellarum. *Sap.* 7, 29. ንብረተ፡ እድ፡ Impositio manuum. χειροθεσία. ጸ፡ ር፡ ንብረት፡ ዘክሳዱ፡ Positio colli. *Cant.* 4, 9. ንብረት፡ መንፈቆት፡ Structura, Modus *prout* polita *sunt* femora. *Cant.* 7, 1. (4.) Sedendi actus, Sessio. *Oppos. est* ትንሣኤት፡ Surrectio. *Ps.* 138, 1.

§ መንባር፡ Sedes, Mansio, Locus ubi quis hæret, vel commoratur. *Exod.* 16, 29. *Lev.* 13, 15. *vel cui quid imponi potest.* (2.) Basis, *ut:* መንባሬ፡ መሥዋዕ፡ Basis altaris. *Lev.* 1, 15. *Sic in MSS. aliquoties legendum pro* መንበር፡፡ መንባሬ፡ መቅፀት፡ Sustentaculum ollæ; *sive* pedes ipsius ollæ, *sive* tripodem *intelligas. Lev.* 11, 35. *Plur.* መንባራት፡ Habitationes, Sedes. *Gen.* 10, 30. Bases. *Exod.* 38, 8.

* መንባሬ፡ *Est nom. pr. loci* Μαμβρῆ, Mamre. *Gen.* 14, 24. *c.* 25, 9.

§ መንበር፡ *f.* Thronus. *Ps.* 9, 4. Solium regium. *Luc.* 1, 52. (2.) Tribunal, *ut:* መንበረ፡ መኰንን፡ Sedes territorii, *seu* Protegis. *V. S.* (3.) Sedes *vel* Sella *quævis.* (4.) Locus sacratior in adyto, *seu Sanctuario, quem Græci* Θρόνον, Thronum *vocant, ut videre est in Ichnographia templorum Græcorum; haud procul inde constituta est* ቅድስት፡ ጠረጴዛ፡ Sacra mensa. *Plur.* መናብር፡ & መናብርት፡ Θρόνοι. *Luc.* 1, 52. (5.) *Metaph.* Officium, Munus, *ut:* መንበረ፡ ቀሳውስት፡ Munus Presbyterorum. *Const. Apost. Decreto* 1. *Comment. pag.* 314. *n.* 46. (6.) Unus ex novem ordinibus Angelorum, *ex Epist. ad Col.* 1, 16. (7.) Judices, Præsides. *Æ. Amhar.* ወመበር፡ Magistratus. *Lex. c.* 71. (8.) ዕፀ፡ መንበር፡ *Gen.* 18, 1. *ubi Græcus habet* δρῦν Μαμβρῆ, Quercus Mambre. *Hoc ergo expresserunt* መንበር፡ *Nom. pr. loci. Paulo ante* መንባሬ፡

§ መንበርት፡ *i. q.* ንብረት፡ Victus, Opes, Bona. *Luc* 8, 14. 1. *Joh.* 2, 16. & 3, 17. Res familiaris. Wer sein bleibens hat.

† II. ንበር፡ Tigris. *Amharicum est Lex. col.* 11. *Æthiop.* ነምር፡ *Attamen pluralis* አናብርት፡ *reperitur in Lib. Atyst. col.* 12.

✿ ንበስ፡ — አንበስ፡ *Vide in* አ፡ & ዐንበዘ፡ *in* ዐ፡

§ አንበስበስ፡ *Vide in* በስበሰ፡፡ *col.* 237.

✿ ንበበ፡ *Psal.* 2, 1. 5. Locutus est, *cum compos.* Allocutus est. Recitavit *sermonem.* (2.) Blande compellavit *in carcere existentem, consolandi causâ Cc. aff. pers. ut:* ንበብክሙኒ፡ Consolati me estis. *Matth.* 25, 36. 39. *Inf. nom.* ንቢብ፡ *Psal.* 118, 9. 17. & ንቢቦቱ፡ Sermo ejus. *Org.* ሀቃቢ፡ ንቢብ፡ Orator. *Act.* 24, 1.

§ አንበበ፡ Loqui fecit. Loquendi facultatem muto restituit. *Marc.* 7, 37. (2.) Legit *scriptum. Matth.* 21, 42. (3.) Preces *ante vel post mensam* recitavit, *ut Hollandi dicunt* leesen / *Saxes* läsa. *Matth.* 26, 30. *Marc.* 14, 26. *nimirum preces initio ex scripto legebantur. Inf. nom.* አንብቦት፡ Lectiones Meditationes. *Ps.* 38, 4. (4.) Meditatus est. *Ps.* 1, 2. & 118, 16.

§ ተነበ፡ *Def. pro* ተንበበ፡ Dictus, Narratus, Recitatus fuit. *Lit.* 162. *c.* 2. ዘኢይትነበብ፡ Ineffabile. *Ps.* 5?, 7. (1.) Lectus fuit, *ut:* አምቅድመ፡ ይትነበብ፡ ጳውሎስ፡ Antequam legatur *Epistola* Pauli. *Lit.* 161. *c.* 3.

§ ተናበበ፡ Collocutus est *cum aliquo, cc.* በ አንተ፡ *Org. Lect.* 4. (2.) Patrocinatus est. *Nam Græcum* ἀντιλαμβάνεσθαι. *Ps.* 89, 15. & 134, 14. *Interpres de* patrocinando & orando causam *alicujus accepisse videtur, quam significationem alterum Græcum* ἀντεγκαλεῖν *habet. Id patet ex Org. Lect.* 6. *Per quem servabor* እምዝ፡ ዘላፊ፡ ወወቀሳ፡ ዘኢይትከሀል፡ ይትዋቀሡ፡ በእንቲአሁ፡ ወይትናበቡ፡ ከመ፡ ይድኃኑ፡ በገዐል፡ ለሳን፡ ab ista criminatione & accusatione contra quam non possibile est, ut defensionem instituant aut patrocinentur disceptatione linguæ. *Imp.* ተናበቦ፡ ,ደኅና፡ *de Fœm.* Patrocinare illi ut habeat incolumitatem; *sive* ora causam incolumitatis, *i. e.* consolare eum salute. *Enc.* 3. *April.* 4. 1.

§ ንቡብ፡ Recitatus. Lectus.

§ ነባቢ፡ Loquens, & facultate loquendi præditus; *Etenim de actu & potentia usurpatur.* Locutor. *Psal.* 139, 12. *ubi respondet Græco* γλωσσώδης. Sermocinator. ነባቢ፡ ቃል፡ Orator, Prædicator. *Enc.* 5. *Epag. quod & simpliciter propter rhythmum ponitur. Enc.* 17. *Maji.* 1. 3. ነባቢ፡ ነባቢ፡

ሳን፡ Scriptor homiliarum. *Enc. 29. Febr. 2. 1.* ነባቢ፡ መለኮት፡ ማርቆስ፡ Prædicator Divinitatis Marcus. *Lit.* 160 4. (2.) *In Allegoriis & similitudinibus frequens hujus vocis usus est, & tunc respondet Græco* λογικὸς, Rationalis *vel* Rationabilis, *q. d.* loquens, *a* λόγος sermo; *quia omnis loquens est rationalis, per Meton. effecti pro causa, ut Arab.* ناطق *& Rabb.* מדבר Loquens & rationalis. *More Nevoch. l. c.* 51. *Conf. Lud. de Dieu Animadv. in Epist. ad Rom. p.* 169. *ut: Fac ut offeramus tibi* ቍርባነ፡ ነባቢ፡ *vel* መሥዋዕተ፡ ነባቢ፡ προσφορὰν λογικὴν, Oblationem *vel* sacrificium rationale. *Lit.* 161. 2. 4. *Sic corpus & sanguis mysteriosus dicitur* ሥጋ፡ ማኅየዊ፡ *&* ደም፡ ነባቢ፡ Corpus vivificans, & sanguis rationalis, *i. e.* verus. *Lit. Epiph. nisi forsan autor respexit ad locum Hebr.* 12, 24. ንዝኀተ፡ ደም፡ ዘይኄይስ፡ ተናግሮ፡ እምዘአቤል፡ Aspersionem sanguinis (*Christi*) meliùs loquentem quàm Abelis *sanguis. Quamvis autem vox* λογικὸς *in N. T. occurrat, veluti Rom.* 12, 1. *&* 1. *Pet.* 2, 2. *non tamen ibi occurrit* ነባቢ፡ *sed hoc vocabulum posterioribus seculis repertum esse videtur ad imitationem Patrum Græcorum, qui vocabulum* λογικὸς, *etiam inanimatis frequenter tribuunt; ut* τράπεζα λογικὴ, Mensa rationalis, *de Mensa Eucharistica. Pl.* ነባብያን፡ Ratione præditi, Sani. *Opponuntur τοῖς* አብዳን፡ Stulus. 2. *Cor.* 11, 19. *F.* ነባቢት፡ *ut:* ነፍስ፡ ነባቢት፡ Anima rationalis, *seu* immortalis; *oppon. enim τῷ* ሥጋ፡ መዋቲት፡ Corpori mortali. *Lit. MSS.* ገነት፡ ነባቢት፡ Hortus λογικὸς, *i. e.* vivus *Org.*

§ ነገብ፡ Sermo. *Matth.* 6, 7. ቀዳሚ፡ ነገብ፡ Præfatio. *Æ.*

§ ነበብ፡ *Idem. Bis sic legitur in MSS. permutatione facili τοῦ* ባ፡ *in* በ፡ *& vice versa, ut:* ነበብ፡ አፉየ፡ Sermo oris mei. ሐዳም፡ ነበብከ፡ Jucundus sermo tuus.

§ ነበት፡ *Idem.* Locutio. *Init. N. T.* Lectura. Actus legendi.

§ አንባቢ፡ Lector. ጸ፡ ር፡

§ መንባብ፡ Locus lectionis. Lectio, *seu* res legenda. *Matth.* 3, 13. *tit.* መጻሕፍት፡ መንባብ፡ Libri qui publicè leguntur. *Lit.* 164. *c.* 4. *Pl.* መንባባት፡ *Init. N. T.*

† ንብቲራ፡ *Græc.* νιπτῆρ *in Accusativo.* Pelvis. Concha. *Joh.* 13, 5. *Per appos. additur* ማኅፀብ፡ *quod vide col.* 290.

* ናባው፡ Ναβαῦ, נְבוֹ Nebo *mons, quem conscendit Moyses, de quo Enc.* 16. *Febr.* 3. 2. ዘአዕረፈ፡ ዮም፡ በደብረ፡ ናባው፡ Qui obdormivit hodie in monte Nabau, *malè* ናቦው፡ *Deut.* 34, 1.

❁ ነብሀ፡ — አንብሀ፡ Lacrymavit. Illacrymavit. *Joh.* 11, 33. 35.

§ አንብዕ፡ Lacryma. *Ps.* 6, 6. *Pl.* አንብዕ፡ *Enc.* 6. *Febr.*

❁ ነቢይ፡ *Hebr.* נביא Propheta. Vates. Vaticinator. *Luc.* 7, 39. *Pl.* ነቢያት፡ *Ps.* 104, 15. *F.* ነቢይት፡ Prophetissa. Vates *fœmina.* Fatidica *mulier. Luc* 2, 36. *tit. Contr.* ነቢት፡

§ ተነበየ፡ *Luc.* 1, 67. Vaticinatus est. Prædixit. *Matth.* 7, 22. *Inf. nom.* ተነብዮ፡ Vaticinatio. Prophetia. *Apoc.* 22, 7. (2. Prophetam egit *vel* se talem simulavit. *Cont. E. Can. Cl.* 37.

§ ነቢያዊ፡ Propheticus. Fatidicus, *hinc F.* ብእሲት፡ ነቢያዊት፡ Mulier fatidica. *At substantivè nonnunquam accipitur, ut:* ማ ርያም፡ ነቢያዊት፡ Maria prophetissa. *Exod.* 15, 20. *Esa.* 8. 3.

§ ትንቢት፡ Vaticinium. Prophetia. Res prædicta. *Matth.* 13, 14. *Plur.* ትንቢያት፡ *ut: Deus* ፈጸመ፡ ትንቢያተ፡ implevit vaticinia. ጸ፡ ር፡

† እንበየ፡ *Particula* abnuentis, *quare in* እ፡

* ነብዩድ፡ *Abba* Nabyud *Enc.* 20 *Jan.* 5. 1.

❁ ነበጠ፡ *Non quidem Æthiopicè occurrit, quia tamen Arabicum* نبط Scaturiit, Emanavit *vel* Emersit è terra *significat, ideò vocem sequentem huc referre voluimus; quia* Locustæ è terra quasi emanant.

§ አንበጣ፡ Locusta Æthiopica maxima, *quæ in nonnullis australibus regionibus magna vi grassatur, & inter* plagas Epidemicas *habetur, ut ex Itinerariis liquet. Esui etiam est, ut constat ex Hist. Æth. l.* 1. *c.* 13. *n.* 16. *& nostra Dissertatione in appendice Commentarii; de Locustis. Ps.* 77, 51. *Cibus fuit Johannis Baptista. Marc.* 1, 6. *Pl.* አናብጥ፡ *Plures autem locustarum species in Oriente dantur. Vide* አንበጣ፡ *infra, & confer Bocharti Hierozoicon.*

† ነተ፡ Coccus, *seu* vestis coccinea. *Exod.* 25, 4. *&* 26, 1. ነተ፡ ክልኤ፡ Coccus duplicatus. *ib. idem ac* ለይ፡ *quod vide col.* 25. *nam pro* κόκκινον κεκλωσμένον *modo* ለይ፡ *modo* ነተ፡ *in Pentateucho ponitur.*

❁ ነተነ፡ *Convenit cum Hebr.* נתן Dedit.

§ አስተናተነ፡ Obtulit liberaliter *munus ad Sanctuarium pro usu sacro. c. c.* በ፡ *Pro illis, qui hoc faciunt, orant in Liturgiis suis:* ባርክ፡ ዲበ፡ እለ፡ ያስተናትኑ፡ በህጣን፡ ወቍርባን፡ *&c.* (*Hanc vocem vide supra col.* 197.) *& petunt ut Jesus Christus* ይዕስዮሙ፡ retribuat eis *in Hierosolyma cælesti. Lit.* 161. 4. (2.) Procuravit. Curam habuit *rei sacræ, ut: Patriarcha* ዘጸሐቀ፡ ወዘአስተናተነ፡ ለተልእኮ፡ ምሥዋዕ፡ qui curam habuit & procuravit pro ministerio altaris, *vel potius* munera conquisivit, *nam & hæc efficacia est decimæ Conjug. Enc.* 18. *Jun.* 2. 2.

* ናትናኤል፡ Nathanael, *de quo Joh.* 1, 48.

❁ ነተዐ፡ *Jos.* 10, 11. Fugit, Fugam cepit.

§ አንተዐ፡ Fugavit, In fugam conjecit. *Lev.* 26, 8. *Jos.* 7, 4.

§ ነትዕ፡ Tentorium ex pellibus. *Plur.* አንትዕት፡

ሀት: διφθέραι, Tentoria, *seu* Operimenta *tentoriorum.* እንተሀት: ዘማሀስ: በግዕ: Tentoria ex pellibus arietum. *Exod.* 39, 20.

† ናውታይ: Ναύτης, Nauta. *Graecum est. Org. Lect.* 3. *Pl. contr.* ናውታይት: *pro* ናውታያዊያት: *Apoc.* 18, 17. (2.) *In MSS. Colb. pro Adjectivo* Nauticus *ponitur; ut:* መልሕቅ: ናውታያዊ: Anchora nautica.

✿ ነትገ: *Propr. dicitur de liquore aliquo vel humore.* Decrevit. Imminutus fuit. *Vas aliquod* evacuari cœpit: *Metaph. de lacrymis.* ኢነትገ: አንብዕየ: *Act.* 20, 31. እንበለ: ነቲግ: Sine decremento *vel* imminutione, *h. e.* plenariè. *Enc.* 28. *Jul.* 1. 2. (2.) Minus dedit, *vel* præstitit. Detraxit; *ut:* ባዕል: ኢይወስክ: ወነዳይ: ኢይንትግ: Dives non adjiciat, & pauper non detrahat. *Exod.* 30, 15.

§ አንተገ: Cessavit, Intermisit. ኢያንተገ ት: ስዒመ: Non cessavit osculari. *Luc.* 7, 45: Omisit *in scriptura, ut:* ዘወሰክነ: ወዘአንተግነ: Id quod addidimus & quod omisimus &c. *Epil. Actor.* Demisit. Imminuit *vel* deminuit, & *sic opponitur verbo* ወሰከ: *Deut.* 4, 2. *Inf. nom.* አንትጎ: Evacuatio *ex parte.* Imminutio. *Syn.*

§ ተነትገ: Imminuta sunt *aquæ. Gen.* 8, 1. Decrevit *febris.*

§ ንቱግ: *Quod* non est plenum, *sed* ex parte evacuatum. *Syn.* (2.) Defectus, Hiatus *in libro, sive vocis sive literæ. Pl.* ንቱጋን: እማኅበር: Exemti *vel* secluſi à congregatione aliqua. *Enc.* 11. *Sept.* 6. 4.

§ ንትጋ: ὑστέρημα, Defectus, Inopia. 2. *Cor.* 8, 14. *Opp.* ተረፍ: (2.) Imminutio, Diminutio. እንበለ: ሕፀፅ: ወንትጋ: Sine imminutione & diminutione. *Enc.* 3. *Sept.* & 22. *Jan.* (3.) Cessatio, *ut: Oratio* እንበለ: ንትጋ: sine intermissione. Indesinenter. *Enc.* 19. *Jan.* ዘአልቦ: ንትጋ: Cui non est intervallum, *vulgo* Immediatum. *Poeticè. Enc.* 28. *Dec.* 1. 1.

§ ነትጎ: Evacuatio *pro parte tantùm. Enc.* 26. *Febr.* 1. 1.

§ ንትገት: *Idem. Syn.*

✿ ነተረ: Discerpsit. Laceravit. Dilaceravit *velut forcipe.*

§ ንቱር: Discerptus. Laceratus *dicto modo.*

§ ንትራ: Ruptura, *forcipe facta.*

§ ንትረት: Discerptio. Laceratio. ንትረት: ሥጋ: በነጽን: Laceratio corporis ferro *facta. Enc.* 6. *Mart.* 1. 3.

* ኖኅ: Noah. Noachus *in diluvio servatus. Enc.* 6. *Jan.* 1.

* ነነዌ: Ninive. *Matth.* 12, 41. *In Prophetia Jonæ impressa legitur* ነነዌ: *Cæterum vocabulum hoc factum est Chronologicum. Scaliger ait significare* Dominicam proximam ante Septuagesimam *Ecclesiæ Romanæ. Comp. Æth.* 699. *In Computo nostro MSS. quatuordecim diebus præcedit Introitum Jejunii.*

✿ ንእሰ: *Constr. c. acc. & habet vim Comparativi.* Minor fuit, *ut:* ዘይንእሶ: Qui minor est eo. *Matth.* 11, 11. Inferior fuit. *Comment. pag.* 501 *n.* 18. *Seq.* እምኵሉ: *habet vim superlativi,* Minimus fuit. ወትንእስ: እምኵሉ: Et minimum est omnium. *Marc.* 4, 31. (2.) Minor natu, minor annis fuit. *Matth.* 2, 16. ወልዱ: ዘይንእስ: Filius natu minor. *Luc.* 15, 12.

§ አንአሰ: Parvum *vel* minorem dignitate reddidit. *Usus hujus vocis est in comparationibus, ut: Joachimus pater S. Mariæ virginis omnes* ያንእስ: አበወ: inferiores reddit patres, *i. e.* Omnes alios patres gloria post se relinquit, *sive* præcellit, *eò quod S. Mariam genuerit. Enc.* 7. *April.* 1. 5. (2.) Inferiorem, Minorem æstimavit. *Comment. p.* 505. *n.* 50.

§ ተንአሰ: Infimus, Minimus fuit, *vel* factus est; *ut:* እለ: ይትነአሱ: Minimi, Infimi. 4. *Reg.* 18, 24.

§ አስተንአሰ: (1.) Pro parvo habuit. Parvum visum fuit. Parvi æstimavit, *ut:* ታስተን እስዎኑ: (*sic lege*) Parvi penditisne illud, *quod* &c. *Num.* 16, 9. 13. (2.) Valdè parvum vel humilem reddidit. እስመ: ታስተንእስ: ቃለ: Quia humilem sermonem profers. *MSS. Colb.*

§ ንኡስ: Parvus. Modicus. *Ps.* 41, 8. ንኡስ: ክርስቲያን: Νεοχριστιανοί, *q. d.* Parvi Christiani, *i. e.* Novitii, Neophyti. *Lit.* 174. *c.* 4. *vel* Catechumeni. *Can. Apost. Comm. p.* 307. *n.* 24. & 25. (2.) ንኡስ: ሰብእ: Homo tenuis fortunæ. *Gall.* Un petit homme. *Pl.* ንኡሳን: Minorennes, ætate minores. *Matth.* 10, 42. ንኡሳን: ነቢያት: Prophetæ minores. *Enc.* 8. *Jan. F.* ንእስት: ሐመር: Scapha. *Act.* 27, 30. *Item forma* ሐዳስ: *ut:* ንእስ: መርዔት: Parvus grex. *Luc.* 12, 32. ንእስ: ልብ: *q. d.* Cor parvum, *i. e.* Imbecillitas animi. Pusillanimitas. *Lit.* 160. *c.* 3. ንእስ: ድንግል: Virgo adolescentula. *Org. tanquam à masc.* ንእስ: *Enc.* 29. *Dec.* 2. 4.

§ ናእስ: Parvitas. Tenuitas. ናእስ: ልብ: Kleinmüthigkeit. ጸ: ር:

§ ንእስ: Minorennitas. Adolescentia. *Matth.* 19, 20. እምንእስየ: Ab ineunte ætate mea. *Ps.* 70, 18.

§ ንእስና: *Idem. Enc.* 15. *Jan.* 2. 1.

† ናእት: *Hebr.* מצות Azymus, Infermentatus. *Exod.* 12, 15. *Jud.* 6, 16. 20. *De iis qui edunt* ናእት: አይሁድ: azyma Judæorum. *Syn.* ናእት: አንትሙ: Azyma estis, *pro* ἄζυμοι. 1. *Cor.* 5, 7.

† ናእክ: *Hebr.* אנך *Arab.* الآنك *per metathesin literæ.* Stannum. *Num.* 31, 22. Τὸν λίθον τὸν κασσιτέρινον. *Zach.* 4, 10. *Æthiops reddidit:* እብነ: ናእክ: Lapidem stanni, *seu* Perpendiculum ex stanno *vel* plumbo. *Hæc enim metalla non satis distinxerunt, quæ tamen distincta reperiuntur d. l. Num.* 31, 22. (2.) *Meton.* Bolis. *Belg.* Het loot. *i. e.* Plumbum. ናእክ: ሀረር: Bolis plumbea.

Act. 27, 28. (3.) Gemitum *significat, idque ex Hebræo* נאק *per antistœchon derivatum videtur; ut: Libera me à fletu & stridore dentium* ወእምገዐዝ፡ ፃእኝ፡ & à multo gemitu ጸ፡ ር፡ (4.) Macula *vel* Pollutio; *ut*: ንጽሕ፡ ዘእንበለ፡ ፃእኝ፡ ወፄነስ፡ Castitas sine pollutione & macula. *ibid.* *Convenit cum Arabico* نكات Maculæ.

* ፃእኩቱ፡ ለአብ፡ Naakuto Laabus. *Nom. pr. Regis Æthiopiæ. Enc.* 2. *Nov.* 1. 2.

⚙ ንእደ፡ *Luc.* 16, 8. Probavit. Approbavit. Comprobavit. Ob factum aliquod laudavit. 1. *Cor.* 11, 22. ንእደ፡ ርእሶ፡ Laudavit se ipsum. Jactavit se. *Joh.* 8, 13. (2.) Testimonium bonum de aliquo reddidit. *Act.* 16, 2.

§ ተንእደ፡ Approbatus, Laudatus fuit. *Syn.*

§ ንእድ፡ Vir bonæ & integræ famæ. Laudatus. Probatus. *Æ.*

§ ንእዶት፡ Approbatio. Comprobatio.

* ናእድ፡ Naod. *Rex Æthiopiæ. Pater Regis Davidis. De quo vide Histor. nostram Æthiopicam Lib. II. cap. 6. n. 9. Est alias nomen proprium unius è Judicibus Israelitarum, Hebræis* אהוד Ehud *dicti. Jud.* 3, 15. *Græci L. X X. id vocabuli pronunciarunt* Ἀωδ, ה. *enim seu* h. *in medio vocis scribere non possunt. Eodem modo legitur in versione vulgata. Quod autem Æthiopes* NAOD *per prosthesin lit.* N. *efferunt; inde factum puto, quod dicto loco* τὸν Ἀωδ *reperiatur, quod fortè (ut in veteribus MSS. sæpe factum) olim scriptum fuit* τὸνΑωδ *ita ut Æthiopes* N. *ad utramque vocem pertinere putaverint. vel primus scriptor dictari audiens* τὸν Ἀωδ, *literam* N. *geminandam putaverit* τὸν Ναωδ, *unde postea* ናእድ፡ *factum.*

⚙ ፃኰለ፡ — ንኰለ፡ *ut*: ስኩር፡ ወንኩል፡ Ebrius & Vacillans, *seu* nutans. Truncken und taumlend. *MSS. Colb.*

† ፃኰለል፡ Agitatio. *Vide* ነውለለ፡

⚙ ፃነረ፡ — አንከረ፡ *Matth.* 8, 10. 27. Miratus, Admiratus fuit. *cc.* እም፡ *ut*: አንከሩ፡ እምዝቲ፡ ተአምርት፡ Mirati sunt hoc miraculum. *Enc.* 20. *April.* 1. 5.

§ ተንከረ፡ *Ps.* 138, 5. Admirationi fuit. Admirabilis factus est. *cc.* እምንበ፡ *ut*: ይትነከር፡ እምንበ፡ መላእክት፡ Cum admiratione consideratur ab Angelis. *Org. Lect.* 3. *Exod.* 15, 21. *sic reddidit Græcum* δεδόξασται, Glorificatus fuit. (2.) Alienatus fuit. Alienus factus est per alium. *Ps.* 57, 3. Diversus factus fuit *ab alio.*

§ ተናከረ፡ Alienatus fuit. Alienus factus est alius ab alio; *ut* ተናከሩኒ፡ Alieni facti sunt mihi. *Ps.* 37, 12. *Cc. suff. seq.* ለ፡ *ut*: ተናከሮ፡ ለዝቲ፡ ዓለም፡ Alienus factus est ab hoc mundo. *Enc.* 11. *Jan.* 1. 5. ተናከሮ፡ ለሕይወት፡ ክርስቶስ፡ Alienus fuit à vita Christi. *Enc.* 7. *Jun.* 1. 3. *Hebr.* נָכַר Alienavit.

§ ንኩር፡ Mirus. Mirabilis. Admirabilis. ንኩረ፡ አርአያ፡ Mirabilis figuræ. *MSS. Colb.*

§ ንክሮ፡ Res mirabilis, Admiranda, *ut* ሶ ምጣ፡ ብርሃናት፡ ንክሮ፡ Conversio astrorum, res admiranda, *per appositionem. Enc.* 11. *Jul.* 2. 4. (2.) Admiratio, *ut*: በቃለ፡ ማኅሌት፡ ወንክሮ፡ Voce cantici & admirationis. *Enc.* 14. *Jan.* 4. 1.

§ ናኪር፡ Alienus, Externus, Extraneus; *ac Substantivè* Alienigenam *denotat. Ps.* 17, 40. Incapax. Inhabilis. *c. c.* እም፡ *ut*: *Ne jam* ናኪረ፡ እመንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡ *tam quam* inhabilis *exclusus* à regno Dei *Vit. Sam. Plur.* ናኪራን፡ *Ps.* 53, 3. Alienæ religioni addicti. *pecul.* Ethnici. *Lit.* 1. 4. *c.* 14. *F.* ናኪርት፡ Mirum. Mirabile. *Gall.* estrange. *Psal.* 117, 22. *Matth.* 21, 42.

* ንኪራዊ፡ *Hebr.* נכרי Alienus, Peregrinus. *Th. P. F.* ንኪራዊት፡ Peregrina. Aliena. *Syn.*

§ መንክር፡ Miraculum. *Ps.* 97, 1. *sic etiam lege cum MSS. Ps.* 91, 6. *&* መንክር፡ *Org. Per meton. abstr. pro concreto* Mirabilis, Admirandus. *Exod.* 15, 11. *Fæm.* መንክርት፡ Admiranda *Maria.* ጸ፡ ር፡ *Pl.* መንክራት፡ *ut*: ገባሬ፡ መንክራት፡ Operator miraculorum: Thaumaturgus *Græcè. Quo cognomento insignitur* Gregorius Neocæsariensis, *&* quidam ዜኖን፡ Zeno. *Enc.* 2. *Feb.* 2. 1.

§ መንክረ፡ Mirabiliter. *Ps.* 75, 4.

§ መንክራዊ፡ Miraculosus, *ut*: መንክራዊ፡ ዕንቍ፡ Miraculosa gemma. *Lib. Myst.*

* ናክሮ፡ Nacaro. Asceta rigidissimus. *Beatus vocatur. Enc.* 13. *Jan.* 3. 1.

⚙ ፃከበ፡ — መንከቢያ፡ *Vocabulum formæ insolitæ, idque peregrinum esse arguit. Æthiopes ignorant quid sit. Ex Arabismo exponendum videtur; in quo* منكب Humerum, *in brutis* Armum *significat, & apud Æthiopes Plur.* መንከቢያት፡ Brachia infantum, *quæ illas ligare solent à puerperis, ne ea jactando luxent vel curvent. Propterea legitur de Maria:* አሰረቶ፡ መንከቢያቲሁ፡ Ligavit brachia ejus *fasciis. Luc.* 2, 7. *In Græco est* Ἐσπαργάνωσεν, *q. d.* Fasciavit, *i. e.* Fasciis involvit. *Quod in Æthiopia non faciunt, nec calidioribus climatibus convenit.* እሱረ፡ መንከቢያቲሁ፡ Ligatus brachiis suis. *v.* 12. *Wemmerus exposuit* Pollices, *quem in prima editione secuti sumus. Ille procul dubio ex Habessinis Romæ existentibus, intellexit, qui Æthiopicæ linguæ, ut ego compertum habeo, non satis gnari erant.*

⚙ ፃነፃነ፡ Quatere. Concutere. *Conf.* ናሕንሐ፡ *col.* 392. *sub* ፃሕሕ፡

§ ተፃነፃነ፡ Quati. Concuti. *ut*: ዓምድ፡ እንተ፡ ኢትትፃነፃን፡ Columna inconcussa. *Org. Lect.* 1.

§ ንፅኑፅ፡ Concussus, *i. q.* ንሕኑሕ፡

⚙ ፃነሀ፡ — ፃነህ፡ Locusta minor, *qualis*

nostra

nostra est. Æ. Pl. አናኅዑ: *for.* አባገዐ: ἐρυσίβη, Rubigo, *legitur Deut.* 28,42. *Ps.* 77,51. 3.*Reg.* 8,37. *ut & Joel.* 1,4. & 2,25: *qui morbus est spicarum; sed Æthiop. Interpres, ut & Syre & Arabs rectius visum, de insecto fruges depascente reddere, ut:* ዘአትረፈ: አንበጣ: በልዐ: ደጎቢያ: ወዘአትረፈ: ደጎቢያ: በልዐ: አናኅዑ: Quidquid reliquit locusta maxima (*Africana*) depascit locusta media, & quidquid reliquit locusta media, depascit locusta minor. *Et verisimile est voces Hebraicas* ילק & חסיל *ejusmodi* insectorum species esse, *uti Bochr. in Hieroz. l.* 2. *c.* 4. *p.* 466. *rectè docet: nam verbum* אכל Devoravit, *ad ea melius quadrat.*

⚙ ነከየ: *Luc* 4,35. Nocuit. *Marc.* 16,18.

§ አንከየ: Noxam fecit, *seu* Damsit; Detraxit, Ademit. *Deut.* 12,32. *Comedere* ኢ ይረብሐነ: ወኢ ያንክየነ: nullum lucrum vel damnum affert nobis, *i. e.* nihil dat nec adimit nobis. 1.*Cor.* 8,8.

§ ተናከየ: *Hom. Jacobi.* Læsus fuit. Nocitum ipsi fuit. እንዘ: ኢይትናከዩ: Illæsi *vel* incorrupti. 1.*Cor.* 15,52.

* ኒኪጣ: Nicetas *martyr. Enc.* 18. *Sept.* 2.5.

† ነዋ: En! Ecce! *Ps.* 51,6. *i. q.* ነየ: & ናሁ: *quæ vide.*

* ነዌ: *Jos.* 1,1. *Nom. prop. Josua Filius* Nave, *in Hebr.* Nun.

⚙ ኖለወ:—ተንወለወ: *Contr.* ተኖለወ: Pastor constitutus fuit. Pastor fuit, *tam gregis, quam Ecclesiæ.* (2.) Rexit *vel* duxit *aliquem sicut pastor gregem, & quidem præeundo, ut:* ተኖለወኒ: በፍጽምየ: ወዕቀበኒ: በከዋላ: Duc me in fronte, & custodi me à tergo. *Enc.* 25. *Jan.* 3. 4. (3.) Protexit *vel* defendit *gregem. ec. acc.* ተኖለውሙ: *Lit. MSS.*

§ ኖላዊ: Pastor gregis. *Matth.* 25,32. *Metaph.* Rector. *Ps.* 79, 1. Pastor *Ecclesiæ. Æ. Plur.* ኖሎት: *Marc.* 5,14. *Luc.* 2,8. *Contr. pro* ኖለውት: *Fæm.* ኖላዊት: Pastrix. Eine Schäfferin. Pecoris custos fœm. ኖላዊተ: አጣሊ: Quæ pascit capras. *Vit. Sam.*

⚙ ኖመ: Dormire. *Præt. Def.* ኖሙ: *Ps.* 40,9. *Metaph.* Obdormire, *i. e.* vitâ defungi, *ubi de Christianis piè defunctis sermo est.* አዕርፎ: አበዊነ: እለ: ኖሙ: Quiescere fac patres nostros, qui obdormiverunt. *Lit.* 164. *c.* 4. & *alibi.*

§ አኖመ: Sopivit somno. Soporavit. Dormire fecit. ምንትኑ: ያነውመክሙ: Quid soporat vos? *Surgite. Luc.* 22,46.

§ ነዋም: Dormiens. *Cant.* 5,1.

§ ነዋሚ: Dormitator. Somnolentus.

§ ንዋም: Somnus, *lege* እምንዋም: A somno. *Luc.* 9,32. ሕማም: ንዋም: Morbus somnolentiæ, *i. e.* Lethargus *sive* Lethargia. ጸ: ሮ:

§ መንዋም: Dormitorium. *e. Æ.*

⚙ ነቀረ:—አንወረ: Vituperavit. Vitio vertit. Vitio dedit.

§ ተነውረ: Vitio versum est.

§ ንዉር: Maculatus, Pollutus, Vitiosus. *Mal.* 1,7.

§ ነውር: Vitium. Macula. ዘአልቦ: ነውር: Immaculatus. *Ps.* 65,14.

† መናረት: *Hebr.* מנורה Candelabrum. *Radicem in hac lingua non habet; quære igitur in lit.* መ: *col* 80.

⚙ ነዊኅ: *Præt. Def.* ኖኀ: Altus, Altior fuit, *vel* factus est. Eminuit. *Ps.* 37,4. Excelsus fuit. (2.) Longus fuit. In longum se produxit. Prolongatum, Protractum fuit *negotium.* (3.) *Ex Hebr. signif.* נוח Resedit, Requievit. ይንበር: ይኑኅ: ይኑር: ወይኑኅ: Maneat; Commoretur, & requiescat. *Lit. MSS.*

§ አንኀ: *pro* አኖኀ: *propter alephum gutturalem.* Produxit, Prolongavit, Promisit, *e. g. capillos, ut: Fæmina si* አንኀኀ: ሥዕርታ: promiserit capillos suos. 1.*Cor.* 11,15. ነፍስየ: አኖኅኩ: Animam meam produxi. *Ps.* 118,131. Extendit. *Ps.* 84,5. (2.) Extulit. In altum tulit. *Jac.* 1,6. (3.) Produxit *sermonem, preces.* Prolixior fuit. *Luc.* 20,47. *Periphrasin efficit Adverbii* Diu, Longè, Multum; *ut:* አንኀ: ነበረ: Diu mansit. *Enc.* 4. *Aug. Inf.* በአንኆ: Prolixè: Multis verbis. *Æ.*

§ ኑኅ: μῆκος, Longitudo. *Psal.* 55,2. (2.) Spatium *vel* Intervallum temporis *certum, ut:* ኑኅ: ፫: ዐለት: Per tres dies. *Enc.* 5. *Octobr.* ኑኅ: ሀመታት: ፳ወ፯: Spatio XXVII. annorum; *i. e.* Viginti septem annos. *Enc.* 10. *Dec.* 5. 5. Regionis. *Gen.* 13,17. Loci *vel* corporis cujusdam; *ut:* ኑኁ: ለታቦት: Longitudo arcæ. *Exod.* 25,10.

§ ነዋኅ: Excelsus. Altus. *Lit.* 166. *c.* 3. *F.* ነዋኅ: *Substantivè & neutraliter accipiunt, ut alia fœminina; ut: Dominus* ለነዋኃኒ: እምርሑቅ: ያአምር: id quod excelsum est è longinquo novit *Psal.* 137,7. ነዋኅ: ጥቅም: Alta mœnia. *Apoc.* 21,12. *Forma ista etiam in masculino occurrit, exemplo* ሠናይ: *ut:* ነዋኅ: ወልዑል: Altus & excelsus thronus. *Org. ex Es.* 6,1. *De loco, ut:* ደብር: ነዋኅ: Mons altus. *Matth.* 17,1. (2.) *De tempore:* Longus. Diuturnus, *ut:* ለነዋኅ: መዋዕል: In longos dies. *Psal.* 20,4. (3.) Profundus. & *sic æquipollet Latino* Altus; *ut:* ግብ: ነዋኅ: Fovea profunda. *Vit. Greg. Armen. Fæm.* ነዋኅት: Alta, Excelsa. አድባር: ነዋኅት: *sic in MSS. Ber. & Poc. per enallagen generis & numeri. pro* ነዋኃት: Montes excelsi. *Ps.* 94,4. *Gen.* 7,19.

§ ነዊኀ: Procul. Longè. *Matth.* 15,8. *Enc.* 11. *Jan.* 1. 5. *pro quo legitur* ነዊኀ: *Marc.* 7,6. (2.) Diu. *Vit. Dan.*

§ ኑኃት: *Contr. pro* ንውኃት: Productio.

† ንዋይ: *In gen.* Vas, Σκεῦος. *Pſ.* 30,16. ንዋየ: ለብሐ: Vas figulinum. *Pſ.* 2,9. (2.) Materia. Instrumentum. *Et ſic periphraſi multarum rerum inſervit, ut:* ንዋየ: ቤተ: ክርስቲያን: Instrumentum ſacrum, *ſive* ſupellex Eccleſiæ, *ut* vaſa, veſtes *atque* apparatus ſacer. *Enc.* 1. *April.* 1.5. ንዋየ: ሐቅል: Arma, *q. d.* Vaſa campi. *Luc.* 11,21. ንዋይ: ዘዓለም: Mammon. Divitiæ. *q. d.* Inſtrumentum hujus mundi. *Matth.* 6,24. Opes. Facultates. *Marc.* 10,23. *& ſimpliciter* Divitiæ, *ut:* ንዋየ: ርትዕ: Divitiæ legitimæ. *Epil. Job.* Res alicujus propriæ. በንዋየ: ዚአየ: Meis ſumtibus; Meis impenſis. *Præf. Syn.* ንዋየ: ጽቡር: Materia luti, *Poeticè pro* Luto ipſo. *Enc.* 30. *Febr.* 2. ንዋየ: ውስጥ: Inteſtina. Eingeweide. *Exod.* 29,17. *Plur* ንዋያት: *ut:* ንዋያት: ከርሥ: Viſcera; *ſeu* vaſa inferiora ventris; *ſive* Inteſtina *Poeticè. Enc.* 23. *Dec.* 2. 3. ንዋያት: ሐመር: Inſtrumenta navis. *Act.* 27,19.

* ንዋየ: ክርስቶስ: *q. d.* Opes Chriſti. *Rex Æthiopiæ ita dictus. Liturg.* 160. *c.* 3. *Enc.* 15. *M.* 91. 2.

✿ ንጌግ:——ኑግ: Melanthion *ſive* Nigella. Schwarzer Römiſcher Kümmel. ቅብአ: ኑግ: Oleum nigellæ. *Lex. Amh. col.* 52.

† ንዑ: Age, Veni. *Matth.* 14,29. ንዑ: ርእ: Age, Vide. *Apoc.* 6,1. *Vide Gramm. Lib. II. c.* 27.

† ናዕክ: Stannum. *Vide* ናእክ:

✿ ነዐወ: *Gen.* 25,28. Venatus; Aucupatus eſt. (2.) *Metaph.* Diligenter quæſivit & captavit. Inſidias tetendit. *Luc.* 11,54. (3.) Inhiavit *alicui rei* avidè; *more venatorum, ut Leo cadaveri. Poëticè. Enc.* 30. *Sept.* 3. 4. *tribuitur enim etiam animalibus rapacibus. Org. Lect.* 1.

§ ነዓዊ: Venator, Auceps. *for.* ነዓዊት: *Enc. Pl.* ነዐውት: *Enc.* 28. *April.* 3.3. *atque ſic legendum pro* ናእዊት: *Pſ.* 90,3. *&* 123,6. *Variant hic Codices impreſſi & MSSti. Græca verba, ſenſus & constructio poſcunt, ut* Liberat me ἐκ παγίδος θηρευτῶν, *legimus & vertimus:* እመሥገርተ: ነዐውት: è laqueo venatorum *vel* aucupum. *Nihilominus in Codicibus MSStis Pocokii, Berolinenſi, nec non in vita Samuelis reperitur* እመሥገርት: ነዐዊት: *quaſi* ነዐዊት: *adjectivum eſſet, & reddere oporteret* è laqueo venatorio. *Cùm tamen ratione formæ analogicè ſit ſubſtantivum. Ipſi Æthiopes hoc in loco non ſatis ſibi conſtare videntur.*

§ ናዐዊ: *pro* ነዐዊ: *per ſolitam Metatheſin vocalium.* Venatio. *Gen.* 27.30.

§ ንዐወት: Venatio. Venandi actus.

§ መንዐው: Locus venationis. 1. *Sam.* 24,3. Ein Jage-Platz.

† ነዛሀለ: Aniles fabulæ: *Vide in* ዛሀለለ:

✿ ነዝሐ: *Vide mox* አንዝሐ: *ſub* ነዘነ: *col. ſeq.*

* ናዝሬት: Nazaret, *urbs Galilææ.*

§ ናዝራዊ: Nazarenus. *Marc.* 10, 47. *propriè is, qui Nazarethi natus vel educatus eſt; at Poëta de* Naziræo *ſeu* Devoto, *aut* Voto obſtricto *malè accepit, de quibus agitur Num.* c. 6. *ut:* ስምዖን: ናዝራዊ: ዘተሰምየ: Simon Nazaræus qui vocatus fuit. *Enc.* 30. *Mart.* 2. 1. *ex Jud.* 13,5. *ubi MSS Alex. habet* Ναζιραῖος, *quod melius* ናዚራዊ: *ſcriberetur.*

* ናዝራዊት: Nazarena. *Nom. pr. Fœm.*

✿ ነዘነ: *Hebr.* נזה Reſperſit. Conſperſit. *Pſal.* 50.8.

§ አንዝሐ: *per* ሐ: *reperitur in Enc.* 5. *Dec.* 4. *ut:* ያንዝሕ: መነኮሳት: እግረ: Lavat pedes (*ut videtur*) monachorum fratrum. *Hebraicum* הזה *in Hiphil ſignificatione convenit cum Kal.*

§ ተነዝነ: Aperſus, Conſperſus, Reſperſus fuit. *Lev.* 6,27.

§ ንዙን: Reſperſus. Conſperſus. *Apoc.* 19,13.

§ ንዘኔት: Aſperſio. Conſperſio. 1. *Pet.* 1,2.

§ መንዘኒ: *&* መንዘኒ: *prout legitur in Org. Edit.* Reſperſorium *vel* Aſpergillum, *vulgò* ein Sprengel/ *quo ſpargitur aqua vel ſanguis.* (2.) *i. q.* ንዘኔት: *ut:* ማየ: መንዘኒ: Aqua aſperſionis, *q. d.* Aqua aſpergilli. *Num.* 19,9.

§ መንዘኒ: *Analogicè eſt nomen locale, ac reddendum eſt* Labrum, Pelvis *vel* Concha, *ut:* ተተረለይ: መንዘኒ: ደም: Conſperſorium conchæ ſanguinis, *quâ ſcilicet ſanguis aſperſioni deſtinatus continetur. Org. Lect.* 5. ንዋየ: ለብሐት: Vaſculum figulinum *intelligi videtur, de quo agitur Lev.* 14,50. ማየ: መንዘኒ: *legitur in Organo meo MSS. pro quo in Codice MSS. Edit. reperitur* ማየ: መንዘሕ: Aqua aſperſionis; *prout paulo ante allegavimus Num.* 19,9.

† መንዙኒ: Delicatus. *V. in* መ: *col.* 83.

✿ ናዘዘ: Solatus, Conſolatus eſt, Solatio affecit. *Pſ.* 68,25. *Inf. nom.* ናዘዞት: Solatium. *Pſ.* 93,19.

§ ተናዘዘ: Conſolationem percepit, *vel* admiſit. Solatio affectus eſt. *Præf. Syn. & conſequenter* Lætitiam, Gaudium animo percepit. *Org. Lect.* 5. (2.) Conſolari ſe invicem, *ut Conjugationis octavæ; ut:* ወይትናዘዛ: ክልኤሆን: እምቃለ: መጻሕፍት: Et conſolabantur ſe invicem *Maria & Eliſabeth* ex dictis Scripturæ. *Relatio de B. Maria.* (3.) Confiteri peccata *ſacerdoti; ſic Amhar. accipitur. Vid. Lex. col.* 52.

§ ናዛዚ: Conſolator, Paracletus. *F.* ናዛዚት: *Lit.* 170. *c.* 4.

§ ኑዛዜ: Conſolatio. *Org. Lect.* 7. (2.) Confeſſio *peccatorum; quæ fit miniſtro Eccleſiæ. Amharicè. Lexic. d. loc.*

§ መናዝዝ: *i. q.* ናዛዚ: *& ferè uſitatius eſt. F.* መናዝዝት: Conſolatrix. *Org.*

† መንዙዝ: Contumeliis affectus, *à rad.* መንዘዘ: *vide ſub radice ſua, col.* 83.

† ኖየ:

† ነየ፡ *Adv.* En! Ecce! ነየ፡ አነ፡ Ἰδὲ ἐγώ. En! Ecce me! *Ebr.* 2, 13. ነያ፡ Ecce eam. *Job.* 19, 26 27. ነዮሙ፡ Ecce eos. *Act.* 5, 25. *Conf.* ናሁ፡ *col.* 291.

* ኖዳ፡ Nuda. *Socius Sosimae.* *Enc.* 4. *Maji.* 2. 5.

* ኖዳ፡ አባ፡ Abba-Noda. *Amicus S. Victoris, & socius martyrii.* *Enc.* 27. *April.* 2. 3.

❁ ነድሐ፡ *Hebr.* נדח Impulit, Propulit *ad lapsum*; *ut*: ነድሐ፡ ላህም፡ Impulit eam (*scil. arcam*) bos, *ut lapsura videretur.* 2. *Sam.* 6, 6. *Confer* ነድአ፡

❁ ነደቀ፡ *Org. Lect.* 1. Ædificavit, Exstruxit. *Matth.* 23, 29.

§ ተነድቀ፡ Ædificatus, Exstructus est *vel* fuit. *Num.* 13, 22.

§ ንዱቅ፡ Exstructus, um. *Enc.* 28. *Febr.* 2. 4. *F. Luc.* 4, 29. *ubi lege* ንዱቃት፡

§ ነዳቂ፡ Ædificator. Architectus. *Org.* *Plur.* ነደቅት፡ *Matth.* 21, 42.

§ ንድቅ፡ Structura, Ædificium. *Marc.* 13, 1. 2.

§ ንድቀት፡ Ædificatio, Exstructio.

❁ ነድአ፡ Egit ante se, Propulit, *e. g. pecora, jumenta, gregem*; *ut*: ይነድኡ፡ እንስሳሆሙ፡ Propellant pecudes suas. *Exod.* 14, 15. 1. *Sam.* 16, 3. *Confer* ነድሐ፡

§ ተነድአ፡ Actus, Propulsus fuit; *ut*: ሐመር፡ በነፋስ፡ ነፋሲ፡ ይትነዳእ፡ Navis vi venti propellitur. *Mendosum pro* ይትነዳእ. *Jac.* 3, 4. *propter consuetam Metath. vocalium.*

§ ነዳኢ፡ Qui *pecudes* ante se agit. (2.) *Qui adigit homines ad opus.* *Plur.* ነዳእት፡ ገብር፡ Ἐργοδιώκται, Exactores operum. *Exod.* 3, 7.

§ መስተናድእ፡ *Plur.* መስተናድኣን፡ *Idem, sed intensiori significatione.* *Ef.* 1, 23. Acriter instantes *sive* urgentes.

† II. እንድዒ፡ Fortasse. *Vide in* አ፡

❁ ነደየ፡ *Ps.* 33, 11. Inops, Pauper, Egenus fuit, *vel* factus est. Eguit.

§ አንደየ፡ 2. *Cor.* 8, 9. Pauperavit, Ad inopiam redegit. Inopem reddidit. 1. *Sam.* 2, 7. *Monachi* እለ፡ ርእሶሙ፡ አንደዩ፡ qui se ipsos pauperes reddiderunt. ጸ፡ ር፡

§ ተነደየ፡ Pauper factus, Ad inopiam redactus fuit. *Æ.*

§ ንዱይ፡ Depauperatus. Ad inopiam redactus. *MSS. Colb.*

§ ነዳይ፡ Pauper, Inops, Egenus. *Psal.* 9, 19. (2.) Innocens. Ἀναίτιος. *Matth.* 12, 7.

§ ንዴት፡ Inopia, Paupertas, Egestas. *Ps.* 106, 10. *perfecte* ንድየት፡ *MSS. Colb.*

† መንድዩ፡ *Graecum* Μανδύας, Vestis militaris. *Vide in* መ፡ *col.* 84.

❁ ነደደ፡ & ነደ፡ *Est enim verbum abundans, & ubi MSS. Pocokii habet* ነደ፡ *ibi impressi codices habent* ነደደ፡ *ut*: *Ps.* 17, 10. & 38, 4. & 77, 25. & *alibi.* Arsit, Exarsit *ignis, ira, ut*: ነደት፡ መዐት፡ *Utrobique eodem modo reperitur Ps.* 2, 13. (2.) *Active accipitur pro* Ussit, *ut*: ይነድድ፡ ልብነ፡ Ussit nos cor nostrum. *Luc.* 24, 32.

§ አንደደ፡ እሳተ፡ Ardere fecit, *i. e.* Accendit ignem. *Luc.* 22, 55. *quin & absol.* Ignem accendere *significat apud Poëtam.* *Germ.* Anstecken. *Enc.* 25. *Nov.* 3. (2.) Accendit ut comburat igne. ለአንድዶቶሙ፡ Ad accendendum illos (*scil. mergites*) *quo comburantur.* *Matth.* 13, 30.

§ ንዱድ፡ Accensus, Ardens. *Enc.* 19. *Dec.*

§ ነድ፡ Flamma. *Psal.* 96, 3. *Pleon.* ነድ፡ እሳት፡ Flamma ignis. Feuerflamme. *Apoc.* 1, 14. *Poët.* Ignis *Cant. Mich.* 4. 1.

§ ነዳዲ፡ *Forma haec regulariter Actorem denotat; at apud Poëtam idem est quod* ንዱድ፡ Ardens, *ut ignis, candela.* Candens *pruna.* *Enc.* 6 *Sept.* (2.) *Metaph. de affectibus vel aliis rebus vehementibus.* *Enc.* 6. & 23. *Dec.* 2. 2.

§ ንዳድ፡ Febris maligna. *Amharicum est.* *Vid. Lex. col.* 52.

§ ንድት፡ *ut*: ንድት፡ እሳት፡ Ardor ignis. *Exod.* 24, 17. *q. d.* Flammans ignis.

§ ምንዳድ፡ Focus. *Exod.* 27, 3. *c.* 11, 12. &c. *Ubi Graecus habet* ἱστία, Vela, tentoria; *sed Æthiops legit* ἑστία. *Dorice* ἱστία, Focus. *Plane contra sensum sequentium verborum.*

§ አንዳዲ፡ Incendiarius. *Th. Petraus.*

❁ ነደፈ፡ 3. *Reg.* 22, 34. Percussit. Icit. Feriit. (*Praeteritum hoc habet Chrisimi.*) (2.) Fixit, Jaculatus est sagittâ. *Ponitur etiam absolute.* Schiessen. *Psal.* 77, 12. (3.) *De animalibus,* Aculeo pupugit, Icit *scorpius.* *Apoc.* 9, 5.

§ አንደፈ፡ Feriri, Figi, Configi jussit. በሐጽ፡ sagittâ. *Enc.* 23. *Jul.*

§ ተነድፈ፡ Percussus, Vulneratus fuit. *Metaph. de amore,* τιτρωμένη. *Cant.* 2, 5.

§ አስተናደፈ፡ *De aedificiis*: Jecit, Posuit *fundamentum.* 1. *Cor.* 3, 10. Constituxit *angulos domus.* *Org. Lect.* 1.

§ ንዱፍ፡ Percussus, Confixus *sagittâ.* *Enc.* 25. *Jan.* *F.* ንድፍት፡ በፍቅር፡ Amore capta. *Cant.* 5, 8.

§ ነዳፊ፡ Sagittarius. Jaculator. *Gen.* 21, 20.

§ ንድፈት፡ Percussio. Jaculatio *quae fit sagittâ.* 3. *Reg.* 22, 35.

§ ምንዳፈ፡ ሐጽ፡ Jactus sagittae. Spatium *quousque sagitta conjici potest.* *Gen.* 21, 16.

† ነጌ፡ Elephas. *Vid.* ነገየ፡ *col.*

❁ ነግሀ፡ *ut*: ነግሀ፡ ብሔር፡ ከመ፡ ሠለስቱ፡ ሰዓት፡ *Act.* 2, 15. *ambiguae expositionis locus; sive pro verbo, sive pro nomine accipias vocem* ነግሀ፡ Lucida facta est *regio*; *vel* Diluculum regionis (*erit*) mox hora tertia.

§ አንገሀ፡ Mane admodum *sub ipso diluculo aliquid* aggressus est. *Marc.* 16, 2. Profectus est summo mane. *Convenit cum* ነቅሀ፡ *col* 296.

§ ነግህ፡ Matutinum tempus, Diluculum.

በነግህ፡ Primò statim diluculo. *Matth.* 20,1. *Marc.* 11,20.

§ ነግህ፡ Manè, *& quidem primo statim diluculo.* *Ps.* 54,19.

§ ንግህት፡ Matutina profectio; *vel* Actio quævis *alia quæ* antelucanis horis *fit.* *Æ.*

✿ ነግሠ፡ *Ps.* 46,8. Regnavit, Rex fuit *vel* factus est; *ut: Constantinus* ዮም፡ ነግሠ፡ hodie, *i. e.* hoc die anni Rex, Imperator factus est. *Enc.* 11. *Aug.* 2.4. Rerum potitus est, *ut:* እምቅድመ፡ ይንግሡ፡ ተንባላት፡ በግብጽ፡ Priusquam Saraceni *seu* Muhammedani rerum potirentur in Ægypto. *Enc.* 8. *Jan.* 1.5. (2.) *Paulo latiùs interdum, quum de Regum regno accipitur, & significat simpliciter* Rexit, *nam de Abrahamo & Jacobo dicitur:* ነግሡ፡ በጽድቅ፡ rexerunt (*scil. suos*) justè.

§ አንገሠ፡ Regnare fecit. Regem constituit, creavit. *Job.* 6,15. *Peccatum* አንገሦ፡ ለሞት፡ regnare, dominari fecit mortem. *Rom.* 5,17. (2.) Pro Regem constituit. Præfecit regis instar. *Act.* 7,10. *Amharicè* Reginam fecit; *sic loquitur Rex, cùm matrimonium suum evulgat. Lex. Amh. c.* 53.

§ ንጉሥ፡ *m.* Rex. ሃይማኖተ፡ ንጉሥ፡ Religio regia, *i. e.* Melchitarum *in Ægypto.* *Enc.* 7. *Sept.* 6.1. *Pluralem format* ነገሥት፡ *Ps.* 109,6. *tanquam esset à sequente voce* ነጋሢ፡፡ *Et porrò* ነገሥታት፡ Reges. *Lit.* 160.3. Imperator Æthiopiæ *vulgò appellatur* ንጉሠ፡ ነገሥት፡ ዘኢትዮጵያ፡ Rex Regum Æthiopiæ. (2.) Imperator Romanorum, *e. g. Constantinus M. Enc.* 7. *Jan.* 1.2. *Theodosius.* 13. *Maji.* 2.

§ ንግሥት፡ *F.* Regina. *Psal.* 44,10.11. (2.) Imperatrix; *ut:* እሌኒ፡ ንግሥት፡ Helena Regina, *mater Constantini M. Enc.* 5. *Oct.* *Pl.* ንግሥታት፡ Reginæ. *Cant.* 6,7.

§ ነጋሢ፡ *i. q.* ንጉሥ፡ *ut:* እግዚአብሔር፡ ነጋሢ፡ DEUS Rex, Imperator. *Enc.* 23. *Nov.* (2.) *Pro* Cæsare *sive* Imperatore Romano *usurpatur.* *Luc.* 20,24. *Act.* 25,8.10. *Quin & olim Æthiopiæ Imperatoris proprium cognomentum fuit, ut apparet ex Arab.* النجاشي *Ps.* 71,8. *&* 73,15. *&* 86,4. *Pocokii specim. Hist. Arab. p.* 63. *Notandum autem id reperiri in versione Antiochena Maronitarum, impressâ Romæ* 1614. *In versione Alexandrina verò dictorum locorum, quæ extat in Bibliis Parisiensibus & Londinens. reperitur non* Rex, *sed* شعب الحبش Populus Habessinorum, *id est* Æthiopum.

§ ንግሥ፡ Regnum, *quatenus accipitur pro* Regia dignitate, *vel pro* Regimine. *Org.* ተፈጸሙ፡ መዋዕለ፡ ንግሡ፡ Impleti sunt dies regni ejus. *Lib. Myst.*

§ ንጉሣዊ፡ Regius, *ut:* ሕግ፡ ንጉሣዊ፡ Lex Regia. *MSS. Colb.*

§ መንግሥት፡ *f.* Regnum, *quatenus accipitur pro* regione ubi quis regnat. *Matth.* 6,10. (2.) *κατ' ἐξοχὴν de* regno cœlorum *sive* Paradiso, *ut: Si dignus fuerit, ferunt eum Angeli* ኀበ፡ መንግሥት፡ in Paradisum; *& sic oppon.* ኩነኔ፡ Interno. *MSS. Colb.* (3.) *Pro* Majestate regia *aliquoties reperitur in Vit. Sanct. ut:* ፀረፍክሙ፡ ላዕለ፡ መንግሥትየ፡ *vit Decius:* Maledixistis Majestati meæ; *seu* læsistis Majestatem meam. *Hist. VII. Puer.*

✿ ነገረ፡ *Ps.* 39,8. Narrávit. Commemoravit, Recitavit. *Ps.* 2,6. Indicavit, Edocuit. አቅደመ፡ ነጊረ፡ Prævenit dicere; *i. e.* Prius dixit. Prædixit. 2. *Cor.* 13,2. *Inf. nom.* ነጊር፡ *&* ነጊሮት፡ Commemoratio. 1. *Theß.* 4,6. (2.) *Interdum absolutè construitur, & tunc significat* Loqui. *Hom. Job.*

§ አንገረ፡ Loqui, Narrare jussit, *vel* Induxit ad narrandum.

§ ተነግረ፡ *Org.* Narratus, Prædicatus, Commemoratus fuit. *Fut.* ዘኢይትነገር፡ Ineffabilis. (2.) Dictum, Actum, Tractatum est *in quodam libro de hac vel illa re.*

§ ተናገረ፡ Collocutus, Confabulatus est. *Luc.* 1,65. *&c.* ምስለ፡ *Job.* 4,27. *Et simpliciter* Dixit, *ut:* ሰ፡ ተናገር፡ Salus! Dixit ei *&c. pro* ይቤሎ፡ *Poeticè. Enc. Inf. nom.* ተናግሮ፡ *&* ተናግሮት፡ Colloquium. *Psal.* 37,15. (2.) *Amhar.* Loqui *simpliciter. Quæ significatio etiam Æthiopicè nonnunquam occurrit, ut:* በኵሉ፡ ለጽድቅ፡ ተናገሪ፡ In omnibus veritatem loquere. *Gen.* 20,16. ረሰዮ፡ ይትናገር፡ Loquendi facultatem tribuit homini. *Lit Chrys.* (3.) Spopondit *stipulanti.* ተናገሮ፡ *Marc.* 14,11.

§ አስተናገረ፡ Loqui fecit; *ut: Christus* ኦሪ፡ በሃማን፡ ዘአስተናገረ፡ ጸመማን፡ እዝን፡ ዘከሠተ፡ ወለዕዉራን፡ ዘጸገዎሙ፡ ብርሃን፡ Os mutorum, qui loqui fecit: Surdorum aures qui aperuit: Et cæcis qui lumen (visum) tribuit. ጸ፡ ር፡ (2.) *Pro* aliquo loqui, *ut videtur. ibid.*

§ ነጋሪ፡ Narrator. Commemorator. Prædicator.

§ ነገር፡ *m. Ps.* 48,4. Sermo, Lingua; *ut: Vir* ብዙኀ፡ ነገር፡ multus sermone, *i. e.* Loquax. *Pr. Ap.* 14. *in Comment. p.* 320. *n.* 62. ቀዳሚ፡ ነገር፡ Primus sermo; *i. e.* Præfatio. ነገረ፡ ዐረቢ፡ Lingua Arabica. *Comm. p.* 295. *n.* 1. *&* 2. (2.) Dialectus. Pronunciatio. *Matth.* 26,73. ነገረ፡ በሐውር፡ *V. S. vel* ነገረ፡ በሐውርት፡ Idem, *sive* linguæ diversarum regionum. 1. *Cor.* 14,39. (3.) Fama. Rumor. *Marc.* 1,28. *Luc.* 4,14. (4.) Res. Negotium. *& sic fere æquè latè patet ac Hebr.* דבר *Matth.* 26,18. ተአምርተ፡ ነገር፡ Demonstratio rei, *i. e. quod nos dicimus* realis, effectiva. *Epist. Mal. Sag. ad Philip. II. Comment. pag.* 484. *n.* 4. (5.) Aliquid. አልቦ፡ ነገር፡ Nihil est. *Luc.* 1,37. (6.) Status. Conditio. *V. S.* ተወልጠ፡ ገብርናቲነ፡ በነገረ፡ መልአክ፡

ምልአክ: Servitus nostra mutata est in statum Angelicum. *Plur.* አንጋር: Linguæ. Dialecti. *Org.* & ነገራት: Negotia. ከመዝ: ነገራቲሁ: Ita res ejus *scil. erant*, *i. e.* hoc modo se habebant. *Lib. Myst.*

§ መስተናግር: Qui pro aliquo intercedit; *vel* pro aliquo loquitur, *aut alicujus causam in judicio agit.* Vorsprecher. *R:C: formæ* መስተጋድል:

† ነገርጋር: Jectigatio, *Morbi species*, & ነጐርጓር: Murmuratio &c. *Vide sub* ገረረ:

* ናግራን: Nagran. *Urbs Arabiæ, in qua occisi fuerunt Arethas cum 340. sociis martyribus ab Rege impio Judæo* Du-Nawas *Arabicè*, Pinchas *vero Judaicè dicto. Historiam habes apud Baronium Tom. VII. Anno 522. §. 25. Nec non apud B. Tellez. Lib. I. c. 32. Enc. 26. Nov. & in Comment. nostro p. 233.*

○ ነገዐ: — አንገዐ: Medulla. *Meton.* Optimum in re quavis. *Gen.* 45, 18. *Psal.* 62, 6. በውስተ: አንገዐሆሙ: *Jac.* 4, 1. *ubi Interpres pro* μέλεσιν, Membris, *legit* μυελοῖς, Medullis.

§ አስተናገዐ: Medullam quæsivit, *sive* appetivit. *Propr* Confregit ossa *in duas vel tres partes* capienda medullæ causa. Emedullavit. *Num.* 24, 8.

○ ነገየ: — ነጌ: Elephas. Elephantus. *Apoc.* 18, 12. ቀርነ: ነጌ: Ebur. *Cant.* 6, 14. *Vide* ቀርን: *col.* 198.

○ ነገደ: *Matth.* 21, 33. Peregrè abiit. Profectus est. Peregrinatus est. ነገደ: መርሶ: Tetendit ad portum. *Enc.* 26. *Maji.* 1. 4. ሐመር: ዘይነግድ: ብሔረ: ተርሴስ: Navis quæ pergebat *seu* proficiscebatur in regionem Tarsis. *Jon.* 1, 3. *Usurpatur in specie de* peregrinationibus sacris *Hierosolymitanis.* Wallfahrten.

§ ተናገደ: Huc illinc profectus, peregrinatus est. *Inf. nom.* ተናግዶት: ለአብርሃም: Peregrinatio Abrahami. *Luc.* 17. c. 4.

§ ተአንገደ: *Vide paulo infra.*

§ ነጋዲ: Peregrinus. Advena. *Matth.* 25, 35. 38. Hospes, *ut*: ሀቃቢ: ነጋዲ: Caupo, *qui peregrinos excipit. Luc.* 10, 34. 35. አፍቅሩ: ነገደ: Diligite advenas, *i. e.* Hospitales estote. 1. *Pet.* 4, 9. አፍቅሮ: ነጋዲ: Hospitalitas. *Rom.* 12, 13.

§ ነጋዲ: *Idem. Enc.* 7. *Jul.* 1. & 24, 11. 2. Hospes *in hoc mundo. Lit. Greg.* (2.) Stirps, Stemma, *quod vide post* አንገዳዊ: *col. seq.*

§ ነጋዲ: Peregrinator, ለተሠይጦ: mercandi causâ. *Org. Lect.* 4. *Etiam absolutè* Mercatorem *significare videtur. Enc.* 18 *Sept.* 3. 2. *Plur.* ነጋድያን: ኢየሩሳሌም: Peregrinatores sacri Hierosolymitani. *Ital.* Pellegrini. Pilgrim.

§ ንጋዲ: Abitus. *Enc.* 15. *Dec.* 3. 7.

§ ንግደት: Peregrinatio, Profectio, Iter. *Psal.* 120, 8.

§ ምንጋዲ: Via publica. *Matth.* 20, 30. ምንጋዲ: ዘሐሠር: Via straminis. Viam lacteam in cœlo *sic dici, ait Kirch. quamvis male scribens,* *in supplem. Copt. p.* 560. *Vid.* ሐሠር: *col.* 34. (2.) Iter. Profectio; *ut*: *Filii Israel* የሐውሩ: በምንጋዶሙ: pergebant in itinere suo. *Exod.* 40, 36. ዘመነ: ምንጋዲ: Tempus itineris faciendi. *Act.* 27, 9.

§ አንጋዲ: *i. q.* ነጋዲ: Peregrinus. *Matth.* 25, 44. & 27, 7. *Sponsa* ክርስቶስ: አንጋዲ: Christi hospitis (*in terris scil.*) *Enc.* 23. *Sept.* 2. 4.

§ ተአንገደ: Hospes, Peregrinus fuit *alicubi. Org. Lect.* 2. በዘተአንገደ: Ideò quod hospes fuerit, *q. d.* in hac peregrinitate. *Org. Lect.* 2. Peregrè abiit, *vel* Profectus est. Iter fecit, & *sic idem quod* ነገደ: *Lit.* 164. c. 3. Diversatus est *apud aliquem*, & *sic constr. c.* ኀበ: *ut*: *Angeli* ተአንገዱ: ኀቤሁ: diversati sunt apud eum (*Abrahamum.*) *MSS. Colb.*

§ አንገዳዊ: Quod ad peregrinum spectat. Peregrinus *adjectivum. MSS. Colb.*

† II. ነገደ: Stirps, Stemma: *Luc.* 2, 36. Genus, Cognatio; *ut*: በትረ: ነገደ: Prosapia. Genealogia, *ut videtur. Org. Lect.* 1. Tribus. Ordo. *De Angelis* በበ: ነገዶሙ: singulos secundum ordines suos. *V. Sanct.* *Pl.* አንጋድ: *ut*: ፲ወ፪: አንጋደ: እስራኤል: XII. Tribus Israelis. *Act.* 26, 7. & አንጋዳት: *MSS. Colb. aliàs* ሕዝብ: *q. v. col.* 48.

† III. ንጕድጓድ: Tonitru. *Vide* ጕድጕድ:

* ነገደ: ክርስቶስ: Cognatus Christi. *Nom. pr. Viri.*

○ ነገፈ: *Act.* 13, 51. Excussit *sinum, vestem. Act.* 18, 6. Decussit *pulverem pedibus. Luc.* 9, 5. Deposuit ላሐ: luctum. *Gen.* 37, 35. c. 38, 12. נגף *Hebr. est* Percussit.

§ አንገፈ: Effecit ut aliquid dimitteret, *ut cum Leonis prædam eripio; seu brachium ferio, quo aliquid è manu adversarii decidat.* Eripuit è manu. Liberavit *captum. Ps.* 36, 42. *oppressum. Luc.* 4, 18. *vel etiam* Protexit *atque* Defendit. *Enc.* 8 *Dec.* አንገፍዎ: ላሐ: Fecerunt ut tristitiam deponeret, *i. e.* Consolati sunt luctum ejus. *Gen.* 37, 35. & c. 24, 67. *Transitivè ponitur Act.* 28, 5. *Paulus* decussit *serpentem de manu. Dubito an bene?*

§ ተነገፈ: Excussus, Decussus fuit. *Ps.* 108, 23. (2.) Excidit, Decidit, *in specie folium vel flos. Psal.* 1, 3.

§ ተናገፈ: *ut*: በተናግፎ: ሕይወት: ዓለም: Relinquendo vel contemnendo vitam mundi. *Enc.* 1. *Dec.* 1. 2. *q. d. Dum decutitur mundus. Poeticè propter rhythmum.*

§ ንጉፍ: Excussus. Dejectus. ጽጌ: ንጉፍ: Flos deciduus. *Enc.* 12. *Oct.* 2. 5.

§ ነጋፊ: Excussor; *sed usitatior est forma* መንገፊ:

§ ንገፈት: Excussio.

§ መንገፊ: Qui aliquid tollit *vel* amovet, Amotor. *ut*: *ut*: መንገፌ: ላሐየ: Depellens tristitiam meam. *Org. Lect.* 4.

○ ነጠረ:

✿ ነጠረ: Fulsit, Fulguravit, Resplenduit *fulgur*. *Org. Lect.* 1.

§ ንጥር: Fulgur, Fulgetra, *vel* splendor *instar* fulguris, *ut*: ንጥር፡ ዘእምብረቀ፡ ስብሐቲ፡ አይሕአ፡ Splendor qui de fulgure gloriæ descendit. *Org.* ሞቱ፡ በንጥረ፡ መሬት፡ ወሐመድ፡ Mortui sunt (*ædificatores turris Babylonicæ*) flammâ è pulvere & cinere *emersâ*. *Lib. Myst.*

✿ ነጠበ: *Hebr.* נָטַף Destillavit, guttatim *aqua vel sanguis*, *ut*: ነጠበ፡ ደሙ፡ Destillavit sanguis ejus. *Enc.* 19. *Oct.* 2, 4.

§ ነጥብ: Gutta. Stilla, *ut*: ነጥብ፡ ጠል፡ አሐቲ፡ Gutta roris unica. *MSS. Colb.* (2.) *Denotat* Punctum *in genere*, *ut cum de gemma dicitur*: ሕብሩ፡ ጸሊም፡ ዘቦ፡ ነጥብ፡ ከመ፡ ብሩር፡ Color ejus niger punctulis argenteis aspersus. *Comment.* p. 209. n. 7. *In specie* Quaterna *illa* puncta (፨) *periodos terminantia, quæ sæpe quinque rubris augentur.*

§ አንጠብጠበ: *Ps.* 67, 9. Stillavit, Destillavit *pluvia*. Guttatim defluxit. *Ps.* 71, 6. *abs.* *At cum* pluere *significat, poscit accus. ut*: ደመናት፡ አንጠብጠቡ፡ ዓሣ፡ Nubes pluerunt piscibus. *Enc.* 29. *Jun.*

§ ነጠብጣብ: Gutta. Stilla. *i. q.* ነጥብ፡ *Ps.* 64, 11. ወይክዑ፡ ዝናማተ፡ ከመ፡ ነጠብጣበ፡ ማሕየብ፡ Et effundit pluvias tanquam guttas situlæ. *Lit. Epiph. de copiosis &* densis guttis *tanquam imbrium.*

§ መንጣብ: Stillicidium.

† ቀብጣብ: Flagellatio. *Vide in* ጠ:

✿ ነጠነ:—ተነጥነ: *ut*: ከመ፡ ንለቡ፡ ወንጠይቅ፡ መጻሕፍተ፡ ቅድሳቲከ፡ ዘይትነጠን፡ በቅድሜከ፡ Ut intelligamus & comprehendamus libros sanctitatis tuæ .... coram te. *Lit.* 161. c. 3. *Alibi nondum occurrit, ut significatio conjici possit.*

✿ ነጠወ:—አንጠወ: Abstulit, Abrupit; *ut de panno*: ይነጥዩ፡ ጣቅቡቶ፡ Abrumpit assumentum ejus. *Marc.* 2, 21.

✿ ነጠየ:—አንጠየ: Molestus *sive* Oneri fuit. Negotium facessit. *Luc.* 11, 7. 8. *c.* 18, 5. *Gal.* 6, 17.

§ መንጥይይ: Molesta (*ut videtur*) quæstio. *MSS. Colb.*

✿ ነጠፈ: Colavit, Percolavit. *Matth.* 23, 24. (2.) Defecavit à fecibus *vinum*; A scoriis purgavit *metallum*, *vel instar metalli* Purgavit & mundavit. *Mal.* 3, 3.

§ ተነጥፈ: Defecatum, *à* fecibus *seu à* scoriis purgatum fuit *aurum*. *Org. Lect.* 3.

§ ንጡፍ: Defecatum *vel à* scoriis purgatum *metallum*. *Ps.* 11, 7. (2.) *Metaph.* Mundus, Purgatus *instar metalli*, *ut*: ሕሊና፡ ንጡፍ፡ Mens pura. *Enc.* 13. *Aug.* (3.) Emaculatus. *Vide* ንዱፍ፡ *col.* 299.

§ መንጠፊት: Cribrum. Colum [illegible].

✿ ነጸለ: Avulsit, Abrupit, *e. g. ramum arboris*. *Hebr.* Eripuit.

§ ተነጽለ: Abruptus, Avulsus fuit; *ut*: ተነጽለ፡ ማሕጼሁ፡ Avulsa fuit securis ejus *à manubrio*. 4 *Reg.* 6, 5.

✿ ነጽሐ: Mundus, Purus fuit *vel* factus est. *Ps.* 18, 14. *à lepra Matth.* 8, 3. *Oppos. est* ረኵሰ፡ *q. v. col.* 126.

§ አንጽሐ: Mundavit. Emundavit. Purum reddidit. *Matth.* 3, 12 (2.) Purum æstimavit, *seu* pronuntiavit. Pro puro sive innocente habuit, *vel* judicavit. *Exod.* 20, 7. ኢትንጽሕ፡ ቀሢሞ፡ Noli nimis pure colligere *fructum*. *Lev.* 19, 10. *Germ.* Reine ablesen. *Inf. nom.* አንጽሖ፡ Purificatio, *ut*: ማየ፡ አንጽሖ፡ Aqua purificationis. *Num.* 8, 7.

§ ተንጽሐ: Mundatus, Purgatus fuit. *Lit.* 169. *c.* 1.

§ አስተናጽሐ: Perpurgavit. Bene repurgavit. Exactè mundavit; *sive* Interpurgavit *videtur*: *Joh.* 15, 2. *plus est quam* አንጽሐ፡ *ut*: አስተናጽሐ፡ ቀሢሞ፡ Exactè, pure collegit spicas, *racemos, ut plane nihil reliqui faceret*. *Deut.* 24, 21. (2.) Declaravit, Explanavit, *ut*: *Veniunt ad me (Mosen) ut* እፍትሖሙ፡ አስተናጽሕየ፡ ለለ፡ አሐዱ፡ አሐዱ፡ ኵነኔ፡ እግዚአብሔር፡ ወሕጎ፡ ut judicem eos, declarando unicuique judicia Domini & legem ejus. *Exod.* 18, 16.

§ ንጹሕ: Purus. Mundus *Ps.* 49, 13. ἄμωμοι. Immaculatus, *i. e.* Sceleris purus. Innocens. *Exod.* 29, 1. *In specie* Castus. *Communissimum est Angelorum, nec non Apostolorum, item* Sanctorum, *sanctarumque omnium* Epitheton, *ut*: ملايكتك الاطهار Angeli puri, *pro quo in textu est* ἅγιοι; Sancti. *Matth.* 25, 31. *Oppos.* ἀκάθαρτοι, Impuri. *Sic* الرسل الاطهار ሐዋርያት፡ ንጹሓን፡ Apostoli puri *vocantur*. *Tit. Actor. Apost.* *A Christo ipso sic vocantur*, ὑμεῖς καθαροί ἐστε. አንትሙ፡ ንጹሓን፡ አንትሙ፡ Vos puri estis. *Joh.* 15, 3. (2.) ንጹሕ: *Substantivè quoque accipitur*, *ut*: በንጹሕ: In puro *scil. statu*; *hoc est*: In puritate & castitate. *Vit. Barb.* *Fem.* ንጽሕት፡ በርባራ፡ Pura; *i. e.* Casta Barbara. *Vit. Barb.*

§ ንጹሕ: Purè. *Lit. MSS.*

§ ንጽሕ: Puritas, Integritas. *Ps.* 88, 44. Purificatio *secundum legem Mosaicam*. *Luc.* 2, 22. Continentia, Castitas, *de Maria virgine passim*. *Act.* 24, 25.

§ ንጽሕና: Castitas. *Lit.* 171. *c.* 1. ንጽሕና፡ መንፈስ፡ Integritas Spiritus *seu* animæ. *Lit.* 173. *c.* 1. *lin. ult.*

§ መንጽሒ: Mundator. Purgator. *Sic Christus dicitur* መንጽሒ፡ ኃጥአን፡ Purificator peccatorum. *Org.* *F.* መንጽሒት፡ Purgatrix. *Org.* መንጽሒተ፡ ኃጢአት፡ *Wemmerus in Lex.*

Lex. suo p. 159. *exponit* Purgatorium; *id vero cum Æthiopes non habeant, apparet male applicatum esse vocabulum, alioris formam habens, ad locum* purgatorii. *Confer Lex. Amh. col.* 54.

⊕ ፍጺሬ፡ *Ps.* 93, 6. *Cant. E.* Inspexit. Aspexit. Respexit. Despexit እምሰማይ፡ de cœlo. *Luc.* 170. 3. Spectavit. *Plus est quam* ርእየ፡ Vidit. Consideravit. Contuitus, Intuitus est diligenter. *Marc.* 14, 67. ፍጺሬ፡ ወርብ፡ Circumspexit. *V. S. Inf. nom.* ፍጺሮ፡ *Ps.* 93, 16. *&* ፍጺሮት፡ Aspectus.

§ አፍጺሬ፡ *Vix differt significatione à suo primitivo, ut:* Surrexerunt illi viri ወአፍጸሩ፡ ገጾሙ፡ ሰዶም፡ & respexerunt; *vel* faciem verterunt versus Sodomam *Gen.* 18, 16. *Et sic in Luc.* 172. 3. *ubi referuntur verba S. cænæ; de Christo dicitur:* አፍጸረ፡ Suspexit, Sursum respexit ወይቤ፡ ንሥኡ፡ ስትዩ፡ & dixit: Sumite, bibite. *&c.*

§ ተፋጸረ፡ Alius alium respexit; Se mutuò respicere, *ut:* ወገጾሙ፡ ይትፋጸሩ፡ በበይናቲሆሙ፡ *De Cherubinis dicitur, quos Æthiopes faciunt generis fœminini:* Et facies eorum respiciant se invicem. *Exod.* 25, 20. (2) *Durii admodum Metaphorâ de affectibus dicitur, ut:* Tres viri ዘኢ ይትፋጸሮሙ፡ quos non afficit (*q. d.* mutuò aspicit) ተቃንዖ፡ ወቅንአት፡ æmulatio prava & invidia: *Ep. ad Sosn. Comment. p.* 504. *n.* 48. *Sic* ቃሎሙ፡ ጽድቅ፡ ዘኢይትፋጸሮ፡ ሐሰት፡ ወጽልሑት፡ Verbum eorum verum; quod non afficitur mendacio *vel* dolo. *MSS. Colb.*

§ ፍጹር፡ Videns. רֹאֶה, *pro* Propheta *in V. T. Enc. 3. Nov.* 1. *n.* ፍጹር፡ ፍጹር፡ Contemplator rerum. Spectator. *Lit. MSS.*

§ ፍጻሬ፡ Aspectus. Intuitus. Visus. *Org. Lect.* 1. ሠናይ፡ ፍጻሬ፡ Pulcher aspectu. *MSS. Colb.*

§ ተፍጻሬ፡ *Adv.* Ex adverso. E regione. In loco opposito. *Marc.* 12, 41. *c.* 15, 39.

§ መፍጸሪ፡ Conspicilium, Conspicillum.

§ አፍጻሬ፡ Conspectus, Aspectus. *Cant.* 6, 4. በአፍጻሪሆሙ፡ In conspectu eorum. *Ps.* 22, 6.

§ ለአፍጻሬ፡ *Adv. sq. q.* ተፍጻሬ፡ *Marq.* 3, 5. ተፃ፡ አፍጻሬ፡ Contra. Adversus. *Luc.* 174. 6. 2.

* ፍጽበት፡ ሀገር፡ Nisibin urbs. *Enc.* 18. *Jun.* 1. 1. Antiochia Mygdonia *olim dicta, inter Masium montem & Tigrim posita. Cluverius L.* 5. *c.* 23. *de Mesopotamia.*

⊕ ፍጽዖ፡ — አፍጽዖ፡ Detraxit. Avulsit aliquid, *ut:* አትፍጽዑ፡ ብዕሎሙ፡ ወአብዕ ሎ፡ ለዕበያን፡ Noli detrahere divitibus nostris, & locupleta pauperes nostros. *Lit. MSS. nisi malis scribere* አትፍጽዑ፡ *ab* አፍጽዖ፡ Pauperem fecit aliquem, *quod præferas; pulchra enim oppositio est?*

§ ተፍጽዐ፡ Detractus, Evulsus fuit. ዘተፍጽዐ፡ እምጽሕሙ፡ Quod evulsum erat è barba Dioscori, *de quo vid. Hist. Æthiop. Lib.* III. *Cap.* 8. *n.* 8. 21.

§ ፕጺጼ፡ *ut:* ፕጺጼ፡ ጽሕሙ፡ Cui evulsa vel detracta est barba. *ibid.*

⊕ ፍሕለ፡ *Marc.* 5, 29. Defecit flumen. *Jos.* 3, 13, 16. Siccatus. Exsiccatus fuit fons. *Gal.* Taris, *ut:* ፈለፈለ፡ ዘኢይፈሕል፡ Fons qui non deficit. *Org. Lect.* 1. *De liquidis dicitur; at* ኖለ፡ *etiam de solidis humidis. Conf.* ፀፈ፡

§ አፍሐለ፡ Siccavit, Exsiccavit amnem, fontem, *vel aliam liquorem. Ps.* 73, 15. Deficere fecit *sanguinem destillantia. Lev.* 1, 15.

§ ፍሑል፡ Siccus. Humore deficiens. ዐዘቅት፡ ፍሕልት፡ Puteus aquâ carens. 2. *Pet.* 2, 17.

† ፍሕልሕል፡ Gutta. *Vid. sub* ጸፈጸፈ፡

⊕ ፍጽዕ፡ Destruxit. Dejecit. Prostravit. *Luc.* 4, 45. Solo æquavit domos, & ædificia. *Marc.* 9, 18. 20.

§ ተፍጽዐ፡ Dejectus, Destructus fuit. ወድቀ፡ ውስተ፡ ምድር፡ in terram. *Act.* 9, 8. Prostratus fuit *Ananias c.* 5, 5. ተፈጸምነ፡ Prostrati sumus. *Act.* 26, 14.

⊕ ፍዖወ፡ — አፍዖወ፡ Marcescere, Marcidum fieri, *cujus infinitivus* አፍዖዎ፡ Marcescens. *Ps.* 89, 6. *alibi non occurrit, at sensus poscit, ut sic reddatur. De herbis enim & floribus agit locus. Per* ዐ፡ *scribitur in MSS. Berolinensi* ዐፍዐዎ፡ *tanquam esset quadrilitterum ab* ዐፍዐወ፡

⊕ ፍሐለ፡ *Marc.* 21, 8. Stravit, Instravit; Substravit humi *vestes, folia, flores. Marc.* 11, 8. *sive Sternere humum floribus: Conf.* ፀፈለ፡

§ ተፍሕለ፡ Stratus, Instratus fuit. ተፍሕለ፡ ለከ፡ Stratum tibi factum est, *ut videtur Ez.* 14. 12. ተፍ፡ ተፍሕለ፡ ዕረፍት፡ Ubi substrata est requies, *i. e.* ubi requies datur. *Enc.* 24. *Oct.* 3. 4.

§ ፍሑል፡ Stratus, *ut:* ጽርሕ፡ ፍሑል፡ Cœnaculum stratum. *Marc.* 14, 15. *Sic* ምንጣፍ፡ ፍሑል፡ Cubile stratum. *Enc. Mar.* ፍሑል፡ በእብን፡ Pavitum, *sive* lapidibus stratum. *Cant.* 3, 10.

§ ፍሕል፡ Stratura, Stratum, *ut:* ወሠርዑ፡ ፍሕለ፡ ዘለአዕብን፡ *Græcus habet:* Kai ἐπέθηκαν ἐπὶ τὸ κάλυμμα ὑακίνθινον. *Exod.* 36, 38. *Vid. etiam alios libros observantes Num.* 4, 6, *ad litt. L.* καὶ ἐπιθήσουσιν ἐπ' αὐτὸ κάλυμμα. Et imposuerunt ei Stratum hyacinthinum.

§ መፍሕል፡ Stragulum *vel* Stragula, *ut:* መፍሕል፡ ድንግልናሃ፡ Stragula virginitatis ejus: τὰ παρθένια, *Deut.* 22, 15. (2.) Saccus. Vestis cilicina. *Ef.* 20, 2. *c.* 23, 12. *alias* ሠቅ፡ *col.* 113.

† ፍሕሱዕ፡ Salsulones, Chorææ. *Vide in:* ሐርሱዕ፡

⊕ ፍሕሰ፡ — አፍሐሰ፡ Respiravit, *h. e.* Recreatus, Refocillatus fuit. በበዘመንቱ፡ አፍሐሰ፡ ሕዝበ፡ ኢትዮጵያ፡ In præsulatu ejus respiravit populus Æthiopiæ. *Enc.* 12. *Nov.* 4. 3. (2.) *Transitivè* Refocillavit. Respirare fecit, *ut:* አፍሐስኮሙ፡ ለእለ ጻሙ፡

ክሙ፡ ለእግዚአብሔር፡ Respirare fecistis (*scil. ab ira*) omnibus vestris Deum: *Abit Interpres à Græco textu; qui habet πληρώσατε.* *Exod.* 32,29. *Inf. nom.* እንፋስ፡ Recreatio. Respiratio. *Lit. Job.*

§ አስተንፈሰ፡ Odoratus est *spiritum vel aërem attrahendo. Conjungitur ut synonymum cum* አጼነወ፡ Olfecit. *Lit.* 170. *c.* 3. (2.) Valde recreavit; *ut:* አስተንፈስከ፡ ለልብየ፡ Recreasti cor meum. *MSS.Colb.* (3.) *Rursus intransitive;* Respiravit, Spiritum recepit, *ut:* ከመ፡ ይስተንፈስ፡ ወልደ፡ አመትከ፡ Ut respiret filius ancillæ tuæ. *Exod.* 23,12. ἕως οὗ διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα, Donec perspiret dies; *Æthiops reddidit:* እስከ፡ ሶበ፡ ትትነፈስ፡ መዓልት፡ *Cant.* 2,17.

§ ነፍስ፡ Anima. *Ps.* 6,3. ነፍስ፡ ነባቢት፡ Anima rationalis. *Lit. Chrys.* *Æquipollet fere Hebræo* נפש *Matth.* 10,28. *& oppon. τῷ* ሥጋ፡ corpori. Spiritus, *quatenus accipitur pro* anima; *ut:* ነፍስ፡ ደኃሪት፡ Ultimus spiritus. *Lit.* 173. *l. in fine.* ነፍሰ፡ መጠወ፡ Spiritum *seu* animam efflavit. Den Geist auffgeben. *Enc.* 3. *Nov.* 3. 5. (2.) *Synecd.* Homo; *ut cum Christus juveni interroganti quid faciendum?* *respondet in Infinitivo:* ኢቀቲል፡ ነፍስ፡ Non occidere hominem *&c.* *Matth.* 19,18. *hinc* ቀታሊ፡ ነፍስ፡ Homicida. (3.) *Poet.* Persona; *ut:* ነፍሰ፡ ሕፃን፡ Persona infantis, *i. e.* infans. *Enc.* 11. *Febr.* 2. 5. (4.) *Ut apud Chald. Syros & Arabes* Ipse; Ipsemet, *ut Christus* መጠወ፡ ነፍሶ፡ ለሞት፡ Tradidit semet ipsum ad mortem. *Lit. Chrys.* (5.) Vita; *ut:* ኢትሕልዩ፡ ለነፍስክሙ፡ ዘትበልዑ፡ Ne solliciti sitis de Vita vestra, quid manducetis. *Luc.* 12,22. *sed h. l. Interpres Græcum secutus est τῇ ψυχῇ ὑμῶν. Alias enim vitam significat* ሕይወት፡፡ Duplicem & *distinctam in homine* animam *asserit autor Organi:* rationalem, *eamque immortalem;* & animalem *sive sensitivam, eamque mortalem; ut:* እስመ፡ ፪፡ ነፍሳት፡ ሀለዋ፡ ንበ፡ ሰብእ፡ አሐቲ፡ መንፈስ፡ ሕይወት፡ ዘወፅአት፡ እምአፉሁ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወኢትትኃለቅ፡ ምስለ፡ ጠባይዕ፡ ወኢትመውትኒ፡፡ ወአሐቲ፡ ደም፡ ነፍስት፡ ይእቲ፡ እምጠባይዕ፡ ወይእቲኒ፡ መዋቲት፡ Quia duæ animæ dantur in homine: una quæ est spiritus vitæ (*i. e. anima rationalis*) egressa ex ore Dei Creatoris, quæ non annumeratur hominis naturæ elementari, neque etiam moritur; Altera vero est sanguis corporis, (*i. e. facultas animalis seu anima sensitiva*) & hæc ex Elementis *conflata*, ipsaque mortalis est. *De hac animâ intelligere videntur Æthiopes verba Pauli ψυχικὸς ἄνθρωπος:* ሰብእ፡ ዘነፍስ፡ Homo animæ; *i. e.* animalis. 1. *Cor.* 2,14.

§ ነፋስ፡ *m.* Ventus. (2.) Aër. *Act.* 22,23. *Unum ex quatuor* Elementis. *Conf.* ጠባይዕ፡ *Pl.* ነፋሳት፡ Venti. *Matth.* 7,25. 27.

§ ነፋሳዊ፡ Ventosus. *Th. P.*

§ ነፍስት፡ Corpus *hominis; præstat vestimento. Luc.* 12,23. *& opponitur τῷ* ነፍስ፡ *Matth.* 6,25. *Deinde:* Καὶ προσέσχε τῇ ψυχῇ Δείνας, *redditur ad verbum:* ወርእየ፡ (*rectius* ርእየ፡) ነፍስታ፡ ለዲና፡ Et vidit corpus Dinæ. *Gen.* 34,3. ደመ፡ ነፍስት፡ Sanguis corporis; *i. e.* Anima sensitiva, *de qua paulo ante; ex Organo Lect.* 1. (2.) Membrum virile; *ut:* ትገዝር፡ ከተማ፡ ነፍስት፡ Circumcidi facies ei τὸ ἄκρον, *sive* Apicem penis, *i. e.* Glandem. *Lev.* 12,3. *vel plenius; Circumciderunt* ከተማ፡ ሥጋ፡ ነፍስት፡ apicem carnis membri genitalis. *Gen.* 34,24. *At Deut.* 28,27. *Græcum Alexandrinum habet* ἐν ταῖς ἕδραις, in sedibus; *quod Æthiops reddidit:* ወስተ፡ ነፍስትከ፡ In genitalibus tuis. *Locum Roman.* 4,19. οὐ κατενόησε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νενεκρωμένον, *Æthiops reddidit:* እንዘ፡ ይሬኢ፡ ርእሶ፡ ከመ፡ ለሂቅ፡ ወከመ፡ ነፍስት፡ በድን፡ ሥጋሁ፡ Quamvis videret semet ipsum ceu senem, & sicut vitulia cadaveris carnem suam (*seu genitalia sua.*) *Etenim* ሥጋ፡ *hoc sensu interdum accipi, diximus col.* 121.

§ መንፈስ፡ Spiritus. መንፈስ፡ ቅዱስ፡ Spiritus S. *tertia pers. SS. Trinit. Gal.* 6,17. Spiritus oris. *L. MSS.* (2.) *Poetice pro* Vita, *ut:* መንፈሶ፡ አኑኅ፡ Vitam suam prolongans. *Enc.* 12. *Febr.* 2. 3. (3.) *Idem q.* ነፍስ፡ ψυχή, *Hebr.* נפש *quatenus* Hominem *significat, in Pentateucho passim, ut Exod.* 21,24. ኵሉ፡ ዘቀተለ፡ መንፈሰ፡ Qui hominem occiderit. *Num.* 35, 15. 30. *Pl.* መናፍስት፡ ርኩሳን፡ Spiritus immundi. *Sic lege Matth.* 10,1. ለሲሳዮ፡ ነፍሳት፡ ወሥጋት፡ ወመናፍስቲሆሙ፡ Ad cibandum animas, corpora, & spiritus eorum. *Fin. L. Job. ex Epist. ad Thess.* 5,23.

§ መንፈሳዊ፡ Spiritualis. *Lit.* 180. *c.* 2. ንጉሥ፡ መንፈሳዊ፡ *pro* Christiano Rege *accipitur. V. S.*

§ እስትንፋስ፡ Spiratio; Respiratio, Spiramen. Spiramentum *iræ. Ps.* 17,18. Flatus, Halitus *oris. Lit.* 173. *c.* 4. *Vide* እስትንፋስ፡ *col.* 89. እስከ፡ ደኃሪት፡ እስትንፋስ፡ Ad extremum usque spiritum. *Lit.* 164. *c.* 3.

ነፈቀ፡ *Ps.* 135,13. Divisit. *peculiar.* Dimidiavit. ነፈቀ፡ ለ፪፡ Διχοτόμησε. Scidit in duas partes, *v. g.* Divisit *duas in Christo naturas.* ተዋሕዶ፡ አምላክ፡ ወሰብእ፡ ለ፪፡ ነፈቀ፡ Unitatem Dei & hominis in duo divisit. *Enc.* 7. *Sept.* 6. 2. *Tertiam Conjugat.* ናፈቀ፡ *vide mox seorsim.*

§ ተነፍቀ፡ Divisus, Dimidiatus *fuit. Org. Lect.* 4.

§ ተናፈቀ፡ Alius ab alio divisus fuit. In factiones scindi. In partes discedere. *Marc.* 3,26. *Luc.* 11,7. *Alius signif. vide sub* ናፈቀ፡

§ ንፉቅ፡ Scissus: *propr.* in duas partes: Dimidiatus. Fissus, Bifidus. *Animalia* ዘንፉቅ፡ ሰኮናሁ፡

ኖሁ: quorum ungula bifida. *Lev.* 11, 7. *Deut.* 14, 6. (2.) Homo qui superius labrum fissum habet. *Æ.*

§ ነፈቀ: & ንፍቀ: *Confunduntur quidem vulgo in libris impressis, mihi autem videntur distinguenda, ut:* ነፍቀ: *sit* Arca *vel* Cista *quævis.* Fiscella. *Exod.* 2, 3. *In specie* Loculus *efferendis mortuis. Luc.* 7, 14. *& plenius* ነፍቀ: ዘግን: Loculus sepulchralis. ነፍቀ: እንተ: እብን: Loculus saxeus, *male pro* tumulo *ponitur Jos.* 8, 29. ነፍቀ: ታቦት: ዘኖኅ: *per Appos. generis sic dicitur* Arca Noe. *Luc.* 17, 27. *& sic lege Matth.* 24, 38. *Plur.* ነፍቃት: Loculi sepulchrales. *Vit. Greg.*

§ ንፍቀ: Medietas, Medium, Dimidium, *ut:* እመት: ወንፍቃ: Cubitus & dimidium ejus. *Exod* 25, 1. ንፍቃ: እመት: Medietas, *i. e.* Dimidium, *seu* Semis ulnæ. 3. *Reg.* 7, 32. (2.) Gradum inferiorem *denotat in officio Ecclesiastico; ut:* ንፍቀ: ዲያቆን: Subdiaconus, *q. d.* Semidiaconus. *Lit.* 162. *c.* 1. & 166. 1. ንፍቀ: *solum reperitur, dubito an bene. Lit.* 172. *c.* 2. ንፍቀ: ካህን: Subsacerdos. *in Lit. passim.* ንፍቀ: ቀሲስ: Subpresbyter. *Lit.* 16. *c.* 1. *Pl.* ንፍቀ: ዲያቆናት: Subdiaconi. *Æ.*

§ ንፍቀ: *Item q.* መንፈቀ: *ut: Pauper non detrahet* እመንፍቀየ: ለዲድረክም: de dimidio didrachmi. *Exod.* 30, 15. ንፍቀ: ሌሊት: Medietas noctis, *i. e.* Media nocte. *Bis sic reperi in MSS. alias mendosum putavissem.*

§ ንፍቀት: Sectio, *sive* Divisio. *Metaph.* Schisma in religione. Secta. *Act.* 28, 22.

§ መንፈቀ: Media pars. Dimidium. *Synecd.* Quidam, Aliqui, *ut:* መንፈቆሙ: Pars eorum. *Matth.* 16, 14. መንፈቀ: ሌሊት: Media nocte. *Matth.* 25, 6.

❁ ኖፈቀ: *Matth.* 14, 31. Hæsitavit, Dubitavit, Ambiguus animo, Dubiæ fidei fuit: 1. *Pet.* 1, 22. *Quamvis istud verbum, præcedens* ነፈቀ: *primitivo agnoscat, quod is qui hæsitat, quasi scissæ vel divisæ mentis sit, quia tamen derivata plurima à se habet, seorsim cum illis locare voluimus, ut: Quidam autem* ኖፈቁ: dubitaverunt. *Matth.* 28, 17. *Inf. nom.* ኖፍቆ: Dubitatio; Incredulitas. 1. *Pet.* 2, 1. *Arab.* نافق *est* Hypocrita fuit *in religione.* ዘእንበለ: ኖፍቆ: Indubiè. *Enc. Confundere autem solent Æthiopes has duas radices, ita ut* ኖፈቀ: *idem sit ac* ነፈቀ: *nam pro* Dimidiavit *ponitur Ps.* 54, 27. *& pro* Divisit *simpliciter Gen.* 32, 7. & 33, 1. *sed potius* ነፈቀ: *scribendum.*

§ ተኖፈቀ: *i. q.* ኖፈቀ: Dubitavit, *cum de pluribus sermo est, ut:* ተኖፈቁ: ሰብእ: Dubitaverant homines inter se. *Enc.* 12. *Mart.* 2. 5. *Aliam significationem vide sub* ነፈቀ:

§ ኑፉቅ: Incredulus. Infidelis. *Ebr.* 3, 12. (2.) Dubitans. ኑፉቅ: ልብ: Hæsitans corde. 1. *Cor.* 8, 10.

§ ኑፋቄ: Simulatio, *vel* Dissimulatio. *Rom.* 12, 10. Hypocrisis. *Jac.* 3, 17. Hæresis. *Enc.* 22. *Mart.* 2. 5. Dubitatio. Hæsitatio. *MSS. Goth.*

§ ናፋቂ: Incredulus. Fide dubius. *Joh.* 20, 27.

§ መናፍቅ: *Propriè est* Schismaticus, *à Divisione sive Separatione ita dictus, respectu ad rad.* ነፈቀ: *habito. Sed communiter accipitur pro* Hæretico. *Org. Lect.* 2. በእንተ: ዘይበውእ: ውስተ: ሃይማኖት: እመናፍቃን: ሰሚሳጢ: De hæreticis Samosetanis, qui ad nostram religionem convertuntur. *Syn. Differt ab* ዐላዊን: Apostatæ. *Arab.* منافق *est* Hypocrita.

§ ነፈቂን: Nefkin. *Nomen urbis in Ægypto, ubi Christum in fuga sua commoratum fuisse dicunt, vel fingunt. Hom. Theoph.*

❁ ነፍኀ: *Hebr.* נפח Flavit, Spiravit *ventus. Ps.* 147, 7. 2.) Inflavit *buccinam. const. abs. Psal.* 80, 3. *& cum præp.* በ: *ut:* ይነፍኁ: በአቅርንት: Clanxerunt buccinis. *Jos.* 6, 13. (3.) Afflavit. *Enc.* 29. *Jan.* 1. 5.

§ አንፍኀ: ቀርነ: Tubam inflare; *seu* Tubâ canere jussit. 2. *Sam.* 20, 22.

§ ተነፍኀ: Inflari, *de buccinis & cornibus. Syn.*

§ ንፉኅ: Inflatus.

§ ነፋኂ: ቀርን: Cornicen. Tubicen. *Epitheton Angeli. Comment. p.* 502. *n.* 39.

§ ንፍኀት: Flatus venti. *Act.* 27, 40. Afflatus, *ut:* ንፍኀት: እስትንፋሱ: አፉሁ: Afflatus Spiritus oris ejus. *Org. Lect.* 2. ንፍኀት: ቀርን: Inflatio tubæ. *Enc.*

❁ ነፈነፈ: Roravit. Roris instar stillavit *tenuis pluvia. Exod.* 9, 34.

§ ነፍነፍ: Tenuis pluvia, *seu* Ros & humidus vapor nocturnus. *Org.* ነፍነፈ: ሌሊት: *Cant.* 5, 2. ነፍነፈ: ዝናም: *q. d.* Roratio pluviæ.

§ ንፍንፍ: *Idem. Org. Edit. forma* ቡሩቡ: 4 *Esdr.* 4, 49. 50.

† ነፈዘዘ: *nihil est. Hoc tantùm posuimus, ne forte* በ: *in nomine sequenti præfixum esse putes. Nam* በነፈዘዘ: *est nomen proprium Martyris. col.* 212.

❁ ነፈየ: Cribrare: Cribro succernere. *Hebr.* נפה *est* Cribrum *vel* Ventilabrum.

§ ተነፈየ: Cribratus fuit.

§ ንፉይ: Cribratus.

§ መንፌ: Cribrum, *vel potius* Colum; *quia tam de liquidis, quam de aridis dicitur, e. g. de aqua. Enc.* 24. *Jul.* 2. 5.

❁ ነፈጸ: *Gen.* 31, 40. Abscessit subitò ንዋም: እምአዕይንትየ: somnus ex oculis. (2.) Excessit, Evasit *Israel ex Ægypto. Exod.* 14, 5. 25. (3.) Avolavit. Aufugit repente *hostis. Org. Lect.* 3. *Oppositum est* ቆመ: Restitit. *Enc. cc.* እምገጸ: *ut:* ነፈጸ: እምገጸ: ሰብእ: Subduxit se è conspectu hominum. *Enc.* 10. *April.* 1. 2. (4.) Dispersa est *palea cum ventilaretur. Conv. Hebr.* נפץ

§ አንፈጸ፡ Arcuit. Abegit. *Org. Lect.* 2. (2.) Eventilavit *frumentum, ita ut palea dispergeretur.*

§ ኔፈጸ፡ Evadens, Effugiens, *ut* ; ጉብአ፡ እምነበ፡ ኀበ፡ ኔፈጸ፡ Eò rediit unde evaserat. *Enc.* 11. *Maji.* 4. (2.) *In specie* Profugus ex prælio, Nuncius cladis, *qui evasit.*

§ ኔፈጸት፡ Quicquid ex universali quadam strage vivum superest, ζωγρεῖον. ኢያትረፈ፡ ኔፈጸተ፡ Ne nuncium quidem cladis reliquit, *i. e.* Internecione delevit. *Num.* 21, 35. *Jos.* 8, 22.

አ፡

ኢ፡ Non. *Præfixum inseparabile.*

አ፡ O. *Interjectio insepar.* Vocandi.

† አሀ፡ Ah! *Particula doloris & gementis. In Epist. Greg. lugubri. Comment. p.* 41. *ab init.*

† አሆ፡ Particula obsequentis & assentientis, *cujus oppos.* እንብየ፡ *Hinc est phrasis usitatissima* አሆ፡ ብሂለ፡ oho dicere, *i. e.* Annuere. Obsequi. Assentire. Obtemperare. *Matth.* 21, 29. (2.) *Tribuitur etiam animalibus mutis, ut equis:* ከመ፡ አሆ፡ ይበሉነ፡ Ut dicant nobis Oho; *quasi vero equi loquerentur in Æthiopia. Jac.* 3, 3. & 4, 7. አሆ፡ በሃሊት፡ Obsequens. *f.* Tractabilis. *c.* 5, 6. አሆ፡ አበለ፡ Oho dicere fecit, *i. e.* Persuasit. *Matth.* 27, 2. አሆ፡ ብሂሎት፡ Assensus. Persuasio. *Rom.* 3, 26.

* አህናስ፡ *Arab.* اهناس Ahnâs, *urbs Ægypti. Vocab. Copt. Kirch. p.* 210. *Enc.* 25 *Mart.* 2. 3.

† አሀዩ፡ ሽራሀዩ፡ *Hæc verba Epomidi Aaronis inscripta fuisse fingit Autor MSS. Colb.*

† አላ፡ *Syr.* ܐܠܐ *Græcè* ἀλλὰ. *Part. adversf.* Sed. Verum. *Matth.* 4, 4. *Pleonasticè additur* ባሕቱ፡ Attamen. *Histor. VII. Puer.*

† አለ፡ *Hebr.* אל Non. *Separatim non reperitur, sed in compositione cum particulis servilibus* በ፡ በቱ፡ ብየ፡ *&c. Vide mox* አልቦ፡ *col.* 329.

† ኤሎሄ፡ ኤሎሄ፡ *ab Hebr.* אֱלֹהַי *pro* ἠλὶ ἠλὶ, *quod habetur in Græco. Matth.* 27, 46. *i. e.* Deus mi! Deus mi! *Pro Deo usurpatur Poeticè. Enc.* 5. *Epag.* 3. 1.

† እለ፡ *Pron. relat. plur. comm.* Illi qui, Illæ quæ. *Ps.* 118, 1. *F.* አጥባት፡ እለ፡ ኢሐፀና፡ Ubera, quæ non lactaverunt. *Luc.* 23, 29.

§ እሉ፡ Hi, isti. *Matth.* 4, 3. *F.* እላ፡ Hæ, istæ. *Ps.* 89, 11; *Sive quod idem est:*

§ እሎንቱ፡ Hi, ipsi. *Luc.* 3, 8. *F.* እላንቱ፡ Hæ, Ipsæ. *Act.* 9, 37. እላንቱ፡ አእባን፡ Isti lapides, *ex MSS. Bibl. reg. Matth.* 3, 9.

§ እሊአየ፡ *Pronom. possess. pl.* Mei, meæ, mea. *Luc.* 5, 33. እሊአሁ፡ Sui; *Qui ad aliquem spectant: Marc.* 4, 10.

§ እልኩ፡ *Gen. Comm.* Illi, Illæ, *nempe masc. Matth.* 21, 40. *Fæm. verò* እልኩቱ፡ ደናግል፡ Illæ virgines. *Matth.* 25, 16. እልኩ፡ *ib. v.* 7. 8. *bis. Plerumque per* ከ፡ *ut* : እልከቱ፡ *Exod.* 34, 4.

§ አሌ፡ *Interj.* Væ! *ut:* አሌ፡ ሊተ፡ Væ mihi! 1. *Cor.* 9, 10. *pro quo reperi* አሌልየ፡ *Væ. Dat. Suffixa personalia plerumque admittit; ut* አሌሉ፡ ለዓለም፡ Væ mundo! *Matth.* 18, 7. አሌሎን፡ ለከናፍረ፡ ጉሕሉት፡ Væ labiis dolosis! *Ps.* 30, 21. ሎን፡ *affixum est tertiæ personæ plural. fœmin.* Ἄλαλα γενηθήτω. Muta fiant. *Similitudo vocis fefellisse videtur Æthiopem.*

* ኤሊ፡ *Rectius* ኤሊ፡ Eli. *Sacerdos Israelis. Enc.* 27. *Aug.* 1. 3.

† ኤላም፡ Αἰλαμ. 3. *Reg.* 6, 3. *rectius* ኡላም፡ *secundum Hebr.* אוּלָם, *quod significat* Vestibulum templi Salomonis *in modum porticus exstructum; Eratque una ex tribus templi partibus, & quidem exterior, quò Judæis tantum aditus erat. Sic vocantur Porticus in palatio æstivo Salomonis.* 3. *Reg.* 7, 7.

† ኤልማስ፡ *Sic reperitur in nonnullis Codicibus MSS. pro* ላማ፡ λαμά, *quod est Hebr.* לָמָה Quare? *Matth.* 27, 46. *quasi essent nomina Dei* ኤሎሄ፡ ኤሎሄ፡ ኤልማስ፡ *Sic enim in orationibus superstitiosis* ጸ፡ ፫፡ *allegantur:* ኤሎሄ፡ ኤልማስ፡ ጸባኦት፡ Elohe, Elmas, Zebaoth. *Sic reperi in codice majore Biblioth. Regis Galliæ, & Codice majore Biblioth. Seguieriana. Minor enim habet* ላማ፡ *ut in Codice impresso.*

* እለመቅሊጦስ፡ Elmaklitos. *Org. Lect.* 1. Gemma quædam, *cujus virtus mundare immunda, secund. Æthiopem meum, sed procul dubio ficta; forte* القلمنيا Calamites, *per metathesin.*

* አልሚናስ፡ Alminas, *nescio an Al, hic sit articulus Arabicus, vel* አባ፡ Abba-Minas *sive* Mennas *corrigendum. Petrum pollinxisse dicitur. Enc.* 6. *Jul.* 2.

* ኤልማድዮስ፡ Elmadius *martyr. Enc.* 25. *Febr.* 2. 3.

* ኢላርያ፡ Hilaria. *Enc.* 25. *Jul.* 12. & 21. *Jan.* 3. 3.

* ኢላርዮን፡ Hilario, *rigidus asceta, qui ventre suo aquam profluentem & herbas ordinavit. Enc.* 24. *Oct* 1.

* ኤልሳቤጥ፡ Elisabeth, *mater Johannis Baptistæ, Filiam Sophiam & Mariam sororem habens. Enc.* 7. *Sept.* 5.

* እለስክንድሮስ፡ *malè* እለእስክንድሮስ፡ Alexander, Ἀλέξανδρος, *Patriarcha Alexandrinus; ut videtur. Enc.* 7. *Febr.* 1. *Concilii Nicæni Præses. Enc.* 19. *Mart.* 2. 1. & 22. *April.* 2. 2.

* እለስክንድርያ፡ Alexandria, *Ægypti metropolis & Patriarcharum quondam sedes. Enc.* 1. *Sept.* 2. 1. *al.* እስክንድርያ፡ *Enc.* 6. *Febr.* 2. 2.

* ኤልሳዕ፡ Elisæus, *Discipulus Eliæ. Enc.* 1. *Jun.* 1. *ejusque successor.* 4. *Reg.* 2, 21.

— *Abbas quidam, Pachomii sectator. Enc.* 11. *Nov.* 2.

* እለስፋሕስር፡ Elesfehsir, *cognomentum vel patria, ut videtur, Theodori Archistratega. Enc.* 20. *Jul.* 2. 1.

* አልቅሬጦን፡

* አለቆሪጦን፡ Alkoriton. *Nom. pr. Arabicam vocem esse, articulus* ال *indicat, ut*: ዘአለቆሪጦን፡ ገድል፡ Lucta *sive* Exercitatio Alkoritonis. *Jam vero* قرظى Korithijon, *Gentile est* بلاد العرب *i. e.* Arabiæ felicis. *Quæ ita vocatur, quod ibi copiose gignantur folia arboris* قرظ *quibus coria depsuntur. Golius in Lex. p:* 1889.

† አለቦ፡ *Particula composita ex* አል፡ *invariabili &* ቦ፡ *variabili. Significat* (1. Non, Neutiquam, Nullatenus. *Exod* 10,15. *& opponitur affirmative* እወ፡ Maximè. *Matth.* 9, 13. አለቦ፡ አመ፡ Nunquam. *Vit. Dan. &* አለቦ፡ አመ፡ ኢ፡ *&c.* Nunquam non, *i. e.* Semper. *Lit. Orth. Sequente* ዘ፡ *exponitur* Nemo, Nullus, *ut*: አለቦ፡ ዘይክል፡ Nemo potest. *Lit. Orth.* አለቦ፡ እምሰብእ፡ Nemo est inter homines. Nullus est hominum. *Lib. Myst.* ዘአለቦ፡ ምሕረት፡ Sine ulla misericordia. *L. MSS.* ዘአለቦ፡ አርምሞ፡ Sine rate. *Enc.* 18. *Dec.* 5.4. (2.) *Includit negativè significationem verborum* Habet, Sum, es, est, *ut*: አለቦ፡ Non sum. *Joh.* 1, 21. Non datur *impersonaliter; regitque accus. ut*: አለቦ፡ ጽድቅ፡ ውስተ፡ አፉሆሙ፡ Non est veritas in ore eorum. *Ps.* 5, 10. ዘአለቦ፡ ኃጢአት፡ Cui non est peccatum, *i. e.* Qui sine peccato est. *Joh.* 8, 7. ዘአለቦ፡ ዘይክል፡ Quam nemo potest *&c. Apoc.* 3, 8. *Prout sensus posi it, interdum per Futurum exponendum, ut*: አለቦ፡ ዘያሐጽጸክሙ፡ Nemo erit, qui diminuet vobis quidquam. *Exod.* 5, 11. (3.) *Personaliter in habendi significatione mutat genus & numerum, ut*: አልብየ፡ Non est mihi *Ps.* 68, 2. *Oppositum* ብየ፡ Habeo. *Sic opponuntur* አልብከ፡ *&* ብከ፡ Non est tibi, & Est tibi, *ut*: ይኄይሰከ፡ ትኩን፡ እንዘ፡ አልብከ፡ እምትኩን፡ እንዘ፡ ብከ፡ Præstat tibi ut nihil habeas, quàm ut habeas aliquid. *Vit. Dan.* አልቦቱ፡ Non est. Non datur *Et in Futuro* Non dabitur, Non erit. *Exod.* 10,14. *F.* አልባ፡ *Poetice pro* አልባቲ፡ *Enc.* 21. *Jan* 1.1. እንተ፡ አልባቲ፡ Cui f. non est, *&c. Ps.* 39, 16. አልቦሙ፡ Non habent. *Ps.* 33, 10. *Fœm.* አልቦን፡ Non est eis.

* አልብጣር፡ Albitar, *nomen illius Magi, qui Christo recens nato thus obtulit. Reliqui vocantur* Kyssad *&* Aunolon. *V. S. Discrepant igitur à traditione Ecclesiæ Romanæ, ubi Reges illi* Caspar, Melchior, Balthasar *appellantur.*

* አልጣብዮስ፡ ዘሮምያ፡ Altabius Romanus. *Enc.* 5. *Jul.* 5. 3.

† አሐቲናን፡ *Joh.* 19, 23. ክዳን፡ አልቲናን፡ *per appositionem generis. Nam* አልቲናን፡ *species quædam est tunicæ. Legitur enim Enc.* 24. *Oct.* 2.2. አልቲናን፡ መንፈስ፡ ተለብሰ፡ Tunica spiritûs indutus fuit, *i. e.* spirituali. *Qualis verò esset, Æthiops meus ignorabat.*

† አለቲናን፡ *Recente casu Græco; rectius* አለቲናስ፡ ἀλυσίδιον. Vestis. *Lit.* 158. *c.* 4. *Æthiopicè exponitur* ዘበአልባን፡

* እሌኒ፡ Helena, Constantini M. mater. *Enc.* 16. *&* 18. *Sept. Monstrata illi fuit Crux à Cyriaco. Enc.* 5. *Oct.* 1. *Historiam repertæ crucis habes etiam Enc.* 9. *Maji.* 1. *&* 5. *Oct.* 1.

* አላኒቆስ፡ Hellanicus; *Episcopus Ægypti. Enc.* 27. *Decembr.* 1.2. *Martyr. Enc.* 2 *Jan.* 3.

† እሉንቱ፡ Hi, isti, ipsi; *&* እላንቱ፡ Hæ, istæ, ipsæ.

† እሊአሁ፡ Sui. Illius. እሊአየ፡ Mei, meo.

† እሎሙ፡ Illi. Cæteri. 1. *Cor.* 14, 28. 1 *Thess.* 5, 6. እልክቱ፡ *vel* እልክቱ፡ *com.* Illi; Illæ. 2. *Cor.* 3, 1. *&* 8, 14. *ut*: እልክቱ፡ ክልኤቱ፡ ዕደው፡ Illi duo viri. *Gen.* 18, 16. *quæ cuncta vide supra sub pronom.* እለ፡ *col.* 327.

* እለእስክንድሮስ፡ Alexander; *Præpositus Hierosolymæ. Enc.* 12. *April.* 3. 3. *rectius* እለ ስክንድሮስ፡ *q. v. col.* 328.

* ኤሌውቴርዮስ፡ Ἐλευθέριος, Eleutherius, *Latinè* Liberius, *sive recentiore nomine* Franciscus, *à Germanicè* Frank / frey / *seu à libertate sic dictus; Martyr. Enc.* 18. *Nov.* 2.2. *&* 5. *Dec.* 2.

* አልዓዛር፡ Eleazar *martyr. Enc.* 10. *Dec.* 3.2.

—— *Hierosolymitanus, Pater Syracidis. Enc.* 16. *Maji.* 1, 2.

—— Lazarus *a Christo resuscitatus. Joh.* 11, 1. *Episcopus factus in Cipro. Obdormivit. Enc.* 26. *Maji.*

—— *Maccabeus, sub Antiocho passus.* 2. *Maccab.* 6. *&* 7:

* ኤልያስ፡ Elias Thisbita, *Propheta. Enc.* 13. *Nov.*

* ኤልያብ፡ Eliab. *Ethnicus conversus. Enc.* 6. *Dec.* 5.

† እልያጦን፡ *vel* ኢልያጦን፡ *Græcum, casu recento,* ἁλιαίετον. *Lev.* 11, 13. Haliæetus *seu* Haliaetus, *q. d.* Aquila marina. *Avis est ex aquilarum genere, de qua Plin. l.* 10. *c.* 3. *ait*: Quod suum genus non habeant, sed ex diversa aquilarum commixtione nascantur. *Æthiopes Ambar,* ህብብ፡ ውሩቅ፡ (*vid. Lex. Amh. c.* 48.) *interpretantur, quod* Ibin *significare, infra docemus sub* ኢብን፡

❁ አለደ፡ *Conj.* Ē. Legit, Collegit. *Exod.* 5, 12. *Legna.* 28, 3. *Flores & fructus. Enc. Verbum emphaticum est; num.* Collegit ita ut cumularet & coacervaret *lapides. Gen.* 31, 46.

§ ተአለደ፡ Collectus fuit. In unum coacti vel congregati fuerunt *homines,* 2. *Sam.* 17, 11.

§ እሉድ፡ Collectus, Coacervatus.

§ ምእላድ፡ *Locum denotat, ubi quid coacervatur vel colligitur.* Receptaculum *quodvis. Pec.* Confluxus *aquæ. Gen.* 1, 9. Cumulus, Acervus, Congeries. *Lit. MSS.* * ጸጋ፡ ምእላድ፡ *Nomen monasterii. Enc.* 19. *Jan.* 5, 2.

† አላድ፡ *In genere* Monetam, Numisma *significat; ut*: አላደ፡ ደናር፡ *per appos. generis notioris pro* Numismate *positum est, q. d.* Numisma denarii. *Matth.* 22, 19. *sed Æthiopibus in specie est* መንፈቀ፡ ወቄት፡ Dimidium unciæ, *teste*

 Æthiops

Æthiope meo. Germ. ein Dorff/ *cum quo consonare videtur.*

* ኤላድ፡ *Vox ista* Ἑλλάδα, Græciam *repræsentat. Rectius* ኤላድ፡ *Act.* 20, 2.

* ኤለዮስ፡ *Genitiv. Græcus* ἐκ αὐτῷ. *Præf. N. T. harmon.*

* ኤለጲስ፡ *Rectius* ኤለጲስ፡ *Nomen virginis martyris*, Ἐλπίς, Spes, *ut*: ጲስጢስ፡ ኤለጲስ፡ አጋጲስ፡ *i.e.* Πίστις, Ἐλπίς, Ἀγάπη. *Tres fuerunt virgines Martyres*: Fides, Spes *&* Charitas, *quibus nominibus Pater quidam Christianus filias suas appellavit. Enc.* 1. *Aug.* 5. 2.

* ኤሌፍ፡ *Unus ex novem illis sanctis qui post S. Frumentium Christianam Fidem in Æthiopia propagaverunt. Enc.* 11. *Mart.* 1. *B. Tellez. Lib.* 1. *c.* 31.

* ኤልፋ፡ Alpha *Græcorum litera prima. Tribuitur cen Epitethon &* cognomentum Christo, *ex Apoc.* 1, 8. ክርስቶስ፡ ኤልፋ፡ *Enc.* 24. *Jan.* በሠምረተ፡ ኤልፋ፡ Per gratiam Christi. *Enc.* 12. *Mart.* 2. 3. *Nec non* Spiritui S. *ut*: ሰ፡ ለርደትከ፡ ጰራቅሊጦስ፡ ኤልፋ፡ Salutem descensui tuo, Paraclete Alpha! *Enc.* 18. *Maji.*

† እልፍ፡ Μυριάς, Myrias, *cujus character est* ፻፻፡ Decem millia. *Matth.* 18, 24. ቀተለ፡ ሳኦል፡ ሽሖ፡ ወዳዊትሰ፡ እልፈ፡ Saul occidit mille: David vero myriadem, *i.e.* Decem millia. 1. *Sam.* 18, 6. ዐሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ እልፍ፡ Duodecim myriades. *Jon.* 4. 11. *Pl.* አእላፍ፡ Myriades. *Ps.* 3, 6. *&* 90, 7. *Alias indefinitè pro summa immensa & incerta ponitur, ut* sexcenta *apud Latinos. Enc.* 26. *Aug.* 13. *Item* አእላፋት፡ *Lit.* 163. *c.* 4. *NOTA: Recentiores Æth.* እልፍ፡ *æque ac Hebr.* אלף *& Arab.* الف *pro* Mille *accipiunt. Vide numeros Potkenii in fin. Psalter. Rom. Deinde numeri immensi, qui apud Poetam reperiuntur Enc.* 19. *Maji.* 2. 1. *& alibi, non admittunt myriadis significationem. Igitur* እልፍ፡ *simpliciter pro* numero millenario *apud Poetam accipiendum, ut*: ፹፡ እእላፍ፡ Octoginta millia. *Enc.* 25. *Maji.* 3. 1. ዕሥራ፡ አእላፍ፡ Viginti millia *denariorum argenti & auri.*

§ ትእልፊት፡ *Adverb.* Μυριάκις, Decies millies. አእላፈ፡ አእላፋት፡ ወትእልፊት፡ አእላፋት፡ Decies millies millena millia; *quo loquendi modo cum magnum numerum indicare volunt, per Synecdochen sæpius utuntur. Lit.* 163. *c.* 4.

§ መእልፊት፡ *sy.* መስብዒት፡ Μυριοπλασίως, Decem millibus modis. *Adverbialiter est accipiendum.* መእልፊት፡ አእላፍ፡ ፋሡሓን፡ *i.e.* Infinitis modis gaudentes. *Org. Lect.* 7. *ex Ps.* 67, 18.

* ኢሎፍሊ፡ *Psal.* 59, 9. *&* ኢሎፍሊ፡ *Ps.* 82, 6. *Græcum est* ἀλλόφυλοι, Allophyli, *i.e.* Alienigenæ, *qui sunt ex aliena tribu. Quo pacto reddiderunt LXX. interpretes Hebr.* פלשתים Philisthæi, *quod tamen alibi retinuerunt. Vide* ፍልስጥኤም፡

* ኤለፈኖዊ፡ *Corruptum pro* ኦርናን፡ *Areuna* Jebusita. ጸ፡ ር፡

* እልፍዮስ፡ Alphæus *sanctus. Enc.* 2. *Nov.* 5. 2.

† እሐ፡ Vaccæ. *Luc.* 14, 19. *Tigrensis vox est. In aliis versionibus* አልህምት. *legitur, teste Gregorio.*

† አሐቲ፡ *in stat. const.* አሐተ፡ *Vide mox sub* አሐዱ.

† አሐዝ፡ Characteres numerorum, *velut*: ፩፡ ፪፡ ፫፡ ፬፡

† አሐዱ፡ *Hebr.* אחד *Arab.* احد Unus, *cujus character est* ፩፡ *Ps.* 81, 7. አሐዱ፡ ለምአሐዱ፡ Unum ab altero, *i. e.* à se invicem. *L. MSS.* (2.) Ullus, *ut*: እንበለ፡ ምክንያት፡ አሐዱ፡ Sine ulla causa *aut* occasione. *Enc.* 3. *Mart.* 2. 3. (3.) Unusquisque. *Ps.* [illegible] 1, 2. Quidam. Aliquis. *Marc.* 8, 28. Unicus, *ut.* አሐዱ፡ አምላክ፡ Unicus Deus.

† አሐቲ፡ Una, um. *Psal.* 83, 1[illegible] Quædam. Aliqua. *Enc.* 16. *Jan.* 7. 2. *In stat. constr.* አሐተ፡ ሰአለኒ፡ Unum petii. *Ps.* [illegible] ዘአሐዱ፡ ቀርኑ፡ Cui unum cornu, *i. e.* Mon[illegible]. *Psal.* 21, 22.

§ አሐተ፡ *Adv.* Unà, Simul, *ut*: *SS. Trinitas* ዘአሐተ፡ ይሰገዱ፡ quæ simul adoratur. *Org. Lect.* 1.

§ አሐቲኒ፡ *Adv.* Unà, *vel* Uno in loco, *vel* in unum, *prout constructio poscit. Enc.* 16. *Nov.* 3. 4. ዘአስተጋብአ፡ አሐቲኒ፡ Qui collegit in unum Scripta *Enc.* 25. *Oct.* 1. 1. *Pleonastice cum prep.* ውስተ፡ *ut*: ውስተ፡ አሐቲኒ፡ ኀበ፡ ተአለዉ፡ In unum locum, *vel* unà ubi congregati erant. *Enc.* 18. *Maji.* 3. 2.

§ እሑድ፡ Feria prima, *sive* primus hebdomadis dies. *Matth.* 28, 1. እሑድ፡ ሰንበት፡ Primum Sabbathum. *Marc.* 16, 2. *Luc.* 24, 1. *In statu constructo rectius ponitur*: ሰንበተ፡ እሑድ፡ Sabbatum feriæ primæ. *Conf. F. Reg. Claud. Comment. p.* 239. *n.* 8. ዕለተ፡ እሑድ፡ *sic redditur Act.* 20, 7. *Græcum* Μία σαββάτων, Prima Sabbatorum, *id est*, Dierum hebdomadis; Dies feriæ primæ, *quæ vocatur* Κυριακὴ ἡμέρα; Dies Dominica. *Apoc.* 1, 10.

† አመ፡ *De tempore tantum accipitur, &* modo *nominis, modo* particulæ *vicem gerit.* (1.) Nomen *est cum immediatè post præpos. collocatur, ut*: እስከ፡ አመ፡ ሙሴ፡ Usque ad tempora Moysis. *Org.* አመ፡ ቄሬንዮስ፡ መስፍነ፡ ሶርያ፡ Tempore Quirinii prælidis Syriæ. *Luc.* 2, 2. (2.) *Particula.* Cùm. Dum. Quo tempore. አመ፡ ይወፅእ፡ Cùm exiret. *Ps.* 80, 5. ዘአመ፡ Postquam. *Ps.* 3. *tit.* አምሳለ፡ አበዊየ፡ አነ፡ አመ፡ ነግድ፡ ወፈላሲ፡ Instar patrum meorum ego cùm fuero, (*seu* quocunque tempore fuero) hospes & transiens peregrinator. *Enc.* 8. *Dec.* 4. 3. (3.) *Pleonastice nominibus temporis præmittitur pro* በ፡ In, *quæ Latinè in Ablativo casu effe-*

efferuntur, ut: አመ፡ ሰዐት፡ ደይን፡ In hora judicii. *Enc.* 30. *Sept.* 2. 3. *Conf.* አማ፡፡ አመ፡ ዐለተ፡ ቀትል፡ In die belli, *i. e.* Tempore belli. *Pf.* 77, 12. (4.) Dies scriptarum literarum *vulgò sic exprimuntur*: አመ፡ ሠላሳሁ፡ ለወርኃ፡ መስከረም፡ Die 30. mensis Septembris. አመ፡ ሣልስ፡ Tertio die. *Alt.* 23, 1. *Sæpe adverbia temporis indefiniti cum suis compositis repræsentat, ut*: አልቦ፡ አመ፡ ኢ፡ Non est quò tempore non *cogitem de te*; *i. e.* Nunquam non. Perpetuò. *Org.* ኢአመ፡ Nunquam. *V. S.* ለአመ፡ Donec. *Soph.* 3, 8.

† አማ፡ (1.) *Adv. temporis futuri. Sicut* አመ፡ *est præsentis vel præteriti, ut*: አማ፡ ዕለተ፡ ደይን፡ In die judicii. *Matth.* 11, 22. *c.* 17, 23. (2.) *Idem ac* ጊዜ፡ *ut*: ማእዜ፡ አማሁ፡ Quando erit tempus ejus. *Vit. Theoph.* (3.) Tunc *non adorabunt. Joh.* 4, 21.

§ አማሂ፡ Tunc, *temporis præt. Matth.* 2, 17. *Luc.* 14, 1. እምአማሂ፡ Ex illo tempore. Post hæc. *Matth.* 26, 16.

§ እመ፡ Si. እመሰ፡ ኢ፡ Si autem non. Nisi verò. *Pf.* 7, 13. Quodsi. *Pf.* 27, 1.

§ እመኒ፡ Si quoque. *Pf.* 7, 4. Sive; *ut*: እመኒ፡ ሕይወት፡ ወእመኒ፡ ሞት፡ Sive vita, sive mors. 1. *Cor.* 3, 22. እመኒ፡ ሶበሂ፡ Simul ac. Statim ac. *Enc.* 4. *Aug.* 2. 3.

§ እመቦ፡ Num, *vel* an esset? *Org.*

§ ለእመ፡ Cum. Dum *Pf.* 45, 2. Si. *Gen* 15, 5. Etsi. Licet. Etiamsi. ወለእመ፡ ኢ፡ Quamvis non.

§ እመአኮ፡ *Per pravam vocalium metathesin frequenter reperitur* እማእኮ፡ *Luc.* 2, 24. ወእመአኮሰ፡ Si verò non, *i. e.* Sin minus. *Luc.* 24, 31. *Nemo potest duobus dominis servire*; እመአኮ፡ (*sic lege*) አሐደ፡ ያፀልእ፡ Sin minus, unum odio habebit. *Matth.* 6, 24. (2.) Sive *reddi potest*, *ut*: እማእኮ፡ የማነ፡ *&c.* Sive dextram versus *tu volueris*, *ego ad sinistram*; ወእመአኮ፡ ፀጋመ፡ Sive ad sinistram *&c.* *Gen.* 13, 9.

§ እመሂ፡ Sive, Vel, *ut*: እመሂ፡ እወ፡ ወእመሂ፡ አልቦ፡ Sive Utique! sive Non! *Matth.* 5, 37. ወእመሂ፡ Si quoque. Cùm etiam. *Psal.* 70, 10. Etiamsi. Quamvis *mulier oblivisceretur*. *Es.* 49, 16. *Interdum etiam reddi potest*: Si forte. *Org.*

† እም፡ *Hebr.* אֵם Mater. *Pf.* 4, 19. (2.) Materia. *Jac.* 3, 5. *si hæc sit fœminini generis*; *sin verò masculini, vocatur* አብ፡ *Quæ vocabula periphrasi multarum rerum inserviunt*, *ut apud Arabes. Pl.* አማት፡ *Ruth.* 1, 8.

† እም፡ *Particula hujus multiplex est significatio & usus. Nam* (1.) *est Præpositio inseparabilis*, *i. q.* እምነ፡ A, Ab, E, Ex, De, Præ, *& æquipollet Hebraico* מִן *Exempla habes in Grammat. de Syntaxi Prap. inseparab. Lib. VI. c.* 5. *quæ in gratiam studiosorum hic inseremus.* (2.) *Habet vim causæ*, *& Latinè exponi potest* Per, Propter, Ob, *vel* Præ, *ut*: *Erubuit* እምሕዘነ፡ ልብየ፡ præ tristitia, *vel* ob tristitiam cordis mei. *Pf.* 37, 8. *Conversus fuit* እምዝንቱ፡ መንክር፡ Per hoc miraculum. *Enc.* 3. *April.* 2. 5. (3.) Post; *ut*: እምዝ፡ Post hoc, *i. e.* Postea. *Matth.* 2, 7. Deinceps. In posterum. *Joh.* 8, 11. Posthæc. *Tum*, Tunc. *Matth.* 4, 11. 5. 10. 11. እምሁከተ፡ ዕልወት፡ Post motus apostaseos, *i. e.* Apostatarum sive hæreticorum. *Enc.* 26. *Jul.* 2. 4. እምሰሚዐ፡ ቃሉ፡ Ab audiendo vocem ejus, *i. e.* audita ejus voce. *Enc.* 25. *April.* 1. 3. (4.) *Vim comparativi habet æquè ac separabilis* እምነ፡ *ut*: ብርክት፡ አንቲ፡ እምአንስት፡ Benedicta tu præ mulieribus, *scil.* aliis, *i. e.* magis benedicta. *Luc.* 1, 28: *Nec non superlativi, ut*: *Mysterium* ዘኅቡእ፡ እምኅቡኣን፡ occultum præ occultis; *i. e.* Secretissimum omnium. (5.) *Si comparatio fiat in verbis, reddere oportet Latinè per* Quam, *ut*: *Malui abjici in domo Domini* እምእንበር፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ኃጥኣን፡ quàm ut sedeam in domo peccatorum. *Pf.* 83, 11. *Melius est tibi pereat unus oculus*; እምኵሉ፡ ሥጋከ፡ ይትወደይ፡ quàm ut totum corpus tuum abjiciciatur. *&c.* *Matth.* 5, 29. *& seq.* (6.) *Cum verbis conjunctivum* Optandi *vim habet*, *quemadmodum & Hebr.* אִם *nonnunquam accipitur*, *ut*: እምፈተውኩ፡ Utique optarem; *quo casu Galli utuntur Imperf. secundo Subjunctivi*: Je souhaiterois. መኑ፡ እምወሀበ፡ ሊተ፡ Quis utique tribuet mihi? Quis quæso efficiet. *Org. Lect.* 2. *Si præcedat* ሶበ፡ *Si cum alio verbo, sequens verbum cum præfixo* እም፡ *reddendum est per Plusquamperfectum*, *ut*: ሶበሰ፡ ፈቀድከ፡ መሥዋዕተ፡ እምወሀብኩ፡ Si verò voluisses sacrificium; utique dedissem. *Pf.* 50, 17. *Gramm. L. II. c.* 6. *Et sic etiam asseverandi vim habet*, *ut*: ጽኑዓን፡ እምንሕነ፡ Utique fortes sumus. *Hebr.* 2, 2. *Denique frequentissima est hujus particulæ compositio cum aliis particulis*, *inprimis præpositionibus*, *more Gallorum*; *vel potius reliquorum Orientalium*, *ad indicandum præcedentem rei modum*, *vel aliam circumstantiam*, *ut*:

እምህየ፡ Inde. Illinc. *Matth.* 11, 1.

እምላዕለ፡ De: Ab. *Gall.* De dessus. *Marc.* 9, 25.

እምቅድመ፡ Ante. Par devant. *Act.* 19.

እምበይነ፡ ዝንቱ፡ Propter hoc: Ideirco. Propterea. *Luc.* 4, 43. *Vide infra* እንበይነ፡

እምኀበ፡ A, Ab. *Gall.* D'auprés: De chez.

እምኀበ፡ ሀለው፡ Ubicunque modò esset. *Enc.* 17. *Juni.* 3. 3. እምኀበ፡ ገብረ፡ የሐድር፡ Quocunque in loco quiesceret. *Enc.* 16. *Aug.* 4. 3:

እምአመ፡ Ex quo. Postquam. 2. *Pet.* 3, 4. እምአመ፡ ንግሥየ፡ A primordio Regni mei. *Præf. Syn. Comment.* p. 303. *b.* 10. *pro quo* እምአማ፡ *aliquoties reperio in Hom. Chrysostomi.*

እምአማሂ፡ Ex tunc, *seu* Ex illo tempore. *Matth.* 26, 16.

እምአይቴ፡ Unde? ut: እምአይቴ፡ አንተ፡ Unde es? Cujas es? Joh. 19, 9.

እምከመ፡ Simulac. Num. 21, 8. Pſ. 103, 23. Quaſi jam. Hom. Jac. Sirug.

እምከመሰ፡ Cum ergò. Matth. 5, 23.

እምከመቦ፡ Si quis fuerit. Joh. 11, 57.

እምከመሰ፡ Quodſi. Si autem. Poſtquam verò. Rom. 8, 17.

እምክልኤ፡ Utrinque. Apoc. 22, 2. Ex utraque parte.

እምውሥተ፡ De. Gall. De dedans. Matth. 21, 19.

እምዲበ፡ Ad. Gall. Par deſſus. Matth. 6, 27.

† እምሐው፡ Avus, ut: ኢዮቄም፡ Joachim Avus Salvatoris. Enc. 7. April. 1. 1. ait Gal. 4, 2. Textus habet ἐπιτρόπους, Tutores. Pl. irregular. አማሑት፡ Avi. πρόπαπποι, Proavi. Exod. 10, 6. F. እምሐውት፡ Avia; Sive Una ex majoribus, nam generaliter accipitur. Enc. 11. Nov.

† አሚር፡ In genere Diem ſignificat, & convenit cum Græco Ἡμέρα. Pſ. 12, 2. ኵሎ፡ አሚረ፡ Quotidie. Pſ. 55, 1. ውእቱ፡ አሚረ፡ Pſ. 95, 12. ይእተ፡ አሚረ፡ Tunc, ſeu illo die. Matth. 24, 30. (2.) In ſpecie ſignificat Calendas, ſeu primum menſis diem, ut frequenter in literis Æthiopis ad me datis: አመ፡ አሚረ፡ ſeu አመ፡ ፩፡ ለሐምሌ፡ Calendis Julii.

☉ አመረ፡ Conj. E. Matth. 3, 7. Oſtendit. Monſtravit. Indicavit. ያአምሮሙ፡ በእዴሁ፡ Significavit eis manu ſua. Luc. 1, 22. Demonſtravit. Pſal. 24, 4. Inf. nom. አሚር፡ Demonſtratio.

§ አእመረ፡ Scivit. Novit. Cognovit. Pſ. 1, 7. አእመራ፡ ለብእሲቱ፡ Agnovit uxorem ſuam. Gen. 4, 1. ſenſu Hebraico, i. e. Concubuit. ኢያእመረ፡ Neſcivit. Ignoravit. Pſ. 72, 21. & ſic Matth. 6, 32. & 9, 13. quæ loca Lud. de Dieu Deut. 26, 17. malè de primâ conjugatione accepit, & Matth. 7, 23. pro አእምሮሙ፡ Confitebor eis, malè legit አእምሮሙ፡ Cognoſcam eos. (2.) Senſit. Senſu percepit, ut: Martyres Jeſu memores ኢያእመሩ፡ ለሕማመ፡ ስምዕ፡ non ſenſerunt cruciatus martyrii. Org. (3.) Intellectu, ſive ſcientia præditus fuit. Docens alios ወኢያእመረ፡ & ipſi doctrinæ expertes vel imperiti ſunt. Hom. de nativ. Chriſti. አቅድመ፡ አእምሮ፡ Prius cognovit, q. d. Præcovit. Gal. 3, 8. Inf. nom. አእምሮ፡ & አእምሮት፡ Scientia. Cognitio. Notitia. 1. Cor. 8, 1. ወእምኢያእምሮ፡ ውስተ፡ አእምሮ፡ አሚን፡ አግብኦሙ፡ Et ab ignorantia ad cognitionem veri converte eos. Syn. Item Intellectus. Ratio humana, ut: Valde extertus ſui እንዘ፡ ብየ፡ አእምሮ፡ ዘተአንሰሰኩ፡ cum eſſet in me ratio, & obbrutuerim. Org. (4.) Poſſe. Gall. Savoir, ut: ኢያአምር፡ ገቢሮቶ፡ Non poteſt facere hoc. Gall. Il ne ſait pas faire cela. Æ.

§ ተአመረ፡ Conj. E. Oſtendit ſemet, i. e. Comparuit, ut: ወትትአመረ፡ & compareatе coram Domino. Num. 10, 9. Pone ſerpentem ኀበ፡ ትትአመረ፡ ubi comparere poteſſis. ibid. c. 21, 8.

§ እሙር፡ Notus. Cognitus. ጊዜ፡ እሙር፡ Tempus certum, conſtitutum. F. እምርት፡ ዕለት፡ Dies ſtatutus, præfixus. Pſ. 80, 3. Pl. በዓላት፡ vel መዋዕል፡ እሙራት፡ Feſta, Dies ſolennes conſtituti. Syn.

§ አማሬ፡ Demonſtratio. Exacta indicatio. Enc. 3. Nov. 1. 4.

§ ማእምር፡ Peritus. Sciens. Gnarus. ማእምረ፡ ልብ፡ καρδιογνώστης DEUS. Act. 1, 24. Spiritus S. ማእምረ፡ ኅቡኣት፡ Gnarus occultorum. Org. ኢትኩን፡ ማእምረ፡ ትእምርት፡ Ne ſis peritus ſeu Interpres prodigiorum, i. e. Ne ſis hariolus vel divinator è prodigiis. Decr. Apoſt. IV. Comment. pag. 315. n. 50. (2.) Notus, quatenus accipitur pro amico, vel familiari, ex. gr. Laban dicit: Præſtat ut tibi dem filiam meam ለማእምርየ፡ ወለሥጋየ፡ noto meo atque ſanguine propinquo. Gen. 29, 19. Pl. ማእምራን፡ Rerum periti. Docti. Eruditi. Matth. 11, 25.

§ ትእምርት፡ Signum. Σημεῖον. Matth. 12, 38. ትእምርተ፡ መስቀል፡ Signum vel figura crucis. Enc. 9. April. (2.) Typus V. T. ex. gr. ſacrificiorum. Enc. 16. Dec. 3. 4. (3.) Indicium, ut: በትእምርተ፡ ማኅቶት፡ ጽዱል፡ Indicio ſive ope lucernæ ſplendentis, i. e. accenſæ. Enc. 22. April. 1. 5. ትእምርት፡ መሠሐፍት፡ Notæ. Characteres ſuperſtitioſi, ſeu Veneficorum notæ. Sigla. Org. Lect. 1. ዘይፈክር፡ በትእምርት፡ Prodigiorum interpres. Plur. ትእምርታት፡ Portenta. Prodigia. Wunderzeichen. Can. Apoſt. 8. Comment. p. 306.

§ ትአምር፡ ſor. ተአምር፡ Tam ſingulariter quam pluraliter ſignificat Notitia, Scientia, ut: እስመ፡ ለከ፡ ክሡት፡ ተአምሮሙ፡ Quia tibi manifeſta eſt notitia eorum. Lit. Job. (2.) Demonſtratio. Manifeſtatio. Lev. 8, 8. Pluraliter, Signa. Pſ. 64, 8. ይኩኑ፡ ለተአምር፡ Sint pro ſignis, ſcil. temporum. Gen. 1, 14. Prodigia τέρατα. Pſ. 104, 4. & ተአምራት፡ Miracula. Org. Lect. 4. ſcil. quia Græcum Σημεῖα ſic accipitur.

§ አእምሮታዊ፡ Intellectualis. Scientificus. Comment. p. 484. n. 3. Nomen novè formatum ab infinitivo አእምሮ፡ quem habes ſupra.

† እምራይስ፡ Scilla, quæ conſtanter ſuit Senioribus. Enc. 14. Jan. 2.

§ አመት፡ Hebr. אָמָה Ancilla, Serva. Luc. 1, 38. Pl. አእማት፡ Act. 2, 18.

* አመተ፡ ክርስቶስ፡ Ancilla Chriſti. Nom. pr. fœm. Eremita. Enc. 28. Maji. 1. * አመተ፡ ሐና፡ & አመተ፡ ዋሕድ፡ Ancilla Hannæ;

Hannæ: Ancilla mei, *i. e.* Christi. *Fœminarum nomina sunt, qualia composita plura dantur.*

† እመት፡ *Hebr.* אַמָּה Cubitus & Cubitum, *i. e.* Pars brachii, *ut*: ሰላም፡ ለእመታቲሆሙ፡ ወለእመታቲሆሙ፡ Salute ulnis & cubitis vestris. *Enc. Patr.* (2.) Mensura cubiti, *Matth.* 6, 27. *Joh.* 21, 8. *continet palmas duas cum dimidia ferè.*

† አሜቴስጢኖስ፡ Ἀμέθυσος, Amethystus. *Apoc.* 21, 20. *sed rectius* አሜቴስጢኖስ፡ *sic lege Exod.* 28, 19. *alias* ቀሰም፡ *ut videtur.*

❁ አምኀ፡ *Conj. E.* Salutavit *aliquem. Luc.* 1, 40. *Verùm non vulgaris salutatio intelligitur, quæ fit voce* ሰላም፡ Pax, Salus! *sed talis, quæ cum aliqua honoris præfatione, & corporis vel capitis inclinatione (quod vulgo* Reverentiam facere *vocant) vel denique muneris alicujus oblatione, vel inter familiares cum osculo peragitur. Exod.* 18, 7. *Hinc conjungitur cum* ሰገደ፡ & ስግደ፡ *ut*: ለእመ፡ ሰገድከ፡ ወአምኀከኒ፡ Si procubueris & demisse salutaveris me *tanquam superiorem. Matth.* 4, 9. *Sic Reges gentium* እለ፡ ያአምኁከ፡ ወርቀ፡ qui te salutaverunt auro, *i. e.* Qui salutantes pro munere aurum attulerunt. *Enc.* 29. *Mart.* 4. 2. (2.) Osculatus est *salutandi gratiâ. Gregor. in Epist. ad Principem. Comment. p.* 43. *n.* 49. *Epistola perveniens ad eum* ተአምኆ፡ ሊተ፡ እደዊሁ፡ ህየንተ፡ አፉ፡ ዚአየ፡ Osculetur meo nomine manus ejus vice oris mei. (3.) Salutare loca sancta, *i. e.* Osculari, *quod visitantes illa faciunt. Epist. Zara-Jac. Comment. p.* 302. *n.* 4.

§ ተአምኆ፡ *In VIII. Conjug.* Alter alterum salutavit. Reciprocam salutationem peregit. *pecul. Osculo, ut*: ኢተአምኀከኒ፡ Osculo me non excepisti. *Luc.* 7, 45. & 1, 4. ተአምኁ፡ በበይናቲክሙ፡ በአምኀ፡ ተፋቅሮ፡ Salutate vos invicem *scil.* osculo, *sive* salute amoris mutui. 1. *Pet.* 5, 14. *Idem dicitur Sacrâ cœna utentibus in Orationibus Eucharisticis MSS. Cit. act. Luc.* 1, 41. 44. *Inf. nom.* ተአምኆ፡ Salutatio mutua. *Matth.* 23, 7.

§ እሙኅ፡ Salutatus, *eo modo ut suprà diximus.*

§ አምኃ፡ Salutatio honorifica. *Luc.* 1, 29. Munera, Dona, *quæ à salutantibus vel visitantibus afferuntur. Ps.* 71, 10. *Matth.* 2, 11. (2.) Osculum pium, *ut*: ይትአምኆ፡ በአምኃ፡ ቅድሳት፡ Osculabatur eum *scil.* osculô sanctitatis. *Vit. Dan.*

§ እምኅ፡ Salutatio *activè. Literas plerumque sic ordiuntur*: ሰላም፡ ወእምኅ፡ መንፈሳዊ፡ &c. Pax & osculum spirituale. *Greg.* ሰላም፡ እምኅ፡ Pax salutationis. *Comment. p.* 35. *num.* 28.

* አምሐራ፡ Amhara, *Regnum Æthiopiæ præcipuum, sedes quondam Regum. Hinc* Amharica dialectus *nunc præcipua est, quam vocant* አምሐርኛ፡ *qua opponitur* ልሳነ፡ መጽሐፍ፡ Linguæ librorum *i. e.* eruditæ. *Conf. Lex. Ambar. c.* 56.

❁ አምነ፡ *Marc.* 16, 16. Credidit. *Joh.* 10, 25. 29. Fidem habuit *alicujus verbis sive dictis. Joh.* 4, 51. *Hebr.* הֶאֱמִין. *In specie.* Credidit *sensu Christiano, i. e.* Ad fidem Christianam conversus fuit. Credidit in Christum. አምነ፡ ቦቱ፡ Credidit in eum. *Joh.* 4, 53. (2.) Verum esse dixit. Affirmavit. Asseruit. *Oppos.* ክሕደ፡ Abnegavit. *Luc.* 12, 8. *Inf. nom.* አሚን፡ Fides; *ut*: ርትዕት፡ አሚን፡ Orthodoxa fides. *Enc.* 13. *Nov.* ኢአሚን፡ Incredulitas. Infidelitas. *Liturg.* 167. 2. *Sed accedente affixo* አሚኖት፡ *Idem. Matth.* 9, 29. ኢአሚኖት፡ Incredulitas. *c.* 13, 58. (4.) *In Psalterio passim respondet verbo* ἐξομολογεῖσθαι, Confiteri, *istud autem Hebræo* הוֹדָה *Ps.* 6, 5. & 27, 10. & 29, 12. *quod sensu Hebr. exponendum, nempe* Celebrare. *Et in Infin. nominaliter* አሚን፡ ἐξομολόγησις, Confessio. *Ps.* 41, 5. *Hinc* እለ፡ አምኑ፡ Confessores Christi *in primitiva Ecclesia dicti. Sinodus. Can. Apost.* 24. *Comment. p.* 306.

§ አእመነ፡ Persuasit, ad credendum induxit. *Matth.* 28, 14. Ad fidem Christianam convertit. *Enc.* 17. *Sept.* 5. 5.

§ ተአመነ፡ *Act.* 28, 15. *sic corrige Rom.* 4. 5. Fisus, Confisus est *alicui cc. Dat.* እትአመነክሙ፡ Confido vobis. *Rom.* 15, 14. Fretus, Nisus fuit *aliqua re. cc.* በ፡ *Ps.* 43, 8. ተአመነ፡ ቦቱ፡ Confisus fuit in *illo. Tit.* 3, 8. ተአመኖሙ፡ እግዚአብሔር፡ በቃሉ፡ Confisus fuit eis Deus (in) verbo suo. *Rom.* 3, 2. (2.) Bono & confidenti animo fuit. *Matth.* 14, 27. ነአምን፡ ወንትአመን፡ Credimus & confidimus. *Lit.* 165. *c.* 3. ትአምኖ፡ & ትአምኖት፡ Fiducia. *Ps.* 59, 12. & 83. 9. *item* Fides, Religio. *V. S.* (3.) Commisit alicujus fidei. Concredidit alicui *munus, officium; ut*: ዘተአመንኮሙ፡ ለሀረመት፡ ክህነት፡ Quibus commisisti functionem sacerdotii. *Lit.* 163. *c.* 2. (4.) Confessus est *peccata.* ይትአመኑ፡ ኃጢአቶሙ፡ *Marc.* 1, 5. Professus est, Declaravit mentem suam. *Vit. Sam.* ምንትኑ፡ ትአምኖቱ፡ ለዛቲ፡ ሃይማኖት፡ Quænam est confessio hujus religionis? *Vit. Dan.* (5.) *Passivè significat apud Poetam*: ሰላም፡ ለመቃርስ፡ በእለእስክንድርያ፡ ዘተአመነ፡ Salutem Macario Alexandriæ qui idoneus habitus fuit, ut ei committeretur officium *pascendi populum. Enc.* 4. *Sept.* 1: 1. *Conf. cum* ዲበ፡ *ut*: ተአመነ፡ ዲቤሆሙ፡ Super eos constitutus est *Episcopus &c. Vit. Greg. Armen. It.* Credere factus est, *seu* Persuasus fuit, *ut*: ተአመነ፡ በትምህርቱ፡ ለዐላዊ፡ አውጣኪ፡ Persuasus fuit doctrinâ hæretici Eutychetis. *Enc.* 13. *Febr.* 2. 5.

§ አስተአመነ፡ Fiduciam habere solet. *c. cs* በ፡ 1. *Cor.* 13, 7.

§ እሙን፡ ነገር፡ Verbum, Fidus, Fide dignus sermo. *Tit.* 3, 8. (2.) *Adverbialiter accipitur*: Reverâ, Certè, *ut*: ካልእ፡ እሙን፡ ውእቱ፡ ዘዘልአክሙ፡ ንጉሥ፡ Alius profectò est Rex vester. *V. S.*

§ አሚን፡ Fides, *est Inf. nom. quære sub verbo I. Conjugationis.*

§ አሚን፡ Credens. Fide Christiana præditus. Fidelis. *Plur. Act.* 14, 26. አማንያን፡ Fideles, *i. e.* Pii & credentes; *sic corrige Act.* 17, 4. *F. cum præfixo* ኢአማኒት፡ Incredula. *Matth.* 17, 17.

§ አማን፡ *Adv.* Verè. Certò. *Matth.* 4, 6. ዘበአማን፡ Verum, quod re vera est. *Ps.* 68, 17. በአማንኑ፡ Serió ne *hoc dicis? Vit. Besadin.* (2.) * *Nom. propr. viri.* Heman. *Ps.* 77. *tit.*

§ አማናዊ፡ Verus, *opponitur adulterino, vel erroneo, ut:* ፍኖት፡ አማናዊ፡ Via vera. *Comment. p.* 238. *n.* 5.

§ ሃይማኖት፡ Fidelitas, Fides. *Lit. Jac.* (2.) Religio Christiana, *ut: Prædicasti* ሃይማኖት፡ ዘመስቀል፡ ክርስቶስ፡ Fidem veram crucis Christi, *seu* veritatem crucis. *Enc,* 17. *Sept.* 1. 3.

§ ምእመን፡ Fidus, Fidelis. *Luc.* 19, 17. *Psal.* 88, 36. (2) *Subst.* Pius, *vel* Fidelis Christianus, *ut:* በእንተ፡ ኵሉ፡ ምእመናን፡ ወምእመናት፡ ንቁሆሙ፡ De omnibus fidelibus, tam viris quàm fœminis, postquam evigilarunt. *Syn.* (3.) *Curie parisis*, Protector, Defensor. *Ps.* 17, 3. & 26, 2. & 27, 9. 11. *Ubi nota: Æthiopes ipsos in Orthographia sibi parum constare, nam in impressis Psalteris codicibus, nec non in Organo sæpius legitur* መእመን፡ *contra Can. IV. cum tamen vel* ምእመን፡ (*quod in Cod. MSS. Pocokii constanter reperitur*) *vel* ማእመን፡ *scribendum sit, quod legitur Matth.* 24, 45. & *Ef.* 1, 21.

§ ተአማኒ፡ Confessor, *Nobis. Enc.* 13. *Jun.* 2. 1.

† II. አሜን፡ Amen. *Notissima asseverandi vocula, Hebr.* אָמֵן Verè, *particula omnium orationum finalis. Num.* 5, 22. *Lætitia vox putatur Æthiopibus, ut:* በቃለ፡ አሜን፡ ደምፁ፡ Voce Amen strepuerunt, *i. e.* Resonare fecerunt lætas voces. *Enc.* 10. *Sept.* 4. 5. *At* 15. *Nov.* 2. 5. *legitur* አሚን፡ Amin *pronunciatione Græcorum hodierna, & cum Syriaco interprete, qui etiam habet in fine Orationum & librorum ter solent repetere:* አሜን፡ አሜን፡ አሜን፡፡

† እምነ፡ *Prep. Sep.* A, Ab, De, E, Ex. *Ps.* 2, 3. Ob, Præ. *Confer* እም፡፡ *Cum præfixo* ወ፡ & *suffixo* ሁ፡ *exponi potest* Deinceps, *ut:* ወእምነሁ፡ ቀኖናት፡ ዘቤተ፡ ክርስቲያን፡ Deinceps (*sequuntur*) Canones Ecclesiastici. *Comment. p.* 310. *n.* 33. *Sic quoque lege ibid. pag.* 305. *n.* 17.

* አሞን፡ Amon *Martyr. Enc.* 7. *Sept.* 3. 2. *Nectendo capillos fœminarum vitam toleravit. Enc.* 3. *Jan.* 4. *Cognominatus Abba* እብሉይ፡ *Enc.* 5. *Febr.* 8. *Excoriatus fuit. Enc.* 23. *Jul.* 2.

* አሞኒ፡ ዘቶና፡ Amoni Tonæus, *nubi insedit. Enc.* 20. *Maji.* 2. 5. *Clavis confixus. Enc.* 27. *Jul.* 1.

* አሞና፡ Amona *Martyr Kuci. Enc.* 7. *Sept.* 3. 5.

* አሞንስ፡ ሲደዝ፡ Amonis Sedez. *Nom. propr. fœm. Explicatur* ብዕል፡ የዋሂት፡ በ ገዕዝ፡ i. e. mansueta Æthiopicè. *Enc.* 20. *Maji.* 3. 2.

† እሙንቱ፡ Illi. *à sing.* ውእቱ፡ (2.) *Accipitur pro verbo substantivo* Sunt. 2. *Cor.* 11, 22. *F.* እማንቱ፡ Illæ. *Vide* ይእቲ፡ *& confer Grammaticam.*

* አማኑሔ፡ Manue, *seu* Manoah. *Nom. propr. Patris Simsonis. Jud.* 13.

* አሞንዮስ፡ Ammonius, *qui circa Africam Ægypti Evangelium prædicavit. Enc.* 14. *Dec.* 5. 5.

† አማንበጋ፡ Rubi *vel* sentis genus, *in Dembea fruticans, pro tribulis ponitur. Matth.* 7, 16. *Luc.* 6, 44.

† እምዝ፡ Posthæc. *Vide* እም፡ *col.* 333.

⊙ አሞዮ፡ — ወዘአምዖቱን፡ *Ef.* 3, 18. *inter* ornamenta fœminarum *reperitur, & videtur respondere Græco μηνίσκους.* Lunulas *vel* torques; *pro quo alii habent μανιάκας,* Collaria *vel* brachialia *ornamenta.*

† አምድ፡ Columna, *quære in* ዐ፡ (2.) * Amid. *Est nomen propr. Urbis, ut:* ንጉሠ፡ አምድ፡ Rex Amidæ. آمد *autem est* Amida nigra *Turcis, Metropolis Mesopotamia hodie. Gol. Lex.* 155. *Enc.* 16. *Jan.* 1. 3. *Agathon transegisse dicitur XL. annos* በገዳም፡ in eremo & በአሚድ፡ Amidæ.

* አሞጊ፡ *Nom. pr. fœm. Martyris, quæ fuit* Socia Teclæ; *cui S. Maria & S. Elisabetha apparuerunt. Enc.* 25. *Jul.* 13. 5. *sic lege* 6. *Febr.* 2. 3. *pro* አሞኒ፡

* አሞጽ፡ Amos, *Propheta* אָמוֹס, *Prædicator verbi Dei. Enc.* 5. *Epag.* 3. 1.

⊙ አሠረ፡ *Hebr.* אסר Ligavit. Vinxit *catenis, compedibus. Ps.* 149, 8. Ligavit, Colligavit, Alligavit. *Matth.* 12, 29. Obligavit *os, i. e.* Obturavit. 1. *Pet.* 2, 15. (2.) *Est & inter verba adjurandi magica, ut:* አምሐልክሙ፡ ወአአሥረክሙ፡ Adjuro vos & obligo vos. ጸ፡ ር፡

§ አአሠረ፡ Ligari, Vinciri curavit.

§ ተአሥረ፡ Ligatus, Alligatus, Vinctus fuit. 2. *Tim.* 2, 9.

§ አስተአሠረ፡ Inter se vinxit. Aliud cum alio junxit. 3. *Reg.* 6, 10.

§ እሡር፡ Vinctus, Ligatus, Colligatus. *Exod.* 36, 20. Alligatus. *Marc.* 11, 2.

§ አሣሪ፡ Ligator; *qui ligat seu vincit aliquem. Syn.*

§ አሥራት፡ Ligatio. Fasciculus. አሥራት፡ አዙብ፡ Fasciculus hyssopi. *Exod.* 12, 22.

§ ማአሠር፡ & ማአሠርት፡ Ligamentum. *Exod.* 14, 25. *h.* ማእሥር፡ Vinculum. *Marc.* 7, 35. *Plur.* መአሥር፡ *Ps.* 2, 3. ማእሥሪሆሙ፡ *pro* መአሥሪሆሙ፡ *per metath. vocalium. Enc.* 7. *Nov.* 4. 4.

† አሠኮርን፡ *Vox peregrina. Græcus habet:* ἀπὸ σταφυλῆς ἕως γιγάρτου οὐ φάγεται, እምወይን፡ ዘቢብ፡ ሐንር፡ ወአሠኮርን፡ ኢይብላዕ፡

ቀበላሁ፡ Ab acinis usque ad vinacea vel folliculos non comedet. *Num. 6, 4.*

† እሥክሬን፡ *per* አ፡ *prosthesin*; *Latinum est* Scrinium. መንበ፡ እሥክሬን፡ Scrinarius regis. *Syn.* (2.) Loculus. Marsupium. *Joh.* 12, 6. & 13, 29. እስክሬን፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Templi ærarium. Der Gottes Kasten. *Vit. Joh. Cama. Pl.* እስክሬናት፡ *Es.* 3, 26.

* አሬ፡ Ori, *cui Christus apparuit, eumque allocutus est. Enc.* 9. *Aug.* 1. *Differt ab* ሖር፡ *q. v. col.* 34.

† እራኅ፡ Palma *manus.* 4. *Reg.* 9, 35. *Plenius* እራኅ፡ እደው፡ Palma manuum. ጸ፡ ር፡ እራኅ፡ ዘየማን፡ Palma dextra. *Enc.* 14. *Sept.* 2. 3. እራኅ፡ መዝራዕት፡ Brachiale. Carpum. *MSS. Colb.* (2.) Palma pedum. *Plur.* እራኃት፡

† አረሚ፡ Ethnicus. Paganus. *Matth.* 10, 5. *Pl.* አረምያን፡ *Act.* 17, 4. *pro* Græcis *passim. Sed* ארמי *proprie* Aramæus *seu* Syrus *est*; *itaque transiit nomen* gentis *in significationem religionis*; *Sicuti & in novo Testamento Syriaco* ܐܪܡܝܐ *passim pro* Gentili *seu* Barbaro *usurpatur.*

§ አረሚይ፡ Ethnicus. *Rom.* 10, 12. *sed frequentior est vox*

§ አረማዊ፡ *Idem. Matth.* 18, 17. *Contr.* አረማይ፡ 1. *Cor.* 5, 1. & 1 *Thess.* 4, 5.

* አርማ፡ Armas. *Martyr. Enc.* 9. *Mart.* 1. 2.

* አርዋ፡ *Nomen sancti. Enc.* 4. *April.* 1.

* አርዋላዎስ፡ Hermolaus *sacerdos. Enc.* 6. *Octobr.*

† አርማስ፡ Rates. *Plur. a Singular.* ርምስ፡ Ratis. *q. v. col.* 124.

† አርማስቆስ፡ *rectius* አርማስቆስ፡ *Græcum* ὁρμίσκος, Parvum monile, *pecul.* Cullare. *Sed Æthiopicus interpres Græcos secutus est, qui comparationem plane incongruam faciunt. Cant.* 1, 10. & 7, 1. *Et sic accipitur in Enc. Patr.* 8. 1.

* አርማቅሊጦስ፡ Hermaclitus, *martyr, cum fratribus decollatus. Enc.* 6. *Oct.* 5. 2.

* አርማን፡ & አርማንያ፡ Armenia. *Enc.* 29. *Febr.* 2. 3. & 19. *April.* 1.

* አርሞን፡ Armon. *Nom. pr. Urbis Ægypti. Vit. Dan.*

* አርማንዮስ፡ Armenius. *Nom. pr. viri. Enc.* 7. *Jun.* 1. 3. *Ethnicus fuit & persecutor Christianorum.*

* አርምያስ፡ Jeremias *Propheta. Enc.* 21. *Jan.*

☼ አረረ፡ Messuit. *Matth.* 6, 26.

§ አአረረ፡ Metere jussit. 1. *Sam.* 3, 12.

§ ማእረር፡ Messis. *Matth.* 9, 37. (2.) *Messis.* Æstas. *c.* 24, 32.

* አርሳልዮስ፡ Arsaledes, *frater Arrsani. Enc.* 14. *Dec.* 8, 2. *mortuus locutus est. Enc.* 14. *Jan.* 5.

* አርሲማ፡ Arsima. *Sancta. Enc.* 2. *Dec.* 4. *Cujus mater Agatha. Enc.* 29. *Sept.* 3. 4.

† አርሶን፡ *Græca vox* ἄρσιν, *quam non intellexisse videntur, retenta fuit*; *ut*: αἴροντες ἄρσιν, portantes onus, ጸዋሬ፡ አርሶን፡ 3. *Reg.* 5, 15. 4. *Reg.* 8, 9.

* አርሲኖዋ፡ Arsinoe; *excoriata. Enc.* 26. *Maji.* 2.

* አርሳንዮስ፡ Arsenius. *Enc.* 13. *Maji.* 1. *in Synax. Græcis* 8. *Maji. Tempore Theodosii vixit, liberorum ejus Præceptor. Niceph. Call. XII,* 23.

* አርስጦስ፡ Aristus, *Julia socius. Enc.* 22 *Sept.* 3. 3. *Episcopus urbis Benæ. Enc.* 29. *Apr.* 2. 1.

* አርስጦቡሎስ፡ Aristobulus, *cujus Paulus meminit. Rom.* 16, 10. *Dicitur in templo Hierosolymitano docuisse. Enc.* 19. *Mart.* 1.

* አርቃላ፡ Heroclas *vel* Heraclius. *Enc.* 18. *Decemb.* 1. 1. ዮርቃላ፡ *Idem nomen esse videtur, quod vide infra.*

† አርቃሚን፡ *Jud.* 8, 7. *male pro* βαρκηνὶμ, *ex Hebr.* ברקנים Tribuli.

† አርቀውትናስ፡ *Græcum* ἀρκευθίνων, Juniperina ligna. 3. *Reg.* 6, 31.

* አርቃዴዎስ፡ ንጉሥ፡ Arcadius Imperator. *Enc.* 3. *Oct.* 1. 2.

† አርቦት፡ Ἀραβώθ, *male pro* ἀραφώθ, *Hebræa vox* הריפות Ptisana *vel* grana tusa. 2. *Sam.* 17, 19.

† አረቦን፡ *Græc.* Ἀρραβών, Arrhabo, Arrha, Pignus. 2. *Cor.* 1, 22.

* አረባዊ፡ Arabs. *Vide in* ሀ፡

† ኦሪት፡ *Chal.* אוריתא Lex Moysis. *Matth.* 7, 12. *Appos. generis est* ሕግ፡ ኦሪት፡ Jus Mosaicum, *seu* Judaicum. *f. Rom.* 2, 23. 27. ሊቀ፡ *vel* መምህረ፡ ኦሪት፡ Doctor legis Mosaicæ. *Luc.* 5, 17. *Act.* 5, 34. (2.) *Vulgo hoc nomine comprehenduntur sequentes* libri Biblici: Pentateuchus, Josua, Judicum, Ruth. ቀዳሚ፡ ኦሪት፡ *sive* ኦሪት፡ ዘፍጥረት፡ Genesis. ኦሪት፡ ክቡድ፡ ትእዛዝ፡ ክቡድ፡ ዐቢይ፡ ወቅዱስት፡ ኦሪት፡ Lex Mosaica, hoc est: Præceptum grave magnum & sanctum *Lex est. Syn.*

§ ኦሪታዊ፡ Quod ad Legem Mosaicam spectat: Ceremonialis, *ut*: ኦሪታዊት፡ ጠረጴዛ፡ Mosaica, *sive* Ceremonialis mensa. *Enc.* 3. *Dec.* 2. 1. (2.) Legi Mosaicæ addictus; *q. d.* Legista. ኦሪታውያን፡ ቀዳም፡ ወወንጌላውያን፡ ድኅረ፡ Legales prius; Evangelici posterius. *Enc.* 10. *Aug.* 1. 2.

* ኤርትራ፡ *ut*: ባሕረ፡ ኤርትራ፡ θάλασσα ἐρυθρά, Mare Erythræum, *seu* rubrum. *Jos.* 4, 23. *Minus bene* ኤርትራ፡ *Ps.* 105, 8: 22. *eodem modo dicitur Amharice. Unde nomen hoc habeat, in Comm. nostro docuimus p.* 80. *n.* 26. *Alias vocatur* ባሕረ፡ ሱፍ፡ Mare Suf, *ut in Bibliis Hebrais* ים סוף *Exod.* 13, 18. *c.* 15, 22. *&c.*

† ኦርቶዶክሳዊ፡ *Græc.* ὀρθόδοξος, Orthodoxus. *Lit. Epiph.*

* አሮን፡ Aaron, *qui columbas assatas ad se advolare*

volare fecit; per miraculum scilicet. Enc. 21. *Maji.* 2.

—ዘገሊላ፡ Galilæus, *Doctor Ecclesiæ. Enc.* 30. *Sept.* 3. 2.

* አርኒ፡ *Hujus Sanctæ nomen exponitur* ሰላም፡ Pax. *Est ergo* Irene. *Enc.* 30. *Jan.* 4. 2. & *tamen* ኢሬኒ፡ *eodem modo exponitur. q.v. col.* 2-6.

* ኦርና፡ *Græc.* Ὀρνα; *pro quo* ኦርና፡ *legitur Lit.* 159. 2. *Nom. prop.* Aravnæ *Jebusæi. De quo* 2. *Sam.* 24, 16. 20.

* አርንጦስ፡ Orontos, *martyr. Enc.* 6. *Sept.* 3. 4.

* አርኖፊስ፡ *Melius fortè* አርኖቢስ፡ Arnobius. *Enc.* 19. *Jun.* 4. 1.

* ኢራኢ፡ Irai. *Martyr cum Athanasio. Enc.* 3. *Nov.* 3. 1.

* ኡራኤል፡ *pro* ኡራኤል፡ Uriel. *Nomen* Archangeli. *Enc.* 13. *Febr.* 4. 4.

* አርኬላዎስ፡ Archelaus *Rex. Matth.* 2, 22. *at* አርከላኦስ፡ *scribitur Enc.* 22. *Dec.* 1. 2.

—*Episcopus, Pachomii sectator. Enc.* 11. *Nov.* 2.

* አርካሊዮስ፡ *mendosum pro* አርካሊዮስ፡ *q. vide.*

* አርዌ፡ Arwa. *Nom. pr. fœminæ falsò testimonio circumventæ. Enc.* 30. *Maji.* 3.

† አርዌ፡ Animal noxium. Fera. Bestia *in genere. Apoc.* 13, 1. *pecul.* Serpens, Anguis. *Enc.* 16. *Jul.* 2. 3. *Primus Æthiopiæ Rex longè ante tempora Regum Israeliticorum* አርዌ፡ Arwe *dictus fuit; id alii de magno quodam Serpente per traditionem accipiunt, quem prisci Æthiopes pro Deo coluerunt: quemque quidam* አንጋበ፡ *occiderit. Histor. Æthiop. Lib. II. c.* 2. 14. *Alii verò* መንግሥተ፡ አርዌ፡ de Ethnicismo *seu* regno Satanæ, *qui vetus serpens in Sacris dicitur, intelligunt; cujus regnum precibus novem illorum Sanctorum, Christianismi in Æthiopia Fundatorum, fuerit destructum. Atque de hoc agit Poëta Encom.* 4. *Octob.* 4. 5. *Vide Histor. nostram Æthiop. Lib. III. c.* 3. *n.* 5. & *Tellezium Lib. I. c.* 31. *p.* 79. *Aliàs plenè & communiter* Serpens *dicitur* አርዌ፡ ምድር፡ *Gen.* 3, 1. *Plur.* አራዊት፡ *Ps.* 94, 11. *fer.* ሐራዊት፡፡ አራዊተ፡ ምድር፡ Bestiæ. *Gen.* 1, 24. 26. *Græcum* ἀσπίδιον, Parvus clypeus. ἀσπίδιον, Scutulum, *Æthiops ab* ἀσπίς, Aspis, anguis *derivatum putavit, & serpentes intellexit sine sensu, ac reddidit* ወትጉብር፡ አራዊተ፡ ምድር፡ *Exod.* 28, 13. 14. *at versu* 37. *respondet Græcè* Μίτρας. *Quid interpres legerit vel intellexerit, incertum.* አራዊት፡ ደቂቅ፡ Bestiæ parvæ, *i. e.* Insecta. *Enc.* 5. *Febr.* 3. 2. አራዊት፡ ደቀውቅ፡ *Idem. L. Myst.* Feræ *autem* innoxiæ *vocantur* እንስሳ፡ ገዳም፡፡ *Cum Leonibus opponitur,* Dracones *intelligi videntur apud Poëtam. Enc.* 5. *Mart.* 4.

ፃ ተአርወየ፡ Feræ bestiæ similis factus est. Obbrutescere. Efferari. *Lib. Myst. ut:* ኢትትአረወዩ፡ Ne efferemini, *MSS. Colb.*

፬ አስተአረወ፡ *vel rectiùs* አስተአርወየ፡ Efferavit. Brutum reddidit, *ut:* ያስተአርዎ፡ ለልቡ፡ Intellectum brutum reddit. *MSS. Colb.*

† አርሁት፡ Jugum. *Ps.* 2, 3. *Metaph.* Onus grave, *vel* vita aspera, *ut:* ቦአ፡ ክርሞ፡ ውስተ፡ አርሁተ፡ ምንኩስና፡ *q. d.* Subiisti jugum monachatus. *Comment. p.* 301. *n.* 3. (2.) Copulatio, Conjunctio *quævis* mala. *Act.* 8, 23.

፬ አርዝ፡ *Hebr.* ארז Cedrus. *Ps.* 28, 5. & 148, 9. (2.) *Synecd. Quævis* Arbor procera; *alias* ዕፀው፡ *quod vide.*

✿ አረየ፡ Collegit *fruges, herbas. Matth.* 13, 28. *reliquias metentium.* Stoppeln. *Ruth.* 2, 3. (2 *ut Hebr.* ארה Decerpsit, Excerpsit *herbas nocentes.* 2. *Sam.* 4, 6.

† አራየ፡ *Græcum est* ὡραία, Pulchra. *Act.* 3, 2.

‡ አርያም፡ Cœlum summum. *Vide* ረየም፡ *col.* 140.

* አርያራስ፡ *Nomen idoli esse videtur, ut: Maluistis potius mori* አምጣ፡ ትስግዱ፡ ብርከ፡ ለአርያራስ፡ *quàm ut flecteretis genua coram* Arjares. *Enc.* 4. *Nov.* 1. 3. & 17. *Aug.* 1. 2.

* አርዮስ፡ Arius, *Hæresiarcha Enc.* 29. *Nov.* 1. *Damnatus in Concil. Niceno. Enc.* 22. *April.* 2. 5. *Vocatur* አንቀ፡ Accipiter, *columbis Evangelicis infestus. Enc.* 21. *Mart.* 1. 4. *Viscera ventris sui effudit,* ወድቀ፡ በሰይፈ፡ መርገም፡ cæsus gladio maledictionis. *Enc.* 18. *Aug.* 3. 5.

ፃ አርዮሳዊ፡ Arianus. *Enc.* 6. *Oct.* 8. 3.

* አርዮብ፡ Arjob, *peregrinum.* Mercurius *vel* Jupiter *Planeta, vel alia quadam stella coruscans.* ትጸድል፡ እምነ፡ አርዮብ፡ Splendet pulchrius quàm Arjob *Org. Lect.* 4. ጸዳሎሙ፡ ለአብያዝ፡ ኦለ፡ አርዮብ፡ Splendor Phosphororum (*vide* ቢዝ፡ *in* በየዝ፡ *col.* 251.) Arjobi. *Org. Lect.* 7.

* አርያና፡ Ariana, *martyr. Enc.* 8. *April.* 2. 1.

* አርያኖ፡ *Judex injustus, quia* ቀተለ፡ *martyrem condemnavit. E[nc.]* 2. *Sept.* 1. 4.

* አርያኖስ፡ Arianus. *Enc.* 1. *Jan.* 2. 3. *Presbyter. Enc.* 14. *Dec* 8. 1. *Martyr. Enc.* 8. *Mart.* 2.

* ኡርያኖስ፡ Uranius *Enc.* 6. *Oct.* 2.

† አርዱዩን፡ *Lev.* 11, 19. *Deut.* 14, 16. *i. q.* ሄርዱዩን፡ Ἐρωδιός, Erodius Avis; *al.* ሄርዳያኖስ፡ *vide in* ሀ፡ *col.* 5.

✿ አረገ፡ Senuit, Consenuit. *V. S. Aliàs communiter* ልህቀ፡ *ut* አረገት፡ ሣራ፡ Senex facta est Sara. *Enc.* 26. *Aug.* 2. 5.

ፃ አረጋዊ፡ Senex, ætatis decrepitæ, *contractè* አረጋይ፡ *Enc.* 8. *Dec.* 2. 3. *Plur.* አረጋውያን፡ Senes, & አእረግ፡ Ætate provecti *Ps.* 118, 100. *F.* አረጋዊት፡ *Vit. Mar.*

፬ እርጋን፡ Senectus. ጸ፡ ር፡

* አረጋዊ፡ Aragawi, *i. e.* Senex. *Primus ex novem illis sanctis viris, qui post S. Frumentium in Æthiopiam venerunt, eamque converterunt. Primo* Michael *dictus. Nomen verò novum ab Æthiopibus accepit ob senium; sicut habet Enc.* 14. *Oct.* 4. 1. & 17.

& 17. *Aug.* 4. *Laudatur ibidem quòd precibus suis cum sociis confanctus regnum serpentis sustulerit. Vide supra* አርዌ: *col.* 343. *Successit Pachomio in officio antistitis monachorum. B. Tellez. Lib.* 1. *c.*35. *p.*83. *Confer Hist. Æth. Lib. III. c.* 3. *n.*4.

† አረዊ: *Deut.*14,5. *Græcis Accus.* Ὄρυγα. *Est autem* Ὄρυξ, Oryx *animal quadrupes, unicorne & bisulcum, è genere capreolorum. In hoc à cæteris animantibus potissimum differt, quod pili retro caput versus tendant; uti latiùs describit Joh. Breuning. in suo Itinerario in Fol. p.*150. *Ital.* Gazelle, *ab Arabico* غزال Gazal, *quod tamen aliàs* cervum *denotat. Confer Hierozoicon Bocharti.*

† አርጋብ: *Ex vitiosa lectione Græcâ* θέμα ἐργάβ, *fluxit vox* ተማርጋብ: *col.* 259. አፈቃደ: አርጋብ: 1. *Sam.* 6,11. *Vide* አፈቃዴ: *in* ፈ: *Alias vox* አርጋብ: *Pluralis est, à* ርግብ: Columba, *quod vide col.* 141.

† አርጎብ: 1. *Sam.* 20,41. ἐργὰβ *corruptè pro* Νέγεβ, *quod alia exemplaria habent, atque istud est ex Hebræo* נגב Auster.

* አረጊት: *Contr. pro* አረጋዊት: *Sancta, quæ Gregorio cibos furtim dedit. Enc.* 15. *Dec.* 2. 4.

† አርጋኖን: *Græcum* Ὄργανον, Organum musicum. *Org. Lect.* 1. *Vulgo* ኦርጋኖን: *per* ኦ: *primi ordinis scribitur. Arabicè etiam* أرغنون Arganôn *exprimitur. Gol. Quale instrumentum sit, nesciunt, & chordas habere putant. Etenim de Dâvide referunt:* አጽንዐ: አውታረ: አርጋኖን: Intendit chordas organi. *Vit. Jac. Serug.* (2.) *Titulus est libri à nobis sæpiùs allegati; in laudem B. Virginis Mariæ oratorio stylo scripti.*

* አርጌንስ: Argenius. *Enc.* 19. *Jun.* 4. 2.

* አረጋዊ: Aragawi. *Vide paulò ante col.* 344.

* አርጤምስ: Ἄρτεμις, Diana *Ephesiorum Dea. Act.*19,28.34. ውሉደ: ለአርጤምስ: Filii Dianæ, *i. e.* Ephesii. *Sed Poëta per errorem pro Atheniensibus accepisse videtur. Enc.* 7. *Mart.* 2. 4.

✿ አረፍ: — አረፍት: *f.* Paries. Murus. *Ps.*61,3. *Pl.* አረፋት: *Ps.* 50,19. Mœnia. *Cum verbo singulari construuntur. Org. Lect.* 2.

* እሴ: Esse. *Nom. pr. viri martyris. Enc.* 29. *Jun.* 4. 2.

* ኤሲ: *Idem, ut videtur, martyr, & Tecla frater. Enc.* 8. *Dec.* 3. 4.

* ኤሽላ: Eshlâ. *Nomen Cœnobii, ut:* ዘገዳመ: ኤሽላ: ቅድስት: Cœnobii Eshlæ sancti. *Enc.* 27. *Mart.* 7. 2.

† አስሐትያ: *Respondet quidem Græco* πάχνης Pruina. *Psal.*77,52. & 118,83. *quæ nihil aliud est, quàm* Ros congelatus; *is cum in Æthiopia non detur, substituerunt hoc vocabulum. In ordine verborum respondet quidem Ps.* 148,8. *Græcè* χιὼν, Nix. *Sed quia* ሐመዳ: Nivem *significat, in Æthiopiâ rarissimam, potiùs est, ut de* Grandine minutâ; *quæ in montibus Æthiopiæ frequens est, accipiamus. Huic ergò rectè comparatur* Manna *Israelitarum in deserto. Exod.*16,14. *dicitur enim, quod fuerit minutum rotundum; quod quidem ad grandinem, sed non ad pruinam vel nivem quadrat; unde & ipsum Hebr.* כפור *per* Grandinem & *non per* pruinam, *reddendum existimaverim. Æthiopicum verò* አስሐትያ: *talem* grandinem *esse qualem diximus, quæ cœlo mittitur, probat locus sinceus:* ዝናም: ወአስሐትያ: አጥፍአ: እሳተ: Pluvia & grando minuta *de cœlo scil. demissa* extinxerunt ignem, *quo martyrem comburere volebant.* 30. *April.* 4. ከመ: አስሐትያ: ዘትትኃደግ: በነፋስ: ቀሊል: Sicut minuta grando, quæ dispellitur aura leni. *Enc.* 12. *Dec.* 3. 5.

† አስመ: *Lege* Esmä. Nam. Quia. Quoniam. *Enc.* 17. *Mart.* 3. 5.

* አስሞን: Asmon. *Urbs Ægypti. Vit. Baamini.*

* አስሙናይን: Asmunâyen. *Nom. pr. loci. Sicut* ከዋክብት: ናግራን: Stellæ Nagranensium. *Enc.* 26. *Nov.* 1. 2, *ita & hic* ከዋክብት: ብሩሃን: ዘአስሙናይን: Stellæ lucidæ Asmunayensium *Enc.* 11. *Nov.* 5. 2.

* እስማኤላዊ: Ismaelita. *Pl.* እስማኤላውያን: *conjunguntur cum* አይሁድ: Judæis, & *opponuntur Christianis. Intelliguntur autem* Arabes Muhammedani *Lit.* 171. 4. *Rabbini quoque* Mufulmannos *vocant* ישמעלים.

✿ አሰረ: Ligavit. Vinxit. &c. *rectiùs* አሠረ: *q. v. col.* 342.

✿ አሰረ: *Non quidem hic occurrit. At Hebr.* אשר Incessit, Processit; *unde* אשור Gressus, *quod convenit cum voce sequente.*

§ አሰር: Vestigium. 1. *Pet.* 2, 21. ዘአልቦ: አሰር: Impervestigabile. *Lit. Epiph.* (2.) Semita, Callis, *ut:* አሰር: ንጹሕ: ዘእንበለ: አሥዋክ: Semita purasine spinis. *ibid.* (3.) *Metaph.* Indicium. Signum *quodvis, ut:* አሰረ: ልብ: ፍሡሕ: ገጽ: ብሩህ: Indicium læti animi vultus serenus. *Prov. Org. Lect.* 2. አሰረ: ደም: Indicium sanguinis. Ein Blutmahl. *Enc.* 3. *Sept.* 2. 5. *Poeticè & propter rhythmum* vestigia *pro factis ponuntur. Enc.* 16. *Sept.* 1. 4.

* እስራኤል: Israel. *In MSStis contractè scribitur* ፳ኤል: *quia character* ፳: XX. *sonat* እስራ: *Enc.* 23. *Nov.* 2. 3. & *in Pentateucho MSS. passim.*

§ እስራኤላዊ: Israelita. ነገሥት: እስራኤላውያን: *dicuntur* Reges Æthiopiæ, *secundum traditionem eorum ab* Israelitis *descendentes. Conf. F. R. Claud. Comment. p.* 237. *n.* 1.

* እስሬጢ: *Rectius* አስጣርጤ: Ἀστάρτη. 3. *Reg.* 11, 7.

† አሳርዮን: *Græcum* Ἀσσάριον. *Syr.* ܐܣܪ. Monetæ genus. *Matth.*10, 29. Minutum assis; *q. d.* Teruncіolum.

⁜ አስቃላን፡ *pro* ላ፡ *fal* ሎ፡ Ascalonius. *Enc.* 20. *Febr.* 2. 3.

* አስቃሬን፡ Askaran. *Sanctus vir. Enc.* 20. *Mart.* 4. 2.

† አስቄጥስ፡ *Gr.* ἀσκητής. Asceta, *sic vocatur* Eremitas *a corporis rigida* exercitatione. ምኔት፡ አስቄጥስ፡ Ordo Ascetarum. *Enc.* 28. *Jul.* Monasterium *ita dictum Macarius edificavit. Enc.* 30. *Dec.* 2. 2. ገዳም፡ አስቄጥስ፡ Desertum Ascetarum. *Enc.* 21. *Jun.* 5. 1.

† አሕያት፡ *Respondet Græco* ἴασις, Sanatio, *ἀπὸ τοῦ ἰᾶσθαι*, Sanare. ጸጋ፡ አሕያት፡ Donum, Gratia sanandi. 1. *Cor.* 12, 28. 30. *Al.* 4. 9. *reperitur hæc vox per ellipsin vocabuli* ጸጋ፡፡ *& sic pro* Virtute sanandi *accepit autor Organi, ut*: ሐለይኩ፡ ቅድሳ፡ ዘነቢያት፡ ወአሕያት፡ ዘሐዋርያት፡ Cogitavi sanctitatem Prophetarum & virtutem sanandi Apostolorum. *Org. Lect.* 7. *Æthiops meus ajebat respondere Amhar.* ዕድል፡ Fortuna. *Vid. Lex. c.* 59. *sed non reperi hac significatione.*

† እሳት፡ Ignis, *dubii generis. Masc. enim est Ps.* 17, 10. *&* 38, 4. *&* 77, 25. *F. vero Ps.* 20, 9. *&* 57, 8. *&* 77, 69. Deus *passim igni comparatur ex Deut.* 4, 24. כי יהוה אלהיך אש אכלה Quia Dominus Deus tuus ignis consumens est. *Et sic in Allegoriis & similitudinibus de persona Christi ob divinam naturam passim; ut*: እሳት፡ መለኮት፡ Ignis Divinitatis, *opponitur τῷ* እሳት፡ ምድራዊ፡ igni terrestri. *Lit.* 170. 1. *in fin.*

§ እሳታዊ፡ Igneus. *Pl.* እሳታውያን፡ *De Angelis dicitur. Lit.* 170. 2. 1.

* አስቴር፡ Esther *Regina. Enc.* 24. *Dec.* 7.

* አስቴዋ፡ Astea. *Eremita. Enc.* 3. *Jan.* 3. 4.

* እስና፡ *Arab.* إسنا Asna. *Copt.* ΛΑΤΩΝ. Latona. Latonopolis, *urbs Ægypti, cujus in Actis martyrum frequens mentio fit. Enc.* 11. *Sept.* 6. 2. *& alibi passim. Duplex est, inferioris & superioris Ægypti. Kirch. Suppl. Copt. c.* 9. *p.* 619.

* እስኔት፡ Esnet. *Nom. propr. fœmina. Enc.* 2. *Jun.* 1.

† እስከ፡ *Prep.* Usque ad. *Ps.* 2, 8. እስከ፡ ይእዜ፡ Hucusque. *Ps.* 70, 18. (2.) *Adv.* Donec. Usque dum. Quoad. Tantisper dum. *Psal.* 109, 2. እስከ፡ አመ፡ *Idem. Ps.* 122, 3. Quamdiu. *Cant.* 3, 5. እስከ፡ ሶበ፡ *& cc. Cant.* Adeo ut. Ita ut. *Cant.* 2, 17. حتى *Arab. eodem sensu Matth.* 8. 24. እስኪ፡ Usque ad, *cum* ኢ፡ *paragogico, sed tantum sequente voce* ዐረብ፡ *reperi in duobus Codicibus MSS.* እስኪ፡ ዐረብ፡ Usque ad occidentem. *Ps.* 49, 2. *&* 112, 3. *& Mal.* 1, 11. *atque sic corrige secius scripta.*

† እስኩ፡ Quæso. Obsecro. *Org. Lect.* 1.

† አስካል፡ Uva. *Quære in* ሰከለ፡ *col.* 173.

* አስኬላ፡ Askêla. *Sanctus. Enc.* 25. *Jan.* 3. 1.

† አስኬማ፡ *Græcum* Σχῆμα, *quod inter alia significat* Habitum, Cultumque corporis. *At apud Æthiopes accipitur de* stola Monachorum, *& quidem κατ᾽ ἐξοχὴν de ea, quam Angeli, uti ferunt, Monachorum Principi S. Antonio in Ægypto attulerunt. Hinc* አስኬማ፡ መላእክት፡ *dicitur, ut*: ዳንኤል፡ አስኬማ፡ መላእክት፡ ዘለብሰ፡ Daniel, qui stolam Angelicam induit. *Enc.* 16. *Nov.* 2. 2. *&* 17. *Maji.* 1. 4. *Quippe scribunt stolam hanc successoribus* Antonii, *Monachorum antistitibus quasi per manus traditam fuisse. Nam primus Archangelus Michael dedit* አስኬማ፡ S. Antonio, *S. Antonius* S. Macario, *iste* S. Pachumio, *& sic porro. B. Tellez. p.* 83. *ex vita Tecla-Haimanot, quem vide; ut & Hist. Æth. Lib. III. c.* 3. *n.* 18. 24. *Est ergo* Præsulum *&* Antistitum insigne, *& hac ratione tanquam* character Sanctitatis *tribuitur etiam Prophetæ Eliæ a Poeta, ut*: አስኬማ፡ ነቢይ፡ ኤልያስ፡ Pallium Prophetæ Eliæ. *Enc.* 2. *Jul.* 2. 1. *Habetur & apud Coptitas, de quo vide Wansl. Hist. Eccles. Alexandrinæ Lib.* 1. *c.* 18.

† እስክሬን፡ *Peregrinum.* Scrinium. *Vide* እሥክሬን፡ *col.* 341.

* አስኪሮን፡ أسخيرون *apud Selden. Enc.* 8. *Jun.* 1. Ascîron; *fortassis non differt à voce sequente*

* አስኪርዮን፡ Ascarion. *Enc.* 10. *Jun.* 4. 2.

* ኢስኮስ፡ Iiscus. *Nom. prop. Viri. Enc.* 18. *Maji.* 5. 2.

† እስኪት፡ Testiculus. *Vid. sub* ሰዐየ፡ *col.* 175.

* እስክንድርያ፡ *Arab.* إسكندريا Alexandria, *Ægypti metropolis, Patriarchæ sedes.* ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ዘእስክንድርያ፡ Ecclesia Alexandrina. *Enc. passim.*

* አስኪኖፎር፡ *Sancti nomen; qui Paralyticum sanavit. Enc.* 13. *Nov.* 2. *Græca terminatione vocabulum, sicut* አቡናፈር፡ Onuphrius; *quasi esset* Σκηνοφόρος, Scenophorus, *quod tamen mihi alias non occurrit.*

* አስዋን፡ *Nomen urbis cum monasterio* ደብረ፡ አስዋን፡ Monasterium Aswan. *Enc.* 12. *Dec.* 3. 2. *Arab.* اسوان Aswan. *Copt.* Sowan; *in extremitate Ægypti versus meridiem.* Syene; *ut*: እምእለስክንድርያ፡ እስከ፡ አስዋን፡ Ab Alexandria usque Syenen, *scil. Ægypti terminum. Vit. Theoph.*

* እስያ፡ *Nisi malis scribere* አስያ፡ Asia. *Enc.* 14. *Oct.* 1. 5. * (2.) *Est nom. propr. fœm. quæ fuit Mater Abba Fbloi. Enc.* 5. *Febr.* 8. 3.

* እስያስ፡ *Nom. pr. Eremitæ. Enc.* 19. *Aug.* 3. 4.

* [illegible]ኢያስ፡ Esaias *Propheta. Laudatur propter* ልዑል፡ ቃል፡ sermonem, *sive* stylum sublimem. *Enc.* 3. *Jan.* 1. 2.

——*Presbyter monasterii Macarii. Enc.* 11. *Jul.* 3.

* አስዩጥ፡ *Arab.* أسيوط *Urbs Episcopalis* Siyut, *in medio Ægypti ad fines Ægypti superioris sita. Kirchero* Bubastus *in Supplem. Copt. cap.* 9. *p.* 609. *Wansleb. ait esse* Lycopolim *Græcorum, Histor. Eccles. Alexandr. p.* 24. *Enc.* 21. *Nov.* 4. 2.

* ኢሲዶርስ ፡ *Enc. 18. Martii* Isidorus *secundum Synaxar. Græca die 4. Febr. & 14. Maji.* ايسيدورس *Coptis. Male pro* ሀዘዘሪስ፡ *ponitur, q. v. Lanificii quæstum pauperibus distribuit, tandem martyr. Enc. 18. Mart.*

——*Alius vir sanctus. Enc. 12. April. 2. 1. Filius Balandii Antiocheni. Enc. 19. Maji. 1. 2.*

* አስጣርጤ፡ *vel* አስጣሬጤን፡ *In Accus. Græco. Jud. 2, 13.* Astarte; *Sidoniorum Dea; quæ* Venus *fuisse putatur; male* አስሬጤ፡ *q. v. supra col. 346.*

* አስጢሬጦኒቄ፡ Stratonica, *sponsa* ከላፋኮስ፡ *Enc. 15. Mart. 4. 2.*

* አስጢፋኖ፡ Stephana, *martyr arboribus in diversum tractis disrupta. Enc. 27. April. 2. & 3.*

* አስጢፋኖስ ፡ Stephanus, *Protomartyr. Act. 7. 57. 59. Festum ejus celebratur. Enc. 3. Jan. 1.*

——*Presbyter. Enc. 18. Sept. 2. 5. Primus martyr Antiochiæ, filius Bagliadis. Enc. 9. Oct. 2.*

† አስጲዶቶስ፡ Genus aromatis *peregrinum. Org. Lect. 6.*

† አስፈሊጦ፡ *Recente casu, alibi male* አስሬሊጥ፡ *rectius* አስፈልጦስ፡ *Græcum est* Alphaltus, *vel* Asphaltum, *quod in genere* Bitumen, *& in specie* Bitumen liquidum, *quale in Asphaltide lacu reperitur, significat. Exod. 2, 3.*

† አስፋሪድ፡ *vel* አስፋሬድ፡ *Acc. Græcus* Σπυρίδα, *à Nomin.* σπυρίς, σπυρίδος, Canistrum, Fiscella. *Act. 9, 25. Varie scribitur & accipitur:* አስፌሬድ ፡ Loculus *est vel* Sarcophagus. *Vet. Dan. Plur.* አስፋሪዳት፡ *&* አስፋሬዳት፡ *Matth. 15, 37.*

* ኡሲፊስ ፡ Uriphus. *Discipulus Dionysii. Enc. 6. Oct. 2.*

† እስፍንቱ፡ Quot? *Vide post* ስፍን፡ *col. 188.*

* አቃሪም ፡ Accarim. *Amos. 1, 1.* Ἀκκαρεὶμ *habent LXX. Interpp. qui sic legerunt sine sensu pro* נקדים Nokedim, Pastores. *Enc. 5. Epag. 3. 2.*

* አቅሬቦንያ፡ Akrabonia. *Nom. pr. feminæ. Enc. 5. Jul. 5. 2.*

* አቅርንዮስ ፡ Acronius *martyr. Enc. 4. Jan. 4. 1.*

* አቃርዮስ ፡ Acarius. *Qui imaginem miraculosam vidit. Enc. 29. Dec. 6.*

* አቅርጳስ፡ *Male pro* አግርጳስ ፡ Agrippa. *Enc. 5. Jul. 5. 1.*

* አቅባማ፡ Akbama. *Nom. propr. fem. Enc. 5. Jul. 5. 2.*

† አቃኒም ፡ *Pluralis Arabicus est* أقانيم *à sing.* أقنوم. *Syr.* ܩܢܘܡܐ Hypostasis, Persona Divinitatis; *ut:* ወአቃኒም፡ እግዚአብሔር፡ አመንቱ፡ አስማት፡ ወአስማትኒ፡ አመንቱ፡ አቃኒም። እስመ፡ ትርጓሜሁ፡ ለአቃኒም፡ አካላት፡ ጽኑዓን፡ ቀዋምያን፡ ፍጹማን፡ በገጽ፡ ወምስል፡ ብሂል። Personæ Dei sunt Nomina; Nomina autem sunt Personæ: Quoniam expositio vocis Akanim, Hypostases stabiles, per se subsistentes perfectas (πρόσωπον) persona & (εἰκὼν) imagine, denotat. *MSS Colb. Et tamen tanquam singularis esset, pluraliter ex se format* አቃኒማት፡ *ut: De Abrahamo cum deversarentur apud eum* እሉ፡ አቃኒማት፡ *ibid. Scil. illi tres viri, de quibus Gen. 18. intelligantur.*

† እቁዶ፡ Ligatus. *Vide in* ሀ፡

† አቃቅስ ፡ Gemma. *Exod. 28, 19. rectius* አካጤስ፡ Achates, *quod vide.*

† አቀጢቀማጦስ፡ *Peregrina vox, pro gemma tam vendita. Lib. Myst.*

† አቃሮን፡ *Per metath. male pro* አጣቁን፡ ἀττάκην *al.* ἀττάκην, Attacum. *Lev. 11, 22. Hebr.* חרגל *quæ locustæ mundæ species est, qua vesci Judæis licebat. De qua vide Bochart. Hieroz. Lib. IV. c. 2. p. 449.*

* አቅፈሐሲ፡ *Patronymicum, ut:* ዮልዮስ፡ አቅፈሐሲ፡ Julius Akfalusensis. *Enc. 22. Sept. 2. 5.*

† አብ፡ *Hebr.* אב Pater, *cum affixo adsciscit in casu recto vocalem* U, *ut:* አቡነ፡ Pater noster. *Matth. 6, 9. in Accusativo vero* A; *ut:* አባሁ፡ Patrem suum. *Matth. 19, 5. Item absolute in Vocativo Luc. 15. 18. 21.* (2.) አባ፡ Epitheton *est Patriarcharum, Episcoporum, Abbatum atque Doctorum in Æthiopia. Enc. 18. Oct. 1. 2. Præmittitur honoris causa nominibus eorum; Chaldaica terminatione* אבא Abba, *quæ vox invariabilis manet, & nominis proprii velut pars est; ut:* ሰ፡ ለአባ፡ሙሴ፡ Salutem dico Abba-Moysi. *Enc. 3. Sept. 1. 1.* (3.) *Meton. & hic, ut apud Arabes, variarum rerum descriptioni inservit, quæ vel origine vel dignitate priores sunt, vel etiam curam quandam inferunt: nam in materia libraria* Archetypum, Prototypum; *vel etiam* Autographum *significat; vulgo* Originale; *sive exemplar quodlibet, unde aliud describitur; quasi vero* πρωτότυπον τὸ ἀντίγραφον *genuisset.* በእንተ፡ ህጉለ፡ አብ፡ Propter defectus Protographi, *ex quo descriptio facta erat, Acta Apostolorum Romæ imperfecte fuerunt impressa; ut ipsi Æthiopes fatentur in fine Actorum. Æthiopes ibi* ἀντίγραφον *vocant* አብ፡ Patrem, *ut* ἀντίγραφον *illius sit* Filius.

አበ፡ ምኔት፡ Abbas monasterii.

አበ፡ ደም፡ Proximus sanguine, *vel* Vindex sanguinis. *Num. 35, 12.* (4.) *i. q.* ባዕል፡ Dominus, Possessor, *ut:*

አበ፡ ላህም፡ Dominus bovis. *Exod. 21, 28.* (5.) Materia; *si res, ex qua aliud quid factum est, masculini generis sit; sin feminini, vocatur* እም፡ Mater. (6.) *Faustam Hebræorum acclamationem regibus factam, fuisse putant:* ሕያው፡ አባ፡ ጌ ጋዚ፡ *ut nostrum* Vivat Rex! *referentes Æthiopes*

inde

meo. Pl. አበው: Patres. *Luc.*1,17. Majores. *Ps.* 38,16. *Opes* እምአበዊሁ: ዘወረሰ: à majoribus suis quas hæreditate acceperat. *Enc.* 27. *Jan.*2.2.

† እቤ: Dico. Dixi. *Vide in* ብሂል: *col.*224.

† አባጉንባሕ: Casuarius. *Vide paulo inferius suo loco.*

* አበሆር: A[illegible]on *Frater Mehraelis sororis sua. Enc.*14.*Jan.*1.3.

† አባል: *f.* Membrum. *Matth.*5,30. *e.g.* Lingua. *Jac.*3,5. *& per Enall. numeri* Membra. *Porro Synecd.* Corpus. እንዘ: ንስቲት: አባል: አንቲ: Cum tamen parvum corpus esses. *Lit.* 172.1. *Christus* ለብሰ: አባለ: induit corpus *scil.* humanum, *propter Rhythmum Enc.* 15. *Dec.* 3.5. *Poeticè i. q.* ርእስ: *quatenus pro reciprocis* Ille, Ipse, Sui, Sibi, Se, *sumitur, ut*: *Gabra-xos pauperem reddidit* አባሉ: semetipsum. *Enc.*14. *Oct.* 3.1. *Gregorius in carmine animæ tribuit, ut*: ትጼዐር: አባለ: ነፍስየ: *q. d.* Angitur corpus animæ meæ, *vel* Tota substantia *animæ meæ.* ሰላም: ለዮልዮስ: አባሉ: Pax corpori Julii, *i.e.* ipsi Julio, *sive* personæ Julii. *Enc.* 22. *Sept.* 3.1. *Pl.* አባላት: Membra. *Lev.*8,20.

† አቦሊ: *Græca vox* ὀβολοὶ, Oboli. *Est autem* Obolus *nummi species, ut*: ዕሥራ: አቦሊ: ለአሐቲ: ዲድረክም: Viginti oboli (*conficiunt*) unum didrachmon. *Lev.* 27, 25. *Num.*3,47.

* —*Est & nomen Martyris, qui mire corpus suum afflixit. Enc.*24.*Dec.*2. *Excoriatus. Enc.*26.*Sept.*1.2.

* አቤል: Abel. *Adami filius. Gen.*4,2.

—*Tecla haymonoti filius, spiritualis, ut videtur. Enc.*19.*Jul.* 4.1.

† እብሎ: Dicam ei. *Conting.* *à* ብሂል: *q. v. col.* 224.

* እብሎ: አባ: Abba Eblo, *Doctor monasterii* Ablog. *Enc.* 5. *Febr.* 7.1.

* እብሎይ: *Abba, cui Leones sepulchrum foderunt. Enc.* 5. *Febr.* 6.8.

* አብሎንዮስ: Apollonius, *martyr. Enc.* 7. *Mart.* 1.

* አቢላንድዮስ: *Martyris nomen. Enc.*14. *Mart.*3.2, *i. q.* ቢላንድዮስ: *ut puto. q. v. col.* 265.

* አቡሊዮስ: *Sic corruperunt nomen* Hippolytus, *quem Orientales omnes Papam Romanum vocant, sub Claudio II. (ut puto) passum. Projectus enim in mare, quamvis appenso lapide, submergi non potuit. Enc.* 5. *Febr.* 4.1. ሊቀ: *vocatur. ibid.* 6.1.3. *Canones ejus XXXVIII. extant in magno volumine conciliorum. Vide Comment. p.*304. *n.*14. *& p.*333. *n.*100. *seq.*

* አብሎግ: Ablog. *Nomen monasterii. Enc.* 5. *Febr.*7.2.

† አብዋ: *Apoc.*18,13. *Variè scribitur, ut peregrina solent*: አበዋ: *vel* አበዋ: *Exod.* 30,24. Ἶρις, Iris, herba *aromatica.* አበዋ: *Enc.* 12. *April.* 2.1. *Nobis* Violwurtz / *vel* Veyelwurtz.

* አቢማኮስ: Epimachus. *Martyr, capite truncatus. Enc.* 4. *Nov.* 3.1.

—*Idem vel alius. Enc.* 25. *Jul.* 8.4.

† አቤር: *vel* አበር: *V. S.* Anus. Decrepita mulier. Matrona ætate provecta, *ex. gr. Elisabetha. Pecul.* Vetula *marito carens, tam privative quam negative. Hinc per appos. dicitur* አቤር: መበለት: Anus vidua. *Luc.* 21,2. *Sed Synecd. ferè pro* Vidua, vetula. *Luc* 18,3.5. *Pro Monacha seu moniali, quæ mollo dicta fuerat* ደናግል: *Vit. Dan. Pl.* አቤራት: *Exod.* 22,22. *In Psalterio tam impresso quam MSS.* አቤራት: *Ps.* 67,5.

§ አቤራዊ: *vel* አቤራዊ: *q. d.* Vidualis. ተለብሰ: አቤራዊት: *i. e.* Vidua se induit (?) mina viduæ habitu. *Vit. Dan.* (2.) *Substantive accipitur. Vit Joh. Came*

* አብርሃ: ወአጽብሐ: Abraha & Atzbeha, *Reges fratres, Evangelii in Æthiopiam introductores. Enc.* 4. *Oct.*4. *q. d.* Illustrissimi, *à* ብርሀ: *&* ጸብሐ:: *Eorum mentio fit in precibus publicis. Lit.*16 .3.

* አብርሃም: Abraham. *Nomen patris omnium credentium. Enc.* 28. *Nov.* 4.

—*Unus ex Patriarchis Ecclesiæ. Enc.* 6. *Dec.* 3. *Conspexit Christum in throno. Enc.* 9. *Jan.* 1. *Contemtor opum. Enc.* 30. *Oct.*2.1. *Uxor ejus Harica. Enc.* 17. *Nov.*1.

* አቤሮም: Aberom. *Martyr Enc.* 8. *Jul.* 3.

* አብሮቅላ: Abrokla, *nom. pr. uxoris Pilati. Enc.*25. *Jun.*5.3. Procla *Græcis, in quorum Synaxariis reperitur d.*27. *Octobris*: Ἡμέρα τῆς ἁγίας Πρόκλης συζύγου τοῦ Πιλάτου. Dies S. Proclæ Uxoris Pilati. *Ergo conversam eam crediunt.*

† እብራት: Vices, Vicissitudo. *Vide* ብሬያ: *col.*235.

* አብራተዎስ: Abrateus. *In obitu Mariæ ubi cum Apostolis præsens fuisse dicitur, canticum cecinit. Enc.*21. *April.*2.1. *Confer* ምንጦ: *col.* 82.

* አብሮኮሮስ: Prochorus, *Episcopus Nicomediæ. Enc.* 20. *Jan.* 1.

† አብረክሲስ: *Sic dicitur Arabum more* ابركسيس. *Græcum* πράξεις, *i. e.* Acta Apostolorum, *quæ tamen in editione impressa vocantur* ግብረ: ሐዋርያት: *MSS. Colb.*

* አብራኪዮስ: Abracius. *Enc.* 13. *Dec.*4.1. *Hierosolymitanus. Enc.* 14. *Jul.* 1.

✿ አበሰ: *Conj. E. Matth.*6,12. Deliquit. Peccavit. Offendit *aliquem* delicto. *Ps.* 50,5.

§ አቡስ: Maleficus. Delicti reus. *Lit. Chrys.*

§ አባሲ: Peccator, Nocens, Culpæ, Delicti reus. *Lit.* 161.*c.*4. ኃጥእ: ወአባሲ: Peccator & delinquens. *Org.*

§ አበሳ: Maleficium. Delictum. *Ps.* 31,5.

§ ምአብስ:

§ መአብስ፡ *i. q.* አባሲ፡ *Deut.* 29, 19. መአብስ፡ በኵሉ፡ ገጋይ፡ Omnium criminum reus. *Org.*

* አብሱ፡ Abſu. Nomen regionis, *unde Jacobus quidam oriundus fuit. Enc.* 17. *Aug.* 3. 2.

† አብሰለጢስ፡ *Peregrina vox corrupta, ut videtur, ex* አብቀሊስ፡ *quod vide infra col.* 356.

* እብሲይ፡ አባ፡ Abba Ebſoj. *Oriundus ex urbe Boha; martyr. Enc.* 5. *Jun.* 1.

* አብሳዲ፡ Abſadi, *vel* Beſſadius. *Episcopus Ægypti, martyr. Enc.* 27. *Dec.* 1. 2. *Presbyter. Enc.* 24. *Jan.* 1. 5. *Doctor Ecclesiæ.* 30. *Sept.* 3. 2.

† አቡ፡ ቀለምሲስ፡ *Sic corruperunt Græcam vocem* Ἀποκάλυψις, Apocalypſis: *putantes fortaſſis, eſſe cognomentum* Johannis, *dum librum hunc inſcribunt.* ራእይ፡ ዮሐንስ፡ አቡ፡ ቀለምሲስ፡ Viſio Johannis Abukalamſis. *Scil. multa ejuſcemodi nomina ex Arabico* አቡ፡ *derivata habent, ut:* አቡናፈር፡ Onuphrius. *Enc.* 16. *Januar.* 1. 7. *& ſimilia.*

* አቡቂር፡ Abukir. *Sanctus, qui ſtellæ Alexandriæ vocatur cum Johanne ſocio ſuo. Enc.* 6. *Febr.* 2. 2.

† አበቅቴ፡ Epactæ. *Græcum eſt* ἐπακταί, *ſcil.* ἡμέραι, *quaſi diceres* dies ſuperinductos *ſeu* adjectitios, *quia* 354. *diebus Anni Lunaris XI dies adjiciuntur, ut* 365. *dies anni ſolaris efficiantur, de quibus conſule Chronologos, Scaligerum præcipuè de Emendatione temporum, Sethum Calviſium in Opere Chronologico, & alios. Inventorem illarum Poeta noſter Demetrium vocat, & quaſi murabundus ait:*

ሰ፡ ለዲሜጥሮስ፡ ሠራዒ፡ አጽዋም፡
[እምስቴ፡
ሶበ፡ ኢኮነ፡ ለሊሁ፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡
[ከሳቴ፡
እፎ፡ እምተከሥተ፡ ወእምተረክበ፡
[በአይቴ፡
ሐሳበ፡ አዝማን፡ ዘስሙ፡ አበቅቴ፡፡

Salutem Demetrio Conſtitutori jejuniorum à potu.
Niſi fuiſſet ipſe ope Spiritus S. revelator,
Quomodo quæſo revelatus fuiſſet, & ubi quæſo repertus fuiſſet
Computus temporum, cui nomen Epactæ?
Enc. 12. *Oct.* 3. 5. *item* 10. *Nov.* 1. & 12. *Mart.* 2.

† አበቢ፡ *Caſtellus habet & exponit* Fluctus. Unda, *ſcil. Arabicum* اباب *hoc ſignificat. Pro exemplo addit* አበቢ፡ ዘአንበለ፡ ሠሓን፡ Fluctus (*mare*) ſine termino. *Sed autorem non citat. Confer* አባዊ፡ *col. ſeq.*

† አቢብ፡ Abba Abibus, *Martyr Enc.* 15. *April.* 1. 1. *Græcis* Ἀβιβ, *cujus memor in Synaxariis* 15. *Nov.* 29. *Jan.* & 13. *Martii.*

† ኢብን፡ ἶβιν, *retento caſu Græco, Lev.* 11, 17. *Deut.* 14. 16. Ibis *autem avis Ægypto peculiaris eſt, ſerpentes, quibus veſcitur, imminuens. Amhar.* ህባብ፡ ወጣጭ፡ *i. e.* Devorator ſerpentum. *Conf. Lex. Amh col.* 48. *quod quidem vulgò de* አልዮጥን፡ Haliaeto *accipiunt; malè, ut puto.*

◎ አበነ፡ Lapis factus. In lapidem converſus eſt, vel fuit.

§ እብን፡ *f.* Lapis. እብነ፡ በረድ፡ *q. d.* Lapis grandinis, *i. e.* Chryſtallus, *ab albedine commendatur. Org.* እብነ፡ ፈውስ፡ *q. d.* Lapis ſanitatis. Stibium *intelligi puto, ut:* በእብነ፡ ፈውስ፡ ኰሐሉ፡ ሀይኖ፡ Stibio *ſeu* collyrio unxerunt mihi oculos. *Enc.* 24 *Dec.* 5. 5. *Quin & lapillis ſeu gemmis tribuitur, ut:* እብነ፡ አድማስ፡ Adamas gemma. *Lit.* 172, *c.* 2. *Plur.* እበን፡ *Pſ.* 101, 15. & አእባን፡ *Matth.* 3, 9.

* እብነ፡ አለሐኪም፡ *Arabicum eſt* ابن الحكيم *i. e.* Filius Sapientis. *Nom. prop. eſt Regis Æthiopiæ, Salomonis R. ut ferunt, ex Maquedæ filii; qui primus ritus legesque Judæorum in Æthiopiam induxit, ſecundum Æthiopum traditionem.*

* እብኖዲ፡ Ebnodi. *Copticum eſt nomen proprium.*

* አቡናፈር፡ Abunafer. *Eremita ſanctus. Enc.* 16. *Nov.* 6. 3. & 16. *Jun.* 1. Onuphrius *Ægyptius, Græci in Synaxar.* 12. *Jun. habent.*

† አባአቱ፡ *Vox erronea, vide ſub* በዊእ፡ *col.* 245.

* አብከሉዝ፡ Abkelus. *Martyr. Enc.* 20. *Jan.* 2. & 3.

* አባ፡ ክረዞን፡ *Martyr. Enc.* 25. *Jul.* 3. 2 Abba Carazon, *nam Græca in eo illi faciunt ut:* ዜይኖን፡ Zeno.

* አባዊ፡ Abawi. (*Corruptè pleriſque ſcriptoribus* Abahuis & Abanhu) Nilus. *Sic vulgò Amharicè vocatur. Forte ab Arabico* اباب Ababon *originem trahit, quod* ingentem fluxum *ſignificat.* Torrens amplus & redundans, *Giggei. Vide Lex. Amh. c.* 59 *nomine à re indito, cùm Habeſſini ex Arabia in Æthiopiam tranſiiſſent. Æthiopice malè* ግዮን፡ Gihon *vel* ጌዎን፡ Geon, *dici putant; de quo vide Hiſtor. Æthiop. L.* 1. *c.* 8. & *ibi Commentarium noſtrum.*

◎ አበየ፡ *Marc.* 15, 23. Noluit. *Matth.* 2, 18. Recuſavit. Aſpernatus eſt. *c. abſ. Act.* 26, 14. *It. c. acc.* Rejecit. Averſatus eſt aliquem. *Marc.* 6, 26. *vel* Negavit aliquid *alicui, & tunc recipit affixum perſonæ; ut:* አበዮ፡ *Vit. Dan.* Detrectavit aliquid facere *Enc.* 22. *April.* 1. 5.

¶ ተአበየ፡ Recuſatus, Rejectus fuit; *ut:* ፍቅረ፡ ለእግዚእነ፡ ኢይትአበይ፡ Amor Domini noſtri non recuſatur; *ſeu:* Non debet recuſari, *q. d.* non eſt recuſabilis. *Hom. Gabr.* 2.

§ ተአበየ፡ *cc.* በበይናቲሆሙ፡ Diſcordare. Diſſidere inter ſe. Non convenire invicem. 1 *Cor.* 12, 14.

* አቢይ፡ *Urbs Ægypti, ait Edm. Caſtellus. Sed deeſt autoritas, vereor ne ſcriptum fuerit* ሀገር፡

ዐባይ፡ ዘግብጽ፡ *i. e.* Urbs magna Ægypti. *Hic ille* አባይ፡ *pro nomine proprio habuisse videtur.*

* አብያ፡ Appia. *Virgo sancta. Enc. 30. Jan. 3. 2.*

* አበይዶ፡ Abaido. *Discipulus & æqualis Johannis. Enc. 4. Nov. 4.*

⊛ አብደ፡ Furere. Furore corripi. In furorem agi. *Marc. 5, 15.* Insanire, Insanum, Amentem, Stultum esse *vel* fieri. *Act. 26, 24. 25.* (2.) Rabidum esse, *de canibus & lupis. Æ.*

§ አእበደ፡ In furorem egit. Furiosum reddidit. *Luc. 8, 29.* (2.) Insanum, Amentem reddidit. *Act. 8, 11.* *Inf.* አእብዶት፡ Actio, qua alius quis insanus redditur. ጸ፡ር፡

§ አስተአበደ፡ Sprevit. Contemsit, *tanquam non satis sanum. 1. Tim. 4, 12.* (2.) Illusit. Irrisit graviter, *ut:* መስተአብዳን፡ ለአስተአብዶ፡ Illusores ad illudendum sueti vel proni, *qui nempe ambulant in cupiditatibus cordis sui. 2. Pet. 3, 3.*

§ እቡድ፡ Furiosus. Efferatus. Efferus. (2.) Stultus, *& oppon.* ጠቢብ፡ Sapienti, *ut:* እምንጉሥ፡ እቡድ፡ ይኄይስ፡ ገብር፡ ጠቢብ፡ Præ rege stulto præstat servus sapiens. *MSS. Colb. ex Ecclesiaste c. 4, 13.*

§ እበድ፡ *&* አብድ፡ *V. S.* Amentia. Dementia. Stultitia. Insania. *Ps. 37, 5. Act. 26, 24.* እበደ፡ ኃጢአት፡ Insania peccati, *i. e.* Libido. *Lib. Myst. Tu Domine nosti* እበዶሙ፡ ለሰብእ፡ dementiam hominum. *Affixum habes more pluralium. Lit. Jacobi Serug.*

§ አብድ፡ Stultus. Amens. Insanus. *Ps. 13, 1.* እምዓ፡ ፍቁር፡ አብድ፡ ይኄይስ፡ ጸላኢ፡ ጠቢብ፡ Amico stulto melior est inimicus sapiens. *Prov. Th. Pet.* Furiosus. *Satis frequens epitheton tyrannorum & hæreticorum, ut:* መቅዶንዮስ፡ አብድ፡ Macedonius stultus. *Enc. 1. Febr. 1. 3. Gen. comm. est. Nam de fœmina reperitur* አብድ፡ ይእቲ፡ Stulta est. *V. Dan.*

§ አባዲ፡ *Idem. Enc. 6. Dec.*

§ መስተአብድ፡ Irrisor. Illusor. *Pl.* መስተአብዳን፡ ለአስተአብዶ፡ Illusores ad illudendum. *2. Pet. 3, 3.*

* አበድሬ፡ *Ex Græco est* Ἀβεδδαρά. *2. Reg. 6, 10. 11. pro quo textus Hebr. habet* Obed Edom. *Diversimode scribitur, ut peregrina solent:* አበዴሬ፡ *vel* አባዲር፡ Abadir. *Enc. 28. Sept. 1.*

* አብድናጎ፡ Abednego. *Enc. 2. Dec. 1. 2. Unus ex tribus adolescentibus in clibano Babylonico, de quibus in Daniele.*

* አብድዩ፡ Obadias, *sectator Eliæ Prophetæ. Enc. 15. Jan. 1. 2.*

† አባጕንባሕ፡ Abagunbah. *Sic Tigrenses etiamnum vocant avem, quæ vulgò dicitur* Casuarius, *quem nos* Tragopana *veteribus dictum arbitramur. Comm. p. 161. n. 4. Respondet autem Græco* πελεκᾶνος, Pelecanus. *Deut. 14, 18. pro quo tamen alibi reperitur* እድግ፡ መሬብ፡ *(de quo supra col. 67.) Lev. 11, 18. Ps. 101, 7. Vox composita ex* አባ፡ *&* ጕንባሕ፡ *Posterius vocabulum ex Arab.* جنبح Procerus, magni corporis, *explicari potest, q. d.* magno corpore *prædita* avis. *Gol.*

* አብጥልማ፡ Ptolemæus *ut videtur, Ægyptius. Enc. 14 Jun. 1. Pro quo* አብጥልማዎስ፡ *legitur Enc. 11. Aug. 1. 2. ut solent variare peregrina.*

* አብጥለማኮስ፡ *Forte idem nomen est. Enc. 13. Oct. 1. Nisi dicas* Telemachum *intelligi per Prosthesin syllabæ* አብ፡ *ut alibi sæpe.*

† አብጥሊስ፡ *Peregrina vox est,* Canonem *denotans. Sic enim in Libro Conciliorum exponitur:* አብጥሊስ፡ ብሂል፡ ቀኖና፡ በልሳነ፡ ጽርእ፡ Abtelis significat Canonem in lingua Græca. *Et rursus* ፍካሬ፡ አብጥሊስ፡ አው፡ በጥልሳት፡ ቀኖና፡ ውእቱ፡ በልሳነ፡ ጽርእ፡፡ Explicatio vocis Abtelis, *aut* Batelsât Canon est in lingua Græca. አብስለጥስ፡ *Idem nobis esse videtur, per metathesin literarum in peregrinis frequentissimam. Syn. Peregrinæ hæ voces ex Arabico* النطلس El-titlos *vel* Ettitlos *corruptæ; istud autem è Græco* τίτλος, Titulus *fluxisse videtur, uti pluribus docemus in Comm. nostro p. 329. §. 82. seqq. Plur.* አብጥሊሳት፡ ዘቀኖውስት፡ Canones seniorum. *scil. Patrum; ad differentiam Canonum Apostolicorum aut Synodalium ita dicti. Syn.*

† አተለ፡ *Mendosum, vide* እንትለ፡

* አቶም፡ *Martyr, frater Aberomi. Enc. 25. Jul. 3. 1.*

* አቶሜን፡ Atamên, *è Græco remansit per Metathesin, pro* Ἀθανίν. *3. Reg. 8, 2. Est autem* איתנים *Mensis Ebræorum, qui* Septembri *nostro ex parte respondet.*

* አትሪብ፡ أتريب Athribis, *Græcis* Ἄθριβις *vel* Ἄθλιβις, *urbs Ægypti, Metropolis Nomi sic dicti. Urbs in qua ingens numerus martyrum, qui martyrium subierunt. Enc. 25. Jul. 7. 3.*

——*Est etiam urbs Arabiæ,* Medina *vulgo, i. e.* Urbs *κατ' ἐξοχὴν, olim* يثرب Jathrib, *Stephano* Ἰάθριππα, Jathrippa *dicta.*

† አትሮንስ፡ *Græc. est* θρόνος, Thronus. *Org. Lect. 3. Angeli* እንዘ፡ ትጸውርዎ፡ ለአትሮንሱ፡ qui gestant thronum ejus *scil. Dei. Enc. 8. Nov. 2. 3.* Cathedra, *seu* sedes Episcopalis *in templo. Enc. 30. Nov. 2. 3.* (2.) Pulpitum, *it.* Pluteus, *in quo liber Cantionum in templo ponitur. Æ.*

⊛ አተተ፡ Evanuit, Periit, *ut: Scientia* ዘኢየአትት፡ quæ non perit. *Lit. 161. c. 3. Illumina nos* እምዘ፡ ኢየአትት፡ ጸጋከ፡ non peritura, *i. e.* constante gratiâ tuâ. *Lit. 168. c. 2.* (2.) Abscessit, Abiit. *Vit. Dan.*

§ አእተተ፡ Abscedere *vel* Abire fecit, *i. e.* Abstulit, Amovit, Removit. *Ps. 118, 22. 39. e. g. navem à littore, ut: Christus dixit Petro, (ut)* ያእትቱ፡ መንገለ፡ ባሕር፡ Solverent (*cedere*

dem ellipsi ut apud Latinos) versus mare. *Luc.* 5,4. (2.) Subtraxit *in specie secunda Arithmetica*, *ut*: እምዘተረፈከ: ፩: አእትት: De eo quod tibi remanserit, unum subtrahe. *Comp. Ecclesiast.*

§ ተአተተ: *Conj. E. Exod.* 8,28. Abscessit. Recessit. *Matth.* 26,39. (2) Amotus, Ablatus fuit. *Act.* 8, 33.

§ እቱት: Amotus, Remotus, *e. g. lapis. Joh.* 20,1. *F.* እትት: *per crasin*; *cum aff* እቱታ: *pro* እትትታ: Remota ipsa. *Enc.* 21. *Jan.* 4.5.

§ እትቶ: Amolitio.

§ አእታቲ: Qui aufert *vel* removet *aliquid*. Amotor. ጸ: ር: *Analogicè rectius* መአትት: *vel* ማእትት: *forma* መበስር: *vel* መጥምቅ:

* አቴና: Athenæ. ሰብአ: አቴና: Athenienses. *Enc.* 6. *Oct.*

† እቶን: *Chald.* אתון Clibanus. Fornax. *Psal.* 20.9. *sic reddidit interpres Græcum κάμινος*, Caminus. *Num.* 25, 8. *Plur.* እቶናት: Furni. *Exod.* 8, 3.

* አትናሲያ: Athanasia, *trium liberorum mater. Enc.* 10. *Sept.* 3.

* አትናቴዎስ: *Ad literam* Athanatheus, *sed procul dubio est nomen* Athanasii *Patriarchæ. Enc.* 1. *Dec.* 3. 5. *Alexandrini Enc.* 30. *Maji*. 1. *In ordine XX. Enc.* 20. *Sept.* 1. *Pueri cum puero ludentes Patriarcham vocaverunt Enc.* 7. *Maji*. 1.

—— *Alius. Enc* 29. *Aug.* 2. *Miles fuit. Enc.* 18. *Nov.* 3. 3. *Ejus navem Angeli portarunt. Enc.* 30. *Sept.* 4. 4. *In fovea mortuus. Enc.* 3. *Nov.* 1. 5.

—— ፈስ: Princeps *Æthiopiæ*, *tempore Jacobi Regis. B. Tellez. p.* 244.

۞ አተወ: In patriam *vel* domum suam rediit. *Gen.* 30, 16. Er ist nach Hauß kommen / *vel* heim gangen. Repatriare *Sabinus vocat*; *ut*; ይጐነዲ: አቲወ: እግዚእየ: Tardat domum venire Dominus meus. *Matth.* 24, 49. ተሠውጡ: ወአተዉ: Reversi sunt & domum iverunt. *Luc.* 23,48. አተወ: ብሔሩ: Profectus est in regionem suam, *impropriè pro* ሖረ: *Act.* 8, 39. (2.) *De piè defunctis*, *qui* አተዉ: በሠናይ: ስም: Ingressi sunt (*patriam cœlestem*) bonâ famâ. *Lit. Joh.* (3.) Ingredi *in conventum*, *vel congregationem aliquam*, *Hebr. & Ch.* אתה *Arab.* أتى *ut*: *Athanasia* ውስተ: ማኅበርነ: ትአቱ: in collegium nostrum veniat. *Enc.* 10. *Sept.* 3. 5. (4.) *De animalibus brutis*: In nidum *vel* cavernam se recepit. *Gall.* Se retirer. *Ps.* 103, 23.

§ አእተወ: Domum attulit. *Num.* 31, 53.

§ እትወት: Reversio in patriam, *vel* domum. *Psal.* 120, 8. በእትወቱ: (*sic lege*) እምሐቅል: Cùm è campo domum rediret. *Marc.* 15,21.

§ ምእታው: Locus quo quis semper redire revertique *vel* se recipere solet. Receptus. *Ps.* 18,7. *Pro* Reditu *seu* Ingressu *ipso*. ጸ: ር:

* ኢትዮጵያ: *Græcum est* Αἰθιοπία. *Psal.* 67, 34. *quo nomine gaudent Habessini*, *quin & ipse Rex se prædicat* ንጉሠ: ነገሥት: ዘኢትዮጵያ: Regem Regum Æthiopiæ: *qua de re pluribus agimus in Hist. Æth. L. I. c.* 1,4. *& L. II. c.* 1. *n.* 23. *&c.*

† እኂል: Massa, *ut*: እኂል: በለስ: παλάθη, Palatha, Massa caricarum *pinguium in modum laterum compactarum*. እኂል: ተምርት: Massa palmularum. 1. *Sam.* 25, 18. *c.* 30,12.

۞ አኀረ: *Planè convenit cum Hebr.* אחר Distulit, Retardavit, *ut*: *Primitias tuas* ኢትእኅር: ne differas. *Exod.* 22, 29.

§ አኃሪ: Posterior; *Hebr.* אחור *Exod.* 26,27.

۞ ኣነረወ: —— እንርው: Scissus, Fissus, *ut*: *Salutem Sancto* መቃሪ: አብሬኽ: ወአዶ:: ወእንርው: ሰኰናሁ: በአምሳለ: ጕንዶ:: mutilato genibus & pedibus, & cui planta pedis fissa fuit instar stipitis, *quasi truncus esset*, *ut videtur. Enc.* 4. *Jun.* 2. 2. *Cave ne confundas cum* አሕርው: Porci, *quod habet sub* ሐረውያ: *col.* 37.

۞ አንወ: —— ተአንወ: Pro fratre habuit, *Rom.* 12, 18. In fratrem elegit. Fraternitatem, *seu* Amicitiam fraternam cum aliquo coluit. Frater *vel* Agnatus alicujus factus est. *cc. acc. sine prap. ut*: *Jesus Christus* ኢፈቀደ: ይትአንዎሙ: ለኪሩቤል: noluit frater fieri Cherubinorum. *Org. Lect* 6. *Inf. nom.* ተአንዎ: Fraternus affectus. 2. *Pet.* 1, 7.

§ እኅው: *Hebr.* אח Frater, *ut*: እኅው: ኢያድኅን: እኅዋሁ: Frater non redimet fratrem suum. *Ps.* 48, 7. *qui locus eodem modo scribitur in Enc.* 7. *Sept. Unde contractum* እኁ: *In statu constr.* እኁ: *Gen.* 42. 20. *plenius* እኅዋ: *&* እኅወ: *Enc.* 17. *Jan.* 2. *Gram. L. III. c.* 7. *Recipit affixa per* ሀ, *sicut* አብ: *ut*: እኁከ: Frater tuus. *Ps.* 49, 21. *Plur.* አኃው: *Matth.* 13, 55. (2.) Agnatus, *eodem sensu ut apud reliquos Orientales. Sic Salomon vocatur* frater Mariæ *virginis. Org. Lect.* 2. *cum alias unum ex* Majoribus *nomine* አብ: *soleant comprehendi.*

§ እኅት: Soror, *quasi contr. esset ex* እኅውት: *Hebr.* אחות *Org. Lect.* 2. *Pl.* አኃት: *Matth.* 13,56.

§ ተአኅዎ: *for.* ተዝምድ: Agnatio *vel* Cognatio. *Meton. Abstracti pro Concr.* Agnati, *qui inter se sunt veluti fratres. Gen.* 19, 12.

۞ አኀዘ: *Psal.* 17, 5. *Hebr.* אחז *Arab.* أخذ *Per omnia fere respondet Græco* κρατέω. Apprehendit. Comprehendit, *e. g. hostem*, *ib.* ℣. 41. (*ubi lege* እእኅዞሙ:) *Pisces. Luc.* 5, 5. *maleficum &c*, (2.) *Cum effectu* Tenuit. Continuit. Detinuit. Possedit, *ut*: *Diabolus* possidet *eum. Marc.* 3, 30. *Luc.* 8. 26. *sic*. *Et* (3.) *magis emphaticè*, Tenuit, Possedit cum imperio, *ut*: *Per sapientiam* መኳንንት: ይእኅዙ: ምድረ: Principes κρατοῦσι, dominantur terræ. *Prov.* 8, 16. Παντοκράτωρ, *reddiderunt* እግዚአብሔር: ዘኵሉ: ይእኅዝ: Deus qui omnia regit vel gubernat. *Lit.* 160. 1. *& alibi*, *pro quo in Nov. Testam. legitur* ዘኵሉ: ይመልክ:

ይመልስ፡ *ut in Apoc.c.1,8. Vide mox* አኀዚ፡ *Syriacum* ܐܚܝܕ ܟܠ *vulgò minus commodè redditur*, qui omnia continet. *Mendosum* አሕዘዘ፡ *Pf.* 118,138. *corrige* አዘዘዘ፡ Jussisti. (4.) Cœpit, Incepit. *Matth.*4,17. አኀዘ፡ ይንግር፡ Cœpit loqui, *sic malè redditur* πάρέτεινε τὸν λόγον, Protraxit fermonem. *Act.*20,7. *Inf. nom.* እኂዝ፡ Robur. Vires. *Lit.*159.4. Potentia *respondet Græco* κράτ☉. *Lit.*160.1. እኂዝ፡ Incipiendo. *Epil. Ev. Joh.* & እኂዞት፡ *Idem. Lib.Mist.*

§ አእኀዘ፡ Tenere jussit. In manum dedit. *Matth.*27,29. (2.) Pignori dedit, Oppignoravit, *ut*: እመ፡ አእኀዘከ፡ ለብስ፡ ቢጽከ፡ Cum pignori tibi dederit vestem proximus tuus. *Exod.*22,26.

§ ተእኅዘ፡ *Matth.*4,12. Captus, Comprehensus fuit. *Tam homo quam animal. Luc.*5,6. (3.) Retentus, Detentus fuit. *c.*24,16.

§ ተአኀዘ፡ Unus contra alterum aciem statuit, *vel* instruxit. *c.c. aff. seq.* ለ፡ *ut*: ተአኀዝ፡ ለዐማሌቅ፡ Aciem instrue contra Amalek. *Exod.*17,9. *notabili constructione.* ተአኀዙ፡ Acies mutuò ordinaverunt, *sic lege Gen.*14,8. ተአኀዙ፡ ይትቃተሉ፡ Simul cœperunt inter se pugnare 3. *Reg.*20,29. (2.) Pignus cepit. ከመ፡ ትትአኀዝ፡ አኅዛከ፡ Ut capias pignus suum. *Deut.*24,10.

§ አስተአኀዘ፡ Unum cum alio sic conjunxit & aptavit, ut unum alterum contingeret & contineret. 3. *Reg.*6,27. አስተአኀዘ፡ ቀትለ፡ Manus conserunt. *c.*20,14. (2.) Constrinxit. *Exod.*36,28. *al.* 39,21. Unum cum altero connexuit. (3.) Deposuit pignus, *vel* cautionem dedit judicii causâ. *Gen.*31,37.

§ እኁዝ፡ Captus, Comprehensus. *Sic interpres accepit vocabulum* κρατισμ *Pf.*15,6. Contentus. *Quicquid continetur ex. gr.* ውስተ፡ እዴ፡ manu. *Org. Lect.*2. *Trinitas* እኁዝ፡ በማእሰረ፡ እምላክነት፡ conjuncta vinculo Divinitatis. *Pref. Syn.* (2.) Possessus, Detentus. *Lit.*178. *c.*2. (3.) *Active* Tenens, *ut*: ሱራፌል፡ እኁዝ፡ ሰይፍ፡ Seraphinus *vel* Angelus tenens gladium. *Org. Lect.*5. *Plur.* እኁዛን፡ *ut*: ሊቃናት፡ እኁዛን፡ ማዕጠንት፡ Seniores tenentes thuribula. *ibid. Lect.*3. እለ፡ እኁዛን፡ አጋንንት፡ Obsessi à diabolis. *Marc.*3,11.

§ አኃዚ፡ Comprehensor. Apprehensor. *Sic vocatur* Mors. *Enc.*12. *Mart.*3.5. *De personis Divinitatis*: አኃዝያን፡ እሙንቱ፡ ወአልቦ፡ ዘይእኅዞሙ፡ Comprehendentes *seu* continentes *omnia*; & nemo est, qui eas contineat. (2.) *Ex alia signific.* Dominator, Rector, *ut*: *Deus* አኃዜ፡ ኵሉ፡ ዓለም፡ Dominator universi. *Arab.* ضابط الكل *ad imitationem Græca vocis* παντοκράτωρ. *Lit.*159.1.

§ አኅዝ፡ Pignus. *Gen.*38,17.18.20. *Deut.*24,10.11.

§ እኅዝት፡ Apprehensio, Comprehensio.

§ መአኅዝ፡ *Est nomen instrumentale, denotans rem, quâ quid apprehenditur, vel tenetur.* Ansa. *Pl.* መአኅዝ፡ & መአኅዛት፡ *ut*: መአኅዛት፡ በዘ፡ ይእኅዝዎ፡ ሶበ፡ ያነሥእዎ፡ Ansæ quibus apprehendunt cum attollunt illud (*propitiatorium.*) *Exod.*38,5.14. Juncturæ. Commissuræ. *Sic reddunt Græcum* ἐξεχόμενα. 3. *Reg.*7,28. *At Exod.*25,31.33. መአኅዚሁ፡ *respondet Græco* κρατῆρες, Cratêres in candelabro, *qui continent oleum*; *Verùm Æthiops* ἀπὸ τοῦ κρατεῖν, *à tenendo ansas intellexisse videtur. Dicto cap.*38. *v.*20. *respondet Græco* ἐνθέμια, *ubi alii legunt* ἀνθέμια, & *pro* florum ornamentis *habent. Sed nec hoc Æthiops intellexisse videtur. Alius pluralis* መአኅዛት፡ *tanquam a singulari* መአኅዚ፡ *reperitur in Org. ex Zach* 4,2.

§ ምእኃዝ፡ *Est nomen locale, denotans* locum contiguum, *tanquam qui vicinum apprehendat. Hinc Græcum* ἐχόμενον *hac voce redditur*; *ut*: ἐχόμενον τοῦ Γαλγάλ, ምእኃዘ፡ ገልገላ፡ Juxta Golgol. *Deut* 11.30. *sic* Ἐχόμενον Ἐδώμ. ምእኃዘ፡ ኤዶም፡ Contiguum *seu* juxta Edom. *Num.*34,3. Πλησίον, Prope, *ut* ምእኃዘ፡ ቤቴል፡ Juxta Bethel. *Jos.*12,9.

† አነ፡ *Com. gen.* Ego. አንሰ፡ Ego autem. *Pf.*17,14. አነሂ፡ Ego quoque. (2.) *Usurpatur loco verbi substantivi* Sum. (3.) አንሰ፡ ብየ፡ Ego autem habeo. *Job.*4,12. *Plur.* ንሕነ፡ Nos. *Vide Gramm. Lib.*4.

† ኢን፡ *Græc.* Ἰν, *ex Hebr.* הין Hin. Hebræa mensura liquidorum, *continens duodecim Logim. Exod.*29.40. *sex autem Hin constituunt unum Bath*.

✿ አነመ፡ Texuit telam. 4. *Reg.*23,7. (2.) Concinnavit, contexuit *tabernaculum*.

§ አእነመ፡ Texi, Conficiendam curavit telam.

§ ተአነመ፡ Textum, Contextum fuit. *Exod.*28,17. Concinnatum fuit ደብተራ፡ Tentorium. *Org.*

§ እኑም፡ Textus Intextus. *Exod.*36,30. *ut*: እኑም፡ በወርቅ፡ Auro intextus. *V.S.*

§ አናሚ፡ Textor. *Lit.*170, *c.*3. *Pl.* አናምያን፡ አልባስ፡ Textores vestium. *Lit.*173.

§ እንም፡ *for*: ግብር፡ Textum, Textile. *Substans seu* Opus textum, contextum. *Exod.*28,28.

§ እንመት፡ Textura. Contextus. *Lev.*19,19. *Joh.*19,23.

§ መእኖም፡ *Exod.*26,1.31. *rectius* ማእኖም፡ Textorium. Weberrüstung / *ut*: ይትአኖም፡ በመእኖም፡ Texatur in textorio. *Exod.*28,6.17. ግብረ፡ መእኖም፡ Textum, Opus textile.

§ ምእናም፡ Textrina, *sive* Textrinum *ubi textor sedet & texit.* Weberstuhl. *Cui S*[ta] *Maria virgo comparatur*; ካልእ፡ ደብተራ፡ ምእናም፡ ግሩም፡ Cœlum secundum, textrinum venerandum. *Lit.*160.4. Simile locum habes *p.*170.3. *ubi* ስፍሕ፡ *est* stamen; ፈትል፡ Trama; መሥቅ፡ Pecten; ምሕን፡ Radius textorius;

nus; አናሚ፡ Textor (*Spiritus S.*) & ምእናም፡ *ipsa Virgo Maria.*

* አንሕስ፡ *corrige* አህንስ፡ *ut sup. col. 327.*

* አናሚ፡ ጳጳስ፡ Enameus, Metropolita. *Frater Hermolai. Enc. 6. Oct. 5. 2.*

* አኖሬዎስ፡ Anoreus, *vel* Honorius. *Residuum idolorum exstinxit. Enc. 18. Sept. 6. 5. Ex divite pauper factus, Enc. 16. Nov. 1. & 2.*

† አንስ፡ Vir. *conv. c. Hebr.* אִישׁ *& Arab.* انس Homo. *Pl.* አእናስ፡ *Enc. 10. Aug. 5. 2. Vocabulum in masculino rarum; at frequentissimum est ejus fœmininum.*

§ አንስት፡ Fœmina. Sexum *animalium* denotat, *& sic oppon. voci* ተባዕት፡ Mas, *ut:* ተባዕተ፡ ወአንስተ፡ ገብረ፡ እግዚአብሔር፡ Marem & fœminam fecit Deus. *Marc. 10, 6. Pluraliter etiam accipitur & construitur, ut:* እምትውልደ፡ አንስት፡ Ex generatione mulierum. *Matth. 11, 11. At ante suffixum in plurali habet* አንስትያ፡ *ut:* አንስትያክሙ፡ Uxores vestras. *Matth. 19, 8.* አንስትያሆሙ፡ Uxores eorum. *Org. lect. 2. Pro eo habetur* ብእሲት፡ *Ps. 108, 8.*

§ አንስትያዊ፡ Fœmininus. *Lib. Myst.*

* አኒስሞስ፡ Onesimus, *discipulus Pauli. Enc. 21. Febr. 4. 1.*

† እንስሳ፡ Animal irrationale, *vide sub* ሰብእ፡ *col. 177.*

§ ተአንስሳ፡ Animali bruto similis factus est. *Vide ibidem.*

* እንስና፡ Ensina. *Nom. prop. regionis. Enc. 25. Jul. 8. 3.*

* አንስጣስያ፡ Anastasia, *Patrem Ethnicum, matrem Christianam habuit. Martyr. Enc. 26. Dec. 1. Nihil cocti edere decrevit. Enc. 1. Oct. 1.*

* አንስጣስዮስ፡ Anastasius, *qui Melchitis se opposuit. Enc. 22. Dec. 2.*

* አንስጣቴዎስ፡ Anastatheos, *vel potius* Anastasius. *Enc. 28. Febr. 1.*

† አንቆ፡ *vel* አንቆት፡ *Gregorio* Accipiter; *columbis infestus. Enc. 29. Nov. & 22. Mart. 2. 4.*

† አንቀል፡ Pediculus; Insectum: *sic exponit Lib. Myst. Vid.* ቁምል፡ *col. 193.*

* አንቂራ፡ Ancyra. *Nom. Urbis, ubi una & altera Synodus habita fuit, circa annum Christi 332. & 357. Syn.*

† አንቁቁሕ፡ Ovum. *Deut. 22, 6. Luc. 11, 12.* ወለደ፡ አንቁቁሕ፡ Peperit ova. *E.*

† እንቋዕ፡ *Particula insultantis vel lætantis;* Euge! Euge! *Ps. 39, 20.*

* አንቂጦስ፡ Anicetus, *Martyr. Enc. 12. Dec. 4.*

† አንቀጽ፡ *f.* Ostium. Janua. አንቀጸ፡ ሀገር፡ Porta urbis. *Gen. 34, 24.* (2.) *In genere locus quilibet, quo exitur & intratur.* Aditus. *Matt. 22, 9.* (3.) *Locus ante januam.* Vestibulum. አንቀጸ፡ ደይን፡ *q. d.* Vestibulum inferni, *i. e.* Limbus patrum. *Org. l. 4. Conf.* ደይን፡ (4.) Angusta via, *sive* Aditus Provinciæ *vel regni.* πύλαι, Pylæ. (5.) *i. q. Arab.* باب Porta *seu* Caput libri. *Pl.* አናቅጽ፡ Fores. *Ps. 117, 19.* Capita *seu* contenta (*vulgo* Summaria *vocant*) libri *alicujus. Syn. in Exord.*

† እንቢ፡ *Particula renuentis. Vid.* እንቢያ፡

† እንበለ. *Particula hæc varias Orationis partes repræsentat; Nam* (1.) *Præpositio est,* Sine, Absque, *quæ simpliciter nominibus præmittitur. ut:* እንበለ፡ ኰነኔ፡ Sine condemnatione. *Lit. 164. 3.* (2.) Præter, Præterquam. Nisi, *ut: Nihil edit* እንበለ፡ ሐምለሚል፡ Præter olus. *Enc. 11. Maji. 1. 2.* (3.) *Cum verbo constructum Subjunctivum poscit, & æquipollet Gallico* Sans que, *Latine,* Ita ut non. Ita ut nihil. *e. g.* እንበለ፡ ይስተናጽሕ፡ ዐውደ፡ Ita ut non repurget aream ejus. *Enc. 19. Mart. 5. 5.* እንበለ፡ ያትርፍ፡ ጥሪተ፡ ብዙኀ፡ Ita ut nihil relinqueret de acquisitione facultatum suarum. *Enc. 26. Jan. 2. 2.* (4.) Quamvis non, *ut:* እንበለ፡ ትገብር፡ ጌጋየ፡ Quamvis non commisisset delictum. *Enc. 30. Maji, 3. 1.* (5.) እንበለ፡ *Si sequatur* ዘ፡ *verbo præmissum, exponi potest* Quod si verò. *Num. 16, 30.* (6.) *i. q.* ዘእንበለ፡ Sed potius. Quin potius. *Comment. p. 504. n. 48.* (7.) Antequam. Priusquam. *Gen. 19, 4. Compositum* ዘእንበለ፡ *in plerisque idem quod* እንበለ፡ *ut:* ዘእንበለ፡ ምሳሌ፡ Sine parabolis non loquebatur cum illis. *Matth. 13, 34.* ዘእንበለ፡ ንሕነ፡ Præterquam ad te. *Org.* ዘእንበለ፡ ያገብርዎ፡ Ita ut non cogant eum. *Can. 1. Conc. Ancyr. Comment. p. 335. n. 108.* ዘእንበለ፡ ለገድፎ፡ Nisi ad abjiciendum. *Matt. 5, 13.* ዘእንበለ፡ ፈጺሞ፡ ገቢረ፡ *q. d.* Sine perficere faciendo. *Gall.* Sans parfaire ou achever. ዘእንበለዘ፡ *vel* ዘእንበለ፡ ዳእሙ፡ ዘ፡ Sed potius, Quin potius. *Ps. 117, 17. Marc. 7, 15.* Antequam. Priusquam, *sequente Subjunctivo, ut:* ዘእንበለ፡ እሕምም፡ Priusquam ægrotarem. *Ps. 118, 67.*

* አንባምሪና፡ Anbamarina. *Enc. 8. Dec. 8. 4. Composita videtur vox.* Marina *enim est nomen per se.*

† አንበሳ፡ Leo, *vide sub* በሰሰ፡ *col. 237.*

* አንበሳ፡ አባ፡ Abba-Anbasâ, *h. e.* P. Leo, *sic dictus quod ut formidabilis Leo se continuo equitaret. Vestigia sanguinis ejus nulla aquâ detergi potuerunt, Enc. 3. Sept. 2.* (2.) *Nomen Imperatoris Æthiopiæ, Patris Theodori. Enc. 29. Jun. 3. 2.*

* እንባቆም፡ Habacuc *Propheta,* ወልደ፡ ደኮር፡ Filius Dacori. *Enc. 9. Nov. 2. 3.*

* አኑብ፡ ብሶይ፡ Anub-Bisoi. *Vide* ብሶይ፡ *col. 238.*

† እንቢያ፡ *Particula nolentis & renuentis. Oppos.* እወ፡ *Hinc phrasis usitatissima* እንቢያ፡ ብሂል፡ *verbotenus:* Enbija dicere, *h. e.* Nolle,

Abnuere, Renuere, Detrectare, Recusare, *Matth.* 21, 28. አሆ፡ በሉዎ፡ ለእግዚ አብሔር፡ ወእንቢዮ፡ ለጋኔን፡ Oho dicite Deo, & Enbija diabolo, *i. e.* Obtemperate Deo, & abnegate diabolum. *Jac.* 4, 7. እንቢከ፡ Μὴ ἀκούσῃς, Ne audias, abiit à te. *3. Reg.* 20, (*al.* 21,) 8. *ubi* ከ፡ *secundam*: ዮ፡ *verò primam personam denotare videtur, quasi diceres* Nolo, *vel* Nolumus.

§ እንቢ፡ *Contractè sic sæpius reperitur pro* እንቢዮ፡ *Lib. Myst.* እንቢ፡ በል፡ Enbi dic, *i. e.* Noli. *Hom. Job.*

† እንበይነ፡ Ob. Propter. Causâ. Ergò, *ut*: እንበይነ፡ ዝንቱ፡ Hujus rei causâ *vel* gratiâ. *Marc.* 1, 38. (2.) De, *ut*: እንበይነ፡ ምን፡ ይብል፡ De quo loqueretur. *Job* 13, 22. (3.) *Cum verbo simpliciter constructum reddi potest* Quoniam, Quia, Eò quod, *ut*: እንበይነ፡ ኢበልዑ፡ Eò quod non ederent. *Enc.* 9. *April.* 3. 3. እንበይነ፡ ዘ፡ &c. Ideo quod. Propterea quod. *Enc.* 7. *Jun.* 3. 2.

† እንበጣ፡ Locusta. *Vid. in* ነበጠ፡ *col.* 394.

† አንተ፡ *m.* Tu. (2.) *Usurpatur loco verbi Subst.* Es. Tu es. *Ps.* 24, 5. *Dat.* ለከ፡ Tibi. Te. *Plur.* አንትሙ፡ Vos. *F.* አንቲ፡ Tu. *Plur.* አንትን፡ &c. *Vid. Gramm. L. IV. c.* 2.

† እንተ፡ (1.) *Est pronomen relativum, gen. com. sed frequentius fœminini*: Quæ, *ut*: ዕፅ፡ እንተ፡ ተተክለት፡ Arbor, quæ plantata est. *Ps.* 1, 3. ልሳን፡ እንተ፡ ተዐቢ፡ Lingua quæ magnificat, *i. e.* Quæ magna prædicat, *sic malim legere, quàm* ተዐቢ፡ *Ps.* 11, 3. እንተ፡ ባቲ፡ In qua. *Ps.* 49, 24. *At apud Poëtam in Encomio passim masculinum est, ut*: *Titus Pauli discipulus*, እንተ ኢግዚ አብሔር፡ እንተ፡ አፍቀረ፡ quem DEUS dilexit. *Enc.* 18. *Dec.* 2. 2. አቃርዮስ፡ እንተ፡ ይደለዉ፡ Acharius, qui dignus habitus est. *Enc.* 29. *Dec.* 6. 1. & *alibi. Gram. Lib. IV. c.* 4. (2.) *Duobus substantivis interpositum, posterius efficit Latinè Genitivi casus, ut*: አንቀጽ፡ እንተ፡ እግዚ አብሔር፡ Porta Domini. *Ps.* 117, 19. *Hinc sequitur periphrasis adjectivi fœminini, ut*: ቤተ፡ ክርስቲያን፡ እንተ፡ ሐዋርያት፡ Ecclesia quæ est Apostolorum, *i. e.* Apostolica. እንተ፡ የማን፡ መላትሕት፡ Dextræ partis maxilla, *i. e.* Dextra. *Matth.* 5, 39. *De quo plura habes in Gramm. Synt. Lib. VI. c.* 2. እንተ፡ ባሕቲቶሙ፡ & እንተ፡ ባሕቲቶን፡ Soli, Solæ. *Pleonasticè. Vide* ባሕቲት፡ *col.* 230. (3.) *Vim habet diversarum particularum, ut* Per. እንተ፡ ካልእ፡ ፍኖት፡ Per aliam viam, *sive* aliâ viâ. *Matth.* 2, 12. እንተ፡ አንቀጽ፡ Per portam. *Joh.* 10, 1. Ad, *ut*: እንተ፡ የማንየ፡ Ad dextram meam. *Org.* እንተ፡ ምዕራብ፡ ግብጽ፡ Ad occidentem Ægypti. *Vit. Basm.* Instar, ὡσεὶ, *ut*: ከመ፡ እንተ፡ ርግብ፡ Instar columbæ. *Joh.* 1, 32. *nisi locus sit mendosus*; እንተ፡ *enim redundare videtur.* እንተ፡ ጊዜ፡ Quo tempore. Cum. *Ps.* 123, 2. እንተ፡ ጸብሐት፡ Dum illucescit. ጸ፡ ር፡ & *Vit. Joh. Conc.* እንተ፡ ሶ ፡ Cum. Dum. *Ps.* 17, 4. Quoad, *ut*: እንተ፡ ውስጥ፡ ወእንተ፡ አፍኣሃ፡ Interiùs & exteriùs. *Gen.* 6, 14. እንተ፡ መንጸር፡ E regione ejus. *Gen.* 33, 12. *Et quidem Pleonasticè*; *ut*: እንተ፡ ቅድሜ፡ ገጹ፡ Coram, Ante, faciem ejus. *Exod.* 34, 6. እንተ፡ ህየ፡ Inibi. Illo in loco. *Vel* እንተ፡ *Plurale est, ut*: ነቂሆሙ፡ እንተ፡ ህየ፡ Evigilantibus illis qui ibi. *Enc.* 10. *Aug.* 1. 5. (4.) *Ad significanda pronomina possessiva cum emphasi quadam proprietatis*; *ut*: Meus, Tuus, Suus, Illius *vel* Sui ipsius, *poscit* አ፡ *Epentheticum, præcedente* I, *ut*: እንቲአየ፡ ነፍስ፡ Ipsa anima mea. ጸ፡ ር፡ *Odit* ነፍሶ፡ እንቲአሁ፡ animam suam propriam. *Luc.* 14, 26. በፍትወቱ፡ እንቲአሁ፡ Propria sua concupiscentia. *Jac.* 1, 14.

§ በእንተ፡ Ob, Propter, *ut*: በእንተ ዝ፡ Idcirco, Propterea. *Ps.* 1, 6. *In formulis obtestandi & adjurandi frequenter in ore Æthiopum est, ut*: በእንተ፡ ማርያም፡ Per Mariam *scil. adjuro vel obtestor vos. Enc.* 21 *Sept* 3. 3. *Sequente affixo adsciscit eodem modo ac* እንተ፡ አ፡ *Epentheticum, præcedente vocali* I. *ut*: በእንቲአከ፡ Propter te, tui causa & gratia. *Psal.* 68, 10. (2.) De, *ut*: በእንተ፡ ዮሐንስ፡ De Johanne *egit vel locutus est. Matth.* 17, 13. *In inscriptionibus capitum præmittitur toti contextui, quamvis nomen non sequatur*; *ut* በእንተ፡ ከመ፡ ኢ፡ *superfluè vel potiùs per Ellipsin* De (eo) quod non &c. *Can. Ap. per tot. vid. Comment. p.* 305. *seqq.* (3.) በእንተ፡ ዝ፡ *sequente verbo*, Ea propter, Propterea quod, *sive* quia, quoniam. (4.) ዘበእንተ፡ Quod attinet. Quod spectat *hoc*. Quantum ad *hoc vel illud negotium.* ዘበእንቲአሁ፡ Quod ad illum attinet, *seu* quod ad illum spectat. *Enc.* 7. *Sept.* 1. 4.

❁ እንተለ፡ — ተእንተለ፡ Impatiens fuit. *c. abs.* ጸምአ፡ ወኢተእንተለ፡ Sitiit, nec tamen impatiens fuit. *Org.* ኢተገሕሠ፡ ወኢተእንተለ፡ Non subtraxit se, neque impatiens fuit (*in cruciatibus.*) *Enc.* 6. *Maji.* 1. 3. (2.) Difficilis fuit, *ut*: ኢይሚን፡ ምይጠ፡ ገጹ፡ እምስእለትየ፡ እንዘ፡ ይትእነተል፡ በእንተ፡ ኃጢአትየ፡ Ne avertat faciem à petitione mea, difficilis existens propter peccata mea. *Org. L.* 4. ኅቡራን፡ ገእዝ፡ በኢተእንተሎ፡ Conjuncti animo *seu* Unanimes sine impatientia *vel* difficultate. *Enc.* 28. *April.* 1. 2.

❁ እንተለተለ፡ *Geminatum, unde* ተእንተለተለ፡ *Hinc Infin. nom.* ተእንተለተሎ፡ *i. q.* ተእንተሎ፡ Impatientia, Tergiversatio, *vel* difficultas *in parendo, ut*: እንዘ፡ ይትኤዘዝ፡ በኢትሁኬት፡ ወኢተእንተለተሎ፡ Obediens sine negligentia & difficultate, *i. e.* Promptè & libenter. *Enc.* 6. *Aug.* 2. 3. *Germ.* Unwillig.

† እንተለም፡ Mensuræ genus *est. Lib. Myst. aliquoties.*

* እንቲዋስ፡ Antimus *Episcopus. Enc.* 6. *Sept.* 3. 2.

* እንቲባስ፡

* አንቲጳስ፡ Antipas, *Discipulus Johannis Evangelistæ; de quo legimus in Apocalypsi cap. 2, 13. quod tanquam martyr Christi occisus fuerit. Pergami Episcopus. De eo canit Poëta in Encom. 16. April. quod in tauro æneo ignito martyrium impleverit.*

* አንቶኒኖስ፡ Antoninus *martyr. Enc. 25. Jul. 8. 1. vocatur & አንጦኖስ፡ Episcopus Banensis. Enc. 6. Oct. 1.*

† እንቲአየ፡ እንቲአከ፡ እንቲአሁ፡ Meus, tuus, suus; *vide sub* እንተ፡ *col.* 364.

† እንትኩ፡ Ille. *Marc.* 11, 21. እንታክቲ፡ Illa. እንታክቲ፡ ዕለት፡ Illa dies quâ. *Matth.* 26, 29. *Marc.* 14, 25. *Per Ellipsin vocis* ዕለት፡ *reperitur in Enc.* 16. *Jan.* 7. 3. በእንታክቲ፡ Illâ ipsâ *scil. die.* በ (*non* ለ) እንታክቲ፡ መልእክተ፡ ሞት፡ Per illud ministerium mortis. 2. *Cor.* 3, 7. ውስተ፡ እንታክቲ፡ ሕይወት፡ In illa vita. *Heb.* 6, 9 *Uterque locus sic reddendus, secus ac in Londinensi versione factum.*

* አንትዮ፡ *Martyr. Enc.* 18. *Nov.* 2. 3.

† እንከ፡ Igitur. *Job.* 7, 23. Utique. Autem. ሀለው፡ እንከ፡ Erant autem *apud nos. Matt.* 22, 25. (2.) Porro. Amplius. ἔτι Ulterius. *Ps.* 9, 42. (3.) እንከሰ፡ Itaque, Ergo. *Gen.* 29, 19. 21. እንክሙ፡ *legitur Matth.* 26, 26. *pro quo in Græco extat λάβετε,* ንሥኡ፡ *Castellus in Versione Bibl. Polyglott. exposuit* Vos igitur, *tanquam esset vox contracta ex* እንከ፡ *&* ክሙ፡ *sed talis contractio alibi mihi non occurrit; & dicendum fuisset* አንትሙ፡ እንከ፡ *Locus igitur mendosus censendus.*

† አንከሶ፡ *Amhar.* ቀርን፡ *Lex col.* 92. *Arab.* زباد Zabid. Felis Æthiopica, *vulgò* Zibeta, (2.) Zibetum, *seu* odoratum excrementum *ipsum. Org.*

† አኒክዮን፡ *Interpres secutus est lectionem, quæ habet ὀνύχιον,* Onychium, *seu* Onyx *Arabica; quæ gemma nigra est, candidâ zonâ præcincta: vulgò legitur ὀνύχινον. Exod.* 39, 13. *al.* 38, 20. Onyx *aliàs & marmoris albi species est, idem ac* Alabastrites. *Conf.* ሰከውም፡ *col.* 176.

† እንዘ፡ *Latine diversimodè reddi potest,* Cùm. Dum. Quòd. *ut:* እንዘ፡ አልቦ፡ Dum non est. *In Græco est Participium,* Μὴ ὄντος. *Ps.* 7, 2. *quod Æthiopes hâc particulâ exprimere solent; ut:* ἐν τιμῇ ὢν, እንዘ፡ ክቡር፡ ውእቱ፡ Cùm honoratus esset. *Ps.* 48, 12. እንዘ፡ ንቡር፡ አንተ፡ Cùm sedeas; sedens. እንዘ፡ ሀለውኩ፡ Existens, vel cùm existerem. *Ps.* 21, 9. *quo loco sensus bene expletur particulâ* Adhuc, *ut: Patres neque ad Moysen servierunt Deo* እንዘ፡ ኢሀለወት፡ ሕግ፡ Cùm nulla adhuc lex esset. *Org. Quin &* (2.) *absolutè positum implicitè vim habet verbi substantivi,* Sum, es, est, *& exponi potest per* tamen, vel Cùm tamen, *ut:* እንዘ፡ ሲሳዮሙ፡ ሥጋ፡ Cum *tamen* cibus eorum *Leonum* sit caro. *Enc.* 4. *Oct.* 2. 3. *Hic rursum explendus est sensus particulâ* tamen, *ut alibi sæpe; ut: Deus* አሐዱ፡ ውእቱ፡ እንዘ፡ ሠለስቱ፡ ገጻት፡ Unus est, cum tamen sint tres personæ. *Lit. Cyr. Sic de Christo Θεανθρώπῳ* ንዴረ፡ ላዕሌኪ፡ እንዘ፡ ኢየሐርቅ፡ ህላዌሁ፡ እንዘ፡ ሀለው፡ በየማኑ፡ ዘወለዶ፡ ተጾረ፡ በማኅፀንኪ፡ Habitavit in te (*Maria*) cùm tamen non deficeret essentia ejus (*sc. divina*) Existens ad dexteram ejus, qui genuit illum, gestatus fuit in utero tuo. *Org.* (3.) *Interdum in Oratione adversativa* Licet, Quamvis, *reddendum est; ut:* እንዘ፡ ባዕል፡ ውእቱ፡ Quamvis dives esses, *nihil tamen secum ad iter sumsit, quàm &c.* 1. *Epag.* 4. 3. *idque usitatissimè additâ negativâ* ኢ፡ *ut:* እንዘ፡ ኢይበጽሕ፡ *pro* ኢእበጽሕ፡ Quanquam non assèquar. *Org.*

* አንያኖስ፡ Anianus, *successor S. Marci. Secundus Patriarcha Alexandr. Enc.* 20. *die Novembris, quo mortuus est. Martyrium passus. Enc.* 8. *Jul* 3. 5

† አንዳይ፡ Pellis. *Num.* 6, 19. *ubi Æthiops planè recedit à textu.* ሀጼፋ፡ ዘአንዳይ፡ Tunica pellicea. (2.) Cutis, *ut:* ኢተርፈ፡ በላዕሌየ፡ ዘእንበለ፡ አንዳይ፡ ወዐጽም፡ Non restabat in me nisi cutis & ossa. *Greg. de se in Epist. cùm ægrotasset.* (3.) *Meton. materia pro materiato & Poeticè: Flagellatus fuit* በይቡስ፡ አንዳይ፡ siccâ cute, *i. e.* Scuticâ. *Enc.* 7. *Mart.* 2. 5.

* እንድርያስ፡ Andreas, *Apostoli nomen. Nicomediæ Evangelium prædicavit. Enc.* 4. *Dec. ibique miracula fecit.*

——*Socius Matthiæ. Enc.* 30. *Jul.* 4. *& Paci. Enc.* 17. *Jul.* 2. 3.

* እንድርያኖስ፡ Adrianus *vel* Androgynus, Ἀνδρόγυνος, ጸዋሬ፡ ጸሊብ፡ Cruciger *cognominatur. Enc.* 25. *Aug.* 3. *&* 4. *f. Martyr. Enc.* 9. *Mart.* 1. 2.

† እንዲቅትዮን፡ *Latinum est* Indictio. *Vocabulum Chronologicum. Scal. in Comp. Æthiopice.*

† እንድግሬ፡ Degener. *Vide post* ድቡር፡

† እንድዒ፡ *Particula, & quidem Interjectio est* Dubitantis *&* Admirantis; *semper enim adjectas habet particulas* እመ፡ *&* ለእመ፡ *& sensu poscente, Latinè commodiùs reddi non potest, quam* Incertum! Mirum! *Cum dubitantis est, respondet Græco οὐκ οἶδα,* Non novi, *quæ significatio, si impersonaliter sumatur & applicetur, ut si dicas:* Quis novit? *loca omnia orationis dubitativæ ad verbum reddi possunt, ut: Num sine corpore,* እንድዒ፡ Non novi, *οὐκ οἶδα,* እግዚአብሔር፡ የአምር፡ Deus novit. 2. *Cor.* 12, 2. 3. *Sic: Venite & videte* እንድዒ፡ እመ፡ ውእቱ፡ ክርስቶስ፡ Incertum! *vel* quis novit? annon hic sit Christus. *Joh.* 4, 27. እንድዒ፡ ለእመ፡ ተናገሮ፡ Incertum? *vel* quis novit, annon locutus sit ei *spiritus. Act.* 23, 9. እንድዒ፡ ለእመ፡ ይማስን፡ Quis novit annon corrumpatur *cor vestrum.* 2. *Cor.* 11, 3. *Qua ope particula* Fortassis, *vel* Forsitan, *affirmativè*

sive efferri possint. Fortassis hic est Christus. Forsitan spiritus locutus est ei. እንዲዒ፡እንጋ፡ለ እመ፡ቦ፡ Incertum igitur: Quis autem novit, num sit qui reperiatur; *quo loco reperitur Græcum τάχα*, Forsitan. *Rom.* 5, 7. *Absolutè dictum vel scriptum, apposité Latinè reddideris* Ni fallor, *ut*: እንዲዒ፡ ኤልያስ፡&c. Ni fallor, ô Elia, *non est tibi similis. Enc.* 25. *Febr.* 3. 4. (2.) Admirantis *est Act.* 11, 18. እንዲዒ፡ወሀ በሙ፡እግዚአብሔር፡ Mirum! si dedit eis Deus *pœnitentiam agere.*

† እንጋ፡ *In Interrogationibus locum habet*: An igitur? Num ergo? Itaque? ኑ፡ *enim Interrogativum plerumque præcedit. Matth.* 18, 1. *semel sequitur. c.* 17, 26.

* አንገበናዪት፡ *Vide* ኢፈምያ፡፡

† አናግንስጢስ፡ *Græcum est* ἀναγνώστης, Anagnosta, *sive* Lector in Ecclesia. *Lit.* 175. *c.* 1. *secundum ritum Græcorum, qui tamen apud Æthiopes non obtinet.*

† እንገድዓ፡ Pectus, *vide* ገድእ፡

* አንጢሊባኖስ፡ Antilibanus. *Jugum montium, q. d.* Ex adverso Libani *in Phœnicia, de quo vide Geographos. Jos.* 1, 4.

* አንጦልያ፡ Anatolia. *Nom. propr. fœminæ martyris. Enc.* 25. *Aug.* 3. 4.

* አንጦልዮስ፡ Anatolius. *Enc* 30. *Nov.* 1. *Presbyter & Martyr.* 6. *Decemb.* 2. *Triplici martyrio affectus.* 18. *Jan.* 6.

* አንጢና፡ *Vide* አንቶኒና፡ *col.* 365. *Socius Dionysii, Athenis capite truncati. Enc.* 6. *Oct.* 1.

* አንጦንስ፡ Antonius, *Eremitarum antesignanus. Ob vitam solitariam in cœlum effertur. Enc.* 22. *Jan.* 3. *Ejus fit mentio in precibus publicis. ut*: ፍትሖሙ፡ እግዚኦ፡ ለአበዊነ፡ አባ፡ አንጦንስ፡ ወአባ፡ መቃርስ፡ Solve, ô Domine! Patres nostros, Abba Antonium & Abba Macarium. *Lit.* 160. *c.* 4.

* አንባወስ፡ Entheus *martyr. Enc.* 17. *Aug.* 1. & 3. 2.

* አንጦንዮስ፡ Antonius, *monachus factus tempore Dionysii patriarchæ. Alex. Enc.* 27. *Sept.* 1. 5.

—— *Martyr. Enc.* 6. *Oct.* 3. 2.

—— *Alius Antonius, socius Lucæ.* 12. *April.* 3. 5.

* አንጢሞ፡ Patriarcha Alexandrinus *vel Archiepiscopus Ægypti, antecessor Alexandri. Enc.* 7. *Sept.* 1. 2.

* አንጥዮክስ፡ Antiochus *Rex. Enc.* 8. *Aug.* 3. & 2. *Maccab.* 6. & 7.

† እንጸጊጸ፡ *Sic Æ.* Morbi genus. *i. q.* ኀለ ጋሴ፡ *quod vide. At* እንጸጸእንጸ፡ *reperitur in MSS. Colb.*

* አንጸኪያ፡ Antiochia. *Enc.* 11. *Oct.* 2. 1. *ubi Concilium contra Paulum Samosetanum habitum. Enc.* 19. *Oct.* 4. 3. *meliùs sic scribitur quàm* አን ጾኪያ፡ *Enc.* 21. *Oct.* 4. 2.

† አንጺዋ፡ Mus. *Lev.* 11, 29. *Pl.* አናጹት፡ Mures. 1. *Sam.* 6, 5.

† አንፍ፡ *Hebr.* אַף Nasus. *Ps.* 113, 14. *Pl.* አ እናፍ፡& አእናፋት፡ Nares. *Num.* 11, 20.

† አኢናወን፡ *Græcum* ἀενάων, *quod interpres non intellexit. Deut.* 33, 15. 27. Sempiternorum. Perpetuorum. *'Αέναος, q. d.* ἀείναος, Perpetuò fluens. Perennis.

† አኮ፡ *Adverb. neg.* Non. Neutiquam. *Psal.* 21, 6. አኮኑ፡ Nonne: *Ps.* 107, 12. *pro quo legitur* አኮሁ፡ *Matth.* 6, 25. *forte mendum.* ወአ ኮ፡ባሕቱ፡ ሶቤሃ፡ Veruntamen non statim. *Marc.* 13, 7.

❀ አክለ፡ Suffecit. Satis fuit *Matth.* 6, 34. እስከ፡ ትብሉ፡ የአክለነ፡ Donec dicatis, satis est, *vel* sufficit nobis. *i. e.* Donec vota vestra omnia fuerint impleta, *ut nihil amplius de... resis. Ep. ad R. Susn. Comment pag.* 497. *n.* 16. *Locus Ebr.* 11. 5. እመሰ፡ ትአክሉ፡ ለመ ልአክነ፡ Dummodo sufficiatis Principi vestro (*scil. Christo, qui c.* 12, 2. *vocatur* መልአ ክነ፡ Princeps noster) *aliam expositionem vix admittit, nisi sit mendosus.* (2.) Idoneus, Dignus fuit. *Gall.* Suffisant, *ut*: እምኢአክልኩ፡ እጹር፡ Utique indignus sum *ut* feram epistolam. *ibid. in Comment.* (3.) Plus minus fuit. Præter propter fuit. Ferè fuit, *ut*: ወየአክል፡ ሠ ላሳ፡ ክረምቱ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ Et erat *circiter* ferè triginta annorum. *Luc* 3, 23. *Et sic exprimitur Latinè per particulas* Ferè, Fermè, Circiter, *ut*: *Et discubuerunt viri* የአክሉ፡ ፶፡ ምእት፡ *circa,* Circiter, quasi quinque millia. *Job.* 6, 10. እንዘ፡ ሀለዉ፡ ህየ፡ ሰብእ፡ የ አክሉ፡ ምእት፡ ወዕሥራ፡ Cum essent ibi homines *ici*, quasi centum & viginti. *Act.* 1, 15. ትአክል፡ ፶፡ ድድረክም፡ ተውላጣ፡ Erat ferè quinquaginta didrachmarum æstimatio ejus. *Jos.* 7, 21. *Nam semper de numero incerto dicitur, ut exponendum sit* Erant ferè &c. *Act.* 23, 13. *Non simpliciter* Esse *vel* Fuit, *ut Castellus in Annotat. suis ad Psalmum* 138. ℣. 14 *censet. Equidem Act.* 27, 13. *ubi in Græco est numerus certus, exscriptores vel novi interpretes Romæ hoc verbo usi fuerunt, quo minimè opus fuisset.*

§ ኣእክለ፡ Satis habuit, *ut*: ኀበሂ፡ ኢየ እክለኒ፡ Ubi non satis habui. 2. *Cor.* 11, 9. የአክል፡ *c.* 12, 9. *corrige* የአክል፡ Sufficit.

§ አስተአክለ፡ Abunde suffecit. *Inf. nom.* ምድር፡ እንተ፡ ኢኮነት፡ በአስተአክ ሎ፡ ዘትበልዕ፡ ለእክልከ፡፡ γῆ, ἐφ' ἧς οὐ μετὰ πτωχείας φάγῃ τὸν ἄρτον σου. Terra quæ non ita comparata est, ut tantùm in sufficientia edas panem tuum. *Deut.* 8, 9.

† II. አካል፡ Substantia, Persona; *respondet enim Græco* ὑπόστασις. *Ps.* 138, 14. *In una Divina essentia sunt tres* አካላት፡ Personæ. (2.) Magnitudo, Moles; *ut*: *Naves quarum tanta* አካ ሎሙ፡ moles *seu* magnitudo *est. Jac.* 3, 4. Statura rei, *ut*: አካለ፡ ብእሲ፡ Statura hominis, *Act.* 27, 28. በጽሐት፡ መጠነ፡ አካለ፡

Per-

Pervenit *Virgo* ad mensuram justæ staturæ. Attigit fere justam ætatem nubendi, *Vit. Mar.*

† እክል፡ Frumentum, Fruges *ad esum apta*. *Luc.* 12, 18. *Meton.* Panis vel Cibus *in gen. Hebr.* אכל *Marc.* 3, 20. *Synecd. pro* Hordeo *positum*, *Apoc.* 6, 6. ኀጢአ፡ እክል፡ Defectus frumenti, *i.e.* Annonæ caritas. *Org. Lect.* 1.

* አክሊሚንጦስ፡ *Arabice:* اكليمنطس Clemens *martyr*. *Enc.* 28. *Jan.* 2. *alias* ቀሌሜንጦስ፡ *in Canon. Apost. Vid. supra col.* 191.

† አኮሉጦስ፡ *Nom. prop.* Acoluthus. *decollatus fuit propter religionem Christianam.* *Enc.* 25. *Maji.* 4. 1.

* አክሞም፡ *vel* አክሚም፡ Acmîm. *Arab.* اخميم Achmim. *Kirch. Lex. Copt. p.* 211. *Nomen propr. Urbis.* *Enc.* 29. *Dec.* 4. 3. *Et quidem Episcopalis.* 17. *Febr.* 1, 2. *juxta Nilum sita.*

—— *Est & regio in Thebaide. Kirch. Suppl. Lex. Copt. Cap. IX. p.* 621.

—— *Mons cum Monasterio in Ægypto. VVansl. Relat. Ægypt. Part. III. c.* 6.

† አክርስምንቶን፡ *Gemmæ nomen, de quo Vocab. Ambar. dicit, quod extet in Ezechiele & respondeat* ክርሶቶሊቦ፡ *in Apoc. Comment. p.* 209, *n.* 8. *Corruptum videtur vocabulum ex uno vel altero Græco nomine* χρυσῶν μὲν τῶν *&c. ut aliquando ex Codice ipso Ezechielis cognoscetur.*

* አክሮስያ፡ Acrosias. *Nom. propr. Viri martyris.* *Enc.* 5. *Jul.* 4. 1.

* አክርስጦስ፡ Ἄχριστος, *Nom. prop. Viri.* *Enc.* 30. *Jan.* 2.

* አክራጥስ፡ Ἀκράτης, Acrates *martyr*. *Enc.* 17. *Aug.* 2. 1.

† አክራጦን፡ *Græcum* ἄκρατον *Org. ubi bene exponitur* ዘአልቦ፡ ቱስሕት፡ Quod est sine mixtura, *i.e.* Merum.

* አክሪጲኖ፡ Agrippinus, *egenus valde.* *Enc.* 5. *Febr.* 1. *Patriarcha Alexandrinus X. alibi* Agrippius.

* አካሳ፡ Acassa *Nom. pr. fœm. quam nominaverunt* ፈላሲት፡ Proselytam. *Enc.* 29. *Jan.* 2.

* አክሱ፡ Azu, *Fœmina beata, soror Cosylæ.* *Enc.* 22. *Sept.* 1.

* አክስሚያና፡ *Mater Samuelis. An* Maximiana? *Vit. Sam.*

† አክሶርጊስ፡ Axorgis, *Græcum est* Ἐξορκιστής. Exorcista. *Reperitur Can.* 55. *Apost. ut Comment. p.* 308. *n.* 28.

* አክሲቲያና፡ Axitiana. *Nom. propr. fœminæ.* *Enc.* 5. *Jul.* 5. 3.

✿ አኰተ፡ —— አእኰተ፡ Gratias egit. *Marc.* 8, 6. *Cr. acc. Matth.* 15, 31. (2.) Gloriam tribuit. *vulgo* Glorificavit. *Sic Josua ad Achan:* አእኩቶ፡ ለእግዚአብሔር፡ Δὸς δόξαν τῷ Θεῷ. Da gloriam Deo. *Jos.* 7, 19. *Inf. nom.* አእኩቶ፡ Laudes. Gloriæ.

§ ተአኰተ፡ *Lit. Chrys.* Gratiarum actione affectus, Celebratus fuit *ut benefactor*. *Matth.* 6, 2. *i.q.* ተወደሰ፡ Laudatus fuit *ob beneficentiam*. *Ps.* 112, 3.

§ እኩት፡ Gratiarum actione celebratus, laudatus. 1. *Cor.* 10, 13.

§ እኰቴ፡ Gratiarum actio. *Epist. Greg. Comment. p.* 45. *n.* 52.

§ አኰቴት፡ Gratia, Grates, *ut:* ሁቡ፡ አኰቴተ፡ date gratias. *Ps.* 65, 1. Gratiarum actio, *Apoc.* 7, 12. *Cæterequin respondet Græco* Εὐχαριστία, *quæ vox, quia primis Ecclesiæ seculis à Patribus Græcis pro S. Cœna adhibita fuit, ideo & Æthiopes suum* አኰቴት፡ *hoc sensu accipiunt, & Liturgias suas vel S. Synaxi habere solitas, vocant* አኰቴተ፡ ቍርባን፡ *q. d.* Eucharistia *seu* Gratiarum actio S. Cœnæ. *Nos vocabimus* Orationes Eucharisticas, *quarum aliquæ incipiunt* ናአኵተከ፡ *&c.* Gratias agimus tibi. *Lit.* 164. 2.

† አኰት፡ *alibi per* ሀ፡ Locustæ parvæ genus, *quod vulgo* ደቂቅ፡ አንበጣ፡ Fœtus *seu* soboles locustarum *vocatur, nec minori copia, quam magnum reperitur.* *Ps.* 77, 50. & 104, 29. *Græcus habet* Κυνόμυια, Musca canina, *quod* ጽንጽያ፡ ከልብ፡ *exponitur.* *Exod* 2, 21. *Convenit verbo cum Græco* ἀχέτης, Acheta; *re autem valde differunt, Istæ enim* magnæ sunt & canoræ. *De quibus Aristoteles Lib. V. Hist. Animal.* καλοῦσι δέ τινες τὰς μὲν μεγάλας καὶ ᾀδούσας ἀχέτας, τὰς δὲ μικρὰς τεττιγόνια. Sunt qui magnas & canoras vocant Achetas, parvas autem Tettigonia. *Quæ Plinius de generibus Cicadarum loquens exscripsit. Lib. XI. c.* 26.

* አክአብ፡ Achab, *impius Rex Israelis.* *Enc.* 1. *Dec.* 1. 3.

* አካክዮስ፡ Acacius. *Patriarcha Constantinopolitanus* ሢመቱ፡ ለአንጦልዮስ፡ Successor Anatolii, *scil. mediate post Gennadium, tempore Leonis Magni. Decem annos sedit. Eutychius Annal. Alexandr. Tom.* 2 *p.* 103, *Enc.* 30. *Nov.* 1.

* አካውሕ፡ Acawih. *Abba Fiyumensis Ægyptius.* *Enc.* 22. *Sept.* 1.

* አካዝ፡ Achas *Rex impius Judæ.* 4. *Reg.* 9, 23.

✿ አክየ፡ *Lev.* 11, 7. Malus, Pravus fuit. *Sequente* እም፡ Pejus, Deterius fuit, *vel* factum est. *Matth.* 12, 45. እለ፡ የአክዩ፡ Deteriores illo. *Luc.* 11, 26.

§ አእከየ፡ Corrupit. Depravavit. አእከየ፡ ግዕዘ፡ Mores suos corrupit, *i.e.* malis moribus fuit. *Enc.* 24. *Jul.* 4. 4. Malum reddidit, *ut:* *Satanas* አእከየ፡ ልበ፡ አይሁድ፡ ላዕለ፡ ክርስቶስ፡ Depravavit cor Judæorum adversus Christum. *Org. L.* 3.

§ አስተአከየ፡ (*Luc.* 23, 11. *sic* አስተሣከየ፡ *q. v. in* ሀ፡ *col.* 7.) (1.) Malum esse statuit. Ut malum reprobavit. *Oppos.* አሠነየ፡ *q. v. col.* 116. በአሠንዮ፡ ዕለታት፡ ወበአስተ

A a

አክዮ፡

አክዮ ፡ Dies fastos & nefastos statuendo. *Syn.* (2.) *Intendit signif.* Pessimè habuit. Valde corrupit. *ut: Væ illis, qui* ያሐሥሙ ፡ ወያስተአክዩ ፡ አብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡ qui deturpant ac valdè depravant Ecclesias. *Vit. Theoph*

§ እኩይ ፡ Malus. Nequam. *Ps.* 7, 4. *F. contr.* እኪት ፡ *pro* እኪይት ፡ Mala. *Ps.* 35, 4. *& Subst.* Res mala. Malum. *Ps.* 39, 16. ከመ ፡ በእኪት ፡ መጽአ ፡ Tanquam malo consilio veniret. *Vit. S.* Malitia, *ut:* ግብረ ፡ እኪት ፡ ተሀየየ ፡ Opera malitiæ sprevit. *Enc.*

§ እኩየ ፡ Malè, *oppos.* ሠናየ ፡ Benè *Lit. Jac.*

§ እኪይ ፡ Malitia. Nequitia. *Mars.* 7, 22. Malus eventus. *Decr. Apost.* 5. *Comment. p.* 316. *n.* 51. *Pl.* እኪያት ፡ *Enc.* 14. *Jun.*

* አክዮስ ፡ አባ ፡ Abba Acius, *Episcopus Hierosolymitanus. Enc.* 29. *April.* 3. 1. *nisi sit* አባ ክዮስ ፡ *q. v. paulo ante, col.* 370

† አጊጌን ፡ *male pro* አካቴን ፡ ἀχάτην. *In Ezech. reperiri dicit Greg. Vid. Com. p.* 21. *n.* 9.

† አካጤ ፡ *Rectius* አካጤስ ፡ ἀχάτης, Achates *gemma. Exod.* 39, 12. *al.* 36, 19. *Vide Plin. L.* 37. *c.* 10. *Male* አቃጥስ ፡ *Exod.* 28, 19. *Item* አክጥስ ፡ *tam variè scribunt peregrina. Lib. Myst.*

† አው ፡ *Conjunctio disj. Separab.* Aut. Sive.

† እወ ፡ *Particula serio affirmantis.* Sic est. Ita est. Profecto. Utique. *Matth.* 5, 37. *Oppos.* አል ቦ ፡ *q. v. col.* 329.

† አውል ፡ *Arabicum est* الّ *pro* اول Vapor, Exhalatio bona: *conjungitur cum rore, ut:* ጠል ፡ ወአውል ፡ Ros & vapor jucundus. ጼ ፡ ር ፡ *Odor vestimentorum vestrorum* ኮነኒ ፡ አውል ፡ ወምሕረት ፡ factus mihi est exhalatio suavis & miseratio *V. Pachom.*

* አውላኪት ፡ Aulakit. *Doctor sive præceptor Aaronis. Enc.* 16. *Nov.* 3. 1.

† አውልዕ ፡ Olea, *convenit quodammodo cum Græco* ἐλαία. አውልዐ ፡ ገዳም ፡ ἀγριέλαιος, Oleaster. *Rom.* 11, 17. 23.

* አውሎግ ፡ Eulogius, አንበሳዊ ፡ Leoninus *vocatur, quia Leones illi cibum attulerunt, Enc.* 11. *Febr.* 2. *Alias* Eulogius *fuit Patriarcha Alexandrinus, qui sex libros contra Novatianos scripsit. Vide Excerpta Photii in Bibliothec. p.* 162.

—— *Alius, cujus memoria fit. Enc.* 7. *Dec.* 3. 2.

* አውሎጊዮስ ፡ Eulogius. *sæpe* አውላግዮስ ፡ *quia peregrina variant. Lapidicida primo pauper & beneficus: mox dives & avarus. Vit. Dan.*

* አውማኒዮስ ፡ اوميانيوس Eumenius. *Patriarcha Alexandrinus sedit annos XI. Anno Christi* 123. *Enc.* 10. *Oct.* 2.

* አውራንያ ፡ Urania, *mater Mennæ flagellati. Enc.* 11. *Nov.* 3. 4.

* አውሮፓ ፡ Europa, *Habessinis parum cognita.*

* አውሴ ፡ መስፍን ፡ Josua dux. አውሴ ፡ ወልደ ፡ ነዌ ፡ Josua, filius Nave; *scil. in Græco est* Αυσή, *Num.* 13, 8, 16.

* አውሳ ፡ Aussa. *Parens Theodori, qui vocatur* እጌላ ፡ አውሳ ፡ Proles Aussæ *Enc.* 28. *Febr.* 4. 5.

* አውሲም ፡ Aussim, *Nom. prop. Regionis, quæ habuit Episcopum Musen, Enc.* 1. 4. *Aug.* 1. 2. 3.

* አውሳብዮስ ፡ Eusebius, *fœmina mandatum respuit. Enc.* 13. *Febr.* 4.

—— *Filius Basilidis, frater Macarii. Enc.* 23. *Febr.* 2.

—— *Servus Susnei tempore Diocletiani. Enc.* 18. *April.* 2.

—— *Cum uxore Martyr. Enc.* 9. *Mart.* 1.

* አውስያ ፡ Aussia. *Nom. propr. fœminæ. Enc.* 5. *Jan.* 3.

* አውስግንዮስ ፡ Ausgenius, *in Kal. Copto* اوسغنيس Ausgenus, *Constantino M. exposuit, quid Crux significaret. Enc.* 5. *Jan.* 1.

* ኡስጣቴዎስ ፡ Eustathius, *cujus nominis multi insignes dantur Doctores, velut* Eustathius Antiochenus, *qui tempore Constantini Arium refutavit.*

—— *Alter* instaurator *est* vitæ monasticæ *apud Æthiopes, qui inter Antistites monachorum præcipuos refertur; cujus & mentio fit in precibus publicis, ut:* ተዘከር ፡ እግዚኦ ፡ ለአቡነ ፡ ኡስጣቴዎስ ፡ ምስለ ፡ ኵሎሙ ፡ ደቂቁ ፡፡ Memor esto, Domine, patris nostri Eustathii cum omnibus filiis (*i. e. sodalibus*) ejus. *Lit.* 160. 4. *Natus est* 21. *Jul. Encom. d. die.* 3. 3. *Miracula ejus narrantur, quod mare sedaverit & montes transtulerit. Enc.* 15. *Dec.* 5. *Mare quoque vel flumen magnum (id enim* ባሕር ፡ *quoque significat) constratum veste sua transivisse dicitur. Enc.* 18. *Sept.* 5.

—— *Alius videtur ille, qui crucem super cervi cornibus vidit. Enc.* 23. *Sept.* 3 (*apud Græcos vigesimo die illius mensis narratur*) & 27. 1. *Condemnatus ad ignem cum uxore & liberis.*

† አውቀ ፡ ዮሙ ፡ *Mendosum in impresso pro* አውቀቦሙ ፡ Exscidit eos. *Rom.* 11, 22. *Vide* ወቀበ ፡

† አውናሶን ፡ Aunoson, *nomen illius Magi, qui Christo recens nato aurum obtulit. V. S.*

* አውኒሲፎሮስ ፡ Onesiphorus, *cum Apostolis in festo Pentecostes Spiritu S. donatus. Enc.* 25. *Mart.*

* አውናብዮስ ፡ Eunabius. *Genitivus Græcus* Εὐναπίας *corruptus videtur in* Εὐνάπιος, *ut in peregrinis fieri solet. Nam rhythmus & constructio docet, esse fœminæ nomen. Andreas fuit* ወልዳ ፡ *filius ejus. Enc.* 23. *Sept* 2.

* አው ፡ ክርስቶስ ፡ *Nom pr Sancti. Enc.* 21. *Jul.* 6. *Fortassis* Εὐχρηστος. *Epist. ad Philem. v.* 11. *& sic* አውክርስቶስ ፡ *scribendum.*

† አውኪካሪያ ፡ Αὐξάκμα ዘአፍሪቂያ ፡ Africæ. *Syn. Communius* ስንክሳር ፡ Συναξάριον, *quod vide in* ሰነ ፡ *col.* 170.

* አውክትያኖስ ፡ Auctianus. *Excisus, sive castratus ab hostibus odio religionis. Enc.* 1. *Dec.* 4.

* አውዶክስ፡ fortè meliùs አውዶክስዮስ፡ Eudoxius sacerdos, amaras aquas sale precum suarum dulces reddidit. Enc. 17. Sept. 3. 4.

* አውዶክስያ፡ Eudoxia proba. Enc. 27. Aug.

* አውጋንያ፡ Eugenia martyr. Enc. 5. Dec. 3. & 6. 2.

* አውጋንዮስ፡ Eugenius, martyr lapidatus. Enc. 14. Mart. 3.

* አውጋንድሮስ፡ Augander, Socius Eugenii, cum illo lapidatus. Ibid.

❂ አዊዶ፡ Circumire. Vid. in ዐ፡

* አውጣኪ፡ Eutyches, qui manifeste vocatur Hæreticus. Enc. 13. Febr. 2. 5. እለ፡ ተአምኑ፡ በትምህርቱ፡ ለዐላው፡ አውጣኪ፡ Qui crediderunt in doctrinam apostatæ Eutychetis. Hinc constat Æthiopes non esse Eutychianos.

* አውጣኪዮስ፡ An Eutychius. Lib. Myst.

† አዒ፡ Hæc vox Exod 4, 19. reperitur. ስማዕ፡ ሑር፡ Audi, significare ajebat interpres meus; አዒ፡ ወሑር፡ Audi & abi. Sed Græcus habet βάδιζε, ἄπελθε, Vade, Abi! nec alibi occurrit.

* አዕላምፍ፡ Aslamf. Conjunctum reperitur cum ፕ.ዩ፡ quod vide col. 269.

* አዝቁር፡ Askir. Sanctus quidam. Enc. 15. Oct. 1. 2.

† አዛብ፡ Ps. 50, 8. Sic Libri MSSti & impressi. አዘብ፡ in Nov. Test. corruptè, ut peregrina solent. Rectius አዞብ፡ ut conveniat cum Hebr. אזוב Ezob. Respondet Græco ὕσσωπος, Hyssopus. At Matth. 23, 23. respondet Græco ἡδύοσμον, Mentha, quam significationem prefert Lud. de Dieu Exod. 12, 22.

❂ አዘበ፡ — አስተአዘበ፡ Minxit, de cane. ዘይስተአዝብ፡ ውስተ፡ አረፍት፡ Qui mingit ad parietem. 1. Sam. 25, 22.

† አዜብ፡ Νότος, Auster ventus. Ps. 77, 30. Λίψ, Africus. Gen. 12, 14. pro utroque usurpatur, quia scil. ventos intermedios nominare non possunt. Arab. أزيب. (2. Meridies, Plaga mundi. ንግሥተ፡ አዜብ፡ Regina Austri. Male pro nomine proprio Azeb habuerunt Pp. Soc. apud B. Tell. L. 1. c. 25. p. 63. b.

§ አዜባዊ፡ Australis. Austrinus. Lib. Myst.

† እዝን፡ Silex. Ps. 13, 8. እብን፡ እዝን፡ Amhar. እብን፡ በሊሕት፡ Lex. col. 38. Πέτρα ἀκρότομος, Petra acuta. Jos. 5, 2.

❂ እዝን፡ Hebr. אזן Auris Ps. 9, 41. Plur. እዘን፡ Ps. 17, 8. & አእዛን፡ Org. Lect. 5.

❂ አዘዘ፡ Conj. E. Ps. 32, 9. Edixit, Jussit, Præcepit, Imperavit, Mandavit. Psal. 41, 11. Decrevit, ut: Doctores sive Patres አዘዙ፡ በዓለ፡ Decreverunt, Constituerunt festum, scil. ut celebraretur Enc. 28. Aug. 1. 5. (2.) Dominatus est. Imperium habuit in aliquem, cc. aff. sine prap. Matth. 20, 25. Conf. ዐዘዘ፡ Validus fuit.

§ ተአዘዘ፡ Conj. E. Obedivit, Obtemperavit, Obsecutus est. Marc. 4, 41. Inf. nom. ተአዝዞት፡ Obedientia. Philem. v. 21. Jussum, Decretum fuit scil. statutum. Præcepta fuit lex, ut: ሥርዐት፡ ዘተአዘዘ፡ እምኀበ፡ እግዚአብሔር፡ Constitutio, quæ præcepta fuit à DOMINO. Lit. Jacob.

§ እዙዝ፡ Jussus, Mandato instructus. Enc. 18. Dec. 3. 1.

§ አዛዚ፡ Qui potestatem jubendi habet. Amhar. አዛዥ፡ Consiliarius, Senator regius. Lex. c. 63.

§ ትእዛዝ፡ m. Edictum, Mandatum, Præceptum. Matth. 22, 35. tit. (2.) Imperium, Potestas. Luc. 4, 32. 36. Officium Episcopi. Comment. pag. 331. n. 93. Plur. ትእዛዛት፡ Psal. 118, 16. Statuta, Præcepta sive Constitutiones Apostolorum, prout Æthiopes vocant.

§ ተአዛዚ፡ Obediens. Cliens. Stat. Apost. 14. Comment. p. 320. n. 62. ኢተአዛዚ፡ Inobediens. ረድኡ፡ ወተአዛዚሁ፡ Discipulus & Cliens ejus. Enc. 19. Oct. 3. 1. (2.) Jussus, sive mandato instructus, q. d. Mandatarius, ut: Michael ተአዛዚ፡ ለትፍሥሕት፡ ሰብእ፡ mandato instructus ad lætitiam hominum. Enc. 12. Febr. 1. 1.

† እይ፡ Qualis. Vide አየየ፡

* አይሁዳዊ፡ Judæus. Joh. 18, 35. Pl. አይሁድ፡ Judæi. Joh. 4, 9.

* ኢዮልያ፡ Julia. Enc. 5. Aug. 5.

* ኢያሉጣ፡ Ijaluta, mater Cyriaci. Enc. 16. Januar. 2.

❂ አየመ፡ — ምእያም፡ Stabulum pecudum. Æ.

† አየር፡ Aër, Æther. ጸ፡ ር፡ Pl. አየራት፡ Lit. 172. c. 1. tanquam diceres Aëres, vel Æthera, die Lüffte/ ad septem cœlos retulit autor Organi, alias ኤየር፡ quod sequitur. ርሕቀ፡ አየራት፡ Immensitas ætheris. Org. Lect. 2.

§ ኤየር፡ Unum ex septem cœlis, & quidem አርያም፡ altissimo proximum. Org. Lect. 1.

* ኢየሩሳሌም፡ Jerusalem, ምድራዊት፡ ወሰማያዊት፡ terrestris & cœlestis. Præf. Syn. Pro quarto cœlo alias ጠፈር፡ ponitur Lib. Myst. Tam variè nominant & ordinant suos cœlos Æthiopes.

* ኢያሪኮ፡ Jericho, urbs Palestinæ. Vide ረ.ዩ፡ col. 140.

* ኢያሱ፡ Josua, ወልደ፡ ነዌ፡ Filius Nun. Num. 14, 6. pleniùs ኢየሱስ፡ Num. 14, 30. & 34, 18. quo tamen communiter abstinent, ob reverentiam sanctissimi nominis Salvatoris nostri, quod sequitur, nam vel ኢያሱ፡ vel አውሴ፡ scribunt. Enc. 6. Jan. 5. 5.

* ኢየሱስ፡ JESUS: Nom. prop. Salvatoris, ex Hebr. ישוע. ወጸውዕ፡ ስሞ፡ ኢየሱስሃ፡ Et voca nomen ejus Jesum. Matth. 1, 21.

* ኢዮስጣ፡ Justa, è fornace ignea incolumis exiit. Enc. 6. Aug. 2.

* ኢዮሲያስ፡ Jofias Rex Juda.

* ኢያስጲስ፡ Ἴασπις, Jafpis, gemma. Exod. 28,18. ኢያስጲዲ፡ Apoc. 4, 3. in cafu obliquo Græcorum.

* ኢያቄም፡ ቀለዮጳ፡ Joachimus Ἰωακείμ, in Accufativo Ἰωακείμ. S. Mariæ pater, Hannæ maritus. Hom. Mar. Enc. 7. April. 1.1.

† ኢይቆና፡ Græcum eft εἰκών, in acc. εἰκόνα, ficut Æth. ቆናና፡ Icon, Imago picta, ut: Apparuit ipfi እምኢይቆናሃ፡ወፂአ፡ de icone Mariæ egrediens fplendor. Enc. 21. Dec. 1.4.

* ኢይቆኑ፡ አምላኽ፡ Aicun-amlac. Nomen propr. Regis Æth. q. d. εἰκὼν Θεοῦ, Imago Dei. 1. Cor. 11, 7.

* ኢዮብ፡ IOBUS, Nom. propr. fancti illius patientifque viri, de quo Poeta. Enc. 1. Sept. 4.

ሰ፡ ለኢዮብ፡ ዘኢነበበ፡ ከንቶ፡
እምአመ፡ ጸንዖ፡ ሀበቅ፡ ወእምአመ፡ [ሐጕለ፡ ጥሪቶ፡
ሐዋርያ፡ በመንፈስ፡ ይቤ፡ እንዘ፡ ይነ [ክር፡ ኂሩቶ፡
ናሁ፡ ናስተበፅዖሙ፡ በብዙኅ፡ አእኰቶ፡
ለእለ፡ ተዐገሡ፡ ሰብአ፡ ለኢዮብ፡ ት [ዕግሥቶ፡፡

Salutem Iobo, qui non locutus eft vanum,
Cùm eum invaluiffet fcabies, & cùm periiffet fubftantia ejus.
Apoftolus (Jac. 5, 11.) in fpiritu ait; (admiratus bonitatem ejus)
Ecce beatos prædicamus multâ laudatione
Illos qui toleraruni, homines; Jobi tolerantiam.

Et Enc. 2. Maji. 1. vocatur

ዘጥበበ፡ ሰማይ፡ ንድቅ፡
ዘወይኑ፡ ተፈሥሖት፡ ዝቅ፡፡

Sapientiæ cœleftis ftructura,
Et vini lætitiæ uter.

† ኢዮቤል፡ Jof. 6, 4. 5. 6. rectiùs ኢዮቤል፡ Retentum ex Græco ἰωβήλ, iftud autem ex Hebræo יֹבֵל. Hinc (2.) שנת היובל Annus Jubilæus, quem recentiores à reftitutione vel reductione fic dictum volunt; à verbo הוביל Deduxit, reduxit. Plur. ኢዮቤላት፡ Jubilæi fcil. anni. Syn.

† ኢይቴ፡ Ubi? Quo? Pf. 41, 3. ኢይቴኑ፡ Quonam? Ubinam? Pf. 120, 1. በኢይቴ፡ Quo in loco? Matth. 2, 4. Interrogativum eft, & differt ab ኀበ፡ Ubi? q. v. col. 278. (2.) Quomodo? Matth. 12, 34. ንበ፡ ኢይቴ፡ Quo versùs? ኢይቴኑሙ፡ Quonam? Lib. Myft. እምኢይቴ፡ Unde? Etiam fine interrogatione, æquè ac Adverbia Latina Ubi, Quorfum, Unde, ufurpatur hæc particula cum compofitis fuis, ut. Nefcivi ኢይቴ፡ Quo vel quorfum iverint. Jof. 2, 5. Item እምኢይቴ፡ ይመጽእ፡ ይሉ Unde veniat auxilium meum. Pfal. 120, 1.

† ኢይና፡ Diluvium. Matth. 24, 38. quod defcribit Poeta: ዝናመ፡ ዮምሳኔ፡ ወማይ፡ መዓት፡ Pluvia delectionis & aqua iræ. Enc. 6. Jani Pleon. ማይ፡ ኢይና፡ Aqua diluvii. Luc. 17, 27. Conf. ኢይሕአ፡ in ዖ፡

* ኢዮኤል፡ Joel Propheta, c. 1. 1. Filius በቱኤል፡ Batuelis. Enc. ex d. loco.

† ኢያዚር፡ Corruptum ex Græco κίδαρις. 4. Reg. 11, 12. iftud autem fluxit ex Hebr. נזר, quod Coronam, vel Diadema fignificat.

✿ አየየ፡ Vide ዐየየ፡ Deflexit, Receffit, in ዐ፡፡

† አይ፡ Arab. أي Qualis? Quisnam? Quænam. Quodnam? በአይ፡ ስልጣን፡ Arab. باي سلطان Quanam poteftate? Matth. 21, 23. 24. 27. ኢይኑ፡ Quodnam præceptum? c. 22, 36. ለአይ፡ ወለምእዜ፡ መዋዕል፡ In quale & in quodnam tempus? 1. Pet. 1, 11. Accuf. አየ ኑ፡ ቤተ፡ Quamnam domum ædificabitis mihi? Act. 7, 49. Plur. አያት፡ Quæ? Acc. አያተ፡ Quænam præcepta? Matth. 19, 18.

§ አያዊ፡ Æqualis, ut: Gloria tibi Patri & Filio & Spir. Sancto, ዘአያዊ፡ ዘዐረይ፡ ምስሌክ፡ qui æqualis, qui fimilis tecum (tibi) es. Sic legitur in ጸ፡ ር፡ fed mendosè ዐየዊ፡

§ አያይ፡ Contractum videtur ex አያዊ፡ ficut in numeralibus ex ሠለስተ፡ fit ሠለሳይ፡፡ Similis vel Æqualis, ut: Pax Diofcoro & Æfculapio አያዩ፡ fimili vel pari ejus. Gall. Son pareil. Enc. 1. Jan. 2. 1. Dictus fuit Apoftolicus በኵሉ፡ አያዩ፡ inter omnes fuos æquales. Enc. 7 Maji. 1. (2.) Subftantivè accipitur pro Qualitate, Forma feu Figura; ut: ተወለጠ፡ አያዩ፡ Mutata fuit forma ejus. Enc. 16. Jul. 1. 3. ወቦ፡ ላዕሌሁ፡ ዘክብሪ፡ በረድ፡ አያየ፡ Et erat fuper eum Chryftalli figura, vel Similitudo, fpecies; & fic valet i. q. አምሳል፡ Enc. 27. Jul. 4. 3. Plur. አያያት፡ ut: Chriftus verfatus eft in hoc mundo በአያያተ፡ ገብር፡ in qualitatibus fervi, i. e. in figura fervi. Syn. De Manna: Sapor ejus ከመ፡ አያያተ፡ መዐር፡ ficut qualitates mellis, i. e. Inftar mellis. Exod. 16, 31. In Græco eft ὡς ἐγκρὶς ἐν μέλιτι, quod reddunt interpretes fimilam, bellarium, alii aliter; ex conjectura magis, ut videtur, quàm ex ufu. Vide Flam. Nob. Notas ad d. l.

* ኢዮጵራቅስያ፡ Eupraxia, Chrifto fe defponfatam dixit Enc. 26. Martii. 2. Multos fortes viros pudefecit fuà conftantià. Enc. 2. Aug. 2.

† እድ፡ Manus, cum aff. pofcit ዴ. (2.) Pars, ut: ራብዕተ፡ እዴሃ፡ ለምድር፡ Quarta pars terræ. Apoc. 6, 8. (3.) Vis vel Poteftas, æquè ac Hebr. יד & Lat. Manus, ut: Liberabit me እምእዴ፡ ሲኦል፡ è manu inferni. Pfal 48, 16. ኵሎሙ፡ ታሕተ፡ እዴሁ፡ Omnes funt fub poteftate ejus. Vit. S. Traduntur ውስተ፡ እደ፡ ሲይፍ፡ in manum gladii. Pf. 62, 9. Græcum χειροπέδαις, Manicis. Pf. 149, 8. malè redditur: እደ፡ ሰንሰለ፡ q. d. manus catenæ. (4.) Prepofitionem

nem Per *circumscribit.* በእዴሁ፡ Per ipsum *vel* Ab ipso, *i. e.* ejus opera *hoc vel illud factum fuit, ut:* እለ፡ በእዴከ፡ አምኑ፡ Qui per te, *i. c.* ope tua crediderunt. *Enc. 3. Maji. 2. 5. Pl.* እደው፡ *Psal. 90, 12.* በእደው፡ ኀጺን፡ እንዘ፡ ይጸፍእ፡ ገጾ፡ Manibus ferri (*i. e.* chirothecis ferreis) percussit faciem *Abba-Herode. Enc. 25. Maji. 2. 5. Et* አእደው፡ *Org. Lect. 1. Vide & radicem* ኦደወ፡

§ እደ፡ Ubicunque, *ut:* እደ፡ እወዕል፡ ወእበይት፡ Ubicunque, *vel* quocunque in loco diem vel noctem transegero. *Org.*

* እደ፡ ማርያም፡ Manus Mariæ. *Nom. Prop. Viri. Lit. Joh.*

† አደል፡ Tunica. *Vide sub* ሀ፡

❂ አደመ፡ *Matth. 14, 7. Conf. E.* Placuit *alicui.* አደመተከኑ፡ *est 3. fœm. cum affixo & interrogativo* ኑ፡ Placuitne tibi? *Ps. 49, 22. c. c. accus. seq.* ለ፡ Gratum fuit. ዘየአድዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ Quod gratum est, *vel* placet Domino. *1. Joh. 3, 22.* አደመክሙኑ፡ Gratane vobis sunt? *per Enall. num. Luc. 11, 48.* (2.) *Aliam significationem vide post* አደም፡

§ አስተአደመ፡ Valde Jucundum, Suave, Delectabile reddidit. *Org. Lect. 4.*

§ እደም፡ Jucundus, Suavis, Acceptus, *ut:* እደም፡ ዜና፡ Jucundæ *seu* bonæ memoriæ. *Ep. ad Susn. Comment. p. 495. n. 6. Vide sequens.*

§ አደም፡ *Mascul. est, forma* ሠናይ፡ Jucundus, Suavis, Gratus, *ut:* ቃልከ፡ አደም፡ Sermo tuus jucundus. *Cant. 2, 14. De viro bono* አደም፡ ዝክር፡ ወዜና፡ Gratus recordatione & memoria, *i. e.* Felicis memoriæ. *Enc. 21. Jul. 6. 1.* (2.) *Neutr. & subst. accipitur Ps. 132, 1.* ነሁ፡ ሠናይ፡ ወናሁ፡ አደም፡ Ecce *quàm* bonum & ecce *quàm* jucundum. (3.) Pulcher, Formosus, Elegans; *ut: Deceptus fuit* በሠነ፡ ላህዩ፡ አደም፡ Pulchritudine formæ ejus *mulieris* eleganti. *Enc. 11. Jan. 1. 2.*

* አደም፡ ADAM. Protoplastus. *Hoc nomen apud Æthiopes est appellativum, ut modò diximus; & significat* Formosum, *quæ procul dubio genuina & antiqua hujus nominis est significatio; ab elegantia omnibus numeris absoluta. Non illa; quæ vulgò obtinet,* à rubedine terræ *ineptè dicta. Vide Hist. Æth. L. I. c. 15.*

§ አደም፡ *Adv.* Pulchrè. Eleganter. *Enc. 18. Sept. 4. 4.*

§ መአድም፡ Voluptate afficiens, Delectans, Voluptatem afferens. *Org. Lect. 1.*

II. *Remansit etiam in lingua Æthiopica altera hujus radicis significatio, quæ* Rubedinem *denotat, ut in lingua Hebræa nota, sc.* אָדֹם Rubuit. *Hinc*

§ አደም፡ Ruber, *fœr.* ሐደስ፡ *ut Coria arietum* ገብረ፡ አደም፡ facta rubra, *i. e.* rubricata. *Exod. 39, 20. In specie & substantivè:* Corium præparatum *à coriariis, ut:* ቅናት፡ ዘአደም፡ Cingulum ex corio præparato, *i. e.* Scorteum. *Matth. 3, 4. à rubore sic dictum; nobis* Rothgar/*& coriorum concinnator* Rothgärber.

§ አደማፂ፡ Ruber, Rufus. አርዌ፡ ሀዋን፡ አደማፂ፡ Draco fœdus aspectu, rufus. *Comment. p. 495. n. 8. In Apoc. 12, 3. habetur* ቀይሕ፡ Rufus. *q. v. c. 213.*

* III. አደም፡ Edom. *Malè sic scribitur pro horto* Eden. *Gen. 4, 16. scil. in Græco est* Ἐδὼμ, *ex quo Æthiops fecit* Edom.

† አድማስ፡ Adamas *gemma, ut:* እብን፡ አድማስ፡ ኀያል፡ Adamas prædurus. *Lit. 172. c. 2.* * *Est & nomen pr. Viri sancti, quem Poeta* መዐግዌ፡ ሐጸወንት፡ Liquefactorem ferramentorum *vocat, quasi ea virtus adamantis esset. Enc. 12. Nov. 3.*

* አድማስ፡ ሰገድ፡ Admas Saghed. *Nom. pr. Regis Æth. qui regnavit circa annum Christi 1560. malè* Adam *vocatur à nonnullis. Claudio successit. Vid. Hist. Æth. L. II. cap. 6. n. 29.*

* አድሞን፡ Admoo. *Martyr. Enc. 5. Oct. 2. 4.*

* አደማይስ፡ *Genit. Græc.* Ἰδυμαίας *Ps. 59, 9. 10.* Idumæa. *Hebr.* אדום Edom.

* አድራማ፡ Adramas. *Martyr. Enc. 29. Jun. 4. 1.*

* አድራኒቆስ፡ አደርኒቆስ፡ *lege* አድርኒቆስ፡ *rectius* እንድርኒቆስ፡ Andronicus. *Toties variata vox, ut peregrina solent. In Synax. Gr. 17. Maji. Ut Apostolorum socius describitur. Enc. 22. & 23. Maji. Mortuus. Enc. S. Jan. 1.*

† አድቀ፡ *Ed. Castell. habet c. 47. sed sine autoritate, & procul dubio mendosè.*

* አድኅኒ፡ Adhanius, *Nom. prop. Eremita. Enc. 3. Jan. 3. 4.*

* አዶናይ፡ *Hebr.* אדני Adonai, nomen Dei. *Enc. 29. Dec. 6. 2.*

❂ አደወ፡ Transivit. *Vide* ሀደወ፡

§ እዱው፡ Scopis purgatus, *ut: Reperit vacantem domum* እዱወ፡ scopis purgatam. *Matt. 12, 44.*

§ እደው፡ Quisquiliæ. Sordes scopis expurgatæ. *Phil. 3, 8. Cave ne confundas cum plur.* እደው፡ Manus, *à Sing.* እድ፡

§ እደዋት፡ Transitus. *Marc. 11, 4. vide per* ሀ፡ *sub* ሀደወ፡

† አድያም፡ Finitimi, *vide in* ደየመ፡

† አድግ፡ Asinus, *in genere* Jumentum. *Marc. 9, 42. Pl.* አእዱግ፡ *Gen. 24, 35. F.* እድግት፡ Asina. *Matt. 21, 2. 5. 7.*

§ አድግ፡ መረብ፡ *respondet Græco* Πελεκᾶνι, Pelecanus. *Lev. 11, 18. Ps. 101, 7. quam vocem Æthiopes minimè intellexerunt, sed aliam avem substituerunt* አድግ፡ መረብ፡ *quam ipsi hodie non intelligunt. Nam Gregorius referebat, plerosque accipere de Asino agresti,* አድግ፡ *enim Asinum, &* መረብ፡ *Amharicè* Rete *significat. Lex. col. 11. q. d.* Asinus retis; *sed sic superfluè additum esset Ps. 101, 7.*

101,7. ዘገዳም: Deserti. *Deinde Lev. XI. manifeste inter volucres refertur. Si quid conjicere valeo,* Casuarius *intelligitur, qui hodie dicitur* ሰጎን ባሕ: *q. v. col.* 355.

† እገሌ: *Hujus vocis usus est cum de nomine viri non constat.* ὁ δεῖνα. *Hebr.* פְּלֹנִי. *Aut valde fallor, aut* Philænos *fratres Carthaginenses, qui cum Cyrenensibus de finibus regundis certaverunt, ibique vivi sepulti fuerunt, inde dictos fuisse puto; quia referens historiam Romanis, nomen illorum proprium ignorabat, & Punicè* פלנים Philænos *vocabat. Vide Sallust. Bello Jugurth c.*79. *Arab.* فلان *Hispan.* Fulano, *ut: Ite in civitatem* ኀበ: እገሌ: πρὸς τὸν δεῖνα, ad aliquem. *Matth.*26,18. *In Liturgiis publicis sæpe occurrit: Pro regibus nostris* እገሌ: እገሌ: *N. N. quorum nomina inter legendum addenda.*

† እጓል: Fœtus *omnium animalium, sine discrimine vel sexus vel ætatis.* Natus, Proles, Soboles, *ut:* እጓለ: አውኃ: Proles Ausæ. *Enc.* 28. *Febr.* 4.3. *Ejus relatum est* እጉ: *Enc.* 18. *Nov.* 1.4. *De Johanne in utero adhuc existente: Saltavit* እጓል: Fœtus, Embryo. *Luc.* 1,41. (2.) እጓለ: እመሕያው: Homo, *per Enall. numeri* Homines, Genus humanum. *Vide* ሕያው: *col.*51. ወልደ: እጓለ: እመሕያው: Filius hominis. *Matth.* 9,6. ደቂቀ: እጓለ: እመሕያው: Homines. *Ps.*4,3. (3.) እጓለ: ማውታ: *Communis generis est,* Pupillus, Orphanus. *Ps.* 67,6. *& de S. Maria* Pupilla, Orphana. *Hom. Mar.* እጓለ: አንበሳ: Catulus leonis, Scymnus. *Ps.*16,12. እጓለ: ቋዓት: Pulli corvorum. *Ps.*146,10. ዕዋለ: እጓለ: እድግት: Pullus (fœtus) asinæ. *Matth.*21,5. *Plur. regularis esset* እጓላት: *quæ etiam reperitur in MSS. Pocok. Ps.*67,33. *Sed ibi respondet Græco* δαμάλεσιν, Juvencis. *At* እጕላት: *legitur Es.*11,7. *h. m.* ወይትኃነኑ: እጕላቲሆሙ: ኅቡረ: Et educabuntur catuli eorum conjunctim. *Sed ipsi Æthiopes confundere videntur hunc & sequentis vocis* እጕላት: *pluralem.*

§ እጕል: *Idem, ut:* እጕለ: አልህምት: Vituli, *q. d.* Fœtus boum. *Deut.*32,14. እጕለ: አባግዕ: Agni. *Ps.*28,1. እጕለ: መንታ: ዘወይጠል: Pulli gemelli capreolorum, *per enallag. numeri. Cant* 4,5. & 7,3. *Pl.* እጕል: Pulli, *sicut ab* እብን: *fit* እበን:: *Camelas lactantes* ምስለ: እጕሊሆን: cum pullis suis. *Gen.*32,15.

§ እጕልት: *Gen.*32,15. Juvenca, Bucula. *Jud.* 14,18. *Deut.*21,3. *Moabitis* እጕልት: ይእቲ: እንተ: ፫ክረምት: juvenca est triennis. *Es.*15,5. *Pluralis mirum in modum variat, nam modo singularis per Enallagen numeri cum verbo plurali conjungitur, ut:* እጕልት: አልህምት: እለ: ተበኵራ: βόας πρωτοτοκούσας, *q. d.* Juvencas boum, quæ primo pepererunt. 1.*Sam.*6,7. እጕላት: *reperitur Gen.* 33.13. *at* እጕላት: *Ps.*67,33. *Adeò variant ipsi Æthiopes.*

* አጋር: Hagar. *Nom. propr. ancillæ Abrahami. Gal.*4,24.

§ አጋሬዊ: Agarenus. *Pl.* አጋሬውያን: *Psal.*82,7.

† እግር: *f.* Pes. በእግር: Pedibus, *i. e.* itinere pedestri. *Matth.* 14,13. እግረ: ፀሐይ: *q. d.* Pes Solis, *i. e.* Radii solares, *ut puto. MSS. Colb.* (2.) *Varias admittit Metaphoras, quæ non omnes claræ sunt, ut:* እግረ: መራኁት: Pes clavium. *MSS. Colb. quid sibi velit, incertum. Pl.* እግር: Pedes. *Ps.*17,36. & አእጋር: *Org. Lect.* 1.

§ አጋር: Pedes, peditis; *in specie* Miles; *Imò quivis militaris ætate. Jud.* 20,2. *Plur.* አጋሬን: Pedites. 2. *Sam.* 8,4.

* አግሪጲዲ: *in accus. Græco* Ἀγρίππιδα, Agrippides, *Judex ethnicus Saræ martyris. Enc.* 25 *April.* 1.3.

* አጋቢስ: *Martyr fœm. Eadem procul dubio vel saltem idem nomen ac* አጋጲስ: Agapis. *Enc.* 8. *April.* 2.1.

* አጋቡዮስ: Agapius. *Martyr. Sic legendum puto. Enc.* 19. *Mart.* 2.2.

* አጋቦስ: Agabus *martyr. Enc.* 26. *Aug.* 1.2.

—— *Theodori socius. Enc.* 7. *April.* 2.2.

—— *Unus ex discipulis Christi. Enc.* 4. *Febr.* 2.1. *Cujus mentio fit Act.*21,10.

* አጋቢጦስ: Agapetus. *Gr.* Ἀγαπητὸς, Dilectus. *Nomen pr. Viri. Enc.* 24. *Febr.* 2.

* አጋቶን: Agathon. *Acc. ab* ἀγαθὸς, Agathos, *martyr. Enc.* 7. *Sept.* 3.2. *Urbis Tinsæ civis. Enc.* 14. *Sept.* 1. *Os feræ clausit. Enc.* 16. *Sept.* 3.

—— *Eremita. Enc.* 8. *Oct.* 2.3. *Abba, obiit. Enc.* 16. *Oct.* 1.

* አግናጥዮስ: Agnatius *martyr, fortè* Ignatius, *oleo & sulphure ardenti perustus. Enc.* 24. *Dec.*3. *Episcopus successor Petri. Enc.* 7. *Jul.*3. *sed inter Episcopos Romanos tale nomen non reperitur.*

† እግዚእ: Dominus, & እግዚአብሔር: Deus, *quære in* ገዘአ:

† አግዮስ: *Græcum* ἅγιος, Sanctus. *Lit.*158.*c.*4.

* አጋይዮስ: Gajus *ni fallor, vir sanctus. Enc.* 12. *April.* 2.

† አገዳ: *Ambar.* እግር: ዘላ: *Lex. col.* 64. *Tam* Armum (den Bug) *in quadrupedibus, quam* femur *significat, ut:* አገዳ: ዘየማን: Armus dexter. *Portio Levitarum & Sacerdotum. Lev.*7, 32.33. *At Lev.* 11,21. *respondet Græco* Σκέλη, Crura, *quibus saliunt locustæ. Quæ significatio etiam quadrat Enc.*14. *Febr.*3.2. አገዳ: ዕልዋን: ዘይሰብር: Crura apostatarum qui frangit. *Sed Zach.* 11,16. *respondet Græco* ἀστράγαλος, Talus. *Conf. Lex Ambar. d. col. Igitur denotat totum pedem à talo usque ad coxam & brachium cum humero.*

† አገዮስ: *mendosum pro* አግዮስ: *quod habes paulo ante. Confer suprà* ኰስመንጦን: *col.*150.

* አጋጲስ:

* አጋጶስ፡ *Nom. Græc. in casu obliquo* Ἀγάπης. Agape *Nom. prop. Virginis. Enc. Aug.* 5. 1. *Vide* አላጶስ፡ & *paulo ante* አጋቢስ፡

* ኢጣልያ፡ Italia, *ab* ኢጣሊ፡ Capitis dicta.

* አጥሮብዮስ፡ Eutropius *ni fallor. Enc.* 25. *Jul.* 5. *Pachomii successor. Legum monasticarum autor. ibid.*

☸ አጠቀ፡ Strinxit, Constrinxit, Complexus est firmiter, *e.g. Simson columnas. Jud.* 16, 30. (2.) Compressit, Oppressit *populus egenum in porta*, 4 *Reg.* 7, 17. *Tyrannus populum. Jud.* 10, 8. Coarctavit. *c.* 1, 36.

§ አአጠቀ፡ Constringere fecit, Cinxit *vel* arcte circumdedit *aliquem custodiæ causâ manu forti.* አአጥቁኒ፡ በኃይልክሙ፡ ወአቅንቱኒ፡ ለጸብእ፡ Circumdate me viribus vestris, & accingite me ad bellum. *Enc.* 14. *Dec.* 6. 3. አአጠቀ፡ ውስተ፡ ሐቌሁ፡ Accinxit eum in femore ejus. *Lib. Myst.*

† አጥቅ፡ *Peregrinum est*, Paries ligneus. *Æ.*

* አጵሎን፡ Apollo, *deaster Gentilium. Enc.* 10. *Aug.* 2. 1.

† ኤጶምስ፡ *vel* ኤጶሚስ፡ *Corruptum, ut solent, ex Græco* ἐπωμίς. ኤጶዲን፡ Superhumerale. *Exod.* 28, 7. *quod tamen eodem capite reddunt* ተክልያ፡ *quod vide in* ተ፡ *col.* 263. *Autor Vocabularii Æthiopici* ኵውኵው፡ *ineptissimè pro marmore albo habet. Æ.*

† ኤጶምያ፡ ጶዴር፡ *Græca vocabula retento casu;* ἐπωμίδα, ποδήρη. *Exod.* 29, 4. Ἐπωμὶς *est* Humerale, ποδήρης, Tunica talaris. *At miré hallucinatus est autor Organi, qui gemmam quandam candescentem id esse putavit Lect.* 2. *scilicet ex perverso suo Vocabulario. De quo vide Hist. Æth.* I. 15. 109. & IV. 13. *& utrobique Commentarium.*

† አጵርጎን፡ Gemma *quædam est, secundum autorem Organi. L.* 6.

† ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ *Græcum* Ἐπίσκοπος, Episcopus: *duobus punctis male interstinctum.*

§ ኤጲስ፡ ቆጶስነ፡ Episcopatus, *seu* Episcopalis dignitas.

† ኤጶጳ፡ *Græcum* ἔποπα *in quarto casu.* Ἔποψ *est* Upupa. *Lev.* 11, 19. *malè* ሂጶጳ፡ *Deut.* 14, 17. *At Æthiops meus hanc avem depictam videns* ጳ ሬ፡ ዖሬዖ፡ *vocabat.*

* ኤጲፋንዮስ፡ Epiphanius *in Cypro sepultus. Enc.* 28. *Maji.* 4. 2. *Laudatur ab eloquentia. Enc.* 17. *Maji* 1.

† ኤጲፋንያ፡ Epiphania. *Festum Epiphaniorum intelligitur, ut:* ኤጲፋንያ፡ ሣልሲት፡ ዘተጠምቁ፡ ባቲ፡ ዘኢተጠመቁ፡ ቀዳሚ፡ Epiphania tertia in quibus baptizantur, qui non baptizati sunt prius. *Enc.* 13. *Jan.* 1.

* አጽብሃ፡ Atzbeha, El-Esbaas *scriptoribus sacris. Rex Æthiopiæ clarus, collega Regis fratris* አብርሃ፡ *cum quo simul assumta religione Christiana concorditer regnavit. Enc.* 4. *Oct.* 4.

† ኢፍ፡ איפה Epha. *Lev.* 5, 11. *Mensuræ Hebraicæ nomen; continentis tria Sata. Ruth*, 2, 17. *Decem vero* Epha *conficiunt unum* כר *Corum. Ar. Montanus.*

† አፍ፡ Os, oris. *Ps.* 108, 1. *cum aff.* አፉየ፡ አፉከ፡ *Apoc.* 10, 9. አፍ፡ በአፍ፡ Oretenus. Coram. *Hebr* פה אל פה, *Græc.* στόμα πρὸς στόμα. *Num.* 12, 8. 3. *Joh.* 14. (2.) *Metaph.* Principium cujusque rei, *ut*: አፈ፡ ጽባሕ፡ Initium auroræ. *Gen.* 19, 14. አፈ፡ መጥባሕት፡ Acies, cuspis gladii. *Enc.* 11. *Sept.* 1. 5 *& alibi. Similiter* አንተ፡ አፈሁ፡ ኀጺን፡ Cujus extremitas erat ferrum, *i.e.* Plumbata. *Enc.* 27. *Jun.* 1. 2. (3.) *De loco* Ostium, Ingressus, *ut*: አፈ፡ መቃብር፡ *Marc.* 15, 46. አፈ፡ በዓት፡ Ostium speluncæ. *Vit. Dan.* አፈ፡ ጸድፍ፡ Initium præcipitii in rupe. Apertura, *ut*: አፈ፡ ሀዘቅት፡ Os putei. *Exod.* 21, 23. በአፈ፡ ሞት፡ In extremis. In agone. (4.) Rostrum *avis apud Poetam. Enc.* 23. *April.* 1. 4. *Pl.* አፈው፡ *ut*: *Gladius* ዘክልኤ፡ አፈዊሁ፡ Μάχαιρα δίστομος. Gladius anceps. *Jud.* 3, 16. *Differt ab* አፈው፡ Aroma; *quod vide infra.*

* አፈ፡ ወርቅ፡ Chrysostomus, *q. d.* Os aureum, *sic expresserunt Græcum* χρυσόστομος, *ut*: ቀኖናት፡ ዘቅዱስ፡ ዮሐንስ፡ አፈ፡ ወርቅ፡ Canones sancti Johannis Chrysostomi. *Syn. Tersit hoc nomen Patres Societatis in Æthiopia antequam cognoscerent, quid sibi vellet.*

† እፎ፡ Quomodo? *Ps.* 10, 1. በእፎ፡ Quo pacto? Qui? *Marc.* 2, 18. Wie so? *Vit. Dan.* (2.) Quantus, a, um. ጽልመትከ፡ እፎ፡ Ipsæ tenebræ tuæ quantæ? *Matt.* 6, 23. ዘከመ፡ እፎ፡ ፋቀሪ፡ Quantus sit amor ejus, 1. *Joh.* 3, 1. እፎ፡ ፈድፋደ፡ Quantò magis. *Matt.* 7, 11. ዝኑ፡ እፎ፡ Hic autem quid? *Joh.* 21. 21.

እፎኑመ፡ Quomodo verò? Quidnam autem? *Rom.* 4, 3.

እፎመ፡ Quare? Quomodo quæso? *Exod.* 2, 18. እፎ፡ ኢ፡ Quidni? *seu* Multo magis.

* አፋላሖስ፡ Adlahos, *martyr. Enc.* 12. *Sept.* 2. 2.

* ኡፊሎስ፡ Uphilas, *discipulus Palladii. Enc.* 16 *Jan.* 6. 5.

* ኤፌምያ፡ (*rectius* ኤውፌምያ፡) ብዕልት፡ Euphemia dives. *Martyr. Comparatur cum* አንገቢናይት፡ *cujus significatio incerta. Enc.* 11. *Maji.* 2. 4. & 3. 1. & 12. *Jun.* 2. 1.

* አፌር፡ *Ep. Greg.* ወርቅ፡ አፊር፡ Aurum Ophiricum. *Ps.* 44, 11, *in MSS. Pocok.*; *vel potius* አፊር፡ Ophir *Regio Indiæ opulentissima. Hinc Amhar.* አፊርቲ፡ ወርቅ፡ Aurum purissimum. *Lex. col.* 64.

* አፍሬም፡ ሶርያዊ፡ Ephrem Syrus, *vixit circa annum* CCCLXXVIII. *Natalis ejus celebratur apud Græcos d.* 28. *Januar. qui coincidit cum* 3 *Febr.*

secundum

secundum Fastos Æthiopum, qui hunc diem obitus ejus esse putant, d. d. 3. 2. Insignis doctor Ecclesiæ. Enc. 7. Jan. Coætaneus Basilii M. Enc. 15. Jul. 3. Celebratur autem tam à Græcis quàm Latinis. Vide Acta Sanctorum Bollandi & Henschenii 1. Febr. §. 2. & seqq.

* አፍሪቃያ፡ *Arab.* افريقية Africa. *Enc.* 25. *Febr.* 1. 3. *Olim erat Lybia & pars ad mare sita, nunc* Barbaria *dicta; hodie autem* Africa *est Pars orbis terrarum.*

* ኤፍራታ፡ Ephrata. *Hebr.* אפרתה *Mich.* 5, 1. *Cognomen urbis* Betlehem. *Hinc Christus* ንጉሠ፡ ኤፍራታ፡ Rex Ephratæ *appellatur. Enc.* 29. *Sept.*

* አፍርንጊ፡ Francus, *seu* Vir religionis Latinæ *seu* Romanæ; *Vulgò hoc nomine omnes* Europæi *(exceptis Græcis) Arabibus & Æthiopibus vocantur; à Francorum, Duce Bullionæo, expeditione in terram Sanctam sic dicti. Vide* ፈረንጅ፡

* ኤፍራጥስ፡ Euphrates. *Org. L.* 1. *Rectiùs quàm* አፍራጥስ፡ *Jos.* 1. 4.

* ኤፌሶን፡ Ephesus. *Nom. propr. Urbis. Apoc.* 2, 1.

—— *Malè in MSS. meo* ኤፌሶን፡ *pro* ፊሶን፡ *ut in aliis MSS.* Phison, *unum ex quatuor fluminibus Paradisi. Gen.* 2, 11.

† አፍቅደ፡ አርጋብ፡ *Græcè* τὰ ἕψμα ἐργάβ, 1. *Sam.* 6, 11. *Prior vox peregrina incertæ significationis est: posterior ex Græca mala lectione fluxit; nam Hebr.* ארגז Capsam *significat. Conf.* ተመርጉብ፡ *col.* 259.

* አፍኒን፡ *Angeli nomen excubantis ad thronum Dei. Enc.* 8. *Nov.* 4. 1.

† አፍአ፡ *Particula est, quæ modo Adverbium modo Præpositionem denotat;* Foràs, *ut:* ይወጽእ፡ አፍአ፡ Egreditur foràs. *Ps.* 40, 7. *ad locum scil. Matt.* 5, 13 በአፍአ፡ Foris. *Si nomen sequatur, per præpositionem reddendum est, ut:* በአፍአ፡ ሀገር፡ Extra urbem. *Enc.* 14. *Jan.* 4. 5. እምአፍአ፡ Externus, *q. d.* à foris, *ut:* እም ውስጡሂ፡ ወእምአፍአሁ፡ *q. d.* ab intra & ab extra. *Exod.* 25, 11. (2.) Citra, *sive* Absque, *ut:* በአፍአ፡ ሖቀልቃል፡ ወትሆውኮ፡ Citra vel extra agitationem & motum. *MSS. Colb.*

§ አፍአዊ፡ Exterior. Extimus. *MSS. Colb.*

† አፍኪያሃ፡ *pro quo in excerptis Gregorii* አፍኪሃ፡ *incertæ radicis, formæ atque significationis vox, legitur Exod.* 35, 11. *& respondet Græco* διακτύλια. Annuli. Circuli. *Num Æthiopicus interpres intellexerit, dubito.*

† አፈው፡ Aroma. *Cant.* 6, 1. *peculiariter* Flores odoratu fragrantes, *ut cum Poeta de tempore verno sic ait:* አፈው፡ ሃይማኖት፡ ንእሊዮ፡ ምስለ፡ ፍሬ፡ ምግባር፡ ጥዑም፡ Flores fragrantes fidei (fac) *ut* colligamus cum fructibus operum jucundis. *Enc.* 25. *Sept.* 1. 3. *Cave ne confundas cum plurali* አፈው፡ Ora. *à sing.* አፍ፡ *q. v. Pl.* አፈዋት፡ Aromata. *Luc.* 23, 56.

† አፍዖት፡ Viperæ. Serpentes. *Pl. contractius pro* አፍዖውት፡ *quam ob causam sub* ፈዐወ፡ *relatum, ubi quære.*

† አፍዮማኽ፡ *Græcum est* ὀφιομάχης *vel* ὀφιομάχος, Ophiomachus. Locusta quædam *sic dicta, quod necare possit serpentes. Lev.* 11, 22. *ubi inter volatilia quadrupedia munda refertur. Ne verò quis dubitet Locustas serpentes interficere posse, Bochartus id pluribus docet in Hieroz. Part. II. L.* 4. *c.* 2. *p.* 449.

† ኤፉድ፡ ἐφὼδ, *ex Hebr.* אפוד *rectiùs* ኤፎድ፡ Ephod. *Retinuerunt hoc vocabulum Lxx. Interpretes* 1. *Sam.* 14. 3. *non tamen Exod.* 28, 4. 6. *reddiderunt* ἐπωμὶς superhumerale ኤጶምስ፡ *quod vide.* (2.) *Quia fuit vestis præcipua Aaronis itaque* pro dignitate summi sacerdotis accipitur. *Comment. p.* 494. *n.* 4.

ከ፡

† ኩኤሃ፡ Salix. *Vid.* ኩኩሕ፡ *paulo infra.*

✿ ክህለ፡ *Matth.* 22, 46. Potuit. *cc. Inf. Ps.* 139, 11. *Verbum anomalon est, quod quære in Gramm. Lib. II. c.* 27. *C. c. Dat. pers. ut:* ኢይክሎ፡ Non prævalebat illi. *Gen.* 32, 25. *Abrasens dixit:* ኢይክል፡ ሢመተ፡ መንበረ፡ Non sufficio Episcopatui gemino. *Enc.* 21. *April.* 2. 4. Valuit efficere *aliquid. Inf. reg.* ክሂል፡ Posse, Potentia, *ut:* ሥልጣን፡ ወክሂል፡ Facultas & Potentia. ጸ፡ ረ፡ በክሂሉትክሙ፡ Pro posse vestro. Pro viribus vestris. *Epist. Act. Apostol.*

§ ተክህለ፡ *Ps.* 140, 8. Possibile fuit. Fieri potuit. *Matth.* 19, 26. በዘተክህለኒ፡ Quantum penes me fuit.

§ ኩሂል፡ Potens, Validus. *Luc.* 24, 19. ኩሂል፡ ኩሉ፡ Omnipotens. *Org. Lect.* 3.

✿ II. ተኃህለ፡ Convenit de mercede, *vel* pretio *cum aliquo.* በዲናር፡ ተኃህልኩከ፡ De denario conveni tecum. *Matth.* 20, 2. 13.

† III. ኲሂላ፡ (ኪ፡ *in MSS.*) Hilum, res nauci & nihili. *Ps.* 70, 8. (2.) Bulla. (3.) Sordes *sub unguibus latentes. Æ. Plur.* ኲሂላት፡ περικαθάρματα. Purgamenta. 1. *Cor.* 4, 13.

† ካህን፡ *Hebr.* כהן *Arab.* كاهن Sacerdos. *Marc* 1, 44. *Aaroni tribuit Poeta* κατ' ἐξοχὴν, Summus Sacerdos. *Enc* 21. *Oct.* 1. 4. (2.) Clericus. *Opponitur* τῷ ሕዝባዊ፡ Laico. *Syn. Pl.* ካህናት፡ Clerici. *Matth.* 16, 21. ሊቀ፡ ካህናት፡ Summus sacerdos. *Hebr.* 5, 1. እለ፡ ተረፉ፡ ካህናት፡ Reliqui clerici. *Can. Ap.* 32. *Comment. pag.* 312.

§ ተክህነ፡ Sacerdos fuit, *vel* factus est. Presbyterio, Sacerdotio functus est. Sacra peregit. *Lit.* 165. *c.* 4. *Inf. nomin.* ተክህኖ፡ *Lit.* 172. *c.* 4. *i. q. sequens.*

§ ክህነት፡ Sacerdotium. *Luc.* 1, 8. Functio presbyterialis *vel* sacerdotalis. *Org Lect.* 1. *Parum aptè pro* ἱεράτευμα *usurpatur Ebr.* 4, 9.

† ኩሉ፡

† ኮል፡ Μῆλον. Pomum. ኮል፡ ሐቅል፡ Pomum agreste; *coll. in Plurali.* Μῆλα μανδραγορῶν, Mala mandragorarum. *Gen.* 30,14. *quod interpres Æthiopicus procul dubio non intellexit. Nam pro* Mandragora *in Cant. Canticorum reperitur* ዕንቆ ጳጦ፡ *quod vide in* ዐ፡ *In textu Hebraico habetur* דוראים *de quo vide sententiam nostram in Comment. pag.* 139. *n.* 72. *Autor Organi* ዕፀ፡ ኮል፡ *arborem* ኮል፡ *ab umbra commendat, atque S. Mariam Virginem cum ea comparat. Quæ vero arbor, cujusve fructus* ኮል፡ *sit, ipsi Æthiopes ignorant. Poëta bonum odorem illi tribuit; ut:* ይትወፋ፡ በአንፍየ፡ ጼናሆሙ፡ ኮል፡ Infundatur in nares meas odor vestes fragrans, *qui est instar* ኮል፡፡ *Enc.* 25. *Sept.* 4. 5. *Æthiopis mei sententiam vide in Lex. Amh. sub* እንኮይ፡ *col.* 61.

† ኵል፡ *Hebr.* כל *Arab.* كل Omnis. *Semel sic absolutè reperi* ስርጉት፡ በኵል፡ ሥን፡ ወላሒይ፡ Ornata omni pulchritudine & venustate. *Org. Modo non sit mendosum.*

Sæpius cum Enclitica ሂ፡ *veluti* ኵሉሂ፡ Universum, *ut:* ምሉእ፡ እምኔሁ፡ ኵሉሂ፡ Plenum est de eo hoc universum. *Hom. Jac. Serug. At cum præpositionibus præfixis frequentiùs occurrit, ut:* በኵሉሂ፡ Ubique. Ubivis. በኵሉሂ፡ ኀበ፡ ገዕዙ፡ Ubicunque (*q. d.* in omni loco, ubi) proficiscerentur. *Exod.* 40,38. እምኵሉሂ፡ Undique. Ex omnibus locis, *Marc.* 1,45.

ኵሉሂ፡ *Sic passim scriptum reperitur eodem planè sensu, ac* ኵሉሂ፡ *ut: S. Thomas* አንሶሰወ፡ ውስተ፡ ኵሉሂ፡ Obambulavit quaquaversum. *Enc.* 26. *Maji.* 1. 4. በኵሉሂ፡ Ubique. *Org. Lect.* 3. ኀበ፡ ተንሶሰወ፡ ኵሉሂ፡ *q. d.* Ubi ambulavit (*Maria*) ubique. *Enc.* 26. *Jul.* 1. እንተ፡ ኵሉሂ፡ Circum circa *Org. Alioquin hoc vocabulum semper cum affixis personalibus* U, O, A, *&c. occurrit; & significat quantitatem tam continuam quàm discretam, seu corpus & numerum, utriusque gen. & num.* Universos, Omnis. *Ps.* 41. 7. *& neutral.* Omne, Universum, *vel Substantivè; ut apud Arabes:* Universitas, *ut:* እግዚእ፡ ኵሉ፡ Dominus universi. *Lit. passim.* ከመ፡ ኵሉ፡ ይምጽኡ፡ Ut omnes venirent. *V. S.* ኵሉ፡ ኵሉ፡ *Bis repetitum significat* omnes & singulos. *Enc.* 27. *Jul.* 2. 4. (2.) Unusquisque, *ut:* ኵሉ፡ በከመ፡ ቦአ፡ Unusquisque sicut intravit. 1. *Cor.* 7,20. *In accusativo habet* ኵሎ፡ *Ps.* 1,4. (3.) *Accedente particulâ negativa, exponendum est* Nullus, *ut:* ኢየዐርግ፡ ኵሎ፡ ዕለተ፡ Non ascendo omni die, *i. e.* Nullo unquam die. *Enc.* 25. *Mart.* 1. 3. (4.) *Secundum genera & personas variatur, ut:* ኵላ፡ ኢየሩሳሌም፡ ወኵላ፡ ይሁዳ፡ ወኵሉ፡ አድያሚሁ፡ ለዮርዳኖስ፡ Tota Hierosolyma, & tota Judæa, & tota confinis Jordani regio. *Matth.* 3, 5. ኵላ፡ ምድር፡ Tota terra, *Ps.* 32,8. *&* 65,1. *sic corrige Ps.* 99,1. *Tolerans* መከራተ፡ ኵላ፡ Omnis generis tentationes. *Enc.* 19. *Jun.* 3. 1. *Pluralis masculinus.* ኵሎሙ፡ እለ፡ Omnes qui. ኵልክሙ፡ እለ፡ Vos omnes qui. *Ps.* 2, 10. 13. *F. Plur.* ኵሎን፡ *Matth.* 1, 17. በኵሉ፡ *&* በኀበ፡ ኵሉ፡ Ubique. Omnitariam.

§ ኵለንታ፡ Totus, um, *sine affixis personalibus non reperitur, ut:* ኵለንታከ፡ Totum tuum, *i. e.* Totus tu. *Luc.* 11,34. ወእንተ፡ ኵለንታሆሙ፡ Et toti. *Apoc.* 4,8. ኵለንታሁ፡ ሥጋከ፡ Totum corpus tuum. *Matth.* 5, 30. *Corpus* ዘኵለንታሁ፡ ቅቡእ፡ quod totum perfusum *sanguine. Enc.* 27 *Jan.* 1. 2. ኵለንታሃ፡ Tota. *Org.*

✿ ከለለ፡ *Conj. E.* Obtexit, Operuit, Obumbravit caput. *Lit.* 166. *c.* 1. *In* ጸ፡ ረ፡ *de angelis passim, qui supra thronum Dei, vel supra S. Mariam virginem feruntur.* Die da über dem Thron schweben. *De bona & mala re, ex gr. de tenebris. Hom. Joh.* (2.) *Pec.* Coronavit. *Ps.* 5,15. Coronam victoriæ tribuit. *Org. Lect.* 2. *Chald. & Arab.* כלל.

§ ተከለለ፡ *Ebr.* 2,9. Obtectus, Obumbratus fuit, *e. gr. alis Org* (2.) *Pec.* Coronatus fuit, *propriè* Coronâ martyrii, *quod etiam in derivatis est notandum.* Ornatus fuit *in capite vel superiori parte alicujus rei.*

§ ክሉል፡ Ornatus, Obtectus *in vertice.* Obtectus *umbone, veluti coronâ quadam L. Orib.* ክሉል፡ በጌራ፡ መዊእ፡ Ornatus galeâ victoriæ. *Enc.* 23. *Jan.* 2. 2. Coronatus. *Pec.* Coronâ martyrii. *Enc.* 7. *Nov.* 5. 3.

§ ክላሌ፡ Coronatio, Ornatus *in genere. Org.*

§ አክሊል፡ *Arab.* اكليل *Chal.* כלילא Corona. *Ps.* 20,3. አክሊለ፡ መዊእ፡ ጽጉይ፡ Corona victoriæ florens. *Org. In spec.* Corona martyrium, *sive* gloria martyrii, *ut: Martyres non senserunt cruciatus martyrii* እስከ፡ አመ፡ ይነሥኡ፡ አክሊለ፡ donec acciperent coronam, *i. e.* Donec perficerent martyrium. *Org. Plur.* አክሊላት፡ *Org.*

✿ ከለሐ፡ Clamavit Vocem magnam edidit. *Apostoli* ከለሑ፡ ከመ፡ ቀርን፡ clamaverunt quasi tuba. *Lit. Joh. Inf. nom.* ከሊሕ፡ Clamor. *Ps.* 68, 4.

§ ተከልሐ፡ Clamatum, Proclamatum est. *Org. Lect.* 4.

§ ክላሕ፡ Clamor. ዐቢይ፡ ክላሕ፡ Magnus clamor. *Enc.* 4. *Mart.* 2. ክላሕ፡ ወጽራሕ፡ Clamor & vociferatio. ጸ፡ ረ፡

§ ክልሐ፡ *Idem.* ጸ፡ ረ፡

† ክለሚስ፡ *Græcum, retento casu.* Χλαμύς, Chlamys. *Matth.* 27, 28. 31.

† ከለስስት፡ Merges, Manipulus *spicarum. Gen.* 37,7. *Plur.* ከለስስታት፡ *&* ከላስስት፡ Mergites. *Ps.* 125, 8. *Matth.* 13,30. *&* ከላስስታት፡ *Jud.* 15, 5. Manipuli.

* ክሊስጢያኖስ፡ *At* ክርስቲያኖስ፡ *scribere malim.* Christianus, *exul propter fidem. Enc,* 3. *Jul.* 4. 1.

* ኬልቄዶን: *Alibi, & quidem rectius,* ከል ቄዶን: *vel* ከልቄዶንያ: *Vit. Dan.* Chalcedon *urbs, Concilio IV. Oecumenico ibi habito, sed Æthiopibus exoso plane & inviso, κλασαι, id enim contumeliosis verbis traducunt, ut:* ማኅበረ: ኬል ቄዶን: እቡያን: Conciliabulum Chalcedonense stultorum. *Enc. 30. Nov. 1. 4.* ሃይማ ኖት: ሀይማኖት: ዘማኅበረ: ኬልቄዶን: Prava fides conventiculi Chalcedonensis. *Vit. Dan.* (2.) Χαλκηδών. Chalcedonius *gemma. Apoc. 21,19. pro quo Exod. 39, 13. legitur* ከርከዴን: *quod vide.*

§ ከልቄዶናዊ: Chalcedonensis, *in* ጸ:ር: *ubi in pessimam partem accipitur; conjungitur enim cum* ከለዳውያን: Chaldæis atque hæreticis. *Causam vide in Hist. Æth. Lib. III. c. 5. & 8.*

† ከልብ: *Hebr,* כלב *Epicœn.* Canis. *Plur.* ከለባት: *Ps. 21,17. 21. &* አክልብት: *Enc.*

§ ተከለበ: Canis naturam induit. Cani similis factus est. *Inf* ተከልቦት: *Hinc mirabile abstractum* ተከለቦትና: *fecit autor Epistola ad Susn. ut:* ተከለቦትናክሙ: Indoles canina vestra. Natura canina. *Comment. pag. 506. num. 54.*

* ካሌብ: Caleb, *Rex Æth. sanctus. Eundem esse, qui in martyrologio Romano* Elesbaan *vocatur, ait Tellez, allegatque in hunc finem autores aliquot, quos vide L. 10. 32. Enc. 20. Maji. 1. 1. Regnavit circa ann. Christi 5 2. Celebrem expeditionem in Arabiam suscepit, ibique vindictam sumsit de* Dunawaso *Tyranno Nagranensi, ob crudelitatem in Christianos exercitam. De qua vide Histor. nostr. Æthiop. L. II. c. 4. n. 22. & ibi Comment. p. 233. item Pocok in Not. ad Specim. Hist. Arab. p. 63. & supra col. 317. in* ናግራን:

† ከልባኔ: *Aromatis genus;* Galbanum, *ut videtur. Org. Lect. 6.*

۞ ከልአ: *Hebr.* כלא *Græc.* κωλύω. Cohibuit, Prohibuit. *Ps. 33, 14.* Arcuit. *Matth. 19, 13.* Avertit, *ut: Clementiam meam* ኢይከልእ: እ ምኔሆሙ: Non avertam ab illis. *Psal. 88, 33.* ኢይክልአኒ: እግዚአብሔር: ኪያከ: Ne avertat à nobis Dominus te, *seu* Ne te nobis auferat. *Hom. Joh.* Non sivit. Non permisit *facere, i. e.* Impedivit, Abnuit, Negavit, *ut:* ኢትክ ልአኒ: ጸጋ: N. li mihi negare gratiam. *Prov. 30, 7. Aliam significationem vide mox.*

§ ተከልአ: Impeditus, Prohibitus, Remotus fuit. *Lit. 173. c. 2.*

§ ክሉእ: Impeditus. Præpeditus. Prohibitus.

§ ከላኢ: Impediens. Prohibens. Arcens.

§ ክልአት: Prohibitio. Impeditio. *Lit. 163. 4.*

§ መከልእ: *i. q.* ከላኢ: *Plur.* መከልአ ን: Impedientes. *1. Cor 16, 9.*

§ መክላእ: Impedimentum. *Æ.*

۞ II. Mutavit, Alteravit, Aliud ex alio, *seu* pro alio fecit; *ut:* ከልአ: አልባሲሁ: ወለብ ሰ: ሠቀ: Mutavit vestes suas, (*Gall.* Il se travestit) & induit cilicium. *Vit. Dan.* ኢትክል እኒ: አልባሲየ: Nolite exuere me, *ait moribundus ibid. Planè ut German.* Verändern, *id est,* anders machen. *Imò simpliciter pro* Exuere *posuit autor Vit. Dan.* ከላእኩ: ክዳንየ: ዘአል በስኩ: ወወገርክዎ: Exui tunicam meam, quà indutus eram, & projeci eam. *Et sic etiam de vinculis:* Ademit. Sustulit. *Vit. Sam.*

§ ካልእ: Alius *Matth. 2, 12.* ኀበ: ካልእ: Ad alium, *scil.* locum; Alio versus. (2.) *Hæc vox ita se habet ac Latinum* Alter *Matth. 10, 3. Si de pluribus dicatur, affixum pleonasticè possidet; ut:* ተሰነዉ: አሐዱ: ምስለ: ካልኡ: Miscuit unum cum altero. (ejus.) *Nos.* alterum *simpliciter dicimus.* (3.) Secundus *diei. Gen. 2, 14.* (4.) Amicus, Socius, Collega, *q. d.* Alter ego. *Matth. 26, 50. Et hoc sensu idem est ac* ቢጽ: Proximus, *sensu theologico, q. d.* Socius *vel* Alter. Alius *homo; ut:* ኢትፍቱ: ብእሲተ: ካልእከ: Ne concupiscas uxorem proximi tui. *Exod. 20, 17.* (5. Successor, *ut: Paulus III. Pontifex Romanus vocatur* ካል እ: ለጴጥሮስ: Successor Petri. *Epil. N. T. Plur.* ካልኣን: Alii. *F.* ካልእት: Alia, Altera *manus. Luc. 6, 10.* (2.) Secunda, *ut:* ኮነ: ካልእት: ዕለት: Facta est secunda dies. *Gen. 1, 8.* (3.) Amica, Socia *Cant. 5, 2. Græcum ἡ συννυμφός σου. Interpres commodius reddere non potuit, quam* ካልእትከ: Socia *vel* Amica tua. *Ruth 1, 15.*

§ ክልኤ: *Com. gen.* Duo, Duæ. *Ejusdem radicis cum præcedente esse videtur, sicut Germ.* der Andere / *vulgò* der Zweyte / *quod &* Alium & Secundum *significat.* ክልኤ: ጊዜ: Bis. *Enc, 20. Jun. Infantes* ዘእምክልኤ: ዓመት: duorum annorum, *i. e.* bimuli. *Matth 2, 16.* ሰይፍ: ዘክልኤ: አፉሁ: Gladius cui duo ora; *i. e.* Duplex acies, *sic exprimere voluit interpres Græcum* δίστομος. *Ps. 149, 6.* (2.) Uterque, Utraque. ክልኤሆሙ: Utrique, *q. d.* Uterque eorum. *Matth. 9, 17. De S. Maria:* ድንግልናኪ: ክ ልኤ: ዘውሳጤ: ወአፍአ: *fortè melius* ዘአፍአ: Utraque virginitas tua, & interna & externa, *id est,* & animi & corporis. *Enc. 21. April. 1. 2.* (3.) Ambo, Ambæ, *cùm v. g. de pedibus vel manibus sermo est. Enc. 24. Aug. 3. 4.*

§ ክልኤቱ: Duo. *Matth. 4, 8. 21. fœm.* ክል ኤቲ: Duæ. *Matth. 24, 41. Exod. 29, 1.*

۞ ከለከለ: *in* ጸ:ር: *alibi* ከልከ: Detinuit. Retinuit. Remoratus est. *Amharica forma est* ከለከለ: *Lex. col. 65. Æ.* ከልአ:

۞ ከሊይ:—ኵሊት: Ren. *Exod. 29, 22. Plur.* ኵልያት: *F. Hebr.* כליות *Ps. 15, 7.* Renes *Ps. 25, 2. &* ኵሊያት: *Exod 29, 13.*

† መክሊት: Talentum, *vide sub* መክሊይ: *col. 86.*

* ከለዴ: Chaldæa. *Act. 7, 4.*

§ ከለዳዊ:

¶ ከለዳዊ : & ከለዳዊ : *V. S. à quibusdam* ከሊዳዊ : Chaldæus. *Pl.* ከለዳውያ ን : Chaldæi, *pro* Magis & inc[illegible]atoribus. *Prout temporibus primorum Imperatorum, Chaldes & Mathematici ob abusum artis, in malam partem accipiebantur.* ጸ : ር : *Malè hæc nostra Æthiopica lingua* ከሊዳዊ : Chaldaica *a quibusdam appellata fuit ; de qua re vide Hist. Æth. Lib.* 1. *c.* 15. *n.* 10. *& Comment. p.* 201.

* ከላድዮስ : *Arab.* كلاديانوس Keladianos. *Cophtitis* Claudianus. *Nonus Alexandriæ Patriarcha Enc.* 5. *Febr.* 1. *&* 9. *Jul.* 1.

† ከሐ : Illuc, *ad locum ; ut : Dum eo* ከሐ : illac. *Matth.* 26, 36. (2.) *In loco* Illic. *Num.* 16, 37. በከሐ : Ideo. *Enc.* 20. *Jul.* 1. 5.

§ ከሐኒ Ibi. Illic. *oppos.* ዝየ : Hic, *ut :* ነየ : ዝየ : ነየ : ከሐኒ : Ecce hic, ecce ibi! *Luc.* 17, 21. 23. *sic corrige Matth.* 24, 23. *Nec respiciamus* ለፌ : ወከሐኒ ; Huc & illuc. *Vit. S*

§ ከሐከ : *Idem.* በዝየ : ወበከሐከ : Et huc & illuc. ጸ : ር :

† ኰኲሐ : Salix. *Lev.* 23, 40. *Plur.* ኰኲሐት : *Ps.* 136, 2.

† ኰሕል : Cohol. *Vocabulum cum re omnibus Orientalibus linguis commune est. Chald.* כחל *Hebr.* פוך Fucus *Radix* כחל, ἐστιμμίσατο, Stibio illevit oculos, *Ezech.* 23, 40. *occurrit. Minerale penes Orientales benè & diu notum, tingendis oculis collyrii loco usitatissimum. Fuligine enim miscere & palpebris illinere solent, ad sanitatem & ornatum, ut putant, oculorum. Quin & hospitibus honoris causa offertur, ut apud nos scyphus vini. Lexicographi LXX. Interpretes secuti, communiter exponunt* Stimmi, Stibium *sive* Antimonium. *Græc.* πλατυόφθαλμον, *a similitudine & pondere. Alii aliter ab usu* Fucum, *vel ab effectu* Collyrium *vocant, speciem hujus mineralis propriè nescientes. Descriptio Gregorii mei, quam in priore Lexici hujus editione dedit, minus apposita est, nam* Antimonium *propriè cæruleum non est; punctulis quidem nitet, sed non aureis. Fusè de eo egimus in Comment. Hist. Æth. Lib.* 1. *c.* 7. *n.* 51. *Th. P. Adag.* XIX. *de hoc minerali habet : Ut* ኢይትገፈት : ኰሕል : የኅልቅ : በበሊን : ወከማሁ : ዕድሜሁ : ለሰብእ : በዕለታት :: Montes Coholis consumuntur speculo oculari : & ita ætas hominis (*versis*) diebus. *i. e.* Tempora labuntur, tacitisque senescimus annis. *Idem facit pluralem* ኰሐላት : *sine autoritate. Quæ autem quantitatis continuæ sunt, nisi diversa unius materiæ species dentur, plurali carent. Hispani vocabulum hoc ex Arabico retinent* Al-cohol *dicentes, quod cum Antonius Oudin de Antimonio exposuisset, addit :* C'est aussi une poudre fort deliée bonne pour la veüe & pour farder, *tanquam pulvis iste non esset ipsum* Antimonium *minutissime contusum.*

§ ኰሐለ : *Hebr.* כחל *ut supra dictum. Verbum nominale ;* Cohole oculos unxit *vel* fanatis *vel* fuci causâ, *ut* በእብን : ፈውስ : ኰሕሊ : ዐይንየ : Lapide salutis (*scil.* Cohol) ungito mihi oculos. *Enc.* 24. *Dec.* 5. 5. *Id vero fieri solet penicillo vel stylo, dum oculis clausis palpebra vel cilia Cohole tinguntur. Inf.* ኰሕሎ : አዕይንት : Oculos Cohole tingere. *Hisp. Alcoholar Syn.*

§ ተኰሕለ : *Vel propter diphthongum primæ radicalis :*

§ ተኲሕለ : Illitus fuit (Cohole) Stibio oculus medelæ causâ. *Apoc.* 3, 18. (2.) *Intransitivè :* Sibimet *hoc minerali* oculos tinxit. *Pec. in malam partem* Fucavit se *Jezabel.* ተኲሕለት : 4. *Reg.* 9, 30. ותשם בפוך *Significanter versum est in Bibliis Hispanicis :* Alcoholaste tus ojos. Oculos tuos cohole infecisti. *Ezech* 23, 40. *In luxu enim ponitur, ut alia superflua, si fœmina hoc faciat ; quam ob rem de Sancta Maria dicitur :* አዕይንቲኪ : ሥን : ዘኢተኰሕለ : Oculi tui pulchritudo non fucata. *i. e.* pulchri sine fuco. *Vid. Th. P. Prov.* 19. *p.* 24.

✿ ኰሐከ : Vulnus exulceratum fuit, *ut :* ኰሐከ : ጸልዕከ : Saniosum fuit vulnus tuum. *f.* Saniem contraxit. *Nah* 3, 19.

✿ ክሕደ : *Hebr.* כחד *Matth.* 10, 33. *In gen.* Negavit veritatem. *In spec.* Abnegavit *religionem, sive* deseruit cultum divinum. Apostata factus est. Abjuravit fidem Christianam, *vulgò* Renegavit *Christum. Marc.* 14, 27. *c. abs. & tribuitur Petro Christum abneganti : ut :* ዘበመ : ክሕደ : ኢያእመረ : *Matth.* 26, *tit.*

§ አክሐደ : Negavit *quod alius asseruit, Gall.* dementir. Falsi *vel* mendacii arguere. *cc. acc.* አክሐድዎን : Negabant illis. Mendacii arguebant eas *Luc.* 24, 11. *Et quicunque voluerit* ለያክሕድ : ut contradicat, *vel* rixetur. 1. *Cor.* 11, 16. ለእመ : ኢታክሕደነ : ሕፃን : Noli nos falsi arguere de infante, *sc. quod is non sit quem nos quærimus. V. S.*

§ ተክሕደ : Negatum fuit. Abnegata fuit *veritas.*

§ ተካሐደ : Alter alterius dicta negavit, *Gall.* dementir l'un l'autre. Disceptavit. Altercatus est *in rebus ad fidem & religionem pertinentibus. Act.* 18, 15. 1. *Cor.* 1, 11. In dubium revocavit *rem certam. Gal.* 3, 15. *Inf. nom.* ተካሕዶ : Altercatio. *pecul. de religione.* ጸ : ር :

§ አስተክሐደ : Ad fidem abnegandam permovit.

§ ክሑድ : *Tam negativè quàm privativè accipitur :* (1.) Ethnicum *sive* Paganum, Persecutorem religionis Christianæ *denotat. Enc.* 18. *Sept.* 1. 3. (2.) Apostatam. *Qui* abnegavit *vel* abjuravit religionem veram. *Jac.* 2. 9. *Ital.* Renegato.

§ ክሕደት : Ethnicismus. Gentilismus. *Opponitur* መስቀል : Cruci, *i. e.* Christianismo. *Enc.* 17. *Sept.* 4. 3. *Ut ethnicos converteret* እምፈላ ጊ : ክሕደት : ab impietate, *sive* superstitione gentili. *Enc.* 6. *Jan.* 4. 3. ትምህርተ : ክሕ

ደት :

ዶ ; Doctrina impia & ab Orthodoxia aliena. (2.) Abnegatio fidei *vel* agnitæ veritatis. Apostasia. 1. *Pet.* 2, 8.

§ ክሒድ : *Idem, ut* : እለ : ይገብሩ : ክሒድ ; qui faciunt abnegationem, *i. e.* Infideles. Ethnici. *Enc.* 8. *Febr.* 5. 3.

§ ክሒዶት ; *Enc.* 13. *Sept.* Negatio. Abnegatio veræ religionis; *propriè est* Abnegandi actus. *Lit.* 166. *c.* 3. (2.) *pec.* Magia. *ut* : መጽሐፈ : ክሒዶት : ሥውር : Liber Ethnicismi *vel potius* Magiæ occultus, *i. e.* Magicus. *Enc.* 13. *Sept.* 1. 4.

§ መስተክሒድ ; Qui autor est aliis abnegandæ veritatis agnitæ. Qui alios ad abjurandum permovet, *vel* ad abnegandum seducit; *Tit.* 3, 10. *at in textu simpliciter* αἱρετικὸς ἄνθρωπος, Hæreticus homo *reperitur.*

† ከመ : *Hebr.* כמו *Ar.* كما *Particula ista per tres Orationis partes sese extendit. Nam & Adverbium & Præpositionem & Conjunctionem repræsentat, ut sequentia exempla docebunt.* I. *Adv. Similitudinis.* Ut. Sicut. Quemadmodum. Tanquam. *Ps.* 1, 5. Instar. *Apoc.* 16, 14. (2.) Quasi. Ceu. *ut causa ficta; ut* : *Mentiti sunt de Palladio* ከመ ; quasi *esset latro. Enc.* 16. *Jan.* 6. 2. (3.) *Æquipollet etiam Latino* Quasi *in numeralibus, dum numerus certus pro incerto ponitur. ut* : *Qui comederant erant* ከመ ; ὡσεὶ quasi *quinquies mille. Matth.* 14, 21. *Alias significationes reperies post composita.*

ከመዝ : Ita. Sic. *Gall.* Comme cela. Hoc modo. *Ps.* 1, 5. ከመዝኑ : Itane? *Gal.* 3, 3. ከመዝ : ፍጡነ : Tam cito. *Gal.* 1, 6.

ከመዝ : Tanquam qui *per jocum loqueretur. Gen.* 19, 14.

Affixa personalia poscunt hic ante se vocalem ordinis quarti, ex. gr.

ከማየ : *ut* : እለ : ከማየ : Qui sicut ego, *i. e.* Mei similes. አልቦ : ዘከማየ : Nemo sicut ego, *Org.* አልቦ : ዘከማሁ : Nemo sicut ille. *Ibidem.* ከማከ : Sicut tu. *Ps.* 88, 9. እለ : ከማከ Socii, consortes tui. *Psal.* 44, 9.

ከማሁ : Sic quoque. Ita etiam, *respondet τῷ* በከመ : *si præcedat. Gen.* 6, 21. *ut* : በከመ : በሰማይ : ከማሁ : በምድርኒ : Sicut in cœlo, ita in terra quoque. *Luc.* 11. 2. *Hebraice dicitur* כמוהו Sicut ille, *i. e.* Talis. *Vel simpliciter significat* Ita, *ut* : እስመ : ከማሁ : ጽሑፉ : Quoniam ita scriptum est *in Propheta. Matth.* 2, 5. ከማሁ : ከመ : Eodem modo, similiter, *vide mox* ከመ :

II. *Est Præpositio cum præfixo* በ : *ut* : በከመ : Secundum. Juxta *justitiam tuam. Ps.* 7, 9. (2.) Sicuti. Quemadmodum. *ut modo dictum, & alibi passim.*

ዘከመ : Idem. *ut* : ዘከመ : ልብከ : Secundum cor tuum. *Ps.* 19, 4. ዘከመ : ራእዩ : Secundum imaginem suam. *Gen.* 5, 3. (2.) Quomodo. Quemadmodum. *Ps.* ,1 *Usus hujus particulæ in summariis seu inscriptionibus capitum frequens est. Vide rubricas Nov. Test. e. g. Matth.* 26. *tit.* 17. 69. ዘከመ : እፎ : ውእቱ : Quo pacto obsecro est? Qua ratione fit? *Admirandi partic. Matth.* 8, 27.

ዘከመዝ ; Talis. 2. *Cor.* 12, 5.

III. *Conjunctio est, tam finalis quam causalis. Germ.* daß. Ut, ἵνα, *poscens Subjunctivum.* ከመ : እንግር : Ut annunciem. *Ps.* 2, 6. *Nec non* (2.) ὅτι, Quod. *Ps.* 4, 4. (3.) *Particula hæc repetita certitudinem aliquam significare videtur,* ከመ : ከመ : ቀርበ : *& mox* ከመ : ከመ : በጽሐ : Quod quod venisset, *i. e.* quod certo venisset. *Org. Lect.* 4. እምከመሰ : Cum. Postquam. Igitur. *Matth.* 5, 23.

† ከመ : *Particula ista cum aliis conjuncta varie significat.* (1.) *Vim habet verbi substantivi* Sum. Fui. *& quidem cum emphasi quadam* Ille ipse, idem fuit; *ut de Deo dicitur* : *A seculo, & usque in seculum* አንተ : ከመ : Tu idem ipse fuisti, seu es. *Ps.* 89, 2. *Sic & Ps.* 92, 1. *Ps.* 101, 28. እሙንቱ : እምከንቱ : ውስተ : ከንቱ : ከመ : Iidem illi, *vel* illi ipsi autem è vanitate in vanitatem *prolabuntur vel proni sunt. Elliptica locutio. Ps.* 61, 9. ሕቀ : ከመ : ዘእም : Parum abfuit, quin &c. *Ps.* 72, 2. *&* 118, 87. (2.) *Pronominibus aut particulis appositum, denotat actionem repetitam, vel eandem; nam vim identitatis habet, commodissimeque exponitur Latine per* Idem, *ut* : *Dicens* ከዊሆ : ከመ : ቃለ : eundem sermonem. *Matth.* 26, 44. ዘንተ : ከመ : ሰማዕኩ : Istud idem audivi. *Ps.* 61, 11. ለጊዜሃ : ከመ : Eo ipso tempore. Eodem momento. *Matth.* 13, 21. (3.) Itidem. Similiter. *Org. Lect.* 1. ከማሁ : ከመ : Eodem modo. Similiter, *quæ voces respondent ferè Græco* ὡσαύτως. *Matth.* 20, 5. *&* 21, 36. *Quemadmodum tu lætatus es in vita tua,* ወአልዓዛርኒ : ከማሁ : ከመ : ውእቱ : ይትፌሣሕ : Ita Lazarus similiter ille *nunc vel vicissim* lætatur. (4.) Ferè, ferme, *ut* : ይስሕዝዝ ; ከመ : እግሮ : Torpore affecit ferè pedem ejus. *Gen.* 32, 31. (5.) Tantum. Solùm. *Non* በኅብስት : ከመ : per panem tantùm *quod vivit homo. Matth.* 4, 4. *Sic* በከርሥ : ከመ : In ventrem tantùm *ingreditur. Marc.* 7, 19.

† ከማልዎን : Χαμαιλέων, Chamæleon. *Lev.* 11, 30. *alias* ቆጽጽ : *q. v. col.* 222.

❁ ከመረ : Cumulavit, Coacervavit. *Exod.* 8, 14.

§ ክምር : *Hebr.* חמר Cumulus, Acervus, Manipulus. *Exod.* 22, 6. *Ruth.* 3. 7.

❁ ከመሰ : — አክመሰሰ : Increpuit. Objurgavit, *vel* Indignatus est, *ut videtur*; *ut* : አክመሰሰ : በአንተ : ይኅምሞሙ : ወይቤሎሙ : Indignatus *Abba Pachomius* increpuit *diabolos* ob defatigationem eorum, & dixit iis.

Vit.

Vit. Pach. ወአዝለፎ፡ ፍቁር፡ ወልድየ፡ ወልደ፡ ገጾ፡ ዮሴፍ፡ Et objurgavit dilectus Filius meus Josephum in faciem. *Vit. Theoph.*

* ምክዳስ፡ *Nomen oppidi. Vide in* ም፡ *col.* 86.

* ኀሞስ፡ Χαμώς, Chamos. *Deus Moabitarum.* 3. *Reg.* 11, 7.

† ክሚን፡ *Græcum* κύμινον, Cuminum. *Matth.* 23, 23. *Amhar.* አቢሱዶ፡ *Lex. Amh. c.* 58.

❁ ከሠተ፡ *Ps.* 97, 5. Manifestavit. Revelavit. Detexit *rem.* Iudicium detulit. *Matth.* 1, 19. (1.) Aperuit *os Ps.* 38, 14. *librum. Org.* ከሠተ፡ ልቦ፡ Aperuit ei cor *ejus*, *seu intellectum tribuit, ut vaticinia scripturæ intelligeret. V. S.*

§ ተከሥተ፡ *Marc.* 4, 22. Manifestatus, Revelatus, Detectus fuit. ተከሥተ፡ ልቦሙ፡ Patuit animus eorum. *Act.* 2, 37.

§ ክሡት፡ Manifestus, Apertus, Patens. *Ps.* 9, 11. φανερὸς *habet textus. Marc.* 6, 14.

§ ክሡተ፡ *Adv.* Manifestò, Apertè. Palàm. *Matth.* 6, 4.

§ ከሣቲ፡ Revelator. *Syn.*

§ ክሥተት፡ Revelatio, Manifestatio. *Plur.* ክሥታታት፡ ቀኖናት፡ Aperturæ canonum, *i. e.* Prolegomena. *Exord. Can. Apost. Comment. p.* 305. *n.* 17.

§ መክሥት፡ Apertura, Rictus. መክሥተ፡ አፍ፡ Rictus oris. *Org. Lect.* 2.

* ኪራ፡ Keri, *Patriarcha; cognomine* ዮሐንስ፡ መሐሪ፡ Johannes miserator. *Enc.* 16. *Nov.* 4. 1. 5.

† ኪሬ፡ *Græcum* χῶραι, ἔργον καταβάσεως, Regiones, opus descensionis; *quod sicut nullum sensum habet, ita quoque Æthiops sine sensu reddidit* ግብረ፡ ኪሬ፡ ሙራዱ፡ Opus Kere descensius ejus. 3. *Reg.* 7, 29.

† ኮሬ፡ *Græce* κόνδυ, Poculi, *seu* Scyphi *genus.* Poculum meum argenteum, *reddit* ኮሬየ፡ ዘብሩር፡ *Gen* 44, 2. 17. *Gregorius aiebat esse cantharum, ex quo in* ገበታ፡ Scyphos *infunditur; & quidem minorem quam* ጽዋዕ፡ *Lex. Amb. col.* 89. *Sed d. l.* ገበታ፡ *&* ኮሬ፡ *sunt synonyma. Pl.* ኮሬያት፡ Phialæ. *Zach.* 14, 2.

† ኰርህ፡ Violentia. Coactio. በኰርህ፡ Violenter. Per vim. Coactè. 1. *Pet.* 5, 2.

† ኪርኤሌይሶን፡ *Græcum* Κύριε ἐλέησον, *cujus in Liturgia usus. Lit.* 159. *c.* 4.

✿ ከረመ፡ Hyemis fuit.

§ አክረመ፡ Hibernavit, Hyemavit, Hyemem transegit. 1. *Cor.* 16, (2.) Hyemem effecit. Hybernum tempus dedit *Deus. Act.* 14, 16. *al* 17.

§ ከራሚ፡ Annotinus, fructus anni præterui. *Luc.* 5, 39. παλαιά. *Lev.* 26, 10. *opponitur* recenti. *Org. Lect.* 2. ወይን፡ ዘከራሚ፡ ውእቱ፡ ዘ ቀዳሚ፡ Vinum vetus *est* amicus primus. *Prov.* 9. *Th. P. Contrà Sirac.* 9, 15. Οἶνος νέος, φίλος νέος. Vinum novum, amicus novus.

§ ክረምት፡ Hyems. *Matth.* 24, 20. (2.) *Accipitur sicut Latinum* hyems, *& Græcum* χειμών, pro impetuosa & pluviosa tempestate. *Luc.* 21, 11. *Ps.* 146, 8. *Scil.* Hyems *Æthiopiæ merâ constat* pluvia; *incipit autem* 25. *Junii secundum Comput. Æthiop. de quo vide Hist. Æth. Lib.* I. *c.* 5. *n.* 11. (3.) *Synecd.* Annus. *Luc.* 2, 42. Ætas hominis, *ut: Abraham* ፸፡ ወ ፭፡ ክረምቱ፡ *LXXV. anni* ætas ejus. *Gen.* 12, 4. *Plur.* ክራማት፡ Anni. *Ps.* 89, 10. በጽሑኒ፡ ክራማት፡ Venerunt mihi anni, *i. e.* Ætate provectus sum. ጾ፡ ረ፡ *&* አ ክራም፡ *Org. Lect.* 5.

§ ክረምታዊ፡ Hyemalis, Hybernus. *MSS. Colb.*

* ከርም፡ *Conjunctum reperitur* ሀይ፡ ከርም፡ *quod vide in* ሀ፡ *post* ሀይን፡ Oculus.

* ኪርም፡ Χιράμ, Hiram. *Nom. propr. Regis Tyri.* 3. *Reg.* 5, 1.

† ከርሥ፡ Venter. *Ps.* 16, 14. *respondet Græco* γαστρί. *Ps.* 21, 9. (2.) Medium cujusvis rei, *ut:* ከርሠ፡ ሐመር፡ *Jon.* 1, 5. *Græcus habet* τὴν κοίλην τοῦ πλοίου, Concavum navis; *Æthiops legit vel intellexit* κοιλίαν, Ventrem. በውስጠ፡ ከርሠ፡ ለማየ፡ ዮርዳኖስ፡ In interiore ventris aquæ Jordanis, *i. e.* in medio Jordanis. *Pleonasticè loquitur Poeta rhythmi causa. Enc.* 11. *Jan. Sic* ከርሠ፡ ባሕር፡ Venter maris, *i. e.* Abyssus. *Enc.* 30. *Mart.* 3. 4. *De Gallinarum genere:* ዶርሆ፡ እንዘ፡ ይበልዕ፡ በበ፡ አሐዱ፡ ይመልእ፡ ከርሦ፡ Gallus edens *grana* sigillatim, *etiam* implet ventrem suum. (*non* ingluvies, *quæ est* ሕልቅ፡ *col.* 8.) *Prov.*

✿ ኮረረ፡ — አንኮርኮረ፡ Volvit. Devolvit. Provolvit *Matth* 27, 60. እብነ፡ አንኮርኮራ፡ Quo devolutus fuit lapis, *quasi intransitivè tanquam verbum reciprocum accipiendum est*, da sich der Stein hin gewälzet hatte. *Marc.* 16, 4.

§ ተንኮርኮረ፡ Volutus, Devolutus, Provolutus fuit. *Æ.*

§ ንኩርኩር፡ Circumvolutio, Circumrotatio. *Æ.*

§ መንኮራኩር፡ Rota. *Ps.* 82, 12. አስይፍት፡ መንገን፡ በሊሓት፡ ዘመንኮራኩር፡ Gladii inventionis acuti rotarum, *i. e.* Currus falcati *apud Orientales olim usitati. Enc.* 5. *Sept.* 2. 2. *Pl.* መንኮራኩራት፡ *Enc.* 2. *Mart.* 2.

* ኪራስ፡ *Enc.* 9. *Febr.* 15. *fortassis idem quod*

* ኪሮስ፡ Cyrus, *qui Jesulum bajulasse dicitur. Enc.* 8. *Jul.* 2.

† ክረሶሊቶስ፡ Χρυσόλιθος, Chrysolithus. *Apoc.* 21, 20. *alibi* ክረሶሊቶስ፡ *Org. Lect.* 1. *vel* ክርስጢሎስ፡ *Enc.* 8. *Maji.* 3. 2. *pro* ክረሶሊቶስ፡ *ob affinitatem* ሶ፡ *&* በ፡ : *Ita corrumpere solent peregrina.*

* ክርስቶስ፡ CHRISTUS. Nomen Salvatoris; *absolutè vocatur* ወልድ፡ *item* ፋቁር፡ *nec*

non ቃል፡ *vel* ዋሕድ፡ Filius, Dilectus, Verbum, Unicus. *Lib. Myst.*

§ ክርስቶሳዊ፡ Christianus. *Pl.* ክርስቶሳውያን፡ *Lit.* 164 *c.* 3.

§ ክርስቲያን፡ *Idem, scil.* populus. *Collective de pluribus dicitur.* ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Ecclesia, *q. d.* Domus Christianorum. ኵሎሙ፡ ክርስቲያን፡ Omnes Christiani *sic computant tempora. Epil. N. T. p.* 176. *b.*

§ ክርስቲያናዊ፡ *Idem. Adjective. Org. Lect.* 2. *sed & substantive sumitur pro* homine Christiano, *ut* ክርስቶሳዊ፡፡

§ ክርስትና፡ Christianismus, *i. e.* Christiana religio. *Enc.* 26. *Dec.* 2. (2.) *Meton.* Christiana gens, *vulgo* Christianitas, die Christenheit/ *i. e.* populus Christianus. *Enc.* 6. *Jan.* 4. 4.

* ክርስቲና፡ Christina, *quam Deus baptizavit, & Michaele sacro fonte suscepit. Enc.* 15. *Aug.*

* ክርስቶፎሮስ፡ Christophorus. ዘተቀትለ፡ በእንተ፡ ክርስቶስ፡ እግዚእ፡ Qui occisus propter Christum Dominum. *Enc.* 2. *April.* 2. 3. *Non metuit ensem. Enc.* 10. *Aug.* 4. 3. *Ter mille CC. & XLV. viros doctrina sua cepit. Enc.* 10. *Aug.* 5.

† ክርሶጵራስስ፡ Χρυσόπρασος, Chrysoprasus *gemma. Apoc.* 21, 20.

✿ ኮረበ፡ — ምኵራብ፡ Fanum, Delubrum, *ut*: ምኵራብ፡ አማልክት፡ Templum idolorum. *Enc.* 28. *Mart.* 3. 2. (2.) *Per contemtum dicitur de* templo Judæorum Hierosolymitano, *quod alias est* ቤተ፡ መቅደስ፡ *Matth.* 24, 1. *Pec. de* Synagogis Judæorum. (3.) *Meton.* Religio Judaica, *prout & Synagoga vulgo accipitur, ut*: ኅደገ፡ ለመርዓትከ፡ ወኅደገቶ፡ ለእንተ፡ ኀደገት፡ ምኵራብ፡ Archam nuptialem (*scil. panem Eucharisticum*) Sponsæ tuæ (*scil. Ecclesiæ Christianæ,*) Repudium autem illi, quam repudiasti, Synogogæ. *Lit. Joh. Hinc pro Judæis Poetice, ut*: ዘአቀተለቶ፡ ምኵራብ፡ Quem occidere fecit Synagoga, *i. e.* Judæi. *Enc.* 8. *Sept.* 3. 2. *Pl.* ምኵራባት፡ *Luc.* 4, 15. 44. *&* መኳርብት፡ *Matth.* 4, 23. *&* 6, 2. *ab alia forma singularis* ምኵርብ፡፡

† ክረብ፡ Sporta viminea. Fiscella. Ein Korb.

† ከርቤ፡ Myrrha. *Ps.* 44, 10. *Matth.* 2, 11. *At* كهربا Cahrabe *Arabice*, Succinum. *Græce* Ἤλεκτρον. *Gol.* 2075.

† ኪሩብ፡ *Hebr.* כרוב Cherub *apud Poetam propter rhythmum Enc.* 9. *Jan.* 1. 2. ይኩኑ፡ ኪሩብ፡ *ut fœm.* Sint Cherubini. *Exod.* 25, 18. 19. *Et* ኪሩቤ፡ ✝. 20. *Vide* ተናጸረ፡ *col.* 321. *Alias communiter legitur*:

§ ኪሩቤል፡ *Psal.* 17, 12. *rectius* ኪሩቤን፡ *Exod.* 25, 21. *&* 38, 7. 8. *Nam* ኪሩቤል፡ *&* ሱራፌል፡ *vulgo scribunt, quia scil.* Raphael, *Uriel & alia Angelorum nomina sic terminantur.*

§ ኪሩባዊ፡ Cherubinus, *quicquid ad Cherubim pertinet, ut*: መንበር፡ ኪሩባዊ፡ Thronus Cherubicus. *Lit.* 172. *c.* 1. *At pl.* ኪሩባውያን፡ *Substantive accipitur pro ipsis* Cherubinis. *Enc.* 8. *Nov.* 2. 1.

† ኩርቦት፡ *Est* species artis magicæ. *Org. Lect.* 2. *Ait Æthiops meus* ገብረ፡ ኩርቦት፡ *proprie dici eos*, qui amuleta *vel* vocabula magica *scripta* secum circumferunt. *Pl* ኩርባታት፡ Preces superstitiosæ, *vel* magica vocabula, *quæ ab incantatoribus recitantur, qualia in* ጸ፡ ር፡ *reperiuntur. Syn.*, *Tam invidioso vocabulo reddidit interpres vocem* φυλακτήρια. *Matth.* 23, 5. (*mendose* ኩርባናት፡) *intelligens longas Pharisæorum preces.*

† ክርጣስ፡ *f. Græc.* χάρτης, Charta *ex pannis lineis confecta, cujus apud nos ad scribendum maximus usus; Nam apud Æthiopes pergamena fere utuntur.* [illegible] 8, 1. 2. *Joh.* ✝. 12. (2.) *Meton. pro* libro *seu* volumine *ex* chartis *confecto. Apoc.* 6, 14. *Pl.* ክርጣሳት፡ Chartæ, Schedæ *vulgo.* (3.) *Pro* [illegible] schedulis in sortitione adhibitis. *Enc.* 3. *April.* 3. 4.

† ኵርናዕ፡ Ulna, Brachium, *tam extensum quam contractum, ut*: ሰላም፡ ለኵርናዕክሙ፡ ወለእመትክሙ፡ Pax ulnis vestris & cubitis vestris. *Enc. Patriarcharum. At Joel.* 1, 6. *Græcum* αἱ μύλαι αὐτοῦ σκύμνου, Molares ejus (*sicut*) leonis juvenis, *exponitur* ኵርናዕቲሆሙ፡ ዘአንበሳ፡ እናግሥት፡ *Procul dubio legit* Σκέλη, Crura, *vel intellexit* armos Leonis.

✿ ክርካረ፡ *Vide supra* ኰረረ፡ *col.* 394.

* ኪራኮስ፡ Cyriacus. *Enc.* 3. *Nov.* 1. 1. *Locum crucis Helenæ ostendit, quem a Patre suo di[illegible]cerat Enc.* 5. *Oct.* 1. 1. *Mater ejus Hanna martyr fuit. Enc.* 5. *Oct.* 2. 1.

† ክርካንድ፡ *in MSS.* ክረካንድ፡ *minus bene; Est enim Arabice* كركند Carcand, *vel* كركدن Carcadden. N. *in Teshdid resoluto. Vox Arabibus, Persis atque Indis nota, ut Bochartus testatur. Hieroz. Lib. III, c.* 26. *p.* 934. Unicorne ferum, *quod tam varie describitur, ut dubites quomodo Latine reddendum sit. Legitur in Pocok. Psalterio MSS. Ps.* 28, 6. ጣዕዋ፡ ክርካንድ፡ Juvenca Carcandi. *De* Rhinocerote *accipiendum censemus. Vide Comment. Hist. nostræ Æthiop. Lib. I, c.* 10. *n.* 84. *p.* 154 *sq.*

† ክርካዕ፡ Amygdala *vel* Amygdalum *fructus.* Nux Thasia. *Gen.* 43, 11. ክርካዕ፡ ምዑዝ፡ Amygdala dulcis. ዘሠናየ፡ ይጸጊ፡ Quæ pulchre floret. *Item* ዕፀ፡ ክርካዕ፡ Amygdalus. *Org. Lect.* 2. ዘክርካዕ፡ ዐቢየ፡ Amygdalinam magnam (*scil. virgam.*) *Gen.* 30, 37. *quamvis Græcus habeat* Καρυΐνην, Nucinam. *In Græco additur* καὶ πλατάνου. Platanus *latis ramis diffusa arbor, quam ignoravit, & adjectivum* πλατύς, Latus *in animo habens, epitheton addidit* ዐቢይ፡ magnus, *tanquam talis quædam amygdalorum species esset.*

ክርካዕ፡

† ከርከዴን ፡ Καρχηδόνιος, Carchedonius gemma. *Exod.* 39, 13. Carbunculus Garamanticus. Rubinus *quidam est, quorum plurimæ species apud gemmarios dantur. Plin. Lib.* 37. *c.* 7.

⊛ ኰርዐ ፡ Pulsavit. Percussit *propriè caput alicujus pugno, vel fuste. Matth.* 26, 67. & 27, 30.

§ ተኰርዐ ፡ Pugno *vel* fustibus in capite cæsus, pulsatus fuit. 1. *Cor.* 4, 11.

§ ኰርዖት ፡ Percussio *capitis Soph.* 2, 8.

* ከራዙን ፡ አባ ፡ Abba Carazun. *Martyr. Enc.* 15. *Jul.* 3. 1. *Græcam terminationem in ω illi faciunt* un. *ut* : ዘዮናን ፡ Zeno.

⊛ ከረየ ፡ *Ps.* 7, 16. Fodit, *minus est quam* ደሐየ ፡ Effodit *foveam.* Defodit. *Matth.* 25, 18. Suffodit. Untergraben. ኢይክርዩ ፡ አረፋቲሁ ፡ Ne suffodiant parietes ejus. *Ku. Joh. Cama.* ከረዮ ፡ ጽጋብ ፡ ለመንዘሩ ፡ *sic legit Gregorius Deut* 32, 15. *in nostris enim MSS. & post Psalterium edit. Rom. est.* ምዙና ፡ *vide col.* 95. *Obscura & valdè metaphorica locutio est* : Fodit eum saturitas delicatum. *Sicuti Germanicè dicimus*: Das Futter sticht ihn.

§ አክረየ ፡ Fodi curavit. *Luc* 20, 9.

§ ተከርየ ፡ Fossus, Effossus fuit. *Ps.* 93, 13.

§ ክሩይ ፡ Fossus. Effossus. Defossus.

§ ከራዪ ፡ Fossor. Effossor. Gräber *Lib. Myst.*

§ ክርዮት ፡ Fossio. Effossio.

§ መክረዪ ፡ *Instrumentum quo fodimus.* Spatha *vel* Bipalium. *ut* : *Jussit Rex* ይክረዩ ፡ ውስተ ፡ ይእቲ ፡ በአት ፡ በመክረዪ ፡ ዘወርቅ ፡ ut foderent in ista spelunca bipalio aureo. *Hist. VII. Puer. Pl.* መክርያት ፡ *ut* : *Cum deessent gladii ad amputanda capita,* መክርያቲሆሙ ፡ ወሀቡ ፡ ለሐራ ፡ Spathas suas militibus dederunt. *Enc.* 11. *Sept.* 6. 5.

§ መክረይት ፡ Idem. *Vit. Dan.*

* ኪርያቆ ፡ *Nomen sancti martyris. Idem fortassis ac supra* ኪራኮስ ፡ Cyriacus. *Enc.* 15. *Oct.* 1. 2 & 24 *Nov.* 2. 3.

* ኵርያቆ ፡ Idem nomen *esse videtur. Enc.* 12. *Jan.* 4 4.

* ክርያኮስ ፡ Idem. *Enc.* 29. *Jun.* 4. *diversimode prolatum.*

† ኪሮግርልዮስ ፡ *Græcum* χοιρογρύλλιος. Chœrogryllus. *Lev.* 11, 6. *Deut.* 14, 7. Echinum terrestrem, *i. e.* Hericium, *vel* Erinacium *vulgò interpretantur. At Bochartus Lib. III. c.* 31. *Animal è murium genere esse censet, ob asperitatem pilorum erinacio simile.* Ἀκανθόμυς, Mures Ægyptiacos *talis esse, & inde* ἐχῖνας, *vel* ἐχινόδας *dici posse. Æthiopes vocem* χοῖρος, Porcus *respicientes, porcum domesticum perperam esse censent.*

† ኵርጓኔ ፡ Circulus, *quatenus accipitur pro* conventu, *seu* consessu & cœtu *hominum. Enc.* 25. *Octob.* 1. 2. በኵርጓኔ ፡ ትዕይንቶሙ ፡ In circulo *seu* ambitu castrorum. *Exod.* 16, 13.

†. ኪስሌ ፡ *ut* : ወርኃ ፡ ኪስሌ ፡ Mensis *Hebræorum* כסליו Kislev. *Enc.* 15. *Febr.* 1. 2. *qui incipit in fine Novembris nostri, & maxima sui parte continuatur in Decembri.*

§ ኪስሌው ፡ Idem. *Zach.* 7, 1. *Peregrina enim variè scribuntur.*

† ኵስሕ ፡ Stercus. Excrementum *animalium.* 4. *Reg.* 6, 25. & 18, 27.

⊛ ኰስተ ፡ *Contr pro* ከወሰተ ፡ *quod vide infra.*

† ከስታም ፡ *mendosum pro* ቀስታም ፡ Baculus. *Vide in* ቀ ፡ *col.* 201.

⊛ ኰስተረ ፡ Scopis purgare, mundare. Vertere. *Enc.* 21. *Febr.* 2 4. & *alibi.*

§ ኩስቱር ፡ Scopis purgatus. *Luc.* 11, 25.

§ ኰስታሪ ፡ Qui scopis purgat. *F.* ኰስታሪት ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ quæ scopis purgat Ecclesiam; *q. d.* Die Auskehrerin der Kirche. Kusterin. *Hoc Epithetum quasi honoris causa tribuit Hieronymæ Euracsia, natæ Ursinæ, Pauli III. Pontificis nepoti, Tesfa Zion in Epist. N. Test. finali, quam ille Papæ filiam vocat. fol.* 225. *b.*

§ ኰስቶር ፡ Purgatio *quæ fit scopis, q. d.* Verritio. *Lib. Myst.*

§ መኰስትር ፡ Pulvis scopis congestus, Sordes. Quisquiliæ, *ut* : *Viram cinerem* ወይልሕሱ ፡ መኰስተሬ ፡ ቤት ፡ & lingunt sordes *vel* pulverem domus. *MSS. Colb.*

† ኰሓኵሒ ፡ Varius, um, *sive* Varii coloris. Punctis & maculis interstinctus. *Gen.* 30, 32. *Cant.* 1, 11.

† ኰስኰስ ፡ & ኰስኰስት ፡ Guttus aquarius. Vasis genus *quo aqua manibus superfunditur. Æ. Plur.* ኰሳኵስት ፡ ξέστη, Urcei, Cyathi. *Marc.* 7, 4. 8.

⊛ ኰሰየ ፡ Cognominatus, Appellatus fuit, *seu* cognomentum habuit *vel* gessit. *ut* : በእንተ ፡ ሥራይ ፡ እንተ ፡ ፈትረታ ፡ ተሰምየ ፡ Vi incantationis, quæ *aliàs* (*etiam*) ፈትረታ ፡ cognominatur. *Enc.* 26. *April.* 1. (2.) Idem cum alio nomen habuit, *ut* : ቀረቡ ፡ ዘይኰስዮ ፡ Propinquus ejus, ejusdem cum eo nominis *seu* cognominis erat. Seines Geschlechts und Namens. *Lev.* 25, 25.

§ መኰስይ ፡ *Contr.* መኰሲ ፡ *Enc.* 28. *Febr.* 4. 1. Cognominis; Qui idem cum alio nomen habet, *ut* : ብፁዕ ፡ አባ ፡ ዳንኤል ፡ መኰሲሁ ፡ ለዳንኤል ፡ ነቢይ ፡ Beatus *Abba* Daniel, idem nomen habens cum Daniele Propheta. *Enc.* 7. *Dec.* 4. 3.

§ ተመኰሰየ ፡ *Verbum denominativum.* Cognominatus fuit *ab alio.* Cognomen alicui inditum fuit. በተመኰስዮ ፡ Dum idem illi inditum est cognomentum. *Enc.* 21. *Jul.* 4. 2. *Satanas* ይትመኰሰይ ፡ አንበሳ ፡ Cognominatur Leo. *Lib. Myst. ex* 1. *Pet.* 5, 8.

† ክሳድ ፡ Collum. *Matth.* 18, 6. አትሕቱ ፡ ክሳዳ ፡ Demittite *vel* Humiliate colla vestra. *Lit. MSS.* (2.) Cervix *interdum commodè reddi potest, ut* : መጠወ ፡ ክሳዶ ፡ ለሰይፍ ፡

Porre-

Porrexit cervicem gladio *scil. truncandam. Enc.* 28. *Sept.* 2. 2. *Adhibetur autem* ክሳድ፡ *semper ubi de* decollatione *apud Poetam agitur. Pl.* ክሳውድ፡ *Org. Et regulariter* ክሳዳት፡ *Jos.* 10, 24.

* ክሳድ፡ Kesâd. *Nomen prop. fuisse traditur uni ex illis* Magis, *qui Christo recens nato myrrham obtulit. V. S.*

* ኪስጦስ፡ Kistos. *Martyr. Enc.* 16. *Nov.* 5.

❁ ክብረ፡ *Psal.* 36, 21. ክበረ፡ *Vit. Sam.* Gloriosus, Illustris fuit. In magna gloria versatus est. Æstimatus, Honoratus, Prædicatus, Celebratus fuit. *Ps.* 43, 10. *Et comparative* Gloriosior, Dignior, Honoratior fuit *alio. c. abs. & aff. pers. Luc.* 14, 8.

§ አክበረ፡ Honore affecit. Honoravit. Honore prosecutus *est.* In honore habuit. *Marc.* 7, 6. (2. Honoratum reddidit, *vulgo* Glorificavit. *Oppos.* አኅሰረ፡ Ignominia affecit. (3. Æstimavit pretio; *ut:* ሤጡ፡ ለክቡር፡ ዘአክበሩ፡ τιμὴν τοῦ τετιμημένου ὃν ἐτιμήσαντο. Pretium æstimati, quem æstimaverunt. *Matth* 27, 9. *Nisi forte interpres de* honore *per ironiam acceperit;* Pretium honorati, quem honoraverunt &c. (4.) አክበረ፡ በዓለ፡ Celebravit festum. *Præf. Syn. Inf. nom.* አክብሮ፡ Celebratio. Existimatio *alicujus. Item* Reverentia *erga superiores. Vit. Sam.*

§ ተከብረ፡ Æstimatus ab alio fuit.

§ ተካበረ፡ Se invicem honorare. Mutuo honore se prosequi. *Rom* 12, 10.

§ ክቡር፡ Honoratus. Gloriosus. Magni æstimatus. *Luc.* 7, 2. Pretiosus *in genere.* ዕንቍ፡ ክቡር፡ Lapis pretiosus. Gemma. *Ps.* 18, 11. (2.) Æstimatus. *Expositionem loci Matth.* 27, 9. *vide paulo ante sub* አክበረ፡ (3.) Clarus, Illustris. Celebris, Nobilis, *in titulis* ክብርት፡ ስም፡ Gloriosus nomine. *Enc.* (4.) Venerandus, Venerabilis. *Lit. Jac.* Reverendus. *Titulus Abbunæ Æthiopiæ* ክቡር፡ ጳጳስ፡ *Lit.* 164. 2. *Plur.* አልባስ፡ ክቡራት፡ Pretiosæ vestes. *Org. Lect.* 2.

§ ክብር፡ Honor. Gloria. *Ps.* 3, 3. Observantia, Dignitas, Dignatio, *ut: Noluit se prosternere* ለክብሩ፡ dignitati ejus, *i. e. noluit ei summum honorem exhibere. Enc.* 18 *April.* 2. 4.

§ ተካባሪ፡ Qui ab aliis æstimatur *aut* honoratur. *Syn.*

† II. ከበሮ፡ Tympanum. *Gen.* 31, 27. *Psal.* 149, 3. Species *est* tympani *in Æthiopia, quo hodie* ad saltationes *utuntur.*

† ክበት፡ Ornatus *fœminarum. Es.* 3, 20. *Videtur respondere Græco* περιδέξια, *q. d.* Dextralia, armillarum genus, *quod in dextro brachio gerebant.*

❁ ከበበ፡ Versavit. Circumegit *aliquid instar rotæ.*

§ ክቡብ፡ Rotundus. ከመ፡ ሀኅተ፡ ማኅተም፡ ክቡብ፡ Sicut sigillum impressum rotundum. *Enc. Patr.* 15.

§ ክበብ፡ Sphæra. Orbis. Σφαιρωτῆρες, Sphærulas *in candelabro* ክበበ፡ ርእስ፡ (*q. d.* Orbes capitis) *reddidit interpres Exod.* 25, 31. 33, 35. 36.

§ ክበብ፡ (1.) Rotunditas *Solis & Lunæ. Lit.* 171. 6, 2. ክበበ፡ ቀውም፡ Rotunditas operis tornatilis. *Sic reddidit Æthiops* ἀσπιδίσκας *sine sensu & ratione. Exod.* 36, 23. 25. *al.* 39, 16. 18. (2.) Summa *ex numeris redacta, q. d.* Summa rotunda ክበበ፡ ሤጡ፡ Summam pretii ejus. *Lev.* 27, 23.

§ መክበብ፡ Circulus. Circumferentia. *Lib. Myst.* (2.) Conventus, Concio, *q. d.* Cœtum hominum in circulo *congregatorum, ut: Laudat eos* በመክበበ፡ ማኅበሮሙ፡ ለቅዱሳን፡ In circulo, *sive* cœtu congregationis sanctorum. *Org. Lect.* 3. (3.) Volumen *a convolvendo, sicuti Hebraicum* מגלה *a* גלל volvit, *dictum.* (4.) *In specie liber Biblicus, qui vulgo* Salomonis Ecclesiastes. (5.) Summa *ex pluribus numeris collecta, i. q.* ክበብ፡ (6.) *Metaph. De Johanne Baptista,* መክበበ፡ ነቢያት፡ Summa prophetarum, *i. e. in quo omnes absolvuntur, sive qui* chorum concludit *Lib. Myst. Qui prædixit adventum Christi proxime instantem, q. d.* Coronam & complementum Prophetarum. *Atque sic etiam Petrus vocatur* መክበቦሙ፡ ለሰማዕት፡ ሃይማኖት፡ Corona testium fidei. *Poetice. Enc.* 4 *Febr.* 2. 3. (7.) መክበብ፡ *vel* መክበባት፡ *respondet Græco* ληνός, torcular. *Ps.* 8. *tit. pro quo Ps* 80. & 83. *tit. legitur* ማኅበባት፡ *ut & in MSS. Berol. ad Ps.* 8. *quod vide in* ኀ፡ *col.* 281. *Forsassis respexit interpres significationem, secundum quam* ληνός *in S. Literis allegorice pro* Ecclesia, *seu* Cœtu *accipitur; à Suida apud Scapulam.*

❁ ከበተ፡ Abscondit, & abscondidit. Occuluit. *Act.* 4, 16.

§ ተከብተ፡ Occultatus. Absconditus fuit. *Marc.* 7, 24.

§ ክቡት፡ Arcanus, Occultus, Abstrusus. 1. *Cor.* 2, 7. ወትሌሊ፡ ክቡተ፡ ፍጥረትነ፡ *Jac.* 3, 6. *Mallem scribere* ክበበ፡ orbem, *quod vide paulo ante; nisi malis reddere: Lingua* manifestat occultam naturam nostram, *seu* operta cordis *nostri* recludit. *Vid.* ለወለወ፡ *c.* 22. *seq.*

§ ክቡተ፡ Occulte. *Enc.* 15. *Nov.* 4. 5.

§ ከባቲ፡ Occultator. *Lit.* 173. 6. 3.

§ ክብትት፡ Absconsio. Occultatio. *Æ.*

† ከብካብ፡ Nuptiæ, *sive* Epulæ nuptiales. *Matth.* 22, 3. *Differt à* መርዓ፡ *quod copulationem seu conjunctionem* maris cum fœmina *significat, vid. col.* 68. *ut:* ከብካበ፡ መርዓ፡ Solennitas nuptiarum. *Org. Lect.* 6.

❁ ከበየ፡ *Unde derivatum videri posset* መንከቢያት፡ *quod vide sub* ነከበ፡ *col.* 308.

❁ ከብደ፡ *Ebr.* כבד *Ps.* 37, 4. Gravem esse *vel* fieri. Gravescere *de oculis. Marc.* 14, 40.

§ አክበደ፡ Grave reddidit. *Ps.* 4, 3. Oneravit.

vit. Gravavit. *Luc.*21,34. *cc. acc.* & ላዕለ፡ 2. *Cor.* 12.16. & ዲበ፡ *Act.* 15,19. *Inf. nomin.* እክብ ዶ፡ ሕሊና፡ Gravedo, Tarditas animi. *e.g. ad preces. Org.*

§ ክቡድ፡ Gravis *onere.* ጾር፡ ክቡድ፡ Onus grave. *Ps.*37, 4. እምክቡዳን፡ አቅር ንት፡ *ad literam*: A gravibus cornuum, *i.e.* Elephantinorum *seu* Eboris. *Sic incongrue reddiderunt Græcum ἀπὸ βάρεων ἐλεφαντίνων, à palatiis eburneis, sine sensu. Ps.* 44, 10. *Fœm.* ክብድ፡ *contr. pro* ክብድት፡ *Deut.*30,11 *per Can.* 1.

§ ክበድ፡ Onus. *Apoc.*2, 24. Moles. Pondus. (2.) Gravitas, *ut*: ክበደ፡ ለጸባሕ ት፡ Gravitas tributi. *Enc.*7. *Febr.* 1.2. (3.) Amplitudo, *Poet. ut*: ክበደ፡ ለስብሐትክ ሙ፡ Amplitudo gloriæ vestræ. *Enc.* 4. *Maji.* 2.4. *Pro βάρις*, turris. *Ps.* 47, 3. 12. & 121, 7. *intellexit interpres βάρος*, Gravitas, *sine sensu*; *vide* ማኅፈድ፡ *col.*80. ክበደ፡ ንዋም፡ Gravitas somni *seu* Somnolentia *Lit. Jacob.*

§ ክብደት፡ Aggravatio. *Æ.*

† II. ክብድ፡ Viscus. *Nomen generale esse, & visceribus nobilioribus competere videtur; sicuti Arab.* كبد *non tantum* Hepar, *sed & (ut Golius & Castellus notant)* Cor, Uterum, &c. *significat. Nobis uti Hebræicum* כבד *in specie est* Jecur, *sive* Hepar; *respondet enim passim Græco ἥπατι, Exod.* 29,13. & 22. Jecur *à* Gravitate *sic dictum putant, est enim omnium* viscerum gravissimum *& densissimum, secundum Galen. L.* 6. *de usu partium c.*17. τὸν λοβὸν τοῦ ἥπατος, Lobum hepatis, *reddidit Æthiops*: ክብድ፡ እንተ፡ ትንእስ፡ *i.e.* Jecusculum. *Lev.* 3. 4. ክብደ፡ ጠሊ፡ Jecur caprinum, ἧπαρ τῶν αἰγῶν. *Sic reddiderunt Lxx. verba textus* כביר העזים 1. *Sam.* 19, 13. *quasi scriptum fuisset* כבד העזים *Cum tamen* maghi *seu* longiores pili caprarum, *quibus Micol caput statuæ, seu imaginis suæ ornavit, intelliguntur. Prout rectè docet Bochart. Hieroz. L.* II. *c.*50. *T.* 1. ሕብ ረ፡ ክብድ፡ Leberfarbe. *vide in* ሕብር፡ *col.* 42. (2.) Stomachus *sive* Ventriculus, *ut*: *Misce parum vini* [illegible] እንተ፡ ሕማም፡ ክብድክ፡ propter infir[illegible]tem stomachi tui. *ait Paulus* 1. *Tim.* 5, 23. (3.) Venter, *ut*: *Abraham supplantavit Isaacum* ወአስከቦ፡ በክብዱ፡ & posuit eum in ventre ejus. *Gen.* 22, 9.

* ኮቶሉስ፡ Cotolus, *ignem cohibuit à palatio Regum. Enc.* 12. *Sept.* 1. *rectiùs* ኮቶላስ፡ *Enc.* 29. *Jun.* 4. 1. 3. *Arabicè* كوتلاس *apud Seldenum; vel potiùs* ኮቲላስ፡ Cotylas. *ibid. in Enc.*

† ካቶሊካ፡ *Est quidem Græcum Καθολικὸς,* Catholicus; *sed in specie sic vocatur* Metropolita, *missus à Patriarcha* Antiochiæ *in Orientem, teste Blanco Gallo in Itiner. suo Anglicè reddito p.*215. *Cùm sit quasi* ተንባል፡ ወካቶሊካ፡ Apostolus & Catholicus, *i.e.* Metropolita. *Enc.*9. *Oct.* 1.3.

† ክተማ፡ Apex. Summitas *vel* extremitas *in quavis re, ut*: ክተማሁ፡ ለደብር፡ Summitas montis. *Exod.*19,20. ክተማ፡ እዝን፡ Auricula, & ክተማ፡ አጽባዕቱ፡ Extremitas digiti ejus; *ubi Lxx. habent τὸ ἄκρον*, Summitatem. *Exod.* 29, 20. ክተማ፡ በትር፡ Extremitas baculi. 1. *Sam.* 14, 27. ክተማ፡ ፍሬስት፡ τὸ ἄκρον genitalis, Glans. *Gen.*17.11. ክተማ፡ ሥ ዕርቶሙ፡ *Sic verbotenus redditur Græcum κορυφὴν τριχὸς*, Verticem capilli. *Ps.* 67, 23. ἀπαρχὰς ἅλωνός. Primitias areæ tuæ *malè reddidit interpres* ክተማ፡ ሀውድክ፡ *Exod.* 22, 29. (2.) ክ ተማ፡ *vulgo vocantur* Castra regia, *scil. summa.* ሰብአ፡ ክተማ፡ Homines castrorum, qui castra regia sequuntur. Castrenses. *Æ.* Pl. ክተ ማት፡ *ut* ክተማተ፡ አብትር፡ Summitates virgarum. Flagra. Flagella, *ut videtur. MSS. Colb.*

† ክታብ፡ *Enc.* 27. *Nov. Arab. est* كتاب *quod* Librum *significat, vulgò* Literæ familiares. Epistola. *Æthiopicè rectiùs dicitur* መልእክት፡ *pleonasticè* ክታብ፡ መልእክት፡ *q.d.* Libellus epistolaris. *Enc.*7. *Febr.* 2. 5. Tabellarius *vulgò dicitur* ጸዋሬ፡ ክታብ፡ *q.d.* Portator epistolæ.

† ክተር፡ 4. *Reg.*25, 17. *respondet Græco χωθὰρ*, Chothar, *quod est ex Hebræo* כותרת Coronamentum.

† ክታን፡ *Arabicum est* كتان Linum. *Æ.*

* ኩትን፡ *Sanctus quidam, ab Apostolis baptizatus. Enc.* 9. *Mart.* 2.

✿ ክተረ፡ Constrinxit. Arctè ligavit.

§ ክቱር፡ Strictè ligatum. Constrictum.

§ ክትረት፡ Arcta ligatio.

† ኪን፡ Ars. *Vid. sub* ከየነ፡ *col.*408.

✿ ከነሰ፡ *Hebr.* כנס Congregavit.

§ ተከንሰ፡ Congregatus fuit.

§ ኩኒስ፡ *Arab.* كنيسة Templum, Ædes sacra, *ut*: ሰ፡ ለጉባኤክሙ፡ ውስተ፡ አሐ ቲ፡ ኩኒስ፡ Salutem congregationi vestræ in unum templum. *Enc.*12. *Dec.*5 1. *Meton.* Concilium. Congregatio, *in specie* Christiana; *Sicuti* Ecclesia κατ' ἐξοχὴν de Christiana *accipitur, ut*: *Unus ex numero* ቅዱስት፡ ኩኒሳ፡ Sanctæ Ecclesiæ. *Enc.*11. *Nov.* 3 2.

§ ክናሴ፡ Congregatio. Conventus. ገብረ፡ ክናሴ፡ Conventum instituere. *Enc.*13. *Aug.* 3.2.

† ክንበል፡ Calamistrum. Instrumentum concinnandis capillis *aptum. Ambar.* ወለባ፡ *Lex. col.*70.

† ከንቱ፡ *In statu absoluto sic semper reperitur* Inanitas Vanitas. Vanum. *Ps.* 38, 8. *In statu constr.* ከንቶ፡ *Ps.* 2, 1. *quod & adverbialiter accipitur. Ps.*72,13. *i.q.* በከንቱ፡ Frustra. Sine causa; *sic corrige ex MSS. Ps.*3,7. (2.) Gratis, δωρεὰν. *Apoc.* 22,17.

† ኩናት፡ Spiculum. Hasta brevior *quatuor cubitorum. Joh.* 19, 34. *Synecd. ut plurimum pro* Ferro & armis. *Luc.*21, 24. *ut apud Græcos ῥομφαία vel μάχαιρα*, Gladius. *Gen.*31, 26. & *alterius pro* Bello, *ut*: *Deus servet nos* እምኩናት፡

እኪት፡ à bello malo, *cujus onus grave. Vit. Theophil. Differt à* ረምሕ፡ *qua* hasta longior *est.* ብእሴ፡ ኲናት፡ Milites hastati. *Act.* 23, 23. *Pl.* ኲያንው፡ Hastæ. 3. *Reg.* 14, 27. *at per* ኲ፡ *Enc.* 29. *Sept.* 3. 2.

✿ ኰነነ፡ *Com. E. Verbum est dupliciter Emphaticum, non enim simpliciter significat* (1.) Judicavit, Judicium exercuit, *ut Ps.* 9, 8. *Sed etiam* (2.) sententiam condemnatoriam tulit, Condemnavit, *æque ac Hebr.* דין *& in Nov. Test.* κρίνειν, *oppon. enim* τῷ σώζειν *Joh.* 3, 17. *& verbo* አጽደቀ፡ Justum pronunciavit. *Lit. Epiph.* ይኰንንዎ፡ κατακρινοῦσιν αὐτὸν, Condemnabunt eum. *Matt.* 20, 18. *Imò &* (3.) condemnatoriam sententiam executioni dedit, *i.e.* Punivit *pœnâ quacunque*; *ut*: *Deus* ኰነኖ፡ ለዘካርያስ፡ በአርምሞ፡ punivit Zachariam silentio, *i.e. ne loqui posset. Hom. Jac. Serug.* Supplicio affecit, *ut*: *Punivit eos* በረኃብ፡ ወበጽምእ፡ Fame & siti. *V. S.* እምኰንኖቱ፡ ደንገሙ፡ Suppliciis inferendis lassatus est. *Enc.* 11, *Febr.* 1. 4. (4.) Torsit. Tormentis affecit, *ut*:

በብዙኅ፡ ኰነኔ፡ እምድኅረ፡ ኰነንዎ፡ ሎቱ፡
በአፈ፡ መጥባሕት፡ ዮም፡ ተፈጸመ፡ ሞቱ።

Multis tormentis postquam torsissent eum,
Acie gladii hodie consummata fuit mors ejus.

Enc. 11. *Aug.* 2. 4. *Peculiariter* de Obsesso, quem diabolus torquet. *Vit. Greg.* (5.) *Æquipollet Hebr.* שפט, *quod non tantum significat* Judex fuit, *sed &* cum imperio præfuit *provinciæ*. Rexit *populum*. Imperavit, *& consequenter* Edixit. Jussit, *ut* ኰንን፡ ሕዝበ፡ Jube populum *ut purificent se Exod.* 19, 10. Direxit; *ut*: *Fecit Deus duo luminaria magna, ut* ይኰንንዋ፡ ለዕለት፡ ወለሌሊት፡ εἰς ἀρχὴν, ut regerent diem & noctem. *Gen.* 1, 18.

¶ አኰነነ፡ *Ps.* 104, 19. Præfecit *eum* principem *vel* præsidem. Judicem constituit. *Joh.* 17, 2.

¶ ተኰነነ፡ Judicatus fuit, *Joh.* 3, 18. (2.) Subjectus fuit potestati *alicujus*; Subditus fuit. 1. *Pet.* 3, 1. *&* 5, 5. Subesse *alicui. Ebr.* 13, 17. (3.) Condemnatus fuit. *Marc.* 3, 29. *Inf.* ተኰንኖ፡ Condemnatio passiva. 1. *Cor.* 11, 32. (4.) Punitus fuit በአፈ፡ መጥባሕት፡ gladio. *Enc.*

¶ ተኳነነ፡ *q. d.* Se mutuò judicare, *i. e.* Reconciliari. Componere litem *vel* simultates inter se; *ut*: ተኳነን፡ ምስለ፡ እኁከ፡ Litem compone cum fratre tuo. *Matth.* 5, 24. *Herodes & Pilatus* ተኳነኑ፡ reconciliati fuerunt. *Luc.* 23, 12.

¶ ኵኑን፡ Judicatus. (2.) Condemnatus. *Enc.* 2. *Sept.* 2. 4. (3.) Castigatus. Punitus. *Enc.*

¶ ኵነኔ፡ Judicium. *Matth.* 5, 21. (2.) Jurisdictio *seu* judicandi potestas. *c.* 28, 18. (3.) Damnatio. Condemnatio. *Marc.* 12, 40. *pec.* æterna, *i. e.* Infernus, *& sic oppon.* τῷ መንግሥት፡ Regno, *i. e.* Paradiso. *MSS. Colb.* (4.) Supplicium, Pœna; *ut*: *Ne videret* ኵነኔ፡ ክርስቲያን፡ Supplicia Christianorum. *Enc.* 6. *Nov.* 3. 3. (5.) Cruciatus. Tormentum. *Enc.* 11. *Aug.* 2. 4. *Pl.* ኵነኔያት፡ Judicia *Dei*, *i. e.* Pœnæ, die Gerichte Gottes. *Vulgò. Enc.*

¶ ኰናኔ፡ *Respondet Græco* λογεῖον, Rationale. *Exod.* 28, 24. *pro quo tamen mox* ℣s. 30. *habetur* ምኵናን፡ *& alibi* ሎግዮን፡ *q. v. col.* 26.

¶ ኰናኒ፡ መኰንን፡ Principalis *vel* Judicialis Princeps. *Sic ineptè legitur in* ጸ፡ ር፡

¶ ኰናኒ፡ *Enc.* 1. *Nov.* 3 Judex. *Sed præstat*

¶ መኰንን፡ *Enc.* 12. *Jul. At communissimè*

¶ መኰንን፡ Judex. *Ps.* 7, 12. Præses provinciæ. (2.) Dux. *Moyses vocatur* መኰንነ፡ ሲና፡ Dux Sinai. *Enc.* 8. *Febr.* 1. 8. መኰንነ፡ ገባኢ፡ ሐራ፡ Dux exercitus; Præfectus copiarum militarium. *Org.* መኰንነ፡ ምእት፡ Centurio. *Matth.* 27, 54. *Pl.* መኳንንት፡ Magnates, Satrapæ. Præfecti, *vulgo* Officiarii. *Marc.* 6, 21. Primates. *Ps.* 28, 7. 9. Principes. *Matth.* 20, 25.

¶ ምኵናን፡ Territorium. Districtus *quousque jurisdictio alicujus patet.* ዝንቱ፡ ኵሉ፡ ምኵናን፡ Omnem hunc districtum *dabo tibi*, *ait Satanas Christo. Luc.* 4, 6. (2.) Locus ubi jus dicitur, Tribunal. Prætorium. *Matth.* 27, 27. መንበረ፡ ምኵናን፡ *in* ጸ፡ ር፡ Sedes ditionis. Tribunal. *ibid. Pleonasticè.* ሀወደ፡ ምኵናን፡ *q. d.* Forum. ተሐቲት፡ ምኵናን፡ Forum interius. 1. *Cor.* 6, 2. (3.) λογεῖον τῆς κρίσεως, Rationale judicii, *redditur* ምኵናን፡ ዘፍትሕ፡ *Exod.* 28, 30. *sine bono sensu.* ምኵናኔ፡ ፈጣሪ፡ κριτήριον τοῦ Θεοῦ. *Exod.* 21, 6.

✿ ኪነወ፡ — ተኪነወ፡ Arte *vel* astu egit. *Vide sub* ኪይነው፡ *col.* 409.

† ኪንያ፡ Artifex. *Vide* ኪያኒ፡

† ኮንየ፡ Sufficit mihi. 3. *Reg.* 19, 4. *sic* ኮንከ፡ Sufficit tibi, *& ita porro. Absolutum esset* ኮነ፡ *Contractum ex* ኮውነ፡ *si derivari posset à* ከዊን፡ Esse.

† ክንፍ፡ *Hebr.* כנף Ala. *Ps.* 54, 6. (2.) Pinnæ *piscium, quibus pisces se movent, ut alis aves, ut*: ኵሉ፡ ዘቦ፡ ክንፈ፡ ወቅርፍተ፡ Omne quod habet pinnam & squamam. *Lev.* 11, 9. *Pl.* ክነፍ፡ *Ps.* 16, 9. *&* አክናፍ፡ Alæ.

† ክንፈር፡ Labium. *Jud.* 7, 12. χεῖλος τῆς αὐλαίας, Labium aulæi. *Exod.* 26, 4. *ineptè reddidit Æthiops* ክንፈረ፡ ዐጸድ፡ Labium aulæ, *scil.* αὐλῆς *legit vel intellexit pro* αὐλαίας. *Pl.* ክናፍር፡ *Matth.* 15, 8. *&* ክናፍርት፡ 3. *Reg.* 7, 27.

† ክንፋፍ፡ Fines. Limites. *Æ.*

† ኮኢስ፡ *Græcum est* χοεὺς. 1. *Reg.* 37. *à nominat.* χοεύς, *vel* χοῦς, Congius. *Est autem* congius *mensura sex continens sextarios. Hebr. verò habetur* בת, *ac sic* ኮኢስ፡ *in V. Test. idem est quod in Novo* ቢጦስ፡ *Luc.* 16, 6. *quod vide col.* 253.

† ኪኪ፡ Corvum *significare ajebat Æthiops meus, qui tamen alias est* ቁዐ፡ *Vid. col.* 212. *Mihi potius*

potius videtur avis *Amharicè* ኪኪት፡ *dicta*, nigra colore, *alba sub alis, frequens in Æthiopia. Lex. col.* 68. *Es.* 1,18, *opponitur nivi; sed Græcus habet φοινικοῦν*, Puniceum, Spadix.

† ኮክ፡ *Ambar.* Malum Persicum, *imò etiam nucem Indicam magnam, vulgo* Cocos *dictam, significat. Sic corrige Lex. Amhar. col.* 67. *Sed* ኰኵ፡ *scribitur in Synodis.*

† ኰኵሕ፡ Petra. Rupes. *Ps.*26,10. Saxum. *Matth.*8,6. *Pl.* ከዋክሕ፡ Petræ, *tanquam esset à Singulari* ኰኵሕ፡ *ut* ጸ፡ ር፡

† ኮካዋ፡ *In plur.* ኮካዋት፡ *Respondet Græco θερμαστρίς*, Caldaria. 1. *Reg.* 7,40.

† ኮከብ፡ Stella, *vide infra* ከውክብ፡

❁ ከወለ፡ A tergo secutus est. *Conr. E.* አ ለ፡ ይትኬወሉ፡ ድኅረ፡ Qui insequuntur à tergo *Jos.*6,9.

§ ከወላ፡ & ከዋላ፡ *Eodem sensu modo nomen est, modo Præpositio.* (1.) Posterior *alicujus* rei pars, *ut: Ille erat* መንገለ፡ ከወላ፡ ሐመ ር፡ in posteriore parte navis, *i. e.* in Puppi. *Marc.* 4,38. (2.) Post, Pone, *cujus oppositum est* Ante, *ut:* ከወላ፡ ደብተራ፡ Poně tabernaculum. *Exod.*26,12. *Patriarcha* ዘኮነ፡ እምድኅረ ዲሚጥሮስ፡ ከዋላ፡ qui factus est Demetrio posterior. Qui post Demetrium sedit. *Poet. Enc.* 8. *Dec.* 5.2. ተናለወኒ፡ በፈጸም፡ ወዕቀ በኒ፡ በከዋላ፡ Rege me instar pastoris à parte anteriore, & custodi me à posteriore. *Enc.* 25. *Jan.* 5.4. እንተ፡ መንገለ፡ ከዋላሃ፡ ለሀ ገር፡ A parte posteriore urbis. *Jos.* 8,2.

§ ከዋለ፡ *Adv.* Post. Postea. *Enc.*1. *Oct.*1.4.

❁ ከውለለ፡ — አንኮለለ፡ Vertigine circumegit, *seu* agitavit tanquam vertigine. *Locum Esa.*19,14. *ὡς πλανᾶται ὁ μεθύων, καὶ ὁ ἐμῶν ἅμα*, Sicuti oberrat ebrius, & vomens simul. *Æthiops reddidit: Oberrat* ከመ፡ ዘሰከረ፡ ወ ከመ፡ ዘአንኮለሎ፡ ደም፡ tanquam qui ebrius est, & tanquam is, quèm vertigine circumagit sanguis, *scil. ebulliens vel effervescens. Nimirum pro ἅμα legit αἷμα*, sanguis.

§ ንኮላል፡ Vertigo, *ut: Fulci me* እምትን ትኒ፡ ዘንኮላል፡ ኃጢእ፡ à nutatione vertiginis peccati. *Org. Lect.*4. *Ne cadam* እስመ፡ በን ኮላል፡ ኃጢእ፡ ልብየ፡ ህንበዘ፡ ከመ፡ ዘ ሰትየ፡ ወይነ፡ መስተዘዝዝ፡ quoniam vertigine delictorum cor meum quasi deliquium patitur, tanquam qui bibit vinum stupefaciens. *Org. d. l.*

§ ንኵውል፡ *Contr.* ንኵል፡ Vertigine laborans, Vertigine nutans. *Huc potiùs referendum videtur. col.* 307.

❁ ከወረ፡ — ከውር፡ *Hebr.* כּוּר, Fornax, Clibanus. *MSS. Colb.* Caldarium *Plinius vocat. L.*34. *c.* 8. *in quo metalla coquuntur, ut:* እ ምሳለ፡ ነሃቢ፡ በከውር፡ ይፈትን፡ ብሩ ረ፡ Sicut aurifaber in fornace examinat argentum. *Enc.* 5. *Oct.* 1.5.

❁ ከዊስ — አኮሰ፡ *Contr. pro* አክወ ሰ፡ Agitavit. Commovit. አኮስካ፡ ለባሕ ር፡ Commovisti mare. 4 *Esdr* 3,18.

§ ተከወሰ፡ *Sic in plerisque locis impressis; quæ forma nobis potior visa, quamvis MSS. habeant* ተካወሰ፡ Agitatus, Commotus fuit animus *lætitia, i. e.* Exultavit. *Lib. Myst. De Mart. Ps.*95,11. *Luc.*21,26. *De Temporibus, ut:* ወርኀ፡ ተካ ውሶ፡ Tempus motuum & turbarum. *Enc.* 22. *April.* 4.2. Concussum fuit *robur alicujus rei. Marc.*13,25.

❁ ከውሰተ፡ *Contr.* ኮሰተ፡ — አኮሰ ተ፡ *Marc.* 14,3. Miscuit *vel* Subegit *unguentum, vel aliam rem madidam* digito, *vel* manu; Depsuit; *secundum expositionem Gregorii mei.*

❁ ከዊን፡ Esse, Fuisse, *vel* Fieri. Esse *significat, cùm de* qualitate, existendi *vel* possidendi modo *sermo est. Æquipollet Hispan.* Ser, *& differt ab* ሀለወ፡ *quod vide col.* 1. *seq.* ይከውነ፡ ለነ፡ ርስቱ፡ Erit nobis hæreditas ejus, *i. e.* Acquiretur nobis, Obtinebimus. *Matth.*21,38. (2.) ኮ ነ፡ Factus est, *ut:* ኮንኩ፡ ከመ፡ ብእሲ፡ ዘኢይሰምዕ፡ Fui *vel* Factus sum sicut homo qui non audit. *Ps.*37.15. *Et* (3.) *Impers.* Factum est. Contigit. *Matth.*21,4. Accidit, *ut:* ምንተ፡ ዘኮነከ፡ Quid accidit *vel* factum est tibi? Was ist dir geschehen? ምንት፡ ኮንከ፡ Quid est tibi? Was mangelt dir? *V. S. aliquoties.* ሶበ ኮነ፡ ከዊና፡ Cum vespera fieret, Cùm vesperasceret. *Matth.* 8,16. ለይኩን፡ ለይኩን፡ *γένοιτο, γένοιτο! Gall.* Ainsi soit il. Fiat! Fiat! *Ps.* 71,10. ዘኮነ፡ ከዊና፡ Quidquid factum est, factum esto! *sic vulgo dicunt, cum res facta mutari nequit. Æ.* ዐዘ፡ ካነ፡ ከዊኖ፡ Quicquid demum fuerit. *Exod.* 22,9. (4.) *Cùm de qualitate agitur, statum constructum poscit, ut:* መሠሪየ፡ ይኔ፡ ከዊንየ፡ Astutus existens ego. 2 *Cor.* 12,16. (5.) Licet. Permissum est. *c. c. Inf. Matth.*12,2.4.10. *& absolutè, ut:* ኀበ፡ ኢይከ ውን፡ Ubi non licet. *Marc.*13,14. (6.) Oriundum esse *ex aliquo loco vel familia, ut:* ኢየሱ ስ፡ ዘኮንከ፡ እምቤተ፡ ይሁዳ፡ Jesu, qui es de domo Judæ. *Enc. Mar.*

§ ክዋኔ፡ Essendi modus. Qualitatis ratio. Essentia. *De tribus personis S. S. Trinitatis:* ዘኢይ ትአመር፡ ክዋኔሆሙ፡ Quorum non cognoscitur essentia. *Org. & alibi.*

§ ኩነት፡ Qualitas, Ratio, Conditio, Status. *Pl.* ኩነታት፡ *MSS. Colb.*

† ከውክብ፡ *Contr.* ኮከብ፡ *Hebr.* כּוֹכָב Stella. ኮከበ፡ ጽባሕ፡ Phosphorus, (*aliàs* ቢጊ፡ *q. v. col.* 251.) *Ps.*109.4. ኮከበ፡ መ ሴት፡ Hesperus. ጸ፡ ር፡ ሀምድ፡ ዘኮከ ብ፡ *seu* ሀምደ፡ ብርሃን፡ Cometa. *Plur.* ከ ዋክብት፡ *Ps.* 135,9. (2.) Epitheton Sanctorum *virorum & Monachorum. Vit. Joh. Cama. pecul. Martyrum Nagranensium. Enc.* 26. *Nov.* 1.2.

† ከዋው፡ Velox *pedibus.* Pernix. *Ambar.*

አገረ: ቀሊል: Levipes. *Lex. col.*31. ኦእገሪሁ: ከዋዋት: Pedes ejus celeres, agiles. *Enc.* 13.*Oct.* 2. 4. (2.) *De lapidibus quos ex Jordane tollere debebant Israelitæ: Duodecim* እብን: ከዋዋት: *Græcè legitur* ἑτοίμους, Paratos, *seu* qui in promptu erant. *Jos.*4,3. *Quid Æthiops intellexerit, incertum.*

✿ ከወረ:—አክወረ: Hausit, Extraxit *aquam*, *ut: Testa* በዘይከውሩ: ማየ: ሕዳጠ: quâ extrahant sive hauriant aquam pusillam. *Es.*30,14. *In Græco est secunda persona* ἐν ᾧ ἀποσυρεῖς, abstrahas, ὕδωρ μικρόν.

† ካዕክ: Stercus, Excrementa, *Lev.*4, 11. & 16,27. *Pro* Cincte *positum Hebr. c.* 9,13. *quæ tamen aliàs appellatur* ሐሰሚዮ: *col.* 33.

† ካዕበ: Iterum. Denuò. Rursus. Secundo. πάλιν. *Marc.* 2,1. (2.) Bis. *Luc.* 18,12. (3.) Vicissim. Etiam. Quoque. *Rom.*5,18.

§ ክዑብ: Duplex, Duplicatus, Ex duobus filis *contortus.* እምብሱስ: ክዑብ: ἐκ βύσσου κεκλωσμένης, ex byssо contorta *Exod.*25,4. *quo loco* κόκκινος διπλοῦν *etiam per* ክዑብ: *reddidit Interpres. Lev.*14, 4.

§ ክዑበ: *Adv.* Dupliciter, Duplici respectu. *Enc.* 1.*Jan.* 1. 2.

§ ካዕብ: Iteratus. Secundus. (2.) Ordo secundus alphabeti *Æthiopici, qui desinit in* U. (3.) Alter, *ut: In uno* ወበካዕብ: & in altero. *Enc. Hinc pro* Amico, *i. q.* ካልእ: *Poeticè, q. d.* Alter ego. *Enc.* 14. *Mart.* 3. 1. ዘቀዳሚ: ወዘካዕብ: Primum & secundum, *seu* Prius & posterius. *Enc.* 6. *Oct.* 9. 3.

§ ካዕበት: Duplum. Tantundem. *Gen.*43,12. ካዕበት: እመት: Duplum ulnæ. *Exod.*25,10. ካዕበትክሙ: Duplo magis quàm vos. *Matth* 23, 15.

§ ካዕበተ: *Adv.* Bis. ካዕበተ: ስሱ: Bis sex, *i. e.* Duodecim. *Port. Enc.* ካዕበተ: ሱባዔ: Une double septaine. Duplum septenarii numeri. *i. e.* XIV. *Ibid.* ካዕበተ: ዐሥሩ: Bis decem, *i. e.* Viginti. *Enc.* 1. *Aug.* 4. 2. ካዕበተ: ፳: Bis viginti, *i. e.* Quadraginta. *Enc.* 14. *Dec.* 2. 2. *& ita porro.*

§ ካዕባዊ: *i. q.* ዳግማዊ: Alter, Secundus. *MSS.Colb.*

§ ምክዕቢት: *sæ.* ምስብዒት: Iteratò. Pluries. Aliquot vicibus plus, *quæ ex adjecto numerali nomine cognoscenda sunt, ut:* ምእት: ምክዕቢት: Centies. Centupliciter *Matth.*19,29. *Luc.*8,8. ካዕበተ: ምክዕቢት: Dupliciter. Duplò magis. *Apoc.*18, 6. ብዙኀ: ምክዕቢት: Multipliciter. *Luc.* 18, 30. (2.) *Cardinalibus additum distributivè efferendum est, ut:* ምክዕቢት: ፻፻: Duplex myrias, *i.e.* Vicies millies. *Apoc.*9, 16.

§ አምክዐበ: Duplicavit. Duplex reddidit.

§ ተምክዐበ: *Org. Lect.* 5. Duplicatum fuit. Duplo magis auctum fuit. *Lit.* 162. *c.* 4. (2) *In genere:* Multiplicatum fuit, *ut de seminante & metente:* ወተምክዐበ: ለከ: ሰዘምእት: ወዘስሳ: ወዘሠላሳ:: Multiplicatum fuit tibi *semen tuum.* Erat, quod centum; aliud sexaginta: aliud triginta *ferret. Vit. Job. Camæ.*

✿ ከሀከ:—ክሁዓት: Molestia. Afflictio. *Fæm. forma* ዕቅፋት: Scandalum, *ut: Nihil germinabit in terra vestra* ዘእንበለ: ጻማ: ወክሁዓት: nisi labor & molestia. *Vit. Theoph.*

✿ ከዐወ: *Ps.*78,3. Effudit. Profudit. Confudit, *propriè liquida. Exod.*29,7. *Metaph. de affectibus, ut:* ክዑው: መዓትከ: Effunde iram tuam. *Ps.*61,8. *Nec non de aliis rebus.*

§ ተክዕወ: *Ps.*44, 3. Effusus; profusus fuit, Evacuatum fuit *vas; i. e.* Effluxit, Profluxit, *ut:* ለዘ: ይትከዐው: ዘርኡ: እምነፍሱ: Cujus semen effluxerit è corpore ejus. *Lev.* 15, 3. *Poeticè de splendore;* Extinctus est. *Enc.*10. *Maji.*1.5. *Metaph.* Largiter data *vel* concessa fuit, *e.g. pax. Enc.* 26. *Jul.* 2. 4.

§ ክዑው: Effusus. *Enc.* 15. *Dec.*

§ ከዓዊ: Qui effundit. Profusor, *ut:* ከዓዊ: ደም: Qui sanguinem effundit. *Lev.* 17,4.

§ ክዕወት: Effusio. Profusio. *Org. Lect.* 1.

§ ምክዓው: Locus effusionis. *Lev.*4, 12.

* ካዚ: Kazi. *Inter Doctores Ecclesiæ recensetur. Enc.* 16. *Dec.* 2. 2.

† ኪያ: *Particula servilis pronomina personalia cum affixis in casu obliquo emphaticè denotans; ut:* ኪያየ: Memet. ኪያከ: Temet. *Ps.*21,5. ኪያሁ: Ipsummet, *seu* Eundem, *ut:* ኪያሁ: መንፈሰ: ነሢኦሙ: Eundem spiritum accipientes *discipuli. Enc.*28. *Maji.*3.3. *Vid. Grammat. L.* 4. *c.* 2.

† ኪይሲ: Anguis, Serpens, *in genere;* Draco major *in specie. Ps.*73, 14. *Conf.* ለሕጽ: *col.*14. *Plur.* አክይስት: *Ps.*148, 7. & አካይስት: *Lit.* 176. *c.* 4.

✿ ከየነ:—ኪን: Ars. *Apoc.* 18, 22. *pecul. mechanica.* Opificium. *Act.* 18, 3.

§ ኪንያ: Artifex. *Cant.*7,1. (2.) *Haud rarò apud Poetam est Epitheton Dei creatoris tanquam* summi artificis, *præsertim posceente rhythmo. Enc.* 5. *Sept.* 1. 4. *Sæpe etiam Salvatori nostro Christo tribuitur; ut:* እየሱስ: ኪንያ: ክርስቶስ: ኪንያ: *Enc. passim, ubi* Magistrum *nonnunquam reddere licet.* (3.) ኪንያ: ሥዕል: Artifex picturæ, *i. e.* Pictor. ኪንያ: ሐርወት: Artifex sculpendi, *i. e.* Sculptor. *Exod.* 28, 11. *Pl.* ኪንያት: Opifices. Artifices. *Enc.* 16. *Nov.* 6. 2. *Alia forma pluralis, sed planè anomala* ኪናት: *occurrit Act.*19, 24. 25. & ኪናት: *Apoc.*18, 17 ሊቀ: ኪናት: ዘምእናም: Magister opificum textoriæ rei. *Exod.*37. *in fin. Bartholomæus Metropolita coronam obtinuit,* ኪናት: ዘንቱ: ዓለም: ዘኢይክሉ: በአምሳሉ: Artifices hujus mundi cui plectere non possunt similem.

lem. *Enc.* 1. *Maji.* 4. 2. *Nonnulla tamen loca pro* Opthcio *in singulari exponi posse videntur, ut in MSS. Colb. ubi de textura aranea agitur:* ይትከረር: ኪነቶ: Fundat opificium suum.

§ ምክንያት: Causa. Prætextus. *Huc quidem spectare videtur, sed retulimus sub* ምክንየ: *col.* 88.

✿ ከይነወ: *Contr.* ኬነወ: ተኬነወ: *In bonam & malam partem accipitur.* Arte elaboravit. *Lit.* 173. *c.* 3. Arte vel astu aliquid egit. Astute versatus est. *Exod.* 21, 8. 11. *Inf. nom.* ተኬንዎ: Artificium vel admirabile opus. Operatio artificiosa. *Org. Lect.* 1. *Deus* ዘዐቢ: በተኬንዎቱ: qui magnus est in admirando agendi modo suo. *Lit.* 161, *c.* 1. & 4.

✿ ከየደ: *Def.* ኬደ: *Ps.* 55, 1. Calcavit, Conculcavit *pedibus, e.g. torcular. Apoc.* 19, 15. *vel frumentum in area.* (2.) ዘይከይድ: በእግር: *Poetice;* Qui incedit pedibus, *i.e.* pedes. ጽልመት: ኬደኒ: Obscuritas conculcavit me, *incongruo prorsus sensu. Scilicet LXX. habent katapatēsei. Fortassis initio scriptum fuit katapetasei,* Operiet, Obvelabit. *ex quo postea factum est katapatēsei. Ps.* 138, 10.

¶ አክየደ: *Def.* አኬደ: Conculcare vel Calcare fecit. *Hab.* 3, 15. *manipulos frumenti per boves, i. e.* Trituravit. Excussit *grana calcando Orientalium more.* 1. *Cor.* 9, 9. 10.

§ ተከይደ: Calcatus, Conculcatus fuit.

§ ተካየደ: I. Alter alterum conculcavit, *seu* calcavit. *Luc.* 12, 1. Simul, *seu* certatim sese conculcare. *Apoc.* 11, 2.

§ ኪዳት: Calcatio. *Enc.* 11. *Mart.* c. 1. Conculcatio *Es.* 22, 5.

§ መከይድ: Scabellum pedum *cui insistimus, à* calcando *dictum. Ps.* 98, 5. & 101, 4. & 109, 2. (2.) Calx. Calcaneus. *Pl.* መካይድ: Calces. Calcanei. *ut:* ፈቅርከ: ሠረጸ: ውስተ: ልብየ: ወኮነ: ሥረዊሁ: እስከ: መካይድየ: Amor tui germinavit in corde meo, & factæ sunt radices illius usque ad calcaneos meos. *Org. Lect.* 5. *In Psalterio respondet vocabulis Græcis* pternismos, Gressus, hypodēma, Calceamentum, hypopodion, Scabellum. *Sed Æthiopes radicis suæ rationem habentes, duas tantùm supra positas significationes, Scabelli & calcaneorum, agnoscunt, & secundum alterutram loca Psalmorum exponunt. In Codd. impressis ponitur Pluralis, in MSStis verò constanter & rectius singularis adhibetur, ut:* መከይድየ: Calcaneum *vel* Scabellum meum. *Ps.* 17, 40. *Ps.* 59, 9. & 107, 10. *Contrà ubi* Calces *significat in d. MSStis per Enallagen cum verbo* 3. *plur. fæm. in singul. construitur, ut:* አጽንዖን: ለመከይድየ: (*pro quo in impressis meliùs & præcedenti affixo convenientiùs in plurali legitur* መካይድየ:) ውስተ: ፍኖትከ: ከመ: ኢይድኀፁ: ስኪንየ: Stabili calcaneum meum (*pro calcaneos meos*) in via tua, ne tanquam in lubrico lapsent plantæ pedum meorum. *Ps.* 16, 6. & 39, 3. *Itaque uterque numerus promiscuè stare potest, ut:* መከሩ: መካይድየ: *vel* መከየድየ: ይዕቅጹ: Studuerunt calcaneos meos supplantare. *Ps.* 139, 5. (3.) Bases columnarum. አዕማዲሁ: አርባዕቱ: ወመካይዲሁን: አርባዕቱ: Columnæ ejus quatuor, & bases ejus quatuor. *Num.* 3, 36. 37.

§ ምክያድ: Torcular. ምክያደ: ወይን: *Num.* 18, 27. *Ab orientalium* calcandi *more sic dictum Matth.* 21, 33. (2.) Area, *ubi frumentum trituratur, seu potius à bobus* calcatur. 1. *Reg.* 21, 2.

✿ II. ተካየደ: ኪዳነ: Fœdus ferire, Pactum facere. *Ps.* 88, 4. Paciscicum aliquo. 4. *Reg.* 11, 4. (2.) In fœdus quasi dedit, *seu* associavit, *ut:* በውስተ: ሐመረ: ክርስቶስ: አስመ: ተካየደ: In naviculam Christi veluti in societatem illius transtulit eum *Pater ejus. Enc.* 8. *Sept.* c. 3. አመ: ተካየደ: ንጉሥ: Cum societatem & fœdus ei offeret Rex. *Enc.* 28. *Jun.* (3.) *Emphaticè:* Promisit, Pollicitus est, *cc. Dat. ut:* ተካየደ: ለነ: እግዚአብሔር: Promisit ubi DEUS *velut ex compacto. Enc.* 16. *Aug.* 5. 3.

§ ኪዳን: *pro* ኪየዳን: *for.* ብርሃን: *male* ኪዳን: Conventio. Pactum. Fœdus. *Diathēkē. Ps.* 43, 19. ኪዳን: ብሉይ: ወሐዲስ: Testamentum *vulgo, rectius* fœdus Vetus & Novum. *Org. Lect.* c. *De Christo; circumcisus fuisti ut impleres ipse* ሥርዐተ: ኪዳን: Rationem fœderis, *seu* Institutum legis Mosaicæ. *Enc.* 6. *Jan* 5. 2. (2.) *Emphaticè* Promissio, *sive* res promissa, *q. d.* Pacti effectus.

* ከደሀ: *Urbis nomen. Enc.* 24. *Dec.* 5. 2.

* ከድርያኖስ: Cedrianus, *malè pro* ከርዶኖስ: Cerdonos. *Quartus à Marco Patriarcha Alexandrinus, ab isto baptizatus & sacerdos creatus. Vulgo* Cerdo. *Coptice* كردونس Cerdonus. *Enc.* 21. *Jun.* 5.

* ኮድራጦስ: Quadratus, *Gregorii socius. Enc.* 24. *Sept.* 1.

✿ ከደነ: *Ps.* 43, 17. Operuit. Cooperuit. Obtexit. Contexit. ከደኖሙ: ንዋም: Obruit eos somnus. *Enc.* 8. *Mart.* 5. 4. (2.) Protexit, *sive* Conservavit. *Enc.* 27. *Jan.* (3.) Complicavit librum, *i.e.* Convolvit; *ut volumina solent. Luc.* 4, 20.

§ አክደነ: Operiri, Contegi curavit. 2. *Sam.* 20, 12.

§ ተከድነ: Opertus, Tectus, Obtectus, Contectus fuit. *Ps.* 60, 4. *In specie vestibus; i.e.* Vestitus fuit. *Enc.* 30. *Oct.* 1. 1.

§ ተከደነ: *In Conjug. VII.* Induit, Vestivit se. *Cc. acc. rei,* Texit seu et *veste vel velô.* ወተከደነት: ገጻ: Et velavit se *quoad* faciem. *Gen.* 24, 65. ምንተ: ንትከደን: Quid induemus, *vel* quô induemus nos? *Matth.* 6, 31.

§ ክዱን፡ Tectus. Contectus. *Matth.* 10, 26. Obvelatus. *Lit. Joh.* (2.) *Metaph.* Secretus. Occultus. *Matth.* 6, 4.

§ ከዳኒ፡ Tector. ከዳኔ፡ ለ·ብስ፡ Qui vestibus tegit. *Greg. Carm. Pl.* ከደንት፡ ስቀል፡ Tectores domûs. *Act.* 18, 3.

§ ኪዳን፡ Fœdus, *vide sub* ኪደደ፡ *paulo antè.*

§ ክዳን፡ Tunica. *Job.* 19, 23. *Poeticè* Tegumentum. *Meton.* pro re contectâ; *in specie de libro Esaiæ quem Christus aperuit. Enc.* 9. *Jan.* 2. 3. *ex Luc.* 4, 16. *Pl.* ክዳናት፡ *Luc.* 3, 11.

§ መክደን፡ & መክደንት፡ Operimentum. Tegumentum. *Num.* 3, 25. & 4, 8. 14. *Pl.* መካድንት፡ *Exod.* 39, 20.

† ኪቶርጋውሎስ፡ *Græcum est* χυτρόγαυλος, 3. *Reg.* 7, 38. *vel* κιθρόγαυλος, *ut Josephus habet.* Labium, *conchæ specie; sic reddiderunt Lxx. Interpr. Ebr.* כיור *quod* Concha *seu* Labrum *vel* Lutrum *exponitur.*

* ኬፋ፡ Cephas, Petrus; *ex Syr.* ܟܐܦܐ Petra. *Enc.* 25. *Sept.* 4. 3.

* ኬፋ፡ *Idem, recto casu Græco* κηφᾶ, 1. *Cor.* 15, 5. *pro quo plenius dicitur* ኬፋስ፡ κηφᾶς. *Sed in hoc mirè fallitur autor Organi, quod lapilli vel gemmæ cujusdam speciem esse putet. Sic enim vocat B. Virginem* አብን፡ ኬፋስ፡ አንቲ፡ Lapis Cephas es &c. *Lect.* 2.

✿ ከፈለ፡ *Marc.* 6, 41. Distribuit. Divisit. Portionem dedit, *ut*: ወከፈሎ፡ መክፈልተ፡ ንዋዮ፡ Et distribuit ei portionem substantiæ suæ. *Luc.* 15, 12. (2.) *Poeticè & propter rhythmum:* Dissecuit, Discidit in partes, *ut*: እኂዞ፡ መጥባሕተ፡ ለፀሮሙ፡ እንዘ፡ ይከፍሎ፡ Comprehendens gladium, adversarium ut dissecet. *Enc.* 19. *Jan.* 2. 3. (3.) Tribuit. Largitus est. Effecit ut aliquis aliquid adipisceretur, *ut*: መኑ፡ እመክፈለኒ፡ ከመ፡ እኩን፡ Quis dabit mihi, ut sim. *Org. Lect.* 1. (4.) *Imperson. accipitur Matth.* 22, 8. *ut*: *Illis qui invitati fuerunt,* ኢከፈሎሙ፡ non competiit, non contigit, *vel* non datum fuit, *ut epulis fruerentur. Sic* ትሬስዮሙ፡ ከመ፡ ይክፈሎሙ፡ አክሊሎሙ፡ Dabis illis, ut tanquam divisione contingat illis corona illorum. *Lit. Joh.*

§ ተከፍለ፡ Divisus, Distributus fuit. ዘኢይትከፈል፡ Indivisibilis *SS. Trinitas. Org. Lect.* 3. (2.) *Notabilis est hujus verbi significatio, & eadem prorsus ratio ac verbi* ተመጠወ፡ *ubi passim significatio passiva non solum respicit rem distributam, sed & personam, veluti cum Latinè dicimus* Donata fuit *alicui res aliqua, &* donatus fuit re *aliqua, e. g. Civitate; ita hic Æthiopicè dicitur*: Distributione quasi accepit, *vel* particeps factus est, *ut*: ከመ፡ እትከፈል፡ ክብረ፡ ለስብሐቲክሙ፡ Ut tanquam aliqua distributione particeps fiam amplitudinis gloriæ vestræ, *vel*: ut portionem aliquam gloriæ vestræ adipiscar. *Enc.* 4. *Maj.* 2. 4.

§ ተካፈለ፡ *Ps.* 21, 19. Distribuere inter se. Mutuò dividere. Cum aliis *vel* inter plures partiri. *Ps.* 59, 6. *Joh.* 19, 23.

§ አስተካፈለ፡ Æqualiter, *vel* ex æquo inter plures divisit. *Deut.* 19, 3.

§ ክፉል፡ Divisus, Distributus.

§ ከፋሊ፡ Divisor. *Luc.* 12, 14.

§ ክፍል፡ Pars. *Ps.* 62, 9. ይሬሲ፡ ክፍሎ፡ Ponet partem ejus, *i. e.* faciet eum participem. *Benedic* ለለ፡ ፩፡ በክፍል፡ Unicuique in parte *seu* sigillatim. *Enc.* 21. *Sept.* 3. 4. ክፍለ፡ ለዐሊሁ፡ እመክፈለ፡ ገፋዕያን፡ Retribue ei de retributione oppressorum, *i. e.* Animadverte in eum prout animadverti solet in oppressores. *Commem. p.* 495. *n.* 8. (2.) Opes, *q. d. portio unicuique a Deo destinata. Episcopus non sit* መፍቀሬ፡ አፈድፍዶ፡ ክፍል፡ Accumulator opum. *Pr. Ap.* 13. *Comm. p.* 319. *n.* 60. Portionem *vel* pensum *significare videtur in his verbis*: ተሀቀብ፡ ለነ፡ ጸጋሁ፡ መንፈስከ፡ ወክፍለነ፡ Conserva nobis gratiam spiritus tui & pensum nostrum *vel* portionem competentem. *Pr. Ap.* 22. *Comm. p.* 328. *n.* 79. *Pl.* አክፋል፡ Partes. *Jos.* 19, 51.

* ክፍለ፡ ቀሒድ፡ Kefla-Walidus, *i. e.* Portio unici. *scil. Filii Dei. Nom. propr. Viri.*

§ ኩፋሌ፡ Divisio. Distributio. *Syn.* መጽሐፈ፡ ኩፋሌ፡ Libri nomen. *Lib. Myst.*

§ ክፍለት፡ Dividendi actus. Divisio.

§ መክፈልት፡ Portio. Pars. *Ps.* 49, 19. (2.) Conditio. Sors. Status, *ut*: *Maria* መክፈልተ፡ ሠናየ፡ ኀረየት፡ Bonam partem, *i. e.* Conditionem elegit. *Luc.* 10, 42. *Sic*: *Fac nos participes* ለርስቶሙ፡ ወለመክፈልቶሙ፡ hæreditatis & status eorum. *Lit.* 162. 1. (2.) Charismata. Dotes animi. *Angl. Parts. Gall. Qualités. Can. Apost.* 48. *Comm. p.* 308. *n.* 27. ሰማዕነ፡ መክፈልተ፡ ሠናየ፡ ለ፡ &c. Audivimus de bonis animi dotibus hujus vel illius. *Vita Mar.*

† ከፈር፡ Mensura *aridorum in genere. Matth.* 5, 15. *Græc.* Μόδιος. Modius. *Non accendunt lucernam* ከመ፡ ያንብርዋ፡ ታሕተ፡ ከፈር፡ ut ponant eam sub modio. *Marc.* 4, 21. *In Orationibus Eucharisticis oratur; Pro sanctis iis qui mortui sunt* ወተከድኑ፡ ታሕተ፡ ከፈር፡ *q. d.* & contecti sunt sub modio. *Lit. Orth. Allusione tantum factâ ad loca illa supra allegata; quod scilicet instar luminis non extincti, sed tantum* sub modio positi *fuerint.* (2.) *In specie* Cophinus, Canistrum. *Gen.* 40, 16. 17. *Pl.* አክፋር፡ *Marc.* 8, 19.

† ኩፋር፡ Sinum *vel* Vestem *significat. De Demetrio*: ሀቀፈ፡ እሳተ፡ በኩፋሬ፡ Involvens ignem in sinu suo *vel* veste sua. *Enc.* 12. *Mart.* 2. 4. *nisi forsan sit* infula Patriarchalis, *ita ut hæc vox originem suam trahat ab Hebr.* כפר Texit. Operuit.

✿ ከፈየ፡

✿ ኰረዮ: — ሞኀሬ: *forte* ሞክቅ: Fascia, *pracingendis lumbis.* *Amhar.* ወገሬት: *Lex. col.* 73. *Non differt nisi usu a* ሞንደል: *de quo supra col.* 84. ሞኀሬ: ለንጽ: Fascia linea. *Job.* 13, 4. *Videtur esse appositio generis, tanquam* ለንጽ: (*q. v. col.* 20.) *peculiaris quadam fascia species esset.*

ወ:

ወ: *Prefixum, est conjunctio copulativa* Et. *Interdum etiam adversativa* Sed, Ast, *ut*: *Vult animus meus natare*, ወይመውብኦ: sed obruit eum *fluctus &c. Lit.* 172. *c.* 1. *quod & in Hebraa lingua bene notandum.*

✿ ወሀበ: *Arab.* وهب *Ps.* 45, 6. Dedit. Tradidit. *Fut.* እሁብ: Dabo. *Ps.* 21, 25. ኢወሀቡ: ዕረፍተ: Non dederunt requiem, *i. e.* non cessaverunt. *Enc.* *Inf.* ውሂብ: *Ps.* 77, 24.

§ አውሀበ: Dari curavit. *Num.* 24, 11.

§ ተውህበ: *Matth.* 11, 27. Datus, um est. (2.) Dedidit se, *ut*: በፈቃዱ: ዘተውህበ: ለሕማም: ወገድል: Qui suasponte se dediderat afflictionibus corporis & disciplinæ asceticæ. *Enc.* 14. *Jan.* 1. 4. (3.) Donatus fuit *aliqua re*, *ut*: በጸጋሁ: አህጉር: ተውህባ: Gratiâ tuâ illæ, *scil. Urbes* donatæ fuerunt. *Enc.* 21. *Jan.* 1. 3.

§ አስተቀሀበ: Exsolvit, Omnino persolvit *pretium alicujus rei*; *ut*: *Si taurus cornu ferierit liberos*, ዘሆነ: ያስተቀሁብ: prout viderint planè persolvet. *Exod.* 21, 31.

§ ውሁብ: Datus.

§ ወሃቢ: Dator. *Jac.* 1, 5.

§ ሀብት: Donum. *Math.* 7, 11. * ሀብ ተ: ማርያም: *Nom. pr. Viri. col.* 6.

* ዋሊ: & ዋሌ: Wali & Wale *desertum, in quo magnus ille sanctus* Samuel *equitator Leonis habitavit. Cant. Sam.* 10, 3. & 11. 3. 1.

* ውለምስኒ: *Vox corrupta ex Graco* ὑλαμαοῦς. ውለምሉዝ: *Istud autem ex Hebraeo* ואולם לוז At vero Luz *vocabatur olim ille locus, ubi Jacob Scalam in cælum pertingentem per somnium vidit. Gen.* 28, 19. *Confer* ሉዝ: *col.* 25.

✿ ወለተወ: Scuto protexit *aliquem.*

§ ተወለተወ: Defensus fuit; Defendit semetipsum *veluti scuto.* 1. *Pet.* 4, 1.

§ ወልታ: Clypeus, Scutum. *Ps.* 5, 13. Pelta, *ut*: ሰብእ: ወልታ: Peltastæ, *Lib. Myst.* *Synecd.* Arma. *Rom.* 13, 12. *Plur.* ወላትው: *Mich.* 4, 13. *pro* τὰς ὁπλὰς *Ungulas*, *Æthiops legit* τὰ ὅπλα, Arma. ὁπλὴ *enim* ungula *est quadrupedum*, ὅπλον *verò* arma.

§ ውልትው: Scuto obtectus, Defensus.

§ ውልታዌ: Defensio, *qua fit* scuto.

§ መውልትው: Locus tutus *velut scutô obtectus. Org. Lect.* 5.

✿ ወለወለ: *&c. Vide post* ወለጠ: *col.* 416.

✿ ወለዐ: — አውለዐ: *Vid. in* አ: *col.* 371.

✿ ወለደ: *Arab.* ولد *Hebr.* ילד *Psal.* 7, 15. *Hoc verbum usurpatur de animalibus utriusque sexus, ut & de terra fruges proferente.* (1.) *De maribus*: Genuit. Procreavit. *Matth.* 1, 2. (2.) ዳግመ: ወለደ: Regeneravit, *ut*: ዘዳግመ: ኪያነ: ወለድከ: Qui nos regenerasti. *Syn.* (3.) *De fœminis*: Peperit. *Luc.* 1, 31. *Imp. f.* ለዲ: *Gen.* 3, 16. (4.) *De terra*: ተወልዶ: ሣዕረ: Progignit herbam. *Hebr.* 6, 7. *Inf. nomin.* ወሊደ ት: Partus.

§ አውለደ: Parere fecit, *i. e.* Parienti opem tulit, Obstetricatus est. *Exod.* 1, 16. (2.) Nasci fecit, *ut*: *Si fuerit fœmella*, አውልድዋ: facite ut nascatur, *seu* conservate eam vivam *Exod.* 1, 16.

§ ተወልደ: *Ps.* 44, 18. Natus fuit. ዘእም ኔዓሃ: ተወልደ: Ex qua natus est. *Matth.* 1, 16. *Inf.* ተወልዶ: Nasci. *c.* 2, 1. (2.) *Metaph.* Ortus est, Natus est, *dicitur etiam de quibusvis aliis rebus originem suam aliunde trahentibus*, *ut*: *De lumine vestro* ተወልደ: nata est pulchritudo. *Enc.* 11. *Sept.* 2. 5. ሰዐል: ይትወ ለድ: እምቍር: ቍሪ: Tussis ex frigore nascitur vel oritur. *Æ.*

§ ተዋለደ: *Gen.* 19, 31. *Secundum octavam conjugationem* mutua generatio, *seu conjunctio maris cum fœmina intelligenda*; *& sic verba filiæ Loti exponenda*: በከመ: ይትዋለዱ: ውስተ: ኵሉ: ምድር: Sicut procreatio mutuo fit in omni terra.

§ አስተዋለደ: Fœcundas reddidit *sive mulieres sive pecudes Deus. Deut.* 28, 11.

§ ወልድ: *Arab.* ولد Filius; κατ' ἐξοχὴν & *absolutè sine relatione de* Filio Dei æterno *apud Poetam passim*, *ut*: ሰማዕታተ: ወልድ: Martyres Christi. *Enc.* 7. *Sept.* 3. 1. ወልደ: ማርያም: Filius Mariæ, *i. e. Christus. Ibid.* (2.) Παῖς, Puer, Adolescens. *Joh.* 6, 9. *sicuti* ወለት: *est* Adolescentula, Juvenis *in Cant. Canticor. passim*; *ut*: ወልድ: እኁየ: *vel* እኁከ: Juvenis, frater meus vel tuus, *per Appositionem quandam sic dicitur, & respondet Graco* ἀδελφιδός. (3) Famulus, Servus, *qui &* παῖς *Græcè dicitur*, *quod* Servum *vel* famulum *significat*, *ut in aliis linguis. Gen.* 24, 2. 5. (4.) Sodalis, Alumnus *cujusdam religionis*, *vel secta. q. d.* Filius spiritualis *alicujus secta fundatoris*, *ut*: ወልደ: አቡነ: ተክለ: ሃ ይማኖት: Filius patris nostri Teclæ-haimanoti, *i. e.* alumnus sodalitatis ejus. *Enc.* 19. *Jul.* 4. 1. *In plurali verò non vocantur* ውሉድ: *sed* ደቂቅ: *quod vide infra in* ደ: *Pl.* ውሉድ: Liberi, & *in specie* Filii. *Ps.* 17, 49. ውሉደ: ጥምቀት: Filii baptismi, *i. e.* Christiani, *Org.* ውሉደ: ለ አርጤምስ: Filii Artemidis, *sive* Dianæ, *i. e.* Ephesii. *Enc.* *Interdum* Sodales, Alumni, *cùm de Monachis sermo est. Vit. Joh. Cama.* *Incongruè* plu-

ralis

ralis pro singulari ponitur. Gen. 17,16. *&* 18,10.14. *Cum tamen Græcus tribus istis in locis habeat* τέκνον *&* υἱὸς, Filius *in singulari, & de unico Saræ Filio sermo sit. Contra ubi textus habet* בנים *Gen.* 21,7. *Æthiops cum Græco habet singularem* ሕፃነ፡ Infantem.

§ ወለት፡ Filia. *Ps.* 44,12. *per crasin pro* ወለድት፡ (2.) Puella. Adolescentula. *Gall.* Une fille, *& porro* Famula. *Matth.* 26,69. *Plur.* አዋልድ፡ Famulæ. *Luc.* 12,45. *&* አዋልድት፡ *Alibi ponitur pro* ወራዙት፡ Juvenibus, *quos Græcum* νεανίαι *denotat. Ruth.* 3,10.

§ ወላዲ፡ Genitor. Pater. Parens. *Lit.* 172. *c.*3. *F.* ወላዲት፡ Genitrix. Mater, *ut*: ወላዲተ፡ አምላክ፡ Θεοτόκος. *Lit.* 164. *c.*2.

§ ወላድ፡ Fœcunda, *forma* መካን፡ Sterilis *ejus oppositum, ut*: መካን፡ ወለደት፡ ሰብዐተ፡ ወወላድስ፡ ስእነት፡ ወሊደ፡፡ Sterilis peperit septem; fœcunda autem parere non potuit. *Cant. Annæ,* 1. *Sam.* 2,5.

§ ልድ፡ *ut*: ልደ፡ ቤት፡ *Hebr.* יליד בית *Pleon.* Οἰκογενής, Verna. *Gen.* 17,12.

§ ልደት፡ Nativitas. ዕለተ፡ ልደት፡ Dies natalis. *Matth.* 14,6. ዳግም፡ ልደት፡ Regeneratio. *c.* 19,28. *passim respondet Græco* γένεσις, Nativitas, Generatio. *Gen.* 5,1. *& Num.* 10,30. *Hinc* Genesis, *Liber primus Pentateuchi, vocatur* ኦሪት፡ ዘልደት፡ *q.d.* Lex generationis. ልደቶሙ፡ ለደቂቀ፡ ኖኅ፡ Generatio filiorum Noæ. *Gen.* 10,1.

§ ሙላድ፡ *Contr. pro* ምውላድ፡ *quæ forma denotat nomen locale, q.d.* Locus Nativitatis, *i.e.* Patria. *Pleonasticè plerumque additur* ሀገር፡ *vel* ብሔር፡ *ut*: ሀገረ፡ *vel* ብሔረ፡ ሙላድ፡ Urbs *vel* Regio nativitatis. *Ruth.* 2,11. *Arabicum* مولد *&* Nativitatem *&* Patriam *denotat. Gol.*

§ መወልድ፡ *Contr. pro* መወልድት፡ *per Con.* 1. Obstetrix. *Gen.* 38,28. *à quarta Conjug.* አውለደ፡ Parere fecit. *Plur.* መወልዳት፡ *Exod.* 1,15.17.18.

§ መወልዲት፡ *Idem. Enc.* 24. *Jan.* 3.3.

§ መውለዲት፡ *Idem. Org. Lect.* 1. *for.* መፍቀሪት፡ Amatrix.

§ ትውልድ፡ Generatio. Progenies. ለትውልደ፡ ትውልድ፡ In generationem generationis, *i.e.* in omnem posteritatem. *Psal.* 9,28. (2.) Cognatio. *Exod.* 6,14. *& seq. Pl.* ትውልዳት፡ *Enc.* 6. *Febr.* 1.3.

✻ ወለጠ፡ *Conj. E. Psal.* 105,21. Mutavit. Immutavit. Commutavit. ዘእንበለ፡ ሚጠት፡ ወወለጠት፡ Sine conversione & commutatione. *Org.* ወለጠ፡ ሀጻሬ፡ Mutavit tunicam, vestem, *i.e.* aliam *vel recentem* induit. *Enc.* 11. *Maji.* 1.4. (2.) Descripsit *vel* Transcripsit *librum, vel literas. Vulgò* mimbiren.

§ ተወለጠ፡ *Conj. E.* Mutatus, Immutatus, Commutatus fuit. *Ebr.* 1,12. (2.) ተወለጠ፡ ራእዩ፡ Μετεμορφώθη, Mutata fuit species ejus. *Marc.* 9,2.

§ ተዋለጠ፡ Permutatione cum *aliquo* usus est. Rem permutatione paravit, *vel* acquisivit *in genere. Sic intellexerunt verbum* καταλλάσσων. 2. *Cor.* 5,19. *At paulo ante* ℣. 18. *scribitur* ተወለጠ፡፡ *Verba* θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ. Triumphans eos in seipso; *non intellexit Æthiops, videlicet moris triumphandi, victis hostibus, ignarus. Quia præcedit* ቀደምት፡ Primi patres, *respexisse videtur ad limbum Patrum,* quorum statum ተዋለጦሙ፡ ርእሱ፡ quasi permutaverit per seipsum. *Coloss.* 2,15.

§ ውሉጥ፡ Mutatus, um.

§ ውላጤ፡ Mutatio, Commutatio, Immutatio. *Lit.* 166. *c.*4.

§ ወላጢ፡ Mutator.

§ መወልጥ፡ Permutator. *Græcum* Κολλυβιστ., Argentarii. Nummularii. *Matth.* 21,12. *Æthiopes generaliter vocabulo* መወልጣን፡ *reddunt, quod non tantum* Permutatores nummorum / die Wechßler / *sed & aliarum* mercium *denotat.*

§ ተውላጥ፡ Mutatio. Commutatio. Permutatio. *Jac.* 1,17. ἄλλαγμα. *seu potius* res, quæ *cum alia* permutatur. *Lev.* 27, 10. 33. Compensatio. (2.) Æstimatio. *ut*: ተውላጠ፡ (*sic lege*) ሤጠ፡ ነፍሱ፡ Æstimatio pretii animæ ejus. *Ps.* 48,8. ባሕርይ፡ ዘአይትረከብ፡ ተውላጡ፡ Gemma, cujus non reperitur (datur) æstimatio, *i.e.* inæstimabilis. *Comparatio est cum anima B. Mariæ Virginis. Enc.* 21. *Jan.* 3.3.

§ ተውላጠ፡ *Adv. ut: S. Matthias cibavit eos S. cœna* ተውላጠ፡ ሴሰይዎ፡ ሎቱ፡ ሣዕረ፡ Vice, ἀντὶ, pro eo quod eum cibassent oleribus. *Enc.* 8. *Mart.* 1.5. ተውላጠ፡ ዝንቱ፡ ጻሬኪ፡ Pro *sive* in compensationem, zur Ergetzlichkeit / in retributionem hujus afflictionis tuæ. *Enc.* 25. *Jan.* 2.3.

✻ ወለወለ፡ — ተወለወለ፡ Ambiguus animo fuit. Hæsitavit. Titubavit mente, *ut: Domine oro, ne veniat super me* ሕሊና፡ ዘይትወለወል፡ animus ambiguus, titubans. *Org.* ዘይትወለወል፡ በሕሊና፡ Qui ambiguus est in animo *suo. Ibid. Beatus* ዘኢይትወለወል፡ ሕሊናሁ፡ እምሐልዮትከ፡ Cujus animus non dubius vel ambiguus est in cogitando te. *Ibid.*

§ ተወላወለ፡ Secum discors fuit. Intra se dubitavit, *vel* Hæsitavit animo. *Sic enim in MSS. Pocokii*: ሰፋሕኩ፡ እደውየ፡ ሌሊተ፡ ቅድሜሁ፡ ወኢተወላወልኩ፡ Extendi manus meas noctu coram eo, & intra me non hæsitavi. *Ps.* 76,2. *Nihil commune habet hoc verbum præter literas cum Arabico* ولول Ejulavit, *ut Castellus putat.* እንበለ፡ ተወላውሎ፡ Sine ulla hæsitatione. *Greg. Epist.*

§ ውለውል፡ Inconstans Titubans. Ambiguus.

§ ውልዋሌ፡ Inconstantia. Hæsitatio animi.

ውለውል፡

¶ ወለወለ፡ Agitatio *quavis, ut*: ወለወለ፡ ነፋስ፡ Agitatio venti. *Lib. Myst.*

✿ ወሐሰ፡ — አውሐሰ፡ Commodavit. Commodato dedit rem. *Exod.* 12, 35.

§ ተውሐሰ፡ Commodatò accepit. *Exod.* 22, 14. *exemplo verbi* ተመጠወ፡ *q. v. col.* 102.

§ አስተውሐሰ፡ Commodato petiit. Rogavit ut commodaretur. *Exod.* 11, 2. *&* 12, 35.

§ ወሐሲ፡ Commodator. Creditor. Commodans. *Exod.* 22, 14.

✿ ወሐከ፡ *Conf. E. Ps.* 9, 25. Irritavit *tranquillum.* Ad iram *&* ultionem concitavit *Deum. Ps.* 77, 41. 46. Incitavit *ad faciendum aliquid. Rom.* 1, 32.

§ ወሐኪ፡ Qui alium crebris irritationibus ad ultionem vel pœnam concitat.

✿ ወሐዘ፡ *Matth.* 27, 49. Fluxit, *cum compositis* Defluxit. *Flumen. Ps.* 45, 4. *Subj. def.* ወይሕዝ፡ Et fluant *aromata mea Cant.* 4, 16. Interfluere, Præterfluere, *ut*: *Sicut lætificat urbes* ዘይውሕዝ፡ ፈለግ፡ præterfluens flumen. *Enc. Inf. nomin.* ውሒዝ፡ Fluxin, *seu* Impetus fluminis. *Apoc.* 12, 15. *item* Torrens. *Ps.* 109, 8. *Modo rapiditatem, modo ipsam fluvii aquam significat. ut*: *Convertit in sanguinem* ውሒዘ፡ ለፈለግ፡ ዴይላም፡ aquam fluvii Deilam. *Enc.* 19. *Oct.* 1. 2. *Pl.* ውሒዛት፡ Torrentes. *Matth.* 7, 25. *De rivis sæpè accipiebat Gregorius; sicut* አፍላጋት፡ *de magnis fluminibus; ut*: አፍላጋት፡ ዐበይት፡ ንኡሳን፡ ወውሒዛት፡ Flumina magna *&* parva, *&* rivi *vel* torrentes. *Greg. in descript. Nili. Hist. Æth. L. I. c.* 8. §. 33.

§ አውሐዘ፡ *Ps.* 77, 19. Fluere fecit. Eduxit, Effudit *aquam ita, ut flueret. Ps.* 104, 39. አውሐዘ፡ አንብዐ፡ Lacrymas fluere fecit, *i. e.* Ploravit. *Enc.* 21. *Nov. Metaph. de doctrina, ut*: ጴጥሮስ፡ ወጳውሎስ፡ አውሐዙ፡ ምህሮ፡ ወንጌል፡ Petrus & Paulus fluere fecerunt doctrinam Evangelii. *Org. Lect.* 2.

§ ውሕዘት፡ Fluxus. *Luc* 8, 44.

§ ምሕዝ፡ *Contr. pro* ምውሕዝ፡ Fossa *seu* Alveus fluminis. *Ps.* 1, 3.

✿ ወሐየ፡ Venit exploratum *statum alicujus rei. Marc.* 4, 26. Spectatum exivit. *Gen.* 24, 62. Adiit *aliquem visitandi, vel spectandi causa. quomodo valeret. Act.* 15, 36. Visitavit *peccatorem phrasi Hebraica; hoc est emphatice* castigando *peccata ejus. Exod.* 32, 34. እሔውጾሙ፡ በበትር፡ ለኃጢአቶሙ፡ Castigabo virgâ peccata eorum. *Ps.* 88, 32.

† ዋሕድ፡ *Arab.* واحد *Hebr.* יחיד Unicus. Singularis. ወልድ፡ ዋሕድ፡ Filius unicus. *Lit.* 159. *c.* 1. (2.) *κατ' ἐξοχὴν* De Unigenito Dei Patris, *ut*: ንሰግድ፡ ለዋሕድ፡ *Enc.* 4. *Febr.* 2. 1. *Jeremias* ሐለየ፡ ምጽአቶ፡ ለዋሕድ፡ Cecinit adventum Unigeniti *scil.* Christi. * ክፍለ፡ ዋሕድ፡ Kifla Wahedus. *q. d.* Pars unici. *Nom. pr. viri. Fem. per Can.* 1. ዋሕድ፡ *pro* ዋሕድት፡ *ut*: ወለት፡ ዋሕድ፡ Filia unica. *Luc.* 8, 42.

§ አዋሐደ፡ Univit *numeros, ut*: በበ፩፡ ተዋሐዱ፡ singulis unum adde. *Comp. Æth.*

§ ተዋሐደ፡ Unitus, Adunatus fuit. *Utuntur hoc verbo, cùm unitatem essentiæ divinæ, vel adunationem duarum naturarum in Christo significare volunt; ut*: ፫፡ አስማት፡ ዘይሠለሱ፡ በአካላት፡ ወይትዋሐዱ፡ በመለኮት፡ Tria nomina, quæ trina sunt personis & unita Divinitate. *Comment. p.* 502. *n.* 28. *Inf.* ተዋሕዶ፡ (ዋ፡ *propter seq. guttural.*) Unitas, Unitio; *ut*: *Salutem Dioscoro, qui religionem Melchitarum irrisit.* ተዋሕዶ፡ አምላክ፡ ወሰብእ፡ እንዘ፡ ለ፪፡ ነፈቀ፡ Unitatem Dei & hominis cum in duo divisisset. *Scilicet hoc imputant Jacobitæ Melchitis. Enc.* 7. *Sept.* 6. 2. *quasi assertione duarum naturarum in Christo personam dividerent. Malachias prophetis minoribus annumeratus fuit* እንዘ፡ ኢይትፈለጥ፡ በተዋሕዶ፡ ita ut non separaretur per unitatem. *Locutio poetica, q. d.* ita ut non solus maneret. *Enc.* 8. *Jan.* 4. 2. ተዋሕዶት፡ Idem, *alt. etiam cum infinitivi formâ. Lit. Job.*

§ አስተዋሐደ፡ Univit. Conjunxit *res diversas. MSS Colb.*

§ ዋሕድና፡ Unitas. Singularitas.

Vide etiam ውሕዱ፡ *media* ን፡ *col.* 426.

✿ ውሕጠ፡ Absorpsit. *Vide* ውኅጠ፡

✿ ወሠረ፡ *Arab.* وشر Serravit, *rectius* ወሰረ፡ *quod vide col.* 422.

✿ ወሥአ፡ — አውሥአ፡ Respondit *præsens verbis & coram. Matth.* 25, 26. *Infin.* አውሥኦቱ፡ Responsiones ejus. *Luc.* 2, 47. (2.) *Æquipollet Hebr.* ענה, *phrasi Hebraica*: Exorsus est sermonem; *quod vulgo etiam reddunt* Respondit, *quamvis nullus sermo præcesserit. Accipitur etiam de cantu in Ecclesia, ubi duo chori alternatim cantant; qui mos Antiochiæ inventus in omnes Ecclesias brevi transiit, idque vocant* Antiphonam canere. *Meursii Gloss. Græco Barb. p.* 44. (3.) *Simpliciter* Verba fecit *ad aliquem.* Allocutus est. *Lit Jacobi.* Colloquendi initium fecit, *ut*: ሙሴ፡ ያወሥእ፡ ወእግዚአብሔር፡ ይሰጠዎ፡ Moses loquebatur, & Deus respondebat ei *Org. Lect.* 6. *ex Exod.* 19, 19. *ubi tamen in nostro MSS. legitur* ሙሴ፡ ይትናገር፡ ወእግዚአብሔር፡ ያወሥእ፡፡

¶ ተዋሥአ፡ *sic lege Act.* 9, 29. *c. c.* ምስለ፡ Alternis collocutus est, *i. e.* Disputavit, Contradixit *præstigiatori. C. c. acc. Enc.* 16. *Jan.* 1. 5. *In bonam & malam partem accipitur, ut*: በተዋሥኦቱ፡ ተሞአ፡ ሀላዊ፡ Disputatione, Dissertatione suâ victus est Apostata. *Enc.* 3. *Febr.* 3. 4. Refutare. Refellere *malè sentientem. Hom. Jac. Serug.* (2.) Oblocutus est. Opposuit sermonem. Altercatus est. *Ps.* 93, 4. ኢተዋሣእኩ፡ ቃለ፡ Non opposui verbum. *Hom. Jac. Serug. Zacharias vidit visionem,* ወሶበ፡ ተዋሥአ፡ &

cum

cum obloqueretur &c. *Hom. Mar. Vulgo replicirē. i. e.* loquenti respondere, *etiam sine contradictione.* ኢትንበልኒ፡ እትቀሠእ፡ Ich möchte nicht repliciren. *Lit. Jac. Serug.* (3.) Clarè disseruit. Demonstravit; *ut*: ለእመ፡ ኢትቀሥእከኒ፡ ኢየአምነከ፡ Et nisi mihi clarè demonstraveris, non credam tibi. *Hom. Jac. Serug.*

§ ሠእሠእ፡ Facundia; *quod quis tanquam defectivum à* ወሠአ፡ *hic quæreret posset, quære in* ሠ፡ *col.* 117.

§ ቀሠአ፡ Antiphona *vulgò, vel* Responsorium. Chorus sibi invicem respondentium cantu vel sermone. *sed in plurali tantùm occurrit* መቀሥእት፡ *Lit.* 158. *c.* 1. *qui singulariter accipitur, ut*: መቀርስት፡ *quod mox sequitur.*

§ ተቀሠአ፡ Disputator. Opponens. ተቀሠአ፡ በነገር፡ *Vit. Dan.*

† ቀርሐ፡ *Vide* ዘቀርሐ፡ Ornamenta. *in* ዘ፡

✿ ወረሰ፡ *Ps.* 43, 4. Hæreditate accepit *vel* consecutus est. Hæreditario jure acquisivit vel tenuit *rem. cc. Acc. Apoc.* 21, 7. *respondet Græco* κληρονομεῖν *& Hebr.* ירש, *quod Metaph significat*: Res universas ita occupare, Tenere, *vel* possidere, haud aliter ac qui hæreditatem optimo jure acquirit. *Ps.* 81, 8. *&* 82, 11. *ubi de hæreditate propriè dicta nulla est quæstio.*

§ አወረሰ፡ Hæreditatem tribuit. Possessionem hæreditatis dedit. *Ps.* 77, 60. κατεκληροδότησεν. (2.) *Metaph.* In possessione quasi constituit. Acquirere fecit. *Stat. Apost.*

§ ተወርሰ፡ Contigit, datum fuit *seu* hæreditate, *ut*: *Abunafer Anachoreta dum viveret palmam habuit, cujus fructus edit, & fontem ex quo aquam bibit; cum sepultus fuisset fons exaruit, & palma cecidit,* ኢትትወረስ፡ ለካልእኒ፡ ዘትወሀበት፡ ሲሳይ፡ Ne quis alius tanquam hæreditate frueretur dato illius alimento. *Enc.* 16. *Jun.* 1. 4. *Inf. nomin.* ተወርሶ፡ Hæreditas *quæ alicui datur. Ps.* 5. *tit.* (2.) Accepit *seu* Acquisivit tanquam hæreditate; *ut*: ከመ፡ ትትወረስዋ፡ ut possideatis eam tanquam hæredes *Jos.* 1, 11.

§ ተቀረሰ፡ *Propriè* Hæreditatem cum aliis divisit, *seu* partitus est. *Metaph.* Regionem *aliquam* tanquam hæreditate inter se dividere. *Jos.* 22, 1. ይትቀረሱ፡ ዘርእከ፡ አህጉረ፡ ፀር፡ Quasi hæreditate inter se divident posteri tui urbes hostium. *Gen.* 22, 17. (2.) Possèdit & velut hæreditario jure occupavit. *e. c. acc. Deut.* 32, 47. Hæreditarium fecit *Episcopatum. Can. Ap.* 52. *Comment. p.* 313.

§ አስተቀረሰ፡ Hæreditatem distribuit, inter plures divisit. *Num.* 23, 13. *Jos.* 13, 7.

§ ወራሲ፡ Hæres.

§ ቀርስ፡ *Idem, for.* ቀሪስ፡ *Poeticè pro* Successore *in officio. Enc.* 30. *Nov.* 1. 1.

§ ርስት፡ Hæreditas. *Ps.* 2, 8.

§ ቀረስ፡ Cohæres. *Pl.* መቀርስት፡ συγκληρονόμοι, Cohæredes. *Rom.* 8, 17. Κλῆρος *habens LXX. Ps.* 67, 14. *& Gen.* 49, 14. *at Æthiopes intelligunt* Cohæredes. *Tyrannus vocatur* መቀርስት፡ ሰይጣን፡ Cohæres Diaboli. *Vit. Barb. ubi manifestè singulariter accipitur, nam de uno sermo est.*

§ ተቀራሲ፡ *Idem, sive* communis alicujus hæreditatis particeps. *Enc.* 13. *Oct.* 2. 1. *Poeta de Paulo quodam loquens*:

ጳውሎስ፡ ተቀራሲ፡ ቅዱስ፡ ስሙ፡
ለልሳን፡ ዕፍረት፡ ዘቀደሙ፡

Paulus (*ceu*) cohæres *seu* particeps sancti nominis, Linguæ balsamicæ prioris, *i. e. Pauli Apostoli.*

* ወርሰኖፋ፡ Warsenófa. *Martyr. Enc.* 29. *Jul.* 3. *combustus.*

✿ ወረቀ፡ *Joh.* 9, 6. *Hebr.* ירק Spuit. Exspuit Conspuit. Sputo conspurcavit *aliquem. Luc.* 18, 32. *Conf.* ተፋአ፡ *col.* 270.

§ ረቅ፡ Sputum. በረቅ፡ አፉሆሙ፡ Sputo oris sui. *MSS. Colb.*

§ ርቀት፡ Sputio. *Org. Lect.* 1.

§ ምራቅ፡ Sputum. *Joh.* 9, 6. *&* 11, 15. Saliva. *Org.*

† II. ወርቅ፡ *m.* Aurum. *Psal.* 67, 14. *De hoc loco vide* ንመለግለ፡ *col.* 274. ዘወርቅ፡ Aureus. ወርቅ፡ ዐረብ፡ Aurum Arabicum. *Psal.* 71, 15. ወርቅ፡ ቀይሕ፡ Aurum rutilum. *Lit. Epiph.* (2.) Pecunia. *Matth.* 25, 18. 27. ورق *Arab. Idem. At Gallis* Argent, *argentum pro pecunia est.* (3.) *In specie* Nummus aureus. *Org. in fin.*

§ ወርቃዊ፡ Aureus, *hinc* ኍልቍ፡ ወርቃዊ፡ Aureus numerus, *secundum Æthiopem meum, qui hoc procul dubio didicit à Patribus Societatis.* Cyclus Lunæ *est, novendecim annorum, ut norunt Rationarii temporum. Æthiopes vocant* መጥቅዕ፡ *quod vide sub* ጠቅዐ፡

† ወርኅ፡ *Hebr.* ירח Luna. (2.) Mensis. *Luc.* 1, 26. *Sic æquipollet Germ.* Mond / Luna, *quæ vox differentiæ causa corrupta in* Monat / Mensis. (3.) *Pro* Tempore *simpliciter accipitur* በወርኀ፡ ቀላውዴዎስ፡ tempore Claudii. *Enc.* 15. *April.* 5. 4. ዘመነ፡ መንሱት፡ ወወርኀ፡ ተከውሶ፡ Ævum calamitatis, & tempora motuum. *Enc.* 22. *April.* 4. 2. *Pl.* አውራኅ፡ *&* አውራኀት፡ *MSS. Colb. Rationem autem mensium Æthiopicorum, quo pacto conveniant cum nostris in Computo Æthiopico, Vide in Hist. Æth. Lib. III. c.* 6. §. 96. *& ejus Comment. ibid. n.* 66.

§ ወርኃዊ፡ Lunaticus. *Matth.* 4, 24. (2.) Lunaris, *ut* ዓመት፡ ወርኃዊ፡ Annus lunaris. *Comp. Æth. Comment. p.* 388. *n.* 19.

✿ ወርአ፡ — ቀራእ፡ *Contr. ex* መውራእ፡ *per metath. vocalium in stat. constr.* ቀርአ፡ *Enc.* 8. *Maji* Subligaculum. Succinctorium. *Org. Lect.* 1. *Plur.* መቀርእት፡ *Gen.* 3, 7.

✿ ወረወ፡ *Ps.* 15, 6. *Hebr.* ירה *Conj. E.* Jecit,

cit, *cum compositis* Abjecit, Conjecit, Projecit *Leom. Enc.* 12. *Dec.* 2. 3.

§ ተወርወ፡ Projectus fuit. *Enc.* 18. *Nov.*

§ ተወረወ፡ Dejecit, Abjecit *se ipsum. Matth.* 4, 6. Conjecit se *in praeceps.*

§ ወረወ፡ Spiculum, Jaculum, *in Plur.* ወረዋት፡ *Lib. Myst.*

† ወራውረ፡ Topazius *gemma. Exod.* 36, 17. *al.* 39, 10. *Apoc.* 21, 20. *Alibi retinetur Graecum* ጳዝዮን፡ *q. v. infra.*

✿ ወርዘወ፡ *Ps.* 36, 26. Adolescens, Juvenis fuit, *vel* factus est, Adolevit, Juvenescere. እስከ፡ ወርዘወ፡ በአምጣነ፡ ብ[illegible]ሲ፡ Donec (juvenesceret) pervenisset ad aetatem viri *Org.*

§ አወርዘወ፡ Educavit adolescentem. Ad adolescentiam perduxit. *Es.* 23, 4.

§ ወሬዛ፡ Adolescens. ወሬዛ፡ ኄየል፡ *q. d.* Adolescens cervus, *abusive pro* እጓለ፡ ኄየል፡ Hinnulus. *Cant.* 2, 9. *Communis generis est; dicitur enim de S. Maria in Hom. Chrysost. Pl.* ወራዙት፡ Adolescentes. *Marc.* 14, 52.

§ ውርዝው፡ *Idem, pro* ውርዙው፡ *per Can. IX. for.* ቀዋቂዋ፡

§ ወርዙት፡ *Foem. contractum ex* ወርዝውት፡ Adolescentula. *Oppos.* አረጋዊት፡ *Syn. Plur.* ወርዙዋት፡ *ibid.* (2.) *Per Synecd. abstr. pro concreto.* Adolescentia. *Ps.* 42, 4. Juventus, *ut*: *Nemo contemnat* ለውርዙትከ፡ adolescentiam tuam. 1. *Tim.* 4, 12. *Sic in Hom. Chrys.*

§ ውርዝውና፡ *Idem, opp.* ልህቀና፡ Adulta aetas. *Enc.* 3. *April.* 4. 4.

§ ውርዛዌ፡ Adolescentia. *Epist. Greg. Comment. p.* 37. *n.* 34. Juventus. *Enc.* 26. *Aug.* 2. 2.

✿ ወረደ፡ *Psal.* 17, 11. *Hebr.* ירד *Arab.* ورد Descendit.

§ አውረደ፡ Descendere fecit, *e. g. pluviam.* Demisit *fune vel alio modo. Marc.* 4, 2. *&* 15, 45. *Ismaelitae* deportarunt *merces in Aegyptum. Gen.* 37, 25.

§ ተወረደ፡ Depositus, Dignitate motus fuit. *Syn.*

§ ተዋረደ፡ Obsedit, *vel* Descendit *in aliquem diabolus. cc. acc.* እንተ፡ ተዋረደ፡ ጋኔን፡ Quam obsedit diabolus. *Act.* 16, 16.

§ ርደት፡ Descensio, *vel* Descendendi actus. *Org. Lect.* 1.

§ ሙራድ፡ Descensus. *Jos.* 10, 11. ሙራድ፡ ሀቀብ፡ Locus declivis, quo *scil.* descenditur. *Luc.* 9, 37.

§ II. ወረድ፡ Ευρος, Latitudo. *Exod.* 28, 16. *&* 39, 9. *al.* 36, 16. *i. q.* ፀፍሒ፡ *quod vide.*

* ቀሲ፡ ጋሲ፡ *Terminus Aethiopiae. Sic enim loquitur editor N. T. in Epilogo Evang. Johannis de invasore & vastatore Aethiopiae Grasno, Rege Adelis*: እምቀሲ፡ ጋሲ፡ እኂዞ፡ እስከ፡ ባሕረ፡ ኤርትራ፡ A Wali Gasi incipiens usque ad mare rubrum *persequens oves &c.*

✿ ወሰረ፡ *Arab.* وشر Serravit, Serra dissecuit, *vel sic* torsit & doluit venter, *quasi serrâ dissecari videretur*, schneiden / reissen im Leibe. *Num.* 5, 22. 27.

§ ተወስረ፡ Serrâ, Dissectus fuit.

§ ተዋሰረ፡ Serram cum aliquo traxit.

§ ውሱር፡ Serrâ dissectus.

§ ወሳሪ፡ Serrator, *qui serram ducit.*

§ ምሰርት፡ Serra. *Es.* 10, 15.

✿ ወሰቀ፡ *Ps.* 10, 2. Tetendit. Intendit *arcum ad jaculandum sagittâ.* 4. *Reg.* 9, 24. *Promiscue fere accipitur cum verbo* መሰከ፡ *ut exempla docent, col.* 74. *Conf. etiam* ወተረ፡ *col.* 426.

§ ተወስቀ፡ Imposita fuit in arcu *intenso* sagitta.

§ ውሱቅ፡ Tensus. Intensus *arcus. Es.* 5, 28. *&* 21, 15. *Jaculantes eum* በአሕፃሆሙ፡ ውሱቅ፡ Sagittis suis *arcu scil.* intenso. *Elliptica locutio propter rhythmum. Enc.* 28. *April.* 3. 3.

✿ ወሰበ፡ — አውሰበ፡ *Matth.* 5, 32. *Hebr.* הושיב *à rad.* ישב Matrimonium contraxit, *tribuitur tam viris quam foeminis.* አውሰበ፡ ብእሲተ፡ Duxit uxorem. *Matth.* 22, 24. (2.) Nupsit *viro.* 1. *Cor.* 7, 28. *Constr. etiam absolutè, ut*: እንተ፡ አውሰበት፡ Nupta. እንተ፡ ኢያውሰበት፡ Innupta. *v.* 34. *Inf. nomin.* አውስቦ፡ Matrimonium. *Ebr.* 13, 4. አውስቦ፡ ክልኤት፡ Bigamia. *Syn.*

§ ተዋሰበ፡ Matrimonio jungi. Ein ander nehmen. *Dicitur tam de viris quam de foeminis. Matth.* 24, 38.

§ አስተዋሰበ፡ Connubio junxit, *vel* Copulavit matrimonio, Uxorem dedit *herus servo. Exod.* 21, 7. *Quo loco deest* ወለት፡ Filia. Despondit *seu* Desponsavit *virginem sponso. Vit. Mar. In specie tribuitur Pastoribus Ecclesiae*, matrimonio benedicentibus. *Syn.*

§ ውሱብ፡ Matrimonio junctus, Maritatus.

§ ሰብሳብ፡ Matrimonium. Conjugium. *Org. Lect.* 4. *forma* ከብከብ፡ *q. v. col.* 400.

§ ውስተ፡ *Praep. sep.* In locum, *vel* In loco. *Ps.* 1, 1. *differt à praep. insep.* በ፡ *quam vide col.* 223. *Locum etiam habet cum de superficie sermo est, Latinè* Super *vel* supra, *ut*: *Ambulavit* ውስተ፡ ምድር፡ in terrâ *vel* supra terram. *Ps.* 72, 9. ከመ፡ ዝናም፡ ውስተ፡ ገራህት፡ ወከመ፡ ጊሜ፡ ውስተ፡ ሣዕር፡ Sicut pluvia in *vel* super agris; & sicut nebula in *vel* super gramine. *Deut.* 32, 2. (2.) Versus, *ut*: *Respexit* ውስተ፡ ጽባሕ፡ versus orientem. *Lit. MSS. Affixa poscunt* ት፡ *Paragogicum, praecedente vocali Ordinis quinti, ut*: ውስቴታ፡ In ea *Ps.* 23, 1.

Compositiones, sicut aliae praepositiones, admittit; ut:

በውስጥ፡ Intus. In loco, Intra. *Pf.6, 5.* በውስጥ፡ምሥዋዕ፡ In altari. *Morem Æthiopicum respicit, ubi sacerdotes ἐν Βήματι stantes sacra peragunt. Enc. 8. Jul. 5. 2. Vide Hist. Æth. Lib. III. c.6. §. 21. & Comment. p.366. n 6.9. & p.372. n.6.*

እምውስጥ፡ A, Ab, Ex, *usurpatur hæc particula de re quæ antea in alia fuerat.* Inter. መኑ፡ እምውስቴትክሙ ፡ ለሰብእ፡፡ Quis (*est*) inter vos homines. *Matth.12, 11.*

✿ ወሰነ፡ Terminavit. Determinavit. Finivit. Circumscripsit.

§ ተወስነ፡ Finitus, certis terminis circumscriptus fuit. Limites habuit. *Org. Lect.2. Dei bonitas* ዘኢይትወሰን፡ infinita. (2.) Præfinitum & constitutum fuit *tempus certum, ut:* ሀ ይእዜ፡ እንተ፡ ተወስነ፡ ሎቱ፡ Tempus quod ei fuit definitum. *Enc.23. Jan. 1. 5.*

§ ውሱን፡ Finitus, Terminatus, Circumscriptus.

§ ወሰን፡ Terminus, Fines, Limites *Pf.103,10. Jos.22, 25.*

§ ወሳኒ፡ Finitor, Mensor.

§ ውሳኔ ፡ Determinatio. Circumscriptio. *MSS. Colb.*

✿ ወሰከ፡ *Conj. E.* Addidit. Adjecit. Addendo auxit. *Apoc.22, 18. Quotidie* ይዌስክ፡ ገብረ፡ ምንኩስና፡ proficiebat in rebus monasticis. *Vit. Sam. Inf.* ወስኮ፡ Addendo, & በወስኮ፡ Per adjectionem. *Poeticè & propter rhythmum pro* Adhæc. Insuper. *Enc. Patr.*

§ ተወሰከ፡ *Conj. E.* Additus, Adjectus, Adjunctus fuit. *Matth.6, 33.* ምስለ፡ ጳውሎስ፡ ተወሲኮ፡ Paulo associatus, *sive* adjunctus (*in itinere.*) *Enc. 30. Maji. 2. 3. Ad cultum sacrum, seu preces. Vit. Joh. Cama.*

§ ውሱክ፡ Additus. Adjunctus. *Enc.*

§ ወሳኪ፡ Additio.

§ ተውሳክ፡ *for.* ተገብሮ፡ Adjectio. Additio. Appendix. *Poeticè de numeris usurpatur, supplendo versui, ut: Decem* ወተውሳክክሙ፡ & additio vestra ፰፡ Octo, *i. e.* XVIII. *Enc. 4. Mart. 1. 2.* (2.) Ἐπίθεμα, Operculum. *De additamento intellexit Interpres. Exod. 25, 17.* Augmentum. Incrementum. *Lit. Orth.*

✿ ወሰደ ፡ *Psal. 77, 59.* Deduxit. Abduxit. *Matth.27, 2.* Tulit *cum compositis;* Attulit. ተወሲዶ፡ Afferes *patri tuo. Gen. 27, 10.* (2.) Abstulit. Sustulit. *Act. 5, 9. 10.*

§ ተወስደ፡ Abductus, Deductus fuit. *Lit. Jac.*

✿ ወሰጠ፡ *Thema inusitatum.*

§ ውሳጢ፡ Interior, Intimus, *ut:* ወይፈልጥ፡ መንጦላዕት፡ ውሳጢ፡ Et separet velum interius. *Exod.26, 33. Fæm.* ውሳጢት፡ Interior domus. *3. Reg.7, 50. Substantivè ferè accipitur, ut* እኪት፡ & *alia fœminina;* Intimum *in re quavis, ut:* ውሳጢቱ፡ ለመንጦላዕት፡ Interior pars veli. *Exod. d. l.* ædium Penetrale. Conclave *interius. Jud.16, 12. Cum ingressus fuerit* ውሳጢት፡ ውሳጢት፡ ταμεῖον τοῦ ταμείου, *è* conclavi *in* conclave. *3. Reg.22, 25.*

§ ውሳጤ፡ *Idem ac* ውሳጢት፡ *Quatenus substantivè usurpatur, ut:* ውሳጤ፡ ሀጸድ፡ Interior pars aulæ. *Marc. 15, 16. cum præfixo* ዘ፡ *adjectivum efficitur; ut: Virginitas duplex* ዘውሳጤ፡ ወዘአፍአ፡ Interior & exterior. *Enc. 21. April. 1. 2.* እምውሳጤሁ፡ ወእምአፍኣሁ፡ Ab interiore & ab exteriore parte ejus, *i. e.* Interiùs & exteriùs. *Exod.25, 11. Plur.* ውሳጥያት፡ Conclavia. Penetralia. *Pf.104, 14. Da Domine* ለውሳጥያት፡ ለብነ፡ አዕይንቲ፡ penetralibus, *seu* intimis recessibus cordis nostri oculos, *ut te videant &c. Lit.169.1. Sic corrigendus est locus & exponendus ex MSS. meo.*

§ ውስጣዊ፡ *Arab.* وسط Internum. Interius. Intrinsecum. *Matth. 7, 15.* እንተ፡ ውስጣዊ፡ Quicquid interius est *Lit.173. c. 3.* (2.) *In oratione est* sensus *vel* sententia, *q. d.* interna *seu* contenta. *Æ.* በውስጣዊ፡ Intus. *L. Orth. Oppositum* በአፍኣ፡ Foris.

§ ውስጠ፡ *Adv.* Interius. Introrsum. *Job.8, 4.* In medio. *Gen.6, 11.*

✿ ወቀሠ፡ Causam suam defendit. Apologia usus est. Defensionem causæ suæ exorsus est. *Act. 19, 33.*

§ ተዋቀሠ፡ Contradixit alicui, *cc. Dat.* Disputavit. Litem alicui movit. *Luc. 2, 35. Idem ferè ac* ተዋቀሠ፡ *Inf.* ተዋቅሦት፡ *Luc. 21, 15.* (2.) Litem habuit. Contendit. Litigavit *cum aliquo. Pf.36, 35.* (3.) Exprobravit, *ut: Deus* ተዋቀሣ፡ ሞተ፡ ነቢያት፡ exprobravit *Synagogæ* mortem Prophetarum. *Enc. 8. Sept. 3. 3.* (4. Defendere alium *quempiam;* Causam alterius tueri. Patronum esse. Patrocinari. *Rom. 8, 34. Constr. c.* በእንተ፡ Propter *vel* pro *aliquo.*

§ ወቀሣ፡ Causæ defensio. Apologia.

§ ቅሥት፡ Lis. Controversia. *Pf. 105, 32.* Causa controversa. *1. Cor. 9, 3.* እንግር፡ ቅሥትየ፡ Causam meam dicam. *Act. 24, 10.*

§ መቅሥ፡ Patrocinium, *ut: Credimus in Deo* አሐዱ፡ ክብር፡ ወመንግሥት፡ ወምኩናን፡ ወመቅሥ፡ unam gloriam & regnum, & dominium & patrocinium. *ጸ፡ ር፡*

✿ ወቀረ፡ *Exod. 34, 4.* Ἐλατόμησε. Excidit. Cecidit *lapides.* Elaboravit. Dolavit. Edolavit *saxum.* λαξεύειν. *Imp.* ውቀር፡ *Exod. 34, 1. Deut. 10, 1.*

§ አውቀረ፡ Excidi curavit *è saxo, vel in petrà. Luc. 23, 53.*

§ ተወቀረ፡ Cæsus, Excisus fuit. *Jos. 8, 31.*

§ ውቁር፡ Excisus *lapis. Levit.14, 37. F. Plur.* እበን፡ ውቁራት፡ Lapides edolati, Exsculpti. *Deut.27, 6.*

§ ወቃሪ፡ Lapicida, *vel* Lapidicida. *Pl.* ወቀርት፡ እብን፡ *2. Sam. 5, 11.*

§ ውቅር፡

§ ወቅር፡ *fr.* ገቢረ፡ Opus excisum *à lapicida.* ወቅር፡ ዘእብን፡ Opus edolatum *vel* excisum è lapide. *Lib. Myst.*

§ መወቅር፡ *Contr.* መቅር፡ Instrumentum cædendi lapides, *Pl.* መዋቅረ፡ እብን፡ Instrumenta latomorum. *Vit. Dan.*

⚙ ወቅቅ፡ *Vana radix ap. Edm. Castellum. Non enim animadvertit* አ.ያወቀቅክሙ፡ 1. *Cor.* 11, 14. *mendosum esse pro* አ.ያዐውቀክሙ፡ Nonne indicat vobis? *Vide* ሀውቀ፡

⚙ ወቅእ፡ *Itidem male Castellus in Lexico suo Polyglotto col.* 975. *repererat enim* የውሒቅእ፡ Calidus. *Apoc.* 3, 16. *nec animadverterat* አ፡ *finale, esse* አ፡ *illud paragogicum, quod in sermone supplicantis vel exprobrantis in fine singulorum vocabulorum adjici solet, ut totus contextus loco citato docet.*

⚙ ወቅዐ፡ *Convenit cum Arabico* وقع *quod inter alia significat* Percussit. Cecidit. Verberavit, *sic acceptus Æ. vulgariter,* Excopiantes, *quia idem simplex hoc interdum significat.* ወይወቅዕዎ፡ *Lev.* 1, 6. (2.) *In specie* Cudit, Tutuditque malleo. አንዘ፡ ይሰፍሕዎ፡ ሐቌ፡ ወአንዘ፡ ይወቅዕዎ፡ ናላ፡ Cum distenderent ei lumbos (*Germ.* dehnen / ausziehen *more carnificum*) & cum extunderent, *sive* tundendo exprimerent ei cerebrum. *Enc.* 19. *Jun.* 3. 2. *Est enim verbum cum effectu suo accipiendum.*

⚙ ወቀረ፡ —— አውቀረ፡ Amputavit. Abscidit. *ex gr. caput turturis. Lev.* 5, 8. ወአለበ፡ ወደቁ፡ አውቀርዎሙ፡ *Rom.* 11, 22. Qui vero ceciderunt eos excidit. (*male distinctum* አው ቀ፡ ርዎሙ፡) *quo loco respexit Æthiopicus interpres Græcum ἀποτομίαν, ab ἀποτέμνειν,* abscindere.

§ ተወቅረ፡ Amputatus fuit. *Enc.* በሰይፍ፡ ተወቅረ፡ Gladio plexus fuit *capite. Enc.* 27. *April.* 1. 2.

§ ውቁይ፡ Truncatus, *vel* Abscissus, plexus *capite. Enc.* 18. *Aug.*

† II. ወቄት፡ Uncia. *Arab.* أوقية *convenit cum Οὐγία vel Οὐγκία,* Uncia, *dicta N.* ወቄት፡ ወርቅ፡ Uncia auri, *& Synecd.* ወቄት፡ *absolute. Secundum quod pondus omnes summa numerantur, & pretia rerum majora in Æthiopia æstimantur, ut patet è præfatione Nov. Test. Æthiopici, cujus impressio constitit* ፶፡ ወቄት፡ ወርቅ፡ Quinquaginta unciis auri. *Continet autem uncia hodie* ፲፡ ድራም፡ *quod Arabes vocant* درهم *i. e.* decem drachmas, *per quas procul dubio intelligitur certa quædam moneta, nam pondus drachmæ alias est unciæ pars octava.* Dimidium unciæ *vocatur* አላ ድ፡ Ein Loth/ *& continet quinque* ድራም፡ *Porro ait Æthiops,* Patagonem Hispanicum, *seu* eine Spanische Matte/ *Gall.* une piastre, *si justi ponderis sit, exacte respondere* unciæ Æthiopicæ. *Id ipsum pondus est nostrorum Talerorum, quos aliqui propterea* Unciales *vocant.*

† ወቅያኖስ፡ Oceanus. *ut:* ባሕረ፡ ውቅያኖስ፡ *Appositio generis in stat. constr.* Mare Oceanum. *Org. Lect.* 1.

⚙ ወቀፈ፡ —— ወቅፍ፡ Armilla. *Num.* 31, 50. *Pl.* አውቃፍ፡ *Gen.* 24, 22. *Exod.* 35, 21.

† ወቦለ፡ *Exod.* 30, 13. *Male pro* አቦለ፡ oboli. *quod habes supra, col.* 351.

⚙ ወተረ፡ *Ps.* 7, 13. Intendit. Tetendit *arcum. Differentia à* ወሰቀ፡ *non apparet, sed velut synonyma ponuntur, ut:* ወተረ፡ ወወሰቀ፡ ቀስተ፡ Tetendit & intendit arcum. *Hab.* 3, 9. *Conf.* መሰቀ፡ *col.* 74. *&* ወሰቀ፡ *col.* 422.

§ አውተረ፡ Intensè fecit, Intendit *rem quamvis. ut:* አውተረ፡ ጸለየ፡ Intensiùs oravit. *Luc.* 22, 44.

§ ወትር፡ Chorda, *ab intendendo dicta. Pl.* አውታር፡ *Ps.* 91, 3. *Vide* እርጋኖን፡ *col.* 355. (2.) Nervus. *Jud.* 16, 7. *pec. in arcu.* (3.) Terminus, *ut:* ሠተረ፡ ጾም፡ Terminus jejunii. *Scal. Comp. Æth.* 677. *Idem tamen exponit* Vigiliam, *ut vulgo vocant diem vel noctem solenne quoddam antecedentem.* παραμονή, Profestum. *ibid p.* 702. (4.) Continuatio. Perpetuitas, *ut:* ለወትር፡ In perpetuum. *Exod.* 29, 38. 42. ዘወትር፡ Sempiternus *ibid. v.* 38. ሰንበት፡ ወትረ፡ *Matth.* 12. *tit. & Luc.* 4, 31. *tit.* በ፯፡ ሰንበት፡ ውትረ፡ *Certum anni tempus esse videtur. Castelli conjectura, quam habes in Annot. Æthiopic. Tom. VI. Bibl. Polyglott. ad dictum tit. Matth.* 12. de Sabbato Paschatis, *non placet.*

§ ወትረ፡ *Adverb.* Perpetuò. Semper. *Ps.* 102, 9. *Matth.* 18, 10. *superfluum est, quia paulo ante præcedit* ዘልፈ፡ *Male ponitur pro* Frequenter *Act* 24, 26.

§ ውትረ፡ *Respondet Græco πάντοθεν,* Undique. *Hebr.* 9, 4. ወይከድንዋ፡ በወርቅ፡ ውትረ፡ Et obtegebant eam (*arcam*) auro undique.

* ውትኪን፡ *Consors Johannis Evangelistæ, à leonibus & igne illæsus mansit. Enc* 1. *Epag.* 1.

* ውትርምን፡ *Nomen regionis vel urbis, quam illustravit doctrina vel sanctitate sua Therapio. Enc.* 22. *Jul.* 3.

⚙ ወንየ፡ Splendorem subitò edidit. Emicuit instar fulguris. *Es.* 19, 5. *fortè scribendum* ወሀየ፡ *quod vide.*

⚙ ውኅደ፡ *Ps.* 11, 1. Paucus fuit, *vel* factus est. *Gen.* 18, 28. Imminutus fuit. Decrevit. *Et comparativè:* Minor *vel* minus fuit *in summâ numerorum. Comput. Æthiop.*

§ አውኅደ፡ Imminuit. Panciores reddidit. *Ps.* 88, 45. Remisit *aliquid de rigore disciplinæ. Poet. Enc.* 16. *Jul.* 1. 5. አኮ፡ በአብዝኆ፡ አ ላ፡ በአውኅዶ፡ Non multis, sed paucis, *scil. verbis. Lit.* 170. *c.* 1. *Confer* ውሕድ፡ *per* ሐ፡ *in medio.*

§ ውኁድ፡ Paucus, Exiguus. ውኁደ፡ ሃ ይማኖት፡ Ὀλιγόπιστος. *Matth.* 14, 31. *Pl.* ውኁ ዳን፡ ምሕረት፡ Immites, Immisericordes. *Vit. Theoph.*

§ ውኁድ: Parum. *Luc.* 7,47.

§ ውኁዱ: Paucitas. ውኁዳን: ለመዋዕልየ: Paucitas dierum meorum. *Ps.* 101,24.

✿ ውኅጠ: *Ps.* 105,18. Absorbuit *vel* Absorpsit. Deglutivit. *Ps.* 68,18. *Subj.* ከመ: ኢትኅጠነ: Ne deglutiat nos. *Num.* 16,32.

§ ተውኅጠ: Absorptus fuit. *MSS. Colb.*

§ ኅጠት: Granum. *Sic fortassis dictum, quod facile deglutiatur, e.g. frumenti vel sinapi. Matth.* 23,31. *Pl.* ኅጠታት: *Org.*

✿ ወነየ: — ተወነየ: Lusit. *Cont. E. C. c.* ምስለ: Cum. *Gen.* 21,9. & 26,8. *Subj. Surrexerunt, ut* ይትወነዩ: luderent. *Exod.* 32,6. *Ut* ይስተዩ: ወይትወነዩ: biberent & luderent. ጸ: ሮ:

§ ተዋነየ: *Idem; quamvis diversâ conjugatione. Jud.* 16,25. *Pecul.* Lusit, *seu* pulsavit Organum musicum vel Citharam. *Germ.* Spielen. *David de se ipso dicit:* እትዋነይ: Παίξομαι, ludam *coram Domino.* 2. *Sam.* 6,5. & 2,14. (2.) Illusit, *ut:* ተዋነዩዋ: Ἐνέπαιξαν αὐτῇ, Illudebant ei. *Jud.* 19,25. *Inf. nomen.* ተዋንዮ: Lusus.

§ ተውኔት: *Contr. pro* ተውነይት: Ludus, Chorus ludentium & *pulsantium instrumenta musica. Exod.* 32,19. (2.) Scena, Theatrum, *ut: Non decet Presbyteros ingredi in* ተውኔት: ወዕጓላት: Scenam & choros. *Syn.* ሰብእ: ተውኔት: Comœdi, Histriones. *Syn.* ንዋየ: ተውኔት: Instrumenta musica. *Dan.* 3,5.

§ ተዋናዪ: *F.* ተዋናዪት: Fœmina quæ histrioniam exercet. *Syn.*

§ መስተዋኒ: Histrio. Comœdus *vel* Morio. *Syn. Pl.* መስተዋንያን: *Ibid.*

* ወናግ: ሰገድ: Wanâg-Saghed. *Cognomentum Regis Æthiopiæ Davidis, qui Anno* 1508. *ad Regnum pervenit. De quo agimus in Histor. Æthiop. Lib. II.* 6.10. *Quid* ወናግ: *significet, vel cujus linguæ vocabulum sit, nescio. Tzaga zaabus pro eo habet* ዕንቍ: ሰገድ: Gemma venerabilis; *num ex eo corruptum sit, ambigo.*

† ወንጌል: *Græcè* Εὐαγγέλιον, Evangelium. *Matth.* 9,35. ወንጌል: ብሂል: አሚን: በቅዱስ: ሥላሴ: Evangelium significat fidem in SS. Trinitatem. *Syn. Etiam quamlibet* Pericopam *sic appellant, ut in libris precationum reperire est:* ወንጌል: ዘሉቃስ: ዘዮሐንስ: & *ita porro, cùm tantum de particula aliqua sermo sit.*

§ ወንጌላዊ: Evangelista. *Pl.* ፬: ወንጌላውያን: Quatuor Evangelistæ. *Lit.* 164. *c.* 2. (2.) Evangelicus, *i.e.* Christianus, *ut:* ሕዝብ: ወንጌላውያን: Christiani, *qui doctrinam Evangelii profitentur. Oppos.* ኦሪታዊ: *q. d.* Legista, *i.e.* Judæus. *Enc.* 10. *Aug.* 1.2.

† ውእቱ: Ille. *Pronomen personale tertiæ personæ.* (2.) *Usurpatur more Orientalium pro verbo Substantivo* Sum, es, est, *ut:* አነ: ውእቱ: Ego sum. *Ps.* 80,9. መኑ: ውእቱ: Quis est? *Ps.* 11,4. *Interdum tertiam personam in se continet, ut:* ውእቱ: ዘ &c. Ille est, qui &c. ውእተ: ጊዜ: Illo ipso tempore, *i.e.* Statim, illico. *Matth.* 13,5. *Pl.* እሙንቱ: Illi. & ውእቶሙ: *F. Pl.* ውእቶን: *Gen.* 29,2. *quæ vide in Gramm. Lib. IV. cap.* 2.

✿ ወከለ: — ተወከለ: *Cont. E. Ps.* 83,13. *Arab.* وكل & توكل, Fisus, Confisus est *alicui. c. c.* በ: & *abs. Ps.* 5,13. & 54,27. Nisus, Innixus, Fretus fuit *aliqua re. Inf. nomin.* ተወክሎ: Fiducia, Confidentia. *Rom.* 15,4.

§ አስተወከለ: *Cont. E.* Fiduciam *vel* Confidentiam habere solitus fuit. 1. *Cor.* 13,7.

§ ውኩል: Confisus, Fretus. *Org. Plur.* ውኩላን: ቦቱ: Fidentes in eo. ጸ: ሮ:

§ ተውክልት: *Contr.* ትክልት: *Utrumque rectè.* Fiducia. *Prius legitur in MSS. Ps.* 72,27. *Posterius Ps.* 39,6. *alterutrum verò in mendosis retinendum est.* (2.) Spes certa, & *sic plus est quam* ተስፋ: *q. v. col.* 188.

✿ ወክሐ: — ተዋክሐ: *Hebr.* נכח & הוכח Alius cum alio rixatus est, *vel* vociferando contendit. *Luc.* 22,24.

§ ውክሕ: *Rabb.* ויכוח Contentio & Disceptatio multorum inter se. *Præf. N. Testam.*

✿ ወከረ: — ተወከረ: Conciliavit, *vel* Resolvit *disceptationem aliquorum, ut videtur.* እንዘ: ትትዋከሩ: ለዝንቱ: ባህልክሙ: Solventes illam contentionem vestram. *MSS. Colb.*

✿ ወከተ: — አውከተ: Clamorem edidit. Vociferatus est. *Jos.* 6,10. *Conf.* ጸርኀ::

§ ተዋከተ: Inter se vociferari. Cum strepitu garrire *vel* confabulari *Exod.* 24,14. *Inf. nom. ut:* ብእሲ: ተዋክቶ: Viri vociferationis. *MSS. Colb.*

✿ ወከከ: — አውከከ: Aberravit *à scopo. Respondet Græco* ἀστοχεῖν. 1. *Tim.* 1,6. & 2. *Tim.* 2,18. (2.) Declinavit, Recessit *a proposito vel verâ viâ. MSS. Colb.* Deviavit, *ut:* ርቱዕ: በኢይውክክ: Rectè *vel* ritè sine aberratione. *Enc.* 30. *Maji.* 2. 1. & *alibi.*

✿ ወከየ: — አውከየ: Fulsit. Resplenduit. Micuit. Emicuit. *Instar gemmæ, vel fulguris. Org. Lect.* 4. *Enc.* 20. *Mart.* 1.1. *Activè accipitur* አውከየ: አድያሚሁ: Illuminavit fines ejus.

§ ውኩይ: Splendens. *Enc.* 20. *Jan.*

§ ዋካ: Fulgor. Splendor. ርእየ: ዋካ: ወኢርእየ: ማኅቶተ: Vidit fulgorem, at non vidit lampadem. *Org. Lect.* 4.

✿ ወከፈ: — ተወከፈ: *Ps.* 6,9. Suscepit. Excepit. Recepit *preces vel personam. Luc.* 8,13. *Inf. nom.* ተወክፎ: Susceptio. *Ps.* 21. *tit. Poeticè* Toleravit. *e.g. Cruciatus. Enc.* 2. *Jul.* c. 1. & *convicia. Enc.* 12. *Jul.* 2.2. (2.) *Passivè accipitur Can. Ap. XXII. in Comment. p.* 312. ከመ: ኢይትወከፉ:

ትወክፍ: ካህን: Ne suscipiatur sacerdos; *nisi a sexta conjugatione* ተወክፈ: *derivare velis*.

§ ውኩፍ: Susceptus. Receptus *mos, liber*. Acceptus. Gratus, *de sacrificio*. *Org. Lect.* 1.

§ ውካፌ: Susceptio.

§ ምውካፍ; *Contr.* ምካፍ: Receptaculum. Locus ubi quid suscipitur vel recipitur. *Org. Lect.* 3.

§ ተወካፊ: Susceptor. *Enc.* 24. *Jul.* ተወካፌ: ጥበብ: suscipiens sapientiam, *sive* Sapientiæ capax. *MSS. Colb.*

✿ ወውዐ: *Ps.* 82, 2. Ingentem clamorem sustulit *populus hostem aggressurus. Conting. E. Jos.* 6, 5. Exclamavit. Vocem magnam, *vel* clarum sonum edidit. *Angeli* ወወው: በዕንዚራቲሆሙ: resonuerunt instrumentis suis. *Hom. Jac. Serug. Conf.* ወክየ: *col.* 428.

§ ውውዓ: Clamor ingens. *Matth.* 25, 6. Jubilus *ex lætitia. Vit. Dan.*

§ ውዋዔ: Idem. Vox Ingens, *ut*: በቃለ: ስብሐት: ወውዋዔ: Voce celebrationis & exclamationis. *Enc.* 6. *Dec.* 1, 3. (2.) Jubilus. *Enc.* 5. *Jul.* 8. 1.

† ውዕል: *i. e.* ተገዕት: ወይጠል: Mas capreæ. *Deut.* 14, 5. *Amhar.* ሚዳቋ: Capreolus. *Lex. col.* 42.

✿ ወዐለ: Diem egit, transegit; *Oppos. est* ቤተ: *q. v. col.* 249. *Ps.* 103, 21. 24. ወዐሉ: ኀቤሁ: ይእተ: ዕለተ: Manserunt apud eum isto die. *Joh.* 1, 39. *Poeticè*, Degere vitam, *ut*: ኀቢረ: ወዐሉ: Simul vixerunt *seu* cohabitaverunt. *Enc.* 29. *Sept.* 1, 5.

§ አውዐለ: Unum & alterum diem detinuit, *vel* moratus est. (2.) In custodia attinuit, *vulgo* In Arrest nehmen; *minus enim est quam in carcerem conjecit. Act.* 4, 3. (3.) Statuit *vinctum vel captivum coram judice. Act.* 23, 30.

§ ውዑል: Qui aliquot dies quodam in loco transigit, *ut*: ነበሩ: ትዕይንት: ውዑል: Manserant castra fixa, quiescentia per aliquot dies. *Jos.* 5, 8.

§ ወዓሊ: *Propriè est* Minister, *qui diurnam operam locat; in genere tamen significat quemlibet ministrum sive* Famulum. *Matth.* 26, 28. *in specie* Lictorem *vel* Viatorem. *Luc.* 12, 58. ወዓሊሁ: እለ: ይረውጹ: አውዶ: Famuli, qui currebant circa ipsum, *i. e.* Pedissequi. *Gall.* Laquays. *Vit. Dan. Plur.* ወዐልት: *Act.* 21, 35. & ወዓልያን: 1. *Sam.* 8.

§ ዕለት: Dies. *f. in specie* novissimus *sive* supremus, *Enc.* 8. *April.* 2. 5. *forma* ርደት: De scensus. ዕለተ: ልደት: Dies natalis. *Plur.* ዕለታት: *Oppos.* ሌሊያት: Noctes, *Lit.* 167. *col.*

§ መዐልት: Idem, *Ps.* 71, 17.

§ ምዐልት: Idem. *Vit. Dan. Contr. ex* መወዐልት. *forma* መንበርት: *in plur.*: መናብርት: *ut* & መዋዕል: Dies. *In genere* Tempus, *ut*: በውእቱ: መዋዕል: In illis diebus. *i. e.* Pridem. Olim. *Vit. Greg. Armen.* እምብዙኅ: መዋዕል: A multo tempore, *i. e.* Jamdudum. Diu ante. *Vit. Sam.* *Solent etiam Æthiopes quaternos annos nomine Evangelistarum insignire, ut à Bissexto distinguant. Illos computo annorum suorum plerumque addunt, & vocant e. g.* መዋዕል: ማርቆስ: *Epil. N. T. fol.* 225. *b.* መዋዕል: ዮሐንስ: *fol.* 167. *b.* Dies Johannis *Evangelistæ. De quibus vide Scal. Comp. Æth. p.* 688.

§ መዐልተ: *Adverb.* Interdiu, *ut*: መዐልተ: ወሌሊተ: Diu noctuque. *Ps.* 1, 2.

§ ምውዓል: Custodia, *minus est quam carcer. Gen.* 39, 20. *Contractè* ሞዓል: *Act.* 4, 3; *Reperitur hoc vocabulum Jos.* 13, 6. *conjunctum cum peregrinis vocibus* ሴሬት: ዘማይም: *quæ ex Hebræis* משרפות מים *fluxerunt, mirè corruptæ,* Μασερεφώθ μαιμ *habet Codex Alexandrinus, alii aliter. Verba textus Syrus & Arabs de* Thermis *seu aquis calidis non malè accipiunt. Quid vero Æthiops per suum* ሞዓል: *hoc loco intellexerit, non constat.*

✿ ውዕየ: *Psal.* 72, 21. Exustus. Combustus. Igne consumtus fuit. *Apoc.* 8, 7. ሦከ: ኀጢአት: የውዒ: Spina peccati comburatur. *Lit. Orth.* (2.) *Metaph.* ለበ: አበዊሆሙ: ውዕየ: Cor patrum eorum æstuavit, *dum scil.* occiderentur innocentes liberi. *Enc.* 3. *Jan.* 2. 3.

§ አውዐየ: Ussit *cum compositis* Combussit. በእሳት: igne. *Ps.* 73, 8. Exussit. Ambussit, Cremavit. Concremavit. *Jud* 9, 52. Perussit. Adussit *Sol. Ps.* 120, 6.

§ ውዑይ: Fervidum, Ardens; *plus est quam* ምውቅ: Calidum. *Oppos.* ቍሩር: frigidum. *Org. Lect.* 1. ውዑይ: ፍቅር: Ardens amor. *ibid.* Ustus. Adustus. *Enc.* 24. *Aug.* ውዑይ: ፍልሐት: Fervida bullitio aheni. *Enc.* 7. *Aug.* 8. 5. *F.* ውዕይት: *Conn.* ውዑያት: *Ps.* 79, 17.

§ ዋዕይ: Ardor. Æstus ignis. *Act.* 28, 3. *Solis Luc.* 12, 55. *ut*: ብርሃኑ: ወዋዕዩ: ለፀሐይ: Lumen & æstus Solis. *Nobis est* Calor, *Æthiopibus in sua regione* æstus (2.) Fulgor, *ut*: አንበለበለ: ዋዕዩ: Scintillavit fulgor *solis. Poeticè, Enc.* 21. *Oct.* 1, 2.

§ ውዕየት: Ustio *pro* urendi actu. Combustio. Incendium. 2. *Pet.* 3, 10.

§ ዕየት: Ustio *pro effectu.* Ustura. ዕየት: ህየንተ: ዕየት: Ustio pro ustione. *Exod.* 21, 25. Adustio. *Lev.* 13, 28.

✿ ወዘረ: *Arab.* وازر Æqualescum altero impensas fecit. *Syro-Chald.* יזף Mutuo accepit. *Qua significatione sequens vocabulum accipiendum videtur.*

§ ተወዘረ: *ut*: እምተወዘረተኒ: De acceptione mutui *dedit eis aurum. MSS. Colb.*

† ወዬ: Væ! *affixa ad se recipit, ut*: ወዬለኪ: Væ tibi! *fem. Matth.* 11, 21. ወዬልየ: Væ mihi. *Vit. Theoph.*

§ ወዬል:

§ ወይል፡ Ejulatus, *cum quis dicit* Væ! Væ! *Enc.* 29. *Mart.* 1. 2. *Aliàs etiam pro* ወይ፡ ሊተ፡ Væ mihi! Heu mihi! *accipiebat Gregorius.*

† ወይን፡ *Hebr.* יין Vinum. *Pf.* 4,8. (2.) Vinea. *Marc.* 12,1.2. *Rex tribuit illis sedem* ኀበ፡ ይዘርኡ፡ ገራውህ፡ ወኅበ፡ ይትክሉ፡ ወይን፡ ubi consererent agros, & plantarent vineas. *Enc.* 30. *Oct.* 1. 3. *Quæ tamen plenius dicitur* ሀጸደ፡ ወይን፡ *Luc.* 20, 9. 16. ἀμπελῶν. *Joel.* 1,12. *de vinea intellexit; nam* ሀየ፡ ወይን፡ Vitis est. *Org. Lect.* 1. *aliàs* ጉንደ፡ ወይን፡ *q. d.* Stirps vitis. *Pl.* አውያን፡ Vineæ. *Cant.* 2, 13. Vina. አውያን፡ ጽሩያት፡ Vina pura. *MSS. Colb.*

§ አውየነ፡ Vinum effecit. In vinum convertit. *Christus venit in nuptias* ከመ፡ ያውይን፡ ማየ፡ ut in vinum mutaret aquam. *Enc.* 12 *Jan.*

❂ ወየወ፡ — አውየወ፡ *Falsam hanc radicem tyronum gratia posuimus, Quære* ሀወየወ፡ *in* ሀ፡

† ወይጠል፡ Caprea. *Cant.* 4, 5. & 7. 3. *Ambar.* ፌቆ፡ *Lex. col.* 100. *Mas dicitur* ውዕል፡ *de quo paulò ante. col.* 429.

❂ ወደሰ፡ *Conj. E.* Laudavit. *Cant.* 6,8. Commendavit. 2 *Cor.* 5, 12. *Inf. nomin.* ወዲሶት፡ Commendatio. *Org. Lect.* 2.

NOTA. *Psal.* 101, 9. *Græci habent* οἱ ἐπαινοῦντές με, Laudantes me. *Quam ob causam putavis, Æthiopicum interpretem scripsisse* እለ፡ ይዌድሱኒ፡ Qui laudant me; *Aliam verò sententiam reperies sub verbo* ሰደደ፡ *col.* 183.

§ አውደሰ፡ Laudare fecit.

§ ተወደሰ፡ *Conj. E. Org. Lect.* 1. Laudatus fuit. *Inf.* ተወድሶ፡ በከንቱ፡ Vana gloria. *Can. Apost.* 9. *Comm. p.* 306.

§ ውዱስ፡ Laudatus. *Org.*

§ ወዳሲ፡ Laudator. Encomiastes.

§ ውዳሴ፡ Encomium. Laudatio. 1. *Pet.* 1. 7. Oratio laudatoria. *Pl* ውዳሴያት፡ *Org. Lect.* 1.

§ መወድስ፡ Titulus libri *vel* carminis. Encomium. Elogium.

§ መውደስ፡ Locus laudationis. *Syn.*

§ ተውዳስ፡ *For.* ተገብሮ፡ Laudatio, Celebratio, *ut*: ተውዳስ፡ መሐሰዊ፡ Laus mendax *seu* fallax. *MSS. Colb.*

❂ ወድቀ፡ *Ps.* 36,25. Cecidit. Occubuit *in prælio.* Excidit, *ut*: *Deus Dioscori* ዘወድቀ፡ qui excidit, *scil. verbere excussus. Enc.* 7. *Sept.* 6. 4. *Metaph.* Victus fuit vitiis. Succubuit libidini. በፍትወታት፡ ለሥጋ፡ ኢወድቀ፡ Concupiscentiæ carnali non succubuit. *Enc.* 9. *Mart.* 2. 4. *Si construatur cum* እም፡ *significat* Decidit.

§ አውደቀ፡ Cadere fecit. Impulit ut caderet. Dejecit. Projecit *humi. Matth.* 7, 28. *Voluerunt* ያወድቅዎ፡ በዝሙት፡ eum dejicere per scortationem. Sie wolten ihn durch Hurerey zu Fall bringen. *Vit. Baamini.*

§ ተዋደቀ፡ A se invicem dilabi *atque* divelli, *ut*: *Corpus ejus ita flagellatum fuit* እስከ፡ ተወደቀ፡ በበክፍል፡ ክፍል፡ ut quasi in particulas decideret. *Enc.* 25. *Jul.* 3. 5.

§ ውዱቅ፡ Qui cecidit. *Jud.* 19,27. *Deus Dioscori* elapsus, *vel* potius excussus. *Enc.* 7. *Sept.* 4. 5.

§ ድቀት፡ Casus. Ruina. *Ps.* 143, 17.

❂ ወድአ፡ *Conj. E. Hoc verbum per se significat* Absumsit. Consumsit. Absolvit. Perfecit. Consummavit, *ut*: *Si nimis pauci sint*, ወእመ፡ ይውሕዱ፡ እምነ፡ በግዕ፡ & non consumere possint unam ovem, *adsciscant vicinos* ከመ፡ ይውድኡ፡ ut consumant. *Exod.* 12, 4. *At verbis alius additum, absolutam seu finitam rem, vel actionem denotat, & exponitur Latinè per* Jam, Modo, Jamdum. *ut*: ወድአ፡ ነደት፡ Jam ardet. *Luc.* 12, 49. ወድእነ፡ ቀተርነ፡ Jam clausimus fores. *Luc.* 11, 7. እም፡ ወድአ፡ ካዕበ፡ እምንስሐ፡ Utique jam iterum (*Æthiops pro* πάλαι *legit* πάλιν) pœnitentiam egisset. *Matth.* 11, 21. ወድእነ፡ ገሠጽናሆሙ፡ ለአይሁድ፡ Jam dudum reprehendimus Judæos. *Rom.* 3, 9.

§ ተወድአ፡ *Conj. E.* Finitus, Consummatus fuit. Consumtus, Absumptus fuit, *ut*: ናሁ፡ ተወዳእነ፡ Ecce consumti sumus. *Num.* 17, 12. ይትወዳእ፡ ዓለም፡ Consummabitur *vel* finietur mundus. *Lib. Myst. Amicitia* ኢይትወዳእ፡ non absolvitur, *i. e.* non consistit *in scribendo.*

§ ወድአ፡ *Adverbium quoque est*; Jam. Modo. *ut*: ወድአ፡ ይነብር፡ Jam posita est *securis. Matth.* 3, 9. *Marc.* 6, 35.

❂ ወደየ፡ I. *Exod.* 4, 6. 7. *Hebr.* ידה Indidit. Immisit. Imposuit. *seq.* ውስተ፡ *Ps.* 4, 7. & ላዕለ፡ *ut*: ደይ፡ እዴከ፡ ላዕሌሁ፡ Impone ei manum tuam. *Marc.* 5, 23. Injecit. *Matth.* 4, 18. Conjecit. Projecit. *Matth.* 7, 6. (2.) *De rebus liquidis etiam usurpatur*: ወደየ፡ ወይነ፡ ውስተ፡ ጽዋዕ፡ ብሁው፡ Immittere, Infundere vinum in scyphum vitreum *Org. Lect.* 2.

§ አውደየ፡ Imponi, Immitti, *vel* Injici curavit. *Exod.* 30, 6.

§ ተወደየ፡ Impositus, Immissus fuit, *de reti Matth.* 13. 47. Conjectus fuit *in carcerem. Joh.* 3, 24. Repositus fuit *in horreum. Lit. Orth.*

§ ወዳዪ፡ Positor. *Diabolus* ወዳዬ፡ እኩይ፡ ወጽልእ፡ ማእከለ፡ ሰብእ፡ Auctor maliciæ & odii inter homines. *Syn.*

§ ውድየት፡ Immissio. Infusio *vini. Enc.* 17. *Nov.*

§ መደይ፡ *Contr pro* መውደይ፡ *Deut.* 23, 25. Vas quodlibet *cui aliquid imponi potest. Matt.* 13, 48. መደየ፡ ምጽዋት፡ Arca eleemosynarum. *Marc.* 12, 41.

§ ምድያ፡ *Contr. pro* ምውዳይ፡ *ut*: ምድያ፡ ለዕጣን፡ Compositio, Commixtio suffitus. *Exod.* 35, 28.

❂ II. አስተዋደየ፡ Accusavit, Crimini dedit.

dit. Criminatus est. Objecit crimen, *sive verum sive falsum.* አስተዋድየ፡ ርእስየ፡ Accusabo me ipsum. *Ps.31,6. Idem significat Ps.39,19. quamvis à Græco abeat.*

§ ውደት፡ *Idem vocabulum est ac* ውድየት፡ *sed contractum per Can. VII & reddi posset Germ.* Eine Außlage. Criminatio. Accusatio. *Ps. 9,23.* Obtrectatio. Calumnia. አምጽኡ፡ ላዕለ፡ ዮሴፍ፡ ውደተ፡ እኩተ፡ Detulerunt contra Josephum calumniam malam. *Gen 37,2. Esthera vicit* መልእከ፡ ውደት፡ Principem accusationis, *i. e.* Hamanum. *Enc. 24. Decemb. 7. 2.*

§ መስተዋድይ፡ Accusator. *Apoc.12,10.*

✿ ወደየ፡ — አውደየ፡ Infixit. *Ps. 118, 120.* Immisit *gemmam auro. Exod.36,13.*

§ ተወደየ፡ Infixus fuit. *Exod. 25,15.*

§ አስተዋደየ፡ Aptavit. Concinnavit. Aptè composuit. *Lit. 171. c.3.* አስተዋድዮ፡ መዝሙረ፡ መሓልይ፡ Adaptare Psalmos canticorum, *i.e.* Concinnare chorum musicum. *συναρμόζειν*, Harmonicè concinnare. *Enc. 8. Febr. 2. 2. ex Ps. 151, 2.* (2.) Immittere, apte inserere; *ut:* ያስተዋድዩዋ፡ ውስተ፡ መጾርቲሃ፡ Inferent eam in ansas portatorias ejus. *Num. 4, 6. 8. 10. 11.*

§ ውዱይ፡ Infixus. Innexus. *Ὄρη μόνιμα,* Montes stabiles, *reddidit Interpres* አድባር፡ እለ፡ ውዱያን፡ *Gen.49,26.*

§ መውደይ፡ *Pl.* መዋድይ፡ *Ἀγκύλαι*, Fibulæ, *quibus* latera in ædificiis *conjunguntur;* መዋድዪሆን፡ አዕማዲሁ፡ *Exod. 38,19. vel 39.* Uncini columnarum. *Alii* Ansulas *reddunt, quid re vera sit, Lectoris judicio relinquentes.*

† ዋግ፡ Rubigo, *vitium frumenti. Æ.*

✿ ወገረ፡ *Matth.21,35.* Jecit, *cum compositis.* Projecit. *Exod. 7,12.* Conjecit, *ex. gr. lapidem.* (2.) *In specie frequenter signif.* Lapidavit. *Conf. E. Luc. 13, 34. Imp.* ወግርዎ፡ Conjicite illum. *Exod 1,22.*

§ ተወግረ፡ Lapidatus fuit. *Job.8,5.* Lapidibus *ad mortem* petitus fuit.

§ ተዋገረ፡ Se mutuò lapidibus impetere. *Act.14,5.*

§ ውጉር፡ Jactus, Conjectus.

§ ወግር፡ Collis. *Luc. 3, 5. Chald.* יגר Cumulus. Acervus. Tumulus lapidum tumultuarius. *Gen. 31,46. & 52. Pl.* አውግር፡ *Ps. 64,13.*

§ ወግረት፡ ዘወርቅ፡ *Inter* ornamenta *refertur post* ቀጸላ፡ ዘወርቅ፡ አክሊል፡ *&c.*

§ ውግረት፡ Jactus. Jaciendi actus. *Org. Lect.1.*

§ ምጋር፡ Jactus lapidis. Spatium *quoad homo lapidem projicere potest. Luc.22,41.*

§ መውግር፡ *Contr.* ምግር፡ *ut:* ዐቢይ፡ ምግር፡ Carminis genus *est undecim versibus constans. De quibus vide Prosodiam nostram in Grammat. Lib. VII.*

§ ምገርት፡ *1.Sam. 14, 14. pro* Funda *accipitur seu instrumento lapides projiciendi.*

✿ ወገሰ፡ *Si forte hic quæsiveris vocabulum* ምገስ፡ *vide* መውገስ፡ *col. 91.*

✿ ወገበ — አውገበ፡ *Verbum est adverbii vim in se habens, veluti* ወድአ፡ *quod paulo ante habuimus.* Festinatò, repente, subito *aliquid facere. Igitur cum aliis verbis conjunctum reddi oportet:* Repente. Subitò; *ut:* ያወግቦ፡ ወይነፍሮ፡ *Ἐξαίφνης*, repente, prosternit eum. *Luc. 9,39.* ወአውገብዎሙ፡ ወወረዱ፡ ላዕሌሆሙ፡ *Ἐξάπινα*, subitò irruerunt in eos. *Jos. 11, 7. q. d.* Sie überrumpelten sie.

✿ ወገአ፡ Pupugit. Icit. *Ps. 31, 4.* (2.) Tutudit. Contudit. *Ps. 43, 7.* (3.) *De bove* Feriit. Cornu petiit. *Exod 21, 28. 35. & sic æquipollet Germ.* Stossen.

§ ተወግአ፡ Ictus fuit በአስዋክ፡ spinis. ጸ፡ ር፡ (2.) Tusus, Contusus fuit.

§ ውጉእ፡ Tusus. Contusus. *Lev.24,2.* ውጉኣን፡ በኲናት፡ Icti hastis. *Es.14,19.*

§ ወጋኢ፡ Tundens. Feriens. ወጋኢ፡ ላህም፡ Bos petulcus. Cornupeta. *Exod.21,36.*

§ ውግአት፡ Punctio, *nom. verbale.* Ictus. *Subst.* ውግአት፡ ሦክ፡ Punctio spinarum. *Ene. 3. Jan.*

§ ምግእ፡ Mortarium. Pila. ይትወቅዕዎ፡ ውስተ፡ ምግእ፡ Contundunt eum in mortario. *Lib. Myst.*

✿ ወገወ፡ Lac infanti *matre destituto* sugendum præbuit, *manu ad os posita & superinfuso lacte; nam vasculis illis suctoriis, quibus in Europa utimur, carent.* Lactare. *c. c. aff. 1.Cor.3,2.* ትፈቅዱ፡ ሐሊበ፡ ይውግዉክሙ፡ Opus habetis, *ut* lac præbeant vobis. *Ebr. 5, 12.*

§ ተወገወ፡ Lac datum fuit infanti *more supra dicto.* Lactari. *Ebr. 5,13.* Lac bibendum accepit *Esa.28, 9.*

✿ ወገዘ፡ — አውገዘ፡ Excommunicavit. Diris devovit. Execratus est. (2.) Exorcismo ejecit *diabolum. ἐξορκίζειν.* አውገዘ፡ ለከይሲ፡ Ejecit draconem. *Ene. 2. Febr.*

§ ተወገዘ፡ Excommunicatus fuit. *Can. XI. Apost. Comment. p. 331. n. 91.*

§ ተዋገዘ፡ *ut:* ገዘተ፡ እትዋገዝ፡ *ἐξολοθρεύσω*, Funditus delebo, internecione quasi exterminabo. *3. Reg. 12. vel potius 14, 10. Confusa enim hic sunt in exemplaribus Græcis capita.*

§ ውጉዝ፡ Excommunicatus. Diris devotus. ውጉዝ፡ ለይኩን፡ Excommunicatus esto, *ἀνάθεμα ἤτω. 1. Cor.16,22.*

§ ውግዘት፡ Excommunicatio, *sive* Excommunicandi actus. *Syn.*

§ ግዘት፡ Excommunicatio. Execratio, *seu* Maledictiò ipsa, *quæ pronunciatur; ut:* ሰሚዖ፡ ግዘተ፡ Audiens excommunicationem. *Ene. 12. Maji.*

Maji.4.3. ንባበ፡ ግዘት፡ Pronunciatio excommunicationis. *Enc. 6. Dec.*

❁ ወገደ፡—ሞገድ፡ Fluctus. *Vid.* መውገድ፡ *col.* 91.

❁ ወቅሐ፡ Coacervavit. Cumulavit. *Lev.* 1, 7. 8. *ex. gr. ligna, vel quidvis aliud.* (2.) Fastigiavit. Cacuminavit, *seu* Instar fastigii *aut* cacuminis posuit. Auffschürnen. *Exod.* 25,21. *Lit. Orth.*

§ ተወቅሐ፡ Cumulatus, Coacervatus fuit. *Num.* 11,31.

§ ውቁሕ፡ Coacervatus. Cumulatus. *Jos.* 2,6. (2.) Elevatus, Fastigiatus. *Exod.* 36,16.

† ሞጣሕት፡ Velamen. *Vide* ሞቅሕ፡ *col.* 100.

❁ ወጠነ፡ *Luc.* 1,1. Cœpit. Incepit. Aggressus est *rem. Ps.* 76,10.

§ አውጠነ፡ *Com. E.* Initium dedit. Rem inchoari jussit. ተአምኖ፡ ያቄጥን፡ ወተወክሎ፡ ይፌጽም፡ Fides dat primordium: Fiducia perficit. *Org. Lect.* 3.

§ ተወጠነ፡ Cœptus, Inceptus fuit.

§ ውጡን፡ Inchoatus. Inceptus.

§ ወጣኒ፡ Initium faciens. Auctor. Inchoator. *Lit.* 172. *c.* 4. *Plur.* ወጠንት፡ ጸ፡ ር፡

§ ውጣኔ፡ & ውጥንት፡ Inchoatio. *MSS. Colb.*

§ ጥንት፡ Initium. Principium. *Luc.* 1,3.

❁ ወጸሐ፡—አውጸሐ፡ Libavit, *i.e. in honorem Dei aliquid liquoris profudit, ut:* አውጸሐ፡ ሞጻሕተ፡ Libavit libamen. *Gen.* 35,14. *Exod.* 25,29.

§ ሞጻሕት፡ Libamentum, Libatio, *σπονδή. Exod.* 29,40. *Pl.* መዋጽሕ፡ *Exod.* 38,16. *al.* 37,16. & መዋጽሕት፡ *Exod.* 25,29. *Num.* 4,7. Libatoria. *Cant.* 1,17. *difficilis est locus; Etenim non tantum lectio variat, nam in impressis codicibus legitur* ሞጻሕት፡ *in singulari, in Cod. Berol. MSS.* መዋጽሕት፡ *in plurali, atque respondet Græco* Δοκοὶ, Trabes; *in Amstel. MSS. reperitur* መዋጽፋት፡ *quod vide mox.*

❁ ወጸበ፡—ወጽብ፡ *Pl.* አውጻብ፡ Ornamenta aurium. Inaures. *Exod.* 35,22. *aliàs* አዕኑግ፡ *It.* አውጻብት፡ *Jud.* 8,26. *ubi respondere videtur Græco* Μηνίσκων, Lunulæ, *vel secundum Codicem Complutensem* Σειρώνων, *quæ vox alibi non reperitur; congruit cum vocabulo* Σειρὰ. Catena. *Num forte* Σειρῶν *de* Catenulis *accipiendum.*

❁ ወጸወ፡ Prævaluit. Superior fuit *in prælio Exod* 17,11.

§ ተወጽወ፡ Superatus, Inferior fuit, *ut: Cum demitteret Moyses manus* ይትወጸዉ፡ እስራኤል፡ Vincebantur Israelitæ. *ibid.*

❁ ወጸፈ፡ Fundâ projecit. 1. *Sam.* 17,49.

§ ተወጽፈ፡ Fundâ prostratus fuit. *Exod.* 19,13. (2.) Fundâ projectus fuit *lapis.* 1. *Sam.* 25,29.

§ ወጻፊ፡ Funditor. *Pl. Jud.* 20,16. *aliàs* ሰብአ፡ ሞጸፍ፡ *q.d.* Viri fundæ. 2. *Reg.* 3,25.

§ ሞጸፍ፡ Funda. *Exod.* 19,13. እብነ፡ ሞጸፍ፡ Lapis fundæ. *Zach.* 9,15. *Pl.* መዋጽፋት፡ Fundæ. *Cant.* 4,4. *Num & ista cum clypeis suspensa fuerint, in medio relinquimus. Idem vocabulum reperitur Cant.* 1,17. *in Cod. Amstelodamensi, ut paulo ante diximus, sed ibi non quadrat.*

* ወጸፈ፡ Watzif, *Deserti nomen. Enc.* 17. *Nov.* 2. 2.

* ዋፃ፡ *Abba Witzâ, Monachus, Discipulus Synoda, cujus vitam descripsit. Enc.* 6. *Maji.* 2. 1.

❁ ወፅነ፡—ተወፅነ፡ *De fœmina dicitur,* Dolores parturientis sensit. Parturit graviter. *Org. Lect.* 1.

❁ ወፅአ፡ *Hebr.* יצא Exiit. Egressus est. Prodiit. ወፅአ፡ እምኵሉ፡ ንዋዩ፡ Omnibus bonis suis cessit. *Luc.* 14,33. Excessit ጽሚተ፡ clam. (2.) *De reditibus & proventibus annuis.* Provenit. ዘይወፅእ፡ ግብር፡ Quod provenit tributi, *sic lege in Comment. p.* 303. *n.* 10. *imper. def.* ፃእ፡ Exi. *Plur.* ፅኡ፡ Exite. *Lit.* 164. *c.* 1. *De scriptura non transcripta ajunt:* በከመ፡ ወፅአ፡ ቀዲሚ፡ Sicut è calamo effluxit. (3.) *Spiritus S.* ዘይወፅእ፡ እምኀበ፡ አብ፡ *Joh.* 15,26. *cùm tamen alias dicere soleant:* ዘሠረጸ፡ እምአብ፡ Qui à Patre processit. (4.) *Scribe Hierosolym.* ይወጽኡ፡ በደም፡ egrediuntur in sanguine, *i.e.* Sanguinolenti sunt; *insolita phrasis. Relat. de S. Maria & Magis.*

§ አውፅአ፡ Eduxit, Extraxit. *Ps.* 17,22. Protulit *denarios. Luc.* 10,35. Egredi coegit. *Matth.* 3,31. Emisit *liquorem, ut: Ubera puellæ* አውፅኡ፡ ሐሊበ፡ emiserunt, *sive* ediderunt lac. *Hom. Chrys.* Elicuit *humorem &c. Enc.* 30. *Jul.* 4.4. Ejecit *aliquem domo sua. Enc.* 18. *Febr.* 2. Projecit, Abjecit *erutum oculum. Matth.* 5,29.30. ዘኢያውፅአ፡ ለጽድቁ፡ Qui non abduxit, abstraxit justitiam suam. *Gen.* 24,27. *De summa alicujus scripti:* ከመ፡ ያቀልል፡ አውፅኦ፡ ትእዛዝ፡ Ut *quis* eo facilius extrahat præceptum, *i.e.* reperiat, cognoscat. *Pref. Can. Apost. Comment. p.* 305. *n.* 16.

§ አስተዋፅአ፡ Produxit unum post aliud, *sigillatim, vel particulatim, vel iteratis vicibus, uti fit in jactu. Jon.* 1,5. (2.) *Speciatim* ንዋየ፡ opes, pecuniam, *quæ per vices expenditur. Marc.* 5,26. Impendit. Expendit. Sumtus fecit. Erogavit. *Act.* 11,29. *Inf. nom.* አስተዋፅኦ፡ Expensæ. Sumtus. Impensæ. *Syn.*

§ ውፁእ፡ Qui exiit. Qui egressus est. ውፁአ፡ እምሕግ፡ παραβάτης τοῦ νόμου, Transgressor legis. *Jac.* 2,11. (2.) Fugitivus. Desertor. *Syn. Pl.* ውፁኣን፡ እምጽድቅ፡ Injusti. 1. *Tim.* 1,9.

§ ውፃእ፡ Fœmina divortio dimissa. Repudiata, domo pulsa. *Lev.* 21.14.

§ ፀአት፡ Exitus. Egressus, *sive* Exeundi actus. *Org. sic corrige Ps.* 28, *ult. per Ps.* 104,36. *Oppos. est* በአት፡ Introitus. ወኢአሐተ፡ ፀአተ፡ ኃለ፡ እምአጸዋ፡ *q. d.* & ne unicam quidem egres-

egressionem vocis, *i. e.* ne unicum quidem verbum *quod egreditur ex ore meo. Org.* (2.) *Poeticè* Ortus. Origo; *ut*: እምሀገረ: ሜፌ: ፀአቱ: Ex urbe Memphi ortus ejus. *i. e.* Memphis fuit patria ejus. *Enc.* 21. *Aug.* 2.2.

§ ፀእፀእ: Sumtus. Expensæ, *vel* Impensæ. *Luc.* 14, 28. *Vide* ጸእጸእ: Embryo *in* ጸ:

§ ሙፃእ: Exitus. *sive* locus exeundi. quà exitus patet. *Ps.* 18, 6. *Pl.* ሙፃኣት: ማያት: Exitus aquarum. 2. *Sam.* 22, 16.

§ ሞፃ: Munus *quod abeunti datur.* 1. *Sam.* 6, 3.

§ ሞፃእት: Exitus. Finis *alicujus negotii*, *ut*: ሞፃእቱ: ለቅትሎሙ: Finis litis eorum *juramentum est. Hebr*: 6, 16.

§ አውፃኢ: Eductor, Productor. Qui aliquid in lucem protrahit.

❁ ወፅአ: Prævaluit. *Vid.* ወጽአ: *paulo ante.*

❁ ወፈረ: *Marc.* 2, 23. Rusivit. *Ps.* 103, 24. In agrum ex urbe egressus est. *Luc.* 8, 5.

§ አውፈረ: In campum eduxit *pecora.* Rus abduxit. In agrum eduxit. *Ps.* 77, 57. *Joh.* 10, 3.

§ ተዋፈረ: Cum aliis palari *vel* vagari in agris. 1. *Sam.* 24. 12.

§ ወፋሪ: *Pl.* ወፋርያን: ዕፀው: Qui lignorum cædendorum gratia in agrum egrediuntur. Bajuli lignorum. *Jos.* 9, 26. 27.

§ ወፍር: Rus. *Luc.* 17, 7. ሀጸደ: ወፍር: Pascuum. *Luc.* 15, 15.

§ ሙፋር: Locus quo pecora ad pascendum egrediuntur. *Ps.* 143, 16. (2.) *Pro* Exitu & Egressione *simpliciter, & opponitur* ምእቱው: Ingressui. ጸ:ር:

❁ ወፈየ: — አወፈየ: Tradidit. *Luc.* 7, 15. In manus dedit. Potestati alicujus commisit; *ut*: አብ: ኵሎ: አወፈዮ: ውስተ: እዴሁ: Pater omnia dedit in manum *Filii. Joh.* 3, 36. አወፈዮ: ምኅፀና: Tradidit ei depositum. *Enc.* 5. *Sept.* 3. 4. *S. Mariam* አወፈይዋ: ለዮሴፍ: tradiderunt Josepho, *q. d.* Fidei ejus commiserunt. *Vit. Mar. Noluit dicere* ፈነዉ: Desponsarunt; *cum tamen sacer textus sic loquatur.*

§ ተወፈየ: Oblatum fuit, Traditum fuit *munus*; *seu* Donatus fuit munere. *Gen.* 24, 61. Accepit *oblata, i. q.* ተመጠወ: *q. v. col.* 102. *Enc.* 4. *Oct.* 5. 5. Assecutus est. *Ut Arabicè* عطي *Passivum.*

§ ውፋዬ: Oblatio. Traditio.

ሀ:

❁ ሀለለ: — አሀለለ: *Prima & antiqua hujus verbi significatio est*: Segregavit. Sejunxit. Segregavit *rem unam ab altera; atque sic usurpatur de leprosa domo. Lev.* 14, 46. *Postea peculiariter adhibitum fuit* de separatione ab Ecclesia; *imo* ἀναθεματίζειν, Anathemate ferire, *i. e.* Internecione delere, *e. c. Dan.* *ut*: አሀልሎ: ሎቱ: Devovebo, *seu* funditus extirpabo & illum, *& urbes ejus. Num.* 21, 2. 3.

§ ተሀለለ: Anathema factus, Diris devotus, Execrationi datus fuit, *ut*: ከመ: እትሀለል: እምክርስቶስ: Ut anathema fierem à Christo. *Rom.* 9, 3.

§ ሁሉል: Separatus. Seclusus. Segregatus *leprosus. Lev.* 13, 46. *tanquam anathemate notatus.*

§ ምሁለለት: Anathema. *Num* 21, 3. *& consequenter* Totalis extirpatio. *At Æthiops meus exponebat Amharicè* ጉለት: Tractus regionis, *vel* fundus *certo hominum generi ad* utendum & fruendum *quasi sepositus & segregatus, vulgò* in feudum concessus. *Vid. Lex. Amhar. col.* 85.

❁ ሀለመ: *Verbum nominale.* Æternitati dicavit, *vel* consecravit; *ut*: *Sumserunt tabulas plumbeas* ወሀለምዎ: ውስተ: ሌጦን: ዘዜናሆሙ: & in perpetuam rei memoriam inscripserunt in eis historiam eorum. *Gall.* Eterniser. *Hist. VII. Puer. Nisi Arabica significatione* علم Signavit. Consignavit, *uti malis, quæ simplicior est, & etiam locum habere potest.*

§ ዓለም: *Hebr.* עולם *Arab.* عالم Mundus. *Ps.* 18, 4. *Synecd.* Orbis terræ, οἰκουμένη. *Luc.* 23, 44. (2.) *Meton. Opponitur Ecclesiæ, & in specie* τῇ ምንኵስና: Vitæ monasticæ. *Syn.* (3.) Seculum, *pro tempore longo & indefinito, ut*: ለዓለም: ወለዓለመ: ዓለም: *Per Enallagen numeri,* In secula, & in secula seculorum, *id est*; in æternum. *Ps.* 9. 5. 40. ዘለዓለም: Id quod in æternum. *i. e.* Æternus. *Tit* 3, 7. *De perpetuo & jugi sacrificio Patriarcharum dicitur*: ቍርባኖሙ: ዘለዓለም: *Lit. Job. Hinc reperiri ajebat Æthiops meus* ዘለዓለምና: Æternitas. *Fœmininum ubique est, nisi quod Matth.* 18, 7. *legitur* አሌሉ: ለዓለም: Væ mundo! ዝዓለም: Hoc seculum, *opponitur* ዘይመጽእ: ዓለም: Seculo venturo. *Org. Sic Rabbini ajunt* עולם הזה & עולם הבא. *Gen.* 2, 1. *legitur*: ተፈጸመ: ሰማይ: ወምድር:: ወኵሉ: ዓለም: ፈጸመ: እግዚአብሔር: Absoluta sunt cœlum & terra Et totum mundum absolvit Dominus. *In Græco est*: καὶ πᾶς ὁ κόσμος αὐτῶν. *Quem sensum alii libri sequuntur; Sic enim in Lit. Orth MSS legitur: Laudant enim cœli & terra* ምስለ: ኵሉ: ዓለሞሙ: cum omni ornatu *vel potius* apparatu suo. *Quo sensu etiam Poeta usus est; Theophilum enim vocat* መንግ: ክብረ: ወዓለሙ: Contemtorem gloriæ & ornatus *vel* splendoris sui. *Enc.* 19. *Nov.* 1. 1. *Pl.* ዓለማት: Secula. *Judæ* v. 25.

† ዓሊስ: *Luc.* 22, 31. Siligo, Ζεά, Zea. Dinckel. Korn *secundum* αὐτοψίαν *Æthiopis mei. Gall.* Espeautre. *Ital.* Speka. Speltz. Siliginem *enim id esse censemus.*

❁ ሀለወ: (1.) *Intransitivè*: Fidem fefellit.

Perfi-

Perfidus fuit. Defecit. Pf. 13, 4. Deſciſcere. Matt. 13, 21. (2.) Tranſitivè accipitur, & ſignificat Rececit aliquem, cui fidem & obedientiam debebat, & poſcit accuſ. ut : ወኪያሁ፡ ዐለውዎ፡ Et ipſum quoque herum perfidè deſeruerunt. Matth. 22, 6. Prodidit aliquem, ut : Judas ዘዐለወ፡ Qui prodidit eum. Luc. 6, 16. (3.) Tranſgreſſus eſt, Violavit legem. Lit. Chryſ. Refractarius fuit legi. Marc. 7, 9.

§ አዕለወ፡ In genere ſignificat Tranſtulit ex uno ſtatu in alium, tam in bonam, quàm in malam partem; & ſic diverſimodè applicatur. (1.) In malam: Pervertit, Seduxit ut : ያ (non ይ) ዐለውሙ፡ ለሕዝብነ፡ Pervertit vel Seducit populum noſtrum. Luc. 23, 2. Tranſgredi fecit aliquem legem vel officium ſuum. Lib. Myſt. (2.) in bonam partem: Defungi officio, ut : እለ፡ አዕለዉ፡ መገብሮሙ፡ በንጹሕ፡ Qui defuncti ſunt officiò ſuo incorruptè. Lit. Joh. & Orth. Magiſtratu, Adminiſtratione ſeu officio abire, vel ſe abdicare. አዕሉ፡ (pro አዕለዉ፡) እንከሰ፡ Abi igitur adminiſtratione tuâ. Luc. 16, 2. (3.) Tranſtulit ex una lingua in aliam; ut : እለ፡ አዕለውክሙ፡ ለዝንቱ፡ መጽሐፍ፡ Qui verò verterunt hunc librum. Lib. Myſt.

§ ተዐለወ፡ Tranſlatus fuit liber, ut: እምነ፡ ዐረቢ፡ ለግዕዝ፡ መጻሕፍት፡ ተዐለዊ፡ Ex Arabica lingua in Æthiopicam libri (ſacri Canonum, ut videtur) tranſlati fuerunt. Enc. 29. Aug. 5. 5. Conf. Comment. p. 295. ſeq. (2.) Activè accipitur ſicut ተመጠወ፡ & ተወከፈ፡ Donatus fuit, h. e. Transferente vel tradente alio accepit, ut : ዘከመ፡ ተዐለኩሙ፡ (ὃ ἢ παρελάβετε) pro ተዐለውክሙ፡ Quemadmodum accepiſtis. 1. Cor. 15, 1.

§ ዐለው፡ Per. Can. l. X. pro ዐሉው፡ Propriè eſt Tranſgreſſor boni & juſti. Uſurpatur de improbis Regibus perſecutoribus & Tyrannis. Enc. 21. Jan. Diocletiani Epitheton perpetuum eſt : ንጉሥ፡ ዐለው፡ Rex Tyrannus, ſceleſtus. Enc. 8. Mart. 2. 3. Στρεβλὸς, Perverſus. Sceleratus. 2. Sam. 22, 27. (2.) In ſpecie eſt Perfidus, Rebellis. In cauſa fidei & religionis Apoſtata; deſciſcens à vera fide. Specialiter Hæreticus, ſic n. accipitur in Can. Apoſt. 75. ap. Æthiopes § 2. Comment. p 312. n. 43. Sic communiter vocantur veteres hæretici Arius & ſimiles. Pl. ዐላዊን፡ Pejus eſt, quàm መናፍቃን፡ ut: በእንተ፡ ዘየሐውር፡ ኀበ፡ ጥምቀት፡ ዐላዊን፡ De eo qui iverit ad baptiſmum hæreticorum. Can. Apoſt. 33. Comment. p. 312. Fem. ዐለውት፡ Contr. ዐሉት፡ Perfida. Matt. 17, 17.

§ ዐላዊ፡ Perfidus. Rebellis. Defector. Proditor, ut : ዐላዊ፡ ንጉሥ፡ Rebellis Imperatoris. Job. 19, 12. መኰንን፡ ዐላዊ፡ Judex improbus, ſceleratus. Enc. ዐላዊ፡ ሕዝብ፡ Turbator populi. Luc. 23, 14. i. q. ዐለው፡ Perverſus. Tit. 3, 11.

§ ዐለዎት፡ Propriè Tranſgreſſio æqui & boni. Scelus. Lit. 158. c. 3. Perverſitas. Impietas gentilis. Tyrannis. ድኅረ፡ ኃለፈ፡ ዐለዎት፡ Poſtquam præteriit ethniciſmus. Enc. 22. Jun. 1. 2. (2.) In ſpecie Defectio: Rebellio, & in cauſa fidei Apoſtaſia, ut: Cuſtodi nos እምተሳትፎ፡ በዐለዎት፡ ወዐላውያን፡ à participatione apoſtaſiæ & apoſtatarum. Lit. 166. 3. አዝማን፡ ዐለዋውያን፡ Tempora perſecutionum tam ab ethnicis quàm ab hæreticis Imperatoribus. Enc. 10. Aug. 1. 2.

§ ምዕላት፡ Rebellio. Defectio. Plura habes ſupra col. 92. Nos propter affinitatem ſignificationis hæc retulimus; quamvis analogicè potius ad ወለየ፡ vel ምዕለየ፡ radices inuſitatas, referendum fuiſſet.

† II. ዓለው፡ Aloë. Sic reperio in ſtatu abſoluto. Cant. 4, 15. & in tribus MSS. ጸ፡ ሮ፡ Eodem quidem modo ſcriptum legitur Joh. 19, 39. ſed ibi eſt ſtatus conſtructus. In Poëta, & quidem in rhythmo ſcribitur ዓላዊ፡ Enc. 29. Aug. 5. 4. & in alio ጸ፡ ሮ፡ ዓለው፡ ſed minus bene. Variè enim corrumpuntur peregrina.

⊕ ዐለገ፡ — ዐለግት፡ Membrum quoddam indicii cauſa interfecto hoſti abſciſſum; unde ſic vocantur præputia Philiſtæorum, quæ David Saulo attulit. Org. Lect. 4. Forte eſt ab Arab. علج Vicit. Sine me እቅትል፡ ለዝንቱ፡ ዘአልቦቱ፡ ዐለገ፡ interficere infamem hunc, ſcil. Saulum qui nihil quidquam habet quod ei abſcindi poſſit. Org. Lect. 3. Dan. 13, 29. reſpondet Græco καύχημα, difficili & ellipticâ locutione, ut : በመጥባሕትከ፡ ዐለግትከ፡ In gladio tuo gloriatio tua, q. d. gladio tuo materiam gloriæ indicio aliquo reportas. Confer 2. Sam. 23, 18.

† ዓም፡ Pſal. 89, 11. & ዓመት፡ Pſal. 64, 12. Annus; ſicuti dicimus ሰዐ፡ & ሰዓት፡ Hora. Num forte fructum ferre velit ለዓሙ፡ in annum ſuum, i. e. anno vertente. Luc. 13, 9. በበ፡ ዓመት፡ Quotannis. Can. Apoſt. 27. Comment. p. 312. Centurio ዘዐመት፡ መንግሥት፡ እንተ፡ ስማ፡ ኢጣልያ፡ anni regni, cui nomen eſt Italia. Act. 10, 1. Quæ planè extra oleas. Quid legerit quidvè intellexerit tranſlator, conjicere non poſſum; nam in textu eſt σπείρης Ἰταλικῆς, cohortis Italicæ. (2.) Æra. Epocha in Chronologia, ut. ዓም፡ እስክንድር፡ Æra Alexandri. Comp. Æthiop. ዓመት፡ ዓለም፡ Annus mundi, i. e. Æra mundi conditi. ዓም፡ vel ዐመት፡ ሰማዕት፡ Æra martyrum. quæ aliàs vocatur Diocleriani. Comp. Æthiop. Scal. 689. Idem per Ellipſin nonnunquam effertur, ut : እምሰማዕት፡ A martyrum, ſcil. Æra vel Epocha, quæ incipit Anno Chriſti 284. ineunte. Eundem quoque vocari ዓመት፡ ምሕረት፡ Æram gratiæ, Scaliger quidem putat; de quo tamen valde dubito: cauſam reperis in Comment. pag. 385. ubi ſimul tradidimus Lectori Computum annorum Eccleſiæ Æthiopicæ.

ca, quem consulere poterit. እምዐመተ፡ ሥጋዌ፡ እስከ፡ ዐመተ፡ ሰማዕታት፡ ንጹሓን፡ ፻፸፮፡ ወ፰፡ Ab anno incarnationis usque ad annum martyrum purorum, *i. e.* sanctorum *sunt anni* 276. *his adde* 8. (*ob causam quam in Histor. nostra Æthiop. Lib. III. cap.* 6. §. 97. *docuimus*) *& fient* 284. *& sic conveniet numerus cum computatione nostra. Vid. Comment. d. l. p.* 388. *n.* 17. *Plur.* ዐመታት፡ *Ps.* 89, 5.

† ዐም፡ Arbor procera. *Vide* ዐቅም፡

✿ ዐመቀ፡ *Hebr.* עמק Profundus fuit, *vel* factus est. *Lit. Chrys.*

§ አዕመቀ፡ *Org. Lect.* 1. העמיק Profundum reddidit, ἐβάθυνε. *Luc.* 6, 48. Profunde scrutatus est; *ut de Mysterio SS. Trinitatis: Mens* ኢይክል፡ አዕምቆ፡ ሐልዮ፡ Non potest profunde cogitando penetrare. *Gall.* Approfondir une matiere. *Lit. Job.*

§ ዕሙቅ፡ עמק Profundus. *Ps.* 68, 2.

§ ዕመቅ፡ עמק Profunditas. *Matth.* 13, 5. ዕመቀሙ፡ ለአብሕርት፡ Profunditas marium. *Lit.* 172. 1.

§ ማዕመቅ፡ *Org. Edz.* ማዕምቅ፡ & ማዕምቅት፡ *Triplici forma occurrit.* Profunditas quævis. *L. MSS. Sive in terra, sive in mari.* (2.) *i. q. Hebr.* עמק Vallis. *Luc.* 3, 5. (3.) Abyssus *Apoc.* 20, 3. እምዕምቀ፡ ልብ፡ Ex imo animo, Animitus. *Org. Lect.* 2. *Plur.* ማዕምቃት፡ *Hebr.* מעמקים *Lit.* 172. *c.* 2. *sic etiam corrige. Ps.* 62. 9.

† ዕምዕም፡ Palus, paludis. Limus. *Ps.* 39, 2. & 68, 18.

✿ ዐመደ፡ Columnam, *vel* instar columnæ quidpiam erexit vel statuit. *Lit. Job. Cont. E. ut:* የዐምድ፡ በነፋስ፡ Columnas erigit in vento. *Sic de admiranda creatione inter alia allegorice loquitur autor Lit. Orth. Hebr.* עמוד:

§ ዐምድ፡ *Hebr.* עמוד Columna. *Apoc.* 3, 12. Truncus. Stipes. *Enc.* 1. *Epag.* 4. 2. Columen, *ut:* ዐምደ፡ ሃይማኖት፡ Columen religionis *seu* fidei. (2.) Vindex, κατήγορος, Assertor fidei & religionis. *Pl.* አዕማድ፡ Columnæ. አዕማደ፡ እግር፡ *q. d.* Columnæ, *i. e.* Plantæ pedum. *Deut.* 28, 35. *It. Epitheton summorum doctrinæ Christianæ assertorum, Apostolorum, & Patrum,* Säulen des Glaubens, *ut:* ጳጳሳት፡ ኄራን፡ ዘይበልዎሙ፡ አዕማድ፡ Archiepiscoporum optimorum, quos vocant columnas. *Enc.* 6 *Jan* 4. 2. *Metaphora desumta ex Epist. ad Gal.* 2, 9. *Hinc porro de quovis* viro summo & excellenti, *qui lumen est in suo genere, accipitur. Vit. Pachom.*

§ መዐምድ፡ Loca, ubi columnæ positæ sunt. Basis columnarum. *Exod.* 26, 25. *Pl.* መዓምድ፡ *Exod.* 27, 10.

* ዐምደ፡ ማርያም፡ Columna Mariæ. *Nom. propr. viri. Enc.* 4. *Epag.* 1. 2.

* ዐምደ፡ ብርሃን፡ *Nom. prop. Viri. Enc.* 18. *Maji.* 4. 2.

✿ ዐመፀ፡ *Cont. E.* Injustus. Iniquus fuit. Iniquè egit. *Ps.* 43, 19. (2.) Injuria affecit, *cc. acc. Gen.* 21, 22.

§ ተዓመፀ፡ Alter alterum injuria aliquâ affecit. *Act.* 7, 26.

§ ዐመፃ፡ *f.* Injustitia. Iniquitas. *Ps.* 7, 17. በዐመፃ፡ Iniquè. *Lit. Cyr. Ne fiat terra* ἔρημος, deserta. *Æth. reddidit* ዐመፃ፡ *Nescio quid legerit vel intellexerit interpres. Exod.* 23, 29.

§ ዐማፂ፡ Injustus, Iniquus. *Ps.* 9, 24.

§ መዐምፅ፡ Alium injuriâ afficiens. Injustè cum aliquo agens. መዐምፀ፡ ስምዕ፡ Iniquus *vel* injustus testis, *q. d.:* Depravator testimonii. *Exod.* 23, 1.

† ዐሣ፡ Piscis. *Matth.* 7, 10. *Pl.* ዓሣት፡ *Marc.* 6, 41.

✿ ዐሠረ፡ *Cont. E.* Decimas dedit, *vel* accepit. *Hebr.* עשר. Dedit. *Gen.* 28, 22. Accepit. 1. *Sam.* 18, 15. *Inf. nom.* ዐሥሮት፡ Decimatio. *Deut.* 26, 12. *In Arithmetica:* Per decem multiplicavit. *Comp. Æthiop.* (2.) Invitavit ad epulas, *Matth.* 22, 4. 8. *fortassis ideo, quod hora diei decima epulæ instituerentur apud Æthiopes, sicut nona apud Romanos. Mart. L.* 4. *Epist.* 8.

§ ዐሡር፡ Decimus, *de tempore & diebus, ut:* አመ፡ ዐሡሩ፡ ወረቡዑ፡ ለሌሊት፡ decima quarta nocte. *Act.* 27, 27.

§ ዓሥር፡ Decimus. *Arab.* عاشر, *per Enallag.* Decem. *Enc.* 4. *Mart.* 21. & 26. *April.* 2. 1.

§ ዐሥር፡ Decem, *ut:* ዐሥሩ፡ ወኃምስ፡ Quindecim. *Org. Lect.* 5. ዐሥሩ፡ ወርብዕ፡ Quatuordecim. 3. *Reg.* 7, 15.

§ ዐሥሩ፡ Decem, *forma nuda in* ኡ *desinentis, ut:* ዐሥሩ፡ ደናግል፡ Decem virgines. *Matth.* 25, 1. ዐሥሩ፡ ወስሱ፡ Sedecim. *Exod.* 26, 25. (2.) *Per Enallagen* Decimus, *ut: Tempore* ዐሥሩ፡ ወአሐቲ፡ un[illegible]cimæ horæ. *Matth.* 20, 6.

§ ዐሠርቱ፡ Decem, *forma aucta in* ቱ፡ *servile, cujus character est* ፲፡ *ut.* ዘዐሠርቱ፡ አውታሪሁ፡ Cui decem chordæ, *i. e.* Decachordon. *Ps.* 91, 3. ዐሠርቱ፡ ምእት፡ Decem centuriæ, *seu* decies centum, *i. e.* Mille. *Ps.* 104, 7.

NOTA. *Ps.* 59. *tit. tam in Hebræo quàm Græco sunt* XII. millia, *at in Æthiopica versione tantum* ዐሠርቱ፡ ወ፪፻፡ *i. e.* MCC. *reperiuntur, cum* እልፍ፡ ወ፳፻፡ Myrias & viciescentum, *id est* 12000. *reddi debuisset.*

§ ዐሥራት፡ Decimatio, *ut:* ዐሥራት፡ እደዊሁ፡ ለ *&c. q. d.* Decimatio manus; *i. e.* decima pars. *Matth.* 23, 23. (2.) Decimæ. *Lit.* 160. *c.* 1.

§ ዐሥራይ፡ Decimus *pro* ዐሥራዊ፡ *MSS. Colb. F.* ዐሥራት፡ *pro* ዐሥራዊት፡ *Ibidem.*

§ ተዐሥርት፡ Decuplum.

§ ተዐሠርተ፡ *Adverb.* Decuplo. *Ef.*6,13.

§ ዕሥራ፡ Viginti. *Act.* 1, 15. *ejus character est* ፳፡

Ex II. significatione ተዐሠረ፡ Invitatus fuit ad convivium. *Matth.* 22,3.

§ ዐሡር፡ Invitatus.

§ ዐሢር፡ Invitatio ad epulas.

† ዐረር፡ Plumbum. *Exod.*15,10. *Num.*31,22.

❁ ዐርቀ፡ I. Defecit. Defuit. Decessit *quod adesse debebat; ut: Vinum* ዐርቀ፡ ወበልየ፡ Delecit & vetus factum est. *Jos.*9,13. *cc.* እም፡ *ut:* ዘኢየዐርቅ፡ እምቱስሕት፡ μὴ ὑστερούμενον κράματος, Quod non destituitur *seu* caret mixto. *Cant.*7,2. *De Christo: Homo factus est* እንዘ፡ ኢየዐርቅ፡ እመንበረ፡ መለኮቱ፡ quamvis non decederet de throno Deitatis suæ. *Conf. Fid. R. Claud. in Comm. p.*258. *n.*3. *vel:* እንዘ፡ ኢየዐርቅ፡ ሀላዌሁ፡ Quamvis non deficeret essentia ejus, *ob assumtam videlicet humanitatem. Org. Lect.* 1.

❁ II. Nudus fuit, *ut:* ዐረቅ፡ *pro* ዐረቂኩ፡ Nudus fui. *Matth.*25,36. 1.*Cor.*4,11. *Tertiam significationem cum derivatis, vide paulo inferius.*

§ አዕረቀ፡ Nudavit. Denudavit. *Apoc.*17,16. Privavit vestibus. እንተ፡ አዕረቅዋ፡ ልብሳ፡ Cui detraxerunt vestem, *sive* quam denudaverunt vestibus. *Enc.* 11. *Nov.*

§ ተዐርቀ፡ Denudatus, Privatus fuit. *c.r.* እም፡ *ut:* ከዋክብት፡ እምዐበየ፡ ብርሃኖሙ፡ ተዐርቁ፡ Stellæ magnitudine lucis suæ privatæ, *seu* denudatæ fuerunt, *i.e.* Lumen earum defecit. *Lit. MSS.*

§ ተዐረቀ፡ Denudavit se *Gen.* 9,21.

§ ዕሩቅ፡ Nudus. *Matth.* 25,38.44. Denudatus, *ut:* ዐፅም፡ ዕሩቅ፡ ሥጋ፡ Os denudatum carne. *Enc.* 29. *Jan.* (2.) *Metaph.* Carens, Orbus, Destitutus, *ut: Paulus Samosatenus statuit humanam Christi naturam* ዕሩቀ፡ እመለኮት፡ Nudam, *sive* Destitutam Divinitate. *Enc.* 19. *Oct.* 4.4. *Pl.* ዕሩቃን፡ *Luc.*2, 15.

§ ዕራቅ፡ *Idem, sed Substantivè cum affixis, ut alia adjectiva qualitatis, ut:* ጕየ፡ ዕራቁ፡ Aufugit nudus. *Marc.* 14,51.52. (2.) Inanis, Vacuus. *Germ.* Bloß. leer. ዕራቅየ፡ *Psal.* 7,4. *Oppos.* Abundanti & Pleno. *Luc.*20,11. ፈነዎሙ፡ ዕራቆሙ፡ ለብዑላን፡ Inanes dimisit divites. *Sic quoque est in MSS. per Enallagen numeri. Luc.*1,53. *Plur.* ዕራቃን፡ *cum affixo* ዕራቃኒሆሙ፡ Nudi illi. *Gen.*2,25. & 3,7. *Pro* ዕራቁቲነ፡ *legendum* ዕራቃኒነ፡ Nudi nos. 2.*Cor.*5,3. ዕራቃኒክሙ፡ Inanes vos. *Exod.*3,21. *qua significatio* inanitatis *huic tantùm formæ competit;* ዕሩቅ፡ *enim tantum* Nudum *denotat.*

§ ዕርቀት፡ Nuditas. *Enc.* 21. *Jul.* 3.5. Denudatio.

§ ዕርቃን፡ Idem. *Rom.* 8, 35. (2.) Pudenda. *Org. Lect.* 1.

§ ዕርቃና፡ Idem. *Deut.* 28,48.

❁ III. ዐረቀ፡ Reconciliavit dissidentes. In gratiam reduxit. አንዘ፡ የዐርቆሙ፡ Cœpit reconciliare eos. *Act.* 7,26. ዘይክል፡ ዐሪቀ፡ Qui potest conciliare. 1.*Cor.*6, 5.

§ ተዓረቀ፡ *Exod.*21, 22. Reconciliatus fuit cum aliquo. In gratiam cum alio rediit. *Luc.*12,58.

§ አስተዓረቀ፡ *i.q. primitiv.* ዐረቀ፡ Reconciliavit; *ut* አስተዓርቆ፡ ለእለ፡ ተባአሱ፡ Concilia eos, qui contendunt inter se. *Stat. Apost. XI. Comm.p.*318.*n.*58.

§ ዐራቂ፡ Conciliator, Arbiter, *qui alios reconciliat; vulgò* Mediator, *ut:* ዐራቂ፡ ይኩነኒ፡ ወመስተሣልም፡ Conciliator sit mihi & pacificator. *Enc.*16. *Nov.* 1. 3. *Sic* 1. *Tim.* 2, 5. *in MSS. Vide* ሰ[illegible]ራዪ፡ *col.* 277.

§ ዕርቅ፡ Reconciliatio. Gratiæ restitutio. *Exod.* 21, 22.

§ ዕርቅ፡ Idem. *MSS. Colb.*

❁ ዐረበ፡ *Jos.* 10,27. & ዐርበ፡ *c.* 8, 29. Occidit Occubuit *sol, stella. Marc.* 1, 32. *Inf.* በዐረበ ቶሙ፡ dum occidunt sidera. *Org. Lect.* 1.

§ ዐረብ፡ Occasus solis, *ut:* ተኵላተ፡ ዐረብ፡ Hyænæ occidentis, *Vide sub* ተ[illegible]፡ *col.* 2[illegible]7. (2.) *Pro loco tamen* occasus, *seu* occidente *accipitur. Ps.*49, 1. እምሥራቅ፡ እስከ፡ ዐረብ፡ Ab ortu solis usque ad occasum. *Org. Lect.* 4. *sic lege Matth.* 24, 27. (3.) Arabia. *Enc.* 29. *Dec.*

§ ዓርብ፡ Parasceve, *dies qui festum proximè præcedit.* Vigilia *vulgò. Matth.*27,62. *pec.* Vigilia Sabbati. Feria sexta, *vulgò* dies Veneris. *Exod.* 16,5. 22.

§ ዐረቢ፡ Arabica lingua. እምዐረቢ፡ ለግዕዝ፡ Ex Arabica in Æthiopicam *linguam librum transtulit. Enc.* 29. *Aug.* 5.5. (2) *Pro* Plaga occidentali *accipitur. Exod.* 26, 20. *quamvis textus non respondeat; ut Jos.*5,10. በዐረቢሃ፡ ለኢያሪኮ፡ Ad occidentem Jericho.

§ ዐረባዊ፡ Occidentalis. *Apoc.* 21, 13. (2.) Arabs. *Pl.* ዐረባውያን፡ Arabes, & *quidem* Saraceni; *ut:* መጽኡ፡ ዐረባውያን፡ ቅኑታን፡ ሰይፋ፡ በገቦ፡ Venerunt Arabes accincti gladio in latere. *Enc.* 1. *April.* 3.4.

§ ዕርበት፡ Occasus, *quatenus significat tempus.* እስከ፡ ዕርበተ፡ ፀሐይ፡ Usque ad occasum solis. *Exod* 17,12.

§ ምዕራብ፡ *Hebr.* מערב *i.q.* ዐረብ፡ Occidens, *seu* locus occasus. *Ps.* 103, 20.

† ዐራት፡ Lectus. *Ps.*6,6. ዐራት፡ ኀጺን፡ ለሁብ፡ Lectus ferreus ignitus, *idest* Clibanus *in quem conjectus fuit Sabas martyr secundum Synaxaria Græcorum* 5. *Decemb. per metaph. Poeticam Enc.* 9. *Dec. Pl.* ዐራታት፡ *Æth.*

❁ ዐረከ፡ — ተዓረከ፡ Amicitiam coluit. Familiaritatem habuit *cum aliquo. Jud.*5, 30. *cc.* ጋር፡ *ut:* ተዓርኮ፡ ኀበ፡ እግዚአብሔር፡ Gratia valent apud DEUM. *Lit. MSS. Epipl.*

Constitui-

Construitur etiam cum ለ:: *Inf. nomin.* ተዐርኮ: *&* ተዐርኮት: Mutua familiaritas.

§ ዐርክ: Amicus, familiaris, *Matth.*11,19. *Pl.* ዐርካን: *Lit. Orthod. &* አዕርክት: Socii, Amici. *Luc.*5,10.

§ ዕርክ: Idem. *F.* ዕርክት: *Pl.* ዕረካት: Sociæ, Amicæ. *Sic lege Luc.*15,9.

† ዐር: *Hæ literæ, vel potius characteres numerici Act.*21,35. *casu quodam irrepsisse videntur; nihil enim significant, ut frustra Castellus in expositione illorum laboret.*

✿ ዐረዘ: Induit *alium vestitu.* Amixit. *Cont. F.* 2. *Reg.*10,22.

§ ተዐረዘ: Induit semet *vestimento. Cont. E. Org. Lect.*1. (2.) *Pass.* Indutus fuit.

§ ዐራዝ: Vestitus. Amictus. *nom. Subst. Matth.*6,28. Vestimenta. *Exod.*28,2.39. ሲሳይ: ወዐራዝ: Victus & amictus. *Syn. Propriè de* indumento interiori, *sicut* ቀሰሰት: de exteriori. *q.v. col.*100.

§ ዐራዚ: Qui se vestit *vel* induit, *q.d.* Indutor. *Enc.*3.*Sept.*1,2.

§ ተዕርዞት: Induitio *sive* Induendi actus. *Syn.*

✿ ዐረየ: Par, Æqualis fuit *dignitate, gradu, etiam supplicio. Enc.*1.*Jan.* (2.) Convenit in aliquo *cum alio. Luc.*5,36. (3.) Planam & æqualem reddidit *viam asperam. Gall.* Unir. *Marc.*1,3. (4.) Univit. Conciliavit. ከመ: ተዐርዩ: ልበ: Ut adunetis corda. *sic Æth. reddidit* ὁμόφρονες. 1. *Pet.* 3, 8. *Atque hinc existit* (5.) *Periphrasis adverbii* Æqualiter; *ut* ኵሉ: ዐረየ: ወኀብረ: ዐለወ: Omnis æqualis fuit & pariter defecit, *i.e.* Omnes pariter & conjunctim defecerunt. *Ps.*13,4. *& Rom.*3,12. Pariter, ἅμα. Similiter, *ut:* ከመ: ኢየዐሪ: መዊተ: Neexæquet mori, *i.e.* Ne simul, pariter moriatur *innocens. Deut.*29,19. ዐረየ: ሐመመ: Simul passus est. *Rom.*8,17.

§ አዐረየ: *Org. Edz. L.*2. Exæquavit. Parem & æqualem reddidit. ያዐሪ: ርእሶ: ምስለ: እግዚአብሔር: Æqualem se facit cum Deo. *Job.*5,18. (2.) Æqualiter distribuit, *ut Presbyter* ዘኢያዐሪ: ሲሲተ: qui non æqualiter distribuit alimenta. *Can. Ap.* 39. *Comment. p.*312.

§ ተዐረየ: *Cont. E.* Æqualis. Par fuit *vel* factus est, Exæquatus fuit *dignitate, potentia. Ps.*88,7. *c.c.* ለ: *Dat. Enc.* 6. *Oct.* 3,5.

§ አስተዓረየ: Pari modo habuit. Æquales fecit aliquos inter se, *cc.* ምስለ: *Matth.*20,12.

§ ዕሩይ: Par. Æqualis. Similis. *Apoc.*21,16. *De Filio Dei:* ዘዕሩይ: ምስለ: አብ: በመለኮት: Patri coæqualis Divinitate. *Lit.*163.*c.*3. *It. Deus trinus* ዘዕሩየ: መለኮት: *passim.*

§ ዕረየ: *Adv.* Pariter. Æqualiter. Similiter, *Luc.*6,34.

§ ዕሪይና: *Contractè* ዕሪና: Æqualitas, *ut:* ዕሪና: መለኮት: Coæqualitas Divinitatis *in SS. Trinitate. Lit. Joh. MSS.*

§ ዕርየት: Exæquatio. Similitudo. *Cant. Mar.*36.1.

✿ ዐረገ: Senuit. Consenuit, *&c. Vid. in* አ: *col.*344.

✿ ዐርገ: *Psal.*17,10. *Arab.* عرج Ascendit. Conscendit *muros. Ps.*73,24. *navem, & cc.* ውስተ: *Matth* 8,23. (2.) *De fonte* Scaturiit. *De floribus & plantis:* Pullulavit. Progerminavit. *Poeticè.*

§ አዕረገ: *Matth.*4,1. Ἀνήγαγε, Ascendere fecit. Sursum duxit, *vel* traxit. *c.*13,48. In altum tulit. Elevavit, *oppos.* አውረደ: *Lit. Orth.* Sacrificium *vel* preces Deo obtulit, *quia cælum versus diriguntur.* ወታዕርጉ: መሥዋዕተ: Et offeratis sacrificia. 1.*Pet.*2,5. አዕረገ: ዕጣነ: *Lit.*172.*c.*2. Suffumigavit. Thus accendit, *& simpliciter* Adolere thus, *vulgò* Incensare. *Enc.* 2. *Oct.* 1.3. *Peculiariter de S Cœna usurpatur, ut:* አዕረገ: ቅዳሴ: ቍርባን: Celebravit Eucharistiam, *sive* S.Cœnam. *Enc.*21.*Jan.*6,2. ንዐርግ: ቍርባነ: *Conf. Fid. Claud. Comment. p.*239.*n.*8 *quo sensu verbum* አዕረገ: *interdum simpliciter ponitur. Can. Apost.*43. *Comm. p.*308. *Enc.* 2. *Oct.* 1.3.

§ ዐራጊ: Ascendens. ይኩን: ዐራጊ: Fiat ascendens, *i.e.* Ascendat. *Lit.*160.*c.*2.

§ ዐራጊ: Ascensor. *Elias Thisbites* ዐራጌ: ሰማያት: ascendens cœlos. *Enc.*1.*Dec.*1.1.

§ ዕርገት: Ascensio. *Luc.*9,51. *Dicitur etiam de sacrificio, suffitu, precibus. in Lit.* በዝ: ዕርገት: ዕጣን: Hic (*sit*) suffitus thuris. *Lit. Epiph.* ዕርገት: እምባሕር: Emersio ex mari. *Enc.*6.*Febr.*1.

§ መዐርግ: *fer.* መዐምቅ: Gradus, *ab ascendendo sic dictus. Act.*21,35. *Pl.* መዓርግ: *Arab.* معراج *Ps.*119. *inc. & seq.* (2.) Gradus *alicujus* functionis, *sive* dignitatis, *ut: Constituere voluerunt eum* ዘእጲስ: ቆጶስ: መዓርገ: ጳጳ: in gradibus ordinis Episcopi, *i.e.* Conferre voluerunt ei gradum ordinis Episcopalis. *Enc.*21.*April.* 2.3. *Item* መዓርጋት: *Gen.*6,16.

¶ ምዕራግ: Ascensus. Locus in clivo *ubi ascenditur. Jos.*10,10.

† ዓርግ: *Legitur hæc vox Amos.*8,1. መየ: ዓርግ: *& respondet Græco* ἄγγος ἰξευτοῦ, Vas aucupis, *secundum Tr. Petraeum.*

✿ ዐረፈ: — አዕረፈ: *Tam transitivè quam intransitivè significat.* (1.) *Intransitivè.* Quievit, requievit, *Luc.*10,6. (2.) Inhæsit. Mansit. *Org. Lect.*1. (3.) Obdormivit, *i.e.* Obiit *Christianus. Lit.*164.*c.*2. *Poeticè cc.* እም: *ut:* አዕረፈ: እምዓለም: Excessit è mundo. *Enc.*3. *Epag.*2.4. (4.) Feriari, Observare diem festum non laborando, *ut:* በእንተ:

ተ፡ አዕርፎ፡ ክልኤሆሙ፡ ሰንበታት፡ De obſervatione duorum Sabbatorum. *Syn.* (5.) *Tranſitive*: Refocillavit. Recreavit à morbo, *ut*: አዕረፎ፡ እምደዌ፡ እግሩ፡ Recreavit eum ab infirmitate pedum ejus. *Enc.* 3. *Oct.* 2. 4. Refecit. *Matth.* 11, 28. Requieſcere fecit. *Hoc vocabulo utuntur de animabus pie defunctorum, ut*: አዕርፍ፡ ነፍሶሙ፡ ወተሣሀሎሙ፡ Refocilla animam eorum & propitius eſto iis. *Lit.* 165. 2. *Imitatione ſcilicet Græcorum, qui dicunt*: ἀνάπαυσον αὐτούς. Refocilla eos. ἀνάπαυσον τὰς ψυχὰς τῶν κεκοιμημένων δούλων σου. *Utraque ſignificatio in eodem commate reperitur. Lit.* 164. 4. እግዚኦ፡ አዕርፎ፡ ለአበዊነ፡ ወአኃዊነ፡ እለ፡ ኖሙ፡ ወአዕረፉ፡ በሃይማኖት፡ ርትዕት፡፡ Domine! quieſcere fac Patres noſtros & fratres noſtros, qui obdormiverunt, & ad quietem pervenerunt in recta fide. (6.) Quieſcere *ſeu* Ceſſare fecit opus: በሳብዕት፡ ዕለት፡ ታሀርፎ፡ ዘርዐ፡ ወታሀርፎ፡ ሀጺደ፡ Septimo die ceſſare facies ſationem & meſſem. *Exod.* 34, 21.

¶ ዕረፍ፡ Tranquillus. Refocillatus. (2.) Piè defunctus *Chriſtianus*. *Enc.* 21. *Jan.* *Pl.* ዕረፋን፡ Quieti. *Pſ.* 91, 14. በዕረፍ፡ In tranquillo *ſcil.* ſtatu. *Subſtantivè*. In quiete. 1. *Tim.* 2, 2.

¶ ዕረፍት፡ Quies. Requies. *Pſ.* 22, 2. *Metaph.* Obitus Chriſtianorum. *Præf. Syn.* *In Encomio, ſi ſequatur* ውኅት፡ *per* Abitum *&* Emigrationem *reddi oportet, ut*: *Hodie* ዕረፍትከ፡ emigratio tua *facta eſt* ውኅት፡ ብሔረ፡ ተድላ፡ ወፍግዕ፡ in regionem voluptatis *&* deliciarum. *Enc.* 21. *Sept.* 2. 3. በዕረፍቱ፡ *Elliptice dicitur* In (*tempore*) obitu ejus. *Enc.* 13. *Jun.* 2. 5.

¶ ምዕራፍ፡ Locus quietis, Manſio, Statio. *Pſ.* 131, 15. Conditorium *piè defuncti*. *Enc.* 3. *Jan.* 3. 4. (2.) Milliare. *Matth.* 5, 41. Lapis, *quatenus pro ſpatio itineris accipitur. Reſpondet etiam Græco* σταδίῳ. *Luc.* 24, 13. (3.) Pauſa. Sectio. Caput *libri*. *Æ.*

† II. ዕርፍ፡ Cochlear. ዕርፈ፡ መስቀል፡ *vocatur* cochlear, cujus uſus eſt in diſtributione vini benedicti in S. Cœna, *Æthiopum more. Lit.* 158. *c.* 4. *de quo vide Hiſt. Æth. Lib. III. c.* 6. §. 79. (2.) Aratrum. *Luc.* 9, 62. *Ad hanc vocis æquivocationem alludunt Æthiopes de Apoſtolis ſcribentes*: ሐረሱ፡ ምድረ፡ አሕዛብ፡ በዕርፈ፡ መስቀል፡ Araverunt terram gentium aratro crucis. *Org. Lect.* 5.

† ሀስቅ፡ Varium. Verſicolor. ዘበሀስቅ፡ ποικιλτόν. *Exod.* 37, 21. ልብሰ፡ ሀስቅ፡ Veſtis Babylonica, varia, verſicolor *Joſ.* 7, 21. *De tunica Joſephi* ዘሕብረ፡ ሀስቅ፡ coloris varii. *Gen.* 37, 3. ክዳና፡ ዘሀስቅ፡ ℣. 24.

¶ ዕሱቅ፡ *Adj.* Varius. Verſicolor. *Exod.* 36, 25. 36. *al.* 39, 8.

¶ መሀስቅ፡ Textor veſtis variæ. *Pl.* መሀስቃን፡ ὑφαίνοντες, Textores. 2. *Sam.* 21, 19.

† ዕስቆፍ፡ *Arabicum eſt* ﺃﺳﻘﻒ *ex Græco corruptum, aliàs* ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ Epiſcopus. *Enc.* 23. *Oct.* 4.

⚙ ሀሰበ፡ Mercede conduxit. *Jud.* 18, 4.

¶ ተሀስበ፡ Mercede conductus fuit. *Syn.*

¶ ተሃሰበ፡ *Matth.* 20, 7. *In VIII. Conjug. quæ mutuam actionem infert*: De mercede cum aliquo paciſci, *conſtr. c. acc. tanquam activum*. ይትሃሰብ፡ ገባእተ፡ Ut de mercede paciſceretur cum mercenariis. *ibid.* ℣. 1. *Jud.* 9, 4. ተሣሀለ፡ *eſt* Convenit, Contraxit locationem, conductionem. *col.* 384.

¶ ሀስብ፡ Merces. Salarium. *Matth.* 5, 12. 46. ቤት፡ ሀስብ፡ Domus conducticia. *Act.* 28, 30. (2.) Præmium. Remuneratio. *Matth.* 6, 1. 16. በሀስበ፡ ጻማሁ፡ In præmium laboris veſtri.

¶ ሀሳቢ፡ Mercenarius, *ſyn.* ገባር፡፡ *Marc.* 1, 20. *Joh.* 10, 12.

¶ ዕሳቤ፡ Remuneratio. Belohnung. *MSS. Colb.*

† ማዕስብ፡ Vidua. *V. ſub* ማዕሰበ፡ *col.* 92.

* ዔሳው፡ Eſawus, *ſive* Edom, *filius Iſaaci*. *Gen.* 25, 25 *ſeq.*

⚙ ሀሰየ፡ *Conj. E.* Pro meritis gratiam reddidit, *ſeu* retulit. Retribuit. Vicem ſolvit. *Pſ.* 17, 23. 27. *tam in bonam quàm in malam; ſæpius tamen in bonam partem*: Gratioſè tribuit, *ut*: እንዘ፡ ተዐሲ፡ ዕሤተ፡ ሠናየ፡ Dum tribuis præmium bonum. *Lit. Joh.* ዘይዔሲ፡ ለነዳያን፡ ምጽዋተ፡ *Poeticè*, Qui diſtribuit *vel* erogat pauperibus eleemoſynas. *Enc.* 27. *Sept.* 1. 2.

¶ ተሀስየ፡ Pro meritis gratiam & præmium accepit. *Marc.* 10, 30. Muneratus, præmio affectus fuit. *i. q.* ተፈድየ፡፡ *Enc.* 28. *Mart.* 3. 2.

¶ ዕሱይ፡ Gratia vel præmio dignus. *Vit. Theoph.*

¶ ዕሤት፡ *Contr. pro* ዕስየት፡ Præmium. Remuneratio. Retributio. *Pſ.* 126, 4.

¶ ዐሳዪ፡ Remunerator, *qui reddit præmium vel gratiam.* ዐሳዪ፡ ሕይወት፡ Remunerator vitæ. *Ebr.* 5, 9.

⚙ ሀቀለ፡ — ምዕቃል፡ Stagnum. Lacus. *Cant.* 5, 12. *Pl.* ምዕቃላት፡ *ſic lege c.* 7, 4.

⚙ ሀቀመ፡ Terminum, Fines poſuit. Terminavit. Certis terminis circumſcripſit. ሀቀምኩ፡ ጸሒፈ፡ Ceſſavi ſcribere. *Greg. in Epiſt.* ወይዔቅም፡ ቃሎ፡ በውስተ፡ ፍትሕ፡ Et terminat verbum ſuum in judicio. ተሀቀም፡ አፉከ፡ Compeſce os tuum. *Syn. Differt ab* አቀመ፡ Stabilivit, *quæ eſt IV. Conjug. verbi* ቀወመ፡ *q. v. col.* 210.

¶ ተሀቅመ፡ Terminus poſitus fuit. Terminum habuit, *ut*: ኢይትዔቀም፡ Terminum nullum habet *inſtar maris.*

¶ ዕቁም፡ Terminatus. Circumſcriptus. Juſto modo & ratione temperatus. *Syn.* Ἐπιτετμημένος ἐν

παντὶ ἔργῳ, *reddidit Æthiops malo sensu* : ዐቀመ፡ በኵሉ፡ ምግባር፡ Moderatus in omni opere. *Forsan vocabulum* ὠφισμαι, Sisto, *in mente habuit*. *Exod*. 31, 3.

§ ሀቀም፡ Terminus. Finis *quivis, quo res circumscripta est*, *ut*: አልቦ፡ ሀቀም፡ ለመለኮትከ፡ Non est finita Divinitas tua; *de Christo*. *Org. Lect*. 2. (2.) Sepes. Sepimentum. Περιοχή. *Pf*. 140, 3. (3.) Modus. Proportio & Determinata ratio *in re quavis*. *Jac*. 3, 2. *ut*: ኵሉ፡ በሀቀም፡ ግበር፡ Omnia cum ratione facito. *V. S. Non habet Divinitas* ሀቀም፡ ከመ፡ ሰብእ፡ certum terminum *vel* modum sicut homo. *Lit. Cyr*. እንበለ፡ መስፈርት፡ ወሀቀም፡ Sine mensura & modo. *Enc*. 13. *Jun*. በሀቀም፡ Modeste Moderate. 1. *Cor* 14, 40. Temperanter, *cùm de cibis sermo est*. *V. S.* ሀቀም፡ ኍልቍ፡ B ዐዘ፡ Terminus numeri, *i. e.* summa bis 40. *ut videtur*. *Enc*. 8. *Sept*. 4. 3.

✿ ሀቀረ፡ *Propriè* Involvit. Einwickeln. *Linteo, vel alio quovis* tegumento circumdedit *&* contexit; *ut*: *Nihil quidquam arsit* በልብሱ፡ እንዘ፡ የሀቅሮ፡ ለእሳት፡ quamvis in veste sua ignem involveret. *Enc* 5. *Dec*. 6. 5. *De Theodoro cajo qui fœminam duxit*. *Inf*. ሀቅሮ፡ Involvens. *Enc*. 13. *Jan*. *&* 12. *Mart*. (2.) Comprehendit. Continuit *aquam vel alium liquorem in vase aliquo*. *Lit. Orth*. *ut*: ደመናት፡ የሀቅራ፡ ማያት፡ Nubes contineant aquas. *Lit*. *MSS*.

§ ተሀቅረ፡ *Lit*. 171. *c*. 1. Involutus, Circumdatus, Contectus, Comprehensus fuit. ዘኢይትሀቀር፡ Qui non comprehenditur; *i. e.* Incomprehensibilis. *Org. Lect*. 1.

§ ዑቁር፡ Involutus *veste, vel linteo*. *Exod*. 12, 34.

§ ዑቅር፡ Involucrum. Fasciculus; *ut*: *Reperit* ዑቅሮ፡ ወርቁ፡ fasciculum pecuniæ suæ. *Gen*. 42, 27. ዑቅረ፡ ማየ፡ ልብን፡ Fasciculum stactes, *tanquam esset quædam herba odorata*. *Cant*. 1, 13.

† ሀቅራብ፡ *Hebr*. עקרב Scorpio, Scorpius. *Luc*. 11, 12 *Pl*. ሀቅርብት፡ *c*. 10, 19.

✿ ዐቀበ፡ Custodivit. Conservavit. *Pf*. 11, 8. Servavit. Observavit *legem*. *Pf*. 118, 5. *Festum*, *i. e.* Feriatus est *Sabbatum*. *Ep. ad Susn*. *Comment*. *p*. 498. *n*. 2. (2.) Observavit *aliquem*, Callidè attendit; *& hoc pacto tanquam ex præcepto explicant locum Gen*. 3, 15. ውእቱ፡ ለይዕቀብ፡ ርእሰከ፡ ወአንተ፡ ዐቀብ፡ ሰኰናሁ፡ Ipse observet caput tuum, tu verò observa calcaneum ejus; *Quo loco legerunt* τηρήσει *pro* τειρήσει, Conteret. (3.) *Intransitivè*: Excubare. Excubias agere, *ut*: ሠገራት፡ የዐቅቡ፡ እንተ፡ ኵሉ፡ Vigiles *vel* custodes excubabant undique, *& sic constr. absol*. *Org*.

§ አዕቀበ፡ Custodiendam dedit *rem aliquam*. Deposuit custodiæ causa. *Exod*. 22, 7. Anvertrauen. *Minus tamen est, quàm* አማኅፀነ፡ *col*. 79.

§ ተዐቅበ፡ Custoditus, Conservatus fuit. *Matth*. 9, 17.

§ ተዐቀበ፡ Custodivit semet. Cavit sibi *ab aliquo*, *seq*. እም፡ *Matth*. 7, 15. *cc. acc. &* ለ፡ *Luc*. 20, 46. Prospexit sibi *sedulo*. 1. *Cor*. 3, 10. ከመ፡ መፍትው፡ ይትዐቀቡ፡ በአስተሐምሞ፡ አምስጢር፡ Quod deceat sollicite tractare Eucharistiam. *Can. Apost*. 44. *Comment*. *p*. 308. (3.) Observare aliquem callidè & insidiosè, *& sic convenit cum secunda significatione primæ Conjugat*. ወይትዐቀብዎ፡ Et insidiabantur ei. *Marc*. 3, 2. *Luc*. 6, 7. (4.) Servavit, Observavit *leges vel ceremonias*, *Marc*. 7, 4. *Ebr*. 2, 1. *& sic hæc quoque significatio convenit cum prima Conjug*. *Inf. nominascens* ተዐቅቦ፡ Continere se a malo. *Stat. Ap*. 13. *Comment*. *p*. 319.

§ ዑቁብ፡ Custoditus, Observatus. *Org. Lect*. 3. (2.) *Significatione reciproca*: Observans semetipsum; *ut*: ዑቁብ፡ ለነፍሱ፡ Observet semet; *sic monent accessuros ad S. Synaxin*. *Lit* 164. *c*. 1.

II. *Alia porro hic sese significatio offert, sed in fœm. tantùm, ut*: ዕቅብት፡ Concubina. *Gal*. 4, 22. Pellex. *Gen*. 22, 24. *Lev*. 19, 20. Πεφυλαγμένη, *à* custodia *sic dicta*. *Plur*. ዕቁባት፡ Pellices. *Gen*. 31, 33. *Cant*. 6, 7. 8.

§ ዐቃቢ፡ Custos. *Cum de angelis sermo est*, tutelarem *intelligunt*. *Enc*. 25. *Maji*. 3. 4. *&* 1. *Epag* 1. 5. *Porro Pf*. 58, 2. *Græcè extat* φυλακὴν, Custodiam; *ideo* ዐቃቢ፡ *legendum videtur*.

(2.) *Descriptioni multarum functionum & officiorum inservit, ut*:

ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ Medicus. *Matth*. 9, 12. *Plur*. ዐቀብተ፡ ሥራይ፡ ἰατροὶ, Medici, *secundum* LXX. *qui legerunt* רְפָאִים *pro* רְפָאִים *Esa*. 26, 14.

— ነገር፡ Orator. *Act*. 24, 1.

— ንግድ፡ πανδοχεὺς, Caupo. *Luc*. 10, 34.

— አንቀጽ፡ Janitor.

— ገነት፡ Hortulanus. *Joh*. 20, 15.

— አዕጻድ፡ Præfectus prætorio. *Vide prorsus Lex. Amh. col* 75.

Pl. ዐቀብተ፡ ወይን፡ Vinitores. *Marc*. 12, 1.

F. ዐቃቢት፡ Custos *fœm*. *Cant*. 1, 6.

§ ዕቀቢ፡ Custodia. ዕቀቢ፡ ሕግ፡ Observantia legis. *Org. Lect*. 3.

§ ዕቅበት፡ Observatio. Custodia. *Lit*. 167. *c*. 1. (2.) Vigilia, *Græcè* φυλακή, *ideò* φυλακὴν τῆς νυκτὸς *reddiderunt* ዕቅበት፡ ሌሊት፡ custodiam noctis. *Exod*. 12, 4.

§ መዐቅብ፡ Custos. Vigil. *At* (2.) *Exod*. 22, 9. *secundum quartam conjugationem accipitur de* Depositore, *qui rem alteri custodiendam dat*. *Qui depositum amisit* ካዕበተ፡ ይፈዲ፡ ለመዐቅቢሁ፡ duplum restituet depositori suo. *d. l.* *Pl*. መዓቅብ፡ *Cant*. 5, 7. *&* መዓቅብት፡ Custodes. Vigiles. *Cant*. 3, 3.

Sub hac forma pluralis singulariter accipitur,

aquò

æquè ac መቃብር: sepulchrum, *ut*: የዐቅቡ: ደቂቀ: እስራኤል: መዓቅቢሁ: ለእግዚ አብሔር: Observabant filii Israel τὴν φυλακὴν τοῦ Θεοῦ, vigiliam Dei. *Num.* 9, 19. ሰብእ: መዓቅብ: Homines vigiliæ. *i. e.* Vigiles. *Jud.* 7, 19. (2.) Insidiæ. *Jud.* 1, 24. መዓቅብ: አጋንንት: Insidiæ cacodæmonum. ጸ: ር:

§ ምዕቃብ: Custodia. Tutela. *Cant. Mich.*

† ዓቀብ: *Arab.* عقبة Clivus, *vel* Acclivitas *montis seu collis*. Declivitas. መሪድ: ዓቀብ: Descensus clivi, *seu* de clivo. *Jes.* 15, 5. *Luc.* 17, 37.

† ዕቋን: Lac tridui *aut quatriduum* cum cremore *in vase concretum*. *Suecis* Fylebunka. *Amb.* ሐይብ: *Lex. col.* 8. *Pro* Butyro *ponitur*. *Gen.* 18, 8. *Jud.* 5, 25.

✿ ዐቀደ: *Hebr.* עקד *Arab.* عقد Ligavit, Vinxit, *in specie* Quadrupedem constrinxit *ad mactationem*.

§ ዕቁድ: Vinctus, Ligatus, *ut*: *Sedit in carcere* ዕቁድ: እግር: Ligatus pedibus *instar pecudis*. *Enc.* 17. *April.* 3. 1.

† ዐቀዶ: Capitulum *vel* Capitellum *columnæ*. *Gall.* Chapiteau. 1. *Reg.* 7, 16.

✿ ዐቀጸ: *Jud.* 11, 35. *respondet Græco* ταράσσειν, Perturbare. עקץ *Chald. est* Pungere. *Jephtha ad filiam*: ዐቀጽክኒ: Perturbasti, pupugisti me.

§ አዕቀጸ: *Gen.* 22, 9. Supplantavit, pede supposito, *vel* fune extenso improvidum prostravit. *Ps.* 17, 43. መከሩ: መከየድየ: የዕቅጹ: Studuerunt calcaneum meum supplantare. *Enc.* 24. *Oct.* 2. 4. *& sic corrige Ps.* 139, 5.

§ ተዐቀጸ: *Ps.* 9, 9. Supplantatus fuit. Prostratus fuit *de improviso*.

✿ ዐቀፈ: — አዕቀፈ: Scandalum dedit *vel* præbuit. *Joh.* 6, 61. (2.) Offendiculo, Impedimento fuit. *Gal.* 5, 7. *Inf. nom.* አዕቅፎ: Scandalizando.

§ ተዐቀፈ: *Luc.* 7, 23. Scandalizatus fuit. Scandalum accepit, *Propriè* Impegit በእብን: Ad lapidem offendit. *Ps.* 90, 12. (2.) *Activè accipitur Num.* 22, 22. 23. *pro* Remoram objecit. In itinere impedivit. *q. d.* Offendiculum posuit *ne pergeret*.

§ ተዓቀፈ: *in Octava Conjugatione*. Alter alteri scandalum dedit. *seu*: Alter alterum ad indignationem permovit. *Ut in vita Johannis Camæ inter exhortationes, quas monachis suis dedit, reperitur*: ኢትትዓቀፉ: በትሕዝብት: Ne contendatis invicem insidiose. *Ger.* Aergert euch nicht miteinander. *Vid. col.* 49.

§ ዕቅፋት: Offendiculum. Scandalum. *Ps.* 68, 27. *Diabolus* ወደየ: ዕቅፋት: posuit offendiculum *seu* scandalum præbuit. *Org. Lect.* 2. (2.) Remora. *ib. Lect.* 3.

§ ማዕቀፍ: *Idem. Ps.* 140, 10. *Matth.* 16, 23. *&* ማዕቀፋ: *Lit. Epiph. &* ማዕቀፋት: *Ef.* 29, 21.

§ ማዕቀፋዊ: Scandalosus. *MSS. Colb.*

✿ ዐበለ: — ማዕበል: Procella, *vide in* መ: *col.* 93.

* ዑበላ: *Nom. propr. Enc.* 17. *Aug.* 1. 2. *Conjungitur cum* እርያሬስ: *q. v. col.* 344.

✿ ዐበረ: *Ef.* 19, 7. Sterilescere. Exarescere, *de frugibus ob siccitatem cœli. Apoc.* 6, 6. ተክል: እንተ: ኢትዑብር: Planta, quæ non exarescit. *Org. Lect.* 5.

§ አዕበረ: Sterilem reddidit *vitem*. *Mal.* 3, 11.

§ ዕቡር: Sterilis. *Pl* ዕቡራን: *Fruges, vel aristæ* ob siccitatem tenues. *Gen.* 41, 27.

§ ዐባር: Sterilitas. *Org. Lect.* 1. *Oppos. est* ጽጋብ: *col.* 148.

§ ዑብረት: *rectius* እብረት: *pro* Functione. *vide sub* በረየ: *col.* 235. (2.) *Alia significatio occurrit in Encomio, quæ ariditatem plantæ facile ardentis denotat*; *Vide* ሞልትሕ: *col.* 61. (3.) *Adhuc alia occurrit Gen.* 12, 13. *quæ cum Hebraico* בעבור *Propter concordat*: *Ut vivam* በዑብረትኪ: בַּעֲבוּרֵךְ, ἕνεκα σοῦ, Tui gratia.

* ዕብራዊ: *Contr.* ዕብራዊ: *Exod.* 1, 15. 22. Hebræus. *Pl.* ዕብራውያን: *Phil.* 3, 5. (2.) *Hoc titulo* duo libri Regum *insigniuntur, qui nobis* 1. *&* 2. *Græcis* 3. *&* 4. *dicuntur*. *Hist. Æth.* *L.* 3. *c.* 4 §. 18.

§ ዕብራይስጥ: Hebraicè. *Job.* 5, 2. *alias passim ignorantiâ Gramm. Græca* ዕብራይስጢ: ἑβραϊστί. *Statum constructum ante se poscit*; *ut*. ነገረ: ዕብራይስጥ: *vel* ነገረ: ዕብራይስጢ: Lingua Hebraica. *Act.* 26, 14.

† ዐበቅ: Scabies. *Lev.* 26, 16.

§ ዕቡቅ: Scabiosus. *Lev.* 21, 20. *&* 22, 22.

✿ ዐበየ: *Ps.* 36, 37. Magnus, Amplus, Major factus est. ዐበየት: ምሕረትከ: Magna est misericordia tua. *sic lege Ps.* 85, 12. 107, 4. *Anima* ተዐቢ: እምሲሲት: Major vel potior est cibo. *Matth.* 6, 25. *Collegit nos antea gentiles è dispersione* ውስተ: እንተ: ተዐቢ: ሃይማኖት: ad religionem summam, *scilicet* Catholicam *sive* universalem. *Lit. Chrys.*

§ አዕበየ: *Ps.* 54, 13. Magnum reddidit. Auxit. Excrescere *vel* Adolescere fecit *plantam*. ጸ: ር: Intendit. አዕበዩ: ጸራኅ: Intenderunt clamorem, *seu* magis clamabant. *Matth.* 20, 31. (2.) Extulit. Magnifecit. Magnificavit *semetipsum*. *Luc.* 18, 14.

§ ተዐበየ: Extulit se. Elatus fuit. *Cant. E. Ps.* 12, 3. Semet extulit *præ superbia*. 1. *Cor.* 4, 18. Inflatus, Superbus, tumidus fuit. *Ps.* 130, 1. *Inf. negat.* ኢተዐብዮ: Modestia. *vel prout Christiani scriptores loquuntur*, Humilitas. *Oppos. est* ትዕቢት: Superbia. *Enc.* 23. *Sept.* 1. 2.

§ አስተዓበየ: Superbum, tumidum, Arrogantem reddidit. Inflavit. 1. *Cor.* 8, 1.

§ ዕቡይ:

ma mea ተዐየለ፡ (ut) emigret *in montes &c.* (2.) *Speciatim de Anachoreta* in desertum secedentibus. *Græcè ἀναχωρεῖν, unde* Anachoretæ *dicti, ut:* እለ፡ ዔለ፡ ውስተ፡ በአታት፡ Qui in speluncas secesserunt. *Org.*

¶ አዕየለ፡ *Def.* አዔለ፡ Secedere coegit. *Num.* 32,13. *Κατερέμβευσεν*, Circumagitavit, *habent LXX. Æthiops:* አዔሎሙ፡ ውስተ፡ ገዳም፡ In desertum migrare coegit *Israelitas, scil. tanquam Anachoretas.*

¶ ዔላት፡ *pro* ዕየላት፡ Secessio, Emigratio, *e g. in desertum.*

◉ ዐረረ፡ I. ተዐረረ፡ Improperavit. Conviciando exprobravit, *Psal.* 68,12. (2.) Exprobravit *alicui beneficia exhibita. Jac.* 1,5. *seu bona accepta, vel mala commissa.* (3.) *Per superbiam* Verbis alicui insultavit. Conviciatus est. *Org. Lect.* 4. ዘይትዔረር፡ በክብረ፡ ርእሱ፡ Qui superbit gloria sui ipsius *cum aliorum injuria & contemtu. Org. Lect.* 3.

¶ ተዐይርት፡ Opprobrium. Convicium. *Ebr.* 13,13. (2.) Exprobrationes. Insultationes. Minæ. *Act.* 4,29.

† II. መዐይረን፡ *Resp. Græco τειχίοις*, Murarius. Cæmentarius. 4. *Reg.* 12,12.

◉ I. ዐየነ፡ *Chal.* עין Oculis vidit. *Est enim verbum nominale ab* ዐይን፡ Oculus. Prævidit; *ut. Prophetæ* እለ፡ ዐየኑ፡ ምጽአቶ፡ ለእግዚ አ፡ qui præviderunt adventum Domini. *Lib. Myst.* (2.) Dispexit. Perpendit, *quasi* intentis oculis consideravit. *Exod.* 21,31. ይዑይኑ፡ ለሙ፡ Dispiciant inter se. *Lev.* 19,20.

¶ ዕዩን፡ *Respondet Græco συνθέσεως. Lev.* 16,12. *Implebit manus suas θυμιάματος συνθέσεως λεπτῆς*, suffimento compositionis minutæ, እምዐጣን፡ ዘዕዩን፡ ዘይቀቅ፡ de suffimento quod bene dispectum *seu* consideratum, *i. e.* Selectum, *quodque* comminutum.

¶ ዐይን፡ *f.* Oculus. *Variè significat, ut: Hebræorum* עין. ዐይን፡ ማኅተም፡ Facies sigilli, *scil.* Pars sigilli exsculpta. *Exod.* 28,21. *Vel potius expressio in charta vel epistola.* በዐይን፡ ዘዐይ ይ፡ Oculo qui ambit eum. *Sic reperitur sine sensu Exod. Alex.* 36, 30. *Num forte interpres Æthiops* ציץ, Fimbriam, *pro* ὄμμα *acceperit, incertum.* ዐይን፡ መደለው፡ Oculus *vel* Examen bilancis, *ut videtur.* Statera. 4. *Esdræ* 3,24. *Comparatè* ለዐይን፡ ማኅበር፡ oculis, *i. e.* in conspectum confessus. *Enc.* 7. *Jul.* 2,4. ዐይን፡ ምድር፡ Oculus terræ. *i. e.* Cavum talpæ vel mustelæ. *Æ.* (2.) Fons. ዐይን፡ ማይ፡ Scaturigo aquæ.

Porro nominibus propriis inservit, ut Hebr. Engaddi. En-gannim. *Velut*

* ዐይን፡ ፀሐይ፡ *q. d.* Fons Solis. Heliopolis. *Arab.* عين شمس *Seldenus in Kalend. Copt. pag.* 244.

* ዐይን፡ ክርም፡ *q. d.* עין כרם Fons Vinex. *Sic vocatur locus, quo Maria Elisabetham gravidam visitatura perrexit, uti scribitur in* አ፡ ር፡

(3.) Aspectus *rei* exterior. Color. *Quo sensu etiam Hebræum* עין *accipitur. Num.* 11,7. *Ezech.* 1,4.7. ዐይን፡ ወርቅ፡ Icterus, *sive* Morbus regius, *q. d.* Aspectus *seu* color auri. *Denique componitur cum aliis vocabulis; ut:*

ሰብአ፡ } ዐይን፡ { Exploratores. *Jac.* 2,25.
ብንተ፡ } ዐይን፡ { Pupilla oculi. *Psal.* 16,9.
ቅጽበተ፡ } ዐይን፡ { Nutus oculi, *i. e.* Momentum. 1. *Cor.* 15,52. *Plur.* አዕይንት፡ Oculi. *Psal.* 12,4.

◉ II. ተዐየነ፡ Castra metatus est. *Psal.* 33,8. (2.) *C. e. accus.* Vallo & munitionibus circumdedit. *Luc.* 19,43. Turmatim convenire, *sive* Conventum in modum castrorum habere; *De Episcopis Poeticè dicitur. Enc.* 19. *Nov.* 2. 1.

¶ ተዐይንት፡ Tentorium, Tabernaculum, *ut:* ንዋየ፡ ለተዐይንት፡ Vasa tabernaculi. *Exod.* 25,9. (2.) Castra. *Psal.* 105,17. (3.) *Metton. Contentis pro contento:* Exercitus. Copiæ militares. (4.) *Quivis alius* Cœtus *seu* Conventus; *ut:* ተዐይንቱ፡ ለሆር፡ Cœtus Hori, *i. e.* Sectatores *ejus. Enc.* 12. *Jul.* 3. 1. *Plur.* ተዓይን፡ Tentoria. *Psal.* 86,5. Castra, *quæ scil. ex tentoriis constant. Psal.* 18,19. *Æque ac Latinum* Castra *singulariter accipitur, & Æthiopicè etiam construitur, ut:* ተዓይኑ፡ እግዚአብሔር፡ ይእቲ፡ ዛቲ፡ *ad verbum:* Castra Domini est istud, *pro* sunt. *Gen.* 32,2. *Vice versa per Enallagen numeri dicitur* ክልኤ፡ ተዐይንት፡ duo tentorium, *pro* Castra. *ibid. v.* 7. ተዓይነ፡ ክርስቶስ፡ Castra Christi, *i. e.* Cœtus Christianorum. *Enc. exord.*

◉ ዐረየ፡ Deflexit. Recessit *à recta via, & sic idem est quod* ዔለ፡ *col.* 460. *Anima mea ad cogitandum peccata* ኢተዐረየ፡ ne deflectat. አ፡ ር፡ (2.) Diversus, *sive* Distinctus fuit *ab alio.*

¶ ተዐረየ፡ Abductus. Seductus *fuit à recta via. Syn.*

¶ ዕሩይ፡ Schismaticus, *qui à Catholica Ecclesia secessit. Syn.* (2.) Distinctus. Diversus, *ut: Deus* ዕሩየ፡ ገጻት፡ ዘእንበለ፡ ፋልጦት፡ ወዕሩይ፡ መለኮት፡ distinctus personis, sine divisione, & æqualis divinitate. *Org. Lect* 3.

† ዐይግ፡ Lacus. Palus. *Pl* አዕይግ፡ *Iss*, Paludes. *Exod.* 7,19. & አዕይግት፡ Stagna, Cisternæ. *Lev.* 11,36.

† ዐይንግ፡ Vas junceum *ita contextum, ut lac in eo servari possit.* Mulctrum junceum. *Jud.* 5,25. & 6,38.

† ዓዲ፡ *Adv.* Adhæc. Præterea. ወዓዲ፡ Insuper. Nec non. *Psal.* 8,7. *Pro* Item *ponitur Can. Apost.* 53. *Comment. pag.* 308. ዓዲሁ፡ Præterea quoque. *Eph.* 5,11. ወዓዲሁ፡ Equidem. *Hom. Gabr.* ፶፡ ዕደው፡ ወዓዲ፡ አንስት፡ Quinquaginta viris, & (*ni fallor*) totidem fœminis.

nis. *Enc.* 14. *Maji.* 1.5. (2.) ሀነ፡ እም፡ ኢ፡ &c. Quin potius *addite &c. Exod.* 5, 8.

† ዕዳ፡ Debitum. Æs alienum. *Matth.* 18, 26. *Luc.* 16, 5. እመኒ፡ መጽአኒ፡ ዕዳ፡ Si venerit mihi debitum, *i. e.* si exigatur à me debitum, *solve pro me. Org.* ባዕለ፡ ዕዳ፡ Creditor. *Luc.* 7, 41. መጽሐፈ፡ ዕዳ፡ Libellus debiti. Chirographum. *Col.* 2, 14. (2.) *Vulgò quoque* Culpam *significat, unde* መጽሐፈ፡ ዕዳ፡ *quandoque accipitur pro* Epigraphe reatus, *quæ condemnatis affigitur, quò causa pœnæ innotescat.* Æ.

† ዕድ፡ Mas. Vir. *ut*: ዕድ፡ ወአንስት፡ ወሕፃናት፡ Vir & fœmina & infantes. *Lit.* 167.3. *Plur.* ዕደው፡ Viri. *Marc.* 6, 44. *sicut* እደው፡ manus *formatur ab* እድ፡ *col.* 3-6. *In statu constructo* ዕደወ፡ ወአንስተ፡ Viros & mulieres. *Act.* 8, 3. & 9, 1. *At* ዕደው፡ *legitur tam in impressis quàm in MSS. Pocok. & Amstelod. Ps.* 72, 5. & 138, 18. *nec non Jos.* 10, 18.

† ዐጽፍ፡ *vel* ዐጽፍ፡ χιτών, Tunica. *Pl.* አዕጽፍ፡ ዘማእስ፡ Tunicæ pelliceæ. *Gen.* 3, 21.

✿ ዐደመ፡ Certum tempus *alicui constituit*, *ut*: ዐድመኒ፡ Ordina mihi certum tempus. *Exod.* 8, 9. *Germ.* Fristen / *ut*: እዐድመክሙ፡ ኅዳጠ፡ መዋዕለ፡ Ich will euch wenig Tage Frist/oder dilation geben. *Hist. VII. Puer.* (2.) *Idem ac* ሀወዘ፡ Invitavit. Convocavit. *col.* 442.

§ ዕድሜ፡ Tempus constitutum, certum. *Germ.* Frist. conveniens & aptum *rei.* በጽሐ፡ ዕድሜሁ፡ Venit tempus ejus. *Ps.* 101, 14. *Donec impleatur* በዕድሜሁ፡ constituto, vel destinato tempore suo. *Luc.* 1, 20. ወአኮ፡ ለዕድሜ፡ መዋዕል፡ Et non ad certum tempus. *Org.* አቀሙ፡ ዕድሜ፡ መዋዕለ፡ Constituerunt certum tempus. *Act.* 28, 23.

✿ ዐደወ፡ *Hebr. & Chal.* עדה *Arab.* عدا *pro* عدو (1.) Transiit *ex una in aliam partem.* Transmisit. Trajecit, *propr. flumen vel mare.* Transfretavit *in adversam ripam vel littus. Matth.* 9, 1. & 14, 34. *Per pontem* trans flumen concessit. *Org. Lect.* 2. (2.) *Metaph. etiam de aliis rebus distantibus.* 1. *Joh.* 3, 14. Transiit እሞት፡ ውስተ፡ ሕይወት፡ è morte in vitam. *Joh.* 5, 24. Transiliit አምወሰን፡ terminos præscriptos. *Lit. Epiph.* Excessit *mensuram*, *ut*: ዘተበዝኆ፡ እምስፈርት፡ የዐዲ፡ Quod multùm mensuram excedit; *i. e.* Exuberans, superfluum. *Enc.* 28. *Sept.* 5.5. እምትብሬ፡ ብሬሌ፡ የዐዲ፡ Colorem berylli superat, antecellit. *Carm. Greg. Comm.* p. 38. § 37.

§ አዕደወ፡ Transmisit *alium.* Transduxit. Transposuit trans *aquam*, trans *præcipitium. Org.* è *terra in cœlum*, è *vita in mortem. Ib. Lect.* 4.

§ ተዐደወ፡ *Idem ferè significat ac præcedens conjugatio.* Transgressus est *murum. Ps.* 17, 32. *legem vel præcepta. Matth.* 15, 2. Superavit. Transcendit. *vel* Antecelluit. *ut*. ንጹሕ፡ ዘንጽሐ፡ ሐሊብ፡ ይትዐደይ፡ Purus, qui puritatem lactis superat. *Enc.* 16. *Jan.* (2.) Transiit, *i. q. in I. Conjug.* ተዐደውናሆሙ፡ ለአኀዊነ፡ *Sic lege Deut.* 2, 8. *q. d.* Prætergressi sumus fratres nostros, *i. e. per regionem eorum.* (3.) Impunè transmisit. Remisit *delicta. Enc.* 22. *Aug.* 5. ተዐዳዊ፡ አበሳ፡ ኃጢአት፡ Remittens myriades peccatorum. *Lit. Epiph. Adhuc aliam significationem vide mox.*

§ ዐዳዊ፡ Transgressor. *Pl.* ዐደውት፡ ሕግ፡ Transgressores legis. *MSS. Colb.*

§ ዕድው፡ *Pl.* ዕደዋት፡ *Marc.* 11, 4. *respondet Græco* ἄμφοδον, Bivium.

ዕደው፡ Viri. *Vide sub* ዕድ፡ *suprà.*

§ ዕድወ፡ Trans. E regione, ex adverso. *Ps.* 37, 11. *Vid. infra* ዕድው፡ Adversarius.

§ ማዕዶት፡ Ripa opposita, adversa. ማዕዶተ፡ ዮርዳኖስ፡ in adversa ripa Jordanis. *Matt.* 4, 15. 25. *It.* Trajectus. Transitus *ipse. Lit.* . c. 3. (2.) *Præpositionis* Trans *vim habet*, ማዕዶት፡ *Matth.* 8, 18. *Luc.* 8, 23.

§ ምዕዳው፡ Transitus. Trajectus. Vadum, *quo transiri potest flumen. Org. Lect.* 4.

II. ተዐደወ፡ Adversus *alicui*, Adversarius fuit. *Jac.* 5, 6.

§ ዕድው፡ *Arab.* عدو Adversarius. ዕድው፡ ነፍስየ፡ Hostis animæ meæ. *Enc.* 12. *Mart.* ዕድው፡ ኮኑኒ፡ *per enall. num.* Adversarii facti sunt mihi. *Ps.* 37, 41. *Pl.* ዕድዋን፡ Adversarii. *Enc.* 21. *Sept.*

† ዕደው፡ Quisquiliæ, *vide in* እ፡ *col.* 378.

✿ ዐደደ፡ —— አዕደደ፡ *Hebr.* הדער Removit, Dispulit; *ut*: ብርሃን፡ ዘአዕደደ፡ ጽልመት፡ Lux quæ dispulit *vel* pepulit tenebras. *Lit. Joh.*

§ ዕደዳ፡ Depulsio, Abjectio, Reprobatio, *ut*: *Judas Ischariotes* አፍቀረ፡ ዕደደ፡ *Poetice & propter rhythmum*: amavit perditionem, *sicuti Ps.* 108, 16. *dicitur* አፍቀረ፡ መርገመ፡ Malum maledictionem. *Cant. Chr.* 12. 1.

† ዐገ፡ Linum, *quatenus accipitur pro* Fili *vel* vestis genere; & *sic differt à* ተልባ፡ Herba lini. *col.* 256. ዘዐገ፡ Lineus. λινοῦς. *Exod.* 28, 42. *Lev.* 6, 10. & 16, 32. *Malè pro* Gossypio *in prima editione.*

✿ ዐገለ፡ —— ተዐገለ፡ (1.) Appetens alieni fuit. *c. abs. Org. Lect.* 1. (2.) Prædatus, Deprædatus est aliquem. *Matth.* 5, 40. *c. c. acc. pers. ut*: እለ፡ ይትዔገሉክሙ፡ Qui deprædantur vos. *Luc.* 6, 28. Vi oppressit *infirmum. Ps.* 34, 12. Exactionibus *vel* Concussionibus vexavit, *improborum militum more. Luc.* 3, 14. *Quamvis alicubi respondeat Græco* συκοφαντεῖν, Ubervortheilen. *Lev.* 19, 11.

§ ተዐጋሊ፡ Raptor. Oppressor. Ἀναστροφὴν πατροπαράδοτον, Vivendi rationem à patribus acceptam, *perperam reddiderunt*: ተዐጋልያን፡ አበዊክሙ፡ oppressores patres vestri. 1. *Pet.* 1, 18.

1,18. *Locus videtur mendosus, quia caret confirmatione & sensu*

¶ ተሰገሰት፡ Rapina. Oppressio. Exactio vi [illegible]. *Psal.* 11, 14. & 18, 3. [illegible] Avaritia. *Marc.* 7, 22. *Luc* 12 [illegible] Rapacitas. በተሰገሰ ት፡ Avare [illegible].

¶ መስተሰገል፡ Avarus, [illegible] *diabolus*. *Orz.* *Lect.* 2. *Plur.* መስተሰገላን፡ Avari. 1. Cor [illegible].

✿ [illegible] ተሰገሠ፡ *Conf.E.* *Psal.* 9,5. Patiens [illegible] *abs.* & c. *acc.* [illegible] *Ps.* 2,19 Tolerare aliquem. *Matth.* 17 [illegible] *non tempore* [illegible] *impœnitentes.*

አለ፡ አመ፡ ተሰገሠ፡ ወአለ፡ አመ፡ አ. [illegible] *Luc.* *Orz.* [illegible] Patientes expectavit [illegible] *Ps.* 9, 3. & [illegible] 12, 13.

¶ አስተሰገሠ፡ [illegible] *Cor* 13, 4. Patiens esse solet [illegible] amavit. [illegible] *Lib.* 2. c 5.

¶ ሰጓሠ፡ Patiens. Tolerans. [illegible] ሰጓሠ፡ ዘእንበለ፡ መዐት፡ Patiens sine indignatione. *Lit.* *Epiph.* ሰጓሠ፡ ኵሎ፡ ሥቃይ፡ Patiens omnium cruciatuum. *En* [illegible] *Jun.* 4. 4. ሰጓሠ፤ ሕማም፡ ወ [illegible] Patientes afflictionis & vexationis. *Enc* 11. *Sept.*

¶ ተሰገሠ፡ Patiens በመከራሁ፡ in tribulationibus suis. *Elogium Jobi.* *Enc.* 26. *April.* [illegible]

¶ ተሰጓሦት፡ Patientia. *Matth.* 10, 22. Perseverantia Tolerantia.

¶ መስተሰገሠ፡ Valde patiens, Patientiam [illegible] *Ps.* 7, 12.

† ሰጎስጥር፡ Absynthium [illegible] *habet Apoc.* 8, 11. [illegible] *quam Æthiops* [illegible] *ita ac Aloen de*[illegible] *vocatur col.* 440.

✿ [illegible] *Ps.* 1 - 6. Circumvenit. Circum[illegible] *hostis*, *cc.* *acc.* *Luc.* 19, 43. *Imp.* ሰገጥዎ፡ Circumdate eam, *sic* [illegible] *Ps.* 47. 11. [illegible] *Exod.* [illegible] *male redditur* ወገጥዎ፡ & eis [illegible] *eos Dominus, pro Circumdavit.*

¶ ተሰገት፡ Circumdatus, Circumventus fo[illegible]

¶ ሰጓት፡ Circumdatus, Circumventus. *Ps.* 54, 10.

¶ መሰገት፡ Indago, [illegible] *plagis cinguntur, quibus feræ includuntur. Benedictus Dominus non tradidit nos* ውስተ፡ መሠገርተ፡ መሰገቶሙ፡ in rete indaginis eorum. *Ps.* 123, 5. *Hinc est quod respondet* [illegible] Κυκλωμα, Circumvallatio. *Ps.* 13, 10. Σ[illegible], Conclusio. 3. *Reg.* 7, 29. [illegible] *significat* Plagas vel Calles. *Ps.* 68, 17 [illegible] *col.* 98. *Alston.* Insidiæ. *Judic.* 9, 25

✿ ሰጠ፤ Suffivit. Suffimentum [illegible] Odores, Aromata adolevit. *Luc.* 1, 9. [illegible]

¶ ተሰጠ፤ Suffimentum [illegible] fuit. Suffimentum [illegible] fuit.

¶ ሰጠን፡ Suffimentum *in genere.* *Ps.* 140, 2 [illegible] Thus. *Lit.* 164. c. 4. ሰጠ፤ ቀገር፡ [illegible] carminis, *undecim versibus rhythmicis constans.* ሰጠ፤ ድንግል፡ Thus virginis. [illegible] propter viri, *præcipuè cognomentum Davidis,* [illegible] *Æth. vide* [illegible] *Æth.* *L.* II. c. [illegible] §. 38. & 44. *Pl.* ሰጠናት፡ Suffimenta. [illegible] *Apoc.* 8, 5.

¶ ሰጡን፡ Suffimigatus. Suffitus. *F.* ሰጡንት፡ *Græcum* [illegible] *redditur cum affixo* [illegible] ከመ፡ ሠርፀ፡ ጢስ፡ ሰጡንት፡ [illegible] *columna* fumi suffumigata *quasi thure.* [illegible]

¶ ሰጡንት፡ Suffimigatio. *Exod.* 30, 8.

¶ መሰጠኒ፤ *Lev.* 4, 7 Altare, vel Locus suffitus.

¶ ማዕጠን፡ *Exod.* [illegible] 11. & ማዕጠንት፡ [illegible] *Apoc.* 8 3. *Pl.* መሳጥን፡ *Org.* [illegible] *Num.* 16, 6. ማዕጠ [illegible]

† ሰጠቀ፡ [illegible] *cum* ሠርቅ፡ *respondet* [illegible] 2. *Sam* 21. [illegible] Licitatori[illegible] ሠርቅ፡ *col.* 11[illegible].

† ሰጸም፡ *Hebr.* עֶצֶם Os, ossis. *Luc.* 24, 39.

ሰጸመ፡ ሥጋ፡ Sceleton. *q. d.* [illegible] corporis. *Enc.* 6 [illegible] 9, 5.

ሰጸመ፡ ርእስ፡ [illegible] *q. d.* Os capitis. *En.* [illegible]

ሰጸመ፡ እንግድዓ፡ Sternum. *q. d.* Os pectoris [illegible]

ሰጸመ፡ እግር፡ [illegible] Os pedis. *Enc*

ሰጸመ፡ አፍ፡ [illegible] *q. d.* Os oris. *Enc.* [illegible]

ሰጸመ፡ ዘባን፡ [illegible] dorsi. *Ps.* 128, 3. *in cujus loco exp*[illegible] *æstuavit Castellus in variis lect. Bibl. Polygl. p* 43.

ሰጸመ፡ ገቦ፡ Os lateris, *i. e.* Costa. *Pl.* ሰጸመ፡ ገበዋት፡ Costæ. *Org.*

Plur. አሰጽምት፡ [illegible] *Ps* 6, 2.

✿ ሰጸረ፡ *Arab.* [illegible] *Propr.* [illegible] *succum, vel liquorem e re quasi, ex. gr.* [illegible] 40, 11. [illegible] *è vellere.* [illegible] 48 [illegible] *Metaph.* [illegible] coegit. [illegible] *Abraham* [illegible] ወሰረር፡ ለእስሐቅ፡ [illegible] *emphatice*) [illegible] 22. [illegible] ሰጸርዎ፡ መስቀ ለ፡ [illegible] suam portare. [illegible]

[illegible] ሰጸቅ፡ Ramus. *Matth.* 24, 32. *In spec.* Palmes. [illegible] *Matth* 21, 8.

✿ ሰጸወ፡ [illegible] 7, [illegible] 68. Clausit. [illegible] *fores. januam. Matth.* 6, 6. [illegible] ሰጸው፡ ውስተ፡ ገጸ፡ ሰብእ፡ [illegible] coram hominibus. *Matth.* 23, 14. [illegible] *sic lege Luc.* 13, 25. *Apoc.* 3, 7

¶ ተሰጸወ፡ Clausa fuit *janua.* *Matth.* [illegible] 10. Conclusus. Inclusus fuit [illegible] ተሰጸወት፡ ፍሥሓ፡ Præclusum [illegible] fuit gaudium. 2. *Cor.* 11, 1[illegible]

§ ዕጽው፡ Clausus. *F.* ዕጽት፡ [illegible]

§ ዐጻዊ፡ Janitor. *à claudendo sic* [illegible] *Marc.* 13, 34. *Pl.* ዐጸውት፡ 4. *Reg.* 7, 11. [illegible] ዐጸዋ [illegible]: *d.* Claustores portarum [illegible]. *F.* ዐጻዊት፡ Janitrix *in monasterio monacharum. Vit. Dan.*

§ መዕጾ፡ *Contr. pro* መዕጸው፡ Janua, *quæ claudit ostium. Ps.* 14 [illegible] 3. *[illegible]*, ኆኅት፡ Ostium, *&* አንቀጽ፡ Porta. (2. Sera, [illegible] vel Clausura, *quasi* instrumentum [illegible] claudendi, *ut: Ne loqueretur vanum* [illegible] መዕጾ፡ አብነ፡ ወደየ፡ Labiis suis [illegible] ram lapidem imposuit. *Poet. Enc.* 16. *Sept* 3 5. *[illegible] sis terram sigillatam ori appendit. It.* መዕጸት፡ *pro* መዕጸወ ት፡ *ut* መዕጸት፡ (*si lege* ዐይን፡ Nictus *seu* Nictatio oculi, *dum [illegible], oculi vicissim clauduntur & aperiuntur. MSS. Colb. Plur.* መ ዓጽው፡ *Org. &* መዓጽዋት፡ [illegible], Valvæ. 1. *Sam.* 23, 7. *&* መዓጽዊት፡ *MSS. Colb.*

† ዐጸድ፡ Area *quævis circum*[illegible] *sive muro, pariete aut sepe* [illegible]. Atrium. *Simpliciter pro* domo, *sive* habitatione *quâvis*, Domicilium. *Gen.* 26, 2 [illegible]. *Nulla apud Poetam. Luc* 18, [illegible]. Aula. Palatium, *cum de Rege sermo est. Luc.* 5. *Jun.* 2. 4.

NOTA: *Æthiopem, ubicunque in Pentateucho* [illegible], Aulæum, Cortina *r*[illegible] *pertitur, posuisse* ዐጸድ፡ [illegible], Aula, Atrium, *crasso errore. Sed in eundem lapidem impegerunt quidam veterum Latinorum, aulas pro aulæis dicentes, quos* [illegible] *Augusti notat justi[illegible], ult. citante* [illegible] *Nobilio* [illegible] 26. *in notis p.* 13. *Etiam* [illegible] *Origenis male habet* Atria. *Pro materia* [illegible] *accipitur ut* ዐጸደ፡ መቅደስ፡ Atrium sanctitatis *Ps.* 28, 2.

— አባግዕ፡ Ovile. *Joh.* 10, 1.

— [illegible]: Hortus obtorius, Viridarium. *Joh.* 18, 1.

— ወይን፡ Vinea. *Ps.* 79, 9. *Job.* 15 [illegible] *Marc.* 14 [illegible].

— ወፈር፡ [illegible] *Luc.* [illegible] 15.

[illegible] ዐጸድ፡ [illegible] ለዐጸዳት፡ *q. d.* [illegible] *vel* [illegible] *Matth.* 10, [illegible] ዐጸር፡ ወለዐጸዳት፡ [illegible]

[illegible] ዐጸድ፡ [illegible] *Sarah* [illegible] bonum [illegible] ለዐጸዳት፡ ዐበየ፡ [illegible] Caulæ

§ ዐጸፈ፡ Pallium [illegible] *composuit, vel* [illegible] ዐጽፈ፡ [illegible]

§ ተዐጸፈ፡ [illegible], Induitus, Cooper[illegible] ተዐጽፈ፡ [illegible] ወትረ፡ ፡ [illegible] *Apoc.* [illegible]: Accinctor [illegible]

[illegible]

§ ተዐጸፈ፡ [illegible] Amicuit se, Operuit [illegible]

[illegible] virtute [illegible] passio. [illegible] *Marc* [illegible] *Metaph.* In [illegible]

§ ዐጽፍ፡ Pallium [illegible] 104, 1. ዘዐጽፈ፡ [illegible] ዐጽፈ [illegible] *per [illegible] erat in [illegible]* [illegible]. Amictus, vestem in [illegible]

[illegible] *Poeta propter* [illegible] *Tai ea monac*[illegible] *chrestur* ዐጽፈ፡ [illegible] መ፡ ዘየመለኮ፡ መዐጸፊ፡ [illegible] [illegible] *Vit. Dan.* [illegible] ቢረሃት፡ Pallium, Amicula him[illegible] *Mota, b. L. t.* 158.

* ዐጽፈ፡ ልብሶ፡ [illegible]

§ ዐጽፍ፡ Am[illegible], Involv[illegible] *Exod.* [illegible] 1. [illegible], 19. *At stercularare* [illegible] ጸፍ፡ Amictu, *lecitur* [illegible] 44, *se* [illegible] *verbo tertia conjugationis* [illegible] *usitata* ዐጸፈ፡ [illegible] *tamen* [illegible] *con*[illegible]*ationis, ut c. Imperativo* [illegible]

§ ዐጻፍ፡ *for.* ሐዋፍ [illegible] ratio, *Luc.* 21 [illegible] *Vide* [illegible] *ma notatamus sub verbo* ሐፍፈ፡ [illegible] *hac confusa ando.*

† ዕፅ፡ Arbor. *Vide* ዕፅው፡ *col.* 46.

§ ዐፀበ፡ Difficile, Arduum, Durum [illegible] *in comparatione.* Diffi[illegible] [illegible]. (2. Mirum, Durum [illegible] *Act.* 25, 17. ዕፁብ፡ ዘአፀብ፡ መንግ፡ [illegible] ficile fit erat Mosi, *sed* cum difficultatem [illegible] Moyses, *constructio insolens, nisi sit mendosa.* [illegible] 11, 11. *At* ዐፀበ፡ *in prima conjugatione* [illegible] *tur Gen.* 35, [illegible] *numirum* ዐፀበት፡ ወ[illegible] ወለደት፡ Difficulter peperit. (3. [illegible] cesse, Necessarium fuit, *et l.* 22, 10. [illegible] jus momenti res fuit, *l'*[illegible] restans, *& con*[illegible] tuorsum, *ut* [illegible] ዐፀበ፡ [illegible] ወ[illegible] ነፍሶሙ፡ [illegible] Anima majoris momenti [illegible] cibo, *&* corpus vestitum [illegible] *Luc.* [illegible]

§ አዕፀበ፡ Induravit, Durum red[illegible] *Rom.* 9, 18.

§ ተዐፀበ፡ Durum [illegible] 1, 17. ወ[illegible] ይትዐፀብከ፡ [illegible] deatur tibi. *c.* 15, 18.

§ አስተዐፀበ፡ Mirum *vel* Incredibil[illegible] *Act.* 26, 8. Valdè durum atque asper[illegible] *um dicto fuit, ut:* ኢይትዐፀብ፡ [illegible] Non aspera via fuit ei [illegible] ris ejus? *Luc.* 6. *Marc.* (2. Durum, A[illegible] & Difficilem se præbuit. 1. *Pet.* 4, 9. [illegible] vibus diffic[illegible] circumventus [illegible]

§ ዕፁብ፡ Durus, Arduus, Di[illegible] *Job.* [illegible] *Matth.* 19, 23. [illegible] Mir[illegible] *lo*, Stupen[illegible] *Luc.* 17 [illegible] *c.* 5. (3. Difficilis[illegible] ribus. [illegible] Austerus. ዕፁብ፡ [illegible] D[illegible] 21. [illegible] ዘዕ[illegible] ጠ፡ [illegible] *i. e.* pret[illegible]

Matth. 14, 3. [illegible] Luc. [illegible], 19. [illegible]

[illegible] [illegible] Ex[illegible] ... Quemadmodum ... ad ... Gr[illegible] ... [illegible]

¶ ሠሐበ፡ [illegible] ... Defectus Ar[illegible] ... [illegible] ... Quibus opus est. [illegible]

§ [illegible] ... Necessitas. Periculum. [illegible]

✿ ሠሠወ፡ — ሠዐ፡ [illegible] Hebr. [illegible] Frutex. Ps. [illegible] Sp[illegible] ... Jud. [illegible] 34, 8. (2.) [illegible] Gal. [illegible], 13. (3.) Metön, Lignum ሠዐ፡ [illegible] Hastile. Manubrium securis. Deut. [illegible], 5. (4.) Sors, quia lignis vel surculis per [illegible] ... [illegible] ... ሠሠወ፡ ዘሐዋ፡ [illegible] ... Secundum sortem [illegible] Num. 2[illegible] ... [illegible] Act. 1, 26. [illegible] ... ሠዐ. Pl. ዕፀው፡ Ps. [illegible] 48. [illegible] ... Jude v. 12. [illegible] ... Frutices [illegible] Matth. 2[illegible], 47. Arab. [illegible]

¶ ሠዐት፡ Idem, Foeminatione. Exod. [illegible] 3. [illegible] ... [illegible] reddere non posset. Nam [illegible] ... [illegible] Frutex Batos, i. e. Rubus. [illegible] ... M. Fir[illegible] ... Enc. 19. Dec. Pl. ሠዐት፡ [illegible] Arbores. Apoc. [illegible]

§ ተሠሐወ፡ Sortem misit. Sortitus est. Lev. 16, 8. S[illegible] ... Gal. T[illegible] ... Matth. [illegible]

§ አስተሠሐወ፡ A[illegible] ... inter[illegible] ... misit. Sortem [illegible] Lev. 1[illegible] ... mittere ... misit. አስተሠሐወ፡ S[illegible] ... facite, 14, 4. [illegible] 6.

§ ሠሥ[illegible] Sor[illegible] ... tanquam de-

scenderet a verbo quodam tertia conjugationis. ወ ሠሰ፡ ሠዎየ፡ ኀሀያት፡ Exiit seu contigit vel evenit [illegible] sacer[illegible]. አኀበረ፡ ሠዎየ፡ በአ ንተ፡ ሠለጦቱ፡ Conjecerunt sortitionem, i. e. S[illegible] de officio ejus. Enc. 3. Apri[illegible].

✿ ሠዐየ፡ Exod. 16, 20. Vermes producere. Verminare. V[illegible] ... Inf. ሠዐዮ፡ Vermes producens. Act. [illegible], 23.

¶ ሠዐ፡ fœm. ዳ፡ Vermis. Ps. 21, 7. pec. Po[illegible] ... les apium, dum fa[illegible] adhuc contine[illegible] ... (2.) Species [illegible] κάμπη, Eruca. Joel [illegible], 15. Pl. ሠዐ. ዮች፡ [illegible] 14, 11.

✿ ሠዐደ፡ Messuit, Demessuit. Job. 4, 36. Inf. ... ሠዐዶ፡ ... ዘአመ፡ ሠዐዶ፡ Tempore messis. Exod. 23, 16.

§ ተሠዐደ፡ Messus, Demessus fuit. Jac. 5, 7.

¶ ሠዐዲ፡ Messor. Pl. ሠዐድ፡ per crasin pro [illegible] Matth. 13, 30. 39. & ሠዐዲያን፡ Org. Quod [illegible] ... messores, cum de area ferme est.

§ ማዕደድ፡ Falx. Apoc. 14, 14. 15.

✿ ሠፈረ፡ — ሠፈረት፡ Respondet Græco [illegible], Tiara. [illegible] capitis regium. Exod. 28, 39. Pl. ሠፈራት፡ [illegible] 40. At Exod. 36, 35. [illegible] ... ቀድሰ፡ (q. v. col. 217) [illegible] ... paulo ante reddiderat ሠፈረት፡ ... jam exponit ቀድሰ፡ ... [illegible] ... interpretis non est.

¶ ሠፈረት፡ U[illegible]ntum pretiosum, odoratum. [illegible] 12, 2. Matth. 26, 7. ሠፈረት፡ ዘአል ባስጥሮስ፡ Ung[illegible] Alabastrinum, unguentum, Luc. 7, 37. (2.) [illegible] ... ልሳነ፡ ሠፈረት፡ Lingua bal[illegible] ... satis frequens S. Pauli Ap. stoli. Enc. 13. [illegible] 2. 2[illegible]

ዘ

ዘ፡ Relat. Qui, quæ, quod, ... post[illegible] ... [illegible] ... ut: ... ዘአንተ፡ አምላክ፡ [illegible] ... ዘእኔ፡ ... Ve[illegible] ... [illegible] ... Inter[illegible] ... ዘሀገረ፡ ... [illegible] ... mulus, eliens ... perro. (4.) Interdum ... qua ... [illegible] ... omni[illegible] ... [illegible] ... vel [illegible] ... Exod. 35, 5.

ዝ፡ *Pronom. Demonstrativum*: Hic, hæc, hoc. ወምስለ፡ ዝኒ፡ ዓዲ፡ [illegible] his quoque, *i.e.* & præter hæc. *Pf.* 36. ዝውእቱ፡ Nempe, Videlicet. Id est.

ዘህለለ፡ — አዝህለለ፡ Ineptivit. Nugatus est. Vanitatibus deditus fuit.

§ ዝህላል፡ Fabulæ. Ineptiæ. *Syn.* Nugæ [illegible] les, f[illegible]la, vana studia. *Org. Lect.* 5. *bis.*

§ ዝህለለ፡ *Idem. Oppon.* ፡ ጽድቅ፡ Veritati.

ዘህረ፡ — ተዘህረ፡ & ተዘሀረ፡ *Pf.*73,5. Jactavit se *per vanitatem.* Gloriatus est. *Cant. E. Pf.* 138, 19. *ec.* በ፡ *rei.*

§ ዝሁር፡ Jactabundus. Gloriosus *in mal. partem. Deut.*21, 18.

§ ተዝህሮት፡ Jactantia. Gloriatio vana. *Psal.* [illegible]3, 24.

§ ዘለ፡ *Particula servilis distributiva, q. d.* Quod singulis, *sive* Unicuique. ሲሳየነ፡ ዘለለ፡ ዕለቱ፡ Cibum nostrum, qui singulis diebus nostris *sil. sufficit, da nobis hodie. Matt.* 6,11.

† II. መዝለል፡ Vectis. Pertica *ad portandum.* ጾርዎ፡ በመዝለል፡ Tulerunt *botrum* pertica, *Num.*13, 23.

ዘለገ፡ Laboravit morbo ዝለገኔ፡ *dicto.*

§ ዝሉግ፡ Qui morbo ዝለገኔ፡ laborat. 2. *Sam.* 3, 29. *Forcibàs*, Gonorrhœus, *quod tamen aliter redditur in Pentateucho Lev.* 15, 2. *seq.* & *Num.* 5, 2.

§ ዝለገኔ፡ Morbi fœdi genus *secundum Æthiopem meum, quo adeo omnia corporis membra putrescunt, ut tandem post aliud demendum sit. Autor Organi all[illegible] [illegible] ibit: Ut convalescam* ኣ ምቅሥፍ፡ ዝለገኔ፡ ዘሐወኣ፡ à plaga ዝለገኔ፡ peccat[illegible]. *Org. Lect.* 6. *De Ancilla*: ደዌ፡ በዝለገኔ፡ Laboravit fœdo illo morbo. *Vit.* [illegible]*m.* F[illegible]*ssis species est Lues Venereæ, vel* Sphacel[illegible], *aut* Gangræna.

I. ዘለፈ፡ *Luc.* 3,[illegible] Arguit. Redarguit. Ver[illegible] *Rom.*14, 22.

§ ተዘለፈ፡ *Idem,* [illegible] 3. & 140,6. ይዘለፍዎሙ፡ ይትዘለፍዎሙ፡ Redarguent [illegible] 11, [illegible] *Inde nom.* ተዘልፎ፡ [illegible] o. [illegible] o, *ut* በእንተ፡ ተዘልፎተ፡ ዘይትበቀል፡ ዘለ[illegible] [illegible] reprehensione ejus, [illegible] quod [illegible] ect. *Can. Ap[illegible].* 2. *Comment.* [illegible] 3[illegible].

§ ዘለፋ፡ [illegible] Rep[illegible] el en[illegible]o. *Pf.*72, 14. [illegible] አዕበየ፡ ዘለፋ፡ ርእየ፡ [illegible] di[illegible] reprehensionem [illegible] *i. e.* m[illegible] [illegible]r. *Org.* አለ ቦ፡ ዘለፋ፡ [illegible] አበው፡ ዘይበ [illegible] ዘለፋ፡ [illegible]: [illegible] est [illegible] quæ major sit repreh[illegible] [illegible]orum, *i. e.* Nulla

peccat[illegible] [illegible] rentur mea. *Orc.* ዓም፡ ዘለፋ፡ [illegible] A [illegible]. *Num.* 5, 18. 2[illegible] *Per* ለ፡ [illegible] *ptum reperi communiter en per* ለ፡ [illegible] *dines sæpe confunduntur*

§ መዝለፍ፡ Redar[illegible], [illegible] ዓም፡ ቀስት፡ መዝለፍ፡ [illegible] quam con[illegible] adm[illegible]tionis [illegible]

II. አዘለፈ፡ Ad h[illegible]m u[illegible] *vel* continuavit. *Matth.*[illegible], 22. *Alter*[illegible]

§ ዘለፈ፡ Perpetuitas. Perpetuum [illegible] pus, *ut*: ለዘለፈ፡ In perpetuum. *Exod.*[illegible] 41. ዘለዘለፈ፡ Quod in perpetuum, [illegible] Sempiternus. *Exod.* 30, 8. *Hinc Poetic*[illegible] nitate. *Enc.*[illegible] 3. *Aug.* 4. ሠናያት፡ ዘለ[illegible] Bona æternitatis, *i. e.* æt[illegible] *Enc. Patr.* [illegible] *te negativa significat* Nunquam, *ut* [illegible] ኢያለፈ፡ Nunquam quiescit. *Enc.* 2[illegible]

§ ዘለፈ፡ *Adv.* Perpetuo. C[illegible] *vis. Pf.* 15, 8. & *sic idem est quod* [illegible] per. *col.* 426. ዘለፈ፡ ይወድቅ፡ [illegible] projicit eum; *non æne,* Multo [illegible] 9, 22. *sic quoque accipitur in* [illegible] bro, sæpius. [illegible] *Redde potest* Unquam [illegible] *negativa* ኢ፡ Nunquam, *ut* ኢዘለፈ፡ ይጸምዉ፡ ዘለፈ፡ non mar[illegible] [illegible] unquam, *i. e.* Qui quam marcescit. *Enc.* 14. [illegible] *Ieb.* 2. 2.

§ ዘላፊ፡ Perpetuus. Continuus. *Sed* [illegible] *tum in malam partem accipitur*, Pertinax [illegible] natus, *qui in suo pravo proposito perfistit.* [illegible] *ur*[illegible], qui nemini cedit. 1. *Tim.*1, 9. *De liber*[illegible] *morigerus. Rom.*1, 30. [illegible]2. *Si cum affixo pe*[illegible] *occurrat, ut alia adjectiva qualitatis velut* [illegible] ዘ፡ Tristis. ዕራቁ፡ Nudus, *semper* [illegible] *habet* ለ፡ & *significat* In perpetuum [illegible] *ut*: *Odisti Domine observatores vanitat*[illegible] ለዘለ ፈ፡ in perpetuum [illegible] 3. 7. *P.* 9, 6. [illegible] *am accepit Æ*[illegible]*opicus Interpres Græcum* [illegible] in finem. *Nam idem d. v.* 19. *expofuit* ለ[illegible] *quod d. Pf.* [illegible] *respondet Græco* [illegible] *quæ Græca hæc* [illegible] *thiops visa* [illegible]*nerunt aqui*[illegible] (3. *Sæpe scriptum reperi* ለዘለፍ፡ [illegible] *Org. Lect.* 2. [illegible] 3. ደ[illegible] ለዘለፈ፡ [illegible] [illegible] atio æt[illegible] *Marc.* 3, [illegible]

§ ዘላፌ፡ *Adv.* [illegible] P[illegible] 2[illegible].

§ ዘለፌት፡ Perpetuit[illegible]. Perennit[illegible] *Colb.*

§ ዘለፋዊ፡ Perpet[illegible]. Æ[illegible]us.

§ ተዘለፍት፡ P[illegible]. Obst[illegible] [illegible] severantia in mal[illegible]. *Act.* 19, 3[illegible].

ዘሐለ፡ [illegible] 5, 3. [illegible]

§ ዝሑል፡ Ærug[illegible]us, [illegible]

§ ዝሕለ፡ [illegible], *d. l.* [illegible] 2. [illegible] C[illegible] *Lect.* 2.

ዘሐፈ፡ [illegible] qu[illegible] tum sedatum [illegible] [illegible] um est. *Org. Le*[illegible] 3.

§ አዝሐፈ፡

¶ አዝሐነ፡ Tr[illegible] redd[illegible] Marc.

¶ አስተዛሐነ፡ T[illegible] [illegible] ut[illegible] sus iter maritimum [illegible] im p[illegible] tum [illegible] vum [illegible] per [illegible] ወሶበ፡ ዘመድኖን፡ ወርከበ፡ ዘንፋስ፡ ወአስተዛሐ ነ፡ ንጉሥ፡ አክሞርር፡ [illegible] um sal-v[illegible] ites [illegible] [illegible] 1. [illegible] Mag.24.

§ [illegible]ነ፡ Tra[illegible] Maris, vel vent[illegible] Matth. 8, [illegible]. Marc. 4.39. Conf. ወር ከ፡ col.

¶ መዝሐኒ፡ Tranquillator. S[illegible]. Org Lect.

✡ ዛሕነ፡ ሐ፡ — ዝሕዚሐ፡ Supe abundans. [illegible]undans; mensura [illegible] plena. Luc. 6.

§ ዝሕዝሕ፡ Exundatio. Exuberantia.

✡ ዘለቀ፡ Excoriavit. D[illegible]ubit vel deglu-p[illegible] cutem. Enc. 8. Maji. [illegible]. An[illegible].

¶ ዝሉቅ፡ Excoriatus. ib. ዝሉቅ፡ ቆዳ ከ[illegible] us detracta. Enc. 13 Febr. 1. 2.

† ዘማ፡ T[illegible] Sonus continuus, e. g. Susurrus apum. [illegible] ትሰረት፡ ዘማ፡ Harmonia. ib. [illegible] 4. de Angelis. Cantus continuus. Enc. 3. Mart. 2. 2.

† ዘም፡ Græcum est ζωμός, Jus, jus[illegible] lentium. Jud. 6, 19.

✡ ዘመመ፡ [illegible]rculus f[illegible]; ut ወእሬ.ዓ. [illegible] : እም ደ[illegible] : [illegible] Et que[illegible] debilitans & percellen[illegible] [illegible] locutio esse videtur. [illegible].

† ዝማሜ፡ [illegible] cu[illegible] be[illegible]larum domitarum nar[illegible] a[illegible] 4. 14. [illegible] 37, 29. for. ሕ ማም፡ Il. ዝማማት፡ [illegible] Lect. 1.

✡ I. ዘመረ፡ Hebr. [illegible] Conf. E. Pf. 7. m. Ce[illegible]nit. Cant[illegible] ዘመረ፡ በመሰንቆ፡ Pulsavit cithara[illegible]. ጸ[illegible]፡ Pf. 12, 6.

§ አዘመረ፡ Prædicavit publice. P[illegible]icavit velut cantando, ut [illegible] : በወ[illegible] : አዘመረ፡ [illegible] cruci[illegible] ne prædi[illegible]avi. [illegible] 1. 3. አዘ[illegible] : ተዘ ምር፡ ሀይማኖት፡ [illegible] : Dum p[illegible]blice [illegible]cas [illegible]. Enc. 18 Jan. 2.

§ ዝማሬ፡ [illegible]s. Encomium. Or[illegible].

§ መዘምር፡ [illegible]utor. Cantans. [illegible]. መዘ ምራን፡ [illegible] 6.

§ መዝሙር፡ [illegible] Psal[illegible]us. Pf. 150, [illegible] ubi Græcus habet [illegible] [illegible]terium. Pl. መዛሙ ራት፡

✡ II. ተ[illegible] appellav[illegible] sente[illegible] [illegible] interior [illegible] ad[illegible] iorem. Act. 25, 1[illegible] አዘመረ፡ [illegible] : [illegible] [illegible] v. [illegible] C. 26. 12. [illegible] ተሰመረ፡ በስም፡ [illegible] voc[illegible] us. Syn. [illegible] rati[illegible] ver[illegible] fumia, quod in [illegible]iopia subjec[illegible] lite-

ratura ignari, summo mane Regem veluti cantan-[illegible] invocant, peculiari enim voce, quasi cantu, Regis auxilium implorant. Vid. Hist. Æth. L. II. c. 18. §. 18. & Comment. p. 263.

† III. አዘመረ፡ Purpura vel Byssus. Apoc. 18, 12. 16. pro quo tamen alias reperitur ሜላት፡ & ቢሶስ፡ quæ vide supra suis locis.

† IV. መዝመር፡ Versus in libro, vulgo maſe Linea, eine Zeile. Syn.

† ዘመረገድ፡ Smaragdus. Exod. 36, 17. Apoc. 21, 19. ubi male dividitur በዘ፡ መረገድ፡ quod vide in መ፡ col. ~.

† ዘመን፡ Hebr. [illegible] Tempus in genere, ut Exspecto እምዘመን፡ ዘመኑ፡ de die in diem. Enc. 11. Jun. ዘመነ፡ ኦሪት፡ Tempus Legis seu ante Christum natum. ዘመነ፡ ወንጌል፡ Tempus Evangelii post Christum natum. (2. Ætas hominis. Enc. 4. Aug. 2. 2. (3. In specie tempus conveniens, opportunum, 1. 9. ቢዮጋ፡ Act. 27, 9. (4.) Tempestas, tempora turbida, ut: ለእመ፡ ዘመን፡ አንሥአት፡ ሞገደ፡ Si tempestas excitaverit procellam. Enc. 1. Epag. Pl. አዝማን፡ T[illegible]ra. Synod. Anni, ut Cohibuit pluviam መጠነ፡ ፫፡ አዝማን፡ [illegible]patio trium anno[illegible]. 15. Nov. 5. Item አዝማ ናት፡ ut መዋዕል፡ ወአዝማናት፡ Dies & tempora. Lu[illegible] ዘመናት፡ ut. ፬፡ ዘመ ናት፡ Q[illegible]empora, sic Æthiops meus red[illegible] [illegible] vero aliter distinguunt sua [illegible] tempora. [illegible] Æth. L. I. c. [illegible].

✡ ዘመወ፡ Conf. Lev. 17, 7. Hebr. [illegible] Matt. 5. 27. 32. Sc[illegible]tatus [illegible]ornicatus est in genere; De adu[illegible] in specie. [illegible]. M[illegible]hatus est. Adulterium committ[illegible] Exod. [illegible], 14. Inf. ዘሙ፡ ወ፡ Sc[illegible] አዘመወ፡ Co[illegible]ne[illegible], Castitas. 2 Pet 1, 6.

§ አዘመወ፡ Ad f[illegible]d[illegible], [illegible]licitavit. Apoc. 2, 20. S[illegible] Conf. [illegible]atth. [illegible] 32.

¶ ዘማ፡ Scortum [illegible] Apoc. [illegible]. ወ[illegible] ዘማ [illegible] [illegible] A[illegible] [illegible] ተወ[illegible] ዘማ [illegible]

* ዘማ [illegible]

¶ ዘሙ [illegible] 4[illegible] 19.

[illegible]ዘማ፡ A[illegible]

§ ዝሙ [illegible] Matth. 5, 19. [illegible] 1. 19 9.

✡ ዘመደ፡ [illegible] ma-nale. Cogna[illegible] pinqu[illegible] ut [illegible] ተዘመደ፡ [illegible] one. MSS. Colb.

§ ዘመድ፡ Genu[illegible] a. Stirps. C[illegible] Matth. 1 2. ዘመደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕ ያው፡ Genus humanum Enc. Martii, (2. Affinitas.

con. abstr. pro concreto. Cognatus. Enc.28. [illegible] (3.) Species, ut: ኵሉ፡ ዘመደ፡ ዐሣ፡ Omnis generis pisces. Matth. 13,47. Pl. አዝማ ድ፡ Stirpes. Familiæ. Gen. 10,31. & 12, [illegible] In concreto Cognati. Agnati Pf.37,12. Relativè oppositum [illegible] ወላዲ፡ significat Parentes, ut: Insurgent ወልድ፡ ዲበ፡ አዝማዲሆሙ፡ contra parentes suos. Marc.13,12. Luc.2,41. Æquè latè patet, ac Parentes apud Latinos, Parents Gallis; id enim Cognatos & Progenitores significat, ut: Matris loco mihi fuit, [illegible] ዘመድየ፡ postquam parentes mei mortui fuissent. Vit. Mar. Singulariter interdum accipitur pro Cognato vel Consanguineo, ut: Johannes Baptista fuit አዝማዲሁ፡ ለክርስቶስ፡ በሥጋ፡ cognatus Christi quoad carnem. Vit. Theoph.

¶ ተዘምዶ፡ Stat. Ap. 21. Comment. p. [illegible] n.71. Contr. pro ተዘምዶት፡ i.q. ዘመድ፡ Familia. Surps. Vit. Mar.

† ዘርቀ፡ Nugæ. Fabulæ. Historia corrupta. ፍንሬ፡ ዘርቀ፡ Cum res [illegible] mendacius & fabulis contaminatur. Orr. Lect. 5. & 7.

† ዘርበ፡ Piper. Æ.

† ዘርቢት፡ Tapes, Stor[illegible] rum quodvis, quod solo apud Orientales insternitur. Æ.

† ዘራፍ፡ Deut. 14, 5. Arab. زرافة Unde Ital. & Hispan. Giraffa, Camelopardalis, nunc enim voci in Græco respondet. Convenit Æthiopicum cum Ambar. ዘራፍ፡ ቀጭን፡ i.e. Cauda tenuis, talem enim caudam habet. Descriptionem vide in Hist. Æth Lib.1.c.10. & conf. Lex. Amh. col.79.

✿ ዘርአ፡ Seminavit. Vid. ዘርዐ፡ per ዐ:

✿ ዘርነዐ፡ [illegible] Calum[illegible] us est. Detraxit alicui. Famam [illegible] entus obtrectando imminuit. Psal. 43,18. [illegible] nomin. ዘርነዐ፡ ጸላኢ፡ Calumnia [illegible] i.e. Sat[illegible] Ar. 168. c. 4.

¶ ዘርነዐ፡ [illegible] Calum[illegible]

✿ ዘረወ፡ [illegible] Hebr. [illegible] Dispersit. Dissipa[illegible] re [illegible] libet, e. [illegible] opes. Luc.15, [illegible] [illegible] pauper[illegible] ዘረወ፡ ምጽዋ ት፡ [illegible] Enc. [illegible] ፡ ለነዳያን፡ [illegible] 3. [illegible] Sepa[illegible] a Palea, [illegible] 4.

¶ ተዘርወ፡ [illegible] Spar[illegible] us, [illegible] Matth [illegible] 3.

[illegible] ዘርወ፡ ዐ [illegible] Ad Susn. Comment. [illegible] ዘሬት፡

¶ ዘራዊ፡ D[illegible]

¶ ዘርዋት፡ [illegible] 2. Contr. ዘ ሬት [illegible]

✿ ዘርዐ፡ [illegible] Habuit semen[illegible] tementem fecit. [illegible] Consen[illegible] narunt agros, vel inseminarunt agris. Pf.106,37.

ዘርዕ፡ አትሬ፡ [illegible] unt, i.e. Sp[illegible] rabas [illegible] ibus. [illegible] ህርር፡ col.453

¶ ተዘርዐ፡ Se[illegible] um [illegible] semen [illegible] ር፡ ዘይዘረዐ፡ ዘርዐ፡ Herba [illegible] seminata. Gen.1,11. [illegible]

¶ ዘራዒ፡ Seminatu[illegible]

¶ ዘርዕ፡ Semen [illegible] Lev. [illegible] 5,3. Pl. አዝርእት፡ [illegible] taph. pro Liberis, ut: [illegible] Rex [illegible] አዝርእት፡ ለብነ፡ ድንግል፡ ዘት[illegible] ወፍ፡ ስጋዴ፡ liberi, sive [illegible] qui cognominatus fuit W[illegible] g - Sag[illegible] Evang. Joh.

* ዘርዐ፡ያዕቆብ፡ Nom. propr. Zera Jac[illegible] us [illegible] Se[illegible] Jacobi, ut [illegible] s de hoc fuit. Comment. p.301. n. [illegible]

¶ ዘራዒ፡ Seminator.

¶ ምዝራዕ፡ [illegible] C[illegible] vandis [illegible] pani [illegible] Plur ምዝ[illegible] quidem tertia አ፡ reperitur Matth. [illegible] Nos hoc loco posuimus, quia fort[illegible] rendis seminibus denotat. Aliam [illegible] de mox sub ምዝራዕት፡

† ዘ. ምዝራዕት፡ Hebr. [illegible] ምዝራዕት፡ ዐቢር፡ [illegible] Un h[illegible] Sim[illegible] Act.27, [illegible] Forum [illegible] fit [illegible] Apost. [illegible] arum Romæ [illegible] ut al[illegible] mus. ዘመ፡ዝራዕት፡ በም ራዕት፡ Instar [illegible] Cant. [illegible] ዘ[illegible]: Brachia [illegible]

✿ ዘ ዘሬ፡— ተዘ ዘሬ [illegible] belcere Ir[illegible] um, ut: ለዘዘር[illegible] ኵሉ፡ ፋጥሬታት፡ ሕም[illegible] omnes species veneno[illegible] Int. [illegible] bus & infirmitatibus [illegible] ኦ፡

† ዘርዘቀ፡ S[illegible] ationem [illegible] ops meus. [illegible] Exod. 2[illegible], 22. [illegible] des Græco [illegible], Catenatum vel [illegible] tum. Symmachus habet [illegible] i. e. [illegible] vel combusta [illegible]

✿ ዘረዐ፡ Idem quod ዘረወ፡ [illegible] ut ለነበረ፡ [illegible] ርዋት፡ [illegible] Aurum [illegible] me[illegible] fit, pro [illegible] Enc. 24. [illegible] 4.

* ዘዙ.ማስ፡ pro ዘዙ.ማስ፡ Zo[illegible] vum Mariam pauperem. [illegible] 6 April. 3.3

[illegible] ዘቅ፡ Arab. [illegible] ferend[illegible] vino vel aquæ. [illegible] 32. Pl. ዘቃ[illegible] Utres. Matth. 9,17.

[illegible] ዘበለ፡ Omne instrume[illegible] exneu[illegible]

* ዘበ [illegible] ምድሬ፡ [illegible] ዘቦ [illegible] sitanis. [illegible]

ዘብሎን፡ Zabulon. D[illegible] ut. Tribus Israelitarum. Matth.4,15.

✿ ዘበለ፡

✠ ዘብሐ፡ *Hebr.* ... lavit, Mactavit victimam ... 4, 25; ... ዘብ ሐት፡ ዘዘ... ፡ ቀ ብሐ ... vitimam. ...

§ ዝቡሕ፡ ...

✠ ዘብሑት፡ Imm... Mactat... ዝብሕ ት ... ፡ ለእግዚአብሔር፡ Immolatio ovis ... DEO. *Org.* ...

† ዘቢብ፡ Uva passa ... *unde* ... *Num.* 6, ...

† ዘባን፡ Dorsum ... *Mem*... a tergo ... *fi*... ad- ... *quae* ... Latin ... *de libro* ... *literis, ita* ... *sive membranae accipitur* ... ዘባን ... unde etiam ... *pro* ... *Enc.*18. ... ሆድ... ዘባን፡ Spina dorsi ... 46. *Pl.* ዘባ ናት፡ ... 18, ...

§ ዘባናት፡ ... Calculis. Ac...

† ዘቢይ፡ ጣሊ. Pellis caprina ... *Sam.* ... 13 *scriptum est* ... *onem Aq*... *quae hoc* ... capillorum. *Pl.* ዘባይው ... sunt ...

... & pellibus ca... *Hebr* ... *sum* ... *enarrationis* ...

✠ ዘበጠ፡ ... Verberavit. Percussit. ... *c.* 16, 51 ... *terram. Exod.* 25, 12. ... *& accipitur de* ... ሰቀ... ዘ... *est* ... *Comment. p.* 3... (2.) *Tributum* ... *re* ... *Jac.* 1, 6. ዘበጠ፡ ... *more* ... lare. ... ይትዘ፡ ዘበጦ፡ ... va de ...

† ተዘብጠ፡ Ve... Percul... fuit ... ሕሊና፡ ይዘብጥ፡ Mens percelluit; *Lu*...

§ አስተዛበጠ፡ Alter... alter ad... tua ... bera...

§ ዝብጥ፡ ... Casus በእርእስ ት፡ ... terr... *Enc.* 3. ...

† ዘባጢ፡ ... Percu... *Deut.* ... ዘብጥ ... ፡ ዘበር፡ Percussit ... nu... *Pf.* ...

§ ዝብጣ፡ Opus d... percussi... ... *Num.* 1... 2.

§ ዝብጠት፡ Pulsa... *Org.* ... Percussio. ...

† ዛቲ፡ Haec Ista. *In statu const.* ዛቲ፡ *Gen.* 34, 12. *Marc.* 4, 13. *a masculino* ዝንቱ፡

† ዘትሬ፡ ሐሊብ፡ Cremor lactis. *Org. Lect.* 2. ዘትሬ፡ መዐር፡ *q. d.* Cremor mellis, *1 Sam.* 14, 2...

† I. ዝክር፡ Monumentum sepulchrale (2.) Sepulchrum, *μνῆμα. Exod.* 14, 11 *Matth* 23, 29. Sepulchrum *recens. Job.* 19, 41. *Conv. cum* ዝክ ር፡ *Hebr.* זכר Memoria. Memoriale.

† II. መዝክር፡ Ebenum *vel* Hebenum *lignum.* ... ሕ... *Vide* ...

† ዝና፡ Nuncium *vel* Nuncium, *vid.* ዜና፡

✠ ዘነመ፡ Pluit ... 29. በረድ፡ ይዘ ንም፡ Grandinat, *q. d.* grandine pluit. *Ps.* 6...

§ አዝነመ፡ Pluere fecit. ... ይዘንም፡ *Matt.* 5, 45. ... pluvit caelo demisit. *Ps.* 77, ... ዝናም፡ ... ፡ ጸ ዮፍ፡ ... Pluer... *tempore*) ... *Joel.* 2, 23.

§ ዝናም፡ ... *Ps.* ... ዝናም፡ ... *q. d.* Pluvia deletionis. ... *Enc.* ... ዝናም፡ ... Pluvia magna. ... *Enc.* 25. *Nov. Pl.* ዝናማ ት፡ *Enc.* ...

† ዘነብ፡ ... זנב Cauda *vulgaris. Apoc* 9... *quae est* pinguis *illa* Ovium ... *Comment. p.* 146. *Pl.* አ ዝናብ፡ ...

* ዘነቢ... ius *primogenitus* ዘነቢ... *Nov* 7...

† ዝኒ... na is. *Vide* ዝኒ፡

† ዝንቱ፡ ... hic. Ille, Iste. በዝንቱ፡ *pro* በዝየ፡ ... *Ecc.* ... 2, 4. ... ዝንቱ፡ *Pf.* ... Haec, Ista. ... 4. *Form.* ...

ዝኑ፡ Lapis ... *quo* ...

✠ ዘነወ፡ Nunc...

✠ ዘነየ፡ — ...

... ሰማይ ...

... ቀ፡ እስከ፡ ... status ... theus. *Epist.* ...

§ ዝንጉዕ ... morte & a ... ስፍ, Stupi... *Comment. p.* 5... 57

§ ዘንጋዒ. Sermo inconcinnus, stolidus [illegible] 24, 11. Deliramentum, Stoliditas, ut ገ[illegible]ንጋ ዒ፡ ትዕቢት፡ Stoliditas superbiæ. *MSS.* [illegible]. Amentia *Zach.* 12, 4.

✿ ዘንገየ፡ Verbis illusit. Cavillatus est. Subsannavit *aliquem. Matth.* 5, 11. *Marc.* 15, 32.

§ አዘንገገ፡ *Legitur eadem significatione. Hist. VII. Puer.*

§ ተዘንገየ፡ Verbis illusus, Cavillationibus exagitatus fuit. *Deut.* 32, 36.

§ ዘንጋጌ፡ Illusio *verborum.* Cavillatio. Subsannatio. *Gen.* 30, 23.

† ዝእብ፡ *Hebr.* זאב *Deut.* 14, 8. Lupus. *ubi pro* ὗς, Sus *male positum est. Differt a* ተኵላ፡ Hyæna, *q. v. col.* 166. *Epicœnum est, ut* እሞ፡ ዝእብ፡ mater ejus Lupa. *Lib. Myst. Pl.* አዝእብት፡ Lupi. 3. *Reg.* 22, 38. *ubi iterum pro* [illegible] Sues *positum, quod miror. Nec minus mirum,* Lx[illegible] *intrusisse* Sues *in textum, cum ibi de canibus tantum agatur.*

† ዘእንበለ፡ Absque. Præterquam. *Vide* እንበለ፡ [illegible] 3[illegible]2.

† ዚአየ፡ Meus. ዚአከ፡ Tuus. ዚአሁ፡ Ejus, [illegible]us, Suus. (2. *Sæpe commode reddi potest* Proprius, *ut:* ውስተ፡ ዚአሁ፡ መጽአ፡ Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, In propria sua venit. *Joh.* 1, 11. በዘዚአሁ፡ አምሳል፡ [illegible] sua propria similitudine. *Enc.* 17. *Jun.* 2. 2. (3.) [illegible] *sive* Ejusdem. ዘዘዚአሁ፡ ትንባል፡ [illegible] equidem intercessione. *Enc.* 24. *Apr.* 1. 3.

* ዘኢየሱስ፡ ZA-JESUS. *Nom pr. Sancti. Enc.* 25 *Jul.* 2.

† ዝንቱ፡ Iste. Ille. *Luc.* 14, 9. *Utriusque generis & numeri, ut* ዝንቱ፡ መወልዳት፡ [illegible] obstetrices *Exod.* 1, 1[illegible] *Hinc derivatur.*

§ ዝኒቱ፡ [illegible], 6. *vel* ዝንቱ፡ *Idem, ut* ዝንቱ፡ ዓለም፡ Iste mundus. *Luc.* 20, 35. *In appositione duarum* ዝንቱ፡ Istud *ad propinquius refertur* [illegible] *ad remotius vero* ውእቱ፡ Illud. *Or*[illegible] *Lect.* 2. *Accus.* ዝኒተ፡ *Lev.* 1, 6. *vel* ዝንተ፡ *Or*[illegible].

[illegible] ዘከመ፡ Quemadmodum. Secundum. *Vid.* ከመ፡ [illegible].3[illegible]

❋ ዘከረ፡ *Hebr.* זכר *Arab.* ذكر Meminit. Mem[illegible] fuit. Recordatus e[illegible] [illegible], 5. & 21, 9.

§ አዘከረ፡ *Cont.* [illegible] [illegible]mentem & memoriam [illegible] *Joh.* 14, 26. Monuit, *vel* Suggessit [illegible] *traditu.* A[illegible]onuit. *Lit.* [illegible] *Inf.* [illegible] *suff.* አዘ[illegible]መ፡ Admonentes, *quæ forma* [illegible] *Conju*[illegible] *argust.*

§ ተዘከረ፡ Memoratus [illegible]. ወኢይዘከር፡ አስማቲሆሙ፡ በአፉየ፡ Nec memorentur nomina eorum in ore [illegible]o. *Ps.* 15, 4.

§ ተዘከረ፡ *Ps.* 9, 2. *Cont. E.* Meminit. Memor fuit. Recor[illegible] [illegible] c *acc. Ps.* 6, 5 ከመ፡ ተዘ[illegible] [illegible] per id mei memores [illegible] [illegible] እኩይ፡ Memoria injuriarum [illegible] 164. [illegible].

§ ዝክር፡ Mem[illegible]s, *cujus* [illegible] *menti nem* [illegible]*acimus.* O[illegible] *Lect.* 2.

§ ዝክር. *Hebr.* זכר Memoria, Re[illegible] *Ps.*[illegible] ዘዝክረ፡ ቡሩክ፡ [illegible]ria bene[illegible], [illegible]cix. *Enc.* [illegible].S[illegible] (2.) [illegible] memoratio *sive* [illegible] *nem* [illegible] *postolorum Can. L. Apost.* [illegible]*ment. p.* 3[illegible]

§ መዘክር፡ Monitor. *Qui rem* [illegible] *moriam revocat.* 4. *Reg.* 18, 37. *Amanu*[illegible]tus, *vel* Orator, *qui causam alicujus* [illegible] *agit. Sic lege in Lex. Amh. col.* 78.

[illegible] ተዝካር፡ *Non est memoria simp*[illegible] A[illegible]tus *quidam* in signum recor[illegible] [illegible] *etc,* Commemoratio. *Ps.* 37 *tit. Ps.* 14[illegible] (2.) [illegible], Recordati[illegible] [illegible] tio. [illegible]. *Lev* [illegible] [illegible] nus *quod* in signum [illegible] [illegible] *offertur. L*[illegible] (4 [illegible]um, *sive* S[illegible] [illegible]tas *in memoria*[illegible] [illegible]. እሞ፡ ተዝካርየ፡ በ[illegible] Te[illegible] [illegible] te fest[illegible] [illegible]he, [illegible] 22, 19. ዕለተ፡ ተዝካር፡ [illegible] cordationem sancti [illegible] [illegible]; M[illegible] [illegible], Recordat[illegible] [illegible] *Laod.* [illegible] 51. ተዝካረ፡ ዕረፍቱ፡ [illegible] ይገብሩ፡ Mem[illegible] obitus N. N. [illegible] brant. [illegible] 15. *Jan.* 3. *Differt a* በዓል፡ [illegible] *tantum* festi[illegible] *tribuitur. Vid. col.* 24[illegible]

[illegible] ዘካርያስ፡ [illegible]arias. *Bara* [illegible] *Matth.* 2[illegible]3

——Patriarcha *post Philotheum. Enc.* 13. [illegible] *numero LXIV. anno* 71[illegible] *jejunio & oration*[illegible] *tus Enc.* 3. *Oct.* 3.

——Eremita, *tri*[illegible] *palmul*[illegible] [illegible] *Dec.* 4. *Socius Samuelis Leonem e*[illegible] *Jul.* 4. 1.

† ዝኒቱ፡ *vel* ዝንቱ፡ [illegible] ዝንቱ፡ *quod vide paulo ante c*[illegible] 4[illegible] 9.

* ዘኬዎስ፡ Zacchæus, *sanctus.* E[illegible] *Nov.* 5. 3.

✿ ዘቀመ፡ *Thema fi*[illegible]*um, si* [illegible] *reret* ዘቆመ፡ *quod vide supra col* 4[illegible]

✿ ዘቀረ Vertigine laborare *ut* [illegible] ይዘውር፡ Capu[illegible] [illegible] *tur. Æth. Est ab Amhar.* [illegible] ዞረ፡ [illegible] Cberra *it. Lex. col.* [illegible]

† ዘሪሕ፡ *Plur* ዘቀርሕ፡ *ut* [illegible] *margaritas pretiosas,* ወአዘቀርሕ፡ [illegible] አዕናቍ፡ ህንድኬ፡ ዘይበርሁ፡ [illegible]que [illegible], *aut* torques ex gem[illegible] [illegible] splendi[illegible] bu[illegible] *Org Lect.* 6.

✿ ዘወወ፡——ተዘወወ፡ *Re*[illegible] *ἀδολεσχεῖν, quod* [illegible] *in bonam* [illegible] *accipitur: In malam:* Petul[illegible] *aliquo loq*[illegible] *ut* ለዕለየ፡ ይ[illegible]፡ [illegible] me pe[illegible] [illegible] loquu[illegible]tur *qui in p*[illegible] 68. 15. (2.) *In bonam* S[illegible] [illegible]e med[illegible] [illegible]*d.* Secum coll[illegible] qui[illegible] *ut* ሌሊተ፡ [illegible] ዘቀየስ፡ ምስለ፡ ልብየ፡ Noctu [illegible]

tus sum & quasi ... loqui ... corde meo. Ps. 6,3. 6. 12. & 118, 15. 25. seq. (3 Alio plane sensu accipitur Ps. 13 ... Ibi enim respondet Græco Μὴ παρῳκίζουσι, quod propriè est In al... ; Verum huc magis quadrat petulantia, lascivia, vel protervitas, dicitur enim de oculis, ut. እ.ይዘውዑ: አዕይንትየ: ... apud Syracidem Μετεωρισμὸς ὀφθαλμῶν conjunctim legitur cum πορνεία. cap. 23, 4. & 26, 11. atque exponendus est ille locus: Non lasciviunt seu protervè circumspiciunt oculi mei. Huc facit locus MSS. Colb. de sponsa agens: ዘትንገሪ: በትዝውዕ: quæ jactitat se lasci... vel petulanter.

§ ዘውዐ: ልብ: Protervus, Petulans vel Lascivus corde. Syn.

§ ዘውዕ: Procaces, Protervi, vel petulantes sermones; ut ነገሩ: ኃጥአን: ዘውዐ: Narraverunt mihi peccatores procaces vel lascivos sermones. Ps. 118, 85. Atque ista ut ጸ: ር: ነገረ: ዘውዕ: vocantur. Βωμοὶ τῆς γέλωτος, Aræ risus. Amos, 7, 9. Æth. reddidit አውግረ: ዘውዕ: Colles procacitatis vel scurrilitatis.

† ዘውግ: Chald. & Syr. זוג Arab. زوج Par, i.e. Duo. ut: ዘውግ: ማዕነቅ: Par turturum. Luc. 2, 24. ζεῦγος, cum quo consonat. (2.) Socius. Collega. Ital. Un listopari. Tam in bonam quam in malam partem accipitur, ut: ዘውግ: ነቢያት: Collega Prophetarum. Cant. Sam. ዘውግ: ጠሊ: Socius hircorum, Grainus Adelensis flagellum Æthiopiæ. Epil. Evang. Joh. Pl. አዝዋግ: Pares. Socii. Consortes. Collegæ.

§ ተዘውገ: Alius cum alio conjunctus, consociatus fuit. ... Consors factus est. Enc. Patr. In similitudinibus frequens apud Poetas, ut. Dentes ሐሊብ: እጎልት: ዘተዘውጋ: qui cum albedine lactis bubuli conjuncti fuerunt. i.e. qui similes fuerunt lacti. Cant. Mar. Inf. nom. ተዘዋውጎ: Consortium. Conjunctio. Enc. 17. Aug. 4. 2.

✿ ዘውረ: — ተዘውረ: Conj. E. Qui φιλαυτίᾳ laborat. Qui se ipso delectatur vultu & incessu. 2. Cor. 12, 20.

§ ተዘዋርት: Gal. 5, 20. φιλαυτία, Vanitas vel Arrogantia hominis semet æstimantis, secundum Æthiopem meum. Non respondet Græco φυσιώσεις, Sufurrationes, ut Wemmers, & ex eo Castellus putavit, id enim Interpres omisit, sed Græco φυσιώσεις, Inflationes. Et sic Æthiopis mei expositio sibi constat.

† ዘዘ: Gen. 35, 5. Distributiva particula. vide ዘ col. 4...

† ዝየ: Adv. Hic, hoc in loco. Ps. 131, 15. በዝየ: Idem. Enc. 15. Sept. 2. 5. Oppos. በህየ: Illic. Enc. 2 ... Jul. ... (2.) Huc, in hunc locum. መጻእከ: ዝየ: Venisti huc. Matth. 8, 29.

† ዘይት: Hebr. זית Oliva, sive Olea fructus, ut ... በለስ: ዘይት: ፈሪየ: ficus olivas ... care. Jac. 3, 12. ዕፀ: ዘይት: Arbor olivæ, i.e. Olea Ps. 51, 8. ነዋኅ: ዘይት: Olea procera. O... ተክለ: ዘይት: Planta olivæ. Ps. 127, 4. ደብረ: ዘይት: Mons olivarum. Matth. 21, 1. (2.) Sic quoque vocatur medium temporis quadragesimalis. Μεσονηστεία. Mitfasten. Scal. de Emend. Temp. p. 696. (3.) Oleum olivarum, Hisp. Azeyte ex Arabico الزيت Lev. 164. 4. pro quo vulgo etiam dicitur ቅብአ: ዘይት: q. v. col. 204. ዘይት: መኀትወት. Oleum lucernarum, sive lampadum in templis. Enc. 30 Jul. ... 4. Plur. ዕፀው: ዘይት: Oleæ. Gen. 49, 11.

§ ዘይቶን: Arab. est زيتون Olea arbor, ut: ፍሬ: ዘይቶን: Fructus oleæ, i.e. Oliva. Enc. 3. Sept. 1. 2.

* ዜኖን: Zeno, Imperator. Enc. 4. Maji. 1. 4. — Alius, ገባሪ: መንክራት: Thaumaturgus, sanctus aliquis, qui mortuum infantem resuscitavit. Enc. 3. Febr. 2. 3.

* ዘይና: Nom. fem. martyris. Enc. 24. Oct. 2. 3.

✿ ዘየነወ: Contr. ዜነወ: Matth. 8, 33. Nunciavit. Annunciavit rem novam, sive bonam sive malam. Ps. 21, 34. (2. Simpliciter constructum etiam reperitur cum affixo personæ sine Accusativo rei; & sic reddendum Nuncium attulit; ut: Tres menses erant እምዘ: ዜነዋ: ex quo illi (Mariæ) nuncium attulerat. Vit. Mar.

§ ተዜነወ: Nunciatus, Annunciatus fuit. 1. Sam. 3 ... ነዳያን: ይዜነዉ: sic enim legendum; πτωχοὶ εὐαγγελίζονται. Pauperes evangelizantur. Matth. 11, 5. Inf. ተዜንዎት: Annunciatio facta. ጸ: ር:

§ ተዛየነወ: In VIII. Conjugatione. Nam የ: sexti Ordinis in ተዘየነወ: adsciscit vocalem quarti Ordinis ad actionem mutuam significandam, ut fiat ተዛየነወ: At multa exemplaria tam impressa quam MSS. contra rationem Grammaticam & E quinti Ordinis, & literam የ retinent, dum ተዜ የነወ: scribunt. Alter alteri annunciavit, ut: ተዛየነዉ: እምዕለት: ዕለት: አድኅኖቶ: Annunciate alter alteri de die in diem salutem ejus. Sic rectè legitur in MSS. Pocokii. Ps. ... 2. nisi forsan Εὐαγγελίζεσθε passive ab alio Interprete vel scriba acceptum fuerit. (2.) Mutuò confabulari, ut ተዛየንኩ: ምስለ: ልብየ: Confabulatus sum cum corde meo Cant. Mich. 5. 4. (3.) Passivè accipitur Mutuis sermonibus ... evulgari. Mutuis colloquiis celebrari, ut ዕበየ: ዝንቱ: ጾምዕ ... ሰበ: ተዛየነወ: Magnitudo hujus jejunii cum crebris sermonibus celebraretur. Enc. 7. April. 1. 3. Inf. ተዛየንዎት: MSS. Colb.

§ ዜና: Nuncius, vel Nuncium, quatenus accipitur pro re nunciata, ut እዜንወክሙ: ዐቢየ: ዜና: Annuncio vobis nuncium magnum. Luc. 2, 10. (2.) Historia, sive Narratio quælibet, imò & Prædictio rei futuræ apud Poetam, ut: Christus ፈጻሚ: እምኵሉ: ወዜና: ... temporum & prædictionum. Enc. 8. Febr. 1. 3 (3.) Fama, ut. ሠናይ: ዜና: በትሩፋት: ወበን

ዜናሕ፡ Bona fama probitatis & casti... *Vit. Sam. Plur.* ዜናት፡ Nova. Res nunciatæ. Zeitungen.

§ ዜናዊ፡ Nuncius. 2. *Pet.* 2, 5.

✿ ዘገሐ፡ *Rom.* 11, 32. Conclusit.

§ ተዘገሐ፡ Constrictus, Conclusus fuit በመዋቅሕት፡ compedibus. *Enc.* 13. *Mart.* 3, 1.

§ ዝጉሕ፡ Clausus, *de janua. Act.* 5, 23.

§ መዝገሕ፡ *Proprie est* Clausura *quævis, quâ quid clauditur vel constringitur; speciatim* Fibula *vel* Nodus *connectendis vel fibulandis vestibus; ut:* መዝገሐ፡ ልብሱ፡ ዘውስተ፡ መትከፉ፡ Fibulam vestis ejus, quæ *erat* in humero ejus. 2. *Sam.* 1, 10. *Græci habent* χλιδῶνα. Brachiale; *quod Æthiops fortassis derivatum putavit à* κλείω, Claudo, *ut* መዝገሕ፡ *redderet. Plur.* መዛግሕት፡ አልባሲሆሙ፡ ወርቅ፡ Fibulas vestium eorum aureas. 2. *Sam.* 8, 7.

§ ዝግሐት፡ Sera. Clausura. *Pl.* ዝግሐታት፡ መዋቅሕት፡ Claustra compedum. *Lit. Orth.*

✿ ዘገበ፡ Recondidit. Reposuit *opes, thesauros,* θησαυρίζειν, *c. abs. Ps.* 38, 10. *& c. acc. Matth.* 6, 19. 20. Reposuit *fruges in horreo. Luc* 12, 17. 18.

§ ተዘገበ፡ Repositus, Reconditus fuit *thesaurus. Org. Lect.* 3.

§ ዝጉብ፡ Reconditus, Repositus. *Matth.* 13, 44. (2.) Cumulatus, Coacervatus *instar thesauri. Org.*

§ መዝገብ፡ *&* መዝገብ፡ *Hom. Jac. Serug.* Thesaurus. (1.) Opes ipsæ quæ conduntur & asservantur, *ut: Matth.* 6, 20. *Marc* 10, 21. (2.) *Asservandi locus.* Cond...rium. Promptuarium. Apotheca. H...rreum. *Matth.* 3, 12. *Luc.* 3, 17. መዝገበ፡ እክል፡ H...rreum frumenti *vel* Promptuarium cibi. *Enc.* 2... *Oct. Plur.* መዛግብት፡ Thesauri. *Ps.* 134, 8.

† ዘግባ፡ Cedrus *in Græco legitur. Psal.* 91, 12. *pro quo alibi habetur* አርዘ፡ *col.* 344. *At* ዘግባ፡ *Æthiopibus* arbor *est* Cupresso similis, *ramis & foliis adeo densis, ut ...em pariter & pluviam arceant, non tamen erecta est atque ut Cupressus. Enc.* 30. *Mar...* 4. 5. *Su...enderunt Regem ...* ውስተ፡ ዕፀ፡ ዘግባ፡ ...*s.* 8, 29. ...*ic redditu...* ...*buus*, ...per arbore... ...nam. *Forsan scribere voluit* ዕፀ፡ ዘውግ፡ arbor ...juncta.

✿ ዘገነ፡ Comprehendit manu *grana, salem & similia Lev* 2, 2. *&* 5, ... Pugnum implevit. *Num.* 5, 26.

✿ ዘጋደየ፡ —— ተዛጋደየ፡ Decrevit, *vel* Statuit cum aliis, *ut videtur, ut: Martyres* ተሰናአዩ፡ ወተዛጋደዩ፡ ለሞት፡ Convenerunt & decreverunt inter se mori. ጸ፡ ር፡

† ዘጸ፡ *Arboris nomen ... de qua Lib. Myst.* ዕፀ፡ ጸሊም፡ ዘይብልዎ፡ ዘጸ፡ በግዕዝ፡ Arbor nigra, quam ...ant Zope Æthiopicè. Ebenum *esse videtur.*

ዘፈር፡ Fimbria. ...tremitas vestimenti. *Matth.* 9, 2... *Pl.* አዝፋር፡ *Psal.* 44, ... *Nobis* ...ange... *all.* Des f...res (2.) ... *in vestibus fœminarum.* ይስሕባ፡ አዝፋረ፡ አልባሲሆን፡ Trahunt (*fœminæ*) syrmata ve...um sua...um. *Org. Lect.* 2. *ex E...* 3, 16.

† ዘፋሮን፡ *Malum per* ...: Cole..., ...*nus ex quatuor principalibus corporis humoribus.* (2.) *Accipitur etiam pro* Flavo, *seu* cr...c... ...ore, Saffran. *Arab.* زعفران, *nobis* Crocus ... Æ.

✿ ዘፈነ፡ *Marc.* 14, 6. Saltavit. *Ut* ይዘፍኑ፡ saltarent. 1. *Cor.* 10, 7. *Inf. nom.* ዘፊን፡ Saltatio.

§ ዘፋኒ፡ Saltator. *Org. Lect.* 2.

§ መዘፈን፡ Locus saltationis. Tantzplatz *Sp.*

ዮ፡

ዮ፡ *Affixum primæ personæ,* Meus, *præcedit interdum Encliticam* ኒ, *ut Marc.* 3, 33. 34

† ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡ Je, Je, Je, *&* ዮ፡ ዮ፡ ዮ፡ Jo, Jo, Jo. *Dolentis & miserantis Exclamationes esse videntur. Postquam enim autor Liturgiæ C...yssostomi passionem Christi pathetice enarravit;* Cor finditur (*inquit*) mens percellitur, *& mox subjungit:* ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡ አማኑኤል፡ አምላክነ፡ ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡ ኢየሱስ፡ መድኃኒነ፡ ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡ ክርስቶስ፡ ንጉሥነ፡ ዮ፡ ዮ፡ ዮ፡ አውረድዎ፡ እምዕፀ፡ Heu! heu! heu! Emanuel Deus noster. Heu! Jesu Salvator noster. Heu! Christe Rex noster! Au! au! au! Demiserunt eum de cruce.

* ይሁዳ፡ Judæa regio. *Ps.* 75, 2.

—— *Est &* nom. martyris, *cujus pedes clavis ignitis perfossi. Enc.* 25. *Jun.* 1.

§ ተይሁደ፡ *&* ተየሁደ፡ *Con. E.* More Judæorum vixit. Judæ... æmulatus est. Ἰουδαΐζειν. *Rom.* 2, 28. *Gal.* 2, 14. *Inf. nom.* ተይሁዶ፡ Judaizatio. *Rom.* 3, 1.

§ ተይሁድና፡ Judaismus. *Enc.* 17 *Maji.* ...

§ አይሁድና፡ *Idem.*

§ አይሁዳዊ፡ Judæus, *substant. Joh.* 18, 35. (2.) *Adj.* Judaicus. *Org. Lect.* 1. *Pl.* አይሁድ፡ Judæi. *Matth.* 2, 2.

* ዮልዮስ፡ Julius. *Enc.* 22. *Sept.* 4. 1. Aksahasensis. *Ibid.* 2. 3. *Junii frater, Theodori filius.*

—— *Alius. Enc.* 25. *Oct.* 3. 5. *Martyr cum matre. Enc.* 23. *Maji.* 2. 1.

* ዩልያና፡ Juliana, *socia Barbaræ martyris. Enc.* 25. *Sept.* 5. *Uberibus suspensa. Enc.* 8. *Dec* 7. *cum Anastasia conjuncta. Enc.* 26. *Dec.* 4.

* ዩልያኖስ፡ Julianus. *Patriarcha Alexandrinus. Enc.* 8. *Mart* 4. 1. *Andronici discipulus. Enc.* 23. *A...* 1. 3.

—— *Apostata & Persecutor. Enc.* 10. *Nov.* 1. 3.

* ዮሐኒ፡ *Sic scribitur illud nomen Ant...ii sodalitatis monasticæ S. Antonii. Enc.* 4. *Nov.* 4 ...

Successor

[illegible] B [illegible] 33.

ፖሕኝስ፡ J[illegible]

ሕጸር፡ [illegible]

ለዊ፡ [illegible] *pauperes* [illegible] *Enc.* 11. *Jan.* [illegible]

Enc. 7. *Maj.* 2. [illegible]

— *Ant*[illegible]*es* [illegible] *Afecetarum* [illegible]

[illegible] *mulierum sibi* [illegible] *ib.* 3.

[illegible] *Mercurii* [illegible] *non potuerunt* [illegible] *Nov.* 4. 2

— [illegible] *affimulatus* [illegible] *Enc.* 15. *Nov.* 5. 5.

— [illegible] dos, *sub quo arsit calix. Enc.* 19.

— Pa[illegible] *post mortem* [illegible] *Enc.* 16. *Jan.* 7. 5. [illegible] *Enc.* 1. *Dec.* 3. *Patriarcha qui* [illegible] *Zeno* [illegible] *templorum clarus. Enc.* 4. *Maj.* 1. *Nonnotat.* [illegible] 26. *April.* 3.

— አፈ፡ ወርቅ፡ *q. d.* [illegible] aure[illegible] Joannes [illegible] *Constantinopolitanus Patriarcha Enc.* [illegible] 4.

— Damascenus. *F.* [illegible] 2. *Episcopus Hierofolymitanus Enc.* 13. *Jun.* 2.

— Ali[illegible] *qui* [illegible] *ex* [illegible] *Filia Reg*[illegible] 11. [illegible]

— ካማ፡ Joannes Cama. *Nom. propr. Viri. Enc.* 25. *Dec.* [illegible] *MS.* [illegible]

❁ ይሕአ፡ — አ ይሕ[illegible] *Lud.* 1. Decrevit. Decrevit ex aëre, *vel de* [illegible] *ib. Lev.* 2. እምኀበ፡ አብ፡ [illegible] አይሕአ፡ A Patre de[illegible] *ibid. Lev.* 5.

† ኢይሕ፡ D[illegible]

[illegible] ፖም፡ *Hebr.* יום [illegible] Tertius eorum dies [illegible] dius tertius. *Marc.* 6. 2. (2.) [illegible] Somna[illegible] hodie, *i. e.* hac nocte; [illegible] *Matth* 27, 1 — *sirace habet* [illegible] *an alius etiam* de nocte *accipiatur* [illegible] (3.) [illegible] tempore. *Mal.* 15. [illegible] *quam* [illegible] ቀይም፡ ፖም፡ Ante hac [illegible]

* ይ[illegible] *Nom. propr.* [illegible] 2. 1.

† ፖዕኝ፡ [illegible] *f.* [illegible] manus. [illegible] *Pf.* 1. 8. [illegible] በፖዕኝ፡ [illegible] Se[illegible] Dextra

pars [illegible] *Ap*[illegible] *chendit* እደሁ፡ ዘየማን፡ [illegible] partis, *i. e.* Dextram. *Act.* 3, 7. ወለእማቱ፡ እንተ፡ ፖዕኝ። Ma[illegible] dextræ pa[illegible], *i. e.* Dextræ. *Matth.* 5, 29.

§ ይምኝ፡ ይማን፡ Dexter. *Adject.* በይምኝ፡ Ad dextrum *sed. locum. Matth* 2[illegible], 38. አምይምኝ፡ A dextris. *Exod.* 14, [illegible] ይምኝ፡ ለበይኑ፡ ሥጋሁ፡ Ad d[illegible] m[illegible] averis corporis ejus, *Enc.* 6. [illegible] 4. *constructio irregularis propter* [illegible]

§ ይምኝ፡ Dextrorsum. [illegible] versus dextram.

§ ፖዕኝቂ፡ Dexter, *ut: Duxit eum* ፖዕኝቂ፡ ፍኖት፡ viam dextram. *Enc.* 5. *Dec.* 6. 2.

* ይምአጦ፡ አባ፡ *Sanctus. Enc.* 18. *Oct.* 2.

* ይርቅሉ፡ *Enc.* 8. *Dec.* 5. *al.* አርቅሉ፡ *Enc.* 18. *Decemb. q. v. col.* 342. Patriarcha Alexandrinus XIII. *Demetrii successor, nobis* Heraclas, *Ophianis* Theoclas. *Wansl. Hist.* [illegible] *lef. Alexandr.* [illegible]

* ይርብፍ፡ *vel* ይርባሕ፡ *Promiscue enim scribitur tanquam peregrinum, v. q.* ረዐይተቂ፡ *col.* 139. Gigas. *Ps.* 18, 6. *Ps.* 32, 16. እለ፡ *nonnunquam praecedit ad denotandum pluralem, tanquam esset substantivum qualitatis; velutis cum dicimus* እለ፡ [illegible] Leprosi *ut* እለ፡ ይርብፍ፡ [illegible]es. *Gen.* 6, 4. *Jos.* 12, 4. *Cave ne putes subjunctivum esse ab* አርብሐ፡ *col.* 129.

§ ይርብኝቂ፡ Heroicus. *Epith. Regum & Principum.* ፀብእ፡ ይርብኝቂ፡ Bellum Giganteum. *MSS. Colb.*

† ይርን፡ *Voc*[illegible] *male dissociatum,* [illegible] *quaereretur* [illegible] *volumus.* በትረ፡ ይርን፡ Pat[illegible]ha, [illegible] *Ex topico* Baculus, *&* [illegible] Yark *compositum* [illegible] *Enc.* 2. *Dec.* 3. 5.

* ይሬይ፡ *Nom.* [illegible] *atris Enochi. Enc.* 11. *Mai* 4.

† ይሬይ፡ ሀፌ፡ [illegible] *alias* አጸ ጸ፡ *unde vide col.* [illegible]

* ፖርያስ፡ J[illegible] *Matt.* 1, 5. ፖርያስ፡ [illegible]

§ ፖርያናዊ፡ [illegible] *Epist.* [illegible]

[illegible] Josua. [illegible] 13. [illegible]

* [illegible]

[illegible] 8. [illegible] *vocantur Arabes* [illegible] *Rabbi* [illegible] *col.* 346.

* ይሰሐቅ፡ Isaac [illegible] *Patriarchas* [illegible]

— R[illegible] *Nov.* 1.

— *Monac*[illegible] *Enc.* 13. *Dec.* 3.

— *Alius,* [illegible] virum [illegible] *Enc.* [illegible] *ostendit* [illegible] *eligendus esset in* [illegible] *opum. Enc.* 9. *Mart.* 4.

 * ፖሕኖኖ፡

* ዮስጢና፡ Justina, martyr. Enc. [illegible] O[illegible] 14. Photius Biblioth. p. 41[illegible].

* ያሶን፡ Jason, martyr in [illegible]ne. Enc 3. Ad[illegible] 2.

* ያኒዶ፡ San[illegible]us, cujus reliquiæ [illegible]adam arborem efflorescer[illegible] fecerunt. Enc 9. Sept. 3.

* ዮስጦስ፡ Justus, pater Obols. Enc. 16. Sept. 1. 2. [illegible], decessor Eumenius, quem S. Mar[illegible] [illegible] Jun. 3.

* ዮስጢኖስ፡ Justinus, [illegible]dagogus. Enc. 10. Au[illegible]. 2.

* ዮሴፍ፡ Sponsus Mariæ, comes in Ægypto. Enc. 2[illegible] ul. 1. Communiter vocatur ሀረጋዊ፡ Senex. Vit. S. passim.

—— De Arimathia. Enc. 1. Aug. 1. Fontem scaturire fecit. Enc. 19 Maji. 4.

—— ዘሀገረ፡ መንፊ፡ Memphiticus. LII. Patriarcha Alexandrinus circa Am. Christi 548 Enc. 23. Oct. [illegible] ansleb in Hist. Eccles. Alexandr. p. 322. Similis Tobiæ in erogandis eleemosynis. Enc. 2[illegible] Jan.

* ያቂም፡ [illegible] Græco ἰαχὶμ, istud autem e[illegible] Hebræo [illegible] Jachin; quod est nomen columnæ dextræ, quam [illegible] in porticu templi statuit. [illegible] 2[illegible]. Idem [illegible] Par. 3, 17 exponitur Κατ[illegible] Directio.

* ያቅሮ፡ Nom. propr[illegible]. Enc. 21. Maji. 3. 2.

† ይቤ፡ Dixit. Vid. in በሀለ፡ col. 224.

✿ የብሰ፡ Ps. 21, 16. Hebr. [illegible] Aruit, Exaruit, de quavis re humida tam solida quam liquida dicitur, & sic latiùs est quam ነጸረ፡ col. 332. Ps. 36, 2. Oppos. est ረጠበ፡ col. 142. (2.) Metaph. de viro sene ዘረሥአ፡ ወየብሰ፡ qui senex factus est & [illegible] Vit. Mar[illegible]

¶ አይብስ፡ A[illegible]cit. Arefecit. Marcescere fecit [illegible] Jac. [illegible], 1[illegible]. (2.) Siccavit Ex[illegible] [illegible] g. aquam Mar[illegible]. አይብሶ፡ ለ[illegible]ረ፡ አ[illegible] Exsiccavit M[illegible] E[illegible] 2[illegible]. Fontem Enc. 21 [illegible] 4. 3

¶ ይ[illegible] [illegible] 41, 24. በዝብጠ[illegible] ይ[illegible] [illegible] Enc. 27. [illegible] 2. Pe[illegible]

¶ የብ[illegible] [illegible] [illegible]onti en[illegible], quæ[illegible] [illegible] ገስረ[illegible] ወየ[illegible] [illegible] Ma[illegible]. 1. [illegible] ut አይ[illegible] [illegible] 6 Oct[illegible] 4

¶ [illegible] [illegible] ይብ[illegible] [illegible] En[illegible]

✿ የ[illegible] [illegible] [illegible]vit. Oravit [illegible] [illegible] manu [illegible] voce [illegible] P[illegible] ዮበብ[illegible] [illegible]bilis [illegible] [illegible] [illegible]clut [illegible] ex[illegible] [illegible] ዮባ፡ [illegible] Encomiu[illegible] [illegible] [illegible]

Enc. 2[illegible] [illegible]4. [illegible] ዮብ[illegible] [illegible] 38, 5. [illegible] ለየ[illegible] [illegible] Ad ce[illegible]ebrandum te [illegible]

¶ ይብብ[illegible] [illegible] 4 14.

* ዮቶር፡ J[illegible] Mo[illegible] E[illegible] 8, 1. [illegible]

* ዮና፡ Jona, Mart[illegible] [illegible] Enc. [illegible] Nov. 1. Ex urbe D[illegible] [illegible] Enc. 1[illegible] 1. 3.

* ዮናስ፡ Jonas Propheta. Enc 2[illegible] Se[illegible]

* ዮናናዊ፡ Græcus. Plur. ዮናናውያን፡ Hebr. [illegible] Jon. H. [illegible] Jones. Græci. Enc. 23. Jan. [illegible] 3.

* ዮና አዶስ፡ Nom. propr. viri. Enc. [illegible] ul. 4. 1.

* ዮንዮስ፡ Jun[illegible]ius, frater [illegible] Enc. 12 [illegible] 3 2.

† ይእቲ፡ Illa, Ila. F[illegible] est à Mas[illegible]. ውእቱ፡ quod vide col. 427. Repræsentat Verbum [illegible] [illegible]es, est, si de fœm. sermo [illegible]. ዛቲ፡ ይእቲ፡ መ ጸሐፊ፡ Hic est li[illegible] Jon. 5, 1[illegible] ይ[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] te[illegible]re. Tu[illegible] [illegible]us. ይ[illegible] [illegible] [illegible] Tunc statim. Tu[illegible] Matth. [illegible] 6. [illegible] ወ[illegible] ቀ[illegible] pro quo communius est እምኔሁ [illegible]

† ይእዜ፡ Jam [illegible] Psal. [illegible] እ[illegible] ይእዜ፡ Ex hoc tempore P[illegible] 2, 1[illegible] [illegible] አ[illegible] ይእዜ፡ H[illegible] [illegible]ice no[illegible] A[illegible].

* ዮካቲት፡ Nom. mensis, qui r[illegible] [illegible]ebrua[illegible] [illegible]ro, ac incipit die quinto ejus [illegible]

* ይካ ና፡ አምላክ፡ Jicuno-A[illegible] [illegible] 16. Jun. 3. [illegible]utaverint [illegible]ibendum አ[illegible] [illegible] አምላክ [illegible] [illegible] q. v. in አ፡ [illegible]

† ያክንት፡ Ja[illegible], Hyacinthus, [illegible]mma. Apoc. 21, 18 (2.) P[illegible], vel lana [illegible] [illegible] colore imbut[illegible] Exod. 25, 4. [illegible] Quod autem Æthiopicus [illegible]es sibi velit [illegible] 36, 18. nobis proponas ቀይሕ. ያክ[illegible] [illegible] ጸ ሊም፡ ያክንት፡ [illegible] [illegible]acin[illegible] [illegible] in p[illegible]ali Aar[illegible] [illegible] [illegible] autem [illegible]emmarum [illegible] [illegible] Græca ve[illegible] [illegible]

✿ የውሀ፡ Mitis, C[illegible] fuit erga a[illegible] Clemen[illegible] [illegible]leniter habuit aliquem, [illegible] Act. [illegible] 26 [illegible] [illegible] aliqu[illegible] [illegible] ይየውሁ፡ በ[illegible] [illegible] [illegible] 2, 8. Imp. [illegible] [illegible] 4, 2. Inf. የውሀ [illegible] [illegible]tas. 1. Cor. 14.

¶ ተየውሀ፡ Conf. E. [illegible] [illegible] [illegible]sium. Rom. 12, 19. Conf መአስ[illegible] col. [illegible]

¶ ተየውሀ፡ Blanditus est alter a[illegible]. Inf. ተየውሆ፡ Blanditiæ mutuæ [illegible]

¶ ይውሃ፡ M[illegible] Plur. [illegible] Mites, M[illegible] [illegible]

¶ የዋህ Idem. F. የዋሂት [illegible]

¶ የዋሃ፡ Idem, [illegible] Simplex. [illegible] 1, 2[illegible] [illegible] የዋሃን፡ P[illegible] sic [illegible] 4, 2[illegible] S[illegible] [illegible] [illegible]gul[illegible] [illegible] የ[illegible]

dice impresso P. thenti [illegible] *quamvis* ሀ *pro* ሣ *ab co* [illegible] *ut Psal.* 9. & [illegible] 2 & 36 39 [illegible] *ralitter*: [illegible] *tatis* & *lace-ritatis.* [illegible] *mulare tamen* [illegible] *in omnibus illis locis* [illegible] ዋሀነት፡ *Simplicitatem* [illegible] *eodem sensu, de quo mox.*

§ ዋቀሀ፡ *Substantive* [illegible] ዋቀሀ፡ [illegible] *plicitas* [illegible] *nbæ & calliditas* [illegible] *co.* [illegible]

§ ዋሀ, Mansuetudo. [illegible] *columbarum* [illegible]

§ ዋሀነት፡ Integritas, Lenitas. Probitas. [illegible] *Op.* [illegible] ፀጋት፡ F [illegible] . 12. *Dec.* [illegible]

* ዋወጣ፡ *Nomen est* [illegible] *Matth.* 5, 18. *quæ initialis est* [illegible] *Maria.* [illegible] ቅለ፡ እንተ፡ ይእቲ፡ ቀደሚት፡ ስመ፡ለመድኀኒነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ Jota, quæ est [illegible] Salvatoris nostri Jesu [illegible]. *Ac* [illegible] *te olim* [illegible] *nans hujus nominis* [illegible] *quas nota scri* [illegible] *b. m.* [illegible] *Hinc* ዋወጣ፡ *pro Jota, scilicet* [illegible] *stro* [illegible] *pitur apud Poetam, ut*: ወ [illegible] ክለሆቱ፡ ዋወጣ፡ Mercurius [illegible] *Enc.* 18. *Sept.* [illegible] D [illegible] *acceptâ.* [illegible] ዋወጣ [illegible] *ipso Decalogo* [illegible] ለፈጸ፡ ለትእዛዝ [illegible] ዋወጣ፡ [illegible] Patris prisca, quæ significavit per [illegible] ዋወጣ፡ Jota, *i. e.* Decem *seu* in Decalogo, *Enc.* 2 [illegible] *Jan.* 1. 2. *Sic S. Maria vocatur* ሕዳሚት፡ ዋለት፡ ዋወጣ፡ [illegible] *Aug.* 3. 3. Implens præceptum J [illegible], *i. e.* X. (Decalogi.) *Hinc fumit autor Enconnis Mariæ occasionem, illam cum Sancta* [illegible] *arandi quia in h* [illegible] *tabula* [illegible] *tem I, i. e.* Jesum *in* [illegible] *fer. prima.*

* ያዕቆብ፡ Jacobus [illegible], *Orchestis a Maria educatus, Frater Chri* [illegible] 18. [illegible]

——*Patriarcha, Isaaci filius. Enc.* 2 [illegible]

——Jacobus Serugensis. *Arab.* يعقوب السروجي *al quos sermones composuit, teste Abel* [illegible] *aragia, p.* 148. *Vide* ስራጊ *col.* 5 [illegible].

—— [illegible] *Enc.* 6. *Sept.* [illegible] & *gr* [illegible] *de cœlo dela* [illegible] *ecit. En* 18. [illegible]

[illegible]

—— [illegible] *atus. E c-* 4.

—— [illegible] *nas* [illegible] *f* [illegible], *altera* [illegible] 2 [illegible]

—— [illegible] Nisibenus, lumen urbis Nisibis. *Enc.* [illegible] *I* [illegible] *idem candefactum ventre suo imponit. Enc.* 17. *Aug.* 3.

——Rex Æthiopiæ infans. *Scrca. Dugh* [illegible] *naturalis. Hist. Æth. Lib.* 2. *c.* [illegible] *n.* 47. [illegible]

§ ያዕቆባዊ፡ Jacobita. *Pl.* ያዕቆባውያን፡ Jacobitæ *Brerewood, Scrut. Relig. c.* 21 *qui* Jacobi Syri *doctrinam sequuntur, veluti Armeni,* [illegible] *nostrique* [illegible] *scopes, qui hoc cog* [illegible] *agnoscunt, & sibi applicant. Vid.* [illegible] *ad Hist. Æth. p.* 4 [illegible] *n.* 5. [illegible] *pag.* 494. *n.* 4. [illegible] *R. Æthiop* [illegible] *Batav. in Ap* [illegible] *p.* 9 [illegible]

ዋሀቢ፡ A [illegible] *Continuo.* ወዕዕ *q.v. col.* 430.

† ዋጋ፡ Utique. Item. *Apoc.* 22, [illegible] *Item* Ne forte. *Luc.* 14, 8. ዋጋሁ፡ [illegible] 20. 1. 11 28. Sanè, *Enc.* 6. *Maji* 5.

* ዋዲት፡ Judith, *Vel* *rix* [illegible] *Enc.* [illegible]

☩ ዋዴሀ፡ — አዴሀ፡ *Hebr.* ידע *Syr.* ܝܕܥ Significavit, Indicavit. *Matth.* [illegible] Prædi- [illegible]

† ተዋዴሀ፡ Pr [illegible] *uit. Exod.* [illegible] In- [illegible]

* ዋፈ [illegible] ኢ: *i.e.* Amen nos Deus. [illegible] An [illegible] *pr. viri, qui vocatur* [illegible] 9 *Jan.* 2. [illegible]

* ዋፈትሔ [illegible] *ha,* [illegible] *Jud.* 11, 1. *Unus ex Judicibus* [illegible]

ዳ!

☩ ዳሀለ፡ — ተዳሀለ፡ Miratus est, Excelluit, C [illegible] *flar* [illegible] *ut*: [illegible] ዋንጋዊት፡ [illegible] ተዳሀለ፡ [illegible] ተ፡በሰማያት፡ [illegible] *cœlo* [illegible] *Enc.* 9. [illegible] ፈ፡ ገበጽ፡ እም [illegible] ተዳሀለ፡ Æ [illegible]

* ዳለለ፡ [illegible]

[illegible]

† ዳለቀለ፡ [illegible] Agi [illegible] *tem* [illegible] *scribatur* በሰ [illegible] *sicut* [illegible] *Græc* [illegible]

Matth. 8 [illegible]. *In specie* Terræ m[illegible] [illegible] *Pl.* ደቀለ[illegible]ት፡ *Apoc.* 6, 13.

¶ አደለፈለፈ፡ *ut* አደለፈለፍት፡ [illegible] [illegible] *terra.* [illegible] *accipitur.* [illegible] Consilii [illegible] *Apoc.* 2, 5.

ደለወ፡ [illegible] *inter se* [illegible] *ponemus.* [illegible] Conve[illegible] Aptum, Dignum, [illegible] fentaneum fuit. Decuit aliquem. *Item* [illegible] fuit. *C.* [illegible] *pronominibus person. ut* ደለወኒ፡ [illegible] gnus fui, *vel* Decuit me. *Pf.* 118, 71. ኢይደለ ወኒ፡ Non [illegible] dignus. *Matth.* 3, 11. *Imperf.* [illegible] ዘ፡ ይደልወክሙ፡ prout dec[illegible] [illegible] De [illegible] ደ[illegible]ክሙ፡ [illegible] Decet [illegible] *Cum* [illegible] *bus contra*[illegible] ደለ ወ፡ ለርእይ [illegible] *i. e.* videre. [illegible] *De re mala* [illegible] *ut:* ዘይደለወ፡ [illegible] *Apoft.* [illegible] *Commen*[illegible] *capitur de anni ubertate.* [illegible] Uber[illegible] *Luc.* 12, 16. ይደልዎ፡ 1. *Cor.* 7, 30. [illegible] *ut in* ትደልዎ፡ [illegible]

¶ አደለወ፡ Placuit, *ut:* አ[illegible]ደለ፡ ለርእ ሰነ፡ Ne placeamus nobis [illegible] *Rom.* 15, 1. 2. [illegible] Præstat [illegible] *ut* placeamus Deo [illegible] placere [illegible] *Act.* 5, 29. [illegible] Obsequendi [illegible] *ac* [illegible] In dulge[illegible] [illegible] *ut* [illegible] [illegible] አደለወ፡ [illegible]

[illegible]

¶ [illegible] ደለወ፡ *Paraveit, Præparavit* [illegible] *Prov.* 19, [illegible] ትደልዎ፡ Taberna[illegible] [illegible] ትደለዎሙ፡ [illegible] estis [illegible] *dum* [illegible] 1. *Cor.* [illegible] ወእለ ይደለ ዉ፡ ከመ፡ ኢይደለዉ፡ Qui delectantur, *seu* in deliciis v[illegible] [illegible] quam qui non [illegible] tur. *Alii* [illegible] *malunt pati* [illegible] *popularibus* [illegible] [illegible] ደለዉ፡ *pro* ይትደለዉ፡ [illegible] *ad breve tempus. Hebr.* 11, 25. *Inf. nomen.* ተደለ ዎ፡ Delicia, *ut:* ሐውዘ፡ ትደልዎ፡ [illegible] deli[illegible] *Luc.* 8, 14. ትደልዎ፡ [illegible] [illegible]

¶ [illegible] አስተደለወ፡ [illegible] *quam* [illegible] [illegible] 3, 3. [illegible] ይደልዎ፡ [illegible] Ap[illegible] *Luc.* [illegible], 40. [illegible] *Passive* [illegible] ተወለደ፡ ወእስተደለወ፡ ዘአይ [illegible] Natus & [illegible] opere [illegible] perfectus [illegible] *De Christo*

¶ ደለው፡ [illegible] *pro* ደለው፡ D[illegible] [illegible] *ut* ደለው፡ [illegible] [illegible] *Pf.* [illegible], 3. *Plur* [illegible] [illegible] *a qualit*[illegible] ደለ [illegible] ዉ፡ [illegible] estote *Matth.* 24, 44. [illegible] *inter* [illegible] *pro re* [illegible] *vel* [illegible] modo [illegible] *Hom. Jac. Serug.* [illegible] *Apoc.* 11, [illegible] *Hom. Ja.. Serug.*

¶ ደለው፡ *Subst.* [illegible] ዘተገ[illegible] [illegible] fuit in [illegible] *i. e.* ደለው፡ Di[illegible] *Enc.* 30 *Jun.* 1. *De S. Maria* [illegible] *sim dicitur in* ጸ፡ር፡ ዘ[illegible]፡ ደለወ፡ ለ [illegible] *ut* [illegible] *Sub* [illegible]

¶ ደለወ፡ [illegible] *Seat.* [illegible] *post.* 21 *Comm* [illegible] n. 7.

¶ ደለወት፡ [illegible] አኮ፡ ደለወትየ፡ Non est [illegible] mea, *i. e.* non [illegible] dignus. *Matth.* [illegible]

¶ [illegible] *quæ* [illegible] *sua* [illegible] [illegible] *Ap.* 2 [illegible] 3. [illegible] Dec[illegible] [illegible] *Respond* [illegible] ርሑ፡ [illegible] ወተ[illegible] ለ [illegible] ለ፡

ሶሙ.ድር፡ Da affluentiam & [illegible] facto terræ. *Luc.* 16, 4. *Quia vero hic sequitur omnium rerum copia, usurpatur* (3.) *pro* Vo[illegible]te *& omnis generis de*[illegible]*us, ut* ገነተ፡ ትድላ፡ Hortus deliciarum. *Gen.* 3, 25. *Ps.* 88, 14. [illegible] *generaliter* (4.) Pro[illegible], *ut*: ፈሥሐ፡ *&* ተድላ፡ Læ[illegible] [illegible]pta *sive* Prosperi[illegible]s. *Org. Lect.* 1. A[illegible], *ut*: *Ædificavit* ለነገድያን፡ ማኅደረ፡ ተድላ፡ peregrinantibus sacris Xenodo[illegible] commodum *vel* amœnum. *Enc.* 7 *Sept.* 1 2. በተድላ፡ Cum gaudio, *i.e.* læt[illegible] *in cælum migravit.* *Enc.* 8. *Dec.* 5. 5. (5.) Commodum. Utilitas. Συμφέρον. 1. *Cor.* 10, 33. ተድላ፡ ርእሱ፡ የኅሥሥ፡ Commodum suum proprium quærit. *Job.* 7, 18. (6) Ἑτοιμασία, Præparatio. *Ps.* 88, 14 *&* 96, 2.

¶ መድለው፡ Hypocrita. *Matth.* 7, 5. *Pl.* መድለዋን፡ *c.* 23, 13. *& seqq. item* መደለዋን፡ *Ps.* 51, 7. *Matth.* 6, 2. *tanquam à singulari* መደለው፡

¶ መድላዊ፡ Iniquus Judex, *favorem hominum contra jus & fas captans. Stat. Ap.* 13, *Comment. p.* 319.

✿ II. ደለወ፡ Ponderavit. በመደለው፡ Libra. Libravit bilance. 4. *Esdr.* 4, 34. መክሊተ፡ ብሩር፡ ትደሉ፡ Talentum argenti appendes. [illegible] *Reg.* 20, 39. (2.) Aggravavit. *Hom. Chrysost.*

¶ ተደለወ፡ Ponderatus, Libratus fuit *bilance.* 4. *Esdr.* 4, 36.

¶ ድሉው፡ Ponderatus, Libratus, *ut* ነገሮሙ፡ ለጠቢባን፡ ድሉው፡ በመደለው፡ Sermo sapientum ponder[illegible]r in bilance. *ex Siracide desumtum.* [illegible] 1[illegible] 2[illegible] *inst. Bessadis.*

¶ ድለወት፡ [illegible]us, *quatenus* Gravitatem *denotat*, [illegible], *Gen.* [illegible], 22. *Jud.* 8, 26. ድለወቱ፡ ዐሪያ፡ *ἴσον*, Æqualis ponderis. *Exod.* 30, 35.

¶ ደላዊ፡ Librator, Ponderator, Libripens. *Pl.* ደላውያን፡ 4. *Reg.* 25, 18. (2.) Libra, *unum ex duodecim* S[illegible]g[illegible] *is cœlestibus.*

¶ መድሎት፡ Pond[illegible] *Exod.* 38, 25. *Est nomen instrumentale*, pondera, q[illegible]ibus [illegible]erat[illegible] *significans*, *& sic di*[illegible]*ert, à* ድለወት፡ *de quo paulo ante.* 3. *Reg.* 5, 4. መድሎተ፡ ለጥር፡ Pondus litræ, *i. e.* Libra. [illegible] *per appositionem notioris.* *Enc.* 3. *April.* 2. 3. *Pl.* መዳልው፡ Libra, bilanx, *in plurali usurpatur, quia* duabus *constat* lancibus. ζυγὸς. *Ps.* 61, 9.

* መደለወ፡ አልባብ፡ Bilanx cordium. *Nomen monasterii.* *En*[illegible] 27. *Mart.* 6. 5. ሀገረ፡ መደለው፡ Fra[illegible]nbilancis. *V. in* ሀገረ፡ *col.* 461.

✿ ደለገ፡ [illegible]vit, *Æ.*

* ደላጊ፡ *Nom*[illegible] *&x martyris.* *Enc.* 6. *Maji.* [illegible] *fortasse legendum* ደላጊ፡ *al.* ደላጊያ፡ *quod vide.* Pela[illegible]ia. *Apud Cretenses libratur* 4. *Man.*

✿ ድሕረ፡ Benedixit. Beneprecatus est *alicui*, *Ps.* 6[illegible] 4. *&* [illegible], 15. *i. q.* ባረከ፡ *col.* 255 *Oppos.* ረገመ፡ *col.* [illegible]41.

¶ መድሕር፡ Bona precatio. Benedictio *quæ verbis fit. Opp.* መርገም፡ Maledictio. 2. *Cor.* 6, 8.

✿ ድሕከ፡ Claudicavit, *i. q.* ሐንከሰ፡ Claudus fuit, *col.* 44. *ut*: ሐንካስ፡ ድሕከ፡ እስከ፡ ይበጽሕ፡ ኀበ፡ አባ፡ ሳሙኤል፡ Claudus claudicavit, donec perveniret ad Abba Samuelem. *It. Octodecim annos* ይድሕክ፡ ወይስእል፡ Claudicavit & mendicavit. *Vit. Sam.*

✿ ደሐየ፡ *Ps.* 7, 16. Fodit. Effodit *foveam.* (2.) Cavavit. Excavavit. *Conf.* ከረየ፡ *col.* 397.

¶ መድሒ፡ Meta, Turbo, ἐπιμύλιον, *sic dicitur, quia cavat catillum. Deut.* [illegible]4, 6. *mola pars superior, quæ contra vulgatum loquendi modum* Meta, *malè* Catillus *vocatur.* እመ፡ ኮነ፡ ሰማይ፡ መድሒ፡ ወምድርኒ፡ ማኅረፀ፡ Etiamsi foret cœlum meta & terra catillus, *non tamen timebo. Org. Lect.* 3 *vide* ማኅረፀ፡ *in* ን፡ *col.* 2[illegible]7.

† ደም፡ *Hebr.* דם Sanguis. ዝውእቱ፡ ደምየ፡ Hic est sanguis meus. *Matth.* 26, 28. (2.) Stirps. Genus *ut*: *Og, Rex Basan, qui remanserat* እምነ፡ ደቂቀ፡ ለእለ፡ ያርብሕ፡ e sanguine Giganteo. *Germ.* vom Geblüt. *Jos.* 13, 12.

* ድማሊስ፡ Damalis. *filius Theophili & Patriciæ. Enc* [illegible] *Nov.* 1. 3.

† ድማሕ፡ Vertex, *sive* summitas capitis. *Ps.* 7, 17. ሥዕርተ፡ ድማሑ፡ Capilli verticis ejus. *Org*

✿ ደመመ፡ *Hebr.* דמם *est* Silvit. Conticuit. Immotus fuit

¶ አድመመ፡ Stupefecit.

¶ ተደመ፡ *Mar.* 6, 51. Stupuit. Obstupuit, *Inf.* ዘበተደምሞ፡ qui in stupescendo *scriptus est*, ከመዘ፡ ውእቱ፡ በካልእ፡ tanquam qui esset in alio. *Hac circumscriptione Æthiops exprimere voluit vocabulum sibi ignotum ἐκστάσεως*, In stupore, quo quis est quasi extra se. *Ps.* 30. *tit.*

¶ መደምም፡ *propriè* Stupefaciens. Stupendus, a, um. *Ps.* 118, 18. [illegible]*ma* መንክር፡ Mirabilis. *Matth.* 21, 15. *Substantive* Pr[illegible]um. Stupenda res. Ostentum. Portentum. [illegible]*as*, *vulgò* Miraculum. *Exod.* 3, 20 *&* 7, 3. 9. *Pl.* መደምማት፡ *Enc.* 12 *Mart.* 4. 2.

\+ ድምድማ፡ Cri[illegible]es. Coma. 1. *Cor.* 11, 14. ድምድማሁ፡ ድ[illegible]ል [illegible] [illegible]e[illegible]le[illegible] ejus p[illegible] [illegible]a, *vel* [illegible] [illegible]*ndum Æthiopem* *menm.* *Cant.* 5, 10. *Conve*[illegible]*t quodammodo cum* ድማሕ፡ Vertex.

✿ ደመረ፡ *Luc.* 13, 1. Co[illegible]it. [illegible] cuit [illegible]*en.re* [illegible] *ibet, potul liquida.* [illegible] 2. [illegible] [illegible]e[illegible]t. Int[illegible] [illegible] ውስተ፡ *ut* [illegible]መረ፡ [illegible] ውስተ፡ ሕፅኑ፡ ለአብርሃም፡ Intul[illegible] in unum Abrahami. *Luc.* 16[illegible] 3. ደመረ፡ ውስተ፡ መጽሐፍ፡ Libro [illegible]ipsit, in l[illegible]m intulit *Org. Lect.* 3. In numerum vel cœ[illegible] aliquem retulit, *ut*: *Reputatus fuit inter impios* ከመ፡ ይደምረነ፡ ምስለ፡ ጻድቃን፡ Ut annumeraret nos sanctis, ut nos inter sanctos referret,

ver. *Lit. Job.* (3.) Aptavit, Aptè conjunxit *inter se pelles tabernaculi. Exod.* 26, 9. *nisi mendum pro* ጸመረ: *sæpius tamen occurrit.* (4.) *In Arithmetica, & quidem primâ specie significat:* Addidit, Connumeravit, *ut:* ፳፡ ወ፲፡ ወ፪፡ ወ፱፡ ለእመ፡ ደመርከ፡ ክልኤሆሙ፡ ይከውን፡ ፷፡ 31. & 29. si addideris, erunt LX. *Comp. Æth.* (5.) *O Deus!* ደብረከ፡ ኅቡረ፡ ለኵሎሙ፡ ለእለ፡ ይነሥኡ፡ እምኔሁ፡ pariter, conjunctim dabis omnibus qui accipiunt de eo, *scil. pane & vino benedicto. Lit.* 165. 4.

¶ ተደመረ: *Lit.* 160. 2. Mistus, Commistus fuit. *Ps.* 105, 34. Conjunctus, Coaptatus fuit. *De tegumento,* እንተ፡ ትደመር፡ quod connectitur. *Exod.* 26, 10. Unitus fuit. *Lit. MSS. quo loco de* Sacramentali unione *agitur.* (2.) Communionem *seu* familiarem conversationem cum aliquo habuit, *q. d.* Commiscuit sese; *c. c.* ምስለ: *ut:* እመሰ: ብእሲ: ዘተደመረ: ምስለ: ካህን: ዘተወገዘ: Si quis fuerit, qui communionem habuerit cum sacerdote excommunicato. *Can XI. Abtel. Comm. p.* 33. (3.) *Peculi.* Concubuit *Vir cum fœmina. C. c.* ምስለ: 1. *Cor.* 5, 9. *& vice versa Fœmina cum viro. Org. Lect.* 2. *Germ.* Sich fleischlich vermischen.

¶ ዱሙር: Mistus, Permistus. *Matth.* 27, 34. (2.) Conjunctus. Summatim computatus; *ut:* ድሙራን: ቀኖናት: ዘሀለው: ውስተ: ዝንቱ: መጽሐፍ: Summatim computati Canones, qui sunt in hoc libro. *Exord. Lib. Concil. Comment. p.* 304. 14. (3.) Additum, *secundum primam Arithmetica speciem* Connumeratum. *Vulgo* Summirt. (4.) Communis. *De bonis quæ pluribus æquali jure competunt. Act.* 2, 45.

¶ ዱሙረ: Mixtè. Conjunctim.

¶ ዱማሬ: Mixtura, Conjunctio & Connexio *quævis.* Commissura, *ex. gr. tegumenti Exod.* 26, 10. *Vestimenti. c.* 28, 32. ዱማሬ: ወኅብረ: Unitio & conjunctio. *Lit.* 172. *c.* 3. *De Christo* እንዘ: ኢይዘር: እምዱማሬሁ: ለአብ: Ita ut non disjiceretur ab unitate Patris. *Lit. MSS.* (2.) Concubitus. Commixtio, *vel* commistio carnalis. *Org. Lect.* 4.

¶ ተደምሮት: *Idem; & prout sensus poscit,* Intimè, Permistio, Commixtio. *Lit.* 16. *c.* 6 ከመ: ይትቀደስ: ሥጋነ: በተደምሮት: ሥጋሁ: Ut sanctificaretur caro nostra per communionem carnis ipsius. *Org. Lect.* 2. ተደምሮት: አውስቦ: Commixtio conjugalis. *Hom. de nat. Chr.* እለ: ውስተ: ተደምሮት: በአሐዱ: [illegible] Qui eodem vitæ instituto utuntur. ጸ: ር:

* ደሙርኪያ: Soror Acronii *martyris. Enc.* 4. *Jun.* 4.

☼ ደምሰሰ: Delevit. Exstinxit *rem quamvis. Ps.* 9, [illegible] *nomen, urbem. Deut.* 12, 2.

¶ ተደምሰሰ: Destructus, Deletus fuit, *è libro, Psal.* 108, 12.

¶ ድምሱስ: Deletus, Exstinctus, Destructus. ጸ: ር:

¶ ደምሳሲ: Deletor, Exstinctor, *ut:* ደምሳሴ: ጌጋይ: Qui crimina abolet. ጸ: ር:

¶ ድምሳሴ: Deletio. Exstinctio. Destructio. *Exod.* 17, 14. ማየ: ድምሳሴ: Aqua deletionis. *Enc.* 6. *Jan. Periphrasis* Diluvii. *Vid.* አይኅ: *col.* 375.

* ደማስቆ: Damascus, *urbs Syriæ Episcopalis. Enc.* 4. *Nov.* 2. 2.

☼ ደመቀ: Contudit. *Jud.* 5, 26. Contrivit. Conquassavit *sicut lapis ovum, vel saxum hominem. Matth.* 21, 44.

¶ ተደምቀ: Contritus, Contusus fuit.

¶ ድሙቅ: Conquassatus. Contusus.

¶ ድምቀት: Conquassatio. Contusio.

* ደምቢያ: Dembia. *Nom. propr. Regni Æthiopici, quod inter Samèn & Bagemder medium est, in quo castra regia An.* 1649. *& diu post fuerunt.* ሃገረ: *Sedes ubi est Abbunæ seu Metropolitani.*

* ዳሞት: Damota. *Regni Æthiopici magni & opulenti nomen.*

† ድሙት: Felis, Catus. *Org. Lect.* 1.

* ደሜጥሮስ: Demetrius. *Martyr. Enc* 29. *Oct.* 2.

* ደማትዮስ: *Frater Maximi. Antistes Monachorum in Æthiopia, ut videtur. Enc.* 17. *Jan.*

* ደማትዮስ: *Idem nomen. Patriarcha Alexandrinus.* ጸ: ር: *Scripsit Homiliam in festo Michaelis. Conf. etiam* ደሜጥሮስ:

☼ ደመን: —— መድማን: *vel* መድመን: Cyathus. *Genus poculi parvi. Plur.* መድምናት: *Exod.* 38, 16. *al.* 37, 16. *&* መድምናት: *Num.* 4, 7.

☼ ደመነ: Obscuratus fuit *vel* factus est. *Peccavit* Mortuus est. *Enc.* 2. *Aug.* 1. 5. Obscurum *seu* Nubilum fuit, *vel* factum est cœlum. ደመና: ዘ ይደምን: Nubes obscuræ. *Luc.* 12, 54.

¶ አድመነ: Obscuravit. Obfuscavit. *Enc.* 3. *Aug.* 5. 5. Obscurum, Nubilum reddidit. Obnubilavit. *Adversitas* ያደምና: ለገጽ: ከመ: ጸሊም: መቅጸት: Obfuscat faciem tanquam fuligo ollæ. *Org. Lect.* 2.

¶ ተደምነ: Contectus fuit *ignis absente hero, ne interim arderet. Enc.* 9. *Aug.* 4. 5.

¶ ተደምነ: *Apoc.* 18, 14. Obscuratum fuit lumen per se & in se. *Germ.* Hat sich verdunckelt.

¶ ድሙን: Nubilus. Nubibus obductus *de cœlo. Matth.* 16, 3. *Metaph. ad animum & vultum transfertur.* Tristis. *Oppos.* ፍሡሕ. Lætus Serenus. Innubis. *Æ.*

¶ ደመና: Nubes. ጊዜ: ደመና: Tempus nubilum. *Org. Metaph. est Poetica:* ደመና: ይ[illegible] ጸጋ: *q. d.* Nubes [illegible] palma ejus. *Enc.* 3. *Epag.* 3. 2. *Plur.* ደመናት: *Matth.* 24, 30.

¶ ደሐከ:

§ ደመና፡ Nubilum, [illegible] Tristitia. [illegible] Or. Lect. 5.

✠ ደምሀ፡ — አደምሀ፡ [illegible] Adeptus est, Rom. 1,7. [illegible] 1,27

* ደምያፍ፡ [illegible] Aug. 3.

* ደምደም፡ Martyr, lapidat [illegible] Aug. 3.

* ደደደቅ፡ Eremita [illegible] Enc. 8.

[illegible]

ሰ፡ ለደሜጥርስ፡ እንተ፡ በእደሁ፡ [illegible]

ሐብብ፡ አዝሐን፡ ዘይ ፍር፡ ወለ [illegible] Demetrius manu descri [illegible] runt

C [illegible] posteriorum (i.e. futurorum) [illegible] Uxoratus [illegible] sed [illegible] Enc. [illegible] 2. 10. Nov. 1.

✠ ደምፅ፡ Ps. 45,3. Son[illegible] mare, Luc. 21,25 [illegible]

[illegible] venit, [illegible] quam ፈፍወ፡ 9. v. col 1.

§ አደምፀ፡ [illegible] Refecit [illegible] Org. Lect. 3.

§ ደምፀ፡ [illegible] ns. Enc [illegible]

§ ደምፀ፡ [illegible] sive [illegible] itus [illegible] Sono [illegible] Strepitus, M [illegible] 18,36. [illegible] 14,1. (3. [illegible]

ት፡ ወለሁ ዓ፡ [illegible] Vocem [illegible] xit. Enc. 1 [illegible] 1.4.

§ ወደምፀ፡ [illegible]

† ደር፡ [illegible] alias ትወሊደ [illegible] በእርም [illegible] Arca [illegible]

parvis, cum [illegible] compellavit Jeremi[illegible] cap. 2, 31. [illegible] hac verba reperiuntur, ubi felix [illegible] addito: ወምእ ካለሁ [illegible] ደር፡ ዘሠርጕት፡ በ ሠረገላ፡ ጸሀ፡ inter eos Arca generatio[illegible] (fœderis Israelitarum) [illegible] magnificentiæ splendoris.

† ደር፡ Paries, ut videtur, Enc. 9. Fel [illegible] 1. 3. Vide ተከ.ዘር፡ col. 268.

† ደር፡ Ambaricum est Sylva [illegible] ሉት፡ ደር፡ ትንባእቱ፡ Lib. Myst.

† ደርሀ፡ Epic[illegible] 34.75. [illegible] 37. [illegible] ደምሮሀ፡ [illegible] 4.49.50.

ደርቀም፡ Arab. [illegible] Enc. [illegible] Febr. [illegible] Ducatus [illegible] ደራሽጫ፡ Am [illegible]

[illegible] ለባ፡ [illegible] m. pr. Ana[illegible] Am-

§ ደርሻቅ፡ [illegible] vox [illegible] Stragula [illegible] Gol. Lex. Ar. [illegible] At Exod. 28,4. respondet Græco [illegible] Cidaris, quæ tamen vox [illegible] generaliter pro quavis Fascia accipitur, [illegible] seu fascia [illegible] pro fascia [illegible] loco sup[illegible] citato:

ደርቀ [illegible] Fasciam [illegible] etiam accipiter [illegible] ዐሬርት፡ in ሀ፡

✠ ደረረ፡ — [illegible] E. Luc. 22,2 Cœ[illegible] 1. Cor. 11,25. Differt [illegible] 14.

§ ደረሬ፡ [illegible] 4,12 [illegible] ምሳሕ፡ Pra[illegible] col. 7 [illegible] sic C. c. statu con[illegible] ደዐወሞ፡ ደረሬ፡ Jeju: ut cœnam, i. e. [illegible] pt. 1. 2.

✠ ደረሰ፡ Com[illegible] armis [illegible] Enc. 8. [illegible]

§ [illegible]

§ [illegible]

§ ደርስን፡ [illegible]

[illegible] Tractatus de [illegible] Roma-h [illegible] impre[illegible] de [illegible] mem [illegible] fine succ[illegible]

Tant

Tales sunt vitæ Sanctorum, Legendas barbarè vocant, ut: ድርሳነ፡ ማርያም፡ *Vita Mariæ.* ድርሳነ፡ ሳሙኤል፡ *Vita Samuelis. &c.*

§ ምድራሽ፡ *Rabb.* מדרש Expositio, Interpretatio, Exegesis, Doctrina, *ex Chaldaico* [illegible]. *Pl.* ምድራሻት፡ 1. *Cor.* 14, 16.

† II. ደርሰኒ፡ *Enc.* 5. *Jan.* Medicaminis species, *herba vel tale quid.* *Ut. Pax Matthiæ*

እንተ፡ ምቴሬ፡ ልሳኖ፡ ንበ፡ ሀላዊሁ፡ አገብኦ፡፡
ሶበ፡ ደርሰኒ፡ ወመዐረ፡ ቀብኦ፡፡

Linguam abscissam in statum suum restituit,
Cùm Dersenia & melle unxisset eam.

† ደራቂን፡ Unum ex septem cœlis, *quos Æthiopes afferunt.* S[illegible] *aut auctor Lib. Ad[illegible]. & scribit* ደራቂን፡

✿ ደርበየ፡ Jaculari, Emittere pilum, *seu lanceam.* 1. *Sam.* 1[illegible]. 10. [illegible] 2.) Figere, Configere aliquem sagitta. *ut:* ለደርበዮ፡ ተጋ Ad [illegible] gendum eum [illegible] *Enc.* 7. *Nov.* 6, 5.

✿ ደረኀ፡ Sævus, Asper, Rigidus fuit.

§ ድሩኅ፡ Sævus, Asper. *Matth.* 25, 24. Inimicis *F. Cant.* 8, 6. *Oppos.* [illegible] *col.* 131. *Enc.* 10. *Nov.* ልሳን፡ ድሩኅ፡ Lingua maligna. *Enc.* 5. *Nov.* ማእሰረ፡ ድሩኅ፡ Vincula atrocia, gravia. *Enc.* 21. *Oct.* 2, 4.

§ ምድራኅ፡ Limen *tam superius quam inferum.* Postis *Exod.* 21, 6. ምድራኀ፡ ኆኅት፡ Limen portæ. *Jud.* 19, 27. 3. *Reg.* 6, 34.

§ ድርኅኅት፡ Cardo *in quo vertitur janua.* 3. *Reg.* 6, 34. Cardines *in Æthiopia liminis superno & inferno sic inserti sunt, ut janua sine ferri adjumento verti [illegible].* ድርኅኅተ፡ ሰሀ ደ፡ Cardo januæ. *Zach.* 12, 2. *& sic in* ደ፡ ሮ፡

† ደራኽማ፡ *Græcum* δραχμὴ, Drachma. *Exod.* 3[illegible]. [illegible] ድርህም፡ *col.* 498.

† ደረበ፡ [illegible] unus color. *Exod.* 5[illegible], 9 1[illegible] *Num.* 4, 6. 9. [illegible] *pro quo alibi retinetur* ያ ሕንት፡ *v.* 12. *&* 5. ደርበ፡ *legitur in Apoc.* [illegible]

† ድርዕ፡ *Arab.* درع Lorica. *Org. Lect.* 2. *ut* በለብስ፡ ድርዕ፡ ንጹሕ፡ In veste *vel potius* indumento [illegible] *Lect.* 5. *Confer* 1. *Sam.* 1[illegible], 4. *Plur.* አድራዕ፡ [illegible] *vel* C[illegible] *Per meton. deinde vestes illas gestantes ut* አድራዕ፡ ምእትጸዋዓን፡ Cataphracti [illegible] quites *Org.* *Lect.* 6.

* ደረደ፡ *Abba* [illegible] 25. [illegible] 4. ደረደ፡ [illegible] *Joh. Cama.*

✿ ደረገ፡ [illegible] Connexus, *arcte* Conjunctus [illegible] Pariter junctim fuit, [illegible]

§ አ[illegible] [illegible] *junxit equos currui.* [illegible]

† [illegible] [illegible]us, Unicus [illegible] Aspectus [illegible]

§ አስተደረገ፡ Unum alteri junxit. Confer [illegible] *duas inter* [illegible] *e.* 3. *Reg.* 7, 28.

§ ድሩግ፡ Conjunctus. Insertus. Connexus.

§ ድሩግ፡ *Adv.* Und. Pariter

§ ደርግ፡ Conjunctio. Connexio. በደርግ፡ Conjunctim, [illegible] ሐብረ፡ ምስናሪ፡ ወ በርካት፡ በደርግ፡ Veritate [illegible] n nostrum, & benedicite nobis sim[illegible] [illegible] 16. *Dec.* 24.

§ ደርግ፡ *n.* 9. በደርግ፡ Pariter, [illegible] *Enc.* 4. *April.* v. 3. ዘተጸዋዕክሙ፡ ደርግ፡ [illegible] pariter vocati fuistis. *Enc.* 13 *O*[illegible] [illegible] ስለ፡ ክዑራን፡ ካመ፡ ተ[illegible] ደርግ፡ [illegible] unum oc[illegible] sunt [illegible] *Enc.* 2. [illegible]

§ ድርገት፡ [illegible] *aliter pro Concreto; ut* [illegible] ድርግ [illegible] ወስተ፡ ማኅበ[illegible] [illegible] conjunctus in congregatione [illegible] *i. e.* [illegible] rum. *Or.* [illegible] 2. [illegible] ges ድርገት፡ [illegible] Conjunctione cant[illegible] 5. *i. e.* ut simul [illegible] 12. *Dec.* 4, 3. *At in plurali* ድርገታት፡ *aliud quid significat; postquam dictum est Deum* [illegible] *& prædicare omnes ordines angelorum,* [illegible] *Orbem & terram, Solem, Lunam* [illegible] ድርገታት፡ *quod ex Arabismo* [illegible] *sumus* Et omnes dignitatum gradus [illegible] درج Gradum, *peculiariter dignitatis denotat.* *Lit.* 17. [illegible] 1.

† ድርገስ፡ *Sic* [illegible] *bitur in MSS.* [illegible] *& Luc.* [illegible] 16. V[illegible] *materia accipitur* [illegible] de [illegible] *Matth.* 9[illegible]. *Nemo est qui assu*[illegible] ድርገስ፡ [illegible] tum vestis novi [illegible] *tione vocis variis* [illegible] ሕስት ድርገስ፡ *neu* [illegible] *fame additur nomen* [illegible] *in Matth. d. l. additur* ሀርሮ፡ [illegible] *mendosè.*

* ድራዊቅ፡ Tr[illegible]tes, *Armeniæ* [illegible] *Greg. Armen.*

† ደስ፡ Scena, *seu* Tabernaculum ex [illegible] buscom[illegible] [illegible] 8. & 16, 4.

† ደሴት፡ [illegible] 4. ስብአ፡ ደሴት፡ [illegible] 4. 4. *Pl.* አደሴት፡ [illegible] 6.

† ደስን፡ [illegible]us. *Deut.* 14, [illegible]

* እስዮ [illegible] *decollatus* martyr. *Enc.* 2. [illegible]

† ደስደስ፡ [illegible] [illegible] [illegible]us [illegible] 4. *Deut.* 14, [illegible] [illegible] *super ætate* [illegible] *Psa.* [illegible] 8 [illegible]

✿ ደቀ[illegible] [illegible] ምድቃ[illegible] [illegible] *vel* [illegible] [illegible] *uno,* [illegible] 4.

✿ ደቀሐ፡

✿ ደቀሰ ፡ *Ps.* 118, 28. Dormiturit, Semisomnis fuit. *Ps.* 120, 3. 4. ደቀሱ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ *Emphatice* Ceciderunt in terram dormitantes. *Hist. VII. Puer.*

§ ደቃሲ ፡ Dormituriens. Semisomnis.

§ ደቃስ ፡ Sopor, *νυσταγμός*, Nictatio, Dormitatio. *Luc.* 9, 32. *Differt à* ንዋም ፡ somno. *Ps.* 131, 4.

* ደቅስዮስ ፡ *Græcum est* Δέξιος, Dexius, *i.e.* Dexter. *Cui S. Maria vestem non manu humana factam dedit. Enc.* 22. *Dec.* Dexius iste vel Dekius *Episcopus fuit* ጥሌጥሌያ ፡ Toletiæ, *qui locus est in* [illegible] *10.*

† ደቁንደቁ ፡ *Respondet Græco* πέλεκυς, Securis. [illegible] enus. 3. *Re.* 6, 8.

✿ ደቀቀ ፡ *Hebr. Chald. & Arab.* דקק Contrivit. Comminuit, *ut*: *Israëlitæ* ይደቅቅዎ ፡ በመደቅቅ ፡ Contriverunt *Manna* in [illegible]torio, *si ita loqui liceret, i.e.* in mortario. *Num.* 11, 8.

§ አደቀቀ ፡ *Idem. Exod.* 32, 20. *Deut.* 9, 21.

§ ደቁቅ ፡ Minutus. *Exod.* 16, 14. Contusus, *Lev.* 16, 12.

§ I. ደቂቅ ፡ *Arab.* دقيق *Idem* Contritus, Comminutus, *Exod.* 30, 7. *F.* ደቃቅ ፡ *for* ጠደቀ ፡ *ut*: አርሐስዎ ፡ በብሒእ ፡ ወበጼው ፡ ደቃቅ ፡ Consperserunt eum (*martyrem*) aceto & sale contuso. *Enc.* 1. *Nov.* (2.) *Neutraliter pro* Comminuto, *i.e.* pulvere vel arena; *ut*: ይሰረር ፡ ደቦ ፡ ማይ ፡ ወየሐንጽ ፡ በደቃቅ ፡ Fun[illegible] ponit in aqua, & ædificat in arena; *de* [illegible] *creante loquitur. Lit. Job.* (3.) Parvus. Pusillus, *ut* እንስሳ ፡ ዐቢይ ፡ ምስለ ፡ ደቃቅ ፡ Animalia magna cum parvis. *Ps.* 103, 25. አራዊት ፡ ደቃቅ ፡ Animalia pusilla, *i.e.* Insecta, *ut puto. Enc.* 5. *Febr.*

§ II. ደቂቅ ፡ Parvulus. *Cognationem habere videtur cum præcedentibus minutum quid denotantibus. Nomen est substantivum forma singularis*: ቅርብ ፡ *ut.* ደቂቅ ፡ ዘምድዮ ፡ Τὸ ἐγὼ γένος μου Filius stirpis meæ. *Gen.* 19, 38. *Alias plerumque Pluraliter seu collectivè accipitur* [illegible] *cum pluralis conjungitur, ut*: አምአፈ ፡ ደቂቅ ፡ ወሕፃናት ፡ Ex ore parvulorum & [illegible] *Ps.* 8, 3. ደቂቅ ፡ ኖሙ ፡ Septem [illegible] *dormientes. Enc.* 8. *Mart.* 5. 3. (2.) Filii, *nonnunquam* [illegible] *quia hoc nomine filiæ non comprehenduntur. Jacob profectus est in Ægyptum* ደቂቁ ፡ ወደቂቀ ፡ ደቂቁ ፡ ወአዋልዲሁ ፡ ወአዋልደ ፡ አዋልዲሁ ፡ ምስሌሁ ፡ [illegible] & filii filiorum ejus [illegible] etiam filiæ ipsius & [illegible] liarum ipsius [illegible] cum ipso. *Gen.* 46, 7. (3.) [illegible] *ut* አዳም ፡ ወደቂቁ ፡ Adamus & posteri [illegible] *Org.* 4. Sodales, *vel* Al[illegible] *alicujus ut*: ደቂቀ ፡ ለአበ ፡ [illegible] ዘደብረ ፡ ሊባኖስ ፡ [illegible] ves [illegible] Tecla-haimanoti, M[illegible] Libanotic[illegible] *Epist. Matth. Conf.* ወሊደ ፡ *col.* 414. & ደብር ፡ *col. seq.* (5.) *Poe*ta *etiam* discipulos *sic nominavit. Enc.* 18. *Maji.* 2. 2. (6.) ደቂቀ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡ בני אדם, Homines, *seu* genus humanum. *Ps.* 11, 9. *Vid.* እመሕያው ፡ *col.* 51. *Addita regione intelliguntur* Cives, Incolæ *illius*, & *opponuntur exteris, nobis* Landes-Kinder. ደቂቀ ፡ ኢትዮጵያ ፡ Æthiopes. & ደቂቀ ፡ ጽዮን ፡ Sionitæ. *Ps.* 149, 2. *Plurale extensum* ደቃውቅ ፡ *quo usus est Editor Novi Test. Tesfa Zion. in fine Apocal.* p. 113. *col.* 2.

§ ደቅ ፡ *Hebr.* דק. *Contractum nobis videtur ex* ደቂቅ ፡ Parvulus, Puer *ut* አንስት ፡ ወደቅ ፡ Fœminæ & Pueri. *per Enall. numeri. Matth.* 14, 21. (2.) *denotat* F[illegible], & *opponitur* አዋልድ ፡ Filiabus. *Gen.* 5, 4. & *seqq.* (3.) *in specie* Puer ministrans: Famulus *in gen. Luc.* 8, 29. *ubi pro* πέδαις, Compedibus, *interpres legit* παῖδες, Pueros. ደቅ ፡ ጽርሑ ፡ ለንጉሥ ፡ Famulus cubicularius regis. *Gall.* Page de la chambre du Roy. *Act.* 12, 20.

§ መደቅቅ ፡ & መደቅቅት ፡ *Respondet Græco* θυΐα, Mortarium. Pila; *at Æthiops meus mihi exponebat* Mola, *minor quàm* ማሕረጽ ፡ *ad tenuiorem reddendam farinam. Num.* 11, 8.

† ደቀት ፡ Casus. *vid. sub* ወደቀ ፡ *col.* 432.

† ደቦ ፡ Super. Supra. *Ps.* 68, 31. ወደቦ ፡ ዝንቱ ፡ & super hoc quoque, *i.e.* Præterea, Adhæc. *Enc.* 24. *Dec.* 2. 3. *Exponi quoque potest per In.* *apud Poetam*, ወሀብከ ፡ ደቦ ፡ በድኑ ፡ ለሕፃን ፡ ነፍሶ ፡ Infudisti in cadaver infantis animam, *i.e.* Resuscitasti. *Enc.* 18. *Sept.* 5. 3. (2.) በደቦ ፡ *Idem. Gall.* Au dessus. *Ps.* 9, 42. እምደቦ ፡ *Gall.* De dessus. A, De, Ex, *ut*: ወሪዶ ፡ እምደቦ ፡ ሐመር ፡ *q.d.* Descendens desuper navi. *i.e.* De *vel* ex navi. *Matth.* 14, 29.

† ድብ ፡ *Hebr.* דוב Ursus. 1. *Reg.* 2, 14. *Apoc.* 13, 10. *Æthiopibus incognitum animal; Hybridum esse putant, ut*: ድብ ፡ ይትወለድ ፡ እምክልኤቱ ፡ አቡሁ ፡ ነምር ፡ ወእሙ ፡ ዝእብ ፡ Ursus gignitur de duobus, Pater ejus pardus, & mater ejus Lupa, *sic inepte Lib. Arist.* ድብ ፡ ወአንበሳ ፡ *vocantur* Tympana ænea equestria (Heerpaucken / *Gall.* Tymbale) Regis Æthiopiæ, *reliquis multò majora.*

✿ ደበለ ፡ *nihil est. Vide* መደበለ ፡ Convenire. *col.* 98.

* ደባሞና. Dibamona. *Filia* [illegible] *pliæ martyris. Enc.* [illegible] *Jun.* 1

† ደብር ፡ *m.* Mons, *ut*. ደብረ ፡ ዘይት ፡ Mons olivetii. *In Comput. Ecclesiast.* [illegible] *ipsum est dies* solennis, d[illegible]us diebus [illegible] ejus ሆሳዕና ፡ festum [illegible] (2.) [illegible]um *sive* Cœnobium [illegible] *F*[illegible]*um nomina quæ in Encomio*[illegible] *quæ ita*

* ደብረ ፡ ሊባኖስ ፡ [illegible] *asterium est Æthiopiæ celeberrimum*, in Regno ሸዋ ፡ [illegible] *sedes summi Monachorum Antistitis* ኢጨጌ ፡ *dicti, ordinis Tecla-haymanotis.*

[illegible]brarum. He[illegible] edit[illegible] *Test. Romæ* [illegible] 48. *[illegible]* Marothus è monte Liban[illegible] *per errorem* [illegible] *[illegible] Epil.* [illegible] *[illegible] monaster[illegible] mentio fit in Encom.* 24: *Jul.* 2. 2. & 24: *Jul.* 5. *[illegible] pro ejus transcriptione tratur.*

— ቀልሞን፡ Crystalli. *Enc.* 21. *Jun.* 4 1.

— ቀር.ዮስ፡ Mar[illegible]æ, *[illegible] aliqui doctores rece[illegible] entur. d.* 30. *Sept.* 3. 2.

— መቃርዮስ፡ አባ፡ Abba Macarii. *d.* 5. *Febr.* 5. 2.

— መቃሬስ፡ Idem. *d.* 11. *Jul.* 3. 2. Monasterium Macarii *in Ægypto celebre. Vit.Sam. Duo [illegible] identur, quia unum vocatur* ዘዐቢይ፡ Majus, *alterum* minus.

— ቤስት፡ *d.* [illegible] *Dec.* 2. 2.

— ቀለሞን፡ *d.* 8. *Dec.* 6. 2. *in quo Samuel, &* 24. *Dec.* 5. 2. *in quo Michael diaconus.*

— ቀምንቆም፡ *Monasterium in Ægypto, quod vide in* ቀ፡ *col.* 201.

— በስሞል፡ *d.* 9. *Febr.* 2. 2.

— ናቀሉን፡ *d.* 26. *Jun.* 1. 2.

— አብሎግ፡ *d.* 5. *Febr.* 7. 2.

— አኀት፡ Sororum. 8. *Maji.* 4. 4.

— ኮርግን፡ *d.* 13. *April.* [illegible]. 2.

— ዓሣ፡ Piscium. *d.* 5. *Jul.* 9. 1.

— ዘይት፡ Mons olivarum. *Vid.* ዘይት፡ *col.* 482.

— ኀዘንግ፡ *d.* 10. *Dec.* 4. 2.

— ገሪዝን፡ *d.* 6. *Febr.* 1. 4.

— ጸጋ፡ Gratiæ. *d.* 29. *Jan.* 5. 2.

Multo plura dantur tam in Ægypto quam in Æthiopia; quæ hic referre supersedemus. Pl. አድባር፡ Montes. *Ps.* 17, 9 *[illegible]*. Fines. *Æthiops intellexit* [illegible], [illegible] Montes. *Gen.* 10, 19. *Exod.* [illegible], 4. 14. [illegible] *al bis passim, & sic pro [illegible], Matth.* 4, 14. *interpres male posuit* ደብር፡ [illegible] አድባሪ፡ ገዳም፡ Monasteria Eremi, *in campis [illegible] sita. Enc.* 14. *Febr.* [illegible] 2. *Item* አድባራት፡

† ደቢር፡ [illegible] *melius* ደቢር፡ *[illegible] Hebr.* דביר Pars [illegible] tertia *sancti[illegible]ma, sive* Sanctum Sa[illegible]o[illegible] [illegible]enetrale, Adytu[illegible] *quo summus sacerd[illegible] tantum in anno ingrediebatur.* 1. *Reg.* 6, 5. [illegible] *[illegible] tamentum locus in templis separatus, [illegible]* Chor[illegible] [illegible] *dic[illegible]* ደቢር፡ *Æthiopice app[illegible]r.* [illegible] *Comment.* [illegible] 5. *seqq.*

† አን[illegible]ለ፡ [illegible] *[illegible]bam* አን፡ *Servilem esse pu[illegible]*. De[illegible] [illegible] *o* [illegible], Spurius, *& opponit* [illegible] ወ[illegible]ደ፡ [illegible] *legitimus. Hebr.* 1[illegible]. 8. [illegible]ደ፡ [illegible]አትገ[illegible]አ፡ ፈሪስ፡ ዘእትሪ [illegible] አን[illegible]ለ፡ [illegible] [illegible]us, & [illegible]us [illegible] [illegible]er. *P[illegible]ov.* 18. [illegible]. *P.* *de[illegible]ntum* [illegible] *[illegible] ὁ [illegible] ἐκ-[illegible] [illegible] [illegible],*

Equus ind[illegible] evadit intractabilis; & filius i-[illegible] bi relictus [illegible] adit te[illegible]rarius.

☉ ደበበ፡ — ተደባብ፡ Pinna, Fastigium [illegible] [illegible]at[illegible] ተደባበ፡ ባሕርይ፡ ደቦ፡ አረፋት፡ ወርቅ፡ Pinnaculum gemmeum [illegible] e [illegible]dro aureo. *Org.* [illegible] 2.) Corona, *quæ [illegible] adeam in Oriente circumcirca [illegible] sunt, [illegible]. Deut.* 22, 8. *Matth.* 4. 5. ተደባበ፡ ዶዶ፡ *q. d.* Corona *seu* Pinna ostii. 2. *Sam.* 1[illegible] 14. *[illegible] suis lectionem, quæ habet [illegible] [illegible] τὸ [illegible] τοῦ τείχους.* Item Corona, *quâ superior a[illegible] c[illegible]deris pars circumdata fuit,* כפרת (Operc[illegible]n. *Is [illegible] B[illegible]aleel* [illegible] ወገብረ፡ ተደባበ፡ ዘወርቅ፡ ዘየ[illegible]ወ[illegible]ይ፡ Ar[illegible]am, & f[illegible]cit pinna[illegible]lum (ἱλα[illegible] [illegible], *[illegible] enim communiter redd[illegible]tur* [illegible]ureu[illegible]n, quo[illegible] c[illegible] - r[illegible] *Exod.* 38, 1. መልዕልቲሃ፡ ለታቦት፡ ተደባበ፡ ወርቅ፡ Super Arca co[illegible]na aurea. *Org. ex Exod.* 25, 17. (3. Uranicus, *quæ [illegible] per [illegible] sacris in Æthiopum templis extensus [illegible]tur. Pl.* ተደባብት፡ *ibid. v.* 18. *[illegible] tamen in textu est numerus singularis.*

† ደቡብ፡ *Respondet ubique Græco* Βο[illegible]. 4. *Reg.* 16, 13. *Esai.* 43, 29. Septentri[illegible], *unus ex mundi cardinibus, fortassis à sidere ursæ,* [illegible] ደብ፡ *sic dicitur. Oppos. est* ሰሜን፡ *quod vide* [illegible]l. [illegible]9. *Lit.* 875. 6. 4.

§ ደቡበ፡ *Adv.* Septentrionem versus. *Lit.* 178. 3.

§ ደቡባዊ፡ Septen[illegible]ionalis. *Apoc.* 11[illegible] 13. *Pl.* ደቡባውያን፡ *Oppos.* ሰሜናውያን፡ *supra col.* 150.

† ዶቡት፡ Tempestivus, *quod justo tempore fit.* 1. *Cor.* 14, 40. በዶቡት፡ Justo tem[illegible]re. 2. *Tim.* 4. [illegible]

† ደብተራ፡ Tabernac[illegible]lum *in* [illegible]e[illegible]ere. *Psal.* 26, 11. ደብተራ፡ ስምዕ፡ Tabernaculu[illegible] testimonii. *Ebr.* 9, 11. [illegible] 2.) Tentorium re[illegible]s. *Ambar.* ደብና፡ *Lex. col.* 8[illegible] (3. *Vul[illegible]o etiam sic vocatur* Canonicus, *qui ex Levitis originem ducit, ut putant, quorum officium in templis Æt[illegible]opicis est cantare, & crotala [illegible]ulsare. B. Tellez. L.* 1. *c.* 39. *fol.* 95. *Pl.* ደብተር፡ *Ps.* [illegible]7. 32. Tentoria. Tabernacula.

☉ ደበየ፡ Irruit. [illegible]ravit. *Ps.* 37, 1[illegible]. ደበዩ፡ ቤተ፡ ኢያሶን፡ Irruerunt, *vel* vi m[illegible]sequunt domum Jasonis. [illegible]urmen. *Act.* 17 5.

§ ደባዪ፡ Oppressor. Invasor. Irruens *instar lupi, ut* ደባዪ፡ በግዕ፡ Invadens oves. [illegible] *Evang.* 7[illegible].

† ዶብቅን፡ C[illegible]s. Tabulæ, *[illegible] su[illegible] [illegible]rum omnium [illegible] ut Scribe nomen meum in cœlo* [illegible] ተለእኮ፡ ዶብ[illegible]ቅን፡ ዘሰማያ በረ፡[illegible] [illegible]ተ [illegible] ex [illegible] um est d[illegible] n [illegible] sop[illegible] eta [illegible]. [illegible] 4. *Est autem* [illegible] x [illegible] *aca* [illegible] [illegible]o- m[illegible]ram *Latine* [illegible] [illegible] *[illegible]ne* [illegible] [illegible]n *vivorum &* [illegible] *uorum, quorum* [illegible] *Liturgia*

surgis mentio [illegible] [illegible] ቀ[illegible]ተ: በዘ[illegible] ወ[illegible] ቀ[illegible] ከነ: &c. Pro bea[illegible] a no[illegible] N. N. Habetur [illegible]. 2. Conf. Comm. Hist. Æ[illegible] p. 3[illegible] al[illegible].

† ደባን: Arab [illegible], an-tro intexta. Pl. ደባንት. [illegible] Comm. p. 496 n. 10.

✿ ደኅእ: Vide ደሀለ: col. 4[illegible]

✿ ድኅረ: [illegible]
Re[illegible] [illegible]putio d[illegible] [illegible]ኢ[illegible]: [illegible] ren[illegible]. Ma[illegible] 9, [illegible] 2 [illegible]. ibid. [illegible] 8. Pf. [illegible] 2[illegible] 4.

§ አድኀረ: [illegible] አድኅርኖ[illegible]: እምትበጸር: [illegible]emor[illegible] [illegible] c[illegible] [illegible] [illegible]odiret. Ep. ad [illegible]. Comme[illegible]t. p. 4[illegible]. n. 5[illegible]

§ ተድኅረ: [illegible] 5, 28. Tard[illegible], C[illegible] cessit. M[illegible] እንበለ: ተድኅሮ: Si-ne [illegible]ra, sine cunctatione. Enc. [illegible]. Nov. 2. [illegible] (2.) [illegible]emit, Posterior fuit ኢተ[illegible]ኅረ: Haud post e[illegible] na es. Matth. MSS. 2, 6. Deus est ፩: ዘ[illegible]እንበለ: ቀዳሚ: ወ፩: ዘእንበለ: ተድኅ[illegible]ት: [illegible] sine prioritate, & sine poste-rioritate, [illegible] non est neque prius neq; po-sterius. Org. (3.) A tergo relictus fuit. Lit. [illegible]eg

§ አስተድኀረ: In finem servavit. Distulit in postremum [illegible] cum. Joh. 2, 10. Deus firmavit ter-ram ወአስተድኀረ: መዓዝኒሃ: & ultimo loco posuit angulos ejus. Lit. Epiph. Can. Apost. 29. Comment. p. 307. (2.) Intendit etiam significa-tionem, ut: አስተድኀረ: መዐተ: Plane re-tardavit, [illegible] [illegible] iram. Stat. Ap. 6. Comment. pag. 316.

§ ድኅሪ: Ultimus, Postremus. Matth. 20, 14. ዘቀዳሚ: ወዘድኅሪ: Primus & posterior. Pf. 38, 4. መጻሕፍት: ዘቀዳሚ: ወዘድ-ኅሪ: q. d. Libri priores & posteriores, i. e. Vetus & novum Testamentum, ut videtur. Vide Can. Apost. 55. Comment. p. 413. እመ: ድኅሪ: Tempore u[illegible]timo, i. e. supremo vitæ die. Enc. 5 Epag. 2. 4. In specie Dies novissimus. Ultimum judicium, ut: S. Barbara ተዘከረ: ዘድኅሪ. memor erat ultimi judicii. Vit. Barb. F. ድኅሪ-ት: Ultima. 1 [illegible] 2. 8. እስትንፋስ: ድኅ-ሪት. Ult[illegible] spiritus. Lit. 1[illegible] 4. 3. & subst. Ul-timum, novi[illegible]imum. Vitæ finis. Psal. 38, 5. Plur. ደኃርት: Subst. Matth. 9, 3[illegible]. Posteri, & ድኅ-ራት: [illegible]. Apoc. 21, 9.

§ ድኅሪ[illegible]: Pars posterior, ut: Non est Deo ter-gum እንተ: ድኅር: à parte [illegible]steriori. Lit. 17[illegible] c. 2. Relict[illegible] በድኅር: Retro. Enc 25. Jul. 6. 4. (2.) [illegible] etiam de tempore, ut Tem-pora ዘድኅ[illegible] ንለጽ[illegible] posteriora, i. e. futura; D[illegible]c [illegible] præterita. Enc. 12. Mart. [illegible]

§ ድኅረ: [illegible] Po[illegible]e[illegible]. Adverb. Marc. 16, 00. (2.) Postea. Deinde. Job. 3, 7. Opp. ቀደሞ [illegible] R[illegible]m. ድኅረ[illegible] መ[illegible] እምድኅረ: A[illegible] [illegible]e-[illegible] 14, 27. እለ: እምድኅ[illegible]ሆሙ: Sequ[illegible]. የሐውሩ: ድኅረ[illegible] Sequebantur e[illegible] te[illegible]. Lit. [illegible] 4. [illegible]quam. Posteaquam. Enc. [illegible] Jun. [illegible] ድ-ኅረ: Prap. Post. Marc. 12, [illegible]. እንተ: ድኅረ-ሁ: [illegible] post [illegible]im i. e. S[illegible] e[illegible]. 4. [illegible]m. [illegible] እምድኅረዘ: [illegible]h[illegible]. እምድኅሬየ: P[illegible] me. Marc. [illegible] 8. ዘእም-ድኅሬሁ: [illegible] c[illegible] pa[illegible] ejus. Su[illegible] vocabulum [illegible] eg, Vascul[illegible]le., tanquam [illegible], Post[illegible], compositum, [illegible] 25, 38. in[illegible].

§ ድኅሬት: Adv. Retro, i. q. በድኅር: ut: ኢገብኡ: ድኅሬት: Non c[illegible] [illegible]etro: Enc 25 Jul. 5[illegible]. Lac. [illegible] 2. [illegible] arbor [illegible] [illegible]. [illegible] e[illegible] [illegible] ወየሐርስ: ድኅሬት: [illegible] at[illegible] t[illegible] sit se mentibus plane abit[illegible] te[illegible].

§ ድኅራዊ: [illegible] unus O[illegible] of ቀዳማዊ: Apoc. [illegible], 18.

§ ድኅርኒ: Contr. pro ድኅራዊ. ut ድኅርኒ. ወለ[illegible] [illegible] un[illegible]enitus filius [illegible]s. M[illegible] Colb. [illegible] 2. [illegible] deni[illegible], [illegible] subst. Posterius. F[illegible] [illegible] 60, 9.

§ ድኅርናዊ. Idem, [illegible]us. Or[illegible].

✿ ደኅኅ: —— ድኅኅ: Plur. ድኅኅንት: reperitur [illegible] in Cant. 2[illegible]. & 8, 13. ubi [illegible] ac[illegible] in [illegible]od. Alexandr. habetur [illegible] [illegible] [illegible], in monti-bus cavitatum. ከመ: ወሬዛ: ኀየል: ወ[illegible] ተ: አድባረ: ድኅኅንት: Sic[illegible] [illegible]escens cer-vus, i. e. Hinnulus in m[illegible]tibus [illegible]m, q. d. ca-vernosis. In ultimo citato loco lib[illegible] [illegible]ant [illegible] nos secuti [illegible] MSS. Amstelodam[illegible]. Autor Cantici Mariæ alludens ad illa loca, S. Mariam vocat ወ-ለት: ድኅኅንት: አድባር: Filiam caverno-rum [illegible], in quibus fi[illegible] tussis ille latere voluit, sequitur enim ኅብእ: እምኔ: ዐር[illegible]: Occul-ta me ab[illegible]te.

✿ ድኅነ: Ps. 21, [illegible]. S[illegible]lvit, I[illegible]s filie [illegible]el factu[illegible] P[illegible] 37, 1[illegible] Liber, [illegible]is est vel [illegible] a pæna. [illegible] 2 [illegible] 2 Servatus [illegible] e mor-bo. Enc. [illegible] 1. April. 3[illegible] 5 [illegible]vus evasit. [illegible]tem adeptus est, [illegible] tam de anima [illegible] de c[illegible] [illegible] sa-lute a[illegible]. [illegible] 4, 8. [illegible] [illegible] ድኅ-ነ: [illegible] [illegible]

§ አድኀነ: Ps. 33[illegible] [illegible]t, Salv[illegible] [illegible] eq. አመ[illegible] አድኅን: እ[illegible]ተሐ[illegible]: [illegible] ca[illegible] Ale-xandrinam a[illegible] M[illegible]) [illegible] a[illegible] I[illegible] t. Vit. Barbare. In nom አድኅ[illegible] 8. አድኅኖ[illegible]ት [illegible] re-[illegible]. Red[illegible] 8.

§ ድኅነት: [illegible]us [illegible]. [illegible]

§ ድኅን: Idem. Luc [illegible] is à pæna. Innocens. Matth. 23, 16. Poc[illegible] etiam de Cadavere [illegible]ro[illegible] [illegible] Enc [illegible]br. 4. 3. (2.) በድኅን. Periphrasis adverbii est. In-

 tegrè

[illegible] *vulgo* In tal[illegible] *Gen.* 28, 21. *Scrip*[illegible] *ad-je*[illegible] *praecedente* [illegible] *ut* ዘበ ድኅን፡ *ut* *Ne minutam quidem horam* አሀሉ፡ [illegible]በ ድኅን፡ f[illegible] rem[illegible]us. *Or*[illegible] *Lect* 5. *Pl.* ድኅናን፡ Qui sa[illegible]vi e[illegible]erunt. *Jo.* 1[illegible], 21.

§ ድኅን፡ *Adv* Inc[illegible]imite[illegible]. *Enc.* 5. *Febr.*

§ ድኅን፡ S[illegible], In[illegible]s. ድኅንየ፡ ለእ. የሩሳሌም፡ S[illegible]u[illegible] Hier[illegible]y[illegible]. *P*[illegible] 12[illegible], 6 Re[illegible] integra, [illegible]v[illegible]. *Luc.* 4, [illegible]2.

§ ድኅነት፡ Salvatio. Servatio. Incolumitas. [illegible]

§ መድኅን፡ Servator. Salvator *Luc.* 2, 11. & *Adje*[illegible]e [illegible]lvi[illegible]cus. *Lit. MSS.* ወብት፡ ዘመድኅን፡ መርሶ፡ [illegible] portum tutum. *Enc.* 1. *Epag.* 2. 3.

§ መድኅን፡ *Idem. Ps.* 84, 4. *In stat. constr.* መድኅኔ፡ ገጽየ፡ Servator vultus mei. *i. e.* personæ meæ *P*[illegible]. 41, [illegible]. መድኅንየ፡ Servator meus, *male. P*[illegible]. [illegible]8, 16. *cum vocalis I. tertii ordinis hanc for*[illegible] *ite*[illegible]*entians*

§ [illegible]መድኅኒት፡ [illegible] *Adj.* Salutifera, Salvifica, *ut* ሕማማቲሁ፡ መድኅኒት፡ ወማሕየዊ[illegible]ት፡ Passiones *Christi* [illegible] viticæ & vivificæ. *Lit.* 36[illegible] 2. [illegible] 2.) *Subst.* S[illegible]lus. *Ps.* [illegible], 6. *pec. æterna animæ*, *ut* : በእንተ፡ መድኅኒት፡ ቀተለ፡ Propter salutem *animæ suæ* inc[illegible]ua est. *Vit. Dan.* Redemptio. *Luc.* 1, [illegible]8. [illegible] 3.) Remedium. Medicamen, *ut* መድኅኒት፡ በዘይትፌወስ፡ ቍስል፡ [illegible]edi[illegible]amen per quod, *sive* quo curatur vulnus. *Or*[illegible]. ገብረ፡ መድኅኒት፡ Fecit, *i. e.* attulit remedium. *Sed non tantum de medicamentis corporis & vulnerum, verum etiam de* quovis *alio* medicamine, [illegible]emedio *quibus artifices utuntur, usurpatur. Quo*[illegible] *etiam Latinum* Medicamen *reperitur*: *ut* Æs igne & medicaminibus, *i. e.* cer[illegible]a[illegible]ia perduci ad aureum [illegible]rem *seu* fieri Au[illegible]ch[illegible]cum, *ait* [illegible]. *Hisp. Orig. Libr.* 16. *c.* 1[illegible]. *Ambros. in Apoc.* 1, 15.

* አድኅኖ፡ *Potest quidem nomen* [illegible] *esse forma* አ[illegible]ነ፡ *Verum* not[illegible] propr[illegible] *idetur. Enc.* 1. *Jan.* 3. 4. *Samuelis Patris* [illegible] *Sam.*

* ድኅኖ፡ Nom. propr. [illegible]. 22. *Dec.* 3. 1.

✿ [illegible]ኅፀ፡ *Ps.* 37, 17. Lapsare *ob lubricitatem*. [illegible] *P*[illegible] 36, 33.

§ አድኅፀ፡ E[illegible]e[illegible]it ut aliquis v[illegible] in lubrico lap[illegible]. *Vel* delabi fecit *decipulam*, [illegible]ueum H[illegible] ያድኅፅ፡ መሥገርተ፡ ድኅፀ፡ [illegible] abi[illegible]a ciet in laqueum lapsa[illegible] [illegible]. *F*. 8, 14. [illegible]. አድኅፀት፡ Abo[illegible] pass[illegible] [illegible]ina. *Exod.* 21, 22 & 23. *absolute* [illegible] *ponitur quasi diceres*. [illegible] abi[illegible]a suum *embryonem*.

§ ድኅፀ [illegible], I[illegible] in lubrico *Ps* 34. 7. መሥገርተ፡ ድኅፀ፡ [illegible]ieu lapsationis. *Es.* 8, 14. ድኅፀ፡ ለሰን፡ lap[illegible]i[illegible]guæ.

§ ድኅፅ፡ Lubrici[illegible]s. [illegible]. *P. Adag. X.*

§ መድኅፅ. Lu[illegible]. L[illegible]bricus.

† ድናር፡ [illegible] *δηνάριον*, *et Latino* D[illegible]is *Matth.* 22, [illegible]. *pro* Au[illegible]e[illegible] *ponitur. Gen.* 45, 22. *Pl.* ድናራት *ut* ድናራት፡ ብሩር፡ ወወርቅ፡ Denarii argenti & auri. *Enc.* 11. *Jan.* 7. 4.

✿ ደነሰ፡ Mac[illegible]lavit.

§ ድኑስ፡ M[illegible]

§ ድንስ. Macul[illegible]. T[illegible]itudo. ፍትወት፡ ድንስ፡ C[illegible]cu[illegible]ce[illegible] t[illegible]itu[illegible]inis, *i. e.* Libido [illegible]is. *V*[illegible]it. [illegible] 4. እምኵሉ፡ ድንስ፡ Ab [illegible]e. [illegible]t. 64. 1. [illegible]) Impudicitiam *spec*[illegible], [illegible] *ensus id*[illegible] *as. Cant. Mar.*

* ደናስ. [illegible]s, መኰንን፡ ቀሲስ፡ Judex *vel* [illegible] fe[illegible] [illegible] *atra*. [illegible] *Sept.* [illegible]. 5

* ድናስዮስ [illegible] *num R*[illegible]*me*[illegible] *Enc.* 19. *Mart* 1[illegible] D[illegible] *ur. Amicus Isaaci*, *Martyr.* [illegible] 6. *M*[illegible] 5. *Uxor* [illegible] *liberi salutantur. Enc.* 8. *Maji.* 6. 3.

✿ ደንቀወ፡ [illegible]ter audivit, Surdaster fuit. *P*[illegible]*n. additur* እዘን፡ *ut* ደንቀወ፡ እዘኒሆሙ፡ Surdæ fuerunt aures [illegible]m. *Lit. Orth.*

§ ድንቁው፡ Sur[illegible]ster. *Pl.* ድንቁዋን፡ እእዘን፡ Surd[illegible]stri auribu[illegible]. *Pleon. Act.* 7, 51.

§ ድንቋቄ፡ Difficultas audiendi. Sur[illegible] *fe*[illegible]*re. M*[illegible]. *Colb.*

§ ድንቁወ፡ *Adv* More surdastr[illegible]ni[illegible]. *Matt.* 13, 15. Difficulter. Graviter; [illegible] *de audien*[illegible] *sermo sit. Act.* 28,

† ድንብዕኵል [illegible] *i. e.* ገረፍ፡ ዘነማሪ፡ Funes quibus H[illegible]p[illegible]tami capiuntur *Æ. Imo quodvis* Rete *vel* Vinculum grande & validum *Org. Le*[illegible]1.

† ድንገዘ፡ *In ædificiis vocatur* Furca, quæ gestando t[illegible]i[illegible] *supponitur. Æ. Pl* ድንገዛት፡ Vectes, Conti, *qui inferuntur quatuor ansulis portanda arca*, *alias* መጸወር፡ *Exod.* 25, 14. 15. [illegible] *Colb*

[illegible] ድንቱት፡ Discrepantia. Dissonantia *sic ex*[illegible]*ponentium* [illegible] *hoc vocabulum*, *non nisi in* [illegible] *Novi Testamenti*, *col.* 1 [illegible] *harmo*[illegible] *pram*[illegible], *repertum*; *hoc modo*: ወአኮ፡ ድንቱት፡ ዘኮነ፡ መጠነዘ፡ አጥብር፡ ቃላት፡ Et nulla omnino discrepantia d[illegible] a[illegible] c[illegible]lectione verborum *seu* actorum.

✿ ደነነ፡ *Job* 8, 8. [illegible] Pr[illegible]num se gessit. *Marc.* 1, [illegible]. *Inf.* በደኒን፡ ወአትሕቶ፡ Submisse & humiliter. (2. [illegible]it *ob pudorem* oculos *femina. Hom. Maria.*

§ አድነነ፡ Curvavit. [illegible]it. *C. c. acc.* አደንን፡ ቀራንብ፡ ልብየ፡ Flecto durum cordis mei. *Org. Lect.* 7 አድነኑ፡ አርእስቲሆሙ፡ Inclinaveru[illegible] cap[illegible]ia sua. *Lit*[illegible] 3. *Constr. etiam absolute*, *ut* አድነኑ. ሎቱ፡ Curvaverunt se ei, *s*[illegible]. *honoris ex*[illegible] *causa. Lit Orth.*

§ ድኑን፡ [illegible]rvatus. Inclina[illegible]s. De[illegible]ttens *pudore* [illegible]. [illegible]c. 4. *Febr.*

§ መድነን፡ Locus d[illegible]se, *ut*: አለ ቦ፡ ለመለኮት፡ መድነን፡ ወአትሕቶ፡ ርእስ.

ርእስ፡ [illegible] ca- [illegible]

* ደንእ [illegible] *baptizavit* [illegible] *gem P*[illegible]. *En* [illegible] *eres*, A[illegible] *Lev.* [illegible] 1.2. [illegible] *m*[illegible]*e-ris* ቢሐት [illegible] ዘበ [illegible] P[illegible] 4.3. [illegible] *res m*[illegible]

* ዮን[illegible] *n ur*[illegible] *ut* [illegible] *ur.* [illegible]

* ዮ[illegible] *Pl* [illegible] 44. [illegible] ([illegible]) [illegible]

[illegible] *Lev.* [illegible] .3 [illegible]

§ [illegible] ጸ [illegible] *va*[illegible] *ca-* [illegible] *de* [illegible] *ria qu*[illegible] ዘተ[illegible]ን [illegible] in [illegible] *te*[illegible] *c* 2 [illegible]

§ [illegible]ንእት [illegible] V[illegible] a [illegible] ዘበ [illegible] ለ[illegible] 4 *En* [illegible] 4

§ ዮን[illegible] 2,3.

§ ዮን[illegible] *m.* [illegible] *mari*[illegible] [illegible] *ut apu*[illegible] *am*

[illegible] *Lev.* [illegible] ዮን[illegible] M[illegible] *Exod.*

[illegible] ዮንኮላ፡ [illegible] *dum* [illegible] *ubi* [illegible] *raco* [illegible] um [illegible] ክ[illegible] ዮንኮላት [illegible] *est* [illegible] 4.

ዮንገገ፡ [illegible] M[illegible] *flumen*, *re-spondet* [illegible] R[illegible] ዮንገኑ፡ [illegible] *Exod.* 4,30. [illegible] 40. [illegible] *sem per-* [illegible] idinem [illegible] *Or.* [illegible] *Ma-* [illegible] *ut* [illegible] *tatse erve-* [illegible] ad [illegible]

§ [illegible] ቅዮርክ፡ [illegible] ወ[illegible] [illegible] & [illegible] *fic* [illegible] *Ar*[illegible]*ius* ጊ *ut*

Or[illegible] us, *ut Divus-* [illegible] እትትዮ[illegible] በ[illegible]ንገሀሙ [illegible] cir- [illegible] እ[illegible]ትረ ክ[illegible] እ[illegible] ዮንገገ [illegible] Non e[illegible] ut quam a[illegible]

§ ዮንኑ፡ [illegible] *ibus* [illegible]

✿ ደንገ [illegible] *Verbum hoc vehementem animi* [illegible] *em e* [illegible] *ns p* [illegible] *ne ex er-* [illegible] C[illegible] *em* [illegible] *in gen*[illegible] *a-* [illegible] *Ps.* 32 [illegible]) *Ex* [illegible] *ut* ደንገፀ. ዮቶር፡ [illegible] ሉ ዘገብረ፡ ለሙ፡ እ[illegible]ሎ[illegible]ከረ፡ [illegible] per [illegible] erat il- [illegible] *Exod.* [illegible] 3. T[illegible] o- [illegible] T epi[illegible]

§ [illegible] ን [illegible] Timor [illegible] o-

§ ዮንገዐ፡ [illegible] re

§ ዮንገጺ፡ [illegible] nat[illegible]. Te[illegible] ntus.

§ [illegible] T[illegible] bans [illegible] ንገገ. M[illegible]

* [illegible] *am* [illegible]

✿ ደንጸወ፡ [illegible] qu[illegible] [illegible] ጸ[illegible] *D*[illegible] ጸ[illegible] *m.* [illegible] *Lev.* [illegible]

§ ተ[illegible] cum a[illegible] *de re* [illegible] *tiam.* Invi-

§ ዮንጸው፡ [illegible] per [illegible]iam al[illegible]quid [illegible] atur

§ [illegible] A[illegible] 5. 3.

§ ዮንጸ፡ [illegible] *um* [illegible] *a*,

* ዮንፈ፡ [illegible] o.

† [illegible] *en-* [illegible] *vel* [illegible] *Ps.* 1,2. [illegible] 7. [illegible] fan- [illegible] de [illegible] ወእ ኪ. በ[illegible] ፈ. [illegible] ፈዮ [illegible] 12. [illegible] o, [illegible] *ut* [illegible] ወእ ትከ[illegible] *ditus.* [illegible]

✿ ደክመ፡ [illegible] 3. La[illegible] *vel* [illegible] est. *Matth.* 6,41. Prae lassitudine defecit.

Ps,

[illegible]

... *Enc.* 6 ... 6 ... [illegible]

[illegible]

... ፡ ልዮርንስ፡ Q. circ... [illegible] ... 78, 4.

* ዲዮስቆርስ፡ [illegible] xandrinus, idem ... [illegible] ... *Enc.* 7. *Sept.* 6. ... [illegible] ... *Enc.* [illegible]

— Ma... *um* [illegible] ... *maus* ... *Mart* [illegible]

— [illegible] ... *Apr* [illegible]

— A... [illegible] ... *Aug.* 4. 5

* ዲዮስኮሮ፡ [illegible] ... & [illegible] ... *men* ... *ibus* ... [illegible]

[illegible]

159. c. 3. *Pl.* ዲያቆናት: *ibid. p.* 162. *c.* 2. ንፉቀ: ዲያቆን: *q. d.* Semidiaconus. *Græci di-cunt* ὑποδιάκονος, Subdiaconus.

§ ዲያቆናዊት: Diaconissa. ንፉቀ: ዲያቆናዊት: Subdiaconissa. *Can. Apost.* 53. *Comm. p.* 308. *Illarum fit mentio in l. Nulla.* 9. *Cod. de Episc. & Cleric. Non dantur hujusmodi fœminæ ministræ nunc apud Æthiopes, quas alibi dari putant. Pl.* ዲያቆናውያት: Diaconissæ. *Ibid.*

✿ ድየበ: — ዲበ: Super. Supra. *Vide supra col.* 502.

† ዲያብሎስ: *Græcum* Διάβολος, Diabolus. *Matth.* 4, 1.

✿ ደየነ: Condemnavit *ad infernum. Hebr.* דין Judicare.

§ ተደየነ: Damnatus, Condemnatus fuit. *Oppos. est* ድኅነ: *col.* 506. *Matth.* 16, 16. (2.) Tormentis infernalibus affectus fuit. *Apoc.* 20, 10.

§ ደያኒ: *Hebr.* דַּיָּן Judex, *ut*: ደያኒ: ጽድቅ: Judex justitiæ, *i. e.* justus. *MSS. Colb.*

§ ደይን: דִּין Judicium. *Emphaticè* Condemnatio, 1. *Cor.* 11, 29 *ut*: እትግበር: ዘንተ: ደይነ: Ne facias hujusmodi judicium *vel* condemnationem. *Org. Lect.* 6. ዕለተ: ደይን: dies extremi judicii. *Matth.* 10, 15. (2.) *Vulgò sic vocant* Infernum ipsum, *& quidem* Infernum infimum, *ex quo nulla datur redemtio, ut*: ኢይትነሥኡ: ረሲዓን: እምደይን: Non resurgent impii ex inferno. *Ps.* 1, 6. እንቀጸ: ደይን: Limbus patrum. *q. d.* Vestibulum inferni. *Org. Lect.* 4.

* ዲዮኒስ: Dionysia *Sancta, vocatur* ዲያቆናዊት: Diaconissa. *Enc.* 13. *April.* 2. 1.

* ዲዮናስ: *lege* ዲዮናስዮስ: Dionysius, *prout est in Calendario Copto. Episcopus* Martyr, *cui caput amputatum. Enc.* 23. *Oct.* 4.

* ዲ (*vel*) ዲዮናስዮስ: Dionysius. XIV. Patriarcha Alexandrinus, *qui vixit tempore Decii Imperatoris. Enc.* 17. *Sept.* 2. *Qui abscissum caput suum gestando ambulavit. Enc.* 6. *Oct.* 1. & 2. 2.

* ዲዮናቴዎስ: Dionatheus, (*idem nomen ac Dionysius, sicut* አትናቴዎስ: & አትናስዮስ:) *Lectione epistolæ Pauli conversus fuit. Enc.* 13. *Mart.* 1.

* ዲዮንቍርስ: Sancta. *Enc.* 7. *Dec.* 4.

* ዲዮቅልጥያኖስ: Diocletianus. እኩይ: Malus & ዐላዊ: Tyrannus *vocatur. Enc.* 6. *Mart.* 2. 3. *aliàs* ዲዮቅሊጢያኖስ: *Enc.* 23. *Jun.* 2. 2.

✿ ደደገነ: *Contr.* ደገነ: *Marc.* 1, 36. Insecutus, Prosecutus, Sectatus est (1.) *rem bonam*; *ut*: ደግን: ለሰላም: Sectare pacem. *Ps.* 33, 15. *Beatus qui* ደገነ: አሰረ: ወንጌል: Pressit vestigia Evangelii, *i. e. qui institit semitæ Evangelicæ. Org.* Imitatus, Æmulatus est *virum sanctum. Enc.* 17. *Maji.* 2. 1. (2.) *rem malam*, *ut*: Persecutus est *hostem, furem. Matth.* 26, 55.

§ አደገነ: Persequi jussit, 4. *Reg.* 14, 19.

§ ደጋኒ: Persecutor *hostium. Enc.* 28. *Mart.* 2. 3.

† ደደ: Ostium, *i. e. spatium illud per quod ingredimur.* ገደፉ: ውስተ: ደደሁ: Projectus in ostio ejus. *Luc.* 16, 20. እንቀጸ: ደደ: Vestibulum. *Pref. Syn. Pl.* ደደያት: Portæ, spatia portarum. *Apoc.* 21, 21.

† ዱዱ: Basis. Fundus. Fundamen. Fundamentum; *propriè est id, quod primo loco ponitur, cui ædificium innititur*, der Grundstein; *ita ut* መሠረት: *accipiatur* de solo, *cui quid imponitur, plerumque autem conjunguntur, ut*: መሠረተ: ሃይማኖት: ወዱዱ: አሚን: Fundamentum religionis, & basis fidei. *Org. Lect* 4. ዱዱ: ንጽሕ: ወመሠረተ: ቅድስና: Basis castitatis & fundamentum sanctitatis. *Org. Lect.* 3. *Ita in allegorico sermone de omnipræsentia Creatoris*: ይጸውር: ዱዱ: ወይነብር: ጠፈረ: Gestat basin, & tamen sedet in tecto. *Lit. Orth.* ዱዱ: እንተ: ተመሥረተት: ዲበ: ኰኵሕ: Basis, quæ fundata est super petram. *Org. Lect* 7. *Poeta corpus facit basin cutis, ut*: አኅደዩ: ዘሐቅ: ወለለዩ: እምኒ: ዱዱ: Cutem ejus detraxerunt & separaverunt à basi sua; *propter rhythmum. Enc.* 8. *Maji.* 5. 3. አሐዱ: ዱዱ: ይኩን: Una basis sit. *Exod.* 26, 24. *Pl.* ዱዳት: *ut*: ዘገብረ: ዱዳተ: ለምሥዋዕ: Qui fecit bases altari. *Exod.* 38, 33. *Græcus habet* πρόσθεμα, Adjectio, *quod Æthiops non intellexisse videtur.*

* ደደሬ: *Nom pr. fœm. quæ fuit Mater* ብስይ: *Martyris. Enc.* 29. *Jun.* 6. 4.

† ዲድረክም: *Græcum est* Δίδραχμον, Didrachmum, *i. e.* Nummus *duas drachmas continens*; *ut*: ዲድረክም: ብሩር: Didrachmum argenteum. *Lev.* 27, 6. ዲድረክም: *retento casu Græco.* Διδράχμου. *Exod.* 30, 13. *Æthiopes interpretantur per suum* ድራም: *Arab.* درهم *i. e.* Drachma. *col.* 498. *Conf.* ወቄት: *col.* 425.

† ዲዲስቅልያ: *Græcum* Διδασκαλία, Doctrina. *Conf. Fid. R. Claud. Libellus est Coptitis & Æthiopibus tantùm notus. Comment. p.* 239. *n.* 8. *Continet triginta octo Canones, quorum summam dedimus in Comment. p.* 334. *n.* 104.

✿ ደደቀ: *Cont. E. Syn. De tempore usurpatur*: Venit. Advenit. Incidit, *ut*: ደደቀ: ሰዓት: Venit hora. *MSS. Colb.* (2.) *De similitudine, ut*: ለነሂ: ይደድቀነ: ዘንተ: ምሳሌ: In nos quoque cadit (quadrat, competit) ista similitudo. *ibid.*

§ ተደደቀ: Contigit, Accidit, *ut*: ጊዜ: ተደደቀ: ሞት: Cùm contingeret eum mori. *Enc.* 16. *Jun.* 1. 1. Supervenit. Incidit. ሶበ: አልጸቀ: ዕድሜሁ: ወተደደቀ: ዕለቱ: Cùm appeteret tempus ejus præstitutum, *vel* superveniret dies ejus. *Enc.* 10. *Febr.* 1. ተደደቀ: Supervenit ei (*saucio*) *quidam sacerdos. Luc.* 10, 31. ለዘ: ተደደቀ: Ei, qui supervenit ei, *vel per Enallag. numeri*, qui obtigerunt illi. *Act.* 17, 17.

Infin. nomin. እምተደደቆቱ: ለፈለገ: A superventu fluminis. *MSS. Colb.*

§ ዱዱቅ: Casus adversus. Accidens malum & improvisum. *Ps.* 90,6. (2.) *Pro aliquo malo* spiritu *accipi videtur in sequenti loco : Libera me.* እምኵሉ: ዱዱቅ: ዘይጸንሕ: ለእጓለ: እመሕያው: ab omni cacodæmone, qui insidiatur hominibus; *Sequitur enim* እምጸሊ ፈንተ: ወመጽሀም: ወእምኵሉ: ኃይለ: አጋንንት: A lamiis sylvestribus & angelo mortis, & ab omni vi dæmonum. *Org. Lect.* 3. እምዱዱቅ: ዘውስተ: ማያት: A larvis aquaticis; *vel* Sirenibus, quæ in aquis sunt.

ጸ: ር:

† ደደሽ: Frigus, *& quidem mitius quàm* ቊር: *col.* 196. *Illud* frigus recreans, *hoc noxium dicere posses.* Aura lenis & temperata. *Opponitur ubique* τῷ ምርቅ: Ardori maximo. *col.* 66. *Hinc pro* regione temperata, *ubi ejusmodi lenes auræ spirant; quales etiam in Africa sub ipso Sole in montibus excelsis dantur. Poeta quidem Enc.* 21. *Oct.* 2.2. *conjungit* ምርቅ: ወደደሽ: *ut æque noxia: Hortus* ዘኢያደቢሖ: ፃፈሱ: ምርቅ: ወደደሽ: *sed hoc facit rhythmi & modo dictæ oppositionis causa, cùm potiùs debuisset dicere* ወቊር:

† ዱጉለማ: Inauris, *ornamentum quod ab aure dependet; al.* ሆኅገ: *col.* 456.

✿ ደገመ: Denuò, iterum aliquid fecit. Iteravit. Reiteravit. Repetivit. *Cum alio verbo junctum per adverb.* Iterùm *Latinè redditur, ut :* ወደገመ: ፈነወ: Et iteravit misit, *i. e.* Iterum misit. *Luc.* 20,11. ወደገሙ: ኃጢ: ወአበሱ: Denuò deliquerunt. *Psal.* 77,20. *Abraham* ደገመ: ወአውሰበ: iteravit & duxit uxorem, *i.e.* ad secunda vota transiit. *Gen.* 25,1. *Salutem quam alii contulisti, in me* ዱገም: itera, *i. e.* mihi quoque præsta. *Sic loquitur Poeta, quamvis collatio beneficii non in eundem, sed in alium prima vice facta fuerit. Ene.* 5. *Dec.*

§ ድጉም: Iteratus, Repetitus, *ut :* ድጉም: ልደት: παλιγγενεσία, *q. d.* Secunda nativitas. Regeneratio. *Matth.* 19,28. (2.) Secundus, Alter, *ut :* ድጉም: ሞት: Mors secunda. *Apoc.* 20,14. ድጉም: ሰንበት: Sabbatum secundum, *i. e.* Dies Dominica. በድጉም: Secunda vice, Adhuc semel. *Matth.* 18,16. *Cum aff.* ናሁ: ደገመ: ዮም: Ecce secundâ ejus vice hodie supplantat me. *Gen.* 27,36. (3.) *Nomini proprio additum, distinguit homines ejusdem nominis, ut :* ሚናስ: ድጉም: Minas secundus. *Enc.* 15. *Nov.* Successor, *ut puto, vel* Secundus *ab illo, dignitatis vel officii ratione. Enc.* 3. *Jul.* 4. 1.

§ ዳግመ: Denuò. Iterum. Rursus. Secundò. *Apoc.* 19,3. *pleonast. sæpe additur* ካዕበ: *ut :* ወዳግመ: ካዕበ: *q. d.* Et rursus iterum. *Joh.* 8,8.

§ ዳግማዊ: *Contr.* ደገማይ: Secundus, Alter, *cujus in similitud. & allegoriis frequens usus est. Fem.* ዳግማዊት: Secunda. *Absolutè pro* secunda uxore *accipitur, ut :* ወልደ: ዳግማዊት: Filius secundæ, qui ex secundo matrimonio natus est. *Enc.* 4. *Sept.* 1. 5. *Contr.* ዳግሚት: *Sic S. Maria vocatur* ሰማይ: ዳግሚት: Cœlum secundum, *quòd Christus inhabitaverit eum. Lit.* 160. *c.* 4.

✿ ደጉሬ: —— ዱጉር: *Arab.* بور Bura vel Buris; *lignum aratri, quod vomerem excipit, ut :* Ἐγρήγοροι, *Egregori docuerunt homines* አርዑ: ተ: ብዕራ: ወጸረበ: ዱጉር: jugum boum (*seu* quomodo sub jugum mittendi sunt boves) & fabricationem buræ. *Lib. Myst.*

† ደጉቢያ: *Lev.* 11,22. *Joel.* 1, 4. *Psal.* 104,32. *pro quo in Amstelod. Codice & alibi* ዶጉቢያ: *Græcè quidem* Βροῦχος, Bruchus *habetur, sed* ዶጉብያ: *Æthiops meus ajebat esse* genus locustarum, *inter* አንበጣ: *&* አናኵዕ: *medium, fruticibus maximè noxium, maculosum instar Tigrinæ pellis, cætera nostris simile.*

* ደገና: Dêgana. *Sacerdos. Enc.* 14. *Sept.* 2.

✿ ደገደገ: Macer, Macilentus fuit.

§ አደገደገ: Macilentum reddidit. Macie confecit *vel* attenuavit. 2. *Sam.* 13,4. ያደገድጎ: Emaciat eum. *Ps.* 28,6.

§ ዱገዱግ: Macer. Macilentus. *Gen.* 41,3. *sic quidem Gregorius in suis excerptis; at in meo MSS. reperitur forma quæ sequitur.*

§ ደገደግ: *Idem. Gen.* 41, 3. 4. 19. *Pl.* ደገደጋን: *v.* 20. 27. (2.) *Alia significatio planè insolita legitur Exod.* 29, 34. *Si quid residuum fuerit* እስከ: ደገደግ: ἕως πρωΐ, usque in matutinum tempus, *aliàs* ነግህ: *Exod.* 30,7.

§ ዱገዳጌ: Macies. Macritudo. *Enc.* 26. *Febr.* 1. 3.

✿ ደጐጸ: *Ps.* 37,2. Pupugit. Icit. Feriit *sagittâ.* ሐጸ: ፋቅርከ: ዘደጐጸ: ለልብየ: Sagitta amoris tui, quæ feriit cor meum. *Org. Lect.* 7. ዘይደጐጽ: አዕይንት: Quod ferit oculos, *seu* quod nocet oculis; *sic reddiderunt* σφακελίζοντα τοὺς ὀφθαλμούς, inflammantem oculos. *Lev.* 26, 16. (2.) Stimulavit *stimulo, calcaribus.* 2. *Cor.* 12,7.

§ ተደጐጸ: Ictus, Stimulatus fuit *stimulo.*

§ ዱጉጽ: Stimulatus. (2.) Infixus, um, *in corde quasi inflammato. Enc.* 16. *Jun.*

§ መዱጐጽ: Stimulus, *sive* Stylus ferreus acutus ad pungendum, *qualis est subula. Conf.* መንጠይ: *in* መ: *col.* 100.

✿ ደፈረ: Audax, Temerarius, Irreverens, *& quodammodo* Impudens fuit. *Syn.*

§ አደፈረ: Audacem, irreverentem reddidit. *ibid.*

§ ተደፋረ: Audaciam *alicujus* admisit, *vel* perpessus est. *Terribilis* ዘኢይደፈር: apud quem audaciæ non est locus. *Lit.* 172. *c.* 2. *Plus est quam* ተኀበለ: *col.* 279. *ut :* እእገዚ

አ:

እ: ዘኢትደፈር: ይሁዳ: ደፈረከ: O Dnmine, qui nullam pateris audaciam, Judas impudenter re aggredi ausus fuit. *Lit Jac. Inf. nom.* ተደፍሮ: Audacia, Irreverentia, Temeritas. *Syn.*

§ ደፋሪ: Valde audax. Temerarius, Impudens. *MSS. Colb.*

§ ድፍረት: Audacia, Temeritas, Irreverentia, Impudentia, *ut: Qui sumit corpus tuum* በድፍረት: Irreverenter. *Lit. Chrys.* በእኩይ: ድፍረት: Impudentissimè. *Vit. Baamini.*

⚙ ደፈነ: *Matth.* 25,18. Condidit. Recondit. Abscondit humi. *Luc.* 13,31. (2.) Defodit. Einscharren. *Enc.* 8. *Mart.* 2. 3. (3.) Operuit, Cooperuit *umbra mortis. Ps.* 43.21. ደፈና: ለጽልመት: ወሠበረ: ለጣዖት: Operuit, Obtexit tenebras, & destruxit idola. *Lit. Jac. Serug.*

§ ተደፍነ: *Enc.* 19. *Oct.* Conditus, Reconditus, *vel* Defossus fuit sub terram.

§ ድፉን: Conditus. humi reconditus. Defossus. *Jos.* 7,21.

§ ድፍነት: Defossio. (2.) Fornix. *Æ.*

§ ደፍንት: Panis subcinericius, Aschen-Kuchen. *Panis* in cineribus calidis coctus. *Jud.* 6,19. ἐγκρυφίας. *Num.* 11, 8. Κολλυρίς. Collyra. *apud Plautum & Celsum Lib.* 2. *c.* 10. *Forma modo dicta legitur. Gen.* 18, 6. *eamque probabat Æthiops meus, cum tamen alibi semper reperiatur* ደፍንት: *in statu constructo; ut* ደፍንተ: ናእት: Collyra azymorum. *Gen.* 19, 3. *Exod.* 12,39. *tanquam esset in statu absoluto* ደፍንት:

§ መድፍን: Thesaurus *sub terra defossus. Matth.* 13,44. *Pl.* መድፍንት: *Gen.* 43, 23.

† II. ደፈኒ: *Syriacum est* ܕܦܢܐ Capulus, um. Sandapila; *quod reperitur Gen.* 50,26. *Cadavera Martyrum in mare projecta sunt, sed* ደፈኒ: ጸበት: Capuli *arena pleni* natarunt *Enc.* 8. *Mart.* 3. 5.

† ደጀ: Insidiæ. ቆመ: ደጀ: Stetit in insidiis, *i.e.* Insidiatus est. *Jud.* 9,43. በደጀ: መሠጥዎ: Per insidias rapuerunt illum. *MSS. Colb.*

ገ:

† ገሀህ: Φάσις *Luna plena.* Plenilunium, *ut:* ከመ: ወርኅ: ገሀህ: ዘምሉእ:ብርሃኑ: Sicut Luna in plenilunio, dum plenum est lumen ejus. *Org. Lect.* 5. ወሥኑ: ለወርኅ: ገሀህ: Et pulchritudo plenilunii. *ibid. Lect.* 6.

⚙ ገሀገሀ: Retinuit. Prohibuit. Impedivit. Coercuit, *ut: Peccatum* እንተ: አልቦቱ: ዘ ይገሀግሃ: quod nemo coercet. 2. *Pet.* 2, 14.

⚙ ገሀረተ: —— ተገሀረተ: Sedulò attentus fuit. Intendit animum *alicui rei.* Sollicitum se præbuit; *ut:* ከመ: ትትገሀረቱ: ለመፈቅደ: ልብየ: Ut sedulò curetis desiderium cordis mei. *Org. Lect.* 4.

† ገሃነም: Gehenna. *Apoc.* 20, 14. 15. *Hebr.* גי הנם Ge-Hinnom. Vallis Hinnom. *Quia verò ignis propter sacrificia idolorum ibi erat frequens, & proinde omnibus abominabilis; hinc* Gehenna *pro inferno accipi cœpit. Matth.* 5, 22. ገሃነም: ዘእሳት: λίμνη τοῦ πυρὸς, Lacus igneus. *Apoc.* 21, 8.

⚙ ገሀየ: —— ምንሁይ: *Sub* መ: *retulimus col.* 98. *Conjunctum reperitur cum* ሦክ: spinis. *Esa.* 7, 23. *&* አሜከላ: Tribulis. *Org. Lect.* 5.

⚙ ገሀደ: *Psal.* 93, 1. Ἐπαῤῥησιάσατο, Libere egit, *vel* Libere locutus est.

§ አገሀደ: Manifestavit. *Ps.* 11,6. *Matt.* 12,16. Publicavit. Notum fecit. ስመ: ክርስቶስ: አገሀዱ: Nomen Christi publicè professi sunt. *Enc.* 28. *Sept.* 5. 3. *Oculi* ነጽሩ: እለ: አገሀዱ: qui liberè aspexerunt. *Syn. Et ita conjunctum cum alio verbo exponitur Latinè per adverbium* Liberè, *vel* Placidè.

§ ተገሀደ: Publicatus, Manifestatus fuit.

§ ገሃዱ: Manifestus. *Marc.* 3, 12. *Oppos.* ኅቡእ: Occultus. *col.* 281.

§ ገሃደ: *Adverb.* Manifestè. Apertè. Publicè. *Ps.* 49, 3. *Oppos.* ጽምሚት: Clam. *Joh.* 7, 10. Liberè *loqui. Act.* 4, 13.

§ ገሀዱ: *Contr. pro* ገሀዱት: Manifesta, *tanquam a masc.* ገሁድ: *S. Maria post partum virgo mansit* ወበእንተዝ: ገሀደ: ኮነት: ከመ: ወላዲተ: አምላክ: ይእቲ: & propterea manifesta facta est, quod Deipara esset, *&c. Enc. Mar.*

§ ገሀዱት: Manifestatio. *Syn.*

† ጋሌ: *Græcum est* γαλῆ, Felis. *Lev.* 11, 30. *sed interpres pro* Mustela *accepisse videtur, (nam* γαλῆ *id etiam significat) idque reddere non potuit.* Felis *enim Æthiopibus dicitur* ድመት: *col.* 496.

† ጎለ: Aorrum. *Vide sub* ገወለ:

* ገሊላ: Galilæa. *Maria vocatur* ርግብ: ገሊላ: columba Galilææ, *quia Nazarethi cum Josepho habitavit. Enc.* 19. *Jun.* 3. 3.

—— *Est & nomen Monasterii in Æthiopia. Enc.* 30. *Sept.* 3.

⚙ ገለበ: —— ገሉብ: Hamus. *Lib. Myst. alias* ሜቆጥን: *col.* 219.

§ መገልብ: Piscator, *qui hamo utitur.* መፀብሐዊ: ወመገልብ: Publicanus & piscator *unde hauriret istam sapientiam. Præf. N. T. c.* 2.

⚙ ገለበበ: *Arab.* جلبب Velavit. Velamento operuit. *Luc.* 22, 64. Texit. Obtexit. *Exod.* 29. 22.

§ ተገለበበ: Velavit se, *ut:* ተገለበበት: ገጻ: Operuit faciem suam velamento *Thamar. Gen.* 38, 15. 1. *Cor.* 11, 5. (2.) Alieno habitu personam ementiri. *Gall.* Se desguiser. Sich verkleiden. 3. *Reg.* 22, 30.

§ ገልቡብ: Velatus. Velo opertus. *MSS. Colb.*

§ ገለባቢ: جلباب Velum, Velamentum capitis.

pitis. Cant. 5, 6. (2.) Tegumentum *in genere. Enc.* 13. *Nov.* 1. 5. ገለባቲሁ፡ *Poeticè pro* ገለባቢሁ፡ Tegumentum ejus. *Enc.* 21. *Sept.* 4. 2.

* ጋላት፡ *ut* ፬፡ ጋላት፡ Quatuor Galatæ, *ita dicti, qui cum Ariano & Luciano martyrium passi sunt; alias* Galatæ ሰብአ፡ ገላትያ፡ *dicuntur. Gal.* 3. 1.

§ ገላታዊ፡ Galata. *Pl.* ገላታውያን፡ *Enc.* 8. *Mart.* 3. 1.

§ ጋላትያ፡ Galatia. *Regio. Enc.* 7. *Mart.* 2. 1.

❁ ገለወ፡ Circumdedit. Inclusit auro *gemmam.* 1. *Reg.* 6, 15. Obduxit auro, *ut: Sume laminam auream,* ወገሉ፡ ባቲ፡ ጎሞር፡ ዘመና፡ & obduc illâ Gomor (*vas*) Mannæ. *Exod.* 16, 33. (2.) Obscuravit, Obvelavit; *ut: Dum legunt legem Mosis,* ይገለውዎሙ፡ ለልቦሙ፡ obvelat eos *quasi* cor eorum. 2. *Cor.* 3, 15.

§ ገላ፡ Obvelatio. Tegumentum, 2. *Cor.* 3, 14. (2.) Suffusio, *morbus, q. d.* Obvelatio oculorum. der Staar. *Act.* 9, 18. ጽልመት፡ ገላ፡ Tenebræ suffusionis. *Org. Lect.* 2.

§ ገለወት፡ Circumdatio. Inclusio, *de arca fœderis:* ገለወታቲሃ፡ በወርቅ፡ Obductio ejus aurô facta. *Lib. Myst.*

* ገለዮስ፡ Martyr. *Enc.* 13. *April.* 2. 4.

† ገለውቂ፡ *Accus. Græc.* γλαῦκα, *à* γλαὺξ, Noctua. *Lev.* 11, 16. *Deut.* 14, 15. *Malè Ambar. exponunt* ገለገለ፡ አጣሊ፡ *i. e.* rapiens capras. *Talem enim avem capellis & agnis infestam in Æthiopia dari, ajebat Gregorius meus. Vid. Lex. Amh. col.* 52.

* ገላውዴዎስ፡ Claudius. Nomen Regis Æth. Davidis Filii, *qui superiori seculo* 1540. *ad Regnum pervenit; & anno* 1559. *sine liberis obiit. Illius Confessionem Æthiopicè & Latinè edidi. Hoc nomen aliàs scribitur per* ቀ፡ *ubi vide col.* 192.

—— Regii generis vir; *Martyr lanceâ confossus. Enc.* 11. *Jun.* 1. 1. & 2. 3. *ubi* ማር፡ ገላውዴዎስ፡ Mar *sive* Dominus Claudius *vocatur.*

† ገለዕ፡ Testa, vas figulinum. *Ps.* 21, 16. *Pl.* አግዕለት፡ *Es.* 30, 14. (2.) Testa *ovi, vel limacis & similium,* die Schalen. *It.* Tabulæ ligneæ, *quibus libri muniuntur. Æ.*

* ጋልዮስ፡ Gallius; & ጋልዮን፡ Gallio. *Præfectus Achaia. Act.* 18, 12. 14.

—— Eremita. *Enc.* 12. *Febr.* 1.

—— Abba; *qui cruce factâ malos spiritus fugavit. Enc.* 13. *Aug.* 1.

* ጎልያን፡ *Fortè idem quod* ዮልያን፡ Julianus. *E cruce illi lux fulsit. Enc.* 10. *Jul.* 4. 2.

§ ጎልያድ፡ Goliath. *Ps.* 151. *tit.*

§ ገልጋላ፡ *Jos.* 4, 19. ጕልጕል፡ *vel* ጎልጎል፡ *Deut.* 11, 30. Nom. pr. Loci, *Græc.* γολγὸλ, *Hebr.* גלגל Gilgal.

* ጎልጎታ፡ Golgotha, *locus ubi Christus crucifixus. Matth.* 27, 33.

❁ ገለየ፡ Amputavit. Abscidit *ramum vel palmitem; ut: Qui non manserit in me* ይገለይዎ፡ abscindent eum. *Sic lege Joh.* 15, 6.

† ገለየት፡ *Vocabulum hoc nihil commune cum precedente radice habet; Sed* Convenientiam *vel* concordantiam *numerorum significare videtur. Bis legitur in præfatione tabulis harmonicis Evangelistarum premissa. col.* 4. ወትረክብ፡ ውስቴቱ፡ (በ)ከመ፡ ገለየት፡ አሕዛሙ፡ ለለ፡ ፩ ወንጌል፡ Et reperies in eo secundum convenientiam characterum numericorum uniuscujusque Evangelii. *Et mox:* ወውስተ፡ ገለየት፡ ለቅመር፡ ኍልቈ፡ አሕዛሙ፡ ለለ፡ ፩፡ Et in convenientia *seu* dispositione classis *sive* ordinis numerus characterum uniuscujusque.

❁ ገለለ፡ —— አንገለገ፡ *Contr. ex* አንገለለ፡ *propterea ad quadrilitera spectat.* Turmatim congregari. *Act.* 15, 6. *Inf. cum suffixo* አንገሊጎክሙ፡ Congregatis vobis, *seu* cum congregati estis. 1. *Cor.* 5, 4. Concurrere raptim *cum strepitu & tumultu. Ps.* 2, 1. Concursum facere, Tumultuari. *c. c.* ላዕለ፡ contra. *Num.* 16, 11.

§ አንገለጋ፡ Concursus, Congregatio. Cœtus, turba hominum. ቅዱሳን፡ አንገለጋ፡ Sanctorum cœtus. *Enc.* 3. *Sept.* 3. 1. አእላፍ፡ አንገለጋ፡ Myriades copiarum *cœlestium. Enc.* 12. *Sept.* 3. 2. (2.) Turba, *ut:* ምስለ፡ ብዙኃን፡ አንገለጋ፡ Cum frequente turbâ. *Enc.* 28. *Dec.* 1. 4.

§ መንገለገ፡ Locus ad concursum, *sive* ad congregationem multorum destinatus, *Græc.* ἀνάστημα. Statio. 1. *Sam.* 10, 5. *Gall.* Le Rendevous.

❁ ገለፈ፡ *Chal.* גלף *Gr.* γλύφω. Sculpsit, *cum compositis* Exsculpsit. *Exod.* 28, 11. Insculpsit.

§ አገለፈ፡ 3. *Reg.* 6, 29. Sculpi, Exsculpi, Insculpi curavit.

§ ተገለፈ፡ Sculptus, Exsculptus fuit. *Exod.* 28, 21.

§ ገሉፍ፡ Sculptus, Insculptus. *Exod.* 32, 15.

§ ገልፍ፡ Sculptura, *i. e.* Opus sculptum. Sculptile. *Ps.* 77, 64. *Pl.* ገለፍዋት፡ ጣዖት፡ Sculpturæ idolorum. *Org. Lect.* 4.

§ ገለፈት፡ Sculptura, *quatenus est sculpendi actus. Exod.* 28, 21.

§ ገሒ፡ *for.* ሆጺ፡ *rectiùs quam* ጊሒ፡ *Plur.* ገሒያት፡ *ut:* ምጉያዮን፡ ለገሒያት፡ Refugium leporum, *sic lege ex MSS. Pocok. Ps.* 103, 19. *Respondet quidem d. l. Græco* λαγωῖς, Lepus, *qui aliàs est* ምንትሊ፡ *col.* 82. *Sed* Cuniculum *interpretabatur Æthiops meus; at in patria sua dari negabat; intellige Ambaram, totam petraam; vel* cuniculos cicures *variorum colorum, quos illi ostendi. Nam feros in Habessinia dari, testatur B. Tellez. Lib. II. c.* 14. *pag.* 36.

❁ ጸሕለወ፡ *MSS. Pocok. Ps.* 14, 3. Dolosè, Fraudulenter versatus est. Dolo usus est. Dolum struxit. Fraude circumvenit. *Conf.* ቀፀረ፡ *col.* 222.

§ ተጸሕለወ፡ *Idem significat in actione cum alio*

alio. Num. 2, 5. *ut*: *Ne* ይትጐሕለውክሙ፡ fraudulenter vobiſcum agat. 1. *Sam.* 23, 22. *Pſal.* 82, 3. *Inf. nom.* ተጕሕሎ፡ Fraus. Dolus. *Org.*

§ ጕሕለው፡ Fraudulentus. Doloſus. ጕሕ ለው፡ ልብ፡ Doloſus corde. *MSS. Pocok. Pſ.* 5, 7.

§ ጕሕላዊ፡ *Idem. Pſal.* 5, 7. *in impreſſ. & Org. meo MSS. at* ጒሕላዊ፡ *in Org. Edz.*

§ ጕሕሉት፡ Dolus. Fraus. *Pſ.* 11, 2. 3.

§ ጕሕላዊ፡ Impoſtor. *Gall.* Un Fourbe. *Joh.* 10, 1. 8. *ubi Græcus habet* λῃστὴς, Latro; *aliàs* ፈያት፡ *q. v. infra.*

✿ ገሕሠ፡ *Ruth* 4, 1. Divertit pauliſper *tanquam ad hoſpitem. Gen* 18, 5. & 19, 2. *c. c.* ኀበ፡ (2.) *Honeſtè ſic dicitur*: Alvi exonerandi gratia abiit.

§ አግሐሠ፡ Removit. Amovit. Repoſuit. Suſtulit *conſervandi cauſa. Matth.* 14, 20. *Marci* 6, 43. (2.) Seorſim duxit. Secedere juſſit. *Gall.* Mener à part. *Matth.* 20, 17. አግሐሦ፡ እምኀበ፡ ሰብእ፡ Seorſim duxit eum à populo. *Marc.* 7, 33. (3.) Hoſpitio excepit. Ad divertendum invitavit. *Luc.* 9, 16. *Poeticè*: Familiam, ſedem aliò tranſtulit. *Enc.* 23. *Aug.* 4. 3. (4.) Abſcedere fecit. Avertit. Divertit *ab amore. Enc.*

§ ተገሕሠ፡ *Pſ.* 100, 5. Receſſit. Abſceſſit *in alium locum. Matth.* 2, 22. Diſceſſit. *Num.* 16, 21. (2.) Ἀνεχώρησε. Anachoreta factus eſt. Seceſſit in deſertum, *ut Monachus vel Eremita Vit. Sam.* (3.) Subitò diſceſſit. *Job.* 5, 13. Subduxit ſemet, *cap.* 6, 15. *c. c.* እም፡ *vel* እምን፡ *loci, & abſolutè cum affixo perſonæ, quaſi per ellipſin præpoſitionis*; *ut*: ከመ፡ ይትገሐሡከ፡ Ut diſcederent à te; *i. e.* ut fugerent te. *Vit. Sam. Imp.* ተገሐሥ፡ Recede, Diſcede, *i. e.* Fuge, Vita, devita *hoc vel illud malum.* (4.) *De menſa ſacra* ወቦቱ፡ ይትገሐሥ፡ & in illa *quaſi* ſecedat *i. e.* inſeratur. *Exod.* 25, 28.

§ ተጋሐሠ፡ Seceſſit alius ab alio. *Arcendus à S. Cœna monetur hoc verbo*: ይትጋሐሥ፡ Secedat à reliquis, der trete ab. *Lit.* 168, 1.

§ ገሐሢ፡ Qui ſeceſſit. Recedens. ጸ፡ ር፡

§ ገሕሠት፡ Seceſſio. Abſceſſio.

§ ምግሐሥ፡ Seceſſus. Recedendi *vel* ſecedendi locus. *Num.* 22, 26. *in ſpecie* Alvei exonerandi *cauſa*. Latrina. *Jud.* 3, 24.

✿ ጐሕቈ፡ Incurvatus, Curvus factus fuit, *propriè ob ſenectutem decrepitam*; *ut*: ረሣእኩ፡ ወጐሕቈኩ፡ Senex & curvus factus ſum. ጸ፡ ር፡ *Fœmina* ጐሕቈት፡ Curva, incurvata erat. *Luc.* 13, 11. እለ፡ ጐሕቈ፡ በአምልኮ፡ ጣዖት፡ Qui incurvati fuerunt in cultu idolorum. *Hom. Jac. Serug.*

§ ጐሓቊ፡ Senex. Senio incurvatus & fere delirus. *Æ.*

✿ ገሕረ፡ I. *Ventus* Excitavit. In ſublime tulit *pulverem. Tanquam pulvis* ዘይገሕፎ፡ ነፋስ፡ quem diſpergit ventus, *Pſ.* 1, 5.

§ ተገሕረ፡ Excitatus, Sublatus fuit *à vento inſtar pulveris.*

§ ገሐፋ፡ Excitatus, Sublatus à vento.

§ ገሕረት፡ Excitatio *rei levis.*

† II. ገሐፋት፡ Κανοῦν, Caniſtrum. *Exod.* 29, 3. 23.

† ገሞ፡ ጸዓዳ፡ Monile. *Inter ornamenta refertur*, *ut*: ቀጸላ፡ ወርቅ፡ ኸፋኸፋት፡ ዘወርቅ፡ ገሞ፡ ጸዓዳ፡ Diadema aureum, Frontale aureum, Monile album. *Lib. Myſt. niſi mendum ſit pro* ቆሞ፡ *quod vide col.* 193.

† ጊሜ፡ Nebula. *Pſ.* 147, 5. *pro* Nive *ponitur Deut.* 32, 2. ሰሕወ፡ ጊሜ፡ Expanſio nebulæ. *Org. Lect.* 1.

† ገመል፡ *Hebr.* גמל Camelus. *Matth.* 3, 4. *pl.* ገሞላት፡ *c.* 23, 24. & አግሞል፡ *Gen.* 24, 10. 11. *&c.*

✿ ገመረ፡ — አገመረ፡ I. *i. q. Hebr.* גמר Conſummavit. Perfecit. Abſolvit. *Cum alio verbo conjunctum per Adverbium* Planè, prorſus, *reddi oportet*, *ut*: ለእመሰ፡ አገመረ፡ ገራህተ፡ እንዘ፡ ይበልዕ፡ Si verò abſolverit agrum vorando, *h. e.* ſi planè depaſtus fuerit. *Exod.* 22, 5. (2.) *Emphaticè* de actu perfecto; *ut*: ብሑእ፡ ዘአገምር፡ ለሐሪጽ፡ Fermentum, quod planè, *prorſus* fermentat maſſam. *Lit. Joh.*

§ ተገምረ፡ Conſumtus, Abſolutus, Abſumtus *fuit hoſtis. Pſal.* 9, 6. Finitus fuit, *i. e.* plene tranſivit *populus Iſraeliticus Jordanem. Joſ.* 3, 17. & 4, 1.

§ II. አገምረ፡ Continuit. Comprehendit *quantitatem aliquam. Marc.* 2, 2. *de vaſe. Joh.* 2, 6. *Metaph. de intellectu*, *ut*: *Non omnis* ዘየገምር፡ ቃለ፡ qui capiat verbum. *Matth.* 19, 11. ሕሊናኒ፡ ኢይክል፡ አገምሮቶ፡ Intellectus etiam non poteſt comprehendere iſtud. *Org Lect.* 1.

§ ተገምረ፡ Contentus, Comprehenſus fuit, *ſive manu, ſive intellectu*, *ut*: *Cibus* ውስተ፡ ከርሥ፡ ይትገመር፡ ventre continetur. *Matth.* 15, 17. አኮ፡ ዘትትገመር፡ ሀላዌ፡ Nihil eſt quo poſſit comprehendi *eſſentia tua. Org. Lect.* 2.

§ ገሞራ፡ Unquam. መኑ፡ ገሞራ፡ ርእየ፡ Quis unquam vidit? *Vit. S. Præcedente vel ſubſequente* ኢ፡ *negativo*, Nunquam, *ut*: ኢትምሐሉ፡ ገሞራ፡ Ne juretis unquam, *i. e.* Nunquam. Prorſus non. *Matth.* 5, 34. ገሞራ፡ ኢተናገረ፡ ሰብእ፡ Unquam non, *i. e.* nunquam locutus eſt aliquis. *Job.* 7, 46. ለገሞራ፡ Semper, in perpetuum. *Pſ.* 73, 12. ኢ፡ ለገሞራ፡ In æternum non. *Pſ.* 9, 34.

§ ጎሞሪ፡ Hippopotamus. *Ambar. eſt. Lex. col.* 86. *Æth.* ቢኒ፡ *quod vide col.* 241.

* ጎሞር፡ Γομὸρ. *Eſt Hebr.* עֹמֶר Gomer. Menſuræ genus, *nempe decima pars Epha. Exod.* 16, 22. *Et tamen accipitur pro vaſe Gomoris*, *ut*: *Lamina aurea obduc* ጎሞር፡ ዘመና፡ Gomor Mannæ. *v.* 33.

* ጎሞራ፡ Gomorrha *urbs.*

§ ጎሞራዊ፡ Gomorrhæus. *MSS. Colb.*

† ገሞስ፡ *Propriè est* Annulus ex cornu bubali, *qui à vilissimæ conditionis hominibus in pollice gestatur, & usum in permutationibus loco pecuniæ habet.* *Hinc pro* Vilissimâ monetâ, *puta* Obolo *ponitur.* Luc. 12, 59. *eademque vox ad illustrandam comparationem usurpatur.* c. 15, 9. *Pl.* በፈለስት፡ አገሞስ፡ Drachmæ Obolorum. *ibid.* ṽ. 8.

§ ገሚስ፡ *Bis reperitur in* ጸ፡ ር፡ *conjunctum cum* ኅብስት፡ *ut:* *Si quis dederit pauperibus tantùm* አሐደ፡ ኅብስት፡ አው፡ ገሚስ፡ ኅብስት፡ unicum panem, aut frustulum panis, *vel* paximation. *Nam tale quid significat.* ጸ፡ ር፡

۞ ገመነ፡ *Cont. E. Apoc.* 3, 4. Inquinavit. Contaminavit. 2. *Pet.* 2, 10. Profanavit *sabbatum. Syn.*

§ አገመነ፡ *Idem.* አገመኑ፡ መሥዋዕተ፡ Profanaverunt sacrificium. *Lib. Myst.*

§ ተገመነ፡ Inquinatus, Pollutus fuit. *Num.* 25, 1.

§ ግሙን፡ Pollutus, Immundus. ግሙናን፡ መንፈስ፡ Impuri spiritu. ጸ፡ ር፡

§ ግምና፡ Impuritas. Immunditia. *Apoc.* 17, 4.

۞ ገመሀ፡ Rasit, *ut:* ገምሂ፡ ርእሰኪ፡ ξύρησαι, Rade caput tuum. *Mich.* 1, 16. *Th. P. Aliàs* ላፀየ፡ *col.* 27.

† ገምዕ፡ Lecythus *propriè, sive* ampulla olei. *Ital.* Busico. ገምዕ፡ ብሒእ፡ Vas aceti. *Job.* 19, 29. ገምዕ፡ ወይን፡ Urceus vini. *Enc. Mar.* 33. 2. *Plur.* ገማዕው፡ *Matth.* 25, 4. *& irregulariter* ገምዓት፡ *Num.* 4, 9.

۞ ገመደ፡ *Lev.* 1, 8. Amputavit. Abscidit, Discidit, *rem quamvis, pec.* Putavit *arbores, vites. Job.* 15, 2. *&* 19, 24. ጊዜ፡ ገሚድ፡ Tempus putandi *vites, arbores. Cant.* 2, 12. *Differt à* መተረ፡ Niederhauen. Scindendo destruere. *col.* 78.

§ ተገምደ፡ Amputatus fuit. (2) *Poeticè, i. q.* ተመተረ፡ Capite plexus fuit. *c. abs. Enc.* 15. *Mart.* 4. 1.

§ ግሙድ፡ Truncatus, *e. g. manu.* Dissectus. *Enc.* 30. *Mart.* 3. 3.

§ ገማዲ፡ Putator *arborum.*

§ ግማድ፡ Frustum. Particula. Segmentum. *Pl.* ግማዳት፡ ሥጋ፡ Frusta carnis. *MSS. Colb.*

§ ገምድ፡ *Idem. Marc.* 2, 21. *sic lege Luc.* 5, 36.

§ ገምዶት፡ Putatio. Amputatio.

۞ ገመጸ፡ *Propr.* Arrosit *panem dentibus. Metaph. Favore alicujus* Injustè judicavit. Judicium corrupit. Contra jus & fas egit. *Exod.* 23, 2. ዘይገምጽ፡ ፍትሐ፡ ግዩር፡ Qui pervertit judicium peregrini. *Deut.* 27, 19.

۞ ጐሥዐ፡ *Ps.* 44, 1. Eructavit, *pec. olla, vel fons.* Ebullivit *aquam. Metaph. usurpatur de voce & sermone prorumpente, ut apud Hebræos & Græcos. Ps.* 18, 2. *&* 118, 171.

† ጐሥዐ፡ ልብየ፡ Eructavit cor meum *verbum bonum. Ps.* 44, 1. *Liturgia B. Mariæ Virg. quia sic incipit nomen exinde accepit. Editor N. Test. Æthiopici statim in titulo ait: Imprimi curavi* ቅዳሴ፡ እግዚእነ፡ ዘምስለ፡ ጐሥዐ፡ ልብየ፡ Liturgiam Domini nostri cum (*Liturgia*) ጐሥዐ፡ ልብየ፡ *dicta.*

§ አጕሥዐ፡ Effecit ut quis eructaret, *vel* proferret sermonem. *Lit.* 172. *c.* 2.

§ ጕሥዐት፡ Eructatio. Ebullitio.

۞ ገሠጸ፡ Reprehendit. Perstrinxit *verbis.* Increpuit. *Marc.* 3, 12. Redarguit. Castigavit *verbis & verberibus; & sic æquipollet Hebræo* יסר *ut:* ገሠጸ፡ ሥጋሁ፡ Castigavit corpus suum. *V. S.* (2.) Erudivit. Instituit *in fide Christiana. Enc.* 8. *Nov.* 5. 2. *quo casu plerumque conjungitur cum verbo* መሀረ፡ Docere, *& tunc significat* Adhortatus est. Parænesin adhibuit. ይጌሥጾሙ፡ ወይሜህሮሙ፡ Hortabatur & docebat eos. *Vit. Bessad.* ለመሂር፡ ወለገሥጾ፡ Ad docendum & erudiendum. *Enc.* 7. *Aug.* 4. 2.

§ ተገሥጸ፡ Reprehensus, Correptus, Castigatus fuit. *Ps.* 2, 10.

§ ገሡጽ፡ Morigerus. Benèeducatus. *Oppos.* ዝሉፍ፡ Obstinatus. Pertinax. *Enc.* 12. *Nov.*

§ ግሣጼ፡ Reprehensio. Castigatio. ምህር፡ ወግሣጼ፡ Doctrina & instructio, *vel* Adhortatio. *Enc.* 21. *Oct.* 3. 1.

§ ገሣጺ፡ Qui reprehendit. Castigator. Censor morum.

§ ተግሣጽ፡ Animadversio. Increpatio. Reprehensio. *Ps.* 17, 18. ዐቢይ፡ ተግሣጽ፡ Rigida educatio, *sive* rigor educationis. *Lit.* (2.) Refutatio, *ut:* ጽሒፈ፡ ተግሣጽ፡ Scriptio refutationis *seu* correctionis. *Enc.* 22. *Dec.* 2. 4. ሰሚዐ፡ ተግሣጽ፡ Audire institutionem, *ulteriùs.* Adhortationem *vel* Instructionem. *Can. Apost.* 47. *Comment. p.* 308.

§ መገሥጽ፡ Castigator. Censor, *tàm morum, quàm doctrinæ.* 1. *Tim.* 3, 2.

† ጌራ፡ *for.* ዜና፡ Galea. Galerus *vel* Cassis. *Eph.* 6, 17. 1. *Thess.* 5, 8. ተቀጸለ፡ ጌራ፡ መድኃኒት፡ ዲበ፡ ርእሱ፡ Tectus fuit galea salutis in capite suo. *Org. Lect.* 5. ጌራ፡ ዘንጉሥ፡ *Pro* Diademate regio *ponitur. Hom. de Maria & Magis. Male pro* thorace. *Apoc.* 9, 8. 17.

† ገራ፡ Favus; *semper conjunctum reperitur cum* መዐር፡ *ut:* መዐረ፡ ገራ፡ *q. d.* Mel favi. *& intelligitur* mel, *prout cum cera ex alvearibus excerpitur.*

† ጎር፡ Vicinus, *vid. sub* ገወረ፡

† ገራህት፡ *f.* Ager. Arvus. Arvum. *Matth.* 12, 1. *Pl.* ገራውህ፡ *Marc.* 2, 23. *Corpus ejus intulerunt* ውስተ፡ ገራውህ፡ ዘአበው፡ ከረዩ፡ in agros (*non foveas*) quos Patres foderunt, *i. e.* araverunt. *Poeticè & propter rhythmum. Enc.* 15. *Jan.* 1. 5.

* ጋርሉስ፡ ልሂቅ፡ *Idem puto ac* ቄርሉስ፡ *quod*

quod habes col. 195. Cyrillus Presbyter, *lanceâ confossus. Enc.* 28. *Maji.* 2. 1.

† ገረሰ: *aliàs* ፈረስ: ርዱድ: Equus tractatus, instructus. *Gall.* un cheval dresse. *Æ.*

☼ ገረመ: *Conj. E. Ps.* 13, 9. Terruit. Perterruit. Terrorem incussit. 2. *Cor.* 10, 9.

§ ተገረመ: Exterritus fuit.

§ ግሩም: Terribilis. Tremendus. Horrendus. Formidabilis. *Ps.* 30, 14. ኵነኔ: ግሩም: Supplicium horribile. *Enc.* 22. *Nov.* (2.) *In bonam part. ut Hebr.* נורא. Venerabilis. Venerandus cum tremore. *Lit.* 160. *c.* 4. *& alibi passim.*

§ ግሩመ: Terribili modo. *Adver.* φοβερῶς. Horribiliter. *Ep. ad Susn. Comment. p.* 503. *n.* 41.

§ ግርማ: Terror. Pavor. *Ps.* 87, 17. *Matth.* 14, 26. *Res quæ terrorem affert.* Terriculamentum. (2.) *In bonam partem.* Magnificentia *venerabilis*; *in* ጸ: ር: *passim tribuitur B. Mariæ Virgini.* Majestas. Dignitas, *quæ poscit venerationem & reverentiam.* Veneratio. *Enc.* 30. *Aug.* 1. 3. *Lit. Chrys.* ግርማ: ራእይ: Aspectus venerandus.

§ መግረሚ: Terrens, Terribilis. *MSS. Colb.*

§ ትግርምት: Terror, Pavor *alicui* illatus *Es.* 8, 12. *Org. Lect.* 3. (2.) Minæ, *ut:* ትግርምተ: ንጉሥ: Minæ Regis. *Enc.* 27. *Jan.* 3. 4.

* ገሪማ: አባ: Abba-Garima. *Unus ex novem illis sanctis, qui fidem Christianam in Æthiopia propagaverunt. Enc.* 17. *Mart.* 4. 1. *Tell. Hist. Æth. Lib. I. c.* 31.

* ገርማኖስ: አባ: Abba-Germanus. *Eudoxiam convertit. Enc.* 5. *Mart.* 3.

☼ ገረረ: Subjectus, Subditus fuit *alicujus* imperio. *Jos.* 10, 1. *Jac.* 3, 7.

§ አግረረ: *Psal.* 17, 51. Subdidit. Subjecit aliquid *imperio alicujus. Ps.* 8, 7. (2.) Subegit, Domuit, Perdomuit. *Jac.* 3, 8.

§ ግሩር: Subditus. Subjectus ታሕተ: መከየደ: እግር: sub scabellum pedum. *Org. Lect.* 1. ግሩር: ለኵነኔ: Subjectus judicio. *Act.* 26, 6.

§ ግረት: Subjectio. Subactio *corporis.* 1. *Tim.* 4, 8.

§ መግርር: & መግረሪ: Domitor. *In stat. constr. Daniel vocatur* መግረሬ: አናብስት: Domitor leonum. *Org. Lect.* 4. & መግረሬ: ፀር: Subactor hostium. ጸ: ር:

* ገርሲቆስ: *Sanctus quidam. Enc.* 9. *Aug.* 2. 2.

† ግራባት: *Vox peregrina, cujus significationem Æthiops meus ignorabat. Procul dubio Græcum est* Κράββατος, *Latinè* Grabatus, Lectus vilis atque portatilis. *Idque occurrit in textu Græco Marc.* 2, 11. *sed pro eo Æthiopicè habetur* ሀራት: Lectus *simpliciter.* ግራባት: ምስጢር: *in Organo Lect.* 7. *occurrit; Verùm ibi non lectum, sed* Calicem *vel* poculum *significare videtur, ut:* ተመልአ: ግራባት: ምስጢር: ወይነ: አምላክ: ዘፈልፈለ: እምገቦ: ትስብእት: መለኮት::

Impletum est poculum mysteriosum vino divini honoris, quod scaturiit è latere humanitatis divinæ. *Sic loquitur autor illius libri.*

† ጕርን: *est Hebr.* גרן Area; *ut:* ጕርነ: ኦርና: ኢያቡሳዊ: Area Areunæ Jebusitæ. *Org. Lect.* 1. *pro quo aliàs reperitur* ሀውድ; ኦርና: *Lit.* 159. *c.* 2. *ex* 2. *Reg.* 24, 16. *seq.*

* ጕራኝ: *Nom. prop. Regis Adelis, infensissimi Æthiopiæ superiori seculo hostis, sic scriptum reperitur in Epist. Evang. Johan. ob defectum characteris Ambarici* ኘ: *Ast* ጕራኘ: *Ambaricè scribendum & legendum. Ital. & Gall.* Gragne. *Lusit.* Granhe. *Hisp.* Grañe, *quod fere sonat* Grain, Grain. *Flagellum fuit Æthiopiæ, de quo vide Hist. Æthiop. Lib. I. c.* 16. & Lib. II. c. 15.

* ገራን: *Abba,* (*an* Geranus?) *in Insula habitavit. Enc.* 30 *Jun.* 2.

☼ ገርሀየ: *i. q.* ዘብሐ: *Idolis* victimas immolavit. *Æ.*

† ጕርዔ: Guttur, Fauces. *Psal.* 21, 16. Jugulum, *ut:* መተሩ: ጕርዔ: *q. d.* amputaverunt fauces, *i. e.* Jugulaverunt. *Enc.* 6. *Oct.* 2. 3.

§ ጐራዕት: *Idem. Ps.* 5, 11. & 113, 15.

† ገርዜን: *Peregrina vox,* Linteum, Linteamen, *ut: Corpus Christi* ዘተጠብለለ: በልብሰ: ገርዜን: quod involutum fuit veste linea. *Org. Enc.* 29. *Nov.* 1. 4.

† ጌርዮን: Gerion, *malè pro* ለጊርዮን: Ligurius *gemma. col.* 26. *Malè abjecto* ለ: *quasi esset nota Dativi. Comment. p.* 210. *n.* 11. *not. b.*

* ገርጋ: *Abba* Gerga, *in spelunca* በገበገ: *finivit vitam. Enc.* 18. *Maji.* 4.

† ገርገል: *Org. Lect.* 2. Unum ex septem cœlis, *quos Æthiopes asserunt.* ገርገል: *legitur Lib. Myst. ubi nugatur autor, primo die creatum fuisse.*

☼ ገርገረ: — አንገርገረ: Volutavit sepedes jactitando *vel* motitando. *Propriè de canibus vel equis dicitur, qui in palea vel gramine id faciunt.* (2.) *Metaph. de* homine; *qui in jectigatione manuum pedumque agitatione continuâ vexatur. Hinc* (3.) *Activè de* Diabolo, *qui hominem ejusmodi morbo vexavit. Matth.* 17, 15. *Abusivè de* sponsa chara ዘትትንገረገር: በተዘውኦ: quæ jactitat se per lasciviam. *MSS. Colb.*

§ ንገርጋር: *Morbi species, continuam manuum pedumque agitationem afferens,* Jectigatio *nonnullis; qualis cernitur in morbo* S. Veits Dantz *dicto.* ዘንገርጋር: Qui ejusmodi morbo affectus est. *Matth.* 17, 13. *Plur.* እለ: ንገርጋር: *Matth.* 4, 24.

☼ ጐርጐረ: — አንጐርጐረ: Murmuravit. *Ps.* 58, 17. Stomachatus est. Indignabundus *quædam* dixit. *Matth.* 13, 57.

§ ንጕርጓር: Murmuratio. Querela. *Phil.* 2, 14.

§ መንጐርጓሪ: Murmurator. Μεμψίμοιρος. Querulus. *Præc. Ap.* 9. *in Comment. p.* 317. *n.* 55. *Pl.* መንጐርጓራን: *ibid. præc.* 15. *Comm. p.* 320. *n.* 63.

* ኅርጓወስ:

* ጎርጎሬዎስ: Gregorius *meus semel atque iterum nomen suum in literis sic expressit, sed melius est id, quod sequitur.*

* ጎርጎርዮስ: ኤጲስቆጶስ: ዘሀገረ: ንሲስ: Episcopus Nyssenus. *Enc.* 26. *Nov.* 3. *uxoratus, frater Basilii. Interfuit Concilio Constantinopolitano primo, & scripsit symbolum illius synodi. Floruit circa ann. Christi* 380. *Enc.* 15 *Jan.* 3.

—— *Martyr. Enc.* 19. *Sept.* 2.

—— *In fovea latuit per multos annos. Enc.* 15. *Dec.* 2.

—— *Socius Quadrati. Enc.* 24. *Sept.* 2.

—— አበ: *Fratres discordes reconciliavit. Enc.* 21. *Nov.* 2. 3 *placidè obdormivit. Enc.* 21. *Jan.* 6.

§ ገሬጽ: *Acc. Græcus* γρύπα. *Est autem* γρὺψ, Gryps, ein Greiff/ *avis illa Scythica fabulosa. Pro aquilæ specie Lxx. Interpr. accepisse videntur. Lev.* 11, 13. *Deut.* 14, 13. *Æthiopes intelligunt suam* ኢሞጸዋር: Avem rapacem *candidam, cadavera quærentem. Vid. Lex. Amh. col.* 64.

✿ ጕሬጽ: *Occurrit in Lib. Myst.* ሐራውያ: ዘውእቱ: መፍለስ: ወዋረሲሁ: አኩይ: ወጕሬጽ: ለስናና: ወተዮዮ: Porcus, qui erat ferus & vagus, dentibus malus, invasit Setnadem *quem autor fabulosè describit)* ut fugeret. *Vide Comm. p.* 348. *n.* 6.

✿ ገረፈ: Rete confecit.

§ ገሬፍ: Rete quodvis, *animalibus quibuslibet capiendis idoneum. Æ.* Verriculum. Sagena. *Matth.* 13, 47. *Specialius est quam* መሠገርት: *ut ex sequenti genere appositionis patet.* መሠገርት: ገሬፍ: እንተ: ታስተጋብእ: ዘመደ: ኵሉ: ዓሣት: Rete sagenæ, quod congregat omnis generis pisces. *Org. Lect.* 3.

* ጋሊ: Gali. *Terminus Æthiopiæ. Vid.* ቀሊ: *col.* 421.

† ጌሰም: Posterus dies. Dies sequens. *Gall.* le lendemain, *ut:* ኢትትኄዘዙ: ለጌሰም: Ne solliciti sitis in diem sequentem. *Matth* 6, 34. *Act.* 4, 3. *cum affixo reperitur hoc modo: Hodiernus dies* ወጌሰሙ: *&* crastinus ejus, *q. d.* sequens ejus *scil.* diei, *i. e.* Postridie.

§ ጌሰመ: Cras, *sive* die sequenti. *Matth.* 6, 30. *Oppos.* ዮም: Hodie.

✿ ገሰሰ: *Marc.* 1, 41. *Hebr.* גשש *Ar.* جس Tetigit. Attigit *manu* Contrectavit *digito. Ps.* 113, 15. *Conf.* ለከፈ: *col.* 22. *Inf. nomin.* ገሲስ: Tactus, *unus ex* quinque *sensibus.*

§ አግሰሰ: Contrectare aliquem passus est. Attingere permisit. *Jud.* 16, 27.

§ ተገሰሰ: *Contr.* ተገሰ: *Homil. de nativ. Christi.* Tactus, Attrectatus fuit. *Org. Lect.* 1. ዘይትገሰስ: Palpabile. Tractabile. ዘኢይትገሰስ: Intactile. quod tactum refugit.

§ ገሱስ: Tactus. Contrectatus.

§ ገሳሲ: Qui tangit. Contrectator. *Fœm.* ገሳሲት: Manus quæ attingit. *Org. Lect.* 1.

§ ገሰት: Attrectatio. Contrectatio. *Org.*

✿ ገሰገሰ: *Geminatum, respondet Græco* ἀποξυσθῆναι, Abradi, *ut:* እምድኅረ: ገሰገስዋ: ለውእቱ: ቤት: Postquam abraserint illam domum. *Lev.* 14, 43.

† ጉብ: Fovea. *Vid.* ገበበ:

† ጉባኤት: Lacus, *seu* Labrum *in quo aqua colligitur. Gen.* 30, 38. Aquariolum.

✿ ገብረ: Fecit. Egit. ገብረ: ኃጢአተ: Facere peccatum. *Oppos.* ገብረ: ጽድቀ: Justitiam, *vel* bona opera facere. 1. *Joh.* 3, 4. 7. 8. ገብረ: ተዝካረ: Facere memoriam. *i. e.* celebrare festum in memoriam *alicujus. Enc* 8. *Mart.* 5. 5. ገብረ: ፍሬ: Fructum ferre. ገብረ: ምጽዋተ: Eleemosynas erogavit. *Vit. Pachom.* Sumtus fecit *vel* expendit, *ut:* ንሣእ: ኵሎ: ንዋየ: ዘውስተ: ቤተ: ጣዖት: ወገብር: ለሕንጸተ: አብያተ: ክርስቲያን: Accipe omnes opes, quæ sunt *in templis Ægypti*, & expende *eas* ad ædificationem templorum Christianorum. *Vit Theoph.* (2.) Laboravit. *ut:* ይገብር: ውስተ: ዐውደ: እክሉ: Laborabat in area sua. *Ruth.* 3, 2. *Nisi forte* ይትገበር: *scribendum; quod vide mox.* ገበር: እዴከ: Extende manum tuam. *Lit.* 158. 4. *&* 159. 1. ገብረ: ጉባኤ: Habere concilium, Celebrare synodum. *Enc.* 19. *Oct.* 4. 3.

§ አግበረ: Fieri, *vel* Confici curavit. *Librum aureum* ዘአግበረ: ሎቱ: quem ei fieri fecit *pater ejus Enc.* 16. *Jul.* 1. 2.

§ አገበረ: *Cont. E. Luc.* 24, 29. Coegit, Adegit *ad faciendum aliquid.* 2. *Cor.* 12, 11. አገበርዎ: በእንቲአሁ: Coegerunt eum propter id, *i. e.* ad id. *Conc. Ancyr. can.* 1. *Comment. pag.* 335. በአግብሮ: Coactè. ጸ: ር:

§ ተገብረ: Factus est. *Matth.* 14, 2.

§ ተገበረ: *Luc* 19, 23. 25. Fecit certum quoddam opus. Operatus est. *Phil.* 2, 12. *Jac.* 4, 1. Laboravit, *ut:* ከመ: ይትገበራ: ለምድር: Ut agrum coleret. *Gen.* 3, 23. (2.) Texuit, *vel* tractavit purpuram, *ut:* እለ: ይትገበሩ: ሜላተ: *Exod* 39, 9. Elaboravit. *Apud* ዘይትገበር: ጸቃውዐ: መዓር: quæ conficit cremorem mellis, *ut ita loquar. Org. Lect.* 5. Conficere, *vel* Masticare *cibum, ut: Infantes qui nondum dentes habent* ለተገብሮ: ኅብስት: ad masticandum panem. *MSS. Colb.* (3.) Mercaturam exercuit. *Jac.* 4, 13. *Item:* Artem *aliquam vel* opificium. *Act.* 18, 3.

§ አስተገበረ: Exegit pecuniam *creditam. Matth.* 25, 27. *Luc.* 19, 23. ያስተገብሮሙ: ለኪነት: Multum operis faciendum dabat, *sive* locabat artificibus. *Act.* 19, 24.

§ ግቡር: Factus, um. *Org.*

§ ገባሪ: Factor, Autor, *ut:* ገባሬ: ሰማያት: Conditor cœlorum. ገባሬ: ሠናያት: *vel* ኄራት: Benefactor, Beneficus. *Lit.* 159. 6. 3. *Oppos.* ገባሬ: እኪት: Maleficus. 3. *Joh.* 11. ገባ

ሬ: መኳ

ረ፡ መንክራት፡ Thaumaturgus, *i. e.* Operator miraculorum. *Sic vocavit Samuelem suum equitatorem Leonis, & Gregorium* Thaumaturgum. *Pl.* ገበርያን፡ *Matth.* 5,9. *De Diaconis, ut sint* ገበርያነ፡ ምክር፡ ሠናይ፡ Exsecutores bonorum consiliorum. *Can.* 17. *Apost. Comm pag* 306. *Item* ገበርት፡ *ut:* ገበርተ፡ ዐመፃ፡ Autores iniquitatis. Iniqui. *Ps.* 5,6.

§ ገባር፡ *Formam singularis habet, ut:* ዐስብ፡ Mercenarius, *col.* 448. *& tamen pluraliter tantùm occurrit.* Operarii, Laboratores. *Luc* 10,2. Operæ, *ut:* ሊቃነ፡ ገባር፡ Præfecti operarum. *Exod.* 1,11.

§ ገብር፡ Servus. *Pl.* አግብርት፡ *Ps.* 33,23.

Nomina propria cum voce hac composita sunt sequentia:

* ገብረ፡ ማርያም፡ Servus Mariæ. *Sanctus. Enc.* 10. *Nov.* 3.3.

—— መስቀል፡ Servus crucis. *Nomen Regis Æthiopiæ quorum duo fuerunt hujus nominis. Primus imperavit circa an. Christi* 723. *alter circa an. C.* 961. *scripsit librum, & laudatur in Enc.* 30. *Nov.* 2.3. & 29.5.

—— መንፈስ፡ ቅዱስ፡ Servus Spiritus Sancti. *Unus ex præcipuis Habessinorum sanctis. Vocant eum* Rabbuni. *Enc.* 5. *Mart.* 4.

—— ኢየሱስ፡ Servus Jesu; *fontem in deserto scaturire fecit. Enc* 20. *Jul.* 3.

—— ክርስቶስ፡ *Id pronunciatur* Gabra-Xos. *Vir sapiens. Enc.* 4. *Oct.* 5. *Qui semet pauperem reddidit. Enc.* 14. *Oct.* 3. *Pater orphanorum. Enc.* 14. *Dec.* 4.

—— ዮሐንስ፡ Vir sanctus, *cognomento Horochi. Enc.* 27. *Nov.* 4.

§ ገብር፡ Factum, Res gesta, *ut:* ገብረ፡ ሐዋርያት፡ & κατ' ἐξοχὴν ገብር፡ Acta Apostolorum. *Lit.* 162. *c.* 2. (2.) Opus. *Ps.* 91,4.5. ገብረ፡ እደ፡ Opus manuum. Handwerck. Opificium. *Vit. Mar.* (3.) Causa, *ut:* በእንተ፡ ፪፡ ገብር፡ Propter duas causas. *MSS. Colb.* (4.) Negotium, *ut:* ብየ፡ ገብር፡ በዘ፡ አሐውር፡ Sunt mihi negotia, propter quæ proficiscar. *Vit. Sam.* (5.) Commercia, Negotiationes. *Matth.* 18,19. (6.) Modus *seu* Agendi ratio; *ut:* በአይ፡ ገብር፡ Qua ratione? *vel* Quo pacto? *Docuit eum* ኵሉ፡ ገብረ፡ ምንኵስና፡ Omnem rationem vitæ monasticæ. *V. S.* (7.) Munus, res agendæ, *ut:* ገብረ፡ ዲያቆን፡ Officium Diaconi. *Const. Apost.* 1. *Comment. p.* 314. *n.* 46. ገብረ፡ አናቅጽ፡ *q. d.* Opus portarum, *i. e.* Series capitum libri. *Præf. Can. Apost. Comm. p.* 305. *n.* 16. (8.) Necessitas, *ut:* በገብር፡ Per necessitatem, per vim. Coactè. Necessariò. Illibenter. *Luc.* 14,23. *Act.* 15.28. *Quin &* ገብር፡ *absolutè reperitur pro* Oportet, Necesse est; *vel adverbialiter* Necessariò; *& respondet ubique Græco* ἀνάγκη, *ut:* እስመ፡ ገብር፡ ይመጽእ፡ Quoniam necessario veniet *scandalum. Matth.* 18,7. *Luc.* 23. *ubi versus* 17. *transpositus est post* 19. ገብር፡ ዘትብሉኒ፡ πάντως, Omnino, Certò dicetis mihi. *Luc.* 4,23. (9.) Tributum Reditus. *Vulgò in lingua Amhar. Lex. col.* 88. *sive à præstatione annua, sive à necessitate solvendi sic dicitur, præf. Syn. Comment. p.* 303. *n.* 10. *Pl.* ገበር፡ Negotia, Agenda. Opera. *Org. Lect.* 4. & ገብራት፡ *ut:* ገብራት፡ ኅቡኣት፡ Opera occulta. *MSS. Colb.*

§ ገብረት፡ Factio, Factura. ποίησις. Opus. *It.* Figura & modus *quo quid factum est. Gall.* Façon. *Exod.* 28,7.8. & 36,22. *al.* 39,15. *ut: Vestes sancta* ሠናየ፡ ገብረት፡ pulchræ facturæ. *Gall.* d'une belle façon. Tabulæ Decalogi *Dei manu scripta dicuntur* ገብረተ፡ እግዚአ፡ Opus Domini. *Org. Lect.* 3.

§ ገብርናት፡ Servitus. *Org. Lect.* 3. ገብርናት፡ ቅኔ፡ Servitus subjectionis, *& vice versa* ቅኔ፡ ገብርናት፡ Subjectio servitutis *i. e* gravissima servitus, *per* αὔξησιν. *Org. Lect.* 1. *Oppos.* ግዕዛን፡ Libertas. *MSS. Colb.*

§ ገባሪ፡ Operarius. Qui opus facit. Laborator. 2. *Tim.* 2,15. Agricola *in specie. V. S.*

§ መገብር፡ Instrumentum quodvis. *Plur.* መገብርት፡ ἐργαλεῖα. Werckzeuge. *Exod.* 27, 19. & 39,10.

§ ምግባር፡ Agendi ratio. Actio continua; *velut* Institutum. Studium. Vitæ genus. Status. *Matth.* 11,2.19. Opera *quæ quis facere solet Matt.* 23,5. Actiones hominum. Acta. Res gestæ, *ut:* ምግባረ፡ ጻድቃን፡ በገዳም፡ Acta justorum, *i. e.* Anachoretarum in deserto. *Enc.* 25. *Oct.* 1.2. Negotium. Angelegenheit. *Vulgo* Interesse. *ut: Cura* ምግባሩ፡ ለነፍስ፡ necessitates animæ *servi tui, cùm contristatur. Enc* 29. *Nov.* 6.3. ምግባረ፡ ማእስ፡ Pellee. Opera pellicea. Fellwerck. *Lev.* 13,48. *Pl.* ምግባራት፡ *Lit.* 170. *c.* 3.

§ ተገባሪ፡ Elaborator. Editor *libri. Sic vocavit semet Tesfa-Zion in Epist. finali post Epist. Paulinas N. T. p.* 225. 2. *à* ተገበረ፡ Elaboravit. Opus fecit.

§ ተግባር፡ (1.) Opificium. Omnis generis labor. Occupatio. Opus, *quatenus pro effectu accipitur, ut: Sanctus* ተግባሩ፡ ለእግዚአብሔር፡ Opus elaboratum Dei. *Lit. Chrys.* (2.) Agricultura, *labor qui in agris fit. Gen.* 3,17. (3.) Negotiatio. Mercatura. Modus *quivis se alendi vel sustentandi. Ps.* 106,23. *Luc.* 12,16. *Hinc ut Græcum* ἐργασία, *pro* Quæstu & Lucro *accipitur.*

§ አገባሪ፡ Qui aliquid fieri curat, *vel* fieri facit; Mandans *vel* curans opus *aliquod. Epil. Lit. p.* 176. *lin. penultima*

§ መስተገብር፡ Operarius *quilibet, sive in qualibet arte; ut:* መስተገብረ፡ ምድር፡ Agricola. *Gen.* 4,2. & *alibi. Pl.* መስተገብራን፡ *MSS. Colb.*

* ገብርኤል፡ Gabriel; *unus ex novem Archangelis.*

angelis. Enc. 28. Jul. 2. 3. Qui ligavit angelos rebelles, flagitia cum filiabus hominum committentes, de quo in historia fabulosa Enochi. Enc. 13. Jun. 1.

—— *Socius Samuelis & Simeonis. Enc. 23. Dec. 4. 2.*

✿ ገብሰሰ: Gypso induxit *parietem*.

§ ገብሱስ: Gypsatus, Gypso inductus. *Matth. 23, 27.*

✿ ገበብ: —ጉብ: גֵּב جب Fovea. *Matth. 12, 11. Leonis. Ps. 9, 31. Poeticè* Sepulchrum, *ut: Factus est hodie* እምነ: ጉብ:ፀአቱ: ex fossa (*sepulchro*) exitus ejus. *Enc. 19. Sept. 2. 4. Pl.* ገበብ: Foveæ *ferarum. Ps. 103, 23. &* ገበባት: ወስምቃታት: ዘሀሉ: በምድር: Foveæ & fossæ quæ sunt in terra. *Ep. ad Susn. Comm. p. 499. n. 26. Item* አገብብ: *1. Sam. 13, 6.*

† ጉብት: Accidens improvisum. በጉብት: De improviso. Subitaneo & repentino casu, ἐξάπινα, Derepente. *Num. 35. 22.* Infortunium. *Greg. in carm. Judas suspendit se* ወሞተ: በጉብት: & mortuus est subitò, repentè, ist eines jähen Todes gestorben. *Ep. ad Susn. Comment. p. 497. n. 14. Non videntur intellexisse quid sit Θεὸς πρόσφατος,* Deus recens *vel* novus. *Ps. 80, 8. quod reddunt* አምላክ: ጉብት: Deus casualis, *quales sunt omnes Ethnicorum* Dii casu facti & constituti; *nisi malis secundum Arabes* جديد *reddere* Deus fictitius.

§ ጉብተ: Subitò. Repentè. Improviso. De improviso. *Ps. 63, 4.*

§ ጉብታዊ: Improvisus, Repentinus. *Æ.*

† ገቢነት: *al.* ጉብነት: *Hebr.* גבינה Caseus. *Job. 20, 10. Th. P.*

✿ ገብአ: Abiit. Digressus est, *ut:* ድኅረ: ኃለፈ: ክረምት: ወገብአ: ዝናም: Postquam transiit hyems & abiit pluvia. *Enc. 25. Sept. 1. 1. Jacob* ገብአ: ውስተ: ፍኖቱ: abiit in viam suam. *Gen. 32, 1.* (2.) Rediit. Reversus est. ከልብ: ገብአ: ዲበ: ቅያኡ: Canis redit ad vomitum suum. *2. Pet. 2. 22.* ብሔረ: ኢገቢእ: *q. d.* Regio non reversionis, *i. e.* ex qua non datur regressus. *Poeticè* Mors. *Enc. 28. Maji. 2. 4. Ita unum verbum duas planè contrarias significationes* Abire & Redire *admittit, sicuti Hebræum* שוב. Rediit ad se. Sensum vel rationem recepit. ገብአ: ልቡ: Redierat ei animus. Er kam zu sich selbst. *Marc. 5, 15. Luc. 8, 35.* (3.) Restitutus fuit, *q. d.* Rediit in priscum statum, *ut:* ሐየወት: (እዴሁ:) ወገብአት: ከመ: ካልእታ: Sanata est manus ejus, & restituta est sicut altera. *Matth. 12, 13.*

§ አገብአ: Abire fecit. Avertit. *Ps. 43. 12.* ከመ: ያገብእዎሙ: ለአሕዛብ: Ut avertant gentes, *scil. à vera via. Act. 20, 30.* (2.) *Contraria significatione, ut in prima Conjugatione,* Redire fecit. Reverti coëgit, *i. e.* Restituit. *Ps. 15. 5. in integrum, vel in pristinum statum, ut: Linguam abscissam* ኀበ: ሀላዌሁ: አገብአ: in statum suum restituit. *Enc. 5. Jan. 2. 4.* (3.) Reposuit. Retulit *in locum suum, e. g. gladium in vaginam. Matth. 26, 52.* Reduxit, *ut:* ቦኑ: እክል: አገብኦቶ: Possumne reducere eum? *2. Sam. 12, 23. Charitas Christi* ያገብአነ: adducit, adigit nos. *συνέχει textus habet. 2. Cor. 5, 13.* (4.) አገብአ: ሐሳበ: Rationem reddidit. Cc. ለ: *ut:* አገብአ: ፍትሐ: ለዘሩባቤል: Sententiam tulit pro Zerubabele. *Org. Edz.* (5.) Tradidit, *ut:* እለ: አገብኡ: ነፍሶሙ: ለከ: qui tradiderunt animas suas tibi. *Lit. Job.* (6.) *In malam partem* Prodidit. Proditione tradidit. *Matth. 10, 4. & 27. 3.*

§ ተጋብአ: Convenire inter se. Congredi. Congregari. *cc.* ምስለ: *Ps. 2, 2. Matth. 26, 3. Inf. nom* ተጋብኦት: Conventus. Congregatio. *Lit. Epiph.* (2.) *Pass.* Comprehendi. Circumcumscribi. *Org. Lect. 1. tanquam esset passivum ab* አስተጋብአ: *ut:* Concepisti Christum እንዘ: ኢይትጋባእ: qui non comprehenditur. *Lit. 171. c. 1.* ዘኢይትጋባእ: ምስሌየ: ይዘርወኒ: Qui non congregatur mecum, (qui non est mearum partium, dispergit me. *Nisi malis activè accipere* Qui non colligit mecum; *& sic idem esset ac* አስተጋብአ: *Luc. 11, 23. Sic Rom. 13, 6.* ተጋብኡ: ሎሙ: ጸባሕተ: Colligite (solvite) eis tributa, *nisi malis scribere* አስተጋብኡ: (3.) ኢይትጋባእ: እስከ: ይፌጽም: *Neutr. de Ezra, libros sacros scribente 40. diebus:* Non destitit, non quievit *vel* cessavit, donec absolveret *scribere libros sacros. Org. Lect. 2. Vide* ዐዘራ: *col. 459.*

§ አስተጋብአ: *Ps. 106, 2.* Congregavit. *Ps. 32, 7.* Convenire fecit *in regionem fidelium. Vit. Sam.* አስተጋብአ: አሐተ: ምግባረ: ጻድቃን: Collegit in unum, Compilavit *sive* conscripsit acta justorum, *sive* sanctorum. *Enc. 25. Octob. 1. 1.* Congessit. Cumulavit. *seu* Cumulatim proposuit. *Græcè est* ἐβούνισεν, *à* βουνὸς, Collis, *q. d. Germ.* häuffen. *Ruth. 2, 14.* አስተጋብአ: ሕሊናሁ: *q. d.* Collegit animum suum. Er recolligirte sich. *i. e.* Acquiescebat dictis. *Hom. Jac. Serug.*

§ ጉቡእ: Congregatus, *for.* ቡሩክ: *ab insitato* ጋብአ: *cujus derivata tantum in usu sunt. Pl.* ጉቡኣን: Congregati. *Matth. 18, 20.*

§ ጉባኤ: *for.* ቡራኬ: Congregatio, *συναγωγὴ*, Collectio *in genere. Exod. 23, 16.* Conventus, *pecul. hominum.* (2.) Synodus, Concilium, *ut:* ጉባኤ: ኒቅያ:: ጉባኤ: ቍስጥንጥንያ:: ጉባኤ: ኤፌሶን:: Concilium Nicænum, Constantinopolitanum & Ephesinum. *Quæ tria universalia in Æthiopia recepta sunt;* ዘኬልቄዶን: Chalcedonense *verò damnatum, & ideo hunc conventum non honorant vocabulo* ጉባኤ: Concilii, *sed* ምኵናብር: Conventiculi, *q. v. col. 281.* ጉባኤ: ሐራ: Conventus militum, *i. e.* Exercitus. *Org. Ecclesiam Catholicam & Apostolicam sic describunt*

scribunt Æthiopes: ቤተ፡ክርስቲያን፡አሐቲ፡ጉባኤ፡እንተ፡ሐዋርያት፡ Ecclesia Christiana unius congregationis, (*i. e.* Catholica) quæ *est* Apostolorum. *Org. Lect.* 1. *At in Liturgia impressa, & quidem in Symbolo Niceno pag.* 163.4. *legitur:* እንተ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ጉባኤ፡ Quæ super omne concilium. *Nam in expositione vocis Catholica varians.*

§ ገባኢ፡ Μισθωτὸς, Mercenarius. *Exod.* 12,45. *&* 22,15. *cum radice nihil commune habere videtur. Pl.* ገባእት፡ Taglöhner. Operarii *in vinea. Matth.* 20,1.2.

§ ጉባኤት፡ Reditus. *Luc.* 10,35. Reversio *bello* captivorum. Postliminium. Conversio *peccatoris. Vit. Pachom. ex Ezech.* 33,11. *Ethnici ad fidem Christianam.* ጸ፡ር፡ (2.) *In malam partem* Proditio. *Org. Lect.* 5.

§ ምገባእ፡ *Respondet Græcis vocabulis à* ςρέφειν *derivatis* ἀποστροφὴ, ἐπιστροφή. *Cant.* 7,1. Conversio, Reversio. *Emphaticè* Refugium. Receptus. *Gall.* Retirade. *Affixa suscipit per* ኢ፡ *tertii ordinis, ut:* ኀበ፡ምትኪ፡ምገባኢኪ፡ Ad maritum tuum refugium tuum *erit. Gen.* 3,16.

§ አገባኢ፡ *fœ.* አገባኢ፡ Proditor. *Pl.* አገባእያን፡ Proditores. *Act.* 7,52.

§ መስተጋብኢ፡ Collector, Congregans *vel* Convocans *homines. Syn.*

§ ምስትጉባእ፡ Collectio. Congregatio *partium in unum. Lit.* 171. *c.* 2. *at in MSS. est* ቡ፡ *ut: Non est in divinitate* ምስፋሕ፡ ወምስትጉቡእ፡ neque expansio neque restrictio. *MSS. Colb. Conf.* ምስፋሕ፡ *col.* 187.

§ እስትጉቡእ፡ Collectus, Congregatus. *Epist. Regis Æth. ad Philip. II. Comment. pag.* 484. *ab initio.*

§ አስተጋብኢ፡ Magus, *in stat. constr.* አስተጋብኤ፡ መናፍስት፡ Convocans spiritus, *ut videtur. Syn.*

* ገባኦን፡ Gabaon, *vel* Gibeon, *locus ubi Josua Reges cecidit. Enc.* 26. *Jun.* 2.4.

† ገቦ፡ Latus. *Ps.* 90,7. ሀጸመ፡ገቦ፡ Costa. *Pl.* ገቦዋት፡ Latera. *Apoc.* 4,6.

† ገበዝ፡ χεῖλος, Ripa, *ut: Occurres ei* ዲበ፡ገበዝ፡ተከዚ፡ in ripa fluminis. *Exod.* 7,15.

† ጉብጓ፡ Vermina, *seu* Ventris tormina, *quæ ex flatulentis cibis, aliisve causis oriuntur. Æ.*

* ጉብጽ፡ Ægyptus. *Psal.* 67,34. *Ab Arab.* قبط, *unde vulgò* Coptus, Copti *vel* Coptitæ, *& procul dubio ipsa Græcorum appellatio* Αἴγυπτος *originem habet. Pluribus vide Bochartum & Stephanum de urbibus.*

§ ጉብጻዊ፡ Ægyptius. *Act.* 21,38.

* ጌቴሴማን፡ Gethsemane, *hortus in quem Christus oraturus secessit. Matth.* 26,36. *Ibi S. Mariam ab Apostolis sepultam ferunt Æthiopes. Enc.* 21. *Jan.* 3.5. *Hodie, ni fallor, locus est in ipso templo S. Sepulchri Hierosolymis, quem Æthiopes possident; Nam sic loquitur Zera-Jacobus Rex Æthiopiæ:* ከመ፡ታኅትዉ፡ሊተ፡ቀናዲለ፡ ኀበ፡ዝኅራ፡ለእግዝእትነ፡ማርያም፡በጌቴሴማን፡፫፡ Ut accendatis mihi lampades apud cenotaphium Dominæ nostræ Mariæ in Gethsemane tres. *Comment. p.* 303. *n.* 11.

† ገቲት፡ *Idem ac* ገሐፋት፡ Canistrum sparteum. Sporta.

§ ገቲት፡ Sparteus, *quidquid ex sparto contextum est. Jos.* 9,5.

† ጌና፡ *Incertæ radicis vox. Dies est* 28. *Decemb. nimirum* Parasceve festi natalitii, *quod apud Æthiopes incidit in* 29. *diem Decemb. qui nobis est XXV. in quo rigidè usque ad occasum solis jejunant. Poeta hoc festum salutat d. die* 28. *Dec.* 1.1.

ሰ፡ ለበዓለ፡ጌና፡ዘኢየኃ፡ንትጋ፡
እምልደት፡ክርስቶስ፡ - - - -

Sal. Festo Gena, cui non est intervallum
A festo nativitatis, *i. e.* quod immediatè præcedit. *Lectiones sacræ hujus diei in Novo Testam. passim notantur, ut Luc.* 1,26. *&* 2,21. ስብከት፡ጌና፡ *Scaliger exponit* Prædicationem pœnitentiæ, *& dicit esse* introitum jejunii *adventus.* ሐሳብ፡ጌና፡ Computus *seu* ratio inveniendi hujus diei *habetur in Computo Æth. apud Scaligerum, quem vide p. m.* 677. *&* 703.

* ጎና፡ Gona. *Nom. prop. Urbis. Sic quidem legitur in Encomio nostro MSS. sed malim corrigere* ጎሃ፡ *quod habes infra.*

✿ ገንሐ፡ Increpuit. Reprehendit. *De Christo: In extremo judicio* ተገንሖሙ፡ለኃጥኣን፡በቃለ፡ስኰት፡ Increpabis *vel* iracundè alloqueris peccatores voce accusationis. *Lit. Jac. Scrug.*

† ጉንጓሕ፡ *Non nisi compositum reperitur hoc vocabulum; ut:* አባ-ጉንጓሕ፡ Calvarius, *q. v. in* አ፡ *col.* 355.

† ግንቦት፡ Majus *mensis, incipit die XXVI. Aprilis Styl. Juliano, at VI. Maji Gregor.*

† ገነት፡ *f.* גַּנָּה גַּן جنّة Hortus. *Joh.* 18,26. ሀቀቢ፡ገነት፡ Hortulanus. *c.* 20,15. (2.) κατ' ἐξοχὴν Paradisus, *ut: Hodie eris mecum* ውስተ፡ገነት፡ in Paradiso. *Luc.* 23,43. *alias* ገነት፡ተድላ፡ *q. d.* Hortus voluptatis. *Lit. Chrys.* ገነት፡ጽጌ፡ Viridarium *sive* hortus florum. *Enc.* 4. *Oct.* 3.2. ምድረ፡ገነት፡ Terram Paradisiacam *Æthiopum nonnulli vocant patriam suam. Th. P.*

† ጋኔን፡ جنّ *&* جانّ, Spectrum, φάντασμα. *Marc.* 6,49. Dæmon, Cacodæmon; *hinc* ዘጋኔን፡ Dæmoniacus, Obsessus dæmonio. *Matth.* 9,32.33. *Pl.* አጋንንት፡ *ut:* እለ፡አጋንንት፡ Dæmoniaci. *Matth.* 4,24. አጋንንት፡ሐዲሳት፡ Dæmonia nova. *In fœm. plur. quasi fœm. generis essent. Act.* 17,18.

✿ ጎንአ፡ Trituravit. ይከይዱ፡ወይዲ፡ ወይጎንኡ፡ከላስስተ፡ Calcabunt vinum, & triturabunt manipulos. *Syn.*

† ገናዊ፡ Sacerdos. Sacrificulus Idolorum. *Syn. Pl.* ገነውት፡ *i.q.* ሰብሮያን፡ *col.* 69. *ut*: ገነውት፡ አማልክት፡ 1.*Cor.* 9,13. *Contr.* ገናት፡ 1.*Sam.* 5,5.

✪ ገነዘ፡ *Matth.* 27,59. Pollinxit, eine Leiche beschicken / *i. e.* Funus *vel* Exequias alicujus curavit, *dum vel mortuum linteis involveret. Joh.* 19,14. *vel aromatibus condiret, ut*: *Nicodemus* ምስለ፡ አፈዋት፡ ገነዘ፡ ወቀበረ፡ በድኖ፡ aromatibus condivit & sepelivit corpus *Christi. Enc.* 1. *Aug.* 2. 5.

§ ተገንዘ፡ Pollinctus fuit. *Poeticè* Sepultus fuit. *Enc* 24. *Jul.* 4. 1.

§ ገኑዝ፡ Pollinctus. Sepultus. (2.) *Metaph. & quidem propter rhythmum*, Involutus, Obtectus; *ut*: ትምህርት፡ ገኑዝ፡ Doctrina *pridem* occulta, *q. d.* involuta. *Enc.* 18. *Dec.* 3. 2.

§ ገናዚ፡ Pollinctor. Curator funerum.

§ ገንዘት፡ Pollinctura. Sepultura. *Enc.* 6. *Jul.* 2. & 15. *Aug.* ገንዘት፡ በሐፈረት፡ Pollinctura quæ aromatibus fit. *Enc.* 27. *Mart.* 4. 1. *Unctione apud Latinos & Græcos.* (2.) Locus sepulturæ. Monumentum *seu* Sepulchrum vacuum; *ut*: *Accendite mihi lampades* ኀበ፡ ገንዘቱ፡ apud sepulchrum ejus (*in quo jacuit.*) *Epist. Zara-Jacobi. Comment p.* 3?3. *n.* 11. *Sic* አሰረ፡ ገንዘቱ፡ ተንድየ፡ Vestigium sepulchri ejus relictum fuit. *Enc.* 28. *Oct.* 2. *Hinc respondet Græco* κενοτάφιον, Cenotaphium, *i. e.* vacuum, *interdum etiam* imaginarium sepulchrum, *sine ullo sensu.* 1. *Sam.* 19, 13. ገንዘተ፡ ደናግል፡ ሥሀየ፡ Κενοτάφια *sive* Monumenta sepulchralia virginum exornavit. *Enc.* 19. *Sept.* 2. 3.

✪ ገነየ፡ *Luc.* 2,38. *i. q. Hebr.* הוֹדָה Humiles gratias egit. Humili & grato animo celebravit DEUM. *Ps.* 7,18. (2.) Humiliavit sese. *Jac.* 4,9. Humiliter pertulit. toleravit. *Ebr.* 1, 3. (3.) Humiliter se alicui subjecit. Reveritus est. Pro superiore agnovit. *Luc.* 10,20. Servivit *hero*, *ut*: *Ruri vixit* እንዘ፡ ለሊቁ፡ ይገኒ፡ hero suo serviens. *Enc.* 10. *Dec.* 6. 3. *Inf. nomin.* ገንዮ፡ *ut*: ገንዮ፡ ለእንግዚ፡ Submissa reverentia, *sive* humillima submissio Majestati ejus. *Org.*

§ አገነየ፡ Permovit ad celebrandum nomen Dei, *vel* ad gratias agendum. *Org. Lect.* 1. (2.) Subjecit *alicujus* potestati. 1. *Cor.* 15,28. Subegit, Domuit *Leones. Enc.* 5. *Mart.* 4. 2.

§ ተጋነየ፡ *Luc* 17, 4. Se coram alio humiliavit. Apud alium reconciliationem quæsivit. (2.) Pœnitentiam egit, *ut*: ወይትጋነዩ፡ በእንተ፡ ኃጢአቶ፡ Et pœnitentiam agat pro peccatis suis. *Lit. Chrys. Inf. nom.* ተጋንዮ፡ Humiliatio cum confessione culpæ. *Ps.* 99. *tit.* & *v.* 4. *Respondet Græco* ἐξομολογήσει, *atque istud Hebræo* תּוֹדָה Gratiarum actio.

§ ገኑይ፡ Subjectus, Humilians se *coram aliquo.* Superiorem alium agnoscens. *Org.*

§ ገናይ፡ Celebratio cum gratiarum actione. Gratiæ humiles. *Org. Lect.* 1. Gratiarum actio submissa.

† ጌና፡ *Vide supra col.* 534.

✪ ጕንድ፡ — ጕንድ፡ Caudex. Stipes *arboris. Job.* 14,4. Stirps, Truncus *arboris. Org.* ነደረ፡ ጕንደ፡ ደብረ፡ እግዚአብሔር፡ Morabantur ad radicem montis Domini *Exod.* 18,5. (2.) Stirps, *quatenus accipitur de hominibus.* Genus, *ut*: ጕንደ፡ ዳዊት፡ Genus Davidis. *Org. Lect.* 1. (3.) Cippus, *sive* ποδοκάκη, Truncus, *quo captivi pedes conclusi tenentur. Act.* 16,24. ጕንደ፡ ሰእሥር፡ *Idem. Enc. Pl.* አጕናድ፡ *Enc.* 27. *April.*

† ገንድር፡ Jugum, *quod boum collis, dum arationi assuescunt, imponitur. Metaph.* Jugum, *pro* coactione *vel* afflictione. *Plur.* ገንድራት፡ *Org. Lect.* 1.

✪ ጐንደየ፡ *Marc.* 2, 1. Commoratus est. Moram fecit. Moram traxit. *Luc.* 20,9. Cunctatus est. ኢትጐንዲ፡ Ne cuncteris. *Psal.* 39,24. Diu apud aliquem mansit. *De Æthiopia*: ስፍነ፡ ዘመን፡ ጐንደየት፡ ምስለ፡ ነገሥት፡ Quanto tempore perduravit cum Regibus. *Ep. ad Susn. Comm. p.* 498. *n.* ?8. *Poeticè & propter rhythmum* ዘይጐንዲ፡ remotum, *opponitur* ዘቅሩብ፡ propinquo. *Enc.* 18. *Jun.* 1 1. *Inf. nomin.* ጐንዶዮት፡ Cunctatio. Mora. *Æ.*

§ አጐንደየ፡ *Luc.* 18, 4. Moratus est *aliquem.* Distulit. Rejecit *supplicem in tempus aliud.* ያጐነዲ፡ ከመ፡ ዘኢይሁብ፡ Cunctatur, tanquam qui dare nollet. *Lit. Orth. Hoc loco primæ Conjug. significationem habet, nisi per ellipsin construere malis*: Distulit *supplicantem.*

§ ተጐንደየ፡ *In sexta conjugatione reperitur, hoc modo*: እለ፡ ተጐንደዩ፡ ለንስሐ፡ Qui cunctati fuerunt pœnitentiam agere; *seu*: Qui tardi fuerunt ad pœnitentiam. ጸ፡ ር፡

§ ጕንዱይ፡ Diuturnus, um, *ut*: ጕንዱይ፡ መዋዕል፡ Longum tempus. *Luc.* 8,27. ወእም ጕንዱይ፡ ዐለት፡ à longo tempore. Jamdiu. *Rom.* 15,23.

§ ጕንዱየ፡ *Adv.* Diu, Longo tempore. *V. S.* ጕንዱየ፡ ለዓለም፡ Diu in æternum: *per Pleonasm. incongruum. Exod.* 14, 3.

† ምጕንጽ፡ Pharetra. *quære in* መ፡ *col.* 99.

✪ ገንጸለ፡ *Luc.* 19, 45. Evertit, Invertit, *& quidem sic, ut inferius fieret superius, quod Galli* S'en dessus dessous *reddunt. Differt à* ገፍትአ፡ Evertit simpliciter, *q. v. infra.*

† ገንፋል፡ Lateres, Lapides cocti. *Gen.* 11,3. *Exod.* 1, 14. በቍስሉ፡ ወደዩ፡ ገንፋለ፡ In vulnus ejus (*vexandi causa*) immiserunt lateres, *scilicet* contusos. *Enc.*

✪ ገናፊ፡ — ገናፊ፡ Fullo. 4. *Reg.* 18, 17. *Græcum esse videtur* γναφεὺς, *aliàs* መሃርፊ፡ *quod vide col.* 10.

✪ ገአዘ፡ *Marc.* 16,14. Reprehendit. *c. c. acc. Job.* 7,23. Improbavit *factum. Rom.* 14,13. ናሁ፡ ወድአነ፡

ወድኣነ: ገአዝናሁ: ለአይሁዳዊ: Ecce jam tum reprehendimus Judæum. *Rom* 3,9. (2.) *Absolutè* Reprehensionibus usus est በባዕል: ባዕድ: contra alium. *Rom.* 2, 1. Contendit. Rixatus, Jurgatus est. *Exod.* 17, 7.

§ ተጋአዘ: *Joh.* 6, 52. Alter alterum reprehendit. Litem habuit alius cum alio. *Exod.* 18, 16. *c. c. pron. sine præp. ut*: ኢተጋአዝዎ: Non contenderunt cum eo. Non rixati sunt cum eo. *Vit. Dan.* Altercati sunt inter se. *Act.* 11, 2 *C. e.* በበይነ: & ምስለ:: *Inf. nomin.* በተጋአዝ: Per indignationem *vel* iram, *Poeticè & propter rhythmum. Enc.* 10, *Nov.* 1. 3.

§ ጋእዝ: Contentio. Jurgium. *Nomen loci. Exod.* 17, 7. Simultas. *Luc.* 23, 12.

§ ገአዚ: Litigator, Contendens *super re aliqua. Jac.* 4, 11.

§ ገአዝት: *i. q.* ጋእዝ: Jurgium. Rixa. *Exod.* 17, 7. *ut*: እንበለ: ተባሕሎ: ወገአዝት: Sine altercatione & jurgio. ጳ: ር:

§ መስተጋአዝ: Lites & contentiones excitans. *Org. Lect.* 4.

† አጋእዝት: Domini. *Pl. Irregularis ab* እግዚእ: Dominus. *Vide sub* ገዝአ:

✿ ገወለ: —— ጎለ: *Est propriè* Specus *seu* locus in petrâ, *vel* saxo excavatus, *unde etiam alicubi* ጎለ: እብን: *dicitur.* Antrum, *vel* Caulam *dicere licet, de qua Festus*: Caulæ à cavo dictæ. *Antiquitus enim ante usum tectorum oves in* antris *claudebantur.* Σπήλαιον, Spelunca. *In tali verò* caula *Christum recens natum jacuisse, multi veterum Patrum scribunt, Justinus, Origenes, Eusebius. Sic acceperunt Æthiopes Græcum* φάτνη. *Luc.* 2, 7. 12. 16. *quæ vox non tantùm* Præsepe, *sed etiam* stabulum *Græcis significat, quamvis &* præsepium *apud veteres æquivocum sit. Cæterùm* præsepe *propriè dictum,* eine Krippe. *Gall.* Mangeoire. *Æthiopicè dicitur* ምቅጋሕ: *q. v. col.* 194. *Conf.* ምፅንጋዕ: *in* ፀ::

✿ ገዊሕ: *Præt. Def.* ጎሐ: *ut*: ጎሐ: ጽባሕ: Aurora apparuit manè. *Gen.* 32, 26. *q. d.* Auroravit diluculum. Dilucescere *orituro jam sole. Job.* 6, 12. ጊዜ: ይገውሕ: Cùm illucesceret. *Jos.* 6, 15.

§ ተገውሐ: *ut*: እምቅድመ: ይትገውሑ: ብርሃናት: Priusquam lucerent *vel* splendorem acquirerent sidera. *Lit. Chrys.*

§ ጎሕ: Diluculum. *Act.* 20, 11. Aurora. *Cant.* 6, 9. *Tempus solis ortum proximè antecedens, ut*: ጎሕ: ድልው: ለወሊድ: ፀሐይ: Diluculum paratum ad pariendum Solem. *De S. Maria quæ Christum peperit; illa auroræ, hic Solis comparatur. Org. Lect.* 2. ጽባሕ: *verò dicitur post exortum solem, hinc legitur in Org.* ርእየ: ጎሐ: ወኢርእየ: ጽባሐ: Vidit auroram, at non vidit Solem exortum. *Lect.* 4. *Ordinata est à Deo* ጎሕ: ጽባሕ: Aurora diei. *Lit. Epiph.*

✿ ገወረ: —— ተጋወረ: Vicinus alicujus fuit, *vel* factus est. *Ps.* 103, 19. አልቦ: ዘይትጋወር: Nemo est qui illi vicinus sit. *MSS. Colb.*

§ ጎር: *Arab.* جار Vicinus, a. *comm. Exod.* 3, 22. *Pl.* አግዋር: *Job.* 9, 8.

* ጊዮን: Gihon *flumen, Vide* ግዮን:

* ጎዓ: Indiæ urbs Goa *ut videtur, quia de India sermo est, nam in S. Thomæ historia occurrit Enc.* 18. *Sept.* 3. & 9. *Oct.* 1. 5. *ubi* ንጉሠ: ጎዓ: *pro* Indiæ Rege *accipiendum videtur. Nisi forte legendum* ጎና: *supra col.* 534.

✿ ገዐረ: *Exod.* 2, 23. & ገዓረ: *Marc.* 15, 34. 37. Gemitus extremos edidit. *Tanquam* in agone gemebundus clamavit. *Inf.* ገዒር: *v.* 38. (2.) Instar morientis gemuit. *Luc.* 18, 7.

§ አገዐረ: Gemere fecit. Ad flebiles gemitus impulit. *Marc.* 9, 26.

§ ገዓር: Gemitus *propriè* morientium. *Gall.* Abboy. *Psal.* 37, 9. *Jac.* 5, 4.

✿ ገዐዘ: *Gen.* 3, 11. *Præstaret quidem media radicali* አ: *hanc radicem scribere, convenit enim cum Arabico* جاز Progressus est, Ivit, Pertexit; *in VIII. Conjugatione* اجتاز Transivit, Prætetivit. *Quia verò plurimis in locis constanter per* ዐ: *scribitur, nos radicem istam hoc loco relinquere voluimus.*

I. *Significat*: Castra movit. Cum universis castris profectus est; *De toto enim exercitu dicitur. Exod.* 14, 10. *Jos.* 3, 2. (2.) Excessit, Migravit, Emigravit *è mundo. Poeticè de morte, ut*: በዋዕየ: እሳት: እምዓለም: ገዐዘ: Ardore ignis è mundo emigravit. *Enc.* 21. *Decembr.* & 8. *Febr.* 3. 4.

§ አግዐዘ: Transtulit *seu* effecit ut aliò proficisceretur. *Syn.* ፀጉተ: አንበሳ: መንገለ: የውሃት: አግዐዘ: Feritatem Leonis in mansuetudinem convertit. *Poet. Enc.* 12. *Dec.* 2. 4. Transtulit, *q. d.* Migrare fecit.

§ ገዓዚ: Proficiscens, pergens. *F* ገዓዚት: ደብተራ: Tabernaculum motum, translatum. *Oppos.* ኅዱርት: Positum *vel* fixum. *Num.* 1, 51.

§ ገዓዝ: Lixæ, Calones, Opifices castrenses, [illegible], der Nachzug/der Troß. Castra sequentes. *Num.* 10, 20. *Deut.* 25, 18.

§ መግዓዝ: Profectio, *ut*: *Exercitus vel castra* መግዓዞሙ: ለእስራኤል: profectionis (*ut videtur*) Israelis. *Lib. Myst.*

✿ II. ገዐዘ: *Org. Lect.* 1. Libertatem adeptus est. Liber fuit, *seu* factus est *servus.*

§ አግዐዘ: *Joh.* 8, 32. Manumisit. Libertate donavit. E servo liberum fecit. *Deut.* 15, 16. Liberavit እምግብርናት: ex servitute. *Org. Lect.* 1. Liberam dimisit *avem. Lev.* 14, 7. (2.) Dominum creavit, *vel* constituit, *ut*: *Deus* ንጉሥ: ዘኢይሠይምዎ: እግዚእ: ዘኢያግዐዝዎ: Rex est, quem non creant; Dominus, quem non constituunt, *i. e.* Rex & Dominus est,

quem nemo creat nec constituit. *Lit. Job. Inf. nom.* አግዕዞ: Manumissio.

§ ተግዕዘ: & ተግዐዘ: Liber factus est. *ec.* እም: *Rom.* 6,18. Manumissus fuit.

§ ግዑዝ: Libertate donatus. Liber factus. *Ps.* 87,4. Manumissus. Libertus.

§ ግዕዝ: *Variè significat.* (1.) Indoles. Genius. Animus. Ingenium vivendi *vel* agendi. Mos. Ratio. Modus. Studium, *neque tantùm de hominibus, sed & de quibusvis aliis rebus usurpatur, ut Latinè* Ingenium. Modus; *prout sequentia exempla docebunt. Exploratores estis, ut cognoscatis* ግዕዘ: ብሔር: Indolem, ingenium regionis, Die Beschaffenheit des Landes. *Gen.* 42, 9. 12. *Vir* ሠናየ: ግዕዝ: Bonæ indolis. *Germ.* von gutem Gemüth. *Æ.* (2.) Animus. Mens. ከመ: ኣእምር: ግዕዘክሙ: Ut cognoscam ingenium vestrum, *seu* quo animo sitis, *vel* quæ vobis mens sit. 2.*Cor.* 2,9. *Sanctificate eum* በኵሉ: ግዕዝክሙ: ex toto animo vestro. 1.*Pet.* 3,15. (3.) Conscientia, *quam vocem aliter exprimere non possunt.* ግዕዝ: ሠናይ: Bonam conscientiam *docet nos ibid.* ꝟ. 16.21 *sic* ንጹሕ: ልብ: ወሠናይ: ግዕዝ: Purum cor & bonus animus; *in Græco est* Συνείδησις, Conscientia. 1.*Tim.* 1,5. (4.) Mos. Mores; *ut:* ነገር: እኩይ: ግዕዘ: ሠናየ: ያማስን: *quæ per Enallagen numeri sic efferenda;* Sermones pravi mores bonos corrumpunt. 1.*Cor.* 15,33. *Sivit omnes gentes ire* በግዕዞሙ: in moribus suis. *Act.* 14,16. & 24,10. ቦ ዘከመዝ: ግዕዙ: ወቦ: ዘካልእ: ግዕዙ: Datur *vel* est, cui talis mos, & est cui alius mos. *i. e.* alius hoc, alius alio more utitur. 1.*Cor.* 7,7. (5.) Ratio. Modus, *ut: Compotatio* ዘእንበለ: ግዕዝ: sine ratione *vel* modo. 1.*Pet.* 4,3. (6.) ግዕዝ: ሕሊና: Ἔκστασις, Excessus mentis, *sic vocatur Act.* 10,10. & ግዕዝ: *simpliciter; hoc sensu reddiderunt* ἐκστάσει. *Ps.* 115,2. *Sed vereor ne Æthiopes hoc vocabulum non intellexerint.* (7.) Natura, *quatenus accipitur pro* Indole, *vel* Ingenio hominis. *Joh.* 2, 25. *Utuntur etiam hoc vocabulo de* Natura, *sive* Essentia divina, *ut: Tres personæ* ይትወሐዱ: ለ፩: ዘውእቱ: ግዕዝ: Uniuntur in unum, & hæc est essentia. *MSS. Colb.* ግዕዞሙ: ዘኢይትፈለጥ: Essentia eorum inseparabilis. *Lit. Job.*

* III. *Maximè notabilis est significatio hujus vocabuli, cum accipitur pro* ÆTHIOPIA *nostra, seu Imperio Habessinorum, q. d.* Terram transitus *sive* profectionis, das Land der Wanderschafft. *De Conversione Æthiopiæ, ope* Frumentii, (*ab Æthiopibus* Abba-Salamæ) *factâ, sic loquitur Poeta:* እስከ: ዮም: ትትፌሣሕ: ወትትሐሠይ: ግዕዝ: Usque in hodiernum diem lætatur & exultat Æthiopia. *Enc.* 18. *Dec.* 3.5. ብሔረ: ግዕዝ: Regio Æthiopiæ. *Enc.* 25. *Sept.* 3.3. ልሳነ: ግዕዝ: LINGUA ÆTHIOPIÆ, *seu* Lingua Æthiopica, *hæc ipsa quam hic tractamus, quam etiam* Axumiticam *vocare licet. Opponitur* Linguæ vulgari Amharicæ. *Jam quia lingua illa est doctorum virorum tantùm, nec nisi studio & usu addiscitur, ideò Tesfa-Tzion Romæ editor Nov. Test. illam comparavit* Linguæ Latinæ, *in Epilog. Evang. Lucæ inquiens:* ኢንነግሮሙ: ነገሮሙ: ወግዕዞሙ: non intelligimus neque vernaculam eorum, neque linguam doctam eorum, *id est,* Non intelligimus neque Italicè, neque Latinè. *Imò* ግዕዝ: *absolutè significat* linguam Æthiopicam, *ut:* በግዕዝ: Æthiopicè, *per ellipsin vocis* ልሳን: *Epil. Act. Apost. Ridiculum autem est, quod quidam* ልሳነ: ግዕዝ: *ineptè exposuerunt* Linguam liberam, *Marianus Victorius & alii; ejusque significationis rationes afferunt multò ineptiores, quasi libertas alicui linguæ competere possit.* (2.) ግዕዝ: Primus ordo Alphabeti Æthiopici. *q. d.* Linguæ Æthiopicæ.

¶ ግዕዛን: Libertas. *Jac.* 2,12. Liberatio è captivitate. *Luc.* 4,19. & *servitute.* Org. *Lect.* 1.

§ አግዓዚ: Liber homo. *Apoc.* 6,15. *for.* አግባሪ: *at per malam vocalium metathesin, (de qua Can X.) scribitur* አግዕዚ: 1.*Cor.* 7,22. & 9,1. (2.) ብሔረ: አግዓዚ: Regio liberorum, *per Enallagen Numeri, q. d.* Francorum. *Sic appellant Patriam suam Habessini.* Æthiopia. ነገረ: አግዓዚ: Sermo Æthiopicus. *Enc. Vid. Hist. Æth. Lib. I. c* 1. *Theodorus* ንጉሠ: ለብሔረ: አግዓዚ: Rex Æthiopiæ. *Adjectivè accipitur apud Poetam ob rhythmum, ut:* ረሲ: ደኃሪትየ: አግዓዚ: Redde novissimum diem meum liberum. *Enc.* 12. *Febr. Pl.* አግዓዝያን: 1.*Pet.* 2,16. ጸጋ: አግዓዝያን: ዘነሥአ: Qui gratiam ingenuorum adeptus est, *i. e.* Servus qui libertate donatus fuit. *Enc.* 18. *April.* 2.2. *F.* አግዓዚት: *vel per metath. modò allegatam* አግዕዚት: Libera. 1.*Cor.* 7,39. *Oppos. est* እመት: Ancilla. *Gal.* 4,22.

† ጊዜ: Tempus, *ut plurimum* indefinitum. ውእቱ: ጊዜ: Tunc. *Psal.* 18,24. ይእቲ: ጊዜ: Idem. *Matth.* 21,2. በኵሉ: ጊዜ: Omni tempore, *i. e.* Semper. *Ps.* 33,1. በጊዜሃ: Confestim. Illicò. *Matth.* 21,3. *Rarius* tempus definitum, *ut:* ጊዜ: በጽሐ: Καιρὸς ἥκει. *Gen.* 6,13. (2.) Quandocunque *sive* Quocunque tempore, *ut:* ጊዜ: ፈቀድክሙ: Quandocunque volueritis *Matth.* 14,7. (3.) Vices *Anglicè* Times, *ut:* ሠለስቱ: ጊዜ: Tribus vicibus. Ter. *Lit.* 159. c. 4. (4.) ጊዜ: *absolutè positum per Ellipsin præpos.* በ: *Adverbialiter sæpe accipitur pro* አመ: Cùm. quo tempore, *ut:* ጊዜ: ፈቀደ: Quo tempore *sive* cùm vellet. *Enc.* 5. *Jan.* 3.2. አመ: ጊዜ: *Pleonasticè.* Quo tempore. Cùm. በጊዜ: *Idem. Enc.* 6. *Oct.* 1.4. በአሐዱ: ጊዜ: Aliquando. Quodam tempore.

† ጋዘ: Avis *est* corvo major, *altè volans & alis strepitum edens. Amharicè idem. Illuc refer in Lexicon col.* 90. *Pro* Accipitre *positum videtur.* Lev. 11,16. *Deut.* 14,17. *Malè pro* aquila. *Exod.* 19,4.

* ጋዛ: Gaza. *Nom. propr. oppidi. Act.* 8,26.

✿ ገዘመ:

✿ ገዘመ: *Jos.* 9, 45. *Chald.* גזם *Arab.* جزم Cecîdit, *à cado.* Exscidit, *ab exscindo.* Succidit. Abscidit *arborem vel simile.* Luc. 3, 9. *Hebr.* גזם *est* Eruca.

§ አግዘመ: Exscindi *vel* Succindi curavit. 3. *Reg.* 15, 13.

§ ተገዝመ: Exscissus, Abscissus fuit. *Math.* 3, 10.

§ ገዙም: Exscissus. Abscissus.

§ ገዝሞት: Abscissio.

✿ ገዘረ: *Exod.* 4, 25. *Hebr.* גזר Circumcidit. *Luc.* 1, 59.

§ አግዘረ: Circumcidi curavit. *Lev.* 12, 3.

§ ተገዝረ: Circumcisus fuit. *Act.* 15, 1.

§ ግዙር: Circumcisus. *Gen.* 34, 14.

§ ግዝር: Circumcisio, *quatenus pro effectu accipitur.* *Exod.* 4, 25. 26.

§ ግዝረት: Circumcisio, *quatenus* actionem *denotat.* *Joh.* 7, 22.

† ግዝት: Excommunicatio. *Vid. sub* ወገዘ: *col.* 434.

✿ ገዝአ: *Ambaricè* Dominari *significat.* *Vid. Lex. col.* 90.

§ ግዝአት: Dominium. Lit. 173. *c.* 1. *ubi corrige* ገዐአት:: In Divinitate *est* ፩: ግዝአት: Unum dominium. *Lib. Myst.*

§ እግዚእ: Dominus, *formæ insolitæ & procul dubio derivationis antiquissimæ vocabulum. Tam dignitatem, quàm proprietatem denotat, & competit tam Deo quàm hominibus. Cum servo opponitur, reddendum est* Herus. *In Vocativo* እግዚኦ: እግዚእነ: Domine! Dominus noster. *Ps.* 8, 1. *Pl.* አጋእዝት: *Apoc.* 17, 14. *& sic Ps.* 122, 2. *in MSStis, at in impressis &* Luc. 16, 19. *nec non Gen.* 18, 3. *&* 49, 28. *& alibi scribitur* አጋእስት: *Quod per antistœchon tolerari potest, ob concursum sibilantis* ዝ: *cum linguali* ት: *exemplo* ኅብስት: Panis, *pro* ኅብዝት: *ab* ኀበዘ: *col.* 282. (2.) አጋእዝት: *etiam vocatur* unus ex novem ordinibus angelorum, κυριότητες, Dominationes. *Col.* 1, 16.

* እግዚእ: ክብራ: Dominus gloria ejus. *Nom. propr. fœminæ.* *Enc.* 8. *Nov.* 3. 2.

§ እግዚእት: *F.* Domina, *Exod* 21, 5. *Sed alias semper propter concursum vocalium reperitur* እግዝእት: *ne legatur* እግዚይት: *Psal.* 122, 3. Hera. *Enc.* 1 . *Sept.* 2. 4.

§ እግዚእና: Dominatio. *Cum in abstracto de aliquo loquuntur. Ital.* Signoria. *Greg. in Epist.*

§ እግዚአዊ: Dominicus.

* እግዚአብሔር: DEUS *Ter optimus Ter maximus, cui soli hoc nomen competit. Nos neglectis aliorum derivationibus (velutì* እግዚእ: አብ: ኄር: Dominus pater bonus) *compositum id esse asserimus cum Æthiopibus ex vocibus* እግዚእ: *&* ብሔር: *q. d.* Dominus regionum, *seu Synecd.* Dominus universi, *quo sensu etiam sæpe promiscuè usurpantur* እግዚአብሔር:: እግዚእ: ኵሉ: *&* እግዚእ: ኵሉ: ዓለም:: *Eadem ratione vocatur* እኁዜ: ኵሉ: ዓለም: *&* ዘኵሉ: ይእኅዝ: *de quibus suprà in* አኀዘ: *col.* 358. Rector, *sive* Regnator omnium Deus. *In MSS. nonnullis constanter scribitur* እግዚእ: ብሔር: *vocibus distinctis, unde satis colligitur, quod Æthiopes pro tali composito, ut diximus, habeant.*

§ እግዚአብሔራዊ: Quod ad Deum T. O. M. spectat, Divinus.

✿ I. ገዘሀ: *Propriè* Vinum vel potum convivis infudit. *Joh.* 2, 5. *hinc in genere,* Ministrare convivis ad mensam.

§ ገዛሒ: Pocillator. በወይን: መኃሌት: እንተ: ይቀዱሕ: ገዛሒ: Vinum hymnorum, quod infundit pocillator. *Enc.* 29. *Dec.* 3. 4. *al.* ቀዳሒ: *col.* 114. *Plur.* ገዛዕት: Convivis ministrantes. *Math.* 22, 13. ሊቀ: ገዛዕት: Archtriclinus. Triclinarcha. *Joh.* 2, 8. 9.

§ ግዘዕ: Convivium. Epulæ. ገቢረ: ግዘዕ: Facere convivium. *Org. Lect.* 4.

† II. መግዘዕ: Saginatus, Altilis, *adj.* *Luc.* 15, 23. *& substantivè:* Saginatum, Altile. *Pl.* መጋዝዕ: *ut:* መጋዝዕ: ዶርሆ: Saginati galli, 3. *Reg.* 4, 21. *&* መጋዝዕት: Altilia. *Math.* 22, 4. መጋዝዕት: አስዋር: Saginati boves. 3. *Reg.* 4, 23.

§ አመግዘሀ: Saginavit. Aluit pecudem *Es.* 7, 22. *Fortè commodiùs tanquam quadriliterum sub* መ: *col.* 99. *referri potuisset.*

✿ ገዘዘ: — አግዘዘ: Pariete *vel* muro cinxit. *Es.* 5, 2. *Enc.* 24. *Nov.* 1. 5.

§ መግዝዝ: Cinctura parietis.

† ጕዝጕዝ: Stragulæ vestes *omnis generis, quibus lecti insterni solent.* *Plur.* ጕዝጓዝት: 2. *Sam.* 17, 28.

✿ ገዝፈ: *Math.* 13, 15. Spissus, Densus, Crassus fuit *vel* factus est. Spissescere. Condensari, *ut: Digitus meus* ይገዝፍ: crassior erit *&c.* 3. *Reg.* 12, 10.

§ አግዘፈ: Crassum reddidit. Spissavit. Induravit, *ut: Populus* ዘያገዝፍ: ክሳዶ: indurans collum suum. *Deut* 9, 6. አግዘፉ: አልባቢሆሙ: Induraverunt corda sua. *Act.* 7, 54.

§ ግዙፍ: Crassus. Spissus. ግዙፈ: ክሳድ: *Metaph.* Crassus collo, *i. e* Ferox, Superbus, Contumax, Obstinatus. *Deut.* 9, 13. ግዙፈ: ልብ: Obstinatus corde. *Org. Lect.* 7.

§ ገዚፍ: *Idem, formæ* ፍቁሕ: *ut:* ዘበጥዎ: በገዚፍ: ዕፀው: Verberaverunt (*eum*) crassis fustibus. *Enc.* 25. *Aug.* 3. 2. ገዚፍ: ሀምድ: Crassum truncum, *vel* validam columnam *significat.* *Enc.* 1. *Epag.* ሠቅ: ጸጕር: ገዚፍ: Cilicium crassum. *Enc.* 11. *Maji.* 1. 5.

§ ገዝፍ:

§ ግዘፍ: Densitas. Spissitudo. 3. *Reg.* 7. *ut:* ግዘፈ: ደመናት: Densitas nubium. *Org. Lect.* 2.

§ ግዘፍ: Idem Crassities. Crassitudo. Spissitas. *Ps.* 140, 8. ግዘፈ: ልብ: durities cordis, *i.e.* Contumacia. Obstinatio. *Org. Lect.* 7.

§ ግዘፈት: *Idem. Enc.* 6. *Dec.* 3. 3.

§ መግዘፍ: *Idem. ut: Fudit vasa* በመግዘፈ: ለምድር: in crassitie terræ. 3. *Reg.* 7, 46.

* ጉዘፈር: *Nom. propr.* Idololatræ conversi. *Enc.* 3. *April.* 2. 4.

✿ ገየረ: *Hebr.* גור Advena fuit. *Æ.* አረፋት: እንተ: ገየረ: *respondet Græco* ὡς τεῖχος ἐκκεκενωμένον, *sicut* murus, quem evacuasti, *secundum exemplar Alexandrinum; pro quo vulgo legitur* ἐγκεκαινισμένον, renovasti. *Es.* 16, 11. *Dubiæ expositionis locus.*

§ ግዩር: *Hebr.* גר *Mirè consonat cum Græco* γειώρας, *seu* γειώρας. Advena. Peregrinus. *Exod.* 12, 19. (2.) *i.q. Rabb.* גר Proselytus. *Deut* 17, 19. *Fœmin.* ግይርት: Peregrina. *Sic B. Virgo Maria in Ægypto semet vocat* ግይርት: Peregrinam & *à suis desertam. in* ጸ: ር:

§ ግይርና: Conditio, Status advenæ. *Org.*

* ጊዮርጊስ: Georgius; *Martyr, capite truncatus. Enc.* 7. *Novemb.* 1. 2. ምድረ: ጊዮርጊስ: ልዳ: Terra Georgii *est* Lidda. *Enc.* 23. *Sept.* 2. 2.

—— *Idem, ni fallor, socius Mercurii. Enc.* 23. *Jan.* 3. 2. *Comparatur cum ave. Enc.* 23. *April.* 15. *variis cruciatibus vexatus. Enc.* 19. *Jun.* 3.

—— *Socius Thalassii. Enc.* 17. *Mart.* 3. *Sacerdos. Enc.* 7. *Jul.* 4. 3. *Crematus propter fidem. Enc.* 18. *Jan.* 2. 2.

✿ ገይስ: *Def.* ጊስ: *Luc.* 24, 22. Manè profectus est, Manè perrexit. *C.c.* ኀበ: ad *aliquem. Ps.* 62, 1. & ውስተ: in *locum. Enc.* & መንገለ: *Enc. Poeticè simpliciter* Proficisci. *Enc.* 15. *Jul.* 2. 1. *in Infinitivo cum alio verbo constructum, ut:* አሌለየ: (*sic lege*) ገይስ: Noctu adhuc surrexerunt (*fœminæ*) manè pergere, *i.e.* ad manè pergendum. *Luc.* 24, 1. *In Actis Apostolorum significat:* Manè surrexit. Manè aliquid egit. *Act.* 5, 21. ገይሶት: Matutina profectio. *Ps.* 126, 3.

§ አገየሰ: *Def.* አጊስ: Proficisci, pergere fecit እስከ: አመ: ያገይስዎ: ኀበ: እስራኤል: Donec ipsum pergere facerent ad Israelem, *i.e.* producerent. *Luc.* 1, 80. *In Græco est* ἀναδείξεως, ostensionis ejus.

§ ገያሲ: Qui manè pergit *vel* proficiscitur.

† II. ጋይስ: *Jos.* 8, 18. *Græcum est recto casu,* ἐν τῷ γαισῷ. *Est autem* γαισός, *Polluci* δόρυ ὁλοσίδηρον. *Dialecto Lybica.* Hasta tota ferrea. *Latinè* Gesum *vel* Gæsum.

† ገይብ: Patera. *Vasculum rotundum latè patens, ad usum bibendi.* eine Schale. *Græc.* κόνδυ *habet. Gen.* 44, 5. 10. (2.) Situlam *quoque significat ad usum hauriendæ è puteis aquæ,* ein Emmer / *ut in allegoria seq.* አገይብ: ወርቅ: ምቅዳሐ: ስብሐት: O situla aurea putei gloriæ. *Org.*

* ጊዮን: *al.* ግዮን: & ጊወን: *quia peregrina variè scribuntur.* Γεών, Γηών. Gihon *flumen. Gen.* 2, 13. *Per appos. gen.* ተከዜ: ግዮን: በመዋዕለ: ክረምት: Flumen Gihon in diebus hyemis, *tunc enim in Æthiopia exundat. Org. Desumtus est locus ex Syracide* 24, 33. *qui habet vindemiam.* Nilum *significari putant cum Lxx. Interpp. multisque S. Patribus. Cujus erroris causam reperies in Hist. Æth. L.* 1. *c.* 8. *Amharicè* አባዊ: *vocatur, quod vide supra col.* 354.

✿ ገየዘ: *unde fortassis* ጊዜ: Tempus, *quod vide supra col.* 540.

✿ ጐየየ: *Enc.* 2. & 3. *Febr.* & ጐየ: Fugit, Aufugit. *Ps.* 113, 3. 5. *ct.* እም: ab. *Jac.* 4, 7.

§ አጕየየ: *Act.* 27, 16. Fugere coegit.

§ ጕዩይ: Fugiens. *MSS. Colb.*

§ ጕየ: Fuga. *Matth.* 24, 20.

§ ጕየት: *Idem. Enc.* 8. *Mart.* 5. 1.

§ ምጕያይ: Refugium. Asylum. *Ps.* 103, 19.

✿ ገይገየ: *Contr* ጌገየ: In errore gravi hæsit. *Marc.* 12, 27. Enormiter falli. In magno errore versari. *Joh* 7, 48. (2.) Deliquit. Crimen atrox commisit. *Plus est quàm* ኃጢአ: Peccavit. *ut:* ገገይክሙ: ጌጋየ: ዐቢየ: Commisistis crimen magnum. *Exod.* 32, 30. *Ps.* 105, 6.

§ አጌገየ: In gravem errorem induxit. Ad errandum impulit. *Tit.* 3, 11.

§ አንጌገየ: Hinc inde oberravit. Vagatus est; *ut:* ከመ: ኢይኩን: እንዘ: አንጐጉ: Ne sim vagans, *vel* oberrans. *Cant.* 1, 6. አንጌገየ: ፍኖተ: በዲ: In deserto circumerravit. *Enc.* 2. *Jan.*

§ ጌጋይ: Error enormis. *Matth* 27, 64. (2.) Crimen. Delictum. *Ps.* 37, 4. *Poc.* Flagitium, *quia accipitur de peccatis carnis. Enc.* 23. *Jun.* 1. 2.

§ ጊጉይ: *Contr. pro* ገይጉይ: Sceleratus. Impostor. *Matth.* 27, 36. *Pl.* ጊጉያን: Scelesti. Graviter errantes. *Joh.* 7, 49. *Epithet. Mohammedanorum. Lit.* 171. *c.* 3. Criminis reus, *ut:* ምስለ: ጊጉያን: ተኈለቈ: Cum sceleratis numeratus est. *Lit. Joh. pro quo Marc.* 15, 28. *legitur* ዐማፅያን: & *Luc.* 22, 37. ኃጥኣን:

§ መጕጉይ: *Idem. Org. Edzardi.*

✿ ገየጸ: —— ተጋየጸ: Opposuit se alicui, *ut:* እትጋየጽ: ዘይትጋየጸከ: Obsistam ei, qui obsistit ubi. *Exod* 23, 22.

† ጋዪ: Munus. Donarium. *vid.* ገደወ:

✿ ገደለ: —— ተጋደለ: Luctatus, Colluctatus est *cum aliquo. Arab.* جادل Disceptavit & تجادل Litigavit. Verbis contendit. *Constr. absolute de Jacobo:* ተጋደሎ: ብእሲ: Luctatus est *cum* eo vir. *Gen.* 32, 24. *Sara* ዘተጋደለት: ፍትወተ: quæ luctata est cum concupiscentia, & *effectivè,*

sectivè, quæ concupiſcentiam luctando vicit. *Enc. 15. Mart.* 1. 1. c. c. ለ: *ut: Reges* ይትጋደልዎ: ለጸላእ: Luctantur, (certant) cum hoſtibus. *Vit. S.* (2.) *In genere de* certamine quovis alio, *luctæ ſimili.* 1. *Cor.* 9, 25. *ubi reſpondet Græco ἀγωνίζειν.* In agone contendere *vel* certare. Ἀγῶνα καλὸν ἠγώνισμαι, ሠናየ: ገድለ: ተጋደልኩ: Bonum certamen certavi. 2. *Tim.* 4, 7. (3.) *In ſpecie accipitur de* diſciplina & exercitatione aſcetarum, *de qua vide* ገድል: *ut:*

እምብዝኀ: ተጋድሎ: ገድል:
በአምሳለ: ነፋስ: ኮነ: ሥጋሁ: ቀሊል:
Ob multitudinem exercendi exercitationem
Inſtar venti factum eſt corpus ejus leve. *Enc.* 17. *Jun.* 1. 4.

Item de lucta *martyrum; ut:*

ሰ: አብል: በእንተ: ጽድቅ: ዘተጋ
ደሉ:
ለዱዮግልጥያኖስ: በመዋዕሉ:
Salutem dico (*martyribus*) propter veritatem qui
luctati ſunt.

In Diocletiani diebus &c. *Encom.*

§ አስተጋደለ: Luctam ſuaſit. Ad luctandum induxit. *Org. Lect.* 2. Commiſit dimicantes interſe ad pugnam. *Lib. Myſt.*

§ ገድል: Lucta. *In genere:* Quodvis certamen luctæ ſimile. 1. *Tim.* 1, 18. *In ſpecie eſt ἄσκησις, prout accipitur in Can. Apoſt.* Exercitatio, *ſeu* diſciplina aſcetica *Sanctorum, quæ fit precibus, vigiliis, jejuniis, aliisque* defatigationibus *monachorum quibus corpus coercendum putant. De S. Pachomio legitur, quòd* ነበረ: በዝንቱ: ገድል: ሠለስ ተ: ዓመተ: manſerit in iſta exercitatione tres annos. (2.) Curriculum miſeriæ & afflictionis Chriſtianorum, *pecul. ſanctorum virorum* martyrum, *quamobrem* ገድል: *&* ስምዕ: *plerumque conjunguntur. Eccleſiaſticis Græcis Scriptoribus ἄθλησις eſt* Certamen. Kampff. *ex Epiſt. ad Ebr.* 10, 32. *ubi legitur ἄθλησις παθημάτων*, Certamen paſſionum.

§ ተጋዳሊ: Aſceta. Certator. Luctator. *q. d.* Athleta Chriſti, *ſub ſignis ejus militans.* Kämpffer.

§ መስተጋድል: *Idem & quidem communiùs in Encom. Org. & alibi paſſim.*

† II. ገደላ: πτῶμα. Cadaver *bruti animalis. Matth.* 24, 28. ገደላ: አርዌ: θηριάλωτον, diſceptum à beſtiis. *Exod.* 22, 31.

ኢይንሀወኒ: ፀርየ: ከመ: ይንሁ: ገደላ:
አንበሳ: ርኁብ: ወጽሙእ: ተኵላ::
Ne inhiet mihi hoſtis meus, ſicut inhiat cadaveri
Leo famelicus & ſitiens hyæna.

Poeticè & rhythmi cauſa Cadaver *hic ponitur pro animali cadaver futuro. Enc,* 30. *Sept.* 3. 4.

§ ገዳም: *In genere eſt* Rus, Campus *tam cultus quàm incultus; at* መድረ: በድው: *eſt* deſertum. ነበረ: ውስተ: ገዳም: እንዘ: ለ ሊቁ: ይገኒ: Manſit ruri hero ſuo ſerviens. *Enc.* 10. *Dec.* 6. 4. እንስሳ: ዘገዳም: *&* አራዊት: ዘገዳም: Animalia fera; *ſic* ገዳም: *opponitur τῷ* ቤት:: *Pſ.* 8, 8. *&* 49, 11. (2.) *Pec.* Sylva, *ut:* ዕፀ: ገዳም: Arbores ſylvæ. *Pſ.* 131, 6. (3.) Eremus, Deſertum, *quatenus in Sacris opponitur oppidis & hominum frequentia.* ተገሕሠ: ውስተ: ገዳም: Seceſſit in deſertum. *Matth.* 14, 13. 15. Eremitarum habitatio. *Enc. & alibi.*

§ ገዳማዊ: Eremita. *Enc.* 16. *Nov.*

† ገድም: Latitudo. *Apoc.* 21, 16. *ut:* ረሐበ: ገድሙ: Amplitudo latitudinis ejus. *Pleonaſt. Exod* 37. *al.* 38, 18. *Plur.* ገዳም: *ut:* እምገዳማቲሁ: ለደብተራ: A latitudinibus tabernaculi. πλάγια, Latera *Græcus habet. Exod.* 26, 13.

§ ገድመ: Obliquè, *ſic reddidit Æthiops πλάγιοι. Si ambulaveritis* ገድመ: ምስሌየ: *Lev.* 26, 23. 27. 28.

† ጐድብ: Securis, Aſcia, *ad findenda ligna. Pſ.* 73, 7. *à* ማሕፄ: (*q. v. col.* 55.) *formâ tantùm, non re differt,* ጐድብ: *autem noſtra* Dolabræ *ſimilior eſt. Pl.* ጐድባት: *MSS. Colb.*

* ——*Nom. propr. Viri. Enc.* 11. *Jan.* 5. 5.

✿ ጐድአ: Percuſſit, Pulſavit *pectus. Luc.* 23, 48. ጐድአ: መሰንቆ: Pulſavit citharam. *Org.* Truſit, Pulſavit *clavum. Jud.* 4, 21. ኢይጐድኦ: ዐይነ: እኩይ: Non feriet, *ſeu* faſcinabit eum oculus improbi. ጸ: ር:

§ ተጐድአ: Pulſatus, Percuſſus fuit. *Act.* 16, 25. Alliſus fuit, *ut: In terra ubi frons ejus* ተጐድአ: alliſa fuit. *Enc.* 19. *Maji.* 4. 4.

§ ተጋድአ: Se mutuò pulſare, *ut:* እንዘ: ይትጋደኡ: ምስለ: ክንፍ: ክንፈ: Mutuò pulſantes alâ alam. *Enc.* 19. *Maji.* 2. 5.

§ ጐድኣት: Pulſatio. Percuſſio.

§ እንገድኣ: Pectus; à pulſu cordis *qui in eo eſt. Luc.* 18, 13. *Plur.* እንገድኣት: Pectora. *c.* 23, 48. *Conf. mox* ጐድጐደ:

✿ ገደወ:——ጋደ: Munus ex reverentia datum, *non Deo tantùm, ſed & ſuperiori, Regi vel Principi.* Donativum. *Matth.* 17, 25. *ſic corrige Pſ.* 71, 10. *Convenit cum Arabico* جاد *pro* جود Liberalis fuit. Benefecit, *nec non cum* جدا *pro* جدو *in IV. Conjug.* Donavit.

* ጌዴዎን: Gideon, *Judex ſive Dux Iſraelitarum. Enc.* 16. *Dec.* 3.

† ጐደይን: ልብ: *Luc.* 24, 25. *Mendoſum eſt pro* ጐንዱያን: ልብ: Tardi corde.

✿ ጐድጐደ: Pulſavit *januam iteratis vicibus. Fut.* ለዘይጐድጕድ: Pulſanti *aperietur. Matt.* 7, 7. 8. *Inf.* ጐድጕዶ: Pulſante illo. *Luc.* 12, 36.

§ አንጐድጐደ: *Pſ.* 17, 15. *&* 28, 3. Tonuit, Intonuit. *Metaph.* Cum impetu irruit. Impetum

fecit

fecit *in aliquem. cc.* ላዕለ፡ *ut:* እንጕድጕደ፡ ላዕሌሁ፡ *Act.*7,57.

§ ነጕድጓድ፡ Tonitru. 1.*Sam.*7,10. *Metaph.* Fragor tonitrui similis.

✪ ገደፈ፡ *Matth.*5,13. Abjecit, Projecit. Rejecit *per contemtum. Ps.*8,38. *sive ut noxium & illicitum. Æ. cc.* እም፡ *&* እምላዕለ፡ *Ps.*2,3. Repulit *disputantem. Epist. Comm. p.*503. *n.*42. (2.) Abjecit. Deposuit. Omisit *curas; vel alium quemvis affectum.* Conjecit ላዕለ፡ in *vel* super *aliquem.* 1.*Pet.*5,7. *Poeta construxit cum particula* ቅድመ፡ *ut:* ገደፈ፡ ቅድሜሁ፡ ኵሎ፡ ዘሎቱ፡ Abjecit *seu* Deposuit ante se omne quod ei, *i.e.* Omnia sua amore Christi reliquit. *Enc.* 24. *Sept.*3. ትገድፎ፡ ነፍሳ፡ ከመ፡ ዘኖመ፡ Animam suam deponebat *monacha* sicut qui obdormivit, *i.e.* Deliquium animi passa est. *Vit. Dan.* (3.) Neglexit, Dereliquit, *e. g. Oves. Enc.* 5. *Febr.*6,3. *Mundum. Enc.*12. *Febr.* 2.1. (4.) Amisit. *Lit.Joh.* (5.) Movit *aliquem* officio, *vel dignitate. Can.*3. *Concil. Ancyr.* (6.) *In Arithmetica est secunda species, quæ vulgo vocatur* Subtractio. ገድፍ፡ Abjice, *i. e.* Subtrahe, *in Comp. Æth. passim.*

§ ተገድፈ፡ *Ps.*9,38. Projectus, Abjectus fuit *per contemtum.* Derelictus fuit. *Ps.*36,26. Ejectus fuit. *Matth.*15,17. ተገድፈ፡ እምሢመቱ፡ Motus fuit officio suo. *Can. Abtel.* 13. *Comment. p.*331. (2.) Omissus, Neglectus fuit. *Luc.* 15,4.6. (3) Amissus, Perditus fuit: *dicitur de pecoribus, vel jumentis aberrantibus. Matth.* 10,5. እመ፡ ተገድፈ፡ አሐዱ፡ Si perdita ei fuerit una. *Matth.*18,12.

§ ገዱፍ፡ Projectus. Dejectus. *Luc.*16,20. (2.) Mendosus *liber ob omissionem literarum.* (3) Rejectus *sive* non receptus *liber ob falsam doctrinam. Hoc dicebat Gregorius de* ጸሎት፡ ርቱዕ፡ *quod* ገዱፍ፡ በኢትዮጵያ፡ rejectus *seu* improbatus esset in Æthiopia. (4) Perdita *ovis. Matth.*9,36.

§ ገድፈት፡ Mendum, *a libri. Tit. N. T.*

† ጕጓ፡ *Deut.* 14,17. Νυκτικόραξ, Nycticorax, *&* ጕጔ፡ *Lev.* 11,17. *sic lege cum MSS. Pocok. Psal.* 101,7.

† ጋጋ፡ Numella, *seu* Collare ferreum, *ut: Deus imponet* ጋጋ፡ (*sic lege*) ዘኀጺን፡ ውስተ፡ ክሳውዲከ፡ numellam ferream super colla tua. *Deut.*28,48. 3.*Reg.*12,10.11. (2.) Catena, *quali Monachi in Æthiopia affligendi corporis causa lumbos cingunt. Æ.*

* ጋጋር፡ Gegar. *Dux Syriæ, quem Herodes occidi curavit. Enc.* 16. *Aug.*5.1.

✪ ጕጕአ፡ *Cont. E.* Sedulus, Sollicitus fuit *ad agendum.* 2.*Pet.*1,10. *Marc.*6,25. (2.) Festinavit. *Exod.*10,16.

§ አጕጕአ፡ *vel potiùs per Can.* 1. አጕጕአ፡ Festinare fecit. Ursit. *Angeli* እንዘ፡ ያጕጕ

እዎ፡ (*sic lege*) ለሎጥ፡ cœperunt urgere Lotum. *Gen.*19,15.

§ ጕጕእ፡ Sedulus. Sollicitus *ad rectè efficiendum. Org.*

§ ጕጕአ፡ *Adverb.* Sedulò. Sollicitè. *Enc.* 19. *Majs.*4.3.

§ ጕጕኣ፡ Studium, Sedulitas. 2. *Pet.*1,5. Festinatio. በጕጕኣ፡ Properè, Raptim. *Ps.*77,37.

§ ጒጓአ፡ Sedulus. *Æ.*

§ ጕጓአ፡ Sedulitas. *MSS. Colb. al.* ትጋሁ፡ *col.* 270.

✪ ገገየ፡ *&c. Vide* ገይገየ፡ *col.* 544.

✪ ገገጸ፡ Pavit. Trepidavit. እስመ፡ ኢገገጹ፡ Quia non paverunt, *vel* timuerunt. *Abit à Græco* ἐπ αὐθάδης, quia temerarius, *sive* arbitrii sui est. *Gen.*49,7. *Verùm illi qui non timent frigus,* ወኢየገገጹ፡ እምሐሬረ፡ ፀሐይ፡ & non reformidant æstum solis, *vel* non pavent ab ardore solis. *MSS. Colb.* እለ፡ ኢየገገጹ፡ በጊዜ፡ ፀብእ፡ Qui non pavent tempore belli. *ibid. cc.* እም፡፡

§ ገጋጼ፡ Formido. Pavor. *al.* ፍርሃት፡ Timor, *ut: Fuit socius martyrum Christi* እንበለ፡ ገጋጼ፡ sine pavore. *Enc.* 10. *Aug.* 3.2.

† ጕጠት፡ Forceps. *Es.*6,6. *Pl.* ጕጠታት፡ Forcipes. *Num.*4,9.

✪ ገጠየ፡ — መጕጠይ፡ Stimulus. *Vide in* መ፡ *col.* 100.

† ጓጸ፡ *Acc. Græc.* γῦπα, *à* Γύψ, Vultur. *Lev.* 11,14. *Deut.* 14,12. *Æthiopes* crurifragam *exponunt, sed ignotam sibi esse ajunt.*

✪ ገጸወ፡ Persona fuit. Personam constituit. *Æ.*

§ ገጸዌ፡ *q. d.* Personalitas, *ut: Deus idem divinitate, &* ሀየየ፡ ገጸዌ፡ diversus, *sive* distinctus personalitate, *i. e.* personis. *Vid.* ሀየየ፡ *col.*462. *Meton. abstr. pro concreto. Org. Lect.*3. *Unus est Deus* እንዘ፡ ፫፡ ገጸዌ፡ Trinus personis. *MSS. Colb. Sic etiam reperitur in Lit.* Cyriaci *MSSta. At in eadem Liturgia impressa pro* ገጸዌ፡ *habetur* ህላዌ፡ *ut: Deus* አሐዱ፡ ውእቱ፡ ዘበሠለስቱ፡ ህላዌ፡ unus est, idque in tribus hypostasibus. *p.*171. 4.3. *Adeò variant Æthiopes in vocabulis tanti momenti de Deo & Christo, quia* ህላዌ፡ *aliàs communiter* Essentiam *denotat.* ኢሀለውኩ፡ በገጸዌ፡ Non præsens fui in persona, *i. e.* Non ipsemet præsens fui. *Org. Lect.*1. (2.) Repræsentatio, σχηματισμὸς, *ut:* ገጸዌ፡ ሥርዓት፡ Repræsentatio Ordinum, *seu* Classium Harmonicarum. *Tit. præfationis illis præmissæ. It.* Libelli *cujusdam* nomen, *ut: Cyrillus Episcopus Hierosolymitanus* ውስተ፡ ገጸዌሁ፡ in sua Synopsi *vel* designatione. *Enc.*12. *Maji.*1.5.

§ ገጸው፡ *for.* ገብር፡ Repræsentatio, *ut videtur, ut:* ገጸው፡ ወሥርዓት፡ Designatio & dispositio. *Exord. Syn.*

§ ገጽ፡ Facies. Vultus. Πρόσωπον, *quæ vox quia apud Patres Græcos etiam pro* Persona divinitatis

acci-

accipitur, ut in symbolo Athanasii μήτε συγχέοντες τὰ πρόσωπα, Non confundentes personas; *ideò & Æthiopes suum* ገጽ፡ *hoc sensu accipiunt, ut:* ሠለስቱ፡ ገጽ፡ አሐዱ፡ እግዚአብሔር፡ Tres personæ, unus Deus. Χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ. *Ebr.*1,3. *Æthiopicè redditur* አርአያ፡ ገጽ፡ ዚአሁ፡ Character personæ ejus; *scilicet* ὑπόστασις *Græcè accipitur pro* persona. (2.) Facies, *seu* pars rei exterior. Superficies, *ut:* መንገለ፡ ገጽ፡ ዘአፍአ፡ Versus partem exteriorem, *i.e.* Foràs. *Lit. Greg.* እመንገለ፡ ፩፡ ገጽ፡ Ex una parte. እንተ፡ ካልእ፡ ገጽ፡ Per aliam partem. *Joh.*10,1. በበ፡ ገጽ፡ Per omnes & singulas partes. Undique. *Sic reddidit Æthiops* κατὰ μέρος. *Hebr.*9,5. *sed parum congruè. Sic* ፈጻሚት፡ ገድል፡ ዘበበገጽ፡ Impletrix (*sancta*) piorum certaminum per omnes partes, *seu* per omnia. *Enc.*24.*Oct.*2.3. እምገጽ፡ ላዕሉ፡ A parte superiore, *i.e.* Superius. *Porro* ገጽ፡ Facies, *opponitur* τῷ ዘባን፡ Tergo. *Sicut* pars adversa *parti* aversæ; *ut:* ነፋስ፡ እምገጽ፡ Ventus à facie, *i.e.* adversus. *Marc.*6,48. ፬፡ ገጽ፡ መድር፡ Quatuor mundi plagæ. (3.) Locus, *ut:* ኅድግ፡ ሎቱ፡ ዘንተ፡ ገጽ፡ Relinque illi hunc locum *in mensa. Luc.*14,9. በውእቱ፡ ክመ፡ ገጽ፡ Illo ipso in loco. *Luc.*10,32. *Est &* locus libri *vel* scripturæ. *Gall.* Un passage de l'escriture. *Epist. ad Susn. Comment. pag.*502.*n.*37. (4.) *Præpos. vim habet, ut:* ገጽ፡ ባሕር፡ Versus mare. *Exod.*26,14.22. *Plur.* ገጻት፡ πρόσωπα, *ut:* ገጻት፡ ሥላሴ፡ Personæ Trinitatis. *Enc Patr.*3.2. *Malè ergo, qui de Sacris Æthiopum scribunt, cum de mysterio Trinitatis agitur, hanc vocem, ignorantiâ linguæ Græcæ,* Vultum *reddunt, atque Æthiopes reprehendunt, quasi tres* Facies *in divinitate absurdo sensu statuerent; cùm* Personam *nostro more reddere debuissent. Etenim Græcum* πρόσωπον, Facies, *etiam pro* persona divinitatis *à Græcis Patribus adhibetur, ut paulo ante monuimus. Quin & alias* personas *denotat: ut:* መድኃኒ፡ ገጽየ፡ Servator personæ meæ. *Etiam* Angeli *apud Poetam sic vocantur; ut:* አለ፡ ቀውማን፡ ገጻት፡ Stantes Angeli *coram Antiquo dierum. Enc.*12.*Mart.* 1.2.

❁ ገፀፀ፡ — ጕፀጕፅ፡ Salebrosa. Aspera via. *Org. Lect.*3. *Oppos.* ፋኖት፡ መጽየሕት፡ Via complanata. *ibid. Pl.* ጕፀጕፃት፡ Salebrosæ viæ. *MSS. Colb.*

❁ ገፍትአ፡ *Jud.*7,13. Evertit, Subvertit *urbem, domum, mensam. Marc.*11,15. *Conf.* ገንጸለ፡ *col.*536. (2.) *Metaph. accipitur sicut Græcum* διαστρέφειν. Pervertere *populum, i.e.* Seducere, Corrumpere. *ut: Vos Moses & Aaron* ለምንት፡ ትገፈትእዎ፡ ለሕዝብ፡ quare seducitis populum? *Exod.*5,4. *Num.*32,7.

§ ተገፍትአ፡ *Es.*24,3. Eversus, Subversus fuit. *Ps.*77,12. Dejectus fuit *paries.*

§ ገፍቱእ፡ Perversus, Corruptus. *F. ut:* ዐሉት፡ ወገፍትእት፡ Rebellis & perversa *natio. Deut.*32,5.

§ ገፍታኢ፡ Eversor.

§ ገፍታእ፡ Eversio. Destructio. Corruptio. *Org.*

❁ ገፍዐ፡ *Jud.*16,30. *Propriè est* Arctè compressit, *vel* Strinxit manu. *Metaph.* Oppressit. Vim attulit. Impetum *in aliquem* fecit. *Matth.*7,25.27. Invasit, Irruit *in aliquem. Ps.*34,1. Repulit *instantem. Vit. Baamini.* (2.) Injuriâ affecit *aliquem, tam reali. Matth.*20,13. *Luc.*19,8. *quam verbali. Gall.* Affronter. *Arab.* جدع Prostravit.

§ ተገፍዐ፡ 2.*Pet.*2,7. Vim passus est. Injuriam perpessus est, *tam realem quam verbalem. De verbali. V. S.* Injuriâ affectus fuit. *Luc.*16,16.

§ ተጋፍዐ፡ Coarctavit alius alium. *Gall.* Fouler. Pressit aliquem multitudo *in angustia loci.* ይትጋፍዕዎ፡ ሰብእ፡ *Marc.*3,9. *Luc.*8,42.

§ ግፉዕ፡ Oppressus. Vim & injuriam patiens. *Plur.* ግፉዓን፡ Oppressi; *sed pro activo* βιασαί, *seu* Violentis *ponitur. Matth.*11,12.

§ ገፋዒ፡ Oppressor, Injurius, Injuriosus. *Psal.*8,3.

§ ግፍዕ፡ Vis. Injuria. በግፍዕ፡ Per injuriam. Injuriâ. 1.*Pet.*2,19.

§ ግፍዐት፡ Illatio injuriæ.

§ ተገፋዒ፡ Oppressus. Injuriâ affectus. *Epist. ad Susn. Comment. p.*495.*n.*8.

ጠ፡

❁ ጠሀረ፡ *Hebr.* טהר Purum esse *vel* fieri.

§ አጥሀረ፡ *Hebr.* טִהֵר Purificavit, Abluit se *aquâ. Joh.*2,6. *Inf.* አጥሀሮ፡ Purificatio. *c.*3,25.

§ ጥሁረት፡ טהרה Purificatio. *Joh.*3,25.*tit.*

† ጠሊ፡ Hircus. *Vide* ጠለየ፡ *col.*551.

❁ ጠለለ፡ *Arab.* طل Humidus, Madidus fuit. Madescere. Humectari. *In specie* Pingui liquore maduit. Pinguescere. *Ps.*91,10. (2.) *Activè accipitur, cùm de mari dicitur: Deus* ረሰየ፡ ላቲ፡ ደመና፡ ልብሳ፡ ወበጊሜ፡ ጠለላ፡ posuit illi nubem *pro* veste, nebula autem *quasi rore* madidavit illud. *Lit Epiph. ex Jobs*38,9.

§ አጥለለ፡ Madefecit. Humectavit. Pingui liquore perfudit. Pinguefecit. *Ps.*19,3. Roravit. *Lit.* 73.*c.*3. *Quasi* rore recreavit. *Cantus Angelorum* ዘይጠልል፡ አዕጽምተ፡ qui ossa *veluti rore* recreat. *Lit. Cyr.* አጥለለ፡ ጽምአ፡ በማይ፡ Extinxit sitim aquâ. *Enc.*19.*Nov.*3.4.

† አንጠለለ፡ *Vide infra sub* ጠውለለ፡

§ ጥሉል፡ Madidus. Humidus. *Psal.*67,15. (2.) Pinguis, *ut:* መባልዕት፡ ጥሉላት፡ Cibi pingues. *Enc.* 11.*Jan. De fluvio:* Fœcundus. Fertilis. *MSS. Colb.* (3.) Pinguedine perfusus. *Psal.*91,14.

§ ጠል፡ *Hebr.* טל Ros. *Psal.*132,2. (2.) Ni-

ዋ, Pinguedo, Liquor pinguis. *Psal.* 35, 9. *Plur.* ጠላት: *Ps.* 64, 12.

§ መጥለለ: Humectans, *ut*: ከመ: ዘመጥለለ: መሐዝ: Sicut rivus madefaciens *vel* humectans. *Enc.* 20. *Maji.* 3. 4.

† አንጠለለ: *Vid. sub* ጠወለለ:

◉ ጠለጠለ: — አንጠለጠለ: *ut*: — — ተቀሥፈ: አካሉ: እስከ: ሠጋሁ: አንጠለጠለ:

Flagellatus fuit corpore, ita ut caro ejus destillaret, (*scil. sanguine*) *vel si mavis* particulatim decideret. *Enc.* 17. *Mart.* 1. 2.

* ጥሊጥሊ: *Urbs Ægypti, cujus Episcopus fuit* ደቅስዮስ: Dexius; *quem vide col.* 501. *Wanslebius in Histor. Ecclesf. Alexand. Lib. IV. c.* 5. § 6. *pag.* 159. *putat eundem fuisse S.* Ildephonsum, *Episcopum Toletanum, quasi* Teltilja *esset* Toletum. *Error ejus fortassis ex affinitate Arabici vocabuli* طليطلة (*quod* Toletola *legendum*) *natus;* & *quod iste Sanctus, æque ac Dexius, candidissimâ veste à S. Maria donatus fuerit. Martyrol. Rom. d.* 23. *Januarii.*

◉ ጠለመ: *Hujus verbi aliàs non obvii significationem è Lingua Chaldaica & Arabica petere voluimus. Chald.* טלם *Arab.* ظلم Perversè, perfidè egit; *ut*: ጠለሙ: በበይናቲሆሙ: Perfidè egerunt inter se. *Lib. Myst. ubi mox sequitur*: ወበእንተዝ: ደነወን: ቀትለ: ዐቢይ: ማእከሌሆሙ: Et propterea bellum grave inter eos exortum.

◉ ጠለቀ: Polluit se. Pollutus fuit. *In genere omnem impuritatem: In specie verò detestabilem* scortationem *significat.* (2.) ጠለቅክሙ: Desertor vos tanquam impuros & pollutos. *Ef.* 1, 14.

§ ጥሉቅ: Impurus. Salax. *Qui scortatione se polluit.*

§ ጥላቅ: Impuritas. Pollutio; *ut*: ጥላቀ: ኃጢአት: Pollutio peccati. ቅ፡ ር:

§ ጥለቀት: Impuritas *omnis generis; in specie* Pollutio nefaria. *Lit.* 158. *c.* 2. ጥለቀተ: ዝሙት: Impuritas scortationis. *Org. Lect.* 7. ጥለቀተ: ኃጢአት: Pollutio peccatorum. *Org.* (2.) *Alia significatio occurrit Job.* 7, 31. *tit. quæ non ex præcedente radice, sed ex Arabico* طلاقة Hilaritas, Serenitas *explicanda venit; ut*: በጥለቀት: ፋሲካ: ምንባብ: In hilaritate Paschatis lectio.

† ጠለወ: *Vide* ጠወለወ:

◉ ጠለየ: — ጠሊ: Hircus. *Ps.* 49, 14. *F.* ጠሊት: Capra. *Lev.* 4, 28. & 22, 27. *In Plurali epicœnum est; nam Gen.* 31, 10. 12. *manifestè fœmin. est, ut*: አጣሊ: ዘአጣሊ: የዐርጉ: ዲበ: አጣሊ: Mares caprarum insiliebant in capras. *At masculinum est Matth.* 25, 32. ይፈልጥ: አባግዐ: እምአጣሊ: Separabit oves ab hircis. *Instit. conf.* አጣሊ: *v.* 33. *Ps.* 65, 14. Hircos.

* ጠሐ: Nomen urbis. *Enc.* 1. *Jun.* 3. 2. *forte* طوخ Toha, *quod Ath. Kirch. in sua Scala magnap.* 207. *legit* Tueh.

† ጠሐለ: Fex. *Ps.* 74, 8. *Arab.* طحال Splen *quasi in eo esset fex sanguinis.*

◉ ጠሐረ: Rugiit. *Ps.* 103, 22. አንበሳ: እንዘ: ይጠሐር: Leo rugiens. *Apoc.* 10, 3.

§ ጣሕር: Rugitus leonis. *Org. Lect.* 1. *De Leana dicunt* ንቃው: Latratus. *q. v. col.* 298.

† ጠሐን: Farina hordeacea. Polenta. ἄλφιτον, *forte* Gerstengraupen. Esculenti vel potulenti genus. 1. *Sam.* 25, 18. *Ruth.* 2, 14. *In Hebræo est* קלי, Tostum, *quod convenit cum* قلي *Vulgo* Cavve.

† ጦማር: *vel* ጦመር: *Vit. Dan. Ar.* طومار Volumen. Epistola. Diploma. Tomus *libri. De Dioscore Patriarcha Alexandrino ferunt Æthiopes, referente Gregorio, quod* ሰጠጠ: ጦማረ: ልዮ: ruperit diploma Leonis *Papa ad se missum.* (2.) ጦማረ: ክርታስ: Volumen chartaceum. *Ef.* 8, 1.

◉ ጠመቀ: *Non est in usu; nam locus* 1. *Pet.* 3, 21. ጠማቀ: በዊአ: ወሰተ: ሀቢይ: ክርስቲያን: *mire corruptus, sensu & constructione carens, corrigendus esse videtur. Ut autem sensus sibi constet, locum integrum exscribimus. Postquam Petrus dixerat,* octo animas in cataclysmo servatas, baptismum *ἀντίτυπον* illius *vocat; quod Æthiops paraphrasticè sic exponit*: ወካዕበ: ይእዜ: ያድኅነነ: በአርአያሁ: ተጠሚቆተ: በዊአ: ወሰተ: ቤተ: ክርስቲያን: Et nos quoque nunc salvat (*Deus*) ad similitudinem ejus (*scil. cataclysmi*) dum baptizati intramus in Ecclesiam. *Interpres procul dubio respexit ad morem priscæ Ecclesiæ, ubi nondum baptizatis non licebat ingredi in templa Christianorum; sed tenebantur foris stare in πρόναῳ seu vestibulo, qui erat locus Catechumenorum, donec statis festis baptizati in Ecclesias seu templa Christianorum ingrederentur.*

§ አጥመቀ: *Æquipollet Græco* βαπτίζειν, & (1.) *in genere significat* Abluit. Aquâ mundavit *pocula, lectos. Marc.* 7, 4. (2.) Baptizavit *hominem. Matth.* 3, 11. *Johannes* አጥመቀ: በማይ: baptizavit aquâ *seu* intinxit in aquam *more Judaico, ad indicandum novum purificationis exemplum. Act.* 1, 5. (3.) *In specie* Initiavit *aliquem* Christianis sacris, *sive* Sacramento baptismi. *Matth.* 28, 19. *Hinc videtur Interpres parum congruè verbum hoc pro qualibet* Conversione, *sive* Initiatione *ad aliam religionem usurpasse, dum Matth.* 23, 15. *Baptismum Scribis & Pharisæis tribuit; ut: Circumitis mare & terram,* ከመ: ታጥምቁ: አሐደ: ፈላሴ: ወተጠሚቆ: ut baptizetis unum proselytum, & postquam baptizatus fuerit &c. *i. e.* ut initietis unum advenam *in religione vestra,* & postquam initiatus fuerit, &c. *Tradunt quidem*

quidem Rabbini, quod tria olim ad initiandum Proselytum apud Judaeos in usu fuerint, videl. מילה Circumcisio, טבילה Immersio, sive ablutio & קרבן Oblatio, sive sacrificium: *ita ut interpres ad secundum requisitum respexisse videri possit. Verum id mihi persuadere non potui, gnarus, Æthiopes peregrinarum rerum ac rituum rudes esse, ideoque in*eptam metaphoram *in priori editione hujus Lexici vocavi. Nam si Interpres symbolum quoddam Conversionis, pro Conversione ipsa ponere voluisset; dixisset potius secundum primum & essentiale requisitum.* ከመ: ትትገዘር: አሕዱ: ፈላሲ: ወትገዘር: &c. ut circumcidatis quendam proselytum, & postquam circumcisus fuerit &c. *Circumcisio enim essentiale requisitum & peculiaris character est Judaei, etsi non baptizati. Illum si quis assumat, quamvis aqua nondum fuerit ablutus, pro perfecto habetur Judaeo. Nam secundum effatum R. Eliezeris:* גר שמל ולא טבל גר מעליא הוא, Qui circumcisus est, quamvis in aquam non immergatur, proselytus praestantiae vel dignitatis est, *h. e.* praestantissimus, *seu* genuinus est proselytus. מ׳ יבמות פ׳ ח׳. *Quae ideo fusius exponenda fuerunt, quia Vir doctus, Amicus noster putavit Æthiopicum Interpretem respexisse ritum Judaicum, proselytos aqua immergendi, atque verba nostra miratus est, quasi nos id non observavissemus.*

§ ተጠምቀ: *Marc.*16,16. *In genere* Tinctus, Intinctus, Immersus fuit; *& sic convenit cum* ተጠምዐ: *ut: Dum pedes Sacerdotum* ተጠምቁ: tingerentur *in parte aquae. Jos.* 3,15. (2.) *In specie* Baptizatus *sive* immersus fuit *in aquam. Luc.* 3,21. ወይጠመቁ: Et baptizabantur, *pro* ይትጠመቁ: *per Can. I. Matth.* 3,6.13. *Marc.*10,39. *Locum* τὺς ἅπαξ φωτισθέντας, semel illuminatos. *Ebr.*6,4. *reddidit interpres noster:* እምድኅረ: ተጠምቁ: postquam baptizati fuerunt. *Quo sensu Patres Graeci vocabulum* φωτίζεσθαι *saepe usurparunt, &* φωτισμὸν *pro Baptismate, &* τὴν φώτων ἡμέραν *pro* Festo Epiphaniorum *acceperunt, quo tempore Christiani prisci, in memoriam Baptismi Christi, & ipsi baptismum celebraverunt. (Vide Observ. Sacras Jacobi Billii Brunei.) Quod hic notandum, ne quis putet, hanc versionem Æthiopis errores Novati redolere, qui censuit:* Lapsos post baptismum non posse redire in gratiam cum Deo. *Quamvis non diffiteamur, rigidiores paulo fuisse primitivae Ecclesiae Patres contra eos, qui post baptismum lapsi fuerunt.*

§ ጥምቀት: Ablutio *in genere, ut:* ጥምቀታት: ኵሓኵሓት: Ablutiones urceorum. *Marc.* 7,8. (2.) *In specie* ablutio à reatu peccati, Baptismus, *ritus Christianorum sacer. Hinc Christiani dicuntur* ውሉደ: ጥምቀት: filii baptismi, *in Epil. Act. Apost.* ኀፀበ: በማይ: ጥምቀት: Lavit, abluit aqua baptismali. *Enc.* 4. *August.*

§ መጥምቅ: Baptista, Baptizator, *ut:* ዮሐንስ: መጥምቅ: *Matth.*11,11.12.

§ ምጥማቅ: Baptisterium, *sive etiam* stagnum, *aut* piscina, ubi homines baptizari, *vel sese immergere solent. Vit. Barb. Plur.* ምጥማቃት: Baptisteria, *quae olim foris extra templa in vestibulis constituta erant, quia non-baptizatis templa ingredi non licebat. Forma haec pluralis singulariter accipitur pro* Piscina. *Job.* 5.2. & 9,7.

* ጢሞቴዎስ: Timotheus, *Discipulus Pauli, ad quem scripsit epistolas. Enc.* 23. *Jan.* 1. ቡሩክ: Benedictus, & ሰማዕት: Martyr *vocatur. Enc.* 5. *Nov.* 1.

—Patriarcha Alexandrinus, *qui confutavit Eutychetem. Enc.* 13. *Febr.* 2.3. *Quis fuerit, incertum; nam plures hoc nomine Patriarchae fuere. Is, qui secundum Æthiopes Calebum hortatus fuit ad bellum contra Dunaam Homeritam suscipiendum, haereticus ab Alphonso Mendezio Lusitano Æthiopiae Patriarcha Pontificio Romano vocatur. B. Tellez. Lib. I. c.* 32. *addito, quod sederit tempore Asterii Catholici Patriarchae.*

—Gazaeus. *Enc.* 24. *Febr.* 1. 2.

—Benhurgus. *Enc.* 27. *Nov.* 5. *Dioscori socius in exilio. Enc.* 7. *Aug.* 4.

—*Alius, cum uxore* ቀሬ: *diem hilarem egit, cum ad supplicium ducerentur. Enc.* 27. *Nov.* 5. *Templum in Ægypto Jesu Christo aedificavit. Enc.* 8. *April.* 1. *Consecravit aedem Pachomii. Enc.* 15. *Nov.* 4. 4. *Coctus in sartagine. Enc.* 21. *Jun.* 3. 4.

—*Eremita nudus, tantùm capillis suis tectus. Enc.* 23. *Dec.* 2. 2.

—*Frater Petri Patriarchae. Enc.* 26. *Jul.* 2.

* ጢሞና: *Unus ex septuaginta Discipulis, & VII. Diaconis, Martyrium igne perpessus. Enc.* 26. *Octobr.* 1.

* ጠማዩ: *Urbis nomen, Fauli patria. Enc.* 8. *Jul.* 7. 5.

ጠምዐ: Tinxit, Intinxit, Immersit *in aquam. Luc.* 14,8.

§ ጥሙዕ: Tinctus, Intinctus. ጥሙዓን: ደም: Tincti, *sive* respersi sanguine. *Enc.* 29. *Octobr.* 3. 4.

§ ጥምዓት: Tinctus. *Subst.* ጥምዓተ: ሕብር: Infectio, Tinctura colorum. *Jud.* 5,30. *Enc.* 3. *Jul.* 3. 3.

† ጥር: Ter. Januarius, *qui sexto Januarii nostri die Stylo Greg. incipit. Sic saepissimè reperitur; At Æthiops meus semper scripsit* ጠር::

† ጥርስ: Molaris dens. *Pl.* ጥሬስ: *Ps.*37,6.

§ ጢሮስ: Tyrus, *nomen urbis olim celeberrimae. Ps.* 44, 14.

ጠረቀ: Roboravit, *ut videtur.* ጥርቅ: ለገብርከ: Confirma *vel* robora servum tuum. ጸ: ር:

§ እጥሩቅ: Vitium *quoddam* corporis, *respondet Graeco* ἀποτετμημένον, exsectum, *vel* evulsum. *Lev.*22,24. *ubi de vitiis hostiarum agitur.*

† ጠረብንቶስ: *Graecum est* τερέβινθος, Terebinthus.

rebinthus. *Jos.*24, 26. *Sic lege Gen.*43,11 *ubi Hebr. habet* בָּטְנִים Pistacia. *Arbor est ex qua resina terebinthina colligitur. Æthiopes suum* ውርካ፡ *esse putant. Vid. Lex. Amh. col.* 71.

* ጠሬብዮን፡ Therapio, *vel potius* Serapio *martyr. Enc.* 22. *Jul.* 3.

⚙ ጠርአ፡ Clamavit; *aliàs* ኀለሐ፡ *q.v. col.* 386.

§ ጠሬኢ፡ Vociferator.

§ ጠርኦ፡ Clamor, Vociferatio. *Lib. Myst.*

* ጠሬኪያ፡ Thracia. *Enc.* 14. *Nov.* 2.

† ጠሬው፡ *Arab.* ثريا *Castelli Lex. col.*3946. Plejades. Sidus vergiliarum; *ut*: ኮከበ፡ ጠሬው፡ Sidus plejades. *Enc.* 15. *Sept.* 1.

⚙ ጠረየ፡ —— አጥረየ፡ *Luc.*18,12. I. Possedit. *Matth.* 10,9. *Conf.* ቀነየ፡ *col.* 209. *Bos novit* ዘአጥረዮ፡ eum, qui possedit se. *i.e.* dominum suum. *Es.* 1,3. አጥርየነ፡ እግዚኦ ብሔር፡ Posside nos Domine, *i.e.* pro tuis habe ac agnosce, *sive fove ut tuos.* Acquisivit *rem.* Nactus est. *Matth.*19,21. አመ፡ አጥረይኩ፡ ኪያኪ፡ ማርያም፡ Cum acquisivero vel possedero te, O Maria! *Enc.* 20. *Jul. Abusive* አጥረየ፡ ኃጢአተ፡ ባሕቲቱ፡ Commisit peccatum ipse solus. *Vit. Dan.*

§ ተጠርየ፡ Acquisitus fuit.

§ ጥሩይ፡ Possessus. Acquisitus.

§ ጥሪት፡ Facultates. Opes, Bona. *Matth.* 19, 21. 22. Pecudes *in specie, i.e.* Peculium. *Job.*4, 12. *Hæ enim primæ & simplicissimæ opes.* Substantia. (2.) *Poeticè pro* thesauro *sive* rebus pretiosis. *Enc.* 19. *Jan.* 1. 3.

† II. ጥሬይ፡ Crudus. Incoctus. *Exod.* 12,9.

† ጠረጴዛ፡ *Græcum* τράπεζα, Mensa sacra *est. Græcis* ἡ ἁγία τράπεζα, *in qua S. Cœna paratur. Org. Lect.* 2. *Pl.* ጠረጴዛት፡ ዘምስጢር፡ Mensæ mysteriosæ *peragendis sacris. Org. Lect.* 7. (2.) *Poet. pro* Sanctuario *ipso, per Meton. Contenti pro Continente*; *ut*: ጠረጴዛ፡ ኦሪት፡ Mensa legalis; *i.e.* Sanctuarium Mosaicum. *Encom.* 3. *Dec.* 1. *in quod S. Maria introducta fuit, secundum traditionem antiquam.*

⚙ ጠፍየ፡ Delevit. *Exod.* 32, 10. Extinxit. 2. *Sam.* 22, 43. Expunxit *scriptas literas. Org. Lect.* 3. *Poeticè* Depulit, *vel* curavit morbum. *Enc.* 22. *Sept.* 2. 4.

§ ጥፉይ፡ Deletus, Inductus. Expunctus.

§ ጥፍየት፡ Deletio. Expunctio.

† ጠቃ፡ Caligo. Obscuritas. *Exod.* 20, 21. Opacitas aeris, *qualis solet esse tempore fervidissimæ æstatis. Germ.* Heyderauch. *Æ. ex Syn.*

† ጥቀ፡ Valde. *Ps.* 35,6. Admodum. *Ps.* 8, 1. 9. (2.) Tamen. Attamen. *Luc.* 22, 53. Nihilominus. Utique. *Joh.* 8, 52. (3.) Tamen non (*præced. scil.* ኢ፡) *Matth.* 21, 32. *vel sequente* ኢ፡ *exponitur*: Ne quidem. *Exod.* 11,7. ከመ፡ ሰሎሞን፡ ጥቀ፡ ኢለብሰ፡ Quòd ne Salomon quidem vestitus fuerit &c. *Matth.*6, 29. ኢውሁ ብከኒ፡ ማየ፡ ጥቀ፡ ለእገርየ፡ Ne aquam quidem dedisti pedibus meis. *Luc.*7, 45. (4.) *In argumentatione à majori ad minus hâc particulâ utuntur, ut*: ኢተአምሩኑ፡ ከመ፡ መላእክተ፡ ጥቀ፡ ንኴንን፡ &c. An nescitis quòd vel maximè angelos judicaturi simus, *quanto magis.* &c. 1. *Cor.* 6, 3. *De Christi amore erga Ecclesiam sic loquitur autor Organi*: የመንትኑ፡ ዘኢያፈቅራ፡ ነፍሶ፡ ጥቀ፡ ኢምሕኮ፡ እምኔሃ፡ Numquid non diligeret eam (*Ecclesiam*,) vitæ suæ cùm ne quidem pepercerit ejus causa. *Lect.* 2. (5.) Accuratè. Exactè, *vel etiam* Satis, *ut*: ከመ፡ ይምላሕ፡ ጥቀ፡ እምእክል፡ ክርዳደ፡ Ut evelleret exactè è tritico zizaniam. *Enc.* 19. *Dec.* 2. 2. ነጺሮሙ፡ ጥቀ፡ Videntes satis, *vel* accuratè. *Enc.* 28. *Nov.* 1. 2.

§ ጥቃ፡ Juxta. Propè. Secus. *ut*: በጥቃ፡ መንገድ፡ Juxta viam publicam. *Ps.* 140, 7. *Matth.* 20,30.

§ ጠቃ፡ *Idem. Exod.* 24. 4. & 29,12. *Jos.*8, 33.

* ጤቅላ፡ Tecla, *Fœmina* sancta, *nuptias aspernata Enc.* 27. *Sept.* 2.

⚙ ጠቀመ፡ Muro, *vel* pariete circumdedit.

§ ተጠቅመ፡ Muro *vel* Pariete circumdatus *seu* cinctus fuit. *Lit. Job. MSS.*

§ ጥቅም፡ Mœnia, Murus *locum totum ambiens.* አረፍት፡ *differt. Nam simpliciter* Murum *seu* parietem *significat.* ሀገረ፡ ጥቅም፡ Urbs mœnibus cincta. *Ps.* 59, 10. ነዋኅ፡ ጥቅማ፡ Excelsa mœnia ejus. *Apoc.* 21, 12.

* II. ጥቅምት፡ Tekemt. October, *qui octavo nostri Octobris die Stylo Greg. incipit. Æ.*

† ጠቀር፡ Fuligo. *Æ.*

⚙ ጠፈነ፡ Suit. Assuit *rem attritam. Matth.* 9, 15. *Marc.*2, 21. Insuit. Consuit. Refecit. Resarsit *rem veterem.*

§ ጥፉን፡ Resart° *ob vetustatem.* geflickt. *Jos.*9, 4.

§ ጠፋኒ፡ Veteramentarius. Sutor.

§ ጥፍነት፡ Sutio. *Nom. actionis.*

⚙ ጠቅዐ፡ *Hebr.* תקע Buccinavit. Tubâ cecinit. *Apoc.* 8, 6. 7. *seqq.* Clanxit buccinâ. Pulsavit *quælibet alia vasa, vel instrumenta sonora, Campanas & similia. Vide mox* መጥቅዕ፡፡

§ ጠቃዒ፡ Buccinator, *vel* Tympanotriba.

§ ጥቅዐት፡ *q. d.* Buccinatio. *Signum quod tuba datur. Lib. Myst.*

§ መጥቅዕ፡ Buccina. *Exod.*19, 13. 16. Tuba. *Apoc.*4, 1. (2.) *In genere quodvis* instrumentum æneum sonorum *quod pulsari potest. De Monasteriis eorum, ubi campanas non habent, dicitur*: ጠቅዑ፡ መጥቅዐ፡ Dederunt signum pulsatione instrumenti *vel* vasis cujusdam ænei. *Vit. Dan.* (3.) Vocabulum *est* Chronologicum, *de quo Scaligeri mentem supra in lit.* መ፡ *col.* 101. *exposuimus. Illam paulò obscurius proposuerat in notis ad Computum Æthiopicum, in voce* Matque *pag. m.* 690, *Nam* residuum, *de quo loquitur, accipien-*

cipiendum est de XI. diebus, quibus annus solaris Lunarem superat, qui si abscindantur de XXX. diebus mensis, remanent XIX. dies pro epocha novilunii, prout clarius loquitur Lib. II. p. 155. At re meliùs consideratâ, assentiri illi non possumus putanti መጥቅዕ፡ *literis transpositis vocabulum esse Arabicum. Nam ipse in eadem periodo d. p. 690. docet, Æthiopes sic vocare* Numerum aureum, *qui notet* novilunium, *id verò ab Hebræis tuba indictum, uti constet ex Ps. 81. Quæ verissima sunt, ut originem hujus vocis aliunde arcessere opus non sit. Etenim quæ Scaliger d. L. II. pag. 155. clare dicit:* Excessus Solis supra annum lunarem sunt dies XI. qui detracti de mense relinquunt XIX. epocham Novilunii. Secundo anno excessus erit bis XI. qui detractus de mense relinquit epocham novilunii in VIII. mensis. *Illa ipsa reperimus in nostro Computo Æthiopico MSSto, ut:*

በ፩፡ ዓመት፡ ፲ወ፩፡ አበቅቴ፡ አመ፡ ፲ወ፱፡ ለመስከረም፡ መጥቅዕ፡፡

በ፪፡ ዓመት፡ ፳ወ፪፡ አበቅቴ፡ አመ፡ ፰፡ ለጥቅምት፡ መጥቅዕ፡፡

In primo anno XI. Epactæ (*efficiunt*) die XIX. Septembris Novilunium.

In secundo anno XXII. Epactæ (*efficiunt*) VIII. die Octobris Novilunium, *& ita porro, quæ pluribus apud Scaligerum videri poterunt; & nos, si Deus tempus & otium largitus fuerit, luculentiùs aliquando docebimus. Inter festos Judæorum dies* መጥቅ ዕ፡ *meritò recensuit autor libri Myster. sic loquens:* ወዝንቱ፡ በዓላቲሆሙ፡ ፋሲካ፡ ናእት፡ በዓለ፡ ሰዊት፡ መጥቅዕ፡ በዮርሙ፡ መጸለት፡ ሰንበት፡ Et ista sunt festa eorum (*Judæorum*) Pascha azymorum: Festum spicarum, *i. e. primitiarum.* Novilunia. Festum diei X. Nisan, *ubi electio agnorum paschalium facta*: Tabernaculorum, & Sabbatorum.

† ጥብ፡ Mamma. Uber. *Vid. sub* ጠበወ፡

✿ ጠብለለ፡ Convolvit. Involvit. Obvolvit *fasciis. MSS. Colb.* Glomeravit, Complicavit *chartam vel literas. Deus* ይጠበልል፡ በረቂቅ፡ rebus tenuibus involvit *terram, scilicet aere & nubibus. Lit. Orth.*

§ ተጠብለለ፡ *Lit. 173. c. 4.* Obvolutus fuit, Involutus fuit በአጽርቅት፡ fasciis *infans.* ጸ፡ ር፡ *vel linteis corpus exanime.*

§ ጥብሉል፡ Involutus. Obvoluta, Circumvoluta *sudario facies Lazari. Joh. 11, 44.*

§ ጥብላሌ፡ Involutio *infantis in fascias. Org. Lect. 2.* Convolutio.

✿ ጠብሐ፡ *Hebr.* טבח & זבח Mactavit, Jugulavit *pecudem ad esum, vel ad sacrificium. Ps. 43, 24. Conf.* ኀረደ፡ *col. 277.* (2.) *Poetice:* ጠ ብሕዎ፡ ሐምሮ፡ Detraxerunt ei cutem ejus, *i. e.* Excoriaverunt eum. *Enc. 11. Jan. 6. 4. & sic* ጠብሑ፡ አናደ፡ ድማሑ፡ Detraxerunt cutem verticis ejus. *Enc. 13. Jul.*

§ ተጠብሐ፡ *Marc. 4, 49.* Mactatus, Jugulatus fuit.

§ ጠባሒ፡ טַבָּח Lanio. Cultrarius.

§ ጥብሕ፡ *Hebr.* זבח Victima. Hostia. *Org.*

§ ጥብሐት፡ Mactatio.

§ ምጥባሕ፡ Laniena, Laniarium. *Locus ubi mactatur victima. Org. Lect. 7.*

§ መጥባሕት፡ Culter *in genere. Jos. 5, 2. in specie* mactatorius, *ut:* መጥባሕት፡ ዘጠባ ሕያን፡ አልህምት፡ Culter mactatorum boum. *MSS. Colb. &* venatorius, Hirschfänger. (2.) Gladius. *Matth. 10, 34 & 26, 5. In specie* parvus: Sica, Pugio, cultro similis. በመጥባሕ ት፡ ተወቅዩ፡ Gladio cæsæ fuerunt. *Enc. 6. Febr. 2 4. Plur.* መጣብሕ፡ *Matth. 26, 47. &* መጣብሕት፡ *3. Reg. 7, 50.*

* ጢበርዮስ፡ Tiberius, *conjunctus cum 72. Discipulis Christi dicitur. Enc. 21. Sept. 2.*

✿ ጠበሰ፡ Assavit. Torruit *in craticula. 1. Sam. 2, 17.*

§ ተጠብሰ፡ Assatus, Tostus fuit.

§ ጥቡስ፡ Assatus. *Luc. 24, 42.*

§ ጥብስ፡ Assatum *vel* tostum *quid.* Res assata. *for.* ብስሉ፡ *&* ገቢረ፡ *Exod. 12, 8. 9.*

§ ጥብሰት፡ Assatio.

§ መጥበስ፡ *&* መጥበስት፡ Craticula. *Exod. 25, 7.*

✿ ጠበቀ፡ *Idem ferè quod* ጠቀበ፡ Adnexuit, Apposuit, Assuit *particulam vestes, pannum. Matth. 5, 16. Luc. 5, 36.* Agglutinavit. (2.) Pressit, Compressit, Oppressit. ጠበቀ፡ ሦክ፡ Oppressit *segetem* spina. *Luc. 8, 7. Hebraicum* דבק *significat* Adhæsit.

§ አጥበቀ፡ Adhærere, *vel* Cohærere fecit *id quod dissectum erat. Enc. 22. Oct. 1. 4.*

§ ተጣበቀ፡ Conglutinari. Inter se arctè jungi. *Org. Lect. 3.* Copulari, Conspirare cum aliis *ad efficiendum aliquid. Org.*

§ መጠብቅ፡ Gluten. Colla. *Æ.*

§ አስተጣበቀ፡ Res duas veluti glutine inter se conglutinavit. Arctè conjunxit.

§ ጥቡቅ፡ Conglutinatum. Agglutinatum.

§ መጥበቅት፡ *Exod. 37, 15. vulgo 38, 17. respondet Græco* ἀγκύλη, *quæ vox* Ansa *redditur ab Interpretibus. Ipse Æthiops variè exposuit, nam Exod. 26, 4. reddidit* መምሰጫ፡ *(q. v. col. 76.) v. 10.* ኣኣጺዮ፡ Annulus. *col. 290. adeò incertus fuit interpres significationis.*

✿ ጠበበ፡ Sapiens, Prudens fuit. Sapuit. Sapientia præditus fuit. Peritus fuit *in qualibet arte. Luc. 16, 8.* (2.) *In malam partem de serpente:* Callidus, Astutus fuit. *Gen. 3, 1.*

§ አጥበበ፡ Instruxit sapientiæ præceptis. Sapientem & prudentem reddidit. *Ps. 118, 98. 130. cc. acc.*

§ ተጠበበ፡ Prudenter rem aggressus est.

Pru-

Prudenter *cum aliquo* egit. (2.) *κατασοφίζεσθαι*, Calliditate circumvenire. ንጠበበሙ: *Exod.* 1,10. *& cc. acc. Inf. nomin.* ተጠብቦ: Calliditas. Astutia. 1. *Cor.* 2, 4. Artificium. ጸ: ር:

¶ ጠቢብ: Sapiens. Prudens. *Luc.* 12, 42. Eruditus. *Act.* 18, 24. *εὔνοος*, Bene affectus; *sed Æthiops ἔννουν vel ἔννοος*, Prudens, Mente præditus *legit vel intellexit. Matth.* 5, 25. (2.) Peritus. Artifex *in qualibet arte; ut: Pictor* ጠቢብ: peritus. *Enc.* 10. *Sept.* 5. 2. *Plur.* ጠቢባን: periti, *id etiam de piscatoribus dicitur Poetice. Cantic. Sam.* 30. 5. *F.* ጠባብ: *Pl.* አጠባባት: Desipientes. Insanæ. *Matth.* 25, 2.

¶ ጠባቢ: Sapiens. *Subst. Plur.* ጠበብት: *Matth.* 23, 34. ጠበብተ: ምክር: Prudentes, Boni consilio. *Enc.* 16. *Nov.* 6. 2.

¶ ጥበብ: Sapientia. *Ps.* 110, 9. Prudentia. Eruditio. (2.) Peritia in artibus mechanicis. (3.) *In malam partem.* Calliditas. መክረ: ጥበብ: Callidum consilium cepit. *f. Enc.* 15. *Aug.* 5. 1. በጥበብ: Prudenter. Sapienter, *de ædificio* affabrè. *Enc* 26. *Jan.* 1. 2 *Pl.* ጥበባት: Artes mechanicæ. *Æ.*

¶ መጥበቢ: Eruditor. Doctor sapientiæ. *Rom.* 2, 20. *In genere*; Quidvis quod alium instruit. *Enc.* 15. *Jan.* 2. 2.

¶ ጠቢብና: Intellectus. Ingenium.

¶ ተጠባቢ: *F.* ተጠባቢት: Saga. Venefica. *Vulgo stultè vocatur* weise Frau. Divinandi artis perita. *Syn.*

¶ ተጥባብ: Calliditas, Astutia; *ut:* ተጥባብ: ነገር: Callidi sermones. *Coloss.* 2, 8.

* ጥግብ: Nom. propr. urbis, *patria Asqela. Enc.* 25. *Jan.* 3. 2.

* ጦቢት: Tobias, *ex Græco Τωβὶτ, cujus librum Apocryphum habemus. Enc.* 26. *Jan.* 2. 1.

✽ ጠብጠበ: Percussit aliquem flagello. Flagellavit.

¶ ተጠብጠበ: Flagellatus fuit. *Infin.* ተጠብጦ::

ሰ: ለጳውሎስ: ቅሡፈ: ዘባን: ወገቦ: በመንትወ: ነደ: ወተጠብጦ:

Salutem Paulo flagellato in dorso & latere tædis ardentibus & verberatione. *Enc.* 9. *Febr.* 3. 2.

† አንጠብጠበ: Destillavit. *Vide sub* ነጠበ: *col.* 319.

¶ ጥብጣቤ: Flagellatio. Percussio flagello facta. *Enc.* 15. *Jan.* ጥብጣቤ: በአብትረ: ኅጺን: Percussio, Verberatio virgis ferreis facta. *Vit. S.* Pilatus flagellavit Christum ፵: ጥብጣቤ: quadraginta ictibus. *Lib. Myst.* (2.) *Meton.* Flagellum in genere. *Jussit ut percuterent eum* በጥብጣቤ: ፋትል: Loris. *V. S.* ጥብጣቤ: ላህም: Taurea, *sive* nervus taurinus. *Enc.* 8. *Jul.* 3. 2. መቅሠፍት: ዘጥብጣቤ: እሳት: Plaga flagelli ignis: *Dura metaph.* De cruciatibus ignis, *sive* de pœna cremationis *accipiendum. Org. Lect.* 6.

¶ ጠበጠበ: *Adverbium est formæ alias inusitatæ.* Celeriter. Velociter. *Sicut calamus scribæ* ዘጠበጠበ: ይጽሕፍ: qui velociter scribit. *Ps.* 44, 2.

✽ ጠበወ: Suxit lac *ex uberibus.* ጠቢወ: ጥብ: Sugere mammam. *Es.* 28, 9.

¶ አጥበወ: Lac sugendum præbuit. *Enc. Mar.* 3. 2. አጥበውኪ: Lactasti.

¶ ጥብ: Mamma Uber. አኅደግዎ: ጥብ: እሙ: Relinquere fecerunt eum mammam matris suæ; *i. e.* Ab ubere matris depulerunt. *Psal.* 130, 4. (2.) *Pro* Ubertate *seu* Victu *accipitur apud Poetam; ut: Alatur anima mea* በጥባ: Ubere ejus, *scil. Esthera, h. e.* victu & copia ejus. *Enc.* 24. *Dec.* 7. 4. *Plur.* አጥባት: Ubera. *Luc.* 11, 27.

✽ ጠብዐ: Fidenti & obfirmato fuit animo. ጠብዐ: ልቡ: Confirmatum fuit cor ejus, *ita ut omnem dubitationem deponeret V. S.* ጥባዕ: ወኢትፍራህ: Bono animo esto, nec timeas. *Vit. Sam.*

¶ አጥብዐ: Constans fuit. Perseveravit *in proposito, ut: Qui me voluerit sequi* ይጽልኣ: ለነፍሱ: ወያጥብዕ: ወይንሣእ: መስቀለ: ሞቱ: Odio habeat animam suam, at perseveret vel constans esto, (*istud in textu non extat*) & tollat crucem mortis suæ. *Luc.* 9, 23. *Marc.* 8, 34. *Sic quoque legendum Matth.* 16, 24. እለ: ይትዔገሡ: ወያጠብዑ: Qui patientes sunt *seu* tolerant, & perseverant. *Luc.* 8, 15. አጥባዕኩ: ወኢናፈቅኩ: Constans, (certus) fui, & non dubitavi. *Psal.* 118, 60. መሐልኩ: ወአጥባዕኩ: Juravi & decrevi, *seu* certo mihi proposui *custodire judicia justitiæ tuæ.* ℣. 106. ወይረኵሱ: በኢያጠብዖቶሙ: Et polluuntur inconstantia sua. 1. *Cor* 8, 7. (2.) In animum induxit. አጥብዑ: ልቦሙ: Obfirmaverunt cor suum *ad hoc vel illud faciendum; id est,* Ausi sunt. Sie habens gewaget. *Enc. Mar.* Ausus est, *ut:* አልቦ: ዘአጥብዐ: ተስእሎቶ: Nemo ausus fuit eum interrogare. *Matth.* 22, 46. አጥባዕከ: ትረጽ: Sustinuisti, Statuisti currere *per forum martyrii. Enc.* 29. *Febr.* 2. 4. አጥብዐት: ለተኰንኖ: Constanter tulit condemnationem. *Enc.* 11. *Oct.* 2. 3. አጥባዕከ: ለሞት: Fortiter tulisti mortem. *Enc.* 27. *Aug.* 1. 4. (3.) Præparavit se, *cc.* ለ: *Enc.* 11. *Oct. Inf.* አጥብዖቱ: ለእግዚአብሔር: *Sic reddidit Æthiops ἀποτομίαν*, Decretum *sive* Decisum firmum DEI. *Rom.* 11, 22. (4.) *Transitivè*: Confirmavit. Constantem & perseverantem reddidit *Spiritus S. Martyrem. Enc.* 6. *Sept.* 2. 1. አጥብዖሙ: ለመዋዕያን: ሰማዕት: Constantiam largitus est victoribus martyribus, *Org. Lect.* 1. *In malam partem* Obstinatum & pervicacem reddidit. *ib. Lect.* 2.

¶ ጥቡዕ: Constans. Perseverans. *Psal.* 56, 10.

Im-

Immotus. Firmus in proposito. Act. 9, 29. በጥቡዕ፡ Constanter, Attentè, Luc 8, 15. ጸለየት፡ በጥቡዕ፡ ልባ፡ Oravit Maria cordo attento, attente. Mit andächtigem Hertzen / aliquoties in ጸ፡ ር፡ F. ጥብዓት፡ Plur. ጥቡዓት፡ Decreta, ut: ክሥት፡ ሊተ፡ ጥቡዓተ፡ ጥበብከ፡ Manifesta mihi decreta sapientiæ tuæ. ጸ፡ ር፡

§ ጥቡዐ፡ Firmiter. 2. Cor. 8, 17. Constanter, ut: ጸለየ፡ ጥቡዐ፡ Oravit assiduè. Enc. 21, Dec. 1, 3.

§ ጥብዓት፡ Constantia. Enc. 25. Oct. 2. 4. Perseverantia. Attentio in precibus. Andacht. ጸ፡ ር፡ Fiducia. Gall. Asseurance. Oppos. ፍርሀት፡ ut: ተመይጠ፡ ፍርሀቱ፡ መንገለ፡ ጥብዓት፡ Conversus est timor ipsius in fiduciam. Enc. 24. Jun. 2. 5. በጥብዓት፡ Constanter. Perseveranter. Audacter. Germ. Getrost.

† ጥብዐውት፡ Contr. ጥብዓት፡ Pensum, i. e. Certa portio diurna laboris alicui decreta. vel ordinata. Exod. 5, 8. 11. 14. 18 in Græco est Σύνταξις; Ordinatio.

† ጠባይዕ፡ Chald. טבע Arab. طبع Natura, ut: Christus ነሥአ፡ ዘዚአነ፡ ጠባይዐ፡ assumsit nostram naturam. Præf. Syn. Nomen singulare est sub forma plurali, ut aliæ quædam voces. Affixa quoque more pluralium recipit; ut: ጠባይዒሁ፡ Natura ipsius. MSS. Colb. De conjunctione duarum in Christo naturarum sic loquitur autor Organi: ኮነ፡ ጠባይዐ፡ ፍጡር፡ አሐደ፡ ጽምረተ፡ ምስለ፡ መለኮተ፡ ፈጣሪ፡ Facta est natura creati una conjunctio cum divinitate Creatoris. Org. Lect. 3. Vocabulo hoc de divina Christi natura non utuntur. Hinc acriter disputant contra illos, qui duas ጠባይዐ፡ in Christo asserunt. Vide ባሕርይ፡ col. 229. At de qualitate divinæ naturæ hoc vocabulum adhibetur in MSS. Colb. ut: ንኅሥሥ፡ በተንብሎ፡ ጠባይዐ፡ መለኮት፡ Quæramus audacter qualitatem naturæ divinæ. (3.) Elementum. ፬፡ ጠባይዕ፡ Quatuor elementa dicuntur; ut: እግዚአብሔር፡ ገብረ፡ ለአዳም፡ እም፬፡ ጠባይዕ፡ DEUS fecit Adamum ex quatuor elementis; & mox: ቶስሐ፡ ርጡበ፡ ምስለ፡ ይቡስ፡ ወውዑየ፡ ምስለ፡ ቍሪር፡ Miscuit humidum cum sicco, & calidum cum frigido. Org. Lect. 1. Ea verò sunt መሬት፡ ማይ፡ እሳት፡ & ነፋስ፡ Terra, Aqua, Ignis & Aër. Lit. Orth. Sic, Deus creans Adamum ነሥአ፡ ፬፡ ጠባይዐ፡ ፩፡ እም ዘይትገሠሥ፡ ወ፪፡ እምዘኢይትገሠሥ። ፫፡ እምዘይትረአይ፡ ወ፬፡ እምዘኢይትረአይ። ibid. At in Lit. Joh. habentur መሬት፡ ባሕር፡ እሳት፡ & ነፋስ፡ & sic in Cant. Mich. 4. 1. Quamvis autem, ut diximus, nomen hoc formam pluralis habeat, alium tamen pluralem ex se format, ut: ጠባይዓት፡ Elementa, ut: እሉ፡ እሙንቱ፡ ጠባይዓቲሁ፡ ለአዳም፡ Ista sunt elementa naturæ Adami. MSS. Colb.

† ጠቢያን፡ Tunica pellicea. Pl. ጠባይን፡

❁ ጠብጠበ፡ Vide post ጠበበ፡ col. 559.

❁ ጠንቀቀ፡ Accuratè sibi constat. Exactè convenit numerus. Scal. in Comp. Æthiopico.

§ ተጠናቀቀ፡ Exacte contulit inter se numeros. (2.) Accuratè composuit. Accuratus, Exactus fuit in genere; in qua autem re id fiat, ex apposito verbo, vel ex sensu colligendum est, ut: ኢትጠናቀቁ፡ ሀዲዶ፡ Nolite nimis exactè metere seu colligere fruges. Lev. 23, 22. (3.) Accuratè studuit. Lib. Myst. (4.) Scrupulosè vel Anxiè scrutatus est Majestatem divinam. Lit. 172. 6, 2. በተጠናቅቆ፡ Accuratè observando. Syn.

§ ጥንቁቅ፡ Exactus. Justè quadrans & conveniens. (2.) Excellens. Perfectus, ut: ጼና፡ ጥንቁቅ፡ Perfectè bonus odor, i. e. Excellens. Enc. 6. Oct. 3. 4. በጥንቁቅ፡ Accuratè. Justè.

¶ ጥንቁቀ፡ Exactè Accuratè. Org. Lect. 2.

§ ጥንቃቄ፡ Exacta collatio, Exacta convenientia, ut nihil nec supersit, nec deficiat. Syn. ፈጠረ፡ ሰማየ፡ በጥንቃቄ፡ Creavit cœlum accurata harmonia vel symmetria. ጸ፡ ር፡ (2.) Exacta & certa cognitio, ut: Intelligimus illud በጥንቃቄ፡ exactè, accuratè. Lit. Orth.

† ጥንቃቄዓት፡ forma insolita vocabulum, ferè tamen conveniens cum ቈርናናዓት፡ Rana. Reperitur in oratione Jonæ ex cap. 2, 6. Psalterio annexa. Et tam in impresso, quam in Codicibus MSS. Psalterii uniformiter sic reperitur, hoc modo: ናሁ፡ ርእስየ፡ ውስተ፡ ጥንቃቄዓት፡ ደብር፡ Ecce caput meum in foraminibus montis. Petræus qui Jonam integrum edidit, quamvis fateatur in Psalterio suo MSS. eodem modo legi, tamen correxit textum ንቅዓታተ፡ አድባር፡ Scissuras montium scribens; idque non sine ratione, quia Græcum σχισμὰς, quod hic datur, eodem modo apud Esaiam exponitur. Vide col. 298.

† ጥንት፡ Initium. Vide sub ወጠነ፡ col. 435.

❁ ጠነነ፡ —— ጥንን፡ Zelus. Synecd. Zelotes, ut videtur, quia קנא Chald. & Syriacè significat: Zelo ductus vel affectus fuit. Plur. አጥናን፡ Zeli vel Zelotæ fortes; De Elia Thesbita dicitur: ኀይልከ፡ ኀይለ፡ አጥናን፡ Fortitudo tua fortitudo Zelotarum. Enc. 13. Nov. 5. 3. ኀይለ፡ ዘአጥናን፡ Fortitudo Zelotarum vel heroum. Org. Lect. 6.

* ጣኔዎስ፡ Deserti nomen proprium haud procul Mari rubro. Vit. Dan.

† ጥኑዕ፡ Mendosum vocabulum pro ጽኑዕ፡ Fortis, in Psalt. Coloniensi Psal. 11, 7.

❁ ጠነየ፡ Investigavit. Scrutatus est rem occultatam. ቦአ፡ ጠነየ፡ ወኢረከበ፡ Ingressus est, scrutatus est, sed non invenit. Lib. Myst.

❁ ጠነፈ፡ —— ጥንፍ፡ Plur. ጥንፋ፡ respondet Græco ψαλίς, ψαλίδες, de quibus mox.

§ አጥነፈ፡ Verbum est nominale, incertæ expositionis. Respondet Græco ἔσονται ψαλίδες ταῖς συντέλαις. ወትጠንፍ፡ በጥንፍ፡ & ansas facies ansis, q. d. Et ansabis (sit venia verbo) ansis, quibus

amites seu vectes immitti possint, ad portandum altare suffitus, ut fiat ansatum. Exod. 30, 4.

§ ቀንፋ፡ *Exod. 30, 4.* ψάλις, *varie est interpretationis.* Forfex est *in Architectura, à figurâ sic dicta. Plur.* ቀንፋ፡ *Exod. 27, 10. & 37, 6.* ψαλίδες. Frontati lapides *in fornicibus portarum à Vitruvio sic appellantur. Ast cùm significatio hæc non quadret, Augustinus* Arcus *reddidit, quia* ansæ *quas vocamus, tanquam arcus annexæ sunt rei portandæ. Alii* circulos *reddunt eodem sensu, qui aliàs in textu Hebræo satis clarus est.*

✿ ቀእመ፡ — አቀአመ፡ Solvit pecuniam *debitam; ut:* እንበለ፡ ያቀእምም፡ Sine solutione, ita ut non solveret illis *pecuniam. MSS. Colb.*

✿ ጣእቀአ፡ — አጣእቀአ፡ *Propriè* Aromatibus condivit *cibum.* (2.) *Metaph* Eleganter disposuit. Egregiè ordinavit, *vel* exornavit; *ut:* ያጠአቀአ፡ በከመ፡ ፈቀደ፡ Disponit, Ordinat prout vult. *Lit. Epiph. Sic* አብ፡ ይገብር፡ ወወልድ፡ ያስተቃድዶ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ያጠአቅእ፡ Pater facit; Filius conjungit, & SpiritusS. pulchrè disponit, *vel* exornat; *Simili ab ædificantibus desumto. Lit. 171. c. 3.* አኃዜ፡ ያጠአቅእ፡ ቃለ፡ Composito *vel* eleganti sermone utens. *Enc. 15. Dec.*

§ ቀእጡእ፡ *Propriè* aromatibus conditus. (2.) *Metaph.* Elegans. Suavis. Jucundus, *ut:* ቀእጡእ፡ ቃል፡ *in* ጸ፡ ር፡፡ ቀእጡእ፡ ልሳን፡ Sermo, Lingua elegans, jucunda.

§ መጣእቀኢ፡ Conditor. Condimentorum artifex. (2.) *Metaph.* qui aliquid elegans & jucundum reddit. *Org.*

✿ ጠውለለ፡ — አንጠውለለ፡ *Contr.* አንጦለለ፡ Laxatus, Relaxatus, Remissus fuit; *ut: Ita connexum fuit,* ከመ፡ ኢይንጦለል፡ ለብሱ፡ ለገምን፡ እምውስቴ፡ ለብሱ፡ መትከፍት፡ *Græcus habet* ἵνα μὴ χαλᾶται, ne descenderet *sive* ne demitteretur *vel* laxaretur rationale à superhumerali. *Exod. 39, 20. al. 36, 19.*

✿ ጠውለሀ፡ — አንጠውለሀ፡ *Contr.* አንጦለሀ፡ *Ps. 104, 37.* Expandit *aliquid* instar veli. Interjecit veli instar.

§ ተንጦለሀ፡ Expansum fuit. *Lit. 172. c. 1.* Interjectum fuit in modum veli, *ut:* ተንጦለሀ፡ ንጢአትየ፡ ማእከሌየ፡ ወማእከለ፡ እግዚአብሔር፡ Instar veli interpositum est peccatum meum inter me & Deum. *Org. Lect. 1.*

§ መንጦላዕት፡ Velum. Aulæum. *Matth. 27, 51.* (2.) *Meton.* Tentorium ex aulæis compositum. Σκηνὴ *Ps. 30, 26.* ውሣጤ፡ መንጦላዕት፡ Penetrale veli, *i. e.* Adytum velo prætensum; Sanctuarium *in quod soli sacerdotes intrant, quod à S. Cœna vocatur* ምቅኅሕ፡ ሦጋሁ፡ ወምቅዳሕ፡ ደሙ፡ ubi mactatur corpus & hauritur sanguis *J. Christi. Org. Lect. 7.* (3.) Tegumentum. Operimentum *in genere. Exod. 26, 14.* (4.) Thorus, *seu* Lectus conjugalis, *ut: Celebraverunt nuptias* ወአብእዎሙ፡ ውስተ፡ መንጦላዕት፡ ወዐጸዉ፡ ኖኅተ፡ & introduxerunt eos in thalamum; & occluserunt ostium. *Vit. Joh. Cama. Plur.* መንጠዋልዕ፡ Vela, *vel* tegumenta. *inter dona, quæ ad altare afferri solent. Lit. 164. c. 4. &* መንጠዋልዕት፡

§ አንጦላዕ፡ Velatio. Interjectio velamenti. *Metaph.* Res quævis *alterius* conspectum impediens. *Org. Lect. 2.*

✿ ጠዊም፡ Convolvere, ከመ፡ ክርታስ፡ instar voluminis. *Ebr. 1, 12.*

§ ተጠውመ፡ Convolutus fuit. *Apoc. 6, 14.*

§ ቀዉም፡ Convolutus.

§ ቀውመት፡ Convolutio.

† ጣዎስ፡ *Arab.* طاوس *Græcum* ταῶς. Pavo, *ut:* ጸጕረ፡ ጣዎስ፡ Pennæ pavonum. *Syn.*

✿ ጠዊቅ፡ — አቀወቀ፡ Coarctavit. Coangustavit. Compressit. *Luc. 8, 14.* Coarctando afflixit. *Subjunct. Def.* ኢታቀቅዎ፡ *pro* ኢታቀውቅዎ፡ Ne affligatis *peregrinum. Exod. 22, 21. 25. Absol. construitur: Serva me* እመቅሠፍት፡ እንተ፡ ታጠውቅ፡ à plaga quæ graviter premit, *i. e.* à plaga atroci, Ne sehr drücket. *Org. Lect. 1.*

§ ተጠወቀ፡ Coarctatus, Coangustatus fuit *multitudine. Luc. 8, 45. vel angustiâ loci. Num. 22, 25.* (2.) *Metaph.* Oppressus fuit *vitiis, concupiscentiâ. 2. Sam. 13, 2.*

§ ቀዉቅ፡ Coarctatus. Coangustatus. *Gall.* Foulé. (2.) Angustus, *sive* Difficultatibus circumventus. Bedrängt. (3.) Arduus, Difficilis. *de sermone; ut:* ቀውቅት፡ ይእቲ፡ ለተርጕሞ፡ Arduum *vel* difficile est interpretatu. *MSS Colb.*

§ ቀዋቅ፡ Coarctatio. Angustatio.

§ ቀውቅና፡ *Idem.* ጸ፡ ር፡

✿ ጠዊዕ፡ Parcum esse, *ut:* ወዘሰ፡ ጠዊዖ፡ ይዘርእ፡ ለዝንቱ፡ ከማሁ፡ ይጠውዖ፡ ሎቱ፡ ማእረር፡ Qui verò parcè seminat istud, similiter parca erit illi messis ejus. *2. Cor. 9, 6.*

§ ጠዋዒ፡ Parcus. *Æ.*

✿ ጠወየ፡ Tortuosus, Sinuosus, Detortus, Perversus fuit, *ut:* ምስለ፡ ጠዋይ፡ ትጠዊ፡ Cum perverso perversus es. *Ps. 17, 29. Hebr.* טוה Nevit, *id est: Lanam* torquendo in fila duxit.

§ አቀወየ፡ Detorsit, Inflexit *jus, ut:* ያጠውዩ፡ ለጽድቅ፡ Detorquent, pervertunt justitiam. *Es. 29, 21.*

§ ጠዋይ፡ Tortus. Sinuosus. Inflexus, *de arcu. Ps. 77, 63. De animo,* Perversus. *Psal. 100, 5. Oppos.* ርቱዕ፡ *Pl.* ጠዋያን፡ ሃይማኖት፡ Corruptæ religionis homines. *Syn.*

§ ቀውየ፡ *forma* ገለፈ፡ Tortile opus. ክልኤ፡ ክበበ፡ ቀውየ፡ Duæ rotunditates operis tortilis. *respondet Græco* δύο ἀσπιδίσκας, Curvaturas *exponunt Lexicographi, quales sint ignorant. Exod. 36, 23. 25. al. 39, 16. 18. Alibi reddidit* አሕቅት፡

ዊት፡ ምድር፡ *q. v. col.* 343. *Tam parum sibi constat interpres.*

¶ ጠውየት፡ Curvatura. Contorsio. Distorsio. *MSS. Colb. Metaph.* Malignitas. Perversitas animi, *ut*: ረትዑ፡ ዘእንበለ፡ ጠውየት፡ Candidus, Rectus sine *ulla* perversitate. *Lit. Epiph.*

¶ መጠውዪ፡ Instrumentum torquendi, Equuleus, *vel* strappa corda *Italorum*; *ut*: እንዘ፡ ውእቱ፡ ሀሎ፡ በመጠውዪ፡ ስቁል፡ Cùm esset in tortura suspensus. *Enc.* 25. *Jul.* 3. 3.

✿ ጥዕመ፡ *Hebr.* טעם Gustavit. *Ps.* 33, 9. (2.) *Intrans.* Sapuit. Sapidum, Jucundum, Dulce fuit *palato, ori. Ps.* 18, 11. Jucundus, dulcis factus est. *Lit.* 171. *c.* 4.

¶ አጥዐመ፡ Sapidum reddidit. *Sal* ዘአጥዐሞ፡ ለለሱሕ፡ qui sapidum reddit insipidum. *Lit. Job.*

¶ አስተጣዐመ፡ Condivit. Valde sapidum & dulce reddidit. ἐγλύκαναν. *Ps.* 54, 15. ኢናስተጣዕም፡ ለከርሥነ፡ አላ፡ ናስተጣዕም፡ ትምህርተ፡ መንፈሳዊ፡ Ne condimenta præbeamus ventri nostro, sed condiamus doctrinam spiritualem. *Hom. Greg.* ወኢአስተጣዕሞ፡ መባልዕት፡ Neque condimenta *vel* delicatam præparationem ciborum. *ibid.*

¶ ጥዑም፡ Sapidus. Bene sapiens. Gustu jucundum. *Ps.* 118, 103. Dulce. *Opp.* መሪር፡ *Jac.* 3, 11. (2.) Jucundus. Gratus *sive* acceptus *in genere.* 1. *Pet.* 2, 3. ጥዑማን፡ ዜና፡ ወዝክር፡ Grati, *sive* jucundi relatione & memoriâ, *sive* auditu & relatu, *i. e. de quibus libenter audimus & narramus. Enc.* 12. *Sept.* 1. 3.

¶ ጥዑመ፡ Jucundè. Suaviter.

¶ ጣዕም፡ Sapor bonus, dulcis, suavis. *Exod.* 14, 31. *Lit.* 158. *c.* 4.

¶ ጥዕምት፡ Dulcedo.

✿ ጣዐወ፡ — አጣዐወ፡ 1. *Cor.* 12, 2. Idola coluit. *Act.* 17, 16. Idololatriam exercuit. *Inf. nom.* አጣዕዎ፡ Idolorum cultus. Idololatria. *Gal.* 5, 20.

¶ ጣዖት፡ Idolum. *Ps.* 107, 35. *Pl.* ጣዖታት፡

¶ መጣዕዊ፡ Idolorum cultor. Idololatra. *Et per contractionem vocalis quarti ordinis, ob soni identitatem*: መጥዑዊ፡ *Org. Plur.* መጣዕውያን፡ *Lit. Cyr.*

† ጣዕዋ፡ *Gen. com.* & Pullum *tam* gregis, *quam* armentorum *denotat*; *nempe* Agnum & Agnam; Vitulum & Vitulam; *ut*: *Ne coquas* ጠዑዋ፡ ἄρνα, Agnum subrumum, *sic legitur Exod.* 23, 19. *Jesus Christus* በግዕ፡ ንጹሕ፡ ወልደ፡ ቅድስት፡ ጣዕዋ፡ agnus purus, filius sanctæ agnæ. *Org.* (2.) ላህም፡ ጣዕዋ፡ Bos vitulus. *Ps.* 68, 36. (3.) *Etiam Feris tribuitur. Psal.* 28, 6. *ubi legitur* ጣዕዋ፡ ከርከንዴ፡ *Vid. col.* 396.

✿ ጥዕየ፡ Convaluit. Revaluit *ex morbo. Job.* 11, 12. Bene valuit. *Es.* 1, 6. ከመ፡ እጥዐይ፡ Ut convalescam. ጸ፡ ር፡

¶ አጥዐየ፡ Sanitati pristinæ restituit. Robur & vires addidit. 1. *Thess.* 5, 23. Mederi *vulneribus. Enc.* 3. *Epag.* 1. 2. *Poeticè* Servavit. *ut*: ሐመረ፡ ንግደትየ፡ አጥዒ፡ Navem peregrinationis meæ salvam præsta. *Enc.* 13. *Febr.* 3. 5.

¶ ጥዑይ፡ Sanus, Benè valens. Restitutus ex morbo.

¶ ጥዑየ፡ *Adv.* Salubriter. Salutariter. Salvè, *ut*: ኖመ፡ ጥዑየ፡ Dormivit salvè, *i. e.* Sanus. *Enc.* 6. *Nov.* 3. 5.

¶ ጥዒና፡ *Contr. pro* ጥዕይና፡ Sanitas, Secunda valetudo. *Lit.* 164. *c.* 3.

¶ ጥዕየት፡ Sanatio. *MSS. Colb.*

¶ መጥዐዪ፡ Sanator, Medicus. *F.* መጥዒት፡

¶ መጥዕይ፡ *Idem. F.* መጥዕይት፡ *Org. Edz.*

✿ ጠየረ፡ — ተጠየረ፡ Auspicatus est, Auspicia captavit. Auspicus deditus fuit. *i. e. avium cantum & volatum profanâ superstitione observavit*; *cc.* በ፡ *ut*: ዘይጤይር፡ በዖፍ፡ ἐρνιθοσκοπεῖσθε. *Lev.* 19, 26. *Deut.* 18, 10. οἰωνιζόμενος. (2.) *In genere* Hariolari. Divinare *vel* Augurari. ዘይጤይሩ፡ በሐሳበ፡ ፀሐይ፡ ወወርኅ፡ Qui augurantur *sive* futura prædicunt ex calculo Solis & Lunæ, *i. e.* Astrologi. *Org. Lect.* 2.

¶ ተጠያሪ፡ በዖፍ፡ Auspex. Ariolandi peritus. ተጠያሪ፡ በመሬት፡ ወበሐመድ፡ ወበፍሬ፡ ዕፀው፡ Geomantes, & ex cineribus, & ex fructibus arborum divinator, *Syn.*

¶ መስተጠይር፡ *Idem.* Augur. Divinus *subst.* Divinator. *Cuncta in malam partem. Syn.*

✿ ጠየሰ፡ *def.* ጤሰ፡ Fumavit. Fumus ascendit. *Ps.* 103, 33. & 143, 6.

¶ ጢስ፡ Fumus. *Act.* 2, 19. *pec.* Fumus thuris *seu* suffitus sacer. *Enc.* 12. *Maji.* 3. 2.

✿ ጠየቀ፡ *Conj. E.* Certò scivit. Penitus intellexit *rem, c. abs. & c. acc.* Benè novit. Agnovit *personam.* ኢጠየቁኒ፡ Non agnoverunt me. *Es.* 1, 3. *Luc.* 22, 56. Certus fuit *de aliqua re.* Persuasum sibi habuit. *Ps.* 138, 12. ከመ፡ ታእምሩ፡ ወትጠይቁ፡ Ut cognoscatis & certi fiatis. *Joh.* 10, 38. (2.) Percepit & assecutus est rem. *Marc.* 14, 68. (3.) Consideravit. Perpendit *sæcum.* ኢክህለ፡ ጠይቆተ፡ ገጾ፡ Non potuit certò agnoscere faciem ejus. *Vit. Mar.*

¶ አጠየቀ፡ *Enc.* 24. *Maji.* 3. 3. *Conj. E.* ጸ፡ ር፡ Certiorem aliquem reddidit. *Job.* 1, 22. Rem intellectu difficilem notam fecit. Edocuit. *Gen.* 3, 16. Exactè demonstravit. Accuratè exposuit. *Act.* 9, 22.

¶ ተጠየቀ፡ Certior redditus fuit, sedulò scrutando, vel sciscitando certior factus est. ተጠየቆሙ፡ Sedulò examinavit eos. *MSS. Matth.*

25. (2.) Sciscitatus, Scrutatus est. Interrogavit sollicitè: ፈርሁ፡ ተጠይቆቶ፡ በእንተ፡ &c. Timuerunt eum interrogare de &c. Luc. 9, 45. ዘኢይትጠየቅ፡ Imperscrutabile.

§ ጥዩቅ፡ Certus, Evidens. Deus factus est ሰብእ፡ ጥዩቅ፡ Homo certus, indubitatus. Enc. 1. Mart. 3, 9. በጥዩቅ፡ Certò. ዕለት፡ ጥይቅት፡ Dies certus. Lit. Orth.

§ ጥዩቀ፡ Adverb. Certò. Accuratè. Exactè. Matth. 2, 8. Evidenter. Luc. 1, 3.

§ ጥይቅ፡ Certa cognitio. Pervestigatio. Penetratio rei aliàs intellectu difficilis. Lit. 17. c. 1. (2.) Demonstratio. Accurata scientia. Enc. 29. Nov. 2. 2. ዘኢይትረከብ፡ ጥይቁ፡ Incomprehensibilis.

¶ ጥይቃኔ፡ Certum & accuratum in aliqua re, vulgò Certitudo. Ital. Accuratezza. በጥይቃኔ፡ Certò. Exactè. Scienter. Org. Lect. 3.

❁ ጠይሰ፡ — ጥዩስ፡ Obtusus, Obturatus. De auribus; ut: Audire facit surdos ወይከሥት፡ እዛነ፡ ጥዩሳ፤ & perforat aures obturatas, vel obtusas. Lit. Joh.

* ጤግሮስ፡ Tigris. Flumen in Asia. Org.

† ጤገን፡ Græcum est τήγανον, Sartago. Frixorium. ኅብስት፡ ጤገን፡ Panis sartaginis, id est, Placenta in sartagine frixa. 2. Sam 6, 19. & 13, 9. ጤገን፡ Lev. 6, 21. & ጤጌን፡ malè c. 2, 5. legitur, ut peregrina solent. Vid. col. 170.

❁ ጠገወ፡ Ps. 21, 16. Hæsit. Inhæsit, Cohæsit inter se tanquam compactum. Exod. 15, 8. i. q. ለጸቀ፡ col. 61.

§ አስተጋብአ፡ Denuò cohærere fecit. Conjunxit quod vel ruptum, vel dilaniatum erat. Enc. 15. April. v. 4.

* ጠጠስ፡ Nomen fœminæ martyris. Enc. 16. Nov. 1.

† ጠፈላሕት፡ for. ጠፍላሕት፡ Drachma. አሐቲ፡ ጠፈላሕት፡ Δραχμὴ μία Luc. 15, 8. Pl. ጠፋልሕ፡ Gen. 20, 14. & ጠፋልሕት፡ ut ጠፋልሕት፡ አንግሥ፡ Drachmæ obolorum, ibid. At in V. T. significat Δίδραχμον, Didrachmum, quam differentiam miror. Gen. 23, 15. 16. ጠፋልሕ፡ ዲናርም፡ ብሩር፡ tanquam per appositionem notioris legitur, q. d. Drachmas, didrachma argenti: Jos. 7, 21.

❁ ጠፍሐ፡ Plausit. Manus complosit, &c. acc. sine prep. ut: ይጠፍሑ፡ እደ፡ Plaudent manibus. Ps. 97, 9. & 46, 1. per. in templo, loco plausu, more Æthiopico. Org. Lect. 3. Vide ጸፍሐ፡ በጠፊሖትየ፡ In complodendo me; sensu caret & abit à textu. Gen. 4, 23. (2.) Subegit argillam, tanquam complodendo, formandis lateribus, ut: ንጥፋሕ፡ ግንፋለ፡ Formemus lateres. Gen. 11, 3.

§ አስተጠፍሐ፡ Complaudere, Sæpius complodere manus, Num. 24, 10.

§ ጥፋሕት፡ Complosio manuum.

❁ ጠፈረ፡ Propr. Texit domum. Tectum Fornicem fecit. 3. Reg. 6, 9. Fornicavit. Lacunavit. In modum fornicis texit. Ps. 103, 3.

§ ተጠፈረ፡ Tecta fuit domus. Fornix constructa fuit. Org. Lect. 1.

§ ጥፉር፡ Fornicatus, seu fornice tectus, Lacunatus. Lit. Orth. MSS. Colb.

§ ጠፈር፡ Propr. est Laqueare, sive Fornix, qua tecta in Oriente ex lapide firmantur, ut: ዐርጉ፡ ናሕሰ፡ ወነሥቱ፡ ጠፈረ፡ Conscenderunt tectum, & sustulerunt fornicem. Luc. 5, 19. Hinc pro Tecto accipitur. Matth. 8, 8. (2.) Pro firmamento, i. e. cœlo aqueo. Gen. 1, 6. 7. Quis poterit pervenire ውስተ፡ ጠፈረ፡ ጽርሐ፡ አርያም፡ in tectum palatii summi cœli. Poetica & alleg. locutio, i. e. in cœlum supremum. Org. Lect. 3. At in ordine septem cœlorum, quos Æthiopes asserunt, ጠፈር፡ est infimum.

§ ጠፋሪ፡ Tector ædium.

❁ ጠፍአ፡ Periit. Interiit. Ps. 1, 7. (2.) Disparuit, Invisibilis factus est, ut: ጠፍአ፡ እምኔሆሙ፡ ሶቤሃ፡ Disparuit ab eis confestim. Luc. 24, 31. pro quo alibi dicitur ተሰወሮሙ፡ q. v. col. 176. (3.) Exstinctum fuit lumen, ignis. Matt. 2, 20. ጠፍአ፡ ሊተ፡ Periit mihi, &c.

§ አጥፍአ፡ Matth. 24, 39. Perdidit. Exstirpavit. Delevit. Ps. 17, 41. Exstinxit ignem, prunam. Enc. 25. Nov. Inf. nom. አጥፍኦት፡ Interitus. Perditio. Cant. 8, 7. Deletio.

§ ጥፉእ፡ Perditus, Corruptus. አዕይንት፡ ጥፉኣት፡ Oculi hebetes. Deut. 28, 65.

§ ጠፋኢ፡ Perditor, Deletor.

§ ጥፍአት፡ Interitus. Apoc. 17, 10. Extinctio, ut: Candela ዘኢትጠፍእ፡ ጥፍአት፡ quæ non exstinguuntur. Org. Lect. 3.

ጰ፡

Peregrina sunt omnia, quæ hac litera incipiunt; etenim ad exprimendum Π. P. Græcum posterioribus demum seculis reperta fuit.

* ጰላሞን፡ አባ፡ Abba-Palæmon. Enc. 17. Jun. 2. 1.

† ጰሊስ፡ Græcum πόλις, Urbs. Enc. 27. Jul. 3. 3.

* ጰላዲዮስ፡ Palladius. Enc. 16. Jan. 6. 1. precibus suis resuscitavit mortuum.

* ጰላጊያ፡ Pelagia, martyr bovi candenti æneo indita. Enc. 11. Oct. 1.

* ጲላጦስ፡ Pilatus. Enc. 23. Jun. 5. 1. Cui tandem pax dicitur à Poeta, ideò quod manus suas lavando Christum innocentem pronunciaverit, secundùm textum Matth. 27, 24.

† ጰረሊዮ፡ Græcum est παράλιος, Juxta mare. Maritimus. Luc. 6, 17. ubi ጰረሊዮስ፡ superfluè additum reperitur; quippe tanquam varia lectio in margine scriptum fuit, Librarius autem ineptus utrumque in textum inseruit. In loco parallelo Matth.

Matth. 4,15: habetur ፋናተ፡ ባሕር፡ *pro quo in MSS. Parisiensi legitur* ጰራልዮ፡ *ita libri & lectiones variant.*

† ጵርስፌራ፡ προσφορὰ, Oblatio. *Lit.* 365, *c.* 4.

† ጰራቅሊጦስ፡ παράκλητος, Paracletus. Consolator. Advocatus; *epitheton Spiritus S. Joh.* 15, 26. (2.) *Reatinus interpres hanc vocem* 1. *Joh.* 2, 1. *pro* Patrono, Advocato; *Graecum enim παράκλητος ideiam significat.*

† ጵርጳቄ፡ *Graec.* προβατική. Piscinae nomen *Hierosolymis, à lavandis ovibus sic dicta; cujus mentio fit Joh.* 5, 2.

† ጵርፊርዮና፡ *Graecum, casu retento.* πορφυρίωνα *Lev.* 11, 18. *pro quo corruptè legitur* ጵርፈ ዮና፡ *Deut.* 14, 18. Porphyrio avis *aquatica, a purpureo rostri pedumque colore sic dicta, sola morsu avium bibens, cibumque primis aquâ tinctum, pede velut manu ad rostrum ferens; sic loquitur ex Aristotele Plin. L.* 10. *c.* 46. *in edit. Harduini c.* 63. *p.* 438.

† ጵስጢስ፡ *Est nomen Graecum virginis,* πίστις Fides *dicta, ut:* ጵስጢስ፡ ኤልጲስ፡ (*col.* 331.) ወአጋጲስ፡ *col.* 383. *i. e.* πίστις, ἐλπὶς, καὶ ἀγάπη *nomina* trium sororum *sub Diocletiano* martyrum, *quarum memoriam celebrat Ecclesia Graeca die XVII. Septemb. Aethiopica verò d. I. Augusti in Enc. Virtutes sunt, de quibus* 1. *Cor.* 13, 13.

† ጵስካ፡ Pascha. *Luc.* 22, 1. *Graeca pronunciatione,* πάσχα, *cùm tamen alibi semper & quidem eodem sensu dicatur* ፋሲካ፡ *Marc.* 14, 1. *aliàs* ፋሠሕ፡ *de quibus infra suo loco.*

† ጵስጢቆስ፡ ናርዶ፡ *Graeca verba & casus retinuerunt.* Νάρδου πιστικῆς. Nardi pisticae, *id est* verae & sincerae. *Joh.* 12, 3.

* ጶንጠሌዎን፡ Pantaleon, *unus ex novem Sanctis, qui religionem Christianam in Aethiopia propagaverunt. B. Tellez. Lib.* 1. *c.* 31. *Enc.* 6. *Octob.* 4. 5. 6. 7.

† ጶንጠቆስጤ፡ *vel potiùs* ቆ፡ *ut est in Encomio, Graecum est* πεντηκοστὴ, Pentecoste. *Sic vocatur* intervallum temporis inter festum Paschatos, & festum descensus Spiritus S. *quod vulgò etiam* Festum Pentecostes *vocatur. Hinc ait Aethiops:* ወአመ፡ ተፈጸመ፡ መዋዕለ፡ ጶንጠቆስ ጤ፡ Et cum finiti essent dies, (ἡμέρα, *non* ἡμέραι *dies, ut est in textu*) Pentecoste *scil. dicti. Act.* 2, 1. *Toto hoc tempore in Veteri Ecclesiâ non jejunabant; idque apud Aethiopes etiamnum servatur. Istius moris autorem Demetrium asserit Poeta noster; ut: Demetrius* ሠራዒ፡ መብልዕ፡ በጶንጠቆ ስጤ፡ Ordinator ciborum in (*tempore*) Pentecoste. *Enc.* 12. *Oct.* 4. 2. *i. e. qui constituit, ne Christiani illo tempore jejunarent. Ipsum verò Pentecostes festum Aethiopicè communiter vocatur* በዓለ፡ ፶፡ *i. e.* ኀምሳ፡ Festum quinquaginta *sc. dierum; sive* quinquagesimae diei. *Comp. Aeth. saepiùs tamen* Pentecoste, *ut: Enc.* 18. *April.* 1. *vide* ርክበ፡ *col.* 437.

ጴንጌል፡ — አጵንገለ፡ *Graecum est* ἀπήγγειλε, Nunciavit. *At Aethiopibus significat:* Benè interpretatus est *textum.* Benè exposuit *librum. Enc.* 6. *Nov.* 3. 2. *De Gregorio Armeniorum Patriarcha:* አጵንገለ፡ ሎሙ፡ መጻሕፍ ተ፡ በልሳነ፡ ብሔሮሙ፡ Interpretatus est ipsis *Scriptura S.* libros in lingua vernacula ipsorum. *Vit. Greg.*

† ጰክሲማጥ፡ *Ch.* פקסמד, *Castell. Barbarum* παξαμάδιον. *Ex Aegypto sequioribus seculis in Graeciam, & tandem in Italiam translatum. Hinc post tempora Constantini* Paximatium, *vel* Paxamatium *legitur, & significat* panem minutum sex unciatum, *cujusmodi duo diurnae refectioni monachis Aegyptiis sufficerunt, ut tradit Vossius, allegatque in hanc rem plurimos autores; quem vide Lib. III. de vitiis serm. c.* 34. *p. m.* 559. *Postquam diu jejunaverat* በዕለ ተ፡ ሰንበት፡ ይበልዕ፡ ፩፡ ጰክሲማጥ፡ die Sabbati edebat unicum Paximatium. *Enc.* 15. *Dec.* 3. 5. *i. e.* panem siccum, *sive* bis coctum, Zwieback. *Gall.* Biscuit.

* ጳኵምዮስ፡ Pachomius, *S. Macarii successor, & sic tertius à S. Antonio.* Antistes sodalitatis monasticae. *Enc.* 25. *Jul.* 5. 1. *&* 24. *Sept.* 5. *B. Tellez. Lib.* 1. *c.* 33. *p.* 83. *b.* ሥርዓተ፡ ጳኵምዮ ስ፡ *vocatur* praelectura monastica. *Enc.* 2. *Maji*, 2, 2.

* ጳውሊ፡ Paulus: *Primus Eremita. Vocatur* ቀዳሚ፡ መነኮስ፡ ዘነበረ፡ ሰብዓ፡ ዓመ ተ፡ ወለቢሶ፡ ልብሰ፡ ዘበርተ፡ Primus monachus, qui mansit septuaginta annos (*in deserto*) & amicit se veste è foliis palmae. *Vit. Pach. Sanctus, qui diabolum subegit, ut fateretur ei, quot homines seduxisset. Enc.* 24. *Dec.* 1. *Illum secutus est* Antonius, *vitae monasticae fundator. Histor. Aethiop. Lib. III. c.* 3. §. 18. *& ibi Comment. Enc.* 2. *Febr.* 2. *Vide & infra* ፋውሊ፡ *quod idem esse puto.*

* ጳውሎስ፡ Paulus. *Apostolus gentium. Meton. pro* Epistolis *illius; ut cum in Lit. p.* 161. 3. *dicitur* ይትነበብ፡ ጳውሎስ፡ Legitur Paulus, *i. e.* una ex epistolis Paulinis. *Sic Paulus* ዘ ተሰሎንቄ፡ *q. d.* Thessalonicensis, *i. e. qui scripsit ad* Thessalonicenses. *Poeticè Enc.* 19. *Nov.* 2. 2.

— *Paulus* ተዋራሲ፡ ቅዱስ፡ ስሙ፡ Haeres, *seu* particeps sancti nominis ejus, *sic quoque lege col.* 420.

— *Aliquis ladis ardentibus verberatus. Enc.* 9. *Febr.* 3. 1.

— *Fervido lapidi institit, donec obsessus liberaretur. Enc.* 22. *Jun.* 3. 4.

— Paulus መናኒ፡ *i. e.* Contemptor *dictus, quod aspernaretur opes mundanas. Enc.* 10. *Dec.* 6, 1.

— ሳምሳጢ፡ Samosatenus *condemnatus in concilio Antiocheno, quod Christum modum duntaxat hominem faceret. Enc.* 19. *Oct.* 4. 5.

† ጳውቅና፡ *quod &* ጳውኪና፡ *scribitur; rectiùs* ጳውቂና፡ *Graecum est* πεύκινα ξύλα, Li-

rigna ligna, à πεύκη, Larix, quæ è genere picearum arborum est. 1. *Reg.* 5, 10. & 6, 31. 33. *Æthiopes suum* ሺጋዝ: *esse putant, quod vide, & corrige in Lex. Amh. col.* 28. & *refer ad col.* 31. *Ejusmodi ligna à Regina Saba Salomoni suppeditata fingunt. Org. Lect.* 4.

† ጳዝዮን: *Græc. est* τοπάζιον, Topazius gemma. *Ps.* 118, 127. *Lit.* 158. *c.* 2. *Scilicet primus interpres reperiens in accus.* τοπάζιον, τὸ *articulum, & πάζιον nomen per se esse putavit, quomodo etiam passim legitur. Org. Lect.* 1. *Aliàs manifestò vocatur* ወራውሬ: *de quo supra col.* 421. *Item* ተንባር: *col.* 265. *Job.* 28, 19. *Hinc apparet diversos fuisse Bibliorum interpretes. Unus enim & idem unum nomen, idemque vocabulum retinuisset.* በሐዝዮን: *in Ezechiele reperiri dicitur in Nomenclatore seu* scala magna *Habessinorum. Comment. p.* 210. §. 12.

† ጰዴር: *ut*: ለቢስ: ጰዴር: *Apoc.* 1, 13. & ኢጳርዲ: ጰዴሬ: *Exod.* 25, 7. & 28, 4. *Græcum est* ποδήρης, Tunica talaris, *ad pedes usque demissa.* ኢጳምዲ: ጰዴር: *male pro gemma accepit autor Org. Lect.* 1. *Autor verò Libri Myst. exponit* ለቢስ: ጸዓዳ: vestem albam.

† ጳጕሜን: *Græcum est* ἐπαγόμεναι *scil.* ἡμέραι, Dies adjecti, *seu* superadditi; *Duodecim enim mensibus Æthiopicis dies isti anno solari supplendo superaddebantur. Nam Æthiopum menses, sicut Ægyptiorum, triginta tantùm dies habent; itaque ad conficiendum annum solarem quinque dies; atque quaternis annis sex in fine anni requirebantur. Istos dies vocant* ጳጕሜን: *Enc. in fine. De his vide Scaligerum de Emendat. Temporum in Comp. Æ. p. m.* 692.

⚙ ጴጥሮስ: Petrus. *Discipulus & Apostolus Christi. Enc.* 5. *Jul.* 1. 1. ሠየሞ: ለዐለ: ሐዋርያት: Præpositus Apostolis. *Enc.* 7. *Aug.* 4.
——Eremita austerus, *herbis vescens. Enc.* 15. *Sept.* 1. *Discipulus Esaiæ Eremitæ. Enc.* 16. *Oct.* 2. 2.
——*Sacerdos, cui fracto pane Eucharistico sanguis effluxit. Enc.* 1. *Dec* 2. 5.
——*Patriarcha Alexandrinus, cujus memoria celebratur mense Novembri. Lectionem illius festi habes Job.* 10.
——ዘሶል: Solensis, *qui baptizavit Constantinum M. Imperatorem. Enc.* 7. *Jan.* 1. 2.
——*Martyr in Ægypto Enc.* 18. *April.* 3. 3.
——*Alius martyr, socius Arnobis. Enc.* 19. *Jun.* 4. 1.

* ጰጥሪቃ: Patrica, *vel* Patricia *[soror] Theophili martyris. Enc.* 19. *Nov.* 1. 2.

† ጳጦስ: *Græcum* βάτος, *ut*: ዕፀ: ጳጦስ: Frutex Rubi *in quo Deus Mosi apparuit. Act.* 7, 35. *ex loco Exod.* 3, 2. *quamvis ibi non* ጳጦስ: *sed* ዕፀት: *simpliciter reperiatur. Hinc usitatissimâ similitudine usurpant de S. Maria virgine, ut*: ማርያም: ጳጦስ: ጾሪተ: ነድ: Maria rubus portatrix flammæ, *i. e.* Θεοτόκος. *Enc.* 21. *Sept.* 3. 3.

† ጳጳስ: *Græcum* Πάππας. *Olim* Episcopum *in genere significavit. Act.* 20, 28. 1. *Tim.* 3, 2. & *alibi passim.* ፪፻: ጳጳሳት: Ducenti Episcopi *Ephesi congregati. Nec distinguebantur à Metropolitis. Enc.* 12. *Sept.* 1. 5. *At hodie* ጳጳስ: *est* Archiepiscopus *primarius.* Primas *vulgo, seu* Metropolita; *sic enim vox hæc in lib. Synodorum exponitur*: መጥሮብሊጥ: ዘውእቱ: ጳጳስ: Metropolita, *i. e.* Papas. *Arabes vocant* مطران *vel* مطرن Matrân. *Coptis* ΠΙΜΕΤΡΟΠΟΛΙΤΗϹ, Metropolitanus, *sive primus provinciæ Episcopus. Vide sis de hac appellatione Salmasium de primatu Papæ. p.* 213. & *Hist. nostram Æthiop. de Metropolitâ Æthiopiæ Lib. III. c.* 7. §. 4. & *Comment. pag.* 441. *n.* 75. *Æthiopes illum titulo* Abbuna *honorant.*

ሊቀ: ጳጳስ: *Est* Patriarcha; *unde in supplicationibus publicis primò orant pro* ሊቀ: ጳጳስ: *quod intelligunt de* Patriarcha Alexandrino: *Deinde pro* ጳጳስ: & *intelligunt* Archiepiscopum, *seu* Metropolitam *suum, qui primas in Æthiopia tenet, ut patet Lit. p* 160. *c.* 3. 4. & 163. *c.* 2. *Plur.* ጳጳሳት: Episcopi *in genere. Phil.* 1, 1. *Act.* 20, 28. *Nunc peculiariter* Archiepiscopi *hoc vocabulo denotantur*; & ሊቀ: ጳጳሳት: *q. d.* Princeps *vel* Caput Archiepiscoporum, *est* Patriarcha. *Sic etiam* Pontificem Romanum *vocant: nomen enim eminentius pro eo non habent. Quippe illum non pro Capite Patriarcharum, sed tantummodo pro primo æstimant.* ሊቃነ: ጳጳሳት: Patriarchæ *in plurali.*

§ ተጳጰሰ: Episcopus *vel specialiter* Metropolita creatus *seu* constitutus fuit. *Enc.* 6. *Octobr. Inf. nom.* ተጳጵሶ: Constitutio Metropolitæ. *Enc.* 22. *April. in fin.*

§ ጳጳሲ: Patriarchatus, *sive* Constitutio Patriarchæ. *Enc.* 4. *Sept.* 1. 4. & *sic differt à voce sequente.*

§ ጳጳስና: Episcopalis, *seu* Archi-Episcopalis dignitas. *Enc.* 3. *Oct* & 21. *Nov. Etiam de* Patriarcha Alexandriæ *prædicatur. Enc.* 14. *Febr.* 2. 2.

ጸ:

* ጸ: Tsa, *Nom. propr. urbis in Ægypto, ut*: ምድረ: ጸ: Terra Tsa. *Enc.* 11. *Maji.* 5. 2.

† ጸሀርት: Ahenum. Caldarium æneum. 1. *Sam.* 2, 15. Lebes. 3. *Reg.* 7, 39. *Ejus Plur.* ጸሀራት:

§ ጸሀርት: *Idem. Pluralia abundant, ut*: ጸሀራት: *Marc.* 7, 4. & ጸሀርታት: *ibid.* ṽ. 8. 2. *Sam.* 17, 28. & ጸሀራት: 3. *Reg.* 7, 45.

⚙ ጸሀቀ: *Org.* Desideravit. Cupivit. Aliquid facere voluit. *Luc.* 14, 18. Desiderio affici vel teneri. 2. *Pet.* 1, 12. (2.) Curam alicujus habuit. Sollicitus fuit *de aliquo.* እንዘ: ትጸሀቀ: በእንቲአየ: Dum curâ afficeris mei causâ. *Org. Lect.* 4. *Infin. nomin.* ጸሂቅ: Desiderium.

rium. Studium. ጸ፡ ሮ፡ በጸሂቅ፡ ወእስተ ሐምሞ፡ Studiosè & solicitè. *Enc.* 12. *April.* 2. 3.

§ አጸሀቀ፡ Curæ fuit alicui. Curâ affecit *aliquem.* ኢያጸሀቀ፡ ወኢምንተኒ፡ Nihil prorsus curavit. *Act.* 18, 17. ኢያጸሀቀኑ፡ Nonne curæ est tibi? *Luc.* 10, 40. (2.) Desiderio alicujus rei *aliquem* affecit. *Enc.* 30. *Mart.* 1. 3.

§ ጸሁቀ፡ Curis & solicitudinibus affectus. *ut*: ወለዘሂ፡ ጸሁቀ፡ ኢትትሀከዩ፡ Eum qui in solicitudine versatur, nolite aspernari. *Rom.* 12, 11. Studiosus. Solicitus. ጸሁቀ፡ ለ ፍቅር፡ Studiosus amoris. Attentus ad amorem. *Org.* F. ጸሀቀት፡ ለአድኅኖትየ፡ Solicita de salute meâ. ጸሀቀት፡ ይእቲ፡ Solicita esto ለወሂበ፡ መፍቅድየ፡ *ad dandum desiderium meum. Org.* Affectu plenus. *Rom.* 12, 11.

§ ጸሁቀ፡ *Adv.* Sedulò. Studiosè. Solicitè. *Jude* v. 3.

§ ጸሃቅ፡ *i. q.* ጸሁቀ፡ *for.* ሠናይ፡ *ut*: ጸሃቅ፡ በመንፈሱ፡ Solicitus (*ζέων*, fervens) spiritu suo. *Act.* 18, 25.

§ ጸሀቅ፡ Desiderium, habendi *vel* faciendi studium. *Ebr.* 6, 11. Solicitationem *apud Poetam significare videtur. Enc.* 8. *Sept.* 4. 4. *quia conjungitur cum* ሰኣለት፡ Petitione.

§ ጸሀቀት፡ *Idem.* አርትዕ፡ ወፍቅዶ፡ ጸሀቀቶሙ፡ Dirige & rationem habe desiderii eorum, ጸ፡ ሮ፡

ጸሀየየ፡ —— ተጸሀየየ፡ In speculo conspexit. *Metaph.* Tanquam in speculo contemplatus est, *ut*: *Nos omnes aperta facie* ንጸሀ የይ፡ ስብሐተ፡ እግዚአብሔር፡ tanquam in speculo contemplamur gloriam Domini. 2. *Cor.* 3, 18.

§ መጽሄት፡ Speculum. *Jac.* 1, 23. *forma* ሰ ሩለት፡ *Pl.* መጸሀይ፡ *for.* መንለይ፡ *cum affixo* መጸሀይዮን፡ Specula earum. *for.* መን ብርዮን፡ *Exod.* 38, 37.

† ጽላ፡ Tabula. *Plur.* ጽላት፡ Tabulæ. *ut*: ወጽላትኒ፡ እንተ፡ ውስቴታ፡ ኦሪት፡ Et tabulæ quoque, in quibus erat Lex. *Hebr.* 9, 4. *Exod.* 12, 15. 16. *In specie pro lege Mosaica. Hom. Chrysost.*

§ ጽሌ፡ *Idem. Exod.* 33, 16. ጽሌ፡ ዘእብ ን፡ Tabula lapidea. 2 *Cor.* 3, 3.

ጸለለ፡ ظل I. Liberè ferri in aere *instar nubis*; *Consequenter significat* Obumbravit. *Ps.* 90, 4. *ut Hebræum* צלל; *ut*: ደመና፡ ጸለለቶሙ፡ Nubes obumbravit eos. *Matth.* 17, 5. ኃይለ፡ ልዑል፡ ይጼልለኪ፡ Virtus altissimi obumbrabit te. *Luc.* 1, 35. *cc.* ላዕለ፡ *Enc.* 13. *Aug.* 3. 2. Manum super aliqua te liberè tenuit, tanquam obumbraret eam, *quod fit in aliu S, Cœna. Hinc legitur* ንሰፍሕ፡ ለከ፡ እደዊነ፡ መ ዝራዕት፡ ወንጼልል፡ ዲበ፡ ዝንቱ፡ መ ሥዋዕት፡ Expandimus ad te manus cum brachiis, & expansas tenemus super hoc altari. *Lit. Greg. Constr. & cum* መልዕልተ፡ *ut*: ይጼልል፡ መልዕልቴሁ፡ Super ea ferebatur. *Org.*

II. Innatavit aquæ *instar plumæ vel ligni*, *ut*: ጸለለ፡ ዝኩ፡ ኀጺን፡ ሰብረ፡ Aquæ innatavit istud ferrum asciæ. 4. *Reg.* 6, 6. *Sic* ጸለለ፡ መልዕልተ፡ ቀላይ፡ Innatavit abysso. *Enc.* 5. *Febr.* 4. 3. *De viventibus dicitur* ጸበተ፡ Schwimmen. *q. v. infra.*

§ አጽለለ፡ *Propr.* Umbram fecit, & quidem per *σκηνὴν*, tentorium, *quod quia iter facientes in calidis regionibus in meridie facere solent, ideo accipitur* (2.) *Pro* Diverti in hospitium tempore meridiei. *Matth.* 21, 17. Umbram subire. *cc.* ታ ሕተ፡ *Gen.* 18, 4. Quietis causâ tabernaculum *seu* tentorium figere; *id est*: Teudete. *cc.* ውስ ተ፡ *ut*: መኑ፡ ያጸልል፡ ውስተ፡ ደብረ፡ መቅደስከ፡ Quis tendet in monte sanctitatis tuæ? *Ps.* 14, 1. (3.) *De ave* Nidificavit, Nidum fecit. *Marc.* 4, 32. (4.) *Ex II. significatione*, Natare, Innatare fecit, *ut*: *Elisa* አኅጺን፡ ሰብረ፡ አ ጽለለ፡ ዲበ፡ ማይ፡ Ferrum asciæ innatare fecit in aqua. *Org. Lect.* 4. *ex* 2. *Reg.* 6, 6.

§ ተጸለለ፡ Obtenebratus, Obumbratus, Obscuratus fuit. *Job* 12, 40. *Inscitiâ velut caligine obruta fuit mens. Oculus meus* ተጸለለ፡ በ ገጋይ፡ caligavit in maleficiis. *Enc.* 15. *Oct.* 1. 4. ተጸለልኩ፡ Cæcutiebam. Occœcatus fui. *Act.* 22, 11.

§ ጽሉል፡ Obtenebratus. Imperitia ceu caligine obsitus *animus Matth.* 6, 53. ጽሉል፡ አዕ ይንት፡ Oculis caligans. Cœcutiens. *Enc.*

§ ጸለለ፡ *Vox formæ rarioris.* Nigredo. Fuligo. *Vide* ኢድሞኒ፡ *col.* 495. *Hac in Æthiopiâ utuntur ad conficiendum atramentum.*

§ ጽላሌ፡ Obumbratio. ጽላሌ፡ ኃይለ፡ ዘመንፈስ፡ ቅዱስ፡ Obumbratio virtutis Spiritus sancti. *Lit.* 174. *c.* 4. (2) Tenebræ. Obscuritas. *Ef.* 5, 4. ጽላሌ፡ ዐይን፡ *vel* አዕ ይንት፡ Caligo oculorum. *Org. Lect.* 1.

§ ጽላሎት፡ Umbra. *Ps.* 16, 9. (2.) Tabernaculum. *Ps.* 14, 1.

§ መጽላል፡ Locus umbrosus frondibus tectus. *Org Lect.* 5. (2.) Nidus. *Matth.* 8, 20. *Pl.* መጽላላት፡ *Cant.* 1, 4.

§ መጸለት፡ Tabernaculum *ex frondibus. Lev.* 23, 42. *hinc legitur* በዓለ፡ መጸለት፡ *Σκηνοπηγία.* Festum tabernaculorum. *Joh.* 7, 2. *malè profectò azymorum, quæ aliàs vocantur* ፍሥሕ፡ *col.* 306. *Marc.* 14, 1. *& Luc.* 22, 1. አመ፡ ቀ ደሚት፡ ዕለት፡ በዓለ፡ መጸለት፡ ፋሲ ካ፡ *Marc.* 14, 12. *& sic* Tabernacula & Pascha *erroneè conjunguntur.* በዓለ፡ መጸለት፡ *aliquoties in Comp. Æth. Scal. reperitur. Ille quidem reddidit* Solenne azymorum, *&* መጸለት፡ Azyma, *nimirum persuasus ex duobus locis a nobis allegatis. Verùm Σκηνοπηγίαν significare, locus Joh.* 7, 2. *arguit. Azymum autem est, quendam veterum*

pro

pro festo Paschatis *intelligere* Solennitatem Tabernaculorum, *id facit Cyrillus, L. 3. in Joh. c. XI.*

ጸልሐወ፡ *Psal.* 35,2. Dolum, Fraudem commisit. ጸልሐዉ፡ በልሳናቲሆሙ፡ Dolose agunt linguis suis. *Ps.* 13,5. Imposuit alicui, Decepit fallaciis.

§ ጽልሑው፡ Fallax Impostor. *Psal.* 25,5. & 42,1. Fraudulentus. 1. *Tim.* 1,9.

§ ጽልሐት፡ Fraus. Fallacia. Impostura. *Psal.* 9,29.

ጸልመ፡ *Matth.* 27,45. ظلم Tenebris obductus fuit. Tenebrosus factus est. ዋት፡ ፀሐይ፡ ወጸልመ፡ ዓለም፡ Obiit *seu* Defecit Sol, & obscuratus fuit mundus. *Luc.* 23,44. (2.) Defecit Sol, *vel* Luna. ጸልመ፡ ፀሐይ፡ *Matth.* 24,29. *q. d.* Niger factus est. *Etenim & hac significatio locum hic habet.*

§ አጽለመ፡ Atrum, Nigrum reddidit. In nigrum vertit. Denigravit. *Matth.* 5,36. (2.) Obscuravit, *ut:* አጽለመ፡ ጸዳለ፡ ለዐይን፡ Caligine obduxit splendorem oculorum. *Enc.* 25. *Sept.* 5. 5.

§ ጽሉም፡ Obscurus, Tenebrosus. *Hom. Jac. Serug.* ሰይጣን፡ ጽሉም፡ Satanas tenebrosus *vel* ater, *in* ጸ፡ር፡

§ ጸሊም፡ Niger, Ater, Fuscus. *Act.* 13,1. *F.* ጸላም፡ *Cant.* 1,4.

§ ጽልመት፡ *Hebr.* צלמות *Arab.* ظلمة Tenebræ, Obscuritas. *Psal.* 17,13. 31. ጽልመት፡ ጽጉቅ፡ Crassæ tenebræ. *Es.* 8,22. ቤት፡ ጽልመት፡ *Poet.* Carcer. *Enc.* 20. *April.* 1. 2.

§ አጸልመተ፡ *Verbum nominale.* Obtenebravit. Tenebris obfuscavit. ጸ፡ር፡ *Cujus alia radix non datur, quàm modo dictum.*

§ ጽልሙት፡ Tenebricus, Tenebrio, Tenebricosus. *Plur.* ጽልሙታን፡ Tenebris suffusi. *Hom. Jacobi.* ጽልሙታን፡ አልባብ፡ verfinsterte Hertzen. *MSS. Colb.*

ጸለበ፡ *Chald Syr. & Arab.* צלב In crucem egit. Crucifixit.

§ ተጸለበ፡ In crucem actus, Crucifixus fuit. *Apoc.* 11,8.

§ ጸሊብ፡ Crux. *Enc.* 8. *Nov.*

§ መጽሉብት፡ *Idem. Lit. Joh.*

ጸልአ፡ *Ps.* 10,6. Odit, Odio habuit, *vel* prosecutus est. *Ps.* 5,6. *Oppos. est* አፍቀረ፡ *q. v. infra in* ፈ፡ (2.) Aversatus est. Abnuit facere *aliquid. Matth.* 21,32. *apud Poetam sensu mitiori* Evitavit, Declinavit, *ut: Macarius* ጸሊአ፡ ሢመት፡ ለጳጳስነ፡ Devitans Patriarchatum, *i. e.* Noluit Patriarcha creari. *Enc.* 4. *Sept.* 1. 4.

§ አጽልአ፡ Invisum reddidit *aliquem.* Odium *alicui* concivit. *Gen.* 34,30.

§ ተጸልአ፡ Odio habitus est. *Gen.* 29,33.

§ ተጻልአ፡ Inimicitias cum aliquo exercuit.

§ ጽሉእ፡ Invisus, Odiosus, Qui odio habetur.

§ ጸላኢ፡ Osor, Inimicus, Adversarius. *Ps.* 8,3. *In specie* Satanas, der böse Feind. *Lit.* 168. 4. *in fin. Pl.* ጸላእት፡ *Ps.* 24,20. Inimici.

§ ጽልእ፡ Odium, Inimicitia. *Ps.* 108,2. *In statu constr.* ጽልአ፡ *Sic corrige. Ps.* 138,21.

ጸለወ፡ Aures propè admovit ad audiendum *aliquem. cc. acc.* ጸለወ፡ እዝኖ፡ *Ps.* 77,1. Auscultavit. *Emphatice* Obtemperavit, Obsecutus est, *ut:* ሶበ፡ ኢጸለወ፡ ትእዛዘ፡ ንጉሥ፡ Cum non audiret, *i. e.* non obtemperaret mandato Regis. *Enc.* 21. *Jun.* 3. 3. ወጸመመት፡ እዝን፡ እምጸሊወቱ፡ Et surda fuit auris, ne audiret eum. *MSS. Colb.*

§ ጽሉው፡ Attentus. *F.* ጽሉት፡ *Pl. Aures* እለ፡ ጽልዋት፡ ለሰሚዕ፡ quæ attentæ sunt *vel* auscultantes ad audiendum. *Cant. Sam.* 7. 1.

† ጸልዕ፡ I. Ulcus. *Exod.* 9,11. Vulnus exulceratum. *Org. Lect.* 4. *Plur.* አጽላዕት፡ *Apoc.* 16,11. Vulnera *simpliciter, ut:* አጽላዕት፡ ቀይሕ፡ Vulnera (*Christi*) rubentia. *Poet. Enc.* 21. *Jan.* 10. 4. (2.) Plaga, *ut:* ዓሠርቱ፡ አጽላዕት፡ Decem plagæ, *sc. Ægypti. Hom. Greg. alias* መቅሠፍት፡ *col.* 195.

§ ጽሉዕ፡ Ulcerosus. *Pl.* ጽሉዓን፡ Vulnerati, *è* Vulnere ægri.

† II. ጸላዕት፡ *for.* ጸፍዕት፡ *in MSS. Pocok. & Amstel. male* ጸልዓት፡ *per consuetam vocalium metathesin.* Antrum in rupe excavatum. Specus nativus. *Psal.* 103, 13. 19. Rupes. Petra. *Apoc.* 6,16. *Plur.* ጸላዓት፡ *V. S. &* ጸቃልዕ፡ *ut:* ልጕት፡ ጸቃልዕ፡ *q. d.* Abyssus specuum. *Sic legitur in Epist. ad Susn. Comment. p.* 496. *n.* 10. *& denotat* Profunditatem abyssi.

ጸለየ፡ *Marc.* 1,35. *Chald. & Syr.* צְלִי *Arab.* صلى Oravit, Preces ad Deum fudit. *c. c.* ኀበ፡ Ad. *Ps.* 31,7. (2.) Vovit, *i. q.* በፅአ፡ *col.* 255. *ut:* ዘጸለይኩ፡ አሀብኮ፡ Id quod oravi præstabo ei. *Jon.* 2, 10. *in Oratione post Psalt. Rom. impressa; at in Codice Petrai impresso habetur:* ዘበፃእኩ፡ እፈድየከ፡ Quod vovi, solvam tibi; *eadem res, sed meliore sensu.* (3.) *Effective. c c. accus.* Exoravit, Orando quæsivit. Pro aliquo oravit. ተጸሊ፡ ድኅና፡ Oras *pro* incolumitate *totius mundi. Enc.* 18. *Jul.* 2. 4. *& sine Prep. ut:* ጸሊ፡ ሊተ፡ Ora mihi, *i. e.* pro me. *Vit. Dan.*

§ ጸሎት፡ *F. Arab.* صلوة Tzalaut *in Alcorano, Æthiop.* Tzalôt, *mutato* au *in* o. Oratio, Precatio, Preces. *Ps.* 4,2. *Epith.* ጽንዕት፡ Valida, Efficax. *Org. Lect.* 1. ጸሎት፡ ነግህ፡ Morgensegen. ጸ፡ር፡፡ ገብረ፡ ጸሎት፡ Preces facere *sive* fundere, *i. e.* Orare. Sein Gebet thun. *Poet. Enc.* 1. *April.* 3. 3. ጸለየ፡ ጸሎተ፡ Oravit, *sive* recitavit orationem. *Enc.* 10. *Maji.* 2. 5. *In* ጸ፡ር፡ *Berolin. preces fieri jubentur hoc pacto:* ጸሎት፡ ገብረ፡ ነግህ፡ ወበ ፫፡ ሰዓት፡ ወበ ፮፡ ወበ ፱፡ ወበሰርክ፡ ወበንቅወት፡ ደርሆ፡ ወንፍቀ፡ ሌሊት፡ Orationem facite

ciie mane: & hora tertia, & sexta, & nona: & vesperi & in cantu Galli, & media nocte. *Meton. causa pro effect.* ወይሁቦ: ጸሎቶ: Dat illi quod precatus erat. *Plur.* ጸሎታት:

ጸሎት: ሃይማኖት: Oratio fidei, *sic vocatur Symbolum Apostolicum, pro quo Æthiopes utuntur Symbolo Nicano. Lit.* 163. *c.* 4.

* በጸሎት: ሚካኤል: *Nom. propr. Sacerdotis, cujus ossa post aliquot annos sanguine madida reperta. Enc.* 6. *Oct.* 9. 5.

§ መጸለዪ: Oratorium. Sacellum. *Org. Lect.* 3. *qualia Magnates Æthiopiæ plerumque pone domus vel tentoria sua habent: non quidem concionandi vel missam celebrandi, sed simpliciter orandi causâ.*

✿ ጸለመ: Hausit, Sorpsit, Absorpsit; *ut videtur. Affert aquam, bibit* ወይጸልዋ: & sorbet *sine respiratione. Lib. Myst.*

† ጻሕል: Patina. *Matth.* 14, 8. 11. (2.) Patella. Lanx. *Gall.* La patene, *cujus in administratione S. cœnæ usus. Lit.* 158. *c.* 4. *Plur.* አፅሕል: *Exod.* 38, 16. *al.* 37, 16. *&* አፅሕልት: *Exod.* 25, 29. Patinæ.

† ፅሕም: Barba. *Ps.* 132, 2.

✿ ፀሐሰ: — አፅሐሰ: Pedibus terram pulsavit *per lætitiam, i. e.* Tripudiavit, *ut in Templis Habessinorum moris est. c. c.* በ: *Laudat te Ecclesia Christiana* ጠፋሒ: በእደዊሁ: ወአፅሒሳ: በእገሪሁ: plaudens manibus; & tripudians pedibus. *Org. & sic semper ista duo verba conjunguntur.* እጠፍሕ: በእደውየ: ለሐልዮትከ: ወአፅሕስ: በእገርየ: ለየብቦትከ: Plaudo manibus cogitando te: & tripudio pedibus jubilando de te. *Org. Quia non tantùm* terram pedibus pulsant, *sed etiam* manibus plaudunt, *insolito nostratibus, qui id Hierosolymis viderunt, spectaculo. Constr. etiam abs. ut:* የፀሐሳ: እገርየ: Tripudiant pedes mei. *Org. Vel etiam per petulantiam, ut: Filia Zion* የፀሕሳ: በእገሪሆን: *Es.* 3, 16.

✿ ጸሐበ: — አጸሐበ: Ursit. Institit *re & verbis. Exod.* 12, 33. *Lev.* 25, 14. Importunus fuit. Coegit. *Multis precibus* adegit. *Jud.* 16, 17. 2. *Sam.* 13, 25. 27. *cc. acc.* (2.) Molestus fuit *multo sermone. Act.* 24, 4.

§ ጻሕብ: I. Molestia. Inquietudo *mundi. Enc.* 9. *Jan.* 1. 3. መንሱት: ወጻሕብ: Tentatio & molestia. *Enc.* 9. *Dec.* 4. II. Hydria, Lagena. *Vide* ጸሪብ:

✿ I. ፀሐወ: *Gen.* 9, 24. Evigilavit, Expergefactus est, *i. q.* ነቅሀ: *col.* 296. *Org. Lect.* 2. ሶበ: አፅሐወ: እምንዋም: Cùm expergefactus fuero à somno. *Org. Lect.* 4.

II. ፀሐወ: Serenum, purum factum est *cœlum,* ብሔር: regio sereno cœlo claruit. *Sic legebat Æthiops meus Matth.* 16, 2. *Arabicè & Syriacè idem significat d. loco. Si verò lectio Codicis impressi retineatur, exponendum esset* ፀሐወ: *pro* ፀሐወ: ብሔር: Serena est regio.

† ጸሓይ: Sol, *vide in* ፀ:

✿ ጸሐየየ: Sarrivit. Ab herbis noxiis repurgavit. *Conf.* ጸሀየየ: In speculo conspexit.

§ ተጸሐየየ: Sarritus fuit.

§ ፀሐያይ: Sarritus ager. (2.) A mendis purgatus *liber.*

✿ ፀሐደ: *Ps.* 54, 24. Lævis, Politus, Nitidus *fuit. oppos.* ስሕክ: *col.* 148. (2.) Splenduit. Nituit *velut vernice illitum.*

§ አፅሐደ. Lævigavit. Polivit, *ita ut niteret.* Nitidum reddidit. *Ps.* 22, 7. *vel ungendo, vel poliendo. In specie* Unxit. *Exod.* 28, 41. አፅሒዶ: በቅብእ: Læviga oleo *scabritiem. Enc.* 8. *Maji.* 1. 4.

§ ፅሑድ: Lævis. Nitidus.

§ ፅሕደት: Lævitas. Nitor. Splendor *serici, ut:* ፅሕደት: ሐሪር: *Org. Lect.* 2.

† II. ፀሒድ: Cedrus. *Lev.* 14, 6. *Es.* 9, 10. *Idem Amharicè. Lex. col.* 96. *al.* ቄድሮስ: *suprà col.* 217. *Item* አርዝ: *col.* 344.

✿ ጸሐፈ: *Deut.* 24, 1. *Jos.* 8, 32. *Ps.* 151. *Tit.* Scripsit. *Ps.* 44, 2.

§ አፅሐፈ: Scribi jussit. Describi curavit. Scribere fecit. *Vulgo* Dictare, dictiren. እስከ: ይፌጽም: አፅሐፈ: *De Ezra. Histor apocrypha.* Donec absolveret dictare *Legem & Prophetas. Org. Lect.* 2.

§ ተፅሕፈ: *Ps.* 39, 11. Scriptum est; *ut:* ለተፅሕፎ: ἀπογράφεσθαι, ut describeretur, *sive* censeretur *Josephus cum Maria. Enc.* 28. *Dec.* 1. 4. *Lege* ይጸሐፉ: *Luc.* 2, 1.

§ ፅሑፍ: Scriptus. (2.) *Substantivè,* Scriptum, *sive* id quod scriptum est *Matth.* 2, 5. Scriptura, *ut:* በከመ: ፅሑፍ: ዘይብል: Secundum scripturam quæ dicit, *seu* dictum scripturæ quod sic habet *&c. Org. Lect.* 5. ፅሑፍ: ውስተ: ሰሌዳ: ልብየ: መፅሐፈ: ግብርናትየ: ለከ:: ወፅሕፈቱ: ከመዝ: ዘይብል: Inscriptum est tabulis cordis mei documentum servitutis meæ erga te, cujus (*tenor*) sententia talis est, *Org.* (3.) Catalogus. Descriptio.

§ ጸሓፊ: Scriptor. Scriba. *Ps.* 44, 2. ጸሓፊ: ሀገር: Scriba urbis, *& intelligitur* Legisperitus *apud Judæos. Matth.* 22, 35. *Plur.* ጸሐፍት: Scribæ *Judæorum. c.* 5, 20.

§ ጸሐፍ: *Respondet Græco* ἀπογραφῇ, Descriptio. *Luc.* 2, 2. *Eadem vox reperitur in Fine Mariæ. Cognovit Herodes* ከመ: በመዋዕለ: ጸሐፍ: ተወልደ: quòd tempore descriptionis natus esset *novus Rex Judæorum.*

§ ፅሕፈት: Scriptio. Scriptura, *& actionem & effectum actionis denotat. Org. Lect.* 3.

§ መፅሐፍ: *In genere* Scriptura *quævis, ut: Insusurra in aurem meam* መፅሐፈ: scripturam,

i. e. quod scribendum est mihi, seu quod scribere debeo. Enc. 26. Sept. 2. 5. Et sic opponitur voci humanæ, ut: Hortatus est eos በመጽሐፍ: ወቃል: Literis & ore. Enc. 30. Maji. 1. 3. Propterea hæc nostra lingua Æthiopica vocatur ልሳነ: መጽሐፍ: Lingua scripturæ, sive librorum, quia sola in usu scribendi est, & opponitur τῇ ልሳነ: አምሓራ: Linguæ Amharicæ, sive vulgari. (2.) Scriptura in monetá. Inscriptio. Matth. 22, 20. in tabulá quadam. Enc. 29. Mart. 1. 2. (3.) In specie Liber. Apoc. 10, 9. 10. & κατ' ἐξοχὴν Scriptura sacra; ut: Dominus dicit በመጽሐፍ:: ጸ:ር: Hinc originem habet Arabicum مصحف Metzhaf, quo nomine Alcoranum insignivit Abubecrus illius compilator; Codicem suum absolutè tanquam per excellentiam vocando መጽሐፈ: Librum. መጽሐፈ: ኅድጋት: Libellus repudii. Deut. 24, 1. 3. መጽሐፈ: ዕዳ: Chirographum. Vid. ዕዳ: col. 463. (4.) Catalogus, ut: ውስተ: መጽሐፈ: ቅዱሳኒከ: ዘኢይደመሰስ: ደምሮን: In catalogum sanctorum tuorum, qui non deletur, insere illas. Org. Lect. 4. (5.) Tabella cui aliquid inscribi potest, πινακίδιον, መጽሐፈ: poposcit Zacharias, ut inscriberet nomen Johannis. Luc. 1, 63. Schedula. Un billet, ein Zettul. Enc. 21. Oct. 4. 3. መጽሐፈ: መልእክት: Epistola, Pleonasticè. q. d. Libellus missionis, eine Missive, prout communiter vocantur epistolæ familiares. Pl. መጻሕፍት: Libri. Matt. 21, 42. መጻሕፍት: ምንባብ: Libri lectionis, quorum in templis Æthiopum usus. Solent inter alia munera quoque ad altare offerri. Lit. 164. 4. Codicilli, Literæ. Act. 23, 25. Epitheton ቅዱሳት: additum significat Libros sacros; i. e. Biblia.

§ መጽሐፍና: Qualitas libri, Forma, stylus libri. Utitur Æthiops meus epist. 8. ad me, sed insolenter.

† ጽም: Latrina. vid. post ጸመመ: col. seq.

✿ ጸምሀየ: Marcuit. Exaruit, Flaccere vel Flaccescere; de flore vel corona è floribus, ut: አክሊል: ዘኢይጸምሂ: pro ይጸምሀይ: Corona quæ non marcescit. 1. Pet. 5, 4. & c. 1, 4. Jac. 1, 11. Oppositum est ለምለመ: Virere, Viride & molle esse. Vid. supra col. 15. (2.) Metaph. de aliis rebus situ vel squalore deformatis, veluti detritis vestibus, ut: Tunica spiritualis ዘኢይጸምሂ: ዘለፈ: quæ non veterascit unquam. Enc. 14. Oct. 2. 2. item. de vultu squalido.

§ ተጸምሀየ: Simulavit se squalidum. Squalorem vultus præ se tulit, ut: ኢትትጸምሀዩ: pro ትትጸምሀዩ: Ne sitis tetrico vultu; sive ne deturpetis vultum. Matth 6, 16. Nota: Non pertinet huc ወበጻማሂ: Et in labore quoque. Ps. 72, 5. quia ሂ: est particula Enclitica, suffixa nomini ጻማ: Labor; ἐν κόποις in laboribus Græcus habet.

† ጸምላዕ: Lippus. ጸምላዕ: አዕይንቲሁ: Lippus oculis suis. Lev. 21, 20.

* ጽምሕው: Tzemhu. Nom. propr. regionis. Enc. 8. Oct. 1. 2.

✿ ጸመመ: I. Surdus fuit. MSS. Colb. Vid. ጸለወ: col. 576. Conf. ፀመመ: Obligavit vulnus.

§ አጽመመ: Surdum reddididit. Obturavit aures. Es. 6, 10.

§ ተጸመመ: Arab. صم Surdus factus est. Ps. 38, 3. (2.) Surdum se præbuit erga aliquem. Surdum egit, ut: ወተጸመመኒ: እግዚአብሔር: ወኢሰምዐኒ: Deut. 3, 26. Ps. 27, 1. (3.) Surdum se simulavit. Audire se dissimulavit. c. abs. ይጸመም: ከመ: ዘኢይሰምዕ: Surdum se gerit, seu non auscultat, tanquam qui non audiret. Lit. Orth. &c. acc. ንጸመም: አውያተ: ቃል: Non audimus, sive non attendimus vel auscultamus clamorem vocis. Ibid.

§ ጽሙም: Surdus, ዘኢይሰምዕ: qui non audit. Ps. 37, 14. ለጽሙማን: ያሰምዖሙ: Surdos audire facit. Marc. 7, 37. Respondet passim Græco κωφὸς, quod & mutum pariter ac surdum significat; addit plerumque በሃም: retentâ voce ጽሙም: ut: δαιμόνιον κωφὸν ጋኔን: ጽሙም: ወበሃም: Dæmonium surdum & mutum. Luc. 11, 14. Quare mirum, quod pro ἐλάλησεν ὁ κωφὸς, Locutus est mutus, posuerit: ሰምዐ: ጽሙም: Audivit surdus. Matth. 9, 32.

§ መጽመማ: Surditas. Obturatio aurium.

§ II. ጽም: Latrina. Vulgò Secret. ይነብር: ጽመ: Sedet in latrina. Jud. 3, 24. ጽመ: ይትገደፉ: Per secessum ejicitur. Matth. 15, 7.

§ ጽምማት: Occultum. Secretum. በጽምማት: Occultè. Secretò. Ps. 9, 30. & sic alibi passim, at in MSS. Pocokii semper reperitur በጽማት: idque magis analogicè per Can. I.

§ ጽምማት: Occultè. Secretò. Matth. 1, 19. Contractè ጽማት: Ruth. 3, 7.

✿ ጸመተ: Hebr. צמת Funditus eversus fuit. A stirpe interiit.

§ አጽመተ: הצמית Internecione delevit. Funditus exstirpavit. ያጸምቶሙ: መጥባሕት: ለውሉዶሙ: Funditus extirpabit gladius filios eorum. Deut. 32, 25.

§ ጸምት: Bona & opes bello consumtorum.

† ጽሙና: Contr. pro ጽምውና: Labor. Exercitatio. Spectat ad rad. ጻመወ:

✿ ጸምአ: Ps. 41, 2. Hebr. צמא Sitivit. Conf. ሰምዐ: Audivit.

§ አጽምአ: Sitire fecit. 3. Reg. 22, 27. Siti afflixit. Org.

§ ጽሙእ: Sitiens. አነ: ጽሙእ: Ego sitiens. Matth. 25, 37. habet interdum suffixum personale qualitatis, ut: ማእዜ: ርኢናከ: ጽሙአከ: Quando vidimus te sitientem? ibid. & v. 44.

§ ጽምእ: Sitis. Ps. 61, 4.

§ ምጽማእ: Locus aridus, siticulosus. Ps. 106, 33.

ጻመወ: *Matth.* 9,36. Laboravit *manu.* c. 6,28. (2.) Molestiis conflictatus, luctatus est. እንዘ: ይጻመዉ: ጻማ: Molestiis conflictantes. *Enc.* 27. *Jan.* 3. 3. Angi, Affligi, Angorem sentire *metu mortis. Vit. Dan.*

§ አጻመወ: Laborem creavit. Molestiam attulit. *Marc.* 5,35. Molestus fuit. Vexavit. Negotium facessit. *Luc.* 8,49.

§ ጻማዊ: Laboriosus, *ut:* ተላሊስ: ጻማዊ: Thalassius laboriosus. *Enc.* 17. *Mart.* 3. 1. Qui laborem & molestiam tolerat. *Enc.* 4. *Nov.* 4. 3. *Plur.* ጻማውያን: Laborantes *in quolibet genere, ut:* ጻማውያኒሁ: ለዝንቱ: መጽሐፍ: *Ita se vocant* Editores *Novi Test. in Epil. Evang. Marci. Est & epitheton Monachorum, apud nos vitra preces plerumque otiosorum.*

§ ጽማዌ: Tranquillitas. *Quære in* ፀ:

§ ጻማ: Labor. *Job.* 4,38. (2.) Vexatio. Molestia, Fatigatio. *MSS. Colb.* አእተተ: እምኔሃ: ጻማ: Amovit ab ea omnem molestiam. *Vit. S. Barbaræ.* 1. *Thess.* 2, 2. (3.) Merces labore parta. *Meton. eff. pro effectu, ut:* ተዐሰዮ: እምጻማከ: Sustentes eum de labore tuo. *Can. Apost.* 10. *in Comment. p.* 306.

† ጻማዕት: *for.* ጸላዕት: Eremus. Desertum *Anachoretarum.* እለ: ውስተ: ጻማዕት: Eremitæ. Anachoretæ. *Org. Lect.* 7.

ጸር: ጸሬ: ጸራዊ: Hostis *&c. Vid. in* ፀ:

† ጽርሕ: Conclave augustius *vel locus* sacratior domus, *vel* templi. *Pec.* Oratorium, *ut:* ጽርሐ: መቅደስ: Penetrale sanctuarii. *Psal.* 5,8. *Synecd. pro* Templo *ipso. Apoc.* 21, 22. (2.) Domus regia, Palatium, *ut: In* ውኅጶያተ: ጽርሕከ: interiora palatii tui *rana intrabunt. Exod.* 8, 3. Cœnaculum. *Marc.* 14, 14. 15. *Act.* 20, 8. Thalamus. *Ps.* 18, 5. Conclave, *in quo Apostolos in Pentecoste congregatos fuisse tradunt Æthiopes cum Coptitis, quod vulgo redditur* ጽርሐ: ጽዮን: صهيون علية ὑπερῷον, Cœnaculum Sionis, *sed propriè est* pars domus superior. *Conf. F. Reg. Claud. Vide ibi notas in Comment. Hist. Æth. p.* 239. *n.* 8. *not.* (o.) *Plur.* አጽራሕ: Conclavia *interiora. Luc.* 12, 3. Palatia. *Vit. Theoph.*

§ ተጽራሕ: Contignationes, *vel* Conclavia. *Gen.* 6,16.

ጸረቀ: *Nomen Arab.* صرق *significat* quamlibet rem tenuem & vilem, *ut hinc facile derivari possint sequentia:*

§ ጸሪቅ: *for.* ንቢይ: (1.) Pecunia *in genere. Matth.* 10,9. *In specie* Nummus minutissimus, *sive* Obolus. *Marc.* 12, 41. 42. (2.) Placentæ tenuis genus, *i. q. Arab.* صريقة Panis tenuissimus, λάγανον, Laganum. *Lev.* 8, 26. & ጸረቅት: *Exod.* 29, 23. *Lev* 8, 26. *Plur.* ጸራይቅ: Lagana. *Lev.* 7, 12.

† ጽርቅ: Pannus vilis. *Vide in* ፀ:

ጸረበ: Fabricavit ligna. *Exod.* 35, 5.

§ ተጸርበ: Fabricatus fuit.

§ ጽሩብ: Fabricatus. 4. *Reg.* 12, 12.

§ ጸራቢ: Faber lignarius. *Matth.* 13, 55. ጸራቢ: እብን: Lapidarius *vel* Cæmentarius. *Pl.* ሊቀ: ጸረብት: Architectus. 1. *Cor.* 3, 10.

§ ጸራብ: *for.* ገባር: *ut:* ብእሲ: ጸራብ: *an potius* ጸራቢ: *Idem. Vit. Theoph.*

ጸርኀ: *Matth.* 27, 46. *Hebr.* צרח *Arab.* صرخ Clamavit voce magna. Vociferatus est. *Ps.* 31, 3. cc. ኀበ: *Ps.* 27, 2. ጸርኀ: ኪያከ: Acclamavit tibi. *Enc.* 13. *Aug.* 3. 1.

§ ጽራኅ: Clamor. *Ps.* 5, 2.

† ጽርንዕት: *In Græco est* λειχὴν, Impetigo, *i. e.* Scabies sicca cum pruritu. *Lev.* 21, 22. *sed Æthiops meus intelligebat* Fœtorem *quorundam hominum,* Hircum *dictum; de quo dubito.*

* ጽርእ: Græcia. *MSS. Colb.* ሰብአ: ጽርእ: Græci. *Joh.* 12, 20. በጽርእ: Græcè. *Luc.* 23, 38.

§ ጽርአ: Græcè. *Act.* 21, 37.

† ጽራእ: *for.* ከዮሕ: *Incerta significationis vox conjuncta reperitur cum* ሐመር: *Luc.* 15, 16. *ibi quære. Nam fortè à* ጽርእ: Græcia *derivetur, quia* ሐመረ: ጽራእ: fabam *vel* siliquam Græcam *denotat, in medio relinquimus.*

† ጸራዒት: *Nomen est singulare sub forma pluralis. Respondet Græco* μηρὸς, *vel* μηρίον, *quod exponitur* Femur, Femen, Inguen, *ut:* ሠብሕ: ዘውስተ: ጸራዒቲሁ: Adeps, qui est circa femur *vel* inguina ejus. *Lev.* 3, 4. 10. & 7, 4. *Vide alia in* ፀ:

ጸርየ: Purus, Mundus fuit.

§ አጽረየ: Purgavit, Mundavit. *Psal.* 11, 7. (2.) Examinavit, *sive* Probavit metallum, *ponitur enim ceu synonymum τῷ* ፈተነ: Probavit. *Enc.* 5. *Oct.* 1. 4. *Hanc significationem habet in allegoricis illis locutionibus Lit.* 171. 3. አብ: ያነጽሕ: ወወልድ: ያጸሪ: Pater mundat, & filius examinat.

§ ጽሩይ: Purgatus. *Ps.* 11, 7. Mundatum *à scoriis metallorum. Apoc.* 3, 18. Purus, Mundus. ትምህርት: ጽሩይ: Pura, limpida doctrina. *Enc.* 25. *Jun.* 3. 4. *sine mendis scriptura* mundè scripta. (2.) *Metaph.* Serenus, *de animo.* ሕሊና: ጽሩይ: *Org. Lect.* 1. *vel* ልብ: ጽሩይ: Cor purum. *Enc.* 13. *Aug.* Animus tranquillus. benevolus, *vel etiam* sincerus, candidus; *& sic opponitur tam irato, quam* fallaci.

ጸቀወ: *Jud.* 4, 21. Trusit *clavum, vel cuneum.* (2.) Tutudit, Contudit *in mortario. i. q.* ወገአ: *col.* 434.

† ጸቃውዕ: *Luc.* 24, 42. *Forma pluralis est* መዓር: Mel purum, Mel *è cera* expressum, *seu* despumatum. *Cant.* 4, 11. መዓር: *est* mel cum cerâ. ጸቃውዕ: መዓር: Liquor mellis purissimus, *q. d.* medulla *seu* cremor mellis. *Org.*

Lect. 2. ጸቃውዑ፡ ዘእምነ፡ ዑንቍሬ፡ ተ ተቀደሐ፡ Mel purum, quod ex favis hauritur. *Org. Lect.* 5. *Poetice pro* Illecebris, *sive* quavis dulcedine, *ut*: ኢያምዕርር፡ ጕርዔየ፡ ጸቃውዑ፡ ዘማ፡ ፋሥርት፡ Ne obdulcent fauces meas illecebræ scorti infamis. *Enc.* 29. *Oct.* 2.

† ጽቍጽቋን፡ *Amhar.* እንቋቁላ፡ *Lex. col.* 60. Lacertæ magnæ genus, *quæ varii, sed maximè cærulei coloris est. Lev.* 11, 29. *ubi respondet Græco* ὁ κροκόδειλος ὁ χερσαῖος, Crocodilus terrestris.

† ጸበል፡ Pulvis. *Ps.* 17, 46. & 34, 6.

* ጸበለ፡ ማርያም፡ *Nom. prop. fæmina. Enc.*

§ ተጸብለየ፡ Cœno *vel* luto conspurcatus fuit. *Metaph.* Peccatis *vel* flagitiis contaminatus fuit *animus*; *ut*:

ሰ፡ እብለ፡ ሕሊናከ፡ ጽሬየ፡
ዘኢረከሰ፡ምንተኒ፡ ወኢተጸብለየ፡
Salutem dico menti tuæ puræ,
Quæ nihil quicquam contaminata, nec flagitiis polluta fuit. *Enc.* 6. *Mart.* 3.

❁ I. ጸብሐ፡ *Matth.* 16, 3. Lux *seu* dies facta est. Illuxit dies. *Marc.* 15, 1. ጸቢሖ፡ Cum illucesceret. *Luc.* 4, 42. ለጸቢሖ፡ ዑርብ፡ Cùm illucesceret feria sexta. *Lit. MSS. Arab.* صبح Mane accessit, Mane salutavit. *Notabilis ellipsis est nominis* ዕለት፡ *in sequentibus locis*; *ut*: *Dies* እንተ፡ ጸብሐት፡ quæ illucescit. *Gr.* αὐθημερὸν. Illo ipso die. *Deut.* 24, 15. ለለ፡ ጸብሐት፡ καθ' ἡμέραν, Singulis diebus. Quotidie. *Act.* 16, 5.

§ አጽብሐ፡ Illuminavit. *At* እጽብሃ፡ *Nom. propr. Vide in* እ፡ *col.* 381.

§ ጽባሕ፡ *Arab.* صباح Tempus matutinum *post Solem exortum*. በጽባሕ፡ Manè. *Ps.* 5, 3. 4. ኮከብ፡ ጽባሕ፡ Stella matutina, Lucifer, Phosporus. *Ps.* 109, 4. (2.) *Synecd*, Totus dies, *ut*: በአርብዓ፡ ጽባሕ፡ Quadraginta diebus. *Num.* 13, 25. (3.) Oriens, Plaga *sive* Pars Orientalis. *Jos.* 7, 2. *Ps.* 74, 6. *Vit. Bessad.* ብሔረ፡ ጽባሕ፡ Regio Orientis. *Hom. Jac. Serug.*

§ ጽባሓዊ፡ Orientalis, *ut*: ኮከብ፡ ጽባሓዊ፡ *Org. Lect.* 2. *Plur. Apoc.* 21, 13.

❁ II ጸብሐ፡ Tributum pependit, vectigal solvit. *Rom.* 13, 7. *vel tale quid Ecclesiæ*; *ut*: *Oramus pro illis* እለ፡ ፍሬ፡ ይጸብሑ፡ ለቅዱሳት፡ አብያተ፡ ክርስቲያናት፡፡ Qui fructus pendunt sanctis Ecclesiis. ጸ፡ ር፡

§ አጸብሐ፡ *Conj. E.* 1. *Sam.* 8, 15. Tributum, vectigal imposuit. Solvere coegit. Tributarium aliquem reddidit.

§ ጸባሕት፡ *for.* ሰማዕት፡ Tributum. Vectigal; *sic lege Rom.* 13, 7. ጸባሕተ፡ ዲናር፡ Tributum denarii, *Matth.* 22, 17. እለ፡ ጸባሕት፡ Vectigaliarii, qui vectigal exigunt. *Matth.* 17, 24. 25. *aliàs* መጸብሓን፡ *quod vide paulo post.*

§ መጽባሕ፡ τελώνιον, Domus telonæ. *Matt.* 9, 9. *q. d.* Locus telonii, *sic lege Marc.* 2, 14.

§ መጸብሕ፡ Telonarius. Publicanus. *ferme* መበስል፡ *Pl.* መጸብሓን፡ Publicani. *Matt.* 9, 10. 11, *Marc.* 2, 15. 16. *Luc.* 5, 29. 30.

§ መጸብሕ፡ Tributarius. Vectigalis, *qui vectigal pendere cogitur. Jos.* 19, 47. *Jud.* 1, 30. *Hinc est Pl.* መጸብሕያን፡ *quod malè ponitur pro* መጸብሓውያን፡ *de quo mox. Luc.* 15, 1. & *Matth.* 11, 19. *sic corrige & Luc.* 3, 12.

§ መጸብሓዊ፡ *i. q.* መጸብሕ፡ *Matth.* 10, 3. *Luc.* 5, 27. መጸብሓውያን፡ *Matth.* 21, 31. 32. *Luc.* 19, 2. *sic lege Matth.* 5, 46.

❁ ጸብረ፡ Limosa facta est terra.

§ ጽቡር፡ Lutosus, Fictilis. *ut*: ጽቡራኒ፡ ለእደዊከ፡ ኪን፡ Lutosi nos, manus tuæ artificium. *Enc.* 29. *Jan.* 1. 4. (2.) *Subst.* Cœnum. Lutum subactum. *Exod.* 1, 14. ጽቡረ፡ ፍኖት፡ Lutum viarum. 2. *Sam.* 22, 43. ጽቡር፡ ለብሓዊ፡ Lutum figulinum. *Es.* 29, 16. ንዋየ፡ ጽቡር፡ Vas fictile. Urna. *Enc.* 30. *Febr.* 1. 2.

§ ጸብር፡ Cœnum. Lutum. 2. *Pet.* 2, 22. ጸብረ፡ ግንፋል፡ Lutum laterum, *i. e.* Argilla. *Lib. Myst.*

❁ ጸብረቀ፡ — አንጸብረቀ፡ Pellucidus fuit, Splenduit. Fulsit *ignis. Lit.* 172. *c.* 1. Micuit *gemma. Org. Lect.* 2. *aurum. Org. Lect.* 4. *Deinde etiam aliis rebus pellucidis tribuitur, ut* thuri. ስሒን፡ ዘያንጸበርቅ፡ διαφανής, quod est pellucidum. *Exod.* 30, 34.

§ ንጽብረቅ፡ *Nomen participiale insolitâ formâ formavit autor MSS. Colb. Induentes indumentum lucis* ንጽብረቅ፡ ሥን፡ fulgens pulchritudine.

† ጸበርት፡ Ramus palmæ; *ut*: *Tenuerunt* ውስተ፡ እደዊሆሙ፡ ጸበርተ፡ in manibus suis ramos palmarum. Palmzweige. *Apoc.* 9, 7. *in specie* βαΐα φοινίκων, Frondes palmæ. Termites. ጸበርት፡ ዘበቀልት፡ *Idem. Joh.* 12, 13. *Distinguitur à* በቀልት፡ Palmæ arbore. *col.* 239. *Plur. Septuaginta* ጸበራት፡ ተመርት፡ Palmæ dactylorum; *per Synecdochen & Pleonasmum, pro arbore ipsa. Exod.* 15, 27. *Lev.* 23, 40. *Salomon pingi curavit* በቀላተ፡ ወጸበራተ፡ Spathulas, *seu* stolones & Palmas. *Org. Lect.* 4.

❁ ጸበበ፡ Arctus, Angustatus, Coarctatus fuit. *Oppos. est* ረሐበ፡ *col.* 123. *Dicitur de rebus profunditatem aut concavitatem aliquam habentibus*; *ut*: ለይጽበበ፡ Fiat ei angustum. *Org. Lect.* 3. እመ፡ ይጸብበክሙ፡ Si coarctat vos, *seu* angustior vobis est *mons Ephraim. Jos.* 17, 15. *Hebr.* צב *est Plaustrum* cameratum.

§ አጽበበ፡ Coarctavit.

§ ጸቢብ፡ Arctus. Angustus. *Num.* 22, 26. *Oppos.* ረሒብ፡ *F.* ጸባብ፡ *de porta* angusta. *Matth.* 7, 13. 14.

§ ጽቡት፡ Angustia *rei parum capientis*, *ut*:

ጽቡት፡

ጽበተ፡ ከርሥ፡ ዘምስለ፡ ርሒብ፡ Angustia uteri cum capacitate, *h.e. angustus uterus Mariæ fuit capacissimus, Dominum universi continens. Lit.* 172. c. 1.

§ ምጽብብ፡ Angusta via, Angustiæ *locorum inter rupes.* 1. *Sam.* 23, 14.

❁ ጸበተ፡ Natavit. Enatavit *animal.* 2. *Cor.* 11, 26. *Inf.* ጸቢቶ፡ Natando. *Act.* 27. 42. Tranavit *lacum. Enc.* 17. *Oct.* 4. 4. (2.) Urinari, *quod ranarum proprie est, ut:* ይጸብት፡ በጽልመት፡ Natet in obscuro, *i.e.* instar natantis in abscondito versetur. *Lit. Joh.* እንዘ ይጸብት፡ ሕሊና፡ *de* valdè profunda cogitatione *sermo est*, Non profundè cogitando. *Lit. Orth. Abyssus.* ዘ ኢይጸብትዎ፡ ዓሣት፡ quam natando non assequi, nec ad ejus finem pertingere possunt pisces. *Emphaticè. Lit. MSS.*

§ አጽበተ፡ Natare fecit, *vel* In profundum demisit. *MSS. Colb.*

❁ ጸብሐ፡ *Matth.* 26, 23. Tinxit. Intinxit *in patellam, in acetum. Joh.* 13, 26. *Conf.* ጠምዐ፡

§ ጸብሕ፡ Jus. Jusculum *vel etiam* Ferculum. *Conf. F. R. Claud. Comment. p.* 239. *n.* 7. Intinctus. ἔμβαμμα. ቤተ፡ ጸብሕ፡ Culina. *Æ.*

§ መጽብሕ፡ Patella. Lanx cum intinctu. ἐμβάφιον. *Matth.* 26, 23. *Pl.* መጻብሕ፡ *Exod.* 37, 16. *al.* 38, 16. *&* መጽብሓት፡

❁ ጸብአ፡ *&* ጸባኢት፡ *Vide in* ፀ፡

❁ ጽብዕ፡ — አጽባዕት፡ *Hebr.* אצבע *Arab.* اصبع Digitus, *tam manus quàm pedis. Matth.* 23, 4. *Pl.* አጻብዕ፡ اصابع *Ps.* 143, 1. *Marc.* 7, 33.

† ጸታ፡ Ordo Series. *vid. sub* ጸወተወ፡

† ጼተለ፡ *Vox formæ insolitæ. In schedis Th. P. reperi* አውጻሕከ፡ ሎቱ፡ ወይነ፡ ወጼተለ፡ Libavisti ei vinum *&* siceram *vel* alium potum inebriantem. *Mich.* 2, 11. *Non respondet Græco* Ἐπίλαξέ σοι εἰς οἶνον καὶ μέθυσμα. Stillavit tibi in vinum & ebrietatem. *d. loco.*

❁ ጸተመ፡ Crura & brachia fregit. *Vide in* ፀ፡

† ጻንብ፡ Hydria. Lagena *ad ferenda liquida.* ጸንበ፡ ማይ፡ *q.d.* Hydria aquæ. *Marc.* 14, 13. *Luc.* 22, 10. *Pl.* አጽንብት፡ 2. *Sam.* 17, 28.

† ጽኍይ፡ *Sic scribitur in nostro MSS. Lev.* 14, 6. 7. 49. 52. *alias* ጽሕይ፡ Cedrus, *quod supra habes col.* 578.

* ጻና፡ Tzana, Lacus Æthiopiæ *maximus, per quem Nilus servatis undis suis transit. Cum appositione generis* ባሕር፡ ጻና፡ Bahr-tzana. Mare tzana, *in tabulis Geogr.* Bar-cena, *Hist. Æth. Lib.* I. *c.* 8. §. 112.

❁ ጸንሐ፡ Exspectavit. *Ps.* 39, 1. *Matth.* 15, 32. Exspectat *sive* manet *aliquem adversitas. Org. Lect.* 2. (2.) *Peculi.* Insidiandi & capiendi *alicujus* causa exspectavit *Ps.* 9, 30. 31 32. Insidiatus est.

§ አጽንሐ፡ Exspectare jussit, *vel* Effecit ut exspectaret, *e. gr. Navis. Marc.* 3, 9. (2.) *Pec.* Constituit *vel* Collocavit *aliquem* in insidiis, *ut:* አጽንሑ፡ ሎቱ፡ እለ፡ ይትዐቀብዎ፡ Constituerunt ei insidiatores. *Luc.* 20, 20. *Sic* አጽንሑኒ፡ ይቅሥፉኒ፡ Insidias struxerunt mihi, ut flagellarent me. *Ps.* 37, 18. *Metaphora insolita occurrit Jos.* 18, 3. *Quousque* ታፀንሕዋ፡ ለምድር፡ exspectare facitis terram, *ut non hereiscamini eam? i. e. Quare imbelliam finitis, quo minus eam dividatis.*

§ ተጻንሐ፡ Alius alium exspectavit. 1. *Cor.* 11, 33.

§ ጽኑሕ፡ Exspectans እስከ፡ አመ፡ ይረክብ፡ ዘጽኑሕ፡ ሎቱ፡ Donec inveniat quod exspectat eum, *seu* quod præparatum est ei. *Gen.* 49, 10. *ex Græco* ἕως ἂν ἔλθῃ τὰ ἀποκείμενα αὐτῷ. *al.* ᾧ ἀπόκειται. *Huc alludit Poeta; Thesaurus* ዘ ጽኑሕ፡ ሎሙ፡ በሰማያት፡ qui repositus est eis in cœlis. *Enc.* 14. *Mart.* 3. 3. ጽኑሕ፡ ሊተ፡ አክሊለ፡ ጽድቅ፡ Reposita mihi est corona justitiæ, *ait Paulus* 2. *Tim.* 4, 8. ወሎሙ፡ ጽኑሕ፡ ደይኖሙ፡ Et illos exspectat condemnatio eorum: *i.e.* Quorum parata est condemnatio. *Rom.* 3, 8. (2.) *Pec.* Qui in insidiis stat, *ut:* ጽኑሕ፡ ለመሢጥ፡ Stans *vel* insidians ad capiendum. *Ps.* 21, 13.

§ ጸናሒ፡ *Idem. Pl.* ጸናሕያን፡ ተስፋ፡ Exspectantes spem. *Enc.* 28. *Febr.* 2. 3. (2.) Insidiator. *Enc. Mar.*

† ጽንሓሕ፡ Holocaustum. *Ps.* 50, 17. (2.) Sacrificium in genere. *Matth.* 23, 18. 19. *al.* ምሥዋዕ፡ *col.* 118.

§ አጸንሐሐ፡ Holocaustum obtulit. Immolavit. Sacrificavit. መሥዋዕተ፡ Victimam. *Org.* Instar sacrificii obtulit, *ut:* ያጸንሕሑ፡ ዕጣነ፡ *q. d.* Sacrificent thus. *Orat. trium puer.* ℣. 11.

§ ተጸንሐሐ፡ *Org.* Pro holocausto oblatus, Immolatus fuit.

§ አጸንሓሒ፡ Sacrificator, qui holocaustum offert. *Sic legitur in Org. Oxon.* Immolator. *Cant. Mich.* 2. 2.

❁ ጸነሰ፡ *Conf* ፀነሰ፡

§ ተጸነሰ፡ *Deut.* 15. 7. *Psal.* 36, 26. Caruit, Eguit *aliqua re*, *cc.* እም፡ *ut:* ኢተጸነሱ፡ እምኵሉ፡ ሠናይ፡ Nullo prorsus bono caruerunt. *Ps.* 33, 11. *Luc.* 22, 35. *& abs.* Inops, pauper. Egenus fuit. እንዘ፡ እጼነስ፡ ὑστερηθείς, *sic lege* 2. *Cor.* 11, 8. *Inf. nom.* ተጸንሶት፡ Indigentia. *MSS. Colb.*

§ አስተጸነሰ፡ Privavit *aliquem aliqua re.* Carere sivit *vel* permisit, *c. c.* እም፡ *Cant. E. Psal.* 83, 13.

§ ጽኑስ፡ Inops. Egenus. *Act.* 4, 34.

§ ተጽናስ፡ Inopia, Egestas. *Psal.* 33, 10. Penuria. *Marc.* 12, 44.

† ጸናጽም፡ Πήγανον, Ruta. *Luc.* 11, 42.

⊙ ጸነነ: *Intransitivè*, Declinavit à recto. Inclinavit se. Nutavit. ሕሊና: ዘኢይጸንን: Animus rectus, qui à recto & vero non declinat. *Lit.* 167. *c.* 3. ሃይማኖት: ዘኢይጸንን: *Lit. MSS.*

§ አጽነነ: *Psal.* 17, 11. *Transitivè.* Declinavit. *c. acc. Ps.* 141, 6. Declinare fecit, *i. e.* Avertit. *Gall.* Detourner. *Ab amore Christi non potuit quisquam* ያጽንኖ: avertere eum. *Enc.* 22. *Jul.* 2. 5. *Christus* አጽነነ: እንዘ: ኢይዘር: እምዕሪሁ: demisit se, quamvis non dissociaretur à conjunctione ejus, *scil. Patris. Lit. Chrys.* አጽነነ: ርእሶ: Declinavit, Inclinavit caput *suum. Joh.* 19, 20. Deflexit *à via. Conf. Fid. R. Claudii. Comment. p.* 238. *n.* 5.

§ ጽኑን: Inclinatus. Nutans. Ruinam minitans. *F.* ጽንንት: *sic lege Ps.* 61, 3.

§ ጽናኔ: Inclinatio, Nutatio, Vacillatio. *Epil. Nov. Test.*

§ ጽነት: *Idem.* Declinatio. *MSS. Colb.*

⊙ ጸነወ: Olvit. *Vide* ጸይነወ:

⊙ ጸንዐ: Invaluit, Fortis, Validus fuit, *vel* factus est. *Ps.* 9, 20. Valuit *in gen. ut:* ብዕል: ኢይጸንዕ: በኀበ: እግዚአብሔር: Divitiæ nihil valent apud Deum. *Pr. Ap.* 11. *Comment. p.* 318. *n.* 58. Firmus *vel* Constans fuit *in fide. Vit. Sam.* ከመ: በመልሕቅ: ይጸንዕ: ሐመር: Sicut anchora firmatur navis. *Enc.* 26 *Mart. Cum affixo pers. comparativè effertur, ut:* ዘይጸንዐኒ: Qui fortior est me. *Marc.* 1, 7.

§ አጽንዐ: Firmavit. Confirmavit. *Psal.* 23, 2. Stabilivit, Roboravit. (2.) Tenuit, Retinuit. *Exod.* 9, 2. Continuit, Comprehendit *manu. Apoc.* 6, 2. 5. Apprehendit, Tenuit animo *doctrinam, instructionem. Ps.* 2, 12. (3.) Induravit. *Exod* 7, 3. አጽንዐ: ልቦ: ላዕሌሁ: Induravit cor suum contra eum, *i. e.* Aversatus est *preces ejus. Org.* አጽንዐ: እዴሁ: ከመ: ይጽፋዕ: Firmavit manum suam (*i. e.* pugnum fecit *compressis digitis*) ut colaphum impingeret. *Lit. Epiph.* (4) Intendit, *ut: David* አጽንዐ: አውታረ: እርጋኖኑ: Intendit chordas organi *sui. Hom. Jac. Serug. Et comparativè* Validius, gravius reddere. ያጽንዕ: ለዝናም: Pluviam graviorem reddidit. *Lit. Epiph. Inf. nom.* አጽንዖ: ሃይማኖት: Firmitudo fidei, *i. e.* firma fides *Lit.* 172. *c.* 4.

§ ተጸንዐ: Acrius, gravius factum est *prælium. Jud.* 20, 34. (2.) *Et reciprocè* Confirmavit sese. *Cont. E.* 1. *Cor.* 9, 25.

§ አስተጸንዐ: Robur, Audaciam, Animum addidit. Confirmavit *animum. Enc.* 7. *Sept.* 6. 3. Stabilivit. Firmavit *validè. Enc.* 9. *Oct.* 4. 4.

§ ጽኑዕ: Fortis, Validus, Efficax *sermo. Hebr.* 4, 12. Vehemens. *In bonam partem:* Insignis, Excellens. *Hom. Chrysost.* ጽኑዕ: ውእቱ: በፈካሬ: መጻሕፍት: Bonus erat exegeta. Augustus scripturarum tractator, *vel insignis interpres. De Pachomio in Vita ejus.* (2.) Durum, Grave, Arduum *factu vel intellectu. Act.* 26, 14.

ኀጺን: ጽኑዕ: እሳት: ይመውእ::
እሳት: ጽኑዕ: ማይ: ይመውእ::
ሐዘን: ጽኑዕ: ወይን: ይመውእ::
Ferrum durum ignis vincit.
Ignem vehementem aqua vincit.
Tristitiam gravem vinum vincit.

Plura vide in Prov. Th. P. post Jonam impressa. (3.) Rigidus, Severus, *ut:* ሕተታ: ጽኑዕ: Inquisitio rigida. *Enc.* 27. *Jan.* 1. 4.

§ ጽኑዐ: Fortiter, Validè, Strenuè. *Enc.* 13. *Aug.* 5. 1.

§ ጽንዕ: Robur. *Psal.* 32, 17. Virtus, Fortitudo. *Ps.* 20, 13. Firmitas. ጽንዐ: ልብ: Duritia cordis. *Marc.* 16, 14. Severitas, Rigor. *Enc.* 1. *Jul.* 1. 4. Bona valetudo. *Enc.* 26. *Aug.* 1. 5. *male pro* στερέωμα, Firmamento *cœli. Exod.* 24, 10. *quod alias appellatur* ጠፈር: *vel* ምጽናዕ: *quod mox sequetur.*

§ ጽንዐት: Corroboratio. *Lit.* 167. *c.* 1. & 169. *c.* 2. Firmitudo, *ut:* ጽንዐተ: ልብ: Constantia. *Vit. Dan.* ጽንዐተ: ሥርው: Firmitudo radicis. *MSS. Colb.*

§ ምጽናዕ: Firmamentum, στερέωμα. *al.* ጠፈር: *col.* 568. *Plur.* ምጽናዓት: Cœli. *Org. Lect.* 2. *quorum septem Æthiopes statuere diximus col.* 374. እስከ: ምጽናዓት: ኃምስ: ሚካኤል: ተለውኮ: Usque ad cœlum quintum Michael! secutus es illum. *Enc.* 12. *Decemb.* 1. 5. *Angeli* እለ: ውስተ: ምጽናዓት: qui sunt in cœlis illis. *Org. Lect.* 4.

§ መጽንዕ: Confirmans, Roborans. *De Spiritu S. dicitur.* Lit. 161. *c.* 1.

† ጽንጕን: Quisquiliæ. Sordes *in cumulum congesta.* ጽንጕኔ: መርሕብ: Quisquiliæ *vel sordes* platearum. *Ps.* 17, 46.

⊙ ጸንጸወ: — አጸንጸወ: Confregit. Distorsit. *Cont.* ያጸነጽውኒ: አዕጽምትየ: Confringunt mihi ossa mea. *Ps.* 41, 14.

§ ጽንጹው: Fractus membris. *Lev.* 22, 24. *Græcus* θλαδίαν, Contritum *habet.*

⊙ ጸንጸለ: — አጸንጸለ: Pulsavit cymbalum, Tinnire fecit. *Org. Lect.* 1. *Hebr.* צלל Tinnire.

§ ጸንጸል: Tintinnabulum. Nola. *ibid. Pl.* ጸናጽል: *Hebr.* צלצלים *Ps.* 150, 5. & ጸናጽላት: Org. Lect. 1.

§ ተጸንጻሊ: Tinniens. Tinnulus; *ut:* ንብል: አንተ: ተጸንጻሊ: ዘይኤድሞ: ለዘይጸምዕ: Nablium es tinniens, quod suave est illis, qui audiunt illud. *Org. Lect.* 1.

† ጽንጽያ: Musca. 4. *Reg.* 1, 2. ጽንጽያ: ከለብ: Musca canina, *sic expresserunt Græcum* Κυνόμυια, Cynomyia. *Exod.* 8, 21. 22. *pro quo tamen Ps.* 104, 29. *habetur* አንት: *q. v. col.* 370. *Pl.* ጸናጽያት: *Es.* 7, 18. *Muiæ*, Muscæ.

† ጽንፍ: Finis. Terminus. *Ps.* 144, 3. Ora, Fimbria *vestimenti. Marc.* 6, 56. *Cujuslibet rei* Extre-

Extremitas, *ut* : ጽንፈ: ለባሕር: Ora, Littus maris. *Enc.* 30. *Febr.* 5. *Pl.* ጽንፍ: Fimbriæ. *Exod.* 28, 14. 22. *item* አጽናፍ: *ut*: አጽናፈ: ምድር: Fines terræ. *Pf.* 2, 8. *Frequens aliàs est Ellipsis vocis* ምድር: *ut*: ውስተ: ኵሉ: አጽናፍ: In omnibus finibus *scil terræ. Lit.* 170. *c.* 3. & 172. *c.* 1. *fin. Vid. col.* 60.

* አጽናፍ: ሰገድ: Atznaf-Segedh. *i. e.* Venerabilis usque ad fines *terræ*; *Cognom. Claudii Imperatoris Æthiopiæ.*

§ ጸናፌ: Exterior. Extimus. *Matth.* 8, 12. ጸናፌ: ዐጸድ: Vestibulum. *Marc.* 14, 68. ጸናፌ: ጽልመት: Exteriores *vel* extremæ tenebræ. *Vit. Pachom.*

§ ጽንፈ: *Malim* ጽናፌ: Terminatio. *q. d.* Finitio. Terminus. እንተ: አልቦቱ: ጽናፌ: Infinitus. *Enc.* 21. *Jul.*

❁ ጸአለ: *Cont. E.* 1. *Pet.* 2, 23. Contumeliâ, Injuriis *vel* probris aliquem affecit. Injuriosè traduxit. *Pf.* 41, 14. Infamia notavit.

§ አጽአለ: Contumeliis affici curavit *aliquem.* Conviciis proscindi passus est, *ut*: ዘኢያጽአለ: አዝማዲሁ: Qui non injuriis affici permisit *vel* sivit propinquos suos *Pf.* 14, 4. *Filia sacerdotis* ለእመ: አጽአለት: በዝሙት: Si passa fuerit se dehonestari scortatione. *Lev.* 20, 9. (2.) Dehonestavit. Opprobrio affecit *domum patris sui. Deut.* 22, 21.

§ ተጽእለ: *in* ጸ: ር: & ተጸአለ: *Pf.* 30, 14. & 108, 24. *Etenim verba gutturalia variant.* Contumeliis, Conviciis affectus, Probris respersus fuit. 1. *Tim.* 3, 6.

§ ጽኡል: Probrosus. Turpis. Infamis. *F.* ጽእልት: *Lev.* 21, 14. ኢጽእልት: Inculpata. Intemerata. *Org.*

§ ጸኣሊ: Conviciator. Maledicns. *Org. Lect.* 4. *Pl.* ጸኣልያን: Conviciatores, *scil. Christiani nominis.* 1. *Cor.* 6, 3.

§ ጽእለት: Cntumelia. Convicium. *Pf.* 78, 4. & 88, 41. Probrum. Turpitudo. *Lev.* 20, 17.

§ መጽእል: Turpe. Probrosum. 1. *Cor.* 12, 23. 24.

❁ ጸአነ: *vel* ጸዐነ: *forte melius per* ዐ: *quia convenit cum Hebr.* טען *Gen.* 31, 17. Imposuit *equo, mulo, vel currus.* 2. *Sam.* 6, 3. *consequenter etiam de aliis rebus ubi unum quid alii insidet, vel imponitur. Exod.* 20, 25.

§ አጽአነ: Conscendere fecit *aliquem in equum vel jumentum. Marc.* 11, 7. Ascendere fecit tanquam in currum. *Pf.* 65, 10.

§ ተጽእነ: *Luc.* 19, 30. Conscendit *equum jumentum, currum vel navim. Enc.* 7. *Jul.* 2. 3. ተጽዕኖ: አድግት: Vehi asinâ. *Enc.* 22. *Mart.* 1. 2. (2.) Incumbere; Insidere *rei alicui, sive super re aliquâ* instar equitantis, *ut*: ይጼእን: ቀመረ: Insidet fornici. *Lit. Orth.*

§ አስተጻአነ: Imposuit jugum *duobus vel pluribus.* Copulavit jugo *duas vaccas.* 1. *Sam.* 6, 7.

§ ጽኡን: Onustus; *propriè* Impositus *jumento vel currui. Variè construitur, modo cum statu constructo rei, quæ jumento imponitur, ut*: ጽኡን: አንገብጋቢሆሙ: አፈዋት: Onusti (*in Æth. est Enall. num.*) cameli eorum aromatibus. *Gen.* 37, 25. *Panis* ዘጽኡን: በአድግ: Asino impositus. *Enc.* 11. *Febr.* 2. 5. ጽኡናን: ሕገ: Onusti *vel* Onerati lege. *MSS. Colb.*

§ መጽእን: Eques. *Pl.* መጽእናን: *Deut.* 20, 1.

§ መስተጽእን: Eques. Rector equi. *Exod.* 15, 1. *Deus* መስተጽእን: ኪሩቤል: Qui sedet super Cherubim. *Org. Lect.* 1. *Pl.* መስተጽእናን: Insidentes *tam in equis, quàm in curribus. Exod.* 14, 23.

❁ ጸእጸአ: — I. ተጸእጸአ: Coluit. Veneratus est *falsos deos. Rom.* 1, 25. 1. *Cor.* 12, 2.

† II. ጸእጸእ: Embryo. Fœtus immaturus. *Num.* 12, 12. ጸእጸእ: ንኡስ: በውስተ: ከርሥ: Embryo parvus in utero. *Decr. Apost.* 4. *Comment. p.* 315. *n.* 50. *Hebr.* צאצאים Germina, propagines, *ut*: צאצאי מעיך Proles viscerum tuorum. *Ef.* 48, 19. *Vide etiam* ፀእፀእ: *sub* ወፅአ: *col.* 437.

† ጼው: Sal. *Matth.* 5, 13.

† ጸዋልዕ: *vide* ጸላዕት: *col.* 576.

❁ ጸወመ: *Marc.* 2, 19. *Hebr.* צום Jejunare. *Præs. def.* ጸመ: Jejunavit, *hoc est*: Nihil edit, nec bibit *usque ad vesperam.* (2.) *Accipitur tamen pro solâ* Abstinentia à carne, *tam piscium, quam aliorum animalium; ut*: ይጸውም: በበ: ሰሙን: ወበበሃሙስ: ጸመ: እምቅበላ: እስከ: ፋሲካ:: Abstinuit à carnibus quinque diebus hebdomadis: & in jejunio magno (*quadragesima*) à die cinerum usque ad festum Paschatis. *Vit. Joh. Cama. Confer* ሰሙን: *col.* 149.

§ ጽዉም: Jejunus. *Qui sine cibo usque ad vesperam manet. Matth.* 15, 32.

§ ጸዋሚ: Jejunator. *MSS. Colb.*

§ ጾም: צום Jejunium. *Pf.* 68, 13. ጾመ: አይሁድ: Jejunium Judæorum, *mensis Judaici X. Tisri. Scal. Comp. Æth. p. m.* 695. *Scaliger putat Eclogarium suum errare, atque X. Nisan sic vocare. Verùm totidem verbis idem reperio in Computo meo. Ergo procul dubio aliter accipiunt Æthiopes quàm Scaliger.* ጾመ: ድኅነት: Jejunium salutis: *est* 27. *dies à* Matque, *seu* Novilunio *mensis Augusti. Idem Scal. p.* 696.

ጾመ: አርብዓ: Jejunium quadragesimale; *aliàs* ጾም: ዐቢይ: Jejunium magnum. *V. S.*

ጾመ: ረቡዕ: ወዐርብ: Jejunium feriæ quartæ & sextæ *more Orientis. Can. Ap.* 48. *Comment. p.* 313.

ጾመ: ልደት: Jejunium natalitium. *Enc.* 22. *Dec.* 2. Unum ex jejuniis Coptitarum, *quæ dictum festum præcedunt, de quo Wansl. Descript. Ægypti P. III.*

p. III. c. IV. num. XI. & Hist. Eccles. Alexandr. pag. 75.

Plur. አጽዋም፡ እምስቴ፡ Abstinentia à potu. *Enc.* 12. *Oct.* 3. 1. አጽዋም፡ ፋሲካ፡ Jejunia Paschatos, *scil. Hebdomadis magnæ Pascha proximè antecedentis.* Die Charwoche. *Can. Clem.* 40. *Comment. p.* 307. ሳብዑ፡ አጽዋም፡ ፋሲካ፡ Dies septimus Hebdomadis sanctæ, *i. e.* Sabbatum ante Pascha, *vel* Vigilia Paschatis. *Can. Apost.* 67. *Comment. p.* 309.

ጸዋር፡ Portare, Ferre, Gestare. *Præt. def. fœm.* ጸረት፡ Gessit በከርሣ፡ in utero, *i. e.* Gravida fuit. *Luc.* 11, 27. (2.) Toleravit, Pertulit, *seu* Perpessus est *malum*, *Matth.* 20, 12.

§ አጸረ፡ *Ruth.* 3, 15. Portare coegit, jussit. *Luc.* 23, 26. ተጸወርዎ፡ ጸረ፡ Imposuit ei onus. *Luc.* 11, 46. Oneravit.

§ ተጸወረ፡ Portatus, Gestatus fuit. *Org. Lect.* 1. *Inf.* ተጸውሮት፡ Portari. Gestatio *passive.*

§ ጾር፡ Onus, *m. Ps.* 37, 4. Fascis. *Matt.* 23, 4. ጾረ፡ ዕፀው፡ Fasciculus lignorum. *Jud.* 9, 48. (2.) Onus *grave vel etiam iniquum. Vulgò* Jugum. *Gen.* 27, 40.

§ ጸዋር፡ φόρος, Tributum. *Sed Æthiops legisse videtur* φορὸς, Ferens, *i. e.* Bajulus, *vel potius* Fröhner / Frohn-Arbeiter / *quos Salomon eligebat ex universo populo.* 3. *Reg.* 5, 13.

§ ጸዋሪ፡ Portator, Gestator. 3. *Reg.* 2, 10. *ut:* ጸዋሬ፡ ክታብ፡ Tabellarius. ጸዋሬ፡ ዜና፡ Portator boni nuncii. *Epith. Gabrielis Archangeli. Enc.* 13. *Dec.* 3. 2. ጸዋሬ፡ ጥበብ፡ Sapientiâ præditus. *Poeticè. Enc.* 17. *Aug.* 3. 1. *Pl.* ጸዋርያን፡ & ጸወርት፡ *ut:* ጸወርተ፡ ወልታው፡ Gestatores scutorum, *i. e.* Scutati. *Org. Lect.* 3.

§ ጹረት፡ Portatio. Gestatio. Gestamen.

§ መጸር፡ Lectica, *vel* sella *quævis*, quâ quis *per viam* gestatur. *Cant.* 3, 9.

§ መጽወር፡ & መጸወርት፡ *q. d.* Instrumentum gestandi, Vectis, Contus, Pertica, *quæ immittitur ansulis lecticæ, vel arcæ.* ሶበ፡ ይጸውርዋ፡ Cum portant illam *Exod.* 27, 7. *Plur.* መጸውር፡ *Exod.* 25, 13 *pro quo in seq. versu legitur* ዮንግዛት፡ *q. v. col* 508. & መጸውርት፡ *c.* 27, 6. *At Num.* 4, 6. 8. *&c. clarè significat* Ansas portatorias, Tragringken / *ut:* ያስተቅድዩ፡ ውስተ፡ መጸውርቲሃ፡ Inferent, immittent eam IN ansas ejus. *Confer* መዓበቅት፡ *col.* 558.

ጸወተወ፡ — ጸታ፡ Ordo, Series, Classis. *Exod.* 28, 15. ዘይቀድም፡ ጸታሁ፡ Cujus ordo præcedit. *Enc.* 12. *Mart.* ተናበየ፡ በጸታ፡ Distinctè, Dilucidè, *vel ut vulgò loquuntur:* In specie, Specificè vaticinatus est *Haggæus de reædificatione templi. Enc.* 20. *Dec.* 2. 2. ዘበበ፡ ጸታ፡ Unumquodque suo ordine, *sive* Unum post aliud. Aliud ex alio, *e. g. malum, vel calamitas. Enc.* 11. *Oct.* 2. 3. በበ፡ ጸታሁ፡ Sigillatim & singulatim, Speciatim, Particulatim, *cui opponitur Generatim. Cant. Mar.* 26. 4. *Plur.* ጸዋትው፡ *ut:* ጸዋትዊሆሙ፡ ለመላእክት፡ Ordines *vel* Classes Angelorum. *Org. Lect.* 4. *Non didicerat* ጸዋትወ፡ ቅዳሴ፡ rationem Missæ, *q. d.* Particularia Missæ, Agenda *vocant. Gall.* Les particularités *vel* Le detail. *Quo pacto Missa esset celebranda. Epist. ad Susn. Comment. p.* 505. *n.* 49.

ጸወነ፡ *Conj. E.* Protexit, *ac velut* munitione defendit. Instar asyli fuit. *Org. Lect.* 3.

§ ተጸወነ፡ Refugit, Recepit se *in locum tutum & munitum. Jud* 9, 51. Munitionibus circumdata fuit *urbs obsessa.* 4. *Reg.* 25, 2.

§ ጽዉን፡ Protectus, Tutus. *ex.* ጸሎት፡ *ut:* ጽዉን፡ አነ፡ ለጸሎትከ፡ Tutus ego *sum* per *vel* propter orationem tuam. *Org. Lect.* 4.

§ ጸወን፡ Arx, Asylum, Locus munitus *vel* tutus. *Psal.* 17, 1. ሀገረ፡ ጸወን፡ *Org. Lect.* 3. Refugium. *Psal.* 89, 1. *Pl.* አጽዋን፡ Munitiones, Munimenta. *Psal.* 88, 40. & አጽዋናት፡ 2. *Cor.* 10, 4.

§ ምጽዋን፡ *Nomen locale, q. d.* Locus asyli *seu* refugii. ጸ፡ ር፡

ጸውዐ፡ *Luc.* 14, 12. ጸውዐ፡ *aliquoties in* ጸ፡ ር፡ & *Hom. Gregorii. Conj. E.* I. Vocavit, Appellavit. *Joh.* 4, 16. Invitavit *ad convivium.* (2.) Invocavit *Deum vel nomen Dei. Ps.* 19, 10. *c. acc. Convenit cum Hebr.* שוע Clamavit. Imploravit.

§ ተጸውዐ፡ Invitatus, Vocatus fuit. *Eph.* 4, 4. *In specie* ad munus *quoddam suscipiendum; ut:* መልእክት፡ ዘተጸዋዕከ፡ ላቲ፡ Munus, *seu* ministerium ad quod vocatus es. *Vit. Joh. Cama.*

§ ጽዉዕ፡ Vocatus, Invitatus. *Org. Lect.* 2.

§ ጸዋዒ፡ Vocator, Vocans. *Epith. Pauli Apostoli*, qui vocavit *homines ad regnum Dei. Lit.* 161. *c.* 3.

§ ጽዋዔ፡ Vocatio, Munus *ad quod aliquis vocatus est. Eph.* 4, 1. (2.) Invocatio, *quæ fit Deo*, *ut:* ጽዋዔ፡ ስሙ፡ Invocatio nominis ejus. *Ep. ad Susn. Comm. p.* 505. *n.* 51.

§ ጸውዖ፡ Vocatio, Invocatio. *Syn. In stat. const.* ጸውዐ፡ አሕዛብ፡ Vocatio gentium.

§ II. ጽዋዕ፡ جام Calix, *m. Matth.* 23, 26. *In specie, cujus in S. Cœna usus:* Lit. 158. *c.* 4. *aliàs* ጽዋዕ፡ ዘቍርባን፡ *Enc.* 21. *Jan.* 9. 2. *f.* Poculum, Scyphus *cujuscunque materiæ. Matth.* 20, 22. 23. *respondet Græce* ποτήριον, *id verò Hebræo* כוס, *Quod etiam significat* Casum, Fortunam, Statum, Conditionem *aliquam. Et* bibere poculum alicujus; *idem est ac eandem cum aliquo fortunam subire. Hinc scripsit Gregorius in lamentis suis super morte Principis Saxoniæ Johann. Ernesti:* እስከ፡ ይበጽሖሙ፡ ዘንቱ፡ ጽዋዕ፡ ሞት፡ በኵሎሙ፡ አበዊየ፡ Donec eadem conditio [illegible]

tio mortis me invaserit ac Patres meos. *Epist. Greg. Comment.* p.41. n.44. *Pl.* ጽዋዓት: *Marc.* 7, 4.8. Phialæ. *Apoc.* 5, 8.

❁ ጸሀመ: — መጽሃም: *De spectris sive Phantasmatibus, quæ circa moribundos vel visa vel metu credita sunt, accipitur;* Latinè Malum genium *dixeris. Org. Lect.* 3. መልአክ: ሞት: Angelum *seu* Nuncium mortis *Æthiopes vocant. Es.* 13, 21. *Confer* ጸሊያት: *col.* 597.

❁ ጸሀረ: *Chald. & Syr.* צער Doluit, Dolores sensit. *Ps.* 12, 2. *In impressis & Amstel. MSS. legitur* ተጸዐረኒ: ልብየ: *in Berol.* ተጽዕረኒ: *utroque modo bene; Etenim est Gutturale abundans verbum.* Afflictum, Cruciatum fuit Dolorificum fuit, Doluit mihi cor meum.

§ አጸሀረ: *Act.* 14, 2. Graviter afflixit, Dolorem, cruciatum attulit, *ut:* ይጼዕርዎሙ: Affligent, Torquebunt eos graviter *per quadringentos annos. Gen.* 15, 13.

† ተጸሀረ: *Cont. E. Org. Lect.* 2. & ተጽዕረ: *Enc.* 15. *Jan. Hab.* 3, 10. Excruciatus, Cruciatibus divexatus fuit. 2. *Cor.* 4, 9. ለተጽዕሮ: Ad excruciandum. 2. *Pet.* 2, 9.

§ ጽሁር: Cruciatibus & doloribus oppressus. Vehementer dolens. *Matth.* 8, 6.

§ ጸሃሪ: Tortor, Torquens: ጸሃሬ: ነፍስ: Tortor animarum, Satanas. *Enc.* 12. *Dec.* 1. 2.

§ ጻዕር: Cruciatus magnus. Dolor ingens. *Ps.* 7, 15. & 17, 5. *Ut egrediantur infantes ex utero matrum* ዘእንበለ: ጻዕር: ወሕማም: sine magnis cruciatibus & passionibus, *h. e. Ut facilè pariant fœminæ. Lit.* 174, 3.

❁ ጸሀቀ: *Hebr.* צוק ضاق Angustum, (*quatenus opponitur lato*) fuit, *vel* factum est. ለተጽህቆ: Ut premas eum. *Org. Lect.* 3.

§ አጽሀቀ: ضاق | הציק Coarctavit. Constrinxit. Compressit. *cc. acc. Org. Lect.* 1. አጽሀቆ: በብዙኅ: መንዳቤ: Multis molestiis illum vexavit. *Enc.* 10. *Aug.* 2. 4. (2.) Coegit, *Ital.* Costringere. *Act.* 28, 19.

§ ተጻሀቀ: Coarctare. Constringere se mutuo; *de turba populi. Act.* 21, 35. *De continuo tonitru ac sese quasi excipientibus fulminibus exponendus videtur sequens locus:* አመ: ይጻሀቁ: ነጎረ: መብረቃት: Cum sese coarctabant *quasi* fulgure continuo fulmina. *Org. Lect.* 4. *Arabicè* صعق *significat* cum ingenti tonitru ruit fulmen.

§ ጽሁቅ: Arctus. Angustus. Schmal. *Oppos.* ርሒብ: Latus; *de area. Org. Lect.* 6. *al.* ጽብብ: Angusta *porta.* Enge. *Matth.* 7, 14.

§ ጻሀቅ: Angustia. Anxietas. *Enc.* 12. *Oct.* 2. 3.

§ ጽሃቅ: Coarctatio.

❁ ጸሀነ: *Vide supra* ጸአነ: *col.* 589.

❁ ጸዐደወ: *Lev.* 13, 2. Albuit. Albus fuit, *vel* factus est. Albescere. *Luc.* 9, 39. Dealbari. *Ps.* 50, 8.

§ አጸዐደወ: Dealbavit. Album effecit. *Marc.* 9, 3.

§ ጸዐዳ: Albus. *Pl.* ጸዓዱ: አልባስ: Albæ vestes. *Joh.* 20, 12. *Apoc.* 4, 4. አክሊላት: ጸዓዱ: Coronæ albæ. *Org.*

§ ጸሀዳ: *Idem. Matth.* 5, 36. Albicans. *Apoc.* 22, 1. ጸ: *pro* ጸ: *est in Org. Edz. bis. Enc.* 17. *Maji.* 2. 4.

§ ጽዑዱ: Dealbatus. Albus. *Enc.* 3. *Jan.* 2. 5. & 11. *Jan. F.* ጽዕድት: ከመ: ባሕርይ: Album instar unionis. *Apoc.* 21, 11. *Pl.* ጽዑዳት: *MSS. Colb.*

§ ጽዕድው: Albedo *propriè. Sed Poeta accepisse videtur pro* fulgore *in loco sequente: Non terruit eam acies hastarum, nec* ጽዕዳዌ: ወልታ: Fulgor clypeorum. *Enc.* 29. *Sept.* 3. 2.

§ ጸዓዱዱ: *for.* መዓርዒር: λευκαίνουσα. Albidus. pulchrè Albicans. *Lev.* 13, 19. *Flos Nardi. Org.*

❁ ጸሀጠ: *Org. Lect.* 5. Miscuit. Temperavit. Composuit. ዕፍረት: Unguentum *vel* አፈው: Aromata. Condivit aromatibus. *Inf. nom.* ጽሃጤ: Mixtura ex aromatibus. *Exod.* 30, 25.

§ ጽሁጥ: Conditus. Mixtum, Temperatum *unguentum. Org. Lect.* 2.

§ ጸሃጢ: Unguentarius, *qui artem temperandi unguenta callet. Exod.* 30, 25.

§ መጽሀጥ: Unguentaria. *Gall.* Parfumeuse. *Pl.* መጽሀጣት: Unguentariæ. 1. *Sam.* 8, 13.

† ጻዕፋ: Potus recens, *sive* vinum *sive* hydromeli *fuerit: de* vino recenti *accipitur. Luc.* 5, 39. *Act.* 2, 13.

❁ ጸየሐ: *Def.* ጸሐ: Planam, Æquam reddidit, Stravit ፍኖተ: viam. *Psal.* 79, 10. *Matth.* 11, 10. Munivit *iter.* Trivit *viam.* Den Weg bahnen. *Apud Poetam abs. per Ellipsin vocis* ፍኖት: *legitur. Enc.* 17. *Nov.* 1. 4. (2.) Complanavit *collem vel tumulum aliquem, ut: Poeta de cineribus busti usurpavit. De Mercurio & Johanne, quorum corpora in ignem injecta, quæ illi* ዘጸሐዉ: ሐመደ: qui complanabant cineres, *salva reperérunt. Enc.* 7. *Nov.* 4. 5.

§ ተጸሐ: Complanata, Strata fuit *via. Es.* 26, 7.

§ ጽዩሕ: Stratus. *Conf. F. R. Claud. Comment.* p. 238. n. 5.

§ ጸያሒ: Strator, Complanator *viæ. Org. Lect.* 4.

§ መጽየሕት: Via, Semita trita. Iter munitum, & ulitatum. *Matth.* 3, 3. *Luc.* 3, 5. ፍኖት: መጽየሕት: Via complanata & trita. *Org. Lect.* 2.

❁ ጸየቀ: — ጸያቂ: Perditor, Corruptor. *Lit.* 175. c. 4. *Epith. τοῦ* ዲያብሎስ: Diaboli.

* ጽዮን: Tzijon, Sion. *Collis notus Hierosolymis.*

mis.Psal. 2,6. ጽርሐ: ጽዮን: Oratorium *seu* Auditorium Sionis, *de quo supra col.* 581. *& absol.* ጽዮን: *Enc.* 19. *&* 25. *Mart.* 2.

۞ ጸየነወ: *Contr.* ጼነወ: Odorem spiravit, *seu* emisit, *e.g.* flos. Oluit, *tam benè, quàm malè.* ዘሠናይ: ይጼኑ: Benè olens. *Org.Lect.*1. *c.c. acc. sine praepositione, ut:* ዘትጼኑ: ቀዐ: qui spiras vel refers odorem uvæ florentis. *Enc.* 7. *Oct.* 2.3.

§ አጼነወ: *Lit.*170.*c.*3. Olfecit, Odoratus est. *Nares habent Idola,* ወእ.የጼንዉ: *Psal.* 113,14. *Inf. nomin.* አጼንዎ: Olfactus. *Unus ex quinque sensibus.* ጸ: ር:

§ ጼና: *F.* Odor suavis & insuavis, *idque per epitheta distinguitur; ut:* ጥዑም: ጼና: Suavis odor. *Enc.* 16. *Aug.* ጽዩእ: ጼና: Fœtidus odor. *Enc.* 14. *Mart.* 2. 2. ጼና: ኃጢአት: Pravus odor peccati. *Lit.* 162. 2. *Differt à* መዓዛ: *quod tantummodo* bonum odorem *significat.* *Lit.*163. *c.*2. *ut:* ጼና: ሠናይ: መዓዛ: Odor bonæ fragrantiæ *per αὔξησιν sic dicitur.* (2.) *Metaph.* Bona fama, *ut:* ጼና: ሠናይ: Ein Gerücht/ gut Lob. *Vit. Sam. Enc.* 6. *Oct. & alibi.*

۞ ጸየአ: *Def.* ጼአ: *Psal.*37,5. Fœtuit. *Exod.* 7,18.

§ ጽዩእ: Fœtidus, Fœtens. *Enc.* 18. *Sept.* 1.5. ጽዩአ: አፉ: Fœtidus ore *vel* halitu. *Syn.*

§ ጼአት: Fœtor. *Org. Lect.* 5. *Cave ne confundas cum vocabulo sequente.*

† ጼአት: *Græcus habet* κοιλάς, Vallis. *Jos.* 8, 11.13. *Sed Æthiops exponebat de tali,* quæ bono gramine abundaret; *quæ significatio quadrat ad locum Soph.*2,6. *Plur.* ጼአታት: Prata, Pascua, *sic reddidit Æthiops* περίχωρα. *Jos.*21, 8.*& seqq.*

۞ ጸየየ: *Contr.* ጼየ: — ምጹያ ት: *ut:* አምዑስት: ምጹያት: Pelles rubricatæ. *Exod.*35, 7. 23. *&* 39, 20. *Num.*4,6.

† ጸየፋ: Blæsus, Balbus, *qui impeditè loquitur, vel literam in loquendo omittit.* *Exod.* 4, 10. *Es.*29,24. *Conf.* ላዐላዐ: *col.* 20.

۞ ጸደለ: Nituit. *Org.* ትጸዱል: ከመ: ጽጌ: ረዳ: Nitet sicut flos rosæ. *Conf.* አርዖብ: *col.*344. *Semel atque iterum in hac conjugatione reperitur, aliàs semper in conjugatione sequente.*

§ አጽደለ: *Idem.* Splenduit. *Aurum* ዘይጸዱል: micans, nitens. *Apoc.* 21, 21. *Corona fulgida* እንተ: ትጸዱል: ዲበ: ርእሶሙ: quæ resplendet in capite eorum. *Org.* በብሔረ: ጽልመት: ዘአጽደለ: In regione tenebrosa qui fulsit. *Enc.* 15 *Dec.* (2.) *Transitivè etiam accipitur.* Splendere fecit. *Enc.* 17. *Aug.* 1.1. Illuminavit oculos, Clarificavit. ጸ: ር:

§ ጽዱል: Splendens, Candidus, Nitidus. መኅቶት: ጽዱል: Lucerna splendens. *Enc.* 18. *Jan.* *Fœm. plur. Dentes* ጽዱላት: ከመ: ሉል: Candidi instar margaritarum. *Org.* (2.) Faces micantes, *Org.*

§ ጸዳል: Splendor. *Hab.*3,3. Fulgor *Solis, Lunæ, stellarum. Lit.*171.*c.*4. Claritas *luminis. Org. Lect.*2. *Oculorum. Enc.* 25.*Sept.*5. Nitor *florum. Org. Lect.* 6. Nimbus, *i. e.* fulgor circum capita *sanctorum. Enc.Patr.*8.2. *Pl.* ጸዳላት: *Syn.*

۞ ጸድቀ: *Hebr. & Chald.* צדק Justus fuit, *Ps.*17,28. *vel* factus est. Justificatus fuit. *Rom.* 4, 9. *Tit.*3,7. *Act.*13,39. (2.) Verax fuit, Veradixit, *ex signif. Arabica* صدق.

§ አጽደቀ: Justificavit, Justum reddidit, *vel* pronunciavit. *Ps.* 72, 13. (2.) Absolvit in judicio, *& sic opponitur τῷ* ኰነነ: Condemnavit. *Lit. Epiph.* (3.) Justè *vel* exactè observavit, Er hat ihm sein Recht gethan/ *ut: Memento dies Sabbati* አጽድቆቶ: sanctificare eum, *i. e.* justè observare; *in Græco est* ἁγιάζειν. *Exod.*20,8.

§ ጽድቅ: Rectus, Justus, *ut: Pondus* ጽድቅ: ይኩን: justum sit. *Deut.*25,15. *ubi de mensuris agitur.* ጽድቅ: ነገርየ: Verus *vel* justus sit sermo meus. *Ep. ad Bufn. Comm. p.* 503. *n.*42.

§ ጻድቅ: צדיק Justus. *Psal.*5, 14. (2.) Verax. *Marc.*12, 14. (3.) Pius, Probus. *Enc.* 15. *Nov.* 1. 1. Bonus *simpliciter. Nam* ምድር: ዘጻድቅት: γῆ ἀγαθή, Terra bona *dicitur.* *Exod.* 20, 12.

§ ጽድቅ: צֶדֶק Justitia. *Ps.*2, 12. (2.) Veritas. *Ps.*56,13. *Pec.* Veritas Evangelica, *sive* Justitia *quæ est* per Christum; Justificatio; *opponitur τοῖς* ጽላት: Tabulis Legis. *Hom. Chrys.* Religio Christiana, *in Encomio passim.* (3.) Jus ipsum, *ut:* ጽሒፈ: ጽድቅ: Jus scribere, *sive* edicere. *Lit. MSS.* (4.) *Idem quod* ጽድቅት: Eleemosyna. *Poeticè; ut:* Opes *suas* ለነዳያን: ዘረወ: በጽድቅ: pauperibus dispertit (distribuit) eleemosynis. *Enc.* 11. *Jan* 7.3. በጽድቅ: Reverâ. *Lit. Joh.* Meritò, Jure, Ritè. *Enc.* 17. *Sept.* 2. 2.

§ ጽድቅ: *Adv.* Benè, *inusitatâ aliàs significatione, ut:* ከመ: ይኩንከ: ጽድቅ: በውስተ: ምድር: ዘጻድቅት: ἵνα εὖ σοι γένηται &c. Ut sit tibi benè in terra quæ bona est. *Exod.* 20, 12.

§ ጽድቅት: *Singularis est, for.* ቅድቅት: *Convenit cum Hebr.* צדקה صدقة Ἐλεημοσύνη, Eleemosyna. *Enc.* 17. *April.* 3.4. *Affixa pluralium more suscipit.*

§ መጽድቅ: Justificans, *ut:* ሃይማኖት: ክርስቶስ: መጽድቅ: Fides Christi justificans. *Enc.* 22. *Mart.* 2. 2.

* ጼዴቅ: *Peregrinum est, nec occurrit nisi in nomine* መልከ: ጼዴቅ: Melchisedech, *ex Hebr.* מַלְכִּי־צֶדֶק *Ps.*109, 5.

† ጸዳና: Apis *quoddam* genus *in Æthiopia,* paulò majus muscâ, aculeo carens, alvearia *sua* in terra habens, *ubi mel jucundissimum pariter ac saluberrimum, idque album gignit; ac tale mel Johannem comedisse credunt,* መዐረ: ጸዳና: Mel apium terrestrium *intelligentes, quod tamen in*

Pala.

Palestina non datur. Marc. 1, 6. *In MSS. Parisiensi legitur* መዓረ: ገዳም: ጸዳና: Mel sylvestre apium terrestrium. *Matth.* 3, 4. *Marc.* 1, 6.

† ጼዴናት: *Arabicum est* صيدنة *malè* ጼዴናት: *in Org. Edx.* Lamia sylvestris, Stryx, *al. Arab.* غول. *Suecis* Skogsrååd. *Plur.* ጼዴናውያት: Fauni. *Es.* 13, 22. *Græca hujus loci Æthiopes non intellexerunt. Conf.* ዱዱክ: *col.* 515.

† ጸደይ: Tempus messis. *Unum, & quidem secundum ex* quatuor anni *Æthiopici* temporibus, *quod sequitur post τὸ* መጸው: Ver. *Sic enim Poeta*: O *Deus* ዘረሰይከ: ጸደየ: ለመጸው: ወሰኖ: qui fecisti æstatem veris terminum, *h. e.* ut æstas sequeretur Ver. *Enc.* 25. *Jun. Incipit* 25. *Dec. secundum Comp. Æthiopicum. Continuatur quidem æstas apud Æthiopes usque ad* 25. *Jun. quo die hyems, seu potius* tempus pluviale *incipit; sed altera æstatis pars vocatur* ሐጋይ: *quod vide col.* 53. ያዘንም: ለክሙ: ጸደየ: ወመጸው: *h. e.* Pluviam demittet vobis, & tempore ጸደይ: æstatis, & tempore መጸው: Veris, *i.e. non tantum in hyeme, sed & reliquis anni temporibus pluet. Joel.* 2, 23. *Plura vid. in Hist. Æth. Lib.* 1. *c.* 5.

✿ ጸድፈ: *Marc.* 5, 13. In præceps ruit. (2.) Cecidit ውስተ: in, *e.g. puteum. Exod.* 21, 33. Præcipitatus fuit *ex alto. Luc.* 8, 33.

¶ አጽደፈ: Præcipitavit, Præcipitem dedit. In præceps jecit. *Luc.* 4, 29.

¶ ጽዱፍ: Præcipitatus. Dejectus.

¶ ጸድፍ: Præcipitium. Locus præruptus. *Luc.* 16, 26. *&* profundus. *Rom.* 8, 39. *Pl.* አጽዳፍ: Præcipitia. *in* ጸ: ር:

¶ ጽድፈት: Præcipitatio.

† ጸጋ: Gratia. *Vid. sub* ጸገወ: *col. seq.*

† ጽጉ: Publicum. *Vide sub* ጸጕጕ: *col.* 599.

† ጽጉር: *f.* Pilus, *si de homine aut quadrupede dicatur, ut*: ጽጉረ: ርእስ: Capillus. *Matth.* 10, 30. ጽጉረ: ገመል: Pili cameli. *c.* 3, 4. *Si verò de avibus,* Penna; *ut*: ጽጉረ:ጣዎስ: Pennæ pavonum. *Syn.*

¶ ጸጓር: Hirsutus homo. Pilosus. *Gen.* 25, 25.

✿ ጸገበ: *Ps.* 16, 14. Satur fuit *vel* factus est. Satiatus, Saturatus fuit *cibando semet. Jac.* 2, 16. *Malè pro* ረወየ: *Act.* 2, 13. *quia hoc loco non de cibo, sed de potu agitur. cc.* በ: *vel c. acc. Ps.* 37, 7.

¶ አጽገበ: Satiavit. Saturavit. Exsaturavit *cibo. Ps.* 80, 15. *sicut* አርወየ: Explevit potu.

¶ ተጸገበ: *Pass.* Satiatus fuit ab alio *cibis. MSS. Colb.*

¶ ጽጉብ: Satur. Saturatus. (2.) *Metaph.* ጽጉባን: ቅንአት: Pleni invidiâ. *Rom.* 1, 29. ጽጉባን: እክል: Saturi pane. *In cantico Annæ.* ℣. 14.

¶ ጽጋብ: Saturitas. Satietas. *Ps.* 105, 16. (2.) Copia. Ubertas *frugum.* Fertilitas. *Gen.* 41, 19. *i. q.* አስምር: *col.* 148. *Oppos.* ሀጋር: *&* ረኃብ: Sterilitas *&* fames. *Enc.* 26. *Jun. c.* 4.

† ጽግዕት: Vespertilio. *Lev.* 11, 19.

✿ ጸገወ: *Marc.* 15, 45. *Cum E. in* ጸ: ር: Gratificatus est *alicui rem aliquam. Luc.* 7, 21. *cc. acc.* Largitus est. Donavit. *Apoc.* 21, 10. Liberaliter tribuit. Condonavit *alicui peccatum.* 2. *Cor.* 12, 13. *Poet.* Contulit beneficium *quodvis, e.g. Baptismum. Enc.* Liberalitate usus est *erga aliquem, & sic constr. absol. Hom. Greg.*

¶ ተጸገወ: Donatum, Tributum alicui fuit, *ut*: ዘንተ: ኵሉ: ተጸጊዎ: Cùm hæc omnia tributa essent ei. *Org. Lect.* 4.

¶ ተጻገወ: Mutua liberalitate *inter se* uti. ይጻገዉ: እምኔ: በበይናቲሆሙ: Donabunt sibi invicem dona. *Apoc.* 11, 10.

¶ ጽጉው: Liberalitate, Donis affectus.

¶ ጸጋ: Gratia. χάρις. ጸጋ: እግዚአብሔር: ኀደረ: ላዕለ: ሕፃን: Gratia Dei habitavit super infante. *Vita Mar. In specie* Donum gratuitum *ex liberalitate profectum Ps.* 67, 19. *Ps.* 126, 4. በጸጋ: Gratis. *Matth.* 10, 8. *Pl.* ጸጋት: *Lit.* 175. *c.* 3.

* ጸጋ: ምእላይ: *Est* nomen ደብር: *i.e.* Monasterii. *Enc.* 29. *Jan.* 5. 2.

* ጸጋ: ክርስቶስ: Tzaga—Christus. *Nom. prop. impostoris, qui An.* 1635. *in Gallia fuit, & se pro Principe ac herede Æthiopiæ gessit. De quo vide Hist. Æthiop. Lib. II. c.* 7. § 53. *seqq.*

¶ ጸጋዊ: Donator. Dator. Largitor. *Lit* 173. *c.* 4. Liberalis. *Opp.* ደንጻዊ: Avarus. *col.* 510.

¶ ጽጋዌ: Liberalitas. Donatio.

¶ መጸግው: *i. q.* ጸጋዊ: Qui concedit, tribuit, *aut* gratificatur *aliquo alicui. Org. Lect.* 4.

✿ ጸገየ: *Org. Lect.* 2. Floruit *arbor, frutex.* Flores protulit. *Cant.* 2, 13. 15. *Dicitur etiam de flore ipso.* Floruit. Explicuit se.

¶ አጽገየ: Florere fecit, Effecit ut flores emitteret *arbor. Org. Lect.* 5. Expressit flores *picturâ, ut*: በልብሱ: አሮን: ደርከና: አጽገዩ: In veste Aaronis hyacinthino *seu* aureo colore flores acupictos expresserunt. *q. d.* florere fecerunt. *Enc.* 21. *Oct.* 1. 4.

¶ ጽጉይ: Floridus. Floreus. አክሊል: ጽጉይ: Corona florea. *Org. Lect.* 4. ከደን: ጽጉይ: Tunica florulenta. Floribus intertexta. (2.) Floribus ornatus. *Exod.* 25, 33. *F.* ጽጊት: *pro* ጽጊይት: *Enc.* 7. *Dec.*

¶ ጽጌ: Flos. *Ps.* 102, 14. ጽጌ: ደንጐላት: Cnicum *interpretantur. Cant.* 2, 2. ጽጌ: ረዳ: Rosa. Org *Lect.* 2. ጽጌ: ዘሐይቅ: Flos litoris, *species floris cujusdam odoratissimi. Vid.* ረዳ: *col.* 140. *&* ሰገላዊ: *col.* 183. *Pl.* ጽጌያት: Flores *in genere. Luc.* 12, 27. ሰንበተ: ዘጽጌያት: Sabbatum florum. *i.e.* Dominica palmarum, *al.* ሆሣዕና: *Gall.* Pasque fleurie. *Marc.* 4, 26. *Tit.*

¶ ጽጉይ: Floribus ornatum, ut Fimbria ዶሞሬ: ጽጉይ: κατεμμεμιγμένα ἐν ἄνθεσιν. Mixta floribus. *Exod.* 28, 14.

⚙ ጸኍኍ: Foràs prodiit. In publicum progressus est. (2.) E familia abiit, ut: ኢትጸኍኍ: በከመ: ይጸኍኍ: Ne abeat sicut abeunt *servæ*. *Exod.* 21, 7. *pro quo paulo ante* ✝. 3. *reperitur verbum* ወፅአ:

¶ ጸኍ: Publicum. Platea urbis, *in specie* Forum. *Matth.* 11, 16. ጸኍ: ሀገር: Locus urbis maximè patens. *Apoc.* 21, 21. መኃትወ: ጸኍ: Lampades fori. *i.e.* majores. Tædæ, Faces, *ut puto. Joh.* 18, 3. *Æthiops meus etiam de* Laterna *interpretabatur, qua nempe in publicum progredimur. Si vir* ያንሶሱ: ጸኍ: foràs egressus, in publicum egressus fuerit. *Exod* 21, 19.

⚙ ጸጠወ: — ጽጣዌ: Status. Conditio ወይገብእ: ኀበ ዘትካት: ጽጣዌሁ: Et redit ad priorem statum *vel* ordinem suum. *Lit.* 172. *c.* 1. *in fin. pro quo in MSS. legitur* ሀላዌሁ:

† ጸዓ: Cœnum, Lutum; *ut*: አንቀሀከ: በድኖ: ሐሰውያ: አምጸዓ: Excitasti cadaver porci è luto. *Enc.* 13. *Jun* 3. *Convenit cum Arabico* ضويطة Cœnum, Lutum. *Vide Lex. Castelli col.* 3145. *& cum Hebr.* טיט Lutum.

⚙ ጸዐየ — መጸጸእት: *Vid.* ጸይጸየ:

† ጻፀት: *aliàs* ጻፃት: Formica. *Generis nomen est, cujus plurimæ species dantur in Æthiopia. Has procul dubio intellexerunt Æthiopes Exod.* 8, 16, 17. *&c. pro Græco* Σκνῖφες, Ciniphes, *aliàs* Κνῖπες, *quod non intellexisse videntur, ideoque insectum posuerunt hominibus atque pecudibus in Africa infestissimum, ut vivas has devorent. De quo in Commentar. nostro p.* 193. *n* 7. *At Matth.* 23, 24. *Græcus habet* Κώνωψ, Culex vinarius. *Conf.* ትንንያ:

⚙ ጸፈረ: *Ar.* ظفر Præsecuit ungues. *ut*: ወትጸፍሮ: *Et* ungues præsecabis ei. *Deut.* 21, 12.

¶ ጽፍር: *Ch.* טפר *Ar.* ظفر *Hebr.* צפרן Ungula quadrupedis. *Ps.* 68, 36. Unguis hominis. *Animal* ዘሠጡቅ: ጽፍሩ: cujus ungula bisulca, bifida *Lev.* 11, 3. *Pl.* ጽፋር: ✝. 7. & አጽፋር: *Enc. Patr.* 17. 1. *Si poteris stare ante me* ኢይጎስ: ቀረበ: ኀበ: አጽፋርየ: vel saltem appropinquare ad ungues meos, *quia de aquila sermo est. Epist. ad Susn. Comm. p.* 507. *n.* 57.

⚙ ጸፈቀ: Densus, Spissus fuit.

¶ ጽፉቅ: Densus. ጽፉቅ: ሰብእ: Confertissima turba. *Luc.* 5, 19. Tenebræ crassæ. *Es.* 8, 22. ማኅበር: ጽፉቅ; *Enc.* 7. *Jul.* 2. 4. Concio frequens. *Org. Lect.* 6.

¶ ጽፉቀ: Crebrò. Frequenter. *Luc.* 5, 33. Sæpius. 1. *Pet.* 1, 22. *Belg.* Dickwyls.

¶ ተጻፍቆ: Condensatio. *Sed Æthiops habet* ዕንቍ: ዘተጻፍቆ: Lapillos condensationis. *Græcè* τοὺς λίθους τῆς πληρώσεως, *sine sensu. Exod.* 35, 27.

⚙ ጸፈነ: *Arabicum* ضفن *significat* Terræ allisit, Humi projecit, *quam significationem hîc sequemur.*

¶ አጽፈነ: *De diabolorum malitia dicitur, quod alios excæcaverint; alios mutos reddiderint*: ወቦ: ለዘ: አጽፈንዎ: ወቦ: ለዘ: ወርኃዌ: ረሰይዎ: & fuit quem terræ allidèrent, & fuit quem Lunaticum facerent. *Lib. Myst.*

¶ ጸፍን: Vasis genus, *ut*: ጸፍነ: ማይ: Hydria, φακὸς ὕδατος, Lenticula aquæ. 1. *Sam.* 26, 12.

¶ ጸፈንት: Pera, *propriè* ለፍኖት: viatica, *qua in itinere utimur. Matth.* 10, 10. *Marc.* 6, 8.

⚙ ጸፍዐ: Percussit palmâ, *manibus faciem.* Colaphum, Alapam impegit. *Matth.* 5. 39. *cc. acc. c.* 26, 67. 68. *Interdum additur* ገጸ: facies. *vel* መልታሕት: maxilla, *vel* አፍ: os.

¶ ተጸፍዐ: Colapho, Alapâ percussus fuit; *Qui ritus fuit manumittendi apud veteres, etiam Æthiopibus notus; ut: De Ecclesia sic dissertur*: እንተ: በእንቲአሃ: ተጸፋዕከ: በዐውደ: ከመ: ታግዕዛ: Propter eam colapho percussus fuisti in tribunali (*Judæorum*) ut liberam redderes eam. *Lit. Joh. Mos in aulis Principum nostrorum adhuc receptus, cùm nobiles pueri è famulitio dimittuntur.* በተጸፍዖ: መላትሒሁ: Dum colaphi impinguntur maxillis. *Enc.* 27. *Mart.* 2. 1.

¶ ጽፍዐት: Alapa, Colaphus. *Org. Lect.* 1. *In allegor. locutione de Ecclesia: Ancilla libera facta est* በጽፍዐት: ወልድኪ: per colaphum Filii tui. *Org. Lect.* 1. *Alludit ad ritum manumissionis modo dictum. Apud Romanos Lictor accepta à prætore vindicta caput servi percussit, & faciem palmâ, tergumque festuca verberavit.* (2.) Percussio *in genere, quæ* palmâ *fit.* ጽፍዐት: መላትሕ: Alapæ inflictio. *Lit. MSS.*

⚙ ጸፍጸፈ: — አንጸፍጸፈ: Guttatim fudit. Stillatim effudit *vel* Defluere curavit. *Lev.* 5, 9. *Esr.* 5, 5.

† ንጽፍጻፍ: Gutta, Stilla, Grumus, *e. g. sanguinis. Luc.* 22, 44. *ia&is Org. Lect.* 1.

ፀ:

Litera hæc cum præcedente ferè promiscuè usurpatur, ut id quod velis in alterutra quærendum sit.

⚙ ፀሐየ: *Radix hæc in Æthiopica lingua equidem non occurrit; at Arabica* ضحى *cum derivatis suis de* Sole *ejusque prædicatis agit, etiam Hebraicum* חח *Splendere, Convenientiam quandam cum dicta radice indicat.*

¶ ፀሐይ: Sol. *f. Jos.* 8, 29. & 10, 27. እንገረ: ፀሐይ: Radius solaris, *ut*: ይበርቅ: ሕብረ: ገጹ: ከመ: እንገረ: ፀሐይ: Fulget color faciei ejus sicut radius solis. *Org. Lect.* 4. *Plur.* ፀሐያት: Soles, *quibus Reges comparantur Ep. ad Susn. Comment. p.* 494. *n.* 5.

* ሀገረ፡ ፀሐይ፡ Heliopolis. *Vide* ሀገር፡ *col.* 9.

፨ ፀመመ፡ *Tam transitivè quàm intransitivè accipitur*; Obligavit vulnus *medelæ causa*; *ut*: ኢይጸምዉዎ፡ Non obligant illa *vulnera. Es.* 1, 6. *At Ps.* 146, 3. *modo cum, modo sine pronomine in diversis codicibus reperitur*; *ut*: ይጸመሙ፡ ቍስሎሙ፡ Sanantur, Coalescunt vulnera eorum. *Sic est in impresso Rom. at in MSS.* ይጸምቆሙ፡ Obligabit eis *vulnera. Conf.* ጸመመ፡ Surdus fuit. *col.* 580.

፣ አፀመመ፡ Sanavit vulnus. Sedavit dolores *vulneris. Org. Lect.* 3.

፨ ፀመረ፡ I. *Chald.* צמד *Arab.* ضمد. Fixit, *cum compositis* Infixit, Affixit, *ut*: ፀመረቶ፡ ምስለ፡ ምድር፡ Affixit eum terræ *Jud.* 4, 21. 1. *Sam.* 26, 8. (2.) *Usurpatur hoc verbum* de arctissima conjunctione, *veluti de personis Divinitatis, ut & de matrimonio junctis.*

፣ ተፃመረ፡ Arctè cum alio conjunctus fuit. Cohæsit. *Eph.* 5, 29.

፣ አስተፃመረ፡ Arctissimè conjunxit, Copulavit inter se, *e.g. vinculo matrimonii. Matth.* 19, 6. *Marc.* 10, 9.

፣ ፅሙር፡ Conjunctus, Connexus. *Syn.* መልአክ፡ ዘፅሙር፡ ምስሌሁ፡ Angelus illi adjunctus, *vulgò* Genius tutelaris, *ut videtur. Lib. Myst.*

፣ ፅሙረ፡ Simul, Conjunctim, *ut*: *S. Maria* ኮነት፡ ድንግለ፡ ወእመ፡ ፅሙረ፡ fuit virgo & mater simul, pariter. *Enc. Mar.*

፣ ፅማሬ፡ Connexio, Cohærentia, Arcta conjunctio. *Lit.* 171. *c.* 3. *in MSS.* ዱማሬ፡ *nisi id forte* ጸማሬ፡ *sit legendum.*

፣ ፅምረት፡ Conjunctio, Connexio, Compages, Constructio, *ut*: *SS. Trinitas dicitur* አሐዱ፡ በፅምረት፡ una conjunctione. *Org. Lect.* 2. *Sic Ecclesia* አሐዱ፡ ፅምረት፡ ምስለ፡ ክርስቶስ፡ una connexio, *unum corpus* cum Christo. *ibid. & natura humana in Christo dicitur* አሐዱ፡ ፅምረት፡ *cum Divina. Org. Lect.* 2.

፣ መፃምርት፡ *Forma pluralis in singulari accipitur. Respondet Græce* σύζυγε, Conjuncte, Compar, Conjux. *Phil.* 4, 3.

፣ መስተፃምር፡ Qui alios arctè conjungit. Copulator. *MSS. Colb.*

† II. ፀምር፡ *Hebr.* צמר Lana. *Deut.* 22, 11. (2.) Vestis villosa, *per Meton. materia pro materiato*, *ut*: እምሤጠ፡ ፀምር፡ ገብረ፡ እዴሁ፡ ወሀበ፡ ምጽዋተ፡ De pretio vestis villosæ, quam fecerat suâ manu, dedit eleemosynas. *Enc.* 18. *Mart.* 1. (3.) Pellis ovilla cum lana, *ut*: ፀምረ፡ ጌዴዎን፡ Vellus Gedeonis. *Jud.* 6, 37.

፨ ፀምአ፡ — አፅምአ፡ Auscultavit. Audivit *aliquem. Marc.* 12, 37. *Luc.* 2, 46. (2.) *Transitivè sæpe additur Pleonasticè* እዝን፡ Auris. *Ps.* 9, 41. አፅምአ፡ እዝኖ፡ Admovit aurem suam. *Ps.* 114, 2. (3.) *Emphaticè* Exaudire *ut*: አፅምአኒ፡ ጸሎትየ፡ Exaudi mihi orationem meam. *Ps.* 16, 1. 2. (4.) *Si de præceptis sermo sit, accipitur æque ac Latinum* Auscultare alicui, *i. e.* Parere jussis. Mandata facere, Obedire; *& sic æquipollet Hebr.* שמע, *quod &* audire *&* obedire *significat*, *ut*: ታፅምእ፡ ትእዛዘ፡ Pareas præceptis. *Exod.* 15, 25. *Conf.* ጸምአ፡ Sitiit. *col.* 580.

፣ አስተፃምአ፡ Solicitè, Attentè auscultavit. *Hist. VII. Puer.*

፣ መፅምእ፡ Auditor. *Es.* 3, 3.

፨ ፀመወ፡ — ፅሙው፡ *fœ.* ሀለው፡ *per Can. IX.* Sedatus, Modestus. ፅሙው፡ በሕሊናሁ፡ Tranquillus animo. *Vit. Joh. Cama.* ፅሙው፡ በቃሉ፡ ወረትዕ፡ በልሳኑ፡ Modestus sermone, & verax linguâ. *Syn. Sit status noster* በዕረፍ፡ ወበፅምው፡ In quieto & tranquillo. *Neutraliter*; *id est*: quietus *&* tranquillus. 1. *Tim.* 2, 2. *Plur.* ፅሙዋን፡ Modesti. Sedati. *Epitheton monachorum. Vit. Sam.*

፣ ፅሙወ፡ *Adverb.* Modestè, Sedatè, Tranquillè. *Enc.* 13. *Aug.* 2. 1. *ut*: *Presbyteri* ይቀውሙ፡ ፅሙወ፡ Stant modestè *vel* quietè. *Præc. Apost.* 21. *Comm. p.* 323. *Maria nolens sponsum suum pro capite habere*; ወባሕቲ፡ ሀለወት፡ ፅሙወ፡ sed mansit tranquilla, *i. e.* Eingezogen. sibi soli relicta. *Hom. Chrys.*

፣ ፅምውት፡ *Fœ.* ገብር፡ *ut*: *Fœmina discat & maneat* በፅምውት፡ in tranquillitate & modestia. *Opponitur ubique turbis, ut & frequentiæ hominum, & magno comitatui.*

፣ ፅማዌ፡ Tranquillitas, status solitarius. Vita solitaria, *ut*: *Monachi manserunt* በሀድአት፡ ወበፅማዌ፡ In tranquillitate & vita solitaria. *Enc.* 8. *Novemb.* 1. 3. መፍቀሬ፡ ፅማዌ፡ ወፅሙና፡ Amator tranquillitatis & solitudinis. *Enc.* 25. *April.* 2. 1.

፣ ፅሙና፡ Solitudo, *ut*: መፍቀሬ፡ ፅሙና፡ ወጸሎት፡ Amator solitudinis & orationis. *Enc.* 21. *Jul.* 6, 5. ፈለሰ፡ ገዳመ፡ ውስተ፡ ፅሙና፡ Secessit in desertum in solitudinem. *Vit. Greg. Armen.*

፨ ፀመደ፡ *Hebr.* [illegible] *Propr.* Jugum bobus imposuit. Jugo conjunxit *vel* subdidit boves; *quamvis Æthiopes id non de jugis nostri moris, sed de loris suis, quibus boves conjugare solent, intelligant.* (2.) *Metaph.* Disciplinæ subdidit *vel* subjecit, *ut*: ይፀምዱኒ፡ በአርዑቶሙ፡ Subjiciant me jugo suo. *Vid.* ብዕራይ፡ *col.* 247.

፣ ተፀምደ፡ *Hebr.* נצמד Jugo subditus fuit, *ut*: ተፀምደ፡ ታሕተ፡ አርዑተ፡ ኃጢአት፡ Subditus est jugo peccati. *Org. Lect.* 1. *Sed in Metaph. significatione frequenter de* subjectione *&* disciplina *morali usurpatur, & sic non tantùm verbum est monasticum, sed & politicum,* Societatem & vitæ conjunctionem *denotans. Hom. Mar.* Serviit, *per.* cultu divino. Coluit *Deum, & hoc sen-*

su respondet Græco λατρεύειν. *Exod.* 3, 12. *&* 8, 1. *Ps.* 36, 6. *& alibi.* (2.) Sectatus est *aliquem* disciplinæ *& doctrinæ* causa. *Matth.* 27, 57. (3.) Adhæsit alicui *alimentorum causâ. Luc.* 15, 15. Famulatus est *alimoniæ causa.* 1. *Cor.* 9, 6. *Inf. nomin.* ተዐምዶ፡ Disciplina, *sive* Submissio *&* Observantia, *qualis est* alumnorum *erga suos præfectos; vel* Discipulorum *erga suos Doctores, aut monachorum erga superiorem. Vit. Sam.* ተዐምዶተ፡ ንዋይ፡ Studium *vel* Subjectio divitiarum, *quibus aliquis deditus est. Luc.* 16, 13.

§ አስተዐመደ፡ Subdidit *vel* Submisit *aliquem alicujus* disciplinæ *vel* imperio. Ἀπὸ τοῦ σπέρματός σου οὐ δώσεις λατρεύειν ἄρχοντι. *Æthiops reddidit:* ኢታስተዐምድ፡ መልአክ፡ ውሉደከ፡ *ad verbum:* Ne subjicias cultui Principis liberos tuos. *Levit.* 18, 21. *&* 20, 2. *Quem Principem intellexerint, incertum. Nam de* victimis humanis Molocho immolatis *sermo est.*

§ ዕሙድ፡ Jugo subditus. Jugo submissus. Deditus, Subjectus *vel* addictus *alicui. Epist. monachorum. Vit. Sam.* ዕሙድ፡ ለጸሎት፡ Precibus addictus *vel* intentus. ጸ፡ ር፡ ተጋዳሊ፡ ዕሙድ፡ Asceta *Christo* deditus. *Enc.* 18. *Sept.* 1. 1. *Josua* Minister, famulus *Moysis. Exod.* 33, 11. *Pl.* ዕሙዳን፡ ታሕተ፡ አርዑተ፡ ኦሪት፡ Subjecti jugo Legis. *Org. Lect.* 5. *vel* አርዑተ፡ ክርስቶስ፡ Juncti *vel* copulati jugo Christi. *Enc.* 27. *Mart.* 7. 2.

§ ዐማዲ፡ Famulus; *qui alimentorum causa alicui servit. Org. Lect.* 7. (2.) Sectator *alicujus. Enc.* 11. *Mart.* 2. 1. (3.) Socius, Conjunctus, Particeps; *ut:* ዐማዲ፡ ለአርዑተ፡ ስምዕ፡ Socius illius in jugo martyrii. *Enc.* 51. *Jun.* 2. 2.

§ ዐምድ፡ צמד Jugum, *ut:* ዐምደ፡ አሐ፡ Par boum. *Luc.* 14, 19. *sive potius* Conjugati loris, *more Æthiopico.* 3. *Reg.* 19.

§ መዐምድ፡ Copula. Lorum; *propriè* quo boves junguntur, *vel alia bestia ducuntur. Pl.* መዐምዳት፡ ሐዲሳት፡ Lora nova, *quibus Simson ligatus fuit.* Ligamina. *Jud.* 15, 13. *&* 16, 11.

§ ተዐማዲ፡ λατρεία. Cultus sacer, divinus. *Exod.* 10, 26.

❂ ፀረረ፡ — አፀረረ፡ *Hebr.* צרר *&* הצר Hostis factus est. *Gen.* 14, 5. *ubi Græcè habetur* ἀπέστησαν. *sed Æthiops procul dubio legit* ἀντέστησαν, Restiterunt, *scil. bellando.* Bellum alicui intulit. Infestavit *aliquem.* 4. *Reg.* 1, 1. Hostili erga aliquem animo fuit. *c. c.* እምነ፡ *ut:* አፀረሩ፡ እምኔክሙ፡ Alieno à vobis animo fuerunt. *Num.* 10, 9.

§ ተፃረረ፡ Inimicitias cum aliquo exercuit. Hostilia contra aliquem fecit. *Ps.* 3, 7. *Luc.* 6, 28. *cc. acc.*

§ አስተፃረረ፡ Inimicitias excitavit. *cc. acc.* Inimicos *vel* hostes aliquos inter se reddidit. *Gen.* 3, 15.

§ ፀር፡ צר Hostis. *Psal.* 9, 6. *per Enall. collectivè ut plurimum accipitur. Ps.* 104, 22. *Pl.* አፀራር፡ Hostes. *Enc.* 27. *Jul.*

§ ፀራዊ፡ *Idem. Psal.* 43, 18. Inimicus. *Ps.* 7, 5.

§ መፀርር፡ *Pl.* መፃርርት፡ Qui simultates *vel* inimicitias inter amicos serunt. ጸ፡ ር፡

§ መስተፃርር፡ Contentiones excitans, Fovens discordias *Satanas. Vit. Sam.*

❂ ፀርሰ፡ *De* dentibus *dicitur cum* hebescunt *vel* stupefiunt *esu acidorum. Æ.*

§ ፀርስ፡ *Arab.* ضرس, Dens molaris. ፀርስ፡ ወስነ፡ Molarem vel *alium* dentem. *Exod.* 21, 27. *Pl.* ፀሬስ፡ *Num.* 11, 33.

† ፀርቅ፡ Vestis vilis detrita. *Arab.* صرق Exilis *&* tenuis res quævis. ፀርቅ፡ ብሉይ፡ Vestis vetus. *Enc.* 30. *Oct.* 2. 4. Pannus, *si genuino sensu accipiatur, i. e.* Particula vestis, tam novæ quam veteris, *non enim ut vulgò* Tuch/ *sed* Lappen *vel* Lumpen/ (*Gall.* Haillon; frustulum vestis, une piece de drap, *Latinè significat. Etenim* Pannus duplex *apud Horatium non est vestis vel tela crassior,* grob Tuch oder Zeug/ *sed frusta aliis imposita,* doppelte Lappen. *Quæ monenda duximus, quia in optimis Lexicis malè exponitur. Hinc* ፀርቅ፡ ትክቶ፡ *est* pannus menstruatus. *Org. Nemo est qui* ይጠቅብ፡ ዶርገሐ፡ ፀርቅ፡ assuit vestis novæ pannum, *i. e.* ein Stück neu Tuch. *Matth* 9, 16. *pro quo Marc.* 2, 21. *interpres posuit* ገምድ፡ ዶርገሐ፡ Segmentum vestis novæ.

ዘፀርቅ፡ Pannosus, *sicut à* ለምጽ፡ Lepra, *fit* ዘለምጽ፡ Leprosus. *Qui dixerit fratrem suum* ዘፀርቅ፡ Pannosum. *Matth.* 5, 22. *scil.* ῥακὰ, רקא Raka, *Talmudice* ריקא Pfuy dich an! *injuriosum, derivari putavit Æthiops à* ῥάκος, Pannus. *Æthiopes verò id intelligere, apparet ex versione Paraphrastica MSS. Parisiensis, d. l. ubi legitur: Qui vocaverit fratrem suum* ትኩር፡ ዘፀርቅ፡ vilem pannosum, *q. d.* Einen Lumpenhund. *Plur.* አፀርቅት፡ Panni viles. *Lit.* 173. *c.* 4. አፀርቅት፡ ጸጕር፡ Setacei panni, härine Lappen/ Panni piloli. *Enc.* 10 *Jul.* 3. 3. አፀርቅት፡ ሠቅ፡ Panni cilicii. *Idem. Vit. Theoph.*

❂ ፀርሀ፡ — አፀርሀ፡ (1.) *Intransitivè significat, & absolutè construitur.* Cessavit, Feriatus est, *ut: Peccavi* ወአሐተ፡ ሰዓተ፡ ኢያፀረሁኩ፡ & ne unam quidem horam cessavi. *Org.* እንበለ፡ አፀርዖ፡ Sine cessatione *vel* intermissione. *Enc.* 2. *Maji.* 2. 3. *& alibi.* (2.) *Transitivè,* Cessare fecit, *ut:* አፀርዖ፡ ባሀል፡ Cessare facere litem. Finem imponere disceptationi. *Enc.* 12. *Dec.* 5. 3. (3.) Abrogavit legem. 2. *Cor.* 3, 14. Abolevit. አፀርሀ፡ ትእዛዘ፡ Neglexit præceptum *Dei. Vit. Pachom.* (4.) Ad omittendum, *vel* ad intermittendum perpulit, *ut: Diabolus impellit homines* ለአፀርዖ፡ ጸሎት፡ ad intermittendum preces, ad intermissionem precum. *Org.* (5.) Effecit, ut terra vel arbor otiosa maneat, nullosque fructus ferat. *Luc.* 13, 8.

§ ተፀርሀ፡

§ ተፀርወ፡ Intermissus, Omissus fuit. *ut: Laus angelorum* ዘኢይፀረው፡ quæ nunquam intermittitur. *Lit. Orth. Inf.* ተፀርዎ፡ Intermissio. *Org. Lect.* 4. *constr. alias cum Infinitivo.*

§ ፀራው፡ Otiosus à labore. *Exod.* 5,8.17. Otiosus, Inutilis sermo. *Matth.* 12,36. *F.* ፀርውት፡ Frustranea *petitio. Org.*

§ ፀረወ፡ Otiosè, Inutiliter. *Syn.*

§ ፀርው፡ Otium. Intermissio. Cessatio *ab opere.* ዘእንበለ፡ ፀርው፡ Indesinenter. *Vit. Greg. Arm.*

§ ፀርዎት፡ *Idem. Exod.* 21,19. ዘአልቦ፡ ፀርወት፡ Indesinenter. ዘእንበለ፡ ፀርዎት፡ Sine intermissione, *Syn. Sæpius, sed male per notam metathesin vocalium* ፀራውት፡ *in* ጸ፡ ረ፡

⚙ ፀረፈ፡ *Matth.* 26,65. *&* ፀርፈ፡ *Lev.* 24. 23. Blasphemavit. Maledixit *Deo. c.* 9,3. *vel homini Christiano. cc.* ላዕለ፡ *Vit. Sanct. Inf. ut:* ዘንቱ፡ ፀረፋ፡ ላዕሌነ፡ Id nobis opprobrium est, *sive* id nobis vitio vertitur. *MSS. Colb. Conv. Hebr.* חרף.

§ ተፀርፈ፡ Blasphematus fuit *Deus.*

§ ተፃረፈ፡ Alter alteri maledixit, *ut:* ኢተፃረፍክሙ፡ Non maledixistis alii aliis. *MSS. Colb.*

§ ፀሩፍ፡ Blasphemiæ reus. maledictione notatus. *Nomen est participiale passivum, respondens Græco* βλάσφημος, Blasphemus. qui blasphemiam committit. *Act.* 24,5. 1. *Tim.* 13,1. *Plur.* ፀሩፋን፡ 2. *Tim.* 3,2.

§ ፀራፊ፡ Blasphemator. *Præc. Ap. XIII. Comment. p.* 319. *n.* 60.

§ ፀርፈት፡ Blasphemia. *Matth.* 12,31.

⚙ ፀቀጠ፡ *Marc.* 12,1. Circumsepivit. Sepi circumdedit, *vel* munivit. 4. *Reg.* 17,11.

§ ፀቅጥ፡ Sepes. Paries. Murus. Sepimentum *quodlibet. Num.* 22,24. *Ps.* 79,13.

§ ፀቅጥ፡ *Idem. Enc.* 29. *Mart.* 5.5.

⚙ ፀብሰ፡ *Org. Lect.* 2. Debilis, Infirmus, Invalidus fuit *vel* factus est. *Org. Lect.* 5. (2.) Pavidus fuit. Trepidavit. *Deut.* 31,6.

§ አፅብሰ፡ Infirmavit. Vires demsit. Debilem *&* Invalidum reddidit. *Org. Lect.* 6.

§ አስተፅብሰ፡ Terruit. Terrorem incussit. ኢታስተፅብስዎ፡ Nolite terrere parvum gregem. *Luc.* 12,32. *quo loco neutrum* Μὴ φοβοῦ, Ne timeas, *Æthiops activè accepisse videtur.*

§ ፅቡስ፡ Debilis. Infirmus. *Syn. F.* ፅብስት፡ ንህብ፡ Infirma apis. *Enc.* 25. *Sept.* 1.5.

§ ፅብስ፡ Debilitas. Infirmitas. Languor. *Exod.* 13,25.

† ፁብን፡ Ansula, *quarum* quatuor *in angulis arcæ, quibus immittuntur vectes ad bajulandum.* δακτύλιος. ፁብን፡ አርባዕ፡ *Exod.* 25,12.

⚙ ፀብአ፡ *Ps.* 26,5. *Hebr.* צבא Bellum intulit. Bello aggressus est *aliquem. cc. acc. Ps.* 34.1. *&c.* ላ፡ *Luc.* 14,31. Oppugnavit. Vi aggressus est, *Act.* 26,11. Bellum gessit. Militavit, 2. *Cor.* 10,3.

§ ተፃብአ፡ Bellum cum aliquo gessit. Dimicare inter se *in actione cum pluribus, ut Conjugationis VIII. Rom.* 7,23.

§ ፅቡእ፡ Bello distractus, *vel* occupatus, qui in expeditione versatur. *Lit.* 175. *c.* 2.

§ ፀብእ፡ Bellum. Militia. *Ps.* 17,37.41. ብእሲ፡ ፀብእ፡ Bellator. Miles. *Enc.* 8. *Maji, Pl.* አፅባእት፡ Bella, *Marc.* 13,7.

§ ፀባኢ፡ Bellator. Miles. *Gall.* Combattant. *Vit. Job. Cama.* Oppugnator, *ut in Pl.* ሀዋኪያን፡ ሀድአት፡ ወፀባኢያን፡ አዕርክት፡ Perturbatores tranquillitatis *publicæ* (*Gall. Perturbateurs du repos public*) & oppugnatores (aggressores amicorum) sociorum. *MSS. Colb.*

§ ፀባኢት፡ *for.* ሰራዊት፡ Exercitus. *Es.* 22,6.

* ፀባኦት፡ *Hebr.* צבאות Exercitus. እግዚ አብሔር፡ ፀባኦት፡ DEUS Exercituum, *Rom.* 9,29. *Hinc* Sabaoth *pro nomine Dei simpliciter usurpatur, ut:* ሥጋዌሁ፡ ለፀባኦት፡ Incarnatio Dei. *Org. Lect.* 4.

⚙ ፀበጠ፡ *Ar.* ضبط *Ch.* צבת Continuit. Comprehendit. Constrinxit. በእዴ፡ manu *Org. Lect.* 1. ፁብጥ፡ Tene manu. *Exod.* 17,5.

§ ተፀብጠ፡ Comprehensus, Detentus fuit, *Lib. Myst.*

§ ፅቡጥ፡ Detentus, Contentus, *ut:* ፅቡጥ፡ ውስተ፡ እራሕ፡ Comprehensus palma manus, *MSS. Colb.*

§ ፀባጢ፡ Qui continet *vel* comprehendit. ፀባጤ፡ ኵሉ፡ *i. q.* አኃዜ፡ ኵሉ፡ *Arab.* ضابط الكل παντοκράτωρ, *de Deo. Lit.* 173. *c.* 1.

⚙ ፀተመ፡ Crura & brachia alicui fregit. *Conf.* ሰበረ፡ *col.* 126.

§ ፅቱም፡ Cui membra fracta sunt. *Gall.* Rompu. *Lev.* 22,24. *respondet Græco* ἐκτεθλιμμένον, Confractum.

§ ፅትመት፡ Fractio crurum.

* ፃና፡ Nom. propr. *cujusdam Sancti, Enc.* 23. *April.* 4. *Vide &* ጻና፡ *col.* 585.

⚙ ፀንሰ፡ Concepit in utero *fœmina. Matth.* 1,23. Gravida fuit. *Luc.* 1,31. *Conf.* ጸነሰ፡ *col.* 586.

§ አፅነሰ፡ Concipere fecit. Impregnavit. Gravidavit.

§ ተፀንሰ፡ Conceptus fuit. *Ps.* 50,6. *Inf.* ተፀንሶት፡ Conceptio *passivè. Org. Lect.* 4.

§ ፅኑስ፡ Conceptus *in utero. Syn. Fœm.* ፅንስት፡ Prægnans. Gravida. *neutraliter significat, Luc.* 1,36. *&* 2,5.

§ ፅንስ፡ Graviditas. እንበለ፡ ረኀብ፡ sine concubitu. *Lit.* 172. *c.* 1. *Gen.* 38,25. *Sed mutilus in nostro MSS. videtur locus.*

§ ፅንሶት፡ Conceptio. *Enc.* 7. *Aug.* 1.1.

✿ ፀንገዐ: — ተፀንገዐ: *Antrum in quo jacuit*, ወተፀንገዐ: & parieti accubuit, *sive* Ad parietem reclinavit. *Ep. Zera-Jac. Comm. p.* 302.

§ ምፅንጋዕ: *Nomen locale.* Locus accubitus juxta parietem. *Æthiopes enim cùm nec præsepia, nec stabula nostro more habeant, locum illum* Luc. 2, 7. ἀνέκλινεν αὐτὸ ἐν τῇ φάτνῃ, አስከብዎ: ውስተ: ጎል: *pro more regionis suæ intelligunt & explicant* : ኦእግዚኦ: ተዘከር: ስከበትከ: ውስተ: ጎል: ወጥብላሊከ: በአፅርቅት: ውስተ: ምፅንጋዕ: *Hoc est:* O Domine! memento cubationis tuæ in caulâ, & involutionis tuæ in pannis in reclinatorio. Org. Lect. 3. *Ita ut illis* ጎል: *sit* specus & ምፅንጋዕ: *instar* cubilis.

✿ ፀንፀነ: *ut: Mysterium* ዘኢይደክም: ወኢይፀነፀን: quod non infirmatur nec alteratur, *ut puto* : *Hom. Chrys. nisi plane mendosè scriptum sit pro* ይጸንን: nutat.

† ፃእ: Exi. *Imper. à* ወፅአ: *q. v. col.* 436.

‡ ፂአት: Pratum. Pascua, *vide in* ጸ: *col.* 595.

† ፀቦ: Coxendix. Coxa. 1. *Sam.* 31, 3.

✿ ፀወሰ: Curvum, Contortum & inutile membrum habuit. Maneus fuit, *ut* : ፀውሰ: እገሪሁ: Pedibus claudus erat. 2. *Sam.* 4, 4.

§ አፀወሰ: *Exod.* 21, 26. Curvum, Distortum, *vel* aliàs inutile reddidit membrum, *oculum &c.* Mutilavit. Membro captum *aut* debilem reddidit.

§ ፅዉስ: Mutilus, truncatus membro. *Matth.* 18, 18. ፅዉስ: ዐይን: Strabo. Strabus. *Syn.* ፅዉስ: እገሪሁ: *Pro* Claudo *ponitur. Act.* 3, 2. *incongruè, ut puto.*

✿ ፀወነ: Protexit, *cum derivatis, vide in* ጸ:

✿ ፀወየ: *Unde* ይፄዊ: *Enc.* 5. *Aug.* 4. 3. *abusivè pro* ይፄውዎ: *propter rythmum. Vide* ፄወወ: *col. seq.*

✿ ፀወገ: Malus, Noxius, Reus fuit. Malam caussam habuit. *Deut.* 25, 1. Deterrimus, Pessimus fuit. *Mali Spiritus* እለ: ይፀውጉ: እም: qui deteriores sunt quàm. *&c. Matth.* 12, 45. (2.) Tristis, Σκυθρωπός, *seu* Tetra facie fuit *ob tristitiam.*

§ ተፀውገ: Trux. Sævus, Ferus factus est. *Inf. nom.* ተፀውጎ: Feritas. Sævitia. *Enc.* 8. *Mart.* 2. 3.

§ ፀዋግ: Abominabilis. Detestandus, Tetricus. Fœdus. *Luc.* 8, 29. *de quibuslibet rebus* aspectu fœdis *accipitur. Pl.* ፀዋጋን: Terribiles. *Matth.* 8, 28. Noxii. *c.* 13, 49.

§ ፁግ: Pravitas. Fœditas *Meton.* Abominabile. *Ps.* 124, 5. Turpitudo. *Rom.* 1, 29. *Et in genere* Pravum quodvis, *ut* : ፁግ: ለማዕበል: ባሕር: *Poeticè* Truculentia fluctuum maris. *Enc.* 12. *Sept.*

§ ፁግት: Feritas, Immanitas, *ut* : ፁግት: አንበሳ: Feritas leonis. *Enc.* 12. *Dec.* 2. 4.

† ፃዕረ: ደይን: Cruciatus inferni, *sic lege* 2. *Pet.* 2, 4. *Conf.* ጸ: *col.* 593.

† ፀዓዕ: Fulgur. *Apoc.* 8, 5. & 10, 4. Fulmen. *Vid.* ሰዮረ: *col.* 151. (2.) *Meton. pro* Tonitru, *ut* : በቃለ: ፀዓዕ: ይደምፅ: Voce tonitru resonat. *Enc.* 7. *Aug.* 2. 5. *Plur.* ከለሑ: ፀዓዓት: Detonuerunt, *q. d.* Clamaverunt fulmina. ጸ: ረ:

✿ ፄወወ: *Contr.* ፄወ: *Psal.* 136, 3. *Hebr.* שבה Bello hostem cepit. Captivum duxit. *Ps.* 67, 18. Captum tenuit. 2. *Cor.* 10, 5. (2.) Expugnavit, Occupavit *arcem. Ps.* 2. *tit.* (3.) Devinxit, Devinctum & obstrictum sibi habuit. Arctè complexus est *aliquem.* ፄወውተክሙ: ኢየሩሳሌም: *Præf. Syn. Comment. p.* 302 *n* 5. ፄወወ: መንገሌሁ: Traxit ad se, *vel* devinxit sibi. *Org.* ይፄዊ: *propter rhythmum malè pro* ይፄውዎ: *Enc.* 5. *Aug.* 4. 3.

§ ተፄወወ: Captus, In captivitatem abductus fuit. *Luc.* 21, 24. *Metaph.* ሕሊናሁ: ተፄወወ: Animus ejus captus fuit. *Enc.* 30 *Jan.* 2. 1. *sive de* Ecstasi *loquatur Poeta, sive de persuasione animi*, quòd *scil.* admonitionibus victus fuerit. *Inf. nom.* ተፄውዎ: Captivitas. *Ps.* 77, 67.

§ ፄዉው: Captivus, *fœ.* ፄዉይ: *F.* ፄዉውት: Captiva. *Enc.* 5. *Aug.* 1. 3. *Pl.* ፄዉዋን: *Luc.* 4, 18. (2.) Obstrictus, Devinctus *verbis alicujus, ut* : ፄዉዋን: በቃለ: ወንጌል: Devincti verbo Evangelii. *Epist. Zara-Jac. Comm. p.* 301. *n.* 3.

§ ፄዋዊ: *Analogicè est* Captor, *vel* Captivum ducens; *vulgò* Captivator. *At passivè accipitur. F.* ፄዋዊት: Captiva, Serva. *Exod.* 12, 29.

§ ፄዋ: Captivitas. *Ps.* 13, 11. *Meton. Abstracti pro Concreto pro* Mancipiis *vel* Servis. *Apoc.* 18, 13.

§ ፄዋዌ: *Sic lege Ps.* 95. *tit.* Captivatio. *Lit.* 164. *c.* 4.

† ፀጋም: *Matth.* 6, 3. Læva, Sinistra manus. *Substantivè* : በፀጋምየ: Ad sinistram meam. *Marc.* 10, 37.

§ ፅጋም: Lævus. Sinister. *Adject.* እምፅጋም: *Exod.* 14, 29. *Matth.* 27, 38.

§ ፀጋመ: *Adv.* Sinistrorsum. Versus sinistram.

✿ ፀገወ — መፃጉዕ: Paralyticus, *à paralysi sic dictus, quæ resolutio nervorum est. Matth.* 8, 6. *Pl.* መፃጉዓን: *c.* 4, 24.

† ፃፄ: Blatta. *Matth.* 6, 19. 20. Tineæ *species. Confer* ቍንቍኒ: *col.* 207.

‡ ፃፄት: *Vide in* ጸ: *col.* 599.

† ፅፍሕ: *Respondet Græco* πλάτος, Latitudo. *Exod.* 25, 10. 17. 23. & εὖρος, *Idem. Exod.* 26, 2. 16. *c.* 27, 1. 9. & 38, 1. *Putassem mendosum esse pro* ስፍሕ: *nisi toties reperiretur, aliàs* ወርድ: *quod vide col.* 421.

✿ ፀፈረ: Plexuit *coronam, sertum. Matth.* 27, 29. Nectere *nodos, capillos, rete.* Contorquere አሕባል: funes. ጸ: ረ: (2.) *Metaph.* Dolum

lum ſtruere, *vel* concinnare, *ut*: ፀፈረ: ለሐ ብለ: Concinnavit dolum. *Pſ.*49,20. & 57,2.

§ ተፀፈረ: Plexus, Nexus, Connexus fuit *funis. Pſ.*118,61. (2.) Intricatus, Implicatus fuit. 2.*Pet* 2,10. (3.) ተፀፈረት: Plexuit ſe *vel crines ſuos pulchrè fœmina.* 4.*Reg.*9,30. *Inf.* ተፀፍሮ: ሥዕርት: Plicatura capillorum. 1.*Pet.*3,3.

§ ፅፉር: Implicatus, Plexus, Implexus, Innexus. *Exod.*28,14. & 36,28. ፅፉራነ: ርእስ: Plexi capite *auro*, *i. e.* Capilli auro innexi. *MSS.Colb.*

§ ፀፈር: *Exod.*28,22. Opus plexum *vel* tortile, *ut*: ፀፈር: ርእስከ: *πλόκιον κεφαλῆς σου*, *i.e.* Cincinni, *Cant.*7,5. ኀብለት: ዘፀፈር: *ἐμπλόκιον*, Funiculi *ex filis complexi*, *vel* contorti. *Num.* 31,50. ፀፈር: ወርቅ: Funiculi aurei, *vel* plicatura aurea. *Exod.*36, 24. 30. *al.* 39,17.

† ፀፈሀ: Stercus. *Hebr. in plur.* צפעים Excrementa *animalium. Exod.*29, 14. *Enc.*18. *Aug.* 1. 5.

⚙ ፀፈፀረ: Pavire, Sternere lapidibus viam. *Conf.* ፅፀረ: *col.*322.

§ አፀፈፀረ: Lapidibus obducere, obtegere & munire juſſit.

§ ፀፈፀፍ: Via lapidibus ſtrata. Pavimentum. (2.) *In genere* Stratura quælibet, *etiam qua tabulis fit. Lit. Epiph.*

ፈ:

† ፋለ: Omen, *vel* Captatio ominis *è nomine vel vocabulo quodam fortuito prolato, ut cum quis ægroto dicit* يا سالم O Sane! *vel quærenti aliquid,* يا واجد O repertor! *id pro bono omine habetur. Golius ſub voce* فال *col.*1750. *Conf. Pocok. in notis ad ſpecimen Hiſt. Arab. pag.*323. ሰብአ: ፋለ: *vel* ሰብአ: ፋላት: qui omina captant *vel* interpretantur, Ominatores. *Stat. Ap.*8. *Comment. p.*317.*n.*54. *Item*, Qui tinnitus aurium obſervant. *Æ.*

⚙ ፈልሐ: Bullivit, Ebullivit, *ita ut ſpuma fierent. Juda* ✝.13. *motu quodam interno. Org. Lect.*6. *De ulcere*: Intumuit, Ebullivit *purulentam materiam. Exod.*9,9.10. *De fonte:* እምቅድመ: ይፈልሑ: አንቅዕተ: ማያት: Antequam ebullirent fontes aquarum. *Lit. Chryſ.*

§ አፍለሐ: Bullire fecit ollam *ſubdito igne.* 4. *Reg.*4,39.

§ ፍሉሕ: Bulliens, Æſtuans. *Org. Lect.* 1. ፍሉሕ: ረጸት: Rapidus, Fervidus curſus. *Poeticè. Enc.*28. *Jan.* 2. 4. *i. e.* celerrimus, አምሳለ: ነፋስ: inſtar venti. *Enc.* 6. *Jun.* 1. 3.

§ ፍልሐት: Ebullitio, Fervor ollæ *bullientis. Enc.* 27. *Jan. aut fornacis. Enc.* 2. *Dec.* 1. 3.

* ፊልሞን: Philemon. *Enc.*20. *Febr.* 2.1. *Enc.* ፊልሞና: *In Epiſtola Pauli, ut peregrina nomina variant. Commendatur à ſuavitate oris & ſermonis. Enc.* 27. *Nov.* 2. 4.

—— *Apollonii familiaris. Enc.* 7. *Mart.* 1. 2.

—— *Eremita. Enc.* 18. *Dec.* 1. 2.

⚙ ፈለሰ: Migravit, Emigravit, *cc.* እም: Ex, *ut*: እምቤት: ለቤት: è domo in domum. *Luc.*10,7. Aliò conceſſit. *Pſ.* 45,2. *c. abſolutè. Pſ.*108,9. (2.) *De Viro aliquo ſancto & pio*: Migravit, Emigravit *ex hac* in meliorem vitam; *i. e.* Piè obdormivit, *ſeu* Obiit *pius*, *vel Chriſtianus aliquis vir.* Functus eſt vitâ. *Enc.* 6. *Oct.* 8. 5. *Memoria* ዘእንበለ: ፈለሰ: ſine migratione, *i. e.* Perennis, perpetua. *Enc.* 12. *Nov.*

§ አፍለሰ: Migrare, Emigrare fecit *animam ex hac tranſitura vita in cœlum. Enc.* 16. *Nov.* 2. 5. Tranſtulit *de ſede. Pſ.*51,5. Tranſpoſuit, Tranſplantavit *arborem. Pſ.* 79,8.

§ ተፈለሰ: *i. q.* ፈለሰ: Tranſtulit ſemet. Er hat ſich weg begeben. *Judæi in ſabbato* ኢየተፈለሱ: እምቤት: ውስተ: ቤት: non ſe conferunt, non emigrant de domo in domum. *Conf. Fid. R. Claudii. Comment. p.* 239. *n.* 7.

§ ተፋለሰ: Incertis ſedibus vagatus eſt. Migravit ex una regione in aliam; *ſic exponit interpres Græcum μετεωρίζεσθαι. Luc.* 12,29. *ubi fortaſſis intellexit* Μετοχμαρίζεσθαι. (2.) Alium hinc inde comitari *quo quis iverit. Lit. Epiph.*

§ ፈላሲ: Tranſiens. Peregrinator. *Gall.* Un paſſager. Ein Pilgrim. Viator. *Enc.* 25. *Jul.* 1 1.2. Hoſpes. *Pſ.*38,16. Advena. *Gen.*23,4. (2.) Proſelytus, *qui tranſit ab unâ religione ad aliam. Matth.*23,16. (3.) Anachoreta, *qui tranſit è mundo ad vitam ſolitariam.* Monachus *Vit. Sam.*

§ ፈለስ: *for.* ገብር: *πάροικος*, Accola, Inquilinus. *Lev.*25,47.

§ ፍልሰት: Migratio, Emigratio, *de loco in locum, ut*: ፍልሰት: ባቢሎን: Captivitas Babylonica, Exilium Babylonicum. *Matth.* 1, 12. ፍልሰት: ኤልያስ: Migratio Eliæ *in cœlum*, & ፍልሰት: ማርያም: Feſtum aſſumtionis Mariæ. *Enc.* 16. *Aug. Præf. Syn. Comment. p.* 303. *n.* 10. *Græci vocant* Μετάστασιν. *Hoc exemplo Poeta de oſſibus, ſive reliquiis Sanctorum ait*: ፍልሰት: ዐፅም: Translatio oſſium. *Enc.* 6. *Dec.* 1. 1. *ſive* reliquiarum. *Enc.* 20. *Jan.* 4. 1. *quia plerumque tunc nomina ſanctorum faſtis illata.*

§ መፍለስ: Ferus & Vagus. *Lib. Myſt. Conf.* ትርጸ: *col.*527.

* ፍልስጥኤም: *Gr.* φυλιστιείμ, Philiſthæi, *gens, unde* Palæſtina *dicta. Gen.* 26,14. 15. *Exod.* 15,14. ፍልስጢም: *Habac.* 3,16. *Hebr.* פלשתים *quod vocabulum Græci paſſim reddiderunt ἀλλόφυλοι. Æthiopicè* ኢሎፍሊ: *quod vide col.* 331.

† ፈላስፋ: Philoſophus. መጽሐፈ: ፈላስፋ: Nomen libri *in Æthiopia. Pl.* ፈላስፋት: Philoſophi.

§ ተፈላሰፈ: Philoſophatus eſt. ወግብረ: ተፈላሰፈቶሙ: Et opus Philoſophiæ eorum. *MSS. Colb.*

§ ፈለሱፍ: Philoſophus, Philoſophiæ peritus. In philoſophia eruditus.

§ ፈልስፍና: Philoſophia.

§ ፈላሳፌ: Philoſophatio, *ut ita dicam.* Ratiocinatio. *MSS. Colb.*

* ፊሎተዎስ: (*melius* ቴ:) *Enc.* 16. *Jan.* 4. Philotheus, *Patriarcha Alexandrinus. Numero LXIII. Wansl. Hiſt. Eccl. Alex. pag.* 323. *Enc.* 12. *Novemb.* 2.

* ፊልክስ: Felix, (*ni fallor;*) *mortuus ante perſecutionem Diocletiani, ut oraverat. Enc.* 6. *Nov.* 3.

✿ ፈለየ: Separavit, *i.q.* ፈለጠ: *ſeu* ሌለየ: *col.* 25. Sejunxit.

§ ተፈለየ: Separatus, Diviſus fuit. *Inf.* በኢተፈልዮ: Indiviſim, *vel* ſine ſeparatione. *Enc.* 2. *Jun.* 2. *& alibi.*

* ፊሊዮስ: Filias, *Sanctus quidam. Enc.* 17. *Oct.* 2.3

† ፈለግ: *Hebr.* פֶּלֶג Flumen; *e. g. Euphrates. Apoc.* 9, 14. *Pl.* አፍላግ: *Pſal.* 23, 2. *&* አፍላጋት:

† II. ፍሉግ: *Reſp. Græco* κοῖλον, Excavatus, Cælatus. *Exod.* 27, 8. ስውጥ: ፍሉግ: Scutica bene elaborata. *Gregor. in Carm. IV.* 10.

* ፊሎጎንዮስ: Filogoſius. *Procul dubio ſcribendum eſt* Philogonius. *quem Poeta à Chryſoſtomo laudatum fuiſſe prædicat. Enc.* 24. *Dec.* 4. *Vid. Chryſoſt. Opera edit. Lat. Baſileenſis Tom. III. fol.* 609. *ſeqq. & Theodoreti H. E. L. I. c.* 2. *&* 6. *item Baron. in Annalibus.*

✿ ፈለጠ: *Pſ.* 67, 10. Separavit, Segregavit. *Matth.* 13, 49. Seorſim collocavit. *c.* 25, 32. Diviſit *gladio. Ebr.* 4, 12. Diſtinxit. *Rom.* 10, 12. Diſcrevit. ፍልጥ: ሊተ: ዕስበከ: Diſtingue mihi, *vel potius* Separatim, Diſtinctim indica mihi mercedem tuam, *quam daturus ſim tibi. Græcum* Διάστειλον, Diſcerne, Diſtingue, *reſpexit interpres. Gen.* 30, 28.

§ ተፈልጠ: *Rom.* 1, 1. Separatus, Segregatus fuit. 2. *Cor.* 6, 17. Diſtinctus, Diſcretus fuit. *Enc.* 26. *Jun.* 1.5. *Inf. nom.* ተፈልጦት: Separatio. Diſceſſus *amici.*

§ ተፋለጠ: Secedere, Diſcedere à ſe invicem. *Joſ.* 7, 14.

§ ፍሉጥ: Separatus. Segregatus. Diſcretus *à reliquis. Exod.* 36, 37. *Lit.* 173. *c.* 1.

§ ፍሉጠ: Separatim. Seorſim. *Enc.* 12. *April.* 3.5.

§ ፍልጠት: Separatio. *Exod.* 29, 14. Diviſio. *Lit.* 166. *c.* 4.

§ ፍልጣን: Res ſeparata *atque* deſtinata *alicui. Exod.* 29, 26. 28. (2.) Diſſidium. *Can. Clem.* 11. *Comm. p.* 306. *In ſpecie* Divortium. *Matth.* 19, 7. (3.) Differentia ማእከለ: *inter hoc vel illud. Org. Lect.* 4. Omnes. Simul ዘእለ: ፍልጣን: ſine diſcrimine. *Enc.* 12. *Jul.* 2. 4.

* ፍልሥጤም: *Enc.* 14. *Oct.* 1. *rectius* ፍልስጥኤም: *Enc.* 12. *Mart.* 3.2. Philiſtæi, *quod habes ſupra col.* 610.

* ፊልጶስ: Philippus *Apoſtolus. Enc.* 14 *Oct.* 1. Evangeliſta *vocatur. Act.* 21, 9.

—— Martyr. *Enc.* 18. *Nov.* 2. *Excoriatus. Enc.* 27. *Dec.* 3.

—— *Soboles vel* proles Teclæ-Haimanothi. *Enc.* 28. *Jul.* 4. *Traduxit virum per torrentes tempore hyemis. Enc.* 5. *Aug.* 3.

✿ ፈለፈለ: Saliit *aqua è fonte, ut:* ነቅዐ: ማይ: ዘይፈለፍል: Fons aquæ ſalientis. *Job.* 4, 14.

§ አፈልፈለ: Salire fecit *fontem vel aquam.*

§ ፈልፈል: Aqua ſaliens, Fons aquæ ſalientis, *à quo* ነቅዕ: *differt, ut continens à contento; interdum tamen idem eſt. Org. Lect.* 1. ፈልፈለ: ጥበብ: Fons ſaliens ſapientiæ. *Epist. Pauli Apoſtoli. Conf. F. R. Claud. Comment. p.* 240. *n.* 9. *Apud fabuloſum autorem Lib. Myſt. in fictitia relatione de Adamo,* nomen *eſt* ſerpentis magni, *ſic enim ineptit: Ivit ad ſerpentes,* ረከበ: አርዌ: ዐቢየ: ዘስሙ: ፈልፈል: ዘውእቱ: በሐበሺ: ሐርማዝ: ብሂል: Reperit ſerpentem magnum Felſel dictum, qui Habeſſinicè Harmaz vocatur. *Conf. col.* 35.

✿ ፈሐለ: Impurus, *vel* Impudicus fuit.

§ ተፋሐለ: Impudicitiam cum aliquo exercuit. *Inf. nom.* ተፋሕሎት: Impuritas mutua. *At* 4. *Reg.* 19, 26. *vel* Strepitum *vel* Furorem *ſignificat.*

§ ፍሕል: Libido. Salacitas. Impuritas. Impudicitia. ፍሕለ: ዝሙት: Impuritas ſcortationis. *Org. Lect.* 6. ኢበንፍስተ: ሥጋ: ምስለ: ፍሕለ: አንጎዕ: Non per corpus carnis (*i.e.* libidinoſum) cum ſalacitate medullæ, *i. e. libidine medullam afficiente, ſequitur enim:* ዘይክዑ: እሳተ: ዲበ: አባል: Quæ ignem quaſi in membra effundit, *Ibid.*

✿ ፈሐመ: Pruna facta eſt.

§ ፍሕም: *Hebr.* פחם Pruna. *Job.* 21, 9. *Pl.* አፍሓም: *Pſ.* 17, 10. 14. (2.) *Reſpondet Græco* ἄνθραξ, *quæ vox &* gemmam *aliquam &* Carbonem *ſignificat; poſterius reſpexit interpres. Exod.* 28, 18. *prunam & carbonem non diſtinguens.*

† ፍሕሶ: *Herba eſt florem pulcherrimum purpureum, confertis foliis, roſa majorem, proferens;* ጽጌ: ፍሕሶ: Pœonia, *ut videtur. Æ.* ኀበ: ፍሕሶ: ቀይሕ: *Cant.* 4, 3. *&* 6, 5. *Græcus habet* σπαρτίον Funiculus, *ſed id interpreti Æthiopico quadrare haud viſum.*

✿ ፈሐቀ: Tornavit.

§ ፍሑቅ: *Cant.* 7, 2. Tornatus. *F. Plur.* አደዊሁ: ፍሑቃት: Manus ejus tornatæ. *Cant.* 5, 14.

§ ፋሕቀ: *for.* ገበሬ: *τορνευτὸν Græcus habet. Exod.* 25, 18. 31. Tornato, *seu* cælato opere factum. *q. d.* Tornatile, *vel potius* cælatum.

† ፌማ: Fema, *peregrina vox*, cognomentum. *& epith.* Salvatoris *nostri*, *ut*: ሰማዕተ: ፌማ: Martyr Jesu Christi. *Enc.* 4. *&* 7. *Oct. Cucurrerunt fœmina tempore Paschatis* ኀበ: መቃብረ: ለፌማ: ad sepulchrum Christi. *Enc.* 2. *Aug.* 1.1. *&* 6. 3. 4. *&* 14. *Dec.* 7. 4.

❁ ፈሥሐ: *Æthiopice non occurrit. Convenit Hebr.* פצח Erumpere *voce, jubilo, cantu* personare.

§ ተፈሥሐ: *Cont. E. Ps.* 9, 2. Gavisus, Lætatus est.

¶ አስተፋሥሐ: *Enc.* 7. *Sept. &* አስተፈሥሐ: *Ps.* 42, 4. *&* 118, 50. Lætitiâ affecit. Gaudium attulit. Exhilaravit. *Ps.* 18, 9. Lætum reddidit, *seu* Consolatus est *tristem.* 2. *Cor.* 1, 4. (2.) *Metaph. de flumine, quod* ያስተፈሥሕ: አህጉራተ: lætificat urbes. *Enc.* 9. *Febr.* 7. 5. (3.) *Habituum vel consuetudinem denotat hæc Conjugatio*; *ut*: *Charitas* ኢያስተፈሥሕ: በገፋዕ: ያስተፈሥሕ: በጽድቅ: non gaudere solet injuria, sed gaudere solet justitia. 1. *Cor.* 13, 6.

§ ፋሥሐ: Gaudium. Lætitia. *Jac.* 1, 1. *aliam significationem vide infra in voce* ፋሥሕ:

§ ፍሡሕ: Lætus. Hilaris. *Gen.* 49, 12.

§ ትፍሥሕት: Lætitia. Gaudium. Hilaritas. *Ps.* 4, 7. *Pl.* ትፍሥሕታት: Gaudia. *Enc.* 3. *April.* 1. 4.

§ መስተፋሥሕ: Lætificans. *F.* መስተፋሥሕት: *Org.*

§ መስተፋሥሒ: *Idem*, *ut*: *Christus* መስተፋሥሒ: ትኩዛን: Exhilarator tristium. *Lit. Orth.* መስተፋሥሒ: አለቃብ: *Epith. Raphaelis. Lit. MSS.*

§ መስተፈሥሒ: *Idem. in* ጸ: ር:

† II. ፋሥሕ: *Arab.* فسح *Exod.* 12, 11. *Græcum* Φασὲκ. *Hæc vox nihil commune habet cum radice nostra. quia Græcum* Φασὲκ *in formam Æthiopicam transformatum est.* Φασὲκ *verò dicitur ab Hebr.* פסח, *quod Græci veteres non* Pesach *ut Judæi hodierni, sed* Phase *aspiratione* ח *neglectâ, enunciaverunt. Alibi tamen* Φασὲχ *legitur in Complutensi Codice, ex quo alii fecerunt* Φασὲκ. 2. *Paralip.* 30, 1. *&* 35, 1. *Est autem* Phase *XIV. dies Nisan*, *h. e.* Pascha Judaicum, *sive terminus Paschalis*, *ut Scal. inquit in not. ad Comp. Æth. p. m.* 695. *& sic differt à* ፋሲካ: *quod significat* Dominicam resurrectionis, *seu* Pascha Christianorum, *πάσχα αναστάσιμον*, *cùm* Φασὲκ *sit πάσχα νομικόν. Hinc* ፋሥሕ: ኦሪት: Pascha Legis *vocatur in Org.* Oxoniensi. (2.) *In Computo Æthiopico pro* Septimana sancta *accipitur, nam* ኀሙስ: ፋሥሕ: *est* Feria quinta, Eucharistiæ *sive* institutioni S. Cœnæ sacra, *ut*: በኀሙስ: ፋሥሕ: እምቅድመ: ተኀፅቦ: Feria quinta hebdomadis sanctæ (Am grünen Donnerstag) priusquàm lavarentur, *i. e. ante lotionem pedum. Enc.* 9. *April.* 1. 2. *Sic rursus*: *Patriarcha excommunicavit aliquos, qui totâ nocte vinum potaverant*, በኀሙስ: ፋሥሕ: Feria quinta ante Pascha, *ne ad S. Eucharistiam admitterentur. Enc.* 18. *Jun.* 2. 3. *Quia tunc omnes omninò ad S. Cœnam accedebant. In Novo Test. aliquoties confunditur, & pro* ፋሥሕ: *ponitur* ፋሲካ: አይሁድ: *Joh.* 2, 13. በዓለ: ፋሲካ: Festum πάσχα, *non* Φασὲκ. *Joh.* 13, 1. *Alias* ፋሥሕ: *sæpe occurrit*, *ut*: *Matth.* 26, 17. 19. *Marc.* 14, 12. *& alibi*; *at in Computo Æthiopico MSS. manifestè distinguitur à* ፋሲካ::

† ፋሥሐታት: Viæ salebrosæ, saxisque impeditæ, *ubi mulis equisve difficulter pergere possis. Org. Lect.* 4.

† ፋሬ: Fructus *Vid.* ፈሬ: *col. seq.*

❁ ፈርሀ: Timuit. Metuit. *cc. acc. Ps.* 21, 25. *& abs. Ps.* 51, 6. *vel seq.* እም: *vel* እምኔ: *Jos.* 10, 2. *Inf. nom.* ፈሪሀ: እግዚአብሔር: Timor Domini. *Ps.* 18, 10. *&* ፈሪሀት: Timor. Reverentia Numinis. *Ps.* 5, 8.

§ አፍርሀ: Terruit. Timorem incussit. *Marc.* 4, 40.

§ ፍሩህ: Timens, Pavidus. *Poscit affixa personalia, ut alia adjectiva qualitatis, ut*: ፍሩሀከ: ንበር: Pavidus maneto. *Rom.* 11, 20.

§ ፈራሂ: Pavore consternatus. *Ps.* 14, 5.

§ ፈራህ: Timidus. Meticulosus. Trepidus. *Deut.* 20, 8. *Pl.* ፈራህያን: *Matth.* 8, 26.

§ ፍርሀት: Timor. Metus. Pavor. *Ps.* 2, 11. (2.) *Meton.* Res terribilis. እሬስየከ: ፍርሀት: ለዘ: ርእየከ: Faciam te, ut timeat qui aspexerit te. *Vit. Barb.*

§ ተፍርሀት: *Idem.*

§ መፍርሂ: Terribilis. Formidabilis. *Pl.* መፍርሀያን: *Vit. Pachom. Fœm.* መፍርሂት: *Vit. Baamini.*

§ መፍርህ: Metuendus. Formidabilis. *Lit.* 164. 4. *Pl.* መፍርሃን: *Org. Lect.* 6.

* ፌርማ: Ferma. *Urbis nomen. Enc.* 30. *Aug.* 1. 2.

† ፋርም: Ligni ficti genus, *ut videtur*; *ut*: ዕፀ: ፋርም: ዘውእቱ: ሕብረ: ሰማይ: Lignum Ferm, cujus est color cœli, *i. e.* cœruleus. *Lib. Myst.*

† ፈረስ: Equus. *Ps.* 31, 11. *Pl.* አፍራስ: *Ps.* 19, 8. ሰብአ: አፍራስ: *Hebr.* פרשים Equites, Equitatus. *Gall.* Hommes à cheval. *Act.* 23, 23.

§ ፈረሳዊ: Eques, Equestris, *ut*: ፈረሳዊ: መስተቃትል: Bellator equestris, Eques strenuus. Tapfferer Ritter. *Vit. Theoph.*

* ፋርስ: *Hebr.* פרס Persia. *Enc.* 4. *Nov.* 1. 2. *passim pro* Assyria. *Gen.* 2, 14. *Soph.* 2, 13. *sed malè.* ሰብአ: ፋርስ: Persæ. *MSS. Colb.*

† ፈሪሳዊ: Pharisæus. *Luc.* 11, 37. 39. *malè* ፈረሳዊ: *quod quidem passim legitur in Nov. Test. edit. Romanæ; sed ridebat Æthiops meus,* Equitem *pro* Pharisæo *positum esse.*

❁ ፈርቀ: *Hebr. Chald. Syr. & Samar.* פרק *est* Eripuit, Liberavit.

§ ፈራቂ: Salvator, Servator. 2. *Pet.* 1, 1.

§ ፍርቃን: *Chald.* פורקן Salus. *Exod.* 29, 28. *i. q.* አድኅኖት: *in Cant. Annæ* ℣. 4.

* ፈሪት: *Nom. propr. regionis. Enc.* 10. *Oct.* 1. 2.

❁ ፈርነ: *Hebr.* פרח *est* Germinavit, Pullulavit.

§ አፍርኖት: *Hebr.* אפרוחים Pulli avium. *Deut.* 22, 6. *Matth.* 23, 37.

* ፈርኬ: *Urbs Episcopalis. Enc.* 21. *Febr.* 3. 2.

* ፍሬንሳ: Francia, *seu* Gallia.

§ አፍርንጊ: Francus, *sed peculiariter pro* Europæo, Latinæ *sive* Romanæ religionis nomine *accipitur; Græcos enim aliosve à Romana religione alienos aliter appellant.*

❁ ፈርሀጸ: — አንፈርሀጸ: *Luc.* 1, 41. 44. Saliit, *vel* Saluit, Exiluit *vel* Exiluit præ gaudio. Tripudiavit. *Luc.* 6, 23. *de arietibus. Ps.* 113, 4. 6. የበበ: በአንፈርሆጸ: Jubilavit tripudiando. *MSS. Colb.*

§ ፋፈርሀጸ: Saltatio, Chorea. *Apoc.* 18, 3.

§ እንፍርሁጸ: Saliens, Exiliens *præ lætitia. Org. Lect.* 5.

❁ ፈርዘዘ: — ተፈርዘዘ: *De floribus:* Efflorescere, Ad florendum *quasi* erumpere *&* aperiri. *Org. Lect.* 6. ይትፈረዘዝ: ቈልቍ: Efflorescit calyx *seu* nodus floris. *De Leone ad prædam prorumpente:* አንበሳ: ምኩሕ: ለመደ: ደመ: ለተፈርዝዞ: Leo gloriosus, sanguini suetus, ad erumpendum, *ut videtur. MSS. Colb.*

❁ ፈርየ: *Num.* 17, 8. *Marc.* 4, 7. 8. *& alibi.* ፈረየ: *Matth.* 13, 26. *Org. Hebr.* פרה *q. d.* Fructificavit, *seu* Fructus tulit, *tam bonos, quàm malos. cc.* ላዕለ: *ut: Exscinde ex corde meo stirpem concupiscentiæ,* ከመ: ኢይፍረይ: ሦከ: ላዕሌሁ: ne producat spinas super eo, *sive* in illo, *scil. corde. Org. Lect.* 6. (2) Fœcunda facta est *sterilis mulier, ut:* መካን: እንተ: ፈረየት: Sterilis quæ fructus tulit. *Org. d. l.*

¶ አፍረየ: Effecit ut fructum ferret *planta. Org. Lect.* 5. *De veste Aaronis:* አፍረዩ: በአውደ: ሮማኒት: ወርቅ: Exornarunt (*eam*) malis punicis aureis, ceu fructibus. *Poeticè. Enc.* 21. *Oct.* 1. 5.

§ ፍሬ: *m.* פרי *Hebr.* Fructus. 1. *Pet.* 1, 24. *pro flore ponitur Jac.* 1, 10. *sed malè. F. est Org. Lect.* 4. (2.) *Pro* liberis, *vel* posteritate, *ut Hebraicè quoque. Fructus uteri in cælo* ሀለዉ: አቤል: ወሴት: ወሄኖክ: አርእስት: አበው: ምስለ: ኵሉ: ፍሬሆሙ: fuerunt Abel, Set, & Henoch Patriarchæ cum omni posteritate eorum.

Lit. Orth. Plur. ፍሬያት: *Marc.* 4, 20. *Item* ፍርያት: *Lit.* 164. *c.* 4.

§ ፍርያት: *q. d.* Fructificatio. *Interpres respexit Græcum* καρπωμα. *Exod.* 29, 25. *&* 30, 38. 41. *ut:* Fecerunt ከመ: ፍርያት: ሮማን: tanquam malum punicum fructificans, *i. e.* malum punicum cum frondibus. *Exod.* 28, 33.

§ መፍርይ: *F.* መፍርይት: Fertilis, Ferax frugum *terræ, ut: O virgo S. Maria* መፍርይት: እንተ: ይትበላዕ: ወመንቀዒት: (*Sic in MSS.*) እንተ: ይሰቴይ: fructifera, *seu* fructuosa quæ comeditur: & scaturiens de qua bibitur. *Lit.* 172. *c.* 2. *Allegorica & figurata locutio. Contr.* መፍሬት: *ut: Ager* መፍሬተ: ስርናይ: Ferax tritici. *Org.*

§ መፍረዪ: *Idem. F.* መፍረዪት: *Org. Edz. bis.*

* ፋርያስ: ክቡር: *Nom. prop.* Farius honoratus, *vel* nobilis. *Enc.* 26. *Mart.* 1.

❁ ፈረደ: *Hebr.* פרד *& Arab.* فرد Separavit.

§ ተፋረደ: Separari à se invicem. አልቦ: ፍዳ: በዘ: ይትፋረዱ: ወይመጽኡ: ውስተ: ሲኦል: Nulla est compensatio, quâ *damnati* separari possint à se invicem, sed intrabunt in infernum. *Lib. Myst.*

❁ ፈርገገ: Coaluit vulnus *in cicatricem.* Obduruit *vel* induruit cutis *cicatricis. Lev.* 13, 18. 24.

† ፍርፃር: Mica, Fragmentum panis. *Pl.* ፍርፃራት: *Matth.* 15, 27. *Marc.* 7, 28. *Conf.* ፋተታት:

† II. ፍርፍርት: Coturnix. *Ps.* 104, 38. *Vocabulum* ὀνοματοποιητικόν. *Exod.* 16, 13.

* ፋሲሊዶስ: Basilides *Sanctus. Lit.* 165. 1. *martyrium passus & decollatus fuit. Sanguis & lac è collo ejus manavit. Enc.* 7. *Sept.* 1. 2.

—— *Pater Stephani, primi martyris Antiocheni. Enc.* 9. *Oct.* 2. 1.

❁ ፈሰሰ: *Syr.* ܦܣܣ *est* Sortitus est.

§ ተፋሰሰ: Sortiri. Sortem inter se mittere. *Job.* 19, 24. (2.) Micare digitis. *Cùm digiti omnes vel aliqui ab utroque ludentium subitò projiciuntur, qui simul numerum extantium digitorum illicò proclamant; is qui verum numerum dixit, propositum præmium lucratur. Sic enim teste Æthiope meo vocatur* ludus *Italis familiarissimus,* La Morra *dictus. Germ.* die Muncke. Micatio *priscis. In quo ludo tota manus vocatur* ወልታ: Scutum. Clypeus; *digitus unus* ኲናት: Lancea, framea; *digitus index & digitus medius* ቀስት: Arcus. *& ita porro. Th. P. in not. ad Jona c.* 1. ℣. 7. *p.* 10.

† ፋሲካ: Pascha. *Matth.* 26, 18. *Marc.* 14, 1. *pro quo semel legitur* ጸስካ: *Luc.* 22, 1. *& tamen titulus hujus capitis est* ፋሲካ: *Distinguunt vulgò* ፋሲካ: *à* ፈሥሕ: *quod illud Christianorum: hoc verò Judæorum sit, ut rectè dicit Scal. in notis ad Comp. Æth. p.* 695. *§.* Marque. *& revera distinguitur in Computo meo Æthiopico MSS. Vide*

supra

supra ፋሥሕ ፡ *Verùm in Evangeliis hæc distinctio non observatur, sed promiscuè sumuntur hæc vocabula, quia tunc temporis* ፋሥሕ፡ *Judæorum & ፋሲካ፡ Christi permixtè & simul celebratum fuit. Nam Joh.* 2, 13. *legitur* ፋሲካ፡ አይሁድ፡፡ *Idem festum appellatur* ፋሥሕ ፡ *Matth.* 26, 17. *quod versu sequente dicitur* ፋሲካ፡ *& cùm h.l. dicatur:* እገብር፡ ፋሲካ፡ ምስለ፡ አርድእየ፡ Faciam Pascha cum discipulis meis, *pro eo Marc.* 14, 14. *reperitur :* እበልዕ ፡ ፋሥሐ፡ ምስለ፡ አርድእየ፡ Edam Phase cum discipulis meis. *Quin & apud Poetam Pascha legale & Pascha Evangelicum eodem vocabulo effertur, ut : Patres decreverunt in Concilio Niceno* በፋሲካ፡ ኦሪት፡ ኢይገበሩ፡ ፋሲካ፡ ወንጌል፡ In paschate legis ne celebrarent Pascha Evangelii. *Enc.* 4. *Mart.* 1. 4. ዐርበ፡ ፋሲካ፡ Parasceve Paschatis *Judaici est. Joh.* 19, 14. *Confer* ፋሥሕ፡ *supra col.* 614.

✿ ፈቀረ፡ — አፍቀረ፡ Amavit. Dilexit. *Apoc.*1, 6. አፈቅሮ፡ እምአዋልደ፡ ኢየሩሳሌም፡ Diligam eum præ filiabus Jerusalem. *i.e.* magis diligam, quàm *&c. Cant.* 5, 10. አፍቀረ፡ ይገበር፡ Amavit facere, *i.e.* Libentissimè fecit. *Vit. Barb.* (2.) Maluit. *seq.* እም፡ *ut :* አፍቀረ፡ ተሴስዮ፡ ሠዐረ፡ እምበልዐ፡ ኅብስት፡ Maluit pasci gramine, quàm vesci pane. *Enc.* 9. *Sept.* 1. 3. 5. *Inf. nomin.* አፍቅሮ፡ Dilectio. *Ps.* 83, 1. አፍቅሮ፡ አማልክት፡ Idololatria. *i.q.* አምልኮ፡ ጣዖት፡ *col.* 60, 1. *Pet.* 4, 3. *Opponitur indignationi & iræ, ut : Audimus* በአፍቅሮ፡ Benevolè. Clementer. *Epist. ad Susn. Comment. p.* 501. *n.* 33. አፍቅሮት ፡ ሰብእ ፡ φιλανθρωπία. Dilectio hominum.

* ዮፍቀሪ፡ እግዚእ፡ Nom. propr. Viri. *Tale nomen habes apud Augustinum :* Quod vult Deus. *Enc.* 19. *Jan.* 2, 2.

§ ተፈቅረ፡ Amatus, Dilectus fuit. ሚመ፡ መጠነ፡ ይትፈቀር፡ Quanto amabilior. *Org. Lect.* 3.

§ ተፋቀረ፡ Amavit, Dilexit alius alium. *Joh.* 13, 34. ለንትፋቀር፡ በበይናቲነ፡ Ut amemus nos invicem. 1. *Joh.* 4, 7. *Inf.* ተፋቅሮ፡ Charitas mutua, *seu* reciproca. *ibid.* ṽ. 18.

§ ፍቁር፡ Amatus. Charus, *& Subst.* Amicus. *Jac.* 4. 4. በአሐዱ፡ ፍቁር፡ ይስሐብ፡ ካልእ፡ Per amicum unum attrahitur alius. *Prov.* (2.) *In re venerea,* Amator. Amasius. *Ep. ad Susn. Comm. p.* 496. *n.* 12.

* ፍቁር፡ እግዚእ ፡ Domino dilectus. *Nom. propr. Viri.* Ama-deus *Vulgò.*

§ ፍቅር፡ Amor. *Cant.* 2, 4. 5. Charitas, *virtus Christiana. Matth.* 24, 12. Dilectio. 1. *Joh.* 2, 5. በፍቅር፡ Libenter. Spontè. Incoactè. *Lit. Orth.* Benevolè. Amanter. *Act.* 28, 7. Benevolo animo. *Enc.* 12 *Jan.* 1. 1.

§ መፍቀሪ፡ Amator. Studiosus *alicujus rei. Græcum* φιλάνθρωπος, Humanus. Comis *redditur passim* መፍቀሬ፡ ሰብእ ፡ *& attribuitur Salvatori nostro dilectissimo. Lit.* 159. 6. 4. መፍቀሬ፡ ነግድ፡ φιλόξενος. Hospitalis. 1. *Tim.* 3, 2. *Tit.* 1, 8. *& sic reliqua ex Græco* φιλος *composita. Pl.* መፍቀርያነ፡ ንዋይ፡ Studiosi divitiarum. 2. *Tim.* 3, 2. *F.* መፍቀሪት፡ ገፍዕ፡ Amatrix injuriarum *Regina. Enc.* 12. *Maji.* 4. 2.

§ መፍቀር፡ *for.* መድኅኒ፡ *Idem, ut :* መፍቀሪ፡ ሐጕል፡ Amator perditionis, *scil. æterna, Satanas. Enc.* 17. *Jun.* 2. 1. *Pl:* መፍቀርያነ፡ ሰብእ፡ Humani, φιλάνθρωποι. *Vit. Theoph.*

⸸ II. ፈቃር ፡ Vestis *quædam* Monachalis, *ab anteriore & posteriore parte dependens. Syn.*

✿ ፈቅአ፡ Caput *alicui* fuste, *vel* gladio percussit. Mulcavit *Luc.* 20, 12. ፈቀእኒ፡ *Cant.* 5, 6.

§ ተፈቅአ፡ Mulcatus, Percussus fuit in capite.

§ ፍቅአት፡ Mulcatio, Percussio. *Exod.* 21, 25. *propriè quæ in capite fit.*

✿ I. ፈቀደ፡ *Arab.* فقد Voluit, Cupivit. *Marc.* 6, 19. ኢፈቀደ፡ Noluit. *Ps.* 39, 9. Desideravit. *Matth.* 12, 43. Expetiit. *Enc.* 14. *Aug.* 4. 3. *Fidem* ዘኢፈቀደ፡ quam *pater* nolebat, *seu* non probabat. *Vit. Barb.* (2.) Opus habuit, Indiguit. *Matth.* 3, 14. *Marc.* 2, 17. ኢፈቀደ፡ Non opus habuit, *ut :* ኢይፈቅዱ ፡ Non indigent *sani Medico. Matth.* 9, 12. *Aliam significationem vide paulo inferiùs col. seq.*

§ ተፈቅደ፡ Desideratus fuit; *sed impersonaliter fere accipitur, ut :* ይትፈቀድ ፡ Requiritur, Opus, Necesse est. *Matth.* 18, 14. ኢይትፈቀድ፡ በኀቤሁ፡ Non opus est ipsi, *id est :* Non desiderat illud. *Org. Lect.* 6.

§ ፈቃድ፡ Voluntas. *Matth.* 6, 10. ዘእንበለ፡ ፈቃዱ፡ Præter voluntatem, Imprudens *fecit aliquid.* እምፈቃድየ፡ Mea sponte. Voluntariè. *Ps.* 53, 6. በፈቃድ፡ Libenter. በፈቃዱ፡ Sua sponte, *vulgò* motu proprio. *Ps.* 75, 10. በፈቃደ፡ እግዚአብሔር፡ Deo volente *Vit. Sam.* (2.) Appetitus *cibi. Pl.* ፈቃዳት፡ Desideria, Jussa *superioris. Hebr.* פִּקּוּדִים *Enc.* 13. *Febr.* 4. 2. Affectus animi. *MSS. Colb.*

§ መፍቅድ፡ & መፍቅድ፡ Necessarium, Quicquid opus est, *ut :* ኵሉ ፡ መፍቅዱ፡ Omne quod requiritur, *seu* necessarium est ei. *Exod.* 35, 21. *Can.* 13. Abtelitat. *Comment. p.* 331. *n.* 93. *Dabo illi panem & aquam* ለመፍቅዱ፡ ad necessitatem ejus; quantum opus habuerit. *Vit. Pachom.* መፍቅደ፡ ሥጋ፡ Necessitas corporis, *i. e. Cibus & potus. Enc.* 30. *Mart.* 2. 3. ዘየሀድገ፡ ነ፡ ለመፍቅድነ፡ Quicquid opus erat nobis pro necessitate nostra. *Pleonastica locutio. Act.* 28, 10. (2.) Desiderium, *ut :* ፈጸመ፡ መፍቅዱ፡ Implevit desiderium ejus. *Enc.* 21. *Mart.* 1. 1. (3.) Appetitus cibi, *ut : Nihil gustavit, præter panem benedictum* ጊዜ፡ መፍቅዱ፡ tempore appetitus sui, *seu* cùm cibum appeteret. *Enc.* 25. *Jul.* 2. 2.

2.2. *Plur.* መፋቅደት፡ *Epist. Malac-Sag. Comment. p.* 484. *n.* 6.

§ መፍቅድቅ፡ Cupidus, Desiderio affectus. *Pl.* መፍቅደውያን፡ *MSS. Colb.*

❁ II. ፈቀደ፡ *Hebr.* פקד Rationem habuit, Recensuit, Curavit, *ut:* አርትዕ፡ ወፋቅዶ፡ ጸሀቀቶሙ፡ Dirige & curam *vel* rationem habe desiderii illorum. ጸ፡ ር፡

§ ተፈቀደ፡ Numeratus, Annumeratus fuit *c.c.* ምስለ፡ *ut: Archangeli* ፱፡ እለ፡ ይትፈቀዱ፡ quorum novem numerantur. *Enc.* 28. *Nov.* 3.2. አደምፀ፡ ተፈቀደ፡ Obtinuit *vel* Meruit annumerari *&c. Enc.* 8. *Jan.* 4. 1.

§ ተፋቀደ፡ Lustravit, Perlustravit, Recensuit suos, *sive* Numeravit alter alterum. *Hebr.* התפקד. *Actionem enim reciprocam significat.* ተፋቀዱ፡ Numerum inite inter vos. Zehlet euch selbst. 4. *Reg.* 10, 23.

§ አስተፋቀደ፡ Numeravit. *Exod.* 38, 26. Censuit, Recensuit *populum.* Censum egit, Lustravit *milites. Num.* 1, 3. 44. *&* 2 *Sam.* 2, 30.

§ ፋቀዶ፡ Lustratio, Census. *Num.* 1, 18. (2.) *Emphaticè,* Multitudo, *ut:* ዘእንበለ፡ ኍልቍ፡ ኮነ፡ ፋቀደ፡ ኀጢአትየ፡ Innumerabilis fuit multitudo peccatorum meorum, *Org. Lect.* 4. (3.) Copia. *Enc.* 28. *Jun.* 1.5.

† III. አፋቅዶ፡ *Peregrinum ignotum. Vide sub* አ፡ *col.* 383.

* ፈቀጥር፡ Victor *gladiò percussus. Enc.* 27. *April.* 1. *Martyr. Enc.* 4. *April.* 1. *Occisus in* ኒቀው፡ *Enc.* 5. *Dec.* 7. 3. *Ejus doctrina laudatur. Enc.* 15. *Nov.* 5. 3.

❁ ፈተለ፡ *Chald. Syr. Sam. & Arab.* פתל Colò nevit, Fila contorsit. *Matth.* 6, 28.

§ ተፈተለ፡ Neri, Torqueri, *de filis dicitur. Exod.* 36, 10. *al.* 39, 3.

§ ፍቱል፡ Netum. In filum contortum. *Num.* 15, 38. *Respondet Græco* σπαρτίον *Deut.* 22, 12. ዘ እርግቱ፡ ፍቱል፡ Netum, *seu* contortum ex filis lanæ pretiosissimæ purpurâ tinctæ. *Exod.* 35, 6.

§ ፈትል፡ *Hebr.* פתיל *Jud.* 16, 12. *ῥάμμα al.* σπαρτίον, Funiculus. *Item* Ligamen, *ut:* ፈትል፡ ትሥልሥት፡ Vinculum *seu* Connexio Trinitatis. *Org. Lect.* 2. ፈትለ፡ ብሩር፡ Fila argenti. *Exod.* 35, 25. ፈትለ፡ ማኅቶት፡ Ellychnium. *Enc.* 16. *Oct.* 2. 4. *Pl.* አፍትል፡ Fila. *Exod.* 36, 10. *al.* 39, 3.

§ ፈትሌ፡ *ut* ዘፈትሌ፡ Inscriptio Cantici *Samuelis, quod mihi alias nunquam lectum.*

§ ፋትሎ፡ *Nomen artificiale est,* Opus filatum, *si ita loqui fas esset, ut:* ግብረት፡ ፋትሎ፡ Factura operis è filis contexti. *Exod.* 36, 22. *al.* 39, 15.

§ ፋትለት፡ *q. d.* Netio, Filatio, Textura filorum, *ut:* ልብስ፡ ዘቀጢን፡ ፋትለቱ፡ Vestis, cujus textura subtilis. *Th. P.*

❁ ፈትሐ፡ *Hebr. Ch. Syr. Sam. & Ar.* פתח Solvit *vinctum. Ps.* 104, 18. Exsolvit *aliquem* vinculis, *sive* Absolvit *&* dimisit *reum, vel captivum. ut:* ፈትሐ፡ ሎሙ፡ በርባን፡ Dimisit illis Barabbam. *Matth.* 27, 26. Solvit *id quod ligatum fuit. Oppositum est* አሠረ፡ Ligavit. *Matth.* 16, 19. (2.) Solvit, *sive* Resolvit. Aperuit *sigillum vel epistolam. Apoc.* 6, 3. *manum. Ps.* 103, 29. ማኅፀነ፡ uterum, *sive* matricem. *Luc.* 2, 23. *oculum. Gen.* 21, 19. Resolvit *præceptum, h. e.* irritum reddidit, *i. q.* አፅረረ፡ *Matth.* 5, 19. (3.) Dimisit, *sive* Abire passus est *populum. Matth.* 14, 15. 23. *& sic æquipollet verbo* ኀደገ፡ *col.* 181. (4.) Absolvit *aliquem* in judicio. Sententiam absolutoriam dixit; *cc acc. & præp.* ለ፡ *ut:* ፍትሐኒ፡ ሊተ፡ Absolve me. *Ps.* 7, 9. *&* 81, 3. ሠናየ፡ ፍትሐ፡ ፈተሕከ፡ Bonam sententiam tulisti. *Luc.* 7, 43. (5.) *Si constr. c.* ላዕለ፡ Contra, *significat* Condemnatoriam sententiam pronunciare, *ut:* ፈትሐ፡ ላዕሌሁ፡ Sententiam pronunciavit contra eum. *Enc.* 5. *Mart.* 2. 2. ዘፈተሐ፡ ላዕሌሃ፡ Contra quam (*Evam*) pronunciavit sententiam. *Ibid.* (6.) *Peculiariter significat* Absolvit à peccatis; *cujus usus est in precibus publicis. Lit.* 160. *c.* 3. ፍትሖ፡ እግዚኦ፡ ለሊቀ፡ ጳጳሳት፡ አባ፡ እገሌ። ፍትሖ፡ እግዚኦ፡ ለንጉሥነ፡ እገሌ፡ Absolve Domine! ab omni reatu Patriarcham nostrum Abba N. N. Absolve Domine! ab omni reatu Regem nostrum N. N. *de vivis hæc accipienda sunt. Eodem sensu dicitur de iis, qui administrant S. Cœnam, & qui illi intersunt:* ይኩኑ፡ ፍቱሓነ፡ Sint absoluti; *& paulo antè:* ረስየነ፡ ፍቱሓነ፡ Fac, *sive* constitue nos absolutos, *i. e.* innocentes. *Lit.* 160. *c.* 3. 4. *At cùm pro mortuis orant, addunt:* ፍትሖሙ፡ እግዚኦ፡ ለአበዊነ፡ አባ፡ እንጦንስ፡ ወአባ፡ መቃርስ፡ Solve Domine Patres nostros, Abba Antonium & Abba Macarium, *qui ante multa secula vitâ functi sunt. Iste orandi modus pervenit ex antiqua traditione à multis priscis Patribus profecta, qui crediderunt animas beatorum non statim post mortem in cœlum recipi, sed in loco quodam tertio usque ad extremum judicium asservari. De qua sententia egimus in historia nostra Æthiopica Lib. III. c.* 5. §. 38. *& in Comment. pag.* 356. *& seqq.*

§ ተፈትሐ፡ *Marc.* 7, 35. Solutus fuit *vinctus, vel vincula. Luc.* 13, 16. Aperti fuerunt *oculi. Gen.* 3, 5. *Cont. E.* ጸ፡ ር፡

§ ተፋትሐ፡ Litigavit cum aliquo. አአንተ፡ ዘትትፋትሐኒ፡ O tu qui litigas mecum *Ep. ad Susn. Comment. p.* 501. *n.* 34. (2.) *Emphaticè:* Jure cum aliquo egit ac vicit. Judicio cum alio instituto superior evasit. *Matth.* 12, 41. 42. *cc. pron. sine præp.* እትፋትሖሙ፡ በጽድቅ፡ Vincam eos justitiâ *veritate causæ meæ.*

§ ፍቱሕ፡ Solutus. *Matth.* 16, 19. Absolutus *à peccato. Lit.* 160. *c.* 3.

§ ፍትሕ፡ Judicium. *Gen.* 19, 18. *& Emphaticè* Sententia, *tam* absolutoria. *Ps.* 16, 3. *quàm* condemnatoria.

mnatoria. *Marc.* 14,64. Decretum. ትእዛዝ፡ ወፍትሕ፡ Præceptum & Decretum. *Exord. Can. Apost. Comm. p.* 305. *n.* 16. (2.) Jus, *quatenus opponitur* gratiæ, *ut*: አኮ፡ በፍትሕ፡ Non jure, *sed gratia. Org. Lect.* 5. (3.) Præmium ex sententia reportatum. Ἐπινίκιον, Epinicium, Βραβεῖον, *quod victori datur, agit enim de certamine sententiarum; ut*: አንበሩ፡ ፍትሐ፡ ለዘ፡ ሞአ፡ በምጕሊሁ፡ Constituerunt præmium ei qui vicisset sententiâ suâ. *Org. Edr.*

§ ፈታሒ፡ Judex. (2) Aperiens, *ut*: ፈታሒ፡ ማኅፀን፡ Aperiens uterum. *Epith. Raphaelis Archangeli. Th. P.*

§ ፍትሐት፡ Absolutio, Solutio. ፍትሐት፡ ዘወልድ፡ Titulus precationis *est. Lit.* 160. *c.* 2. *quam Sacerdos recitat pro absolutione à peccatis; quæ d. l. reperitur.* በፍትሐት፡ ቃል፡ Aperta voce. Solutò ore. *Exod.* 15, 1.

§ መፍትሒ፡ Apertor. Reserator *rei clausæ.* ጸ፡ ር፡

❁ ፈተተ፡ *Hebr.* פתת *Arab.* فتّ Fregit, *e gr. panem. Matth.* 26,26. *Cont. E. Luc.* 24,36. ጸሎተ፡ ፈትቶ፡ Nomen orationis, *cujus usus in S. Cœna ad designandam fractionem panis. Lit.* 169. *c.* 2.

§ ተፈተተ፡ Fractus fuit.

§ ፍቱት፡ Fractus. *Lev.* 2, 6.

§ ፍተት፡ פת Fragmen. Fragmentum. ፍተት፡ ኅብስት፡ Frustum panis. 3. *Reg.* 17, 11. *Pl.* ፍተታት፡ *Psal.* 147. 6. *& abs. pro* Frustulis panis. በስኢል፡ ፍተታት፡ In petendo *seu* mendicando panem. *Ep. ad Susn. Comment. pag.* 498. *n.* 19.

† II. ፍት፡ Donum, *i. q.* ሀብት፡ Munus. *Jac.* 1,17. *i. q.* ጸጋ፡ 1. *Pet* 4, 10.

§ ፍታ፡ *Idem. Contr. pro* ፍትታ፡ *Org. Edvards.*

❁ ፈተነ፡ *Arab.* فتن Scrutatus, Perscrutatus est. *Gen.* 31, 33. 37. Examinavit. *Apoc.* 2, 23. (2.) Experimentum sumsit, an fieri possit.

§ አፍተነ፡ Probari fecit, Probandum & Examinandum præbuit. አፍትን፡ ርእሰከ፡ *Marc.* 1,43. *Luc.* 5,14.

§ ተፈትነ፡ Examinatum, Probatum fuit, *ut*: *Aurum & argentum* እለ፡ በእሳት፡ ተፈትና፡ Quæ igne probata sunt. *Enc.* 24. *Nov.* 2. 4. መንፈስ፡ ሕያው፡ ወቅዱስ፡ ዘኢይትፈተን፡ Spiritus vivus & sanctus, Imperscrutabilis, Impervestigabilis. *Lit. Job.*

§ ፍቱን፡ Probatus, Examinatus. *Ps.* 11,7.

§ ፍትነት፡ Probatio.

❁ ፈተወ፡ *Ps.* 44,13. Desideravit. *Luc.* 22,15. Cupivit, Concupivit, Appetiit. *Luc.* 16, 21. Exoptavit.

§ አፍተወ፡ Ad desiderandum permovit. Desiderio affecit. 3. *Reg.* 20, 6.

§ ተፈተወ፡ Desideratus, Exoptatus fuit. ዘይትፈተው፡ Desiderabile, Optabile. *Psal.* 18,11. *Neutraliter accipitur, ut*: *Furabis* ኵሎ፡ ተፈትዎ፡ ኢተሐብሎ፡ quod concupisceodo nullâ calliditate usus est. *Exod.* 22, 11.

§ ፍትው፡ Desideratus, Exoptatus, Gratus. *Org. Lect.* 2.

§ ፈታዊ፡ Concupiscens, Concupiscentiæ deditus, Libidinosus. *Decr. Ap.* 6. *Comm. p.* 316.

§ ፍትወት፡ Desiderium. *Ps.* 37, 9. Concupiscentia. *Jac.* 1, 14. 15. *In specie* carnalis. *Decr. Ap.* 6. *& plenius* ፍትወተ፡ ሥጋ፡ Appetitus carnalis, Libido. ሕማም፡ ፍትወት፡ ዘሞት፡ Malus libidinis affectus. *Vit. Dan.*

§ ፍቶት፡ *Idem, sicut* ፍኖት፡ *dicitur pro* ፍንወት፡ *per Can. VIII. Cant. Mar.* 22, 4.

§ መፍትው፡ Desideratus, Exoptatus. *Psal.* 105, 24. (2.) *Substantivè*: Æquum, Conveniens, Decorum. (3.) *Per impersonalia* Decet, Convenit, Oportet, *sæpe commode reddi potest. Matth.* 14. 16. አኮሁ፡ መፍትው፡ Nonne decuisset? *& seq. Fut. c.* 23, 23. (4.) *In Can. Apost. & Clem. per* Licet, Licitum est, *interdum reddi poterit; ut*: ዘኢመፍትው፡ Quod non licet. *Can. Apost.* 40. *Comment. p.* 307.

❁ ፈተሀ፡ *Corrige in prima editione, & fac* ገፍትዎን፡ Subvertit eas. *Esa.* 13, 19.

❁ ፈነረ፡ Desponsavit *filiam alicui.* እንተ፡ ፈነሩ፡ ሎቱ፡ Quam ei desponsaverant. *Luc.* 2,5. (2.) Sponsalia celebravit. Desponsavit sibi uxorem. *c. abs. ut*: *Vir* ዘፈነረ፡ ብእሲተ፡ ወኢነሥኣ፡ qui sponsaverit uxorem, at nondum duxerit eam. *Deut.* 20, 7.

§ ተፋነረት፡ Desponsata fuit *mulier. Matth.* 1, 18. ተፋነርኪ፡ Desponsata fuisti. ጸ፡ ር፡ *&* ተፈነረ፡ *ut*: ተፈነርኩ፡ Desponsata fui, *ait Maria in Hom. Jac. Serug.*

§ ፍኑር፡ *F.* ፍንርት፡ Sponsa. Desponsata. *Matth.* 1, 20. *usque ad tempus nuptiarum, tunc enim vocatur* መርዓት፡ *q. v. col.* 68.

§ ፈናሪ፡ Sponsus. *Matth.* 1,16.

§ ፍናሬት፡ Desponsatio.

❁ ፈነቀ፡ Fricuit, *vel* Detersit, *ut*: ፈነቁ፡ ቍስሎ፡ በአጽርቅት፡ ጸጕር፡ Fricuerunt, *vel* Detersérunt vulnera ejus pannis setaceis, *h. e. quod alibi dicit* መዝመዞ፡ በሠቅ፡ *Enc.* 10. *Jul.* 3.

† ፍኖ፡ *&* ፍኖት፡ Via. *Vid. sub* ፈነወ፡

* ፊንሐስ፡ Pinehas, *Eleazari filius. Zelotes. Enc.* 19. *Aug.* 1. 3.

† ፊኒቅ፡ *Est accusativus Græcus* Φοίνικα. *Jud.* 4, 5. ሀገረ፡ ፊኒቅ፡ Urbs palmarum. *Jud.* 3, 13.

* ፊንቅስ፡ *Jos.* 5, 1. *Græcum* Φοίνικες, Phœnices, *ut peregrina fere secundum casus retinere solent.*

❁ ፈንቀለ፡ *Propriè est Simiarum, cùm lapides partim è terra prominentes* Evertunt, *ac sub iis latentes vermiculos devorant. Hinc metaph.* Invertere.

re. Pervertere rem quamvis. *Idque dicitur de fœmina disquirente & invertente res omnes in domo sua, quærente drachmam perditam. Luc.* 15,8.

† ፈንቅስ ፡ *Animalculum è genere* Galeopithecorum. *Ambar.* ጕሬዛ ፡ *Lex. col.* 87. *Belgis* Sanguinen. *Descriptionem vide in Historia nostra Æth. L. I. c.* 10. §. 53. *seq.*

* ፈንት ፡ Fent. *Urbis nomen. Enc.* 20. *Jan.* 2. 2.

* ፍናቢኮስ ፡ Fenabicus, *unus ex sectatoribus Abba* ቢሶራ ፡ *Enc.* 9. *Sept.* 1. 4.

* ፋኑኤል ፡ Fanuel. *Angeli nomen, ut videtur, qui constitutus est portitor ad deferendas piorum preces. Enc.* 3. *Dec.* 2. 3.

† ፈንክስ ፡ Phœnix, *avis ficta.*

❁ ፈነወ ፡ *Ps.* 17,16.19. Misit *rem, personam. Luc.* 7,27. (2.) Dimisit. Abire jussit *vel* permisit. *Matth.* 14,22.

§ ተፈነወ ፡ *Matth.* 23,37. Missus fuit. Emissa fuit ቃል ፡ Vox *Enc.* 17. *Jun.* 2. 4.

§ ተፋነወ ፡ *q. d.* Se invicem dimittere. Sibi invicem valedicere. *Act.* 21,6.

§ አስተፋነወ ፡ Curare iter alicujus. Cum curâ profecturum dimittere. *Æ.*

§ ፍኑው ፡ Missus. *Enc.* 17. *April.* 1. 1. *Plur.* ነቢያት ፡ ፍኑዋን ፡ Prophetæ missi *Lit. Jac. F.* ፍንውት ፡ Missa. *Enc.* 17. *Sept.* 1. 2.

§ ፈናዊ ፡ Mittens. *Lit.* 171. *c.* 2.

§ ፍኖት ፡ Via. *f. Psal.* 13, 7. Iter. (2.) Via in urbe. *Act.* 9, 11. *Cùm de itinere sermo est, absolutè instar præpositionis ponitur, ut: Ne errem* ፍኖተ ፡ በድው ፡ in via deserti, *pro* in deserto. *Enc.* 2. *Jan.* 5 3. በፍኖት ፡ ንጉሥ ፡ ጽሩሕ ፡ In viâ regia trita. *Conf. F. Reg. Claud. Comm. p.* 238. *n.* 5. *Plur.* ፍናው ፡ Viæ. *Ps.* 16,6. ወተሐውር ፡ በኵሉ ፡ ፍናዊሁ ፡ Et ambules in omnibus viis ejus. *Deut.* 30,16. *Exod.* 30,4 (3.) Partes, *ut:* ዘክልኤቱ ፡ ፍናዊሁ ፡ Cujus duæ sunt partes. *Lit. Orth.* (4.) Mores, Vivendi ratio, *ut: Hebr.* דרכים, ፍናዊሁ ፡ ለባዊ ፡ Viæ ejus prudentia, *i. e.* prudenter vixit. *Enc.* 14. *Oct.* 4. 2. *Item* ፍናዊት ፡ *Hom. Mar. ut:* በውስተ ፡ ኵሉ ፡ ፍናዊት ፡ ኀበ ፡ አንሶሰውኪ ፡ In omnibus viis, in quibus ambulavisti. ጸ ፡ ር ፡

§ ፍኖ ፡ *Idem, ut:* ለእግርየ ፡ ዘጽድቅ ፡ ፍኖ ፡ Pedibus meis justitiæ via. *Org. Lect.* 2. *Cum Judæo* በፍኖ ፡ in via *luctatus est. Enc.* 17. *Sept.* (2.) Pars. Locus. ተሰምየ ፡ ውእቱ ፡ ፍኖ ፡ መሪር ፡ Vocatus fuit ille locus *πικρία. Exod.* 15,23. መንገለ ፡ ይትፈቀድ ፡ ፍኖ ፡ In quocunque loco opus fuerit. *Enc.* 10. *Jul.* 1. 4. አንበረ ፡ ውስተ ፡ አርባዕቱ ፡ ፍኖሁ ፡ Constituit in quatuor partibus ejus. *Org. Lect.* 4. ፍኖ ፡ ሰርክ ፡ Circa vesperam, *seu* vespertino tempore. *Gen.* 3, 8. እስከ ፡ ፍኖ ፡ ሰርክ ፡ Usque ad vesperam. 1, *Sam.* 30,17. (3.) Ratio, Modus, *ut: S. Maria* ወላዲተ ፡ እግዚእ ፡ ኵሉ ፡ በሐዲስ ፡ ፍኖ ፡ Dei genitrix novo modo. ጸ ፡ ር ፡

§ ተፈናዊ ፡ Missus. *Substantivum. Gall.* un Envoyé, *alias Adject. Lit.* 171. *c.* 2.

* ፋንዮስ ፡ Phanias. Urbis nomen. *Enc.* 9. *Mart.* 3. 3.

† ፍንዱቅ ፡ *Arabicum est* فندق Diversorium, Hospitium publicum. Caupona. *Rabbini dicunt* פונדק *Unde fluxit Italicum* Fondaco. *Promanavit autem ex Græco* πανδοχεῖον. *Æth.* ቤት ፡ ፍንዱቅ ፡ *Th. P. in not. ad Jona c.* 2. *ψ.* 5.

❁ ፈንጸጸ ፡ — ፈንጻጻ ፡ Morbi maligni *vel* acuti genus. ወእምሂ ፡ ፈንጻጻ ፡ ወእምሂ ፡ ብድብድ ፡ sive morbus malignus *vel* ጸ ፡ ር ፡ contagiosus, *sive* Pestis.

❁ ፈአመ ፡ — አፍአመ ፡ Mendicanti *panem vel* stipem præbuit. *Sperabat* አፍአምዎ ፡ quod stipem illi (*claudo*) daturi essent. *Act.* 3, 5.

§ ተፍአመ ፡ Buccæ instar in ore habuit *vel* deglutiit, *ut:* አይ ፡ አፍ ፡ ዘይትፈአም ፡ ዘንተ ፡ ኅብስተ ፡ Quodnam os, quod deglutiat hunc panem. *Lit.* 173. *c.* 2. በተፍአሞ ፡ ሣዕር ፡ ለምለም ፡ In depascendo gramen tenerum *seu* viride. *Enc.* 16. *Febr.* 3. 4. *Arab.* فام Os herbis repletum habuit *Camelus.*

§ አስተፋአመ ፡ Mendicavit. *q. d.* Offas conquisivit. *Ps.* 108, 9. *Act.* 3, 9.

§ ፋእም ፡ Offa. (2.) Panis mendicatus. *Pl.* አፍአምት ፡ *Act.* 3, 5. (3.) Trama. Subtegmen, *sic lege Lev.* 13, 48. 49. *Lit.* 170. *c.* 3. (4.) [illegible] *sic redditur Exod.* 36, 30. *al.* 39, 23. *sine sensu.*

❁ ፈከረ ፡ *Cont. E.* Explicavit, Interpretatus est. Exposuit *mysterium, parabolam, similitudinem. Marc.* 4,34. *somnium, arcanum vel tale quid; Scripturam. Luc.* 24, 27. 32. *statum cœli. Matth.* 16,3. (2.) Vaticinari. [illegible], Sacra loqui. Concionari.

§ ተፈክረ ፡ Expositus, Explicatus fuit. ዘኢይትፈከር ፡ Inexplicabile. *Lit. Chrys.*

§ ፈካሪ ፡ Interpres. *F.* ፈካሪት ፡ *ut:* ፈካሪተ ፡ ሕልም ፡ Interpres somniorum *de novem solibus. Enc.* 2, *Jan.* 2.

§ ፍካሬ ፡ Explicatio. Expositio *mysteriorum nec non linguarum peregrinarum.* 1. *Cor.* 12, 10. *In titulo Psalterii Pocokiani legitur:* ፍካሬ ፡ መዝሙር ፡ ዘዳዊት ፡፡ Expositio Psalmorum Davidis, *incongruo sensu; ut taceamus Enallagen numeri, Psalmi hic non explicantur, sed traduntur. Pro hac inscriptione in aliis libris sequens reperitur:* ፍካሬ ፡ ዘጻድቃን ፡ ወዘኃጥኣን ፡ Expositio *vel* Declaratio piorum & impiorum, *vel* justorum & peccatorum; *qui Titulus est Psalmi I.* (2.) Dissertatio. Facultas disserendi *de aliqua re. MSS. Colb.* (3.) ምድረ ፡ ፍካሬ ፡ Terra declarationis, *Vulgo* promissionis; *sic vocatur à Poeta propter rhythmum. Enc. Patr.* 17. 2.

§ መፈክር ፡ Interpres *arcanorum, nec non* Hariolus *faustorum & infaustorum dierum. Syn.*

Vide

Vide እሠነየ፡ *col.* 116. *Plur.* መፈክራን፡ Interpretes, *ex. gr. somniorum. Gen.* 41, 24.

* ፋውሊ፡ Paulus *Tamavvensis. Enc.* 8. *Jul.* 7. *ni fallor idem ac* ጳውሊ፡ *q. v. col.* 570.

ፈወሰ፡ *Cont. E. Luc.* 4, 23. Sanavit *aliquem.* Curavit *morbum. Ps.* 102, 3. *& vulnera.* Mederi.

§ ተፈወሰ፡ *Cont. E.* Sanatus fuit. *Luc.* 5, 15.

§ ፈውስ፡ Sanatio. Curatio. *Ps.* 37, 4. Medela. Medicamen morbi. *Org. Lect.* 5.

§ ፈዋሲ፡ Sanator, Medicus. *Lit.* 161. *c.* 4.

§ ፋዋሴ፡ Curatio. *Th. P.*

§ መፈውስ፡ *i. q.* ፈዋሲ፡ *Lit.* 168. *c.* 2. *Christus vocatur* መፈውስ፡ ነፍስ፡ Medicus animæ. *Vit. Greg.*

§ መፈውሲ፡ *Idem. F.* መፈውሲት፡ ለ ቍስል፡ *Org. Lect.* 4.

ፈውዘ፡ *Def.* ፈዘ፡ Detersit, Abstersit *proprie humiditatem: & latius immunditiam quamvis. Org. Lect.* 3. *&* 5.

ፈሀወ፡ — ፈሀው፡ Vipera. Ἔχιδνα. *Hebr.* אפעה *Arab.* أفعى & أفعو, *in quibus vocabulis* א *radicale non est.* Aspidem *serpentem venenatissimum in genere; &* Viperam *in specie denotat. In singulari nondum reperi. Pluralis est* አፍሆት፡ *Contr.* አፍዎት፡ *unde fortassis Græcum* ὄφις, Serpens; *ut:* ሕምዘ፡ አፍዎት፡ ዘይቀትል፡ Venenum (aspidum) viperarum mortiferum. *Deut.* 32, 33. Ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν. Serpentes, generationes viperarum, *Æthiops invertit, & transtulit:* አፍዎት፡ ትውልደ፡ አራዊ ት፡ መድር፡ Viperæ generationis serpentum. *Matth.* 23, 33.

† ፊያል፡ Phiala, φιάλη, *Græcum, quod* Poculum, *seu* Pateram *significat, alias* ገይብ፡ *col.* 543. *Æthiopes verò* ፊያል፡ *de* Porcellaneis *seu* Chinensibus poculis *tantùm interpretantur, quæ nos Latinè* Murrhina *vascula dici posse putamus. Plur.* ፊያላት፡ *Exod.* 27, 3. *&* 38, 3.

* ፊዮም፡ Fium. Regio Ægypti media. *Enc.* 28. *Jan.* 3. 2.

——*Urbs ejusdem nominis sat magna, aliàs* Arsinoe. *Wansl. Hist. Eccles. Alexandrina p.* 20.

ፈየተ፡ Spoliavit, Abstulit, *tàm violenter more latronum, quàm clandestinè. Gen.* 49, 19. πειρατεύειν, Piraticam exercere.

§ ተፈየተ፡ Furtim ablatum fuit. *Inf.* ተፈ ይቶ፡ በኅቡእ፡ Furtum clandestinum. *Syn.*

§ ፈያታዊ፡ *Contr.* ፈያታይ፡ *Enc.* 8. *Maji.* Latro. *Luc.* 23, 39. *Pl.* ፈያት፡ *ut:* ሊቀ፡ ፈያ ት፡ Insignis latro. *Matth.* 27, 16. 37.

§ መፍየት፡ Latibulum latronum. Mord-grube. *Sic* መፍየት፡ አክይስት፡ specus draconum. *MSS. Colb.*

† ፊደል፡ Litera. *Enc. Patr.* 1. 4. *& Synaxar.* totum Alphabetum, *vel* Syllabarium; *Gregorius enim Literas Amharicas vocabat* ተውሳክ፡ ሆሄያ ት፡ ዘፊደል፡ Additiones literarum Alphabeti Æthiopici. *Plur.* ፊደላት፡ *Idem Greg. Amharicas literas tradens, ait:* እሉ፡ ፊደላት፡ Istæ literæ, *vel* characteres *sunt in usu &c.*

ፈደየ፡ Retribuit *bonum vel malum. Bonis, vel malis aliquem* pro meritis affecit. Par pari retulit. Vicem reddidit *sive benè sive malè egerit, ut:* Benefecit. Benè facta præmiis affecit. ይፈድየ ኒ፡ በከመ፡ ንጽሐ፡ እደዊየ፡ Rependit, retribuit mihi secundum puritatem manuum mearum. *Ps.* 17, 23. 27. (2.) Malefecit. እመኒ፡ ፈ ደይክዎሙ፡ ለእለ፡ ይፈድዩኒ፡ እኩየ፡ *Ps.* 7, 4. (3.) Restituit damnum *quod fecit Exod.* 21, 23. Rependit, Satisfecit. *Gen* 31, 39. *Significationes* debendi & solvendi *mirè inter se commiscentur; nam Matth.* 18, 24. *signif.* Debere, *& tamen mox* ✝. 25. *significat* Solvere. ✝. 28. *utraque significatio occurrit &* ✝. 29. *posterior*, ✝. 34. *prior; eademque differentia reperitur Luc.* 7, 41. *Nec infrequens est significatio* Reddendi mutuum, *vel* solvendi debitum *quodvis. Ps.* 36, 22.

§ ተፈድየ፡ Reddita alicui est mala gratia. Par pari relatum est; *in malam partem, ut:* በመገ ባሪነ፡ ተፈደይነ፡ Secundum facta nostra mala actum nobiscum est *Luc.* 23, 41. Affectus fuit pro meritis *suis*, præmiis *vel* pœnis. Præmium *vel* pœnam reportavit. ወይትፈደዩ፡ Et afficiantur ignominiâ *Psal.* 39, 21. (2.) Vindicatus fuit, *ut:* ትትፈደይ፡ ህየንተ፡ አሐዱ፡ ስብዕ ሀ፡ Vindicaberis pro uno septies. *Gen.* 4, 15. *Vidit* ጻድቀ፡ እንተ፡ ይትሀሠይ፡ ወኃጥ እ፡ ዘይትፈደይ፡ justum qui præmiis, & impium, qui pœnis affectus fuit. *Enc.* 28. *Mart.* 3. 2. (3.) Debitum recepit, Solutionem reportavit. *Luc.* 6, 34. 35. (4.) *Activè etiam accipitur, modo absolutè, ut:* ዘኢነሠእኩ፡ ይትፈድዩኒ፡ Id quod non abstuli, reddere faciunt me. *Ps.* 68, 6. *Fidejussorem peregrinum* ትትፈደይ፡ ኵሎ፡ ዘብከ፡ reddere facies omne quod fuerit tibi *apud eum. Deut* 15, 3. *Modo cum* በቀለ፡ Vindictam capere *de aliquo.* Ulcisci *aliquem, ut:* እት ፈድዮሙ፡ በቀለ፡ ለፀርየ፡ *Deut.* 32, 41. 43.

§ ፍዳ፡ Retributio *pro* meritis. Compensatio *sive* boni *sive* mali. Ultio. *Psal.* 27, 6. *Luc.* 14, 12. Vindicta, *ut: Num sit* ዘይትነበየኒ፡ እምፍ ዳ፡ መግባርየ፡ ዘግሩም፡ ጥቀ፡ Qui vadem se interponat pro me ob vindictam operum meorum horribilem valdè. *Org.* (2.) Judicium criminale, *sive* capitale, Blut-Gericht. *Enc.* 5. *Jan.* 3. 3. *Hinc in specie pro* Extremo judicio, *in quo quisque præmiis, vel pœnis pro meritis afficietur. Luc.* 11, 31. 32. (3.) Meritum, *ut:* ፍዳየ፡ ስሑል፡ መጥባሕት፡ ወመሪር፡ ሐሞት፡ Meritum meum acutus gladius & fel amarum. *Poet. Enc.* 29. *Oct.* 2. 5. *ubi de sancitibus agitur.* (4.) *Præpositionis* Pro *vim habet, cùm de pœna talionis agitur,*

ut:

ut: ስን : ፍዳ : ስን : Dens pro dente *&c. Exod.* 21,24. *Vel etiam Conjunctionis causalis* Ideo, *vel* Propterea quòd, *ut* : ሀየንተ : ዘአፍቀርኮሙ : ፍዳ : Propterea quòd dilexisti illos. *Enc.* 9. *Oct.* 4.3.

§ ፈዳዪ : *ut*: ፈዳዪ : ዕዳ : Solutor debiti. *Org. Lect.* 2.

§ መፍደይ : *Contr.* መፍዴ : Solutio. *Enc.* 3. *Dec.* አልብየ : ምፍደየ : ለከ : Nihil tibi exsolvere possum. ጸ : ር : (2.) Pecunia *simpliciter, veluti instrumentum seu* materiæ solutionis, *ut*: መፍዴ : ዘኢኮነ : ተምያጥ : Pecunia solutioni idonea. *Gall.* Argent de mise. Moneta proba. *Gen.* 23, 16. *Aurum* እንበለ : ተምያን : መፍዴ : sine adulterina pecunia. *Enc.* 16. *Maji.* 3. 2.

❁ ፈድፈደ : *Org. Lect.* 7. *Seq.* እምነ : *vel* እምኔ : Excessit. *Enc.* 4. *Aug.* 2. 2. Excelluit, Abundantior, Plenior, Uberior, Auctior fuit. *Matth.* 5,20. Abundavit, Plus habuit. 1. *Thess.* 4,10. *Inf. nom.* ፈድፋዴ : Incrementum, Augmentum. *Org.*

§ አፈድፈደ : *Marc.* 10,48. Auxit, Intendit; *addito Infinitivo auctam actionem significat, tanquam per Periphrasin adverbii* Magis, Magis fecit, *ut*: አፈድፈደ : ወውዐ : Intendit clamare, *i.e.* Magis clamavit. *Luc.* 18,39. Amplificavit. 1. *Thess.* 3, 12.

§ ፍድፉድ : Abundans, Copiosus. *Enc.* 25. *Oct.* 3. 2. (2.) Nimius, Excedens, *ut*: ፍድፉድ : ገድል : Nimia disciplina, *vel* Exercitatio. *Enc.* 27. *Dec.* 3. 3. *Et comparativè*, Auctior, Major, *ut*: ትረክቡ : ፍድፉደ : ኮነኔ : Invenietis gravius judicium *vel* sententiam. *Matth.* 23, 13. (3.) *Substantivè accipitur*, *ut*: ወኵሎ : ፍድፉደ : Et omnem excellentiam *seu* præstantiam ejus. *Enc.* 24. *Dec.* 4. 4.

§ ፈድፋዴ : Plurima *vel* maxima pars, *ut*: ወፈድፋዴንሰ : እምእለ : Maxima autem pars eorum *annorum*, *sive* plurimi illorum. *Psal.* 89,11.

§ ፈድፋደ : *Adverb.* Valdè, Multùm. *Psal.* 6,3.10. Vehementer, Insigniter. *Enc.* 7. *Nov* 4. 1. *Seq.* እምነ : *redditur* Magis quàm, *vel per comparativum*; *ut*: እመ : ኢፈድፈደ : ጽድቅክሙ : ፈድፋደ : እምነ : *&c.* Nisi excellentior *vel* præstantior fuerit justitia vestra quàm *&c.* *Matth.* 5,20. Præsertim, Inprimis. *Marc.* 6, 4. ወፈድፋደሰ : በዝንቱ : መዋዕል : Præsertim verò hoc tempore. *Vit. Bessad.* አፎ : ፈድፋደ : Quanto magis. *Matth.* 7, 11. Quin potiùs. *MSS. Colb.*

§ ፍድፋዴ : Abundantia, Ubertas, Excellentia. ጸ : ር :

† ፈንዕማን : *Scal. in Comp. Æth. rectiùs* ጸንዕማን : *quod vide col.* 571.

❁ ፈገዐ : *Ps.* 48, 19. Deliciatus est. In deliciis *vel* Lautè vixit, *c. abs. Luc.* 16, 19. *Inf.* ስቱይ : ወፈገዕ : Potus & Luxus *in cibis. c.* 21, 34. Καταστρηνιᾷν, Luxuriari; *ut*: *Juniores fœminæ* ፈገዋ : ላዕለ : ክርስቶስ : Luxuriantur contra Christum. 1. *Tim.* 5, 11.

§ ተፈገዐ : Deliciis deditus fuit. *Psal.* 72, 12. Deliciis indulsit. ጸ : ር : *Et sic convenit ferè cum præcedente significatione.*

§ ፍግዕ : Oblectamentum. Deliciæ. *Jac.* 5. 4. *Cant.* 7, 6. *At* 1. *Cor.* 13, 6. *fac* ገፍዕ : ἀδικία, *quod vide col.* 550.

§ ተፍግዖት : Deliciarum usus, *q. d.* Deliciatio. *Org. Lect.* 3.

❁ ፈገገ : Graviter oluit. Gravem & ingratum odorem spiravit, *qualis est nonnullorum pharmacorum. MSS. Colb.*

§ ፍጉግ : Graviter olens. Ingratum olfactu. ጼና : ፍጉግ : Odor gravis, insuavis *Org.* ቤት : ጽልመት : ፍጉግ : Domus caliginis, *i. e.* Carcer graveolens. *Enc.* 14. *Mart.* 2. 2.

* ፍጥሞ : *Nom. propr. Insulæ* Patmos. *Apoc.* 1, 9. *Cur verò Interpres nomen hoc tribuat urbi magnæ Apoc.* 11, 8. *quod Græcus non habet, in incerto est.*

❁ ፈጠረ : *Psal.* 32, 15. *Arab.* فطر Creavit *Deus* ex nihilo. *Ps.* 93, 9. Formavit. *Metaph.* Composuit, Concinnavit *fabulas*, *ut*: መንደዮምተ : ዘይፈጥሩ : Fabulas quas fingunt. 1. *Tim.* 1, 4. *Tit.* 3, 9. *vide mox* ፈጠራ :.

§ ተፈጥረ : *Ps.* 32, 9. Creatus fuit ex nihilo, *Apoc.* 4, 11. Generatus est *vermis in Manna, quod die Sabbati non factum. Exod.* 16, 24.

§ ፈጣሪ : Creator. Conditor. *Ps.* 98, 5. *pro* Deo *passim.* Exod. 21, 6. & 22, 8. *ubi* Θεὸς *est in Græco.*

§ ፍጡር : Creatus. Conditus. *Org. substantivè pro* homine creato, *sive* creatura humana *Org. Lect.* 3. *Plur.* ፍጡራን : Creati *scil.* homines. *Org. ibid.*

§ ፈጠራ : Characteres magici, *vel* figuræ superstitiosæ, *sic reddidit interpres* χαράγματα στικτὰ, Literas pictas *vel* incisas, *ut* : ኢትፍጥሩ : ለክሙ : ፈጠራ : Ne formetis vobis figuras superstitiosas. *Lev.* 19, 28. *Sic quoque intellexisse videtur Æthiopicus interpres* στοιχεῖα Elementa, *sed obscuro sensu. Gal.* 4, 9.

§ ፍጥረት : Creatio, *ut*: እምፍጥረተ : ዓለም : A condito mundo. *Rom.* 1, 20. (2.) Creatura. *Marc.* 16. 15. *Adam vocatur* ቀዳሜ : ፍጥረት : Primus creaturarum, *i. e.* Protoplastus. *Lit.* 171. 4. (3.) Natura. Modus naturalis. *Rom.* 1, 26 1. *Cor.* 11, 14. በፍጥረት : Naturaliter. *Hom. Mar. i.* 9. በሕገ : ፍጥረት : Secundum ordinem *seu* cursum naturæ. *Lit.* 171. *c.* 3. (4.) Γενεὰ, Genus, Familia. *Gen.* 43, 7. *Interpres reddidit* ፍጥረት : *quasi idem esset ac* γένεσις. τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως *Jac.* 1, 23. *reddidit* ፍጥረተ : ገጹ : Generationem faciei ejus.

Στοιχεῖα,

Στοιχεῖα, Elementa *reddidit* ፍጥረት፡ ቀዳሚ፡ 2. *Pet.* 3, 10. *Pl.* ፍጥረታት፡ *Lit.* 169. 1. *Vide* ዘርዘረ፡ *col.* 476. በኀይለ፡ ሥራይ፡ እንተ፡ ፍጥረታት፡ ትሰመይ፡ Vi veneficii, quod ፍጥረታት፡ cognominatur. *Enc.* 26. *April.* 1. 4.

§ መፍጠር፡ Locus generationis; መፍጠረ፡ ጸቃውዕ፡ *sunt* Cellulæ illæ apum, *in quibus mel generant. Org. Lect.* 5.

⊙ ፈጠነ፡ — አፍጠነ፡ Festinavit. Properavit *aliquid facere. cc. Inf. ut*: አፍጠኑ፡ ረሲዖ፡ Festinarunt oblivisci, *i. e.* repente, citò obliti sunt. *Ps.* 105, 14. *Construitur neutraliter* Luc. 15, 22. *& activè, ut*: አፍጥኑ፡ ሥጠኒ፡ Maturate responsionem. *Æ.*

§ አስተፋጠነ፡ *Ps.* 15, 3. Acceleravit. Valde properavit. Agere maturavit. *Neutralem, sed intensiorem significationem habet. Hebr.* 4, 11. ኢናስተፋጥን፡ ሰቲየ፡ ወይን፡ Ne cupidè festinemus bibere vinum. *Hom. Greg.*

§ ፍጡን፡ Citus, *ut*: ፍጡነ፡ መዐት፡ Citus, Properus irâ. *Syn.*

§ ፍጡነ፡ *Adverb.* Cito. Celeriter. Festinanter. Protinus. *Ps.* 2, 13.

§ ፈጢን፡ *i. q.* ፍጡን፡ *syr.* ሐዳስ፡ Repentinus. Præproperus, *unde est F.* ፈጣን፡ *ut*: እምዝኒ፡ ሞት፡ ፈጣን፡ በዊኦሙ፡ Ab illa morte repentina (*scil. peste*) intrantes *in templum &c. Greg. in Epist. ad Princip. Ernestum. Comment. p.* 45. *n.* 53. ፀአቱ፡ ፈጣን፡ Exitus ejus repentinus. *MSS. Colb.*

§ ፍጥነት፡ Festinatio. *MSS Colb.*

* ፈጢኖስ፡ Photinus. *Enc.* 13. *Dec.* 2. 2.

⊙ ፈጸሐ፡ Cuneo fidit *ligna, vel saxa.* ፈጸሕከ፡ Findendo te, *seu* dum findis *saxa. Exod.* 20, 25. (2.) Scalpro polivit. *Æ.* ...

§ ተፈጸሐ፡ Fissus, Diffissus fuit. *MSS. Colb.*

§ መፍጸሕ፡ Cuneus findendis lignis utilis. *Ps.* 73, 7. መፍጸሕ፡ ስሑል፡ Cuneus acutus. *MSS. Colb.* (2.) Scalprum fabrile, *poliendis saxis idoneum.* Steinmeißel. 3. *Reg.* 6, 7. *Græcus habet* σφῦρα, Malleus.

⊙ I. ፈጸመ፡ *Matth.* 7, 28. Absolvit. Finivit. (2.) Perfecit *legem. Gal.* 6, 2. Explevit. Implevit. Satisfecit መፍቅደ፡ *vel* ጸሕቀ፡ desiderio *alicujus. Enc.* 21. *Jan.* 5. 3. ፈጸመ፡ ገቢረ፡ ተዝካር፡ Absolvit celebrare, *i. e.* plenè celebravit festum *seu* memoriam sanctorum. *Enc.* 3. *April.* 4. 3. ፈጸማ፡ ለስምዑ፡ Perfecit martyrium suum. *Enc.* 28. *Oct.* 3. 5. ዘይክል፡ ፈጽሞ፡ ለይፈጽም፡ ὁ δυνάμενος χωρεῖν, χωρείτω. Sed *Æthiopes intelligunt*: Qui potest perficere, perficiat. *Matth.* 19, 12. (3.) *Neutraliter*, Ad finem *seu* perfectionem venit. Consummatus fuit. *Luc.* 13, 32. *& sic* እስከ፡ ይፈጽም፡ በዕድሜሁ፡ Donec ad justam ætatem perveniret. *Org. Lect.* 4. *& sic construitur absolute. Vit. Dan.* (4.) Implevit prædictionem *aliquam*, *seu typum Vet. Testamenti; Sic de jejunio Christi ait Poeta*: ከመ፡ ትፈጽም፡ በሥጋ፡ ጾመ፡ አበዊነ፡ Ut impleres in carne jejunium Patrum nostrorum. *Enc.* 4. *Febr.* 1. 2.

§ አፈጸመ፡ Perficere dedit, *sive* Absolvi curavit.

§ ተፈጸመ፡ *Luc.* 2, 21. *Cant. E.* Finitum, Elapsum est *tempus.* Absolutus est *liber.* Explicit *veteres dixerunt.* Consummatus est. *Apoc.* 6, 11. ዘኢይትፈጸም፡ Infinitus, quod non consummatur. *Lit. Cyr. Amen dico vobis*: ኢይትፈጸማ፡ አህጉረ፡ እስራኤል፡ Non finientur urbes Israelis. *Sic reddiderunt Græcum*, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραήλ, Non finietis urbes Israel. *Matth.* 10, 23. *Idem reperitur in Vit. Sam.* (2.) Venit *sive* Impletum est *vaticinium*, *sive prædictio alicujus Prophetæ; ut*: ከመ፡ ይትፈጸም፡ ዘተብህለ፡ በነቢይ፡ Ut impleretur id quod dictum est per Prophetam. *Matth.* 1, 22. *c. c.* ላዕለ፡ *Persona; ut*: ተፈጸመ፡ ላዕሌክሙ፡ Impletum est super vobis. *Præf. Syn. Comment. p.* 302. *n.* 4.

§ ፍጹም፡ Perfectus. *Matth.* 19, 21. Absolutus. Consummatus. (2.) Elapsum *tempus. Ps.* 72, 10.

§ ፍጹመ፡ *Adverb.* Perfectè. እንዘ፡ ይትጋደል፡ ፍጹመ፡ Luctans perfectè. *Enc.* 15 *Nov.* 4. 3. *i. e.* Accuratè. Exactè. *Poeticè. Enc.* 27. *Mart.* 5. 2. Plenè *ac* planè. Prorsus. *Enc.* 3. *Maji.* 1. 2. *præcedente* ኢ፡ Nullatenus. Nullo modo. *Lit. MSS.*

§ ፈጻሚ፡ Perficiens Consummator. *Lit.* 173. *c.* 1. *Oppos.* ወጣኒ፡ Incipiens. *col.* 435.

§ ፍጻሜ፡ Finis. 1. *Pet.* 1, 9. Scopus, *seu* Finis propositus, *ut Deus* ፍጻሜ፡ ነፍስነ፡ Finis animæ nostræ. *Lit.* 168. 2. ኵሉ፡ ፍጻሜ፡ ማኅበረ፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡ Omnium finium congregationis Ecclesiæ *miserere. Lit. Orth. Aliàs* ዘኵሉ፡ ጉባኤ፡ omnium congregationum, *i. e.* Catholica. (2.) *Adverb.* ውእቱ፡ ፍጻሜ፡ ንቱግ፡ Illud plane evacuatum.

§ ተፍጻሚ፡ Ultimus. *Opp.* ቀዳሚ፡ Primus. (2.) Consummator, *ut*: ተፍጻሚ፡ ስምዕ፡ Consummator martyrii. *Enc.* 28. *Nov.*

§ ተፍጻም፡ Ultimum. Finis, *ut*: አመ፡ ተፍጻመ፡ ወርኅ፡ አዕረፈ፡ In fine mensis obiit. *Poeticè. Enc.* 30. *Maji.* 2. 5. ተፍጻሞሙ፡ Ultimus eorum. *Enc.* 29. *Nov.* 4. 3.

§ ተፍጻሜት፡ Perfectio. *Col.* 3. 14. Absolutio *alicujus negotii cœpti* ጸ፡ ር፡ (2.) Complementum. Implementum. Consummatio. *Lit.* 161. *c.* 1. አልብከ፡ ጥንት፡ ወእንተ፡ ትሁብ፡ ለኵሉ፡ ተፍጻሜት፡ Non habes initium, sed das omnibus complementum. *Lit. Joh.* ተፍጻሜተ፡ ዓለም፡ Consummatio seculi. *Vit. Mar.*

† II. ፍጽም፡ Frons. 1. *Sam.* 17, 49. (2.) Anterior, prior locus. *Hinc* ንበረ፡ ፍጽመ፡

Rr 2 Priore

Priore & honoratiore loco sedere. *Matth.* 23, 6. እንተ: ፋጸሞ: A parte anteriore. *Lit.* 171. c. 2.

§ ፋጸመ: *fut.* ጸገመ: Ante. Exante. *i. e.* in anteriore parte, *q. d.* in fronte. *Num.* 1, 53. ይረድኣ: እግዚአብሔር: ፋጸመ: Juvabit eam Dominus in fronte. *Secutus est interpres lectionem quae habet* τῷ προσώπῳ, Vultu. *Ps.* 45, 5.

⚙ ፈጸየ: —— ተፋጸየ: I. Sibilavit. Sibilum edidit *in genere. Jud.* 5, 16. *pecul. irridendi causa, ut:* Ἐκστήσεται καὶ συριεῖ. Stupescet & sibilabit. *3. Reg.* 9, 8. *Soph.* 2, 15. *Abiit in rus longinquum* ዘይተፋጸይዎ: አጋንንት: ubi exsibilarunt eum Cacodæmones. *MSS. Colb.*

II. Exultavit. Exiliit. *Sic cum Castello accipiemus locum Liturgiæ: S. Stephanus* አንከረ: ወተፋጸየ: በርደተ: መንፈስ: ቅዱስ: Miratus est & exultavit ob descensum Spiritus S. *Item:* በዝየ: ይተፋጸይ: ዲያቆን: Hoc loco exultat Diaconus. *Lit.* 172. 4.

* ፈፀ: Nomen regionis. *Enc.* 16. *Jun.* 2. 2.

⚙ ፈፀመ: *Matth.* 22, 34. Obturavit. Obstruxit os *alicui*, ἐφίμωσε. *Additur interdum* አፈ: *ut: Heb.* 11, 33.

§ ተፈፀመ: *Matth.* 22, 12. Obmutuit. Velut obstructo ore fuit. *Marc.* 4, 39. (2.) Obstructum, Obturatum fuit os. *Ps.* 62, 10.

⚙ ፈፀነ: Febricitavit, Febri laboravit. *Marc.* 1, 30.

§ ፈፀንት: Febris. *Matth.* 4, 23. ሕማም: ፈፀንት: Morbus febris, *per apposit. generis, Act.* 28, 8.

ፐ:

† ፒላስ: *Acc. Græcus* πύλας, *a nom.* πύλη, Porta. *Epith. B. Mariæ Virg.* ፒላሰ: ለመለኮት: Porta Deitatis. *Org. Lect.* 3.

* ፓሬሃም: Taprobana *Insula, ut:* ወርቀ: ዘእምፓሬሃም: Aurum ex Taprobana. *Org. Lect.* 4. طف برون Taprobana *insula, hodie* Ceylon. *Vide Bocharti Geogr. sac.* 161. *A.*

† ፓስ: Pascha. *quod vocabulum hoc solo casu mihi obtigit, quod* ኢዮስያስ: Josias *illud summa celebraverit solennitate; alias* ፋሲካ: *dicitur, vel* ፋሥሕ: *vel* ጸስካ:; *quæ singula vide suis locis.*

† ፒሳ: *Gen.* 6, 4. *rectius* ፒሳ: πίσσα, *Græcum.* Pix. አስፋልጥ: ወፒሳ: *Secutus est lectionem, quæ habet* ἀσφάλτῳ καὶ πίσσῃ, Bitumine & pice. *Exod.* 2, 3.

† ፓና: *Plur.* ፓናት: *Græc. videtur* φανοί, Laternæ; πανὸς & φανὸς, Fax. *Æthiopes vero* Faces *ex cera sic vocant.*

† ፕንቶዮን: *vel rectius* ፕለንቶዮን: Plinthion. Epactæ solares. *Scal. Comp. Æth. p.* 687; & 691.

† ፕንዋሞጦን: *rectius* ፕንወማቶን: *Græcum est* πνευμάτων. *Lit.* 158. *c.* 4. *Vide* ክሙን ጦን: *col.* 150.

† ፒካ: *Vocabular. Æth.* Album marmor *secundum Æth. meum; nisi forte sit* Alabastrites.

* ፒፋኖን: *Nom. propr. viri, qui supra* ቢፋ: & ቢፋኖን: *col.* 256. *vocatur. Enc.* 27. *Jul.* 2. 3. *Copticum nomen est, ut indicat prima syllaba* πι *articulus Copticus.*

† ፐፒራ: Πορφύρα, Purpura. *Corruptum pro* ፖርፒራ: *ut:* ሠያጢት: ፐፒራ: Πορφυρόπωλις. *Act.* 16, 14. *vel* ፐፒራ: ላይ: (ፒ: *habet MSS.*) ከዑብ: Πορφύραν κόκκινον διπλοῦν, Purpuram coccineam duplicem. *Exod.* 35, 6. ፐፒራ ላይ: *sic male conjungitur Ebr.* 9, 19. & *alibi; ubi ponitur pro* Lana coccinea; & *tamen alibi pro* Purpura *reperitur* ሜላት: *vel* ሕብረ: ነቡ ዩ: *quæ vide suis locis.* (2.) *Ajebat Æthiops meus significare etiam* Respersorium ex sericis filis purpureis.

F I N I S.

SYLLABUS
VOCUM HARMONICARUM.

Cæterum ut studiosos linguæ Æthiopicæ, quantum in nobis est, juvemus, eorumque memoriæ consulamus, operæ pretium visum nobis fuit, *Syllabum vocum harmonicarum*, quem in priore editione in lucem dedimus, nunc auctiorem & emendatiorem cum Lectoribus communicare, simul ut intelligant, linguam hanc Hebraicæ filiam, maximam cum reliquis Orientalibus, præsertim Arabica cognationem habere; ut qui cæteras calleant, hanc facilè addiscere possint. Chaldaicæ & Syriacæ dialecti raram mentionem facimus, nisi radix quædam apud Hebræos sit inusitata. Si verò in usu sit, sæpe Hebræa sola nobis sufficit, ne cæteras Orientales adire opus habeamus.

Verùm enim verò harmonica tantùm vocabula Orientalia sectamur, peregrina autem, ut & nomina propria negligimus. Permulta quidem Græca gemmarum, animalium, plantarum, similiumque rerum nomina in versiones Bibliorum Æthiopicas irrepserunt; quia non intellecta. Sic Hebraica multa in versione τῶν LXX. reperta & ipsi Æthiopes retinuerunt. Quædam cum religione Christiana invaluerunt, è lingua Græca derivata, veluti መነኮስ፡ *Monachus*; quæ, tanquam huc non spectantia, studio transmisimus.

Ut autem studiosus nostræ linguæ harmonica vocabula eo facilius agnoscere atque formare possit, rationem convenientiæ & derivationis certis quibusdam regulis descriptam, Lectoribus hic tradęmus.

1. Inter Grammaticos constat, literas ejusdem instrumenti, nempe *Dentales, Gutturales, Labiales, Linguales* atque *Palatinas* frequentissimè; liquidas verò L, M. N. & R. non raro inter se permutari, atque unam pro alia in diversis Orientalibus linguis poni.

2. Idem contingit literis אהחע, *Ehevi* apud Hebræos dictis, quorum ferè perpetua in his linguis est permutatio; ut sequentia exempla docebunt.

3. Nihil dicemus nunc de Aphæresi, Syncope, Apocope aut Metathesi vel antithesi literarum, aliisque figuris Etymologicis; in quibus tamen faciles non sumus, nisi crebrioribus exemplis inducamur.

4. In specie notandum, literas nonnullas veluti ሀ፡ ሐ፡ & ኀ፡ nec non አ፡ & ዐ፡፡ ut & ጸ፡ & ፀ፡፡ hodie sono inter se similes, ferè promiscue usurpari, ut in præfatione pluribus dicetur.

5. Quæ apud Hebræos sunt quiescentia tertia radicali ה, hic sunt defectiva የ፡ ut: ex ראה *Vidit.* Arab. راي fit Æthiopicè ርእየ፡፡ שתה *Bibit* ሰትየ፡ & ita porro.

6. ו Hebraicum ab initio vocis mutatur apud Æthiopes, æquè ac apud Arabes, in ወ፡ ut ילד *Peperit.* Arab. ولد Æth. ወለደ፡፡ ירש *Hereditatem adiit* ورث ወረሰ፡፡

7. Quæ verò literæ Æthiopicæ Hebraicis aut Arabicis Elementis respondeant, hic quantum pro scopo nostro satis erit, paucis tradęmus.

ሠ፡ Plerumque respondet τῷ שׂ Hebræorum, ش. Arabum; ut;

ሰም፡ שם *Nomen.* ሰምዐ Audivit שמע, ሰምዕ፡ شمع *Cera.*

Sæpe etiam convenit cum Arab. س, ut: ሰማይ፡ سماء *Cælum*; ስም፡ أسم *Nomen*.

ዘ፡ Respondet Chaldaico & Syriaco ד, *Qui, quæ, quod*, ut in Grammatica docebitur.

ገ፡ Respondet Hebraico ג, & Arabico ج semper tamen etiam ante E. & I. pronunciatur ut Latinum *G.* ante *A. O. U.* minimè verò ut Arabicum ج quod Gallorum *G.* ante *E.* & *I.* vel *J.* ubique refert, ut inter sibilantes merito referatur, cùm olim Palatina fuerit. Exempli gratia ነጋሢ፡ *Nagasi* Æthiopum Rex, scribitur Arabicè نجاشي quod procul dubio olim Æthiopico modo pronunciatum fuit; at hodie Gallicè

licè sonat *Najaschi*. Audio tamen rusticos Ægypti adhuc hodie vocabulum رجل *Vir* pronunciare *Ragol*, non *Rajol*, Gallicè legendo.

8. *Dagesch forte* Hebræorum & *Teshdid* Arabum, in multis vocabulis resolvitur in ን: *N.* haud raro etiam apud Arabes, ut pro אתה *Tu* dicitur አንተ: انت.

שבת *Sabbatum* ሰንበት: انبا *pro* ابا *Abba.*

Plura exempla sequens syllabus suppeditabit; quorū aliqua Bocharti autoritate nituntur.

ሀ:

ሀንድ: India. هند.

ሃይማኖት: Fides. *Chaldaicè & Syriacè* הימנותא.

መሀይምን: Fidelis. *Ch. & Syr.* מהימן.

ሀይከል: Templum. היכל.

ሀየየ: — ተሀየየ: Neglexit, Sprevit. هيه هيه Absit, absit.

ሀድአ: Tranquillus fuit. Quievit. هدأ.

ሀድአት: Tranquillitas. Μαλακία. هدو.

ሀገር: Urbs. حجر Septum, Murus. *In specie* ædis Meccanæ.

መሀጽብ: Fullo. *Talm.* א׳בלא דקצרא Fustis fullonum. وبيل العصام *Idem*, *à rad.* وبل Fuste percussit.

ለ:

ሊቅ: Presbyter. להקת הנביאים Senatus Prophetarum. 1. *Sam.* 19, 20.

ላህብ: Æstus, Calor intensus, *ab Ar.* لهب Æstuavit. *Hebr.* להב Flamma.

ላሕላሐ: Humectavit. לח Viror, Humiditas.

ለሐሰ: Lingere; لحس. (2.) Mussitare, לחש; *& intendendæ significationis causa* አለሰ ለሰ: multum submisse locutus est. *Arabum more secundum duodecimam conjugationem, forma* اخشوشن.

ለሐቀ: — መለሐቅ: Anchora لحق Cohæsit, Tenuit, apprehendit. Κατέχω, retinacula. *Jon.* 2, 7.

ለሐኰ: Formavit خلق.

ለሐወ: Planxit נהה *idem.*

ለምንት: Quare. *Hebr.* למה. *Syr.* ܠܡܢܐ Ad quid? Quare.

ለመደ: — አለመደ: Assuevit, Assuetus fuit. לָמַד Doctus, instructus fuit, למור assuetus.

ለምጽ: Lepra. نمش Lentigines *in cute.*

ለሰነ: Infatuari. نسخ Akerari.

ልሳን: Lingua. لسان לשון, *idem.*

ለቅሐ: Mutuo dedit. לקח, cepit.

ለቀሰ: — አላቀሰ: Consolatus est, *vel* Doluit alicujus vicem. ملاقس qui mutuo solatur.

ለበሰ: Induit. لبس לבש.

ልብ: Cor. לב.

ለብንት: לְבֵנָה, Betula. لبني.

ለትሕ: — መልትሕት: Maxilla מלתעות, Dens molaris.

ለኰሰ: *vide supra* ለሐሰ:

ለንጽ: λέντιον, Linteum.

ለአከ: Misit. ك لا.

መልአክ: Angelus. ملك מלאך. *Item* Princeps, *hinc* מלאך הברית, Princeps fœderis. *Vide col.* 21.

ለከየ: — መልክእ: Sculptura. Figura. מקלעת.

ለከፈ: Tetigit. נגף Percussit.

ለወለ: — ሉል: Unio, margarita. لول.

ለውሀ: Asser לוח لوح.

ለቀሰ: לוש Depsere.

ለዐለ: — አለዐለ: Exaltavit. עלה علي.

ላዕለ: על *Arab.* علي Super. Contra.

ለይ: Coccineum, λία purpureus color.

ለየየ: Discriminavit. Separavit *unum ab alio.*

ሌሊት: Nox. ليل ליל.

ልጓም: Frænum. لجام.

ለጕት: Abyssus. لج.

ለጸቀ: & አለጸቀ: Accessit. لصق & لاصق Adhæsit. Conjunctus fuit.

ሐ:

ሐለመ: Somniavit. חלם, حلم.

ሐለቀ: Uncia, ὁλκή, pondus, & Ingluvies *avis* حلق.

ሕልቀት: Annulus. الحلقة Annulus signatorius *Regis.* *Pl.* ሕልቃት: *Ar.* حلقات.

ሐሊብ: Lac. حليب חלב.

ሐለየ: Cogitavit. حيل Excogitavit.

ሐም: Socer. חם, حم.

ሐምስ: Muliebria. *Hebr.* חמש Abdomen *vel* Inguen.

ሐሞት: Fel, חמה Virus, venenum.

ሐመ: Passus est הום, Vexari. هم Sollicitus fuit. Versavit animo.

ተሐመመ:

ተሐመመ: Sollicitus, anxius fuit. اهتم.
ሕማም: Passio. هما Angor, Sollicitudo, Inquietudo.
ሐመገ: Turbavit *aquas.* حمج Fœdum odorem exhalavit.
ሕሠም: אשם Vitium, Culpa, *à rad.* אשם أثم Deliquit, Reus fuit.
ሐረመ: Interdixit. حرم.
አሕረመ: *Hebr.* החרים Anathemate novavit.
ሐራሢ: Incantator, Magus. *Chald. & Syr.* חרשא.
ሐረረ: Æstuavit, Exarsit. حر חרר.
ሐረር: Æstus. حر & حرارة.
ሐሪር: Sericum. حرير.
ሐረሰ: Aravit. חרש. حرث.
ማሕረስ: Aratrum. מחרשה. محراث.
ሐሰ: Absit. *Syr. & Chal.* חס *Arab.* حاش absit. *Hebr.* חוס parcere.
ሐሰበ: Computavit. חשב. حسب.
ሐሰወ: Mentitus est. خيس.
ሐቍ: Lumbus. حقو.
ሐቅል: Ager. *Ch.* חקלא.
ሐቀረ: — አስተሐቀረ: Contemsit. حقر
ሐቀፈ: Complexus est. יקף *à* הקיף Circumdedit.
ሐብል: Funis. حبل חבל.
ሕቡል: Audax. حبيل.
ሕብል: Fraus, Dolus. חבל.
ሕብር: Color. *Chal.* חברבר Maculatum. *Hebr.* חברברות Maculæ *tigridis.*
ሕንባብ: Bacca, Acinus. حبة Habbaton. *Teschdid in Nun resoluto.*
ሐዋርያ: Apostolus. حواري.
ሐውሰ: Movere. חוש Festinare.
ሕዋስ: Sensus. *Rabb.* חוש حواس *Ps.*102,1.
ሕዋይ: Rubor in cœlo vespertinus. حوي Niger fuit. حوة Niger *vel* ruber color.
ሐዘበ: Putavit. חשב. حسب.
ሕዝብ: Secta, populus. حزب. *Pl.* احزاب Turmæ.
ተሐዘበ: Timor. חפז Trepidavit.
ሐዘነ: Tristis fuit. حزن.
ሐይቅ: Littus. חיק Sinus.
ሐይወ: Vixit. Bene valuit. חיה. حيي *pro* حيى.
ሐይወት: Vita. حيوة.
ሐደሰ: Novavit. חדש. حدث.
ሐጺን: Nutiella. *Arab.* حديد Ferrum.
ሐደፈ: Direxit, Gubernavit. חדף Impulit, Propulit.
ማሕደፍ: Locus gubernaculi. حذف Puppis.

ሐግ: Lex. חק.
ሐጠበ: חטב Cecidit, Fidit ligna.
ሐጽ: Sagitta. חץ. حظوة.
ሐጸረ: Circumvallavit. حصر Arcte obsedit. חצר Atrium.
ሐጸበ: Lavit. خضب Tinxit.
ሐጺን: — ማሕጺ: Securis. חצינא حضن. ሐጺን: Ferrum. Ἀξίνη, Ascia.
ሕጻጽ: Tenuitas. חצץ Scrupulus, Lapillus.
ሐፀነ: In sinu educavit. حضن.
ሕፅን: Sinus. חצן. حضن.
ሕፍን: Pugillus, Manipulus. חפן. *Arab.* حفن Ambabus manibus cepit.

ም:

ም: Quid. *Hebr.* מה.
መሀረ: Docuit. مهر Peritus fuit.
መሀር: Doctus, Peritus. מהיר סופר Scriba peritus. *Ps.*45,2. *Epitheton Ezræ. c.*7,6.
ማህው: Vitrum fossile. المها Crystallus.
መለሐ: Salivit. מלח *idem.*
መልሕ: Scientia, *Deut.*32,28. ملح *idem.*
ሜላት: Purpura, Byssus. *Ch. & Talm.* מילת Milesia lana. *q.d.* ἔρια ἐκ Μιλήτου, Lana ex Mileto, *pretiosissima & subtilissima, quæ propterea purpurâ tingebatur.*
መልኀ: Evaginavit *gladium.* ملخ & امتلخ Traxit, Extraxit.
መልአ: Implevit. מלא.
መለከ: Regnavit. מלך. ملك Dominari. Dominio tenere; *hinc* مملوك ein Mameluck. Servus ære emtus, *quales fuerunt in Ægypto à Rege Melech-Sala emti à Tartaris. Vid. Gol. Lex. pag.*1968.
መሐረ: Misertus est. רחם.
መሐወ: Evulsit. מחה Delevit, Abstersit.
ማር: Dominus. *Chald. & Syriacum est* מר מרא *Titulus Patrum Ecclesiæ.* Mar Ephrem &c.
መራሒ: Ductor. *Hebr.* מורה Doctor.
መረረ: Amarus fuit. מרר. مر.
መረሰሰ: Palpavit, Palpando quæsivit; *ab Hebr.* משש *per epenthesin lit.* ר.
መሬት: Pulvis, Terra. مرت. *Idem.* مرت Inquinavit.
መረየ: Cucurrit. المري Cùm jumenta captim aguntur.
ምሳሌ: Similitudo. משל. مثل.
መስቴማ: Furiæ, Cacodæmones. משטמה Odium, *à* שטם odit.
መሰከ: Tetendit *arcum.* משך.
መስኪን: Inops, pauper fuit. *Ch.* מסכן Pauperem reddidit.

ምስኪን:

ምስኪን: Pauper. מסכן. مسكين. *Ital.* Meschino, *& Gall.* Mesquin. Pauperem & ærumnosum *significat.*

ምስኪንነት: Paupertas. מסכנות.

መሰወ: Liquefecit. המסה.

መስዕ: Aquilo. مسع.

መሰየ: Advesperascit. مسي.

ሞቅሕ: *à radice* መወቅሐ: Compes, Vinculum. ቤተ: ሞቅሕ: Carcer; *hinc lumen trahit vox* קוח *Esa.* 61, 1. *ubi legitur* פקח קוח *quod R. Salom. & Jos. Kimchi bene accipiunt* de apertione carceris.

ምት: Vir. מתים Homines.

መተረ: Scidit. متر.

መኑ: Quis? *Chald. Syr. Arab.* מן. *Ch.* מן הו Quis hic? *vel* Quid hoc? *Hinc* መና: Manna *Israelitarum. Exod.* 16, 15. *Quærebant enim* מן הוא quid esset. *Hunc textus sensum Josephus ipse agnoscit.*

መንሱት: Tentatio. מסה *à rad.* נסה Tentavit.

መነነ: Sprevit. *Hebr.* מאן Renuit, Fastidivit. من Exprobravit.

መንኩቢያት: Brachium *infantis.* منكب Humerus. *col.* 308.

መንዲል: Fascia capitis. *Arab.* منديل.

ምንዳቤ: Afflictio, Anxietas. مندب.

መነየ: *Hinc* ተመነየ: Optavit. تمني *Idem.*

ትምኒት: Votum. منية Voluntas, Cupiditas.

አባ: ምኔት: Abbas. *Hebr.* סְגָנָה Præfectus, *e.gr. sacerdotum.*

መንገነ: Machinatus est. *Græcum* μάγγανον, Machinamentum. *Arab.* منجنون Magna trochlea.

መንገኒቅ: Balista, Catapulta. *Arab.* منجنيق *col.* 85.

ምእት: Centum. מאה. مائة.

መክሐ:—ተመክሐ: Gloriatus est. مجح.

መከረ: Consultavit. مكر Machinatus est. *Hinc lucem fœneratur Hebræum* מכרתיהם *Gen.* 49, 5. Consultationes *vel* Machinationes *eorum. Malè de* Μαχαίρας, Gladiis *à nonnullis Rabbinorum accipitur.*

መካን: Locus. مكان. מקום.

መክነየ: *Hinc* አመክነየ: machinatus est, Μηχανάομαι, *convenit cum* Μηχανή, Conatus, Machinatio.

ሞት: Mori. מות. مات.

መወዝ:—ሙዝ: Muza. *Planta illa insignis* موز *dicta. Lex. col.* 91.

መዐዐ:—አመዐዑ: Viscera. מעים. أمعي.

ሚዓ: Stacte, *vel* Styrax. ميعة.

ሞዝር: Cerevisia. مزر Potus ex milio *vel* hordeo, *i.e.* Cerevisia. Ζῦθος.

ማይ: Aqua. מים. ماء.

መየነ:—ተመየነ: Dolo circumvenire. مين Mentitus est.

መየጠ: *in Præt.* ሜጠ: Avertit. Declinavit. מוט. ماط.

ሞደር: Terra. *Syr. & Arab.* مدر Gleba, frustum luti sicci.

ምጥቀት: Dulcedo. מתק Dulcis fuit.

መጽርይ: Crocus. مصرة.

ሞጻሕት: Tignum, Trabs. מצחא Tabulatum.

መጽአ: Venit. *Ch.* מטא *idem. Hebr.* מצא Invenit.

አምጽአ: המציא, Venire fecit *sive* Attulit.

ምጽዋት: Eleemosyna. *Ch.* זכו Misericordia.

ሠ:

ሠሀለ:—ተሠሀለ: Clemens fuit. סלח Facilis venia fuit. سهل Facilis fuit.

ሠለሰ: Tertiavit. שלש.

ሠላስ: Tres, tria. שלוש:

ሠለጠ:— አሠለጠ: Potestatem tribuit. השליט *idem, à* שלט Dominatus est.

ሥሉጥ: Potens. שַׁלִּיט.

ሥልጣን: Potestas. שלטן. سلطان Sultan.

ሠሐቀ: Risit. שחק & צחק ضحك.

ሥሑጽ: Immitis. *Talmud.* שחצן Superbus.

ሠረቀ: Ortus est. זרח. شرق.

ሠርዐ: Constituit, legem tulit شرع.

ሥርዐት: Constitutio. شريعة Lex, Statutum.

ሠረጸ: Germinavit. שרץ Abundè produxit.

ሠቅ: Cilicium, Saccus. שק.

ሠቀየ:—መሥቅ: Pecten textorius. مشقة.

ሠበከ: Fudit, Liquefecit *metalla.* سبك.

መሥበክ: Hydria, Lagena. *Ch.* שפך Infundibulum. *Hebr.* שפך Fudit, Effudit.

ሠተረ: Tetendit *rete.* סתר. ستر Texit, Abscondidit, *quia retia plerumque teguntur.*

ሥንቅ: Viaticum. Ad iter necessaria. *Syr.* ܣܘܢܩܐ Indigentia.

ሠነየ: Pulcher fuit. Schön. سنع Egregius fuit.

ሠኣን:— አሠአን: Calcei. *Chald. & Syr.* סאן Calceavit. סין Calceus.

ሠውክ:—ሦክ: Spina. שכים Spinæ, *à* שוך Sepire spinis. شوك.

ሠውዐ: Sacrificare. זבח.

ሠዐር: Herba. شعر.

ሥዕርት: Capillus. שער.

ሠየመ: Constituere, Ponere. שום. سام *dicitur pro* سيم.

ሠየነ: Mingere. שין *in plur.* שנים Urinæ.

ሠየአ: Turpitudo. سوءة & سبة Flagitium.

ሠገረ:

ሠገረ: — አሠገረ: Cepit pisces. סגר Conclusit.

መሥገርት: Rete. מסגר & מסגרת Claustrum, Clausura.

ረ:

ርኅሩኅ: Mansuetus, Lenis. رخو & رخع Mollis fuit. *Hebr.* רך Tener.

ርሕስ: Madidus fuit. רחץ Lavit. رحض.

ርሑቅ: Procul fuit. רחק.

ረሐበ: Latus fuit. רחב.

መርሕብ: Platea. מרחב Latitudo.

ርሂፅ: Sudavit *in morbo*. رحض.

ረመመ: — አርመመ: Tacuit. ارم.

ረምሕ: Lancea. רמח Hasta. رمح.

ርማን: Malum punicum. רמון. رمان.

ረመየ: Jecit. رمي Jecit, Jaculatus est.

ረስሐ: Immundus fuit. סרח Fœtuit.

ረሰወ: — አርሰወ: Ad portum appulit. ارسى.

መርሶ: Portus. مرسى.

ረሲዐ: Impius fuit. רשע.

ረሲዕ: Improbus. רשע.

ረሰየ: Posuit. رسا Stabilis fuit.

ረቀቀ: Subtilis. רק Tenuis. رقيق.

ረቀየ: Incantavit. رقي.

ርቀይ: Incantatio. رقية. [Usura.

ረበሐ: Lucratus est. ربح. תרבית Fœnus.

ረበበ: Extendit. רבב Multiplicari *quantitate & qualitate*.

ረበዋት: Myriades. רבבות. الربوات.

ርቡዕ: Quadratus. רבוע.

ረትዐ: — አርትዐ: Direxit. ارتع Monuit, Correxit.

ርኀብ: Esuriit. רעב.

ረፈሰ: Tenerior corpore fuit. رفض.

ርእሰ: *seu* Caput præfuit. رأس.

ርእስ: Caput. ראש.

ርእየ: Vidit. ראה. رأي.

ረውሐ: Placidus. روح Quietus.

ረወየ: Potu satur fuit. רוה.

ረደደ: Persequi. סרוד Afflictio, *pr.* Persecutio.

ረደደ: Currere. רוץ.

ረወየ: — አረውተ: Jugum. ارعوة.

ረዐም: Strepitus magnus. רעם Tonitru.

ርዕየ: Pavit. רעה. رعي.

መርዔት: Grex. *Hebr.* מרעית Pascuum.

ረዐደ: Tremuit. רעד.

ሩዝ: Oryza. رز Reiß.

ረየመ: — አርየመ: Excelsum. רום. ريم.

ረየደ: Docuit *equum*. راض.

ረፀ: Rosa *frutex*. *Gr.* ῥόδον.

ረድአ: Juvit. ردأ.

ርጉም: Maledictus, Diris devotus. رجم.

ርግብ: Columba. رعبي Columbæ genus.

ረገዐ: Coagulatus fuit. Concrevit. *Hebr.* הרגיע *significat* Quietum reddidit.

ረጠበ: Humidum esse. רטב. رطب.

ረፈቀ: Accubuit. ارتفق Recubuit. התרפק Cubito innixus fuit.

መርፍቅ: Locus accubitus. *Chald.* מרפק Cubitus. مرفق Cervical.

ረፍአ: Suit. رفا.

ሰ:

ሰለመ: — ተሰለመ: Salutavit. سلم.

ሰላም: Pax. שלום. سلام.

ሰለቀ: — ተሰለቀ: Illusit, Derisit. קלס Subsannavit.

ሰለበ: Exuit. שלף. سلب Spoliavit, Rapuit.

ሰሊጥ: Cassia. سليخة.

ሰሊን: Anethum. *Matth.* 23, 23. *At Græc.* Σέλινον *est* Apium.

ስሑል: Acutus. سحل Limavit *scil. ferrum*.

ሰሐበ: Traxit. סחב. سحب.

ስሕተ: Erravit. שחת Corrupit. سخت.

ሰሐጠ: Nocuit, Læsit. שחט Mactavit. سحط.

ሶምት: Allium. שומים.

ሰመንቱ: Octo. שמנה. ثمان.

ሰሜን: Meridies. תימן.

ሰመከ: Fulcio, Fulsit. סמך Innixus fuit.

ሰምዐ: Audivit. שמע. سمع.

ሰምዕ: Cera. شمع.

ስም: Nomen. שם. اسم.

ሰመየ: Nominavit. سمى.

ሰማይ: Cœlum. سماء *Singulariter*; *apud Hebr.* שמים *dualis tantum*.

ሶር: Taurus. שור. ثور.

ሰረረ: Fundare. שרירות Firmitudo, Pertinacia *cordis*.

ሰረቀ: Furatus est. سرق.

ሰረበ: Sorpsit. *Lat.* Sorbere. شرب Bibit.

ሰረየ: Remisit. *Chald. & Syr.* שרא.

ስሳ: Sexaginta. ששים LX. שש Sex.

ሰሰለ: Recessit. انسل Recessit clam.

ሰቀለ: Suspendit, Crucifixit. שקל Pendit, Appendit.

ሰቀየ: Rigavit, Irrigavit. השקה. سقي.

ሰብል : Spica. שבולת. سنبل.
ሰብሐ : Laudavit. שבח. سبح.
ሰበረ : Fregit. שבר. كسر.
ሰበን : Sudarium. *Chald. & Talmud.* סובנין *vel* סיבנא. Σαβανον, Sabanum. *Lat. Barbar.*
ሰብእ : Homo. *ab Arabum & Æthiopum patre* Saba.
ሰብዐ : Septem. שבע. سبعة.
ሰተረ : Secuit, Scidit. ستر.
ሰተየ : Bibit. שתה.
ሰተፈ : — ተሳተፈ : Particeps fuit. *Chald. & Syr.* שתף.
ሰኀነ : Incaluit. *Chald. & Syr.* سخن.
ሰኂን : Thus. *At Græcum* σχῖνος *est* Lentiscus; *unde* Mastiche.
ሰን : Dens. שן. سن.
ሰንሰለ : Catena. *Chald.* שלשלא. سلسلة.
ሰንሰፍት : Sericum. Σηρικὸν. سرقة.
ሰንበት : Sabbatum. שבת. سبت.
ሰኑይ : Feria secunda. שנית.
ሰኒይ : Secundus. שני. ثان.
ሰአለ : Petiit. שאל. سال.
ሲኦል : Infernus. שאול.
ሰአበ : Pollutus, Immundus. *Chald.* סואבא Macula. شايب.
ሰከለ : — አስከለ : Uvæ. אשכול.
ሰከመ : Gessit in humeris. שכם Humerus.
ሰከረ : Inebriari. שכר. سكر.
ሰካር : Ebrius. שכור.
ስካር : Ebrietas. שכרון.
ሰከበ : Decubuit. שכב.
ሰከወ : — መስኮት : Fenestra. סכותא Specula.
ሰኰየ : Oberravit; Vagatus est. שגה.
ሰውም : Onyx. שהם.
ሰዋቅ : Suffulcire. ساق Truncus. שוק Crus, Tibia.
ሰወጠ : Fundere, Effundere. *Chald. & Syr.*
ሰዓ : & ሰዓት : Hora. שעה. ساعة.
ሰዐለ : Tussivit. سعل. *Chald. & Rabb.* שעול Tussis.
ሰዐረ : Perdidit, Destruxit. סער Instar procellæ deturbavit. (2.) Dimisit *abituriendum*. *Hinc* Lud. de Dieu *in not. ad Gen.* 23, 10. *p.* 36. *Hebræum* שער Porta inde dictum *putat, quod* per eam *populus foris* dimittatur.
ሰዘር : Spithama. זרת.
ሰበ : Canescere. *Chald.* שיב. شاب. سيب.
ሲበት : Canities. שיבה. شيبة.
ሰይጣን : Satanas. שטן. شيطان.
ሰየፈ : Ense percussit. ساف.

ሰይፍ : Gladius. *Chald. & Syr.* סיפא. سيف, ξίφος.
ሳድስ : Sextus. سادس.
ሰደፈ : Cumulavit, Coacervavit *Poma. Cant.* 2, 5. سدف حلال, Fructus supra alios ordine posuit.
ሰደደ : Pepulit, Ejecit. שדד Vastavit.
ሰገደ : Adoravit. סגד. سجد.
ሰጠሐ : Pandit, Expandit. שטח.
ሰጠመ : — አስጠመ : Submersit. סתם Obstruxit.
ሰጠቀ : Scidit. *Chald. & Syr.* סדק Discidit.
ሰምዐ : — ተሰምዐ : Audivit, Exaudivit. *Chald. & Syr.* سمع.
ሰፍሐ : Expandit Dilatavit. *Talm.* ספח Abundare fecit. Auxit.
ሰፈረ : Mensus est. ספר Numeravit.
ሰፍነግ : Spongia. σπόγγος. اسفنجة.
ሰፋይ : Sutor. الاشفى Subula sutoria.

ቀ :

ቃል : Vox. קול. *Chald.* קל *Idem.* قال Dixit.
ቀለለ : Levis fuit. קלל.
አንቀልቀለ : Commotus est. قلقل. *Hinc explicari potest* התקלקלו *Jer.* 4, 24.
ቀለም : Calamus. Κάλαμος. *Psal.* 44, 2. *Amharicè significat* Atramentum. *Lex. col.* 31.
ቀለወ : Frixit. קלה.
ቅሉው : Frixum. קלי Tostum. *Vide Lex.* 192.
ቍልዔ : Famulus. قلاع Lictor, Satelles.
ቀለየ : Redarguit. قلى Abhorruit.
ቈልፈት : Præputium. قلفة *Act.* 11, 3. *Talm.* קלפא & קלף Cortex. *Item* Cutis, Pellis.
ቀመሐ : Manducavit. قمع Sorbuit.
ቀምሕ : Legumen. קמח Farina. قمح Triticum. قمحة Manipulus tritici *vel* Milii.
ቀመር : Fornix. *Chal.* קמרין. Καμάρα.
ቀመትረ : Fibula. قمتر Ligavit.
ቀሡት : Hydria. قاش Corbis.
ቀለለ : Frixit. قلى קלה Frigere.
ቍር : Frigus. קר. *Chald.* קורא.
ቀርበ : Accessit. קרב. قرب.
ቍርባን : Oblatio. קרבן. قربان.
ቀርን : Cornu. קרן. قرن. አቅርንተ : Cornua Elephanti. Ebur. קרנות שן. *Ezech.* 27, 15.
ቀረጦ : Κεράτιον. Bacca siliquæ dulcis. قيراط.
ቀርጠለ : Cartallus. Κάρταλος. *Chald.* קרטלא.

ቀረፀ ;

ቀረፀ: Totondit. קרץ Scidit. قرض Secuit.
ቀረፈ: Decorticavit. قرف.
ቅርፌት: Cortex. قرفة Idem. In specie Mali punici, i. e. Malicorium.
ቀሰመ: — አስተቀሰመ: Ex sagittis divinavit. Hebr. קסם Hariolatus est.
ቀሲስ: Presbyter. Syr. & Arab. قسيس.
ቀስት: Arcus. קשת. قوس. قسطة Arcus cœlestis.
ቀሰጠ: Fraudavit, Clam detraxit. قسط Inique egit. A justo deflexit.
ቀበለ: — ተቀበለ: Occurrit, Suscepit, Accepit. קִבֵּל. قبل.
ቀበረ: Sepelivit. קבר. قبر.
ቀባር: Caligo. Chald. קבל.
ቍበው: Hydropicus. قبا Potu repletus fuit.
ቆብዕ: Tiara. קובע Galea. 1. Sam. 17, 32.
ቀተለ: Occidit. קטל. قتل.
ቀተረ: Clausit. כתר Cinxit, Circumdedit.
ቀናንሞ: & ቀናሞን: Cinamomum. קִנָּמוֹן.
ቀንአ: Invidit. Zelo ductus fuit. קנא.
ቀንአት: Stacte, nempe Galbani, at Hebr. קנה Calamus est aromaticus. قنا Canna.
ቀነወ: Fodit, Feriit. قناة. Pl. قنوات Hastæ.
ቀነየ: Dominatus est. קנה Possedit. قني.
ቀንዲል: Candela. Κανδήλα. قنديل.
ቀነጸ: Saliit, Insiliit. قنص Venatus est.
ቀደመ: Stare. קם. قوم.
ቆመ: Statura. קוֹמָה. قامة.
ቀአ: Vomuit. קיא. قيا. קא Vomitus.
ቀድሐ: Hausit. قدح.
ቀደመ: Prævenit. קדם: قدم Præcessit.
ቀደሰ: Sanctificavit. קדש. قدس.
ቀጥራን: Pix, Resina. قطران.
ቀጥቀጠ: Contrivit, Comminuit. כתת Tudit, Contudit.
ቀጢን: Tenuis, hinc አልባስ: ቀጠንት: Vestes subtiles pretiosæ. قطن. Gall. du Cotton. Gossipium. Holl. Cattoen.
ቈጥዐ: — ተቈጥዐ: Tæduit, Piguit aliquem. קוט vel קוץ Fastidire.
ቈጸረ: Circumsepsit. قصر Conclusit, Continuit.
ቅጽር: Murus, Claustrum. قصر Arx, Castrum, Munimentum.
ቀጽቀጸ: Confregit, Comminuit. قضقض.
ቀጽዐ: Incurvavit. قصع Incurvatus fuit. Castell.

በ:

በሃም: Mutus. أبهم. Hinc בהמה Animal mutum.

በለስ: Ficus. בלסים Vellicans sycomoros. Am 7, 14.
በለሳን: Balsamum. بلسان.
ባለቅ: Marmor. بلق albo & nigro constans color. pecul. Marmor.
በሊኅ: Velox, Chald. בהילו Celeritas.
በለዐ: Edit. בלע Absorpsit.
በለየ: Inveteravit. בלה. بلى.
ባሕ: Particula salutantis aliquem magnatem. Jo! Euge! Evax!
ባሕር: Mare. بحر.
ባሕርይ: Margaritæ. Βηρύλλοι. Athen. L. 3.
ብሔር: Regio. بحرة Idem. Terra.
ባሕቲት: Solus. بحت Res cum alia non permixta.
በርሀ: Luxit. בהיר Clarus. بهر Splendidus.
ብርሃን: Lumen. برهان Demonstratio. Anglic. Evidence.
ብሩር: Argentum. ברור Purum. Nitidum.
በረቀ: Fulgere, Fulgurare. ברק. برق.
በርበረ: Spoliavit. Deprædatus est. Hinc Βάρβαροι, Barbari; q. d. Prædatores.
ብርክ: Genu. בֶּרֶךְ.
ባረከ: Benedixit. ברך. بارك.
በረከት: Benedictio. Item Munus, donum. ברכה. بركة Idem.
በረድ: Grando. ברד. برد.
በሰለ: Hebr. בשל Coxit.
መበስል: מבשל Coquus.
በሠረ: — አብሠረ: Bona nova nunciavit. בשר: بشر.
መበሥር: Bona nuncians. מבשר.
በሰስ: — አንበሳ: Leo. عنبس.
በቈለ: Pullulavit, Germinavit. بقل
በቅል: Mulus. بغل.
በቀልት: Palma. Chald. דקלא.
ባቄላ: Faba. باقلاء.
በተከ: Rupit. בתק Perrupit, Transfixit. بتك Laceravit.
ብንተ: ዐይን: בת עין بنت العين Pupilla. q. d. Filia oculi.
ብእሰ: Malus fuit. Chald. באש. بيس. Germ. Bös. Hebr. באש non tantum male olere, sed & simpliciter Malum vel pravum esse significat; ut cùm Es. 5, 2. de uvis dicitur באשים id non nisi incongruè reddideris fœtentes, sed malas, pravas. Neque etiam Labruscæ, ut vulgo redditur, fœtent.
በኵር: Primogenitus & Primogenitura. בכר & בכורה. بكر.
በከየ: Flevit. בכה. بكي.

በውሐ:— አብሐ: Permisit, Concessit. ﺑﻮﺡ ﺍﺑﺎﺡ
በዊእ: Introire. בוא. ﺑﺎﺀ.
አብአ: Obtulit. הביא.
ባዕል: Dominus, Possessor. בעל.
ብዕለ: Ditescere. בעל Dominum esse.
ብዕራ: & ብዕራይ: Bos. בעיר Brutum, ﺑﻌﻴﺮ Jumentum onerarium; in specie Camelus.
በወደ: Immutavit. Commutavit. בעד Pro.
ባዕድ: Alienus. ﺑﻌﺪ Distare. ﺗﺒﻌﻴﺪ Elongatio, Alienatio.
ቤት: Domus. בית. ﺑﻴﺖ.
ቤየተ: Contr. ቤተ: Pernoctavit. Ch. & Syr. בית & בת. ﺑﺎﺕ.
ቤይነተ: Contr. ቤነተ: Inter. ביניות & בין Chald. & Syr. ביני. ﺑﻴﻦ.
በዖድ:— በ.ጸ: Socius, Consors. ﺑﻌﺾ Alius quis. Quidam.
በደረ: Prævenire studuit. ﺑﺪﺭ Prævenit, Festinavit. Accurrit. ﺑﺎﺩﺭ Properavit facere, & prævertere aliquem.
በድን: Cadaver. ﺑﺪﻥ Corpus, pec. mortuum.
በድው: Desertum. ﺑﺪﻭ.
በጠለ: Cessavit. בטל. ﺑﻄﻞ.
አብጠለ: Irritum reddidit. ﺍﺑﻄﻞ Exinanivit.
በጸል: Cepe. בצל. ﺑﺼﻞ.

·ተ·

ተለም: Sulcus. תלם.
ተልሚድ: Hebr. & Arabicum est תלמיד. Æthiopicè ረድእ: Discipulus.
ተለወ: Secutus fuit. ﺗﻼ.
ታሕተ: Infra. תחת.
ትማልም: Heri. אתמול & תמול.
ተመርት: Palma. תמרה & תמר.
ታሪክ: ﺗﺎﺭﻳﺦ Chronicon, Annales.
ተርጐመ: Interpretatus est. Exposuit. Chald. תרגם.
ተስዑ: Novem. תשע.
ታቦት: Arca. תיבה. ﺗﺎﺑﻮﺕ.
ተከሪ:— መትከፍት: Humerus. כתף. ﻛﺘﻒ.
ተይ: Sulphur. θεῖον.
ቱፋሕ: Pomum. תפוח. ﺗﻔﺎﺡ Malum.

·ኀ·

ኀለቀ: Defecit, Consumptus est. הלך Abiit, Transiit. ﺧﻠﻖ Detritus est, de vestibus.

ኈለቈ: Numeravit. חלק Distribuit, Partitus est. ﺧﻠﻖ Metiri.
ኀለየ:— መኃልይ: Canticum. מהלל id. Ps. 53, 1. item מחול Chorus.
ኀለፈ: Transiit. חלף.
ተኀለፈ: Dejeravit, Arab. ﺣﻠﻒ Juravit.
ኀምል: Olus. ﺣﻤﻞ Arboris fructus.
ኀመሰ: Quinque fecit. חמש. ﺧﻤﺲ.
ኃምስ: Quinque. חמש. [recostes.
ኃምሳ: Quinquaginta. ﺧﻤﺴﻴﻦ Festum Pentecostes.
ኀሠሠ: Quæsivit. ﺣﺲ Sensit. ﺗﺤﺴﺲ Inquisivit.
ኀረየ: Elegit. ﺧﻴﺮ.
ኀረጸ: Comminuit, Moluit. חרץ Concidit.
ኀረፈ: Anno currente. Luc. 13, 8. חרף Hyems. ﺧﺮﻳﻒ Autumnus.
ኀሰረ: Vilis, probrosus fuit. Defecit. חסר. ﺧﺴﺮ Jacturam fecit. Damnum passus est.
ኀበረ: Consociatus est. חבר.
ኀብን: Ora vestis. ﺧﺒﻦ Oram vestis consuit.
ኀብአ: Abscondit. חבא. ﺧﺒﺄ.
ኀበዘ: Pinsere. ﺧﺒﺰ.
ኅብስት: Panis. ﺧﺒﺰ.
ኀተመ: Impressit signum, Signavit. חתם. ﺧﺘﻢ.
ኀተወ: Arsit. Hebr. חתה Cepit propr. prunas. Accendit. Prov. 25, 22. מחתה Forceps. Item Thuribulum.
ኀነቀ: Strangulavit, חנק. ﺧﻨﻖ.
ኅውሥ: Mixtus. ﺣﻮﺵ.
ኀየለ: Prævaluit. Chald. & Syr. חיל.
ኃይል: Robur. Hebr. חיל.
ኀየል: Cervus. איל. ﺍﻳﻞ.
ኀይመት: Tentorium principis. ﺧﻴﻤﺔ.
ኄረ:— ኄር: Bonus. ﺧﻴﺮ.
ኀደረ: Habitavit. חדר Conclave.
ኀጥአ: Eguit. חטא Peccavit.
ኃጥእ: Peccator. חטא, Pl. חטאים.
ኀጢአት: Peccatum. (2.) Defectus. Has significatione locum Esa. 40, 2. בכל חטאתה in omnibus defectibus suis commodissimè exponi posse; docemus in Comment. nostro pag. 205. n. 19.
ኆጻ: Arena. חצץ Scrupus, Lapillus.
ኀጸረ: Brevius factum est. H. C. קצר Breviari.
በኅጸር: Brevibus. Rabb. בקצור.
ኀጸበ:: ኀጸነ:: ኀጸጸ:: ኀጸጸ:: Vide in ሐ:
ኀጸወ: Castravit. ﺧﺼﻲ.
ኀጽው: Eunuchus. ﺧﺼﻲ Testiculi.
ኀፈረ: Erubuit. חפר. ﺧﻔﺮ Verecundus, Pudore suffusus fuit.

ን:

ንህበ: መዐር: Apis. نايب & نوب.

ነሐረ: Stertuit. نخر.

ንሕነ: Nos. נחנו. نحن.

ነምር: Pardus. נמר. نمر.

ነሠተ: Destruxit. נשת Periit, Defecit.

ነሥአ: Sustulit, Accepit. נשא.

ኖራ: Calx, pec. viva. نورة.

ናርዶስ: Nardus. נרד. نرد.

ንስር: Aquila. נשר. نسر.

ነሰከ: Momordit. נשך.

ነቀለ: Evulsit, Eradicavit. نقل Transtulit.

ነቈረ: Luscus fuit. נקר Effodit oculum.

ናቀት: Camela. ناقة. *Ejus Etymon ex lingua Hebræa peti posse censet Pocok. in. not. ad Carm. Togr. v. 3. fol. 19. eo quod Gen. 32, 15. legatur* גמלים מיניקות Camelas fœminas lactantes.

ነቀወ: Vocem edidit. نقع Continuavit vocem.

ንቃው: Cantus avium. نقع Vox Struthiocameli.

ነቅዐ: Rumpi, Discindi. *Hebr.* נקע *Ezech.* 23,18. نقع Confluxit *aqua in unum locum.*

ነቅዕ: Scaturigo. *Ch.* נקע Fissura terræ. نقع Aqua restagnans.

ነቍጥ: Bina *ista puncta quæ singulas voces distinguunt. Hebr.* נקוד Punctatum. نقط Punctis notavit *rem.* نقطة Punctum. *Dual.* نقطين.

ነቀጸ: Exaruit *medulla.* نقش & نقح. نقص Imminutum fuit, Decrevit.

ነቈጸ: Decorticavit, Deglupsit. *Hebr.* נקף *vulgo redditur* Conscindere. *Job.* 19, 26.

ነበረ: Sedit. መንበር: Sedes, Thronus. منبر Sedes regia.

ነበበ: Locutus est. נוב *vel* נבב *Idem. Prov.* 10,31.

ነብዐ: — አንብዐ: Lacrymavit. *Hebr. & Chald.* נבע Scaturivit.

ነበየ: Vaticinatus est. נבא. نبا.

ነቢይ: Propheta. נביא. نبي.

ነበጠ: — አንበጠ: Locusta. *Bochartus deducit ab Arab.* نبط *quod est* è terra emanare. *Hieroz. P. II. Lib. IV. c.* 1.

ነተነ: — አስተናተነ: Obtulit munus *ad altare.* נתן Dedit.

ነትዐ: Fugit. נתע Avulsus est.

ነተገ: Imminutus fuit *liquor in vase.* נתך Effusus fuit.

ነተፈ: Discerpsit. نتف Evulsit *pilos.*

ንእስ: — ንኡስ: Juvenis. *Gr.* Νέος.

ናእከ: (1.) Stannum, Plumbum. الانك. (2.) Gemitus. *Hebr.* נאק, (3.) Macula. *Arab.* نكات.

ነአደ: Probavit, Approbavit. *Hebr.* נוד *Job.* 2,11. *Communiter redditur* Condolere. *Germ. etiam reddi potest,* zureden.

ነከረ: — ነኪር: Alienus. נכר. نكر.

መንክር: Miraculum. منكر.

ነከየ: Læsit. *Conv. cum Latino* Necuit *vel* Nocuit.

ነውመ: Dormire. נום. نوم.

ነወረ: አንወረ: Vituperavit. *Syr.* ܢܘܠ Reprehendit.

ነውር: Macula. *Chald.* נול Deturpavit. *Hebr.* נבלה Turpitudo.

ነወኀ: *Convenit etiam cum Hebræo* נוח Requiescere.

ነዘኀ: Aspergere. נזה.

ነደኀ: Impulit, Propulit. נדח.

ነድአ: Egit pecora. נדה Procul amovit.

ነደፈ: Percussit. נדף Impulit, Dispersit.

ነገየ: Illuxit *regio.* נגה Splenduit.

ነገሠ: Regnavit. *Sam.* נגש Præfecit, Præposuit.

ንጉሥ: Rex. נגש Exactor, *qui jus habet exigendi tributa, i. e.* Rex. נגיד Dux, Princeps. *Olim* النجاشي. *Æth* ነጋሢ.

ነቀየ: — አንጒዕ: Medulla. نقي Medullam exemit *ex osse.*

ነገፈ: Excussit. נגף Percussit.

ነጠበ: *Vide mox* ነጠፈ.

ነጠየ: — አንጠየ: Negotium facessit. تناطي Certavit cum aliquo.

ነጠፈ: Colavit. *Hebr. & Chald.* נטף Destillavit. نطف Mundavit.

ነጸለ: Avulsit. נצל Abripuit, Diripuit.

ነጽሐ: Purus fuit. نصح.

ነጸረ: Respexit. نظر Vidit. *Hebr.* נצר Observavit.

ንጸር: Visus. ناظر.

ነፍስ: Anima. נפש. نفس.

ናፈቀ: Dubitavit, Hæsitavit. *Arab.* نافق *exponitur* hypocrita fuit.

መናፍቅ: Hæreticus. *Arab.* منافق Hypocrita; *at Ps.* 1, 5. *& Marc.* 16, 7. *est* Sceleratus, Improbus.

ነፍኀ: Spiravit. *Hebr. & Chald.* נפח نفخ.

ነፍነፈ: Stillavit *tenuis pluvia.* נוף & הניף *Idem.*

ነፈየ: Cribrare. נפה Cribrum.

ነፍጸ: Fugit derepente. נפץ העם Fugit populus. 1. *Sam.* 13, 11. *vulgò* Sparsus fuit *vel* Dispersit se.

አ:

አ: Non. *Rabb.* אי *& olim Hebraicè, ut in Nom. propr.* איכבוד. *Comment. p.* 203. *n.* 8.

አላ: Sed; ἀλλά. *Chald. & Syr.* אלא.

አለ: Non. *In compositione* አለቦ: Non est. אַל Non.
እለ: እሉ: Illi qui. אלה & אל.
አ ለ: Væ. አለ: ሊተ: Væ mihi. אללי *Job.* 10, 15. *Mich.* 7, 1.
እለንቱ: Illi. *Chald.* אִלֵּךְ.
እልፍ: Myrias; *at* אלף الف *significat tantum* Mille.
አሐዱ: Unus. אחד. احد.
እሑድ: الاحد Dominica.
እመ: Si. אם.
እም: Mater. אם. امّ.
እም: *Particula inseparabilis optativa. Hebr.* אם O si! *Psal.* 139, 19.
አመረ: Edocuit, Demonstravit. אמר Dixit. امر Præcepit, Jussit.
አሚር: Ἡμέρα. Dies.
አመት: Ancilla. אמה. امة.
እመት: Cubitus. אמה.
አምነ: Credidit. *Hebr.* האמין. *Chald. & Syr.* הימן.
አሠረ: Ligavit. אסר.
አረሚ: Ethnicus. *Chald.* ארמאה Aramæus. *Syrus* ܐܪܡܝܐ *in N. T.* pro quovis gentili *accipitur quia judæus non est.*
አረቦን: Arrhabo. ערבון. Ἀῤῥαβών.
ኦሪት: Lex. *Chald. & Syr.* אוריתא.
አርዑት: Jugum. ارعوة.
አርዝ: Cedrus. ארז. ارز.
አረየ: Collegit, Carpsit. ארה.
አሠር: Vestigium. אשר. אשור Incessit. اثر.
እሳት: Ignis. *Hebr.* אש. *Chald.* אשא.
አሳት: Medicina, Sanatio. *Chald. & Syr.* אסותא *à rad.* אסא Sanavit.
እስከ: *Convenit cum Latino* Usque.
እሥክ: Testiculus. אשך *Lev.* 21, 20.
አቃኒም: *Arabicum est* اقانيم *à sing.* اقنوم *Syr.* ܩܢܘܡܐ Hypostasis, Persona *divinitatis.*
አብ: Pater. אב. اب.
አባል: Membrum. *Chald.* אבר.
እብን: Lapis. אבן.
አበየ: Noluit. *Arab.* ابي *Idem. Sed contra* אבה *significat Hebraicè* Voluit.
አብደ: Insanivit. ابد Efferatus est.
አብድ: Stultus. *Hinc Hebr.* אובד עצות *Deut.* 32, 28. *reddi potest:* Stulta consiliis & יאבד לב המלך *Jer.* 4, 9. Stultescet cor Regis. *Quæ vulgò pereundi significatione ab interpretibus, sed parum congruè redduntur. Vid. Comm.* p. 203.
እቶን: Fornax. *Chald.* אתון Clibanus.
አተወ: Ingressus est. אתה. اتي Venit.
እኅው: Frater. אח. اخ.

እኅት: Soror. אחות.
አኀዘ: Accepit, Incepit. אחז. اخذ.
አነ: Ego. אני. انا.
አንስት: Fœmina, *quasi fœmininum ab* אנוש Homo. *Hebræum* נשים Mulieres *convenit cum Arab.* نسوة.
አንተ: Tu. אתה. انت.
አንፍ: Nasus. אף. *Chald. & Syr.* אנפא. انف.
እክል: Panis. אכל Cibus; *à rad.* אכל Comedit.
አው: Aut. או. *Chald. & Syr.* או.
አውል: Vapor. اول *pro* اول Exhalatio.
አዛብ: Hyssopus. אזוב. Ὕσσωπος.
አዜብ: Notus, Auster. ازيب Meridies.
እዝን: Auris. אזן.
አየር: Aër. *Chald.* אויר. *Gr.* ἀήρ.
ኢያሰጲስ: Ἴασπις. ישפה Jaspis.
አይቴ: *Hebr.* איה Ubi? & איך Quomodo?
እድ: Manus. *Hebr.* יד. *Chald. & Syr.* אידא. ايد.
አደመ: Elegans, Formosus, Mundus *fuit. Quæ significatio etiam apud Hebræos obtinet; ut:* אדמו עצם מפנינים Elegantiores erant ossibus præ margaritis. *Thren.* 4, 7.
አዳም: *Protoplastus* Adam, *i. e.* Formosus. *Vid. Lex.* 377. *& Comment. nostrum p.* 207. *n.* 3. *Hinc &* אדמה, *Græcis* Κόσμος, Mundus *dictus.*
አዲም: Corium rubricatum. Rothgar. אדום Ruber *ex altera significatione Hebraica.* اديم.
እጓል: Fœtus *animalium.* עגל Vitulus.
እጓልት: Juvenca, Bucula, Vacca. עגלה.
አፍ: Os, Oris. פה. *At* אף Facies, Nasus.
እፎ: Quomodo? איפה Ubinam? *Job.* 38, 4. *Gen.* 27, 33.
አፈው: Aroma. *Plur.* አፈዋት: افاوه.
አፍዖት: *Plur. contractus pro* አፍዖዋት: אפעה. ὄφις. افعي Vipera.

ከ:

ከሀለ: Potuit. *Chald.* כהל. *Hebr.* יכל.
ካህን: Sacerdos. כהן. كاهن.
ኵሉ: Omnis. כל. كل.
ከለለ: Coronavit. *Chald.* כלל. كلل.
ከሊል: Corona. *Chal.* כלילא. كليل.
ከልብ: Canis. כלב. كلب.
ከልአ: Prohibuit. *Hebr. Chald. & Syr.* כלא Cohibuit. Κωλύω.
ካልእ: Alter. كلا Uterque. Ambo.
ክልኤ: Duo. *Hinc exponi potest Hebræum* כלאים Duo diversa. *Vulgò* Heterogenea.

Cons-

Cum duæ diversæ species Linum & Lana miscentur. Lev.19,19. Deut.22,9.

ኩልያት: Renes כליות. كليات.

ኮሐለ: Stibio oculos tinxit. כחל. كحل.

ኮሕል: Cohol. Stibium *tingendis oculis utile.* كحل. *Hisp.* Alcohol. *Græcum* Κολλύριον, *q. d.* Kohollyrium; *assumtâ terminatione Græca, inde dictum putaverim.*

ክሕደ: Negavit. כחד Celavit. جحد.

ከመ: Sicut. כמו. كما. *Gall.* Comme.

ከማሁ: *Hebr.* כמוהו Sic quoque.

ክምር: Acervus. חמר *Hab.3,15.*

ከሚን: Cuminum. כמן. *Chald.* כמונא كمون.

ኩርህ: Coactio. *Chald. Idem, à rad.* כרה Coegit.

ክረምት: Pluvia. አክረመ: Hybernavit. كرم السحاب Multam pluviam demisit nubes. *Hyems enim Æthiopica in mera pluvia consistit.*

ከርሥ: Venter. כרש. *Chald. & Syr.* כרסא. كرش Ventriculus *animalis ruminantis.*

ኮረረ: — አንኮርኮረ: Volvit, Provolvit. كرة Globus. كري Rotundus. كركر In gyrum vertit.

ከርካዴን: Rhinoceros. كركند *Deut.* 33,17.

ከረየ: Fodit. כרה.

ኩስኩስት: Urcei. ξέσαι, כוס Poculum.

ክሳድ: Collum. قسود Qui collo est crassiori.

ከበረ: Glorificatus fuit. كبر Magnificus fuit. *Hinc* כבר *in Jobi c.31,25. & 34,24. verti potest* Gloriosus, Magnus.

ከበበ: Versavit, Circumegit *instar rotæ.* كبب Glomeravit. كبب Glomus *filorum.*

ከብደ: Grave fuit. כבד.

ክብድ: Jecur. כבד. كبد.

ክታብ: Epistola. كتاب Liber, *à* כתב Scripsit.

ከታን: Linum. كتان.

ከነሰ: Congregavit. כנס.

ክኒሳ: *Syr. & Chald.* כניסא Congregatio. كنيسة Ecclesia.

ኮነነ: Judicavit. כן *in Pih.* כונן Firmiter statuit, Constituit.

ክንፍ: Ala. כנף. كنف.

ክንፈር: Labia. كنفرة Narium extremitas.

ኮከብ: *Contr.* ኮክብ: Stella. כוכב. كوكب.

ከውር: Fornax. כור.

ኮይን: Esse. كون.

ክዳን: Tunica. כתונת. Χιτών.

ከፊር: Modius. *Hebr.* כפור Crater, Pelvis, Concha, *à* כפר Operuit, Texit.

ወ:

ወ: Et. ו. و & ܘ.

ወሀበ: Dedit. *Chald.* יהב. وهب.

ወለደ: Genuit. ילד. ولد.

ወልድ: Filius. ולד *Idem. Gen. 11,30. aliàs communiter* ילד. ولد.

ልደ: ቤት: Verna. *Plur. Hebr.* ילידי בית.

ወሐከ: Irritavit. הוכיח Arguit.

ወሐየ Exploratum venit. وحي Revelavit *id quod exploraverat.*

ዋሕድ: Unicus. יחיד. وحيد.

ወረሰ: Hæreditate acquisivit. ירש. ورث.

ወረቀ: Spuit. ירק.

ርቀት: Sputum. רוק.

ወርቅ: Aurum, Pecunia. ירקרק Fulvus *de auro. Ps.68,14.* ورق Nummi, Pecunia.

ወርኅ: Luna. ירח.

ወረወ: Jecit. ירה.

ወረደ: Descendit. ירד. ورد.

ወሰረ: Serravit *serrâ.* وشر.

ወሰቀ: Intendit arcum. *Hebr.* נשק. *Videatur Castellus de hac radice col. 955.*

ወሰበ: — አውሰበ: Matrimonium contraxit. *Convenit cum verbo* ישב Sedit, Habitavit. *In Hiphil* הושיב Cohabitare secum fecit *uxorem.*

ወሰደ: Abduxit, Abstulit. توشد Abjecit, Rejecit.

ውስጥ: Interius. وسط Medius *vel* Media *rei* pars.

ወቀረ: ἐλατόμησε, Excidit lapides. وقر.

ወቀዐ: Tutudit. وقع Percussit.

ወቄት: — ወቄት: *Contr. pro* ወቄየት: Uncia. أوقية. *Græcè* Οὐγκία.

ወተረ: Intendit *arcum.* وتر.

ወተር: Chorda, Nervus. יתר. وتر.

ወከለ: — ተወከለ: Confisus fuit. *Chald.* תכל. توكل.

ወክሐ: — ተዋክሐ: Disquirere, Disceptare inter se. התוכח *idem.*

ውውዓ: Clamor. واعية Clamosa *mulier.*

ወይ: Væ. אוי. *Syr.* ܘܝ. وي.

ወይል: Ejulatus, *Cum quis dicit* Væ, Væ! ويل.

ወይን: Wein. Vinum. יין. Οἶνος.

ወድቀ: Cecidit. ودق Decidit stillando *pluvia.*

ወደየ: Posuit, Indidit. ידה Jecit, Conjecit.

ወገረ: Jacere *lapides. Chald.* יגר Acervus *lapidum. Gen. 31,47.*

ወገአ:

ወገአ: Pupugit, Ferit. وجا Percussit *cultro vel manu.*

ወፅአ: Exivit. יצא.

ወፈየ: — አወፈየ: Obtulit, Tradidit. وفى Totum dedit, *aut* solvit.

ዐ:

ዓለም: Seculum. עולם. عالم.

ዐልቦ: Zea. Dinckel / *alias* Spelt. Bicocéon. Tritici Africani genus.

ዐልዌ: Aloe. *Syr.* ܥܠܘܝ. *Chald.* אלוא. *Gr.* ἀλόη.

ዐመቀ: Profundus fuit. עמק. عمق.

ዐምዐም: Palus, Limus. خبالة Lutum.

ዐምድ: Columna. עמוד. عمود.

ዐመፀ: Inique egit. חמס.

ዐሠርቱ: Decem. עשר. عشر.

ዐረቀ: Nudus fuit. ערה.

ዐረብ: Occidens. ערב. عرب. *Est & Parasceve seu* Feria sexta *septimanæ Judæis.*

ምዕራብ: Occasus. מערב.

ዐራት: Lectus. ערש. عرس.

ዐርክ: Amicus, Socius. כערכי Ut amicus meus. *Sic commode exponi potest Pſ.* 55, 14.

ዐርገ: Ascendit. عرج Ascendit per scalam.

ዐረፈ: — አዕረፈ: Requievit. اعراف Limbus animarum *ex sententia Mohammedis. De quo vide Comment. p.* 207. *n.* 36.

ዕርፍ: Cochlear. مغرفة.

ዐቅራብ: Scorpio. עקרב.

ዐቅብ: Clivus. عقبة.

ዐቀደ: Ligavit. עקד. عقد.

ዐቀጸ: Perturbavit. *Chald.* עקץ Pupugit.

ዐቀፈ: — አዐቀፈ: Offendiculo, Impedimento fuit. עקב Supplantavit. *Chal.* עכב Impedivit, Detinuit. عاق *idem.*

ዐቢይ: Magnus fuit. עבה Densus, Crassus fuit.

ዐነቀ: Collo torquem appendit. ענק *Idem.* عنق Collum.

ምዕናቅ: Palumbus torquatus *inde derivatur.*

ዐውሎ: Procella, Tempestas. *Chald.* ערעול.

ዕዋል: Pullus, *ex. gr. asini. Hebræum* עיל *est Infans, à radice Arab.* عول *pro* عال Aluit, Nutrivit.

ዐውም: — ዕውም: Arbor procera. عوم. *Plur.* عم Procera *palma.*

ዐወረ: Cæcus fuit. עור Excæcavit.

ዕዉር: Cæcus. עור.

ዐውየወ: Misere clamavit. عوى Ululavit *instar Lupi vel Canis.*

ዐውደ: Circumdare. עוד. *Sic rectius exponitur locus Pſ.* 119, 61. עודני Circumdederunt me *funes impiorum, quàm vulgò* spoliaverunt, *ab* עד Præda. *Videatur Castellus col.* 2690.

ዐየፈ: Volare. עוף.

ዖፍ: Avis. עוף.

ዐዘቅት: Puteus. عزق In terra rimam fecit. *Chald.* עזק *Idem.*

ዐዘዘ: Fortis, Validus fuit. עז.

ዐዚዝ: Robustus. עזיז. *Pſ.* 24, 8.

ዐዚዝ: Fortis. *Chald.* עזיז.

ዐደወ: *Contr.* ዐደ: Emigravit. عدا Peragravit regionem.

ዐየረ: — ተዐየረ: Opprobrio affecit, Exprobravit. عير *pro* عار *Idem.*

ዐየነ: Vidit *oculis. Chald.* עין. عاين.

ሰብአ: ዐይን: Homines oculi, *i. e.* exploratores, *hinc* עין insidians. *1. Sam.* 18, 9.

ዐይን: Fons. עין. عين.

ዓዲ: Præterea. עוד Adhuc. عدى Præter.

ዕዳ: Debitum. اداء Solutio debiti.

ዐድም: Tempus certum. *Chald.* עדן. عدان.

ዐደወ: Transire, Transgredi. עדה. عدا.

ዐዳዊ: Adversarius. عدو.

ዐደየ: — አዕደየ: Removit, Dispulit. העדיה Transire fecit.

ዐገለ: — ተዐገለ: Deprædatus est. تعجل Festinanter cepit.

ዐፀወ: Sufficere. عطو *Idem in II. Conj.*

ዐፅም: Os, Ossis. עצם. عظم.

ዐጸረ: Expressit succum. *Chald.* עצר. عصر.

ዐጻሪ: Torcularius. עצר.

ዐጸወ: Clausit. עצרה *Idem. Prov.* 16, 30. *Quod verbum aliàs in sacris non occurrit.* عصب Obligavit *vulnus.*

ዐጸፈ: — ተዐጸፈ: Operire, Induere se. עטף.

ዐፅብ: Durus fuit. עצב Doluit. صعب Durus, Difficilis fuit *res.*

ዕፅ: Lignum, Arbor. עץ. *In plur.* ዕፀው: اعصا Fustes.

ዕፄ: Vermis. עש Tinea.

ዐፀደ: Messuit. *Sam.* עצר. *Chald.* חצד. ܚܨܕ. *Aliàs* عضد *significat* Resecuit *arborem.*

ዘ:

ዘ: Qui. ש *Præfixum. Idem.*

ዝ: Hic. ዝኩ: Ille. זה. זו. ذا. ذلك.

ዘኀረ: — ተዘኀረ: Gloriatus est. *Chald. & Syr.* זהר Elatus fuit. Superbivit. زخر *Idem.* زاهرية Superbia.

ዘለፈ: Redarguit. زلف Docuit.

ዘመረ: Cecinit. זמר. زمر.

ዘመር:

 መዝሙር: מזמור Psalmus.
ዘመረግድ: Smaragdus. زمرّد.
ዘመን: Tempus. זְמַן. زمن.
ዘሞወ: Scortatus est. זנה.
ዘመደ: — ተዘመደ: Cognatus fuit. נצמד Conjunctus, Copulatus fuit.
አዝማድ: Cognati. צמיד Conjunctus, Affinis.
ዘርአ: Seminavit. זרע. زرع.
ዘርኀየ: Obloqui. زورني Maledictus.
ዘረወ: Dispersit. זרה. ذرا.
ዘርዐ: — መዝራዕት: Brachium. זרוע. ذراع.
ዝቅ: Uter. زق, condendo vino, aliisque liquidis; addito a fit مزقّة.
ዘብሐ: Sacrificavit. זבח. ذبح.
ዘቢብ: Uva passa. زبيب. Bibeben.
ዘነብ: Dorsum. زبونة Collum.
ዝንቱ: Hæc, Ista. ذات.
ዝክር: Monumentum sepulchrale. זכר Memoria.
ዘነብ: Cauda. זנב. ذنب.
ዝእብ: Lupus. זאב. ذيب.
ዘከረ: — ተዘከረ: Meminisse. זכר. ذكر.
ተዝካር: تذكار. Μνημόσυνον. Festum Sanctorum.
ዘወዐ: Sermones familiares. *Chald.* שועיה.
ተዘወዐ: Familiariter cum aliquo locutus est. שיח Meditari. شاع.
ዘውግ: Par. ζεῦγος. *Chald. & Syr.* זוגא. זוג. زوج.
ዘይት: Oliva. זית. زيت Oleum olivarum. *Hisp.* Azeyte.
ዘይቶን: Olea arbor. زيتون.
ዘፈነ: Saltavit. زفن. زفان Histrio Comœdus.

የ:

ይሁዳ: Judæa. ተይሁደ: Judaizavit. התיהד. تهود.
ዮም: Hodie. יום Dies. היום Hodie.
የማን: Dextra. ימין. يمين.
የብሰ: Aruit. יבש. يبس.
የቡስ: Arida. יבשה. يبسة.
ዮቤል: Jubilavit. יבל. [Græci.
ዮናናዊ: *Vir* Jonius. *Hebr.* יון Jon. יונים Jones.
የድዐ: — አይድዐ: Notum fecit. *Syr.* ܐܘܕܥ *Hebr.* הודיע à rad. ידע Novit.

ደ:

ደም: Sanguis. דם. دم.
ደመመ: — ተደመ: Stupuit. דמם Siluit.

ደመሰሰ: Delevit. دمس Delctus, Destructus fuit locus. طمس idem.
ደምቀ: Contudit, Contrivit. دقّ.
ደር: Generatio. דור. *Chald.* דרא.
ደረሰ: Composuit librum. דרש.
ድርሳን: דרשה. מድረስ: Expositio. *Rabb.* מדרש.
ድርዕ: Lorica. درع.
ደረገ: Connexus fuit. *Syr.* ܕܪܓ Gradatim progressus fuit. درج idem.
ደቀቀ: Comminuit. דקק Subtilis fuit.
ደቅ: Puer. *Hebr. & Chald.* דק Tenuis, exilis.
ደቂቅ: Parvulus, Minutus. دقيق.
ድብ: Ursus. דוב. دب.
ደብር: Mons. טבור Editus locus.
ደባጊ: *Arabicum est* ديباج Vestis Attalica.
ደኀረ: Repudiavit. دحر Expulit, Ejecit.
አስተደኀረ: In finem servavit. ذخر Reposuit in futuri temporis usum.
ድኅረ: Post. ظهر Dorsum.
ድኅሳ: Cavernosus. دس Occuluit sub terra. *Item* Lustrum ibi habuit.
ደኀፀ: Lapsare. دحض Lapsus est in lubrico.
ደነሰ: Maculavit. دنس Conspurcavit. *In II. Conjugat.*
ደነነ: Inclinavit se. دنن Demisit pectus *quadrupes.*
ደወል: Ditio, Regio. دولة Dynastia, Regnum.
ደወየ: Ægrotavit. دوي idem.
ድውይ: Ægrotus. דוה דוי Languidus.
ደየነ: Condemnavit. דון.
ደያኒ: Judex. דיין.
ደይን: Judicium, Condemnatio. דין. دين.
ደንገደ: Macilentus fuit. *Confer cum* ደቀቀ:
አደንገደ: Comminuit. *Chald.* דקדק.
ደፈነ: Humi condidit, Defodit. دفن *Idem.* צפן Abscondit.
ደፍን: Capulus, Sandapila. ܕܦܢܐ.

ገ:

ገሃነም: Gehenna. גי הנום. جهنم.
ገሀደ: — አገሀደ: Manifestavit. اجهد *Veritas* manifestata est.
ገለበ: Hamus. جلب Traxit, Adduxit.
ገልበበ: Velavit. جلبب *Idem.*
ገልባብ: Velamentum. جلباب Velum, *quo mulieres Persicæ & Arabicæ caput & reliquum corpus usque ad talos tegunt foras prodeuntes.*
ገለፈ: Sculpsit. *Chald.* גלף. γλύφω.
ጎሕ: Aurora. ܓܓܗܐ *Idem.*
ገመል: Camelus. גמל. جمل.

ገመረ: — አገመረ: Absolvit, Perfecit. *Exod.* 22, 5. גמר Consummavit.

ገመደ: Amputavit, Abscidit. *Syr. & Talm.* גרם.

ጕሥዐ: Eructavit. جسع.

ጕርን: Area. גרן.

ጕርዔ: Guttur. גרן *aliàs* גרגרת Rumen est. *Arab.* جرة *idem.*

ገረፈ: Sagena, Everriculum. גרף. جرف Everrit.

ገሠሠ: Tetigit, Palpavit. גשש. جس.

ጉብ: Fovea. *Hebr.* גוב. *Chald.* גובא. جب. *Hisp.* Algibe.

ገቦ: Latus, Ala. *Syr.* ܓܢܒܐ. جنب.

ገብረ: Fecit, Operatus est. גבר Prævaluit. جبر Refecit, Reparavit. الجبرة Algebra, *numeri fracti reparatio.*

ገብር: Servus. גבר Vir. *Galli* Mon homme, *cùm de servo loquuntur.*

ገብሶስ: Gypsatus, *ex Græco* γυψόω.

ገብነት: Caseus. גבינה.

ጉብአ: — አስተጋብአ: Collegit, Congregavit. *Chald.* גבא & גבב. جبي *Idem.*

ግብጽ: Ægyptus. قبط, *unde* Coptitæ. *Talm.* גפטית.

ገነት: Hortus. גן & גנה. جنة.

ጋኔን: Dæmon. جن & جان.

ገነዘ: Involvit, Sepelivit. جنز Feretro funus imposuit. *Ch.* גנז Abscondit, Recondidit.

ገነየ: Humiliavit se. جنا Pronum se inclinavit.

ገናፊ: Fullo. γναφεὺς. Tuchknappe.

ገአዘ: Reprehendit. *Syr.* ܓܥܙ Abominabilis. *Conf.* ܓܥܙ Detestatus est.

ጎረ: — ጎር: Vicinus. *Chald.* מגירא *Id.* & Cohabitator. جار & جور.

ገዐዘ: Castra movit. *Samar.* געז Transivit. جاز Abiit, Progressus est. *Matth.* 4, 21. اجتاز Transivit.

ጕዝ: Accipiter, *vel alia quædam avis rapax.* *Talm.* גז.

ገዘመ: Exscidit. *Chald.* גזם. جزم & جذم.

ገዘረ: Circumcidit. גזר Secuit, Abscidit. *Chald.* *& Syr.* גזר.

ገየረ: Advena fuit. גור.

ገየር: Advena, Proselytus. גיר. *Chald.* גיורא.

ጊዩብ: Patera parva, *per Metath.* גביע Scyphus.

ጊዱል: Certamen. جدال.

ተጋደለ: Luctatus est. جادل Disceptavit. تجادل Altercatus est, Litigavit.

ጊድል: Cadaver. جدل Sepulchrum.

ጊዶ: Donarium, Munus. جاد Liberalis fuit, *item* اجدا Donavit, *à rad.* جدو.

ገደፈ: Rejecit. גדף Probro affecit. جدف Blasphemavit.

ገፍዐ: Impetum in aliquem fecit. جفع Prostravit.

ጠ:

ጠሀረ: Purus fuit. טהר. طهر.

ጠለለ: Humidus, Madidus fuit. طل.

ጠል: Ros. טל. طل.

ጠለመ: Perfide egit. *Ch.* טלם Injuriam intulit. ظلم Injustus, Iniquus fuit.

ጠሊ: — ጠሊ: Hircus. طلا Hœdus.

ጠሐል: Fex. طحال Feculentum; *de vino dicitur.*

ጥሕረ: Rugiit. طحر Ex alto spiritum duxit. *Syr.* Sub onere anhelavit.

ጥሕን: Farina hordeacea, Polenta. טחן Moluit. طحن.

ጦማር: Volumen, Codex. طومار.

ጠምዐ: Immersit. *Chald.* טמע Submersit. *Hebr.* טבע.

ጥርስ: Dens molaris. اطراس Molares, *in plurali reperitur Prov.* 10, 26. & 30, 14. *in Bibl. Polygl. p.* 379.

ጠሬሮ: Plejades. ثريا.

ጠረየ: — አጥረየ: Acquisivit. *Talm.* פרא Negotiari.

ጠቅዐ: Tuba cecinit. תקע.

ጠብሐ: Mactavit. טבח & זבח Sacrificavit.

ጠባሒ: Lanio. טַבָּח.

ጠበቀ: Assuit. דבק Adhæsit. طبق Rem rei imposuit. *In II. Conjug.*

ጠቢብ: Sapiens, Peritus. طب & طبيب.

ጠበወ: Lac suxit. ጥብ: Mamma. طبي Papilla uberum *in quadrupedibus.*

ጠባይዕ: Natura. *Chald.* טבע. طبع.

ጥንን: Zelus. *Chal. & Syr.* טנן Zelo ductus fuit.

ጣዎስ: Pavo. طاوس. *Gr.* ταῶς.

ጠወየ: Sinuosum, Flexum esse. طوي Complicuit, Convolvit.

ጥዕመ: Gustavit. טעם. طعم.

ጥዑም: Sapidus. מטעמים Cupediæ.

ጠዐወ: — ጣዖት: Idolum. טעה Erravit. *Chald.* טעי & טעות Error, Idolum. طاغوت *Idem.*

ጠየረ: — ተጠየረ: Auspicatus est. *Chald.* טיר Auguratus est. طاير *Idem.*

ጠየቀ: Exactè consideravit. *Talm.* דַיֵּק.

ጠፍሐ: Plausit manibus. *Chald.* טפח.

ጠፍአ: Extinctus fuit. *Chald.* טפא. طفا.

ጸ:

ጸ፡

Quoniam vocabula omnia, hâc peregrinâ litera prædita, non Orientalia sed Occidentalia Græca sunt, ideò harmoniam eorum in Oriente frustra quæsiveris.

ጸ፡

ጸለለ፡ Obumbravit. צלל. *Chald.* טלל Obtexit, Obumbravit. ضلل.

ኣጽለለ፡ Nidificavit. ظلّ *in I. & X. Conjug. Idem.*

ጸለመ፡ Obscuratus fuit. צלמות & צלמון Obscuritas. ظلم.

ጸለበ፡ Crucifixit. *Chald. & Syr.* צלב. صلب.

ጸልብ፡ Crux. *Chald. & Syr* צליבא.

ጸለዐ፡ Ulcus. سلعة Tumor, Tuberculum.

ጸለወ፡ Inclinavit aurem. *Chald. & Syr.* צלרי.

ጸልዐት፡ Antrum *in petra.* סלע Petra.

ጸለየ፡ Oravit. *Chald. & Syr.* צלא.

ጸሉት፡ Oratio. *Chald. & Syr.* צלות. *Arab.* صلوة Tsalaut; *mutato au in o. fit* ጸሎት፡

ጸሐለ፡ Catinus, Paropsis. צלחת.

ጸሐበ፡ *hinc* ኣጽሐበ፡ Molestus fuit. *Rabb.* צרב Irritavit. صخب Strepuit, Tumultuatus est.

ጽሕወ፡ Illuxit *cœlum. Hebr.* צח Serenus. صحو Serenitas cœli. *Confer* ፀሐይ፡ Sol.

ጸሐፈ፡ Scripsit. መጽሐፍ፡ Liber مصحف *Idem, cum Fatha, & non cum Dhamma notatum. Rectè punctata reperitur hæc vox Philipp. 4, 3. ibi Æth. est* መጽሐፍ፡ *Græcè* βίβλος.

ጸመመ፡ — ተጸመመ፡ Surdus fuit. صم.

ጽሙም፡ Surdus. أصم.

ጸመተ፡ Funditus eversus fuit. צמת.

ኣጸመተ፡ הצמירת Evertit, Internecione delevit.

ጸምአ፡ Sitivit. צמא. ظمي.

ጸመወ፡ — ኣጸመወ፡ Molestus fuit. ضمي Injustus fuit.

ጽርሕ፡ Oratorium, Templum. צריח Arx, Propugnaculum. صرح Palatium & *omnis* excelsior structura.

ጸረቀ፡ Placenta, Panis tenuis. صريقة.

ጸርኀ፡ Clamavit. צרח. صرخ.

ጸበለ፡ Pulvis. *Chald.* זבל Fimus, Stercus.

ጸብሐ፡ Illuxit *dies.* صبح Mane accessit.

ጽባሕ፡ Tempus matutinum. صباح.

ጸቡር፡ & ጽቡር፡ Lutum. صبرة Piscinæ sordes.

ጸበርት፡ Palmæ folia. صنابر Palmæ termites.

ጸቡን፡ — መጽቡን፡ Ἐμβάφιον, Paropsis. مصبح.

ጸብዐ፡ — ኣጽባዕት፡ Digitus. אצבע اصبع.

ጸንሐ፡ Insidiatus est. *Syr.* ܨܢܚܐ Insidiæ.

ጸንዐ፡ Fortis fuit. ظنن Fortis, Validus.

ጸንጸለ፡ Tinnivit. צלל.

ጸንጽል፡ Tintinnabulum, Cymbalum. צלצלים. صلاصل.

ጽንፍ፡ Finis, Fimbria. *Chald.* צנפין Alæ, oræ, extremitates. *Hebr.* כנף. صنف Limbus vestis.

ጸአለ፡ Contumelia affecit. *Chald. & Syr.* צער.

ጽእጽእ፡ Embryo, Fœtus immaturus. צאצאים Filii prognati, Propagines, *Jes* 22, 24. *& alibi.*

ጸወመ፡ Jejunare. צום. صوم.

ጾም፡ Jejunium. צום.

ጸወነ፡ Refugium. صون Asservavit, Reposuit.

ጸውዐ፡ Vocavit. שוע Imploravit.

ጽዋዕ፡ Calix. صواع.

ጸዐረ፡ Doluit. *Chald.* צער.

ጻዕር፡ Dolor. *Chald.* צערא.

ጸዐቀ፡ Constrinxit, Coarctavit. צוק Arctari. ضاق Angustus fuit.

ኣጽዐቀ፡ Coarctavit. הציק. اضاق Coangustavit.

ጸዐነ፡ Equitavit. טען Imposuit jumento.

ጸየአ፡ *Cont.* ጼአ፡ Fœtuit. ጼኣት፡ Fœtor. צואה Sordes, Excrementum.

ጸድቀ፡ Justus fuit. צדק.

ጽድቅ፡ צֶדֶק. صدق Veritas.

ጽድቀት፡ Eleemosyna. צדקה. *Ar.* صدقة.

ጼዴንት፡ *Arab.* صيدانة Lamia sylvestris.

ጸድፍ፡ Præcipitium. صدف. Χάσμα, Hiatus.

ጸገበ፡ Satur fuit. שבע. شبع.

ጸጥ፡ Cœnum, Lutum. טיט. ضويطة.

ጸፈረ፡ Præsecuit ungues. ظفر *Idem.*

ጽፍር፡ Ungula. צפורן. *Ch.* טפר. ظفر.

ጸፍቀ፡ Densus, Crassus fuit. سفق *vel* صفق Densa fuit *vestis*, Durus *vel* crassus fuit *pannus.*

ጽፉቅ፡ Densus. صفيق.

ጽፍነት፡ Pera, Saccus. צפן Abscondidit. صفن Culeus *pro viatico pastoris.*

ጸፍዐ፡ Alapam impegit. صفع.

ጸፍጸፈ፡ Guttatim fudit. צוף Effluxit, Exundavit.

ፀ፡ ፀ፡

ፀሐይ፡ Sol. ضحو *vel* ضحاء Sol matutinus, *vel* meridianus. *Confer* ጽሕወ፡

ፀመረ፡ Fixit, Infixit. *Chald.* סמר. سمر Clavis firmavit, *vel* affixit.

ፀምር: Lana. צמר.

ፀምአ: — አፀምአ: Audivit, Auscultavit. שמע.

ፀመደ: הצמיד Jugo conjunxit.

ተፀመደ: Conjunctus fuit, Adhæsit. נצמד. צמיד Conjunctus, Affinis.

ፀምድ: Jugum. צמד.

ፀለለ: - አፀለለ: Advertatus est. הצר צרר

ፀር: Inimicus. צר.

ፀርስ: Dens molaris. *Idem quod* ፕርስ: *supra col. 660.* ضرس *Idem.*

ፀርቅ: Pannus. صرق Res quævis exilis.

ፀረፈ: Blasphemavit. חרף.

ፀብአ: Bellum gessit. צבא.

ፀበጠ: Constrinxit, Comprehendit *manu. Chald.* צבר Firmiter tenuit, Ligavit. ضبط *Idem. Hebr.* צבת *est* Acervus *vel* Fasciculus.

ፀባጢ: ኵሉ: Παντοκράτωρ. Omnipotens. ضابط الكل.

ፀደወ: *Contr.* ፄወወ: Captivum cepit. سبي. שבה.

ፄዋ: Captivitas. שבי.

ፀፀ: Tinea. סס. Σής.

ፀፈረ: Plexuit, Nexuit. *Hebr.* חפר Consuit. ضفر, ظفر *Idem. Chald.* צפירה Diadema.

ፀፈር: ظفر & ظفيرة Opus plexile.

ፀፋዕ: Stercus. *Hebr. plur.* צפיעים, *ut* צפיעי בקר Egesta boum. *Ezech.* 4, 15.

ፈ:

ፋለ: Omen, Captatio ominis. فال.

ፈለግ: Fluvius. פלג. فلج Rivus.

ፈሐም: Carbo. פחם.

ፈሥሐ: — ተፈሥሐ: Gavisus, Lætatus est. פצח Personare jubilo.

ፍሥሓ: Lætitia.

ፈረስ: Equus. فرس. פרש Eques.

ፍርቃን: Salus. *Chald. & Syr.* פורקן.

ፍርኳ: Pullus. *Plur.* አፍርኳት: אפרוחים Pulli avium.

ፈረየ: Fructificavit. פרה.

ፍሬ: Fructus. פרי.

ፈለጠ: Separavit. פרד. فرق.

ፈርፈረ: — ፍርፋር: Mica. *Talm.* פרפור Fragmentum, *a radice Hebr.* פור *in Piel* פרפר Diffregit. *Pl.* פרפרות Pharpheroth, Cupediæ *ex rebus minutis & delicatis. Gall.* Beatilles. *Vide Boch. Hieroz. P. II. p.* 95.

ፈነወ: — ተፈነወ: Sortem projicere. *Syr.* ܦܢܐ Sortitus est. *Job.* 19, 24.

ፋሲካ: Pascha Judæorum. פסח.

ፋሲካ: Pascha Christianorum. *Chald.* פסחא Πάσχα.

ፈቀደ: Voluit. *Item* Recensuit. פקד. تفقد.

ተፈቅደ: Numeratus fuit. התפקד & נפקד *idem. Jud.* 20, 15.

ፈተለ: Nevit. *Hebr.* פתל. فتل Contorsit *Fila.*

ፈትል: Filum, Funiculus. פתיל.

ፈትሐ: Solvit. פתח. فتح.

ፈተተ: Fregit. פתת. فت.

ፍቱ: *vel* ፍቱት: Donum. *Arab.* فتوة Liberalitas. فتي Liberalis.

ፈተነ: Examinavit, *ex. gr. Metallum.* فتن.

ፍንዶቅ: Hospitium publicum. פונדק. فندق. Πανδοχεῖον.

ፈክመ: — ተፈክመ: Buccam in ore habuit. فام Os herbis plenum habuit.

ፈከረ: Exposuit. فكر Cogitavit. Attente dispexit.

ፍካሬ: Expositio *mysterii.* فكر Ratiocinatio.

ፈውስ: Sanavit. فوز Evasit salvus.

ፈዐት: — አፍዐት: Viperæ. *Vide in* አ:

ፈደየ: Retribuit *bonum vel malum.* פרה. فدى Redemit *soluto* λύτρῳ.

ፍዳ: Retributio. فدى & فداء Lytrum.

ፈድፈደ: Excessit, Excelluit. فد Fedda, Metam excessit.

ፈጠረ: Creavit. فطر.

ፈጣሪ: Creator. فاطر.

ፍጥረት: Creatura. فطرة.

ፈጸሐ: פצח Perfregit *ossa. Mich.* 3, 3. فضخ Contundendo fregit.

መፍጸሕ: Cuneus, Malleus. مفضخة Instrumentum contundendi.

ፈጸየ: — ተፈጸየ: Sibilavit, Exultavit. *Hebr.* פצה Aperuit *os ad lætitiam, cachinnum, vel ad loquendum.*

ፐ:

Litera ista, utpote noviter inventa, nil nisi Græca vocabula continet.

FINIS SYLLABI.

INDEX

INDEX LATINUS LEXICI ÆTHIOPICO-LATINI.

Numeri appositi columnas denotant. *V.* id est *Vide*. *Ib. Ibidem.*

Notet quoque Lector, ſub verbis ſæpè nomina, tam ſubſtantiva quàm Adjectiva, & ſub his Adverbia interdum reperiri; ne uno reperto, à cæteris derivatis vel cognatis, in ipſo Opere quærendis, deſiſtat.

Alvea-

B.

D.

Distans

E.

F.

Fortis

M.

Metuere,

Oberrare

Q.

Qua-

R.

V.

Vapor

FINIS.

Notæ breves allegatorum in Lexico, quæ hîc explicantur.

Adv. Adverbium.
Æ. Æthiops meus, i.e. Abba Gregorius.
Aff. perf. Affixum personale.
Al. aliàs.
Ar. & Arab. Arabicè.
B. Tellez. P. Balthasaris Tellezii Historia Æthiopica.
C. interdum *caput*; in Liturgia Romana verò *columnam* denotat.
C. abs. construitur absolutè.
cc. acc. construitur cum accusativo.
Can. Ap. & Apost. Canones sunt, de quibus in Catalogo Autorum.
Cant. Sam. Canticum Samuelis. Carmen in istius Sancti laudem compositum.
Ch. & Chald. Chaldaicè.
Col. Columna.
Comm. Commentarius noster ad historiam Æthiopicam.
Conf. Confer.
Conf. F. Reg. Cl. Confessio fidei Regis Claudii.
Cont. E. Contingens, aliàs Futurum tempus, literam quintæ Ordinis in prima radicali possidens.
Contr. Contractè.
Corr. Corrige.
Decret. Decreta seu statuta Apostolorum.
Def. defectivè.
d.l. dicto loco.
Ebr. Ebraicè.
Enc. Encomium cœlestium & terrestrium; prior numerus diem mensis, secundus Odam, & tertius Odæ versum denotat; ut qui librum possidet, loca citata in eo facilè reperire possit.
Ep. ad R. Susn. Epistola anonymi ad Susneum Æthiopiæ Regem.
Epag. Epagomenæ; dies post XII. menses Æthiopicos triginta dierum, adjectitii.
Epith. Epitheton.
Ex. gr. Exempli gratiâ.
F. Fœmina, si de fœminis sermo; vel fœmininum.
For. formæ.
Fragm. fragmenta.
Gall. Gallicè.
Germ. Germanicè.
Gr. Græcè.
Gram. Grammatica.
H. Æ. Historia nostra Æthiopica.
h. e. hoc est.
Hom. Homiliæ Theophili, Chrysostomi, Jacobi Serugensis, &c. de quibus vide Catalogum.
Hagg. Haggæus.
Jac. Serug. Jacobus Serugensis.
i. e. id est.
ib. ibidem.
i. q. idem quod.
Inf. nom. Infinitivus nominascens.
It. item, vel Italicè.
Lib. Myst. Liber mysteriorum cœli & terræ.
Lit. Liturgia, scil. Æthiopica impressa, cum foliis & columnis.
Lit. MSS. sunt Orationes Eucharisticæ Msstæ, secundum inscriptiones allegatæ, ex. gr. Johannis, Jacobi, Orthodoxorum, Cyrilli, Epiphanii.
Mss. Colb. Manuscriptum Colbertinum, cujus in Catalogo mentio facta.
m. & masc. Mas vel masculinum.
Nom. propr. Nomen proprium.
N. T. Nov. Testamentum.
Num. Numerus, numeri.
Org. Organum B. Mariæ Virginis, cujus lectiones modo secundum ordinem dierum, modò secundum dispositionem libri à feria secunda incipiendo, numerantur.
Org. Edz. Organum Edzardi, quod Clariss. Ezra Edzardi Hamburgi possidet; idem ac nostrum, sed ob varias lectiones citatur.
Opp. Oppositum.
p. pagina.
Pass. præc. passivum verbi præcedentis.
pec. peculiariter, i. e. privatim, in specie.
Pl. Pluralis.
Præp. Præpositio.
Prop. Proprie.
Prov. Proverbium.
q. d. quasi diceres.
Rabb. Rabbini. Rabbinicè.
Reg. Regum. 1. 2. 3. & 4. Regum libri secundum Græcos & Æthiopes.
S. Sacra sive sancta.
Sam. vel Samar. i. e. Samaritanè.
Seq. sq. sequens. *sqq* sequentes.
Sic l. sic lege textum aliàs mendosum.
Stat. Apost. i. e. Statuta Apostolorum.
Subj. Subjunctivus.
Syn. Synodus, i. e. liber Conciliorum, de quo in Catalogo.
Syr. Syriacè.
Th. P. Theodorus Petræus. V. Catalogum.
Tit. Titulus.
℣. vers. Versus.
V. T. Vetus Testamentum.
V. Vid. Vide.
Videl. Videlicet.
V. S. & Vit. S. i. e. Vitæ Sanctorum. vid. Homiliæ.
ጸ፡ ር፡ i. e. ጸሎት፡ ርቀት፡ Oratio magica seu preces superstitiosæ. V. Catalogum.

ADDENDA
CONGRUO LOCO ET ORDINE SECUNDUM COLUMNAS APPOSITAS.

Columna 9. አህድአ: Sedator.

13. ላሕለሐ: — አላሕለሐ: Humectavit. *Enc.* 19. *Aug.* 3.1. *Hebr.* לח Humiditas.

25. ልዮን: Leo *Magnus*, *Papa*; *damnatur ab Alexandrinis ob dissidium Concilii Chalcedonensis. Comment.* p. 501. n. 33. Abominantur ejus nomen, *ait B. Tellez. Lib. I. c.* 36. *pag.* 90. *b.*

30. ሐሞ: Socer, *quære sub* ሐመወ:

43. ሐሠየ: *In prima Conjug. legitur in Encomio Mariæ*: ሐሠየት: ምድር: Exsultavit terra, *nisi sit* [illegible].

47. *Ad* ሐዊ: መጽሐፍ: *adde Comment. Histor. Æthiop.* p. 351.

66. ምራቅ: Sputum. *Vide* ወረቀ:

104. ሞጸፍ: Funda. *Vid* ወጸረ:

ሞየ: Munus. *Vid.* ወሀአ:

መራር: Pascui locus. *Vid.* ወረረ:

144. ሰላማዊት: & ሱላማጢሳዊት: Sulamitis. *Vide* ሱነማዊት: *col.* 165.

153. ሶር: Taurus. *Vide sub* ሰዊር:

162. ሰብሳብ: Matrimonium. *Vid.* ወሰበ:

175. ሰኬዛ: Alveus. *Sic quidem Æthiops. Sed procul dubio est Græcum* σχίζα Segmentum ligni, *pro* Sagitta 1. *Sam.* 20, 20. *seq.*

195. ቅሥት: Lis. *Vide sub* ወቀሠ:

ibid. ቀዛፊ: Flagellator.

225. ቀፋዝ: *Ex Græco remansit χρυσίου* Κηφᾶς. Aurum Kephas; *atque istud ex Hebræo* פז כתם *Cant.* 5, 11.

272. ማሕሌት: *pro* Choro Theatrali. *V.* ተውኔት: *col.* 427.

307. ንጉል: *V.* ነወለለ: *col.* 405.

319. ንጉር: & ንጐር: *Utrumque in Organo.*

332. *sub* አሐዝ: Notæ numericæ, *vulgò* Ziffern.

397. ክርዳድ: Zizania. Lolium. *Matth.* 13, 25. *In MSS. Colb. conjungitur cum* absinthio, *& amarities illi tribuitur.*

ከራድዮን: *Deut.* 14, 18. *rectiùs* ኻራድዮን: *Levit.* 11, 19. *Græcum est* χαραδριὸς *in quarto casu.* Charadrius. Rupex, *avis aquatica, lucifuga secundum Gazam.*

358. መክስተር: Scopæ. (2.) Emunctorium candelæ. *Æ.*

466. ሀጸረ: *Chald.* עצר. *Adde* ሀጻሬ: Exprimens uvas. ሀጻሬ: በምክያድ: Torcularius. *Metaph. de tyrannis, qui quasi succum & sanguinem martyribus expresserunt. Enc.* 18. *Sept.* 1.3.

494. ድሕንጻ: Plectrum, *quo fides pulsantur*; *Org. Lect.* 2.

509. ደንዘዘ: — ዱንዙዝ: Hebes, Segnis, Socors. *Rom.* 11, 8. *Ebr.* 5, 11.

ዱንዛዜ: Segnities, Hebetudo.

589. ጸንፈርት: Laqueus *vel* Decipula. *Enc.* 19. *Dec.* 3.5.

Menda Typographica, licet pauca & leviora, partim tantùm transposita, dissimulare tamen noluimus.

Columna 3. *linea* 33. *lege* ሀዴ:

31. *sub* ሐናንያ: *lin. antep. fac Lit.* 160. *col.* 2.

44. ሐንቀቀ: *transpone ante* ሐንባል:

62. መሐለ: *lege mox* ዘይምሕል:

75. መስዕ: *lege* Aquilo.

84. *in* መንድየ: *fac* 2. *Sam.* 20, 8.

90. መዋኢ: *Lit.* 170. *c.* 2.

95. *l.* 4. *a fin. lig.* ምዝጉ:

107. ሰንሰል: *Hebr.* שרשרת *Chald. &c.*

171. *circa fin. lege* Σαπφεῖρος.

247. *l. n.* 16. *pro* Jun. *leg.* Maji.

253. *l.* 5. *fac* p. 695.

— *in* ቢድን: Morticinium.

262. *post* ተበ: *refer* ተበልየ: *ex col. seq.*

265. ተእኅዎ: Fraternitas, cognatio, *quære sub* እኅው: *col.* 558.

354. *l.* 7. *leg.* Crystallus.

422. *in* ውርስብ: Maritata, *quamvis etiam Metaphor.* de Pisce, Passere, *& similibus in Masc. Latine dici possit.*

439. *lin.* 2. *leg.* Rejecit.

487. *l.* 6. *à fine* Ovavit.

556. *sub* ጠቀበ: *fac Matth.* 9, 16.

F I N I S.